BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
7 C
6
C. 268
C. 45. f.
13- 23. a 196
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

TRACTATVS
DE IRREGVLARITATE
ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS.

IN QVINQVE LIBROS DISTRIBVTVS.

QVIBVS ECCLESIASTICOS ORDINES ſuſcipere,& ſuſceptos adminiſtrare quiſque prohibetur.

CVM OPTIMA CANONVM PRAXI OMNIBVS Eccleſiaſticis perſonis, vtili & neceſſaria.

AVCTORE
SIMONE MAIOLO VVLTVRARIENSI EPISCOPO.

ADIECTIS IN HAC POSTREMA EDITIONE Deciſionibus Sacræ Rotæ Romanæ ad eandem materiam pertinentibus.

CVM DVPLICI INDICE, ALTERO CAPITVM cuiuſque Libri, altero rerum ſingularium copioſiſſimo.

Conuent. S.tae Mariæ de Scala

ROMAE, Ex Typographia Andreæ Phęi. MDCXIX.
SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Digitized by Google

ILLVSTRISS.MO ET REVERENDISS.MO D.

BERLINGERIO GYPSIO

EPISCOPO ARIMINENSI

ALMAE VRBIS GVBERNATORI.

ANDREAS PHAEVS TYPOGRAPHVS F.

ADdictiſſimam tibi voluntatem meam publico aliquo declarare teſtimonio: meque, atque domum meam benignitati tuæ dedicare, ac tradere iam pridem cupienti, occaſio tandem (niſi fallor) opportuna ſatis oblata eſt. Vulturarienſis Epiſcopi Simonis Maioli pręclarum de irregularitate opus, adiunctis aliquot Sacræ Rotæ Romanæ Deciſionibus eo de genere, typis rurſus vulgandum curare, & nomine exornare tuo conſultum putaui. Videbam enim doctiſſimorum hominum monumentis, viri doctiſſimi nomen, & in diſciplinis eiſdem diù, multumq. & maxima cum laude verſati; atque ex ea etiam gente; quæ complures, & ſapientia eadem, & ſacris infulis claros extulit, non ſolum aptiſſimè conuenire, ſed ipſis quoque Authorum mentibus, id officij, & communicationem hanc gloriæ gratiſſimam fore: tum quia veriſimile eſt etiam num amare ſimiles ſui, tum quia additum libris illorum nomen tuum pro grauiſſima approbatione, & commendatione fideli, & elogio nobiliſſimo erit. Additur enim nomen viri, non ſolum in Aulæ Romanæ luce, ſed in Prouincijs etiam ſpectatiſſimi. Quem enim latet honeſtiſſima, & grauiſſima

munera Viceſgerentis, ac deinde Secretarij in eo conſilio, quod negotia Epiſcoporum,& Regulariũ tractat,quam ſapienter,& integrè adminiſtraris? Quis ignorat quanta omnium approbatione Ariminenſis Eccleſiæ Antiſtes creatus ſis? Porrò in Apoſtolici Nuntij Venetijs perfuncto munere per vndecim annos quis prudentiam,conſtantiã,& ceteras virtutes tuas non eſt admiratus? Quarum laudum omniũ, vt teſtimonium integerrimum,ita ſumma , & cumulus honeſtiſſimus ex eo,vel maxime colligi poteſt, quod ob tuã, tot locis, & annis cognitam præſtantiam,dignus exiſtimatus fueris, qui ad huius Almæ Vrbis vrbium Principis gubernacula admouereris . Tu vero adeo ſapienter,ac ſplendidè adeò leniter , ac fortiter ea tractas , vt & ſapientiſſimorum optimorumq. iudicium ornes , & Vrbi præſtes felicitatem . Iure igitur gaudebunt clariſſima etiam vita functorum ingenia ſuis nominibus inſeri , & patrocinari tuum . Inter quæ quoniam obſeruantię in te meæ , & obſequentiſſimæ clientelę hoc qualecumque pignus extabit, gaudeo viam repertam, per quam etiam poſt quam vocem mihi, ac vitam mors eripuerit , eſſe me loquar tuum , & in tuo viuam obſequio . Seruet te diutiſſimè Deus , vt gentis humanæ intereſt , & ijs quæ tua meretur virtus prouehat incrementis .

PIO LECTORI S.

NON deſunt, benigne lector, qui quod nos hoc opere moliti ſumus, iam antea & acutius, & doctius pertractarint; nam qui de irregularitate ex profeſſo tradiderunt triginta ferme eſſe comperies; præter eos, qui ſparſim, obiterque de ea, vt occaſio expoſtulabat, aliquid enuntiarunt: ſed ſi animaduerteris nemo omniũ vniuerſa irregularitatum genera ſtuduit pœnitus explicare: alij etenim ſolam homicidij, alij ſolam eam quæ ex cenſuris proficiſcitur accurate tractarunt, reliquas omnes vel penitus prætermittentes, vel ſummis labijs vix attingentes; & præterea (quoad vetuſtiores ſpectat) pleraque ab illis conſcripta ſucceſſiuis temporibus contrario vſu, vel lege immutata ſunt: Cum enim temporum neceſſitas non tulerit ſemper eadem iuris remedia, coacti ſunt Pontifices, & patres in concilijs nonnulla in contrarium, plurima diuerſo iure conſtituere; adeo quod illorum veterum ſcriptorum labor, noſtro ſæculo abunde prodeſſe minime poſſet; Recentiores quoque, qui de eadem re fuſiſſime tradiderunt ita veram irregularitatem ſummumque eius apicem ſolummodo proſequuti ſunt, vt reliqua canonica impedimenta neglexerint, non animaduertentes nihil minus regulare eſſe poſſe, quam id quod obſtante canonico impedimento fieret: cum prætererea nemo iſtorum fuerit concilio Tridentino recentior, in quo de omnibus Eccleſiaſticis dignitatibus, deque ordinibus tam ſuſcipiendis quam exercendis, adeo multa ſancita ſunt, vt & veterum, & recentiorum omnia volumina propemodum inutilia videri poſſint, niſi ad ipſius concilij normam reformentur. Qua ratione vt illorum, & huius poſtremæ ſinodi ſimul ratio haberi poſſet, ego omni ope enixus ſum, vt omnium qui de hac re vel ex profeſſo, vel obiter tradiderunt ſententiæ in hoc vnum quinque librorum volumen ſumma breuitate redigerentur, tam ſub irregularitatis nomine, quam etiam canonicorũ impedimentorum; vt qua parte corrigendæ, aut reformandæ eſſent, ex poſteriorum pontificum conſtitutionibus, vel conciliorum decretis ſimul collatis corrigi poſſent: præſertim ex ipſa Tridentina ſi-

nodo,ex qua ducentum circiter locos ſubiecimus ipſis ſcriptorum ſententijs reformandis: ſed & pontificum decreta in hunc vſque diem Beatiſſimi Gregorij XIII. ita ſubdidimus,vt vnusquiſq. certo ſibi polliceri poſſit, nullum in errorem ex veterum ſcriptis poſſe impingere:cum & veteris ,& nouiſſimi iuris ſanctiones vno loco coniunctas inuenerit.Quæ res tota vt lectori commodiori vſui eſſet,in optimum ordinem opus ipſum diſtinximus quinque libris: Primus enim continet irregularitates ex hominis ortu,ac ſingulorum membrorum defectu, & quolibet perſonarum ſtatu.Secundus hominum ſtudia,ac profeſſiones;qua occaſione de medicis agendo , neceſſarium fuit quaſcunque ægritudinis eodem libro ſubnectere. Tertio libro quotquot in iure infames pronuntiantur omnes annumerauimus:quod nemo alius vnquam præſtitit;eodem quoque ſcripſimus de iniuſtis benefitiorũ poſſeſſoribus,ſuſpectis, ſuſpenſis,excõicatis, degradatis; nec nõ de his qui vel loci,vel tẽporis aut ritus ratione adminiſtrare prohibentur. Quarto libro proſequuti ſumus omnes deffectus,qui ad ipſum ordinem Eccleſiaſticum pertinent, dum vel perperam confertur, vel perperam ſuſcipitur. Quintus liber continet omnia crimina quæ à clero deijciunt, & Eccleſiaſticæ perſonæ nomen extinguunt.Illud vero ſtudioſius enixi ſumus, vt auctores ſententiarum numquam reticeremus,ſed vniuscuiuſque (vt decuit) meminimus; quorum dicta etiam ex ipſis hiſtorijs confirmauimus, vt non ſolum rebus geſtis liber ornaretur, verum etiam vt ipſæ ſententiæ maiorem auctoritatem conſequerentur:Propterea profanos auctores aliquot non negligendos citauimus, non vt inde aliquid canonicum decerpi poſſe putemus;ſed vt contingentia narraremus,vt vel exemplo profanorum & ad correctiores mores, & ad ſacros canones obſeruandos longe magis accenderemur. Nihil noui dixiſſe nos aperte profitemur,nihil enim dictum quod non dictum ſit prius; attamen comperies, lector ſtudioſe,integros titulos quamplurimos, & quæſtiones, caſuſque non paucos a Doctoribus penitus intactos; nam vel nobis facto contingerunt, vel meditando excogitauimus,& pro noſtri exigui ingenij facultate ratiocinando diffiniuimus: Supereſt vt laborem iſtum æqui, bonique conſulas: in quo ſi quid te offenderit oramus,vt recte reprehendas: Gratum enim nobis eſt ſtudioſorum iudicia ſicut recta ſunt,ita quoque in nos libera ſint;namque confidimus eadem ſtudioſorum iudicia vt libera,ita quoque recta futura eſſe, ne quid perperam reprehendant. Bene vale,

Digitized by Google

AVTHORVM NOMINA
EX QVIBVS ALIQVID
EXCERPSIMVS.

Abbas Panormitan.
Abbas Trithem.
Alanus.
Alberic. de Roſate
Albertus Brunus Aſten.
Albertus magnus.
Albertus Galcotti
Alciatus.
Alexander I. pp.
Alexander 3. pp.
Alexander 4. pp.
Alexander 6. pp.
Alexander de Ales.
Alexander de Imola.
Alexander de Neuo.
Aluarus Pelagius.
S. Ambroſius.
Anacletus pp.
Anaſtaſius 2. pp.
Andreas Eboreus hiſt.
Angelic. Summ.
Angelus de Peruſio.
Annales hiſpanicæ.
Antonius Butrius.
Antherus Papa.
S. Antonius Florentinus.
Antonius Fonſeca.
Archidiaconus Bononien.
Ariſtoteles.
Armilla, Summ.
Arrianus hiſt.
Aſtenſis Theologus.
S. Athanaſius.
S. Auguſtinus.
Authentica Iuſtiniani.
Auicenna.

B

Baldus Senior.
Baptiſta Fulgoſus hiſt.
Barbatia.
Bartholomæus Brixien.
Bartholomæus Caranza.
Bartholomæus Spina.
Bartholus.
S. Baſilius magnus.
Bazzianus Gloſſator.
Beda.
Benedictus XI. pp.
S. Bernardus Abbas Clareual.
Bernardus iuriſta.
Bertachinus.
Biblia.
Boatinus.
Boetius.
S. Bonauentura.
Bonifatius I. pp.
Bonifatius 2. pp.
Bonifatius 8. pp.
Bonifatius Rotæ Rom. auditor.
Borgaſius Epiſcopus.
Breuiarium Rom.
Budæus.
Burcardus.

C

Caccialupus.
Calixtus PP.
Canones Apoſtolorum.
Capreolus.
Cathechiſmus Pij V.
Carrerius Iuriſta.
Card. Alexandrinus.
Card. Caietanus.
Card. Florentinus.
Card. Iacobatius.
Caſſiodorus. Tripart. hiſt.
Cato ſenior.
Cælius Rodiginus.

Cæleſtinus I. PP.
Cicero.
Cinus.
S.Cyprianus.
Clemens Alexandrinus.
Clemens I.PP.
Clemens IV.pp.
Clemens.V.pp.
Clemens VII.pp.
Codex Iuſtiniani.
Conc. Agathen.
Conc. Antiſiodoren.
Conc. Anciran.
Conc. Arelaten. 1.
Conc. Arelaten. 2.
Conc. Aurelian. 3.
Conc. Aurelian. 4.
Conc. Beneuentan.
Conc. Bracaren. 2.
Conc. Bracaren. 3.
Conc. Calcedon.
Conc. Cambilonen.
Conc. Carthagin. 1.
Conc. Carthag. 2.
Conc. Charthag. 3.
Conc. Carthag. 4.
Conc. Carthag. 5.
Conc. Collonienſe.
Conc. Conſtantienſe.
Conc. Conſtantinopolitan. 6.
Conc. apud Compendium.
Conc. Elibertanum.
Conc. Florentinum.
Conc. Gangren.
Conc. Hiſpalen.
Conc. Hiſpalen. 2.
Conc. Illerden.
Conc. Laodicen.
Conc. Lateran. ſub Innoc. 3.
Conc. Lateran. ſub Iul. 2.
Conc. Lateran. ſub Leon. x.
Conc. Lugdunen. ſub. Greg. X.
Conc. Magontin.
Conc. Matiſconen.
Conc. Mediolan.
Conc. Mileuitan.
Conc. Nanneten.
Conc. Neoceſarien.
Conc. Nicenum.
Conc. Remenſe.
Conc. Roman.
Conc. Tarraconen.
Conc. Toletan. 1.
Conc. Toletan. 4.
Conc. Toletan. 7.
Conc. Toletan. 9.
Conc. Toletan. 11.
Conc. Toletan. 12.
Conc. Tridentin.
Conc. Turonen.
Conc. Turon. 2.
Conc. Vienen.
Corſettus Iuriſta.
S.Cyrillus.

D

Deciſiones Rotæ Rom.
Deciſion. Capiccij.
Deciſion. Guidon. Pap.
Deciſion. Grammatici.
Deciſion. Mattbei Affliſt.
Deciſion. Toloſan.
Decretales Greg. 9.
Decretum Gratiani.
Democritus.
Diaz Epiſcopus Calaguritan.
S.Dioniſius Areopagita.
Dinus.
Dominicus canoniſta.

E

Egeſippus biſt.
Egidius Bellamera.
Eneas Siluius.
Ephrem diaconus.
Epiphanius.
Eſopus.
Euagrius biſt.
Eugenius pp.
Euſebius pp.

Euſebius

NOMINA.

Euſebius pamfilij.

Extrauagantes ſummorum Pontific.

F

Fabianus 1.pp.

Federicus de Senis.

Felix 1.pp.

Felinus.

Feudorum conſuetudines.

Florianus iuriſta.

Follerius iuriſta.

Franciſcus Aretinus.

Franciſcus Polancus.

G

Gabriel Biel.

Galenus.

Garimbertus hiſt.

Gaſpar Calderinus.

Gelaſius pp.

Gellius.

Geminianus iuriſta.

Gloſſa iuris tam ciuilis, quam canonici

Goffredus.

Gomeſius.

Gratianus.

S.Gregorius magnus pp.

S.Gregorius Nazianzenus.

S.Gregorius Turonenſis.

Gregorius XIII. Papa.

Grillandus.

Gulielmus Duranti.

Guliem. de Laud.

Gulielmus Naſo:

Gulielmus Pariſienſis.

Gulielmi Raymundi gloſſator.

H

Herodoens. hiſt.

S.Hieronymus.

Hieronymus Gabuccinus phyſicus.

Hippocrates:

Hiſtoria de S.Ludouico Rege.

Hiſtoria de initiis, & antiquitatibus Regnorum.

Hiſtoria ordinis fratrum minorum.

Hiſtoria Euſebij Cæſarienſis.

Homerus.

Honorius 3.pp.

Honofrius hiſt.

Hormiſda pp.

Horatius.

Hoſtienſis iuriſta:

Hugolinus iuriſta.

Hugutio Iuriſta.

Hugo de ſancto Victore.

I

Iacobus Aluarotus.

Iacobinus de S.Georgio.

Iaſon.

Innocentius 1. pp.

Innocentius 3.pp.

Innocentius 4.pp.

Innocentius 8.pp.

Inſtitutiones iuris ciuilis.

Ioannes Andreæ.

Ioannes de Annania.

Ioannes Beletbus.

Ioannes Calderinus,

Ioannes Caſſianus.

Ioannes Climacus.

S.Ioannes Chryſoſtomus.

Ioannes de Deo.

Ioannes Diaconus qui eſt Ioannes 9 pp.

Ioannes Euiratus.

Ioannes Faber.

Ioannes Epiphanij diſcipulus.

Ioannes de Fantuccijs.

Ioannes de fauentia.

Ioannes Geneſius.

Ioannes Gloſſator.

Ioannes de Imola.

Ioannes de Lignano.

Ioannes de Montemerlo.

Ioannes Neuizzanus.

Ioannes de Turrecremata Card.

Ioannes 3.pp.

Ioannes 22.pp.

Ioannetus hiſt.

Ioannes Patriarcha Hieroſolymitanus

Iouius hiſt.

Iſidorus

Digitized by Google

Iſidorus.
Iuditiale inquiſitorum.
Iulianus iuriſconſultus.
Iulius 2. pp.
Iulius 3. pp.
Iuo carnotenſis.

L

Lancillottus Iuriſta.
Lapus.
Lactantius Firmianus.
Laurentius Canonum interpres.
Laurentius Surius.
Leo. 1. pp.
Leo 4. pp.
Leontius Epiſcopus Neap. Cypr.
Lippomanus Epiſcopus.
Liuius hiſtoricus.
Lucas de Penna.
Luitprandus hiſtor.

M

Macrobius.
Manipulus curatorum.
Marcellus Francolinus.
Marcusantonius Nata.
Marcus Varro.
Marianus Socinus ſenior.
Martinus Bracarẽn. Epiſcopus.
Martinus polonus.
Margarita Martini ordin. Prædicat.
Martinus 1. pp.
Martinus 5. pp.
Marſilius Criminaliſta.
Marſilius Ficinus.
Marulus hiſtoricus.
Matteſilanus.
Monachi Palaſtinæ.
Muſonius.

N

Nauclerus hiſt.
Nauarrus.
Neapolitanæ conſtitutiones.
Nicephorus hiſtor.
Nicolaus de Auximo auctor ſupplementi.
Nicolaus de Lyra.
Nicol. Dionyſii de Peruſio canoniſta.
Nicolaus de Ploue.
Nicolaus Sanderus.
Nicolaus pp.

O

Olaus magnus Archiepiſc.
Oldradus.
Origenes.
Oſius Epiſcopus Vuarmien. & Card.
Otho Phriſingenſis hiſtor.

P

Paleottus Card.
Palladius Cappadox.
Palladius Epiſcopus Helenopolitan.
Pandectarum libri.
Paris de Puteo.
Paulus Apoſtolus.
Paulus Caſtrenſis.
Paulus 2. pp.
Paulus 4. pp.
Paulus de Eleazar.
Paulus Manutius Aldi filius.
Pelagius pp.
Pelagius de planctu Eccleſ.
Perottus Grammat.
Petrus Apoſtolus.
Petrus Damiani Card.
Petrus de Ancarano.
Petrus meſſia Hiſpalen.
Petrus de Palude.
Petrus de Vbaldis Iuriſta.
Philippus Bergomas hiſt.
Philippus Corneus iuriſta.
Philippus Francus iuriſta.
Philo hebræus.
Phileus iuriſta.
Pinitus Epiſcopus.
Piſanella Summa.
Pithagoras.
Pius 2. pp.
Pius 4. pp.
Pius 5. pp.
Platina hiſt.

Plato.

Digitized by Google

NOMINA.

Plato.
Plinius ſenior.
Plinius iunior.
Plutarchus.
Pontificale Rom.
Pontius S. Cypriani diſcipulus hiſt.
Poſſidonius Calamen. Epiſcopus hiſt.
Porphyrius.
Præpoſitus Alexandrinus.
Procopius.

Q

Quintilianus

R

Raffael Volaterranus.
Raymundus ord. præd. compilator decretalium Gregorij Noni.
Rationale diuinorum offitiorum.
Rauiſius textor.
Rebuffus iuriſta.
Regulæ Cancell. Rom.
Ricardus 4. ſent.
Ripa iuriſta.
Rocus Curtius.
Rodonenſis, qui & gloſſator Raymundi.
Romanus iuriſta.
Roſella Summ.
Ruffinus hiſt.

S

Sabellicus hiſt.
Sabinus Epiſcopus Epiphanij ſucceſſor.
Sacerdotale Roman.
Salicetus iuriſta.
Scotus.
Sebaſtianus Vantius.
Seneca.
Sextus decretalium.
Signorolus de homodeis.
Siluerius pp.
Silueſtrin. Summ.
Simeon Metaphraſtes.
Simmacus pp.
Sinodus ſeptima generalis.
Siricius pp.
Sirenus poeta.
Sophronius ſophiſta.
Sother pp.
Sozimus pp.
Sozomenes hiſtor.
Spartianus.
Speculator, qui & Gulielmus Duranti.
Speculum Summorum pontificum.
Staffileus.
Steffanus Aufrerius.
Steffanus primus pp.
Steffanus Troches canoniſta.
Stobæus.
Suetonius.
Suidas.
Summa Confeſſorum Ioannis Theutonici.
Sumpplementum Piſanell.

T

Tabien. Summ.
Tancredus.
Teſtamentum vetus, & nouum,
Theodorus Epiſcopus Cantuarien.
Theodoretus hiſt.
Tiraquellus.
S. Thomas Aquinat.

V

Valerius Maximus.
Valerius probus.
Vegetius.
Veruecinus iuriſta.
S. Victor Epiſcopus Vitenſis, hiſt.
Vincentius canoniſta.
Vmbertus locatus Epiſcopus auctor Iuditial. inquiſit.
Vrbanus pp.
Vlpianus iuriſconſultus.

Z

Zabarella Card.
Zaccarias pp.
Zenzelinus iuriſta.
Zozimus pp. alias Sozimus.

Digitized by Google

INDEX CAPITVLORVM TOTIVS OPERIS.

LIB. I.

IRregularitatis deſfinitio deriuatio, & quibus verbis in iure inducatur. c.1
Regulæ quædã generales ad irregularitatem pertinẽtes. c.2
Irregularitas vnde originẽ traxit. c.3
De illegitimorum irregularitate. c.4
De illigitimis, qui tamquam legittimi habentur. c.5
De legitimis, qui pro illegitimis habetur. c.6
De illegitimis iam promotis an adminiſtrare poſſint. c.7
De legitimatis ſimpliciter, an ordines ſuſcipere, permittantur. c.8
De legitimatis cum clauſula, etiam ad ordines, & benefitia. c.9
De illegitimis ad Religonis ingreſſum admittendis. c.10
De infantibus expoſitis. c.11
De ijs, qui in ſacris poſiti filios habent, aut procreant. c.12
De monſtris. c.13

De diminutis qualibet corporis parte.

De manibus. c.14
De caſtratis, & alijs genitalium defeſtibus. c.15
De liænis, ſeu ſplænis defectu c.16
De ventre præpingui, aut præturgido. cap. 17
De claudicantibus. c.18
De gibboſis. c.19
De oculorum defectibus. c.20
De turpitudine ipſius faciei. c.21
De naſi defectibus. c.22
De labiorum defectibus. c.23
De dentium defectibus. c.24
De auris, & auriculæ defectibus. c.25
De linguę defectibus. c.26

De deffectibus ob ſexum.

De hermafroditis. c.27
De ſexus muliebris irregularitatibus. cap. 28
De monialium irregularitatibus. c.29
De Aetatis irregularitate. c.30
De neofitorum irregularitate. c.31
De illiteraturæ defectu. c.32
De bigamiæ irregularitate. c.33
De vxoratorum irregularitate. c.34
De ſeruorum irregularitate. c.35
De libertorum irregularitate. c.36

LIB. II.

De monachorum impedimentis canonicis. c.1
De Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, & Patriarcarum proprijs irregularitatibus. c.2
De Cardinalium proprijs irregularitatibus. c.3
De irregularitatibus opponendis eligendo in Papam. c.4
De curiæ obnoxijs, & eorum irregularitate. c.5
De iuditio ſanguinis, & eius irregularitate. c.6
De accuſatore, ſeu de latore in cauſa ſangui-

Digitized by Google

ſanguini. c.7
De teſtium irregularitate in cauſa ſanguinis. c. 8.
De Aduocatis, procuratoribus, & ſolicitatoribus fiſci, vel accuſatoris. c. 9
De executore vindictæ ſanguinis. c. 10
De obligatis ad ratiocinia. c. 11
De medicorum irregularitate. c. 12

De irregularitatibus ob ægritudinem animi prouenientibus.

De mentecaptis. c. 13
De furioſis. c. 14
De lunaticis. c. 15
De Comitialis morbi irregularitate. c. 16
De dæmoniacis. c. 17

De irregularitate proueniente ab ægritudine corporis.

De lepra. c. 18
De morbo Gallico. c. 19
De phtiſis, & peſtilentiæ contagione. c. 20
De podagra. c. 21
De febricitantibus. c. 22
De dolore capitis. c. 23
De paraliſi. c. 24
De Abſtemijs, & alijs, qui vino non vtuntur. c. 25
De vomitu. c. 26

LIB. III.

De infamibus, & eorum irregularitate. c. 1
De ſolenniter pænitentium irregularitate. c. 2
De publica pænitentia, & de impænitentibus. c. 3
De multiplicatione beneficiorum, & eorum irregularitate. c. 4
De deſerente propriam Eccleſiam. c. 5
De beneficiorum renuntiatione. c. 6
De irregularitate baptizzati per fictionem. c. 7
De baptizato in ægritudine. c. 8
De eo, qui defert baptiſmatis ſuſceptionem. c. 9.
De baptizatis per vim, vel metũ. c. 10
De baptizato dum vagus, peregrinus, vel incognitus eſſet. c. 11
De batizato ab hæreticis. c. 12
De ijs, quos baptizatos eſſe non conſtat. c. 3
De rebaptizatorum irregularitate. c. 14
De iterationibus ſacramentorum. c. 15
De diuiſione ſacramentorum. c. 16

De irregularitatibus, quæ a cenſuris proficiſcuntur.

De ſuſpectis de crimine. c. 17
De executione ordinum contra præceptum ſuperioris. c. 18
De ſuſpenſorum irregularitate. c. 19
De perſonali interdicto, & ceſſatione a diuinis. c. 20
De excommunicatorum irregularitate. c. 21
De depoſitis, vel degradatis. c. 22
De loco; in quo diuina exercētur. c. 23
De tempore, vel hora, qua diuina celebrantur. c. 24
De perſonis pro quibus diuina celebrare non licet. c. 25
De indebito ritu ſeruato in diuinis. cap. 26

LIB. IIII.

De defectu in forma, & ſubſtantialibus ipſius ordinis. c. 1
De ordinante alienum clericum. c. 2

Quando

Quando, quis ſuum ſubditum ordinare non poſſit. c.3
Si ordinator in cenſuris poſitus audeat ordinare. c.4
De dimiſſoriarum litterarum impedimentis. c.5
Nec pater filium, nec filius patrem etiam legitimum promouere debet. cap. 6

De indebita ſuſceptione ordinis.

De ordinatis forma non ſeruata. c.7
De eo qui furtem ordines ſuſcipit. c.8.
De examine, vel ſcrutinio prætermiſſo. cap. 9
Si ordinatus non reuelauerit ſuas irregularitates in ſcrutinio. c.x
De ordinatis ad plures ordines vna die. c.11
De eo qui per ſaltum promotus eſt. c. 12
De eo, qui cum ordinatus non ſit, audet miniſtrare. c.13
De eo qui extra tempora ordinatus eſt. c.14
De eo qui ſine titulo ordinatus eſt. c. 15
De eo qui ob vim, vel metum ordinari ſe paſſus eſt. c.16
De eo qui intentione ficta, & peruerſa mente ordinatus eſt. c.17
De eo qui a Papa in ſubdiaconũ ordinatus eſt. c.18
De ordinato dum vagus, peregrinus vel incognitus eſſet. c.19
De ordinatis ab Epiſcopo non ſuo. c. 20
De ordinatis ab Epiſcopo in propria Eccleſia non reſidente. c.21
De ordinatis ab hæretico, vel ſciſmatico. c.22
De ordinatis à Simoniaco. c.23
De ordinati à ſuſpenſo, vel interdicto ſpecialiter, & nominatim. c.24
De ordinatis ab excommunicato ſpecialiter, & nominatim. c.25
De ordinatis a depoſito, vel degradato. c.26
De ordinatis ab Epiſcopo conſecrato, non tamen baptizzato, & de ipſo ordinato non baptizato. c. 27
De ordinatis ab Epiſcopo conſecrato, qui ſacerdotio caret. c.28
De ordinatis a non ordinato, vel non conſecrato Epiſcopo. c.29
De ordinato pro parte per vnum Epiſcopum, & pro parte per alterum. c. 30
De ordinatis ab illiterato Epiſcopo. c. 31
De ordinatis ab Epiſcopo idiomatis diuerſi. c.32
De irregulari, qui præſumit ordines ſuſcipere. c.33
De ordinato cum eſſet ligatus aliqua cenſura Eccleſiaſtica. c.34
De ordinatis in ſucceſſorum alicuius viuentis. c.35
De ordinatis per errorem. c.36

LIB. V.

De peccato mortali. c.1

De Apoſtolicis irregularitatibus.

Irreprehenſibilis ſit Epiſcopus, & quilibet clericus. c.2
De irregularitate cõtra ſobrietatẽ. c.3
De irregularitate cõtra prudentiã. c.4
De irregularitate contra ornatum. c.5
De ea irregularitate, quæ eſt contraria pudicitiæ c.6

De

De irregularitate hoſpitalitati contraria. c.7
De ea irregularitate, quæ doctrinæ contraria eſt. c.8
De irregularitate litigioſi. c.9
De irregularitate cupidi. c.10
De irregularitate eius, qui domui ſuæ non eſt bene præpoſitus. c.11
De irregularitate eius, qui domui ſuæ genere, c.12
De ſcandalo, & eius irregularitate. c.13
De ſeditioſis. c.14
Epiſcopus, vel prælatus conſentiens ſubditorum delictis. c.15
De inuidis. c.16
De vltoribus propriæ iniuriæ. c.17
De duellantibus. c.18
De proditore, ſeu traditore, vel coniuratis, aut Rebellibus. c.19
De delatoribus, & Percunctatoribus. c. 20
De adulatore, & paraſito. c.21
De eo qui adulatores admittit, eisque delectatur. c.22
De ſcurra. c.23
De clericis confugientibus ad forum ſeculare. c.24
De acceptantibus beneficia de manu laici. c.25
De inobedientibus ſedi apoſtolicæ & incorrigibilibus. c.26
De relapſis. c.27
De furibus, & latronibus. c.28
De vſurarijs. c.29
De ſacrilegis. c.30
De ſortilegis, magis, maleficis, incantatoribus, diuinatoribus, & Mathematicis. c.31
De blaſphemis. c.32
De periuris. c.33
De apoſtatis à fide. c.34
De falſarijs. c.35
De falſo teſtimonio. c.36
De fornicatorib. & cõcubinarijs. c.37
De adulteris. c.38
De inceſtuoſis. c.39
De Stupro. c.40
De lænonibus. c.41
De raptoribus mulierum. c.42
De Sodomitis. c.43
De muliebria paſſis. c.44
De ſimoniacis. c.45
De hæreticis, & ſciſmaticis. c.46
De læſæ maieſtatis Reis. c.47
De homicidio. c.48
§ 1. Dans cauſam mortis.
§. 2. Mandans, Conſulens, inſtigans animans, perſuadens, inſtruens, adhortans ad homicidium.
§ 3. Homicidium ex culpa, aut caſu.
§ 4. Opem præſtans homicidio.
§ 5. Homicidium ex omiſſione.
§. 6. Ratum habens, & acceptans homicidium.
De bello iuſto, vel iniuſto. c.49
De mutilationibus. c.50
Quibus modis tollitur irregularitas. cap. 51
De impedimentis non canonicis. c.52
Deciſiones Rotæ Romanæ. pag. 497

Digitized by Google

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſſimo P. Mag. Sac. Palatij Apoſtolici

Cæſar Fidelis Viceſgerens.

IVſſu Reuerendiſſimi P. Magiſtri Sacri Palatij Apoſtolici, Tractatum de Irregularitate & alijs Canonicis impedimentis in quinque libros diſtinctum, a Simone Maiolo Epiſcopo Vulturarienſi compoſitum perlegi; nec aliquid in eo inueni fidei, aut bonis moribus minus conſonum; immo multas materias, valde practicas, ſatis diſtincte, breuiter, & clare in ipſo tractari cognoui; Ideo valde dignum exiſtimo, vt quamprimum denuo prælo mandetur. In quorum fidem, pręſentem approbationem manu propria ſcripſi, & ſubſcripſi. In noſtro Collegio S. Caroli Romæ die 28. Maij *1619*.

Don Conſtantinus Palamolla Clericus Regularis S. Pauli.

Imprimatur. Fr. Gregorius Donatus Magiſter, Reuerendiſs. P. F. Hyacinthi Petronij Mag. Sac. Pal. Apoſt. Socius, Ord. Præd.

Digitized by Google

DE IRREGVLARITATIBVS ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS.

LIBER PRIMVS.

CAPVT PRIMVM.

1 *Irregularitates omnes congerere impoſſibile eſt. Irregularitatis diffinitio.*
2 *Irregularitas vnde dicatur.*
3 *Metallorum alia caldaria, alia coronaria, alia regularia.*
4 *Dies regulares ſolis, vel lunæ.*
5 *Irregularitas quibus verbis à iure inducatur.*

SI In deligendo genere vitę, ex Gregorij* magni conſilio, vires ſuas vnuſquiſq; metiretur; aut quid ſibi conueniat prudenter, ac pie penſaret, non eſſet tam numeroſus clericorum cœtus; nec tam facile Eccleſiaſtica diſciplina diſſolueretur, ſed quia plurimi ſua voluptate capti, ipſum quoq; ſacerdotium; contemplatione eius, quæ in illo eſt vtilitatis, commodi, aut honoris, toto animo adipiſci ſtudent; idem fit, vt Dei miniſterium negligatur, & ij ſępe numero ad diuina ingerantur obſequia, quos conſtitutiones ſacræ, & ſanctorum patrum canones repellendos eſſe ſtatuerunt. Vnde mirandum non eſt, ſi eiuſmodi homines, poſtquam optatum honorem conſecuti ſunt, ad canonum normam vitam ſuam nõ inſtituant. Sicut etenim ad incognitum ſacerdotij onus, abſq; conſilio irrepſerunt, per ignorationem eorum impedimentorum, quæ obſunt ſacris ordinibus ſuſcipiendis, ita quæ ſuſceptis adminiſtrandis obſiſtant minime norunt, atq; ob eam cauſam aliquando etiam ipſa ſacrificia nil repugnãte conſcientia, aduerſus decreta patrum pernicioſe ab eis celebrantur; quæ ſi ab initio didiciſſent, haud temere (niſi ſalute prorſus contempta) ad ſacerdotium proſilijſſent, priuſquam Dei intimam vocationem prægustaſſent, & Pontificum (ſi ea opus eſſet) diſpenſationem exoraſſent: Qua propter hæc ego cum animo voluerem, & in re tam graui pro me conſilium caperem, domeſticis ſtudijs antequam ſacrorum ordinum functiones mihi demandatæ eſſent, ſcrutatus ſum quotquot impedimentorum genera ordinibus Eccleſiaſticis aduerſarentur, ſeu quot irregularitates hominem ſacerdotio, aut quouis Dei miniſterio indignum redderent; At parum mihi viſum eſt illa omnia diuturna lectione pernoluiſſe, niſi etiam, tum ad meam, tum ad aliorum vtilitatem meo labore in publicum ederentur; vt vno loco omnes fere irregularitates, à quouis earum ſtudioſo facile comperiri

* Epiſ. 10. lib. 7 c. nõ eſt putãda 1. q. 1 Eccl. c. 7.

periri poſſent: eamq; rẽ pręſtare enixus ſum collectis locis propemodum ex oib. eorum, qui de ea re ſcripſerunt, voluminib. ſeruato diligẽter ordine, quo ſingulę aptis, & oportunis titulis deſcriberentur vt in ipſo operis pro curſu manifeſtius
1 res tota apparebit; Et licet oẽs, q̃ cõtingere poſsẽt oĩno cõgerere irregularitates impoſſibile putarit viri doctiſſimi, vt Aluar. Pelag. de plãctu Eccl. lib. 1. ar. 48. Et retulit Nauar. c. ſi. 15. q. 1. attamẽ, quatenus hoĩ licet ex aliorũ ſcriptis referre, ſi nõ oẽs penitus, ſaltim pleraſq; aut fere oẽs gñaliter hoc volumine cõplectemur.

Vt autem de eis agere aggrediamur, ante omnia ſciẽda eſt ipſa irregularitatis diffinitio; Ea ſic diffinitur in Spe. tit. de diſpenſat. § iuxta. in princi. Irregularitas eſt nota, ſeu impedimentum canonicum ex facto, vel defectu proueniẽs, quo quis prohibet̃ ad Eccleſiaſticos ordines promoueri, & in eiſdẽ miniſtrare; eãdem tradunt Io. Andr. & Archid. in c. 1. de re iu. lib. 6. alio modo diffinit Lap. in Clemen. ſi furioſus, de homici. eſſe impedimentum canonicum proueniens in clerico ex violatione cẽſuræ Eccleſiaſticę, vel ex alia notabili inobedientia: aliã refert Marian. Socin. in c. ſententiam col. 2. Ne cler. vel mon. ex ſententia doctorũ in c. ad audientiã, de hom. ſ. quod irregularitas ſit ius impeditiuũ promotionis, vel executionis ordinis, iure diuino, & canonico inductũ pp aliquẽ defectũ, in obedientiam factũ, vel negligentiã, ſed quia harum oĩum diffinitionũ verba rem totam explicare non videntur; Idcirco oĩb. his vti poſſumus, ſi non diffinitionum loco, ſaltem demonſtrationũ: quãdoquidẽ difficile eſt irregularitatis veram diffinitionem adferre, quæ mutabilis eſt, & nunquam eadem perpetuo maneat, ſed pro tpe variatur: nam plures irregularitates veterum canonũ ſunt immutatæ, quędã ſublatæ, quædam ſuperadditę: propterea ſicut reliquæ iuris diffinitiones periculoſę ſunt, ob eandem cauſam, ita hęc pręcipue. l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur.

Dicta autem eſt irregularitas ab eo, q̨ Eccleſiaſticas regulas, ſeu canones nõ ſequatur; vnde iure merito quiſquis nõ eſt,
2 qualem eum eſſe canones volunt; vel id nõ agit, quod agi, vel omitti canones iubent circa ordines ſuſcipiẽdos, vel ſuſceptos adminiſtrãdos, irregularis eſt. Spe. d. §. iuxta. in prin. ſicut enim in ciuile eſt, quod a iure ciuili deuiũ eſt l. inciuile. ff. de legi. ita irregulare eſt, quod minime canonicũ; quo verbo licet priſci patres aliquando obiter vſi ſint, vt S. Augu. ad fratres in eremo, Ser. 7. vt in ſeptima Synodo generali, c. 14. habetur diſt. 69. c. quoniam: tamen poſtea iuriſtę, vt pluri ma alia vocabula, ita hoc quoq; ad praxim, & iuris terminos tranſtulerunt; Et meo quidem iudicio nõ inepte, aut inerudite: nam quemadmodum metallorum quędam ſunt caldaria, quę malleis tantum frangi poſſunt, quędam corona-
3 ria, quæ tenuantur in laminas, quędam Regularia, quę non ſolum malleis facile obſequuntur, & in omnem partem ductilia ſunt, igne quoq; excoqui, & vitijs purgari poſſunt, vt ſcripſit Plin. lib. 34. c. 8. ad fi. & Perottus in commentarijs latinæ linguæ, epigrãmate ſecundo: ita ſane ad homines translatione ducta, ij regulares ſunt, qui omnẽ piam diſciplinam ductiles fuerint, quique igne omnibus vitijs purgati ſũt: cõtra vero irregulares dicemus eos, qui minime ductiles ſint honeſtis p̃ceptis, & qui verſati non ſunt in eccleſiaſtica diſciplina, & quibus tam corporis, quam animi vitia non ſunt expurgata: Si-
4 mile loquendi genus, Regulare, ſ. & irregulare ſcripſerunt ij, qui temporum cõputa-

putationes ad inueniendas ſingulorum menſium Calendas, & ſingularum lunarum initia docuerunt:nam alios Regulares numeros,vel dies dicunt tam ſolares quam lunares,quod inuariabiles, atque immutabiles ſint,& ab ijs ceteræ normæ Calendarum Solis,vel Lunæ deriuare ſoleant.Gul. Duran.in tract.de comput.Eccleſiaſt.tit.de anno ſolar.rub.de ſeptimana, verſ. Videndum eſt autem primo, & tit.de anno lunari,rub.de Regularib. Lunaribus; vnde iure eos irregulares dicemus,qui integro animo, & corpore non ſint,qui ſibi bene non conſtent in pietatis perſeuerantia,& qui aliorum norma eſſe non poſſint.

Quibus autem verbis canones vſi ſint ad irregularitatem demonſtrandam,nullam certam formam inuenimus, non .n. vno ſolo verborum genere canones prohibuerunt,aut iuſſerunt; ſed pro opportunitate rei,& negotij alijs,atq;alijs verbis vtendum fuit; quorum interpretatio ad ipſam irregularitatem trahi debet; Nam præter id, quod aliquando expreſſim de irregularitate dixerunt, ſæpius idem ſenſerunt, quando canonicum impedimentum ſtatuerunt, ne quis ad miniſterium Dei admitteretur; quocunque etenim modo inductum appareat impedimētum,ne quis poſſit promoueri, dicitur irregularitas;ſpec.in d.§.iuxta, ver. gñaliter.Et quia varijs loquēdi modis irregularitas a iure inducitur, ideo hoc p exempla infraſcripta demonſtrabimus.

Nam in cap.præcipimus,diſt.34.dicitur:non audeas promoueri.

In c.curandum,ead.diſt.dicitur; non aſpiret ad ordines.

In c.clericus,3.diſt.46.dicitur; non promoueatur.

In c.qm̄,diſt.48.dicitur;ceſſabit a clero,& a ſtatu ſui cleri præcipitabitur.

In c. Teugualdum,11. q.3. dicitur ſacerdotij officio alienus.

In diſt.81.in princ.dicitur: prohibentur ordinari.

In c.ſi laici,diſt.34.dicitur:ad miniſterium eccleſiaſticum non adducatur.

In diſt.42.in princ.ver.ſi enim vidua, dicitur;prohibendi a ſacerdotio.

In c.ſi quis Epiſcopus,cum gl. diſ.83. dicitur:ſuſpendatur,vel deponatur.

In c.Epiſcopum,diſt.45.dicitur; officio ſuo deijci.

In c.Tanta,diſtin.86.dicitur: maledictione ferire.

In c.quoniam,diſt.47. dicitur: deijcitur a clero.

In c.clericus,1.& 2.diſt.46.dicitur: ab officio degradetur.

In c.qm̄,diſ.47.dr̄:alienus a regula.

In c.conſequens,diſt.88.dicitur;a clericalibus officijs cogantur abſtinere.

In c.Epiſcopus,aut ſacerdos, diſt.ead. dicitur;deijciatur.

In c.Epiſcopi,21.q.4.dicitur communione priuetur.

In c.ſi cuius vxorem,diſt.34. dicitur: non poteſt ſuſcepto miniſterio perfrui.

Ibid.dicitur:ad miniſterium Eccleſiaſticum admitti non poteſt.

In c.de laicis,diſt.34.dicitur: impedimentum præſtat, quo minus pertingat ſacros ordines.

Sed & in pluribus legum, & canonum locis reperitur verbū animaduerſio, pro pœna alicuius capitalis criminis,quibus locis verbum illud ſignificat degradationem clerici,&traditionem curiæ ſæculari,& conſequenter irregularitatem,vt dicit Hoſt.in c.in quibuſdam, de pœn. in 6.refert Feli.in c.in nonnullis, de Iudæis, per illum tex.& per gl.in l.imperium,ff. de iuriſd.om.iud.tex.& Doct.in c. vt inquiſitionis,de hæret. in 6.

Digitized by Google

Hæc & alia ſimilia dicendi genera frequentiſſima apud ſacros canones reperiuntur, ita quod quæcumque communioni Eccleſiæ, vel cleri obſiſtunt, ſemper irregularitatis, vel canonici impedimẽti notam inducunt, vt de ſingulis ipſo opere, & fuſius, & opportunius dicemus.

Regulæ quædam generales ad irregularitatem pertinentes.

CAP. II.

1 *Irregularitas ob corporis defectus non impedit ea officia, quæ ſine illo defectu exerceri poſſunt.*
2 *Irregularitatem allegans debet adducere caſum legis.*
3 *Irregularis nemo iudicandus eſt in dubio.*
4 *Scandalum ſolum inducit irregularitatem.*
5 *Argumentum ab edilitio edicto ad irregularitatem bene trahitur affirmatiue, ſed non negatiue.*
6 *Irregularitatis cauſa ceſſante irregularitas ceſſat.*
7 *Clericari prohibitus, non eſt prohibitus monachari.*
8 *Irregularitas irregularitati accumulari poteſt.*
9 *Irregularitas iudicio ſanguinis non tollitur baptiſmo.*
10 *Irregularitas, quæ venit ab occulta animi intentione eſt permittenda conſcientiæ Rei.*
11 *Ordinem ſuperiorem accipiens dicitur adminiſtrare, & exequi inferiorem.*
12 *Irregularis non eſt legitimus accuſator, nec teſtis contra clericum conſtitutum in ſuperiore ordine; ſecus contra conſtitutum in inferiore.*
Irregularitas alia parua, alia magna, alia maxima.

CVm igitur ex ipſis canonum verbis irregularitates proficiſcantur, euidenter illud conſequitur, nullam eſſe irregularitatem, aut canonicum impedimentum, niſi quatenus iure exprimatur; at nihilominus multæ regulæ in ipſis varijs ſcriptorum libris comperiuntur, per quas & iudex alienam diſcutere conſcientiam circa impedimenta canonica poteſt, & vnuſquiſque pro bono ſuæ conſcientiæ perueſtigare debet, inſpectis ijs generalibus regulis, quas ſubijcere operæpretium eſt, immo maxime neceſſarium.

Prima regula: omnis magna deformitas corporis per ſe ſufficit ad reddendum hominem irregularem, ſcilicet ne promoueri poſſit. Abb. in cap. 2. de cler. ægrot. quod procedit etiam ſi nullam habeat membrorum mutilationem, vt ibi per eum.

Secunda; quiſquis ægrotus, vel debilitatus eſt adeo, vt exercere commode officium ſuum non poſſit, abſtinere cogitur, & dari ei debet coadiutor iuxta formam cap. 2. & cap. 3. de cleric. ægrot. vbi Abb. & Alber. in verb. vitiatus, in fi.

Tertia: omnis ægritudo, vel deformitas, vt irregularitatẽ inducat, reſidet arbitrio Epiſcopi, tanquam boni viri. Archid. 55. diſt. in princ. Abb. in c. 2. de cler. ęgrot. Inno. in c. ſignificauit, de corp. vitiat. Tabien. in verb. corpore, vbi dicit, quoad Religioſum arbitrium eſſe penes eorum ſuperiores.

Quarta; omnis corporeus defectus, quantumuis paruus, vel occultus ſi faciat ſacramenti adminiſtrationem, minus tutam inducit irregularitatem; idem ſi gignat ſcandalum, aut ſi periculum ſcandali imminentis. Tabien. in verbo corpore, verſ. vtrum auulſio, citat, c. 1. & vlt. de corp. vitiat.

Quinta: oĩs mutilatio, aut debilitatio ſuperueniens, per quam miſſæ ſacrificiũ exerceri non poſſit, ab eo, qui iã promotus eſt, nõ impedit quin reliqua munera
1 ſacerdotalia exerceri poſſint, vt puta prędicatio verbi Dei, confeſſionũ auſcultatio, & ſimilia, c. presbyterum, de cleric. ægrot. quod verũ eſt, ſi ſine culpa contigerit ea debilitatio, ſeu defectus, alioqui ſi culpa adfuerit, non poterit etiam hæc exer-

Digitized by Google

exercere. Tabien. in verb. corpore.

Sexta: Irregularitates quælibet, & earum pœnę a iure poſitiuo ortum habēt. Archid. in c. Apoſtolica, diſt. 56. in prin. Inn. in c. niſi cum pridē. de renun. Propterea irregularitas nulla alia eſt, niſi quatenus eſt iure expreſſa. Archi. in c. excōicatos, 11. q. 3. Fel. in c. ad audientiā, in fi. de hom. & text. clarus in c. is qui, de ſent. excō. in 6. ideo dicebat ibi Nicolaus Dionyſ. de Peruſ. quod qui dicit aliquem eſſe irregularē debet adducere caſum legis.

Septima: ex his videretur, quod nunquam in dubio quis ſit iudicandus irregularis. Spec. in tit. de diſpe. §. iuxta, verſ. generaliter autem. tex. in c. ſignificaſti 2. de homi. Abb. plene tradit in c. ad audiētiam de homic. Quod verum eſt, quo ad hoc, vt Iudex, el ſuperior, non poſſit prohibere, & interdicere ſuſceptionem, vel adminiſtrationē ordinum, ſed quo ad eū qui vel promoueri, vel promotus exerce-
3 re vult, in dubio irregularem ſe præſumere debet, vt ad cautelam diſpenſari ſe petat. gl. in c. ſi quis. diſ. 51. arg. c. excōicatorum. 23. q. 5. cum gl. ad idem gl. & Hug. in c. ſi quis per ebrietatē. de conſe. diſ. 2. Videmus etenim ſæpe, quod lex ipſa pręſumit irregularitatem in obſcuris. c. Afros. 98. diſtinc. ſic itaq. quo ad ipſum Reum magis pium eſt, vt in dubio ſe putet irregularē, d. c. ſignificaſti. at iudex in iudiciali foro in dubio prohibere ei non debet ordinis ſuſceptionem, vel adminiſtrationem, niſi conſtet in iure de irregularitate. Tabi. in ver. Irregularitas. nu. 3. Hoſt. in d. cap. ad audientiam. Armill. in verb. irregularitates. nu. 8. & 9. Vnde manet concluſio, quod in foro contentioſo, quoad pœnas iuris in dubio non iudicatur irregularitas, at ſecus in foro conſciētiæ. Abb. in d. c. ad audientiā. Silu. in ver. homic. 3. q. 1. in prin. plura Silu. in verb. dubium. q. 4. in foro enim conſcientiæ præſumitur delictum, vt late Dec. in c. in præſentia, notab. 12. in fi. de probat.

Octaua: ſolum ſcandalum. quod prouenit, vel prouenire veriſimiliter poſſet, ex alicuius ordinatione, vel adminiſtra-
4 tione inducit irregularitatem. Hoſt. in c. cum de tua. de corp. vitiat. vbi Abb hoc refert; quod verum eſt nō ſolum in vitijs animi, ſed & in quocunque corporis defectu minimo, & propterea argumenta ab edilitio edicto ad irregularitatem nō bene ducūtur negatiue, qn̄quidem multi corporis defectus ædilitiam actionem non admittunt, qui tn̄ inducunt irregu-
5 laritatem, vt in ſcandalo, quod conſiderari non poteſt illo edicto: affirmatiue vero putarim ſemper rite argumentum duci, vt ſi illi edicto ſit locus, conſequenter & irregularitati.

Nona: irregularitatis cauſa ceſſante, ceſſat irregularitas. c. ſtatuimus, & c. Neophitus, diſ. 61. Bern. in c. cū inter canonicos. & ibid. Io. And. de elect. eſt etiam apoſtilla Io. And. in c. ſuper eo. in glo. magna
6 de elect. & eſt gl. in c. poſt tranſlationem in ver. ceſſante de renuntia. exemplo ſunt Io. Damaſcenus, & Leo Papa I. quib. abſciſſæ manus fuerunt, miraculo poſtea reſtitutæ, vnde ceſſauit impedimentum illorum.

Decima irregularitas quandoq; conſideratur nō ratione ordinum, ſed ſolum ratione prælaturæ, c. 1. de fil. presb. de pœ. c. in quibuſdam. de qua re frequentius in ipſo opere agendum erit.

Vndecima: irregularitas præcipue reſpicit prohibitionē clericandi, non autē ingreſſum religionis; prohibitus etenim clericari, non cenſetur prohibitus fieri monachus, ſeu regularis. Abb. in c. in q.
7 buſdā. col. 1. de pœn. Verum tn̄ hic prohibitus clericari admiſſus ad religionē,

non poterit ibi fungi prælatura. Abb.ibi. col.2.in princ.per illum text.

Duodecima: irregularitas ad irregularitatẽ accumulari põt;at non propterea
8 is, qui irregularis eſt ex defectu corporis,ſi celebret nouã irregularitatẽ incurrit,ſed peccat grauiſſime.Innoc.in c.ſi celebret,de cler.exco.min.Alberic.in verbo crimen,circa fi.Silu.in verb. concubinarius,q.4.circa fi.&eſt irregularitas difficilior diſpenſatu,& de Epiſcopali fieret Papalis,gl.in c.latores,de cler.excom.Et quod dicit Arch.in c.apoſtolicę diſt. 56. quod irregularis ex crimine; ſi adminiſtret incurrit nouã irregularitatem,intelligi poteſt de notorio,&capitali,vel non capitali notorio, vt infra tit. de fornic.

Decimatertia: irregularitas quãdoq; fortior eſt ſine peccato,quã cũ peccato: Exemplum eſt in eo,qui exercuit iudiciũ ſanguinis,antequã baptizaretur: nã illa irregularitas nõ tollitur baptiſmo;ea tamen tollitur,quæ ſurrexerat ex voluntario,& vero homicidio,gl.in c. ſi quis viduam, diſt.50.idẽ in eo, qui duas habuit concubinas,nam non eſt irregularis,aut bigamus;at qui duas habuit vxores irregularis eſt, vt ſuo loco dicemus.

9 Decimaquarta;quæcunq; crimina eijciunt promotos,aut inducũt clericis depoſitionẽ,eadẽ quoq;inducunt irregularitatem,ne promoueri poſſint: imo multo fortius.Spec.in Aureo ſuo Repert. lib.1. tit.hæ ſunt irregularitates,quę impediũt promouendum,in princ.Idem in Spec.in tit.de diſp.§. iuxta. col.5. verſ.item omnes caſus,qui impediunt.

Decimaquinta: quicquid aliqua rõne reddit indiſpoſitũ hominẽ ad ordinis ſacrũ,dicitur irregularitas, colligitur ex S.Tho.4.diſt.27.art.4. nec probo diſtinctionem Archi.in c.1.diſt.57.qui ſcribit aliud eſſe irregularitatẽ, aliud canonicũ impedimentum; videtur enim mihi verbalis diſtinctio;nam qui promoueri non poteſt canonico obſtante impedimento, quid aliud quam irregularis eſt, cum egeat diſpenſatione?& ideo melius dixit Spec.in tit.de diſp.§.iuxta, verſ.generaliter: dicens qualecunque impedimentum ad aliquem promouendum ſine diſpenſatione irregularitatem eſſe.

Decimaſexta: Quiſquis poſt peractam pœnitentiam non habet ſui ordinis executionem,hic vere irregularis eſt,de renunt.c.niſi cum pridem,§.1.Spe. in d.§. iuxta,verſ.ſunt quoque irregulares.

Decimaſeptima: plures irregularitates incurrit clericus,quã laicus,& lõge facilius,quã laici.Silu.in ver.homic.3.ver.6.

10 Decimaoctaua: quandocunq; irregularitas pendet ab occulta animi intẽtione,debet iudex permittere eã cõſcientiæ ipſius Rei.c.ex tenore de temp.ord.exẽplo eſt is,qui occulte occidit aliquẽ vitã propriam defendendo, nam quia motus animi cognoſci non põt a iudice,an fuerit ad vlciſcendũ,an ad iuſtã defenſionẽ, æquum eſt, vt ipſius conſcientiæ hæreat iudex,c.ſignificaſti, 2. de homic. ideo ea conſcientia ſolo iuramento probabitur. Quod verũ eſt,ſi ad nullius præiudicium vergat ipſa declaratio de irregularitate: alioqui ſi tractetur de præiudicio tertij, forſan de obtinendo beneficio per cõcurſum non eſt remittenda cauſa cõſcientiæ ipſius,nec ipſius iuramento eſt ſtãdũ,ſed aliter illud probandum eſt, not.Zenz. in Clem.1.de homic.expreſſim refert Stepha. Troches, vir iure canonico peritiſſimus,ibi poſt gl.in verb.mortem.

Decimanona: quiſquis proprio facto aliũ reddit irregularem,ipſe quoq; irregularis efficitur,vt puta,qui aliũ caſtrat, alij oculum eruit,manum abſcindit, aut quouis alio modo mutilat. Silu. in verb. homic.

Digitized by Google

homic. 3.q. 3.verſ.Tertium,ad fin. Ratio
eſt;quia cum ille mutilatus effectus ſit ir
regularis;eadem cẽſura plecti debet, qui
irregularitatis cauſam prębuit:quod pri
mus omniũ ſcripſit Gul.de Laud. in ſuo
ſacramentali,refert Silu.loco prædicto.

Vigeſima,quandoq; Doct.negant eum
irregularem eſſe, qui eget diſpenſationẽ
ad ordines ſuſcipiendos; quæ quia facile
obtineri poteſt,negant eſſe irregularẽ .i.
non eſſe diſpenſatu difficilem; cum tamẽ
irregularis ſit,exemplo eſt gl.in clem. 1.
de homic.in ver.infans,cum alia glo.in
c.fi.de cle.pug.in duel. nam maior ſeptẽ-
nio etiã doli non capax,ſi occidat ſit qui-
dem irregularis,ſed per facile diſpenſa-
tur,& ideo multi dicunt eum non irregũ
larem,cũ tamen vere ſit: ſed ob id negãt
eũ eſſe,quia diſpenſatio non negabitur il
li:Idem hodie dici poteſt in eo, qui occi-
dit per ſummam neceſſitatem defenden-
dæ vitæ;nam etſi non ſit irregularis , ita
vt diſpenſari nõ debeat,tamen quia cau
ſæ cognitio requiritur,& decretum Papæ
vel eius delegati, vt ſuper habilitatione
fiat declaratio Conc.Trid.ſeſſ.14.c.7.de
refor.ſequitur,vt interim inter irregula-
res annumeretur,cum tamen vere irre-
gularis non ſit,d.clem.1.& ideo quotieſ-
cunque eſt opus declaratoria Epiſcopi,
vel Papæ , ſemper interim dum pendet
declaratio,inter irregulares quiſque po-
nitur,etiam ſi non eſſe irregularis poſtea
declaretur ; nam eo interim habet quo-
dammodo ſuas vires ligatas , & manus
velatas,& per declarationem ſuperioris
aufertur vinculum,& velamen.

Vigeſimaprima;quiſquis ſuſceptum
ordinem exercere prohibetur, nullo mo
do poteſt ad altiorem aſcendere: quia in
ſuperiore ſuſcipiendo,eſt neceſſaria ordi
nis ſuſcepti adminiſtratio in habitu, &
paratu proprio;ita quod ille, qui aſcẽdit
11 ad diaconatum, ipſa ſuſceptione diaco-
natus dicitur adminiſtrare ſubdiacona-
tum,idem in diacono ſuſcipiente ſacer-
dotium;proptereà ſuſpenſus, vel interdi
ctus ne ſubdiaconatum adminiſtret , ſu-
ſcipiẽdo diaconatum videtur ita violare
interdictum, ac ſi in ſubdiaconatu altari
miniſtraret,vnde fieret vere irregularis,
vt opportunis locis dicturi ſumus.

Vigeſimaſecunda; irregularis prohi-
betur accuſare,quia nõ eſt legitimus ac-
cuſator alicuius clerici,qui ſit conſtitu-
12 tus in ordine ſuperiore , quam accuſa-
tor,gl.aperte,2.q.7.in princ.in verb. ve-
ro,in med.& in c.beati,§.vlt.& ideo etiã
non poterit eſſe teſtis ; ob maiorem ra-
tionem:ſed irregularis poterit eſſe accu-
ſator, vel teſtis contra conſtitutum in
pari,vel minori ordine,vt ibi habetur;vi
de c.conſanguineorum, 3.q.4.vide Abb.
in c.cum P.de accuſat.& indit.inquiſit.in
verb.Laicus.

Vigeſimatertia:irregularitas quędam
eſt parua,& ea eſt omne peccatum mor
tale , per quod quiſque prohibetur diui-
nis immiſceri: & hæc ſola pęnitentia tol
litur,ita docet Goffred.quem refert Hu-
gol.in apparatu,ſuper c. ſi celebret. de
cler.excomm.vel interd. Altera eſt ma-
gna irregularitas , & ea non tollitur niſi
diſpenſatione Epiſcopali , vel Papali , &
ipſa proprie eſt irregularitas,vt de ea ap
parebit in toto iſto opere, & hæc diſtin-
ctio legitur aperte apud Hugol. dicto lo-
co;qui apud me extat non impreſſus,qui
inſcribitur, Diſtinctiones Domini Hugo-
lini:poteſt addi & tertia , quæ maxima
eſt,& quæ nunquam diſpenſatur,vt in cæ
co,vel monſtruoſo , aut bigamo, vel vo-
luntario homicida , vel ſuſcipiente , aut
adminiſtrante ſuſceptum ordinem in
contemptum clauium,cum ſimilibus.

Irregularitas vnde originem traxit, & de irregularitate ab ipſa proſapia.

CAP. III.

1 *Irregularitas quo iure inducta.*
Irregularitates ex varijs cauſis naſcuntur.

FVerunt autem irregularitates aliæ a iure diuino inductæ, Leuit. cap. 21 Deuteronom. cap. 23. & 1. Paralipom. cap. 28. de conſecrat. diſtinct. 1. cap. 1. Aliæ Apoſtolicæ ſunt, 1. ad Tim. cap. 3. & ad Tit. cap. 1. Aliæ a Pontificib. & ſacris Concilijs, quarũ ferme infinita ſunt capita, vt ſuis locis dicemus. Sunt vero varia irregularitatum genera: nam quędam ſunt ex ipſa proſapia, quædam ex ipſo conceptu hominis, quædam ex ipſo corpore, quædã ex ſexu; quędam ex ipſo hominis ſtatu, quædam ex ſtudijs, & artib. quædam ex varijs homini accidentibus, quædam ex ipſa ordinis collatione, quędam ex ipſa ordinis ſuſceptione, quędam ex ipſius ordinis executione, quædam ex cenſuris, quædam ex criminib. & per ſingulos tractatus quædam ob formam, quædam ob locum, quædam ob tempus, quædam ob ritum; quas ſigillatim congruenti ordine diſpoſitas, diſtinctim, & fuſius infraſcriptis libris proſequemur; nunc autem ipſum opus aggrediendo primum ab ipſa proſapia hominis exordiamur.

De proſapia, genereque hominis vnde irregularitas promanare conſueuit, pluribus locis in ipſo opere agemus; Verum hoc loco id quaſi ſummis labijs attingemus; licet enim Sanctus Antherus Papa in Epiſtola ſua ad Epiſcopos Beticos dicat in Epiſcoporum negotio proſapiam non eſſe conſiderandam; tamen ſæpe obeſſe ſolet homini, qua ex proſapia fuerit ortus.

Nam omnes natu illegitimi ſunt irregulares, vti de eis agemus hoc lib. 1. c. 4. ſiue nati ſint a laicis, ſiue ab ijs, qui vel ſubdiaconi, diaconi, vel presbyteri fuerunt, vti dicemus, hoc libro, c. 35.

Filij etiam monachorum, præſertim illegitimi irregulares ſunt, infra, c. 35.

Filij etiam legitimi presbyterorum in paternis beneficijs, ſeu eccleſijs non admittuntur hoc libro, c. 6.

Filij omnes expoſiti, ſeu ſuppoſiti non facile promouentur, niſi cauſa cognita hoc lib. c. 11.

Ideo filij ignotorum parentum inter irregulares connumerantur, libro 4. c. 3. num. 2.

Filij quoque ſeruorũ irregulares ſunt hoc lib. 1. c. 35.

Filij eorum, qui occiderunt proprium epiſcopum, lib. 2. c. 3. nec filij tantum, ſed & nepotes, lib. 5. c. 47. num. 2.

Filij, & nepotes eorum, qui offenderunt Cardinales, lib. 2. c. 3. & lib. 5. c. 47. num. 2.

Filij offendentium officiales ſancti officij, lib. 5. c. 46. num. 7.

Filij hæreticorum, quin etiam ipſi nepotes, lib. 5. c. 46. num. 5.

Filij & deſcendentes a Reo læſæ Maieſtatis, lib. 3. c. 1. nu. 4. & 14. & lib. 5. c. 47.

Filij etiam eorum, qui ratam habuerunt offenſionem Epiſcoporum, aut Cardinalium, aut ratum habuerant lęſionem maieſtatis, lib. 5. c. 48. nu. 2. 3.

Filij & hæredes eorum, qui obligati ſunt ratiocinijs & alijs litibus inextricabilibus, lib. 2. c. 11.

Filij & hæredes vſurarij, lib. 5. c. 29.

Filij eius qui patiebatur morbum Comitialem, lib. 2. c. 16.

Filij etiam non debent promoueri ad ordines proprio patre etiam legitimo, libro

Digitized by Google

libro 4.c.6.

Sanctimoniales quoque ipſe patiuntur canonica impedimẽta ob proſapiã: nam non poſſunt eſſe prælatæ filiæ vel nepotes eorum, qui occiderunt propriũ Epiſcopum, aut Cardinalem, aut aliter erant Rei læſæ maieſtatis, hoc lib. c.29. num.12.

Sanctimonialis quoq; filia clerici conſtituti in ſacris prælata eſſe non poteſt, eodem, num.12.

Sanctimonialis quoque filia ſcænici prælata eſſe non poteſt. eodem nu. 12.

Et de huiuſmodi irregularibus ex proſapia fuſius in ipſo operis procurſu agemus: nunc agamus de ipſo conceptu, ortuue hominis.

De illegitimorum irregularitate.

CAP. IIII.

1 *Decima generatio quid ſignificet.*
2 *Mandatum de prouidendo alicui de beneficio, intelligitur dummodo ſit legitimus.*
3 *Illegitimi fuere viri inſignes multi.*
4 *Illegitimi aliquando naſcuntur ex ijs, qui inter ſe contraxerunt matrimonium.*
5 *Matrimonium dirimitur profeſſione religionis ante conſummationem.*
6 *Petrus Corbarius Anti Papa inuita vxore ingreſſus eſt religionem.*
Pinianus & Melania conſenſu mutuo religionem ſunt ingreſſi.
7 *Vxor ſi patiatur decennio virum viuere in Religione præſumitur conſenſiſſe.*
8 *Matrimonium non dirimitur, etiam ſi maritus ſuſcipiat ordines ſacros, ante conſummationem.*
9 *Vxor poteſt cogere virum ſubdiaconum, ad conſummationem matrimonij.*
10 *Vxoris renitentia non impedit, quin character ſacri ordinis viro imprimatur.*
11 *Vxore mortua, an maritus poſſit ſine diſpenſatione adminiſtrare ordines, quos ſuſcepit illa viuente.*
12 *Græcorum filij ſuſcepti in ſacerdotio, ſunt habiles ad ordines, & beneficia, ſed non ſi ſint ſuſcepti in Epiſcopatu.*
13 *Latinus ex diſpenſatione Papæ poſſet vxore vti & ordine ſubdiaconatus.*
14 *Illegitimus quandoq; tempore fit legitimus.*
15 *Clericus in minorib. beneficiatus ducendo in vxorem concubinam ſuam, legitimat prolem ante ſuſceptam.*
16 *Illegitimi nati ex concubina, vt legitimi fiant ex ſubſequenti matrimonio, tempora conceptionis, & matrimonij debent eſſe habilia.*
17 *Illegitimus ordinatus ante ſubſequens matrimonium non purgat irregularitatem ordinis male ſuſcepti ex matrimonio.*
18 *Matrimonium aufert illegitimitatem, ſed non irregularitatem ex illegitimitate contractum.*
16 *Matrimonium etiam nullum legitimat prolem quando cauſa nullitatis defecerit.*
20 *Matrimonium inter conſanguineos ipſo iure non legitimat prolem ſuſceptam, niſi in diſpenſatione exprimatur.*
21 *Papa poteſt efficere quod ſua prouiſio habeat plenum effectum, etiam quo ad præterita.*
22 *Subdiaconi vxorati filij, vt legitimentur requiritur expreſſio in diſpenſatione.*
Papa an diſpenſare poſſit ſuper voto caſtitatis monachorum, dubitatur a nonnullis.

QVisquis extra matrimonium naſcitur, ſiue ſpurius, ſiue nothus, aut quouis nomine nuncupetur, promoueri non poteſt, Deut. cap. 23. Non ingredietur (inquit) Manzer, (hoc eſt de ſcorto natus) in eccleſiam dñi vſque in decimam generationem: quem ingreſ-
1 ſum in Eccleſiam, non alio ſenſu capi oportet, quã ne Eccleſiaſticis officijs defungatur; quæ interpretatio comprobatur c. per venerabilem, in fi. qui fil. ſint legit. Sicut illa quoque verba, in decimam generationem, ad hunc ſenſum trahi debent, ſ. vt perpetuo excluſus cenſeatur, vt decimus numerus pro perpetuo accipiatur. Scribit Anto. Fonſecca Luſitanus in additione ad Caietanum ſuper d. c. 23. Et tametſi eo. c. ſoli Manzeres ſcorto nati excludi videantur, vt in textu habetur velut ibi Caie. ſcribit, ex adultera. Tamẽ idem eſt in quocunque illegitimo: probatur c. niſi cum pridem. §. perſonæ. de renun-

renuntiat. vbi gl.& probant omnes Sum miſtæ.in verb. illegitimus.

Sunt autem huius prohibitionis plurimæ rationes: plerumq; etenim illegitimi vitijs pleni ſũt, vt ſingula enarrat Rauis.textor in Epit. Cardin.Paleot.lib.de Noth.ac Spur.Io.And.in addit.ad Spec. tit.qui fil. ſint legiti. deinde ignominioſi ſunt quaſi ex turpitudine nati, vnde dehoneſtãdus non eſt honor clericalis: pręterea nullo diſcrimine haberetur matrimonij ſacr̃m, à fornicatione; quas rationes affert Fõſecca loco pręfato. Alia quoque eſt ratio ĩ deteſtationẽ paterni ſceleris: arg.de hęret.c.vergẽtis: putatur quoque incontinens futurus,& paterni ſceleris imitator, cum ſit natus ex incõtinentia. Iure igitur merito à ſanctiſſimo ordinis ſacramento excludendi ſunt ij extra matrimonium nati.d.c. per venerabilẽ. & de ſeru.non ordi.c.conſuluit. Qua ratione fit, vt ſicut non promoueri, ita nec eligi debeãt.c. innotuit. & c.cũ in cũctis de elect. Quinimmo ſi Papa mandet nominatim prouideri alicui de beneficio,
2 interpretatio fit, dummodo ſit legitimus Bald.in l.neq; nata es.C.de prob.Paleot. de Noth.& Spur.c.57.nu.5. Poteſt tamẽ illegitimus poſtulari expectata Papæ diſpẽſatione.d.c. per venerabilem. & gl.in c.Cœnomanenſem, diſ.56. Quamobrem
3 inſignes viri quamplurimi ob egregias virtutes, aut ob familiæ auctoritatẽ promoti ſunt: nam inter ſummos Pontifices fuerunt Ioannes X. & Clemens VII. at Cardinales fuerunt Laurẽtius Cibo primus Card. Hippolytus Medices, Franciſcus Borgia Valentinus, Petrus Ferricus Hiſpanus Archiepiſc. Tirazzon. Gabriel Rangonius Eps Albæ Regalis; At inter Epos Hẽricus Eps Leodien.imperij princeps: Ioães Matthæus Gibertus Eps Veronenſis; per plures affert Paleot.ſed ꝙ ſpectat ad Chriſtophorũ primũ, Leonẽ Quintum, Ioannẽ Decimum octauum, & Bonifacium Septimum, quos doctiſſimus ille putat illegitimos, potius (pace tãti viri dixerim) obſcuro loco nati dici debent quã illegitimi: nam horum omnium originem obſcuram eſſe ſcripſerũt Platin, Onuphr. Ioannet. atque alij.

Inter illegitimos conſtat aliqñ annu-
4 merari eos, qui ex ijs naſcũtur, qui legitimo coniugio fuerant coniuncti; exemplo eſt, ſi duo contraxerint per verba de præſenti, eorumq; alter ante matrimonij conſummationem religionem ingrediatur,& ꝓfiteatur, ſi poſtea cõmiſceatur, ꝓles, quæ naſcitur illegitima eſt: ſed hæc quæſtio multis caſib. diſtingui debet: nã ante conſummationem vterq; põt ingredi religionẽ altero inuito, & reluctante, quo caſu per profeſſionis emiſſionẽ, diri
5 mitur oĩno matrimoniũ c.2. de conuer. coniu. Concil. Trid.ſeſſ.24.canon.6, merito hoc caſu, qui naſcitur, extra matrimoniũ naſcitur, ideo illegitimus eſt. At ſi poſt cõſummationem matrimonij, alter ad religionẽ trãſire velit, altero cõtradicente, vel ignorante, non eſt ſolutum matrimonium, nec vſus tori; ideo quicquid inde naſcitur, eſt legitimum: nã ille, ꝗ eſt profeſſus religionẽ cogitur redire ad cõiugẽ,& vti copula, cui pręiudicare nõ potuit c. quidam.& c. placet. de conuerſi. cõiug. S.Thom.4.diſ.37.art.1. In quo caſu fuit Petrus Corbarius Antipapa contra Ioannem XXII. nam vxore inuita religionẽ eſt ingreſſus: refert Onuphr.& alij oẽs præſertim auctor ille Ioannes Geneſius, qui Aegidij Cardinalis vitã elegãti ſermone conſcripſit: ſed & ſi mulier viro ad religionem tranſeunti cõſentiat, hoc non ſufficit quin pænitere poſſit, ſi nõ valeat continere: nam adhuc virum poteſt repetere,& vti matrimoniali copula; vnde

de quod inde naſcitur, eſt legitimum. ꝓbatur c. 1. de conuerſ. coniug. & eſt ratio, quia in iſtis cõuerſionib. cõiugatorum validandis, decretum Epiſcopi requirit, qui non admittet hanc ſeparationem, niſi vel ipſa quoq; ſubeat religionem, ſi ſit iuuenis, vel ſuſpecta, vel niſi ſaltim emittat votum continentiæ, ſi nõ ſit ſuſpecta; c. cum ſis & c. ſignificauit. cum gl. de conuerſ. coniug. probat Tiraq. de præſcri. in gl. decem annos, verſ. 22. & videtur glo. in c. agathoſa. 27. q. 2. & tex. in c. ſi vir & vxor. ead. q. 2.

Exemplum in facto olim contigit S. Melaniæ, & Pimano coniugib. copulatis, qui cõi conſenſu ad monachiſmum tranſierunt, vt ſcribit Pallad. Cappad. in vita S. Melaniæ iunioris. c. 49.

Sed & hoc noſtro ſæculo Bonifacius Placidus, & vxor Cæſarea Clara ciues Diœc. Aſculan. tametſi ſupra annos 30. coniugali toro conuixiſſent, die eodem poſt communem, maturamque deliberationem monachiſmum ſubierunt, ille quidem Diui Dominici ordini ſe dedens, hæc Diui Franciſci: quorum vterque adhuc, non dicam laudabili, ſed admiranda potius vita inſigniſſimus eſt.

Deficiente igitur hoc Epiſcopi decreto nudus conſenſus coniugis non ſufficit; & ideo proles naſcetur legitima, ſiue ipſa exigat debitum, ſiue ipſe qui profeſſus eſt, ſi autem per decennium mulier
7 paſſa ſit virum in religione degere, per id tempus naſcitur præſumptio, quod Epiſcopi conſenſus, & decretum interuenerit, & oĩa ſint ſolenniter acta. Tiraque. ibidem: ideo poſt hoc decennium quicquid naſcitur ex eis, præſumitur illegitimum: Quando igitur cum conſenſu coniugis, accedit quodque decretũ Epi: quia tãta fit tori ſeparatio; vt vlterius eis non liceat impune copulari, proles quæ naſcitur, eſt illegitima, gl. in c. miniſtri. diſ. 81. Abb. in c. litteras. de fil. presb. arg. c. feriatim diſt. 32. & d. c. agathoſa: nam cum nõ cubitus illicitus ſit, ſequitur ex illicita copula naſci non legitimum partũ. Ant. Florent. 3. tit. 29. c. 4. de ijs, vide Alberic. in verb. illegitimi; quo loco ex ſententia Inno. Bern. & Goff. putat oẽs iſtos egere diſpenſatione, vt promoueri poſſint; q̃a Eccleſia non agnoſcit hos partus quoad ordines; & ſic inter irrregulares adnumerantur: at quo ad ciuilia munera, & hæreditariam ſucceſſionem facile admitto illorum ſententiã, qui putant partus ꝑmiſſos naſci legitimos, vt ſenſerat Archid. d. c. miniſtri. Abb. in d. c. litteras. pro quib. facit illa ratio, ꝙ interdictum ne vir, & vxor vtantur copula, non impedit quin proles naſcatur legitima ab ijs parẽtib. inobedientib. vt ibi Abb. notat.

Sunt autem hæc oĩa vera eo caſu, quo alteruter tranſit ad religionem: at diuerſum ius eſt, cum vir ſubit ordines ſacros extra religionem; nam ſi matrimonium per verba de præſenti contractum ſit, & ante conſummationem vir fiat ſubdiaconus, ſiue conſentiente, ſiue diſſentiente vxore, matrimonium non dirimitur, contra id quod diximus de religionis ingreſſu: Et ideo cum illæſum maneat matrimonium, vxor cogere poteſt virum ſuum ſubdiaconum ad conſummationem matrimonij, expreſſus caſus in extrauagan. Ioannis vigeſimi ſecundi, quę incipit, Antiquæ. de voto. Abb. in cap. 2. de conuerſio. coniugat. circa princip. gloſſ. in cap. 1. de voto, lib. ſexto. Vnde partus qui poſtea naſcitur ab hac copula, quia lege probatus eſt, legitimus dicitur, & ad ordines promoueri poteſt, contra id quod diximus de religionis ingreſſu; idem erit etiam poſt conſumationem matrimonij

Digitized by Google

monij,ſi vir fiat ſubdiaconus vxore, aut conſentiente,aut renitente non interpoſita Epiſcopi auctoritate;manet enim illæſum matrimonium, & hic ſubdiaconus omnino tenetur perſeuerare in reddendo debito vxori. c. 1. de conuerſio. coniugat. S. Thom.4.diſtin. 37.q.1. art. 2.Ideo naſcitur proles legitima, ſiue ipſe ſubdiaconus exigat debitũ, ſiue vxor; nã ipſe peccat grauiter exigendo;at non præiudicat proli,quæ eſt legitima;vt expreſſim tradit Raym.in tit.de fil.presby. verſic.pone quod aliquis. debet etenim interuenire decretum Epiſcopi, vt conualidetur iſta ſeparatio, d.c.ſignificauit. d.c.ſi vir & vxor.& ipſa debet cogi vouere continentiam cap. ſi quis coniugatus. 27. q.2.& cap.coniugatus. de conuerſio. coniugat.quo caſu,ſi hæc fiant, tanta eſt tori ſeparatio, vt ſi poſtea copulentur, proles ab Eccleſia nõ agnoſcatur quoad ordines; vt diximus ſupra in eo, qui ingreſſus eſt religionem cum auctoritate Epiſcopi, gl. d. c.miniſtri.Abb.in d.cap. litteras.ſed agnoſcetur ſi voluerit iſta ꝓles ingredi religionem,ſicut narratur de Vrbico Aruerniorum Epiſcopo, cuius vxor,cum promiſſam in ſæculo continẽtiam ſeruare non valeret,tanta temeritate, & importunitate ipſius Epiſcopi domum,etiam noctu adijt, vt eum ad conſuetos tori complexus attraxerit, indeq; nata filia eſt,quæ ad religionis profeſſionem admiſſa eſt, vt ſcribit Greg. Turon. hiſt.lib. 1.c.39.

Eſt autem hoc loco illud adnotandũ, quod vxoris renitentia non poteſt impe-
10 dire,q̃n ſacer ille ordinis character in viro imprimatur actu,& habitu: fit enim vere ſubdiaconus, & irregularis efficitur quo ad hoc, quod executionem non habet eius ordinis,nec ad altiores aſcendere,nec ad beneficia admitti põt.d. extrauag.Antiquæ; nec quidẽ vxore mortua, ſemper enim egebit diſpenſatione,vt ab hac irregularitate liberetur,ꝓpter illã vxo-
11 ris renitentiã,at ſi ab initio ante cõſummationem vxor conſenſiſſet, etiam ſine auctoritate Epiſcopi, viuente ea executionem quidem ſuſcepti ordinis non habet: at ea mortua ſine vlla diſpenſatione ſuſceptum ordinem adminiſtrare poteſt. Abb.in c.placet.de conuerſ.coniug.apoſtilla magna ad Abbatem. in c. coniugatus.de conuer. coniug. videtur ſentire S. Thom.d.diſt.37.q.1.art.3.

Ex ijs illud conſequens eſt;quod Græcorum Epiſcoporum filij ex vxore ducta ante Epiſcopatum obtentum,ſuſcepti
12 poſt adeptum Epiſcopatum, ſunt inhabiles ad ſuſcipiendos ordines, quia nec ipſi Græci adeptu Epiſcopatu, poſſunt vti vxore ante ducta;vt expreſſim decretum fuit in ſexta Synodo Conſtantinop. can. 12. At Græcorum Sacerdotum filij, etiã poſt ſacros ordines ſuſcepti ex vxore ante ducta, legitimi ſunt, & apti ad Eccleſiaſtica omnia miniſteria,quia vxori adhuc eos cohabitare Eccleſia tolerat. S. Thom.d.diſt. 37. q. 1. art.2. & ead. Conſtantinopol. Synodo. d. c. 12. ideo hi filij Græcorum ritu, diſpenſatione non obtẽta promoueri poſſunt.cap.cum olim.de
13 cler.coniu. Idem quoq;erit in omni clerico latino,quem Papa diſpenſarit, vt in ſubdiaconatu vt vxore iã ducta poſſit; hoc enim eſt in facultate Papæ, ſcribit Archid. in c.cum in præterito, diſtin. 84. intelligendo, vt declarat Abbas in d. ca. cum olim.de cler.coniug.

E contra aliquando contingit eum, qui ipſa natiuitate fuit illegitimus, ſucceſſu temporis fieri legitimum; exemplo eſt, ſi quis naſcatur ante matrimonium contractum, illegitimus eſt: at ſi inter parentes poſtea matrimonium contra-

Digitized by Google

contrahatur,vere legitimus ſit, perinde, ac ij,qui poſt matrimonium naſcuntur. l.fi.C.de natu.lib.Archid.diſt.35.q.7.in princ.& diſt.56.in c.Oſius: ideo promoueri ad omnes ordines,& dignitates poſſunt,diſpenſatione nõ petita,niſi ad Epiſcopatũ:in quo obtinendo, egent diſpenſatione: Abb.in c.ad extirpandas, de fil. presby.& licet gl.in c.innotuit, de elect. videatur ſentire,quod promoueri etiam poſſunt ad Epiſcopatũ, tamen id non eſt tutũ in conſcientia,vt ſentit Silu. in ver. Illegitimus.q.3.Cautius igitur agent, ſi diſpenſari petant. Vt autem ſubſequens matrimonium reddat prolem antenatã legitimam,neceſſe eſt,vt tempore conceptionis inter ipſos parentes poſſit conſiſtere matrimonium; alioquin ſi impedimentum ſuberat,quia alter forſan coniugatus erat, ſi auferatur tale impedimentum,& ipſi contrahant,ille partus cõceptus durante impedimento,non põt fieri legitimus,qui fil.ſint legit.c.tanta,vbi Doc.& in auth.quib.mo.natu.effic.legit. circa princ.Sil.d.q.3.Et licet aliqui dixerit inſpiciẽdũ tẽpus natiuitatis, per tex. in c.cum in cunctis,ibi ſit natus,de elect. vt ſentit Hug.35.q.7.in princ.& ibi Archi.tamen cõmunius concludunt Doct. in tempore conceptionis,vnde ſi vir coniugatus prægnantem reddiderit mulierẽ ſolutam, quæ peperit eo tempore, quo hic coniugatus ſolutus eſt ab vxore mortua,& poſtea ſimul cõtrahant,ille partus non poteſt eſſe legitimus virtute huius matrimonij,niſi mulier ipſa tẽpore conceptionis forſan neſciuiſſet hunc virum eo tempore fuiſſe cõiugatum, ita ſcribit Bern.in d.c.tanta Hoſt.& glo. 1. & Zab. q.11.in nouiſſ.alias ſi ſciuiſſet,nullo modo eſſet legitimus,tex.in d.c.tanta.

Quod autem diximus ſubſequens matrimonium reddere legitimum eum,qui natus fuerat illegitimus, ꝓcedit in eo,q cõcipitur,& naſcitur ante matrimoniũ: at ſi cõcipiatur ante,ſed naſcatur cõtracto matrimonio, habetur perinde vere 15 ingenuus,ac natus,& conceptus in matrimonio.Hoſt.d.c.tanta,Zab.d.q.11.

Ad hæc de illo opportune tractari cõtingit,qui exiſtens clericus in minorib. beneficiatus,de concubina filios genuerit,eamq; poſtea in vxorem ducat,certe proles illa ſit legitima.Io.And.in reg.ſine culpa lib. 6. Zab.in d.c. tanta, q.4.in nou.ſcriptis: idem quoque erit ſi monachus anno profeſſionis pendente ex concubina filium ſuſceperit,quam poſtea in vxorem duxerit,eſt legitimus filius,Philip.Franc.in d.cap.tanta.q.3.

Hinc illud conſequitur,quod ſi extrema tempora conceptionis, & contracti matrimonij fuerint habilia,etiã ſi medio tẽpore adfuerint impedimenta,quæ ceſ-
16 ſarũt;nihilominus proles erit legitima; exemplo eſt ſi vir,& mulier tẽpore cõceptionis erãt ſoluti,poſtea vel vterq; vel eorum alter tranſit ad nuptias alienas; defunctis ipſorum coniugibus,ſi inter ſe velint contrahere, proles quæ concepta erat primo tẽpore,quo ſoluti erant, ſit legitima,nõ obſtantibus nuptijs alienis interpoſitis.Abb.in d.c.tanta,Not.ſecũdũ Io.And.in d.reg.ſine culpa,in mercur. Alberi.in verb.Illegitime,ver.quid ſi nato.Abb.in c.ad extirpandas,de fil.presb. ſufficit enim vt extrema conceptionis, & matrimonij tempora habilia ſint, vt ibi per eum;ex quibus concluditur, omnes prædictos rite promoueri poſſe, tamquam legitimos: In qua re illud eſt notatu dignum, quod ſi is, qui ex fornicatione natus eſt, ante matrimonium ſubſequens, promoueatur ad ordines: ſubſecuto matrimonio ſit quidem legitimus, ſed illa indebita or-

dinum ſuſceptio non conualidatur, nec habet ordinis executionem, nec aſcendere ad altiores pôt ſine diſpenſatione. ſcripſit Vinc. in c. innotuit. de elec. quem refert, ac probat Archi. in c. Oſius, diſ. 56. quod eſt memoria dignũ, ſ. quod matrimonium aufert illegitimitatem, ſed non aufert irregularitatem ex illegitimitate contractam in ſuſceptione ordinum.

Huc ſpectat, quod ſi ab initio matrimonium non tenuit, vel ex imperfectione conſenſus, vel ex defectu formæ impoſitæ ex Conc. Trid. ſeſſ. 14. c. 1. de Refor. & interim filius naſcatur, poſtea matrimonium conualidetur, vel ex pleno conſenſu, vel ex integra obſeruatione formæ filius ille redditur legitimus, qui fuerat illegitimus; item exemplo eſt ſi furioſus contraxerit, & genuerit, & ceſſante furore perſeueret in cõſẽſu, legitimatur partus. Zab. in d. c. tanta. q. 9. in nouiſſ. ſcriptis: idem erit ſi infidelis, & Chriſtianus contraxerint matrimonium, quod cum ſit nullũ, ob diſparitatem religionis, partus eſt illegitim': ſi poſtea accedat baptiſmus in coniuge infideli, cõualidatur matrimoniũ, & partus redditur legitimus ex ſententia Gaſp. Calde. & Zab. in d. c. tãta. q. 8. licet Abb. ibi, poſt Io. And. contrarium ſentiant: quorum nimis rigoroſa eſt opinio, ideo viderentur iſti omnes poſſe promoueri ad ordines ſacros; nam ex decreto Innocentij ad Ruffum, & Euſebium (quod præfatus Abbas, & Ioãnes And. nõ viderũt) vere filij legitimi putãtur. c. deinde, diſ. 26. & 28. q. 1. c. nũquid.

Ad idem dubitationis genus ſpectat ſi duo ab initio ſcienter contraxerunt in
20 gradu conſanguinitatis, vel affinitatis, cum nullum ſit matrimonium, proles eſt penitus illegitima; etiam ſi Papæ diſpenſatio cõualidet poſtea matrimoniũ, non aliter ei filij erunt legitimi, quam ſi Papa in diſpenſatione hoc de eis legitimandis exprimat. Philip. in d. c. tanta. q. 5. & ibid. Zab. q. 10. in nouiſſ. & ideo inoleuit ſtylus litterarum Rom. Curiæ cum clauſula, ꝙ proles ſuſcepta declaretur legitima, pôt enim Papa efficere vt ſua prouiſio inducat plenum effectum, etiam
21 quoad præterita. Cle. 1. de immun. Eccleſ. & habeat vim in reuocanda conſtitutione præterita, & effectus inde ſequutos; adeo quod excõicatus vigore alicuius cõſtitutionis illa poſtea reuocata ſic volente Papa non indigebit abſolutione: quod eſt notandum ad hoc, quod Papa auferre pôt impedimenta, quæ erant tẽpore conceptionis; quod confirmat Silu. in ver. abſolutio. 3. ver. ſecũdũ verũ Papa.

Hæc eadem procedunt ſi ſubdiaconus cõtraxiſſet matrimoniũ, & filios genuiſſet, poſtea à Papa diſpenſatus ſit ſuper eo matrimonio, filij debent expreſſim legitimari, vt cenſeri poſſint legitimi; idẽ in
22 Monacho, vel Monacha profeſſis matrimoniũ contrahẽtib. & procreantib. ſi diſpenſentur a Papa ad dictũ matrimonium, filij nati ante diſpenſationẽ, vt ſint legitimi debet expreſſim declarari: Hoc tamẽ in profeſſis vix vnquam poteſt cõtingere; quia non ſolum Papa diſpenſare non vult, ſed dubitatur an poſſit, de quo vide Tabien. in verb. diſpenſatio. num. 7. Silu. in verb. votum. 4. q. 5. c. cum ad, de ſtat. mon. & ex ijs conſtat hos filios non
23 eſſe ordinandos niſi diſpenſatos, & legitimos declaratos.

De illegitimis, qui tanquam legitimi habentur.

CAP. V.

1 *Ex matrimonio putatiuo proles eſt legitima.*
2 *Ex matrimonio putatiuo ex dubio iuris proles an ſit legitima.*
3 *Opinionem ſequens ſui doctoris, vel confeſſoris an ex-*

an excuſetur a peccato.
4 *Dotalibus inſtrumentis omiſſis proles eſt legitima iure canonico, non ciuili.*
5 *Interdictum eccleſiæ non impedit, quin proles naſcatur legitima.*
6 *Excommunicati gignunt prolem legitimam*
7 *Litis pendentia non obeſt proli, quin ſit legitima.*
8 *A Maritis duobus viuis eadem mulier ab vtroque ſuſcipit prolem legitimam.*
9 *Matrimonium per verba de futuro, an per copulam dicatur validari.*
Matrimonium per verba de futuro hodierno iure non habet locum.
10 *Ex matrimonio ſimulato natus, non debet promoueri ſi ſciat ſimulationem.*
Matrimonia præſumpta omnino ceſſant hodie & ob id ceſſat diſpoſitio c. Is qui, de ſponſ.
11 *Ex matrimonio ſimulato natus in foro contentioſo habetur pro legitimo.*
Seruorum filij ſunt legitimi, etiam quoad ordines.

OPinio quoque legitimos facit eos,
qui ex vero matrimonio nati
non ſunt, nam ſi palam inter conſan-
guineos, vel affines ignorantes contra-
hatur matrimonium, non tenet, ſed eo-
rum opinio prolem gignit legitimam,
dum durat bona fides, ita quod ſi alter
coniugum ſcierit, alter ignorarit impe-
dimentum, proles adhuc naſcitur legiti-
ma, ſenſerat Rai. quem ad hoc refert
Ant. Flor. 3. tit. 29. c. 4. in princ. tex. in c.
cum inter. c. ex tenore, & c. referente, qui
fil. ſint legit. cum gl. ideo promoueri po-
terunt, Archiepiſ. Flor. ibid. in his enim
reb. præfertur opinio veritati: Abb. in d.
1 c. ex tenore, circa fi. Quinimmo oẽs nati
de putatiuo matrimonio ſunt legitimi,
quo ad ordines. Abb. in d. c. ex tenore cir
ca fi. per illum tex. iuncta gl.

Sunt autem ita demum vera hæc oĩa,
ſi parentes publice matrimonium con-
traxiſſent, alioquin ſi clam, quia præſu-
mitur fraus, proles eſt illegitima: Abb. in
d. c. ex tenore in fin. tex. in c. cum inhibi-
tio, de cland. deſpon. gl. in d. c. referente:
huiuſmodi enim ignorantia non excuſa-
ret: Ant. Flor. d. tit. 29. c. 4. præſertim ho-
die, cum ex Conc. Trid. publicari debent
nuptiæ: Vnde ſi clam fierent, nulla pratẽ-
di ignorantia poſſet: ſeſ. 24. c. 1. de Refor.
Hæc etiam non ſolum vera ſunt in igno-
rantia facti, ſed & in ignorãtia iuris: quæ
ſi adfuerit in coniugib. vel eorum altero,
& probabilis ſit, vt in muliere, ruſtico, mi
lite, idiota, partus erunt legitimi. l. qui in
prouincia. ff. de rit. nup. per quam legem
ita concludit Abb. in d. c. referente, in fi.
& in c. perlatum, verſ. Nota ſingulariter,
& in c. ex tenore, vltimis verbis: expreſ-
ſius in c. per venerabilem, col. vlt. verſ. in
gl. ibi dubitari, qui fil. ſint legit.

Propterea, ſi ſcholaris canoniſtæ, vel
Theologi alicuius auditor dubitans ex
dubio iuris, an ei liceret Tulliam vxorẽ
ducere, eam duxerit credens potius ſui
2 doctoris opinioni, quam aliorum, & ca-
ſus ſit obſcurus, proles erit legitima, licet
in veritate poſtea probetur verior cõtra
ria opinio, & eſt ratio huius rei, quia ſe-
quens opinionem ſui doctoris obſcuro
in caſu excuſatur etiam a peccato. Silu.
in verb. opinio. Abb. in c. Capellanus, de
fer. ſeruata diſtinctione, quam ponit S.
Thom. quodl. 3. art. 10. ſ. in iis, quæ non
pertinent ad fidem, vel bonos mores: idẽ
in ſequen. opinionem ſui confeſſoris pro-
bi, & eruditi. Iſtis enim caſibus huic pro-
li non erit neganda promotio ad ordi-
nes, aut ſaltim facile concedenda diſpen-
ſatio, quia in matrimoniis contrahendis
poſſunt emergere multa dubia iuris, vt
probat Silu. in verb. Matrimonium. 6. q.
3. vnde excuſarẽtur credẽtes bono viro.

Illud autem nulla vnquã ratione ex-
cuſabo, ſi alter coniugum ignorantiam
3 iuris, vel facti velit prætendere, quando
non obſeruauerint formam ſubſtantialẽ
matrimonii, præſcriptam a Conc. Trid.
d. ſeſſ. 24. nam excuſari non poſſunt, quia

& nul-

& nullum ſit matrimonium, & ipſi puniendi, & proles illegitima; ſunt enim in culpa in ignoratione rei tam frequẽtæ, & notæ. Horũ igitur filios poſt Cõcil. præfatum non admittam ad ordines niſi præuia Pontificis diſpenſatione.

Eſt etiam hoc loco illud adnotandum quod etſi iure ciuili, filii, qui naſcuntur
4 ante dotalia inſtrumenta, ſint illegitimi: Tamen iure canonico legitimi ſunt, quia ſine dote tenet matrimonium: ideoque cum in ſuſcipiendis ordinibus ſacris inſpiciendum ſit ius canonicum, merito iſti promoueri debent, Alberic. in verb. Illegitime, circa fi. Archid. 30. q. 9. in princ. ſufficit. n. illa opinio publica matrimonii contracti, tametſi ſcriptura non conſtet.

Eadem opinio facit etiam legitimam eam prolem, quæ cõtra interdictum Eccleſiæ naſcitur, nam ſi tori ſeparatio fiat
5 etiam de conſenſu coniugum, & Epiſcopo approbante, tamen ſi rurſum commiſceãtur, proles naſcitur legitima: quinimmo & ſi Epiſcopus eis interdixerit ſub excõicationis pœna ipſo facto incurrenda, ne copulentur, & ipſi cõtrauenientes prolem edant, eſt legitima. Abb. in c. litteras de fil. presb. c. 1. & 2. de matrim. cõtr. contra interdic. Eccleſ. idque non ſolum
6 verum eſt in prohibitione vſus matrimonii iam contracti; ſed etiam in prohibitione matrimonii contrahendi d. c. 1. & 2. Eſt autẽ ratio, quia nati ab excõicatis nõ ex hoc ſunt illegitimi; imo & quoad ordines, & reliqua omnia habẽtur inter legitimos, vt diſputauit Barthol. Brix. in ſuis quæſtionibus. q. 55. incip. Quidam in faciem Eccleſiæ: quem refert, ac probat Alberic. in verb. Illegitime, quia adhuc extat matrimonium, tradidit idem Zab. in c. cum inter. q. 2. qui fil. ſint legit. in nouiſſ. ſcriptis, citat Brix. q. 63. quia forſan ordo ſui voluminis diuerſus erat a volumine Alberici.

Quinimmo & ſi parentes per contumaciam excõicati fuerint, pendente lite ſuper matrimonio, & per ſententiam ſeparetur, ea contumacia parentum nõ potuerit præiudicare filiis, vt patiantur defectum illegitimitatis, vnde habebũtur in-
7 ter legitimos, vt concludit Zab. in d. c. cũ inter. 3. oppoſit. in nouiſſ. ſcriptis: litis. n. pendentia ſuper matrimonio non impedit, quin filij ſint legitimi. Abb. in d. cap. cum inter, per illum text. etiam ſi poſtea declaretur nullum matrimonium, vt ibi per eum: videntur enim perſeuerare in quaſi poſſeſſione matrimonij, ſicut & in aliis omnibus cauſis. c. 2. vt lit. pend. idẽ quoq; erit, ac multo magis ſi interpoſita fuerit appellatio; cum perinde ſit, ac ſi nõ fuiſſet iudicatũ c. veniẽtes, de iureiu. & in hoc caſu ſcripſit Aegid. & poſt eum Zab. in d. c. cũ inter. q. 1. in noui. ſcriptis. Hinc illud ſequitur mirabile, vt filii nati ab eadẽ muliere duob. viris ſimul viuẽ-
8 tib. poſſint oẽs ſimul eſſe legitimi: finge verum matrimonium per ignorandã iudicis, aut falſas probationes reſciſſum; & ob id vxorẽ alii nupſiſſe, poſtea in litẽ reduci primum matrimonium pp veras probationes forſan nuper repertas: certe liberi tã primi matrimonii quam ſecundi erunt legitimi, & promoueri poterũt ex præmiſſis: Rurſum finge virum abeſſe diu, & nũtiũ allatum eſſe vxori, ipſum mortuum eſſe, & propterea ipſam trãſiſſe ad ſecũdas nuptias pmiſſu Iudicis; primo viro redeunte debet ei reſtitui vxor, & tamen vtriuſq; coniugii proles eſt legitima, & promoueri ſine diſpẽſatione poteſt: quia vnius ex coniugibus ignorãtia probabilis excuſat filios ab illegitimitate; & quod ex duob. viris conuenientib. vna vxor poſſit vtramq; prolem legitimam ſuſcipere tradit Zab. in d. c. per venerabi-

nerabilem.§.videbatur, oppoſit.4. & q. vlt.in nouiſſ. ſcriptis.

Ad hæc cõcinne eſt illud, quod ſi duo
9 contraxerunt per verba de futuro ſecuta copula tranſit in matrimoniũ,& proles q̃ naſcit̃, iure canonico in foro iudiciali hr̃ legitima, quaſi ex matrimonio nata.c.is qui de ſponſ.ita ꝙ, ſi poſt copulam alter eorum alij nubat per verba de præſenti,nil actũ putatur.d.c.is qui.& ꝓles ſi naſceret̃,haberet̃ pro illegitima: quæ ſimpliciter inſpecto iure veteri ꝓcedunt in foro iudiciali, at in foro conſciẽtiæ hoc non ita procedit,q̃a copula ſola ſine intentione matrimonij non efficit, vt verba de futuro efficiãt matrimoniũ; ideoq;ſm̃ matrimonium;de præſenti in foro coſcientiæ præualet primo de futuro,cum copula carente intentione conſummandi, vt colligitur ex S. Thom.in quodlib.5.ar.15. Vnde cum ex primis & ſecundis nuptijs filij ſint nati,ſequitur ꝙ etiam ſecundi matrimonij filii in rei veritate ſunt legitimi,ergo vtriuſq;matrimonii ꝓles eſt legitima, ſed diuerſis modis;nã filii matrimonii primi ſunt legitimi in foro iudiciali ex pſũptione iuris, per d.c.is qui,etiã ſi in copula nõ affuiſſet intentio conſũmandi matrimoniũ: & filii ſecundi matrimonii facti per verba de præſẽti in foro cõſcientiæ sũt legitimi,qñ copula primi matrimonii non fuit cum intentione conſummandi,& ſic vtraq;proles eſt diuerſis reſpectib.legitima,ſ.illi in foro iudiciali,iſti in foro conſcientiæ:& ſic primi permittunt̃ promoueri ſic iure illis fauẽte,iſti promouebũtur ex certificata cõſcientia. Sed bene verum eſt,ꝙ ſi in iudicio fuiſſet declaratũ primum matrimonium tenere, & ſecundum eſſe inualidũ, poſſet iudex repellere filios iſtius ſecundi matrimonii, ne ordinari poſſint: ſed ſi nemo eos repellat,ipſi certificati,& tuti in conſcientia ordinari poſſent, & ſic non ipſo iure repellunt̃,ſed per ſolã exceptionem,forſan ob ſcandalũ populi: Sed ſi primũ matrimonium ꝑ verba de futuro,in conſũmatione habuit intẽtionem cõſentiẽdi, tũc filii primi mr̃imonii fuiſsẽt ĩ vtroq;foro legitimi, & ordinari legitime poſſent,& filii ſecũdi in vtroq;foro eſſẽt illegitimi, &nũquã ordinari poſsẽt,niſi diſpenſati.

Quæ res procedit iure veteri, at iure hodierno ex Concil.Trid. notandum eſt, ꝙ tex.in d.c.is qui.videt̃ non ſolum correctus,ſed inutilis,nã hodie ceſſant oĩno mr̃imonia præſumpta ex d. Conc. Trid. qm̃ certa,& exp̃ſſa forma cõtrahi,debẽt ſeſſ.24.c.1.ideo cõſequens eſt,vt oẽs tractatus,& diſputationes excitatę ꝑ Doct. occaſione d.c.is qui. in futurũ ceſſare debeant:nã poſt d.Cõc.impoſſibile eſt ponere verba de futuro cũ copula inducere mr̃imoniũ:vnde cũ ſola verba de pręſenti,& alia de q̃b.in d.c.1.inducant verum mr̃imonium,concludendum eſt, ꝙ a die d.Cõc.ſemꝑ natus ex iſto matrimonio ſecũdo ꝑ verba de pręſẽti cõtracto, eſt in vtroq; foro legitimus, & natus ex primo ꝑ verba de futuro cum copula in vtroq;foro eſt illegitimus,ex prædictis; vno caſu poſſet ſuffragari adhuc hodie d.c.is qui,ſ.quod ſi cõtraxiſſent ꝑ verba de futuro ſecuta copula, & ſi nõ eſſet verum matrimoniũ, poſſet tñ eccleſia eos cogere ad cõtrahendũ in forma eccleſiæ poſt impoſitã pœnitentiã.c.ex literis.de ſponſa.& c.a nobis.de deſponſa. impub.

Et ex præmiſſis dico, ꝙ ſi matrimoniũ ſit ſimulatũ,filius in foro cõſcientiæ ſi eſt certus de ſimulatione contractus, forſan per relationẽ ipſorũ parentũ, debet quaſi irregularis,& illegitimus abſtinere, ſicut dicemus alias de filio ex adulterio nato, quia cum conſenſus intimus

B non

non interuenerit,matrimoniũ peccat in eſſentia.c.tua nos.de ſponſ.S. Th.4. diſt. 27.q.1.ar.2. ideo nõ fuit excuſatio ignorationis iuris,vel facti in parẽtib. ſed ꝑuerſitas:quæ eũ legitimare non põt: tñ ſuam iſte filius ſequi debet conſcientiã,
10 inſpecta intrinſeca credulitate;nã ſi nõ credit atteſtationi parentum,põt ꝓmoueri,vt dicemus infra in illegitimo promoto.In foro tñ cõtentioſo hic habetur pro legitimo.d.c.tua.& ar.gl.in c. vt clerici.de regul.Qui caſus ſimulationis procedit qñ vtriq; parentes ſimulauerunt; ſed ſi vnus tm̃ ſimulauerit, nõ eſt tale dubium,quia bona fides illius, qui conſenſit ſufficit, vt hic habeatur pro legitimo & quod promoueri poſſit: quia licet in veritate, & in foro pœnitentiali non ſit matrimonium:tñ(vt dixi ſupra) in foro iudiciali habetur tanquam verum ma-
11 trimonium.d.c. tua nos. & non tenetur credere vni ipſorum circa ſimulationẽ: & erit idem ius ſicut, qñ vnus ignorauit impedimentum, vt diximus in princ.huius c.quę res, quod ſ.talis filius putet ſe legitimum,multo magis vera eſt ſi ille, qui ſimulauit poſtea ad conſiliũ,vel pręceptum confeſſoris continuauerit in co habitando tali coniugi, nam & ſi tali ex præcepto & obedientia non poſſit illud matrimonium ſtabiliri, quia ipſe nõ intendebat conſentire in eã,ſi nõ eſſet obligatus,vt plene tradit Silu.in verb.matrimoniũ. 4. q.10. ex ſnĩa Alex. de Neu.tñ vnius bona fides ſufficit ad fauorẽ filii, vt ꝓmoueri,& ꝓmotus exercere poſſit.

Eadẽ quoq;opinio facit vt ij, qui illegitimi ſunt,quo ad ciuilia munera,tamẽ quo ad ordines ſint legitimi,exẽplo ſunt filii ſeruorum, qui ordinari quaſi legitimi ſine diſpẽſatione poſſunt,ſi ex ſeruorum coniugio naſcantur.c.1. de coniug. ſeru. quod etiam verum eſt, ſi coniuges diuerſi ſtatus,& conditionis ſint,vt puta pater liber,& mater ſerua: nã inter hos ſciẽtes tenet matrimoniũ c.2. de cõiug. ſeru.ꝓpea ſiue ſcientes, ſiue ignorantes cõtraxerint, ſemper proles eſt legitima cum onere ſeruilium obſequiorum, vt concludit Zab. in d. c. ex tenore.qui fil. ſint legit.in nouiſ.ſcriptis,etiã ſi nata ſit lite pendente,ſuꝑ diſſolutione huius matrimonii,etiam ſententia lata,dum tamẽ per appellationem fuerit reſciſſa.arg.eorũ,quæ hoc capite ſuperius dicebamus. verſ. Quinimmo ex ſententia eiuſdem Zab.in c.cum inter.eo.tit.ſed ſi poſt litẽ motam a viro contra vxorem ad reſciſſionem matrimonii, eo prætextu, quod ab initio ignorauit vxorẽ ancillã fuiſſe, ſponte commiſceantur, partus primus, & poſterior ſit legitimus, & lis ipſo facto dirimitur; & perpetuum manet matrimoniũ.c.2.& gl.de coniug.ſeru. limitando hoc, niſi cõmiſceãtur ad mandatum iudicis,vt ſentit Hoſt. Goff.Innocẽ. quos refert Zab. in d. c. 2. nam eo caſu licet per illud ſolum non confirmetur matrimonium, tamen ipſa proles interim naſcitur legitima ex præmiſſis.

Hęc longe magis vera ſunt in caſu cõuerſo,qñ ſeruus eſt vir,& libera vxor, vt tradit glo. Abb. & Zab. in d. c.ex tenore,& videtur caſus in c.vlt.de ſeru.nõ ord.nam ſi qui naſcuntur ex vtroque parente ſeruo,ſunt ad ordines admittendi. d.c.1.de coniug.ſeru. quanto magis altero libero,pręſertim matre durante quaſi poſſeſſione matrimonij?

De legitimis, qui pro illegitimis habentur quo ad ordines ſuſcipiendos.

CAP. VI.

1 *Legitimi quandoque habentur pro illegitimis.*
2 *Sacerdotes, Diaconi, & Subdiaconi poſſunt habere*

Digitized by Google

habere filios legitimos ex vxore præ defuncta.
3 *Sacerdotum filij multi inſignes viri fuere.*
4 *Presbyterorum filij, vt promoueri non poſſint, ſufficit etiam ſi putatiui ſint, non veri.*
Pater, & filius, an vno monaſterio viuere poſſint.
5 *Pater, & filius poſſunt ſibi ſuccedere in beneficijs temporaneis, non perpetuis.*
6 *Pater & filius prohibentur ſibi inuicem ſuccedere in beneficijs, etiam ſi in minoribus ordinibus ſint conſtituti.*
7 *Monachus non poteſt ſuccedere in adminiſtratione beneficij ſui patris.*
8 *Pater & filius non ſuccedunt inuicem in beneficijs ad inuicem vnitis.*
9 *Græcorum filij an patri ſuccedant in beneficio.*
10 *Pater & filius non ſuccedunt inuicem immediate ſecus mediate.*
11 *Sergius pater, & filius eius Papæ fuerunt.*
12 *Pater filius ſuccedit interpoſito fratre.*
13 *Frater fratri non parat hæreditatem.*
14 *Nepotes ex filio ſuccedunt beneficio auito.*
Gregorius magnus fuit pronepos Felicis Papæ IIII.
15 *Nepotes ex filijs illegitimis ſuccedunt auo in beneficijs.*
16 *Legitimis natis ab illegitimis nil obſtat.*
17 *Decima generatio quid ſignificet.*

CONtingit vero aliquando pro illegitimis haberi eos, qui legitimi nati ſunt, & propterea Eccleſia quoad quoſdam ordines, & in quibuſdam Eccleſijs eos non agnoſcit: ſicut ſunt filij
1 legitimi presbyterorum, vel eorum, qui ſacro in ordine ſunt conſtituti; nam hic non loquimur de ipſorum filijs illegitimis; quia idem iuris eſt, quod & de alijs, & odioſius excluduntur, quam reliqui, & magna difficultate diſpenſantur, aut legitimantur, & cum maiori formula verborum, vt tradit Abb. in c. per venerabilem. col. 4. qui fil. ſint legit.

Presbyteri igitur, Diaconi, & Subdiaconi legitimos filios habere poſſunt ex matrimonio ante ordines ſacros ſuſceptos, ſiue defuncta ſit vxor, ſiue de mutuo con
2 ſenſu ab Epiſcopo approbato, caſtitatis, vel religionis votum emiſerit; ideo hi filij ante ſuſcepti ordinari non prohibentur. gl. diſ. 56. in ſumma. multi. n. eiuſmodi promoti ſunt ad excelſos honores Eccleſiaſticos: nam Eporum filij fuerunt Gelaſius I. Siluerius I. & Theodorus I.
3 hi etenim Papę fuerũt. c. Oſius, diſt. 56. At Agapitus I. Felix III. Papæ fuerunt quoq; presbyterorum filij; Deusdedit Papa primus ſubdiaconi filius fuit; In q̃bus Pontificib. plurimum errauerãt Iuo, & Gratianus ad ſcribẽtes tex. d. c. Oſius. Damaſo Papæ ad Hieronymum: cum tamen oẽs Pontifices ibi noĩati fuerint & Damaſo & Hieronymo longe poſteriores; errarunt quoq; dum alium patrem alij Pontifici adſcripſiſſent: errarũt autẽ deterius, quã prædictos Põtifices putarũt illegitimos, cum fuerint legitimi, vt ſenſerunt Archidiac. & Domin. in d. c. Oſius. quod mihi videt̃ verius, & veroſimilius, nuſquam enim apud Hiſtoricos conſtat eos fuiſſe illegitimos.

Vt igitur inter presbyterorum filios, quis dicat, nõ refert an vere ab eis natus ſit, an ſuppoſitus fuerit; quia cum pro fi-
4 lijs eorũ habiti ſint, promoueri nõ poſſũt in paternis Eccleſijs; ſi etenim pater aliqua in Eccleſia prælatus, Vicarius, vel Rector fuerit, eius filius illi ſuccedere nõ põt; nec per obitum, nec per reſignationem, nec per aliam quamlibet vacationẽ c. ad abolendã. c. ad extirpandã, & c. quũ. de fil. presb. ſed ſi in Eccleſia vna plures dignitates ſint. nil prohibet patrem obtinere vnã, filium alteram, dummodo ſibi non ſuccedant: Ideo pater eſſe Eps, filius vero eadem in Eccleſia canonicus eſſe poteſt. c. conſtitutus. de fil. presb. idem in diuerſis canonicatib. nã ſi pater ſit præpoſitus, filius in Archidiaconatu conſtitui põt; vel ſi pater ſit præpoſitus, filius poteſt Eps ibidẽ eſſe, vt tradit Hoſt. quem

refert, ac probat Abb. in c. ad hæc. de fil. presb. Pater autẽ, & filius legitimus vno eodẽ monaſterio profiteri, & viuere præuia diſpenſatione nõ prohibentur, vt cõtigit in monaſterio Abbatis Apolo in Thebaide. vt refert prat. ſpirit. c. 184. ſi fuerit illegitimus filius, ex generalitate verborum Cõcil. Trid. ſeſſ. 25. c. 15. de ref.

Sed & Xenophon Senator cum duobus filijs Hieroſolymis monachatum ſubijt, Niceph. lib. 14. c. 52. Abbas quoque Mutius cum filio monachatum ſubijſſe traditur, Caſſian. coll. lib. 4. c. 27. qui addit illud fuiſſe contra conſuetudinem omnium cœnobiorum; vnde id diſpenſatione factum videtur: at ſecus forſan eſſet, vt ſcilicet non diſpenſaretur, ſed ſi dignitates duæ ſint, quæ adinuicẽ repræſententur, exemplo ſit Epiſcopus, & eius Vicarius, perſonatus, & eius vicaria, cum ſimilib. filius neutrum poteſt impetrare; nam ſiue pater perſonatũ poſſederit, filius nec illũ perſonatum põt impetrare, nec eius vicariam. Goff. quem refert Alber. in verb. illegitime. Archiepiſ. Flor. 3. tit. 29. c. 4. tex. in c. Michael, de fil. presb. & ibi Abb. quo loco idem dicit eſſe econuerſo, ſi filius fuerit Rector, pater non poterit eſſe vicarius; ex quo conſeqtur, quod ſi pater fuerit Eps, eodem epatu filius non erit perpetuus vicarius, nec quidem mortuo patre, & tñ ibi præpoſitus, vel canonicus eſſe põt. Idem erit ècõtra, ſi filius fuerit Eps, eo loco pater ppetuus vicarius eſſe non permittitur, ſicut ſi vel pater, vel filius perpetuus vicarius extiterit, alter illum epatum adipiſci nõ põt: ſemper enim iſta vera ſunt, quod ſicut filius patri in beneficio ſuccedere ꝓhibetur, ita pater filio, Hoſt. in c. ex tranſmiſſa. de fil. presb. Archi. in c. apoſtolica, eo. ti. quod bene diximus in vicarijs perpetuis, alioqui in temporali, ſ. non ad vitam, ſed ad tps, & filius, & pater inuicẽ poſſunt ſuccedere. cap. conſtitutus. de fil. presb. Qua ratione ſi pater ſit Archiepiſcopus, filius poterit eſſe ipſius Epiſcopus ſuffraganeus, & comprouincialis; vel ècontra, ſed n õpoterit eſſe ſuffraganeus perpetuus in adminiſtratione archiepiſcopatus, quia eo modo referret perſonam patris; quod iure prohibetur.

6 Hæc autem omnia vera ſunt non ſolum in filijs exiſtentium in ſacris, ſed ẽt eorum, qui in minorib. ordinib. ſunt conſtituti: Nam filius Acolyti, Exorciſtæ, Lectoris, Hoſtiarij, vel clerici legitimus eſt, ſiue in ipſo ordine ſit natus, ſiue ante. c. 1. & 2. de cleric. coniug. ſcripſit Io. An. in regula ſine culpa, lib. 6. quem approbat Abb. in cap. per venerabilem, col. penul. verſic. in glo. verſicu. adulterinis, tradit Zab. in c. tanta. q. 4. qui fil. ſint legit. & ſupra diximus: Si igitur hic Acolytus, vel clericus beneficium dimittat ob matrimonium contractum, vel quamlibet aliã cauſam, filius eius in eo inſtitui non põt, ob eandem rationem, cum iura non diſtinguant minores ordines à maioribus,
7 quo ad ſucceſſionem beneficiorũ: hinc illud notatu dignum eſt, quod ſi monachus beneficiũ obtinuerit, filius eius in illo ſuccedere ei non poterit: vnde ille caſus deciditur. quod ſi vel pr̃, vel filius beneficium poſſederit, quod vniatur, & incorporetur poſtea alicui monachorũ cõgregationi, & alteruter ipſorũ fiat monachus, non poterit fieri rector, aut adminiſtrator in illo beneficio ſic vnito, eadem ratione ſucceſſionis, ſ. ſi immediate monachus ſuccederet: nã ſi aliæ mediæ perſonæ interfuiſſent in regimine eius bñficij, nõ diceretur patri ſuccedere, ſed ſuo anteceſſori, & eo caſu non eſt prohibita ſucceſſio, vt in filijs, & beneficijs presbyterorum, vt paulo inferius dicemus.

Hinc

Hinc quoq; abſoluitur alia quæſtio; quod ſi pater, & filius habeant ſingulas eccleſias, quę poſtea inuicem vniantur; certe vnus eorum erit titularis, alter Vicarius dum viuunt: ſed altero decedente
8 is,qui ſuperſtes eſt,non poteſt integrum beneficium vnitum obtinere ſine diſpenſatione;quia ſic inuicem viderentur ſuccedere;& ita Clemens Papa diſpenſauit, vt ſcripſit Vincen.Hoſt. & Abb.in d.c. ex tranſmiſſa, in fi. de fil.presby.& ſic oībus præmiſſis caſib. opus eſt diſpenſatione à Papa obtinenda, qui perraro diſpenſat. c.ex tua.de fil.presb.gl.diſt.56.in ſumma.

Plurib.tamen modis præmiſſa omnia limitari,& declarari poſſunt:Primo quidem in filijs græcorum presbyterorum hæc non procedent,quia cum toleratum ſit ab Eccleſia illos vxore vti in ſacerdotio,ideo nulla turpitudo cenſetur, ſi patri filius in beneficio ſuccedat, & ita ſenſit Archip. Flor. tit. 29.c.4.in fin. Sed cū veneratione tanti viri,hoc verum eſſet ſi
9 ratio iſtius prohibitionis eſſet turpitudo;at quia eſt odium ſucceſſionis, vt cōſtat in c.ad extirpandas,de fil.presby.ſequitur vt eadem ratio ſucceſſionis ſit in græco, atque in latino: & conſequenter eodem iure cenſeri debeant: Sed bene verum eſt, quod tales græcorum ſacerdotum filii,etiam in ſacerdotio ſuſcepti, licet patri non ſuccedant, ad latinam Eccleſiam admittuntur, cum ſint legitimi c.cum olim.de cleric. coniuga. vbi Abb. Poſita etiam pro vera ſententia Archiepiſ.Flor.illa non procederet quando græcus vxorem duxiſſet poſt ſuſceptum ordinem ſacrum;nam etſi gręcorum matrimonium cōtractum poſt ordines teneat, Tabien.in.verb.Hæreticus. nu. 45.verſi. ex quib.patet.Tamen talis ꝓles eſt odioſa ſicut filii latinorum, & refricat eandē turpitudinem, vt ad ſenſum patet: Multoque magis hęc vera erunt in monacho græco,ſi contrahat, quia cum ob votum non teneat contractus;proles erit illegitima:Tabien.d.verſ.ex quib.patet:& patri nullo modo poterit ſuccedere in beneficio,ſiue ob turpitudinem,ſiue ob ſucceſſionem.

Declaratur ſecundo, quod filius non ſuccedat patri,procedit immediate; at ſi
10 tertia perſona interceſſerit; quia filius illi tertio ſuccedere videtur nō patri, ad
11 mitti pōt:olim etenim Sergius III.pater & Ioannes XI.eiuſdē filius,ambo interpoſitis mediis Pontifices extiterunt, ſi Platinæ credimus in Ioanne XI.

Eſt autem hoc loco animaduertendū, quod media perſona facit locum huic ſucceſſioni, etiā ſi non poſſederit beneficium de iure, ſed de facto tm̄, titulo aliquatenus colorato;nam & ſi illo iure priuetur, vel declaretur nullū ius habere,tñ filius,qui immediate patri non potuerat ſuccedere,poterit ſuccedere virtute iſtiꝰ mediæ pſonæ de facto poſſidentis. arg. ff. de inoff.teſta.l. poſthumus. §.ſi q̃s ex iis. vbi Alber. hoc notat & idē Alb. in verb. illegitime. ver.de filiis. Abb.in d.c.ad extirpandas.vnde illud cōſequitur,ꝙ duos, vel plures filios habens, ſi vnus ipſorum diſpenſetur ad obtinendum beneficium
12 a patris,iſq;cedat,vel decedat,alter frater admitti ad idē beneficium pōt,quia non patri, ſed fratri videtur ſuccedere. Archiep.Flor.d.ti.29.c.4. in fi. Abb.in d. c.ad extirpandas.& in ſucceſſione bñficii fratris ceſſat illa ratio ꝓhibitionis, q̃ eſt
13 in patre.q̃a nūquā frater putat̄ tm̄ affici erga fratrē, vt ſtudeat illi parare hæreditatē:gl.& Archi.in c.apoſtolica, 8.q.1. Ideo Steph.II. & Paulus I. fratres in pōtificatu ſibi ſuicē ſucceſſerūt. Plat.in Paul. 1.& alii recentiores. Sic S. Leādro fratri Epō Hiſpalenſi ſucceſſit B.Iſidorus.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Tertia declaratio, hæc locum habent in filijs, vt ſuccedere nõ poſſint, at nepo-
14 tes ex filijs auo ſuccedere in beneficio nõ prohibentur; quia de ijs lex expreſſiſſet ſi voluiſſet, vnde ex oĩũ ſententia deſcendentes vlterioris gradus omnes admittuntur ad ſucceſſionem eiuſdem beneficij aui, vel cuiuſcũq; ſuperioris aſcendentis, quia cum hæc pœna odioſa ſit, reſtringenda eſt, de pœn. diſt. 1. c. pœnæ. Alberi. in d. verb. illegitime. Summ. conf. tit. de fil. presb. c. 8. cum trib. ſeq. quod patet in Gregorio magno, cui proauus fuit Felix PP. IIII. vt ſcribit ipſe Greg. hom. 38. ex 40. & Ioannet. in vita ipſius Felicis: idem ſcripſit Io. Papa IX. in vita Gregorij eiuſdem in principio.

Vnde illud quoque conſequitur, quod nepotes legitimi ex illegitimis filijs ſacer-
15 dotum poſſunt in beneficijs auorũ ſuccedere; vt expreſſim tradit gl. in d. c. apoſtolica, & ibi Archi. & Ant. Florent. d. tit. 29. c. 5. in fi. gl. in c. 1. diſ. 56. cui rei adſtipulatur, quod Chriſtus Dñs noſter, & ſacerdos ſummus carnẽ de Dauid duxit interpoſitis mulieribus impudicis. c. dñs diſ. 56. & ibid. Arch. & ſcribit S. Hieron. ſup. Matth. c. 1. Notandum (inquit) in genealogia Saluatoris, nullã aſſumi ſanctarum mulierum; ſed eas quas ſcriptura reprehendit; & poſt pauca, vnde & in conſequẽtib. Ruth Moabitis ponitur, & Berſabe vxor Vriæ, & quæ ſequuntur: ideoq; hinc notandum eſt nunquam legitimam prolem pati impedimentum canonicum ad ordines ſuſcipiendos, licet parentes il-
16 legitimi ſint: contra quam ſententiam videtur tex. Deuteron. c. 23. in hæc verba; Non ingredietur de ſcorto natus in Eccleſiam Dei, vſque ad decimã generationem: tñ ille tex. illis verbis decimam generationẽ, intelligitur, i. perpetuo dum
17 viuit; vt intelligit eo loco Anto. Fonſec. in additio. ad Caietãn. deinde ille text. etiam poteſt intelligi vt iacet, vſq; ad decimam generationem, ſi legitimi ex illegitimis nati ſequantur vitia auorum, & proauorum. ita ſoluit Zab. in d. c. per venerabilem. vltimis verbis qui fil. ſint leg. in nouiſſ. ſcriptis: Quæ ſufficere mihi videntur quo ad illegitimorum tractatum abſoluendũ, circa ordines ſuſcipiendos; nunc ſupereſt, vt diſcutiamus quid iuris ſit, ſi illegitimi iam promoti ſint.

De illegitimis iam promotis an adminiſtrare poſſint.

CAP. VII.

1 *Illegitimus promotus cum putaret ſe eſſe legitimum, abſtinere debet.*
2 *Illegitimo dans ordines priuatur ordinandi poteſtate.*
3 *Illegitimum ſe eſſe dubitans, nõ tenetur abſtinere.*
4 *Illegitimum ſe eſſe dubitans ex dubio iuris, an teneatur abſtinere.*
Legitimus partus an eſſe poſſit poſt menſes decem vel duodecim.

Illegitimum promotum eſſe plurib. modis contingere poteſt; ſed præcipue ignorantia ordinantis, & ordinati; quo caſu vterque excuſatur, at ipſe promotus cum primum ſciuerit abſti-
1 nere, & diſpenſationem petere debet, quæ illi negari non poteſt. cap. niſi. §. perſonæ, & ibi glo. & Abb. de renunt. Alberic. in verb. illegitime, circa princ. dicens omnes ita ſentire: Idem Abb. in c. 1. de fil. presb. per c. 1. de ord. ab Epiſc. idem Archiep. Flor. 3. titu. 29. cap. 4. circa princ. Quod ſi ſic promotus ab initio ſciuerit, ſicut peccauit mortaliter, & factus eſt etiam alia ratione magis irregularis, ita excuſari non debet ſi ſuſceptum ordinem exerceat non obtenta diſpen-

ſpenſatione,arg. c.fi.de temp.ord. Albe. in ver.illegitime,Silu.in ver. irregularitas.q.20.Archiep.d.c.4. Quinimo ipſe
2 ordinator ſciens hunc eſſe illegitimũ,priuatur ordinandi auctoritate. c.cum Vintonienſis,de elect.ipſe autem illegitimus ſciens promotus,iã magis ex hoc factus eſt irregularis,at exercendo ante diſpẽſationem obtentã,licet peccet grauiſſime nõ propterea incurrit nouã irregularitatem. Archid.in d.c.apoſtolica, diſt.56.

Aliquãdo tamen nec ignorãtia,nec vera ſcientia interuenit in promotione,aut poſt,ſed ſola dubitatio,forſan ob matris
3 atteſtationẽ:quo caſu nec promotus,nec promouẽdus tenetur credere,ſe eſſe illegitimum,C.de teſtam.l.neq; profeſſio.& not.de pen.& remiſſ.c.offic.vnde promoueri poſſe videtur,& promotus exercere: Tamen tutius eſt in promouendo,vt propter animæ periculum abſtineat ab ordine ſuſcipiendo,de prob.c.per tuas. & de præſump.c.afferte,Abb.ſcribit in c.1.de fil.presb.pro qua re eſt caſus clarus in c. accedens.de purg. canon. In eo autẽ qui iam promotus eſt,inſpiciẽda eſt propria conſcientia ; nam ſi intimo conſcientiæ motu pendeat ad credulitatem aſſertionis maternæ præſumẽs ſe eſſe illegitimũ, abſtinere debet,& ad cautelam diſpenſationem obtinere : ſi vero internus conſcientiæ motus non pendeat ad credulitatem,quinimmo credit ſe eſſe legitimũ, nec abſtinere tenetur,nec diſpenſationẽ petere. Abb.in d.c.1.de fil.presbyt.& ita ſentiunt omnes Summiſtæ in ver. adulterium,in ea quæſtione,an filius ad dictum matris teneatur dimittere hereditatem.

Quando vero eſt iuris cõtrouerſia,an quis ſit legitimus,cautius ẽ, vt abſtineat a ſuſcipiẽdis ordinib.& a ſuſceptis exercẽdis,donec cauſa decidat;alioqui expo-
4 nẽs ſe euidenti periculo propriæ cõſciẽtiæ,peccat,& qui ordinat,& qui ordinatur,ſi dubitatio probabilis ſit: alioqui ſi ſit in quaſi poſſeſſione legitimitatis, poteſt & promoueri,& promotus exercere, vt diximus fuſius ſupra,c.5.

Ad hoc caput aptiſſime cõuenit quæſtio,an qui naſcitur poſt mortem patris ſui peracto anno,aut decimo menſe, debeat dubitare de ſuo ſtatu , quaſi non ſit legitime natus ; verum quia iſta quæſtio Iure ciuili deciſa eſt,vt in auth.de reſt.& ea quæ pep. in vndecimo menſe æquius eſt,vt ſe putet eſſe legitimũ , & quod illi nulla exceptio obijci poſſit;ne præſumatur peccatum,aut delictum matris; præſertim quia mulier quandoq; ad xiv. & vltra menſem ventrem,& fœtum differt, vt d.auth.& ſcribit S.Bern.in vita S.Malachiæ Epiſcopi,habetur apud Lippom. vit.SS. Tom.1.ſub num.27.

De legitimatis ſimpliciter,an ordines ſuſcipere permittantur.

CAP. VIII.

1 *Legitimatus ex hoc ſolo non eſt habilis ad ordines.*
2 *Imperator non poteſt legitimare filium ſacerdotis, nec quidem ad temporalia.*
3 *Illegitimi admitti poſſunt deficientibus alijs.*
4 *Legitimatus hoc ipſo eſt habilis ad minores.*
5 *Clericorum appellatio complectitur etiam eos, qui ſunt in ſacris.*
6 *Verbum quoad omnia,non includit ſacros ordines.*
7 *Diſpenſatus ad vnum ordinem,non obtinebit ſuperiorem.*
8 *Diſpenſatio Epiſcopi cum illegitimo, non prodeſt niſi quoad minores,& ſimplicia beneficia.*
9 *Legitimatus iuxta mores vnius ciuitatis, eſt in omnibus locis legitimatus.*
10 *Beneficium ſimplex dicitur cura carens.*
11 *Canonicatus omnes hodie annexum habent ordinem ſacrum.*
12 *Illegitimorum omne genus per Papam diſpenſari poteſt,etiam ad Papatum.*

Digitized by Google

PVrgantur autem natalium defectus
plurib. modis, ſed præcipue princi-
pis auctoritate; vnde recte dubitare poſ-
ſumus, an cum primum legitimatio ſe-
cuta eſt, poſſit legitimatus promoueri:
1 Et ſane ex hoc ipſo, quod quis eſt legiti-
matus, non ideo ſtatim eſt habilis ad or-
dines, vt docet Abb. in c. ad hæc, in prin.
de fil. presb. ideo ſi quis ab Imperatore
legitimatus ſit, non ſufficit, vt ad ordines
admittatur. Hug. 35. q. 7. ibi. Archid. in
prin. & idem Archid. poſt Hug. in cap. le-
ge, diſt. 10. colum. 1. verſic. in ead. gl. ibi
in ſpiritualibus quod etiam verum erit,
ſi in priuilegio expreſſerit, quoad ſpiri-
tualia: quia cum ſit ponere falcem in alie
nam meſſem, nempe cum id ad Eccleſiã
ſpectet, nullius effectus eſt illa clauſula,
in ijs quæ pertinent ad Eccleſiam; ſicut
2 nec filium ſacerdotis Imperator poteſt
legitimare, nec ad temporalia quidem,
vt conſuluit Signorol. in conſ. 127. Iccir-
co Eccleſiæ auctoritas requirẽda eſt, quę
deficientibus legitimis idoneis poteſt il-
3 legitimos probos, ac eruditos admitte-
re præſertim ſi occulti ſint, gloſſ. in c. pri
ſcis. diſt. 55. text. in cap. litteras, de fil.
presb. ſicut & ipſe Imperator, quo ad ſæ-
culi honores deficientibus idoneis illegi
timos admittere conſueuit, ff. de decur.
l. ſpurius. & l. generaliter, §. ſpurios. Al-
be. in verb. illegitime in princ. Quinim-
mo non ſolum diſpenſare huiuſmodi ille
gitimos idoneos, ac probos Papa poteſt,
ſed etiam debet, ſcripſit S. Hieronym. in
c. Dominus noſter, diſtin. 56. vbi etiam
gloſſ.

Qui igitur a Papa ſimpliciter legiti-
matur, eſt quidem reſtitutus ad honores,
& ad minores etiam ordines promoueri
4 poteſt, ſed ad ſacros aſcendere non va-
let, ſine noua diſpenſatione, etiam ſi in
priuilegio dictum ſit, quod clericari poſ-
ſit: nam licet clericorum appellatio com
plectatur etiam eos, qui in ſacris ſunt,
Abb. in Rub. de vit. & hon. cler. tamen
per hæc verba, clericari poſſit, ad ſacros
5 quis promoueri non permittitur, opti-
ma gl. in c. litteras, de fil. presb. quã pro-
bat Abb. in c. ſi quiſquam, ver. in gl. 1. de
cohab. cle. & mul. & ita cõmuniter Doct.
concludunt; vt ibi Abb. atteſtatur, verſ.
Quæro an ex diſpenſatione: de qua re
multa per Ioan. And. in additio. ad Spec.
titul. de fil. presbyt. vbi latiſſime de hac
materia.

Quod autem ad ſacros promoueri nõ
poſſit hic legitimatus ſimpliciter a Papa
eſt adeo verum, quod & ſi in priuilegio
6 eſſent illa verba, quoad omnia, tamen
adhuc ſoli minores ordines intelligeren
tur, non autem maiores, quia verbũ, quo
ad omnia, intelligitur quo ad ſucceſſio-
nem, ac alios honores, & famam ex ſen-
tentia Hoſt. quem probat Silu. in verb. le
gitimus, q. 7. verſ. Tertium legitimatus,
Arch. Flor. 3. tit. 29. c. 4. verſ. ſecundo mo
do. Aſtenſ. lib. 8. vt refert Silu. d. ver. Ter-
tium, niſi ex alia verborum prægnantia
colligeretur mens Papæ, quod etiam vol
uerit eum ad ſacros poſſe promoueri,
exemplo eſt ſi quis legitimari ſe petit iã
conſtitutus in minorib. ordinib. certè vt
aliquid operetur priuilegium, & non red
datur eluſorium, intelligi debet vt etiam
ſacros ordines ſuſcipere poſſit. Abb. in
d. c. ſi quiſquam. alias ſuper reſtringitur
ad ſolos minores. Tabien. in verb. ordo.
4. & in verb. clericus. 1. §. 3.

Hinc illud ſequitur, quod in legitima-
tione facta, cũ diſpẽſatione, quod ad cer
7 tum ordinẽ promoueri poſſit, non inclu
ditur ordo ſuperior illo, ſed ſoli inferio-
res. Abb. in d. c. litteras, col. 2. poſt med.
de fil. presb. Aliqui. n. ordines cõgrue cõ
cedi, & diſpenſari poſſunt, & quidam non
poſ-

Digitized by Google

poſſunt,diſt.44.c.lector.& 9.q.1.c.ab ex-
cõicatis.Alber.in verb.diſpẽſatur, col.4.
quæ ſententia etiam fuit Anton.de Butr.
quem refert,ac probat Silu. in d.verb.le-
gitimus.q.7.verſ.ſecundum.

Et propterea,quia Epalis poteſtas nõ
8 ſe extendit,quantum Papalis, ſi Epiſco-
pus legitimarit quemquam ad ordines,
& beneficium, ea legitimatio non ꝓdeſt
niſi ad minores ordines, & ad ſola ſim-
plicia beneficia.Archi.diſt.56.c.presby-
terorum.Palcot.de Noth.ac ſpu.cap.57.
n.6 gl.& tex.in c.fi.de fil.presb. proderit
ẽt ad hoc, quod legitimatus ab vno Epo
poterit obtinere beneficia in diœceſi al-
terius Epi.Silu.in d.q.7.in pri. Nã legiti
matus in vna ciuitate ſeruato illius mo-
re,licet ille mos legitimandi in alijs ciui
9 tatib. non ſufficeret ad legitimationẽ,tñ
inſpecto more loci,a quo emanat, habẽt
pro rite legitimato vbicumq; locorum.
Abb.in c.cum olim.1.Not.per illum tex.
de cler.cõiug. ſimplex autẽ beneficiũ in-
10 telligitur, dummodo ſit & ſine cura, &
ſine dignitate, nec ſit pſonatus; nã ad ea
beneficia Eps diſpenſare non põt cum le-
gitimato. gl.in d.c.fi. & ibi Doct. Palcot.
d.c.57.nu.6.cum tñ ad oĩa ſimplicia be-
neficia Eps legitimare,& diſpenſare poſ-
ſit.Tab.in verb.beneficium.2.nu.14.

Propterea ad canonicatum in cathe-
drali olim quidẽ Eps poterat illegitimũ
diſpenſare, qñ ſtatutum Eccleſiæ iuratũ
non aderat de illegitimis non admitten
dis. Archi. & Gem.in d.c.fi. Tabien.in d.
11 verb. beneficium 2.nu.14.& 15. At ho-
die, quia oẽs canonicatus cathedralium
annexum ordinẽ habẽt ſaltẽ ſubdiacona-
tus,qui primus eſt ex ſacris, Conc. Trid.
ſeſſ.24. c. 12. de Reform. conſequens eſt
vt Eps ad canonicatum in cathedrali di
ſpenſare non poſſit,cum ad ſacrum legi-
timare,& habilitare quemquã nõ poſſit;
Per Papam vero nullum tam fœdum ge-
12 nus eſt illegitimorũ, quod ad oĩa diſpẽ-
ſari & legitimari non poſſit: nam adulte-
rini per eum diſpẽſari poſſunt, & ad Epi-
ſcopatum, & ad Pontificatum.Abb.in c.
per venerabilem.col.2.verſ. nota ibi,ſed
adulterinis,qui fil.ſint legit.Ang.conſ.9.
Oldra.conſi.215.Et cum dicimus legiti-
mare,intelligimus,& diſpenſare, q̃a oĩs
legitimatio diſpẽſatio eſt.Abb.in d.c.per
venerabilem,col.3. verſ.nota ibi diſpen-
ſare.

De legitimatis cum clauſula, etiam ad ordines,& beneficia,&c.

CAP. IX.

1 *Legitimatus ad omnes ordines, non tamen eſt aptus ad parochialem.*
2 *Parochialis non venit ſub verbo beneficij prabendati.*
3 *Beneficium, ad quod proceditur per electionem non comprehenditur in diſpenſatione legitimati.*
4 *Legitimatio ad ordines, non prodeſt ad dignitates.*
5 *Ioannes Andrea ad omnia fuit legitimatus, ſed non ad Epiſcopatum.*
6 *Legitimatio ad dignitates non prodeſt,vt in Cathedrali obtineatur canonicatus.*
7 *Verbum,quæcunque dignitates non includit Epiſcopatum,& maiores.*
8 *Legitimatus ad quæcunque in Eccleſia Bononienſi,non poteſt obtinere ipſam Eccleſiam Bonon. Henricus Epiſcopus Leodien.illegitimus.*
Gabriel Rangonius illegitimus Card.
Matthæus Gibertus illegitimus Epiſcopus.
9 *Legitimatus ad beneficia non habebit paterna.*
10 *Græcorum filij legitimati,non ſuccedunt parentibus in beneficio.*
11 *Græcorum, & Latinorum filij legitimati pari iure cenſentur.*
12 *Canonici filius,Epiſcopus fieri non poteſt.*
Legitimantur facilius filij eorum, qui beneficijs carebant,quam qui obtinuerunt.

Quæ

QVæ anteriore capite diximus, ad eos ſpectant, qui ſimpliciter legitimati ſunt, vel etiam clericari permiſſi, nunc ordo ſuccedit, vt de ijs agamus, qui ita legitimati ſunt, vt ēt ad ordines, & beneficia quæcumq; promoueri poſſint: quorū priuilegia varijs verborum clauſulis extenduntur, ideo ordinatim de ſingulis opportune dicemus. Primo etenim ſi quis ſit legitimatus cum facultate, quod oēs ordines cōſequi poſſit, nō ꝑpea parochialem Eccle
1 ſiam, ſine alia diſpenſatione obtinere poteſt, ſi nō ſit expreſſum. Spec. in tit. de diſpenſ. §. iuxta. verſ. contrahitur autem. Abb. in c. literas. col. 2. ad fi. de fil. presb. Quinimmo habilitatus ad dignitates, nō propterea ꝑ hoc verbū, dignitates, fit interpretatio quod ſit habilitatus ad beneficia. ſcripſerat Inn. in c. dilectus. 3. de præben. quem refert, ac probat Fel. in c. veniens. col. 1. de accuſ. ſed & ſi dictum fuerit ad beneficium præbendatum, vel aliud; nō tñ intelligitur de curato. Abb.
2 in c. fi. de præb verſ. quid autem ſi mandatur, per tex. in c. pro illorum. de præb. Præterea habilitatus ad ordines & Eccleſiaſticū beneficiū, intelligitur quidem habilitatus etiam ad beneficium curatū non tñ ad Rectoriam, vel perſonatum, ad quam per electionē procedi conſueuit. c. vlt. de præb. Archiep. Flo. 3. tit. 29.
3 c. 4. ante fin. idem tradit Silu. in verb. legitimus. q. 7. ver. Primum, idem in verb. illegitimus q. 5.

Hinc illud conſequitur, ꝙ quiſquis habilitatus eſt ad ordines, non ꝑ hoc eſt
4 habilitatus ad dignitates Eccleſiaſticas vel ſi eſt habilitatus ad ordines, & dignitates Eccleſiaſticas quaſcūq; non tamen per hoc eſt habilitatus ad Epiſcopatum c. cum dilectus, de conceſſ. præb. gl. in c. 2. de præb. in 6. Old. q. 14. col. 2. Abb. in c. cum Vintonienſis. de elec. nu. 8. quod contigit olim in perſona Ioānis Andreę qui cum legitimatus fuiſſet ad oēs digni
5 tates a Papa Ioanne XXII. non tñ ab eo impetrare potuit, vt ad Epatū legitimaretur; vt ipſemet de ſe ſcribit in addi. ad Spe. in tit. de fil. presb. quinimmo legitimatus vt etiam digitates tenere poſſit, non intelligitur vt Eccleſiam Cathedra-
6 lem. c. quamuis. 1. de præb. lib. 6. & c. cui eod. tit. & ita eſſe ſtylum cācellariæ atteſtatur Rot. deciſ. 45. & in deciſ. 407. in antiq. Sed & ſi ad Epatum quis ſit habilitatus, nō per hoc eſt habilitatus ad Archiepiſcopatum, Fel. in d. c. veniens, poſt Innoc. de accuſ. refert, ac probat Tabie. in verb. beneficium. 2. nu. 20. in fin. idem Tabien. in verb. diſpenſatio. nu. 13. verſ. 21. Generalia. n. verba in iſtis dignitat.
7 non ſufficiunt: nam per illa verba, dignitates quaſcumq; non cenſetur Papa voluiſſe exprimere Epatum, & altiores gradus. Goſ. & Hoſt. quos refert Silu. in ver. legitimus. q. 7. verſ. Quartum. Eſt. n. hoc Epalis, & ſuperiorum dignitatum priuilegium, vt ſumma cum difficultate illegitimi ad eas admittantur, & non niſi per Papam id expreſſe diſpēſantem, quia in Epiſcopatu, Cardinalatu, & Pontificatu verba generalia ſufficere, nō poſſunt, niſi cum clauſula ex certa ſciētia, Paleot. de Noth. & Spur. c. 57. n. 6. & 7. Quinimmo & ſi quis habilitatus fuerit ad obtinendū
8 quodcumq; beneficium in Eccleſia Bononienſi, poterit quidem in cathedrali obtinere, Rot. deciſ. 407. in antiq. tñ ad ipſam Bononien. Eccleſiam habilitatus non cenſetur, tex. in d. c. vlt. de præb.

Plurimi tñ illegitimi expreſſa Papę diſpenſatione ad plurimas dignitates, ob egregias virtutes euecti ſunt; referūt Annales Henricum promotū fuiſſe ad Epiſcopatum Leodienſem, q. & imperij prin

cipatus

cipatus exiſtit: ſed & Matthæus Gibertus ad Epatum Veron. Et Gabriel. Rangon. ad Eccleſiam Albæ Regalis, & alij plures promoti ſunt, quos annotauimus ſupra c.4. Sed & ſi qñque tam gratioſa ſit pontificis diſpenſatio forſan ob egregiam virtutem, vt illegitimus ad Epiſcopatum, & alias ſuperiores dignitates diſpenſetur, tñ ea diſpenſatio numquam põt efficere, vt ſic diſpenſatus ſuccedat
9 patri, i. vt paternæ Eccleſiæ præficiatur, niſi & hoc expreſſim dicatur: nã ſicut legitime natus hac expreſſa diſpẽſatione eget, ita ac multo magis hic illegitimus ſentit Tabien. in verb. Beneficiũ. 2. nu. 13.

Propterea cum ſuperiorib. capitib. de græcis tractantes dixerimus, quod eorũ filij legitimi ſuccedere poſſunt in beneficijs parentum, ex ſentẽtia Archiep. Flor. 3. tit. 29. c.4. declarandum illud eſt non procedere in filijs græcorũ legitimatis;
10 nam & ſi ad oĩa beneficia fuerint habilitati, tamen ad paterna habilitari nõ videntur; quia & ſi græcis vxore vti tolerãtia permiſerit, non tamen licet fornicari; ideoq; in fornicatione par conditio eſt græcorum, ac latinorum, vt & legiti-
11 matio expreſſa requiratur, & quod filius legitimatus diſpenſetur, vt ſuccedat pri.

Quæ oĩa conuertuntur, vt nec pater græcus ſuccedat filio legitimato, vel miniſtret in Eccleſia ipſius filij legitimati, vt aperte cõcludit in latino etiam legitimo. Abb. in c. Michael. Quid e conuerſo. de fil. presby. Silu. in verb. Illegitimus. q. 2. eſt. n. tale miniſterium Deo odioſum, arg. c. cum decorẽ. de fil. presby. vnde firma manet hæc concluſio, quod græcorũ, & latinorum legitimati filii eodem iure cenſentur circa obtinenda beneficia paterna. Quinimmo nõ ſolum à ſucceſſione arcentur, ſed nec in ipſis Eccleſiis, vbi patres præfuerunt, vel beneficiũ obtinuerunt, hi vllo modo miniſtrare poſſunt, nec vllo noĩe inſcribi, etiam ad diuerſos titulos, vel miniſteria, vt aperte ſonant verba Conc. Trid. ſeſſ. 25. c.15. de Refor. Nõ licet (inquit) filijs clericorũ, qui non ex legitimo nati ſunt matrimonio, in Eccleſijs, vbi eorum patres beneficium aliquod Eccleſiaſticum habent, aut habuerunt, quodcunq; etiam diſſimile beneficiũ obtinere, nec in dictis Eccleſijs quoquomodo miniſtrare, nec penſiones ſup fructib. beneficiorum, quæ parẽtes eorũ obtinẽt, vel alias obtinuerũt, habere: ex quib. verbis nobis inſinuatur; ꝙ iſtiuſmodi legitimati non poſſunt ſuccedere, nec miniſtrare, etiam ſi perſona media interuenerit, ad differẽtiam legitimorũ: quia eodem modo refricatur memoria turpitudinis, ſiue perſona media interueniat, ſiue nõ, & hoc probatur ex illis verbis Conc. alias habuerũt.

Quæ etiam conuerſo modo intelligi poſſent, vt nec pater ĩ ea Eccleſia ad vllũ quantumlibet diuerſum titulum, aſcribi, vel miniſtrare permittatur, in qua filius legitimatus obtinet benefici um, vel miniſtrat. arg. c. cõſtitutus. de fil. presb. Tabien. in verb. beneficium. 2. nu. 13. in fin. nam ſic refricatur turpitudinis memoria ſi pater ea in Eccleſia velit miniſtrare, in qua iã filius miniſtrat, ſicut in caſu cõuerſo vt aperte cõcludit Hoſt. in c. ex tranſmiſſa. de fil. presb. quem probat Archid. in c. apoſtolica. 8. q. 1. & licet Abb. in d. c. ex trãſmiſſa. videatur ſequi Vinc. & Tanc. qui dicebant patrem non ſic ꝓhiberi ſuccedere filio, vt filius patri: tñ idem Abb. ibi fatetur, Clementẽ Papam diſpenſaſſe, quod cum Eccleſia patris, & Eccleſia filii diuerſæ vnitæ fuiſſent, præmortuo filio, pater diſpenſatione media vniuerſas illas ſic vnitas Eccleſias obtinere poſſet: vnde bene colligit, quã magna

gna ſit turpitudo, quod filius legitimatus ad altare miniſtret patri, vel pater filio, forſan ordines conferendo, vel ſuſcipiendo, de quo alias inferiorib. libris dictari ſumus magis opportune.

Redeundo ad materiã inſtitutam in hoc capite, illud eſt memoria non indignum, quod legitimatus ad oẽs ordines,
12 etiã Epatũ, nõ poterit promoueri Epiſcopus, ſi ſit filius canonici, etiam nõ exiſtentis in ſacris: nam ſi narratum fuiſſet, eum eſſe filium canonici, difficilius obtinuiſſet: quia maior requiritur diſpenſatio. c. cum de tua. vbi gl. & Abb. de corp. vitiat. quod procederet forſan in Epatu, etiam diuerſo ab eccleſia, in qua pater fuit canonicus, quia in eadem Eccleſia nihil eſſet dubitabile; quinimmo nec ẽt diſpenſari vnquam debuiſſet plurib. rationib. prima, quia nulla adminiſtratio permittitur iſtis legitimatis in Eccleſia, vbi patres adminiſtrarũt, ex Conc. Trid. d.c. 15. & per tex. in d.c. cum decorem. videret enim inſurgere irriſio, quod impudico patri filius in dignitate præſit; vel ſpurio filio pr̃ canonicus deſeruiat in altari; vbi quotidie vnigenitus Dei filius offertur: Nam per hæc Eccleſia Dei diffamaretur, arg. de obli. ad ration. c. 1. deinde pp huius turpitudinis memoriam populus à frequentatione Eccleſiæ retraheretur. arg. de cohab. cler. & mul. c. veſtra inſuper ipſe pr̃ læderetur in conſcientia pp peccati olim commiſſi memoriam, quæ refricaretur ſibi in miniſterio filij, ſiue publice ſiue occulte fuerit filius, ar. c. mulier. 15. q. 1. & ideo quia non eſt veriſimile Papam cõtra tot rationes diſpẽſaſſe, veriſimilius eſt, quod caſus d. c. cũ de tua, intelligatur in filio canonici alterius Eccleſię, quam illius ad quam filius legitimatus promoueri voluit, & quamquã eo loco de filio canonici loquatur, tñ idem mihi quoque videtur in oĩ filio cuiuſlibet beneficiati legitimato, q̃a par turpitudo videtur per eaſdẽ rõnes, quas refert Abb. in d. c. cum decorem. & ſic concluditur quod lõge difficilior eſt diſpenſatio ad ordines ſuſcipiendos in legitimatis filijs, q̃ nati ſunt ab ijs, qui beneficia obtinebant, quam antequam obtinerẽt, d.c. cum de tua. & ſic poteſt etiã declarari ille tex. d c. cum de tua. ex quo tex. patenter apparet, quid ſit iudicandũ de legitimatis filijs Cardinalium, & Epiſcoporum, vel aliarũ egregiarum perſonarum, quorum conditio maior eſt filijs canonicorum, & magis odioſa.

De illegitimis ad Religionis ingreſſum admittendis.

CAP. X.

1 *Irregularitas tollitur religionis ingreſſu.*
2 *Religio habilitat illegitimum, quoad ſacros ordines.*
3 *Religioſus illegitimus non poteſt obtinere prælaturam, ſed commendam, & penſiones.*
4 *Religioſus illegitimus eſt capax Iuris patronatus.*
5 *Monialis illegitima profeſſa non poteſt eſſe Abbatiſſa.*

HAe illegitimorum irregularitates, quas hactenus proſecuti ſumus, adeo magnifaciendæ ſunt, quod nec per religionis ingreſſum abſolute auferũtur: nã & ſi omnis irregularitatis macula
1 tollatur religionis ingreſſu. gl. & Abb. in c. 2. de apoſtat. & dicemus quando tractabimus modos tollendæ irregularitatis lib. vlt. tamen religionis profeſſio non videtur poſſe efficere, vt illegitimus poſſit ad ſacros promoueri, ex ſententia Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 4. nam ſi fratres Prædicatores hoc hñt ex priuilegio ab Alex. Papa III. & Ioanne XXII. vt illegi-

illegitimos profitẽtes poſſint diſpenſare
ad ſacros ordines,cõſequens eſt,vt id eis
ipſo iure non cõpetat: quod tradit idem
Archiepi.in trac.de excõ.& cenſ.c.99.§.
diſpenſatur. Verumtñ cõis eſt omnium
ſententia,quod Religionis profeſſio legi
2 timat,quo ad ſacros ordines.gl.in c.fin.
de fil.presb.& ibi Abb.Archid.in c. 1. p
illum tex.diſt.56.Tabien.in verb. ordo.
4.Silu. in verb.Illegitimus; ſed per hoc
3 profeſſi non dñr legitimati, & habilitati
ad obtinẽdas prælaturas, Archiep.Flor.
d.c.4.verſ.Tertius modus, clarus tex.in
c.1. de fil.presb.vbi Abb.nam nec ad cu
ram aĩarum,nec ad prælaturam in eodẽ
vel quocumq; monaſterio, nec in Abba-
tia:nec alia ſęculari eccleſia admitti poſ
ſunt.c.legi.16.q.1.vt tradit Abb.in d. c.
1. & Tabien.in verb.diſpẽſatio.verſ.21.
Paleot.lib.de Noth. ac ſpur. c. 57.nu.4.
ideoq;nec Abbas fiet,nec Prior, nec vi-
carius Epi ſine diſpẽſatione Papæ:vel al
terius ad id poteſtatem habentis. Abb.
d.c.1.& gl.d. c. fin. Quinimmo nec eligi
poterit Fel.in c.meminimus.ad accuſat.
nu.6.Paleot.loco præfato:ſed & ſi a Pa
pa fuerit diſpẽſatus ad Rectoriã, tamen
non poterit admitti ad eã Rectoriã, vel
perſonatũ,ad quã per electionẽ procedi
conſueuit,de præben.c.vlt.Goff. & Rai:
quos citat & ſequitur Silu in verb.legiti
mus. q.7.verſ.Primũ.& in verb. Illegiti-
mus. q.5. Papa.n. non cenſetur voluiſſe
præiudicare electorib.vt idem Fely. quẽ
pobat Tabien. in verb. beneficiũ 2.nu.
20. ſcribit tñ Symeon Metaphraſt.in vi
ta S.Theodoræ,ſub 11. die Sept.Puerum
de fornicatione natũ virtutib. adeo cla-
ruiſſe in monaſterio, vt in multorũ mo-
nachorũ Abbatem poſtea fuerit electus;
ita ille in calce vitæ prędictæ.

Hæc vera ſunt in titulum, vel com-
mendam perpetuam, vel in vſum iuriſ-
dictionis prælatiuæ; at in nuda admini-
ſtratione hoſpitalium, vel in obtinendis
pẽſionib. illegitimus religionem profeſ
ſus admitti poteſt ſine vlla diſpenſatio-
4 ne,ex ſententia Gomeſij,quem refert,&
probat Paleot.de Noth.& ſpur.c.58.E-
rit quoq;capax iuris præſentandi ex pa
tronatu.Roch.Cur.tract. de iu.pat.verſ.
competens.q.2.Paleot.d.c.58. nu.8. vn-
de illa notatu digna conſequitur conclu
ſio, quod quis ſit prælaturæ incapax, &
tamen ſit capax præſentandi prælatos:
Hinc illud quoque conſequitur, vt illegi
5 tima Monialis profeſſa abbatiſſa fieri
non poſſit,vel Prioriſſa ſine diſpenſatio-
ne eius,ad quem iure ſpectat;ſed de hoc
opportunius dicemus, cum de Monia-
lium impedimentis agendum erit.

De infantibus expoſitis,& ſuppoſitis.

CAP. XI.

1 *Expoſitus infans legitimus promoueri poteſt.*
2 *Expoſiti ſuſpicandi ſunt illegitimi.*
3 *Rebaptizati ignorantes ſunt irregulares.*
Cyrus Rex fuit expoſitus.
Romulus, ac Remus fuerunt expoſiti.
Lamiſſio cum ſeptem fratrib. fuit expoſitus,
Henricus II. Imperator fuit expoſitus.
Moyſes fuit expoſitus.
Hippolytus Card fuit expoſitus.
4 *Arſaces Rex Parthorum ignotis fuit parentibus, & patria.*
Aemilianus Imperator ignotis parentibus & patria.
Melchiſedech ignorantur parentes.
Chriſtophorus I. Papa ignotis parentibus.
Bonifacius VII. Papa ignotis parentibus.
Ioannes XVIII. Papa ignotis parentibus.
Suppoſiti filÿ an ſint irregulares?

EXpoſitorum genus tam obſcurum
eſt, vt cum nec origo, nec parentes
ſciantur, iure dubitari contingit,
an in-

an inter illegitimos legitimoſve deputẽtur. Plures etenim etiã legitimi exponi poſſunt ob parentũ egeſtatem,atq; ignauiam;vel etiam ob inuidiam;ſed id non tam ſæpe cõtingit,quã in illegitimis,qui ob turpitudinem a parẽtib. vitãdã exponuntur, ideoq; iure merito inter illegitimos connumerandi ſunt, qñ parentes ignorantur;cum ſeſe non prodant ad ꝑlem,vt legitimam agnoſcendam : quod ſi parentes agnoſcũtur,nil oberit, quod expoſiti fuerint,nam promoueri poterunt ſicut ceteri legitimi,q̃a in iure nihil aduerſatur illis c.1.de infant. expoſ. At qñ nil cõſtat de legitimis parentib. æquius
1 eſt eos pro illegitimis haberi,non ſolum quo ad ſæculares honores,ſed & quo ad eccleſiaſticos ordines;quia veroſimilius eſt eos extra matrimonium naſci,qui ſic a genitorib.contemnuntur; immo ſuſpi
2 candum eſt ab infamib.genitos eſſe, qui ſi infames non erant, hoc ipſo infames effecti ſunt, quod proprium partũ mortis periculo expoſuerunt.c.vlt.87.diſ.ꝙ vel ipſo ſenſu probatur.

Propterea ſicut oẽs incognitos ab ordinib. excludẽdos probabimus infra opportuniore loco, ita ſane ac multo ma-
3 gis iſtos : poſſunt enim eſſe rebaptizati, vnde ex hoc ſolo & ſi ignorantes id patiantur,ad clerum admitti iure non poſſunt c.qui bis.vbi Hug.& Archi.de cõſe. diſt.4.Nam ſola dubitatio, ne quis ſit re baptizatus,efficit eum irregularẽ. c. Afros.diſt.98.& tametſi Ioan.de Anan.in d.c.1.de infant.expoſ. dicat iſtos quorũ origo ignoratur haberi inter legitimos, & ad ordines promoueri poſſe; tñ id intelligo non ipſo iure,nec prætermiſſa diſpenſatione;quia nimis magno periculo ſubijceretur collatio ordinũ, verũ quia huiuſmodi expoſiti infantes aluntur plerumq;ſumma cũ pietate, ac diſciplina, facile diſpenſandi ſunt.c.cum deputati, de iud.vnde Pet.de Anch.in d.c.1.noluit affirmare ipſos promoueri poſſe, ſed dubitando loquitur,ſicut Barbat. & Felyn. in d.c.cum deputati,ad fi. & licet Paleo. in lib.de Spur.c.63.num. 3.& 7. ſentiat cum Io.de Anan.tñ hęc eadem interpretatione ſaluatur,ſ. quod facile diſpenſationem obtineri debere putet, quia non video quo melioris conditionis ſit expoſitꝰ,quã nõ expoſitus,& incognitus,quã cognitꝰ quoad ordines ſuſcipiẽdos. Hoc bene verum eſt, ꝙ iſti expoſiti ex capite ſeruitutis repelli non poſſunt,quia eo ipſo quod expoſiti ſunt, oĩno fiunt liberi, etiam ſi erant ſerui. C.de epiſc.aud.l.nemini. Et ideo quia vel in cœnobijs, & clauſtris plerumq; religioſe educantur, perfacile admittuntur.gl.& Abb. in d.c. cũ deputati. col. 1.verſ.quarto:quo loco dicit expoſitos de quib.ibi agitur ob religionem promoueri potuiſſe: quæ ſentẽtia magis tuta eſt, & rationi cõgrua, ſi penitus parẽtes ignorãtur;quod ſi ſciantur legitimi parentes, tũc cõtraria,opinio ſubſiſtet, quia percelebres viri expoſiti ſæpenumero extiterũt: Nã(vt apud Herodotum) Cyrus expoſitus eſt, ſicut Remus quoq; ac Romulus, qui Regno perfuncti ſunt iure belli: & horum omnium parentes agniti ſunt; ſed & in Germania Lamiſſio quidam à matre meretrice cum ſeptem alijs fratrib.eodẽ patre editis,ob turpitudinem ſceleris in lacum cõiectus eſt; vnus ipſe tñ Lamiſſio ſuperſtes fuit : quem cum Agamundus Hunnorum, & Longobardorum Rex in venatione comperiſſet,tam pie, ac diſciplinate educauit;vt tãdem ipſo mortuo à Longobardis in Regem ſuffectus fuerit tpe Benedicti Papæ I.vt Annales referũt de initiis Regnorum,fol.72.& Pet. Hiſp.ſilua.var.lect.part.2. c.32. & ante

hos

hos oēs tradidit Martinus Polonus. Hēricus quoq; ſecundus Germanorum Imperator in ſilua Corrado Imperatore iubente morti expoſitus eſt, & tñ Corrado poſtea inſcio educatus eidem & gener & ſucceſſor imperij fuit, vt iiſdem Annalib. continetur: quę locum habuerunt in ſecularib. dignitatib. at quo ad eccleſiaſticos ordines quid pōt audiri celebrius ipſo Moyſe? qui expoſitus tandem ſummo ſacerdotio tam digne perfunctus eſt, Exod. c. 2. Noſtro hoc ſæculo Hyppolitus Car. Iuliani de Medicis filius per adulteriū ab Vrbinate muliere ſuſceptus, a matre ad publicū expoſitorum locum eſt delatus, tota nocte ibi dimiſſus, tandē a Iuliano agnitus, educatuſque tā exacta diſciplina, vt Leoni. X. Iuliani fratri gratiſſimæ indolis ſpecimen præſeferret; tādem a Clemente VII. in Cardinalium cœtum ob egregiam virtutē conſcriptus annum agens 24. Hæc de expoſitis.

Contingit vero aliquando parentes ignorari eorum, qui expoſiti non fuerunt, qui & Regno, & imperio ſunt potiti: Nam Arſaces Rex Parthorum primus
4 illorum Regnum inſtituit, & Romanis terrori fuit, vnde ſucceſſores Arſacides dicti: huius tamen tam obſcura origo eſt, vt nec genus, nec patria ſciri, vnquam potuerit. Aemilianus quoq; Imperator ignotis parentib. & patria Romæ imperauit: ſed hi iure belli, non ratione. At in re eccleſiaſtica præcipuus eſt omnium Melchiſedech, cuius genus ſcriptura non ediſſerit, is ſacerdotio tam ſancte eſt functus, vt ſacrificij typus ab eo præcipuæ ducatur, Gen. capit. 14. Idcirco ij quoq; quorū origo ignoratur, & ſi expoſiti non ſint, promoueri facile non debent, iiſdem rationib. quib. & expoſiti: tamen longo tempore ſi eorum virtus ſpectata eſſe poſſit, virtutum merito diſpenſati promoueri facile poſſunt; ſed de ijs opportunius agemus cum de incognitis promouendis tractandum erit.

Suppoſitis vero filijs, ſi legitimi ſint, nihil obeſt, quin ordinari poſſint, qm̄ id nulla lege cautum eſt: Si enim pater putatiuus illum ſupponi paſſus eſt, quaſi adoptaſſe videtur: Si aūt ſola mater putatiua eum ſuppoſuerit, vt hæreditatem vel fideicommiſſum conſequeretur, non poteſt hoc obeſſe filio huiuſmodi, ſi alioqui ſit legitimus: quæ vera ſunt quoad ordines: at ſecus eſt quoad ſæculares dignitates filiationis iure obtinēdas; conſequi. n. eas non poterit, cum filius verus nō ſit, ſed putatiuus: quamquam ad huiuſmodi dignitates conſequendas fraus plurimum ſoleat ſuffragari, vt cōtigit Federico Vbaldino ſuppoſito, cui Vrbinatum Ducatus commiſſus eſt, reiecto & occiſo legitimo Ducis Guidonis filio. Fulg. lib. 9. cap. 16.

Filij autē putatiui ſacerdotum in Eccleſijs & beneficijs patrum putatiuorum deſeruire prohibentur, etiam ſi legitimi ſint: quia par ratio eſt affectionis, & ſcandali, ſicut in veris filijs, de quib. egimus ſupra cap. 6. num. 4.

De ijs, qui in ſacris poſiti filios habent, aut procreant.

CAP. XII.

1 Sacerdotes pluribus modis filios legitimos habent.

2 Sacerdos habens filios legitimos, non poteſt eſſe Epiſcopus.

3 Pater nimium præſumitur dilapidare bona Eccleſiæ pro filijs.

4 Eſſei putabant eſſe feliciſſimos eos, qui ſine filiis vixiſſent.

Legem

Leges ciuiles ſunt nullæ contra clericos, fallit ut hic.
Petronilla fuit filia Petri Apoſtoli.
Philippus Apoſtolus quatuor filias habuit.
Clemens IIII. Papa quatuor filias habuit.
6 *Concubina duplici ſenſu accipitur.*
7 *Concubina etiam uxoris loco habita, an obſit marito ne promoueatur.*
8 *Concubina fornicaria clerici prolem gignens, impedit clericum, ne aſcendere poſſit ad ordines ſuperiores.*
9 *Græcorum filij ſuſcepti in ſacro ordine legitimi, non obſunt patri, quin poſſit fieri ſacerdos.*
Baſilius magnus ſacerdotem habuit patrem.
Græcos uxoratos Epiphanius græcus nolebat promouere ad ordines ſacros.
10 *Maritus, qui dimiſſa uxore fit ſubdiaconus, ſi ab uxore repetitus gignat filios, non poteſt ad ordines ſuperiores aſcendere.*
11 *Græcorum Epiſcopi non poſſunt uti uxore.*
12 *Subdiaconis tam græcis, quam latinis nunquam licuit uxorem ducere.*
13 *Pater non poteſt diſpenſare filios ſuos illegitimos ad ordines.*
Filius fam. poteſt inuito patre clericari, & monachari.

SVccedit ex ordine vt petractemus, quando proles etiam legitima obeſt patri, ne promoueatur ad ordines eccleſiaſticos: Nam quod proles illlegitima obſit; nihil eſt difficile dictu, propter incontinentiam, vt dicemus in tractatu de concubinario, & fornicatore; at hoc loco agendum eſt de filijs legitimis ante ordines ſacros ſuſceptis; aut etiam poſt ipſos ordines quomodo patrem impediant, quominus promoueri ad ordines poſſit, ideoq; de ijs duob. caſib. ſigillatim in vno hoc capite pertractabimus: Plurib. enim modis ſacerdotes prolem legitimam habere poſſunt,
1 tradit Rip. in c. inter cæteras, col. 1. de reſcri. Paleot. lib. de Noth. ac ſpur. c. 10. num. 7. duo ij præcipui ſunt, ſi ex matrimonio filios genuerint, poſtea vxore vel defuncta, vel votum caſtitatis emittente ad clericale miniſterium tranſierint; nã hoc caſu pôt quidem hic genitor promoueri ad oẽs ordines ſacros, ſed non pôt
2 fieri Epiſcopus ſine diſpenſatione. tradit Abb. in c. ſane de conuer. coniu. & in c. 1. de teſta. verſ. ſed oppono: quo loco dicit nec ad aliã quemlibet prælaturã, promoueri poſſe; pro quo eſt tex. & gl. in c. Catinẽſis. diſt. 61. & c. de Siracuſanæ. diſ. 28. ea autem eſt ratio, quia præſumunt patres nimium affici erga filios, & ideo imminet periculum, dilapidationis bonorum
3 Eccleſiaſticorũ, vt ſcribit Speculum ſummorum Pontificum. tit. de continent. ſacerd. c. 81. Propterea glorioſius eſt ſacerdoti filios numquam ſuſcepiſſe: Philoſ. etenim in Apologetico Eſſe os (inquit) q̃ ob religionẽ caſtimoniæ ſtudebant, vxores ducere recuſaſſe, ꝙ qui conſenuiſſet ſine liberis feliciſſimus haberet; refert Euſeb. Pamph. de prępar. Euang li. 8. c. 4. Quinimmo ipſi etiam gentiliũ ſacerdotes Deo dicati in tm̃ oĩa abijcere ſolebãt, vt cognatos, liberos, ac propinquos nunquam viderent ex eo tempore, quo cœpiſſent diuino cultui deſeruire, vt ſcripſit S. Hieron. & refert Speculum Summorum Pontif. d. cap. 81.

Iure igitur merito non ſunt facile admittendi ad prælaturas ij, qui cum filios genuerint nimio erga ipſos affectu falli poſſunt; ideo diſpenſatio requiritur cum cautione, de qua, per gl. in d. c. Catinẽſis. Quæ vera ſunt non ſolum in eo, qui filios habet ſuperſtites, ſed etiam in eo, qui ex filijs præmortuis nepotes, vel inferiores deſcendentes habet; nam eadem ratio affectionis perdurat in illis: cæci enim putant Epiſcopi circa nepotes gl. in c. peruenit. 1. q. 4 citat c. dilectiſſimi. 8. q. 2. & in terminis eſt tex. iuris ciuilis in auth. quo mo. opor. Epiſco. §. 1. & licet iura ciuilia loquentia de clericis ſint nullius momẽti præſertim tituli. C. de ſacroſ. Eccleſ. & de

de epiſ.& cler.vt tradit Abb. in c. Eccleſia S. Mariæ. de conſtitut. & comprobat Dec.in c.in præſentia.col. 20.de ꝓb. Tñ canones qñque dignantur leges imitari. c.1.de oper.nou. nunc. & cum lex eſt rationabilis, poteſt obſeruari in clericis. Dec.in d.c.Eccleſia,col.12.

In nepotib. autem ex fratre diuerſum ius erit, non enim præſumitur tantus affectus. Abb.in d.c.1.de teſtamē. verſ. ſed oppono: Papa autem cum iſtis habentibus filios,vel nepotes facile diſpēſare cōſueuit, ſi ipſius,patris,& filiorum ꝓbitas eos dignos faciat. Abb.in d. verſ. ſed oppono: Propterea Petro Apoſtolo nō obfuit Peronillam filiam habuiſſe; nec Philippo quatuor filias virgines ꝓphetātes. Act.Apoſt.c.21. Nec. tādem obfuit Clementi IIII.Pontifici Maximo quatuor filias de matrimonio ſuſcepiſſe; & noſtro hoc ſæculo Cardinales multi, atque Epi fuerunt,quib.& coniugatos fuiſſe,& Deo poſtea ſe dedidiſſe vtrumque cū ſumma laude ſucceſſit.

Quæ diſpenſatio non aliter facile conceditur,quam ſi ij filij ab vxore legitima ſuſcepti ſint,ſecus ſi ex concubina,quam
6 vxoris loco habuiſsēt: eſt aūt opportunę ſciendum concubinæ vſum duplici ſenſu accipi poſſe, videlicet aut vxorum loco,& ex ijs naſcitur proles legitima:quia manent quidem ancillæ,& nihil imperij habent in diſpenſatione domus propter imparitatem cum marito:ſed in vinculo matrimonij ſunt veræ vxores, vt tradit S.Thom.4.ſentent.diſt. 33. q.1. artic. 2. & in hoc differunt à veris vxorib.quibus competit plenum, & abſolutum imperium in diſpenſatione familiæ; & ſecundum hæc intelligitur Concil.Tolet. quo continetur vnumquemque Chriſtianum vxorem,vel concubinam habere oportere,diſt.34.c.ſi qui.& ſecundum hæc quoque intelligitur Iſidorus. c. Chriſtiano. diſt.eadem. Chriſtiano(inquit)licitum eſt habere,aut vxorem,aut ſi vxor deeſt, concubinam:nam concubinam gloſſ. ibi intelligit interueniente conſenſu matrimoniali,ſolis prætermiſſis ſolemnitatib. nuptialib.aut dote. Alterum autem concubinarum genus, quod ad exercendam laſciuiam ſubinducitur, & nefarium eſt, & irregularem facit,vt ſuo loco de fornicatoribus dicemus, & de eo hoc loco nil agimus.

Qui igitur filios ſuſceperit ex licito concubinarium genere,ꝓpter aliquam nūs obſcuritatem, & notam non eſt cōparandus ei,qui ex vera.vxore ſuſcepit? promoueri enim non debet vltra diaconatum, tex. in c.paternitatis,diſt.34.intelligendo illum text.in concubina loco vxoris,ideſt in ea, quæ ducta eſt non publice ſecūdū vnū intellectū glo. ibi; licet communiter per Doct.ille tex. intelligatur in concubina fornicaria,ſ.quod quiſquis prolem ſuſceperit ex cōcubina poſt vxorem defunctām, quaſi incontinens habendus eſt, & ideo vltra diaconatum promoueri non poteſt, vt tradit Abb.in c.ſane,de conuerſ.coniug. qui ſenſus mihi quoque plurimum placet, quia ſi concubina ſuperinducta loco vxoris in illo tex habita fuiſſet,nō potuiſſet ille ꝓmoueri,nec ad ſubdiaconatum quidem; q.a bigamus extitiſſet;quæ bigamia nō contrahitur ex vxore,& fornicaria, ideo eo textu diaconatus illi conceditur.

Supradicta autem procedunt in prole ſuſcepta ante ordines;at ſi quis in ordine ſacro conſtitutus filios ſuſceperit,ſi quidem à fornicaria muliere, non aſcen-
8 det ad ſuperiores ordines; quinimmo forſan etiam deponēdus,ſi notorius fuerit:at ſi ab vxore filios ſuſceperit,vt Gręci ſacerdotes ſolent;ea mortua nil prohi-

Digitized by Google

bet eum promoueri poſſe; qm̃ eccleſiæ
9 tolerantia Græcis presbyteris vxor per
mittitur.S.Thom.4.diſtin. 36.& 37. filij
etenim illorum vt legitimi ſunt,ita nil
turpitudinis adferunt Græcis parentib.
quin promoueri poſſint vſq; ad ſacerdo
tium.Nam Baſilius magnus, & alij plu-
res fratres nõ obfuerunt patri, quin ille
ſacerdos eſſet,& ſacerdotio digne,& ſan
cte perfungeretur,vt ſcribit Gregor. Na
ziãzenus in Monod. quamquam hoc ip-
ſis etiam Græcis qñque diſplicuit; nam
reperi ſãctum Epiphanium abieciſſe ab
altaris miniſterio diaconum,eo quod ea
nocte vxori cõmiſcuiſſet,&ex eo die vxo
ratos vlterius ad diaconatum ꝓmouere
noluit,ob idem periculum,vt ſcribit Sy-
meõ Metaphraſtes ex Ioãne Epiphanij
diſcipulo, qui fuerat Gregorio magno
vetuſtior in vita eiuſdem Epiphanij die
xv.Maij. Qui Epiphanius forte memine
rat ꝙ Clemens I.in Epiſt.2.ad Iacob.fra
trem Dñi ſcribens,mandauerat ne quis
ꝑsbyter,vel diaconus vxori auderet cõ-
miſceri, vel cõmixtus ne ad altare acce
deret,cuiuſuis miniſterij gratia, vt habe
tur c.miniſtri.diſt.81. Græcis etenim ẽt
cælibatus probabatur. Pinitus enim eṕs
de eo ſcripſit,vt eſt apud Euſeb. hiſt.lib.
4.cap.22.

Sed ſi contingat clericum latinũ vxo-
ratum eſſe: & ꝑtermiſſo vxoris cõſenſu,
vel Epi approbatione,trãſierit ad ordi-
nes ſacros, quia ab vxore repeti põt, &
cohabitare cogitur,ſi prolẽ genuerit,ad
ordines ſuperiores aſcẽdere nõ permitti
10 tur, nec in ſuſceptis adminiſtrare ex Cõ
cil.Tolet.1.c.1.ĩ hęc verba.De presbyte.
ris,& diaconis ſi poſt ordinationẽ filios
genuerint, ad altiorẽ gradũ nõ aſcẽdãt;
quo loco licet diaconos videãt exclude-
re;tñ hodie idẽ fuerit in ſubdiaconatu,
cũ & ipſe ſacer ſit,& pari pœna pniaĩ;
nã ab oĩ officio,& miniſterio ceſſare co-
gitur.c.multorũ,27.q.2.Quod etiã aper
tis verbis iuſſit Gregor.ĩ Epiſ.ad Petrũ,
agens de Subdiacono: cuius epiſtolæ te-
nor hr̃ apud Ioannem Diaconum in vi-
ta S.Greg.lib.2.c.52.& ante eum etiam
Leo Papa,epiſtola 82.c.4.& epiſtola 90.
c.3.& ante hos oẽs etiam in ſubdiacono
decreuit Concilium Elibertanum, c.33.

Illud vero eſt adnotandũ, quod licet
vxorib.vti tolerati ſint Gręci,tñ illa tole
rantia ſolis diaconis, & ſacerdotib. con-
11 ceſſa videtur,nõ aũt Epiſ;cõſtat ex 6.
Synodo. Conſtantinopol.can.12. in hæc
verba:Iubet oĩno antiſtites poſtquã ſunt
ordinati à proprijs vxorib. ſecedere, &
ibi.can.13.diſtinguit ſacerdotes ab Epiſ.
12 quo ad hoc; vxorem vero ducere poſt
adeptum ſubdiaconatum,numquam eis
licuit, etiam ab apoſtolorum tempore.
glo.32.c.ſi quis eorum. Archiepiſc. Flo.
3.tit.29.cap.4.vltimis verbis.

Aliud præterea canonicum Impedi-
mentũ naſcitur ex prole, de quo oppor-
tune hoc loco agẽdũ eſt:nam pater Eṕs,
qui illegitimos diſpẽſare iure põt,vel ex
propria,vel ex delegata auctoritate,pro
prios filios legitimare diſpenſare ve non
13 põt ad ordines,aut beneficia;ad hęredi
tariam.n.ſucceſſionem,in qua non tanta
fœditas excogitari cõſueuit, eũ diſpenſa
re ſuos filios poſſe non eſt abſurdum pu-
tare.c.per venerabilem.circa med. q. fil.
ſint legit.& ibi Abb. col. 4.verſ.Itẽ nota
ſingulariter.Ioan.de Anan. conſ.27.Ar-
chid.17.q.4.§.ẽt.quib.locis licet loquan
tur de principe;tñ idẽ iuris videri põt ẽt
in Epo:At quo ad ordines,& beneficia,
in quib.non de proprijs paternis bonis
agitur,ſed de miniſterio Dei,& Eccleſię,
in qua re eſt cauendũ ne nimius affectus
parẽtes fallat, æquius videtur patrẽ nõ
poſſe diſpẽſare filios ſuos; & ſi poſſit non
con-

Digitized by Google

cōuenire,vt id agat ipſe;quia quadã auctoritate vtiĩ in re ſua;qua ei vti nõ licet d.§.etiam.vbi gl.& Archid.Præterea ꝓbabimus infra, cũ de ordinatorib. agendum erit, patrem ad ordines ꝓmouere non debere filiũ proprium, ẽt legitimũ; ideo multo minus poterit de illegitimo legitimum facere; & hoc magis piũ eſt, & eccleſię congruum: qñquidem oĩs legitimatio diſpenſatio eſt Abb.in d.c.per venerabilem.per illum tex.col. 3.verſ.nota ibi diſpenſare:vnde ſi legitimaret filiũ quodãmodo ſemetipſum diſpenſare videretur,cum filium legitimando diſpenſaret:nemo enim etiã Eps ſeipſum à ſuis obligationibus diſpenſare põt.Abb.in c. magnę,de voto.Silu.in ver.votũ.4.verſi. vndecimum:nec poſſet ſibimet indulgentiã dare.Tabien.in verb. indulgentia, q. antep.ex S.Thom.

Filijs vero legitimis proprijs clericari,vel monachari volẽtibus pater obſtare nõ valet; nã inuito patre filius famil. clericari,vel monachari põt.C.de epiſc. & cler.l.Deo nobis §.hoc etiam.quę lex cum ſit rationabilis debet etiam in foro canonico obſeruari,arg.c.1.de no.oper. nunciat.

De monſtris.

CAP. XIII.

1 *Monſtruoſitas inducit irregularitatem.*
Monſtra ſunt deformiſſima, & non ſunt ponenda inter liberos.
2 *Capita duo habens monſtrum eſt.*
3 *Monſtrum non eſt,qui habet ſenos digitos.*
4 *Membris abundare non eſt odioſum.*
5 *Monſtrum non eſt,qui proceriore eſt corpore.*
Oreſtis corpus longum ad duodecim pedes.
6 *Gigantes prima ætate extiterunt.*
Goliath ſex cubitorum fuit.
Caput hominis vidit Auguſtinus Vticæ infinitæ magnitudinis.
Gigantes poſt diluuium arte dæmonum factos putat S.Thom.
Saul rex ſeptem pedum fuit.
7 *Scandalum per ſe inducit irregularitatem.*
Perſi eligunt in Regem eum cui naſus ſit valde aduncus.
Cyro naſus valde fuit aduncus.
8 *Pigmæi inter nos non eſſent promouendi.*
9 *Corpore breui quiſquis eſt intemperans eſt.*
Therſites,& puſillus,& deformiſſimus.
Zacchæus fuit puſillus,ſed probus.
Gregorius Turonen. Epiſcopus puſillus fuit,& ſanctus.
Ioãnes Maria de Caſtello Bonõ.puſillus,& doctus.
10 *Pigmæos eſſe non eſt fabuloſum.*
11 *Irregularitas aliquando vno loco officit,alio non.*

QVemadmodum omnis deformitas magna, etiam ſi ſit ſine monſtruoſitate ſufficit ad impediẽ-
1 dum, ne quis promoueri poſſit.Abb.in c. 2. de cleric. ægrot. ita ſane, ac multo magis id dicendum eſt in omni monſtro; nam monſtra ſemper ſunt deformiſſima, & inter liberos non computantur, nec filiorum fortunã ſortiuntur in bonorum hæreditariorum ſucceſſione, nec in patria poteſtate. l. non ſunt. ff. de ſtat. hom.Ideoq;cũ legitimus partus dici nõ poſſint,certe pluſquã ipſi illegitimi reijciendi ſunt;nã & plerumq; inſpicientib. horrori habentur;quare excludi debent, argum.c.qui in aliquo.diſt.51.

2 Propterea ſi quis partus duorũ capitum ſit,non eſt ad vllum, vel minimum ordinem promouendus; quia monſtrum eſt.c.qm̃.de offic.ord. text. gl.& Doct.in d.l.non ſunt: ſed hæc propemodum dubitatione non indigent,quinimmo monſtruoſum eſt de huiuſmodi monſtris dubitare,gl.ĩ c.ſi teſtes.§. hermaphroditus 4 q.2.qñ autẽ contigit mõſtra eſſe ſine vlla mẽbrorũ mutilatione, nihilominus ſi nimia mẽbrorũ imparitas ſit,idẽ iuris erit,vt excludãtur, quia deformitatẽ inducunt plurimum. Abb. in d.c.2. de cler.

ægrot.cuiuſmodi his temporibus Eugubinus puer duodecẽnis circumlatus eſt, cuius manus,pedes,ac vẽter, pro portione corporis videbantur; at tam grande illi caput erat,vt cuiuſcumque proceriſſimi gigantis videri poſſet:oculi tñ,naſus, os, aures, ac mentum pro proportione pueri extabant; vnde tanta imparitas ad monſtrum pertinere,& ideo nec promoueri poſſe putandum eſt: idem in reliqs nimijs imparitatibus.

3 Inter monſtra tñ non eſt habendus ille,cui ſint ſex digiti in pedib. vel manib. nam digiti membra non ſunt,ideo nullum videtur eſſe membrum monſtruoſum ex hac digitorum copia: abundare
4 etenim ĩ corporis articulis fauorabilius eſt,quam penuriam pati, argum.à cõtrario,in c.qui in aliquo.diſt.51.ibi, mẽbrorum minus,&c. Propterea intra legitimam prolem adnumerantur ij, quibus ſeni ſunt digiti.d.l. non ſunt liberi,ff.de ſtat.hom. vbi gl.& Doct.ideo rite ꝓmoueri poſſẽt,ſi commoda ſacramentorum attrectatio eſſet; quod Epiſcopi arbitrio reſidebit, ſicut reſidẽt aliæ deformitates. Abb.in c.1.de corpor.vitiat.

5 Monſtrum tamen non eſt dicendum, ſi quis procerior ſit corpore; nihil enim eſt naturæ contrarium, aut diuerſum, ſi præ ceteris naturæ fœcunditate quis in altum adoleuerit;Marcus etenim Varro hebdomadum libro, ſummam (ait adoleſcendi humani corporis longitudinem eſſe ſeptem pedes: quod verum eſſe affirmat Aulus Gellius lib.3.c.10. qui & ſi refellat Herodotum, vtpote fabulatorẽ, quod diceret Oreſtis corpus duodecim pedes, & quadrantem longum fuiſſe; Tñ ſi Homero credimus, vti ſane in hac re debemus,ſic docente S. Auguſ. de Ciuit. Dei lib.15.c.9. vaſtariora, prolixioraq; fuerũt corpora hominum antiquorum,
9 inter quos proculdubio Gigãtes extiterunt,vt ipſæ ſacræ atteſtantur litteræ Geneſ.c.6.& Num.c. 13.& Pſal. 32. Quinimmo Goliat ad ſex cubitorum altitudinem propagatum conſtat 1.Reg.c.17. quæ ſex cubita ad pedes duodecim aſcẽdere ipſe idẽ Aul. Gell. eodẽ loco ꝓbat; cui rei adſtipulatur S. Aug.de ciuit.Dei lib.15. c.9. affirmans ſeſe hoīs molarem dẽtẽ vidiſſe Vticæ,qui ſi in nroꝝ dentiũ modulos minutatim conſcinderetur, cẽtum nobis videretur facere potuiſſe:Sed & libro eodem c. 23. rurſum de Gigantibus egregie meminit.

Tãta vero poſſet hoīs longitudo eſſe, vt inter monſtra habẽdus eſſet, ob deformitatẽ,& ineptã longitudinẽ;quod ꝓbatur.Nume.c.13.his verbis, Populus quẽ aſpeximus proceræ ſtaturę eſt,ibi vidimus monſtra quędã filioꝝ Enoch de genere Gigãteo,quib.cõparati quaſi locuſtę videbamur,hæc ibi; ꝙ præcipue verũ eſt poſt diluuiũ,quo tpe quicumq;gigantes extiterũt ex ſnĩa S.Tho. producti sũt ſemine humano operante dæmone ſub certa cõſtellatione, & arte incuboꝝ, vt aperte ſcribit Tabien in verb.gigãtes;vñ apparet,nullo modo tales in clero eſſe recipiendos.Hæc aũt ſeueritas non ꝓcedit in hoīe ꝓcero vſq;ad ſeptẽ pedes, cuiuſmodi Saul fuiſſe ſcribitur 1.Reg.c.9.nam ꝓceritas humanæ naturæ priuilegiũ eſt, vt Plato in Tim. Ideo ſi in hac humana ꝓceritate,inepta,ridiculaq; propagatio exiſteret,quę vulgarẽ induceret admirationem,impedimento eſſet ne promoueretur: præſertim ſi ſcandalum adferret illa perſonæ ridicula conditio: ſcanda-
7 lũ etenim etiã in ea re, quæ ſui natura non impedit ordinum executionẽ, ſufficit ad inducendum impedimentum, ne quis promoueri poſſit. Ray. in titu. de paren.qui fil.occid.in fi.& in tit.de ſcan-

dalo

dalo per totum:ſunt vero varij populorum affectus,nã alij alios hoĩes magnifaciũt,quos alii vt ridiculoſos habẽt,cuiuſmodi de Perſis ſcribit Plutarch. Apophteg. 1.ipſi enim in Regem eum lubẽtius deligebant,cui naſus plurimum adũcus eſſet,vt de Cyro refertur,ita natura populi conſiderabitur in iſtis valde longis.

Ad eandem quoq; rem ſpectat de illis tractare,qui vſq;adeo breui ſunt corpore,vt propemodũ monſtra eſſe videãtur;nã licet characteris ordinis capaces ſint,tñ ſi apud vulgus magnam admirationem inducant,vt pygmæi, nõ debent
8 facile ad ordines admitti pp ſcandalum & vulgarem admirationem. Quinimmo huiuſmodi valde puſilli plerũq; nimium ſunt ſomnolenti,& cibi intẽperantes, vt ſcripſit M.Varro teſte Aul. Gell.lib.4.c.19.his verbis. Pueros impuberes cõpertum eſt ſi nimio cibo,ſomnoq;vterentur hebetiores fieri; aduertimuſq; hinc elici tarditatem,corporaq;eorum fieri improcera, minuſq; adoleſcere ex medicorum,& Philoſophorum ſnĩa:quod etiam ſcripſit Clem.Alex.in pædag. lib. 2. c. 1. in fi.cum igitur ob ingluuiem, & inertiã ſacris minus apti eſſe videãtur,ſunt etiã plerumq; deformiſſimi, ſicut de Therſi-
9 te apud Poetas qui quaſi monſtrum habitus eſt hoc carmine:

Si caput ipſe oculis ſpectes eſſe Hectora credas:
Si ſtantem videas, Aſtianacta putes;

Quæ oĩa intelligenda ſunt in ijs, quorum nimia breuitas contemptui eſt, riſui atq; admirationi; alioqui ſi aliquis puſillus fuerit,vt Zacchęus,admitti poſſet qualis fuit Gregorius in Gallia Turõ.Eps ſanctitate,virtuteq;illuſtris, quẽ cum Romam veniſſet,oẽs fere ob puſillã ſtaturam paruipendebant; quin & ipſe ſummus Pontif.Gregorius I. miratus eſt qũo vir tam breui corpore in Epm promotus fuiſſet,cui ille reſpondit vrbane: ipſe Deus fecit nos,& nõ ipſi nos, vt ſcribit Io.Belethus.c.122. Sed fertur poſtea Gregorio magno pdicto illum venerabilẽ fuiſſe:eiq; dies feſtus ab eccleſia pſcriptus 15.Kal.Decemb. Sed & ſub Bonifacio VIII. Ioãnes Maria de Caſtello Bononien. mãſionarius iure canonico peritiſſimus, tã breui ſtatura fuiſſe perhibet, vt cũ ſtans verba faceret coram Papa genuflexus eſſe putabatur, & ab Epo Portuenſi de Aquaſparta,qui Pontifici aſtabat ioci gr̃a alter Zacchæus nuncupatus eſt,vt refert Io.And.q rei ipſi ĩterfuerat in pœmio Sexti, in gl.in verb.a multis.
10 Ne quis aũt putet pygmæos fruſtra a nobis hoc loco adductos, ſciendum eſt eos extare vt apud Plin. & fidelius apud Aug.de ciuit.Dei lib.16. quos dicit eſſe, cubitales: Hi igitur oẽs tam qui proceriores sũt,quã q breuiores,põt intra cõformes populos admitti ad ordines;ceſſat enim impedimenti cauſa,ſicut leproſi inter leproſos admittuntur: nam irregularitas q̃nque hominẽ vno loco afficit non alio,tex.& gl. in Clem.1.de pœn.ex
11 quib.aperte liquet,ſi quis membris nõ omnino humanis naſcatur, eum penitus ab eccleſiæ ordinib. reijciendum, quia monſtruoſus ſit.

De diminutis qualibet corporis parte, Et primum de manibus.

CAP. XIIII.

1 *Mutilans,vel mancus quis ſit.*
2 *Mutilatus iam promotus exequi non poteſt.*
3 *Mutilatio an impediat omnes actus,qui ſine membro mutilato poſſent agi.*
4 *Corporales defectus patientes exequendo non incurrunt nouam irregularitatem.*
Leo I.ſibi manum abſcidit,& poſtea reſtituit.
Ioanni Damaſceno manus abſciſſa,poſtea reſtituta.
5 *Membro caret,qui habet inutile.*
6 *Monialis mutilata poteſt fieri Abbatiſſa.*

Digitized by Google

7 *Baptizari ab vno dicente verba, & ab altero mittente aquam nemo poteſt.*
Sacramenta diuidi non poſſunt.
8 *Mutilatus poſt adeptum ordinem poteſt exequi ordinem in illis officijs, quæ non egent membro illo.*
9 *Manib. tremulis quiſquis eſt non eſt eligibilis.*
10 *Digitus non eſt membrum.*
11 *Digitus deficiens manu ſiniſtra minus obeſt, quam ſi deficiat in dextra.*
12 *Digitus, quo Euchariſtia tractatur deficiens obeſt, ne quis promoueatur ad ſacerdotium.*
13 *Digiti plurimum deformes impediunt promouendum.*
Vngula pollicis aliquando impedit promouendum.
Digitis duobus carens promoueri non poteſt.
Digiti partem amittens dando operam rei illicitæ non promouetur.
14 *Digitum ſibi abſcindens per indignationem fit irregularis.*
Marcus Apoſtolus ſibi pollicem abſcidiſſe fertur.
F. Thomas Hybernicus Franciſcanus ſibi digitum abſcidit, ne promoueretur.
Digitum alij abſcindens forte eſt irregularis.
15 *Mutilatorum diſpenſatio eſt Papæ, ſi ſit cum culpa, aut manifeſta; alioqui ab Epiſcopo.*
Mutilare corporis ſuperflua non eſt probibitum.
Iſaias fertur ſibi de lingua præſcidiſſe.
Sanctus Hieronymus dentes prominentes ſibi ſecuit.

POſt mõſtra ſuccedit quiſquis corporis defectum patitur debilitatione, aut mutilatione membrorum: hęc enim eo inter ſe differunt, quod membra qui-
1 dem omnia integra habere poſſumus, ſed inefficacia, & inutilia, vt ſi quis aridam manum habeat, oculum orbatum, & ſimilia. mutilatum vero eum dicimus, qui ipſis membris caret, vt abſciſſa manu, vel oculo effoſſo: Hic igitur mutilatus, qui & mancus dicitur, ab ordinib. eccleſiaſticis excluditur. c. quã in aliquo, diſt. 51. & diſt. 55. c. pœnitẽtes. glo. magiſt. in d. diſt. 55. in 1. gl. S. Thom. 4. diſ. 25. q. 2. in fi. his verbis, duplici (ait) capite promouẽdos arceri, vel ꝑp impedimentum actus, vt mutilatis membris neceſſariis ad actum, vel propter impedimentum claritatis perſonæ, hęc refert Tabien. in verb. corpore: ex quib. verbis etiam liquet, quod qui mutilati fiunt poſtquam iam promoti ſunt; executio-
2 nem ſuſceptorum ordinum perdunt, tam de iure, quam de facto ex can. apoſ. 77. & ex verbis eiuſdem S. Thom. 3. q. 82. art. fin. ad 3. Debilitas (inquit) vel ægritudo ſuperueniens ordini ſacerdotali, ordinem non tollit executionem tamen ordinis tollit, quãtum ad conſecrationem Euchariſtiæ, qñque quidem propter impoſſibilitatẽ executionis, ſicut ſi priuetẽ oculis, aut digitis, aut vſu linguæ: quandoq. autem propter periculum, ſicut patet de eo, qui patitur morbum caducum, vel etiam quamcũque alienationem mentis, qñque propter abominationem, ſicut patet de leproſo. eadem refert Tabien. in d. verb. corpore.

Quę res, ſ. vt mutilati ad ſacerdotium non admitterẽtur, etiam apud Hebręos Hieroſolymis lege cautum erat. Egeſip. de excid. Hieroſolym. lib. 1. c. 29. quin & apud ipſos ethnicos mutilati ſeu debilitati ſacris arcebantur. Plin. lib. 7. c. 28. vbi commemorat M. Sergium, ꝙ debilitatus manib. ac pedib. foret, ſacris officio fuiſſe deiectum.

Quæ indiſtincte intelligenda ſunt in eorum mẽbrorum mutilatione, quæ ad ipſam executionem ſunt neceſſaria, vt in illo caſu nulla conſideratio fiat, an culpa ſua ſit mutilatus, an caſu: at in aliorum mẽbrorũ mutilatione, ſine quib. actu executio fieri non impeditur, ſemper eſt diſtinguendum, an culpa caſum præceſſerit, & an ſit publica, vel occulta mutilatio. Nam ſi culpa interceſſerit, factus eſt irregularis, Goff. Gul. Hoſt. & Inno. Roſell. in ver. vitiatus, Archiepiſ. Flor. 3. ti. 29. Culpa autem intelligitur non ſolum

ſi ipſe

ſi ipſe ſe mutilarit, verũ etiam ſi ab altero fuerit mutilatus, dũ ipſe daret operã rei illicitæ: idẽ quoq; erit ſi per indignationem, vel metum, etiam iuſtũ ſeſe mutilauerit, ſemper.n. fit irregularis ex verbis Aug.lib.de dogmat. Eccleſ.c. 72. idẽ ſi ipſe hoſtes irritauerit ad pugnam, vel odium, ab ijſq; fuerit mutilatus, etiã per vim: ſed de ijs ſingulis dicemus magis opportune paulo inferius. Illud tñ non eſt omittendum, quod corporis defectũ patientes, quo exequi non debeant, ſi exequãtur, peccant quidem mortaliter, ſed tñ non fiunt per hoc denuo irregulares. Abb.ĩ c.ſi celebret.de cler. excõmu. min.quod approbat Tabien. in verb.irregularitas.4.nu.2.& concluſ.5.qũo autem differat mutilatus a trũcato ſcripſit Abb.in c. cum illorum.col. 3. de ſent. excommu.Dec.in l.nemo põt gladij;nu. 2.ff.de reg.iur.Tabien.in verb.Irregularitas.3.num.26.& nos dicemus infra vltimo libro. cum de mutilante agendum erit: ſed quia non ſufficit hæc pauca generalia prædixiſſe operæpretium eſt, vt per ſingula capita de mutilatis tractando, rem diligentius perquiramus.

Qm̃ vero diuina miniſteria per manus plerumq; exercẽtur, de ijs primum tractandum eſt. Si igitur vel vtraque, vel altera manu quis careat, nõ tm̃ ea ratione eſt irregularis, quod mutilatus ſit, ſed etiã quia impoſſibile eſt adminiſtrare. S.Tho.4.diſt.25.& 3.q.82.art. fin. ad 3. ſupra citat: exẽplo eſt Leo Papa I. cui cũ de more die Paſchatis muliercula manum deoſculata eſſet, & ob id ipſe nõ nihil ſcandali in ſe ipſo paſſus eſſet, vel (vt aliqui veroſimilius exiſtimãt) cum putaret ſe alicui indigno ordines contuliſſe, manum ipſam ſibi penitus abſcidit, & cũ ob eã rẽ deſijſſet ſacrificare, cum non poſſet; quia Romanus populus obmurmurabat, preces ad Deũ fudit, impetrauitque manum ſibi reſtitui, vt ſcribit Sabell. lib.5. & Andr.Ebor.tit. de caſtit. idem quoq; contigit Ioãni Damaſceno, cuius manum Damaſci princeps abſcindi iuſſerat, & in foro ſuſpendi, quo loco viſa tota die precibus tñ piẽtiſſimi viri, & Beatæ Mariæ ope illi reſtituta eſt, vt ſcribit Ioãnes Patriarcha Hiereſolymitanus, & Bapt.Fulg.lib.1.& Andr.Ebor. tit.de miracul.

Si quis autem non abſciſſas, ſed articulatas manus habeat, ad vtẽdum vero
inefficaces, eodem iure cẽſeri debet; mẽ-
bro enim carere videtur, qui habet inuti
le, quia mortuum eſt, c. ſicut vrgeri. 1.q.
1. ſed & ſi vtiles manus ſint, & ad altaris
miniſteriũ aptæ, ſi tñ ex aliqua leſione,
percuſſione, vel diminutione deformita
tem habeant, ob quam ſcãdalum timeri
poſſit, habebitur pro irregulari, ideoq;
nõ promouebitur, de corp. vitiat. c.1.&
ibi per Inoc. Alber.in verb.vitiatus, Ta-
bien.in verb.irregularitas 3.nu.26.Spe.
in c.ſi forte, nu. 5.de elect.lib.6.Epiſco-
pus vero in hoc diligenter animaduer-
tet, an hæc leſio etiã minima contigerit
huic, dando forſan operam rei illicitæ,
& an inde ſcandalum timeri poſſit, cum
hæc pendeant ab eius arbitrio. Abb. in
6 d.c.1.de corp.vitiat.in fi. Quæ vera sũt
in ordinib.ſacris, & altaris miniſterio, at
alijs in officijs ſecus; nã monialis mutila
ta poteſt fieri Abbatiſſa, ſaltem ex diſpẽ-
ſatione, ſi ſit diligens, & prudens, vt dice
mus cum de impedimentis monialium
tractandum erit: & ideo idem forte erit
in abbate, quia in eligendis Abbatibus
non tam exacte conſiderantur irregula-
ritates; vt alias dicemus.

Huc ſpectat quęſtio, nũ mutilatis ma-
nib. quis poſſit exercere quę ſunt ordi-
7 nis, quo ad verborum expreſſionẽ, ſup-

Digitized by Google

plente altero in ijs,quæ a d opus manuũ
ſpectant:Et ſane hæc diuiſio officij non
eſt admittenda , S. Thom.3.q.67. art.6.
ad 3. vbi etiam Caietan. Exemplum eſt
ſi mutilatus verba baptiſmi proferat,al-
ter aquam in caput baptizandi mittat;
nam hæc diuidi non põt,ſicut nec alia ſa
cramenta,vt puta ſi vnus audiat confeſ-
ſionem,alter abſoluat.diſt.23.c. quorun
dam,de ijs ſcripſit Gul. Raymundi gloſ-
ſator,vt refert Piſanel.in verb.confeſſor,
1.verſ.nunquid;Alberic.in verb.ordinan
dus primo,& infra dicemus in c.de ocu-
lorum defectibus.

Illud aũt animaduertendum eſt eum,
qui manib.mutilatus ſit poſt adeptũ or-
8 dinem,licet arceatur ab executione eius
ordinis,in quo illis eſt opus,reliqua tñ ſa
cerdotii miniſteria poterit perficere, vt
cõfeſſiones audire, prædicare, funeralia
agere,&ſimilia.Abb.in c.2.de cle.ęgrot.
Quod eſt generale,ſi vna ratione impedi
mentũ ordinis quis patiatur in corpore,
illa in alijs adminiſtrationibus ceſſante,
ceſſabit impedimentum,vt ibi per eum.

Ad idem impedimenti genus ſpectat ſi
quis manib.tremulis ſit;nã nec eligitur,
nec admittitur ad ſacros,c.ſi.de corp.vi
tiat.Spec.in d.c.ſi forte,num 5. de qua
9 re agemus etiam infra cum de paralyſi
agendum erit; Eadem omnia dicenda
ſunt in læſione digitorum:nam , & ſi di-
gitus membrum dici non poſſit, ex om-
nium vtriuſq;iuris ſententia Bart.in l.2.
10 de publ.iudic.Soc.in c.ſententiam , ne
cle.vel monac.Abb.in c.1.qui cle.vel vo
uent.Tabien.in verb.corpore , & in ver.
irregularitas, 3.num.26.pro quib. vide-
tur tex.in c.ſingula.89.diſt.tamen ad ir-
regularitatem inducendam ſæpe obfuit;
plerumq; tamen ſi quis digitos aliquos
caſu amiſerit , ſine culpa, & deformitatẽ
paruam habeant , facile admittitur ad
ordines.Alber.in verb. vitiatus . Roſell.
ver.vitiatus.Tabien.in ver.corpore.tex.
in c.qui partem,diſ.55.Abb.in d.c.1.qui
cler. vel vouen. præſertim ſi huiuſmodi
digiti deficiant in ſiniſtra manu, per
11 quam benedictio non datur promoue-
ri poſſet,tex.in c.lator.diſt.55. ibi, nil ei
nocebit.

Hæc igitur vera non ſunt illis digitis
deficientib.quibus crucis ſignum fit, aut
benedictio datur, aut ſacramentum Eu-
12 chariſtiæ tractatur;nã ijs caſib. promo
uendus non eſt ad ſacerdotium, d.c. qui
partem.Alberic.in verb.mutilatus, & in
verb.vitiatus,Roſel.in ver.vitiatus.Silu.
in ver.homicidium,3.nu.5.illa ratione ,
quod non poſſet commode ſacramenta
contrectare , & adminiſtrare ; nam & ſi
nulla culpa perdiderit eos, ſed caſu , vel
vi,etiam dando operam rei licitæ,nihilo
minus propter ſolam deformitatem ex-
13 cluditur.Silu.in d.verb.corpore,& in
ver.homicidium.3.nu.4.ad fin. arg. eo-
rum,quæ not.Abb.in c.2.de cler. ægrot.
quia contactus ſacroſanctæ Euchariſtiæ,
tam libere,& commode fieri debet, vt ſi
quis oẽs quidem digitos habeat, ſola ve
ro vngula pollicis deficiat , vnde hoſtiæ
fractio impediatur,vel fractionis ſecuri-
tas non ſit,non poterit iure promoueri ,
tex.in cap.Thomas,de corp. vitiat. Ta-
bien.in ver.corpore,verſ.vtrum auulſio:
quinimmo & ſi ſecura ſit fractio Eucha-
riſtiæ,cum eam vngulam perdiderit dã-
do operam rei illicitę,non poterit admi
niſtrare ſine diſpenſatione.Silu. in verb.
corpore,per gl.& tex.a contrario in c.ſi.
de corp.vitiat.& hoc eſt magis tutum.

Propterea qui duos digitos cum par-
te palmæ amiſerit,irregularis a iure de-
claratur,quo ad ſacerdotiũ,tex.in c.2.&
ibi Abb.de cle.ægr.Sed & ſi non integro
digito careat,ſed digiti partem amiſerit
rixan-

Digitized by Google

rixādo,vel in duellari pugna, nō eſt ſine
diſpēſatione admittēdus,d.c.1.vbi Abb.
de corp.vit.quā diſpenſationem hoc ca-
ſu neceſſario petendā eſſe,ante eū ſcripſe
rant Tācred.Inno.& Bern.quos citat Al
ber.in ver.vitiatus,Roſel.in ver.vitiatus
qui præterea dicit eādem fuiſſe ſententiā
Guil.& Raym.etiā ſi modica deformitas
ſit in ea parte deficiente, quia culpā in-
currit dando operam rei illicitæ,d.c.qui
partem.Quod ſi culpa careret licitæ rei
operā dādo,&parua eſſet eius digiti de-
formitas,admitti poſſet:ſi vero magna
appareret,arceretur & a ſuſcipiendis, &
a ſuſceptis adminiſtrādis;nō tamen be-
neficio priuaretur, ne duplici affectione
vrgeretur,7.q.1.c.cum percuſſio,Roſell.
ver.vitiatus:Alber.ver.vitiatus. Tabie.
ver.corpore,tex.in c.vlt.diſt.55 quæ ta-
men omnia reſidebunt arbitrio Epiſco-
pi,Abb. d.c.1.de corp.vitiat.in fi.

In eorum numero,quib.culpa imputa
tur ſunt ij,qui ſponte ſibi digitos abſci-
derunt;aut debilitauerunt per indigna-
14 tionem,vel impatientiam;nam nec pro-
mouebuntur,nec exercebunt, niſi ex di-
ſpenſatione, præſertim ſi id manifeſtum
ſit.Inno.in c.ſignificauit.de corp.vitiat.
Silu.in ver.corpore,nu.5.tex.in c.mari-
tum,diſt.33.vbi Archid.S Auguſt. lib.de
dogm.Eccl.c.72.Nam cū Gerlacus mo-
nachus in cōſecratione Euchariſtiæ per-
peram egiſſet,dolore, imo indignatione
commotus partem indicis ſiniſtræ ma-
nus ſibi ſponte abſcidit.Quamobrem In-
noc.iij.irregularem eū declarauit, per-
petuoq;a miſſarum celebratione ſemo-
uit,alijs miniſterijs vti ei per diſpenſa-
tionē permittens; vti in ipſius Innocētij
litteris patet ad Abbatē de Valchērith.
Idē quoq; erit ſi quis ſibi ob ſummā pie-
tatē abſciderit,vt de S. Marco Apoſtolo
fertur,quod ſibi pollicem præciderit, ne
promoueretur ad ſacerdotium; nam ex
ſpeciali priuilegio diſpenſatus eſt atte-
ſtante S. Hieronymo in prologo ſuper
Matthæum;ideo & promotus eſt,& ſum-
ma pietate Alexādrinam rexit Eccleſiā.
gl.in c.ſi quis abſciderit, diſt.55. quan-
quā Nicolaus de Lyra in d. prologo ſu-
per Matthæū putat Diuū Marcū non ſo
lū priuilegio admiſſum; ſed ideo, quia
parua digiti abſciſſio fuerat,ita vt conſe
crationē tractare libere potuerit: fuerat
igitur per diſpēſationem admiſſus, quod
probat Hug.& Io.de Fauen.in diſt.55.§.
corpore.Aliū ēt ſibi digitos abſcidiſſe,ne
ad ſacerdotiū promoueretur,cui nomen
Beatus frater Thomas Hybernicus Frā-
ciſcani ordinis,referunt illorū Annales.

Ad idē impedimēti genus ſpectat,ſi q̄s
non ſibi ſed alij digitū pollicē,vel indicē
abſtulerit,vnde cū ille inutilis factus ſit,
vterq; irregularis efficitur, alter ob im-
poſſibilitatē exercendi, alter quia illius
irregularitatis cām præbuit,Sil.in verb.
homic.3.q.3.verſ.quartū,ſed de hac re
fuſius dicemus poſteriore libro, cum age
mus de mutilantib. Huc ēt pertinet digi
torū naturalisdeformitas,vtputa ſi quis
indicem & mediū iūctos habeat ſub vno
cōi vngue,quia euidens eſt defectus, &
maxime in ſigno crucis, & benedictione
danda deformitas,& difficultas Eucha-
riſtiæ cōtrectandæ,promoueri ad ſacer-
dotiū non dēt,cū digiti informes ſint:qđ
ſi conformes ſint, & ſub duab. diſtinctis
vnguib. ſolis articulis digitorum iunctis
admitti forſan facile poſſet, ex ſententia
Arch.Flor.3.tit.29.c.5.Alber.in ver.vi-
tiatus.Roſel.in ver. vitiatus. Tabien. in
ver.corpore.Quæ procedere poſſunt lon
ge verius in manu dextra;at in ſiniſtra,
per quā nullum ſignū crucis,vel benedi-
ctio datur,nec tam diligens Euchariſtiæ
attrectatio requiritur, forſan facilius
diſpen-

diſpenſabit Epiſcopus, arg.c.lator,diſt. 55. Præterea excepto ſacerdotio, hunc admittam ad reliquos ſacros; quoniam nullo illis eſt impedimento illa digitorũ iunctura,vel leuis deformitas: reſidebit igitur hoc præcipue arbitrio Epiſcopi, ſicut reliquæ leuiores deformitates,c.2. vbi Abb.de cler.ægrot.

Ex ijs igitur liquet,quod poſt promotionem amittens digitos,non perdit ordinem,nec ordinis adminiſtrationem, niſi ea parte,quam exercere ſine digitis impoſſibile eſt,arg.S.Tho.3.q.82. artic. fin.ad 3. ſupracitato: Tabien. in verbo corpore.

15 In omnibus autem prædictis caſibus eſt diſpenſatione opus, vel Papali, ſi ea mutilatio ſit ex culpa,vel manifeſta,in alijs vero ab Epiſcopo obtineri poteſt, c.1.de cler.pug.in duell.c.1.de corp. vitiat.Tabien.in ver.corpore. Silu.in ver. corpore, vltimis verbis.

Ad eandem quoq;rem pertinet,vt diſpenſatione egeat,qui plures habeat digitos in manibus quam humana fert natura,non tñ ea ratione,quod deformitatem habeat,ſed quia liberũ Euchariſtiæ vſum impediat,vt duplicato pollice, vel indice,quod Romę etiam num contigit, probatur ex ijs quę paulo ante diximus: ſi vero nil obſit attrectationi Euchariſtiæ:vt puta duplicatis auricularib. aut duplicatis ſolis pedum digitis, poterit admitti ad quoſcunq; ordines. Archiep. Flor.3.tit.29.c.5.atq; ante eum ſenſerat Hoſt.pro quo eſt tex.cum ratione ibi poſita in l.idem Offilius,& l.homini,§.1. ff. de ædil.edic. Abb.de ijs ſcribit in c. cum de tua.de corp.vit.prope fi.Albe.in ver. vitiatus.Summ.conf.de homic.q.44.Nõ enim iſta ſuperfluitas,articulorum monſtruoſitatem vllã continet,cum phyſicorum ratione ex ſeminis abundantia id fiat,& quia digiti membra non ſunt; & iſti omnes connumerantur inter liberos & legitimã prolem.gl.& Doct.ff.de ſtat. homin.l.non ſunt;Ideo licite poſſunt ſibi eum ſuperabundantem articulum abſcindere,ſine vlla nota irregularitatis, dum tamen nullum vitæ periculum incurratur;neq; maior deformitas ſuboriatur. gl.in d.c.qui partem.Tabien.in ver. corpore,in prin.Quod apertiſſime probant conſtitutiones Apoſtolicæ apud Clementem lib.2.c.47.quo loco habetur,huiuſmodi ſuperfluos digitos abſcindendos. Nam & Iſaiam ſibi linguæ partem (ſed incerto auctore)præcidiſſe fertur in c.in ſcripturis,vbi Archid. 8.q.1. Sanctum quoq; Hieronymum dentes prominentes ſibi limaſſe ſcripſit gl.in d.c.qui partem.probat,& ſequitur Silu.in verb. corpore,ea ratione,quod cum proprie membra non ſint,non videtur membri abſciſſio fieri;ſed ſuperflui.

De Caſtratis, & conſimilem genitalium defectum habentibus.

CAP. XV.

1 *Eccleſiæ ingreſſus, aliquando pro miniſterio Dei probibito,declaratur.*
2 *Caſtrati facile ad ordines admittuntur.*
Origenes ſibi virilia amputauit.
Demetrius Dionyſium redarguit,quod Origenem promouerit.
Valeſij hæretici ſe ipſos ſponte caſtrant.
3 *Caſtrans ſe zelo fidei poteſt promoueri,& quo.*
4 *Caſtrans ſe quaſi Chirurgus in penuria aliorum, promoueri poteſt.*
5 *Caſtrati ſæpe luxurioſiores.*
Eunuchorum genus ignominioſum,& vitijs deditum.

Genitalium defectus plures eſſe poſſunt: Sed omnes vno hoc capite complectemur:quicunque etenim defectum aliquem in ipſis patiun-

patiuntur,ab Eccleſiæ ingreſſu arcentur
1 Deuteron.c. 23.quem ingreſſum illo ſen ſu accipere debemus,ſ. ne in Eccleſia ec cleſiaſtico officio defungantur; ita enim enm locum intelligit Caietan.ibi,& poſt eum in illius additionib.ſcripſit Anton. Fonſec.Luſitanus,duplici ratione;prima ob vitium ſeu defectum corporis,ſecunda quod huiuſmodi homines effeminato aīo ſint,& muliebres:ſunt etenim euirati, viriq; eſſe deſinunt, ac ſemimulieres eſſe videntur,vt Caietan.ibi q̄n igitur tales nati ſunt,quaſi de eorū caſtitate ma
2 gis confidendo, non ſolum ab Epīs ad ſacerdotium, ſed ad Epiſcopatum diſpēſari cōſueuerunt à Papa.c. Eunuchus,cū gloſ.diſt in.ct.55.cap.ex parte. de corpo. vitiat.ibi Abb.ex ſententia Ioann. And. Et compertū habemus inſignes aliquos fuiſſe eunuchos,digneq; ſacerdotio functos:Nam Methodius Conſtantinopolitanus Patriarcha per viſionem perſenſit,ꝗ B.Petrus virilia ſibi emarceſcere faceret,vt eſt apud Zonarā in Michaele Theophili filio. Fuit & alius monachus vir ſanctus, & conuerſationis admirādæ etiam inter puellas eunuchus, de quo Leontius in vita Sancti Ioannis eleemoſynarij.

Sunt tamē Deo gratiores Eunuchi ij, quos non natura,aut neceſſitas caſtrauerit, ſed voluntas.23.q.5.c.tunc ſalubriter.Qua ratione fit,vt qui ſibi teſtes euulſerit caſtitatis gratia,non voluntate,ſed neceſſitate feciſſe videatur;ideo ab ordinib.excluditur, donec diſpenſetur; nam ſui homicida cenſendus eſt, maledictioni quoque fit obnoxius.55.diſt. c. ſi quis ſe.& c.ſeq.Alber. in verb. mutilatus, & verb.Eunuchus, & verb. homicidium.i. in fi.& verb.homicidiū.5.fallitur enim, qui ſe putat caſtratione ſui obſequium præſtare Deo;Quinimmo ob id promoueri non pōt, & promotus deijci debet, diſt.33.c.maritum.S.Aug.lib. de dogm. Eccl.c.72.Alber.in d.verb.homicidiū 5.

Idcirco & ſi Origenes ſibi virilia amputaſſet,ſiue(vt narrat Zonaras in Seuero)adhibita herba effeciſſet vt marceſcerent ob Euāgelicam literam, & vt inter fœminas prædicare tutius poſſet ſine calumnia,diſt.55.c.ſi quis abſciderit.cum gl.ſcribit Hug.& Io.de Fauen.d. diſ. 55. in princ.Tn̄ Eccleſia orientalium ſcādalū paſſa eſt,ea ratione ꝙ promotus fuerit ad ſacerdotium.Demetrius.n.Alexādrinæ Eccleſiæ Epſ Alexandrum Hieroſolym.redarguit perquam ſeuere, quod Origenem poſtquam ſeſe amputauerat, ꝓmouiſſet, ſcribit Euſeb.Eccl. Hiſt.li.6. quæ origenis actio damnabilis putatur à Io.de Fauen.in d.diſtin.55: in princip. Nam & Leontius Laodicenus presbyteratu depoſitus eſt,ꝙ ſe ipſum caſtraſſet, vt ſcripſit Athanaſius, ac refert Nicep. lib.9.c.29.non enim caret ſuſpicione hæreſis,quę fuit Valeſiorū,qui & ſe,& ſuos hoſpites caſtrant, dicentes ſe hoc modo ſeruire Deo.Aug.lib.de hæreſib.c.37.

3 Poteſt tn̄ contingere, ꝙ quis puro fidei zelo ſeſe abſcindat,quo caſu poterit ab Epō diſpenſari ad ſuſceptos ordines adminiſtrandos, non tn̄, vt ad altiores aſcendat,vel ad ſacerdotiū,Silu.in verb. homicidium 3.q.8. verſ. primum.per c. ſignificauit,cū gl.de corp. vitiat. ſi vero ſine fidei zelo id fecerit,ſuꝑ erit Papalis diſpenſatio,etiā ſi amputatio fuiſſet occulta.Tabien.in verb.corpore. Silu. in verb. corpore. de ſententia Hoſtienſ. & Aſten.

4 Hæc autem non procedent in eo, qui ſibi genitalia præciderit ob ægritudinē, cum ipſe chirurgiæ peritus eſſet, nulliuſque alterius copiam haberet.Silu. in d. verb. corpore: nam ſi alterius copiam ha-

habuiſſet, non potuiſſet ipſe hoc per ſe facere, nec quidem ex magna cauſa: ſentit Ray. quem refert Silu. in d. verb. corpore: ſed & ſi magna cauſa, & magna ægritudo, & medicorum penuria ſuaderent, vt ipſe ſibi virilia abſcinderet, ſi per notoriam indignationē, & impatientiā id faceret, fieret irregularis. Hug. diſt. 55. §. corpore autem vitiati: & hoc caſu difficilior eſſet diſpenſatio: Sed ſi ab aliis vel medicis, vel hoſtib. vim paſſim diminuti ſint, aut à dominis Eunuchi facti, per diſpenſationem facile admittendi ſunt, ſi alioqui digniſſimi ſunt. c. 1. conc. Nicæno. diſ. 55. c. ſi quis a medicis: ꝙ ſi etiam hoc caſu feciſſet per indignationē, vel doloris impatientiam, & à promouendo arceretur, & ꝓmotus deiiceretur; & ſicut ſi ſponte ipſe ſibi abſcinderet per indignationem, fieret irregularis. Silu. in d. verb. corpore. nu. 4. ex ſententia Inno. in c. ſignificauit, de corp. vitiat. expſſus tex. in d. c. maritū, diſt. 33. & S. Aug. d. c. 72. tex. in d. c. qui partē. diſt. 55. propterea cum Michael presbyter Pariſien. ob lepræ periculum euitandum, medicorum conſilium ſecutus virilia ſibi feciſſet abſcindi, ad altaris miniſterium ab Innocētio III. facile admiſſus eſt, vt ſcripſit idē Innocentius ad Pariſien. Epiſcopum.

5 Quod vero diximus, caſtitatis cauſa aliquos ſibi virilia amputare, id ſane per raro fit. Immo plerumq; deteriores putantur, ſi non actu ſaltim affectu; nā concupiſcentia ſpadonis deuirginabit iuuēculā, Eccleſiaſtici. c. 20. ſæpe etenim mēbris genitalib. execti turpiori luxuria vexantur, quā reliqui, vt diſertiſſime ſcripſit Baſilius lib. de virginitate, nō longe à calce operis: quo loco refert ſeſe à fide dignis teſt. qui rem nouerant ex delinquentium confeſſione, didiciſſe, mulierē Eunucho cuſtodiæ datam, ab illo ſæpius fuiſſe compreſſam, & eo frequentius cū illo luxuriatā, ꝙ ſecurior in Eunuchi ſterilitate cōfideret. Narrat idem, virginē ab alio Eunucho audacius fuiſſe violatā ipſumq; intemperātiſſimē nixum, tum oſculis, tum turpibus affectibus, ac etiā morſib. luxuriē, quā explere minime poterat, exercuiſſe; ardētiuſque in eo libidinem efferbuiſſe; qm̄ membrorum defectu perficere non valeret; idem quoq; Baſil. Epiſtol. 87. dicit Eunuchorum genus ignominioſum eſſe, nimirum cum neq; fæmineum, neque maſculum ſit, amore inſaniunt, citra fructū propter propriā turpitudinem; quo loco multis cōuitijs eos inſectatur.

Similia quoque de Eunuchis ſcribit Pallad. Eps Helenopolitan. in vit. S. Ioā. Chryſoſt. vt refert Lipo. in vit. S. Tho. 2. ſub nu. 42. deplorat enim eo loco Palladius Epheſinæ Eccleſiæ Epm fuiſſe propoſitum Eunuchum ventri ſubditum in fœminas inſanientē, impudentē, ebrioſum, ſcortum emptitium, illiberale, cupidum, neq; virum, neq. fæminam, veſanū, qui iter ſatyrica cōuiuia theatricas puellas proprijs humeris geſſit, capiteq; coronato hedera craterē ferēs manu, vina fudit. hæc ille: ſed profuſius quā cęteri ex Cyrillo, Suidas in verbo ſpado, eunuchorum ignominias deſcribit. vnde cōiicere poſſumus quam molli, & turpi animo ſit hoc caſtratorum genus, quātumque errauerint, qui huiuſmodi ad Epatum promouerint. Eodem enim loco refert Palladius Theodorum Romanæ Eccleſiæ diaconum ita damnaſſe illos: qui pręductū Eunuchū promouerant, vt eos cōparādos dixerit iis, qui ſpineam coronā filio Dei impoſuerant: Quinetiam Eunuchi non ſolis eccleſiaſticis dignitatibus ignominiam inferunt verū & a ſæculari. aliquando excluduntur: nā Imperatores

eſſe

Digitized by Google

eſſe iure prohibetur, vt eſt apud Euag. hiſt.lib.4.co.2.

De lienis ſeu ſplenis defectu.

CAP. XVI.

1 *Splene carentes etiam per vim, promouendi.*
Splene carentes immunes ſunt a riſu.
Riſiſſe nunquam viſus eſt Chriſtus.

QVoniam vero diximus occulta membra, ſi deficiant, diſpenſationem facillime obtinere, occurit quæſtio de eo, cui ſplen, ſeu lien ablatum eſt, quo velocior, atque diuturnior ad currendum ſit. Et ſane quicquid de alijs occultis membris dictū eſt, hic dici poteſt, vt videlicet, ſi ob ægritudinem, aut à dominis, vt ad curſum paratiores eſſent, fuerint exciſi, legitime admitti poſſunt:
1 Nam quo minus ſplenis in homine eſt, ex medicorum ſententia, tanto quis eſt ad labores promptior, & à comitiali morbo omnino ſecurus, vt ſcripſit Hieron. Gabuccinus Fan. lib. de morbo comitia. 1. fol.9. & lib.2. fol.43.

Sunt prætera eiuſmodi omnino à riſu immunes; quod præcipuum modeſtiæ ſignum eſt, præſertim in clerico, cuius eſt Dn̄m noſtrum Ieſum Chriſtum imitari; quem nunquam riſiſſe proditum eſt. S. Aug. de ſanctis, Serm. 35. in feſto Aſſumptio. Riſus etenim ex ſplenis petulantia oritur Phyſicorum ſententia. Si vero iſti culpam aliquam incurrerint, vel rei illicitæ operam dando, in euellendi lienis neceſſitatem incidiſſent, difficilior futura eſſet diſpenſatio; præſertim ſi id fecerint, vt publicis luſibus, aut curſibus operam darent.

De ventre præpingui, aut præturgido.

CAP. XVII.

1 *Ventre præpingui olim cenſoria nota ab equeſtri ordine deijciebantur.*
2 *Beniamin Anachoreta mortuus efferri cubiculo non potuit, niſi ſublatis poſtibus.*
Venter mero æſtuans deſpumat in libidinem.
Venter pinguis non gignit ſenſum tenuem.
Clerici ſenſus debet eſſe tenuis, ac vigil.
Corpora pinguia ſunt omnium peſſima.

HVc proxime pertinere videtur illa diſputatio, de eo, cui tam pinguis, aut tumidus venter eſt, vt incommode diuina tractare poſſit: Et ſane quo ad priſcos Reipub. Rom. ciues, penes quos humanarum rerum cura omnis poſita erat, huiuſmodi præpingues, & tumidi ventre, ab equeſtri ordine per Cenſores deijciebantur, cuius rei teſtimonium
1 Apud Aul. Gell. lib. 7. c. vlt. his verbis. Nimis pingui homini, & corpulento Cenſ. equum adimere ſolitos, ſ. minus idoneum ratos eſſe, cum tanti ponderis corpore, ad faciendum equitis munus. Non enim pœna id fuit, vt quidam exiſtimant, ſed munus ſine ignominia remittebatur: Tamen Cato in Oratione, quam de ſacrificio commiſſo ſcripſit, obijcit hanc rem crimioſius, vti magis videri poſſit, cum ignominia fuiſſe: Quòd ſi ita accipias, id profecto exiſtimandum eſt, non omnino inculpatum, neq; indeſidem viſum eſſe, cuius corpus in tam immodicum modum luxuriaſſet, exuberaſſetq; Hactenus ille: cuius verba ad rem noſtrā aptiſſima ſunt; Nam & ſi tumor huiuſmodi etiā ex hydropiſi fiat, vt de Beniamin Anachoreta narrat Pallad. Cappad. in vita eius Caſſiod. hiſt. tripart. lib.8. c.1. cui tam tumidus erat aluus, vt extra cellulam deferri non potuerit, niſi ſublatis poſtibus tn̄ nō ſunt facile admittendi; tū

ob

ob incommoditatẽ miniſterij, tũ quod facile comitialem morbum patiuntur, & omnino ab eo incurabiles sũt ex Hippocratis ſentẽtia; quam retulit Gabucc. de comitial. morb. lib. 2. fol. 55. prope fi. libri: Sed & huiuſmodi præpingues plerumq. nimio otio fiunt, dum diligentius cuti curandæ ſtudent. Aul. Gel. lib. 4. c. vltim. & intemperatiſſimi ſunt cibi, ac potus, & ꝓpterea quaſi vẽtre mero ęſtuante deſpumare putantur in libidinem, ex S. Hieronymo ad Oceanũ, habetur diſt. 35. c. venter. Pinguis enim venter non gignit ſenſum tenuem, ex eodem ad Nepotianum, habetur diſt. 44. c. non liceat: ꝙ ante eum dixerat Baſil. in lib. de virgin. cum tũ clerici ſenſus debeat eſſe tenuis, ac vigil. de conſec. diſt. 5. c. ne talis.

Cum itaq; medicis auctorib. omnium corporum peſſima ſint, quæ nimis pinguia ſunt, eo quod labori non ſint apta, quod ſpirituum refocillationem non habeant, impedimentum maximũ patiuntur in diuinis miniſteriis, quæ pingui Minerua tractanda non ſunt; ſunt præterea huiuſmodi tanquam deſides, & minime ſolliciti, ab altari arcẽdi, otioſi oſcitãtes & longe delicatiores, cum ſub capite ſpinoſo nõ debeant eſſe membra delicata: ſed & quandoque ad ſcurram vergunt, cuiuſmodi ſub Leone X. Camillus Quernus Archipoeta, de quo plura Iouius Eulogio 72.

Quę omnia intelligenda ſunt in illa pinguedine, quæ ex otioſitate, & otroſitate fit: at ſi fit ex complexione, ſeu natura ſi bene exerceatur, quia nunquam in immenſum creſcit, & non gignit ſenſum craſſum, non erit damnanda, nec excludet a miniſteriis Eccleſiaſticis ex Baſil. in d. lib. de virginit. non longe a prin. lib.

De claudicantibus.

CAP. XVIII.

1 Claudus ſine cauſæ cognitione, non eſt promouendus.
2 Claudus eſt, qui ob terrena lucra ordinatur.
3 Claudicantem ligneo pede difficile diſpenſamus, & vix inter regulares.
Valgij, & Vatij, non niſi diſpenſati promouentur.
Polus Card. Britannus claudicabat.
Claudum ſe faciens per impatientiam, non promouetur.
4 Epiſcopi in perſecutione Ariana abſciſſo poplite, non fuerunt irregulares.
5 Ceſſante cauſa impedimenti, ceſſat impedimentum.

Claudum aliquando natura facit, quæ ob ſeminis penuriam alterum altero breuius crus gignit, aut debilius. Aliquando ars medicorum ægritudinis vitandæ cauſa: & ij oẽs non niſi ex diſpenſatione ſaltim declaratoria deberent ad ordines ſacros promoueri, diſtin. 55. c. ſi quis infirmitate. conſiderando quod ille tex. claudos per artem medicorum admittit, vnde cũ ſit opus cauſæ cognitione, vt ſciatur an natura, an a medicis, an caſu, an culpa, & dando operam rei illicitæ factus ſit claudus: conſequens eſt, vt dum pendet cognitio, ordinum collatio differatur, & ex probatione facti poſtea vel negabitur ordinatio, vel dabitur declaratoria ex d. c. ſi qs infirmitate, in illis verbis, nõ denegamus: nã & lege veteri ab ingreſſu tẽpli arcebãtur. 2. Reg. c. 5. Alberic. in verb. claudus:
2 ſunt vero claudi non ſolum corpore, ſed & ſpiritu: nã Epiſcopus, qui affectu lucri ordinat, claudus eſt, aut qui terrenum lucrum quærentem ordinat, claudum ordinat, diſt. 49. c. vlt. ſed hoc loco de corporis claudicatione ſola agimus.

Qui igitur fracto pede claudus eſt, licet lege veteri ꝓmoueri nõ poſſet Spec.

tit,

tit.de diſpenſ.§.iuxta.verſic. Item in veteri;tpe tamen Euangelij facile diſpenſatur.can.Apoſt.76. niſi magna eſſet deformitas.Archid.in c.hinc etenim. diſt.49. colum. 2. poſt medium: idem ſi ſine culpa;alioqui culpa interueniēte arceretur ab ordinib.eccleſiaſticis, ſecūdū oēs Sūmiſtas,præcipue Tabien.in ver.corpore, Alberic.verb.vitiatus,in princ.ex cōſuetudine vero diſpenſantur, ſi ſine baculo altari miniſtrare poſſunt,de conſec.diſt. 1.c.nullus & arg.diſtin.45.c. diſciplina: Quod ſi altaris ſcalas aſcendere per ſe nequeat,remoueri debet,& nō diſpenſari,vt putat Abb.in c.2. de cler. ægrot. ꝙ etiam ſenſerat gl.in d.c.ſi quis infirmitate:Tabien. loco ſupra citato.

Crure vero penitus abſciſſo, aut ita contracto,vt ligneo pede ſit opus,vix diſpenſatio concedenda eſt,& ſolis regularib. diſpenſari ab Epo videtur cōceſſum,
3 ex ſent. Hoſt. quem probat Aſten. lib. 6. tit.21.Roſell.in verb.vitiatus.Tabien. in verb.corpore. Silu. in verb. corpore, ad fi.Eiſdē quoq;regularib.iam profeſſis ac promotis, ſi huiuſmodi neceſſitas lignei pedis ſuperuenerit, ab ipſorum ſuperiorib.ac plātis diſpenſatio cōcedi poterit, quod ſcripſit Roſell. in verb. vitiatus.

Valgios quoq; & Vatios, quib.crura ſunt in diuerſum acta, ob illam magnam deformitatem, non niſi ex diſpenſatione promouere licet; nec eſt facienda ob id magna difficultas in illis diſpenſandis, ſi aliàs idonei ſint, ēt ſi talos ante habeāt, digitos vero retro,quia veſte talari tegūtur, ſcripſit Hug. in d. cap.hinc etenim, diſt.49.verſ.fractum pedem. De Valgijs & Vacijs vide Cel.Rhodigin.li.8. c. 1.& Budæum in Pandectas, ad l. idem Offilius.de edil.edic.

In iſtis tñ claudicationib. diſpēſandis plurimū verſatur Epi arbitriū.Abb.i c.j. in fi. de corp. vitiat. nā refert plurimū,ſi ea c laudicatio ſit valde ridiculoſa notorie,pſertim ob mutilationē ex culpa,quo caſu nō diſpenſabit, ſed remittet ad Pontificē,ad quē diſpenſatio huius culpæ, & magni defectus pertinet. Tabien. in ver. corpore.in prin.tex. in c. 1. de corp.viti. de cler.pugn.in duel. c.1. ſed ſi nō ridiculoſa,nec ſcandaloſa ſit claudicatio,& ſine culpa,ipſe Eps diſpenſabit,vt ibid.cuiuſmodi nr̄a ętate hoc cōtigit Cardinali Polo Britāno,qui pꝓpere,& acceleratius Euchariſtiā adoraturus accedēs,ita cecidit ſubito caſu,vt ꝑpetuo illū claudicare oportuerit,& tñ digne ad oēs eccleſiæ ordines admiſſus eſt. Iudicabit etiam Eps, ſi per indignationem, vel doloris impatiētiam ſeſe claudum fecerit:nam eo caſu longe difficilius diſpenſandus eſt: immo ſi id ſit notoriū, ꝙ per indignationē ſe claudum fecerit,& a promouendo excluditur, & promotus non permittitur exercere. hoc tradit de Innocentij ſnīa Silu. in ver. corpore. nu.5.expreſſimque id ſcribit.S.Aug. lib.de dogma. Eccleſ.c. 72.habetur diſt.33.c. maritum,tex. in c. qui partem diſt.55.

Qñ vero claudicatio vi hoſtiū,vel caſu inopinato cōtingit, certe nil vr̄ obeſſe ſi commoda ſit ſacramētorū adminiſtratio,ēt ſi toto crure careat,cuiuſmodi per
4 plures illi epi,ꝗ in cōfeſſione Chri perſeuerātes,ſub Tyrannica perſecutione ſinguli oculum,& crus gladio amiſerūt, vt apud Caſſiod.hiſt.tripar.lib.j.c. 10. ꝗ tñ oēs in adminiſtratione Eccleſiarū, & ſacramētorū oīum deinceps admiſſi ſunt.

Vnum hoc loco prætermittendū non eſt, ꝙ ſi quis vno crure obtorto claudicet, & ꝓpea de eccleſiaſticis ordinib. ab Epo fuerit repulſus, ſi poſtea altero crure,vel eodem ita lædatur, vt nouo vulnere,crura ęqualia facta ſint, vel deformitas

tas minor effecta, hic potuerit facilius diſpẽſari, quaſi irregularitatis cauſa ceſſante; cum etenim ceſſat impedimenti cau-
5 ſa, ceſſat & impedimentum; & repulſio ob vitium corporis facta ceſſat ceſſante vitio: Bernard. in c. cum inter canonicos & ibi Io. And. de elect. Io. And. in c. ſuper eo. in glo magna. de elect. plene in c. poſt tranſlationem. in gl. ceſſante. de renunt. Idque facto contigiſſe refert Petr. Hiſp. in Silua var. lect. parte 3. c. 15. narrans ſe nouiſſe hominem in crure pcuſſũ claudicaſſe, poſtea altera rixa cicatricem repercuſſam, ſanato rurſum vulnere, emollitiſque neruis rectius poſtea viſum fuiſſe incedere; & ego noui hominẽ, cui idem contigit, iſque adhuc viuit.

De Gibboſis.

CAP. XIX.

1 *Gibboſus deformis, & debitis non promouetur.*
Gibboſi irregularitas duplex.
2 *Homini ſoli erectum corpus.*
Regibberi qui, & quod non promouentur.
Gibbus eſt quilibet corporis tumor.
Gutturoſi irregulares ſunt.

CLaudis proxime conuenit tractatus de Gibboſis repellendis; nam ſi deformes ſint, aut valde debiles, non admittuntur, arg. tex. Iuris ciuilis. ff. de edil.
1 edic. l. 3. Alberic. in verb. vitiatus. Archiepiſ. Flor. 3. titu. 29. c. 5. Huiuſmodi autem deformitas reſidet arbitrio Epi, ſicut reliquę omnes deformitates. Archi. diſt. 55. in prin. Abb. in c. 2. de cler. ęgrot. Qui & ſi arbitrari poſſit. an deformitas tanta ſit, quæ ſufficiat ad impediendam promotionem; ipſe tamen diſpenſare poſſe non videtur, ſed diſpenſationem remittet ad Papam. Tabien. in ver. diſpenſatio, nu. 13. verſ. 17.

Eſt autem aĩaduertendum Gibboſos duplices eſſe, alios quidem. quib. dorſum tumore magno creuit corpore recto, & cum ijs facilius diſpenſari põt; alij curui ſunt ad altaris miniſterium, ſacrorumq; ordinum munia imbecilles, & inepti; q̃ proculdubio ſemper reijciendi ſunt, tã à ſuſcipiendis, quã à ſuſceptis adminiſtrandis, tex. in c. hinc etenim. verſ. gibboſus. diſ. 49. Leuitic. c. 21. eſt enim hoc genus gibbi, & deformiſſimum & maxime periculoſum in ſacro miniſterio; vnde iure excluditur ab ordinib. Hug. in d. c. hinc etenim. ver. gibboſus. & quodammodo contrarium videtur humanæ naturæ: erectum enim finxit Deus ſolum hominem ex omnib. animalib. quo ex ipſa figura ſcias, ꝙ vita tua ex ſuperna cognatione exiſtit, nam quadrupeda oĩa ad teram vident, & ad ventrem prona ſunt: hoĩ vero ad cœlum aſpectus expeditus eſt, vt neq; ventri deditus ſit, neq; ijs, q̃ ſub ventre ſunt affectionib. ſed totum impetum, ac motum ad ꝑfectionem ſurſum verſus habeat. Hæc Baſil. Homil. 32. in fi. quo fit, vt quaſi principali hominis forma in huiuſmodi curuo immutata, repellendus cẽſeatur: nam huiuſmodi ſtatus pœnalis eſt, & non ſine Dei myſterio, Pſal. 68. Obſcurentur oculi eorum, ne videant, & dorſa eorum ſemper incurua. Gregor. paſtoral. parte 1. c. 1.

Alij præterea ſunt, quib. tumor eſt in pectore; qui Regibberi dñr, & ij etiam ſub hoc capite continentur; qua ratione fit, vt cum quilibet corporis tumor Gibbus dicatur; iure merito deformes huiuſmodi tumores, ſiue in facie, ſiue in collo, ſiue in manu, ſub hoc capite comprehendi poſſũt, vt arbitretur Epiſcopus, an impedimentum adferre poſſint commoditati miniſterij, vel horrori ſint inſpicientib. vel ridiculi: & ideo Gutturoſi ideſt, qui

Digitized by Google

qui valde grandi ſunt gutture, & tumido aut pendulo Irregulares ſunt, & ad Papam remittendi: ille enim tumor facit maximum vocis impedimentum, magnã que in homine deſformitatem, Tabien. in ver. diſpenſatio, nu. 13. verſ. 17. ſed tũc facilius diſpenſabuntur, quando intra conſimiles gutturoſos populos ſacerdotio fungi oportebit, ſicut leproſi inter leproſos admittuntur, vt ſæpe diximus.

De oculorum defectibus.

CAP. XX.

1 *Oculus eſt membrum.*
Cæcus 40. annorum ſanatus.
Cæcus a Chriſto ſanatus, fuit coadiutor S. Maximini.
2 *Cæcus miſtice eſt qui terrena ſola intendit.*
Cęcitas contingit quandoq; nimia cogitatione Publius Cornelius ruffus dormiens cæcus factus.
Tobias cæcus factus hirundinum ſtercore.
Felix Rauen. Archiep. cæcus factus inſpiciens in vas æneum;
Beda cæcus venerabilis prædicator.
Didimus Alexandrinus cæcus omnium ſcientiarum peritiſſimus doctor.
Antonius ad Didimum Alexandrinum
3 *Cæcus in Papam non eligendus, ſed electus tenebit ſedem.*
4 *Cæcus non adminiſtrabit ſacramenta manibus, alio verba proferente.*
Baptizzari nemo poteſt ab vno mittente aquam alio verba proferente.
In conſecratione Epiſcopi non licet, vt vnus miſſam dicat, alter conſecret.
Luſcus eſt irregularis.
Monoculus eſt irregularis.
Oculi quare duo.
5 *Lippus eſt irregularis.*
Strabones, qui, & quomodo irregulares.
Pæti qui.
Oculos habens diſpares irregularis.
Oculos multum habens prominentes irregularis.
6 *Albugo in oculo, quando indicat irregularitatem.*

Oculos membra eſſe nulli dubium eſt, tex. & gl. diſtin. 89. c. ſingula: Quare qui cæcus eſt, ſiue effoſſis oculis, ſiue orbatus lumine, proculdubio ab ordinibus excluditur; quia optimorum membrorum vſu caret; & ideo ad omnia munera eccleſiaſtica impotens redditur: can. apoſt. c. 76. & c. hinc etenim, §. cæcus, d. 49. intelligendo eum locum, & litterali, & ſpirituali ſenſu; vt ibi per Hug. ab Eccleſia etenim eliminantur cæci 2. Reg. cap. 5. qui deffectus impedit non ſolum, ne quis promoueatur, ſed ne promotus exerceat; & ſi enim ordinem non amittat, executionem tamen propter impoſſibilitatem perdit S. Tho. 3. q. 82. art. fin. ad fin.

Si vero viſum recuperet etiam miraculoſe, non prohibetur ſuis ordinibus de fungi, quaſi ceſſante irregularitate, vt cõtigit Abbati cui nomen Spes viro ſanctiſſimo, qui cum annis quadraginta penitus fuiſſet cæcus, recuperato per miraculum viſu, ad miniſterium prædicationis verbi Dei miſſus eſt, vt ſcribit Greg. dialog. lib. 4. c. 10. ſed & Chelidonius, qui fuerat ille cæcus natus a Domino ſanatus, Io. c. 10. fuit coadiutor Maximini Aquenſis Epiſcopi, vt annales referunt; quibus etiam continetur Leonem III. Papam oculis per vim effoſſis aliquot diebus vixiſſe, poſteaque miraculo eos recepiſſe, & in miniſterijs perſeueraſſe.

Cæcum etiam miſtice accipere licet eũ; qui vſque adeo diuina ignorat, vt hiſce terrarũ tenebris totus ſit obuolutus, d. c. hinc etenim Greg. in paſtor. lib. 1. c. 11. Hug. in d. c. hinc etenim, tex. in c. illiteratos, 26. Spec. de diſpenſ. §. iuxta, verſic. item in veteri: & in ſuo Aureo Repertorio, tit. de temp. ordin. in fin. Cęcus quippe eſt, qui ſupernæ lucem contemplationis ignorat, qui pręſentis vitæ tenebris

Digitized by Google

preſſus lucem futuram neſcit,ibid.Greg. ſed & Baſil.homil.11.in Exemero dicit;ſa pientis oculi in capite ipſius (inquit Eccleſiaſtes)cuius autem non ſunt in capite oculi?ſunt in capite,hoc eſt,vt alta ſpectent,ac conſiderent,qui vero ad alta nõ ſpectat, ſed ad terrena , oculos habet ad terram diſtractos,&in capite oculos non habet.

Cæcum vero fieri quandoque ſine culpa contigit,magna videlicet cogitationa, & fletu, abducto intus viſu . Plin. lib. 11.c. 37. Publius , ait Cornelius Ruffus, qui conſul cum M.Curio fuit, dormiens oculorum viſum amiſit, cum id ſibi accidere ſomniaret.Plin.li.7.c.50. & Tobias ille ſanctiſſimus hirundinum ſtercore in oculos incidente,cæcus factus eſt; Tob. 2.Felix etiam Rauenn.Archiep.per longam,& aſſiduam inſpectionem in vas æneum concanum,radijs ſolis percuſſum obcęcatus eſt, ad id cogente Theodoro. Iuſtiniani perfecto:Platin.in Conſtantino I.propterea non excluduntur ij omnes ob culpam,ſed ob impotentiam;aut ſi iam promoti ſint licet ſacra miſteria exercere non poſſint dum durat cęcitas, nec quidquam aliud eorum miniſteriorum,in quibus viſu eſt opus, tamen prædicare,& confeſſiones audire poſſunt,beneficijs retentis 7.q.1.c.cum percuſſio: Roſel.ver.vitiatus in princ.dato illi coadiutore,de cler.ægr.c.2. per quem text. Abb.ibi notat,eum qui prohibitus eſt ad miniſtrare ratione vnius defectus , in alijs non prohibebitur;ergo hic cæcus ea licite peraget,in quibus non eſt opus viſu:exemplo eſt venerabilis Beda , quem (tametſi cęcum)adeo promptum ad prędicandum fuiſſe narrat hiſtoria,vt ſeruo deludente lapidibus prædicauerit; quod cum alacriter feciſſet,dum ſeſe homines auditores habuiſſe putaret,habuit Angelos,de quo Naucler.ſcribit anno Domini 700.

Sed & Didymus Alexandrinus omni ſcientia periti ſſimus , æque ac ſanctiſſimus cæcus omnem philoſophiam , vetus,nouumque teſtamentum perdidicit, ita vt cum Sanctus Antonius Alexandriam ad eum viſendum perrexiſſet,non te (inquit) o Didyme perturbet amiſſio ſenſibilium oculorum,tales enim tibi oculi deſunt,quibus & muſcæ,& publices nocere poſſunt:ſed gaude potius,quoniã habes oculos,quibus etiam Angeli coutuntur,per quos videtur Deus, & eius lumen inſpicitur.Hæc Caſſiod.tripar.hiſt. lib.8.c.8.Ille igitur & ſi puer adhuc cæcus factus eſſet , tamen ad diſſeminandũ verbum Dei , & ad euellendas ingruentes hæreſes eſt admiſſus teſte Theodoreto;de eodem vide S.Hieron.in catal.eccleſ.ſcript.

Omnibus memorabilior fuit Ioannes Palæſtinus cæcus,qui omnem ſacrã ſcripturam tenaciter memoriæ ita ſeruabat vt publicis conuentibus in Eccleſijs ita referret omnia,quaſi ex libro ipſo.Euſe. hiſtor.lib.8.c.22.ex translatione recentiorum.Propterea quiſquis cæcus ſit , ſi prædicationis cauſa velit promoueri,poterit Papa diſpenſare , vt & ſacerdos , & Epiſcopus fiat:Nam etſi ſacerdotium in ſacramentis & ſacrificijs exercere non valeat oculorum defectu , confeſſiones tamen & prædicationem exercebit,& iuriſdictionalia;quod cõtigit Roberto Scoto cęco a puerili ætate,qui Pariſijs theologiam perdidicit adeò inſigniter,vt Romæ creatus ſacerdos,&Archiepiſcopatu Armacano in Hybernia,&legatione pro Iulio III.fuerit perſunctus . Surius anno Domini 1551.

Hinc fit quod licet cæcus in Papã non ſit eligendus, tamen electus manebit in ſede.

ſede. Ant. de But. in c. licet, de elect. Iaco. in tract. de conc. lib. 3. ar. 1. verſ. & idem ſi ſit furioſus.

Huc pertinet illa quæſtio, num qui cæcus eſt, ſi reliquis membris valeat, poſſit ipſe ea facere manu, alter vero facere oculis? & ſane iſta diuiſio in diuinis miniſterijs habetur ſacrilegij loco, immo ex hoc ſolo, vterq; fieret irregularis. c. 5. Hiſpalen. concil. 2. habetur in c. quorundam, diſt. 23. & ibi glo. cui rei adſtipulatur quod tradit S. Thom. 3. quæſt. 67. art. 6. ad 3. de eo qui mutilatis manibus verba profert, alter vero aquam baptiſmi immittit; nam eo caſu nullus eſt baptiſmus, vt alias diximus, & Caietan. probat in commentario ad dict. quæſt. 67. Ad hæc facit gloſſ. in cap. quod ſicut. in gloſ. magna, de elect. quæ loquitur de conſecratione Epiſcopi, an vnus poſſit miſſam cantare, alter vero conſecrare, vbi probat non poſſe, ex ſententia Hug. & Bern.

Ille quoque, cui vnus tantum eſt oculus, irregularis eſt, nã mutilatus dicitur, nempe carens optimo membro, vnde iure arcetur ab ordin. c. ſi euangelica, diſt. 55. Roſel. in ver. vitiatus, circa med. Tabien. in ver. corpore : & ſic & luſcus, & monoculus ſemper irregulares ſunt; nec ipſi ſolum, ſed & is; qui eluſcauit, ſeu oculum effodit, d. c. ſi euangelica: quinimmo & omnes ij, qui conſentiunt, vt oculus eruatur ſiue ſibi, ſiue alij, tex. in c. quia præſulatus, 1. q. 4. Nec eſt diſtinguendum hoc loco, an oculus ſit plene erutus, an tantum orbatus, quia par impedimentũ eſt in rebus agendis, gl. in c. 2. de verb. ſignif. in 6. faciliùs tamen diſpenſabitur is qui ſiniſtro tantum valet oculo, dextrum vero integrum habet, ſed orbatum: quia cum nulla ſit deformitas, admitti poteſt, & ſiniſter eſt vtilis in legẽdo canone miſſæ, propterea ſi ſiniſter ſit orbatus, dexter vero ſit ſanus difficile admittitur, quia difficile poteſt expedire verba canonis, & ita ſe habet vſus, & probat Car. Alexandr. in c. hinc etenim, diſt. 49. Nauar. de irreg. nu. 199.

Quæ omnia videntur habere locum in promouendo, vt patet ex verbis d. c. ſi euangelica. ſecus ergo erit in iam promoto, oculum ſine culpa amittente, donec Epiſcopus illi inhibere voluerit ex aliqua iuſta cauſa.

Et licet vnus oculus ad proſpectum ſufficere videatur; tamen congruentius Deo viſum eſt, vt alterna inter eos eſſet ſucceſſio, duos efficere, vt vnius diſſolutio alterius eſſet ſolatiũ; ab vno etenim procedens vis viſiua debilior eſt, Baſilius in d. homil. 11. de cauſa viſionis cur in capite, cur pilis muniti oculi, cur pellibus, & ſupercilicijs adiuti, cur forma ſphærica, ſcribit ibid. Baſil. in Homil. 32. ad fin.

Ad oculorum defectus pertinet etiam lippitudo; lippum enim, qui oculos lacrymãtes habet perpetuo, cum putredo ab eis diffluat, ab ordinibus eccleſiaſticis canones excludunt, quãdo deformitas multa eſt, & inde horror inſpiciẽtibus aduenit: Hug. diſt. 49. c. hinc etenim, verſ. lippus, habetur Leuit. c. 21. quæ res non ſolum ad litteram accipiẽda eſt, ſed etiam ſpiritali quodam ſenſu; lippus .n. is eſt, cuius ſenſum natura exacuit, ſed conuerſationis prauitas confundit. Greg. in paſtor. lib. 1. c. 11. & d. c. hinc etenim, verſ. lippus: non tamen omnis lippitudo de ordinib. excludit, ſed ea ſola, quæ nimis acrem habet diſtillationem, & putreſcentem, ideo res tota pendebit ab arbitrio Epiſcopi, qui cogitabit, quantum populo ſit res illa futura horrori.

Quicquid præterea in oculis minus

rectum eſt, ſemper obeſſe ſolet; ne quis poſſit promoueri, exemplo ſunt Strabones, qui oculos habent diſtortos; Diſtortos vero oculos homini ſoli habere contingit; vni etenim animalium homini deprauantur oculi, vnde cognomina Strabonum, & Pætorum ducta ſunt, vt ſcribit Plin. lib. 11. c. 37. propterea non ante promouendi, quam Epiſcopus iudicarit quanta ſit deformitas. vtrumne digna ſit diſpenſatione, an vero potius reiectione: gl. in c. cum de tua, de corp. vitiat. & ibid. Abb.

Huic confine eſt illud impedimentum, cum quis diſpares oculos habeat, vtputa alterum altero groſſiorem; nam ante promoueri non debet, quam Epiſcopus arbitretur quanta deformitas ſit, arg. d. gl. in d. c. cum de tua, & ibi Abb. idẽ erit in eo, qui oculos multum prominentes habeat, arg. d. glo. tamen ſi pares ſint, facile Epiſcopus admittere debet, vt promoueatur, ex ſententia Aſten. & Roſell. in verb. vitiatus, Silu. in verb. corpore, verſ. ſexto, & pro eis eſt tex. in l. clauum. in princ. ff. de edil. edic.

Huc quoque pertinet illud impedimentum, quod oritur ex macula in oculo apparenti, quam albuginem ſcriptura appellat; eſt enim canonicum impedimentum, ne quis indiſpenſatus promoueatur Leuit. c. 21. diſt. 49. c. hinc etenim S. Gregor. in paſtor. lib. 1. c. 11. Archid. in d. c. hinc etenim, ibid. Hug. & Spec. in tit. de diſpen. §. iuxta, verſ. item in veteri. Silu. in verb. homicidium, 3. nu. 5. ſi tamen aliquod religionis genus profiteatur in clauſtro, videtur hoc ipſo diſpenſatus, vt admitti ad ordines poſſit ſecundum Roſell. in d. ver. vitiatus; ſed contrarium eſt verius, quod nec ingreſſus religionem poſſit admitti, niſi diſpenſatus; Innocen. in d. cap. cum de tua. Aſten. Ray. & Silu. in d. verb. corpore, in d. verſ. ſexto: facilior tamen eſſe debet diſpenſatio, eius qui religionem ingreditur, quam eius, qui ſæcularis clericus fieri vult; & hoc videtur probari in d. cap. cum de tua. at per ſe religionis ingreſſus non efficit diſpenſationẽ, ea præſertim ratione, quod huius maculæ diſpenſatio deformitatem multam habeat, & ſoli Papę reſeruatur Inn. ibi. & Tabien. in verb. corpore; nam nec Archiepiſcopus poſſet ſuper hoc diſpenſare, niſi ex delegatione Apoſtolica, vt d. c. cum de tua. poſſet tamen inueſtigare, an macula ſit digna diſpenſatione, an non, in quo arbitrio faciendo non eget ſuffraganeorum conſilio, niſi ſponte illos acciuerit, eo enim caſu illis interuenientibus arbitrari debet, non tamen tenetur ſequi illorum conſilium Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 5. Vinc. & Bern. in c. cum olim. de arb. Silu. in d. verſ. ſexto. Abb. in d. c. cum de tua. ſi autem in dubium vertatur, quomodo macula in oculo intelligatur, dicendum eſt eam demum maculam impedimento eſſe, ne quis promoueri poſſit, ſi ſine ſubtili inſpectione offerat ſe videntium conſpectui; ea enim facit irregularem: alioqui, ſi primo intuitu ea macula non appareat, non eſt habenda in conſideratione ad impedimentum promotionis, Iacob. Aluar. quem refert Abb. in d. c. cum de tua, in fi.

Sed prædicta omnia de oculorum maculis videntur procedere in promouendis: at in promoto ſi ſuperueniat macula ſecus erit, ex verbis c. ſi euangelica, diſ. 55. Vel niſi iam promoto, ac ſuperueniente macula, Epiſcopus iuſta de cauſa ob huiuſmodi maculam ei celebrare prohibuiſſet forſan ob ſcandalum.

Digitized by Google

De turpitudine ipſius faciei.

CAP. XXI.

1 Corpori deformi ſæpe natura bonum animum impoſuit.
Therſites & corpore, & animo monſtruoſus.
Hipponax deformiſſimus.
Os diſtortum habens quando irregularis.
Cicatrices magnæ ex rixa in facie inducunt irregularitatem.
2 Gibbus, vel tumor in facie inducit irregularitatem.
Colores in facie; quando inducant irregularitatem.
Maurus, Aethiops, non ob id irregulares.
Morbum Regium patientes non ſunt irregulares.
Barbam tingentes irregulares ſunt.
In Barba infidelis nullo negotio erit fidelis.
Mentagræ morbus, an inducat irregularitatem.

SI quid eſt deforme, quod hominem
ab ordinibus excludat, certe id vi-
detur eſſe præcipuũ, quod in ipſa facie eſt;
nam & ſi in turpi forma ſæpe bonũ ani-
mum natura impoſuerit, vt dixerat Ae-
ſopus deformiſſimus; cum ſuam cauſam
1 tutaretur corã Samijs: Tamen plerumq;
ſi monſtruoſam quis faciem habeat, mõ-
ſtruoſior animus latere poteſt: cuiuſmodi
de Therſite traditur apud Homerum lib.
2. Iliados: ſed quia Domini noſtri præce-
ptum eſt, ne ſecundum faciẽ iudicemus,
Ioan. c. 7. æquius eſt, ne quiſquam ſola na
turali deformitate excludatur, niſi ad
monſtruoſitatem, & ridiculoſam faciem
vergeret, cuiuſmodi Hipponax Poeta
fuiſſe fertur, cuius deformitas adeo inſi-
gnis fuit, vt eius imago publice expone-
retur riſus gratia. Plin. lib. 36. c. 5. nã pro
pter ſcandalum non eſſet admittendus,
vel ſi facies multis ſit diffecta coloribus,
vel cicatricib. dehoneſtata reijci debet,
vt ſcripſit Gul. de Laud. in ſuo ſacramen-
tali, quem ad hoc citat Silu. in verb. ho-
micidium. 3. quæſt. 3. verſ. tertium, in
fin. nec ipſe ſolus dehoneſtatus in facie
eſt irregularis, verum etiam, qui eum
dehoneſtauit. Silu. ibidem Tabien. in
verbo Irregularitas, tertio numero vi-
geſimoſexto.

Propterea dicebat S. Tho. 4. diſt. 25.
q. 2. in fin. quod in promotione ad ordi-
nes requiritur claritas perſonæ, non qui-
dem de neceſſitate ſacramenti, ſed de
præcepto; iure merito hęc perſonæ clari
tas magis in facie requirenda eſt, quam
in reliquo corpore: vnde ſi quis os, aut
buccam diſtortam habeat magna cum
deformitate, non eſſet facile admittẽdus,
ne riſui eſſet inſpicientibus: cicatrices
vero in facie plurimum habent ſcanda-
li, ſi in rixa quis fuerit vulneratus. nam
& ſi ſanata ſint vulnera, tamen ob tur-
pes cicatrices eſſet difficile diſpẽſandus,
qũ culpa impingi poteſt; quod daret o-
peram rei illicitæ, ſicut dicebamus ſupra
cum de mutilatis agebamus.

Ad eandem rem pertinet quicũq; ma-
gnus gibbus, & tumor in facie, aut collo
eſt, nam ſi riſui eſſe poſſit, vel ſcandalo,
Epiſcopus arbitrabitur, vt ſciat an ad-
2 mittat, an reijciat, ar. Abb. in c. 1. de
corp. vitiat. in fi. color vero faciei ſiue
candidus, ſiue rubeus, ſiue niger, vt in
Mauro, vel Aethiope, nequicquam im-
pediunt, ne vllo iure hi prohibentur pro
moueri.

Qua ratione regius morbus, qui cro-
ceo colore totum corpus, præcipue fa-
ciem ſuffundit, nil obſtat tam ordinibus
ſuſcipiendis, quam ſuſceptis adminiſtran
dis; tum quia ſanabilis eſt, tum quia viri
ſanctiſſimi eo aliquando laborarunt, cu-
iuſmodi Donnolus Cænomanorum Epi
ſcopus, de quo ſcribit Gregorius Turon.
hiſt. lib. 6. c. 9.

Digitized by Google

Illi vero, qui faciem fuco illiniunt, aut crines barbamve tingunt, non niſi poſt pœnitentiam admittendi ſunt: & quandoque deponendi, etiam ethnicorum exemplo: nam Philippus Alexandri pater Antipatrum ex ordine iudicum depoſuit, quod barbam tingeret, dicens, in pilis infidelem, in negotijs nequaquam fidelem exiſtimes. Plutar. apophteg. refert Suid. in vita Leontij monachi, & Lipo. tomo quarto. Fieri enim non poteſt, vt veram mentem gerat, qui caput habet adulterinum, vti aduerſus hos pilorum tinctores ſcribit Clem. Alex. Pedag. lib. tertio, cap. tertio. Mentagræ etiam morbus, qui & lichen dicitur, quoniam totam faciem fœdo furfure occupat, adferre videtur canonicum impedimentum, ne quis promoueri poſſit; nam vel ſolo oſculo inficit, deinde tam fœdus, & horridus eſt, vt quæque mors ſit potius præferenda, vt ſcribit Plin. lib. vigeſimoſexto, cap. primo, & Iouius hiſtor. lib. quarto. Cum ergo ſit incurabilis morbus, & apparens, iure dicitur inducere irregularitatem. Specul. in capitulo ſi forte, num. quinto, de electio. lib. ſexto, per capitulo penult. de cler. ægrot.

De Naſi defectibus.

CAP. XXII.

1 *Naſus inter oculos muri vicem habet.*
Naſo paruo dicitur, qui eſt ſine diſcretione.
Naſo prægrandi nimium ſubtiles ſignificat.
Naſo diſtorto, qui incauta loquuntur.
2 *Naſo carentes irregulares.*

AD faciei dehoneſtationem proprie pertinet naſi defectus: quam ita in ea locatus eſt, vt quaſi murus oculis interiectus eſſe videatur. Cicer. 2. de nat.
1 Deor. Vtramq; etenim oculorum aciem & diſcernit, & munit, Baſil. in exemero homil. 11. Qua ratione tanquam optimũ humani ornamentum, ſoli animalium homini naſus altus, & prominens a natura datus, eumq; noui mores ſubdolæ irriſioni dicauere: vt ſcribit Plin. lib. 11. c. 37. Hinc igitur ſpirituali interpretatione paruo naſo illi eſſe dicuntur, qui ſine diſcretione ſunt, nec quas deligant virtutes ſatis ſciunt, ideo ij vt ad ordinum eccleſiaſticorum miniſteria minus apti reijciendi ſunt, Leuit. c. 21. Greg. in paſtor. lib. 1. cap. 11. diſt. 49. c. hinc etenim. verſ. Paruo autem naſo, Alber. in ver. naſum. Spec. in tit. de diſpenſ. §. iuxta, verſ. item in veteri.

Econtra vero, qui prægrandi naſo ſunt, quaſi nimia immoderataq; ſubtilitate in rerum inquiſitione fallantur, volentes plus ſapere, quã oporteat ſapere, excluduntur a miniſterio Dei, Greg. dictis locis: Sunt præterea qui diſtorto naſo ſunt, qui quidem virtutes a virtutib. diſcernunt, ſublimiaq; honeſta ſubtilitate perquirunt, ſed cum non recta diſcretione in prædicatione verbi Dei ſeruata, dũ vel loquacitate incauta, vel adulatione, vt ei placeant, cui diuina reuelant ſecreta, vel iactatione ſcientiæ, vt plura ſcire videantur, ſacerdotalis officij iudicantur indigni, tamquam torto naſo, ex ſententia Grat. diſt. 43. c. diſpẽſatio, in fi. Greg. prædicto loco: ſed & hæc ad litteram intelligi poſſunt, vt qui vel tam paruo, tam ve magno, aut diſtorto naſo ſunt, vt deformitatem contineat, poterunt arbitrio Epiſcopi repelli, ſicut in cæteris deformitatibus ſæpius iam dictum eſt, ſcri

bit

bit. Hug. in d.c. hinc etenim, verſ. paruo autem naſo.

2 Qui vero denaſati ſunt, i. qui naſo carent, proculdubio reijciendi ſunt, quaſi mutilati optimo, & venuſtiſſimo mẽbro: quia per eum defectum claritas perſonę obſcuratur, quę & ſi in facie non requiratur de neceſſitate ſacramenti, requirĩt tamen de præcepto. S. Thom. 4. diſt. 25. q. 2. in fi. quem refert Tab. in verb. corpore. Huius vero defectus diſpenſatio, à Papa petenda eſt Tab. in verb. diſpenſatio, nu. 13. verſ. decimo ſeptimo.

De Labiorum defectibus.

CAP. XXIII.

1 *Labia membra non ſunt, ſed ornamentum.*
Labia habens corroſa non promouetur.
Monacho cuidam habenti labia corroſa nihil ore contineri poterat.

Labia, & ſi formaliter membra non ſint, corpori tamen formam
1 dant, atque ſine ijs corpus deforme eſt, & imperfectum. Bal. in l. publicorum. ff. de publ. iud. ſunt enim ipſa labia ianuę linguę, gutturis, & palati. Bal. in repetitione. l. data opera. C. qui accuſ. poſſ. Marian. Soc. in c. ſententiam. 4. par. princip. q. 31. ne cler. vel mon. propterea ipſorum labiorum defectus, alijs corporis defectib. æquiparari poſſunt: poſſet. n. magna in ipſis deformitas eſſe, quæ horrori ſit, forſan quia corroſa, ita vt cõtinere non poſſint liquida, eo enim caſu nec ad ſacerdotium promouerentur, nec ad ſacros, quoniam cũ maximum ſubſit periculum in Euchariſtiæ ſumptione ꝓpellendi ſunt. arg. c. is qui. 26. q. 6. & de conſecr. diſt. 2. c. ſi quis per ebrietatem. cum etenim ſuſceptio Euchariſtiæ prohibeatur illis locis, multo magis ordinum ſuſceptio, qui cum Euchariſtia accipiuntur. hoc ſentire videtur auctor Manipuli curatorum, tract. 4. 1. par. c. 9. quo loco ait, legiſſe ſe in annalib. de Ludouico rege, monachum quempiam Ciſtercienſis ordinis, vſq; adeo labia habuiſſe corroſa, vt nec vllus bolus ore contineri ad momentum poſſet, quin ſtatim elaberet; Idem etiam ſentire videtur auctor ſacerdotalis ea parte, qua tractat, quę ſint iuſta impedimenta ſumendæ Euchariſtiæ: in hoc igitur defectu prudens Epiſcopus facile abitrabitur quid ſit agendum.

De Dentium defectibus.

CAP. XXIIII.

1 *Dentium defectus nihil ad irregularitatem.*
2 *Dentes non ſunt membra.*
Dentes ſibi euellens per indignationem, eſt irregularis.
Dentes prominentes licet ſecare.

Vnica quæſtione abſoluitur hic tractatus: non enim deformitas tanta eſt carere dentibus, vt quis promoueri non debeat: quandoquidem omnia ſacramenta etiam Euchariſtia illis ne-
1 quaquam egent, & occultus defectus eſt; ſed in dubium vertitur, ſi quis per indignationem, aut impatientiam dentem ſibi excuſſerit, num ſit repellendus? dubium facit, quod dentes non ponuntur inter membra corporis, ex ſententia Innoc. in c. ſignificauit. de corp. vitia. & in c. expoſuiſti. eod. tit. tex. & quod ibidem Bart. in l. is cui. ff. de ædic. Soci. in c. ſententiam. in 4. parte princip. q. 31. ne cle. vel mon. quibus locis probari poteſt, hunc ſibi dentes excutientem, non fieri irregularem.

At ſi conſideremus dentem, & ſi vere membrum non ſit; tñ habet proprium

officium ex Baſil. homil. 3. in fin. Dentes (inquit) ſimul vocis sũt organa, robuſtũ fulcrum linguæ exhibentes, ſimulq; alimenti miniſtri, partim ipſum ſecantes, partim continẽtes: Vnde qui ſibi excuſſerit, quodammodo hæc naturæ officia vr̃ extinguere: iure merito ſicut in reliquis corporis partib. per indignationem mutilatis, quis ſit irregularis, vel dando operam rei illicitæ, vt diximus, cum de mutilatis ageremus, ſequitur, vt ẽt hic ab ordinib. exludi debeat, nec admitti niſi diſpenſatus; nec obſtat, quod dens proprie mẽbrum non ſit, qm̃ nec digitus eſt mẽbrum, ſi tñ quis ſibi non dicam integrũ digitum, ſed ſolam digiti partẽ abſciderit, vel dãdo operã rei illicitæ amiſerit, irregularis eſt, nec ꝓmoueri põt ſine diſpenſatione, text. clarus in c. qui partem diſt. 55. & hanc ſententiam tenet Archi. in c. maritum, per illum tex. diſtin. 33. & cum eo Tabien. in verb. corpore. Roſell. in verb. vitiatus.

Quod ita verum eſt: ſi notoriũ ſit eum ſibi per indignationem euulſiſſe, vel dando operã rei illicitę, alioqui ſi lateat hęc cauſa, facile admitti poteſt; & ita intelligenda mihi videtur ſententia Innocẽ. & Soci. & aliorum ſupra in contrariũ adductorum; & ita concludit Silu. in verb. corpore. q. 4. & Abb. ĩ c. ex parte, circa med. de corp. vitiat.

Quæ adeo vera ſunt, vt ſi quis iuſto, vel iniuſto metu dẽtes euulſerit ſibi, adhuc irregularis eſt, tex. in d. c. maritũ. S. Aug. lib. de dogm. eccleſ. c. 72. ſi vero qs nimium ꝓminentes habeat dentes, curare põt, vt ſecentur, dum tñ nullum vitæ, vel ægritudinis diſcrimen incurratur, gl. in d. cap. qui partem, referens S. Hieronymum eos ſibi hac ratione ſponte limaſſe; de hoc vide Tabien. in verb. corpore. Abb. d. c. ex parte.

De Auris, aut Auriculæ defectibus.

CAP. XXV.

1 *Surdus publicam perſonam agere non poteſt.*
Surdaſter non prohibetur promoueri.
2 *Confeſſio per ſcripturam fieri non poteſt.*
3 *Mutus per ſigna confiteri poteſt.*
4 *Surdus in Papam non eſt eligendus, ſed electus perſeuerabit.*
5 *Auris, & Auricula membra ſunt.*
Ammonius Anachoreta ſibi ſiniſtram auriculam abſcidit, ne promoueretur.
6 *Auricula mutilati per ſententiam, infames, & non promouendi.*
7 *Petrus Apoſtolus impune Malco aurem abſcidit.*
Surdus myſtice eſt, qui diuina non audit.
8 *Auditus exterior non fuit in diſcendis mandatis Dei, in primo ſtatu innocentiæ.*
9 *Monialis ſurda eſſe poteſt.*

INter reliquos ſenſus auris precipuũ habet locum, ideo & de ea dicendum eſt, quid iura ſtatuant circa irregularitatem, varij eſſe poſſunt aurium defectus: primus quod ſurdi ſint: ſicut enim tutor, & curator ab onere tutelæ, vel curæ excuſantur iure ciuili; ita nec promoueri ad ſacros ordines debẽt q ſurdi ſunt,
1 can. Apoſtol. c. 76. publicã enim perſonam agere non poſſunt, nec arbitri, nec procuratores exiſtere quoquo modo in iudicio: Sebaſtia. Vant. de nullitat. ex defec. verſ. mutus. Spec. titu. de arbitr. §. poteſt. num. 3.

Surdaſter vero, .i. qui vel difficile audit, vel vna tm̃ aure ſurdus eſt, nullo iure prohibetur promoueri; quia audit, & ſi difficile, ſicut & tutor ſurdaſter, iure ciuili non excuſatur: promotus vero ſi ſurdus fiat, poterit omnia perficere vbi aure non eſt opus, puta miſſam ſubmiſſe dicere, non autem confeſſiones audire, ꝑ impoſſibilitatẽ miniſterij abſolutionis, quæ

quæ ſupponit audita eſſe,&intellecta pec
cata per aures;nam cõfeſſio per ſcriptu-
2 ram fieri non poteſt, quia cum confeſſio
ſit pars ſacramenti habet determinatũ
actum, ſicut & alia ſacramenta habent
determinatam materiam, vt in confeſſio
ne eſt verbum. S. Thom. 4. diſt.17.Piſa-
nell.in verb.confeſſio.1.verſ.vtrũ liceat
3 confiteri; Ideo mutus confitens peccata
ſua,poteſt per ſigna,& ſcripturã in ſubſi
dium ob neceſſitatem;at in audiente cõ-
feſſionem non ſic, quia plus actus iſte cõ
ſideratur in proferente, quam audien-
te, merito ne fiat inanis ſua prolatio, &
non diminuatur meritum ſuę confeſſio-
nis, ſurdus auditor debet ab audiendis
confeſſionib.remoueri;ſed non à benefi-
cio, vel ipſo toto ordine; ideo licet ſur-
dus non debet admitti ad Papatum, tñ
electus manebit, ſiue antea ſurdus eſſet,
4 ſiue iam ꝑmotus factus eſt ſurdus. Bal.
in c.licet de ele.Iacobat.in trac.de cõcil.
lib.3.artic.1. verſ. & idem ſi ſit furioſus:
& dicemus infra alias magis opportune.

Alius Aurium defectus eſt, non ea ra-
tione ſublatæ virtutis audientis, ſed ob
mutilationem totius,vel partis auriculę;
5 ea enim inter membra connumerantur.
gl.in c.ſingula,diſtin. 89. merito de eius
mutilatione idem dicendum eſt, quod de
quolibet mẽbro viſibili: ſi enim eã quis
amiſerit dando operã rei illicitę in duel-
lo,aut ſponte ſibi prçciderit. vix diſpen-
ſari poſſet;argu.c.maritum, diſt.33.& S.
Aug.in lib.de dogm.Eccleſ.c.72.& c.qui
partẽ, diſt. 55. Hac ratione Ammonius
Anachoreta cũ ab Aegyptijs raperetur,
vt Ep̃s fieret.ferro ſiniſtram ſibi auricu-
lam ſecuit,vt ſeſe per hũc defectum, Ep̃a
tu indignũ faceret;quaſi lege diuina nul-
li aure mutilato liceret ſacerdotio fugi;
cum vero hac abſciſſione diſpẽſatus ad-
huc ad Ep̃atum vocaretur, reſpondit ſe
ſibi etiã linguam abſciſſurum; ſic ab hu-
iuſmodi onere liberatus eſt. Socrat. lib.
4.c.18.refert Caſſiod.tripart. hiſt.lib.8.
c.1. Pallad. Cappadox in vita Or. refert
etiam Nicol. de Lyra in prologo Hiero-
nymi ſuper Marcum, licet eo loco per
errorem pro Ammonio dicat Antoniũ.

Si quis vero hoſtium impetu auricu-
las perdiderit,iuſta ratione admitti poſ-
ſet;ſicut aliàs diximus ĩ alijs vim paſſis:
6 ij vero qui in iudicio ob crimen amiſe-
runt, vt criminoſi ac infames,oĩno reij-
ciendi,idem & de illis, quorum auriculæ
perforatæ ſunt, in ſignum ſeruitutis, vt
Exod. c. 21. vel etiam leuitatis, aut de-
litiæ cauſa, vt inaures adferrent; nam
quaſi effeminati reijciendi ſunt: Hi præ-
terea,qui alij aurem abſciderint, eãdem
irregularitatis notam incurrunt;expreſ-
7 ſum in c.ſi Petrus,24.q.1.eo enim capi
te probatur ſolam Eccleſiam, vel Eccle-
ſiæ caput Petrum aurem impune abſcin
dere potuiſſe:Spec.in tit.de diſpenſat. §.
iuxta.verſ. nunquid ergo beatus Petrus:
ergo alijs non licet impune,quin fiant ir
regulares; ſpiritali etiam ſenſu ſurdũ,vel
aure mutilatũ accipere poſſumus eũ,qui
ad diuina auditum non præbet:merito à
corpore Chriſti ꝓcidendus, quia ex Deo
non eſt. d. c. ſi Petrus. cœpit. n.legis ac-
ceptio per auditum poſt peccatũ,nam in
prima hoĩs creatione, & innocentiæ ſta-
tu nullus auditus exterior fuit quo ad
diuina audiẽda,ſed internus tñ auditus
8 S.Tho.2.2.q.5.art.1.ad.ſi.Tabiẽ.ĩ ver.
Auditus,merito excuſari nõ põt,qui ex-
teriori auditu nõ quærit audire verbum
Dei,Ideo nõ eſt dignus ordinib.ſacris.

Inter Moniales vero ſurdã admitti &
poſſe,& debere æqſſimũ eſt; qm̃ prodeſt
ei hic defectus cõſeruãdæ taciturnitati,
& virginitati, q̃ per auditũ corrũpiẽ ple
rumq; vt ſcribit Baſil.lib. de virginit. &
à de-

à detractionibus, ac fabulis auditũ auertit, & difficilior mentis diſtractio ab oratione, ſed opportunis dicemus, cum de Monialibus agendum erit.

De Linguæ defectibus.

CAP. XXVI.

1 *Balbus quis.*
Blaſi qui.
Demoſthenes Balbus fuit.
Moyſes Blaſus fuit.
Valerius Cæſar Auguſtanus Epiſcopus, Vincentij adiutorio in prædicatione vſus, quia lingua erat impeditiore.
2 *Linguæ vſum perdens deſinit adminiſtrare ſacerdotium.*
Epiſcopi abſciſſa lingua diſertiſſime prædicabant.
3 *Iſaias ſibi de lingua præcidiſſe fertur, ſed incerta fide.*
4 *Lingua vitia quandoque tempore ſanantur.*
Zacharias aliquandiu obmutuit.
5 *Muti multi poſt tempus locuti ſunt.*
Cræſi filius diu mutus. poſtea locutus.
Aegeles lamius diu mutus, poſtea locutus.
Mutus myſtice, prælatus non prædicans, nec corrigens.
6 *Lingua vitia multa cauſantia irregularitatem.*

AD hæc opportune accedunt ea omnia impedimenta, quæ ad linguam pertinent, quæ multis ex cauſis proficiſcuntur: nam mutus irregularis eſt ex can. apoſt. c. 76. Sed & Balbus, vel Blæſus quis eſſe poteſt, quia explicare verba nõ valet, obſcureq; loquitur, vt de Demoſthene re-
1 fert Cic. 1. de Orato. quod ita Balbus eſſet, vt eius ipſius artis, cui ſtuderet, primã literã dicere nõ poſſet, videlicet R. & ij non facile iudicãtur irregulares, cuiuſmodi Moyſen fuiſſe conſtat, Exod. c. 4. ibi, non ſum eloquens, ſed impeditioris, & tardioris linguæ ſum; idq; vel natura fit, vt in Demoſthene, aut ex accidẽti vt in Moyſe, cui cum tã pius fuerit, & ſummus Pontifex nil obfuit hic defectus, nã ei facie ad faciem locutus eſt Deus, quãtum nulli alij datum eſt, vel ipſo Dei teſtimonio, vt ſcribit Baſil. homil. 1. in Exemero, & c. Moyſes. 8. q. 1. & quæcumq; ille verbo explicare non valuit, id coadiutore à Deo dato expleuit, ſcilicet per Aaron d. c. 4.

Vnde colligitur hunc defectum nulla aĩaduerſione dignum, quo ad ordines eccleſiaſticos: nã & Valerius Cæſar Auguſtanus Eps̃, vir apprime sãctus, cũ lingua eſſet impeditiore ad prædicationis officium, ſancti Vincẽtij miniſterio vſus eſt, vt in officio eiuſdem Vincentij canit Eccleſia. Impediuntur autem ne promoueri poſſint ij, quorum tam grandis nodus linguæ eſt, vt verba nõ explicent; impoſſibile enim eſt eos miniſtrare poſſe. S. Tho. 3. q. 82. art. fi. ad 3. his verbis: Linguæ vſum perdens poſt promotionem, non perdit ordinem, ſed propter impoſſibilitatem perdit ordines executionem, refert Tabien. in verb. corpore.

Quandoq; vero diuino miraculo contigit vt qui penitus linguam amiſerit, tamen diſerte loquatur, perinde atque antequam lingua abſcinderetur, vt ſub Ariana perſecutione multis fidelibus in fidei confeſſione perſeuerantib. vſque ad abſciſſionem linguæ refert accidiſſe Procopius; qui etiã Conſtantinopoli poſtea coram Imperatore Zenone diſertiſſime (præſertim vnus eorũ noĩe Reparatus) locuti ſunt, & verbum Dei publice prædicarũt, refert Victor Eps̃ Viten. de perſecut. Vandal. lib. 3. & Euagr. Eccleſ. hiſt. li. 4. c. 14. & S. Greg. dial. li. 3. c. 32. ſed & alij apud Perſas Chriſtiani abſciſſis linguis clare locuti ſunt Anaſtaſij Imperatoris tempore: Niceph. lib. 16. c. 36. Di-

uina etenim diſpenſatione hoc factum eſt,ſicut & in Iſaia, qui cum loqui ſe neſcire fateretur, ignito calculo tactus, ad Dei miniſterium eſt admiſſus, Iſaiæ primo.Greg.in paſtor.lib.1.c.7.tex.in c. in ſcripturis.8.q.1.& licet glo.in c.qui partem.diſt.55. dicat Iſaiam ſibi linguã præſ
3 cidiſſe,quam refert,ac probat Archid.in d.c.in ſcripturis.col.2.in medio : tamen nuſquam puto hoc probari.

Poſt hæc illud non eſt omittendũ,aliquando cõtigiſſe,quod qui natura ſit impeditiore lingua;vſu fiat velocior, vt in prædicto Demoſthene, qui calculis ſub lingua poſitis,R.literam poſtea didicit. Cic.d.lib.1.de Oratore.Max.lib.8.ſed & multi,qui ob apopleſim, vel alium morbum linguæ vſum amiſerant, tempore reſtituti ſunt, ita quòd ceſſante impedimento ceſſauit etiam irregularitas, arg. Bern.in c.cum inter Canonicos. de elec.
4 & ibid.Io.And.& idem Io.And.in gl. magna,in c.ſuper eo.de elec.plene in c.poſt tranſlationem.in gl.ceſſante,de renunt. Verum quia numquam abſolute linguæ vſus reſtituitur poſt paralyſim,iudicabit Epiſcopus,quam magnus ſit nodus in loquendo,quam deformis,quantũve ſcandalum adferat;nam in huiuſmodi defectibus ſicut in alijs Epiſcopus ſuo arbitrio vti debet.Abb.in c.2. de cler. ægrot. l. ſi cui lingua,ff.de edil.edic. Abb.in c. cum de tua.prope fi.de corp.vit.& facilius diſpenſandum arbitrabitur cum regulari quàm cum clerico ſeculari, ex ſententia Ray.quem refert,ac probat Sil.in d.ver. corpore,q.6.quo loco licet loquatur de defectu oculorum, eadem ratione idem videri poteſt in vſu linguæ : idem erit ſi quis Dei miraculo ad tempus obmutuerit,vt Zachariæ cõtigit,nil enim oberit ſi poſtea eadem gratiæ Dei elocutio reſtituatur,Luc.1.Sed &Leo III.Papa cum per vim lingua illi radicitus eruta fuiſſet:poſteaque miraculo eam recepiſſet, perſeuerauit in ſuis miniſterijs, vt omnes annales referunt.

Sed & illud omittendum non videtur, multos ad multam ętatem inter mutos fuiſſe annumeratos, quòd lingua numquam vſi eſſent:poſtea vero lingua ſoluta, articulate locuti ſunt: certe exinde ceſſante impedimento, nil oberit, quin promoueri poſſint,vt iam diximus: idq; contigit Cręſi filio,qui cum iam multum adoleuiſſet, nihil loqui poterat, mutuſq; ac elinguis diu habitus eſt:cum vero miles quidam Cræſum non agnoſcens,enſe graſſaretur, exclamauit filius, ne occidas, Cræſus Rex eſt: ſic nodum linguæ ſummo ſpiritus nixu diſrupuit, & articulate deinceps prorſus loqui peregit,ſcribit Herodot.lib.2.

Sed & Aegeles Samius athleta,perpetuo habitus elinguis,cum in ſacro certamine per aduerſarios non bona fidei fieri videret,magno clamore conqueſtus, linguæ vincula ita diſrupit, vt per omne vitæ tempus,& clare, & explicate locutus ſit.refert Aul.Gell.lib.5.c.9. poſſent igitur huiuſmodi promoueri, quia nihil prohibet linguam cõuerti,nam ipſa per naturam tenera eſt,& facile conuerti poteſt,& ad omnẽ ſermonis vſum ob motus varietatem ſufficiens exiſtit,vt ſcribit Baſil.homil.32.in fi.

Spiritali etiam ſenſu mutum accipere debemus eum, qui cum eloquenter loquatur vi lingua, tamen quia non ſecundum patrũ dogmata loquitur, elinguis putatur,ſicut ſi non corrigit vitia,ſi Dei verbum nõ ſeminat:iſti enim canes muti dicuntur,nõ valentes latrare,Iſa.c.56. Gregor.in paſtor. lib.2.c.4. idem Greg. ſuper 1. Reg.c.3. ſed & ècontra tot poſſunt eſſe linguæ vitia, & promoueri aliquem

quem

quem, indignum & pernitioſum ſit, arg. eorum, quæ ſcribit Archidiac. in cap.ex merito,6. q.1. vbi plurima ponit linguæ vitia,quæ breuitatis cauſa omittuntur.

De defectibus ob ſexum.

Et primum de Hermaphrodito.

CAP. XXVII.

1 *Hermaphroditi vtriuſque ſexus.*
Androgini idem quod hermaphroditi.
Naſamones omnes Androgini.
2 *Hermaphroditus eſt infamis.*
3 *Hermaphroditus incaleſcens in maſculum, characteris eſt capax, ſed conferri ei non debet.*
4 *Hermaphroditus in Papam non admittendus.*
Hermaphroditus myſtice prælatus, qui neglecta veritate ſolo ſermonis ornatu vtitur.
Hæret ici dicuntur Hermaphroditi.
Neutrum ideſt nec maſculus, nec fœmina, olim natus in Sabinis.
Hermaphroditus nec inter maſculos, nec fœminas in religione admittendus.
5 *Eunuchorum monaſteria olim conſtructa.*
6 *Sexus mutari ſæpe contigit de fœminis in mares.*
Sexum mentientes irregulares.

POſt ſingulorum membrorum impedimenta iure merito ſuccedit ille tractatus, qui ad ſexum pertinet, nam hactenus de maſculis tractaſſe videmur: nunc de ijs agendum eſt, qui propemodũ mares ſunt, cuiuſmodi Hermaphroditi;
1 nam quia vtrumque ſexum habent, hoc nomine nuncupantur, quos alio nomine Androginos plerique nuncupare conſueuerunt, vt Archid. 33. q. 5. cap. hæc imago. circa med. Aul.Gel. lib. 9. cap.4. cuius ſpeciei integri populi ſunt in Aphricæ religione, ſupra Naſamones, quos Machlijes dicunt, ij omnes vtriuſque ſexus ſunt, atque inter ſe vicib. copulantur, quod ab Hærodoto, & Caliphane ſcriptum eſt; iiſque (Ariſtotele teſte) dextra mammilla virilis eſt, leua vero muliebris, quæ etiam retulit. Plin. 7.c.2.

Hermaphroditus igitur eo ipſo, quod eſt natus, ſit infamis de iure. Alberic. in
2 lra E. in verb. hermaphroditus: ſexus. n. ille, quia maſculinus nõ eſt, ſed alius omnino, à publicis functionib. arcetur c. infamis, 3. q.7. Ideo nec ꝓmoueri poteſt. arg. tex. ĩ c. ſi teſtes. 4. q. 5. §. Hermaphroditus, & ibi gl. eſt enim abſurdum de eo promouendo ad ordines tractare, quem neſcias an maſculus, an fœmina ſit, & an ad gignendum, an ad concipiendum ſit aptus, cum ſimul & ſemel ij & gignant, & pariant; Archidiac. 4. q. 3. §. Hermaphroditus.

Illud tamen verum eſt, quod ſi magis incaleſcat in virum, quam in fœminam (vt ſæpe contingit l. quęrit. ff. de ſtat. ho-
3 min.) ſi ordines ſuſcipit character imprimitur, at ordinis executionem non habebit; & ſicut Eps eum ordinare nõ debet, ita nec ipſe promotus exercere. Tab. de ſententia. Gul. in verb. corpore. in fin. Arciepiſ. Flor. 3. tit. 29. c. 6. verſ. Hermaproditus. vbi ſequitur eiuſdẽ Gul. ſententiam: Quod ſi in fœmineum ſexum incaleſcat; nec characteris eſt capax, ſicut nec ſexus muliebris; Vnde ſequitur quod ſemper eſt reijciendus; Quod ſi aliquis eiuſmodi in Papam eligendus proponatur admittẽdus nõ eſt, ſecũdũ Bal. in c. licet. de elect. quem dubitando probat Ia-
4 cobat. in tract. de cõcil. lib. 3. art. 1. verſ. de Hermafrodito; Eſt enim nimis graue, eum imperare in ſede Petri, & eccleſiæ caput conſtitui, quẽ neſcias, maſculuſne, an fœmina, ſit ex ijs, quæ dicit S. Baſil. Epiſt. 87. Tam igitur in electo, quam eligendo Pontifice, hoc impedimentum canonicum dici debet; nam ad monſtri ſpeciem potius pertinere videtur. Archiep. Flor. verſ. Hermaphroditus: ſed de ijs ẽt dicemus cum de Papæ eligendi impedimentis

mentis agendum erit.

Spiritali quoque ſenſu Hermaphroditos eos accipimus, qui neglecta ratione veritatis ſuperflui ſermonis ornatu, in prædicãdo verbo Dei abutuntur, de quibus Paul.2.Thimot.c.4.ibi à veritate ad fabulas conuertentur, ſcribit Alberic.in littera H.in verb.Hermaphroditus;&ob eandem rationem hæretici Androgini dicuntur,quod reiecta veritate, verborũ & fabularum floſculos ſequantur, neque docentes,neque addiſcentes; ita enim video iſtos nũcupari apud Sim.Metaph.in oratione de geſtis Nicenę Synodi,quam ille poſuit poſt diem. X. Iulij.apud Lippom.Thom.6.

Si igitur hæc vera ſunt in eo,qui vtriuſque ſexus eſt, multo magis vera dicenda ſunt in eo,qui neutrius ſexus ſit,cuiuſmodi repertum eſſe ſcribit Liuius decad. 4.li.1.fol.2.his verbis:In Sabinis infans natus incertus, an maſculus, an fœmina eſſet; alter ſexdecim annorum ambiguo ſexu inuentus.hęc ille:Eſt itaque hoc hominum genus non admittendum eccleſiaſticis In functionibus; quinimmo tanta eſt hęc Hermaphroditorũ,& neutrius ſexus Irregularitas,vt nec ad ingreſsũ religionis admittendi ſint inter maſculos, nec inter fœminas; Vtrobique etenim nimis grande incurritur periculum, ex promiſcuo vſu copulæ,& nec quidem inter ipſos Hermafroditos cohabitationẽ permittẽdã puto, ob eiuſdem promiſcui vſus rationem; Ideoq; priſcis tẽporibus
5 Eunuchorũ monaſteria conſtructa ſunt, ne & inter viros delitiarũ periculo, nec inter mulieres eadem cauſa verſarẽtur; Eunuchorũ fuiſſe monaſteria ſcribit Sophro.Sophiſta in prato ſpirituali c.19.& c.138.de ijs etiam agemus quum de monialibus tractandum erit;

Huc pertinet quæſtio de eo, cui contigit mutare ſexum, vt puta ſi puella vixerit ad pubertatem re,& nomine muliebri ſexu, poſtea vero in virum mutetur (vt aliquando contigit) num hic ſit ad ordines;vt maſculus promouendus? In qua re dicendum eſt portentum videri, & res magni plena ſcãdali, ſi is quaſi vir altari miniſtret,quẽ aliquãdo vulgus inter mulieres aſcripſit, præſertim ſi quaſi fœmina tranſiſſet ad nuptias; Ideo tale ſcandalum, & vulgaris admiratio adferunt canonicum impedimentum, & Irregularitatem,ſicut & omnes aliæ deformitates, vt ſępe diximus ex c. 2. de cler. ægrot. Propterea ad Epiſcopum pertinet diligenter inueſtigare,an hic potius ſit Hermaphroditus,quã ſexus mutatio, & tunc pro loco,& tempore, conſiderando,an res occulta ſit,an euulgata, pro vt arbitrio ſuo videbitur iudicabit, ſicut in omnibus alijs deformitatibus Hoſt. in c. cum de tua, vbi etiam Abb.de corp. vitiat.Nec diſpenſatio erit concedenda, ea in regione vbi huius rei notitia habeatur propter ſcãdalum:poterit tamen ad religionis ingreſſum admitti ſi verè factus fuerit maſculus;

Sed ne quis putet impoſſibilẽ caſum nos confixiſſe, quid ſcriptores priſci, & recentiores tradiderint ſubijciemus?Romanorum temporibus puer de puella factus portẽto habitus, & vrbe eiectus eſt, ſcribit Aul.Gell.lib.9.cap.4.ex Plinij hiſtoria lib.7.cap.4.cuius hæc ſunt verba; Ex fœminis mutari in mares non eſt fabuloſum; inuenimus in Annalibus.P. Licinio Craſſo, & C. Caſſio Longino Coſſ. Caſſini puerum factũ ex virgine ſub parentibus, iuſſuque Aruſpicum deportatum in Inſulam deſertam, hæc ille:quod etiam aliorum authorum teſtimonio cõprobatur, ſcripſit enim Licinius Mutianus (teſte Perrotto cõmentariis linguæ

latinæ

Digitized by Google

latinæ Epigrammate 2.) vidiſſe ſe Argis Ariſcõtem virum, cui antea fœminę nomen Areſcuſę, q̃ cũ puella ad nuptias traduſta eſſet in virum euaſit, barba & virilitate proueniente, vxoremq; duxit: ſcribit quoque vidiſſe ſeſe Zinirtiæ puerum huiuſmodi immutatum. Plin. præterea lib.7.c. 4. refert ſe in Africa vidiſſe Lucium Coſſitium ciuem Triſditanum, nuptiarum ſuarum die, de puella in marẽ mutatum. ſubſcribit & S. Aug. de ciuita. Dei lib.3.c.31. Ad hæc antiquorũ exempla operæ pretium duxi recentiora quædam exempla depromere, de quibus Baptiſta Fulgoſius lib.1. Regnante (inquit) Ferdinando Ludouico Guarnæ ſalernitani ex quinque fœminis filiabus, duæ Franciſca, & Carola, poſt quintumdecimum annum nuptui traditæ ſunt, & thori vſu ambabus genitalia mẽbra in marium morẽ erupere, mutatoque habitu publice pro maribus habiti ſunt, Frãciſcus, & Carolus nũcu pati: Eubuli quoque ſub eodẽ Rege puellæ viro diſpẽſatę primo tori vſu effractis membranis virilia membra prodierunt: quę domũ repetens, dotemq; recuperans iudicio publico, inter viros pro viro ſemper habitus eſt, idque ita ſe habere affirmat optimus hiſtoricus Andreas Eborenſis eloquẽtiſſimus exemplorum memorabilium, tit. de miraculis, parte 3. q caſus ſi nunquã continget, debebit Epiſcopus huiuſmodi irregularem, & non promouendum pronũtiare. Nam & Volaterranus teſtatur ſuo tempore virgini ipſa die traductionis hoc contigiſſe, & ad Alexandrũ Pontificẽ pro expiationis atque abſolutionis cauſa rẽ hãc fuiſſe delatam: ita ille li.24.tit. de veſſica in fi. Rationem horũ monſtrorum tradit Albert. Magnus libris de animalibus, lib.18. tract.2.c.3.

Huc prope accedit ille caſus, ſi quis ſexum mentiatur, id eſt ſi maſculus adoleſcẽtulus imberbis ſe eſſe fœminam ſimulauerit, & ſic ſexu mentito inter monialium clauſtra ſit receptus, forte vt delitijs frueretur; vtrum egreſſus detectus vir, ſit ad ordines admittendus, etiam ſi nullam monialem vitiauerit, & res occulta ſit? Delictum hoc grauiſſimum eſt, & omni ſupplicio dignum, vnde quantumuis occulto hæc fecerit, omni eccleſiaſtico ordine eſt indignus; nam ſi vouit in eo clauſtro, tenetur perſeuerare in clauſtro virorum, quando vouendi animum habuit Silu. in ver. religio. 3. q. 9.

Sed & ſi profeſſionem non emiſerit, vel ſi emiſerit animo ab alienato ab obligatione, i. per fictionem, debet omnino cogi loco pœnæ ad ſubeundam religionem virorum, vt diſputauit Bartholom. Brixien. & refert Archi. in c. quod interrogaſti. diſ. 27. & probat c. vt clerici, cũ gl. de regul. quicquid ibi delirando balbutiat Molinæus: non enim tunc promouebitur, quaſi dignus, ſed quaſi in pœnã ſimulatæ religionis, vt concludit Hug. in d.c. ꝙ interrogaſti, alioqui ſi ea promotio inter clauſtra concederetur gratioſę diceretur lucrũ captare ea ex re, ob quã dignus eſt ſupplicio; nõ enim debet mæreri ex malo opere aliud, quam pęnam: delictum enim non debet impunitatem præſtare, ff. de interd. & releg. l. relegatorum, in fi. Gemin. poſt alios Doct. in c. 1. §. caueant. de ſent. excommu. in 6. merito igitur clauſtrali obligatione cogi debet, & omnibus clauſtralib. onerib. ſ. promotioni ad certos, vel omnes ordines in maius pondus ſeruitutis, ſicut ille, qui ſuſpenſus eſt, ne diuinum officium dicat quomodocumque: nam per hoc non ſit immunis, quin priuatim officiũ dicere teneatur, Gem. & Doct. d. §. caueant: Hęc ſufficiant de viro ſexũ mentiente;

tienre:at è conuerſo de muliere mentiẽte ſexum.opportunius dicemus,cum de mulierum irregularitatibus erit agendum proximo capite.

De ſexus Muliebris irregularitatibus.

CAP. XXVIII.

1 *Mulieres proprie non dici irregulares.*
2 *Mulier ad imaginem Dei non eſt creata,*
3 *Chriſtus quare aſſumpſit ſexum maſculinum.*
Chriſtus repræſentare non poteſt,niſi ſexus maſculinus.
4 *Ordo eccleſiaſticus eſt medicina,non propter eum in quo eſt,ſed propter alterum.*
5 *Angelis non congruit poteſtas ordinis eccleſiaſtici.*
6 *Mulieri ordinis character imprimi non poteſt.*
Mulier aliquando dicitur presbyteriſſa, & ſacerdos.
Mulier diaconiſſa cur.
Mulier abbatiſſa cur.
7 *Mulier nec excommunicare poteſt,nec abſoluere.*
Mulier ad altare ſeruire non poteſt, poteſt tamen altare ſumma deuotione pertingere.
Brigidæ tactu altaris lignum viride factum eſt.
Monialis vaſa, ac ſacras res contingere non poteſt.
Mulier quamuis docta prædicare non poteſt.
Canon presbytero non permiſit diaconiſſam etiam in neceſſitate publica baptizare.
Mulier benedicere more ſuperiorum non poteſt.
Mulier detonderi in contemptum non debet.
8 *Irregularitas etiam in muliere conſiderari poteſt.*
9 *A muliere ſexum mentiente inter maſculos facta an rata habeantur.*
Marina virgo virum ſimulauit.
Theodora virgo virum ſimulauit.
Pelagia virgo virum ſimulauit.
Mulieri virilem habitum ferre prohibitum eſt.
10 *Mulier mentito ſexu habitans clauſtra virorum quomodo punienda.*
Mulier quæ habitum virilem ſumpſerat ſeueriſſime a Deo punita.
Ioannes Anglus, quem dicunt mulierem eſſe fabuloſe a multis narratur.
12 *Electio de muliere facta ad beneficia eccleſiaſtica eſt ipſo iure nulla.*
Opinio communis ius non facit in ijs,quæ ſunt impoſſibilia.
13 *Ordinati a muliere habita pro viro, nil receperūt.*
14 *Mulierem nunquam fuiſſe in Pontificatu, pluribus rationibus hic probatur.*

QVuoniam de hermaphroditis ab ordinum ſuſceptione repellendis tractauimus, quod mulie-
1 bris ſexus participes ſint, multo magis ipſum muliebrem ſexum repellendum eſſe natura,& ratio inſtituerunt. Nam multis viſum eſt vſque adeo mulieribus ordines non congruere, vt eæ nec irregulares quidem dici poſſint. Tabien. in verb.irregularitas.4.in princip. Soc. in c.ſententiam,in 5.parte principali.q.14 ad fin.ne cler.vel mon. non enim ipſa capax eſſe poteſt vllius ordinis,ſiue maioris,ſiue minoris natura ipſa repugnantes.S.Thom.4.diſt.25.q.2.art.2.& gl.in c.diaconiſſam.27.q.1.Not.Abb.in c.noua.de pæn.& remiſſ.idem Abb.in c.dilecta,de maior.& obed.tex.in c.mulieres. & c.fi.diſt.32.quæ ſicut characteris incapax eſt,ita nullum quodcumque officium ad ipſos ordines ſpectans, adminiſtrare poteſt,gl.in d.c.diaconiſſam, tex. in c.ſacratas,diſt.23.

Harum autem incapacitatum ratio eſt,qa ipſa ad imaginem Dei creata nõ
2 eſt.Ambroſ.in Epiſt.Pau.1.Corint.c.11. & c.mulier debet.& c.hæc imago,33.q.5.& de maio.& obed.c.dilecta.in gl.Ordines vero illi ſoli competunt, qui vice Chriſti ad altare miniſtret, Ambroſ. 1. ad Tim.c.5.merito mulier eos exercere non poteſt,cum nec vicem, nec perſonã Chriſti referre poſſit,ſicut enim per virum originale peccatum intrauit in mũdum, & non per fœminam, vt tradit S. Thom.3.ſent.diſ.12.ar.4. ad fi. & Chriſtus ideo aſſumpſit ſexum maſculinum, vt perfectum,& actiuum, ita quicumq; vicem Chriſti vult repræſentare, debet

eſſe proportionat⁹ perſonæ Chriſti, quæ proportio eſt in ſolo ſexu maſculino.per quem humanæ naturæ reparatio fieri debet,& non per fœmineum, vt ibi per eundem S.Tho.Deinde ordo Eccleſiaſticus eſt quædam medicina, non propter ipſum:in quo eſt, ſed propter alterum quia collatus eſt,non in remedium per-
4 ſonæ,ſed Eccleſiæ.Ideo mulieri hoc non congruit,vt ſit capax ordinis, ne videntur eſſe caput in Eccleſia,contra naturæ ordinem, c.eſt ordo.33. q. 5. Vnde nec
5 Angelis congruit hæc, vel alia poteſtas ſacramentalis,in aliquo ſenſibili S.Tho. 4.diſt.24.art.1.ad 2.& 3.ideo nec Angelus habet conuenietiam in natura cum Chriſto,qui eſt ſacramentorum auctor, vnde non habet poteſtatem baptizandi S.Tho.4.diſt.5.art.4.ad.5.

Si igitur mulier de facto ordinetur, exeq. nihil poteſt:gl.in d.c.diaconiſſam cum nec ordinis character imprimatur Archiepiſ.Flor.3.tit.29.c.6.verſ.Hermaphroditus: & omnes ſcriptores conſentiunt. Contingit tamen aliquãdo mulierem nũcupari ſacerdotẽ,vt apud Aeneã
6 Silu.hiſtor. Boemicæ.c. 16. quandoque presbyteram,vel diaconiſſam,ſed id nihil ad ordinem ſacrum ſpectat,d.c. diaconiſſam:nam ideo dicitur,'quia presbyteri vel diaconi ſocia eſt,vel quia propoſita eſt ad homilias legendas in choro mulierum.gl.in d.c.diaconiſſam. Socin. d.q.34.Archidia.d.verſ. Hermaphroditus,text.clarus in c.presbyter.& c.fi.diſ. 32.Sed & ſi aliquando Abbatiſſa nuncupetur; penes quam ſpeciali quodam iure eſt iuriſdictio,cap.dilecta.de maiorit. & obed.nõ tamen poterit exercere,quæ ſunt ordinis, vel quæ ab ipſo ordine dependent;nam interdicere non poteſt,Armil.in verb. interdictum. num. 24. nec excommunicare,nec confeſſiones audire, nec abſoluere a peccatis. d. c. noua. vbi Abb. atteſtatur de communi Docto. ſententia;idem Abb.in cap.de Monialibus.de ſentent. excommun.de quibus rebus eleganter ſcribit Dec. in l. fœminæ, de regul. iur. num.41 glo.in d. c.dilecta. Et vſque adeo à miniſterio ſacrorum ordinum mulier excluditur, vt nec ad altare liceat illi deſeruire ſacerdoti celebrãti,etiam ipſa neceſſitate vrgẽte: Archid. in c.hoc quoque.de conſec.diſt.1.ad altare enim accedere prohibetur,vt presbytero miniſtret,c.1.in fin.de cohab.cleric. Dec.in d.l.fœminæ,nume. 42. vnde reijcienda eſt ſentẽtia.Vinc.in c.propoſuit, in fi.de fil.presbyt.qui putauit in neceſſitate valde vrgente, mulierem poſſe altaris miniſterio deſeruire.

Eadem ratione fit. vt moniales & ſi Deo dicatę ſint,nihilominus vaſa,ac res ſacras tangere prohibentur, ex decreto Bonifac. 1. ſcribit Onuphr. in vita eius; nec poteſt Thus deferre ad altare, diſt. 23. cap.ſacratas ex decreto eiuſdem Bonifac.1.Poſſet tamen tanta mulieris ſanctitas eſſe, quod ſi altaria, vel aliquid aliud ſacrum contingeret per vehementẽ deuotionem nil peccaret, cuiuſmodi narratur de Sancta Brigida Scota, a d cuius contactum altaris lignum, in eius virginitatis teſtimonium, ſtatim viride factũ eſt, tempore Iuſtini primi, cuius feſtum ad Calend.Februar.celebrari olim conſueuerat. Veſtes quoque ſacratas, quibus actu Deo miniſtratur, ideſt dum ſacerdos actu ſacrificat, contingere nõ poteſt,tex.in cap.veſtimenta.de conſecrat. diſt.1.Silu.in verbo fœmina.Alberic.in verb. fœmina. Summ. Conf.lib.3.tit.33. de impedimen.ſexus, q. 1. Mulier etiam quantumuis docta prædicationis munus exercere prohibetur, capit. noua.de pœnit.& remiſſio,cap. mulier.diſtin. 23, adhuc

Digitized by Google

ad hunc enim ſexum non pertinet in Eccleſia docere,licet poſſit priuata exhortatione monere. Hugut.d.c.mulier. diſt. 23.S.Tho.4.diſt.5.art.4. ad 4. nec ad id ſuffragabitur ſuperioris auctoritas,vel licentia.Panorm.in c.decernimus.de iud. quicquid contrarium dicat Deci. ibi, & gloſ.in c.adijcimus, 17.q.1. nam contra hos eſt dictum Apoſtoli prohibitorium 1.ad Corinth.c. 14.Mulieres in eccleſijs taceant,non enim permittitur eis loqui; rurſum docere mulieres non permitto, ſed diſcant in ſilentio.1.ad Timot.c.2.

Quib.apoſtolicis locis conſtat mulieres diſpenſandas non eſſe ad prædicationis munus,cum nec virgini matri Marię hoc à Domino fuerit diſpenſatum, vt dicitur in d.c.noua. Nam quæ mulieri prohibentur ob incongruētiam ordinis, ad hunc ſexum nec per diſpenſationē cōcedi debent. exēplo nobis erit Petrus Archiepiſcopus, de quo Sophronius Sophiſta in prato ſpirit.c.3. Lipō. eod. prato, c.3.nam cum is Canonem presbyterum præpoſuiſſet baptiſmis conferendis, & adoleſcentula quædam formoſiſſima baptizanda eſſet,Canon veritus ne in conferendo baptiſmo tentatione pulchritudinis vinceretur,ab illius baptiſmo abſtinuit,nec alius quiſquam ipſius loco ſubſtitui poterat ad illud opus pręſtandum, niſi diaconiſſa quædam, quā ſanctus vir nullo modo admittere voluit ad baptiſmi illius opus,ne ſanctorum patrum decretis aduerſaretur,etiam ſi vrgeret neceſſitas:hęc ex eo loco.

Eadem ratione nulla mulier benedictionem impendere poteſt in ſignum ſuperioritatis loco publico. d.c.noua,cum gl.Tamē ſimplici charitatiua, materna fraternaq;benedictione vti poteſt. Silu. in verb.fœmina,n.4. nec ſola hæc maiora munera mulierib.interdicta ſunt, verum etiam leuiora quędam: nam cum ad ordinis obſeruantiam ſpectet clericos detonderi, diſt. 23.c.prohibere,& c. clericus. de vit.& honeſt. cleric.Diaz in praxi canon. cap. 70.tamen mulieribus detonderi peccatum eſt,etiam ſæcularibus, c. quæcūque.diſt.30.cap.vxoratus. de conuerſ.coniug.gloſſ.in Clemen.attēdentes.de ſtat.regu.in verb. & cornutis: quæ detonſio eſt accipiēda etiam in ſimplici orbiculari forma, expreſſim ſcribit Silu.in verb.fœmina,num.3. ſed hoc intellige ſi pertinaciter,& in contemptum detondeant: alioqui ſi ex fatuitate, aut ſimplicitate, non erit peccatum. Roſell. in verb. fœmina. Rurſum hoc intellige in mulieribus Deo dicatis,proprias domos habitantibus,alioqui clauſtrales detonderi poſſunt ex cōſuetudine, Archid. in d.c.quæcumque,& in cap. 2.20. q. 2. & quæſt.4.cap.2.& glo. in d. cap. attendentes.

Rurſum intellige ſi ſe detondeant, vt ſectentur aliquod nouum religionis genus ſuperſtitioſum à ſede Apoſtolica improbatum;nam non carerent ſuſpicione hæreſis, vt patet in Concil.Gangren. in præfat.& c.17.& in c.quæcumque.

Ad pręmiſſa pulchra oritur quæſtio, an mulier cum ſuſpendere, interdicere, vel excommunicare non poſſit,hæc ſi faciat,incurrat irregularitatē;irregularitas vera in muliere conſiderari non poteſt,nec quidem ex vero homicidio,quia priuatio prēſupponit habitum,vt aperte hoc docet in propoſita quæſtione Soci.
8 in d.c.ſententiam.5.parte princ. q.14. effectus vero irregularitatis,qui ſunt excluſio,& depoſitio in ipſa muliere conſiderari poſſunt: nam ex hoc abuſu iuriſdictionis poteſt priuari ſuis facultatibus & prærogatiuis, quia cum habeat aliqñ ius conferendi beneficia, & ſubditos habeat

beat clericos cum plena iuriſdictione. c.
dilecta, de maio. & obe. & ibi Abb. Dec.
in d.l.fœminę,nu.10.vbi citat Abb. in c.
cũ dilecta,in 2.glo. de confirma.vtil. vel
inutili. poterit hæc mulier fieri irregu-
laris,ideſt indigna iſtis facultatib.& ipſa
dignitate priuari,ꝓp abuſum ſuę iuriſdi
ctionis,ſicut alij in dignitate poſiti, c. ſi
quis Abbas. 10.q.2.Socin.in d.q.14.

Ad mulierũ irregularitates illa aptiſ-
ma quæſtio adferri poteſt,ſ.an mulier ſe
xum ſimulans,i.ſe virum eſſe mentiens ,
9 ita quod inter viros pro viro habeatur,
an quæ egerit rata habeantur.

Sed ante omnia, ne fabuloſa propone
re videamur;hiſtoriam de his rebus tra-
ctantes ſubijciemus : Eugenia Philippi
conſulis filia, Eugenius credita Abbatis
officio fungi Alexandriæ meruit ; in ea-
dem vrbe Euphroſina virgo ſub Smarag
di noīe latens,à pueritia contemptis nu
ptijs annos octo ſupra triginta,in mona
chatu vitam ſanctiſſimã duxit, cui dies
feſtus ab eccleſia pręſcriptus eſt Calẽd.
Ianuarij,ſed Symeõ. Metaphr.eius vitã
narrat ſub die 25.Septemb.

In Achaia quoq; Marina virgo virili
habitu monachum repræſentans accuſa
ta eſt,quod cum meretrice fornicata eſ-
ſet, eamque prægnantem reddidiſſet ,
quam accuſationem patienter ferens ,
partum prægnantis accuſatricis diligen
ter nutriens, omne ſeruitium ab Ab-
bate impoſitum maluit patienter ferre,
quam mulier detegi;ſed poſt obitum co
gnita,vnicum, & inauditum inter mona
chos conuerſationis reliquit exemplum
cui feſtus dies datus eſt ſexto dec.Calen.
Auguſti,& ſcripſit Lipom.tom.ſexto.in
pręfatione vitę alterius Sanctæ Marinæ:
Theodoræ quoque Alexandrinæ idem
cõtigit,vt ſub virili habitu damnaretur
tamquam fornicator, & partum coacta
quaſi pater alere,paruit humiliter,& eũ
ad ſummam vſque virtutem educauit ,
quaſi ꝓprium,vt ſcribit idem Metaph.
in eius vita , die vndecima Sept. Fuit &
Pelagius pro Pelagia ſub monachorum
habitu,vt tradit And.Eboren.lib.exem-
plorum memorabilium,tit.de veritate ,
vlt.c.ex Marulo lib.4.

Iſtis igitur caſib. non idem eſt , quod
in viro ſexum ſimulante;nam lic et viro
intra moniales ſexum mentienti , mul-
tas pœnas irrogari à iure ſupradiximus,
quia nulla in eo pietas excogitari po-
teſt : tñ iſte mulieres ſanctæ laudantur
ob ſummam pietatem ſeruandę caſtita-
tis, & vt Chriſto liberius ſine hominum
moleſtia incognitæ deſeruirent,vt ſupe-
rioribus exemplis patet: generaliter ta-
men mulieribus virilem habitum aſſũ-
mentibus anathema eſt. Cõcil. Grangr.
c.13.habetur 30.diſt.c.ſi qua mulier.

Nec propterea Eugeniæ prædictæ vl-
la culpa impingi poteſt , quod indigne
Abbatis munus geſſerit,& virilia mune
ra exercuerit benedicendo,prædicando;
nam id munus accepit inuita,& renitẽs;
deinde humilitate magiſtra ſolo Abba-
tis nomine eſt vſa,benedictiones mater-
nas,ac fraternas dando , at exhortatio-
nes,ac correctiones priuatas,intra clau-
ſtrum facere non prohibetur mulieri,vt
proxime diximus , & docet Hug. diſtin.
23.cap.mulier:Ideoque pie quiſque cre-
dere debet , nihil eam omnino egiſſe ,
quod ſexui repugnaret, & ob id ordines
minores non contuliſſe,baculo,& mitra
vſam non fuiſſe, ſic Spiritu ſancto eam
intus docente,vt tradit S. Antonin.hiſt.
part.1.tit.7.c.6.§.12.

Fateor tamen malam aliquando mu-
lierem,peruerſa intentione clauſtra viro
rum ſubire poſſe , quo caſu grauiſſimis
10 pœnis punienda. Hug. in d.c. quod in-
terro

terrogaſti, cogetur etenim vitam dege-
re,ob pœnitentiam perpetuam,in clau-
ſtro mulierum , & inter eas profeſſionē
emittere,Hugol.& Archidiac.d. c. quod
interrogaſti.Silu.in verb.religio 3.verſ.
nono quæritur,eiſdem rationibus , qui-
bus & vir profiteri cogitur,vt alias dixi
mus : Quod ſi huiuſmodi mulier huma-
no iudicio non puniatur, ſeuerius etiam
in hoc ſæculo a Deo punietur,vt narrat
Greg. Turon. quod cum Simon Antio-
chenus quadraginta,& vltra annos in co
lumnis ita ſolitarius vixiſſet , vt nec ab
vlla vnquam muliere , nec ipſa matre ſe
videri permiſiſſet, mulier quædam ſum-
pto virili habitu , ad eum accedere ſta-
tuerat, in ipſo tamen Eccleſiæ limine ca
dens mortua eſt,vt ſimulatio illa, quan-
tum impia eſſet cognoſceretur ex Dei
vltione.ſic ille lib.in glo.confeſ.c.26.

Vertitur igitur in dubium, quid iudi-
candum de ijs,quos mulier ſexum men-
tiens,ad ordines promouerit, Chriſma-
te linierit,an ij exercere ſuſceptum ordi-
nem poſſint? an vero reiteranda ordina-
tio? exemplo afferri poteſt illa , quam
11 ego puto fabuloſam narrationem de Io
anne VIII.Pontifice Anglo, quam fœmi
nam incertum , & ignarum vulgus nar-
rat,an ordines , & reliqua ab eo collata
fuerint nulla?ita vt ab eo ordinati reor
dinatione indigerent : & ſane cum om-
nis electio ad beneficia eccleſiaſtica de
12 muliere facta ſit irrita ipſo iure, vt do-
cet Aegi.in c.licet.de electio. in 5.quæſi
to in verbo abſque vlla exceptione , in
verſ.ſexto dico,quod probat Iacobatius
in tractat.de.Concil.lib.3.titu.de excep.
hæres.in Pap.verſic.& idem in infante ;
conſequens eſt, quæ ab illo facta ſunt,
infecta ſint, non ſolum quia iuriſdictio-
ne careat,verū etiā, quia mulier omnis
poteſtatis ſacerdotalis incapax, q̄ quod
non habet ipſa,dare non poteſt; vulg.re
gula;nec communis opinio facit ius,q a
in ijs quæ de ſui natura ſunt impoſſibi
lia,cōis opinio ius non facit. Doct. in l.
Barbarius.ff.de offic. præſ. ideoque qui-
cumque ad ordines ab ea promoti ſunt,
nihil exercere poſſunt; ſed cum primum
id ſciant,Pontificis veri diſpenſationem
quærere debent:qui ſi digni ſunt, præſer
tim ſi in ſuſceptis ordinibus non admi-
niſtrauerint facile à Papa obtinebūt. Al
beri.in verb.ordo.3.in princ.Sūm.conf.
de ætat.ordin. q. 8. Verum eſt tamen q̄
13 quamdiu hic ignorauit, ſe a muliere or
dinatū, quicquid adminiſtrauit circa ſa-
cramenta pie credi poteſt,habet ſuos fi-
nales effectus:quia sūmus ſacerdos Chri
ſtus ſupplet defectū, ne decipiatur eccle
ſia,S.Tho.4.diſt.24.Silu.in verb.Baptiſ
mus 6.

Propterea ego puto eſſe commenti-
tium hoc,quod de eo Ioanne octauo cir
cumfertur ; tum quia hiſtoricorum ne-
14 mo palam id dixit , ſed omnes aut du-
bitant, aut referri atteſtantur;cū tamen
eo tempore quo eum regnaſſe ferunt ,
quamplurimi vixerint hiſtorici, nemo-
que illorum huius fabulæ meminerit ;
quod longa oratione probat Onuphr.in
Pontificum chronologia diligētiſſimus,
in ſcholijs ad Platinam in hoc ipſo Pon
tifice;& ſane veriſimile non eſt , Roma-
num hunc cœtum, tam oculatum rebus
in omnibus,in hoc tanti ponderis nego-
tio allucinatum eſſe:non.n. tāta leuitas
in Cardinalib.credenda eſt, nec in ocu-
latiſſimo populo,vt ſcribit Bald. in cap.
licet.de electio.& refert Iacobat. in tra-
ctat.de Conc. lib. tertio , in titul. de ex-
ceptio.hæretic.contra Pap. verſicul. de
Hermaphrodito ; nam vel initio , vel
progreſſu temporis , rem detegi opor-
tuit , vel ſaltim morte ; quo fit , vt cre-

Digitized by Google

damus ſi vere mulier extitiſſet morte detecta, quod multi in Romana Eccleſia tumultꝰ excitati fuiſsẽt pp acta ipſo ſuo pôtificatu, quæ reſciſſa eſſe nullus niſi fatuus ignorabit; ne videretur eccleſia fauiſſe hæreſi Quintilianorum, & Pepuzianorum, qui mulieribus ſacerdotium permittebant. Auguſtin. lib. de hæreſ. 27

Ideo quomodo fieri potuit, vt tot Cardinales, Epiſcopi, & presbyteri ob tot ſacramenta adminiſtrata ſicco pede tantũ facinus prætermiſerint? vel Eccleſia omnino diſſimulare potuerit tantam rem; in qua de Dei ſummo negotio ageretur? Quare cum de ijs nihil oĩno, & ne minimum quidem motum in eccleſia factum conſtet, certe & illud neceſſarium videtur, ſ. quod nullus vnquam Pontifex mulier extiterit; video enim quod cum Cõſtantinus laicus fauore Tothonis Nepeſini ad Pontificatum aſpiraſſet, & per vim coacto Gregorio Præneſtino Epõ, ad ordines ſacros promotus fuiſſet, quia id ſacris canonib. aduerſabatur, a Pontificatu non ſolum depoſitus eſt hic Conſtantinus, verum etiam cõgregatum Romæ Concilium, quo decretum eſt, vt qui a Conſtantino eo anno ſui Pontificatus promoti erant, Epãtum dimitterent, ad priores ordines redirent, & presbyteri, ac diaconi ſuos ordines ſcirent ſe inaniter ſuſcepiſſe; quinimmo reliqua omnia ſacra irrita habita ſũt, præter baptiſmũ & chriſma; vt fuſius de ijs Platin. in Stepha. III. & alij recentiores; cur igitur nõ ijſdẽ motus excitati fuiſſent in Eccleſia ſi moriente eo Ioãne VIII. Anglo, ſexus Eccleſiæ innotuiſſet? omnia ſurſum deorſum verſa in Vrbe, atq; extra, quis nõ audiſſet? totoq; orbe de hac re agi, ſcribi, annotari, & vel lippis, & tonſorib. vbicũque locorum nota fuiſſe? hiſtorias oẽs, Annales, Chronica eius temporis, quis non hoc portento impleſſet? cum tamen neminem omnino eo tempore id feciſſe conſtet. Nam Regino, & Otho Phriſingenſis, & Vrſpergenſis illius pene ſæculi ſcriptores huius rei penitus nihil meminerunt. Fuit quidem Ioannes Anglus Papa, ſed ferũt eum valde effeminatum, ꝙ Theodorę nobili ſcorto in oĩbus obſequeretur, perinde atq; ab ea Pôtificatus adminiſtratio penderet: eamque ob rẽ Ioanni fœminæ cognomen impoſitũ eſt, vti cõſtat ex Luitprando eius temporis ſcriptore.

De Monialium irregularitatibus.

CAP. XXIX.

1 *Moniales quadam ratione irregulares dici poſſunt.*
1 *Vela Monialium quinque & plura.*
Velum profeſſionis ſacrum.
Velum conſecrationis ſacrum.
3 *Moniales raro conſecrantur, & quæ.*
Velum ordinationis difficile conceditur monialibus, quæ expertæ ſint matrimonium.
4 *Velum prælationis quibus detur.*
Prioriſſa, & Vicaria non inſtituuntur cum velidatione.
Velum continentiæ viduarum eſt.
Velum in prima detonſione, & habitus aſſumptione ſolet dari monialibus.
Velum alium datur Conuertitis, quas dicunt Pœnitentes.
5 *Moniales prohibentur eſſe omnes mulieres ſcandaloſæ, vel reprehenſibiles.*
6 *Moniales aliquando fiunt inuita iudicio Eccleſiæ.*
7 *Moniales eſſe non poſſunt mulieres contagioſæ morboſæ, demoniacæ furioſæ.*
8 *Monialibus obſunt omnia impedimenta, quæ poſſunt inficere tam corpus, quam animam.*
Veſtales virgines quibus ſuperſtitionibus admittebantur.
9 *Hermaphroditus non poteſt fieri monialis, etiam ſi incaleſcat in fœminam.*
Illegitima mulier monialis eſſe non prohibetur.
10 *Clericari prohibitus, non prohibetur monachari.*
11 *Illegitima monialis non poteſt fungi prælatura.*

Abba-

Digitized by Google

Abbatiſſa dicitur conſtituta in dignitate.

In electionibus ſuperior non cenſetur velle diſpenſare ad præiudicium eligentium.

12 Monialis, quæ eſt de linea eorum, qui occiderunt proprium Epiſcopum, non poteſt fungi vlla prælatura.

Monialis filia conſtituti in ſacris eſt infamis.

Monialis filia ſcænici eſt infamis.

Infamis eſt quiſquis ordinari non poteſt.

13 Religionis ingreſſu licet tollatur omnis irregularitas, non tamen reddit habilem ad prælaturas.

Corrupta fieri non poteſt Abbatiſſa.

14 Bigama mulier Abbatiſſa fieri non poteſt.

Bigama etiam eſt quæ poſt votum præuaricatur.

15 Reprehenſibiles mulieres non ſunt facile in clauſtro ad profeſſionem admittendæ.

Annus probationis conceditur, tam gratia monaſterij, quam profitentis.

Monaſteria mulierum maiore cura egent, quam virorum.

16 Moniales profeſſæ delinquentes, non eijciuntur a clauſtro, niſi pro atrociſſimis.

Monialibus, quæ genera pœnitentiarum imponat Baſilius.

17 Conſecratio paucis monialibus conceditur, & quibus.

Reprehenſibiles moniales prælatura fungi non poſſunt.

Abbas criminoſus ab Epiſcopo deponi poteſt, etiam inuito monaſterio.

Argumentum valet ab Abbate ad Abbatiſſam.

18 Abbatis nimia ſimplicitas, aut negligentia ſufficit ad eum deponendum.

Abbatiſſa non ſumens Eucharistiam ſingulis menſibus, reprehenſibilis eſt.

Moniales irregulares dici poſſunt aliqua ratione.

Monialis qua ætate ad prælaturas admitti debeat.

Maria Magdalena ſine diſpenſatione Abbatiſſa non eſſet.

19 Abbatiſſa eligenda ſub edita forma, alias reijcitur.

20 Abbatiſſa eſſe non poteſt, quæ per vim aliquam monialem ad religionem admiſerit.

21 Abbatiſſa eſſe non poteſt; quæ impedierit ſine cauſa eam, quæ votum emittere ſtatuit.

Abbatiſſa inobſeruans regulæ non eſt toleranda.

Abbatiſſa incauta, non caſta, immiſericors, indiſcreta, non ſobria, deponi poteſt.

Abbatiſſa, & aliæ prælatæ ſuſpendi poſſunt a ſuis officijs.

22 Conſecratio reiterata omnem monialem facit criminoſam.

23 Conſecratio monialium eſt quoddam ſacramentale, & ideo non varianda.

24 Abbatiſſa ante confirmationem adminiſtrare prohibetur.

Abbates, & Abbatiſſæ, quibus cauſis ante confirmationem adminiſtrare poſſint.

25 Abbatiſſa excommunicare non poteſt moniales nec abſoluere, aut ſuſpendere, aut interdicere.

26 Abbatiſſa nullum velum monialibus imponere poteſt; præter velum habitus; vel profeſſionis.

Abbatiſſa publice benedicere non poteſt.

Abbatiſſa confeſſiones audire non poteſt.

Abbatiſſa prædicare non poteſt, quamuis docta.

28 Monialis vnius habitus, non poteſt fieri prælata; in monaſterio alterius habitus.

29 Abbatiſſa etiam mutilata aliquo membro eſſe poteſt.

30 Vidua conſecrari non poteſt regulariter.

31 Conſecrationis velum dari non poteſt quomodocumque corruptæ moniali.

Virginitas animo perdita recuperari poteſt.

Virginitas perditur omni pollutione cum conſenſu.

32 Conſecrationis velum eſt negandum moniali indignæ; etiamſi inde ſcādalum naſceretur.

33 Monialis quomodocumque etiam occulte corrupta; debet abſtinere ab omnibus officijs conſecrationi competentibus.

Baptiſmus non reſtituit integritatem mulieri corruptæ.

34 Virgines puellulæ non perdunt virginitatem, per actus quoſdam inhoneſtos.

Virginitas non amittitur fluxu ſeminis inuoluntario.

Virginitas non amittitur a dormiente, vel ebria ſtuprata.

35 Virginitas etiam amittitur per vim, conſenſu accedente.

36 Virginalis clauſtri corruptio a Medicis facta, non obeſt ne virgo permaneat.

Conſecrationis velum ſi ab Abbatiſſa imponatur moniali; nil actum videtur.

37 Virginum velamen repræſentat integritatem matrimonij Chriſti ad eccleſiam.

38 Epiſcopus non poteſt delegare ſacerdoti facul-

tatem imponendi velum conſecrationis monialibus.
Papa demandare poteſt ſacerdoti; vt velum conſecrationis imponat Moniali.
Forma non ſeruata,nil actum videtur.
Pontificale Epiſcoporum eſt ſeruandum, & habet vim iuris.
39 *Aetas; quæ requiratur in velis monialium accipiendis.*
40 *Monialis profiteri non permittitur;niſi præuio examine.*
41 *Conſecrationis monialium facienda tempora.*
42 *Conſecratio monialis, quocumque tempore in neceſſitate fieri poteſt.*
43 *Argumentum trahi poteſt a ſacramentis ad conſecrationem monialium.*
44 *Monialis conſecrata nubens excommunicata ipſo iure eſt.*
Epiſcopus non diſpenſat ſuper bigamia.
45 *Moniales violantes interdictum ſunt ineligibiles.*
46 *Moniales violans interdictum vtendo proprijs officijs.*
47 *Monialis non poteſt tranſire de vno monaſterio ad aliud.*
48 *Monialis impudica a clauſtro expellitur.*
49 *Monialis pretio recepta excludenda a clauſtro.*
50 *Monialis, quæ nimium differt votum profeſſionis a clauſtro eijcitur.*
51 *Mulier quælibet poteſt leuare puerum de baptiſmo.*
Monialis commater fieri prohibetur, & in confirmatione,& baptiſmo.
Compatres ſunt fideiuſſores filij ſuſcepti de fonte.
52 *Compater tenetur filium ſuſceptum fidem docere.*

CVm proximo anteriori capite de muliebris ſexus irregularitate tractauerimus, operæpretium eſt, vt hoc loco de religioſis mulieribus, quas
1 moniales dicunt,pleno tractatu agamus. nam & in ſuis ordinibus; ac miniſterijs impedimenta quamplurima pati poſſunt: aliqua enim ratione irregulares fieri poſſe videntur, vt ſcribit Armil. in verb.interdictum,num.57.Impedimenta autem monialium omnia, præcipue verſantur circa eorum velamina, ideo primum de ijs breuibus agendum eſt: Quinque enim vela permiſit Eccleſia in
2 monialium ordinibus,de quibus Pet.de Palud.4.diſt.38.gloſ.in c. illud. 20.q.1. poſt Hug. quæ ponit tantum quatuor, quæ ſolis virginibus competunt,at quintum viduis congruit.

Primum igitur eſt velum profeſſionis quod puellis prima voti aſtrictione imponitur tam viduis, quam virginibus commune, & hoc eſt ſacrum.20.q.2.ca. puella.

Secundum velum eſt conſecrationis, quod ſolis virginibus iam profeſſis imponitur,gl.in d.c.illud.in verb.velamen. tex.in c.placuit.20.q.1.& c.iuuenculas.
3 & diſt.77. c. placuit. nec paſſim omnes virgines profeſſæ conſecrantur hoc ſecundo velo,ſed eæ ſolæ, de quibus extat laudabilis. & inſignis conuerſatio, & quæ tria vota emiſerint, & non ſint de ordine mendicantium Archiepiſc. Florent.quem refert Tabien.in verb. virginis conſecratio,& Silu.in verb.conſecratio:immo nec omnes, quæ ſunt eiuſmodi conſecrantur, ſed perraro hoc velum imponitur.

Tertium eſt velum ordinationis, quo in diaconiſſa creanda vtuntur Epiſcopi eſt enim hic diaconatus,nõ qualis in ſacro ordine maſculorũ, ſed genus nudi officij,quod per benedictionem,& Breuiarij traditionem prælati,virgo ſuſcipit,vt in choro mulierũ,vel officium inchoet, vel homilias legat:non.n. aliter hoc officium præſtare ei liceret.Hodie tamẽ cõi cõſuetudine,cum velũ cõſecrationis imponitur,hoc etiam officium accipiũt ſine vlla alia veli impoſitione; & hoc velum ordinationis diaconiſſæ, difficile datur monialibus, quæ aliquando matrimonium expertæ ſunt;vt habetur Concil.Conſtantinopol.6.c.48.

Quar-

Quartum eſt prælationis, quod ob antiquam profeſſionem laudabilemque, ac diuturnam conuerſationem, rerumque monaſterialium vſum, quaſi prudentioribus confertur: in qua re nullum ſpeciale velum imponitur, ſed ſimplex prælati datur benedictio: cap. indemnitatibus. verſic. ſane, de elect. lib. 6. vt in Abbatiſſis inſtituendis tradit Hug. & poſt eum gl. in d. c. illud. Prioriſſæ vero, & Vicariæ huiuſmodi benedictionem non ſuſcipiũt gl. in d. c. indemnitatibus. in verb. Abbatiſſa.

Quintum eſt velum continentiæ, & obſeruationis, quod viduis tantum imponitur, præter illud, quod habuit quando ab initio ingreſſa eſt, probatur in c. vidua 27. q. 1. vbi aperte probatur in vidua duo hæc vela exiſtere: hoc autem etiam virginibus competere poteſt, cum tamen virginale velum viduis congruere non poſſit. c. deuotis, 20. q. 1. nec quidem ſi Epiſcopus velit, vt ibi.

Addi poteſt & ſextum velum album quo ab initio in prima detonſione imponitur, cum ſuſceptione habitus: de quo poſſet etiam intelligi Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 17. de regular.

Poteſt addi, & ſeptimum, quod datur pœnitentibus, quas Conuertitas dicunt. Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 18. de reg. Circa igitur hæc omnia vela plurima impedimenta canonica verſari poſſunt, de quibus ſigillatim ordine pertractabimus.

Omnis igitur mulier, quæ irreprehenſibilis non eſt, ſed reprehenſione digna,
5 vtputa ſcandaloſa, petulans, non debet ad clauſtrum admitti, tex. iuris ciuilis, in authen. quomod. oport. Epiſc. §. quanta. Sed quia iura ciuilia eccleſiaſticas perſonas non ligant, ideo totum hoc negotium arbitrio Epiſcopi, vel ſuperioris reſidere debet, pro ratione loci. Quo vero ad excommunicatas, hæreticas, ſchiſmaticas, atque aliter flagitioſas, ſicut & clericos ab ordinibus eiiciendos dicemus, ita & has a clauſtro excludemus; imo tanto magis, quãto periculoſius reliquæ virgines corrumpi poſſunt, vt concludit Baſil. lib. de inſtit. monachorum.

6 Aliquando tamen pœnitentes, quæ in ſeculo fuerunt criminoſæ, & reprehenſibiles in monaſterium detruduntur, non volentes, ſed inuitæ ad perpetuam pœnitentiam peragendam, ad mandatum ſuperioris, c. fraternitatis, vbi plena gloſ. diſtinct. trigeſimaquarta, facit cap. ſi ille diſtinct. quinquageſima, & cap. de lapſis, 16. q. 6.

Aliquando vero etiam volentes, vt propriæ [illegible]æ quærant remedia, & iſtæ admittuntur. Concil. Trident. ſeſſion. 25. dicto cap. decimo octauo, & Conuertitæ appellantur, quę aliorum regulis non ſubſunt, ſed proprijs quibuſdam inſtitutis vtuntur ſeorſum habitantes a virginum clauſtris, vt ibidem. Si igitur in quouis monialium genere aliqua contagioſa ſit, morboſa, dæmoniaca, furioſa, ante profeſſionem excludenda eſt, ſicut & maſculi quoque non promouerentur: ſtolidas vero, ac rudes, aut hebetes, nil prohibet eas recipi poſſe: cum plerumque ſanctiores ſint: Surdam autem, cæcas, claudas, mutas, gibboſas, nullo iure impediendas puto, quãdoquidem in his maior & religio, & ſubiectio futura eſt.

In ſumma omnis defectus, qui alijs virginibus obeſſe poteſt, vel ratione mali exempli, vel ratione imitationis delicti, vel ratione ſcandali, vel ratio-
8 ne infectionis, tam animi, quam corporis, impedimento eſſe debet, ne inter moniales recipi poſſit, vel retineri, vt expreſſim habetur, de ſtatu

regul.c.1.lib.6. At ij defectus, qui propriam ipſius patientis perſonam ſolam attingunt, nec ad alias tranſeunt, nullo iure impedimentum adferre poſſunt canonicum; ideoque quaſcunque deformitates habeat monialis, non æque excludi debet, vt maſculus ſolet excludi ab ordinibus, quia claritas perſonæ, quæ requiritur in maſculo, eſt propter ordinẽ ſacrum; ad miniſterium corporis Chriſti; a quo excluditur omnis notabilis deformitas corporis, S.Thom.4.diſt.25.q.2.artic.fin.& 3.q.82.art.fin.ad 3. quæ ratio ceſſat in moniali, in qua nil conſideratur, niſi pietas, & religio in Deum nullam habens publicam adminiſtrationem, quaſi in ſolitudine verſans, quod vel ipſum nomen monachatus indicat, cum pro mortuis habeantur, ſoli Deo viuentes, ſolam præ ſe ferentes triſtitiã. c.placuit. 26. q.1. quod confirmatur ex eo quod deformitates plerumq; ingredientibus religionem facillime diſpenſantur, vt ſuis locis opportune hoc volumine diximus.

Quæ omnia tanto magis obſeruanda ſunt, quanto longius diſtant ab Ethnicorum legibus ſuperſtitioſis, in quibus conſtitutum fuerat virgines Veſtæ dicari non potuiſſe, ſi lingua debili, ſi diminuto ſenſu aurium, aut parte aliqua corporis deformes fuiſſent, vt refertur ab Aul. Gell.lib.1.cap.12. Nam ſi monialium monaſteria inſtituta ſunt, vt Deo famulari longe à ſæculo poſſint, & vt propriæ ſaluti tutius incumbant, non ſunt conſiderandi defectus huiuſmodi, ſicut nec conſideramus illam eorundem ethnicorum ſuperſtitionem, qua iubebant, ne virgo maior eſſet annis 10. vel ne Patrina, aut matrina eſſet, ideſt alterum parentem ſiue patrem, ſiue matrem haberet ſuperſtitem; aut ſi emancipata eſſet, aut ex patre emancipato nata, aut ex patre, qui aliquando fuiſſet ſeruus, ſeu ſordidam aliquam artem exercuiſſet; aut ſi ipſa alteram ſororem inter eaſdẽ veſtales haberet, aut ſi pater eius in Italia domiciliũ non haberet, nec ſuperſtites tres liberos: Hæc quia ſuperſtitioſa ſunt, & Chriſtianæ diſciplinæ contraria, de eis nulla conſideratio haberi debet: Nam prædicta omnia nihil obeſſe, aut impedire poſſunt, quin ad religionis ingreſſum, & ad profeſſionem huiuſmodi virgines admittantur.

Hæc generatim dicta ſint: at non fuerit incongruum, ſi ſpecialius ad monialium canonica impedimẽta traſeamus;
9 primũ illud occurrit, quod ex ſexu venit, nã hermaphroditus, nec inter mulieres admitti debet, nec quidem ſi plus incaleſcat in fœminã, quam virum, ꝑꝑ illas reliquas, quas vt maſculus exercere poſſet; nam ſicut eunuchos, & caſtratos infra eas nõ admittimus, qm̃, Venerem (& ſi ſterilem) turpib. cõplexib. exercere poſſunt, vt ſcribit. S.Baſil. lib. de virginitat. & Epiſt.87. Ideo lõge magis hermaphroditi reijciendi, cum præterea ad monſtra pertinere videantur, & infames, quamquam ſola hæc naturę infamia a clauſtro eos non excludit, ſed periculum caſtitatis.

Illegitimæ vero mulieres, tametſi ab ingreſſu religionis non arceantur, ſicut nec illegitimi maſculi, gl. Abb. in c.fi. de fil.presb. per illũ text.& per c.1.eod.tit. Tabien. in verb. Ordo.4. Archid. in c.1. diſt.56.& ibid. Hug. vbi oẽs probant illegitimum admitti ad religionem; ita ſane & de mulierib. dici põt, nam & ſi quis prohibeatur fieri clericus, nõ tñ prohibe-
10 tur monachari. Abb. in c.in quibuſdã 1.col.de pœn. ſed licet ingreſſus cõcedatur; tamen ipſis ingreſſis, omnis prȩlatu

Digitized by Google

ra vetita eſt. Abb.ibid. col. 2. in princ. per tex.ibi.

Hinc fit, vt eodem exemplo virorum & ſi mulierem illegitimam ad ingreſsũ religionis admittendam putem,non tamen prælatura eam fungi ꝑmittere debemus,ſ.vt Prioriſſa, Vicaria, & multominus Abbatiſſa fiat,tex.gl.& Abb.in d. c.in quibuſdã,gl.in c.indemnitatib. §.1. in verb.canonica.de electio.lib.6 & poſt eam Geminian. ibidem, qui hinc inde diſputando hoc cõfirmat,& ego ſequor, nam honor eſt Abbatiſſam fieri: & multa cautione prouidẽdum, quomodo eligatur.vt d.c.indemnitatib.Conc. Trid. Seſſ. 25. c.7. merito non debet illa alijs præfici, quæ natalium maculã patiatur pręſertim quia cum per electionẽ fiant hæ prælaturæ, ſuperior non cẽſetur velle diſpenſare ad præiudicium eligentiũ, Fely.quem refert Tabien.in verb.beneficium.2.num.20. Eligentes vero diſpenſare non poſſunt, merito requiritur tam ſuperioris,quam eligentium plenus conſenſus, quod ſonat in diſpenſationem: ideo ſi opus eſt diſpenſatione; apparet ipſo iure eas admitti non poſſe,& ita ſentit Tabien.in verb.diſpenſatio.5.verſ.21 licet idem contrarium videatur dicere in verb.virginis conſecratio.

Propterea in filiab.illegitimis principum,quę ob educationem egregiam virtute pollent cõcludi poſſet,eas poſſe admitti,ac facile diſpẽſari, vt exemplo eſt Edilberg Anglorum Regis filia illegitima,quæ pro merito virtutum Brigenſis Monaſterii Abbatiſſa conſtituta eſt, vt ſcribit Beda hiſt.Angl.lib.3.c.8.

Eadem ratione ſi Monialis aliqua ſit ob progenitorũ lineam infamis, vel ob
12 factum alienũ, non autẽ ob ſuum,cuiuſmodi caſum ponere poſſumus in parente occidẽte prælatũ proprium,certe ꝓli huius occidentis,vſq;ad quartam generationem irrogatur pœna priuationis oĩum honorum,& famæ, vt d.c.in quibuſdam. de pęn.merito cum hæc proles ſit infamis, certe a prælatura excluditur,niſi diſpẽſetur,probatur d.c.in quibuſdã. rurſum exemplo eſt filia conſtituti in ſacris,nam infamis,eſt.c.cum multa.15.q.8.ſed & filia ignobilis ſcænici, vel hiſtrionis,quia infamis eſt,a pręlatura excludi debet,niſi diſpenſetur,arg.d.c.in quibuſdam.nam cui ordinum ſuſceptio prohibet infamis eſt,6.q.1.c.2.& ibid.Archi. merito cum iſta proles ab ordinib.excludatur ob infamiam,cõſequens eſt, quod & in mulierib. eadem procedat infamia & irregularitas,& ſit oĩ honore indigna, præſertim ꝑlatura.arg.d.c.in quibuſdã.

Et licet oĩs macula videatur tolli religionis ingreſſu,ſaltim diſpenſatiue,non tñ ita abſtergitur,vt ad prælaturam red
13 datur quis idoneus,vt diximus ſupra,cũ de legitimato religionis ingreſſu ageremus: merito hæc infamis monialis admiſſa ad profeſſionem, non poterit ſine diſpenſatione prælatura fungi.

Quæ oĩa extendenda puto ad vtrãq; infamiam tam facti, quã iuris,arg.eorũ quę ponit Spec.in tit.de diſpenſ.§.iuxta. verſ.17.& dicemus infra, qñ de infamibus agendum erit.Propterea ſi qñ huiuſmodi infames ad Abbatias admittũtur, id non niſi ex diſpenſatione fit, & ex cauſa forſan neceſſitatis,gl.optima in c.tuã de ætat.& qual.gl.in c. expoſuiſti,ꝑ illũ tex.de corp.vitiat.videtur tex.in c.accedens,§.fi.diſt.50.

Corrupta quoq; virgo quantũuis pœnitens,& irreprehẽſibiliter viuẽs,in Abbatiſſam promoueri nõ põt abſq;diſpenſatione.Io.And.in Clem. Attẽdentes.de ſtatu Reg. in verb.Rationabilis.& ibid. Paul.Eleaz.& Ioan.de Imol.Eaq; diſpen

ſatio

ſatio a ſolo Papa petenda eſt, Deciſ.To loſ.295. Iuxta quod citat Borgas. de diſpenſ.par.3.coucl.4.nu.40.in fi.

Bigama etiam mulier ab eccleſię elee moſynis, ac miniſterio ſacerdotum excluditur, tametſi ſexageſimum annum
14 exceſſerit,tex.in c.quomodo. 31. q.1. & diſ.28. c.ſi qua vidua.S. Paul.1.ad Tim. c.5.Hæc igitur nec Abbatiſſa fieri poteſt Nam ſicut maſculus bigamus ingredi quidem religionem poteſt,cap.ſeriatim diſt.32.& ibi glo. tamen ad prælaturam non eſt admittendus,ſine diſpenſatione, vt de bigamo ſuo loco dicemus; ita nec bigama Abbatiſſa fieri poteſt, vt expreſſim tex.dicit in auth.de ſanctis Epiſc. §. diaconiſſam,& in auth. quomod. oport. Epiſc.§.quanta.& diſt.78.c.nemo.C.de Epiſco.& cler.auth.diaconiſſam, intelligēdo Bigamam eſſe etiam eam,quę poſt votum caſtitatis præuaricatur,27.q.1.c. quotquot: nam nec cū hac Bigama Eps diſpenſare poteſt;vt ibi per gl.& licet ſupradicta iura ſint à iure ciuili, tñ quandoque etiam Epiſcopī poſſunt ea imitari.c.1.de nou.oper. nunc.

Sed & illæ virgines, quæ correctione aliqua dignæ ſunt,vel reprehenſibiles ex graui cauſa,nō debent facile ad clauſtrū
15 admitti, annus etenim ꝓbationis vtriuſque ratione conceditur, tā monaſterij,quā ipſius ingrediētis,c.Gondiſaluus 17.q.1.& de regul.c.ad apoſtolicæ;merito fit,vt ſi ea monaſterio non placuerit ob quālibet cauſā,quaſi indigna loco licite excludatur,arg.Concil.Trid.Seſſio. 25.c.16.& hoc caſu non tam grauis cauſa requiritur,ſufficit enim quælibet cauſa,quæ poſſit adferre damnum, vel notā alijs ſanctimonialib. maior enim habenda eſt animaduerſio in fœminarum monaſterijs,quā virorū;longe enim accuratior,maiorq;in fœminarum vita, quam monachorum diſciplina requiritur, vt diſerte ſcribit Baſil. lib. de Inſtitutione monachorum,& ideo caute hoc eſt agēdum, antequam ad profeſſionem admittātur;at poſtquā admiſſę fuerint;& ſi ſint correctione dignæ(nō tñ atroci delicto) non excluduntur, ſed pœnitentia iniungenda, vt liquet apertiſſime ex Baſil. in li.cui titulus, Animaduerſiones circa canonicas:vbi pro iureiurando,pro maledicto, pro criminatione in conſociam, pro quauis contumacia, ꝓ ſuſurratione pro futili garritu,pro ſcurrili ſermone, pro immodeſto riſu,pro obedientia pro caci,pro indiſcreto clamore,pro ꝑteruia aduerſus correptiones ſuperioris,ꝓ collocutione cum extraneis nōdum obtenta venia,pro murmuratione in defectu rerum neceſſariarum,pro reſiſtentia aduerſus iuſſa,pro exquiſitiore ornatu, pro acceſſu vltroneo ad propinquas, ꝓ nutu oculorum, aut prauo geſtu, ꝓ omiſſione diuinorum extraneis colloquēdo, pro commutatione operum iniuſſu ſuperioris,pro contumaci reſpoſione,& murmuratione, proprias quaſdam irrogat pænas:quibus caſibus,quia iam admiſſę ſunt nō excluduntur,nimirū pœnis ſufficientibus;verumtamē quæ ſunt eiuſmodi, & præmiſſarum culparum reæ, quia minus laudabiliter viuunt, non debent facile conſecrari:quoniam eæ ſolæ cōſecrantur,quarum laudabilis eſt conuerſatio,& præclara:Archiep.Florent. quem
7 refert Tabien.in verb. virginis conſecratio. Silu.in verb.conſecratio. Propterea quia per has culpas imprudētiæ notatæ ſunt,& reprehenſione dignę,alijs pręfici non poſſunt: Vnde non debent fieri Abbatiſſæ,Prioriſſæ,vel Vicariæ,vel quouis modo nūcupētur prælatę,auth. quomo. oport.Epiſc.§.quanta.arg.Concil.Trid. Seſſ.25.c.7.Incip.Abbatiſſa.

Quinim-

Quinimmo ſicut Abbas criminoſus poteſt ab Epiſcopo deponi inuito etiam conuentu, 18. quæſt. 2. c.ſi quis Abbas, eadem quoque ratione, & Abatiſſa vel præfecta, à qua maior monialium pẽdet diſciplina; nam propter leues cauſas, vt Abbates,ita,Abbatiſſæ deijci poſſunt, ſiue de præfectis, ſiue de præficiendis loquamur.gl.in d.c.ſi quis Abbas, vbi etiã Hug. qui dicit poſſe eum tex. extendi ad ſimilia: Nam de Abbate ad Abbatiſſam iure valet argumentum,per text.in titu. Qui feud. dar. poſſ. & ibi hoc notat Iaſ. colum.2.verſicu.in text. ibi Abbas.ideo ſicut de Abbatibus loquitur, ita & de
18 Abbatiſſis loqui poteſt: ſola enim nimia ſimplicitas,& negligentia ſufficit ad depoſitionem Abbatis,vt ibi:ſed & illa quaſi negligens videbitur,& indigna prælatione, quæ ſingulis menſibus Euchariſtiam non ſumpſerit,& ideo illaudabilis ex hoc ſolo eſt, arg.Concil.Trid.Seſſ.25. cap.10.

In ſumma concludendum eſt, quod quamuis circa mulieres proprie irregularitas nõ verſetur, vt alias diximus: tamen quodammodo irregulares dici poſſunt quoad proprios ordines illis competentes, puta quando non poſſent eſſe prælatæ, vel benedicere, ſuſpendere,interdicere. Armill.in verb.interdictum. nu.57.latius Soc.in c.ſententiam.5.par. princ.q.14.ad fin. ne cler. vel mon.facit. d.c.ſi quis Abbas.cum gl.& eſt text.in d. c.indemnitatib.§.1.in verb.canonica,ibi digna.de elect.lib.6.

Nec ſolis prædictis exceſſibus, prælatura fungi non permittitur monialis,verum etiam ꝓpter diuerſas alias cauſas: nam ſi minor ea ætate ſit, quæ prælaturę requiritur, hoc canonico impedimento obſtante excluditur; ſed de hac ætate varia iura conſcripta ſunt;nam Leo primus quadraginta annos requiri voluit; vt in ipſius vita decantat Eccleſia: Dein de Gregorius primus ſexagenariam eſſe voluit.20.quæſt. 1.c. iuuenculas,ex ſententia S.Paul.ad Timo.c.5. circa eadem tempora Iuſtinianus Imperator (licet id iuberet quod ad ipſum non pertinebat) quinquagenariam eſſe voluit, in authen. quomod.oportet.Epiſcop.§.quanta,niſi neceſſitate vrgente in minore ætate diſpenſanda eſſet: vt ibidem. verſic. ſi vero quædam.idem. C. de Epiſcop. & cler. l.nullam:poſtea Bonifacius Octauus trigeſimum annum præfixit.c. indemnitatibus.de electio. lib. ſexto. Poſtremo loco Concil. Trident. Seſſio. 25. cap. 7. duas exigit temporis metas, videlicet quod ſit quadragenaria,& quod poſt ꝓfeſſionem octo annos laudabiliter vixerit: diſpenſari tamen ex neceſſaria cauſa poterit ad annum trigeſimum, & ad annum à profeſſione facta quintum, vt dicto cap.ſeptimo. ſunt ergo tria præcipue neceſſaria ex eo loco, quod quadragenaria, quod à profeſſione octo anni lapſi ſint, Tertium quod laudabilis, vel irreprehenſibilis hos annos prætererit; ex quibus aperte conſtat Sanctam Mariam Magdalenam, atque aliam quamlibet quantumuis ſanctæ in ſolitudine degentem non poſſe fieri Abbatiſſam, ſine Apoſtolica diſpenſatione, vt capit. cum monaſterium.de electio. cum gloſ. ſicut & profeſſa in vno habitu, non poteſt fieri Abbatiſſa in alio vt infra dicemus.

Pręterea Abbatiſſa,& quęuis pręfecta fieri prohibetur,niſi electionis forma legitime obſeruetur, quæ primum à Boni-
9 facio VIII.præſcripta eſt in d.c. indem nitatibus, Piſanell. in verb.electio.§.fin. Hodie vero ex Concil.Trid.Seſſ.25.c.6. præcipue reqritur, vt vota ſecreto expe tantur;

tantur;quod ſi contra factum fuerit non ſolum electio ipſa irrita eſt,verum etiã, quæ aliter ſe eligi permiſerit, ad omnia officia in religione obtinenda, inhabilis exiſtet:quod totum quaſi intelligere poſſumus, vt per hanc formam non ſeruatam, ea monialis fiat irregularis in ſuo genere.

Abbatiſſa quoq;eſſe non poterit; tam quam anathemati ſubiecta ea,quæ virgi
20 nem per vim ad religionẽ admiſerit,vel adiumentum,aut præſentiã, conſenſum, auctoritatem ſcienter præſtiterit cogenti,vel etiã cõſilium, vel fauorem;iſtis.n. caſib. incurrit ipſo facto excommunicationem,& conſequenter fit inhabilis, & deponenda.d.Seſſ.25.c.18. quæ tamen cenſura non incurritur in coactione,quę de iure permittitur, ſcilicet cum in pœnam aliquã mulier monialis fieri cogitur,vt in c.impudicas.27.q.1. & c.ſi homo. & eſt tex.in d.c. 18. Eadẽ ratione ſi volentem ingredi,volentemq; velari vel votum emittere, quoquomodo, ſine iuſta cauſa impedierit, anathemati etiam
21 ſubijcitur.d.c.18.

Si præterea Abbatiſſa inobediens & inobſeruans regulæ ſit,nec cõſtitutionis ac reliqua ad ipſam religionem ſpectantia obſeruet, vel obſeruari faciat, indigna eſt,quæ promoueatur,& quæ ꝓmota toleretur:nam ex Concil.Trid.d.Seſſ. 25.c.1.tenetur ad hæc obſeruanda:ergo contrafaciendo ſcienter contumax eſt, & inobediens:tex.clarus. in c.ſi quis Abbas 18.q.2.ibi diuina præcepta.

Sunt etiam canonica impedimenta, ne Abbatiſſa permaneat, hæc videlicet ſi ſit incauta,ſuperba,non caſta, immiſericors,indiſcreta,minime ſobria; nã ob hæc deponi poteſt, vt d. c.ſi quis Abbas cum glo.vbi licet loquatur de Abbate, idem omnino eſt in Abbatiſſa.

Poſſunt præterea Abbatiſſæ, & aliæ monialibus præfectæ ab ipſarum officijs ſuſpendi,& contrauenietes maiori cenſura innodari;exemplum eſt in Concil. Trident. Seſſio.25.c.17. vnde quodammodo fiet irregularis ex huiuſmodi canonico impedimento in adminiſtratione proprij officij.

Conſecrationis quoque iteratio Abbatiſſam excludit;quinimmo quancumque monialem reddit ſumme criminoſam, & quodammodo irregularem arg. 68.diſtinct.cap.primo.& cap.Eccleſijs:
22 huiuſmodi enim conſecratio comparari videtur,quo ad hoc;ad alia ſacramentalia,argumẽt.cap.Eccleſijs.de conſecr. diſtinct. prima. eſt enim hæc conſecratio quoddam ſacramentale, in quo nulla imperfectio,vel variatio eſt ponenda, S. Thom. 4. diſtinct. 38. cum in huiuſmodi conſecratione gratia recipiatur;
23 vt tibi,& Piſanell.in verb.virginis cõſecratio. Et eadem ratione, aliæ omnes conſecrationes iterari non poſſunt, vt alias dicemus, cum de iteratione ſacramentorum agendum erit: Hoc autem verum eſt, quando debita forma conſecrationis ſeruata eſt,& ab eo qui auctoritatem habebat, puta ab Epiſcopo, alioqui reiterari poteſt, capit. presbyteri, diſtinct. 68. vbi hoc dicitur ad literam.

Sed & illa Abbatiſſa, quæ electa quidem eſt,ſed non cofirmata, exercere of-
24 ficium prohibetur;nam ante confirmationem adminiſtrare, eſt iure interdictũ omnibus electionibus, quibus eſt neceſſaria cõfirmatio,cap.qualiter, & capit. noſtri.de electio.& quicquid iterum agitur,irritum eſt, vt dictis locis, & capit. bonæ memor. Magun.de electio. & de præbend. cap. cum iam dudum, & vbique Doct.

Ali-

Aliquibus tamen caſibus ante confirmationem adminiſtratio permittitur. Primum eſt, ſi a confirmante tam longe abſit, vt non ſine periculo differri adminiſtratio poſſit; tunc enim adminiſtrabit, cap. nihil. §. final. de elect. quę diſtantia accipienda eſt, vel ex conſuetudine interprete, vel ex ratione negotij. gloſ.in dict.cap. nihil.in verbo Italia: Secundus eſt in conſecratione rerum,quę tempore conſeruari non poſſunt, licet cautius agat abſtinendo, ſi aliæ moniales poſſint adminiſtrare; id tamen impune agere poteſt. Laur. in dict.cap.qualiter.& ibi gloſ.Tertius eſt, quando a maiori parte eſt electa, & pendet cognitio obiectorum contra ipſam, tunc impune poterit adminiſtrare,vt patet in dict.cap.indemnitatibus, verſiculo ſi vero ad illam: Quartus eſt, quando per compromiſſum eſt electa,ſi opponentes non fuerint duplo maiori numero,quàm cõſentientes,tunc etiam adminiſtrabit.d.c.indemnitatib. verſic. cæterum,& hæc eadem ponit Piſanel.in verb.electio.§.fi.

Abbatiſſa etiam certa,& limitata habet munera, vnde excommunicare non
25 poteſt moniales, cap. dilecta, de maiorit.& obed. nec abſoluere, de ſentent. excommunic.cap.de monialib.vbi Abb. Dec.in l.fœminæ, ff. de regul. iur.num. quadrageſimo primo, ſuſpendere quoque, & interdicere non poteſt, cum hoc ſit claues exercere, quæ ſolis maſculis competunt,gloſ.in dict. cap. dilecta, in glo. magna. Armill. in verb. interdictum, num. vigeſimo quarto. Sed nec vela conſecrationis, prælationis, vel ordinationis poteſt imponere monialibus ſuis; ſicut nec altera monialis alteri imponere poteſt, gloſ.in capitulo dilecta,de maiorit. & obed.20.quæſt.2.
26 cap.ſtatuimus, & cap. puella, in fi. At velum profeſſionis, vel habitus ipſa Abbatiſſa ex conſuetudine poteſt imponere: Benedicere quoque non poteſt in ſignum ſuperioritatis in loco publico, gloſ.d.cap.noua,de pœnit.& remiſſ.qua ratione nec aquam,nec veſtes poteſt benedicere in forma Eccleſiæ, d.c.noua. Piſan. in verb. Abbatiſſa; ſed charitatiua, materna, ſeu fraterna benedictione vti poteſt.Silu.in verb.fœmina, num.4. Confeſſiones quoque audire non poteſt nec abſoluere,nec confitentibus ſacramentaliter pœnitentiam imponere, d. cap.noua,& ibi Abb.& in d.cap.de monialib.de ſenten.excommun.& Dec.in d.l.fœminæ,num.41.Prædicare etiam non permittitur publice, quantumuis docta.d.cap.noua.nec ad hoc ab vllo ſuperiore diſpenſari poteſt.Abb. in c. decernimus,de iud. ſuperiorem intellige inferiorem a Papa, cap.ſacroſanctæ,22.
27 diſt.Archid. in cap. ſubdiaconus, diſt. 34.Rot.deciſ.447.in nouiſſ. Silu.in verbo excommunicatio. 5. verſic.ſed circa prædicta dubia:de hac tamen prædicatione mulierum dixi latius ſupra c. 28. quando generaliter de mulieribus locuti ſumus.

Illud non eſt hoc loco prætermittendum,quod quælibet monialis quantumuis profeſſa, & laudabiliter viuens ſub
28 vno habitu,tamen Abbatiſſa, vel prælata fieri non poteſt in alio ordine, vel religione diuerſi habitus,etiam alijs omnibus requiſitis concurrentibus,hoc expreſſim decretum eſt in Conc. Vien.habetur in Clem. 1. de elect. Ideo quæuis ſanctimonialis ſolitaria inter Anachoretas viuens,cuiuſmodi S. Maria Magdalena, de iure Abbatiſſa fieri non poſſet ſine Apoſtolica auctoritate, propter dictam Clemẽtinam:Mutilatio vero,meo quidem

Digitized by Google

quidem iudicio, nihil canonicum inducit, ne Abbatiſſa fieri poſſit; nam & ſi vno careat oculo, aut manum aridam
29 habeat, ſi clauda ſit, gibboſa, gutturoſa, aut quemlibet defectum corporis patiatur, nil obeſt quominus prælatura fungi poſſit, ex ijs quæ ſcribit gl. in c. expoſuiſti. in glo. magna, ibi, ſed ſolicitudinem, de corp. vitiat. videtur, text. de Abbate monachorum, in c. accedens, in fin. diſt. 50. quod trahi poteſt etiam ad mulieres.

Hæc ſufficiant quoad monialium, & prælatarum impedimenta: Modo ordo expoſcit, vt de conſecratione monialiũ agamus, quibuſve canonicis impedimentis conſecratio vitietur, aut denegetur: Quatuor enim ſunt conſiderandi defectus, alij enim naſcuntur ratione eius, quæ conſecratur: quidam ratione eius, qui conſecrat: quidam ex forma ipſius conſecrationis: quidam ob tempus, de quibus ſigillatim tractabimus. Et primo ex ea perſona, quæ conſecratur pri-
30 mus defectus eſt, ſi ſit vidua. Nam quia vidua virum cognouit, & non eſt virgo, conſecrari nõ poteſt, c. vidua. & c. virgines, 20. q. 1. & 27. q. 1. c. viduas autem; nam & ſi velum continentiæ poſſit accipere a puro ſacerdote, d. c. vidua. & ibid. gloſ. & gl. in c. deuotis. ead. q. 1. Tamen ad conſecrationis velum non eſt admittenda, nec quidem de Epiſcopi diſpenſatione, d. c. deuotis. in fi. & d. cap. viduas autem. eſt enim ratio myſtica: quia cum hæc conſecratio ad integritatem carnis ſpectet, quæ in virgine eſt, non in vidua, ſequitur vt illi competere non poſſit S. Thom. 4. diſt. 38. & propterea cum inuenimus in iure viduas ſacro velo velari, vt in cap. vidua quidem, 27. q. 1. ibi, ſacrum velamen, & 20. q. 2. c. puella. ibi, ſacrum, non de hac conſecratione intelligitur, ſed de illo velo profeſſionis, & continentiæ, quod ipſa vidua de ſe ſumit ab altari, vt d. c. vidua, 20. q. 1. Silu. in verb. conſecratio virginum; quod ideo ſacrũ eſt, quia ſub eo ipſa ſanctificatur per votum, & profeſſionem; & ideo non imponitur cum ea benedictione externa ſicut conſecratio, quę ſacramentalis eſt. Tho. 4. diſt. 33. tex. in d. cap. deuotis: Nam ſolis vere virginib. debetur, vt ibi per eum vnde quantumuis occulte corrupta, nõ
31 eſt conſecranda etiam ſi ſcandalum naſcatur ob id, quod non conſecratur, vt proxime dicemus.

Qua ratione abſoluitur illa quæſtio, num vidua dicatur illa, quę viro quidem nupta eſt, ſed ante copulam vir mortuus eſt, vel antequam commiſcerentur, tranſijt ad religionem, & profeſſa eſt etiam inuito viro, quod poteſt, ex Conci. Trid. ſeſſ. 24. can. 6. an hæc ſit vt virgo conſecranda, ſi corpore ſit incorrupto? & ſane quia matrimonium inquantum ſacramentum, & animorum coniunctio virginitatem non tollit, ſequitur eam virginẽ permanſiſſe, & ideo conſecrari poſſe, arg. c. Valentino. diſt. 34. & c. debitum, de bigam. vbi Abb. & idem Abb. in cap. 2. de conuerſ. coniug. & ſic eſt vnus caſus quo vidua virginali conſecratione digna eſt, quod eſt notabile. Corrupta igitur ſiue animo, ſiue corpore efficitur indigna conſecratione; de corruptione corporis nulli dubium, cum virginitas per corruptionem ſit irrecuperabiliter deperdita; vnde coronari non poteſt, c. ſi. Paulus, 32. q. 5. & ſic nec conſecrari. c. ſi quis non iratus, vbi gl. 15. q. 1. glo. in c. ille autem. 32. q. 5. Nam quandoque etiam abſque omni humano complexu contingere poteſt mulieri culpabilis corruptio: cõpertum eſt enim aliquando virginem a cane redditam fuiſſe prægnantem, vt ſcribit

bit Volater.li.24.tit.de Veſſica,vbi addit crimen illud expiari non potuiſſe, niſi ſummi Pontificis diplomate obtento: Aelianus quoque hiſt.anim.lib.7. c. 18. ſcribit de muliere a cane per commixtionem cognita: Vnde in viſitandis Monaſterijs monialium, iure canes omnes eijciuntur.

Quod vero dixi, animo; intellige ſi p proxima,& quaſi certa ſigna animi, corruptio corã Eccleſia videatur poſſe demonſtrari; veluti ſi cum viro dormierit, ſi complexus,aut oſcula adfuerint, etiã ſine vlla corporum commixtione, hæc vt virgo conſecrari non debet;probatur ex Cypriano Epiſt.11.lib.1.habetur 27. q.1.c.nec putet aliqua. idem Aug.epiſt. 109.ad Monachas,habetur 32.q.5.cap. nec ſolo; ſi tamen hæc tam occulta eſſent, vt neſciri omnino viderentur, & per ſummam pœnitentiam animo perdita virginitas recuperaretur,vt poteſt, S.Tho.2.2.q. 152.poſſet Epiſcopus, vel confeſſor arbitrari an cõſecrari debeat; nam corpore eſt integro,& ipſa carne & poſt pœnitentiam etiam animo integra eſt,ideo virgo eſt.

Quandoque vero contigit,vt clauſtrũ pudoris integrum quidem ſit, ſed p ſummam cogitationem,& concupiſcentiam calore interno excitato,ſemẽ excidatur & effluat;nam cum eo caſu irrecuperabiliter perdatur carnis integritas,ex conſenſu S.Thom.d.q.152.merito vt corrupta,licet occulte non eſt conſecranda,d. c.nec putet aliqua:neque enim inde prę mium,& coronam mereri debet, vnde pœna;atq; ignominia debeãt:Ideo quantumuis occulta ſit hæc carnis corruptio ſiue à maſculo,ſiue à fœmina,ſiue à ſpõte,ſiue alio extraneo mouẽte,indigna eſt hoc ſacro velo.S.Thom.d.diſt.38.& d.q. 152.Alber.in ver.virginum, & Piſanell. in verb.virginis cõſecratio: Quod adeo verum eſt vt,& ſi ſcandalum naſceretur,
2 ex eo ꝙ conſecratio negatur oĩno non eſt cõſecratio concedẽda; potius ſcandalum permittendum, qui vt ſacramẽtalia varientur, S.Tho.ibid. ideo multi putarunt,vt ſcandalum euitetur, poſſe Epm deludere hanc monialem, quæ cõſecrari vult,vt ſ.omnia externa cæremonialia fiant, omiſſis ſolis ſubſtantialib. verbis, ac factis.ita ſenſit Silu.Alber.Hoſt.Goff. & Piſan.quod vno ſolo caſu probat Pet. de Palud.qñ ea corruptio innotuit Epiſcopo per confeſſionem:accedẽtem etenim monialem repellere non poteſt,ipſa vero petens,grauiſſime peccat,& quicũque eam inducit,aut conſuluit,ſed tacentes non peccant; ideo potius eſt ipſi moniali conſulendum, vt ſe ſubtrahat ab eius cõſecrationis petitione,quam quod deludatur,& magis tutum, ac pium eſt; habita ratione eius quod ſcribit Caieta. in ſummula, in verbo Virginis conſecratio,vbi ita habet: Nec putet quis puellas integras carne, mente autem & negligentia, ſeu complacentia pollutionũ delectabilium corruptas,a conſecratione repellendas eſſe,quia irrecuperabiliter perdiderunt virginitatis virtutem, poſſunt enim conſecrari, quia ſunt vere virgines ſecundum ſtatum, licet non ſecundum virtutem hæc ille.

His omnibus illud optime conuenit, quod ſcripſit Ray.quod ſcilicet quælibet occulte corrupta ante, vel poſt conſe-
3 crationem ab omnibus officijs abſtinere debet,quæ ex monaſterij conſuetudine conſecratis virginib. ſolent competere,donec ſuper ijs fuerit per Epiſcopum diſpenſatum. Silu. in verb. conſecratio virginum.Alberic.in verb.virgo.text.in cap.virgines.27.quæſtio.1. & cap.quotquot. quod procedit in omni velata

ſiue

Digitized by Google

ſiue virgine,ſiue vidua: q̃a ea corruptio aufert ei omnia officia, quæ propter virginitatem, vel continentiam illi competebant,vt dictis locis: quæ omnia adeo vera ſunt,vt & ſi occultiſſima corruptio baptiſmum præceſſerit,tamẽ baptiſmus non eam reſtituit,ideo conſecrari nõ poteſt,Silu.in verb.baptiſmus.6.q.1.& in ver.irregularitas.q.28. Illa vero puella quæ ante annos diſcretionis aliquid delectabile commiſit circa opera carnis,
34 conſecrari ſua ætate poterit,quia virginitatem non amiſit,cum deliberatio nõ adfuerit,& ob ętatem nullus delectationis impetus inualuerit. Piſanel.in verb. virginitas,verſ.vtrum puellæ, facit c.1. de delict.puer.

Corrupta quoq;non videtur ea, quæ fluxum ſeminis patitur,quia ſuperexcreuerit,& ex ſola infirmitate cauſatur,permanet enim virgo,S.Thom.2.2. q. 152. merito conſecrari poteſt:Quæ vero dormientes, aut ebriæ ſtupratæ ſunt, niſi mente prius fuerint corruptæ, virginitatem quidem non amittunt. S. Thom. 4. diſt. 33. tamen quo ad conſecrationem non mihi videntur admitti poſſe, quia nonnihil deterius eſt in iſtis,quam in illis,quæ vim paſſæ ſunt, quod aperte rèperio in Armill.in verbo; virginis conſecratio,§.1.

Vim pati,ſtuprarique virginem inuitam dicimus eam,quæ animi retinentiã habuit vſque ad exitum ipſum turpis actionis,alioquin ſi per vim adducat, vt metu adducta conſentiat, volens ſtuprata eſt,non inuita;voluit enim illud,quod
35 in ipſa agitur,vt viuere poſſet:Ideo hoc genus monialium caret laude virginitatis, & ob id indignum eſt ipſe conſecratione:Sed ſi corrupto corpore per vim, etiam mentem ipſam incorruptam gerat,licet virgo permaneat, tamẽ nõ eſſe conſecrandã Leo Papa conſuluit, 32.q. 5.cap.illæ,cuius verba expedit ſubijcere.Illæ (inquit)famulæ Dei, quæ integritatem pudoris oppreſſione barbarica ꝑdiderunt,laudabiliores erunt in humilitate,ac verecundia,ſi ſe incontaminatis non audeãt comparare virginib.quamuis enim oẽ peccatum ex voluntate naſcatur, & potuerit corruptione carnis mens inuita non pollui,minus tamẽ hoc illis oberit,ſi quod potuerunt animo nõ amittere,ſe doleant vel corpore perdidiſſe.hæc ille quibus verbis conſtat virginitatis meritum ob vim nõ minui,ſed augeri:Tamen propter difficultatem penitus abnegatæ delectationis,& quia internam integritatem Eccleſia nõ cognoſcit, ſed ſolam externam corruptionem inſpicit,ideo iudicat corruptam S.Tho. 4.diſt.38.q.1.art.4.Ideo eam non coronat,cum factum,non voluntatem inſpiciat,15.q.1.c.ſi quis non iratus. reliqua vero priuilegia non perdit, ſicut adultera non eſt,quæ vim eſt paſſa in d.c.illę.& ff.de adult.l.vim paſſam:Nec ei infamiæ irrogatur.l.1.ff.de poſtul.& 3.q.2.c.infames,vt de ijs fuſius S.Aug.lib.1.de ciuit. Dei.c.18.

Si vero alia ratione virginalis clauſtri eruptio facta ſit, quam per oppreſſionẽ concubitus,puta,ſi medicinali arte, aut facto obſtetricum,proculdubio velãda, & conſecranda eſt. S. Tho. d.q.152.quo loco dicit,nihil plus hoc caſu præiudicari virginitati,quam ſi corrumpatur pes, vel manus;idque affirmat ex Aug. d.loco: Non opinor (inquit) quemquam tã ſtulte ſapere, vt huic periſſe aliquid etiam de ipſius corporis ſanctitate putet,quamuis membri illius integritate iam perdita.

Hæc quoad defectus monialis conſecrandæ.Alius autem defectus ex perſona,

na ſcilicet cõſecrantis,ille eſt,ſi ipſa Ab-
batiſſa,aut quæuis monialium præpoſi-
ta,velũ hoc conſecrationis imponeret;
nam nihil actum videretur,quia etſi ve-
lum profeſſionis,vel habitus de conſue-
tudine poſſint imponi a ſimplici ſacer-
dote,aut ab ipſa Abbatiſſa, vel præpoſi-
ta;tamen reliqua velamina prælationis,
ordinationis,& cõſecrationis ab eis im-
poni non poſſunt; vt iam diximus ex c.
dilecta.de maio.& obed.& c.ſtatuimus.
20.q.2. ſicut nec vna monialis alteri ea
imponere poteſt,ead.q.2. c.puella.in fi.
ſed ipſorum impoſitio ſoli epiſcopo ſu-
periori competit.c.deuotis.20.quæſt.1.
Alberic.in verb.velum. Abb.in capit.1.
37 de temp.ord.S.Thom.4.diſtinct.38.vbi
eius rei rationem adfert, quod ſicut per
matrimonium carnale repræſentatur
matrimonium ſpirituale inter Chriſtũ
& Eccleſiam,quãtum ad fœcunditatem,
ita per velamen virginum, repræſenta-
tur idem matrimonium, quantum ad
eius integritatem,vt patet per omnia
ea,quæ proferuntur,& aguntur in ipſa
impoſitione velaminis.

Propterea ſolus Epiſcopus velat vir-
gines,ac velando deſponſat,non ſibi,ſed
Chriſto quaſi ſponſo paranymphus,&
amicus;de ijs Tabien.in verb. virginis,
38 num.1.Alberic.in verb.virginum.Piſa-
nell.in verb.virginum.

Quæ vſq; adeo vera ſunt, vt nec Epi-
ſcopus alij ſacerdoti poſſit hanc impoſi
tionem delegare,gl.in cap. omni tempo
re de conſecr.diſtin.4. ſicut nec reliquas
conſecrationes eccleſiarum,vel altariũ,
d.cap. omni. Papa vero puro ſacerdoti
hoc demandare poteſt, c. peruenit,diſt.
95.vbi glo.Tertius defectus eſt circa de
bitam formam,nam ſeruanda eſt in om
nibus;quod ſi de ſubſtantialibus aliquid
omittatur,nihil actum eſt, & erunt om-
nia ex integro repetenda, c.presbyteri.
diſtinct. 68. quæ autem ſint neceſſaria
conſtat ex ipſo Pontificali, quo eſt vten-
dum in iſtis,& habet vim iuris: Tabien.
in verb.conſecratio.Silu.in verb. conſe-
cratio virginum,q.ſi.quod ſi non obſer-
uetur ea forma,erit defectus ex ipſa con
ſecratione.

Nunc ſupereſt, vt quartum defectum
inquiramus,qui a tẽpore naſcitur: tem-
pus dupliciter accipimus vel pro ætate
perſonæ, vel pro circunſtantia quadam
conſecrationis faciendæ; & primum de
ætate ad velum requiſita agamus;certa
39 enim ætas ſingulis velaminibus impo-
nendis exigitur, quam breuiter explica
bimus. Primo etenim ingreſſu, quo
habitus, velumque album accipitur in
prima tonſura hodie (omiſſo iure vete-
ri) ante annum duodecimum aſſumi
non poteſt,ex Concil.Trident.Seſſio.vi-
geſimaquinta, cap. decimoſeptimo, &
nec ſola ætas hæc ſufficit, verum etiam
debet examinari volũtas puellę,an ſpon
te, ac coacta ingrediatur clauſtrum, an
ignoret quid agat, vt ibi: At ad velum
profeſſionis accipiendum, licet iure ve-
teri duodecimus annus completus ſuffi-
ceret,vigeſima quæſtio. ſecunda, capit.
puella,glo.& Hug.20.quæſt.prima, c.il-
lud. Hodie tamen quia, quæ profiteri
vult adulta eſſe debet,cap.firma, vigeſi-
ma quæſtio.1.operæpretium fuit,maio-
rem ætatem expectare: Iccirco eiuſdem
Concil.decreto ſextuſdecimus comple-
tus annus expectari debet; & tunc in-
teger quoque annus probationis exple-
tus eſſe, vt profeſſionis velum accipiat,
d.Seſſio.vigeſimaquinta,c.decimoquin-
to,quæ duo tẽpora adhuc non ſufficiunt
niſi etiam voluntas virginis, quæ profi-
teri vult per Epiſcopum,vel vicarium
40 vel quemlibet ab eo delegatũ ſit exami

Digitized by Google

de eccleſ.interd. & tametſi ordinis capa
ces non ſint,c.poſtulaſti.de ſent.excom-
46 mu.tamen dicentes,& agentes propriũ
officium,vt diaconiſſæ,prioriſſæ,& ſimi-
les ex hoc dicũtur violare interdictum,
ſcribit Armill.in d.verb.interdictum, in
fi.& ex iſtis liquet,quod quæcnmq; mo-
nialis fuerit a ſuo officio ſuſpenſa,cõtra
ueniendo incurrit eaſdem pœnas ſupra-
dictas, & quodammodo irregularis fiet
juxta prædicta.

Sed & illa monialis, quæ vnum reli-
querit monaſterium, vt ad aliud trãſeat
47 cauſa effugiendæ diſciplinæ, nõ eſt ad-
mittenda in ſecundo, ſed cogitur redire
ad primũ, 20.q.4.c.virgines: nec poſſet
ad diuerſam religionem tranſire, vt ibi
prælata fiat, clemen. 1.de elect.& dixi-
48 mus ſupra in Abbatiſſa;Quandoque ve
ro etiam a clauſtro expelluntur: nam ſi
impudicæ ſint eijcientur a cõuẽtu alia-
rum ſublata omnino ſpe ad clauſtrum
redeundi,c.impudicas. 27.q. 1. Eadem
ratione,quæ prius impudicæ fuerunt,ad
ingreſſum non admittentur, ſed ad pro-
prium pænitentium locum, quem dicũt
Conuertitarum detrudentur,in quo ma
gis opportune viuent,arg.Concil. Trid.
Seſſ.25.c.18.ne intra virgines aliquid la
bis importent.

Sed & illæ moniales,quæ pretio dato
49 ad clauſtrum admiſſæ ſunt excludũtur,
& ad illud redire non poſſunt. Concil.
Later.c.64.& de ſimon.c.qm̃; & tam of-
ferens, quam recipiens eandem pœnam
incurrit.d.c.quoniam:Illæ vero,quæ diu
tius procraſtinant diẽ profeſſionis emit
tendæ a clauſtro expelluntur, non enim
50 æquum eſt tantum negotium diu in ſu-
ſpenſo manere,vt probari videtur 18.q.
2.c.pernicioſam.in fi.cum ſeq.quod ex-
preſſim ſcripſit Martin.ord. præd.in ſua
Margarita decreti,in verb,monachus.&
videtur argum.Conc.Trid.d.Seſſ. 25. c.
16.

Nonnulla pręterea monialibus pro-
hibita ſunt; quę tamen aliis mulieribus
ſanctiſſime permittuntur: nam quęlibet
51 mulier puerum de fonte leuare poteſt,
& ſic commater fieri,Concil. Tridentin.
Seſſ.24. c. 2. at monialis commater fie-
ri prohibetur, ſicut maſculis monachis
interdictum eſt,16.q.1. c. placuit. & 18.
q.2.c.peruenit. & de conſec. diſtin. 4. c.
non licet Abbati.& c.monachis; Et qm̃
eadem prohibitionis ratio eſt in confir-
mationis ſacramento,quia quo ad obli-
gationem, & vinculum pari paſſu proce
dũt quoad compatres c.in catechiſmo.
& c.non plures,& c.in baptiſmate.de cõ
ſecra.diſt.4.ſequitur,vt idem impedimẽ
tum in vtroque ſacramento habeatur,
tam in maſculis quam in fœminis mo-
nachis,quoniam vtriq;ſub eodem obli-
gationis vinculo adſtringũtur per com
paternitatem ex ſententia S. Auguſt. in
cap.vos ante.de conſec.diſtinc.4.Eſt au
tem eius rei vera ratio,quia cõpater te-
netur ſpirituales filios in fide catholica
52 inſtruere,ex Con.Maguntin.c. 47.quæ
cura,nec monacho,nec moniali compe-
tere poteſt.

De ætatis irregulatitate.

CAP. XXX.

1 *Fueri nulla dignitate fungi poſſunt -*
Pueris quælibet prælatura iure negatur.
3 *Beneficium quoduis conferri non poteſt minori an nis 14.*
Ruralis prioratus puero conferri non poteſt.
3 *Iudex eſſe non poteſt minor 20.annis.*
4 *Paſchalis Papa Petri Columnæ; filium decennem a præfectura remouit, negligens Populi Romani ſeditionem.*
Alexander 4 obſtitit electoribus, ne filium Friderici ſecundi adhuc puerum in Regem eligerẽt.

Pueris noſtro ſæculo grauiſſima dignitates collatæ ſunt.
Patauium Epiſcopum habuit puerum vlnis in ecclesiam delatum.
Ioannes Aragonum Ferdinandi Regis Neapolitani filius, Cardinalium veſtes ſine ea dignitate deferre permiſſus.
Petrus Cardinalis adoleſcens multas inſignes eccleſias obtinuit.
Athanaſius puer adhuc, futuræ virtutis magnum ſpecimen dedit.
5 *Pueri non ſunt ordinandi, ſed characteris ſunt capaces, & quomodo.*
Epiſcopalis poteſtas, & conſecratio de neceſſitate requirit plenum vſum rationis.
6 *Pueri ſuſcipientes ordinem ſacrum, non ei adſtringuntur niſi poſt pubertatem.*
7 *Monachis promouendis olim tanta ætas non requirebatur, vt in clericis.*
Aetati probitas ſupplere poteſt.
Pueri grati Deo ſunt, qui non ætate, ſed ſimplicitate ſunt.
8 *Aetates requiſitæ ſingulis ordinibus ponuntur.*
9 *Aetatem non ſeruans in promouendo, an ſit ipſo iure ſuſpenſus.*
10 *Epiſcopus ſuper ætate diſpenſare non poteſt in promouendo.*
Malachias Epiſcopus ſacerdos factus, ante annum vigeſimum quintum.
11 *Epiſcopus canonicatum conferre non poteſt non habenti annos 22.*
12 *Parochialis non poteſt dari, non habenti annos 25.*
13 *Canonicus ante annum 22. vocem in capitulo non habet, etiam ſi adſit conſuetudo.*
Abbas eligi non poteſt, niſi habens annos 25. Idem in Commendatario.
Cardinalis creari non poteſt, niſi certa ætatæ.
Pontificatus ſummus nulli certæ ætati adſtringitur, quin eligi poſſit minor.
14 *Senio confecti quandoque promoueri prohibentur.*
Grandæuus ad promouendum dignior eſt, & iuuenibus præferendus.
Grandæui, & ſenes peſtilentiam non ſentiunt.
Senectutis multa ſunt incommoda.
Senes difficile retrahuntur ab inueteratis moribus.
Presbyteri dicti non ob ætatem, ſed ob ſapientiam.
Senium triplex, natura, gratiæ, culpæ.

NVnc legitim⁹ ordo expoſtulat vt poſt corporalia, naturęque impedimenta, de quib. hactenus profuſe dictũ eſt, agamus de irregularitate ob ætatem, quæ ordinibus ſacris obeſſe ſolet. Aliquando etenim minor ætas, aliquando grãdior reddit hominem ſacerdotio indignum; propterea de vtraque ſpecie hoc loco tractabimus: Pueris interdictũ eſt, ne vlla dignitate fungantur; indecorum enim eſt,
1 vt qui ſibi nihil adhuc prodeſſe poſſunt, alijs dignitate præfulgeant, vt Alex. III. dicebat in c. indecorum. de temp. ordin. propterea quęlibet pręlatura ipſis negatur, gl. in c. de ijs. diſtin. 28 pueri etenim numquam ad vllũ munus putantur idonei eſſe. c. ſuper inordinata. de præb. Alberic. in verb. pueri. & in verb. ordinatus a non Epiſcopo. & quamuis aliqñ in iure conſtiterit, eos ad beneficia ſimplicia admiſſos fuiſſe, vt in d. glo. tamen hodie ex Concil. Trid. Seſſio. 23. c. 6. admitti non poſſunt ad vllum beneficium, ante decimumquartum annum, cum tamen olim ſeptennium ſufficere, tam ad
2 primam tonſuram, quam ad beneficia ſimplicia. dicto capitu. de ijs. Alberic. in verb. Ordinandus. Doct. in d. cap. indecorum.

Idcirco nec prioratum ruralem obtinebitis qui minor eſt 14. annis. Fede, de Sen. conſ. 49. Io. And. in addit. ad Specu. tit. de ætat. & qual. nam ſi priſcis ethnicorum temporibus, penes quos ſola huius ſæculi cura fuit, minores annis viginti a functionibus publicis excludebantur, vt Sueton. ſcripſit de Auguſto, his verbis, Iudices à vigeſimoquinto anno elegit quinquennio maturius, quã ſolebant: Caliſtratus quoque iuriſconſultus ſcripſit lege Iulia cautum eſſe, ne minor annis viginti iudicare cogeretur,

ne

neue minorem annis viginti compromiſſarium iudicem liceret eligere.l.cum lege.ff.de arbit.Spec.in ſuo aureo Repertorio de offic.deleg.verſ. qui & cuius ætatis,tex.in c. cum vigeſimum, de offic. deleg.quanto igitur magis in ordin. eccleſiaſt. minori cura committenda non eſt,d.c.indecorum, nam ſępe Pontifices id obſeruarunt, non ſolum in ordinibus eccleſiaſticis animæ negotium ſpectantibus,ſed & in vrbanis præfecturis,ætatis conſiderationem ſummam habuerunt: Paſchalis etenim eius nominis ſecundus Papa, mortuo Petro Columna Vrbis pręfecto,cum a Romanis ciuibus rogaretur,vt Petri filium decennē patri ſubrogaret,conſtantiſſime id recuſauit,par uipēdens oportere ſe ob ſeditionem popularem ab vrbe diſcedere,de qua re apud Platinam in Paſchali, 2. ſed & Ale-
4 xander Papa iv. ſententia excommunicationis comminata Germanicis Electoribus obſtitit,ne Corradum Friderici ſecundi filium puerum in Regem Roman.eligerent,quod eſſet inhabilis,ineptus,atq; ob id ineligibilis ad tantū munus, nempe, qui Eccleſiæ defenſor eſſet eligendus,non puer; cuius excommunicationis totam ſeriem habes apud Ioannettum in vita eiuſdem Alexand.iv.

Ante tamen hoc noſtrum ſæculum,licet aliquando ex grauiſſimis cauſis honores & præpoſitatus iunioribus commiſſi referuntur, ſicut de Pataui j vrbis electo olim proditum eſt:Tamen in exēplum trahi non poteſt, ſicut & Ioannes Aragonum Ferdinandi Regis Neapol.filius, Tarentin.eccleſiæ adhuc puer pręfectus eſt,& Cardinalitias veſtes,ſine eo gradu deferre Pontificis permiſſu ei conceſſum eſt. Petrus quoque Cardinalis S. Sixti adoleſcens Patriarchatu Conſtantinopolitano decoratus eſt, cum Segobien.eccleſia in Hiſpania:in Loteringia Eccleſiam Mediomatricen.& Archiepiſcopatum etiam Florentinum obtinuit: ſed nimio præſſus mentis pondere biennio tantum vixit, ſed hæc (vt dixi) ad exemplum trahi non debent.

Et ſane fateor aliquando pueros tantæ indolis eſſe,vt plurimum de ſe expectationem pariant,cuiuſmodi de Athanaſio ſcribit Ruffin.lib.10.hiſt. eccleſiaſt. cap.14.15. quod puer inter pueros Epi munus per imitationem geſſerit,& propterea a loci Epiſcopo Alexandro cooptatus fuerat in clerum,& educatus,indeq; promotus,ita quòd poſtea in eccleſia quantus vir fuerit,qualeſq; dignitates eccleſiaſticas obtinuerit, plenæ ſunt omnes hiſtoriæ eccleſiaſticæ: Hi igitur quicumq; ſunt prius educandi,& fouendi,inde promouendi,d.c.de ijs,& hac ratione ſunt inſtituta ſeminaria,ex Conc. Trid.Seſſ.23.c.18.de ref.

Pueri igitur,etſi ad ordines præcipue ſacros,minime ordinandi ſint, 1. q.1.c.
5 pueri & diſt.77.c.in veteri; & de temp. ordin.cap.vel non eſt; tamen characteris capaces ſunt, ſi infantes non ſint, d. cap.vel non eſt,gloſſ.in capit.primo, de cler.per ſalt.prom.quod ſcripſit & Sanctus Thom.quarto,diſtinct.25.articu.1. Pueros etenim, ait, & alios vſu rationis carentes ſuſcipere ordines non poſſe,cū ad ordinem concurrant paſſiue; in minoribus etenim ordinibus, inquit, requiritur de honeſtate diſcretionis tempus,propter dignitatem ſacramenti: vnde aliquādo ſi neceſſitas expoſtulare videatur,& ſpes profectus accedat; ante diſcretionis annos ad minores ordines pueri poſſunt promoueri ſine peccato, ordinemq; collatū ſuſcipiēt; qui quamuis tunc Idonei nō ſint,ad impoſita officia, tū vſu diuturno reddentur Idonei.

Ad maiores vero ordines rationis vſus exigitur,& de honeſtate,& de neceſſitate præcepti, propter votum continentiæ ordini annexum,& propter ſacramẽtorum contrectationem in ordinib. cõmiſſam: multoque magis in Epiſcopatu vbi accipitur poteſtas in corpus myſticũ requiritur actus ad curam paſtoralẽ, ideo eſt de neceſſitate cõſecrationis epiſcopalis,quod plenum vſum rationis habeat. Hęc ex illo;qui etiam reijcit illorũ opinionem,tamquam ratione, & auctoritate carentem,qui dixerunt ad omnes etiam minores ordines vſum rationis requiri de neceſſitate præcepti,non autem de neceſſitate ſacramenti, vt ille ibid. Tabien.refert in verb.ordo 4.

Ex ijs igitur illud conſequitur,quod, etſi pueri ordinum characterem ſuſcipiant, nihilominus illis non adſtringuntur, niſi pubertate adueniente, poſſunt
6 etenim redire ad ſæculum, ſi triduo poſt pubertatem proteſtẽtur. alioquin ſecus. Abb.in d c.1.de cleric.per ſal. prom. & ibi gl.de æquitate hoc procedere putat, non de rigore: Et tametſi iure veteri in
7 monachis promouendis,tanta ætas non requireretur,quanta in clericis ſæcularibus,propter eas diſciplinas, quibus intra clauſtrũ imbuuntur,vt probat Gelaſius Papa in c.Monachus,diſt.77.Alber. in ver.ordinator,in prin. ea ratione, ꝙ probitas ætati ſupplere videretur,glo.in d.cap.monachus. Tamen nouo iure ex Concil.Trident.eadem omnino ętas in regularibus, ac ſæcularibus requiritur, in ſuſcipiendis ordinibus, Seſſ.23. c.12. de ref.poſſunt & pueri ſpiritali quodam ſenſu accipi ij,qui non ſenſu, vel ætate, ſed malitia pueri ſunt; nã eiuſmodi pueri ordinibus aptiſſimi ſunt, ex ſententia Pauli 1.Corinth.c.14.ſicut ècontra,ſi in multa ætate ſit fatuitas,non videntur ordines conferri poſſe eis propter illud vę puero centum annorum,Iſa.c.55.

8 Sunt vero ſingulis ordinibus proprię ætates pręſcriptæ;ſed pro temporum varietate diuerſis menſuris ſtatutæ ſunt; quod & ſi iure ciuili traditum eſt. C. de Epiſc.& cler.auth. presbyterum, & in corpore vnde ſumitur:Tamen ad canoniſtas confugiendum eſt,vide Alber.in ver. ordinandus:Tabien.in ver.ætas.Sil. in ver.ætas:Tonſura enim fermè ſemper in ſeptennio obſeruata eſt,tex.& gl. in c.nullus,de temp.ord.glo.in c. in ſingulis,diſt.77.Reliquorum vero ordinum varij fuerũt termini:Sozimus Papa Acolythis,&Subdiaconis quartumdecimum annum,& poſt hunc annum lapſum,etiã Diaconatum permiſerat, d. c. in ſingulis.Siricius Papa Acolythatui,& Subdiaconatui vigeſimum annum præſcripſerat,c.quicumque,diſt.77.& cap.ſubdiaconus ibid. In Concilio vero Carthaginenſi diaconus, non niſi anno vigeſimo quinto fieri poterat. c. placuit. diſt.77. Presbyteri vero, non niſi trigeſimo ex Concil.Toletano quarto diſt.77.cap. in veteri,quod & Bonifacius I.Papa ſtatuerat.c.1.& c. nemo. ead. diſt. & ſi quando presbyter promouebatur anno 25. id non niſi vrgente neceſſitate fiebat, c. ſi triginta,diſt.78. ex decretis Zachariæ Papæ,& ex Concil.Neocæſarienſi,c.preſbyter.ead.78.diſt.

Poſtea vero ſuccreſcentib. litibus ob diuerſa iura circa ętates,Concilio Vienenſi certus ſtatutus eſt terminus ſingulis ordinibus ſacris,videlicet Subdiaconatui annus decimusoctauus,Diaconatui vigeſimus,Sacerdotio vigeſimusquintus,Clem.generalem, de ætat. & qualit. Epiſcopatui autem fere ſemper annus trigeſimus requirebatur, c.cum in cunctis.de elect.Specul.in c.licet canon, de elect.

elect.in 6.in princ. verum cum adoloſcẽtium mens minus ſibi conſtet, & perinde graui vinculo adſtringatur ſubdiaconus, atque diaconus, ne tam grandi periculo ſubijceretur, qui vix primum adoleſcentiæ initium pertigiſſet, ſ. annum decimum octauum, Concilium Trident. ſumma conſideratione huic rei prouidit: nam ſubdiaconatum permittit exiſtenti in vigeſimoſecundo anno, diaconatum vigeſimotertio, presbyteratum vigeſimoquinto, Seſſ. 23. c. duodecimo. de reform. Hi autem anni omnes nõ exacti, ſed cœpti ſufficiunt. Specul. in d.c. licet canon. numer. 2. & 5. Reliquis vero minoribus ordinibus nullum penitus tempus præfixit, quaſi plus momenti habendum ſit in litteratura, & moribus, quam in ætate, quod congruit ſententiæ S.Thom. 4. diſt. 25. & videtur gl. in d. clement. generalem. in fi.

Tanti igitur momenti habenda eſt
9 ætas in ordinibus ſacris, vt ſi Epiſcopus huiuſmodi temporibus contrauenerit, olim quidem ſuſpenſione dignus erat Epiſcopus ordinator. cap. vel non eſt, de temp. ordin. ſub Honor. III. ſed ſub Bonifac. VIII. conſtitutum eſt conferentem ordines ante ætatem, per annum ipſo iure ſuſpenſum eſſe ab ordine ſic collato, arg. c. nullus. de temp. ord. in 6. Ideoque cum ij duo canones ſibi inuicem aduerſari videantur, diuerſæ ſunt ortæ doctorum ſententiæ: nam Tabien. in verb. ordo 3. putat non ipſo iure ſuſpenſum Epiſcopum, ſed ſuſpendendum, idem ſenſit Anto de Butr. in d.c. vel non eſt.

Quæ quidem quęſtio maximi refert; nam ſi non ipſo iure eſt ſuſpenſus, poteſt tuto Epiſcopus adminiſtrare, quia non fiet irregularis, q̃ ſi ſit ipſo iure ſuſpenſus, & adminiſtraret, fieret irregularis, eis rationibus de quibus agendũ erit, q̃n de ſuſpenſione tractabimus. Dixerũt igitur multi Doctores, magis pium eſſe, quod hic collator ordinum ante ætatẽ, ſuſpenſus non videatur ipſo iure, & ideo adminiſtrans poſtea non fiat irregularis, vt ſcripſit Iacob. de Sãcto Geor. in c. eos qui. de temp. ordin. in gloſ. ſtatuunt: ſentiebat enim eos adminiſtrare non debere, at contraueniendo non fieri irregulares, tum quia non videtur iure cautum, tum quia in pœnalibus mitior interpretatio ſit, argum. de ſenten. excommu. c. is qui. & eum referendo, ſequitur Gemin. in d.c. eos. in d. gl. ſtatuunt, & hos ſequitur Tabien. in verb. ætas. Silu. in verbo ætas. Silu. in verb. irregularitas. fol. vlti. Ideoq; niſi ſubſequatur interdictum ſuperioris prohibens, ne vel ordinator, vel ordinatus adminiſtret per eam adminiſtrationem neuter olim fiebat irregularis. Raym. & poſt eum Butr. Achi. Pau. Zab. quos ſequitur Silu. in d. verbo Irregularitas, colum. vltim. quibus etiã ego conſentio. nam præfati Doctores oẽs recte ſentiunt ſecundum ſuo tempora, ſecundum quæ etiam ego cum eis tranſirem, tã in ordinato, quã in ordinãte. At quia poſt eos controuerſia deciſa eſt ex Bulla extrauag. Pij II. Innocent. VIII. & Alexand. VI. quod, ſ. ordinati ante ętatẽ, ſi adminiſtrẽt ipſo facto irregulares fiũt à ſolo Papa diſpenſandi, non eſt vlterius dubitandum, vt cõcludit Silu. in d. verb. irregularitas, q. 10. qui refert verba dictarum bullarum. Sed hodie ex Concilio Trident. ſi ſit occulta huiuſmodi irregularitas, ab ipſo Epiſcopo diſpẽſari poſſet, qui non fuerit ſciẽter particeps eiuſdem culpæ: Catech. Neap. lib. 4. c. 12.

Ex præmiſſis illud conſequitur, quod
10 cũ Epiſcopus ante ætatem promouens aliquem, ſit puniendus, illius auctoritas ad hoc non extendatur, vt ſuper ætate

Digitized by Google

diſpenſare poſſit,nec ad promouendum, nec cum promoto, vt exerceat,prout sẽtire videtur,gl.in.d.c.generalẽ.de ęta.& qualit.Silu.aperte ſentit, in verb.ætas, verſ.tertium:Nec obſtabit exemplum Sancti Malachiæ Epiſcopi,& qui & diaconus,& presbyter ante vigeſimũ quintum annum ſine Papæ diſpenſatione ꝓmotus fuit:nam huic rei reſpondit Sanctus Bernardus Abbas Clareuallẽſis, in vita eiuſdẽ Malachiæ ijs verbis:Erat autem cum ſacerdos ordinatus eſt annos natus quaſi vigintiquinque, in qua eius vtraque ordinatione ſi quid præter canonum formam præceſſiſſe videtur, vt vere videtur, ſi quidem infra vigeſimũ quintum annum Leuiticum miniſteriũ, infra trigeſimum adeptus eſt ſacerdotij dignitatem, donandum ſane tum zelo ordinatoris, tum meritis ordinati: ego vero iſtud nec in ſancto redarguendum, nec vſurpandum conſulo ei, qui ſanctus non fuerit;actenus ille.

Simile narrãt de S. Theodoro Sicæorum, qui presbyter ordinatus eſt annũ agens decimum octauum,ſic Spirituſancto mouẽte,vt narrat Metaph.22.Aprilis.Lipom.tom.7.Schol.14. & 15. ſimile aliud narratur de altero Theodoro, & fratre eius Athenodoro,qui adoleſcẽtes facti ſunt Epiſcopi,vt narrat Euſeb.hiſt. lib.6.cap.21.

Hæc autem dicta eſſe intelligantur, quo ad ordines;at quo ad beneficia aliter eſt tractandum; nam quo ad ſimplicia,vel perſonatus,diſpenſare olim quidem poterat Epiſcopus cum eo,qui maior erat annis quatuordecim, licet maior ætas requireretur,de ætat. & qualit. c.indecorum,Spec.in d.c.licet canon, n. 23.de elect.in 6.ſed hodie hoc nõ in omnib.ſimplicib.beneficijs poſſet;nam non liceret ei diſpẽſare ad canonicatum,qui vigeſimum ſecundum annum requirit Concil.Trident.Seſſ.24.c.12.& ſtatim dicemus,& multo minus diſpenſare poſſet in parochiali obtinenda,vel quolibet alio curam animarum habente,ante vigeſimumquintum.Spec.in d. c. licet canon,num.21.& 25.

Et ex huius propoſiti occaſione operæpretium mihi videtur ſubijcere, quæ ætates ſingulis beneficijs obtinendis requirantur: perſonatus enim vigeſimum quintum annum requirit,quia perſonatus,& beneficia habentia curam animarum pari paſſu ambulant,Spec.in d.c.licet canon.num.22.tex.in c.dudum,2.de elect.Parochialis vero, & quodlibet be-
12 neficium curam habens animarum nõ datur niſi habenti annos vigintiquinque,ſaltim cœptos, vt iam diximus,non ſolum ratione ipſius beneficij,ſed etiam quia in illis ſacerdotium requiritur.d.c. licet canon.Canonicatus quoq; non niſi cõſtituto in vigeſimoſecundo anno conferri poteſt,nõ ſola beneficij ratione;ſed & ideo,quia in illo requiritur ſaltim ſubdiaconatus.d.ſeſſ.24.c.12. nam ſi ante eam ætatem canonicatum adipiſcantur, cum ſubdiaconatu careant, vocẽ in Capitulo habere non poſſunt, nec quidem
13 conſuetudine approbante, Ange.in l.1. §.pueritiam.ff.de poſtul.Curt.in trac de cõſuet.circa med.fol.49. beneficia quoque quantũuis ſimplicia etiam dignitate carentia,nulli prorſus cõferri poſſunt non habenti annos quatuordecim, ex Conc.Tri.ſeſſ.23.c.6.de ref. vnde apparet,quod ceſſat omnis quæſtio quam ponit Abb. & Doct. in c. ſuperinordinata. de pręb.quã etiam proſequitur Silu. in verb.beneficium.3.quæſt.1. vbi loquuntur qñ ſeptẽnis poſſet habere beneficiũ. Abbas autem titularis qui tenetur ſubire ſacerdotium. glo.in c. expoſuiſti. de

corp.

Digitized by Google

corp.vitiat.eligi non poteſt, niſi in vigeſimo quinto anno poſitus, gl.in c.indem nitatibus.in princip.de electio. lib. 6. & arg.cap.cum in cunctis. de elect. Silu. in verb.Abbas.in princip.& eadem ętas requiritur etiam in habēte talia beneficia commendata, niſi Papa ſuper ætate diſpenſaret, c.nemo deinceps.de electio. lib.6.& dicta ætas.25.annorum requiritur in omnibus dignitatibus cap.cum in cunctis.de electio. Epiſcopatui vero annus 30. requiritur dicto cap. cum in cunctis.

Ad Cardinalatum quoq; ſua ætas ſtatuta eſt; nam quemcumq; ordinem annexum habeat ſiue diaconalem,ſiue presbyteralem, eorum ordinũ anni requiruntur de rigore iuris,nec obſtat, quod conſtitutum eſt ex Cōciliabulo Baſilienſi Seſſ. 23. trigeſimum annum requiri, nam hic dignitatum apex,ſub ordinario iure conſiſtere non conſueuit; Pontificis enim voluntas ſufficere putatur, vt omnem defectum ſuppleat; quod enim principi placuit, diſpenſationis vim habet; quinimmo læſæ maieſtatis crimen incurrit, qui quos princeps elegerit,ſecumq; aſſumpſerit,indignos eſſe putet, vel de eorum auctoritate dubitet. l. 2. C. ad l. Iul.maieſt. Propterea conſuetudo ipſa olim docuit,nullam certam ætatem Cardinalatui requiri oportere, ſed hodie eadem ætas requiritur, quæ in Epiſcopo, vt conſtat Concil.Trid. ſeſſ.24.cap.1.de reform.& ſola Pontificis auctoritas diſpenſat, vt dicemus, cum in proprio titulo de Cardinalium irregularitatibus agemus.

Pontificatui quoque ſupremo, nulla certa ætas ſtatuta eſt,ſufficit enim in eo obtinendo rationis vſum habere,quamquam tanta Cardinalium ſtoliditas non eſt putanda,vt puerum, vel adoleſcentulum eligant, quem ipſis omnibus ſuperſtitem futurum exiſtiment;nō enim vmquam cogitandum videtur de hac ineptiſſima electione Cardinalium,vt dixit Bald.in cap.licet.de electio.Hoc tamen certum eſt puerum infantem, nullius ordinis capacem a Collegio electum admitti non poſſe, & inanem, irritamque electionem.Anto.Butr.in tract. de ſchiſmat.refert, ac probat Iacobat.in tra.de conc.lib.3.art.1.verſ.& idem in infante; quod ſi fieret non niſi ſumma Dei ira permitteretur Iſaiæ c.3.quod tamen intellige vt dicemus infra ſecundo libro, quando de Pontificibus eligendis tractabimus.

Quemadmodum vero ob imbecillitatem,minores ab ordinibus, & eccleſiaſticis miniſterijs excluduntur: ita quoque ij,quorum tam grande ſenium eſt,vt imbecilles effecti ſint, arceri debent:Exemplo eſt quod ſcribit Niceph. libro 13.c. 28.de Arſacio octogenario, quaſi vetere trunco,deliro,deſipiente,ad dicēdum ineptiſſimo, ad cogitandum ſtupidiſſimo,ad faciendum ignauiſſimo, lecto & angulo magis apto, quam Epiſcopali throno:Quamobrem Narciſſus Hieroſolymitanus Epiſcopus centum ſexdecim annorum Epiſcopatu ſeſe abdicauit. Euſeb.hiſtor. libro 6. cap. octauo. Senium
4 etenim tam grande impedit promouendum, ſed non deijcit promotum. text. & gloſ. in cap. Florentinum, in prin.85. diſtinct. textus apertiſſimus Zachariæ Papæ in capitu. petiſti.ſeptima quæſtio. prima.& capit.literas.de renunc.Grandæuum vero non complectimur ſub hoc impedimento; nam grandæuus, cum maturus ſit, & circa omnia firmo corpore, promoueri poteſt. cap. quicumque. diſtinctio. ſeptuageſima ſeptima. etiam ad Epiſcopatum, vt ibi: glo. tamen

Digitized by Google

men eo loco,& Hug.male interpretãtur grandæuum pro eo, qui trigeſimum annum exegerit;nam hoc non congruit latinæ elocutioni quæ pro ſene grandæuũ accipit Plin.lib.2.c.7.Alios(inquit)grãdæuos ſemperq; canos.Nec ea interpratatio cõuenit cõſueto loquendi vſui canonum:Nam Gelaſius Papa in cap.illud 13.q.2.accipit grandæuũ pro ſene,& facile morituro,ibi,ſi ei quicquam humanitus cõtingerit,quia grandęuus eſt;Idẽ quoq; apertius probatur 1. Reg.c.4.ibi ſenex erat,& grandæuus;nam de Heli loquitur,qui Nonagenarius erat, vt ibid. idem Alberic.in verb.grandæuus.

Hoc igitur caſu, quo ab ordinib. quis ob ſeniũ excluditur, intelligimus ſeniũ cum decrepitate, quia in agendis rebus adeſt imbecillitas.d.c. petiſti : Sed ſi ſenium adhuc vegete ſenſu ſit,quia hic ꝓprie grandæuus eſt,& præpoſituræ admi niſtrãdæ aptiſſimus, iuuenib. eſt præferendus. Leo Pãpa epiſt.87.in fi. Doct.in c.ſtatuimus,diſt.61.vbi etiam gl. multa iura citat;nam is fidelius putatur ſeruare continentiam,c.fraternitatis.diſt.34. Sed & cõtagioſis morbis minime ſubiecti ſunt grandæui;peſtilentiam etenim minime ſentiunt, nec quartanam febrẽ. Plin.lib.7.c.50.& alia plura bona habẽt ſenes de quibus Martin.ordi.prædic.in ſua Margarita Decreti in verb.ſenes, & in verb.antiquitas.Multa etiam ſenectutis bona ſcribit Archid.in c.tanta.per illum tex.diſt.86. quamquam etiam multa ſunt ſenectutis incommoda, de quib. apud Tull.lib. de ſenect. Sed ea ne quicquam obſunt adminiſtrationi ordinũ ecclesiaſticorũ,niſi talia ſint,quę canonicũ adferant per ſe impedimentum,vt puta quod ſimplex,quod fatuus, miſer, leuis, peruerſus, vt ſenſit S. Greg.ad Ianuariũ, habetur in d.c.tanta.nam qui ſunt eiuſmodi,difficile retrahũtur a culpa,quam longa conſuetudine ſibi familiarius copularunt c.ſchiſma.& ibi glo.24. q.1. & 2.q.7.c.Paulus dicit; & contra hos dicitur ab Iſaia c.55. Væ puero centum annorũ. & idem Iſaias c.42.Laqueus iuuenum eſtis vos:ſic ſi ſenes vafri ſint,vt ij qui contra Suſannam teſtificati ſunt,Daniel c.13. & infatuatum ſal ad nihilum prodeſt,niſi,vt mittatur foras,& conculcetur.Luc.14.& c.non omnes Epiſcopi. 2.q.7.Ideo iſtis ſenib.recte præferuntur Iuniores ſapientes;cani etenim hominis ſunt ſenſus eius Prouerb. 20. & Sap. 4. Ideoque presbyteri dicti, non tantum quod ſenes ſint,ſed quod ſapientes, nec ætas inſpicienda,ſed ſapientia c. porro. diſt.84.

Ex quibus aperte concluditur, triplici modo accipi ſenium,ſ.ſenium naturæ, quod ob debilitatem ducit ad defectum, & vitæ exitum,de ijs loquitur.d.c.tanta & d.c.illud : alterum ſenium eſt gratiæ, vt in Daniele,& hoc ſenium ducit ad ꝑfectum, quia facilius diffinitur ſancte, quod a ſenioribus determinatur, 20.diſ. cap.de quibus,& de iſtis loquitur.d.cap. non omnes Epiſcopi,& dicto cap.porro: Tertium ſenium eſt culpæ,quod ad perditionem,& interitum tendit d.cap.Paulus.Primus igitur, & vltimus ſenex ab ordinibus excluduntur; primus ob vitia naturę,vltimus ob crimina;ſecundus vero eligitur, & admittitur: Et hanc ſenij diſtinctionem ſcripſit Martin. præfatus loco prædicto : quando vero huiuſmodi decrepiti,iam promoti ſunt,non per hoc deponuntur: ipſi tamen ſi ſponte petant ſeſe a miniſterijs excuſari facile admittitur hæc eorum petitio, quando ſeſe abdicare volunt.d.c.petiſti.

De

Digitized by Google

De Neophytorum irregularitatibus.

CAP. XXXI.

1 *Neophytus tripliciter accipitur.*
Neophytus, qui recens eſt fide Chriſti plantatus.
Neophyti irregulares ſunt pluribus rationibus.
2 *Magiſtrum eum eſſe; qui non fuerit diſcipulus, abſurdum eſt.*
3 *Temporum interſtitia in ordinibus ſeruanda.*
4 *Neophyti tanta forte eſt ſanctitas, vt & Epiſcopus fiat*
Sergius de Neophyto Archiepiſcopus Rauennas factus.
Ambroſius de Neophyto Epiſcopus Mediolanenſis factus.
5 *Gregorio Epiſcopo Præneſtino manus aruerunt dum ſacris initiaret per vim Conſtantinum Neophytum.*
Neophytorum acta Romæ Reſciſſa.
6 *Neophytus eſt conuerſus Iudæus ad fidem.*
Iudæo conuerſo nullum officium publicum committitur.
Neophytus eſt quicumque in religione Nouitius.
Nouitij anno probationis, dignitatum ſunt incapaces.
Nouitij Abbates, vel prælati eſſe, non poſſunt.
Nouitia monialis Abbatiſſa eſſe non poteſt.
Nouitius in Epiſcopum eligi poteſt.
7 *Epiſcopus electus, qui vouit religionem, debet prius profiteri poſtea ſubire Epiſcopatum.*
8 *Epiſcopus electus; qui prius vouerat ingredi religionem, quomodo ſeruabit ſuum patrimonium profitendo religionem.*
9 *Monachus factus Epiſcopus poteſt reuocare teſtamentum quod fecit in ſæculo.*
Bona profitentis religionem non acquiriruntur monaſterio, quod non eſt capax bonorum in communi.
10 *Monachus factus Epiſcopus non acquirit bona, quæ ad eum perueniunt ex teſtamento, vel ab inteſtato, ſed Eccleſiæ.*
11 *Vicarius Epiſcopi non poteſt eſſe laicus.*
12 *Laicus facilius fieri poſſet Epiſcopus, quam vicarius Epiſcopi.*

HOc loco iure ſuccedit ille tractatus, qui ad Neophytos pertinere videtur, qui trifariam accipi poſſunt; nam qñque q̄s cathecumenus, de quo dicemus cum de nõ baptizatis agendum erit; qñq; eſt Nouitius, ideſt, qui nuper religionem eſt ingreſſus; Tertius eſt is, qui laicus cum ſit nullis eccleſiaſticis diſciplinis imbutus, ſine debitis interſtitijs velit ad ſacros ordines aſſumi; de quibus hoc loco præcipue agẽdum eſt: quamquam etiam de Nouitijs Regularium nonnulla opportune dicturi ſumus. de iſtis Neophytis Gratianus multa ſcripſit, diſt. 48. 59. 61. nam non ſolum eſt irregularitatis vitium ſtatim, & nõ per gradus promoueri: verum etiam hæreſis eſt, quæ dicitur Neophytorum, de qua dicemus cum de ſimoniacis agendum erit.

Neophytus igitur dicebatur ille, qui initio ſanctę fidei erat eruditione plantatus; aut in religionis habitu admiſſus repente ad ambiẽdos ſacros ordines, conabatur irrepere, vt dicit Grego. ad Siagrium Epiſcopum. c. ſicut Neophytus. diſt. 48. quorum munus eſt potius maioribus incumbere abſtinentijs, quam ad gradus aſpirare. c. Neophyti. de cõſecra. diſ. 5. Hos igitur irregulares eſſe, plurib. antiquorum patrum decretis inſtitutũ eſt, primo quidẽ apoſtolica auctoritate Paul. 1. ad Tim. c. 3. ibi, non Neophytũ: propterea Niceno Conci. decretum eſt cõtra eos, his verbis: Tpe opus eſt, vt catechumenus quiſq; fiat, & poſt baptiſma multa probatione indiget, euidens namque eſt apoſtolicũ præceptum, nõ Neophytũ; quod ſcripſit Gratianus in cap. qm̃. diſt. 48. Idque prohibitum eſt, duplici ratione, prima ne elatus in ſuperbiam incidat in laqueum diaboli. Secunda alios docere neſcit, qui ipſe nondum didicit;

Digitized by Google

didicit. Tertia alijs ſeſe conformare non valet, qui ſtatum Eccleſiæ regendæ, non eſt expertus: prima ratio ꝓbatur ex Paulo. d. c. 3. ſecunda probatur, diſtinc. 48. in princ. Miſerum enim eſt eum fieri magi-
2 ſtrum, qui nec dum didicit eſſe diſcipulus; eumque ſacerdotem fieri, qui in nullo vnquã gradu obſequutus fuerit ſacerdoti; Innoc. Papa in c. Miſerum, diſt. 61. Tertiam rationem attulit glo. diſt. 48. in princ. in verb. prohibentur; Idque ꝑ ſummos quoque Pontifices eſt ſeueriſſime obſeruatum: Repetit enim hoc præceptum Sozimus Papa diſt. 59. c. qui eccleſiaſticis: & Vrbanus Papa, eadẽ diſt. ca. ſi officia. & Gregorius. c. ſicut. diſt. 48. & c. hoc ad nos. diſt. 59. & cap. ſacerdotale. diſt. 61. Celeſtinus. diſt. 59. c. ordinatos. Hormiſda. 61. diſt. c. in ſacerdotib. & c. non negamus. Leo Papa in c. miramur, diſt. 61 Ambroſius. in c. Neophytus. ea-
3 dẽ diſt. & infinitis alijs locis: Quamobrem, vt Neophytorum error vitetur, hodie ex Concil. Trid. decretum eſt, vt annalia interſtitia expectentur priuſquam ab vltimo minori ordine, ad maiores fiat aſcenſus, vel à quolibet ſacro, ad aliũ ſuperiorem ſacrum promoueatur Seſſ. 23. c. 11. 13. & 14. de ref.

Aliquando tamen in Neophyto tãta apparet charitas, humilitas, doctrina, vi-
4 tæque integritas, vt ſine dilatione interſtitiorum, iure diſpenſari poſſit: ſi ſic neceſſitas Eccleſię exigere videatur. d. cap. 13. & 14. quod etiam diſertis verbis ꝓbat Tiraq. in tract. de pœn. remitt. cauſa. 51. num. 148. verſ. ſed & de grege; dicit enim quod laicus propter perſonæ integritatem, ac ſanctimoniã poſſet ad Epiſcopatum prouehi. Barbat. conſ. 41. Incipien. Deum innocent adiutorem col. 4. lib. 3. Fel. in c. ſuper ijs. de accuſ. Rom. in repetitione. l. ſi vero. §. de viro, prima ſallen. ff. ſol. mat. Idq; contigit olim Sergio Rauennati Archiepiſcopo, & Stephano Neapolitano: qui ex laicis Archiepiſcopi nominati ſunt. Plati. in Steph III. Beatus quoq; Seuerus ex lanificio. ad Rauennatẽ Archiepatum eſt promotus; Diuus quoq; Ambroſius in Ep̃n Mediolanen. recens ad baptiſmum admiſſus promotus eſt de ijs c. ſtatuim⁹. ꝟ. his oĩbus. diſ. 61. & ibidem in c. Neophitus, habetur teſtimoniũ ipſius Ambroſij, qui cum ad Vercellẽ. ſcriberet: his verbis eſt vſus; ordinationẽ meam occidentales Epi iudicio, oriẽtales etiam exemplo probarũt: Neophytus enim prohibetur ordinari, ne extollatur in ſuperbiã, ſed ſi nõ deeſt humilitas cõpetens ſacerdotio, vbi cauſa non adhæret; vitium non imputatur, Hæc ex illo cũ de ſe loqueretur, & de ijs etiam loquitur Alberic. in d. verb. Neophytus.

Quæ tñ ſanctorum exempla, non ſunt ad omnium regulam traducenda; in ipſis enim ſumma Dei diſpenſatio interuenit, vt ſcripſit Ray. in tit. de Neophyto; Alioqui ſi paſſim promoueantur, penitus contemni videretur eccleſiaſtica diſciplina, & in maximos tumultus, ac pericula Eccleſia adduceretur; Nam ita cõtigiſſe narrat hiſtoria: cũ enim Thoton Nepeſinus plurimum Cõſtantino laico fauæret, ferunt propemodum vi coegiſſe Gregorium Ep̃m præneſtinum, vt illum adeo Neophytũ ſacris initiaret; ipſe iuſ-
5 ſis parẽs dum ſacra ageret miraculo ſenſit ſibi manus ita aruiſſe, vt nec ad os quidem admouere eas poſſet; Initiato tñ ſacris Conſtantino, & ad Pontificatum prouecto, & per annum in ſede Petri ſedente, tanta Romani populi cõcitata eſt ſeditio, vt depoſitus à ſede fuerit: quam ob cauſam Romæ Concilium congregatum eſt, in quo decreta facta ſunt, ne vnquam

Digitized by Google

quam laicus niſi per gradus, ad pontificatum poſſet aſcendere, ſub anathematis pęna: Ea propter omnes Epiſcopos à Conſtantino ordinatos, iudicauit Concilium ad priſtinos ordines redire, Epiſcopatibus dimiſſis; niſi ob multam virtutem denuo ab apoſtolica ſede confirmarentur. Idem quoque ſtatuit de preſbyteris, ac diaconis, vt & deponerētur; & ad altiora non poſſent aſcendere; & quæcumque ab eodem Conſtantino circa ſacra acta fuerant irrita haberi decreuit, præter baptiſmū, & Chriſma de quibus fuſius Platin. in Stephano III.

Hinc eſt quod ſanctiſſimis Epiſcopis deplorandi materia ſubminiſtratur, vt olim deplorabat Greg. Nazianz. his verbis. Nec enim hos laudo, qui ſine ordine ſtatim in Eccleſia promouentur; Epiſcopum autem (res ridicula) tumultuarie confuſeque nec ordine, nec rite fieri videmus non item ex virtute; ſed vitio, & aſtutia, non qui dignus, ſed qui potētior fuerit: Nam nec prius exercitatus, ſed terum Eccleſiæ ignarus rudiſque adeo, & a ſæculari vita recens promouetur, vt Gigantes apud Thebas, ſic nos eadem die præſules facimus, & cum nil didicerint, credimus eſſe ſapientes, qui nullo prius muniti ſunt gradu, non virtute, nō eloquentia, nullum pro iuſtitia laborem, nihil demum pro Eccleſia ſunt paſſi: ille namque, qui diuina tantum meditatur, & corpus ſpiritui ſubiugat, vt quandoq; loco cœleſti ſit dignus, locum inter homines libenter retinet humilem, atque inferiorem; ignauus vero, & abſque diſciplina elatus, ac ſupinus ſupra meliores extollitur; nec boni, aut humilitatis exemplo mouetur; ſed omni ſtudio tantum honores quærens; ex poteſtate ſibi ingenium, ac prudentiam pollicetur: Ex quo verum illud Demoſthenis; rem præter dignitatem fœliciter aſſequi, ſtultis male ſentiendi, aut cogitandi eſt occaſio Hæc & alia multa ille in Monodia.

Inter Neophytos eſt etiam iudęus nuper conuerſus, ideo nullum officium publicum illi committi debet. gl. in c. conſtituit, diſtinc. 17. quæſt. 4. quam probat
6 Tiraq. lib. de pœn. remitten. cauſa 51. num. 19.

Neophytus quoq; eſt is, q nuper eſt religionem ingreſſus, quem Nouitium vulgò ferunt, qui non tantis debet vacare abſtinētijs, vt alij Neophyti; ne forte auſteritate nimia territus, monaſteria deſerat. c. quædam lex, 35. q. 3. Alber. in verb. nouitius: hi anno nouitiatus durante, ad dignitates aſpirare non valent nec ad ordines, etiam minores. cap. Monaſterijs, 19. q. 3. vt dicemus, cum de Monachis agemus. Abbatiā igitur, vel quācumque in religione præfecturam, obtinere non poſſunt, niſi poſt profeſſionem, in qua deſinunt eſſe Nouitij, cap. nullus. de elect. lib. 6. Silu. in verb. Abbas, quod & in Monialibus nouitijs procedere debet, eodem iure, ac ratione, cap. indemnitatibus. de elect. lib. 6. Nam & profeſſa debet, & quadragenaria, & iam egiſſe octo annos poſt profeſſionem. Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap 7. & diximus ſupra tractantes de Monialibus. Nouitius tamen in Epiſcopum eligi poteſt. d. c. nullus. eſt autem ratio quia ad Epiſcopatū iā forſan inſtructior fuerat, at ad Regularium prælaturas non ſic, qui recens ad clauſtrum acceſſerat.

Qua in re eſt illud aīaduertendum, q
7 ſi q̄s religionē vouerit, & ante īgreſsū, vel profeſſionem, eligatur Eṗs, non admittitur ex ea electione niſi prius clauſtrum ſubeat, & profeſſionem emittat. c. per tuas. de voto. Silu. in verb. religio. 2. verſ. 20. ſed tunc magna naſcit̄ quæſtio, ſcili-

ſcilicet ſi hoc caſu,quo profitetur implẽ di voti cauſa,cum in religione non intẽ dat perſeuerare, propter Epiſcopatum an bona ſua quæſita videãtur religioni? iuxta auth.Ingreſſi.C.de ſacroſ.Eccle.& c.nunc autem.19.q.3. an vero ipſe dubitans de amiſſione eorum poſſit profiteri
8 ri & reſeruare ſibi patrimoniũ. Barbat. in l.1.§.ſi ſtipulanti.in verſ.Ego dicebã. ff.de verb.oblig. putabat, quod ob ſanctimoniam huius profitentis, hæc reſeruatio poterat ei concedi:quæ res eſt falſa,vt reprobauit olim Tiraq. in tract.de remitt.pœn.cauſa.51.num.148.& hodie longe magis erronea putanda eſt,ex Cõcil.Trid.ſeſſ.25.cap.1. vbi regulam triũ votorum inuiolabiliter obſeruari iubet nullaque ratione proprium concedi poſſe,nec quidem exquiſitam ſuppellectilẽ, vt ibid.c.2.Ideoq; ſi hic profiteatur, cũ hac proteſtatione,velnõ implet votum propter impedimentum proteſtationis, vel ſi implet,omnia bona præſentia ipſo facto monaſterio incorporata ſunt,ex ipſa profeſſione.d.c.2.& d.c. nunc autem. Hic ergo Ep̃s conſecrandus ſi intendens profiteri,& voto ſatisfacere bona ſua retineri velit,teſtari poteſt;nec oberit, ꝙ facta profeſſione hæres adire velit hęreditatem in præiudicium ipſius teſtatoris quaſi mortui per profeſſionem;quia re-
9 ſpondendum eſt, quod Monachus factus Epiſcopus, poteſt reuocare teſtamentum,quod fecit exiſtens in ſeculo. Bart. in l.ſed ſi morſ.§.1. ff. de donat. int. vir. & vxor.& tradit Iaſ.in auth.ingreſſi.col. 3.ver.quarto limita.quę cautela neceſſaria eſt in ingreſſu illorum monaſteriorum, quæ in communi capacia ſunt,& acquirere poſſunt hæreditatem;at ſi monaſterium non ſit capax bonorum, quia tunc per profeſſionem, & taciturnitatẽ, bona non acquiruntur tali monaſterio glo.& Doct.in d.auth. ingreſſi. & Iaſon. in auth.ſi qua mulier.in fin. C de ſacroſ. Eccl.conſequens eſt, quod egreſſus monaſterium ipſe ea ſibi retinebit, cum Epiſcopatu,argum. not. Docto. ibi & Salicet.

Quæ vera ſunt in bonis, quæ ad eum ſpectabãt ante profeſſionem, ſed ſi poſt profeſſionem incœperint ad eum pertinere ex delatione hęreditatis ex teſta-
10 mento,vel ab inteſtato, Ep̃s dominus non erit ipſorum,ſed Eccleſia.gl.in cap. quia tua.12.q.1.videtur tex.& glo. in ca. ſtatutum. 18. q. 1. & ideo teſtari non poterit de eis,niſi de licentia Papæ, ſicut dicemus de Monacho facto Cardinali, qñ de Cardinalibus agendum erit.

Inter Neophytos etiam eſt dicendus ille,qui de laico ſtatim vult fieri canonicus;nam hoc fieri non poteſt,c.in Eccleſia.de Inſtit. poſſet tamen aliquã ſimplicem præbendam obtinere, de ſententia. Vinc.& gl.in c.cum. M.de conſtitut. vbi Abb. Silu. in verb. Canonicus. & eſt ratio,quia non ſic eſt difficilis tranſitus a laicali ſtatu ad clericalem vitã, vel etiã ad clauſtralem religionem, cum in tali tranſitu non requiratur perfecta charitas;ſed ſufficit incipiens.S.Thom.quodl. 5. art. 21. Sed in tranſitu ad dignitates videtur eſſe opus aliquanto maiori charitate:ſed & ob hoc impedimentũ Neophytorum prohibetur laicus effici Vica
11 rius Epiſcopi in ſpiritualibus, quoniã cum diuerſa ꝓfiteri videatur ab ijs, quæ in vicariatu gerenda ſunt, æquum nõ videtur,vt eccleſiaſticis iurib. ac perſonis præſit.c.in noua.16.q.6.& ita oẽs Doct. poſt gl.concludunt, in d.c. decernimus, de iud.& in c.contingit.de arbit.& quantauis polleat ſanctimonia,adhuc tamen in ſpiritualib.non poterit deputari,nam nec poterit ẽẽ procurator clerici,vel ca

Digitized by Google

nonici ad eligendum. Doct. in d. c. decer
nimus. argum. eorum quæ not. Io. And.
in c. quod alicui. de reg. iu. lib. 6. Silu. in
verb. laicis: Quinimmo facilius Epiſco-
pus fieri poteſt, quam vicarius; nam ſta-
tim atque eſt electus Epiſcopus oportet
eum promoueri, & ſic deſinere eſſe lai-
12 cus, ſi Epiſcopatum adminiſtrare volue
rit, poſtquã acceptauerit: at vicarius ex
eo ſolo, ꝙ eſt vicarius nõ tenetur deſine-
re eſſe laicus, & ſic cõcludit Philip. Dec.
in d. c. decernimus. col. 13. verſic. ſecunda
concluſio, reiecto Barbat. ibi colum. 3.
qui contrariũ aſſeruerat. hęc etiam ſcri-
bit Tiraq. de pœnis remitt. cauſa 51. nu.
148. verſic. ſed & de grege: laicum tamẽ
non dicam eum, qui vel minoribus ordi-
nibus ſit initiatus, habitu, & tonſura: nã
videtur quaſi in via ad maiores, merito
inter eccleſiaſticas perſonas annumera-
ri videtur, & ſic ſpiritualibus cauſis poſ-
ſet præfici, arg. Conc. Trid. Seſſ. 23. c. 6.

De illiteraturæ defectu.

CAP. XXXII.

1 *Illiteratus quis ſit.*
2 *Illiterato nec prima tonſura danda.*
3 *Illiteratus dicitur reſpectu oneris, quod ſuſcipit.*
Sacerdotio, quæ litteratura requiritur, ex Auguſtino.
4 *Ordinibus, quæ litteratura requiratur, ex Concilio Tridentino.*
5 *Scientia olim charitati ſubiacebat.*
Macedonius anachoreta ſacrarum literarum imperitiſſimus ſacerdotio functus.
Antonius anachoreta indoctus; multa tamen ſciebat.
Spiridon Epiſcopus Cypri indoctus.
6 *Abbas illiteratus eſſe poteſt, vt & alij monachi.*
Monachus docentis officium non aſſumit.
7 *Monachus bonus, vix facit bonum Clericum.*
8 *Speculatoris erronea ſententia in conferendis parochialibus.*
9 *Scientia requirenda reſpectu loci vbi cura exercenda.*
10 *Illiterati valde experti; & practici promoueri poſſunt.*
Sanctulus præsbyter fuit, neſciens Elementa literarum, & decem legis pręcepta.
Ioannes Ægyptius Anachoreta, illiteratus multæ æruditionis
Antonius ſacras ſcripturas ſine lectione nouerat.
Didymus puer cæcus factus omnes ſcientias didicit auribus.
Seruulus literarum penitus ignarus, ſacram ſcripturam exacte didicit.
Illiteratus ordinatus deponi debet.
11 *Illiteratus eſt ordinis capax.*
12 *Baptiſmus reddit maſculum capacem omnis alterius characteris.*
13 *Illiteraturæ defectus omnino eſt indiſpenſabilis.*
Vicarius non poteſt eſſe excuſator, ſed coadiutor.
14 *Illitteratus in vno idiomate, poteſt promoueri ad illud beneficium, in quo vnum nouit idioma, & illud exercebit, & in altero deſeruiet per vicarium ſcientem.*
15 *Illiteratus ſemel admiſſus, alia tamen vice poteſt reprobari.*
Parochus qui priore in parochia male ſe geſſit non eſt facile ad aliam transferendus.

AD eos, qui vel ob ætatem, vel inex-
perientiam ordinibus ſacris indi-
gni ſunt proxime accedit quicumque
illiteratus eſt: Illiteratum eũ accipimus
1 non ſolum, qui analphabetus eſt, ſed
etiam, qui prima grammatices rudi-
menta non didicit, exempli gratia, ſi
Donatum non didicerit, vt olim Epiſ-
copus Calinen. de quo in c. fi. de æta. &
qualit. vbi Abb. docet praxim probandi
illiteraturam, & ſcientiæ defectum.

Iſti igitur irregulares sũt, d. c. fi. Spec.
in tit. de diſpen. §. iuxta. verſi. & ſcias ꝙ
eſt. nam promoueri non poſſunt; & pro-
moti ſunt deijciendi. d. c. fi. & diſt. 38. c.
omnes. & 36. c. illiteratos. numquam. n.
ſunt ordinandi. Inno. in c. cum in cun-
ctis. de elect. quandoquidem, qui vult
promo-

promoueri litteras callere oportet,tota diſt.36.37.& 38.& c.ſic viue.16.q.1. nā
2 nec prima quidem tonſura eſt danda illiterato.c.vlt.de temp.ord.lib.6.

Quanta vero ſciētia,ac litteratura requiratur in ordinandis iudicandum eſt, pro ratione ordinū,dignitatum, ac one-
3 ris ſuſcepti. cum eccleſia. de elec. Inno. in d.c. cum in cunctis. In ſuſcipiendo ſacerdotio ex S. Auguſtini præſcripto hæc ſunt neceſſaria,ſ. vt de ſacramētis plenā habeat cognitionem; lectionum,& antiphonarum ordinē bene nouerit, baptiſmi tempora, canones pœnitētiales, pſalterium, feſtiuitatum omnium homilias didicerit ita,quod ſi vel vnum,ex prædictis ignorauerit,vix ſacerdotis nomen illi congruere putet.c. quod ipſis.diſt.38. ſed hodie ex Conc.Trid.Seſſ.23. per ſingulos ordines, magis explicate definitū eſt: Tonſura etenim non niſi chriſmate confirmatis,& fidei rudimenta, & legere,ac ſcribere ſcientibus confertur ibid. ca.4.Minores vero vſque ad acolythatū, non conferuntur, niſi latinam linguam intelligentibus,ibid.cap.vndecima, poſt redditum teſtimonium de litteratura, ac morib. per parochum, & ſcholæ magiſtrum,ibid.c.5.Maiores verò ſacri nō cōferūtur,niſi ijs, qui probe verſati ſint in minorib. ac de ijs bene inſtructi ſint, quæ exercendo ordini quem ſuſcipiunt, cōueniunt,ibid.c.13. Presbyteratus vero ei ſoli cōceditur,qui docere poſſit populum ea, quæ ad ſalutem neceſſarium eſt ſcire,ibid.cap.14.Epiſcopatus autem, vt olim nō poterat dari,niſi ei, qui vtrūque teſtamentum ſciret,vt per ſacrā ſcripturam,& ſuos poſſet edocere,& alienos cōfutare,c.omnes.diſt 38. cum iudex ſit animarum.c.de perſona. 11.q.1.ita hodie ex Conc.Trid.Doctor,aut licētiatus magiſter in Theologia, vel iure canonico eſſe debet, aut publico alicuius Academiæ teſtimonio idoneus ad alios docendos probatus. Seſſ.22.c.2.de ref.ne cæcus cæco ducatum præſtet.Matt.c.15. & d.c.quod de ipſius.

Aliquando tamen ad habēdum ſacerdotium, tam ardens in homine charitas eſſe poteſt,vt ſcientiæ vicē ſupplere poſſit,ſi nō ſit penitus inſcius,& illiteratus, c.niſi.de renunt. Priſcis enim temporib. id quādoque permiſſum fuit,vt charitas ſcientiæ præponderaret; ſperandum. n. videbatur, vt qui plurimum diligeret, etiam in ſcientijs proficere plurimū poſ-
5 ſet, gl. in diſt. 52. c.ſollicitudo.ſanctus enim Flauianus Eps Macedonicū Anachoretam ad ſacerdotium promouit,virum cuiuſuis diſciplinæ expertem, in locis agreſtibus educatū, & in verticibus montium, ſimplicem, ſacrarumque litterarum imperitiſſimum. ſed quia in eo ſumma vigebat charitas, ob id eum promouerat,vt ſcribit Theodoret. in Philotheo in vita Macedonij, & Lipom.vit.S. Tho. ſecundo: An non etiam ſacerdotio fuiſſet dignus. S. Antonius Anachoreta ob ſumma charitatem; quem fuiſſe indoctum probat Auguſt. lib.1.de doctri. Chriſt.in prologo, eumque ſine vlla ſcientia litteratum ſcripturas diuinas,& memoriter audiendo tenuiſſe, & prudenter cogitando intellexiſſe atteſtatur; ſed & Caſſiod.hiſtor.tripart.lib.1.c.11.probat eum neq; ſciſſe litteras, neq; mirari eas,inuētorē earum tamen collaudaſſe: Spiridon quoq; vir ruſticus Cypri Eps, ouium cuſtos fuit,dum epiſcopatum adminiſtraret,de quo plura Caſſiodor.hiſt. tripart.lib.1.cap.10.

Vt ergo charitas ſcientiæ præponderet,prçcipue verum eſt in Monacho,cui
6 plus cōtemplatio cōgruit,quam eruditio. nam illiteratus Abbas fieri poteſt; Panor-

Digitized by Google

Panormitan.in c.vlt.de ætat.& qualitat. verſ.quæro quid.quandoquidem oĩs fere alia irregularitas nil obeſt Abbati, quominus & eligi,& electus adminiſtrare prælaturam poſſit. Specul.in tit.de diſpenſat.§.iuxta,verſic.Abbas autem, & dicemus cum de monachis agendum erit;Monachus præterea docentis officium non aſſumit,vnde illi ſcientia non eſt opus:plãgentis etenim onus tantum ſubit,c.monachus non docentis, 16. q. 1.& 7.q.1.c.hoc nequaquam; quamobrem Ioannes gloſſator in d. diſt.16.q.1. dicere conſueuerat,bonitatẽ ſine litteratura ſufficere in monacho,vt retulit Sil. in verb.clericus 2.in princip. vnde prouerbio datus eſt locus,monachus bonus vix facit bonum clericum,c.legi,16.q.1

7 Speculat.in c.ſciant,nu.5.de elect. lib.6. quæ intelligenda ſunt in regulari forſan Anachoreta,&omnino ſolitario,alioqui hodie omnes regulares per Epiſcopum ſuper ſcientia ſunt diligenter examinandi,in ſuſcipiendis ordinib. Concil. Trid. Seſſ.23.cap.12.

Ex quib.apparet quantum errauerit Specul.in cap.licet canon,numer.35.de

8 elect.lib.6.qui putabat beneficia, etiam curata facilius conferri debere, eo quia plerumque cauſam adferunt,vt quis ipſorum prouentuum auxilio,in doctrina, ac ſcientia proficiat,& ſic ponebat beneficia curata præuia eſſe ad ſcientiam,cũ potius ſcientia debeat præuia eſſe ad beneficia,præſertim curata. De clericorũ ſcientia,multa congerit Alberic. in ver. ſcientia.

9 Eſt etiam habenda ratio loci, in quo quis ſacerdotio fungi debet; nam ruri non admodum doctus,aptus fuerit, præſertim ſilueſtri loco, quo difficile accedet,quam litteras pollet;qualis etenim grex talis & paſtor; qualis populus, ſic & ſacerdos.Iſa.c.24.propterea vrgente neceſſitate,quando idonei nõ reperiuntur admittuntur etiam minus idonei, tex.& glo.diſt.55.cap.priſcis,&diſtinct. 57.c.primo.ibi,raritas hominum, cum glo.idem eſt in Epiſcopo: nam etſi non præcellat.ſit tamen litteraturæ competentis,pro ratione loci ſilueſtris,poterit iure diſpenſatione Apoſtolica admitti. Nam S. Auguſtinus Coepiſcopum habuit,quem dicit in villa natum, in villa enutritum,& non multa lectionis eruditum ſcientia;ſed Deo amicum, & quod ab eo multa acute dicta ipſe didicerit, cum admiratione, & tamen Epiſcopus erat,vt ſcribit Poſſidon.in ipſius Aug.vita non longe a calce operis:alioqui vero minus literati numquam ſunt ad Epiſcopatum admittendi.Hug.in d.cap.omnes,diſt.35.

Inter illiteratos non conſtituendi ſunt ij,qui cum literas multas non didicerint,quodam tamen magno vſu, omnia probe norunt,quæ ad miniſteria per

20 tinere videantur:nam ij promoueri poſſunt ex ſententia Abb.in cap.vltim. de ætat.& qualit.qui alios ita ſentientes refert.Nam Sanctulus presbyter miraculis clariſſimus, elementa literarum non bene nouerat, nec legis decem præcepta: attamen presbyter erat,& vt dicit Gregorius de eo, quia plenitudo legis eſt charitas,legem totam in Dei ac proximi dilectione ſeruauit, & quod foris in cognitione non nouerat, ei intus viuebat in amore.Gregor.dialog.libro 3. cap.trigeſimo ſeptimo. Quin & hiſt.tripartit.lib.8.cap.primo. refert Ioannem Aegyptium Anachoretam, pleraque legis dogmata nouiſſe, nullo ex codice, quicquid enim ſemel mente perceperat hoc ſub veritate retinebat;ſed & Antonius, de quo ſupra diximus, teſte Aug.

ſacras ſcripturas nouit,& intellexit,ſine librorũ lectione: parui enim refert oculis,an auribus litteras haurias,vt de Didymo Alexandrino omnium ſciẽtiarum peritiſſimo narratur,qui puer cæcus factus, omnia volumina aurib. audiuit, & ingẽtia ipſe dictauit.S.Hieron. in catal. ſcript. Eccle. ſicut & Seruulus paralyticus,cũ literas funditus ignoraret, ſacrã tamen ſcripturam didicit, alijs ipſo audiente legentibus,vt ſcribit Gregor.homil.15 ex 40.

Illiteratus igitur ordinatus abſtincre debet; at ſi ſe ordinum executioni commiſcuerit, quia contra ſanctorum patrũ decreta facit,grauiter delinquit, & deponendus eſt,diſt. 51. c. qui in aliquo.nam adminiſtrationem interdixit illiteratis expreſſim Fabian.I.in 3.epiſtol.ad Hilarium:ergo cõtraueniendo videtur nouã incurrere cenſurã. Eſt tamen illud verũ,
11 quod illiteratus eſt ordinũ capax,etſi literarum ſcientia videatur de ſubſtantia ordinis gl.per illum tex.in d.c.omnes.in verb.ſubſtantia,tñ verius eſt,vt non impediat characteris impreſſionem, ſed ſolam ordinis executionẽ.Alberi. in verb. ordo 3.paulo ante fin. Summ. Conf. de prud.ordin.q.3.Hoſt.in ſum. de ętat. ordin. verſ. ſed numquid. Raym. de prud. ordin.verſ.ſed numquid laicus: ea rõne quod baptiſmus reddit habilẽ ad ſuſceptionẽ cuiuſcumq;characteris ſacramẽtalis.Idem Archid.in d. c.oẽs.poſt Hug. Nec obſtat gl.in d.verb.ſubſtantia, quia
12 nõ intelligitur quod ſit de eſſentia ordinis;ſed executionis, qm̃ ſine literis exerceri ordo nõ põt vt ibid.Archid.& Hug. & pro hac opinione videẽ tex.in d.c.qui in aliquo: vbi illiteratis depoſitionẽ cõminatur; quod indicat characterem fuiſſe impreſſum,vt verbum depoſitionis recte congruat illi loco.

Hic autem defectus omnino indiſpenſabilis eſt Innoc.in c.dilectus.de tempo. ordin.quia litteratura requiritur de iure
13 diuino.Card.de Turrecrem. in c.ſi in laicis.diſt.38.nec vlla diſpẽſatio (à quo cumque emanet) valere poteſt,quia negligi poſſe ſcribit Fel.in c. inquiſitionis. de ſentent. excommunic. Diaz in praxi canonica.in ver.illiterati.c.18.nec valet illa ratio,quod illitteratus poteſt excuſari,ſi vicarium ſcientem habeat, nam vicarij non poſſunt eſſe excuſatores Rectorum,ſed coadiutores.Diaz in praxi Canonica in verb.officialis,c. 2. Propterea ille ſolus inſcius excuſari poteſt, qui ob ferueẽtem charitatem eſt habitus dignus beneficio;nam tunc in ijs rebus, in quibus eſt opus ſcientia,poterit vti adminiculo vicarij.Silu.in verb.clericus. 2.circa princ. & id expreſſim ſtatui videtur Concil.Trid.Seſſio. 21.c. 6. quod procedit in iam promotis,alioqui nõdum ꝓmoti prętextu idonei vicarij, non ſunt admittendi.Silu.vbi ſupra. Vno tamen caſu illiteratus promoueri poteſt,etiam ſub p̃textu idonei vicarij,ſi videlicet ea-
14 dem diœceſis varijs ritib.& linguis diuiſa,ſit,vt litteratura in vna ſufficere nõ poſſit in alia; si nouerit præcipuam linguam,uel idioma admitti poteſt, ut in alio ritu,uel idomate per idoneum vicarium deſeruiat,tex.in c.quoniam.de offic.iud.ord.

Illa autem quæſtio non eſt omittẽda, ſi quis illiteratus ad beneficia ſemel ſit admiſſus,poſtea uelit ad aliud transferri,num prior illa admiſſio, & approbatio ſufficiet,ut transferri poſſit.hæc quęſtio olim in Rom. Curia diſputata fuit in iudicio,ut narrat Alberic.in uerb.ordinatus à non Epiſcopo;quo loco refert Oldradum de ea diſputaſſe in q.13.concludendo illum ſecunda uice repellendum,

dum non obſtante prima admiſſione; remittit ad Innoc.in c.accepimus.per il lum tex.de ætat.& qualit.& de hac re caſus clarus per gl.in c.cum ſecundum,de præbend.in verb.liceat:cui rei adſtipulatur,quod tradit Abb.in c.ſi.de ætat.& qual.de prælato,qui beneficium contulit adoleſcenti, quem doctum putabat, an reuocare poſſit collationem? vide eum ibi, & Silu.in verb.beneficium ſecundo, q.7.multa enim colligi. illinc poſſunt ad hanc quæſtionem facientia. Sed hæc vera ſunt in eo,qui cum illiteratus eſſet ſine cauſæ cognitione ad beneficia admiſſus fuit, at ſi præuio examine, periculo facto,de eius ſcientia transferendus ſit, ad alia æqualia beneficia, ſufficiet eum ſemel fuiſſe approbatum,& ita obſeruar ſtylus,niſi agatur de præiudicio concurſus;nam tunc toties erit reiterandum examen,quot erũt concurſus. Si etenim in priori parochia minus prudenter,aut minus digne ſeſe geſſiſſet,non eſſet ad poſteriorem admittendus, prætextu prioris approbationis,& ita conſtituit Reuerend.Otho Card. Auguſtan. in ſynodal. ſuis conſtitutionibus.

De Bigamiæ irregularitate.

CAP. XXXIII.

1 *Vxoris vnius vir quomodo intelligatur.*

2 *Lutheraniſmus eſt ſacerdoti vxorem concedere ducendam.*

Bigamus eſt, qui plures vxores expertus eſt.

Matrimoniorum multiplicatio ſucceſſiua non eſt peccatum.

3 *Bigamus quot modis accipiatur.*

4 *Bigamus eſt, qui vnam ſed vitiatam vxorem duxit.*

Viduam ducens Bigamus eſt,

5 *Bigamus non eſt, qui duxit quam prius ipſe vitiarit.*

6 *Bigamus eſt qui duxit virginem, ſed poſtea vitiatam cognouit.*

7 *In irregularitate factum non voluntas inſpicitur.*

A Bigamia non excuſatur maritus, qui ad mandatum Iudicis cognouit vxorem ſuam ab alio vitiatam.

Bigamus dicitur & is,qui poſt votum caſtitatis virginem vxorem duxit.

8 *Monachus poſt votum ducens publice vxorem pro hæretico inquiri poteſt.*

9 *Bigamus eſt etiam is, qui duxit in vxorem eam quæ, etſi virgo eſt, votum caſtitatis emiſerat.*

10 *Bigamia non inducitur fornicando cum vidua.*

Bigamia non inducitur ex multiplicatis concubinis.

11 *Bigamus non eſt,qui primum ducens cum ea non conſummans,ſuperinducit ſecundam eſt tamen puniendus.*

Vxores plures ſimul retinens infamis,& quaſi hæreticus puniendus.

12 *Bigamus non eſt,qui vxori ſuperinduxit concubinam.*

13 *Bigamus non eſt qui contraxit cum muliere ſexum mutante, ſi illa dimiſſa tranſeat ad aliam.*

Bigamus eſt ordinis, & characteris capax.

Bigamus promotus nullo modo poteſt admitti vt aſcendat.

14 *Bigamiæ defectum ſolus Papa diſpenſat.*

15 *Verbum Pontifex,& Epiſcopis conuenit.*

Pontifex ſummus, & minor etiam ethnicis fuit.

Lucius Papa diſpenſauit ſuper Bigamia cum Archiepiſcopo Panormitano.

Ioannes de Lignano fuiſſet Card.niſi Bigamia obſtitiſſet.

In Cardinalibus, promouendis Papæ ſolent dare verba generalia.

Tobias non fuit Bigamus, licet vxor ſeptem viros habuiſſet.

16 *Bigamus viginti duarum vxorum ſub Damaſo Papa.*

Beatus Paulus Apoſt.1.ad Tim.c.3. iubet, ne quis ad Dei miniſterium accedat,niſi fuerit vnius tantum vxoris vir,ideſt ſi coniugatus aliquando fuerit
1 ſemel tantum,& cum virgine. Nam non

propterea excludit eos,qui nullam omnino duxerint; illud enim verbũ (vnius) opponit pluribus, ſ. vt qui plures quam vnam duxerint,excludantur, non autem ij,qui nullam omnino; alioquin iuſſiſſet vnam omnino vxorem ſacerdotibus eſſe ducendam, quod olet impium luthe-
2 raniſmũ; & aduerſantur conſilio, quod ipſe Paulus nobis præbet 1.ad Corinth. cap.7.Concluditur ergo,vel nullius vxoris virum fuiſſe,vel vnius tantum,& ita declaratur per Innocentium I.in epiſtola 3.cap.1. habetur in c. propoſuiſti.82. diſtin. & cap.1.diſt.26. cum glo. ſi vero plures quis vxores ſit expertus,quaſi bigamus ab ordinibus excludi debet, ex præcepto hoc apoſtolico; non enim poteſt eſſe viduitatis,ac continentiæ adhortator,qui coniugia ipſe frequẽtarit. Ambroſius lib.de officijs lib. 1. cap. 50. habetur in c.vna.verſic.quod culpæ.diſtin. 26.Spec.in titu.de diſpenſatio. §. iuxta. verſ.defectus nec ideo putandũ eſt peccatum eſſe in multiplicatione coniugij. Tabien. in verb. impedimentum feriarum.q.3.S.Thom.4. diſtinct.42. Concil. Florent.decret.10.ſed id fit tantum ob ſacerdotij dignitatem,atque honeſtatem. Ambroſ.in Epiſt.ad Vercellen. cap. qui ſine.26.diſtinct.& 28. quæſt.3.cap. acutius.Vnde iure merito,qui plures quam vnam eſt expertus,prærogatiua ſacerdotij eſt indignus,vt ibidem,& Auguſt.lib. de dogmat.Eccleſiaſt.c. 72. verum quia Bigamum iam nominauimus, videtur
3 prius hoc indagãdum quid ſit bigamus ille enim, qui cum pluribus fornicatur, non eſt bigamus, quia in coniunctione ſoluta,nulla poteſt eſſe aptitudo ſignificans vnionem Eccleſiæ ad Chriſtum, quæ ſignificatur per ſacramentum ſponſi & ſponſæ in matrimonio. S. Thom. 4. diſtinct.27.quæſt.1.artic.4. Propterea ſi tale ſacramentum matrimonij multiplicetur de iure,vel de facto,ſiue ſimul,ſiue ſucceſſiue, ſecuta admixtione carnis,impeditur ſignificatio vnitatis,quæ requiritur ad ſignificandum vnitatem coniunctionis eccleſiæ & Chriſti per ſacerdotium:vnde ſuper tali defectu non bene congruit ordo, vel ordinis ſacramentũ quod nullum debet habere defectum.

Ideo ille, qui duas ſimul hẽt vxores, vel vnam de facto, alteram de iure, vel duas ſucceſſiue, quibus omnibus ſit in carne copulatus,dicitur vere,& proprie bigamus:colligitur ex S.Thom. loco ſupra citato,& ſuper Epiſto.ad Hebræos, c.11. idem erit ſi quis vnam ante baptiſmum duxerit,alterã poſt, vt tradit Inn. Papa in Epiſtola 24. ad ſynodum Toletan.cap.6.

Altera eſt bigamia interpretatiua,cũ vir vnam tñ vxorem habuit,non virginem,i.vitiatam ab altero per fornicationem,aut matrimonium:nam illa vxoris corruptio reddit hunc virum irregularem,cum tñ ipſe vir cum plurib. mulierib.etiam corruptis fornicando, non fieret irregularis ex capite bigamiæ:eſt autem ratio quod vxor corrupta faciat irregularem ſuum virum: quia corruptio carnis facta,etiam extra matrimonium, nullum defectum ponit in ſacramento ex parte eius,in quo eſt corruptio; ſed ex parte alterius,quia conſenſus cõtrahentis matrimoniũ non cadit ſup ſeipſum,ſed ſupra alterum,ideo cum corruptio,& indiſpoſitio iſtius vnitatis matrimonij,ex parte mulieris, transferat imperfectionem in virum, merito in viro reſidet hic defectus,& fit irregularis,reſpectu habito ad corruptionem vxoris; ſua vero corruptio extra matrimonium non obeſt ſibi, quia non agimus de vniendo ſeipſum ſibi, ſed de vniendo

do ipſum alteri, ſcilicet vxori, quæ per talem viri corruptionem etiam ſimpliciter fornicariam, ipſa vxor fieret irregularis (ſi de ea hoc poſſet habiliter dici,) ipſe vero non fieret irregularis; hoc de mente S. Thom. d. artic. 4. Silu. in verb. bigamus.

Ex qua ratiocinatione declarãtur omnes aliæ ſpecies Bigamię; nam cum quis viduã vxorem ducit, quia ipſa iam alij prius copulata eſt, non poteſt trãsferre vnitatis ſignificationem ad maritum, ſequitur, quod ipſe bigamus habeatur, & irregularis; nec ad clerum admitti poſſit, nec quidem ad ordines minores, diſ. 34. c. ſubdiaconus. Concil. Tridentin. Seſſ. 23. cap. 17. ſi autem admiſſus ſit, deijcitur, cap. ſi quis viduam. 50. diſtin. quod intelligo ſi cum ea copuletur, Ioã. Andr. in addition. ad Specul. in titu. de diſpenſ. §. iuxta. verſicul. & ſcias, idem quoque eſt de ea, quam putauit virginẽ eſſe, cum vitiata eſſet: nam diuiſa caro eius vxoris ponit defectum in marito, (vt iam diximus) Ideo eſt irregularis, & bigamus, gl. in cap. nemo ad ſacrum. diſtinct. 32. dicto c. qui in aliquo. S. Tho. d. art. 4.

Hoc autem non procedit in eo marito, qui duxit vxorem eam, quam ipſe an-
5 tea vitiauerat, quia non diuiſa fuit caro in multos. S. Tho. d. art. 4. Et licet gl. in d. c. nemo ad ſacrum. & in c. maritum. diſt. 33. videatur ſentire contrarium; tamen auctoritati. S Thom. magis eſt credendum, quam etiam celeberrimi canoniſtæ ſequuntur, videlicet hunc non eſſe bigamum, Cardin. Zabarel. in c. tanta. q. vlt. qui fil. ſint legit. in nouiſſimis ſcriptis reiecta opinione. Hoſt. qui etiam contrarium ſenſerat; ſentit idem cum S. Thom. etiam Silu. in verb. bigamus circa prin. gl. & Abb. in c. ſane. de bigam.

Eadem quoque ratione interpretatiua bigamia eſt, ſi virginem quidem quis duxerit, ſed poſtea adulterata eſt, nam ſi maritus ſiue ignorãs, ſiue ſciens rurſum ei commiſceatur, ſit & bigamus, & irregularis, c ſi cuius. & c. ſi laici. diſt. 34. S. Thom. d. artic. 4. nec ſolum hoc verum eſt, ſi volẽs ipſa ſit adulterata, ſed etiam ſi inuita, & per vim; nam etſi vim paſſa adultera non ſit, c. illæ. 32. q. 5. & c. de-
7 ſponſatas. 27. quæſt. 2. tamen quia in irregularitate factum inſpicitur, non voluntas, maritus ei poſtea copulatus, ſit bigamus, ſicut virgo vim paſſa non eſt conſecranda, vt alias tractantes de monialibus diximus.

Eſt quoque bigamus ille, qui eſt cõſtitutus in matrimonio litigioſo, & ad mãdatum iudicis cogitur reddere debitum vxori ab alio cognitæ, ſiue in matrimonio, ſiue in adulterio: nam nõ excuſatur hic maritus prætextu mandati iudicis, quin fiat irregularis. Abb. in c. ſi vir. de adult. per tex. in c. 2. de bigam. Silu. in verb. bigamus. circa princ.

Sed & ille, qui votum caſtitatis emiſit, ſi poſtea matrimonium contrahat, etiam cum virgine præuaricator eſt, & bigamus; & adeo irregularis quod nec per Epiſcopum diſpenſari poteſt ad ordines, cap. quotquot. vigeſimaſeptima. quæſt. 1. Quinimmo ſi monachus ſit, qui extra clauſtrum egreditur poſt votum caſtitatis, & publice vxorem ducat non ſolum vt bigamus, ſed vt hæreticus eſt irregularis. Bald. in l. nemo clericus. C. de ſacroſ. eccleſ.

Ille quoque erit irregularis, qui duxerit vxorem eam, quæ votum caſtitatis emiſerat, cum ipſe non vouiſſet, nam quodammodo ipſa vxor eſt bigama, & ipſe bigamam duxiſſet videtur d. cap. quotquot.

Qua ratione clerici in ſacris ordinib. conſtituti, qui more nuptiali ſecũdas in contubernium ſibi mulierculas adiunxerunt, licet in veritate bigami non ſint, tamen adeo irregulares cenſentur, vt cum eis tamquã cum bigamis non liceat diſpenſari, vti expreſſim ſcripſit Inno. III. ad Vratizlauienſem Epiſcopum.

9 Eſt autem illud adnotandum, quod nulla irregularitas contrahitur ex ſola animorum cõiunctione; nec ex ſola corporum commixtione. Hoſt. in d.c. tanta, quem referendo ſequitur ibi Zab. in d. vlt. q. propterea ſola fornicatio cum vidua, non inducit irregularitatẽ bigamiæ

10 ſicut nec fornicatio cum multis, tradit Io. de Fauen. antiquiſſ. decretorum gloſ. ſator in d.c. ſi quis viduam. quo loco irridet cõtrarium ſentientes; nam nec multæ concubinæ faciunt Bigamiam, vt q̃s ex eo fiat irregularis. c. quo circa. de bigam. ſicut nec iterata contractio matrimonij nulla copula, vel conſummatione ſequuta; nam ſi cum arcta contraxeris, a qua poſtea ſolutus, aliam ducas, non efficeris irregularis, quia nulla apparet carnis diuiſio, idem ſi quacumque ratione fuerit ſequuta ſeparatio prioris matrimonij ante conſummationem, c. debitũ, de bigam. & diſt. 34. c. Valentino.

Sed & ille, qui viuẽte ea, cum qua cõtraxit, ante conſummationem, ducit ſe-

11 cundam, cũ qua conſummat, licet nõ ſit bigamus, vt per Abb. in d.c. debitum, & in c. 2. de conuer. coniug. vlt. not. & text. in d.c. Valentino; tamen quia per iterationem matrimonij incurrit infamiam, & puniendus eſt, excludi debet ab ordinibus, ſicut e cõtra ſi primum matrimonium conſummauerit, & ſecundũ ſuperinduxerit, cum qua tñ non cõſummauerit. nõ eſt quidem bigamus, ſed quia infamia notatur, & iudicio punitur, irregularis efficitur, pœnæ autẽ canonicæ iſtorũ, qui ſimul plures ducunt vxores ſunt multæ, de quib. in c. nuper, & ibi ꝑ Doct. de biga. præcipua eſt quod poteſt procedi aduerſus eos, tamquam hæreticos, vt tradit Dominic. poſt Lap. in c. accuſatus §. ſane. de hæreticis. lib. 6. & habetur in Iudiciali inquiſitorum. in verb. hæreticus, num. 22. Propterea ille, qui vxori cõ

12 cubinam ſuperinduxit bigamus nõ eſt. c. fraternitatis. diſt. 34. & ibi glo. Tamen quia quaſi publici fornicatores iſti putãtur, ſunt ab ordinibus repellendi, vel nõ niſi poſt correctionem, diſpenſatione obtẽta, arg. d.c. fraternitatis, ibi, conceſſiſſe ſolus enim diaconatus vix illis conceditur, & ex cauſa, vt ibid.

Hic congruit illa quæſtio ſi quis duxerit in vxorem puellam, quę in ipſo primo tori vſu euaſit in maſculum, vt dixi-

13 mus ſupra c. 27. certe & ipſe mihi videbitur irregularis, & ille cum quo contraxit, ſi vterq; ad alias nuptias tranſeãt, nõ quidem ex capite bigamiæ, quia inter maſculos nõ datur locus matrimonio, merito non datur locus etiam bigamię; at propter ſcandalum, ab altari excludi debet ille, qui puellæ opus paſſus eſt; ꝑ ſpeciem ſcandaloſam, qua mouetur vulgus videndo eum altari miniſtrare tamquam virum, qui diu habitus eſt ꝑ muliere; vir vero non patitur quicquam tale, ideo verius eſt eum non effici irregularem, perinde ac ſi fornicatus primum deinde vxorem ducat, vt paulo ante diximus.

Eſt autem illud ſciendum, omnem bigamum ordinis capacem eſſe ex ſententia Canoniſtarum, & Theologorum. Geminian. in c. altercationis, colum. 2. verſ. quid ſi ordinẽtur. de bigam. lib. 6. remittit ad Archid. diſt. 34. c. lector. Spec. in d. tit. dę diſpenſat. §. iuxta. verſ. defectus. &

verſ.

ver.& ſcias.Rota plene de ijs in deciſio. 447.in nouis.circa fin.Ideo ſi ordinetur bigamus character imprimitur, ſed ſi ſine præuia diſpenſatione in ſuſceptis ordinibus adminiſtrauerit, non poterit ad vllum ſuperiorem ordinem aſcendere, c.quicumque pœnitens,diſt. 50. intelligendo ſecundum gl.ibi,etiam ſi in mino ribus adminiſtrauerit.

In hoc igitur bigamiæ impedimento
ſolus Papa diſpenſat,ad ordines obtinē-
14 dos,vel obtentos exercendos, qm̄ cum
ſit apoſtolicum præceptum,1.ad Tim.c.
3.iure merito Papæ auctoritas requiritur;qui cum ſit Apoſtolo in poteſtate ſuperior.poterit ex cauſa contra illum diſpenſare Rot.d.deciſ.447. in nouis, vbi fuſius de bigamiæ diſpenſatione tractatur.S.Thom.d.diſt.37.art.4. & quodl.4. artic.13.Et tametſi Gelaſius Papa dicat ad Pontificem non pertinere ius diſpenſandi ſuper bigamia, vt c. non confidat. diſt.50. Tamen illud verbum Pontifex, pro Epiſcopo accipitur,vt ibi per Arch. & Hug. Eſt enim Summus Pontifex, & minor,vt apud ethnicos quoque Pontifices ſummi a minoribus diſtinguebantur in iuriſdictione, ſcribit Macrob. Saturn. lib.1.cap.15.

Eſt autem per quam difficilis omnis bigamiæ diſpenſatio,c.ſi ſubdiaconus.& c.Lector.diſt. 34. Lucius tamen Papa cū Archiepiſcopo Panormitano bigamo diſpenſaſſe fertur,gl. in d.c.lector.vnde facilius cum bigamo diſpenſari aliquando contingit.quam cum pœnitente,c.placuit.vt pœnitentes,vbi glo.diſt.50. Propterea Ioannes de Lignano vir vndequaque doctiſſimus, niſi bigamia obſtitiſſet, a Clemēte V. Pontifice Maximo ad Cardinalatum promotus fuiſſet, vt ipſe idē refert ſe de ore ipſius Clementis audiſſe in cap.poſtulaſti.de reſcrip. quamquam Anto.de Butr.in c.ſane.de conuerſ.coniug.hoc Lignani impedimentum non ad bigamiā referat,ſed ad viuentem adhuc vxorem,nomine Nouellam Ioannis Andreæ filiam, cui nulla ratione perſuaderi potuit,vt religionē ſubiret,vt vir eius Lignanus Cardinal. promoueri poſſet, iuxta formam d.c.ſane & c. vxoratus de cōuerſ.coniug.Propterea bene dicit ibi, quod plerumq; Pontifices, vt lenius excuſent,quod nollent agere, cauſas prętēdunt,pars enim beneficij eſt lenis excuſatio : ideo in Cardinalib. promouendis ſolēt dare verba generalia, vt ſcribit Felin.in ca.ad audientiam.de præſcr. col.1. Iacob.hæc eadem refert in tract.de Concil.lib.2.art.ſecundo.titu.de vocand.ad Concil. circa fi.verſ. & hanc partem reperio.

Poſſet autem tot multiplicari connubijs bigamia,vt nulla omnino expectanda foret diſpenſatio, quemadmodum in Tobia minore,qui etſi vnam duxerit, tamen quia ea ſeptem viros habuerat,octigamus ipſe putari poſſet, ſed verius ille bigamus non fuit, quia cum nemine illa matrimonium cōſummauerat, vnde iure merito ex rationibus ſupradictis bigamia nata non eſt,& ideo cum virginem duxiſſet irregularis non potuit eſſe,nec bigamus,Tobiæ c.6. Illi vero qui tot cō miſcentur connubijs,non ſolum Poligami putādi ſunt,ſed quadam ratione infames, cuiuſmodi Diuus Hieronymus narrat ſub Damaſo Papa hominem Romę vigeties vxorem duxiſſe, & omnibus ſuperſtitem fuiſſe;rurſum & mulierem extitiſſe eodem tempore narrat, quæ duos ſupra viginti viros habuerat prædefunctos;Hos inter ſe matrimonio iungi cōtigerat,Romæq;magna expectatio orta eſt,vter ipſorum promoreretur, cumq; præmortua fuiſſet vxor, populus coegit

Digitized by Google

virum a lugubri funere abſtinere, quinimmo lauro coronatus, palma in manib. tamquam victor funus ſequi iuſſus eſt. S.Hieronymus tract. 3. parte 3. epiſt. 26. Tiraquel. lib. de legib. connubialib. Boe. deciſio. 186. in fin. quis ergo hunc negabit infamem eſſe, & omni honore indignum?

De Vxoratorum irregularitate.

CAP. XXXIIII.

Altari qui ſeruit, perpetuam debet ſeruare continentiam.

Subdiaconis continentiam iuſſit Gregorius.

1 *Diaconi etiam Apoſtolorum temporibus abſtinebant ab vxoribus.*

Eſſæi vxores ducere recuſabant.

Mulier zelotypa eſt, & ſui nimium amans.

Vxoratus promoueri non poteſt, nec ad minores, nec ad quodlibet beneficium, nec ad tonſuram.

Vxoratus habens minores in habitu, & tonſura deſeruiens alicui eccleſiæ, pro eccleſiaſtica perſona habetur.

Vxoratus promotus per ſubreptionem characterem ſuſcipit, ſed nec tonſuram exercere poteſt.

Vxoratus vxore renitente promotus ad ſacros tenetur vxori debitum reddere, non autem tenetur ad habitum.

Ioannes de Lignano fuiſſet Cardinalis ſi vxor conſenſiſſet.

2 *Vxoratus non poteſt fieri Epiſcopus, vel Cardinalis, niſi vxor intra moniales voueat.*

Epiſcopi multi promoti vxore in ſæculo permanente.

Vrbicus Aruerniorum Epiſcopus vxori rurſum copulatus, pœnitentiam multam peregit.

Franciſcus Remolinus vxoratus; fuit Card. dum illa in monaſterio viueret.

3 *Papa vxoratus, quid facere debeat circa vxorem.*

4 *Vxoratus non dicitur quis, ſi ante conſummationem tranſit ad religionem ipſe, vel vxor, ſecus ſi tranſeat ad ſacros ordines.*

Clericus in ſacris repetitus ab vxore, ſi prolem gignat nunquam diſpenſabitur, vt ad altiores aſcendat.

Vxoratus etiam occultus, etiam ad ſimplicia eſt inhabilis

5 *Clericus beneficiatus, qui vxorem ducit perdit beneficium, etiam ſimplex, etiam ſi vxor ingrediatur monaſterium, & ſit irregularis.*

6 *Vouens aliquam ducere in vxorem, non prohibetur ingredi religionem, dummodo contrahat per verba de præſenti, & non conſummat.*

7 *Vxoratus etiam dicitur, qui ita contraxit, vt ad tempus contrahere intenderet.*

Papa non poteſt impoſſibilia, id eſt, vt matrimonium quod vere eſt deſinat eſſe temporis curſu.

Maritus, & vxor poſſunt concordare, quod habita prole vterque ingrediatur religionem.

Vxoratus non poteſt eſſe vicarius Epiſcopi in ſpiritualibus.

Vxoratus magis eſt laicus, quam Neophytus.

9 *Græcus vxoratus non poteſt obtinere Eccleſiam latinam.*

10 *Græcus vxoratus prolem ſuſcipiens non poteſt ad altiores ordines aſcendere.*

11 *Græcus ſuſcepto ſubdiaconatu, ſi vxorem ducat ad altiores aſcendere non permittitur.*

Græcus contrahens matrimonium poſt ſuſceptum ordinem actum validum facit, quia caſtitatis votum non fecit.

Græcus Epiſcopus non permittitur retinere vxorem anteductum.

Longe maior eſt ſacerdotij mundities in Latinorum, quam Græcorum ritu; nam ſi quemcumque laicum ab uxore abſtinere ad tempus hortatur S. Paulus, ut orationi uacet. 1. Corin. cap. 7. multo magis miniſtro altaris ſublimiora pertractanti, & quotidiana neceſſitate ſacris deſeruienti, quotidianam oportet neceſſario ſeruare continentiam. Gregor. ad Petrum ſubdiaconum cap. ante triennium. diſtinc. 31. & Beda ſuper Lucam eadem diſtinct. ca. ſacerdotib. quod & diſerte magis expli cauit S.Hieronym. contra Iouinianum, habetur eadem diſt. c. ſi laicus. Primus uero id expreſſe conſtituit Gregorius in ſub-

Digitized by Google

ſubdiaconatu.28.diſt. c.nullum.Nullũ, inquit,facere ſubdiaconum præſumant Epiſcopi,niſi qui ſe caſte victurum eſſe promiſerit, quia nullus ad altaris miniſterium accedere debet,niſi cuius caſtitas ante ſuſceptum miniſterium fuerit approbata.hoc ſcribit Ioãnes Diaconus in vita S.Gregorij lib.2.c.52. vbi habetur tenor totius Epiſtolę Gregorij ad Petrũ Subdiaconum prædictum: quamquam ante illum reperi apud Leonem I.epiſtol.82. cap.4. vxoratos ſubdiaconos effici non poſſe,quod habet etiam epiſt.90.cap.3.At in diacono,ac presby
1 tero,vt ab vxore abſtinerẽt, & Apoſtoli exemplo docuerunt,& poſtea expreſſim ſtatuit Conc.Carthag.II.cap.2.habetur diſt.84.c.cum in præterito . Idem & de Epiſcopis.c.Epiſcopos,diſt.31.Antea vero,vel etiam nõdum promulgato Euangelio,plurimi extiterunt,qui ab vxorib. abſtinere , ad ſacerdotalem munditiem pertinere putauerũt.ſcribit enim Philo Hebræus in apologetico,Eſſæos vxores ducere recuſaſſe,quod caſtimoniæ ſummopere ſtuderent,atque matrimonio religionis ſocietatem facile diſſolui poſſe ꝓſpexiſſent, quod mulier ſe ipsã amet. & zelotypia maxime mordeatur ac viri mores artificio quodam,atq; lenocinio facile poſſit in peius peruertere ; ſi vero etiam liberos pariat,quę prius aſtute faciebat,eo iam audacter,atque aperte aggreditur,omniq; vi regere maritum conatur;quare huic ſocietati vxor inimiciſſima iudicata eſt:hæc ille , quem retulit Euſeb.Pamph.de præparat. Euang. lib. 8.c.4.de qua rę etiam Porphyrius teſtimonium tulit in lib. de abſtinen. a carnibus. 4.Eſſæi,inquit,qui tantam in religione ſunt apud omnes auctoritatẽ conſecuti,omnem uoluptatem aſpernantes quaſi uitioſam præcipue uxorem non ducebant;non quia matrimonium abominarentur, ſed quia mulierum mores cauendos putarent, ita ille; quem & idẽ Euſeb.retulit,lib.9.c.1.ſed & Diuus Hieronymus contra Iouinianum , Priſcos gentiles ſacerdotes,ait,ſtatim atq; Deo dicati erant, ſæcularia omnia vſq; adeo deſeruiſſe,vt cognatos, propinquos, liberos, nec viderent vlterius a die, quo ſeſe Deo deuouiſſent:quæ verba tranſtulit Speculum ſummorum Pontificum titu. de continent.ſacerdot.cap. 81. Iure igitur merito, reiecto Lutheraniſmo, cœlibatum ſacerdotis ſanctiſſimum eſſe omnes cenſere debent, qui conſentiunt cum catholica,& orthodoxa fide,cum vel ethnici ipſi in ſacerdotio abſolutam caſtitatem prædicarent . Hinc eſt, quod Alex. III. decreuit nullum coniugatorũ eſſe ſacros ad ordines promouendum, niſi ab vxore continentiam profitente fuerit abſolutus.cap.coniugatus,& cap. vxoratus,de conuerſ.coniug. quod longe antea in ſacerdotio ſtatuerat Concil. Arelaten.II.cap.2.habetur 28.c.aſſumi. nec a ſolis ſacris excluditur,verum etiã a minoribus, qui vxorato nullatenus conferri debent,glo.in dicto cap.coniugatus: nec etiam beneficia ſimplicia illi permittenda ſunt,ſed auferẽda,gl.ibi.& eſt tex.in c.1.& cap.diuerſis fallacijs.de cler.coniug. vt expreſſim tradit Hug. in c.quicumque 77. diſt. quem potius ſequor quam Archidiaconum, qui eo loci videtur permittere,vt vxoratus continentia non promiſſa, poſſit ad minores ordines promoueri, quod nequaquam eſt admittendum,præſertim quia Bonif. viii.Archidiacono poſterior, expræſſim id ſua conſtitutione decreuit,cap.nullus Epiſcopus,de temp.ord. vbi nec ad primam quidem tõſuram vxoratus admitti põt; ſed ſi iam promotus ad minores ordi-

ordines vxorem ducat,ſi habitu,& tonſura vtatur inter clericos,pro eccleſiaſtica perſona annumeratur,fori quoq; priuilegio gaudet,vt idem Bonifac.viij.cõſtituit in c.1.de cler.coniug.lib.6. quod hodie intelligendum eſt, ſi certæ Eccleſiæ adſcriptus deſeruiat.Conc.Trid.ſeſſ. 23.cap.6.& 17.

Sed ſi per incuriam Epiſcopi, vel per obreptionem eius, qui coniugium reticuerit,promoueatur ad ordines,vxore caſtitatem non vouente, character quidem ordinis imprimitur, ſed exercere non poteſt,nec vllum quidem minorum ordinum.Hug.in c. Epiſcopus, diſt. 77. quo loco concludit exigendam eſſe vxoris continentiam, tam in minoribus, quam in maioribus viro conferendis: Vnde ſi etiam minores ſolum ſuſceperit hic vxoratus vxore non vouente, eos exercere non poterit,quos contra legis prohibitionem acceperit,d.c.nullus.

Sacros vero ordines ſubiens etiã vxore renitente,characterem quidem ſuſcipit,ſed adminiſtrare nõ poteſt.S.Tho.4. diſt.37.q.1.tenebitur quoq; vxori debitum reddere;ad habitum vero, vel tonſuram non tenebitur.Alber.in verb.ordinatus.4.at ipſa mortua, nõ poterit cũ alia contrahere, nec ſine diſpenſatione ſuſceptos ordines adminiſtrare,vt fuſius diximus ſup.c.4.ſi vero muliere conſentiẽte,ſed non vouẽte,vir ordines ſacros ſuſceperit,adhuc illos exercere non põt, quia Epi auctoritas requiritur,vt ipſam cogat ad votũ cõtinentiæ emittendum; quæ ſi nolit,cum poſſit virum repetere, ipſe ab omni executione abſtinere cogitur:ſed ea mortua, poterit eos ſine vlla diſpenſatione exercere.Abb.in c.placet de conuerſ.coniu.videtur ſentire S. Th. 4.diſt.37.q.1.art.3. & fuſius diximus d. c.4.Hinc factum aliqñ eſt, vt viri alioqui integerrimi ſacris initiati non ſint, ob ſolam vxoris reluctationem; Idque præcipue Ioanni de Lignano viro eruditiſſimo,ac pio contigiſſe compertum eſt quem Clemens V.ad Cardinalatus apicem prouexiſſet,niſi vxor Nouella Ioannis Andreæ filia,obſtitiſſet,cui nulla ratione perſuaſum eſſe potuit,vt tanto honori viri locum daret; ſcribit Anton. de Butr.in c.ſane,de conuerſ.coniug.quem etiam refert Feli.in c.ad audientiam.de præſcr. col.1. Iacobat.tract. de Concil. lib.2.art.2.tit.de vocan.ad Concil.circa fi.verſ.& hanc partem reperio. In maioribus igitur dignitatib.videlicet Epatu, Cardinalatu,& Pontificatu,vt vxoratus 2 admitti ad eas poſſit,vxor debet omnino religionem ſubire; non enim ſufficit votum continentiæ,gl.& Doct.in d.c.ſane,de conuerſ.coniug.& eſt tex.Concil. Conſtantinop. 6. c.48. quod hoc ſæculo contigit Franciſco Remolino Hiſpano, cuius vxor lubens monialib.ſeſe iunxit, vt virum in Cardinalem Alex. vj. promoueret: quorum vterq; viginti annos vixere in optimo vitæ genere, ille quidẽ inter Cardinales Epatum Surrentinum honeſte adminiſtrauit, hæc vero inter moniales prudẽtiſſime vixit eo diſciplinæ genere:ſed & alijs idem contigit, vt narrat Io.And.quem refert Abb. in d.c. ſane,de conuer.cõiug.qui & illud addit, quod mulieri nõ tñ religionis ingreſſus ſit perſuadẽdus,ſed etiam ad id cogi debeat,ex ſententia Ioannis Andreæ: idq; ſuo tempore factum eſſe teſtatur:Priſcis tñ temporibus ſufficiebat ſi vxor continentiam promiſiſſet, vt annales ſæpiſſime referunt.Nam ſcribit Greg. Turon. hiſt.lib.1.c.39.Vrbici Arueniorum Epi vxorem in ſæculo permãſiſſe,in lib. quoque 2.c.17.idem dixit de vxore Namatij etiam Arueniorum Epi, eodem etiã lib.

Digitized by Google

lib.1.c.23. idem ſcribit de vxore Sydõnij eiuſdem loci Epi: poſtea vero aliter eſt in Eccleſia cõſtitutum.ſ.vt vxor Epi monaſterium ſubiret, quod iure factum eſt, ne tantæ dignitati contumelia fiat, qualis olim prædicto Vrbico Aruenio-rum Epo facta eſt circa Theodoſij tempora: Nam cum ei vxor conſenſiſſet, vt ad Epatum promoueretur, eaque diu in ſæculo promiſſam continentiam ſeruare non valuiſſet, tanta temeritate, importunitateq; etiam noctu Epi domum adijt, vt eum ad conſuetos tori complexus attraxerit: Quamobrem pœnitẽtia ductus Eps, dimiſſoq; ad tempus Epatu monaſterium eſt ingreſſus, diuq; ibi lacrymis culpam diluere conatus eſt, vt ſcribit Greg. Turo. d. hiſt. lib. 1. c. 39 ſed & ſi tãtus error non cõtingat, tñ vxor moleſta eſſet viro in attentanda eius caſtitate, vt narrat idem Greg. lib. in glor. confeſſorum, c. 78. quo loco ſcribit ſeparationẽ eſſe faciendam ex catholica inſtitutione & ex canonum decretis.

In Pontifice vero iã electo, ſi ſua vxor manifeſtetur, eſt quidem vxori perſuadendum, vt continentiã voueat, & clauſtrum ſubeat, ſed ſi nolit, debet Papa ei debitum reddere. Silu. in ver. excommunicatio. 9. verſ. 7. vel etiam Papatui renuntiare, ex glo. in cap. ſi quis pecunia, diſtinct. 79. & ibid. Hug. Archid. & Ioan. Fantuc.

In alijs autem inferioribus dignitatibus ſufficit ſi vxor votum continentiæ emittat extra clauſtrum, gl. & Hug. in c. quia ſunt, diſt. 28. & in c. ſi ſe. ibid. niſi forte uir monachus fieret, uxor uero iuuenis, aut ſuſpecta eſſet, nec tunc ſufficeret uotum continentiæ extra clauſtrum, ſed oportet eam ſubire religionem, c. ſignificauit. de conuerſ. coniug. ut alias diximus, d. c. 4.

Quod vero hactenus pertractauimus vxoratum promoueri nõ poſſe, de eo intelligimus, q cum vxore matrimonium 4 cõſũmauit; alioquin ſi ante conſummationem alter ipſorum coniugum religionem ꝓfiteatur, vſq; adeo dirimitur matrimonium, vt qui eſt ſuperſtes in ſeculo poſſit aliud quoque matrimonium contrahere, merito poterit ordinari, expreſſim Concil. Trid. Seſſ. 24. can. 6. Immo ſi quis contrarium aſſereret, non dirimi tale matrimonium, de hæreſi conuinci poſſet, vt ibidẽ anathema dicitur: ſecus eſt qñ ante conſummationem vir ſacros ordines inter clericos vult ſuſcipere, at nõ vult religionem profiteri: eo enim caſu manet matrimonium, ſi vxor non cõſentiat: Ideoq; etſi ordines ſacros ſuſcipiat, tñ ad vxoris petitionem cogitur matrimonium cõſummare, vt in extrauag. Io. 22. de voto. Incipien. Antiquæ; nam cum matrimonium hoc nõ diſſoluatur. Abb. in c. 2. not. 1. de conuerſ. coniug. gl. in c. 1. de vot. lib. 6. ſequitur, vt vxori reddere debitũ teneatur, ipſe tñ petere ſine peccato vlterius non poteſt, vt ibi per eos: ad hæc S. Tho. 4. diſt. 37. q. 1. ſed ſi vxor quoque cõſenſerit, vt promoueretur ad ſacros hic vir, ipſa quoque cogitur contĩnere perpetuo S. Thom. ibid. & glo. in c. quia ſunt. diſtin. 28.

Quando autem hic vir ordinatus cogitur conſummare, ſic petente vxore, cuius conſenſus nõ interuenit, ordinem ſuſceptũ adminiſtrare non poteſt S. Tho. ibid. nec quidem vxore mortua; egebit enim diſpẽſatione Papæ. Alberi. in verb. ordinatus 4. Summ. confeſſ. de voto. q. 60. & de imped. ordin. q 1. & 2. ſed nec officia, vel beneficia obtinebit. Alberic. ibid. quæ etiam expreſſa ſunt in d. extrauag. antiquæ. Et quamuis Abb. putauerit aliqñ hunc poſt vxoris mortem, non egere

egere diſpenſatione, tamen cum alijs cõ ſentit in c. placet, de conuerſ. coniug. ſ. quod diſpenſationem petere debeat; ſi igitur cogatur ad reddendum debitum vxori, indeque prolem ſuſceperit, difficilius, & forſan numquam diſpenſabitur, vt ad altiores ordines aſcendat, ex c. 1. Concil. Toletan. 1. decemnouem Epiſcoporum, confirmati a Leone I.

Hæc autem non ſolum intelligenda ſunt in eo, q. publice habetur vxoratus, verum etiam ſi occultum ſit, eum vxoratum eſſe; nam ad quaſcumq; dignitates, quęcumq; beneficia eccleſiaſtica, etiam ſimplicia, inhabilis cenſetur. tex. gloſſ. & Abb. in c. cum decorem. de cler. coniug. nec ſuffragari poſſet contraria cõſuetudo, vt ibidem gl. Abb. & Doct. ob malum exemplum, quod ex hoc ſurgeret, vt ille eccleſiaſticis ſtipendijs viueret, qui ſub ſæculi militia nempe matrimoniali, militaret: Propterea etiam ſi vxor religionem ſubire vellet, tñ ipſe maritus, qui cũ beneficiatus eſſet, eã duxit, ita omne
5 ius beneficij perdidit, vt per hũc ingreſſum religionis ab vxore factum, nõ poſſit ſibi ſaluare beneficium, ne inde lucrũ capiat, vnde pœnam meretur, vt fuſius hinc inde diſputando cõcludit Archid. in c. placuit, diſt. 32. Bartholom. Brix. in quæſt. dominicali. Incip. quidam clericus cum eſſet: vnde illud notabile conſequitur, quod ſi alicuius vxor tranſire velit ad religionem, vir facillime obtinere poterit beneficium: at beneficia, quæ ante poſſidebat, quàm vxorẽ duceret, nullo modo retinere poterit, etiã vxore religionem profitente, & eſt differentiæ ratio, quia cum beneficiatus tranſit ad nuptias, reddit ſe indignum beneficijs, ita quod ad ea redire, aut in eis perſeuerare non poteſt, glo. in c. 1. de cler. coniug. lib. 6. ſed hic qui cum vxoratus eſſet abſque beneficijs, vxore volente intrare religionem, ipſe conſentit, ſit dignus beneficijs renuntians ſeculo, merito habet locum cõtrarium ius, quia militat ratio cõtraria; vnde recte concluditur, quod clericus in minoribus, qui dimiſſo beneficio, vel habitu vxorẽ ducit, ex hoc efficitur irregularis. auth. ſed neq; C. de Epiſco. & cler. & in corpore vnde ſumitur; quæ iura licet ſint ciuilia, tamen non fuerit incongruum, ſi Epiſcopi ſimilia ſua auctoritate conſtituant. c. 1. de nou. ope. nunc. & ideo mortua vxore, difficile admittã eum ad clerum, propter inconſtantiam; ſecus ſit retẽto habitu, & tonſura vxorẽ duxiſſet, nam non tantopere indignum ſe fecit eccleſiaſticis honoribus, facilius enim diſpenſari poſſet.

Inter vxoratos non eſt connumerandus ille, qui iurauit, vel vouit aliquam
6 pauperẽ, vel impudicã ducere in vxorem: nã quo ad ingreſſum religionis nil ei obſtat hoc iuramentum, vel votum; dummodo contrahat per verba de præſenti, & poſtea trãſeat ad religionem ante conſummationem copulæ, hoc enim licet facere c. commiſſum. de ſponſalib. Silu. in verb. religio. 2. q. 5. & q. 9. ſed ſi velit fieri clericus, vel ſacerdos inter eccleſiaſticas perſonas, nõ tamen ingredi religionem; puteo non permitti ei, vt cõtrahere poſſit, & poſtea ante copulam ordinandi, quia etſi ordinetur, ab vxore adhuc cogi poterit ad conſummationẽ d. extrauag. antiquæ; ideo omnino tenetũ ſatisfacere iuramẽto, aut voto, aut ſaltim ſuper eo diſpẽſari ad hoc vt ordinari poſſit, & ita intelligo Tabien. in verb. diſpenſatio, num. 12. cum vxoratis etiam illos annumerabo, qui ad tempus duraturum matrimonium contraxerunt, qa
7 illa tẽporis adiectio eſt inanis, & perpetuum eſt matrimonium, & vere vxorati

putan-

putantur. Papa etenim diſpenſare non poteſt, vt aliquis contrahat matrimonium ad tempus. argum. Abb. in cap. ex publico, de cõuerſ. coniug. Tab. in verb. diſpenſatio. num. 6. non enim poteſt impoſſibilia, ſ. vt matrimonium, quod eſt, deſinat eſſe ex ſolo temporis curſu, vt ibi. & tex. 52. q. 2. c. ſolet. gl. in cap. omne 27. q. 2. Illud tamen verum eſt, quod ſi vir, & vxor ita ſe iunxerint, vt ſimul, vel vouerint, vel iurarint, ſtatim habita ꝓle religionem ingredi velle, licet videatur matrimonium ad tempus, tamẽ poſſunt obligari vterque ad ingreſſum religionis ſuſcepta prole, quia hæc diſſolutio non eſt ex tempore, ſed ex implemento conditionis, ſub qua vouerunt ingredi religionem; & quia caſus euenit, implere tenentur: Ideoque ne nimis procraſtinari viderẽtur poſt ſuſceptam prolẽ, putarim ad id teneri eos infra bimeſtre. arg. d. c. commiſſum.

Præterea ſciendum eſt, non ſolum beneficijs, & ordinibus ſacris vxoratus carere debere, verũ etiam ſpiritualibus of-
8 ficijs; propterea vxoratus vicarius Epiſcopi in ſpiritualibus eſſe prohibetur. Nam ſicut diximus alias, Neophytum hoc munus adminiſtrare non poſſe, ita ſane, ac multo magis vxoratus non poterit, qui lõge magis laicus eſt, quam Neophytus, hoc tradunt Doctor. in cap. 1. de cler. coniug. lib. 6. & in c. in noua. 16. q. 7. argum. gl. in c. decernimus. & ibi Dec. colum. 13. q. 5. de iudic. Silu. in verb. laicus. quæſtio. 11. Ideo quando contingit vxoratum vocari vicarium Epiſcopi, id intelligi oportet eſſe vel in tẽporalibus tantum, vel nõ vt vicarium proprie, ſed vt Aſſeſſorem, ita enim verbum vicarius eſt interpretandum. Felyn. in d. cap. decernimus.

Hæc iure merito vera ſunt tenenda, quoad Latinos vxoratos, quibus interdictum eſt tranſire ad eccleſiaſticos ordines; at quo ad Græcos diuerſum ius eſt; nam diuerſa ſunt impedimẽta. Illud primum eſt, ꝙ Græcus vxoratus ad Latinã Eccleſiam obtinẽdam non admittetur,
9 ſi vxore vti velit; nã turpi ritu coinquinaretur Eccleſia. Abb. in cap. cum olim not. 2. per illum text. de cler. coniug. citat. Innocẽ. & Hoſt. in c. cum ſecundum. de tempor. ordin. vbi clarus text. & licet Hoſtien. putet eum poſſe admitti ad latinum beneficium cum vxore retinendũ, ſi inde nullum ſcandalum oriatur, hoc verum puto ex diſpenſatione; nam cum Græci continentiam non voueant. cap. Nicæna. diſtinct. 31. & ob id vxore vti tolerati ſint ab Eccleſia. c. vt clericorũ. de vit. & honeſt. cleric. ſequitur, vt re bene cognita, diſpenſatio concedi poſſit, & ita concludere videtur Bartholom. Brix. in dominicali, quæſtio. 30. quam approbat Abb. in d. c. cum ſecundum. ſed ſine diſpenſatione vllo modo eſt admittendus.

Huc accedit, quod & ſi Græcus uxore utatur in ordine ſacro, tamen ſi inde-
10 prolem gignat in ipſo ordine, ad altiores ordines aſcendere prohibetur ex d. Conc. Tolet. 1. c. 1. his uerbis. de presbyteris & diaconis, ſi poſt ordinationem filios genuerint, ad altiorem gradum non aſcendant, qui locus fruſtra latinis cõuenit, quib. ſacerdotium cum uxore nõ cõcedebatꝰ; ideo Græcis magis congruit præceptum. Propterea quicumque canones Græcis uxore uti poſſe permittere uidentur in ſacro ordine, ita intelligendi ſunt, ut prolem ulterius non ſuſcipiant, ſi uelint ad altiora aſcẽdere; alioqui ſufficere illis debet ordinis ſuſcepti adminiſtratio, ut probatur expreſſim in cap. propoſuiſti. circa fin. diſtinctio. 82.

habe-

habetur inter Epiſtolas Innoc.I.ad Exuperium.Epiſt.3.c.1.ſed quia non comperi aliquem noſtrorũ, qui de hac re ſcripſerit,ſaniori iudicio, & correctioni ſubijcio: Reperio tñ ſanctum Epiphanium cum ab altaris miniſterio abieciſſet diaconum, quia ea nocte vxori commiſcuerat,ex ea die deinceps noluiſſe vnquam vxoratos ad diaconatum promouere, ob commixtionis, & generationis periculum,vt ſcribit Sym.Metaphr.in vita eius,die decima quinta Maij.Lipo. tom. 6.quę Ephiphanius forte meminerat ꝙ Clemens I. in Epiſt. 2. ad Iacobũ fratrẽ Dñi ſcribens mandauerat,ne quis pſbyter,vel diaconus vxori auderet commiſceri,vel cõmixtus,ne ad altare accederet cuiuſuis miniſterij gratia,vt habetur in c.Miniſtri,diſt.81.Sed & in Theſſalia, Macedonia,Hellade,& Theſſalonicę,clericus cõmixtus vxori antea ductæ abijciebatur,vt ſcribit Socrat.lib.5.c. 21.

Græcus quoque ſuſcepto ordine ſub diaconatus,ſi vxorem duxerit,nec ad al
11 tiores ordines aſcendet, nec ſuſceptos poterit adminiſtrare,expreſſim hoc cautũ eſt in ſexta Synodo generali. c. 6. his verbis,qm̃ in apoſtolicis canonib. dictũ eſt eorum, qui non ducta vxore in clerũ promouentur ſolos lectores,& cantores vxorem poſſe ducere,& nos hoc ſeruantes decernimus, vt deinceps nulli penitus hippodiacono,vel diacono,vel preſbytero poſt ſui ordinationem coniugiũ cõtrahere liceat;ſi autem hoc facere auſus fuerit,deponatur;ſi quis autem eorũ qui ad clerum accedũt,velit lege matrimonij mulieri coniungi,antequam hippodiaconus,vel diaconus, vel presbyter ordinetur hoc faciat, ita ibi:In hoc igitur caſu,etiam ſuſcepto ordine,quicumque Græcus contrahit,verum contrahit matrimonium, quia nullũ votum emittit Græcus. Tabien. in verb. hæreticus, nu. 45. Archiep. Flor. 3.tit.29.c.4.Ideo in matrimonio perſeuerabit, abſtinere tamen debet,ẽt ab ipſo ordine ſuſcepto; ſed ſi ad religionem tranſiſſet Gręcus, & poſtea matrimonium contraheret, nihil faceret, proter votũ. Tabien. ibid. Imo nec à Papa diſpẽſari poſſe ſup tali matrimonio,dixit Tab.ibid.verſ.ex q̃b.patet.

Præterea Græcus Epiſcopus, ſicut & Latinus vxorem etiam ante ductam retinere non poteſt.Ideo ſi retineat,iure videbitur irregularis;probatur 6.Synodo Conſtantinopolitana can. 12. cuius hæc ſũt verba:Iubet omnino antiſtites, poſt quam ſunt ordinati,à proprijs vxoribus ſecedere,ne autem contra quintum canonem apoſtolicum facere videantur ꝙ Epiſcopis cum vxoribus ſuis habitare permittit,inferunt,quod nõ diuinis apoſtolis aduerſantes hoc decernũt,ſed ſtatum eccleſiaſticum in pulchriorem ordinem prouehi volẽtes,quoniam Apoſtoli,cum fides inciperet,ad fidelium imbecillitatem,ſe magis demittebant:Cum autẽ Euãgelij prædicatio ſit magis ampliata, oportet & pontifices ad perfectã cõtinẽtiam,vitam ſuam dirigere,ne ſtatus Eccleſiaſticus vllo probro afficiatur;Hęc ibi;vnde iure colligimus,ſi Gręcus Epiſcopus contrauenerit; interdicendam eſſe illi ſuorum ordinum adminiſtrationem.

Hoc quoque loco congruere videretur,vt de canonicis impedimẽtis ageremus,quæ obſunt, ne vxor duci poſſit: verum quia Summiſtæ omnes integros de ea retractatus ſcripſerunt, ſub titulo de impedimentis matrimonij, inutile,& longum eſſet eorum dicta hic recenſere; vnicum hoc dicã, ſcilicet quotquot ſunt illa impedimenta, quæ obſunt matrimonio cõtrahendo, tot etiam ſunt impedimenta

menta

Digitized by Google

menta ſacerdoti, ne huiuſmodi matrimonijs aſſiſtere poſſit: qui punietur, non ſolum ſi benedixerit, verum etiam ſi vt parochus audeat auctorizare, vt dicemus infra lib. 3. cap. 25.

De ſeruorum irregularitate.

CAP. XXXV.

1 *Seruus quis dicatur.*
2 *Epiſcopus eſſe non poteſt, qui pupillis famulatur.*
Serui alij originarij, adſcriptitij, coloni, & ij repelluntur.
3 *Seruus eſt etiam is, qui naſcitur ex patre in ſacris conſtituto.*
Monachi longe ſtudioſiores in rebus proprijs defendendis.
Seruus nec ad maiores, nec ad minores ordines admittitur.
4 *Seruus factus ſacerdos, an domino ſit reſtituendus.*
Seruorum irregularitas quibus modis ceſſet.
Seruus promotus ad minores ordines, indiſtincte infra annum a domino repeti poteſt.
Seruus factus ſacerdos poteſt alienari cum ſolis obſequijs ſacerdotalibus.
5 *Seruorum filij promoueri non poſſunt.*
Honoratus Abbas ducentorum monachorum fuit filius coloni aſcriptitij.
6 *Epiſcopatus eximit ſeruum a ſeruitute.*
7 *Ordinatus fieri non poteſt ſeruus, ſed captiuus.*
Paulinus I. Nolæ Epiſcopus ſeſe vendidit pretio.
Seruis, ne promoueantur non obeſt ſola vtilitas, ſed alia, vt hic.
Aſinius Pollio contemptus a ſeruis Patauinorum.
8 *Serui nimium afficiuntur erga dominos, & è contra.*
Appius Claudius Cæcus, ſacra herculanea ſeruis interdicta, ſuos docere iuſſit.
9 *Seruus nec ad religionem admittendus.*
10 *Seruus factus monachus per fraudem eijcitur.*
Monaſterium quod facile admittit ſeruum debet puniri.
11 *Seruus factus monachus, & a domino repetitus, ſi poſtea libertatem conſequatur, debet redire ad religionem.*
12 *Serui ſine exceptione admittuntur ad baptiſma.*
13 *Chriſtiani ſeruientes infidelibus tam vi, quam furto ſubtrahi poſſunt.*

QVoniam ab ordinib. repellendos proxime diximus eos, quos alienum obſequium a diuinis miniſterijs videtur auertere, illud ex ordine ſuccedit, quod ad ſeruos libertoſve pertinere poteſt; ſeruos accipere debemus eos, qui cuiuſuis alterius obſequijs ſint ſubiecti, ſiue vt mancipia bello ca-
1 pta; nam nullo modo ad Eccleſiæ miniſteria ſunt admittēda mancipia, quod per ea obſcuretur ſacerdotij dignitas, & auctoritas minuatur, vt deplorat Baſil. in Epiſt. 8. ad Euſebium Epiſcopum Samoſaten. Inter quos etiam ij ſunt, qui
2 pupillis famulantur; nam ad Epiſcopatum prouehi illa ibi conqueritur: Sunt alij quoq; ſerui, quales ſunt originarii, q. cum ex loco ſeruiēti nati ſint, ipſa origine ſerui nati dicuntur, vel quia aſcriptitijs ſeruis naſcūtur, ij ex Gelaſij & Leonis Papæ decretis non admittuntur ad ordines, c. generali. & c. admittūtur diſt. 54. id habet Leo I. epiſt. 1. c. 1. Ipſi vero aſcriptitij, ideo dicti quod glebæ annos 30. adſcripti, atq; addicti fuerint inuiti, vel volentes per geminatam ſcriptis obligationem ſeſe ſponte, ita ſe fundo addixerint, vt nec fundus, vel gleba ſine illis, nec illi ſine gleba alienari poſſint, qui etiam indigni ſunt eccleſiaſticis miniſterijs. gl. in d. c. generali. & in c. frequens eadem diſ. Nam cum colendis agris ſint addicti, nō ſunt ad ſpiritualia officia idonei; dicuntur etenim etiam ob id coloni quaſi coloniæ aſcripti: Idem ſi ad molariam coloniam, i. ſi in priſtinum dediti ſint, ij etenim etiam ſerui ſunt. Plaut. in pſeud. Det nomen ad molariam coloniam, &c. Terent. in And. Dauete in p

Digitized by Google

ſtrinum dedam; & ij omnes quocumq; nomine nũcupentur, repellendi ſunt, d. c.frequens.Silu.in ver.ſeruus.verſ. Sexto quæritur.Raym. in tit. de manumiſſ. verſ.item ſicut dictum.

Inter hos quoq; annumerandi ſunt, qui ex patre in ſacris conſtituto naſcuntur extra matrimonium,etiam a muliere ingenua; nam in ſeruitutẽ eius Eccle-
3 ſiæ rediguntur,cui pater inſcriptus eſt. Tolet.Concil.IX.c.10.& c.cũ multę,15. q.8.vel eius religionis,quã pater eſt ꝓfeſſus.Paleot.lib.de not.& ſpur. cap.28. num.2. Quod ſi pater nulli ſit inſcriptus Eccleſiæ,in illius Eccleſiæ ſeruitutem rediguntur, vel vbi peccatum commiſſum eſt,vel in qua pater ordines, vel beneficium ſuſcepit. Archid. poſt Hug.in d. c. cum multæ. Ideo ij nullo modo promoueri dẽnt,niſi ea ſeruitute liberati.Hug. diſt.56.in princ.ſed licet hodie in deſuetudinẽ ierit,vt iſti nati ex patre in ſacris poſito,in ſeruitutem redigantur.gloſſ.& Hug.in d.c.cum multæ.tamẽ quo ad ipſos ordines ſuſcipiendos,& vt illegitimi & vt infantes,aut filij presbyterorum promoueri non poſſunt.

Eadem quoq;procedere poſſe videntur in filijs regularium, & monachorũ; nam cum iure dedantur ipſi religioni in ſeruitutem,vt iam diximus,difficile putarim hoc trãſijſſe in deſuetudinẽ: quandoquidem regulares, ac monachi longe ſtudioſiores ſunt, ac vigilãtiores in reb. proprijs defendendis,quam clerici: Tamen etiam in deſuetudinẽ tranſijſſe quo ad regulares ſcribit Abb.in c.1. in fin.de treug.& pac.Faber.in §.ſeruitus.inſt.de iur.perſ.Paleot.d.c.28.num.2.

Prohibentur igitur ſerui ad ordines promoueri,non ſolum maiores, verum etiam minores.Præpoſ.in c.nulli.diſt.54 Diaz in praxi canon,c.17.Idque verum eſt in ſeruis ipſarum eccleſiarum. c. qui ex famulis.diſt. 54. ſicut & in ſeruis priuatarum perſonarum quarumcumq; c. 1.2.& 3. ead. diſ. qui ſi promoueantur, characterem quidem ſuſcipiunt Præpoſ. in d.c.nulli.poſt Card.ibi,& Diaz vbi ſupra; ſed dominis manet ius, & facultas eos repetendi,vna cum peculio.c.ex antiquis.ead.diſt. quinimmo ab ipſo diaconatu,ſubdiaconatu,ac reliquis minorib. deijciuntur.c.de rebus.c. de ſeruorum.c. nullus.ead.diſt.

In ſacerdotio autem poſitus ſeruus, ſi dñs eum repetat, eſt quidẽ reſtituendus, ſed nullis alijs obſequijs ſeruiet,quam ſacerdotalibus.ſ.horis canonicis miſſæ,
atq;alijs ſacerdotio congruentib.c. frequens.ead.diſt.quo caſu ſi ipſe ſeruus ſic ordinatus contumaciter renitatur,deponi debet.c.nullus.de ſeru.ord. 4

Multis autem modis hæc ſeruorum irregularitas ceſſat:nam ſtatim ceſſante ipſa ſeruitute,forſan ſuperueniente quocumque modo libertate,Promoueri poteſt,nec ei obeſt vilitas ſeruitutis pręteritæ;obliteratur enim illius memoria. d.c.de ſeruorum,diſ.54. ſufficitque ſi de ipſa libertatis aſſecutione conſtiterit authentico ſcripto, quod publice legendũ eſt eo tempore,vel paulo prius,quam ordo conferatur.d.c.nulli,ead.diſt. Secũdo modo ceſſat hæc irregularitas minimo conſenſu domini interueniente, vel etiã ſola conniuentia.Abb.in c. eo libentius. de ſeru.non ord.gl.in d.c.nullus.ead.diſ. nam eo ſolo fit ingenuus,ſi dominus cõniueat,qñ hic ordinatur.auth.de sãctiſſ. Epiſ.§.ſi ſeruus ſciente,tex.in c.ſi ſeruus ſciente.diſt.ead.54. Tertio modo ceſſat hoc impedimentum lapſu temporis, videlicet,ſi à die ſcientiæ dñi annus labať, & non cõtradixerit, nam non poterit vlterius eum repetere.tex.& glo.in d. c. ſi ſeruus

ſeruus ſciente.Ray.in ſum.de ſeru. non ord. in fin. Quarto modo ceſſat ſi ſeruus iam ꝓmotus ad ſacros ſubroget alium ſeruum domino ſuo,æqualis pretij; d. c. de rebus in diacono eſt tex.in d.c.ex antiquis.in ſubdiacono eſt text. in c. miramur.de ſeru. non ordin. qui canones loquuntur in iam promotis, at in promouendis ſubrogatio hæc iure nō conceditur;in minoribus vero ſi quis inſcio, vel inuito domino ſit ꝓmotus, dum annus pendet a die ſcientiæ indiſtinctè reuocari poteſt,nec excuſabitur, ſi ſubrogare alium domino velit loco ſui. d. c.de reb. & ſenſerunt Goffr.Hoſt.Inno. vt Alberi. in verb.ſeruus primo. vnde ſi fuerit reſtitutus domino,pro mero ſæculari,& laico habendus eſt,carebit quoque fori priuilegio,ac priuilegio canonis ſi quis ſuadente,probatur hoc expreſſim in d.c. ex antiquis & gl.in d.c.nulli.

Quando vero iuxta prædicta ſeruus promotus ad ſacerdotium dño reſtituitur, cum omnib. functionib. ſacerdotio congruētibus,certiſſimum eſt eum gaudere fori priuilegio, dicti canonis arg. d.c.ex antiquis. & d. c. frequens. Immo nec vlterius vendi poteſt vt ſeruus, ſed liber cum iſtis ſacerdotalibus obſequijs, arg.glo.in c.qui ſtudet.vbi Hug.q.1. eſt enim æſtimabilis commoditas iſtorum obſequiorum,vt ibi.

Hæc antem etſi de ſeruis dicta videantur, tamen idem quoque erit de ſeruorū filijs,quia & ij ſerui naſcuntur , & inter
5 originarios adſcribūtur, niſi nati ſint patre ſeruo,ac matre ingenua;nam tūc ꝓmoueri libere poſſunt.c.vlt.de ſeru. non ordin.Paleot.de noth.ac ſpurijs,cap.15. num.4.filij etenim ſeruorum,vt promoueantur, neceſſarius eſt dominorum conſenſus.Ideoque Honoratum Abbatem qui Fundis ducendis ferme monachis præfuit,cum coloni aſcriptij filius eſſet, liberari a ſeruitute domini neceſſarium fuit,vt monachus fieret,& vt promoueretur,patet ex Greg.dialog.lib.1.c.1.

Ex ſupradictis igitur conſtat ſacerdotij characterem liberare hominem a ſeruili ſtatu; immo & ipſum ſubdiaconatū, & diaconatum idem efficere,ſi ſubrogetur alius ſeruus.d.c.ex antiquis : de ſacerdotio ſcripſit Raym.in tit. de manumiſſ.verſ.item Epiſcopalis.per tex. in d. c.ſi ſeruus ſciente.Alberic. C.de Epiſ. & cleric. auth.ſed Epiſcopalis.idem Alberic.in verb. ordo ſecundum : quibus locis dicunt ijdem Doct.Epiſcopatum ſeruitute eximere, multoque magis Papa-
6 tum ſeruitute liberare probat Ioann.de Imol.in proœmio ſexti, quem ſequitur Gemin.ibi col.4.verſ.gl.ſuper verb. ſeruus.Idem quoque ibi dicit in Epiſcopo, vt ibi per eum.

Hactenus de ijs, qui antequā promouerentur erant ſerui,ſed ſi e contra fiat, ſcilicet ſi quis ingenuus promotus fuerit,an poſſit fieri poſtea ſeruus? certe ſi ſe vēdat nil agit,ſi id lucri gratia faciat, aut ob inconſtantiam,vel turpitudinem; quia eius commercium haberi non poteſt,ſicut nec aliarum rerum ſacrarum.
7 Idem ſi captus ab hoſtibus vendatur; numquam iure ſeruus efficitur, ſed magis captiuus dici debet, ſed ſi per pietatem ſe dedat in ſeruitutem hoſtium , videlicet ſaluis Chriſtianis ritibus,ac functionib.ſuorum ordinū, certe hæc ſubiectio ſeruitutis fieri ex honeſta cauſa poteſt, vt ſcribit Innocen. in cap. niſi cum pridem.de renunt. quem probat.Silu.in verb.ſeruitus.§.vltim.cui rei adſtipulatur ſeruitus, quam ſponte ſubierat Paulinus Nolanæ Eccleſiæ piiſſimus Epiſcopus,qui cum Vandalorum tēpeſtate, bona Eccleſiæ alendis pauperibus, & ca-

ptiuis redimendis vendidiſſet, ſeipſum quoque pretio vendidit, vt viduę filium captiuũ redimeret, qua in ſeruitute Regijs hortis colendis, cum eſſet adſcriptus,tam pie viuebat, vt vel barbaris ipſis charus fuerit: nouo poſtea Regi ob ſanctimoniã acceptiſſimus libertate donatus eſt,cum alijs multis concaptiuis conciuibus;magnã etiam frumẽti copiã ab eodem dono habuit, qua Nolanę plebi famem patienti ſuccurrerat. Sabell. lib. 3.Andr.Eborens.titul.de fid.ſeru.erga dominos.

Et quamquam hactenus ſeruos ab ordinib.expellendos probauimus,ob ipſorum vilitatem,& ordinum excellentiã: Tamen alia etiam ratio eos excludit. ſ. ſuſpicio,ne Eccleſiæ ſint minus fideles. Plerumq; etenim nimia ſeruorum fides erga dominos, & dominorum erga ſeruos efficit,vt plus dominis tribuãt quã ſibi,proprięque libertati,& cõſequenter plus dominis, quam ipſi Eccleſiæ,cuiuſmodi narrat Bapt. Fulg.li. 6. quod cum Aſinius Pollio acerbe Patauinos vrgeret, vt pecuniam armaquæ præſentarẽt, atq;ob edictum omnes laterent,alio edicto libertatẽ ſeruis propoſuit, qui latentes dominos detegerẽt, ſeruorum nemo inuentus eſt, qui propriam libertatem dominorum ſaluti præpoſuerit. hæc ex illo;quæ nobis etiam inſinuant,non tantum valere forſan eccleſiæ præcepta ad ſeruos in officiis eccleſiaſticis detinẽdos quantum in cõtrarium poſſet eorum fides erga dominos; plura de ſeruorum fide erga dominos ibid.ſcribit Fulg. atq; alia Sabel.ipſo lib. 3.Max.lib. 6.

Domini quoq;nimiũ erga ſeruos afficiuntur,ita vt contempta religione illis magis obſequãtur.Nam Hadrianus Cæſar in Antinoi ſerui memoriam ciuitatẽ ſub illius nomine conſtruxit,& ludos,& ſacerdotes, vt narrat S. Hier.de viris illuſtribus in Egeſippo: ſed & Cn. Plotius ꝓſcriptus cum lateret,& ob id ſerui torquerentur,vt dominum indicarent, miſertus magis eſt ſeruis quã ſibi:Nã ne vlterius torquerentur ſeipſum prodidit,& militibus ſe iugulandum obtulit. Anto. Auguſt. Epiſcopus Illerden. in Plotiis: ſed & Appius Claudius cæcus tantum erga ſeruos affectus eſt, vt ſacra Herculanea,quæ ſeruis per Pontifices erant interdicta,iuſſerit etiam Herculis ſacerdotibus, vt ipſos ſeruos docerent: Qua re Deorum ira obcæcatus dicitur,& ſacerdotum vniuerſam familiã interiiſſe ſcribit Plin.de viris Illuſtr.c. 34.Lactan.diu. Inſtit.lib. 2.cap. 8. ſi hæc vera ſunt inter ethnicos,& dæmonia ſequentes,quanto magis verendum eſt in pia,ac ſinceriſſima noſtræ fidei pietate, quę docet hominem non dominorum tantum affectum exuere,ſed ſui ipſius obliuiſci.Matt.cap. 10.& c. 16.

Quamobrem non a ſolis ordinib. arcetur ſeruus,verum etiã ab ipſo religionis ingreſſu.Grego.Turo.in vita S. Portiani,nã aut incognitus clauſtra ingredi 9 tur,& tunc quia incognitus eſt,non põt ante triennium profeſſionẽ emittere;ſicut alii oẽs incogniti,c.ſi q̃s incognitus. 17.q. 2.immo nec ad ipſum habitũ admittendus eſt ante hoc tempus, vt ibi: quod triennium currit dño a die ſcientiæ,vt repetere eũ poſſit,gl.in d.c.ſi quis ſeruus ſciente, ſi prope ſit; alioqui ſi in remota regione longius tempus, quam triennale dño ad repetendum conceditur,d.c.ſi quis incognitus.

Propterea Philoromus presbyter, & Monachus, qui multæ ſanctitatis fuit. ancillæ filius(licet patre ingenuo) non fuiſſet admiſſus ad profeſſionem, niſi tãto tempore lapſo,vel de conſenſu patro ni.

ni.Vide Pallad.Cappad. in vita eius. Idē etiam dicendum de Siſinnio,qui & multorum virorũ, & fœminarũ Abbas fuit, & presbyter, cum tñ ſeruilis cōditionis eſſet,vt per eundē Pallad. ibid.ſub.c.37.

Si vero quaſi cognitus admiſſus fuerit,forſan per falſos teſtes,vel inſtrumēta,quaſi indignus à religione eijcitur,ſi-
10 cut & ab ordinib.per fraudem ſuſceptis deponit̄,c.de ſeruorũ.de ſeru.non ordin. Hoſt.& Alber.in verb.Religio,ſecundo. Raym.de vot.monac. verſ.Item ſeruis.

Quandoq;tamen etiam ipſum monaſterium,quod tam facile ſeruum ad religionem admiſerit punitur;nam ſi in domini contemptum hortetur ſeruum ad religionis votum,anathema eſt,ex Cōc. Chalced.c.4.habetur.16.q.1.c. qui vere.& 17.q.4.c.ſi quis ſeruum. quod verum eſt , ſi monaſterium ſcierit ſeruum eſſe,quod ſi neſcierit,& ante triennij lapſum eum ad profeſſionem admiſerit,ſuperueniente poſtea dño, non reſtituetur ſeruus iam profeſſus, ſed monaſterium tenebitur domino erogare pretiũ ſerui. Raym.tit.de vot.monac.verſ.itē ſeruis. ſi vero nondũ profeſſus ſit, domino quidem reſtituitur cum peculio,ſed ab ipſo cautio exigitur,ne hunc ſeruum puniat, d.c.ſi eius ſeruum.

Sed ſi contingat ſeruum iam profeſſum dño reſtitui,quęritur,an ſi poſtea ex manumiſſione, vel alio modo libertatē
11 conſequatur,teneatur redire ad religionē? dicebat Gul.Naſ.nō teneri ſicut nec coniugatus,qui profeſſus eſt vxore inuita;nam ea mortua non tenetur ad clauſtrum redire.c.quidam intrauit. de cōu. cōiug.ſed melius ſenſit Hug.in d.c. ſi q̄s incognitus;nã ſi ſeruus quo ad Deũ liberã habet volũtatē,potuit ſeſe Deo deuouere,cōſequenter ceſſant. obſequijs dño debitis, tenet̄ ſatisfacere promiſſus Deo factis,quod,nō eſt in cōiugato,qui nullã habet uoluntatem liberã uxore uiuēte : & ideo licet uotum cōiugati non tenuerit,tñ uxore mortua peccat,ſi ad monaſterium nō redeat.gl.in c.nos nouimus. 17.q.2. & hanc ſententiam eſt etiam ſecutus Alberic.in d.uerb.Religio.2.

Hũc vero caſum de ſeruis ad religionem nō admittẽdis,intellige procedere in quolibet obnoxio,ſiue aſcriptitio, ſiue originario,uel colono,mãcipio, curiali,ratiocinijs obligato, & liberto, ut expreſſe ſcripſit Hug.in d.c.ſi quis incognitus.& Ray.in d.uerſ.item ſeruis.

Ad baptiſmum autē ſerui admittuntur ſine vlla exceptione;nã ſiue mãcipiũ ſit,ſiue originarius, aſcriptiua,colonus, uel quis alius obnoxius, pōt inuito dño ad baptiſmum tranſilire.Conc.Matiſcō. 1.c.10.& 54.diſt.c.præſenti,nam & ueteri lege idē conſtitutum fuerat,Deuter.c. 23.Nō trades,inquit,ſeruũ dño ſuo, qui ad te confugerit:quo loco ait Caiet. ſeruum fugientem a dominis ad cōuerſionem Iſraeliticam fieri proſelytũ,& liberum,& habitare poſſe ubi libuerit intra populũ fidelem; ſic & hic baptizatus ſeruitute eximit̄, & dño reſtitui nō debet. C.de epiſc.& cler.l.Deo nobis.§.ijs ita.

Illud tñ uerũ eſt, ꝙ ſi dominus ſeruũ ſuũ inſtet ſibi reddi; audiẽdus quidē eſt infra trimeſtre,ſed loco ſerui reſtituitur illi pretium aureorum duodecim , quiſquis ille ſeruus fuerit: quod ſi quaſi paruum prætiũ renuat,nil ultra ei offerri debet: habetur Aurel. Conc.IIII. c. 18. & d.Cōcil.Matiſc.c.10.quod pretiũ ſi nullus offerat,tenetur ipſe ſeruus ꝑ eleemoſynarum, quæſtum cōquirere,c.fraternitatem.ubi gl.diſt.54.quę uera ſunt in ſeruis ad baptiſmum uenientib. diuerſum jus eſt in baptizatis, qui infideliũ ſeruituti ſunt adſtricti;nã ēt per uim ſunt ex-

torquēdi ab ea ſeruitute,c.mãcipia. diſ. 54.ſenſerunt etiam Hoſt. & Raym.quod
13 vi, vel furto ſubtrahere poſſumus Chriſtianos ſeruiētes infidelib:nec ad pręciũ reſtituendũ vllo modo nos teneri,pręſertim ſi inter īfideles, & Chriſtianos bellũ vigeat,& eorum ſentētiam ꝓbat Silu.in ver.furtum.q.6.quod ſi nec furto, nec vi ſeruus ſubtrahi poſſit,ꝑtio redimi à pijs perſonis debet:quo caſu redēptori nullũ dñiũ acquiritur,nec ius patronatus, argum.inſtit.de noxal.§. dñs. ſolum enim pretium hic redemptor debet repetere, arg.36.q.1.c.de raptorib. ſi tñ hic redimens proteſtatus ſit ſeſe aĩo repetendi redemiſſe,alioquin ſi tacuerit, quia pietatis cauſa feciſſe præſumitur, nulla debetur pretij reſtitutio, arg. ff. de reli. & ſump.fun.l.ſi quis.§.ſed interdum. quod Goff.& Hoſt.ſenſerũt; vt refert Alberic. in ver. Iudæus ſecundo: concurrentibus vero plurib.redemptorib.poteſt eps cui malit gratificari,ſ.vt potius vnus,quam alter ad redimendum admittatur. arg. c.cum auctoritatem.de iur. patron.

De libertorum irregularitate.

CAP. XXXV.

1 Liberti prohibentur promoueri.
Libertus non conſequitur libertatem,vel facultatē promouendi, etiã ſi dominus monachus fiat.
Liberto promoto non licet iniuriari eccleſiæ dominæ.
2 Liberti priuatarum perſonarũ,ſi eis conſentientib. promoueantur,ipſi,& proles ſunt oĩno liberi.
3 Libertus promotus tenetur ad ſacerdotalia obſequia præſtanda domino.
4 Libertus promotus, non poteſt deſerere eccleſiam cui eſt adſcriptus.
5 Patronus cõſentiens liberto vt promoueatur, non poteſt ſibi reſeruare niſi operas ſpirituales.
6 Libertus an inuito domino poſſit monachari.
Liberti plurimũ ſtudent patronorũ vtilitati.
P.Catrenus libertus ſeſe in patroni rogum iniecit.
Panopio monumentum aplum conſtruxit ſeruo.

Lupus libertus.
Aper libertus.

Liberti quoniã plurimis operũ generib.patronis adſtringuntur,eodem iure cenſeri debent, quo & ipſi ſerui; nã etſi liberi ſint, quia tamen nimium ob-
1 noxij ſunt, promoueri prohibentur ex Cõc.Elibertano,c.80.hr diſt.54.c.prohibendum,quo loco etſi de libertis priuatarũ perſonarum dictum ſit,tñ & ad eos libertos idē pertinet, qui eccleſiaſticis perſonis ſunt obnoxij,arg.c.nullus Epo rũ,ead.diſ. cõſiderata ratione poſita ibi in tex.nam etſi patronus liberti monachus fiat,adhuc tñ ipſe libertus ꝓmoueri nõ poteſt,vt tradit Lau. quē refert Arch.in c.vlt.& ibid.Hug.diſ.54.At ſi libertus ſit,non certæ cuiuſpiam perſonæ,ſed alicuius eccleſię poterit ei⁹ eccleſię prę latus,vel ꝓmouere eũ,vel vt promoueatur conſentire, indeq; plenam libertatē conſequetur. c.qui ex famulis, ead. diſt.

Plena autem libertas cũ temperamento intelligenda eſt,nõ enim licebit eccleſiæ olim ſuæ dominæ iniuriari,aut cõtra eã teſtimoniũ ferre.c.de famulis.de ſer. non ord.tenebitur etiã ad honeſtas operas,& ad licitas negociationes.c.diaconi.12.q.2.quę obſequia ipſo iure reſeruata cenſentur,etiã ſi nõ exprimãtur.Ray. in tit.de ſeru.nõ ord.verſ.circa.& Alber. in verb.ſeruus,primo.in princ.text.in c. Eps qui mancipium,& c.octaua. c.de libertis.12.q.2. qui ſi huiuſmodi honeſtis obſequijs cõtrauenerit,in ſeruitutem reuocari poſſet,non ſola ingratitudinis ratione. d.c.octaua.& de ſeru. non ord. c. de famulis.& c. nullus. verum etiam ob malos mores. c.qui ex famulis.d.diſtin. quæ obſequia debita eſſe intelligentur
2 ſolis eccleſiis patronis; alioqui priuatarum perſonarum liberti,ſi eis conſentientibus promoueantur, nullo adſtringuntur

guntur obſequio,nec ad operas fabriles nec obſequiales,c.quicumq;ead.diſt.54 Raym.d.verſ.circa.in fi.ita quod nec ipſorum filij libertorum poſſint vllo obſequio grauari:licite enim promoueri poſſunt,nec propter ingratitudinem reuocari in ſeruitutem poterunt a ſuorum parentum patronis, gl.in c.de libertis, 12.q. 2. ſed in patrona Eccleſia diuerſum ius eſt:nam eius libertorum filij honeſtis obſequijs grauari poſſunt eccleſię præſtandis, ſicut & ipſi liberti, quando ſuſcipiunt ordines,d.c.de libertis, & c. longinquitate,ead.q.2.

Quæ omnia procedunt patronis ſcientibus,& tacentib.hos ſuos libertos ad ordines ſacros promoueri; nam ex ipſo ordine plenam conſequuntur libertatem; ſed ſi patronus neſciat,eo caſu, quia hic libertus ob ingratitudinẽ a patrono reuocari non poteſt in ſeruitutem, vt dixi per gl.in d.c.de libertis,ne penitus dño ignoranti præiudicium fiat,putarim aut æſtimationem operum fieri,aut per ſubſtitutum obſequia præſtari poſſe; vel
3 etiam vt ipſa ſacerdotalia obſequia præſtet in horis canonicis,miſſis, atq; alijs ſacerdotio congruentib. argum.cap.frequens diſtinct.54.

Eſt autem animaduertendum quantum tempus effluxerit a die ſuſcepti ordinis huic liberto:nã ſi annus,vel triennium, quaſi neglexiſſe ius ſuum patronus putabitur, ſicut diximus in ſeruo promoto,capite proximo ſuperiore.

4 Huc pertinet quæſtio,nunquid libertus Eccleſiæ ad ordines admiſſus, perpetuo teneatur eidem Eccleſiæ deſeruire? & ſane tenebitur,ſi in ipſa permiſſione ſuſcipiendi ordinis fuerit expreſſum;ſed puniri contraueniens nõ poteſt, niſi monitus contumax extiterit.c.eo libentius de ſeru.non ordin.& in cap.nullus clericus.vbi Abb.eo.tit.ſed ſi expreſſum non fuerit,libere poterit ad aliam tranſire Eccleſiam,vt ibid.idem tradit Ray.titu. de ſeru.non ordin.verſ.circa, & ideo hodie inſpiciendum erit,cui Eccleſię fuerit intitulatus,vel inſcriptus:nam ei ſoli debet ſeruire,& ab illa diſcedere non valebit ſine licentia, vt patebit infra lib. 3. tit.de deſer.prop.eccleſ.

Ad hunc eundem tractatum pertinet inueſtigatio illa,ſi laicus patronus permittat liberto ſuo,vt ad ſacros ordines promoueri poſſit,an reſeruare ſibi valeat conſuetas operas?Ray.in d. tit.de ſeru.non ordin. verſ. ſed nunquid putat poſſe ſolas ſpirituales, ſ. horas canonicas,miſſam,& ſimilia ſacerdotalia reſeruare ex ſententia Alani, & Ioann. quos ſequuntur omnes,vt videtur Alberic.in verb.ſeruus primo,circa princ.pro quibus eſt arg.c.ſignificatum, de præb.c.ſignificaſti.de elect.in fi.tradit Abb. in d. c.nullus,de ſeru.non ordin.quib.reſeruatis,ſi libertus promotus nõ paruerit ob contumaciam deponi poſſe,at in ſeruitutem propter hanc ingratitudinem, non puto redigi poſſe,quia hoc non eſt priuilegium priuatæ perſonæ, ſicut eſt eccleſiæ,gloſſ.in d.c.de libertis.Ray. d.tit.de ſeru.non ord.verſ.item in liberto Eccleſiæ nota tria ſpecialia.Et ſi qui ſunt qui dicant contrarium, quod ſcilicet reuocari poſſit, intelliguntur in libertis Eccleſiæ,vt Abb.in d.c.nullus,& Io.And.& ita procedit tex.in d.c.eo libentius.

Ad hæc quoque bene congruit alia inueſtigatio,an libertus inſcio,vel inuito patrono,poſſit monachus fieri, ſed iã hoc explicauimus ſupra capite proximo an ſeruus monachari poſſet: nam quod de ſeruo in hac re canones dicunt,idem omnino iuris eſt,& in liberto, expreſſim ſcripſit Hug.in c.ſi quis incognitus, 17.

Digitized by Google

q.2.arg.ad idem Ray.in tit.de vot. monac.verſ. item ſeruis; pro quo videtur, gl.in c. vt lex,in ver.profeſſi.in fi.27.q.1 ſed in liberto hoc certum eſt,quod profeſſio eum eximit ab obſequijs patroni, quaſi maiori domino ſe dediderit,niſi in fraudem patroni, id fecerit potius, quã mente ſeruiendi Deo,quo caſu fraus illi patrocinari non debet,ſed puniri.

Libertos autem non ea ſola ratione ab ordinibus excludẽdos ducimus,quod obnoxij ſint patronis in præſtatione operarum,verum etiam quod plerumq; plus patronorum vtilitati, & honori ſtudeant,quam eccleſiæ, aut ſuæ: quemadmodum liquet ex Sabel.lib.3.qui refert P.Catrenum Philotimum iam libertate donatum,& omnium bonorum hæredẽ relictum fuiſſe,vſq.adeo affectum erga defunctum patronum, vt in mortui rogum doloris impatiens ſeſe coniecerit: viciſſim quoque patroni erga libertos plus æquo afficiuntur, quandoquidem vel publicis monumentis,& libertorum gloriam ex ſua,&ſuam gloriam ex libertorum fide aucupantur:cuiuſmodi narrat de Panopione Max.lib.6. qui amplũ olim ſeruo ſuo conſtrexit monumentum quo teſtatus eſt ſe plurimum debere illi quoniam ne patronus occideretur, ipſe patroni perſonam ſimulauit, & occiſus eſt:patronus vero ſeruatus,ſtudent etiã quandoque patroni nimium libertorum immortalitati, cuiuſmodi vetuſtiſſimũ indicat epitaphium, quod Rauennæ ad huc viſitur,hoc rudiuſculo carmine inſcriptum,in ſepulchro Theodorici ad S. Mariam Rotundam.

D. O. M.

Lupo, & Apro.

Vna Ioannia domus hos produxit alumnos;
Libertatis opus contulit vna dies;
Naufraga mors rapuit pariter, quos iunxerat ortus:
Et duplices luctus ſic periniqua dedit.

Quare quia difficile,& patroni auertuntur ab hoc affectu erga libertos, & difficilius libeeti a ſtudio patronorum, æquum eſt eos non promoueri. aut ad monachatum admitti, niſi cauſa plene cognita,& cum obſeruatione canonum, de quibus ſupra diximus.

Explicit Liber Primus.

DE

Digitized by Google

DE IRREGVLARITATIBVS ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS.

Liber Secundus.

De Monachorum Impedimentis Canonicis.

CAP. I.

1 *Monacis olim non erat neceſſaria annus probationis.*

2 *Monacis profeſſioni ſubijciendis, quæ ætas, & quæ tempera ſeruanda.*

Anno probationis pendente, non eſt accipienda prima tonſura, nec alias ordo per prælatos monaſterij.

3 *Monachus ſuſceptus pretio a clauſtro eijcitur.*

4 *Monachus ad clauſtrum anno probationis pendente adferre non poteſt, niſi ſufficientia ad victum, & veſtitum.*

5 *Canonicus nemo fieri pactione poteſt, vt bona ſua ſint illi loco præbendæ.*

6 *Monacus per vim nemo ſe ad clauſtrum conferre debet.*

Monacus perſeuerans in religione per quinquennium, non poteſt allegare ſe per vim ingreſſum eſſe.

7 *Dolus, vel falſa cauſa non vitiant profeſſionem religionis.*

8 *Hermaphroditus non poteſt eſſe monacus.*

Votum mulieris factum in clauſtro maſculorum obligat eam ad clauſtrum mulierum.

9 *Monacus non poteſt habitare inter clericos, ſine ſuperioris licentia.*

Monacus non poteſt fieri Vicarius Epiſcopi, ſine conſenſu ſuperioris.

Monacus non poteſt fieri delegatus Papæ, niſi expreſſe de monacatu fiat mentio.

Monacus non poteſt eſſe defenſor, vel procurator, aut quodlibet publicum munus exercere

Monacus non poteſt Epiſcopus nominari, niſi a Papa.

Monacus poteſt a Papa fieri Epiſcopus, etiam inuito ſuperiore.

10 *Monacus electus Papa non tenetur ſeſe reſtituere ſuo ſuperiori.*

Papa poteſt clauſtralem ducere inuito Abbate maxime vt tractetur de eo eligendo in Papam.

10 *Monacus ſuſcipiens ordines contra Anathema Abbatis, fit vere irregularis.*

Clerici omnes Epiſcopo inferiores, ſine vlla licentia poſſunt tranſire ad religionem.

Epiſcopus ſine Papa licentia fieri monacus non poteſt.

12 *Monaci ſeculariter viuentes eijci poſſunt.*

Monaci ob nullum delictum deponuntur, ſed in arctius monaſterium detruduntur.

Monacus qui per vim eſt ingreſſus, non debet ſponte egredi; ſed proponere hoc debet coram ſuperiore.

13 *Monacus factus Epiſcopus debet adhuc vti ſuo habitu, non rocbette, alioqui fit excommunicatus.*

Heremitæ vagantes puniendi.

Monacus proprium habere non poteſt, nec de licentia ſuperiorum.

Monacus vnus in prioratu conſtitui non poteſt.

Monaci leges, aut phiſicam legentes puniendi.

Clerici omnes in dignitate poſiti lege; vel phiſicam legentes puniendi, vt hic.

Monaci per ſe; non per procuratorem eligere debent ſuos ſuperiores.

Monaci non ſeruantes interdictum ſunt Irregulares.

14 *Monaſterium ingredientes pœnitentiæ cauſa, non poſſunt ad ſacerdotium promoueri.*

15 *Epiſcopus miſſus ad miniſterium pœnitentia cauſa, vlterius pontificalibus fungi non poteſt.*

Vrbicus Epiſcopus ob peccatum tranſiit ad monaſterium; & poſtea rediyt ad Epiſcopatum.

Apoſtata monacus numquam adminiſtrare permittitur; nec inter clericos; nec monacos.

Monacus quando de vna religione ad aliam tranſire poſſit.

Monacus malus vix bonus clericus eſſe poteſt.

Monaci ſine patentibus recedentes a clauſtro, vt apoſtatæ puniendi, & iuſtas cauſas, quas habent perdunt.

Monacorum tranſlatio quomodo fieri debeat.

Monaci extra clauſtrum degentes ab ordinario puniri poſſunt.

Monacus degens extra clauſtrum prædicare non poteſt.

16 *Abbatibus non tot Irregularitates obſunt, quot clericis.*

Abbas eſſe poteſt infamis, vel aliter Irregularis.

Abbas eſſe poteſt cæcus, & aliter mutilatus.

Maiolus cæcus cecos illuminabat.

Abbas inobſeruans regulæ, & negligens deponi poteſt.

Florentini licet ſint negligentes in rebus eccleſiaſticis, tamen in proprijs ſunt ſolertiſſimi.

Monacos admittens ad profeſſionem, ante legitimam ætatem, qua pœna puniatur.

17 *Abbas plurimis monaſterijs præfici non poteſt.*

Monachus idem duobus monaſterijs aſcribi non poteſt.

Abbates duo eidem monaſterio præfici non poſſunt.

Monacos duos vno lecto decumbere indecens eſt.

Monacus in clauſtro alterius habitus non debet habitare.

Papiæ vna Eccleſia duabus religionibus deſeruit.

Mediolani vna Eccleſia duabus religionibus deſeruit.

Vnio beneſitiorum diuerſarum diœceſum non fit.

Monachus vnius habitus alteri præfici non poteſt.

Monachus factus Epiſcopus, poteſt præeſſe monaſterio diuerſi habitus.

Beneſitia regularia ſolis regularibus conferenda.

Monaci baptizzare non debent.

Baptiſmus, & confirmatio pari iure, cenſentur in multis.

Regulares vſurpantes offitium parochi ſunt ipſo facto excommunicati.

Regulares abſoluentes a caſibus Synodalibus, vel a pœna, & a culpa ſunt ipſo facto excomm.

Monaci ſimplicium beneſitiorum ſunt incapaces.

18 *Monachus poteſt ad parochialem aſſumi, ex conſenſu apoſtolico, & approbatione Epiſcopi.*

Monachus minus legitime tranſlatus, nec ad regularia beneſitia admitti debet.

Monacus inter curiales viuere prohibetur.

Monacus de clauſtro educi poteſt ab Epiſcopo pro Eccleſiæ ſuæ negotijs ſaltim Abbate ſciente.

Monaci quos authores legere debeant, vt diſcant monaſtice viuere.

Libros gentilium legere deteſtabilius eſt Epiſcopis, & monacis quam ſi hæreticorum libros legant.

QVoniam hactenus ſeruorum, ac libertorum negotium proſequuti ſumus, ex ordine ſuccedere videtur, vt monachorum nonnulla perquiramus impedimenta; nam, & ſi plurimæ Irregularitates, tam ipſis, quã clericis communes ſint, vt opportune ſuis locis iam diximus, & alias dicturi ſumus; tamen hoc loco præcipue quædam pertractandæ ſunt, quæ ſolas ad monacorum perſonas ſpectare poſſunt: Atq; illud imprimis ſciendum eſt, quod olim
1 annum probationis expectari non fuerat neceſſarium; erant enim alia alijs monaſterijs tempore præfixa profeſſioni faciendæ, vt ſcribit Raym. in titu. de vot. relig. verſ. Quæro circa votum tex.

in

in cap. ſtatuimus, cum gloſſ. & Doct. in c. ad apoſtolicam de Reg. Hodie vero ex Conc. Trid. Seſſ. 25. c. 15. omnino labi annus integer debet; quo pēdente, nemo etiam volles ad profeſſionem eſt admit
2 tendus, nec ante ſextum decimum ætatis annum; alioqui ita irrita eſt profeſſio vt his duobus tēporibus non obſeruatis nulla inducatur obligatio, ad quemcumque effectum; vt ibi expreſſim decretum eſt, quod etiam, vt anno probationis pēdente nemo ad profeſſionem admittatur iuſſerat Alex. 4. habetur in c. non ſolum. de Regul. lib. 6.

Hoc igitur probationis anno nō perfecto, ad nullum omnino ordinem promoueri poſſe in clauſtro; nec de licentia ſuperiorum clauſtralium, nec quidem ad primam tonſuram, iuſſit Greg. Epiſt. 23. lib. 8. habetur 19. q. 3. c. monaſterijs: ſcribit Raym. in tit. de Neofito. verſ. Itē Neofitus; eundem ſequutus eſt Goff. vt refert Silu. in verb. religio. 5. verſ. decio quæritur: & iuſta rationē conſtitutum eſt. vt nec ad primam tonſuram hic promoueri poſſit; quia ſi contingat poſtea anno nondum completo illud genus religionis deſerere, fieret fraus ordinarijs a quibus habenda erat licentia; quæ fraus præcauenda eſt gloſ. Ioan. And. in c. Abbates, in verb. conuolauerunt: & ibid. Gem. & Lapus. de priu. lib. 6.

Sed & infra hæc tempora prohibetur promoueri in Abbatē, vel quālibet regulatem prælaturam, vt fuſius diximus ſupra quum de Neofito ageremus; quo loco licet dixerimus Neofitum, ſeu Nouitium, ideſt dum probationis annus pendet poſſe eligi, & conſecrari in Epiſcopum; Tamen illud verum non eſt, in eo, qui vouit ſe religionem ingreſſurum; & ob hoc votum iam Clauſtrum, ſubierit, nondumque annus lapſus ſit; nam non poterit fieri Epiſcopus quia cum hic teneatur profeſſionem emittere antequam ad Epiſcopatum admittatur, c. per tuas, de vot. Silu. in verb. Relig. 2. verſ. 20. & pſeſſionem hodie emittere non poſſit, niſi lapſo anno, ſequitur neceſſario annum eſſe expectandum, tam ad emittendam profeſſionem; quam ad Epiſcopatum obtinendum.

Vitium quoque eſſe poteſt in modo, quo quis clauſtrum ſubit; nam ſi prætio id fiat, tam qui admittitur, quam qui admittit ad habitum, vel profeſſionem excluduntur ab illo monaſterio, vel conuentu, & in aliud arctius retruduntur. cap. de regularibus, de Simon. nec diſpenſari ad ipſum primum monaſterium poſſunt, niſi de nouo fiat admiſſio. quæ fieri non debet, niſi cum aliud arctius monaſterium reperiri non poteſt, Lateran. Concil. ſub Innoc. 3. cap. 64. habetur d. c. de regularibus, & cap. quoniam, vbi plene per Doct. de ſimon. & præterea ad ſacros ordines aſcendere non permittuntur, ex eod. Conc. Later. habetur in capitulo monachi. de ſtat. monac. Iccirco dum probationis annus pendet. nemo plus adferre ad Clauſtrum poteſt, quam quod ad victum, & veſtitum ſufficiat alioqui anathemati ſubijcitur contraueniens ex Concil. Tridentin. Seſſion. 25. capitulo, decimoſexto. Ex quibus ſedata eſt illa ingens altercatio canoniſtarum, & Theologorum, de illo qui vniuerſa pro ſe alimenta adferenda in monaſterium paciſcitur an id facere poſſit ſine Simonia, de qua re S. Th. 2. 2. q. 100. & fuſius Sil. in verb. Simonia. verſ. 15. quæritur: Canoniſtæ omnes in d. c. de Regularibus;

Propterea ſi quis in canonicū Regularem vellet cooptari, & ex bonis ſitis ſibi ad alimenta quaſi prębendā erigere vellet,

Digitized by Google

let,& ad id pactum præcederet,incurreret ſimoniam.c.Tua nos,vbi Doct.de Simon. Immo & ſi liberaliter ſine pactione omnia bona,vel maiorem partẽ eidẽ cõuẽtui donaſſet, inducitur præſumptio ſimonię.Silu.in d.verb.Simonia.verſ.13. quę multo magis vera sũt in eo,qui vellit fieri Canonicus ſæcularis, vt p Doct. locis citatis; Maximum quoque vitium eſt ſi quis vim clauſtro inferat,vt in religione admittatur,nam nulli dubiũ eſſe
6 debet, eum non eſſe admittendum,ſicut nec ij admittendi ſunt, qui aliquem ad profitẽdum vi impulerint, conſuluerint patrocinium, auctoritatemque præſtiterint arg.Conc.Trid.Seſſ.25.c.18.quo loco hæc decernit quo ad ipſas moniales, & pari ratione ea turpitudo verſatur in monacis: vnde is,cui hæc vis illata eſt, & ſi quinquennio in religione perſeuerauerit, adhuc nõ videtur adſtrictus ex ea profeſſione; nam infra hoc tempus ſuas violentię cauſas,prętendere poteſt,corã ordinario,vel quouis ſuo ſuperiore, ſed poſt quinquennium non eſt audiendus, qm̃ vis illa deficere videbitur, ex Conc. Trid.d.Seſſ.c.19.ante enim non tenet ea profeſſio meticuloſa ob metum,qui cadat in conſtantẽ virum c.1.de ijs quæ vi vel met.ſed ſicut poſtea poſſet ratificare
7 de reg.c.porrectum & c. ſicut nobis, ita hoc tẽpore lapſo ratificaſſe videtur, Dolus autẽ vel falſa cauſa,ob quã quis profeſſus eſt,nõ vitiant profeſſionem, quia dolus non videtur quando factus eſt melioris conditionis,niſi quando dolus dederit cãm directã, & immediatã profeſſioni,vt ſentit aperte Raym. tit. de vot. monac.verſ. ſed quid ſi nõ metu: de ijs. Silu.in verb.Religio.3.q 11.quo loco indiſtincte putat, nũquã dolũ allegari poſſe,ad annullandam profeſſionem;ſic nec proderit allegatio falſæ cauſæ:vt ibi per
8 eum de ſententia Hoſt.Sexus quoq; Indignũ reddit clauſtro Religionis eum,qui maſculus non ſit, nã ſi Hermaphroditus iam eum reijciendum diximus ſupra,cũ de eo proprio in titulo ageremus: multo magis fœmina inter viros admitti non debet, nec ſi profiteatur inter eos,obligatur:ſed ex ea profeſſione obligatur,vt intra moniales, in religioſo voto perſeueret argum.in c.quod interrogaſti.27. diſt.vbi Hug.& Arch.hoc ſcribunt:ligat enim tale votum,tametſi corrupta intẽtione factum.Silu. in verb.religio.3.q.9. Fuerunt tamen quamplurimæ mulieres ſpiritu ſancto ductæ, quæ & ſanctiſſimæ, & caſtiſſimæ intra monachos incognitæ vixerunt,de quibus fuſius diximus ſupra c.28.li.1.Præterea vero monacis interdicta ſunt plurima quæ tñ clericis congruere poſſunt: Illud eſt in primis quod ſcilicet monacos ad clerum aſpirare nõ poteſt, non habita Abbatis licentia vt iuſſit Gregorius diſt.58.c.nullus: Idẽ in Conc.Cartag.5.habetur eadem diſt.c.ſi quis: Abbate vero,vel ſuperiore conſentiente ad omnes ordines inter clericos aggregari poſſet ex decreto Siricij Papę habetur 16.q.1.c.monacos:alioqui ſuperioris conſenſu non interueniente, nullum omnino,vel minimũ Eccleſiæ ordinẽ accipere ei licet Abb. in c. quod Dei timorem de ſtat.monac.nec offitio vicarij Epiſcopi defungi permittitur, ſi Abbas ab initio cõtradicat, vel neſciat,nec eo caſu videbitur poſſe admitti,vt ſit de legatus Papæ,niſi expſſim de monacatu habita ſit mẽtio in literis,Rot.dec. 283. in antiq. propterea Abbate inſcio,nec ab Epiſcopo poteſt deputari ad eccleſiaſtica negocia:Rot.ibid.& eſt tex.in c.qui vere 16.q.1.nec defenſor,iudex,vel procurator,aut quodlibet publicum munus exercere,ex Pelagij Papæ decreto. c. de præ-

præſentium.eadem quæſt.1.

Qua ratione, atque alijs multis, monacus in Epiſcopũ nominari non poteſt, per electionem alterius, quã Papę, vt de hoc, & de omnibus alijs ordinibus, eſt expreſſum 18.q.2.c.quã ſit.verſ.pariter: & 16.q.1.c.ſi quis monacus: & cap. legi. in fin.& gl.in cap.quam ſit de elect.in 6. in verb. conditio: Ideo enim dixi Papæ voluntatẽ ſufficere in monaco eligendo in Epiſcopum; quia ſi Abbas reluctetur, cogi poteſt ad conſentiẽdum; vel etiam eo inuito, tenebit prouiſio. propter neceſſitatem, vel vtilitatem Eccleſiæ, Silu. in verb.religio.7.quæſt. 9.

Hinc illud ſuccedit, vt monacus in Papã eligi non poſſit, ſine Abbatio licẽtia; Immo electum Abbas repetere poteſt. gl.in d.cap quam ſit 18.q.2. in verb.ordinandum: Ipſe autem electus, ſicut alijs omnibus ius redderet, ita & Abbati ſuo redderet, ita & Abbati ſuo reddere de-
10 bet, ſeſe quoque cõpellere ad clauſtrum proprium redire Archid.in c.ſi quis pecunia, diſt. 79. ſed quia Papæ iam electo nulla penitus exceptio obijci poteſt, ideo hic perſeuerabit in Papatu; nam & ſi eiuſmodi Cardinaliũ electionẽ de monaco facta Abbate inuito, vel inſcio, nullam eſſe ipſo iure ſenſerat Io.Andr.in nouell. Tñ contrariũ, & melius ſentit Abb. in c.licet, notab.4.de elect.& ibid.Card. q.28.Iacobat.de Conc.lib.3.art.1. verſ. & idem in infante: intelligendo hæc vt dixi infra lib. 4. c. 20. Papa vero dubio procul. poteſt monacũ inuito Abbate, de clauſtro extrahere, ipſumque inuitũ aſſignare in ſocium alicui, vel etiam ſecum tenere. 1.q.1.c. filium 9. q. 3. c.ult. 11.q.3.cap.qui reſiſtit: Eadem quoque ratione, ſi Papa velit tractare de ſucceſſore ſibi eligendo (quod poteſt, non aũt ipſe eligere poteſt, Spec.in c.vbi de elec. in 6.) poſſumus defendere quod & ad hunc effectum poterit monacum, inuito Abbate, de clauſtro educere, vt de eo in Papã eligẽdo tractetur inter Cardinales.

Quum igitur Abbatis ignorantia monacis obſit, ne promoueri poſſint, multo magis officiet Abbatis expreſſa inhibitio: eſt enim grauius delictũ monachi non parentis ſuperiorum inhibitioni; præſertim quoad ordines ſuſcipiendos cap.ad aures, de temp.ordin.quod ſi forte inhibuerit Abbas ſub anathematis
11 pœna, tunc contraueniens ordineſque ſuſcipiẽs, ſit vere, & proprie Irregularis, nec ſuſceptos adminiſtraturus, nec ad altiores aſcenſurus, de eo qui furt.ord ſuſcep.c.1.Specul.tit.de diſpenſat. §.iuxta verſ.Item promotus. Silu. in verb. Irregularitas. q. 3. quo loco dicit ſolius Papæ futuram eſſe diſpenſationem, præſertim ob id quod hodie habetur Concil. Trid.Seſſ.14.cap.1.de Ref.

Econtra vero quilibet clericus, etiam curatus infra Epiſcopum, ſine vlla Papę licẽtia ad monacatũ trãſire poteſt.Hug. in d.cap.quam ſit: & melius. S. Tho.2.2. quæſt.185.& q.189.Epiſcopus vero nullo modo ſine Papæ diſpẽſatione ad religionem tranſire poteſt.ſeptima q. 1.c.temporis & cap.ſeq S.Thom.d.q.189.Alberic.in verb. Epiſcopalis ordo Abb. in c. poſt tranſlationem col.vlt.de renunt.

Monacis præterea multa alia obſunt impedimenta ne in clauſtro uerſari permittãtur: nam ſi ſęculariter viuãt, ideſt
12 ſęculi curis ſint impliciti, & cum ſecularibus, ac laicis nimium familiariter uiuant, & dum ab Epiſcopo ob id corrigãtur contradixerint, eijci poſſunt; immo ſi integrũ, ac totũ collegiũ, uel monaſteriũ hoc modo ſæculariter viuat, omnes illinc excludi poſſunt, admiſſis monacis alterius ordinis, cap. relatum, ne cleric.

vel

vel mon. Et cũ dicimus monacos à clauſtro eijci, nõ ita intelligas, vt vagari permittantur, quaſi non vlterius religioni, vel clauſtro obligati: quia quotieſcũque de monacis deponendis, & eijciendis agitur ob quoduis delictũ, nõ fit actualis depoſitio, ſed in aliud arctius monaſterium detruduntur. cap. fin. de regular. tradidit Dec. in c. cũ nõ ab homine col. 1. verſ. dicit Abbas, citat Butr. ibidem.

Seculariter quoque viuere vidẽtur ij, qui habitum non deferũt, nã & ſi forſan iuſtam cauſam habeant illud dimittẽdi, quia forſan per vim, vel metum profeſſionem emiſerint, tamen ſponte dimittere nõ debent; nec cum habitu clauſtrũ deſerere, ſed corã ſuperiore ſuo, & ordinario cauſas ſuas deducere debent ante lapſum quinquennium; alioqui cõtrafacientes arctius in monaſterio detruduntur, & tamquam apoſtatæ puniẽdi Cõc. Trid. Seſſ. 25. cap. 29. quinimmo ſi mona-
13 cus fiat Eps, in tantũ teneť vti habitu monacali, quod ſi eũ depoſuerit Rochet to vtens, erit ipſo iure excommunicatus Card. in cle. ne in agro, in princ. in 3. q. de vit. & hon. cler. p text. in c. 2. ne cler. vel mon. li. 6. Iaſ. in anth. ingreſſi col. 3. in lim. 2. ad fi. C. de Epiſ. & cle. Viuere quoq; dicũtur ſeculariter illis quos vulgus heremitas apellat, q ſine vlla cõgregatione vagant cum habitu ad libitum ſumpto: nam nõn ſunt permittendi euagari; ſed cogẽdi, vt deſeruiãt certis pijs locis, vel aſſumant aliquem monacorum habitum ſub obedientia, vt patet ex 6. Sinod. generali c. 42.

Ad eandem rem pertinet ſi monacus proprium peculium habeat, nam ſicut moriens intra clauſtrum non eſt ſepelliendus, nec pro eo oblatio fieri poteſt, ita viuens ab altaris communione repellendus eſt ex Lateranen. Concil. & cap. monaci de ſtatu monac. Hodie vero nec quidẽ de ſuperiorũ licentia monacis peculiũ concedi põt, nec ad vsũfructũ, nec ad vſum, nec ad aliquam adminiſtrationem vel commendam, nec in ſuperfluã ſuppellectilẽ, alioqui biennio actiua, & paſſiua voce priuatus eſt, ex Cõc. Trid. Seſſ. 25. c. 2. præter alias Regulæ, & conſtitutionũ pœnas vt ibi: eiſdem quoq; rationibus conſtitutum eſt ne monacus vnus tantum in Prioratu conſtituatur, dubium enim videtur ne ſæculariter viuat quamobrem canonice hoc illi interdicitur: Ex Cõc. Later. c. monachi, de ſtatu mon. & de Cappel. monac. c ex parte.

Phiſicã quoque legentes, vel iuri ciuili legendo operam dantes monaci vltra duos menſes ab ordinum promotione deijciuntur omnino, & excommunicati ab omnibus euitandi in choro, in menſa capitulo & ſimilibus, omnium poſtremi habendi ſunt ex Concil. Turon. cap. non magnopere, ne cleric. vel mon. nec ſuper ijs ab Epiſcopo, vel ſuperiore diſpenſari poſſunt, ſed à ſolo pontifice, gloſſ. & text. in d. cap. non magnopere: & ideo ex hoc veram, ac propriã irregularitatem incurrunt Speculat. in tit. de diſpenſat. §. iuxta, verſ. Item irregularis: quæ pœna nõ ſolis impoſita eſt monacis, ſed & omnibus clericis in dignitate, vel perſonatu poſitis, cap. vlt. ne cleric. vel mon. in 6. Specul. eod. loco: Silu. in ver. irregularitas, verſ. 22. Diaz. in praxi canonica, c. quinquageſimo quarto: Rebuff. in tract. nominationum, quæſt. quinta, n. 15. cum ſequen. Quæ intelligenda ſunt ſi principaliter phiſicam, vel iura ciuilia legant; alioqui ſi ſecundario, aut per occaſionẽ, non eſt locus iſtis pœnis. Gomes. in regul. Cancell. de non toll. ius quæſ. q. 3

Monaci etiam, qui in eligendis ſuperioribus remedia perſona procuratoris

id

Digitized by Google

id faciunt,etiam ſi abſentes ſint,aut ſi ipſi præſentes,non ſecretis votis electionem celebrent, irritam faciunt electionem:is vero qui eligi ſe forma hac non ſeruata paſſus eſt, ſit inhabilis ad omnia offitia in religione obtinenda ex Conc. Trident.ſeſſ.25.cap.6.Electione quoque actiua,& paſſiua priuantur,& vere irregulares fiunt monaci,qui interdictum eccleſiaſticum non ſeruauerit c. is qui, de ſentent.excommun.lib.6.Armill.in verb.interdictum num.57.& latius dicemus,cum de cenſura interdicti agẽdum
14 erit:Illi etiam qui pœnitentiæ cauſa,ob commiſſa delicta,quantumuis occulta, aut leuia ingrediuntur monaſteria,prohibentur ſacerdotium adipiſci,cap.ſi ille diſtinct.50.& ſunt inter irregulares adſcribendi:Specul.in tit.de diſpenſ.§. iuxta, verſ.item accedens,quod intellige de eo,qui per iudicem cogitur ad eam pœnitentiam in monaſterio faciendam: alioqui ſi ſponte acceſſerit, nullo iure prohibetur ordinari ad maiores ordines,& ſacerdotium ; text.enim in dicto cap. ſi ille,loquitur de eo,qui petijt ſibi imponi , non autem de eo qui ſibi ipſi hanc pœnitentiam impoſuit.

Quando igitur a ſuperiore in monaſterium mittitur etiam ad certum tempus,licet ad altiora non poſſit aſcendere;tamen in ſuſceptis adminiſtrare non prohibetur:gloſſ.in d.c.ſi ille, ſi ſit Epiſcopo inferior,alioqui ſi Epiſcopus, aut
15 ſponte,aut a ſuperiore iuſſus pœnitentiæ cauſa,monaſterium ſit ingreſſus, omnis ſpe deſtituitur defungendi ſuis pontificalibus muneribus,ex Concil. Conſtantinopol.de quo habetur,7.queſt.1.c.hoc nequaquam & in c.poſt tranſlationem, de renuntiat. Aliquando tamen ex cauſa diſpenſaretur, vt olim Vrbicus Aruerniorum Epiſcopus;qui quoniam importunitate vxoris in ſæculo iam dimiſſæ rurſus copulatus fuerat pœnitentia ductus monaſterium ſubijt lacrimis culpã diluturus;& tamen poſtea Epiſcopatum recepit,vt ſcribit Gregor.Turon. hiſt.li. 1.cap.39.

Apoſtaſia quoq; plurimum officit monacis,nam ea durante ordinatus, ſuſceptum,ordinem non adminiſtrabit, nec quidem poſt pœnitentiam, niſi a Papa diſpenſetur Speculat.in tit. de diſpenſat. §.iuxta,verſ.13.tex.in cap. vlt.de apoſt. & 50.diſt.c. placuit, cum cap. ſequen. ꝙ verum eſt in apoſtata a fide,vel totali religionis fuga ; alioqui ſi vnam religionẽ illicentiatus deſerat, & ad aliam trãſeat nec prohibetur ordinari , nec ordinatus adminiſtrare, ca. ex parte,de temp.ord. gl.in d.c.vlt.de apoſt. ſed ſi in hoc tranſitu de vna religione ad aliam ſit natũ ſcandalum, vel alius illicitus modus, nõ poterit adminiſtrare,niſi a ſuperioribus ſuis diſpenſetur, vel abſoluatur ; nam licet genus apoſtaſiæ videretur;non tamẽ vera eſſet apoſtaſia , quę adeo reddit irregularem,quod nec inter monacos adminiſtrare q̃s poſſet, nec inter clericos. Conc.Arelaten.2.cap.25.habetur, dict. c.placuit Diaz in praxi canonica,c.104. cui rei adſtipulatur quod ſcribit Auguſtin.ad Aurelianum epiſt.76. Monacum malum vix bonum clericum eſſe poſſe, habetur 16.q.1.omnia etenim miniſteria interdicuntur hijs monacis monaſticam vitam deſerentibus:ex Concil.Terracon.cap.9.habetur 16. quæſt.1.c.monachi è monaſterio: Propterea nouo iure monaci qui ab aſcriptis conuentibus ſponte recedunt, etiam prætextu accedendi ad ſuperiores nõ vocati nec miſſi, vel niſi per patentes in ſcriptis litteras, de licentia fidem faciant, tamquam deſertores, ſeu apoſtatæ puniendi ſunt,ex

Concil,

Digitized by Google

Concil.Trid.Seſſ.15.c.4. Sed ij,qui prætextu meticuloſæ profeſſionis ſponte,ac non petita licentia,clauſtrum, aut habitum deſerunt apoſtatæ iudicantur; nec vlterius cauſas ſuas,etiam iuſtas prætẽdere.aut deducere poſſunt Concil.Trid. d.Seſſ.cap.19.vt ſupra diximus:Illis vero monacis,qui de vna religione ad aliã arctiorem ſpõte trãſeunt,nil obeſt, quin & aſcendere ad altiores,& ſuſceptos adminiſtrare poſſint diſpenſatione non curata,d.c.ex parte,& ibi Abb.

Verum,quia hæc facilitas concedendæ tranſlationis inducere conſueuerat abuſum Religioni pernitioſum,qua videlicet per hanc occaſionem ſuperiores licentiam concedebant monacis tranſlatis ſtandi extra clauſtrum,ex quo vagãdi, & apoſtatandi materia tribuebatur conſtitutum eſt eod.Concil.Trid.ne hęc tranſlatio ordinis ad ordinem fiat, nec ad profeſſionẽ admittatur, niſi vt in ordine ipſo,ad quem transfertur ſub ſui ſuperioris obediẽtia perpetuo maneat in clauſtro;ac taliter tranſlatus, etiã ſi canonicorum regularium fuerit,ad beneficia ſæcularia,etiam curata omnino incapax exiſtat:Seſſ.14. c. 11. Propterea qui extra clauſtra degunt,etiam cũ ſuperiorum ſuorum licẽtia ab ordinario, vt Apoſtolicæ ſedis delegato puniri, ac viſitari poſſunt eod.Concil.Trid.Seſſ.6.cap. 3.Quamobrem ſicut nec ſacra miſteria; ita nec prædicationis munus exercere poterunt ij degentes extra clauſtrum, & extra obedientiam ſuarum religionũ viuentes eod.Conc.Trid.Seſſ.5.c.2. ad fin. multominus prædicare poterunt ij, qui habitum penitus dimiſſerint, cum apoſtatæ ſint.eod.Concil.Seſſ.25.cap.19.

Sed & ipſi ordinum ſuperiores, vtputa Abbates certa quædam habent impe-
16 dimenta canonica quominus offitio ſuo fungi poſſint: nam non omnes irregularitates quæ obſunt clericis ob ſunt Abbatibus: nam Abbas fieri poteſt quantumuis infamis,vel aliter irregularis, ſi prudens ſit,admittetur ſaltim ex facili diſpenſatione,gl.in cap.tuam, de ætat.& qual.glo.in c.expoſuiſti, de corp. vitiat. argum. c.accedens, diſtinct.50. ſicut & Illiteratus eſſe põt Abbas ſcribit Pan.in c.vlt.de ætat.& qual.Quinimmo Abbas eſſe poteſt cæcus,ſicut de S.Maiolo reſſerunt, qui cum Cluniacenſis monaſterij monacus cæcus eſſet ſapientiæ,ac ſanctitatis merito factus eſt Abbas Maticenſis,nec illi obfuit cæcitas, quin alios cæcos curaret,ſurdos,mutos,ac claudos ſanaret,qui & ſe ipſum proculdubio ſanaſſet,niſi patientia eũ reddidiſſet illuſtriorem;Marul.lib. quinto, Andr. Eborens. titul.de patient.ſic etiam reliqui mutilati manu,vel oculo effoſſo,vel claudi, vel ſurdi, ſi prudentes ſint, admittuntur,vt Abbates fiant tex.& gloſſ. in dict.c.expoſuiſti, & d.c.accedens: Sed ſi imprudens ſit,aut negligens in obſeruatione Regulæ,& ipſe, & grex ſibi commiſſus deponi debet,cap.cum ad monaſterium; de ſtatu monacor.argum.cap.relatum, ne cle ric.vel monac.ſed nec ſolum ob negligentiam,verum etiam ob alia deijci Abbas debet,nam ſi non ſit ſobrius,caſtus,miſericos, obediens præceptis diuinis, cautus,diſcretus,humilis,propter hos defectus deponitur.c.ſi quis Abbas, 18.quęſ. 2.quod idem eſſe in alijs omnibus pręlatis probat ibi Hug.Hęc autem forte non procederent in Florentinis pręlatis,quoniam præſumuntur diligentes Gomes: in regul.Cancell. de non iud. Iuxta formam,quæſt.16.Ancharan.conſ.305.Tamen poſſumus dicere illud procedere in cura rerum ſuarũ priuatarum;ſecus in cura rerum ſuarum eccleſiaſticarum vt

ex-

Digitized by Google

expreſſim ſcribit Greg. habetur, diſ. 85. c. Archidiaconum Florentinum.

Inter negligentes, & inobſeruantes Abbates ponuntur ij, qui monacos ad profeſſionem admittũt ante legitimam ætatem; nam vltra alias pœnas, ſunt ipſo iure ſuſpenſi ab omni alia receptione ad profeſſionem, cap. non ſolum: de regular. lib ſexto, cui ſuſpenſioni ſi contrauenerint, non quidem videntur fieri irregulares ſecundum Geminian. ibi; ſed ab ea ſuſpenſione abſolui à Papa debent, ſi temporalis ſit ſuſpenſio, ſed ſi perpetua poſſunt, & a ſuperioribus, qui huius delicti participes non fuerint, glo. in dicto c. non ſolum: Silu. in verb. religio, 3. q. 17. Abbas autem quantumuis diligens, & regulæ obſeruantiſſimus, di-
17 uerſis monaſterijs præfici prohibetur: nec ei ſuffragari poteſt vllus conſenſus, aut diſpenſatio monacorum, vel conuentuum, capitulo vltim. de relig. domib. quo loco aperte liquet, quod ſicut multis locis monacus vnus præfici non poteſt, ita nec multis locis ſubeſſe, nec diuerſis monaſterijs adſcribi ex Conc. Lateran. cap. 13. quod habetur, dict. c. vlt. Eadem ratione putarim quod ſicut duo Epiſcopi in vna diœceſi conſtitui non poſſunt, eodem Conc. Later. c. nono, cap. quoniam, de offic. ordin. ita nec duo Abbates eidem monaſterio, per illum text. & eius rationem; monſtrum enim videretur: ſicut indecens quoque eſt, vt duo monaci vno lectore decumbant, vel in cella communi, non quia monſtrum ſit ſed ad ſuſpitionem tollendam de laicorum mentibus: Concil. Turonenſ. 2. canon. decimo. quod etiam in clericis procedere debet, vt ibi.

Habet quoque monſtri ſpeciem, vt vnius ordinis monacus, alterius ordinis vel habitus, clauſtrum inhabitet religionis cauſa, clem. 1. de elect. quod antea fuerat Conc. Hiſpalen. conſtitutum c. in noua, 16. quæſt. ſeptima: Et quamquam multis locis vnica Eccleſia duobus religionum inſtitutis, ac regulis deſeruiat, vt Papiæ in ſancti Auguſtini Eccleſia a fratribus eius ordinis, & alterius ordinis Sancti Petri in cello aureo communiter ſeruitia Eccleſiaſtica, & diuina officia exhibeantur; Tamẽ diuerſa ſunt clauſtra, alterum a dextro alterum a ſiniſtro latere Eccleſiæ: ita quod neutri ad alterius clauſtrum poſſunt accedere, habitationis cauſa, nec habitus, vel votum ſumi poteſt in altero clauſtro, quam in eo cui ſubijci vult, propter text. in d. Clem. 1. cum gl. in verb. monaſterijs: quæ dicit etiam Mediolani fuiſſe duo collegia, ad obſequia vnius Eccleſiæ S. Ambroſii, videlicet collegium monacorum, canonicorum regularium ſub diuerſo habitu, atq; inſtituto, ita vt ſuas electiones pro more ſuo vtrique faciant, ſine vlla commixtione: Ad hæc pertinet, quod conſtituitur in Conc. Trid. quod beneficia diuerſarum dioeceſum vniri ſimul prohibentur Seſſ. 14. c. 9. vbi idem dicitur de monaſteriis, & de quibuſcumque piis locis: Iſtis concinne eſt, quod monachus diuerſi habitus, vel inſtituti, non poteſt præfici in Abbatem, vel præpoſitũ (quocumque nomine nuncupetur) monacis alterius habitus, vel inſtituti; d. c. In noua. & d. Clem. 1. Quod adeo verum eſt, quod & ſi cõmunis ſit Eccleſia, vel Chorus, vt in præfata Eccleſia Sancti Auguſtini Papiæ, vel in Eccleſia Sãcti Ambroſii Mediolani, nihilominus alter alteri ordini non præficietur. glo. in d. Clem. 1 in verb. monaſteriis: Hoc tamen nõ procedit in Epiſcopatu; nam ſi monacus in Epiſcopum promoueatur, poterit præeſſe non ſolum cathedrali clericorum ſæcula-

cularium, verum etiam quocumque regulariũ diuerſi habitus, & profeſſionis. d.Clem.1.ad fin.vbi gl. & Doct.

Ipſa quoque beneficia regularia, cum vacant, ſolis regularibus conferẽda ſunt, eiuſq; ordinis, atq; habitus, quale eſt monaſterium ad quod ſpectant; tenentur.n. eum habitum gerere, & regulam ſeruare. Concil. Trid. Seſſ. 14.cap.10.

Simili preterea ratione monachis interdictum eſt, ne ea tractent, quæ ſecularibus tantũ clericis, aut laicis congruũt: Nam nec baptizare poſſunt, nec in baptiſmo compatres fieri 18.q.2.c. peruenit ad nos, & de conſecr. diſt.4.c. non licet Abbati. & c. monachi ſibi. & 16. q.1. c.placuit. vt habetur Cõcil. Antiſiodoren.c.25. diſpar enim eſt profeſſio monachi, & horum compatrum; nam commatres illos habere incongruum eſt. d.cap. non licet Abbati. deinde, qui fiunt compatres, quodammodo fideiuſſores fiunt eorum, quos de fonte ſuſcipiũt, cum eos erudire in fide teneantur. c. vos ante. de conſecr. diſt.4. merito hoc pondus incõgruum eſt monachis, qui ſeſe de ſæculo exemerunt. Idem putarim dicẽdum eſſe in compatre ratione chriſmatis; nam eadem militat ratio, & cauſa in vtroque: nam quoad hoc parificãtur baptiſmus, & chriſma. c. in cathechiſmo. c. non plures. c. in baptiſmate. de conſecr. diſtin.4. Huc ſpectat quod religioſi parochiale officium vſurpare prohibentur, nam euchariſtiam, & extremam vnctionem nemini dare poſſunt abſque proprij parochi licentia ſub Papalis excommunicationis pœna. Clem.1. de priuileg. eandẽ quoque pœnam incurrunt ſolennizantes matimonia, vel abſoluentes excommunicatos in caſibus ſedi Apoſtolicæ reſeruatis, vel excommunicatos a ſynodalibus vel prouincialibus ſtatutis, vel à pœna & à culpa: Iſtis enim omnibus caſib. excommunicationem Papalem incurrunt. d. Clemen.1. quam intellige iuxta declarata per Caietan. in verb. excommunicatio. cap. 64.

Beneficiorum quoq; incapaces ſunt monachi, & vix quibuſdam exceptis caſibus ad beneficia diſpenſantur, nam ad ſimplicia, & ea quæ cura animarum carent, non admittuntur niſi ex diſpenſatione Papę. Abb. in c. ſuper eo, de regula. nec ad canonicatum in vlla collegiata eccleſia. Abb. in c. quod Dei timorem. de ſtat. monac. Epiſcopi vero diſpenſatio non ſufficeret, vt ibi, quod non ſolũ in canonicatu procedit, verum etiam in omni præbenda, decanatu, vel quacumque dignitate, aut perſonatu in Eccleſiis collegiatis; nam ea obtinere nõ poſſunt. Ioann. Andr. in Nouell. ſuper d. c. quod Dei timorem, poſt Hoſtienſ. ibi, vt ſcribit Silu. in verb. religio. 7. verſ. quinto. ſi autem collegiata Eccleſia ad regulares ſpectaret, monachus alterius monaſterij eiuſdem tamen ordinis, ad canonicatũ eius Eccleſię promoueri poſſet. Silu. loco citato, ex ſententia Abb. in d. c. quod Dei timorẽ. At ad curata beneficia conſueuerant monachi. qui ad prædicandũ erant idonei, & ad curam adminiſtrandam, charitate feruentes diſpenſari. d. c. quod Dei timorem. præſertim ſi de ordine regularium canonicorum exiſterẽt,
18 vt ibi: nã ſiue curata parochialis, ſiue curata collegiata eſſet, pari ratione & facultate diſpenſabantur. Silu. in d. verb. religio. 7. q. 3. & 4. hodie vero non niſi difficile diſpenſantur in curatis ſæcularibus; quod ſi aliquando Epiſcopus ob clericorum penuriã forte diſpẽſaret vt monachus alicui curatæ præficeretur, id fieri non poſſet inconſulto Abbate, vel eo ſuperiore, penes quẽ eſt auctori-

tas

Digitized by Google

tas diſpẽſandi ſuos monachos, vt extra clauſtrum degant, qui ſi conſentire nolint, & magna ſit clericorum penuria, cogi ad conſentiendum poſſent per Metropolitanum, vel alium. Ioan. And. in d.c. quod Dei timorem. Silu. in d.q.3. Ordinarii vero monachorũ, ideſt ij, qui guardiani, vel priores nuncupantur, conſentire non poſſunt, vt eorum ſubiectus monachus obtineat curam animarum, etiã ab Epiſcopo delatam; ſicut nec facultatem habent concedendi, vt extra clauſtrum quis degat. Silu. d. quæſt. 4. in fi.

Et tametſi regularia beneficia ſiue ſimplicia, ſiue curata, monachis ipſis pro arbitrio ſuperiorum conferri poſſint, c. viſis, 16.q.2. Silueſt. d.q.3. nec ſolum conferri poſſint, ſed etiam conferri debeant Concil. Tridentin. ſeſſ. 14. cap. 10. tamen in curatis illud obſeruandum eſt, vt ad eam exercendam monachi etiam a ſuperioribus electi, non admittantur, niſi conſenſus, & approbatio Epiſcopi per examen facta acceſſerit, eod. Conc. Tridentin. ſeſſion. 25. capit. 11. Epiſcopus enim non ſemper conſentiet, vt quilibet monachus, quantumuis idoneus admittatur; nam ſi quis monachus extra clauſtrum degat, etiam ſi canonicus regularis exiſtat, aut quiſpiam monachus de vna ad aliam religionem minus canonice ſit translatus, nullo modo admitti debet, nec ad curata, nec ad ſimplicia, etiam regularia, eodem Concil. d.c.11. d. Seſſ. decima quarta. Eſt enim hoc inſtitutum in pœnam extra clauſtra degentium, & eorum qui minus canonice de vna religione ad aliam transferuntur, vt ibi conſtat.

Monachis præterea interdictum eſt, ne inter Curiales viuant, vel vt ratiocinijs publicis incumbant. c. de præſentiũ 16.q. 1. Quinimo curiæ obnoxij, vel ad ratiocinia obligati, ſi ad religionem conuerti velint, admittendi non ſunt, antequam illis ſe ſe nexibus eximant. cap. legem. diſt. 53. Hug. in cap. si quis incognitus 17.q.2. Raym. in titu. de uot. monac. verſicul. item ſeruus, quo loco hos obnoxios comparat ſeruis, quo ad religionis ingreſſum; præſertim ſi ſub perpetua obligatione teneantur, ut ſcribit Archidiac. in dicto cap. legem. ex ſententia Bartholom. Brix. in quæſt. dominicali, incip. poteſtas quidam. & Hug. in dicto cap. legem. Propterea ſi de curiali quis fieri monachus nõ poteſt: quanto magis de monacho quis effici curialis non poterit: Concil. Calced. 1. c. 4. & c. qui vere. 16.q.1. & Clemen. 1. §. quia vero, de ſtat. mon. ſed quia curia Epiſcopalis piã continet cauſam, monachus poteſt in ea verſari, & magiſtratum pro Epiſcopo gerere, & delegatus Papæ fieri, ſi de monachatu in ſuis parentib. litteris fiat mentio: imo ab Epiſcopo de clauſtro educi poteſt pro Eccleſiæ negotiis, dũmtamen hoc ipſius Abbas ſcierit, alioqui eo contradicente non liceret. Rot. dec. 283. in antiquis & ſupra diximus.

Sed quia parum eſſet monachis noſſe impedimenta, quæ ipſis obſiſtunt, niſi etiam didicerint quibus modis eorum vita inſtituẽda ſit: ideo cum de ea re agere modo non ſit noſtri propoſiti, ſufficere putaui ſi referam qui de ea ſtudioſius ſcripſerunt: legat B. Ephrẽm Ediſſenę Eccleſiæ diaconum, libro ſermonum eius: videat B. Baſilium in tomo 2. operũ eius ſermone de Aſcenſi. eundem in libro de inſtit. monac. videat Ioan. Chryſoſt. tom. ſecundo inter ſermones vigeſimum quintum, ſerm. vigeſimo videat Cæſarium Epiſcopum Arelaten. homil. 9. videat S. Bernardinum ſermon. 63. in paruis: quos omnes recenſet Lipom. vit.

I Sanct.

Sanct.tom.ſecundo in calce operis: videat & S.Hieronym. ad Ruſticum monachum: Caueat autem a legendis libris gentilium deterius enim videtur quodammodo eiuſmodi codices euoluere, quam hęreticorum.Conc.Carthag.IIII. c.decimoſexto habetur diſt.37.c.Epiſcopum.

De Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, & Patriarcharum proprijs Irregularitatibus.

CAP. II.

1 Epiſcopi, & alij prẹlati ſuſpendentes, vel excommunicantes, aut interdicentes, aliter quam in ſcriptis, quomodo puniendi.

2 Epiſcopo Pontificaliter celebrare non licet, niſi in propria diœceſi.

Pontificalia quomodo liceant extra diœceſim.

Patriarchæ, Archiepiſcopi Epiſcopi in Pontificalibus pariſicantur.

3 Benedictio ſolemnis extra diœceſim dari non poteſt.

Benedictio aufert peccata venialia.

4 Pontificalia poſſunt exerceri in loco exempto conſtituto infra diœceſim.

5 Epiſcopus in loco exempto non poteſt mandare, vt coram ſe Pontificalia exerceantur.

6 Epiſcopi in locis exemptis nullum actum contentioſæ iuriſdictionis exercere poſſunt, ſecus in voluntarijs.

7 Pallium vbi, & quando deferri poſſit.

8 Pallio ſemper, & vbique vti, ſolius ſummi Pontificis eſt.

Pallio vti non licet in ſolemnibus miſſis mortuorum.

9 Patriarcha, vtentes pallio vbi, & quando non debent, poteſt deponere.

10 Pallium ab Archiepiſcopo infra tres menſes debet peti.

Archiepiſcopum ſe nominare non poteſt, qui pallium non obtinuit, nec aliud Archiepiſcopale facere

Pallium vnius alteri commodari non poteſt.

Archiepiſcopis non licet deputare ſuffraganeos ſuos in vicarios, vt ipſi diſſidiæ ſtudeant.

Epiſcopus in ſeruitijs Archiepiſcopi non excuſatur a reſidentia.

Archiepiſcopus crucem ferre poteſt, ſolum in ſua prouincia.

12 Locus erectus in epiſcopatum non eſt exemptus ſed alterius diœceſis.

Patriarchæ quatuor Conſtantinopol. Alexand Antioch. Hieroſolym. toto orbe crucem deferunt.

Patriarchæ quatuor ſolemniores non poſſunt crucem deferre præſente legato de latere inſignis vtente.

Epiſcopi irregulares a quo ſint abſoluendi, ſeu diſpenſandi.

Paſtoralis liber S.Gregorij omnibus Epiſcopis neceſſarius.

TAmetſi toto hoc opere pleraque ad irregularitatem ſpectantia in ordinibus ſuſcipiẽdis, vel ſuſceptis adminiſtrandis etiam ad Epiſcopos, Archiepiſcopos Patriarchas, atque alios conſimiles pertinere poſſint; Tñ quędā ſunt canonica impedimenta, quę eis ſpecialiter obeſſe ſolent; nam aut locus, aut tempus conſecrationis eis canonicum adferunt impedimẽtum, vt dicemus cum de tempore, & cũ de loco proprijs titulis agẽdũ erit. Sed & ob perſonas in quas ꝓprium epiſcopale munus exercent, poſſent incurrere canonicam cenſuram, vt dicemus illis titulis, quib. de ordinatorib. tractandum erit, lib. 3. ſicut & in modo exercendæ iuriſdictionis; nam ſi veniant ad ſentẽtiam excommunicationis ſuſpenſionis, vel interdicti non ſeruata forma iuris ſcilicet in ſcriptis, & cauſa
1 non cognita, ſeruatis terminis ſecundũ formam, c.ſacro.de ſentent.excommun. & c.1.de ſent.excommu. lib.6.peccant, & minime canonice, immo iniuſte faciunt, c. nemo 2.q.1.& d.c.ſacro: ſed ipſis Epiſcopis certa pœna à iure non imponitur ſicut impoſita eſt alijs prælatis inferioribus, qui ex tali omiſſione formę fiunt ipſo iure ſuſpenſi per menſem, ita quod ſi interim tales prælati inferiores ſe miſceant diuinis, erunt ipſo facto etiã irre-

irregulares a ſolo Papa diſpenſandi.c.1. de ſent.excommu.lib.6.Silu.in verb. excommunicatio, primo. §. ſciendum eſt quarto verſ.quæ monitio.

At loquendo de vſu pontificalium in genere,circa quæ multa verſantur impe-
2 dimenta, certum eſt nemini licere pontificalibus vti,ideſt in pontificalibus celebrare,niſi in propria diœceſi, & iuriſdictione;extra vero eam nequaquam, niſi acceſſerit conſenſus ordinarij,& hæc eſt verior ſententia,quæ fuit Hoſtien.quam probat gl.magna in Clemen. Archiepiſcopo,de priuileg.quam etiam cõfirmat Concil.Trident.Seſſ.6.c.5. de reformat. & ideo chirotecas cum annulo,baculum & caudatam veſtem,deferre non poterit niſi eodem ordinario conſentiente, ſiue ſit Patriarcha,ſiue Archiepiſcopus, ſiue Epiſcopus.Silu.in verb. Patriarcha: iſti enim tres in hac parte Pontificalium pa-
3 rificãtur.Propterea etiam iſti omnes ſolemnem benedictionem impendere non poſſunt extra diœceſim,quia cum benedictio auferat peccata venialia, pẽdet a iuriſdictione ſuperioris,c. quod autem. de pœnitent.remiſſio. Ideo extra iuriſdictionẽ hæc exerceri non põt. vt expreſſim docet Abb.in c.antiqua de priuileg. Silu.in d.verb. Patriarcha. quod & priſcis patribus placuit:nam Ioãnes Chryſoſtomus quaſi crimẽ, & contra regulas factũ Epiphanio obiecit, quod ſe inſcio, & non iubente Conſtantinopoli propria auctoritate ordinationem feciſſet, & ſacra celebraſſet.Caſſiodor.hiſtor.tripart. lib.10.cap.12.imo hæc prima cauſa fuit quæ diſſidium peperit inter Chriſoſtomum, & Epiphanium, licet aliæ cauſæ poſtea ſucceſſerint,vt ſcribit Sym.Metaphraſt.in Epiphanij vita, die 15. Maij, Lipom.tom.6.

Poſſet tamen tãta eſſe inter ipſos hos Epiſcopos familiaritas, vt ſpe ratihabitionis aliquid põtificaliter ageret:cuiuſmodi Gregorius Turonẽſis in Pictauienſium diœceſi abſente Epiſcopo altare cõſecrauit, rogatus a ciuibus & clero, ſub hac ratihabitionis ſpe, vt ipſe ſcribit in libro in glor.confeſſ. cap.106. & hac ratione videtur motus ad ſic agendũ Epiphanius,vt patet in eius Epiſtola ad Ioannem Hieroſolymitanũ,& videtur tex. in cap.Lugdunenſis cum gl.9.q.2.

4 Sed ſi aliqui ſint exẽmpti, quorum loca, vel clauſtra Epiſcopis ſubdita non ſint,tamen Epiſcopi infra quorum diœceſim exiſtunt,poſſunt pontificalia exercere in illis locis,irrequiſitis de ea re ipſis exemptis,quia loca exempta licet nõ ſint de diœceſi,tamen ſunt in diœceſi. Felyn.in cap.graue.de offic. ord. ideo poſſunt prædicti omnes Epiſcopi, in locis ſuæ diœceſis exemptis, diuina pontificaliter celebrare, & populum ſolemniter benedicere, etiam ex Concil. Viennen. habetur in d.clemen.Archiepiſcopo, cũ gloſſ.ſed ſi ipſi non celebrent, at coram ſe faciant celebrari, non poſſunt facere
5 celebrari põtificaliter;quia hoc eſſet vtî iuriſdictione, quam in eo loco non habent, nec Epiſcopi, nec Archiepiſcopi, dicta clement. Arciepiſcopo: & ideo ordinationes tenere non poſſint in locis exemptis,niſi conſenſerint exempti, vt dicemus quando de loco tractandum erit libro tertio.nec excommunicare,aut alium actum contentioſæ iuriſdictionis
6 exercere ibi poſſunt, tamquam nõ ſubditis locis,9.q.2.cap. Epiſcopum. Abb. in cap.nouit.de offic. leg. Abſolutiones uero,collationes beneficiorũ,& alia voluntariæ iuriſdictionis, quæ ſine plena cauſæ cognitiõe fieri contingunt,exercere poſſunt,vt latius Silu.in verb.abſolutio.primo,verſic.2.colum.penult.

Digitized by Google

Et ex iis conſequitur,quod quia pallium plus pertinet ad Pontificalia, quã ad iuriſdictionalia, iccirco Archiepiſcopus,vel quiuis alius qui a Põtifice illud obtinuerit,illo vti non poteſt, niſi infra terminos ſuæ prouinciæ; ita quod extra
7 prouinciam, nec etiam de conſenſu ordinarii,eo vti poterit,gloſſ. magna in fi. in dicta clemen. Archiepiſcopo;nec etiã ſi conſuetudo adeſſet.cap.ex tuarum.de auctorit. & vſu pall. & propterea pallio vti nemo poteſt, niſi in miſſis ſolemnibus,cap.cum ſuis.eod.tit.& c. pallium, diſtinct. centeſima: non autem in proceſſionibus, & aliis diuinis miniſteriis, aut extra eccleſiam, dicto cap.cum ſis. & cap.primo, & c.ad honorem, eodem
3 titul.Solius enim Pontificis ſummi priuilegium eſt, ſemper & vbiq; pallio vti, dicto capit. ad honorem. Et ideo hoc animaduertere debet, qui pallij vſum obtinuit, vt impetrationis formam obſeruet diligenter,tam circa loca, quam tempora, & dies, quia tantum conceſſum putatur,quantum in priuilegio exprimitur, capit. vltimo, de auctorit.& vſu pall.

Vnde illud conſequitur, vt in miſſis mortuorum quantumuis ſolemnibus, pallio vti non poſſit, niſi ex priuilegio hoc conſtet,d.capit.vltimo, parique ratione,nec in prædicatione verbi Dei eo vti poterit, niſi infra miſſam forte prædicaret, quia tunc propter indiuiſibilitatem prædicationis, & miſſæ, idem actus cenſetur: Si quis vero extra debita tempora, vel loca pallio vtatur a Patriarcha deponi poteſt, octaua Synodo generali Conſtantinopol.canon. vigeſimoſeptimo.

Hoc autem pallium maxime neceſſarium eſt Archiepiſcopis;nam infra tres menſes a die ſuę conſecrationis,tenetur magna cum inſtantia a Sede Apoſtolica impetrare:quod ſi non fecerint,priuantur propria dignitate, quod depoſitionem ſignificat,c.quoniam,& c. priſca, diſtinct. centeſima,& ante impetrationẽ requiritur iuramentum fidelitatis præſtandum per ipſum Archiepiſcopum, ſi præſens ſit, aut ſi abſit per legitimum procuratorem ad hoc ſpecialiter conſtitutum,cap.optatum,& cap. in ea Synodo,diſtinct. centeſima,& cap.ſignificaſti. de electio.Ideoq; ante impetratum hoc pallium,Archiepiſcopum ſe nominare non poteſt,c.niſi,de auctorit. & vſu pal. nec aliquid Archiepiſcopali, vel Epiſcopali auctoritate facere,vt puta indicere concilium,Chriſma conficere, dedicare baſilicas,ordinationes tenere, aut Epiſcopos conſecrare,c.quod ſicut.§.ſuper eo.de elect. Aliquando tamen ob nimiã loci diſtantiam hic rigor temporis relaxari contingit de Apoſtolica benignitate:at ſolemnitas hæc pallii petendi, etſi per diſpenſationem differatur,non tamẽ prætermittitur;nam cum Malachias ſtatim electus in Hybernia Romam veniſſet,Palliumque ab Innocentio II. poſtulaſſet magna cum inſtantia, & poſt longã peregrinationem eius ſolius rei cauſa,non obtinuit,ita reſpondente Pontifice.De palliis oportet ſolemnius agi;conuocatis Epiſcopis,& clericis,& maioribus terræ celebrabis generale Concilium, & ſi conuenienti, & communi voto vniuerſorum per honeſtas perſonas requiretis,pallium dabitur vobis: Quib. verbis coniicere poſſumus Concilium tunc Papæ viſum fuiſſe neceſſarium, vt probaretur fides eius populi,in quo charitas ferme refrixerat: Et ideo maiore cum ſolemnitate petendum putauit Sanctiſſimus Papa; hæc narrat S. Bernard. Clareual.in vita prædicti Malachiæ.

Præ-

Digitized by Google

Preterea tanti momenti eſt vſus pallij, vt canones prohibeāt, ne alter alteri ſuum poſſit accomodare: nam cum perſona cui conceditur debet perire, ſimul enim cum ipſo Archiepiſcopo ſepulturæ traditur, c. ad hoc. eod. titu. Tempore tamen Nicænæ Synodi pallium hoc Archiepiſcopale ſucceſſori ſeruabatur: nā Metrophanes Conſtantinopolitanæ eccleſiæ Pōtifex breui moriturus pallium in ſacra menſa depoſuit ſeruandum ſucceſſori Alexandro, vt habetur apud Symeon. Metaphr. in Oratione de Nicæna Synodo, poſt diem decimum Iulij retulit Lipom. tom. ſexto vitiarum Sāctorū. Et ideo ſi difficilis acceſſus ſit ad Sedem Apoſtolicam pro eo impetrando, poteſt à Patriarcha obtineri, dum tamen, & ipſe Patriarcha medio iuramento fidelitatis à Sede Apoſtolica illud obtinuiſſet, ex Concil. Lateranen. ſub Innocentio 12 Tertio, cap. 5. habetur. de priuileg. cap. antiqua.

Aliud impedimentum patiuntur Archiepiſcopi, nam in eccleſiis ſuis vicarios deputent aliquem ex ſubiectis Epiſcopis, ad epiſcopalia officia exercēda, vt ipſi diſſidiæ, vel negligentiæ operam dent, depoſitionis pœnam incurrunt, ex Synodo 8. capit. vigeſimo quarto. Nec
11 ſolus Archiepiſcopus ſic punitur, verū etiam ipſe Epiſcopus ſuffraganeus ob talem cauſam abſens. Nam Epiſcopus deſeruiens Archiepiſcopo ſuo, non excuſatur à reſidentia. Silueſt. in verb. reſidentia, quæſtio. ſeptima. verſic. ſecundo. in fin. citat. cap. paſtoralis. de offic. ordin.

Eſt & aliud præterea canonicum impedimentum circa Archiepiſcopos, in cruce ferenda, nā ſua ſola in prouincia hoc poſſunt, incluſis locis exemptis, d. clemen. vlt. de priuileg.

Et licet Reuerendiſſ. D. Ferdinandus de Loazes Archiepiſ. Tarraconen. cōtra cōem opinionem ſenſerit, nulli Archiepiſcopo licere eā deferre abſq; ſpeciali Pōtificis indulto; tñ longe falli videtur, qm̄ ex Cōcil. Vienn. vt in d. c. Archiepo. conceſſum eſt id omnibus Archiepiſcopis per modum legis, & non per modum reſponſi, vt ipſe putat, cum ibi cōtrariū pateat ex verbis conſtitutionis, in Concilio illo promulgatæ. Difficultas eſt, an etiā hoc poſſit in locis erectis in nouos Epiſcopatus, ex ſua prouincia, & diſmēbratis à ſuo Archiepiſcopatu; in qua reaudeo ſentire cōtra eundem Dominum Loazes, qui longa oratione probare voluit ſe potuiſſe, & debuiſſe deferre crucem etiam in locis à ſua prouincia diſmembratis, quaſi exemptis. Sed fallitur, quia locus erectus non eſt vlterius de ꝓuincia, & ideo non dicitur locus exemptus, ſed alienus, vnde quaſi ſit extra ꝓuinciam, ea cruce ibi vti non poſſet, Hoſtienſ. Bald. Ancharan. Abb. in c. 1. vt lit. pend. Zab. in d. clem. Archiepiſcopo.

Patriarchæ vero ſolēniores, qui quatuor ſunt, ſ. Conſtantinopolitanus, Alexādrinus, Antiochenus, Hieroſolymitanus, poſſunt crucem ante ſe deferri facere in toto orbe, præterquam Romæ, aut vbicumque Pontifex extiterit, ex d. Concil. Lateranen. & d. c. antiquæ: nec etiam poſſet deferri facere præſente Legato de latere inſignijs vtente. d. Concil. & d. c. antiquæ. Speculat. in titul. de legat. §. ſequitur. in fi.

Poſſunt præterea Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi irregulares eſſe, ſi cōtrauenerint cenſuris ſuſpenſionum, interdictorum, & excommunicationum, præſertim in crimine ſimoniæ, confidentiæ beneficiorū, de qua Pius IIII. & Pius V. expreſſas bullas ſuper eis promulgarunt:

Digitized by Google

runt:vt dicemus latius infra lib.vlti.tit. de ſimon.Fient etiã Irregulares ex alijs pluribus criminibus,& apoſtolicis irregularitatib.de quibus toto iſto opere,& præcipue lib.vlt.latius dicturi ſumus.

Eſt autem illud hoc loco non prætermittendum,quod ab omnibus irregularitatibus,etiam manifeſtis Papæ non reſeruatis atque etiam Papæ reſeruatis, ſi tamen occultæ ſint,ſicut ipſi Epiſcopi, Archiepiſcopi & ſimiles poſsẽt ſubditos ſuos abſoluere, & diſpenſare ex Concil. Tri.Seſſ.24.c.6.de reform.ita ſane ſi ipſi egeant abſolutione, aut diſpẽſatione ab aliqua cenſura, aut irregularitate poſſunt ſibi eligere confeſſorem, qui eos abſoluet,& diſpenſabit:nam talis confeſſor ab Epiſcopo electus habebit vicem ſuperioris,ſ.Archiepiſcopi, vt tradit Ang. in verb.confeſſio.3.§. ſed quam auctoritatem.Tabien.in verb.abſolutio.1.§.ad maiorem declarationem,& eſt ratio,qa Epiſcopis, & alijs prælatis dat facultas eligendi confeſſorem propter periculũ animarum ſubditarum,c. vlt. de pœn.& remiſſ.argu.c.quia periculoſum,de ſent. excommu. in 6. vnde ſi non poſſent etiã diſpenſari,non videretur conſultum tali periculo,vt ſcribit Silueſt. in verb. confeſſor.1.verſ.9.quæritur.Sed in caſib. Papæ reſeruatis non habebit talem facultatem confeſſor, niſi forte ſecundum formam Conc.Trid.d.Seſſ.24.c.6. de refor. ſcilicet pro occultis tantum,& tunc etiã pro excommunicatione, vel qualibet alia cenſura,vt dicit Silu.in d.q.9. de ſententia Archiep. & Pet. Palud. in ſumma ſupra ipſum Epiſcopum poterit talis cõfeſſor diſpẽſare ſuper illis caſibus, ſuper quibus ipſe Epiſcopus cum ſuis ſubditis poſſet.S.Anto.in ſuo defecerunt.c.2.poterit etiam idem, quod poſſet ipſe ſuperior Epiſcopi,vel Archiepiſcopi, vt omnes prædicti Doct. ſcribunt dictis locis.

An autem Epiſcopi, ac reliqui paſtorali officio defungentes ſint ob ſolam negligentiam irregulares,agemus, lib. 5. Verũ quomodo oporteat eos erga ſubditos ſe gerere in corrigendis exceſſibus aut in plantandis virtutibus,docet Gregorij liber paſtoralis,quem omnibus paſtoribus neceſſarium eſſe decernit Concil.Remenſe,c.10.docent & libri, quos de ſacerdotio ſcripſit Ioan. Chryſoſt.

De Cardinalium proprijs irregularitatibus.

CAP. III.

1 *Cardinales ſunt pars Papæ.*
2 *Cardinalatus non eſt ordo.*
3 *In Cardinalibus creandis eadem requiruntur quæ in Epiſcopis.*
Cardinales ab initio ſeptem, poſtea vigintiquinque.
Multitudo oneroſa nil habet honeſti.
4 *Cardinales non fuiſſe vltra 25.an fuerit vtile Eccleſiæ.*
5 *Cardinales a ſolo Papa eligi poſſunt,alioquin a Concilio.*
6 *Cardinalibus neceſſaria eſt legitima ætas.*
Cardinales potius de ſtatu Eccleſiæ, quam de Germania eligendi.
Cardinalis non debet eligi niſi ſit ſingularis induſtriæ.
Cardinalis demens non eſt eligendus, ſed electus datur coadiutor.
Maffeus Gherardus Card.curatores habuit.
7 *Cardinalis eſſe non poſſunt ij, qui ſunt de ea linea,qui Cardinales offenderint, vt qui occiderint proprium Epiſcopum.*
8 *Cardinalis nepotes ex fratre, vel ſorore Pontificis eſſe poſſunt.*
Cardinalis Mantuanus duos nepotes viuens habuit Cardinales
Georgius Cardinalis Amboſia duos nepotes Cardinales viuens habuit.
Cardinales duo germani fratres iure eſſe non prohibentur.
Stephanus Secundus, & Paulus primus fra-

tres

Digitized by Google

treſ germani ſibi inuicem in Pontificatu ſucceſſerunt, & vno die creati Cardinales.

Epiſcopi multi fratres germani eſſe ſimul poſſunt.

Baſilio multi fratres Epiſcopi.

Medardus, & Gildadus vno partu editi, & vna die Epiſcopi pronuntiati, & vna die mortui.

9 *Cardinales teſtari non poſſunt ſine licentia Papę.*

Monachus factus Cardinalis, nullo modo teſtari poteſt.

10 *Monachus factus Epiſcopus, vel Cardinalis non habet proprium.*

Cardinales presbyteri, vel diaconi non poſſunt ſibi confeſſorem eligere, ſecus in Cardin. Epiſcopis.

Cardinalis venam ſecare ſibi non poteſt, Papa inconſulto.

Militibus ignauis olim ſanguis a vena emittebatur ignominiæ cauſa.

Cardinalis non debet abeſſe à curia.

11 *Cardinalis habens beneficium, debet in eo reſidere.*

12 *Cardinales quis non eſt, niſi habitis re ipſa inſigniis.*

Cardinalibus duobus vna die præconizatis præfertur ille, qui primo habuit inſignia.

Cardinalis eligens Pontificẽ ſimoniace, priuatur.

13 *Papa per ſimoniam electus an deponatur omnibus ordinibus.*

Cardinales non debent reuelare ſecreta cõſiſtorij.

Concilij Lateranen. cenſuræ ſub Leone X non ligant.

Cardinales ſubditi principibus origine, vel ex poſſ. beneficiorum non interſunt conſiſtorio illorum negotijs peragendis.

Cardinales criminoſi à Papa correcti conſiſtorio carent.

Ludouicus Milanus Cardinalis criminoſus.

Thomas Brancatius Card. criminoſus.

Cardinales eſſe non poſſunt protectores principum.

Cardinales eſſe non poſſunt ſecretarij principũ.

Cardinales poſſunt eſſe conſiliarij principum.

15 *Cardinales plura incompatibilia habere non poſſunt.*

Cardinalis ſanctæ Praxedis non fuit permiſſus adminiſtrare Eccleſiam Rauen. propter incompatibilia.

Cardinales non poſſunt obtinere beneficia centum ducatorum.

Cardinales punitur committentes crimen confidentiæ in beneficijs.

POſtquam de Epſcopis ſuperiore capite tractatum eſt, ordo expoſceret, vt ad Summum Pontificem tranſiremus: verum quia Cardinales eius conſiſtorio aſſiſtunt, & dicuntur pars Papæ. capit. ſi quis. 6. quæſt. 1. operæ pretium eſt, vt prius de canonicis impedimentis Cardinalium perquiramus: Cardinalatus inter ordines nec à iuriſtis, nec à Theologis adnumeratur; quandoquidem ſolummodo dignitas eſt: propterea irregularitas non poteſt proprie pertinere ad hoc genus dignitatis, ſcilicet conſiderato Cardinalatu ipſo, ſed congrue de irregularitate agere poſſumus, quo ad ordinem qui Cardinalatui annexus eſt, videlicet, quo ad ſacerdotium, diaconatum, vel etiam Epiſcopatum: Ideo omnis irregularitas, quæ ſingulis ordinibus adfert impedimẽtum, adfert & Cardinalatui in conſequentiam neceſſariam: Quinimmo tanto diligentius ſcrutandę ſunt irregularitates in promouendis ad ordines ipſis Cardinalib. quãto ea dignitas præſtantior eſt, & quæ cũ Pontifice totius Eccleſiæ pondus ferre debet; Ea præſertim ratione, quod in illis creandis ſunt exigẽda ea omnia, quę in Epiſcopis promouendis exiguntur, ſ. natalia, ętas, vita, doctrina vt aperte ſtatuit. Concil. Trident. Seſſio. 24. cap. 1. de reform.

Sunt tamen pręterea quædam canonica impedimenta nominatim Cardinalibus aduerſantia, quæ breui compẽdio huc referri poſſunt. Nam quoad numerum certum eſt ex Conc. Rom. ſub Silueſtro Papa non potuiſſe eſſe, niſi ſeptem, ſicut ſeptem diaconi ab Apoſtolis conſtituti: habetur illo Concil. c. 6. Act. Apoſto. c. 6. cum tamen lõge antea à Marcellino quinq; & viginti tituli Cardinaliũ in vrbe Roma diſtincti fuiſſent: ſicut Di-

Digitized by Google

ui Petri iuſſu Cletus vigintiquinque preſbyteros in vrbe conſtituerat; quos multi ſcriptores ad Cardinalatus dignitatem trahunt: & ſane hic numerus plurimum congruebat collegio. Nam nimia numeroſitate ſolet vleiſcere tanta dignitas, diſtinct. 93. capitulo legimus, §. ſed dices: rarum enim eſt omne, quod magnum eſt, capitulo ſi officia, diſtinct. 59. Nam & multitudo oneroſa nihil habet honeſti. auth. de referen. ante fin.

Sed ſane numerus tunc ſufficere poſſe videbatur, quando Romanæ Eccleſiæ totus ferme orbis deuoto parebat obſe
4 quio: at poſtquam inſurrexerunt aduerſus eam tot hæreſes, tot ſchiſmata, tot hoſtes, auctum eſt Romæ negotium, dum pro quacumque ingruente neceſſitate conſilium capiendum fuit: propterea Cardinalium quoque numerum augere oportuit, vt alij præeſſent inquirendis hæreticis, alij pœnitentibus, alij reformandis abuſibus, alij beneficiorũ, atque Eccleſiarum prouiſionibus, alij reſcriptis, alij iudiciis, alii gratiis, alii regendo Vrbano Epiſcopatu, alij adminiſtrandis Eccleſiaſticis prouinciis, alii corrigendis expurgandiſque deprauatis ſcripturis, alii confœderandis principibus, alii fungendis legationibus; Sed & alios promouere neceſſarium fuit, ſcilicet Theologos, alios iuriſtas, alios linguarum peritos, alios qui rerum vſu plurimum valerent, alios qui in nationibus grati, nationes in officio & obſequio ſedis Apoſtolicæ continerent, & viciſſim ſedem Apoſtolicam ſua auctoritate nationibus benignam conſeruarent: prę ter id quod vniuerſi orbis pondus omnes aſſidua conſultatione ferre debent. Cum enim olim populi Epiſcoporum veneratione deuincti ab ipſis pendentes, ipſorum regimini fideliter ſubiicerentur, nullum propemodum negocium fiebat Romano Pontifici, prouidentibus per omnia paſtoribus gregi ſuo: At poſtquam populi Epiſcopis ne quicquam deferunt, nec veneratione vlla proſequuntur, ne dicam, contemnunt: effectum eſt, vt cum olim Epiſcopi ſua ope Pontificem multis ſubleuarent laboribus; nunc quicquid negotiorum toto orbe ſuboritur, omiſſis Epiſcopis ad Apoſtolicam ſedem adducatur; quin & ipſi Epiſcopi coguntur negocium addere domino Papæ, dum ſe tuentur aduerſus ſubditorum calumnias; ita fit vt auctis Romanę Eccleſię laboribus, operariorum quoque numerus augendus fuerit; Qnin (vt video) hodie tot fere collegiis eſt opus, quot olim Cardinalib. agũtur enim quotidie congregationes, quotidie conſultationes, non vno tantum loco, ſed pluribus diſtributiſque vicib. adeo quod fateri oportet, hodie plurimos quidem eſſe Cardinales, ſed longe operoſiores, & negotioſiores, quam priſcis temporibus.

Propterea Iulius Tertius, qui reformationem conſcripſerat, ne numerus 24. augeretur, abſtinuit ab ea, nec promulgauit. Tum ob prædictas cauſas; tũ quia conciliabulo Baſilienſi etiam ille numerus fuerat præſcriptus, nulla conſideratione habita, quod Eccleſiæ, tunc conſulendum foret, quando non ſolum merita, ſed etiam corpora ipſa hominũ defecerunt, vnde antiquorum canonum obſeruantia non poteſt vſquequaque ſuſtineri, c. fraternitatis, diſt. 34. Nulla ergo ratione damnari poſſunt Pontifices, ſi intra eum numerum Cardinales non cohibuerunt.

Cardinalis quoque impedimentum patitur ratione eius, a quo eligitur; nam a ſolo

5 a ſolo Papa eligi pōt,ita quod nec collegium Cardinalium poteſt ſede vacante Cardinales eligere. Specul. in c. vbi periculum, in primo ſpeciali. verſ. Sed nunquid tunc Cardinales. de electione. lib. 6. reiecta ſententia Hug. contrarium ſentiētis; & hoc idem tradit Iacobat. in tracta. de Conc. lib. 6. artic. 7. per glo. in capit. Clem. ne Romani in verb. poteſtatis. & ibid. Doct. de electio. Quinimmo nec Cōcilium vniuerſale, poſſet vrgente quauis neceſſitate Cardinales creare Papa viuente, etiam ſequeſtrato, vt tradit Iacobat. in dicto lib. 6. artic. 7. verſic. ſic videtur dicendum, quo loco tamen putat ſede vacante Concilium vniuerſale, ob magnam Eccleſiæ neceſſitatem poſſe vnum, aut ad ſummum duos Cardinales creare, quod tamen eſt maxime dubitabile, vt ille ibi diſputat per plurimas columnas. At ipſe Papa poteſt per ſe Cardinales eligere, & creare etiam abſque conſenſu collegij nec Cardinalibus requiſitis Io. And. in c. ſane. & Ant. ibid. de conuerſ. coniug. & ſequitur Iaſ. in l. placet. 1. lect. col. 3. verſ. imo plus tenet. C. de ſacro. ſanct. Eccl.

6 In Cardinalib. quoq; requiritur ætas legitima, ſicut in Epiſcopis, & Conc. Trident. Seſſio. 24. cap. primo. de reformat. requiritur & vitæ ſanctitas, doctrina, natalia, eod. cap. primo. Propterea ſi Papa aliquem promoueat, qui huiuſmodi canonica impedimenta patiatur, id prævia diſpenſatione facere videtur, vt plurib. probat Iacobat. de Conc. lib. 7. articu. 6. vbi pleniſſime de hac re: Inſuper tametſi ab omnibus terrarū partibus eligi Cardinales poſſint eod. Conc. ead. Seſſio. d. c. 1. Tamen de Germaniæ prouincijs nō conſueuerunt multi promoueri, ne ſecreta Eccleſiæ pādant Imperator. Archiep. Flor. 3. tit. 22. c. 2. §. 1. ideo communius de terris peculiarib. eccleſię aſſumuntur quia ſunt liberiores in conſilijs ferendis vt ſcribit idem Iacobat. de Concil. lib. 1. tit. de Card. & Patriarc. verſ. & de Cardinalium ſtatu.

Oberit quoque Cardinali eligendo, ſi in eo non ſit induſtria ſingularis. Bald. in l. 1. ff. de offic. præfect. præt. ad fin. ſi tamen iā in collegio cooptatus ſit, & furor ſeu dementia ſuperuenerit, priuandus, aut deponendus non eſt, ſed illi coadiutor dandus, perinde ac alijs clericis: Quod olim contigit Maffeo Gherardo Veneto, qui Camaldulen. ordinis ſolam ob ſingularem pietatē, & Patriarcha Venetiarum, & Cardinalis creatus eſt, ſed in agendis rebus ineptiſſimus fuit; non ſine ſuſpicione ingentis dementiæ: qm̄ Bullas Cardinalatus ad ſe trāſmiſſas ab Innocentio Octauo tāta negligētia aſſeruauerat, vt eas amiſerit, adeo quod ſucceſſore Pontifice cōcedente eas renouari oportuit; quinimmo eo conclaui, quo Alexander VI. Pontifex creatus fuerat, huic conclaue ingreſſo tutores a Senatu Venetorum dati ſunt, Gregorius Niger, & Franciſcus Paci, qui hominis, quaſi inſenſibilitati officio ſupplerent, vt referunt Annales.

Cardinalib. quoque eligendis obeſt genus; nam ſi ex eis deſcenderint intra ſecundam generationem, qui Cardinales offenderunt, vltra alias pęnas, omnibus beneficijs, & eccleſiaſticis dignitatibus ſunt inhabiles, & ideo nec Cardinales eſſe poſſunt, c. fœlicis. de pœnis, li. 6.
7 idem in deſcendentibus ab ijs, qui occiderint proprium Epiſcopum, etiā nondum conſecratum, Clement. 1. de pœn. Illud autem quod Concil. Baſilienſi ab eccleſia repudiato ſtatutū fuerat, ne ex fratre, vel ſorore nepotes Romani Pontificis ad Cardinalatum aſſumerentur nō eſt

Digitized by Google

eſt canonicum impedimentum; quia id
8 nullum ius dictat, ſi alioqui digni ſunt; ſicut & nepotes ex fratre, vel ſorore alterius Cardinalis viuentis, recte aſſumuntur; quod contigiſſe legimus Georgio Cardinali Amboſia Gallo, cuius nepotes duo illo viuente Cardinales extiterunt: idem quoque vidimus in Cardinali Mantuano, qui in legatione Concilij Tridentini defunctus eſt, quo viuente duo nepotes ex eodẽ genere a Pio Quarto Cardinales promoti ſunt: Quinimmo & Iulius Tertius Pont. cum putaſſet opportunius eſſe, ne duo germani fratres eodem tempore intra collegium Cardinalium admitterentur, & propterea ſuper ea re conſtitutionem decreuiſſet, tamen numquam legi illum eam publicaſſe, forte quoniam nil cognouit obeſſe, quin duo fratres ſi Pontifici videantur digni in eodem collegio aggregari poſſint nam olim legimus Stephanum ſecundũ, & Paulum Primum fratres ſibi inuicem in Pontificatu ſucceſſiſſe: cum eodem die uterque Cardinalis promotus fuiſſet a Zaccharia Papa primo; ſcribit Plat. in Stepha. II. & in Paul. I. Et quamquam multum intereſt an duo fratres promoueantur in Cardinales, an in Epiſcopos: Tamen exempli gratia Baſilio multi fratres Epiſcopi fuerunt, ipſe etenim Cæſareæ, Petrus alter illius frater Sebaſtæ, Gregorius horum quoque frater Niſſæ Epiſcopus fuit, & ij omnes Celeberrimi, & miræ ſanctitatis, vt ſcribit Gregor. Nazianzen. in Monodia, & nil obſuit quod fratres fuerint, ſicut nec Petro, & Andreæ, Iacobo, & Ioanni Apoſtolis.

Sed etſi plures quã tres eſſent, adhuc nihil videretur poſſe obſiſtere. Nam Polycrati Epiſcopo ſeptem alij conſanguinei Epiſcopi fuere, adeo vt ipſe octauus fuerit, vt refert Euſeb. hiſt. lib. 5. c. 23.

Quinimmo, & ſi vno partu editi fuiſſent, parui referre putarem, quoad hoc genus impedimenti, nam plerumque in iſtis ſumma eſt cum pietate iuncta communis eruditio, vt legimus apud Bapt. Fulg. lib. 1. & And. Eboren. tit. de mirac. de Medardo Epiſcopo Nouiodunenſi, & de Gildado Epiſcopo Rothomagenſi, quos vno partu editos ferunt, atque poſtea vna die Epiſcopatum adeptos, vna alia quoque defunctos, atque ſub vna alia ſanctis adſcriptos; quorum feſtiuitas celebratur 6. idus Iunij; in quorum laudem aliquando hoc carmen conſcripſimus, dum febre lecto diſtineremur ea die.

Vna dies peperit, mitras dedit altera, mortem
Altera, & in ſanctos lectus vterque fuit.
Fœlices fratres, quorum communis origo.
Vita, corona, obitus, gloria, feſta dies.
Quin communis erat mens, & cor; dicite ſed vos
Corde vno vt poſſunt corpora bina regi?

Sũt autem alia plurima canonica impedimenta, quæ Cardinalib. obſiſtunt;
9 nam teſtari non poſſunt ſine licentia Papæ, quia Cardinalis non eſt integra perſona ſine Papa, propter vnionẽ, & incorporationem, quam habet cum Papa. Hoſtien. in ſumm. tit. de pœnit. & remiſſ. §. cui confitendum. Abb. in c. cum eſſes. de teſtam. Iacobat. tract. de Concil. lib. 1. tit. de Cardin. & Patriarch. verſ. item Cardinales dicuntur; declarans hoc circa bona eccleſiaſtica, ſecus quo ad bona patrimonialia, vt ibi per eum: & ideo monachi, vel regulares facti Cardinales nullo modo teſtari poſſunt, niſi licentia habita. Bald. in auth. licet. C. de epiſc. & cle. Bertach. in tract. de epiſcop. lib. 4. q. 3. Iacobat. loco prædicto. Armill. in ver. Epiſcopus. §. 8. non enim poteſt habere pro-

Digitized by Google

proprium monacus factus Cardinalis, vel Epiſcopus,glo.in c.quia tua.12.q.1.
10 nec etiam poſſe eos ſibi confeſſorem eligere ſi ſint Cardinales presbyteri,vel diaconi, ſecus ſi ſint Epiſcopi Cardinales dixit Hoſt. in ſumm. de pœnit. & remiſſ.verſ.cui confitendum. Anton. Flor. in lib.in ſcripto defecerunt.c.3.de Cardinalib.Supplement.in verb. confeſſio, 3.verſic. cui debent. Iacobat. d. tit. de Card.& Patriarc.d. verſ.Item Cardinales dicuntur:quinimmo ſi in ægritudinẽ inciderint,nec venam ſecare poſſe incõſulto Pontifice dixit Hoſt.in c. eccleſia veſtra.2. de elec. & in d. §. cui confitendum.verſi.cui Cardinales. Cuius rei forſan ratio fuit quod cum Cardinales purpura veſtiantur vt indicent deuouiſſe proprium ſanguinem effundendum pro Chriſto, & eius eccleſia, ita ſi aliam ob cauſam fundendus ſit, & præſentes in curia ſint,nec vrgeat ſubitanea neceſſitas,meminerint, vt interueniat etiam voluntas Papæ tamquam veri domini,& Chriſti vicarij. Contraria ratio erat in ethnicis Romanis militib. quibus ignominioſum erat ſanguinem e vena emittere: Erat enim illud genus pænæ quo ignaui,& delinquentes milites puniebantur,vt ſcribit Aul. Gel.lib.10.c.8.at in Cardinalib.non in pœnam, ſed in reuerentiam factum eſt.

Inſuper non eis licet abeſſe a curia, nam ſi abſint,redire debent, ſi adſint diſcedere non valent,niſi accedente Pontificis conſenſu ex Concil.Later. ſub Leone X.Seſſio.9. c.6. quod etiam ſtatuerat Alexand.VI.in reform.hodie vero ſi beneficium habeant,quod reſidentiam re-
11 quirat,ibi reſidere iubentur.Conc.Tri. Seſſ.23.c.1.de ref.

Cardinalis quoque vt effectualiter Cardinalis ſit,requiritur quod Cardina-
12 latus inſignia habuerit. alioquin ſine illis,nil accipere videtur, ex bulla Eugenij:quod olim in litem venit: nam cum Cardinalis Sancti Seuerini fuiſſet eodẽ die præconizatus cum Cardinale de Medicis,qui fuit Leo X.Tamen quia non eodem die habuerunt inſignia,ille S. Seuerini ſemper ſuccubuit,prout facto pẽdente determinauit Dominicus Iacobatius Cardin.vt ipſe idem refert in tract. de Concil.lib.1.tit.de ſenib.verſic. ſimiliter & Doct.in ſi.

Quandoque vero, & poſtquam receperint inſignia,priuantur multis priuilegijs, quæ Cardinalatui competunt ob aliquam culpam,vnde ſuam dignitatem exercere non poſſunt: Primus caſus eſt, ſi Pontificem ſimoniace elegerint, ideſt pro quocumque bono temporali, vel ꝑ quocumque beneficio: nam ob id cadunt ab omnibus ordinibus & ab ipſo Cardinalatu, & quibuſcumque beneficijs eccleſiaſticis,etiam Patriarchatu:& conſequenter voce actiua, & paſſiua, vt conſtat ex bulla Iulij Secundi anno Domini Milleſimo quingenteſimo quinto,
13 habetur Conc.Lateranen.ſub illo,ſeſſ. 5.ille quoque qni ſic ſe eligendum conſenſit,aut paſcitur,deponitur, ita quod nec vlterius fuerit Cardinalis, nec Epiſcopus,nec vllam dignitatẽ retinere poterit ipſo iure,ac ſine declaratione priuatus,vt ibid.continetur. Iacobat.d.tra. lib.4.art.4.tit. de ſim. elect. declarando vt paulo inferius.

Sed & illud animaduertere debent Cardinales,ſine ſecreta conſiſtorij vota reuelent, aut quæcumque ibi ſecreto geſta,ſi ob ſcandalum in alicuius præiudicium redũdare poſſint;nam ſi contrafecerint, excommunicationis pœnam ipſo facto incurrunt,eod.Concil.Lateran. ſub Leon.X.Seſſ. 10. Ideo ea excommunica-

Digitized by Google

nicatione durante,ſuum munus exercere nõ poſſunt, cum ſint pluſquam ſuſpenſi: Sed ex ſententia Caiet. in ſumma, in verb. excommunicatio, iſtæ cenſuræ,quę emanarunt ex eo Conc.Lateran.non ligant,quia nec vſu ſunt receptæ;eumque ſequitur Bartholom. Caranza Mirand. in ſumm.Concil.in calce ipſius.Concil. & idem tradit Armill.in excommunicatione 76.

Ad hęc memini me legiſſe quod plur. caſib.Cardinales excluduntur,ne in conſiſtorijs interſint.Nam ex reformatione Alexandri Sexti quicumque Cardinales ſubditi ſunt ipſa origine alicui principi ſæculari, vel in territorio eius habent redditus ad minus mille ducatorum, ſi quid tractetur in conſiſtorio ſecreto, quod pertinere poſſit ad eum principē ſimul, & ad Papam vel eccleſiam,non debet adhiberi in conſiſtorio, eo tempore quo illud negotium geritur,ſed interim egredi debet.& eo peracto redire.Sed ſi negotium non ad Papam, vel eccleſiam pertineret,ſed ad alium principem, vel aliam perſonam etiam eccleſiaſticam, nil videtur obeſſe, quin intereſſe poſſit, ex ſententia dictæ reformationis.

Memini quoq; me legiſſe eadem reformatione Alexandri quod criminoſi Cardinales bis a Papa correpti,prohibētur ab ingreſſu cōſiſtorij,etiam ſi ea correptio fuerit tantū circa venationes clamoroſas,vel ludos illicitos, vel ſi interſint haſtiludijs,vel laruis operam dederint, aut ſi comœdijs popularib. interſint,aut ſi coram ſe gentilicaris actus obſcænos fieri permiſerint; iſtis enim caſib.ſi a Papa bis etiā verbo correpti fuerint,ad conſiſtorium admitti non debere legitur in dicta reformatione. Idē ac multo magis ſi noctu incedant ſine lumine,Vrbem deambulantes: vt ibid.

Multa præterea interdicta ſunt Cardinalibus; nam vt liberius pro eccleſia conſulere poſſint, ex Martini Quinti decretis,anno octauo, nõ permittuntur aſſumere onus protectoris pro Regib. ac Principibus,ac quibuſuis communitatibus;quod ſi aſſumpſerint incōſulto principe,prohibentur exercere; quod etiam conſtitutum fuerat ſupradicto Concil. Lateranen.

Et ob eandem cauſam ſicut nec protectores principum,ita nec eorum ſecretarij eſſe poſſe habetur in dicta reformatione Alex.Sexti,nec frequentare principum ſecularium aulas, ſine licentia à Roman.Pontif.in ſcriptis habita,vt ibidem continetur; nam ſicut alij clerici aſſumentes procurationem publicam caſtrorum,aut ciuitatum nomine, à clero habentur alieni,c.ſed nec.ne cler. ſæcul. neg.ſe im.& Vicereges,Vicecomites.Locumtenentes Principum eſſe nõ poſſunt, nec Gubernatores regni,vel adminiſtratores alicuius prouinciæ,c.clericis. §.1. ne cleric.vel monac.vbi Abb.& Diaz in praxi Canonic.c.56. ita nec Cardinales hæc poſſunt. Illud tamen vnum licite poſſunt,ſ.eſſe conſiliarij principum, circa prudens Reipubl.regimen,& populorum in officio continendorum prouidentiam,vt ſcribit Bal.in authen.habita. C. ne fil.pro patr.Abb.& Ioan.And.in d. c. clericis.

Fuerat quoque prohibitum Cardinalibus ex reformatione Iulij Tertij non publicata:ne plures,quam vnam Eccleſiam in titulum, vel commendam, aut adminiſtrationem retinere poſſent,exceptis Cardinalibus Epiſcopis.Sed hoc cōtraria cōſuetudine vitiatum erat; At ex Concilio Triden.Seſſio.vigeſimaquarta, cap.decimoſeptimo,hoc aperte reſtitutum eſt, vt nec Cardinales plura titula-

ta,

Digitized by Google

ta, aut commendata beneficia obtinere poſſint, ſi ſint incompatibilia, quod & iure veterum patrum ſancitum fuerat: nã refert Leo Quartus Pontifex, Anaſtaſiũ Cardinalem in Synodo fuiſſe depoſitũ, quod pluribus beneficijs alienis occupatus, ſuæ non deſeruierit parochiæ: idem erit. ſi tot beneficijs propriis occupatus ſit, vt omnibus reſidere non valeat: habetur c. ſecundo, de cleric. non reſiden. comprobatur hoc Decretali Innoc. Tertii, qui cum clerus Rauenn. poſtularet in Archiepiſcopum ſuum, ſubrogari Cardinalem Sanctæ Praxedis, reſpondit, hæc ſimul non eſſe concedenda, vt Cardinalis eſſet, & Archiepiſcopus Rauenn. habetur in c. 3. de poſtul. prælat.

Eadem quoque Alexandri Sexti reformatione cõtinebatur, ne Cardinales in commendam perpetuam obtinere poſſent beneficia non excedentia valorem centum: quod vel ideo factum erat, ne iſtis minimis occuparentur, vel ne quod congruit pauperib. clericis, ſua magna auctoritate ſibi concedi facilius obtinerent; aut forte, vt cogerentur, quod ipſi retinere non poſſunt, ſaltem minoribus clericis liberaliter condonarent.

Sunt & aliæ irregularitates, & canonica impedimenta, præſertim illa Apoſtolica de quibus S. Paulus 1. ad Timot. cap. 3. ſed de eis dicemus infra poſterioribus libris. Rurſum omnes irregularitates, quæ obſunt Epiſcopis, etiam obſunt Cardinalibus. Concil. Tridentin. Seſſio. 24. cap. primo. de reform. Obſunt quoque Cardinalibus ſicut & aliis clericis omnia eadem crimina incentia irregularitatem, ſicut homicidium, ſimonia, præſertim beneficiorum confidentia; ſed de hoc opportunius dicemus infra lib. 5. tit. de ſimonia. ſed & ob contemptum cenſurarum poſſent fieri irregulares, vt ſuis locis dicemus.

De irregularitatibus opponendis eligendo in Papam.

CAP. IIII.

1 *Papa debet eſſe irreprehenſibilis.*
Irregularitates Apoſtolicæ obſunt Papæ eligendo.
Papa eligendus poteſt excludi propter quamcumque irregularitatem.
Papa vt Epiſcopus Romæ venit appellatione Epiſcoporum.
Papa ipſe eligit in concurſu parochialium, non autem Cardinalis titularis.
2 *Cardinales eligentes in Papam indignum, peccant.*
Papa eligendus debet eſſe in ſacris.
Argumentum ab inferioribus cathedris, ad Romanam aliquando recte dicitur.
3 *Papæ iam el ecto, nulla omnino exceptio, aut irregularitas obijci poteſt.*
Corpore vitiatus eligendus in Papam, exceptione repellitur, ſed non iam electus.
Idem ſi ſurdus, mutus, cæcus, demens.
Imperatori eligendo, & electo omnis canonica exceptio obijci poteſt.
Vxoratus eligendus in Papam reijcitur, ſed non iam electus.
4 *Infans eligendus in Papam reijcitur, ſicut, & electus, niſi euidenter appareret à ſpiritu ſancto electionem eſſe factam.*
Mulier, & ermaphroditus etiam electus in Papam reijcitur.
Mulierem geſſiſſe vnquam Papatum, authori verum non videtur.
5 *Mulieribus ſacerdotium concedebant hæretici Pepuzziani, & Quintiliani.*
Pepuzziani hæretici.
Quintiliani hæretici.
Dæmoniacus electus in Papam non reijcitur.
Papa criminoſus eligendus reijcitur, ſed non electus, at in hæreſi vera, & propria eſt ipſo iure depoſitus.
6 *Papa Iudæus, vel Paganus, vel Idololatra, aut quomodocumq; non baptizatus, eijcitur etiã electus.*

Papæ

Digitized by Google

Papa iam electo non opponitur exceptio excommunicationis.
Electus in Papam forma non ſeruata deponendus.
Papa electus non canonice, adminiſtrando omni ordine priuandus eſt ex c. licet. de electio. ideo talis incidit in irregularitatem.
Electioni Papæ nulla certa forma à iure datur.
7 *Cardinales tractare non poſſunt de ſucceſſore eligendo ipſi Papæ viuenti, nec ipſe Papa ſibi ſucceſſorem eligere.*
Papam iã electus ſtatim poteſt omnia, nec requiritur confirmatio, vel conſecratio, imo impugnans ab eo taliter facta, ipſo iure eſt excommunicatus.
Extrauag. Quia nonnulli de ſentent excommu. an ſit Clementis Quinti; an Benedicti Vndecimi.
Papa occidendo ſuis manibus, nullam iregularitatem incurrit.
Papa poteſt renũtiare papatui, etiam ſine conſenſu collegij, non ſic Epiſcopus poteſt renuntiare epiſcopatui.
8 *Papa reſignans papatui non poteſt ad illum redire, niſi poſt nouam electionem.*
Papa electus non incurrit irregularitates apoſtolicas, ſed peccat viuendo contra eas.
9 *Papa circa conſecrandum verum corpus Chriſti, nil plus habet, quam cæteri ſacerdotes.*
Papa conſecrando impreparata conſcientia; peccat, vt cæteri.
Papa neminem ſuperiorem habet in terris.
Papa poſſet pati impedimenta aliqua circa celebrationem miſſæ.
Leo I. Papa manum ſibi ſponte abſcidit, & poſtea precibus recuperauit.
Papa licet ſit ſolutus legibus, quomodo leges obſeruet.
Papa debet orare pro peccatis populi, & pro ſuis.
Papa eligendo ſibi confeſſorem facit illum ſibi ſuperiorem, & tenetur obedire illi, tamquam peccator.
11 *Papa non poteſt facere ne ipſe aut alij teneantur confiteri peccata.*

QVoniam proximis ſuperiorib. capitibus actum eſt de Epiſcopis, & Cardinalibus operæpretium mihi videtur hoc loco pertractare, an irregularitatum materia obeſſe poſſit ſummo Pontifici? In qua re non hoc quæritur, an Põtifex poſſit ſubijci alicui irregularitati. Sed an irregularitates poſſint impedire canonice aliquem, nec eligi poſſit in ſummum Pontificẽ, & an exceptione alicuius irregularitatis reijci poſſit, ne eligatur. Propterea hęc quęſtio trifariã cõſiderari poteſt: Primo enim cõſiderãdus eſt Põtifex antequã ſit electus, & ſic eligendus: Secundo modo, vt iam electus, & vt caput totius Eccleſiæ, habito reſpectu ad corp⁹ Chriſti myſticum: Tertio modo, vt ſacerdos habito reſpectu ad corpus Chriſti verum. Primo igitur modo cum de eligendo Papa agitur, non eſt dubium quod ſicut caput eſt omnium dignitatum ita lõge maior ſanctitas requirẽda eſt in eo, qui aſſumitur in Papam: ſi enim irreprehenſibilis eſſe debet quilibet Epiſcopus 1. Tim. c. 3. Tit. cap. 1. multo ſane magis eſſe irreprehenſibilem oportet eũ, qui in ſummo Epiſcopatuũ apice conſtituitur: quia cum ad curam omnium ſit poſitus, in ſe ipſo debet oſtẽdere qualiter alios in domo Dei oportet cõuerſari, vt docuit Alexand. III. in Conc. Lateran. habetur in c. cum in cunctis. de elect. Et totius familiæ ordo nutabit, ſi quod requirit in corpore non inueniatur in capite, vt dicit Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 1. de reform.

Propterea abſq; dubio duodecim apoſtolicę irregularitates recte obſunt antequam eligatur ex verbis Apoſtoli ad Timot. & Tit. ſed & omnes irregularitates ex defectibus corporeis, ex cenſuris, ex criminibus quibuſcumque oberunt etiã ne eligatur. Nam ſi idoneum ſponſum Cardinales tenentur eligere. cap. vbi. §. cæteri de electio. in 6. non eſt reputandus idoneus qui aliqua ſit notatus irregularitate, vnde cognita irregularitate poteſt, immo debet quiſque Cardinalis non

non cõſentire nominationi: peccat enim grauiſſime quiſquis conſentit, vt irregularis nõ diſpenſatus promoueatur, cum ſit indignus, & promouentes indignum ipſo iure priuantur eligendi facultate d. c. cum in cunctis, §. clerici, immo peccãt
2 mortaliter c. perpetuæ, de elect. in 6. vt fuſius ſcribit in election. inferiorum dignitatum. Silu. in verb. electio. §. quis debet eligi. & ſequen. ex S. Thom. & alijs Doct. quocumque igitur ex capite, vel ex quacumq; irregularitate ſit indignus qui eligendus nominatur, iuſte Cardinales in illum conſentire non debent; præſertimque obſeruandum eſt quod ſi ex Concil. Trid. promouendi in Epiſcopos plene, & exacte prædìti eſſe debent qualitatibus, quas canones requirunt, ſeſſ. 22. c. 2. de refor. multo magis eligendus in Pontificẽ. Nam & Cardinales, ex quorum numero plerumque eligitur Papa, eiſdem qualitatibus exacte præditi eſſe debent. eod. Conc. ſeſſ. 24. c. 1. de reform. ob quam rationem poſſumus defendere quod quiſquis nominatur eligendus in Papam debeat eſſe in ſacris ſicut alij inferiores, qui aſſumuntur ad Cathedrales. d. c. 2. ſeſſ. 22. Nam aliquando in prouidendo gubernationi Papatus, recte trahitur argumentum ab inferioribus cathedris ad Romanam cathedram. Butr. quem ad ſimile citat Iacobat. in trac. de Concil lib. 4. art. 3. verſ. ſi autem loquimur. argum. c. 1. de cler. ægrot. lib. 6. Nam & Papa dicitur Epiſcopus Romæ, & Epiſcoporum nomine aliquando comprehenditur, vt in particulari caſu iudicauit fel. record. Pius V. cum enim Romæ concurſus factus eſſet ſuper parochiali, multique fuiſſent idonei reperti, dubitabatur ad quẽ ſpectaret electio, an ad Papã ipſum tanquam Romæ Epiſcopum ſecundum verba Conc. Trident. an vero ad Cardinalem titularem. Reſpondit præfatus Sanctiſſimus D. (me præſente, & audiente) Papam contineri ſub illis verbis concilij præfati, vbi ab Epiſcopo electio facienda eſt, & ideo ad eundem pertinere talem electionem, & ſic obſeruatum fuit. Si ergo Papa eligendus conſiderari poteſt vt Epiſcopus recte dici poteſt requirendas in illo qualitates Epiſcopi. Sic itaq; recte concluditur eligendo in Summum Pontif. omnia irregularitatũ genera obſtare poſſe ſicut alijs inferioribus dignitatibus, & ordinibus Eccleſiaſticis. Secundo vero modo cum Papa iam electus eſt duabus partibus conſentientib. tunc nulla prorſuſ exceptio ei obijci poteſt, nec cenſura, nec obiectum vllum, nec vlla irregularitas, etiam ante electionem cõtracta; licet enim alijs dignitatibus, & Epiſcopis quælibet irregularitas obijci poſſit, etiã poſt electionẽ, c. vt circa, vbi Spec. de electio. in 6. Tamen in ſingulare priuilegium illius excelſæ ſedis Apoſtolicæ, nulla exceptio electo obijci poteſt ex conſtit. Alex. III. c. licet. de elect. & proſequitur late Specul. in c. vbi. in ſeptimo ſpeciali de elec. in 6. Ex quibus concluditur plurima obijci poſſe quæ impediunt eligendum in Papã, quæ non impediũt electũ. Nam ſi quis ſit corpore vitiatus, ſufficit hæc irregularitas, vt contra eum excipiatur ne Papa fiat, gl. in c. In nomine Domini in verb. gremio, diſt. 23. immo peccant Cardinales eligentes eum. At ſecuta electione hæc irregularitas, vel exceptio obijci non poteſt, & oppoſita non ſufficit, ad eũ repellendum, vt tradit Card Alex. in d. c. in nomine quem probat Iacobat. in d. lib. 3. verſ. quid autem. de corpore vit. art. 1. Surdus quoque, mutus, & cæcus, eligendus non eſt: nec tam ſtolidi putãdi ſunt Cardinales,

Digitized by Google

vt huiuſmodi eligant in Pontificem.Bal. in d.c.licet.Sed ſi electus fuerit,non poterit ob eam cauſam deponi Papatu. d. c. licet. ſed etſi poſt electionem hæc eadem illi contigerint,non oberunt, quin perſeueret in Pontificatu. Anton. Butr. d.c.licet.Iacobat.eod.verſ.& idem ſi ſit Furioſus. Propterea ſi ſit demens, aut furioſus, quamquam eligendus non eſt, ſi tamen a duabus partibus conſentientibus fuerit electus, deponi non poteſt. Specul.in d.c. vbi periculum.in ſeptimo ſpeciali. de elec.lib. 6. Quo caſu ſicut & in omnibus alijs defectib. ei coadiutor dari debet.Iacobat.dict.tractat.de Concil.lib.4.artic. 3. verſ. ſed ſi bene aduertantur, & latius in verſ.ſi autem loquimur. Quod ius ſcilicet, vt eligendus per has exceptiones excludatur, electus vero non eijciatur, procedit in Papa: at contra eſt in Imperatore, contra quem iam electum, omnis canonica exceptio obijci poteſt,vltra illam, quod catholicus non ſit,& quoad ab Eccleſia Romana deſciuerit.Bald.in repetitione l. Barbarius.in fin.ff.de offic.præſid. tex.in ca. venerabilem.de electio.Specul.in d.cap. vbi periculum, in ſeptimo ſpeciali. libr. ſexto.

Vxoratus quoque in Papam eligendus non eſt, quia legitime ei hæc exceptio opponetur; præſertim ſi laicus,aut illiteratus ſit; at poſtquam fuerit electus admitti eum oportet, & deponi nō poteſt ex communi ſententia, vt tradit idem Iacobat.in dict.tractat. de Concil. lib.8.artic.9.glo.in cap.ſi quis pecunia. diſtinct.79.præſertim ſi vxor facile induci poſſit. vt monaſterium ingrediatur; ſed ſi vxor ei cohabitare vellet, & Papa vellet renūciare papatui admitti poſſet. Mateſil.in addit.ad Anto.de Butr.in tractat.de ſchiſm.refert Iocabat.d. artic.9. Sed quia nulla tanta eſt auctoritas in terris, quæ præmineat Pontificatui, & propterea ad hoc cogi per neminem poſſet, multi putant neceſſe eſſe permittere hoc negotium totum Dei iudicio, vt ſcilicet poſſit Pontificatum adminiſtrare, ſi tamen ordinetur ad omnes ordines. Iacobat.d.artic.9.idem lib. 3. articul. 1. verſ. ſed ſi ſit vxoratus. idem lib. 9.articul. 12. in reſponſione ad vndecimum motiuum; quod etiam videtur ſentire Spec.in d.c.vbi periculum.in d.ſeptimo ſpeciali: tenebitur enim vxori debitum reddere. Silu.in verb. excommunicatio 9.in colum.3.ver.ſeptimo, quod cum textus: Licet conſultius eſſet,quod vxor ſuaderetur vouere,aut ſaltim continentiam in ſæculo promittere, cum ſeparatione tori,vt de plurib. Epiſcopis ſcripſimus ex Grego.Turon.ſupra lib. 1. cap.34.nam talem ſeparationem faciendam ex catholica inſtitutione, & canonum decretis iuſſam eſſe ſcribit idem Grego. Turon. in lib.in gloria confeſſorum.cap. 78. licet talia iuſſa non ligent Papam.

Infans vero, ſi in Pontificem eligendus proponatur, legitima exceptione repellitur,& electus deijci debet; quia cum nullius ordinis ſit capax, multo minus poterit Pontificatus conſecrationē accipere; niſi forte talis electio de infante eſſet facta a ſpiritu ſancto,vt dicit Silu.in verb.excommnnicatio. 9.quæſt. 2.verſ.ſeptimo. vnde quæcumq; electio facta in perſonam incapacem, ipſo iure irrita eſt, & nullius effectus, vt ſcribit Butr.in tractat. de ſchiſm. quem probat Iacobat.lib.3.artic.1.verſ. & idem in infante. Quæ vera ſunt in infante. At in minore doli capace iam electo, ætatis impedimentum obijci non poteſt. Spec. in d. cap. vbi periculum.in 7. ſpeciali.

Digitized by Google

Eadem quoq;ratione mulier, aut herma proditus etiam incaleſcens in maſculũ exceptione legitima a Pontificatu deijciuntur,etiam poſt peractã electionẽ,ſiue ſcierint id electores, ſiue neſcierint; nã cum ij incapaces ſint ordinis;& Pontificiæ poteſtatis,deponi debent.hoc in ſpecie tradit Bald.in c.licet, de elect. licet Iacoba.d.lib.3.art.1.ver. de hermaphrodito.non nihil in hoc caſu dubitare videatur.

Et tametſi aliqñ hiſtorici fabellã retulerint de Ioanne Anglo fœmina ꝙ Pŏtificatum geſſerit;doleo plurimum, id leuiter a plebecula rudi creditũ fuiſſe; nã hoc eſt damnare Rom. Eccleſiã de hæreſi Quintilianorũ,& Pepuzianorũ,qui mulieribus ſacerdotiũ committebant,Aug. lib.de hæreſi.c.27.quod non eſt ſentiendum de ſponſa Chri:in qua nulla vmquã in qua nulla vnquam macula fuit: Sed de re hac latius diximus lib.1.c.28.

Dæmoniacus autem electus Pontificatum adminiſtrare permittitur, Iacobat. d.lib.4.art.3.verſ.ſed quid ſi Papa efficitur inutilis: propterea eadem ratione idem dicendum videtur de lunatico,comitiali,aut patiente quãlibet animi,aut corporis ægritudinem.argu. cap. vltim. 7.quæſt.2.

Criminoſus etiam in Pontificem eligendus canonica exceptione repellitur: ſed electus admittitur in Pontificatu. Si enim proprie,& indubitanter hæreticus ſit,& nolit corrigi, non eſt dubium eſſe deponendum;imo depoſitus eſt. Iacoba. latiſſ.hoc pertractat d.lib.3.art.1.per totum.& ſcribit Silu.in verb.Papa. q. 4. & in verb.excommunicatio. 9. q.2. verſic. ſeptimo,idem ſi idololatra. Iacobat.eodem tract.lib.9.art.1.in fi.verſ.Sed quid ſi Papa.Idem ſi iudæus ſit, vel Paganus, aut quomodocumque non baptizatus. Doct.in d.c.licet. & præcipue ibi Aegidius Bellame.in quinto quæſito,in verb. abſque vlla exceptione.verſ.ſexto dico. ſi vero ſit alio quouis modo criminoſus ſimoniacus,adulter,homicida, vel illegitimus deijci non poteſt, & in Pŏtificatu perſeuerabit.Spec.in d.c.vbi periculum. in ſeptimo ſpeciali. quinimmo etiam ſi eſſet excommunicatus,ſuſpenſus, vel interdictus,vt Spec.ibidem. Verum ſuper ijs omnibus quæſtionibus fuſius ſcribũt Doct.in d.c.licet. Sed non eſt hæc materia ſola canoniſtarum, ſed & Theologorum. Ideo videndus Caietan. de auctor. Pap. & Concil. cap.26. & ſeq. Silu.locis proxime citatis.

Sũt præterea quædã alia canonica impedimenta in Pontificatu obtinẽdo,quæ verſantur circa electionẽ ipſam: ſi.n.electionis forma, quæ iure ſtatuta eſt, non obſeruetur quoad ſubſtantialia, electio annullatᷓ, quinimmo ſi ſic electus audeat ſeſe pro Papa gerere, eſt deponendus c. in nomine. diſt. 23. videtur enim vi Papatum rapere qui indebite electus perſeuerare vult in adminiſtratione:proptere a ſit irregularis, cum ſit deponendus. Specul.in ſuo Aureo Repertorio titu.de pœn.in rub.caſus in quibus promoti deijciuntur: Quinimmo ſi quãdo duæ partes in vnum conſenſerint, & tertia in alterum, velit hic electus a tertia ſeſe pro Papa gerere, incurrit ipſo facto excommunicationem,& omni ſacro ordine priuatur,quod irregularitatem ſignificat c. licet.de elect.

Et quamquam Specul.in d.c.vbi periculum in tertio ſpeciali dicat,nullã certam formam ſeruandam eſſe in eligẽdo Pontifice;tamen certæ quædam obſeruationes ſunt animaduertendæ,quę ſi omitterentur redderent nullam electionem; de quibus ille idem Specul. ſcribit in d.

c. vbi periculum. Nam videmus iure inductum eſſe, ne Pontifex ſucceſſor viuo Pontifice eligi poſſit, vt dicemus poſterioribus libris, & quod neque viuente Pontifice Cardinales tractare poſſint de
7 ſucceſſore eligendo, quod ſi fecerint, irrita eſt electio, ex Concil. Antiochen. c. 23 & 8. q. 1. c. Epiſcopo. 1. in fi. & diſt. 79. c. ſi quis Papa. & c. nullius Pontifice. quinimmo ex Bulla Pauli IIII. eſt excommunicatio, atque aliæ pœnæ plurimæ, ſi quis ambierit Papatum Papa viuente. At cũ primum electio canonice facta eſt, electus omnia ad Pontificatum ſpectantia adminiſtrare põt; nec quo ad hoc eget vlla cofirmatione, vel conſecratione. d. c. licet. & d. c. in nomine. Spec. in d. c. vbi periculum. in ſexto ſpeciali, & in 7. verſ. Sed pone poſtquam, quinimmo ſi quis audeat adminiſtrationi tali ſeſe obijcere, & hac occaſione litteras, & alias Pontificias prouiſiones, ante conſecrationẽ factas, impugnare, ipſo iure excommunicatus eſt, per extrauag. quæ incip. quia nonnulli, ſub tit. de ſent. excomm. quam alij tribuũt Clemẽti. V. vt habet in corpore iuris; alij tribuunt Benedict. XI. cuiuſmodi Piſanel. in verb. papa. §. vlt. cuius teſtimonium, licet videatur veroſimile, quoniam circa illa tempora vixit Piſanell. vt conſtat, ex prooemio illius ſummæ, tamen dicta Extrauag. verius adſcribitur Clementi V. quoniam data fuit in diœceſe Burdegal. vbi degebat. d. l. Clemens; cum Benedictus XI. in Gallia non extiterit: Deinde data eſt anno ſecundo, cum tamẽ Benedictus non vixerit vltra menſes octo. At bene verum eſt, quod Benedictus præfatus ediderat ſuper eadem re Extrauag. Sed non incipiebat, quia nonnulli, at incipiebat; ſunt aliqui, vt tradit Supplementum in verb. Papa in vltimis verbis: vnde apparet quod hæc quam habemus eſt Clementis V.

Contingit præterea in iure aliquãdo apud Canoniſtas diſputari circa ſummũ Ponti ficem, an ex homicidio poſſit cenſeri irregularis, ſi proprijs manib. aliquẽ occiderit de qua re Bald. poſt Innoc. in c. 2. de maior. & obed. vt refert Diaz in praxi canon. c. 56. in fi. & Fel. in c. ſi quãdo. §. 1. de reſcrip. Borgas. in tract. de irregul. p. 6. tit de homicid. nu. 28. Et veritas iſta eſt, ꝙ licet Papa irregularitatem aut cenſurã vllam ex criminib. incurrere non poſſit, quo tamen ad peccatum, & culpã poteſt fieri indignus altaris miniſterio, ſed in ſacramento confeſſionis omnem maculam abſterget: Ideo enim quoad irregularitates, & cenſuras non poteſt ligari, quia eſt ſuper ius poſitiuũ, a quo irregularitates manarunt, vt diximus initio operis, & ideo fruſtra diſceptatur de Papa, an ſit immunis ab irregularitate homicidij.

Papa præterea non reperitur quod clam, & ex abrupto debeat Papatũ deſerere: reſignare tamen libere poteſt. licet enim Epiſcopus ſponte Epiſcopatum reſignare non poſſit occaſione contemplationis, & religionis, niſi de conſenſu Papę quia nemo ſcire poteſt, quid ſit eligendũ ſupra Epiſcopatum S. Paul. ad Philip. c. 1. ibi: ecce quid eligam ignoro &c. S. Th. 2. 2. q. 185. & q. vlt. Papa tamen poteſt libere reſignare. c. 1. de renun. lib. 6. vt feciſſe conſtat Celeſtinum Quintum; quam renunciationẽ facere poteſt, etiam ſi iuraſſet ſe numquam renunciaturũ; vt ſcribit Archiep. Flo. 3. tit. 23. Silu. in ver. Papa. q. 3. Armil. in verb Papa. q. 8. nec erit expectandus cõſenſus collegij, circa admittendam reſignationem; quoniã hoc iure nõ probatur. Papa vero, qui ſeſe abdicauerit à Papatu, an redire poſſit ad
8 eundem fruſtra dubitandum eſt: quãdo

qui-

Digitized by Google

quidem per renunciationem omne ius ſuum pdit, vt exemplo eſt Marcellinus, & d. Celeſtinus Quintus; & pcipue Gregor. Duodecim. qui quoniam poſt renũciationem redijt ad adminiſtrationem; & depoſitus, & pro reiecto exinde habitus eſt: vnde vt pontificatum reſignatũ qs repetere poſſit, noua opus eſt electione, exemplo eſt Clemens Primus, ſecundum gloſ. in capit. non autem. 7. quæſt. 1. in fin.

Pontifices quoque poſſunt pati defectus cõtra apoſtolicas regulas, de quib. Sanctus Paulus ad Timot. 1. cap. 3. & ad Tim. c. 1. ſed illis nihil obſunt, niſi ſicut cætera peccata.

Supereſt vt de tertio modum loquamur, ſcilicet quid conſiderandum ſit in ſummo Pontifice, ſi habeatur reſpectus tantum ad corpus Chriſti verum, an aliqua irregularitas in ipſo reperiri poſſit aut aliquod canon cum impedimentum: In qua re dicendum eſt quod cum Papa circa corpus Chriſti verum conſecrandum, nil plus habeat, quam cæteri ſacerdotes. S. Thom. 4. diſt. 25. q. 1. art. 1. Propterea in eo cõſecrando ſuam debet excutere conſcientiam, ſicut quilibet ſacerdos; nam ſicut peccare poteſt, ita impedimẽtum pati poteſt ex impreparata cõſciẽtia, 1. Corinth. c. 11. At irregularitas ſeu impedimentum canonicum in ipſo Papa conſiderari non poteſt, quia hęc ſunt à iure poſitiuo, à quo ipſe ligari nõ poteſt, quia neminem ſuperiorem habet in terris c. nemo iudicabit 9. q. 3. hoc expreſſim tradit Tab. in verb. diſpenſatio. verſ. quadrageſimoquinto.

Illud tamen verum eſt, quod quędam impedimenta poſſunt impedire etiã ipſum, ne adminiſtrare poſſit ſacerdotiũ in miſſa dicenda, de quibus loquitur S. Thom. 3. q. 82. artic. fin. ad tertium. debilitas, inquit, vel ægritudo ſuperueniẽs ordini ſacerdotali, ordinem non tollit, executionem tamen ordinis tollit, quantum ad conſecrationem Euchariſtiæ, quandoque quidam propter impoſſibilitatẽ executionis, ſicut ſi priuetur oculis, aut digitis, aut vſu linguæ: quandoque autem propter periculum, ſicut patet de eo, qui patitur morbum caducũ, vel etiam quamcumque mentis alienationem; quandoque propter abhominationem, ſicut patet de leproſo: Hæc ille: Vnde, & ipſe Papa poſſet de facto pati hæc impedimenta: Exemplo eſt ſanctiſſimus Leo. I. cui cum de more die Paſchatis muliercula manum deoſculata eſſet, & ipſe non nihil perturbationis in animo ſenſiſſet, manum ipſam penitus ſibi abſcidit, & aliquandiu ſacrificium miſſæ prætermiſit, ita vt ob eam rẽ Populus Rom. obmurmuraret; ſed precibus ad Deum fuſis vir ſanctiſſimus ſibi manum reſtitui impetrauit, vt ad ſacrificandum rediret, ſcribit Sabellic. lib. 5. Andr. Ebor. tit. de Caſtit. Quamquam ego cum alijs verius ſentiendum puto Leonem præfatum non perturbatione libidinis manum ſibi abſcidiſſe, ſed potius ob peccatum manũ impoſitionis, ideſt ordinationis. Nam cum totis quadraginta diebus ad ſepulchra Apoſtolorum oraſſet, vt ſibi peccata remitterentur, audijt Beati Petri reſpõſum ſe impetraſſe omnium peccatorum veniam, pręter peccati ordinationis: Vnde veriſimilius eſt ob hanc cauſam manum ſibi detruncaſſe vt cõſtat ex Prat. ſpir. c. centeſimo quandrageſimo nono. meminerat enim Sanctiſſ. PP. quod Hieroboam, quia ſine delectu ſacerdotes indignos promouebat, à Deo percuſſus fuit, & domus eius euerſa, & deleta de ſuperficie terræ. 3. Reg. c. 13.

. Præter hæc igitur naturæ, aut ſimilia impedimentorum genera, Papę nulla irregularitas obeſt, pręſertim illa, quę proficiſcitur ex ſuſpenſionibus, vel alijs quibuſcumq; cenſuris Eccleſiaſticis, etiam ſi à concilijs generabilibus, aut vniuerſalibus emanaſſent, quia cum neminem ſuperiorem habeat, ita à nullo ligari poteſt, vt iam diximus, ſcribit Tabien. d. verſ. quadrageſimo quinto; quā ob cauſam reijciēda eſt illorum calumnia, qui dixerunt, ſi Papam huiuſmodi præcepta nō ligāt, ergo licet illi impune plus peccare: reſpondemus etenim etiam ſi ille præceptis non ligetur, tamen ſua voluntate ſāctior eſſe vult: Ideo enim ſolutus eſt legibus, vt quod rectum eſt propria libertate voluntatis perficiat; non autē vt licentioſius peccet; quis enim ſanctū eſſe dubitet, quē apex tantę dignitatis extollit? vt habetur in c. nō nos. diſt. 40. Si enim qui aliena debet corrigere peccata, maiora cōmitteret, nō eſſet veritatis diſcipulus, ſed ſupra alios erroris magiſter. c. nos ſi. 2. q. 7. quod eſt abſurdum ſentire de ſanctiſſima illa ſede.

Quinimmo quod nullo canonum pręcepto Papa adſtringatur, excellentior & ſanctior res eſt, vt lubens nō iuſſus ipſorum canonum mentem exactiſſime obſeruet: Leo Papa. 1. epiſt. 59. Et ſicut omnia Eccleſię membra tamquam ſubdita efficere debent quicquid legibus ſacris continetur: ita quoque caput ipſum non tamquam ſubditum, ſed ſuo exemplo membra bene diſponens, etiam ſecundum canones aget; eo etenim modo, & caput, & membra conformiter viuent. Quin etiam dum caput ipſum canones obſeruabit, expreſſim fateri videbitur ſe credere, & prædicare in canonibus contineri ſpiritus ſancti vocē: vnde nil præiudicabitur ſupremæ ſuæ auctoritati, dū fatebitur ſe habere ſuperiorem ipſum ſpiritum ſanctum; ob quam rem populus quoque pronior fiet ad obſeruandos canones, ſi D. Papa cum ſit caput Eccleſiæ, incipiat etiam ipſe iura ſeruare, vt ſcribit Spec. in c. vſurarū in fi. de vſur. in 6. cuius verba libuit ſubijcere. Debuit, inquit, à ſe ipſo D. Papa incipere; & hanc cōſtitutionem in ſua curia facere obſeruari. Nam à capite ratio eſt reddenda l. argentarius. §. 1. ff. de eden. licet enim legibus ſolutus ſit, decet tamen ipſum viuere ſecundum leges. C. de legib. l. digna vox. ſicut & Chriſtus, qui legem dedit, & ipſam carnaliter adimpleuit. 25. q. 1. §. ſi ergo. vt ſic ceteros ad ipſius obſeruationem inuitaret exemplo, vt in prædicto. §. ſi erg. ante med. ſæpe enim clamant ſubditi, quod ipſe alligat onera grauia & importabilia, quæ ipſe digito tangere non vult, vigeſima ſexta q. 7. capit. alligant. & nihil cum ſcandalo eſt agendum, de præſcr. c. nihil. immo vitandum eſt ſcādalum etiam puſillorum. de no. oper. nunc. c. cum ex iniuncto. & de reg. iur. c. qui ſcandalizauerit. hæc ille. Prædictis, addi pōt quod ſcribit S. Gregor. ſuper Ezech. homil. 19. Plus (inquit) plerumque exemplum quam ratiocinationis verba compungunt, ſicut etiam illud Senecæ, longum iter per pręcepta, breue per exempla, magis enim exēplis trahimur quam verbis.

Poteſt pręterea Papa cōſiderari vt homo: quare cogitando ſe habere iudicem Deum, qui & ipſius, & omnium populorum eſt Dominus, Paul. ad Epheſ. c. 6. & quod orare debet pro ſuis, & pro totius populi peccatis, Leuit. c. 16. Paul. ad Hebræ. c. 7. Ideo circa iſta poteſt habere ſuperiorem, ſcilicet eum, cui ſponte ſe ſubmiſerit. d. c. nos ſi. 2. q. 7. nā tēnet ſe ſubijcere cōfeſſori, quem elegerit, vt ſua peccata

Digitized by Google

cata illi confiteatur; non enim pôt Papa fa cere, vt non teneatur propria peccata confiteri. S. Thom. 4. diſtin. 17. ille igitur cõfeſſor ab ipſo electus erit ipſi ſuperior non vt Papæ, ſed vt peccatori. S. Thom. ibid. & tradit Silu. in verb. confeſſio. 2. q. 6. & in eo, quod ipſe confeſſor præcipiet, ligabitur, & tenebit ſentẽtia illius; & illi tenebitur parere gl. in d. c. nemo iudicabit. 9. q. 3. & comprobat Silu. in verb. cõfeſſor. 1. q. 2. in princ. & in verb. Papa. q. 4. circa princ. Vnde ex iſtis concluditur, quod nec vt ſacerdos poteſt eſſe irregularis. Sed in tantum habebit impedimenta ad adminiſtrandũ ordines, & ad exercenda Pontificalia in quantum prudens & ſciens confeſſor rite, & canonice iudicauerit, Et prædictis modis intelligenda eſt materia irregularitas circa D. Papã: ſalua ſemper meliori ſententia, cui reuerenter me ſubijcio.

De Curiæ obnoxijs, & eorum irregularitate.

CAP. V.

1 *Curiæ obnoxius quis dicatur.*
Curiales Aulici non comprehenduntur ſub hac irregularitate.
Curiales plerumque infames, quales hic.
2 *Curiales etiam liberati nexibus, manet aliquando irregulares.*
3 *Curiales, qui nil fœdi exercuerint, ſtatim quod eo nexu liberati ſunt, promoueri poſſunt.*
4 *Curiales non eximuntur a nexu curiali, de iure ciuili per adeptionem ſacerdotij; ſecus de iure canonico.*
Vaſallus dicitur adſtrictus curiæ propter iuramentum.
Feudatarius promoueri non debet facile, etiam ſi dimittere velit feudum.
Feudatarius dicitur adſtrictus curiæ propter iuramentum.
Feudatarij obligati domino ad onera perſonalia, non ſunt promouendi, ſi volunt retinere feudũ.
5 *Feudatarius eo ipſo, quod fit clericus, amittit feudum.*
Feudatarius neminem ſuo loco ſubſtituere poteſt, inuito domino.
Feudatarius dimiſſo feudo, ſi nil aliud obſiſtat promoueri poteſt.
6 *Feudatarius an inuito domino poſſit feudum repudiare.*
Feudatarius habens feudum ob aliquod certum ſeruitium; illud repudiare non poteſt.
Feudatarius iurans ſe non renunciaturum feudo non poteſt promoueri, quia illud renunciare non poteſt.
Feudo cedere, eſt quoddam diuortij genus.
Feudum eſt contractus factus gratia vtriuſq;
7 *Clericum eſſe ſubiectum ex feudo domino temporali, eſt abſurdiſſimum.*
Iuramento fidelitatis ſemper videtur excepta perſona Dei, Papæ, & ſuperiorum.
Angarij, & perangarij qui ſint.
Opera quid ſit.
Angarij, & perangarij clerici fieri non poſſunt.
8 *Militum plura genera ex Budæo.*
Milites omnes iuramento adſtricti, promoueri non poſſunt.
Milites propter animum paratum ad necem, promoueri non poſſunt, nec ad monachatum facile admitti.
9 *Magiſtratus iuramento adſtricti promoueri non poſſunt.*
Decuriones promoueri non poſſunt, etiam ſi cedant bonis.
10 *Poteſtates non promouentur.*
Priores ſeu Antiani promoueri non poſſunt.
Syndicatus quolibet in magiſtratu requiratur, impedit ne quis interim promoueri poſſit.
Magiſtratus fieri poſſe monachos, an ſit verũ indiſtincte.
Doctores, qui ad legendum iuramento ſunt adſtricti; promoueri non poſſunt.
11 *Magiſtratus Epiſcoporum, vel Eccleſiarum nulla ratione prohibentur promoueri, & monachari, niſi iudicium ſanguinis exercuerint, vel niſi ad ſyndicatum teneantur.*
12 *Aduocati, procuratores, & ſyndici vniuerſitatum iuramento adſtricti non promouentur.*
13 *Canon Epiſt. Innocentij Primi, quo ſenſu capiatur.*

Irregularitas ex iudicio ſanguinis quando cœpit.
Aduocatus, procurator, & defenſor Curiæ, Epiſcopalis, vel Eccleſiæ promoueri non prohibetur.
Aduocati, & procuratores cauſarum ciuilium qui libere id agunt promoueri non prohibentur.
14 *Clericus non poteſt eſſe procurator pro ciuitate vel principe ad vniuerſitatem cauſarum.*
Clericus vnum negotium valde arduum pro aliqua communitate, vel principe exercere non poteſt.
Clerici deponuntur, qui ſuſcipiunt villarum, vel caſtrorum procurationes, niſi pro Eccleſiis, & locis pijs.
15 *Clerici vicem principis, aut ciuitatis gerere non poſſunt.*
Clericus Viceregem agere non poteſt, ſicut nec Vicecomitem, aut Locum tenentem.
Clerici gubernium, & adminiſtrationem Regni Prouinciæ, vel Reipubl. gerere non poſſunt.
Clericus nullum genus iuſtitiæ publicæ pro ſecularibus adminiſtrare poteſt.
16 *Clerici omnes etiam ſi Card. ſint, poſſunt eſſe conſiliarij principum.*
Clerici poſſunt compilare ſtatuta, & ſuper eis conſulere, quod pœna ſanguinis imponatur.
17 *Hiſtriones, mimi, ſcænici, moriones, ſunt quandoque curiæ adſtricti, & alij plures hic conſimiles.*
Ordines dicuntur honores.
Hiſtrionibus etiam communio deneganda eſt.

QVoniam a cruore Curia dicta eſt; iure merito clerici Curiæ obnoxij eſſe non poſſunt: hoc enim illis interdictum eſt. Concil. Rom. ſub Siluestro act. 2. c. 16. Ideo hęc irregularitas vetuſtiſſima eſt ex præfato Concilio, & apertius de ea conſtat in Epiſtola Illyrici Cõcilij, quę extat apud Theodoretum hiſt. lib. 4. c. 8.

Curiæ igitur obnoxij dicuntur ij, qui quacumque ex cauſa curiæ publicam poteſtatem habenti, nexibus mancipati ſunt, ſiue in perpetuum, ſiue ad tempus, ſiue honeſtum, ſiue inhoneſtum munus, ſit; ea enim obligatio aduerſari videtur libertati Eccleſiaſticæ; & ideo curiales ij, qui aulas principum ſequuntur obſequij, & famulatus gratia, ad hoc caput non pertinent, quãdo nullus nexus, nullave obligatio eos adſtringit ad aulę obſequia.

Illi igitur qui aliquo vinculo, vel iuramẽti, vel adminiſtrationis ratiocinio rum adſtricti ſint; ad ordines admitti non debẽt, pluribus rationibus. Prima, quod plerumque infames ſunt, vt ſcænici, hiſtriones, citarœdi, ryliſtes, gladiatores, ſtadij curſores, qui publicis ſtipendijs conducti ſunt; nam hæc infamia in Eccleſiam non eſt inferenda, de conſecr. d. 11. cap. pro dilectione Innocent. I. ad ſynodum Toletanam Epiſt. 24. canon. 2. Secunda plerumque irregulares fiunt, in illa frequentatione curiæ, Innocẽt. d. Epiſt. quæ habetur diſtinct. 51. cap. aliquantos. Tertia ob moleſtiam, quam illorum cauſa Eccleſia paſſura eſſet, quando curia ipſorum domina eos repeteret c. deſignata. & c. pręterea. diſt. 51. Quarta ob ſimulatæ promotionis ſuſpicionẽ, vt à curię nexibus, per ſacerdotium liberentur, d. c. præterea. & diſt. 53, c. legem. Quinta propter præſumptionem quod ad priſtinos mores relabantur, & ad cõſuetas ſcurilitates reflectantur. d. c. præterea. quas rationes tradit glo. diſtin. 51 c. 1. & ante eam Raym. titu. de curial. Alber. in verb. ordinãdus. verſ. Quintodecimo. Et non ſolum dum eiuſdem nexibus diſtinentur, promouendi non ſunt, verum etiã, ſi iam liberati à curia ſint, adhuc magna difficultate ad ordines recipiendi ſunt: nam ſi turpia exercuerint, curiæ ſeruientes, eadem turpitudo ſequitur eos, etiam Curia liberatos. c. clericum. diſtin. 46. ſi etiã ſanguinis vindictã, aut fecerint, aut participes fuerint,

eadem

eadem irregularitas manet,etiam poſtquam fuerint e curia liberati,glo.d.c.1. Silu.in verb.ordo 4.Tabien.in verb.ordo 4.Alberic.d. verſ.15. Sed ſi nihil fœdi exercuerint,& nil aliud canonicũ obſiſtat,ſtatim atque curia liberati fuerint; promoueri permittuntur; Doct. ibid. & Raym.in d.titu.de curialibus text.in ca. Oſius diſt.61.& diſt.54.c.magnus. & de obliga.ad ratiocin.c.1.

Quæ omnia vera ſunt,ſi de eis promouendis agatur; alioqui ſi promoti ſint in ſpecto iure ciuili,& de rigore per ipſum curialem nexum adhuc obligati ſunt, & per ſacerdotium non liberantur ab illa
4 obligatione,quam debent Curię:at ęquitate canonica ob ſacerdotij priuilegium exempti videntur,glo.in c.ſi ſeruus ſciẽte diſt. 54. & ante eam ibi Hug. & idem Hug.in c.præterea.diſt.51.qui hoc præſertim procedere putat,ſi hic promotus alium loco ſui poſſit ſubrogare ad eoſdem nexus curiales.

Sed quia nimis generalia ſectari videmur, operæpretium eſt nos ad ſingula res ſpecies tranſire: Inter adſtrictos curiæ is primus nobis occurrit, qui vaſallus,vel Feudatarius dici conſueuit;quod genus hominum magno adſtringitur iuramento,quo iurat in nomen,& fidem domini:Vnde difficile eſt,vt ſincere trãſeat ad miniſteria Eccleſiaſtica,in præiudicium prioris iuramenti; nam ſi domino ad munera perſonalia præſtanda teneatur,quæ ordini eccleſiaſtico non conueniant,facile admitti non debet,etiam ſi feudum dimittere velit ſi forſan irregularis factus ſit, militando in ſeruitijs domino ſanguinem effundendo, vel auxilium præſtando,vel etiam ex ipſo ſolo iuramento de vita exponenda pro domino.argum.eorum, quæ dicturi ſumus infra cum de milite agemus.

Quod ſi huiuſmodi Vaſalli onera perſonalia debentes,ordines petant,volentes retinere feudum, ab ordinibus excludi debent : propter repugnantiam quæ naſcitur, vt tam feudo, quam Eccleſiæ ſeruiant,duobus videlicet contrarijs dominis,Lucæ. cap. 16. & præterea dominus ex ipſa promotione poterit agere aduerſus hunc vaſallum,quod feudum
5 amiſerit; ipſo enim facto, ex quo clericus fit,amittit feudum; de conſuetudine feudali in tit.ſi de feud.fuer. controu.§. ſi clericus,& tit.de feud.fœm.in fin.& in tit.de vaſal.qui mil.arm.deſ.cap.1. nam per alium ſubſtitutum ſeruire feudo nõ poteſt inuito domino.Bald.in tit. Epiſc. vel Abbat.§.mutus. in conſuetud. feud. Silu.in verb.feudum.q.8. & q. 14. vnde eius occaſione Eccleſia pateretur multas lites,& vexationes; merito recipere hos vaſallos,non debet.Sed ſi expreſſim velint feudum dimittere, & conſequenter ſe ea obligatione liberare, poſſunt ſuſcipi,tam ad clerum,quam ad religionem,ſi nullum aliud canonicum impedimentum,vel irregularitas obſtet. d.§.ſi clericus:Sed hæc ſententia pendet ab illa ancipiti quęſtione an vaſallus inuito domino poſſit feudum repudiare? Vnde quibuſcumque caſib. inuito domino renunciare feudo non poteſt,ijſdem caſib. non promouebitur; quos caſus collige ex Imol.in cap.1.de feud. & ibid. Panor. Bartol. in l.is cum quo. ff. de aqua pluu. arc.quorum vnus eſt, ſi vaſallus ob certum ſeruitium, feudum habeat; nam eo caſu repudiare non poteſt. glo. in titul. de Capitan. qui cur. vend. in vltim. gl. in conſuet. feud. Silu. in verb. feudum quæſt. 28. cum alijs locis, quos ibi citat; merito hic non promouebitur: Ille etiam, qui iurauit ſe non renunciaturum feudo, promoueri non debet,

nam inuito dño illud dimittere nõ poſſet Silu.d.q.28.Idẽ quoq; erit in eo feudo,quod de ſui natura repudiari poteſt, ſed Vaſallus importune forſan illud repudiat;vt puta domino in bello exiſtente;quo tempore opera Vaſalli indigeat, cum per ſubſtitutum ſeruire non poſſit, non valet ea importuna renũciatio,arg. l.filiæ meæ.ff.ſolut.matrim.nam cum cedere feudo ſit quoddam diuortij genus. Bald.in præludi.feud. conſequens eſt, vt eatenus valeat ceſſio feudi,quatenus ſit conſultum indemnitati ipſius dñi. Silu. d. q. 28. pſertim ex eo quod dicit Abb. in c.1.de feud.quod feudũ ponitur inter contractus factos gratia vtriuſque;Ideo vtriuſque conſenſus requiritur glo.in c. quæ in Eccleſiarum.de conſtit.quandocunque igitur repudiatio non valet,abſurdum eſt admittere hos ad clerum: quid enim poteſt contingere abſurdius? quã vt clericus ſubiectus ſit iuriſdictioni domini tẽporalis à quo propter feudum poſſit puniri: & feudo priuari, vt dixit Innocen.in cap.verum.de for.com pet.Stephan.Aufrer.in clem. 1. in 2. q. principali.num.7.de offic.ordin.iure igitur merito ne tam turpiter ſacerdotium ſuppedditetur,non debet promoueri niſi feudum legitime dimittat, cum dimitti poteſt, vel ſi non poteſt dimitti accedat etiam cõſenſus domini; Et quamquam in omni iuramento fidelitatis videatur excepta perſona Dei, Papæ, & aliorum quorundam ſuperiorum c.venientes.de iureiur.Bald.in tit. de noua forma, cum ibi additis; tamen poſſet Eccleſia vel Papa ſuſpicari, & non confidere in perſona tali quæ iurauerit fidelitatẽ in manibus domini temporalis ideo dicendũ eſt non eſſe admittendos ſicco pede ad clerum illos,qui iam principi laico feudi ratione iuramentum præſtiterint,niſi aut ceſſerint feudo,aut à domino licentiam obtinuerint iuxta iam dicta.

Sũt præterea alij Vaſalli paulo ignobiliores, quos angarios,& perangarios vocamus;eſt enim Angaria(authore Vegetio lib. 2. de re milit.) omne munus quod militibus imponitur, etiam ſi vile non ſit.Sed ex ſententia Lucę de Penna, in l.cum te.C.de muner.patr.lib.10.Angaria munus eſt præſtandarum operarum: opera vero eſt diurnum officium. l.1. ff. de oper. liber.Ideo ij, qui ad hæc munera,vel operas tenentur ſacris ordinibus ſunt indigni,quod expreſſa conſtitutione Regni Neap.diffinitũ eſt.Incip. errores eorum.refert Capic. deciſ.168. num.7. quam conſtitutionem in hoc nõ eſſet inconueniens quod Eccleſia obſeruaret.argum.c.1.de ope.no.nunc.

Hunc proxime accedit quicũque miles;ſunt enim plurima militum genera, alij etenim iuramento ſunt adſtricti Rei publ.vt apud Aul.Gell.libro 16.c.4.alij ſponte militant,alij iuſſi,nam trifariam milites diuiſit Budæus in Pandectas. ad l.1.§.1.ff.depoſit.omnes igitur qui militant,canonicum patiuntur impedimentum,ne ꝓmoueri poſſint: nã ſi in Reip. nomen,ac fidem iurarint,ob hoc vinculum nõ videntur apti ſacris ordinibus, ſicut reliqui omnes obnoxij, de quibus iam diximus:quod expreſſim iure ciuili cautum eſt:nam primipilus centurio, & primipilares milites vllo iure promoueri non permittuntur ex l.quiſquis emenſis. C. de epiſco.& cleric.pręcipue vero ductores militũ promoueri non poſſunt ex Epiſtola Concilij Illyrici, quæ extat apud Theodoretum hiſt.lib.4.c.8.

Reliqui vero milites, quia homicidij participes facile exiſtere poſſunt conſilio ope, & re ipſa, irregulares ſunt hoc capite homicidij; vnde promoueri non poſ-

Digitized by Google

poſſunt,19.q.3.c.monaſterijs,ibi nullus
ſine noſtro conſenſu ſuſcipiat,& diſt.53.
c.legem.ibi non ſunt temere ſuſcipiēdi.
& c.multos.diſt.54. ibi probetur prius,
& quamquam Archid. & gloſ. in d. cap.
legem, putauerint, omnes milites, qui
ſine iuramento militant, poſſe ad ordi-
nes promoueri;tamen ex prædictis locis
conſtat verius eſſe,vt diſpenſatione præ
uia id fiat,cognita cauſa, vt aperte pro-
batur,1.Concil.Toletan.can.8. habetur
diſt.51.c.ſi quis. Quinimmo eodem ex
loco colligitur,non ſolos eos milites ex-
cludi ab ordine ſacro, qui ſanguinem fu
derint,verum etiam eos,qui hoc animo
militant,vt ſi opus fuerit ſanguinē effun
dant;hic enim animus ad necē, aut vul-
nera paratus ſacro ordine eſt indignus:
tex.& glo.in d.c.ſi quis.quod etiam tra-
dit Specul.in tit.de diſpenſ.§.iuxta verſ.
Item litigioſus,quo loco ait,Papæ reſer-
uari hoc genus diſpenſationis, propter
paratum animū ad facinora perpetran-
da:& videtur tex.in dict. c. monaſterijs.
ideoque militis nomen exoſum eſſe de-
bet Chriſtianis,ſi velint ad clerum aſpi-
rare;ad clericatum etenim admitti non
debent, capit.ſi quis poſt remiſſionem.
diſt.50.

Quæ vera ſunt; vt non ſolum a clero
arceantur,verum etiam a monachatu,
non enim facile in clauſtro admittuntur
d.c.legem.d.c. multos. & d. c. monaſte-
rijs,& alijs ſupradictis locis; plerumque
etenim ij milites, etſi in bello homici-
diū,aut mutilationem non perpetrarint
tamen irregulares ſunt, ſi ad percuſſio-
nes, quantum in illis fuit concurrerint.
Spec.d.verſ.item litigioſus.& verſ. quid
de iudice.quē approbat Soc.in c.ſenten-
tiam in 4.mēbro principali verſ.7. quæ-
ritur,ne cler. vel mon. & ideo diſpenſa-
tione egere putantur; vt ſupra diximus:
Sed de militibus,qui in eccleſiaſtico bel
lo militant,quādo ab irregularitate ſint
immunes opportunius dicturi ſumus,
lib.poſteriore,quando de homicidii irre
gularitate tractandum fuerit.

Ad hos milites proxime accedunt ij
omnes qui publicis ſtipendijs conducti,
quaſi curiæ obnoxij ſunt;ita vt munere
9 ſibi impoſito defungi libere non poſſint
ſi clericali characteri intendant deſerui-
re;cuiuſmodi ſunt decuriones;nam quia
ſtatuto tempore annuo,vel diuturniore,
aut breuiore Remp. adminiſtrandam
ſuſceperunt cum iuramento, pendente
eo tempore non ſunt promouendi, niſi
licentiam a Rep.obtineāt & ſuſcepta ſti
pendia reſtituant,cum ratiocinijs. Ar-
chidiac.& Hug.in c.legem. diſtinct. 53.
Adeo quod ſi princeps, aut Reſp. eis li-
centiam concedere renitatur,promoue-
ri nullo modo debeant, ante expletum
tempus,vt conſulit. Hoſt. ea ratione,
quod implere debeant, quæ promiſe-
runt.argum.cap.debitores. de iureiur.
tradit Alberic.in verb. religio ſecundo,
circa med. quæ adeo vera ſunt, quod
etſi bonis cedere velint,non tamen ſunt
admittendi,l.ſi quis curialis. C.de Epiſ.
& cler.

Et hæc omnia de alijs Reip.magiſtra
tibus,vel publicis functionib.intelligen-
da ſunt;veluti ſi ſunt poteſtates, præto-
res,antiani,priores,& conſimiles;ij ete-
10 nim, quia publicis nexibus ſunt impli-
cati iuramento,non ſunt interim ad or-
dines eccleſiaſticos admittendi. Raym.
in tit.de curial.verſ.officiales obligati,
& in verſ. vlt. quem citat Archid. in c.
præterea,paulo ante fin.diſt.51.eam ob
rationem quod præter iuramentum poſ
ſunt teneri repetundarū,vel ad redden-
dam adminiſtrationis rationem in ſyndi
catu:vnde abſurdum eſſet, quod iudica-
rentur

Digitized by Google

rētur a ſæcularibus iudicibus ſic promoti, vt dicit Innocen. in d.c. verum. de for. compet. Stephan. Aufrer. in d. Clemen. 1. in ſecunda quæſt. prin. num. 7. de offic. ord. Propterea & hoc capite, & ex illo de obligatis ad ratiocinia repellendi ſunt; qua ratione S. Thomas Cantuariēſis Archiepiſcopus, cōſcientiæ ſtimulos perſenſit, quod Cancellarij munus regia poteſtate exerceret, & Archiepiſcopatū obtinuiſſet, ideoque illi renunciauit: Sed Papa admiſſa quidem pia renunciātis Archiepiſcopi voluntate, diſpenſauit inſup cum illo, vt tutam eius redderet conſciētiam, vt ſcribit Gulielm. Neubrigen. de reb. Angl. lib. 2. c. 16. Regis tamen ira efferbuit in ipſum ſanctum virum, prętendens aduerſus eum vt cogeretur iudicio ſiſti, ad ſyndicatum reddendum pro cancellariatus adminiſtratione: qua ex re totius Angliæ perturbatio, & S. Thomæ martyrium eſt ſubſequutum, vti eodem libro tradit idē Guliel. Vnde patet quanti periculi ſit illorum promotio, qui curialia officia adminiſtrauerint.

Et ideo verum mihi non videtur, ꝙ dixerat Ray. in titu. de curiali in fi. quod huiuſmodi officiales non obſtante iuramento poſſunt libere ad clauſtrum, & religionem tranſire, quia in melius deuoueunt ſemetipſos: arg. c. peruenit. de iur. iur. ſed hoc intelligendum eſt, quando nullum aliud canonicum impedimentum obſit; at ſi ratiocinia interueniant, & Syndicatus, vel ſimilis ratio adminiſtrationis ſit reddenda, non admittentur vt proximo capite dicemus: ꝙ præcipue verum eſt, ſiue temporalem, ſiue perpetuam adminiſtrationem ſuſceperint iſti officiales. Hug. & Archid. d. c. legem niſi quod difficilius admittitur qui perpetuo eſt adſtrictus, quam qui ad tempus, vt ibi: & diſputauit Bartholom. Brix. in q. dominic. incip. poteſtas quidā: de qua re etiā Abbas ſcribit in c. 1. de obliga. ad ratiocin. prope fi. Alber. in verb. religio. ſecundo circa med.

Illud tamen in hac re animaduertendum eſt, quod huiuſmodi obnoxij accedentes ad religionis ingreſſum, non ſunt reijciendi illo prætextu, quod Princeps ſæcularis edicto vel lege ſtatuerit ſuos curiales obnoxios, non poſſe in vllo vel certo aliquo monaſterio religionē ꝓfiteri, quia talis lex vel pręceptū eſt negligendum, tanquam contra ſalutem animarum, vt deplorauit S. Gregorius. 1. contra Mauritium, qui ita ſtatuerat, ſ. ne quis militum aut eorum, qui publicā actionem egiſſent, in monaſterio conuerti poſſet: quam legem primus Iulianus apoſtata tulerat, vt ſcribit Ioannes Diaconus in vita S. Gregorij lib. 3. cap. 50. vbi habes quid de ea re ad Mauricium, & ad Theodorum medicum idem Gregorius ſcripſerit.

Debet igitur iſta ſuſcipiendi vel reijciendi obnoxios facultas pendere a iudicio Eccleſię, cognitis moleſtijs, quas paſſura Eccleſia eſt; cognitiſq; alijs canonicis impedimentis.

Inter hos quoq; annumeramus Doctores, qui legendi munus acceperunt tēporale, vel perpetuū; nam ij tamquam Curiæ obnoxij, non ſunt promouendi ex ſententia Goffr. quem retulit Abb. in d. c. 1. niſi reſtituant ſtipendia, & licentiam obtinuerint, a Rep. vel Principe, vel niſi tempus ſit expletum: quia cum non teneantur tunc ad vlla ratiocinia, poſſunt indiſcriminatim promoueri. Hoſtien. in ſumm. tit. de oblig. ad ratiocin. quem refert Abb. in d. c. 1. circa fin. Alberic. loco ſupracitato.

Hæc autem non procedunt in officialibus, & magiſtratibus quibuſcunq; Epi ſcopo-

ſcoporum, vel Eccleſiarum; quia ipſa Ec
cleſia cui deſeruiunt inconſulta promo-
11 ueri poſſunt: cum etenim iſti Epiſcopo-
rum vicarij de grege clericorum eſſe de
beant. c. in noua. 16. q. 7. & cogi debeant
vt promoueantur cap. fin. de offic. vic.
nullum patiuntur impedimentum ex eo
magiſtratu; multoq; magis poſſunt libe-
re tranſire ad religionem; ſicut quilibet
clericus in quacumque dignitate poſi-
tus infra Epiſcopalem, inconſulto Epiſ-
copo tranſire ad clauſtrum poteſt. Hug.
in d. cap. legem. circa fi. S. Thom. 2. 2.
quæſtio. vltim. & quod promoueri poſ-
ſint, videtur text. in cap. Oſius. diſt. 61.
vbi Archid. Ceſſant enim in iſtis officia-
libus eccleſiaſticis rationes, quę impe-
diunt alios magiſtratus ſæculares: nam
deſeruiunt cauſę piæ, ideo excuſantur,
ſicut tutores, & curatores cauſarum pia
rum, vt proximo capite dicemus. Dein-
de ſiue clerici, ſiue monachi fiant, ſem-
per ſubſunt Eccleſiæ; ita quod ab Eccle-
ſia moleſtiam pati non poteſt Eccleſia:
Duobus tamen caſibus officiales Epiſco
porum, ſeu Eccleſiarum difficile promo
ueri poſſunt, vel ad clauſtrum tranſire;
primus eſt ſi temporalem Eccleſię iuriſ-
dictionem exercuerint circa ſanguinis
vindictam, vt paulo inferius dicturi ſu-
mus: Alter caſus eſt, ſi teneantur ad Syn
dicatum reddendum; eo etenim caſu
perinde ſunt obnoxij, atque alij magi-
ſtratus ſæculares; & ideo ad clauſtrum
facile non admittuntur, nec ad curata
beneficia, niſi redditis ratiocinijs, &
Syndicatu peracto, ſi ad eum tenean-
tur.

Publica quoque ſtipendia obſunt ad-
uocatis. procuratorib. aut Syndicis Rei-
12 publ. ſi illud onus defendendarum ciui-
lium, aut criminalium cauſarum aſſum-
pſerint iuramento interpoſito; nam ad
clerum non permittuntur aſpirare. c. ali
quantos. diſt. 51. vbi Lau. & Archid. &
idem Archid. in c. præterea, ead. diſt. vbi
generaliter loquitur de omnibus officia
libus Curiæ ſæcularis; & tametſi multi
putarint. d. cap. aliquantos. procedere
in aduocatis, & procuratoribus circa
vindictam ſanguinis, tamen toto errant
cœlo illi, qui illum textũ ſic intelligunt;
quandoquidem illud cap. excerptum eſt
ex Epiſt. 24. Innocent. I. ad ſynodum To
letanam cap. 2. quo loco de obligatis cu
riæ nexibus expreſſim loquitur, nec vl-
lo modo de vindicta ſanguinis loqui, aut
intelligi potuit: cũ ipſe Innocẽtius ibi at
teſtetnec per ſe nec p anteceſſores ſuos
aliquid fuiſſe diffinitum, circa prohiben
dam vindictam ſanguinis: declarat enim
immunes, & Iudicem, & Dictatorem
ſententiæ; vt probatur in eiuſdem Epiſt.
3. ad Exuperium cap. 3. & cap. 5. Propte
rea patrocinium quod obeſt homini ne
promoueri poſſit ex d. cap. aliquantos,
eſt quia Curiæ cum iuramento aliqui ſe
ſe pro Curia, vel Repub. patrocinium
præſtaturos pollicentur; quo caſu ad or
dines promoueri periculoſum eſt, ante-
quam deponant patrocinium, vel tẽpus
labatur, vel ſtipendia reſtituta fuerint.
Et ideo non conſentio gloſſæ, & aliqui-
bus Doctoribus, qui vt euitarent vim
verborum. d. capit. 3. interpretati ſunt,
quod Innoc. præfatus ſenſerit prædictos
13 eſſe immunes a peccato, non autem ab
irregularitate, vt gloſ. in cap. quæſitum.
& c. illud etiam. 23. q. 4. quorum ſenten
tia non eſt vera, quia eſt minus veriſi-
mile de peccato fuiſſe propoſitam ibi
quæſtionem quoniam nec iure veteri,
nec nouo vmquam dubitatum eſt, an ſit
peccatum exercere vindictam ſangui-
nis iuſto in iudicio: Sed de irregularita
te ſenſiſſe ipſum Innocentium magis eſt
veriſi-

Digitized by Google

veriſimile, quia cum ſuo tempore nullum ius eam induxiſſet, idem quoque inducere noluit: & ideo apparet quod primo poſt eum in Antiſiodoren. Concil. & Concil. Toletan. IIII. & hæc irregularitas eſt introducta, forſan quia anteriorum temporum indulgentia frequentari nimium vindictam ſanguinis permiſerat; & paſſim ab ea ad ordines patebat acceſſus, vt proximo capite dicturi ſumus. Sic ergo manet concluſio, quod aduocati, procuratores, ſyndici, & conſimiles publicis defenſionib. obligati promoueri non debent: quæ vera ſunt, ſi patrocinium hoc ſit pro foro ſeculari, ſecus ſi pro Curia eccleſiaſtica defenſionem acceperint; nam eo caſu promoueri poterunt tex. cum glo. & Archid. in cap. Oſius. diſtin. 61. ex ſententia Ioannis gloſſatoris; quod confirmari poteſt ea ratione quod pia cauſa patrocinio adſtrictus non prohibetur promoueri, vt eo capite dicturi ſumus, quo de obligatis ad ratiocinia agendum erit.

Qua ratione reliqui aduocati, procuratores, & cauſarum defenſores, qui in foro verſantur, prout lubet, ſingulorum cauſa patrocinantes, quia nullo nexu obligati ſunt, nil prohibet, quominus promoueri poſſint; quia Eccleſia nullã moleſtiam paſſura eſt a Rep. vel principe poſt iſtorum promotionem: At quando iuramento Reip. ſunt adſtricti, ſi qua in re præuaricati eſſent, quia ciuitas vel princeps ius ſuum aduerſus illos proſequeretur, abſurdum eſſet, vt ſecularis poteſtas eum iam promotum puniret, vt ſcribit Inno. in d.c. verum. de for. comp. Stephan. Aufrer. in d. clem. 1. in 2. q. principali. nnm. 7. de offic. ordin. ideo cauendum eſt. ne facile ad ordines admittantur. antequam ſint omni nexu liberati, quo caſu libere promoueri poterunt. d. cap. Oſius. Alberic. in verb. ordinandus. verſic. 15.

Ad hæc opportune quærendum eſt, an pro ciuitate, vel principe clericus ge
14 rere poſſit procuratoris munus? Nã etſi clericis in minoribus ordinibus conſtitutis licita negocia ſecularia non prohibeantur. Abb. in cap 1. ne cler. vel mon. Tamen ſi ad vniuerſitatem negotiorum præponantur a laicis, hoc illis iure interdictum eſt Innocent. & Abb. in cap. ſacerdotibus per illum text. ne cleric. vel mon. & idem Abb. poſt. Innocent. in cap. 1. de oblig. ad ratiocin. quem ſequuntur plures Doct. quos citat Philip. in cap. cum. 1. & a de re iud. cap. Vnum vero negotium honeſtum poſſet clericus tractare. Abb. & Innocent. dicto loco. At ſi illud vnum negocium ita diſtraheret clericum, atque ſi eſſent multa, non permittitur illud vnum exercere. Philipp. in cap. 2. de iudic. colum. 2. num. 4. quod expreſſim colligitur ex Concil. Carthag. I. canon. 6. his verbis. Nicaſius Epiſcopus Caluſtitanus dixit, credo placere ſuggeſtionem meam ſanctitati veſtræ, & diſplicere vobis, vt qui ſeruiunt Deo, & annexi ſunt Clero, non accedant ad actiones, ſeu adminiſtrationem, vel procurationem domorum, & paulo inferius, aut clerici ſint ſine actionib. domorum, aut actores ſine officio clericorum habetur hoc 21. q. 3. cap. credo. Diaz praxi canon. cap. 52. Propterea huiuſmodi procurationes publicas ſuſcipientes villarum, aut caſtrorum, vrbiumve nomine a clero habentur alieni, quæ verba indicant depoſitionem ab ordinib. d. cap. ſed nec. & ibi Ioan. And. Iſta autem prohibitio non procedet in procurationib. pro Eccleſijs, miſerabilibus perſonis, ac pijs locis quibuſcumque: præſertim iuſſu Epiſcopi, cap. qui vere. 16. q. 1.

Digitized by Google

16.q.1.ex Concil.Calcedon.can.4.Diaz
in praxi.canon.c. 55.
Iure etiam interdictum eſt clericis,
ne principis, aut ciuitatis vices ge-
15 rant, ſ. in negotijs adminiſtrandis, &
in temporalium iuriſdictionum cura.
Concil. Toletan. IIII. can. 30. habetur
23.quæſt. 8. cap. ſæpe principes: non e-
nim poſſunt eo modo euitare pericula
irregularitatum ob vindictam ſangui-
nis,quam vel ipſi forſan exercebunt,aut
exerceri approbabunt; ideo bene eo ca-
none dicitur,quod deponuntur; per quē
canonem etiam dicit Abb.in d. cap. ſed
nec. quod omne iuſtitiæ genus clericis
prohibetur. Quamobrē ſentit ille quod
clericis omnino interdictum ſit Vicere-
gem, Vicecomitem Locumtenentem
Principis conſtitui:Eos quoque non poſ
ſe gubernium, & adminiſtrationem Re-
gni,Prouinciæ,Reipubl.vel cuiuſuis ciui
tatis, aut caſtri ſuſcipere, eſt text. in
cap. clericis, §.1.ne cler. vel mona. vbi
idem Abb.atteſtatur, omne iuſtitiæ ge-
nus vice principis, aut domini tempo-
ralis prohibitum eſſe clericis: quod e-
tiam tradit Diaz in praxi canon. cap.
56. Vnum tamen eſt quod clericis,Epi-
ſcopis, vel etiam Cardinalibus non eſt
vetitum circa obſequia principum;vide
licet meri conſiliarij munus; quod & li-
cet, & laudabile eſt. Idq; intelligendum
16 eſt circa prudens Reipub. regimen, &
populorum in officio continendorum
prouidentiam, vt ſcribit Bald. in auth.
habita. C. ne fil.pro patr. Abb. & Ioan.
And.in d.cap.clericis.Diaz in d.cap.56.
Conſulere quoque poterunt in conden-
dis legibus, edictis,ac conſtitutionibus,
etiam cum pœna vltimi ſupplicij, Sed
de hoc opportunius agemus quando de
conſultore in criminalibus tractandum
erit.

Rurſum hoc intelligitur, ſi conſiliarij
ſunt principum catholicorum: alioqui
apoſtatarum aut infidelium eſſe non poſ
ſunt abſque ingenti crimine,ſicut Iulia-
nus apoſtata clericos in ſenatorum ordi
nem elegerat, vt eo modo chriſtianiſ-
mus contemptior eſſet, vt ſcribit Ni-
ceph.lib.10.cap.13. tali enim caſu neceſ
ſe foret multa indigne facere cum detri
mento clericalis dignitatis, contra de-
creta Concil. Tridentin. ſeſſ. 25. capit.
17.
Sunt præterea Curiales ideſt Curiæ
obnoxij ij, qui publicis ſtipendijs alun-
tur ad facienda ludibria, vel obſcœnas
artes,cuiuſmodi ſunt hiſtriones,ſcænici,
17 mimi, moriones, quos vulgus Buffones
nuncupat,aurigæ,gladiatores, curſores
ſtadij, ludi olympij,coraules; citharœ-
di, lyriſtes, ſaltatores; nam omnes ij
Theatralibus ſpectaculis adſtricti, ex-
cluduntur ab ordinibus ſacris, vt de
ijs omnibus aperte conſtat apud Cle-
mentem I.libro octauo. capit.trigeſimo
octauo.eo volumine, qui ſub Apoſtoli-
cis conſtitutionibus nuper editus eſt;
tum quod ob turpitudinem infames
ſunt, vt ſuo loco de infamibus agemus;
tum quod ſtipendijs publicis adſtricti
indigni ſunt, qui ad clericatum ad-
ſpirent, anteaquam ſeſe a curia exeme-
rint reſtituendo ſtipendia accepta,vel li
centia obtenta. glo. in cap. 1. diſt. 51.
vbi Archidiac. & idem Archidiac. 4.
q.1.cap.1. Nam ſi ordines dicuntur ho-
nores,vt probatur.c.cū de tua & ibi Ab.
de corp.vitiat.æquum non eſt,vt hiſtrio
nibus hic honor conferatur, nā ridiculi
ſunt;referunt enim alienos mores turpi
geſtu deriſionis gratia.Archid.d.q.1.c.1.
& iſtis omnibus ob vtilitatem nulla di-
gnitatis,etiam ſæcularis, porta patere
debet C.de dignita.l.2.lib.12.Quæ vera
ſunt

Digitized by Google

ſunt etiam ſi ſine præmio ludicram huiuſmodi artem exercuerint vti diſertiſſimis verbis tradidit doctiſſimus D. Cæſar Coſta Archiepiſcopus Capuanus var. ambig. lib. 1. c. 26. Quinimmo ex S. Cypriano ad Euaritium conſtat, hiſtrionibus, ac ſcænicis, etiam ipſam communionem eſſe denegandam, habetur de conſecr. diſt. 2. c. pro dilectione. Et quia tantopere fœdatur pudor, & honor Eccleſiæ per horum ludibria, ſtatutum eſt, vt & clericus ſcurra deponatur c. clericum. diſt. 46. Idem quoque iuris eſt in citharœdis, & lyriſtis, circa obſcænas voluptates; pari enim ratione procedunt gl. in c. donare. diſt. 86.

De iudicio ſanguinis, & eius irregularitate.

CAP. VI.

1 *Irregularitas ex iudicio ſanguinis, non admodum vetuſta eſt; & quando cæperit.*

2 *Iudex quicumq; ſit irregularis ex iudicio ſanguinis.*

3 *Iudex aſſumens officium iudicandi, vſque ad vltimum ſupplicium fit irregularis, etiam effectu non ſecuto.*

Irregularitas ex iudicio ſanguinis eſt papalis.

Iudicare, vel parari ad iudicium ferendum paria ſunt.

Franciſcus Remolinus repudiatus fuit ab auditorio Rotæ Rom quia iudex criminalium extiterat.

Irregularitas nulla naſcitur ex ſola ſanguinis effuſione, ſine mutilatione.

4 *Tabellio in iudicio ſanguinis, fit irregularis, etiam effectu non ſecuto, propter aſſumptionem eius officij.*

5 *Clericus aſſumens officium Tabellionatus a principe ſæculari, ſi exercere cæperit; priuatur ordinibus, & beneficijs.*

Tabellionatus officium, quando clericis ſit interdictum.

6 *Sententiam ſanguinis dictans, eſt irregularis.*

Dictare ſententiam quis dicatur.

7 *Clericus quomodocumque cooperator eſt circa ſcripturas, & proceſſum in cauſa ſanguinis fit irregularis.*

8 *Doctores informantes iudicem, & copiſtæ, & regiſtratores proceſſus, in cauſa ſanguinis ſunt irregulares.*

9 *Clericus aperiens, & legens domino ſuo litteras, in quibus agitur de cauſa ſanguinis eſt irregularis.*

10 *Clericus mittens litteras ſuo, vel alieno nomine in quibus agitur de cauſa ſanguinis eſt irregularis.*

11 *Epiſcopus habens officiales pro iuriſdictione temporali, quomodo fiet irregularis.*

12 *Epiſcopus ſua præſentia præſtans auctoritatem in executione ſanguinis eſt irregularis.*

13 *Clerici præſente iudicio ſanguinis, peccant, ſed non fiunt irregulares.*

Iuriſdictionem temporalem habentes quomodo effugiunt irregularitatem.

HOc loco opportune videntur eſſe ſubnectendæ illæ irregularitates quæ ad capitalia iudicia pertinent. Nam quum plerumque ſanguinis vindicta in eis exerceatur; quam tantopere abhorret Eccleſiaſticus ordo, operæpretium eſt, vt ſedulo ea res à nobis pertractetur: & ſane priſcorum temporibus nil certi ſtatutum fuerat circa hoc genus irregularitatis Nam & S. Petrus aurem Malco mutilauerat, & nihilominus ſupremus Apoſtolorum princeps diuina diſpẽſatione cõſtitutus eſt: Sed & S. Paulus, qui in necem Stephani per approbationem conſenſerat; factus eſt vas electionis, & nullius irregularitatis notam incurrerunt, tam ille, quam hic: vt ſcribit Specul. tit. de diſpẽſ. §. iuxta. verſicu. nunquid ergo beatus Petrus: Quinimmo etiam multis poſtea ſeculis de hoc irregularitatis genere nihil fuit conſtitutum. Quamuis ab omnibus legalibus pœnis, in quibus mortis ſupplicium exercebatur, Epiſcopi abſtinerẽt, vt ſcribit Origen. ſuper Leuit. hom. 11.
1 Nam Innocentij primi Pãpę tẽporib. anno (videlicet à Chriſto nato quadringenteſimo octauo nihil omnino per Patres,

Digitized by Google

tres, aut Pontifices ſuper hac re definitum fuerat, vt ille expreſſim ſcribit epiſtol. ad Exuperium Epiſcopum capitul. tertio, & quinto, habetur 23. quæſtion. quarta, capitulo quæſitum. Comperi tamen Antiſiodorenſe Conc. anno a Chriſto ſexcenteſimo decimo tertio, ita ſtatuiſſe in cano. trigeſimo tertio. Non licet (inquit) presbytero, nec diacono ad Trepalium, vbi rei torquentur ſtare, & can. 34. Non licet presbytero in iudicio illo ſedere, vnde homo ad mortem tradatur: quibus locis vindicta quidem ſanguinis interdicta eſt clericis, nondum tamen ad irregularitatis notam pertinebat.

Poſtea vero Toletano Concil. Quarto, can. 30. conſtitutio emanauit, ijs verbis, ſi quis ſacerdotum, vbi ſanguinis ſententia præparatur, iudex extiterit, reus effuſi ſanguinis ſit apud Chriſtum, & apud Eccleſiam perdat proprium gradum: Ipſo quoque Toletano Concil. XI. Anno Domini ſexcenteſimo ſexageſimo canon. 6. conſtitutum eſt per hęc verba: His a quibus Domini ſacramenta tractanda ſunt, Iudicium ſanguinis agitare non liceat, alias & ordinis honore priuetur, & loco, ſub perpetuo quoq; damnationis teneatur relegatus ergaſtulo: quē locum Gratianus intexuit 33. quæſtion. octaua, cap. his a quibus propterea quicquid continetur in cap. clericis. & cap. ſententiam ne cler. vel monac. circa hanc irregularitatem, non continet ius nouum, ſed ad ea vetuſtiora iura refertur; Vt autem magis perſpicue de hac irregularitate ratiocinari poſſumus, æquius eſt, vt ad ſingularia capita deſcendamus.

2 Iudex igitur, vel aſſeſſor, aut quocumque is magiſtratus nomine nuncupetur, ob iudicium ſanguinis, ideſt ſi quempiã ad mortem damnauit, vel membrũ abſcindi iudicauerit hoc ipſo irregularis efficitur, dict. cap. ſententiam. & 23. quæſtion. vltim. cap. ſæpe principes. Specul. de diſpenſ. §. iuxta. verſic. item litigioſus & verſ. facto autem ſi quis. Alberic. in verb. homicidium 4. in princ. quæres tã late patet hodie, vt nulla iurium confirmatione egere videatur ex longo illo tractatu Marian. Socin. ſenioris in d. c. ſententiam.

Quod totum non ſolum verum eſt, ſi hoc ſanguinis iudicium effectum ſortiatur ſuum. Verum etiam ſi non ſortiatur: Immo etſi iudicium non ſit pronunciatum, ſed hoc iudicandi munus, & officium aſſumptum fuerit, ipſo facto qui ſumpſit irregularis efficitur, habita diſtinctione, quod tunc Epiſcopalis fuerit diſpenſatio, cum tamen foret Papalis ſi iudicium, & effectus ipſe ſequerentur, ſcripſit docte Hug. vetuſtiſſimus canonum: interpres in c. ſi quis poſt diſt. 51. quem refert atque approbat Specul. in dict. §. iuxta, verſ. ſed quid de iudice, & verſ. quanto autem, & eandem ſententiam tenet Summ. confeſſ. de homicid. quæſtion. vigeſima tertia, & licet Socc. in dicto capitulo ſententiam contrarium ſenſerit, videlicet non fieri irregularem, ex ſola aſſumptione officii, vt ibi tradit. 4. membro principali, verſic. quarto quæritur: ex ſententia Hoſt. in capitulo ſignificaſti. 2. de homicid. tamen tutior eſt contraria opinio, diſpenſationem ſcilicet eſſe neceſſariam, quam tamen Epiſcopus facile concedet, & eſt ratio quia pari ratione hæc procedunt, quoad irregularitatem iudicium ferre, vel parari ad iudicium ferendum, Concil. Tolet. IIII. cano. 30. ſupra citato. habetur 23. quæſt. 8. d. cap. ſæpe principes: quod olim contigit Franciſco Remolino

no Hiſpano, qui quoniam criminalium iudex extiterat, nulla vmquam ratione adduci potuit Rotę auditorium, vt illum in ordine patrum Rotæ ſuſciperent, nec quidem Alexandro VI. id deſiderante; quamquam poſtea expreſſim ad omnes ordines, & dignitates eſt diſpenſatus.

Hæc vero irregularitas ad duo ſola capita refertur, ad mortem ſcilicet, & ad membrorum mutilationem, at ob ſolam effuſionem ſanguinis ſine vlla membrorum mutilatione, aut nulla inducitur irregularitas in Iudice, aut ſaltim Epiſcopalis erit, argum. cap. petitio. de homic. & cap. 1. de cler. pugn. in duel. Speculat. dict. §. iuxta. verſic. quanto. cum alias ſemper ſoli Papę competat. Specu. ibidem vt ſeruiat Curię Romanæ ſtylus.

Eandem irregularitatem incurrit etiam ipſe Tabellio: nam ſi ſe Curiæ de-
4 diderit, iuramentoque ſit adſtrictus, etiam ſi nihil egerit, quod ad iudicium ſanguinis pertineat; tamen quia Curiæ obnoxius eſt, promoueri non poteſt ſicut cæteri obnoxij, de quibus ſupra proximo capite diximus; quo nexu ſi liberetur, & nihil aliud obſtet canonicum impedimentum promoueri non prohibebitur, ex ijs, quæ eodem loco dicta ſunt. cap. Oſius. 61. diſtinction. & glo. in diſtinct. 51. in princip. At ſi etiam ſine vinculo iuramenti, notarij munus & officium gerat ſub eo iudice, qui vindictam ſanguinis exercere velit, promoueri non poteſt ſiue adhuc Curiæ ſit obnoxius, ſiue ab ea abſolutus fuerit. glo. diſtinct. 51. in princip. gloſ. in cap. aliquantos. ibidem Alberic. in verb. ordinandus. verſic. decimo quinto. Specul. dict. §. iuxta. verſic. item litigioſus. & verſ. facto autem ſi quis. Et hæc eadem irregularitas incurritur ex ipſa officij aſſumptione; etiam ſi nullum iudicium ſanguinis prolatum fuerit, ſicut proxime diximus in iudice: Nam & in clerico in minoribus ordinibus conſtituto, ſi
5 criminalium cauſarum Tabellionatum acceperit ſub principe ſæculari, eo ipſo beneficijs, atque ordinibus priuatus videtur: tradunt Vincent. Ioan. Andr. & Abb. in c. ſicut. ne cler. vel monac. quod ita verum eſt, ſi iam officium exercere cœperit; alioqui priuſquam exercere cęperit, nō videtur verum, vt ſcribit Diaz in praxi canon. c. quinquageſimo tertio: Quando autem Tabellionatus officium, clericis ſit interdictum profuſe tradit Iaſ. in l. 1. §. huius ſtudij. ff. de iuſt. & iur. numero 8.

Inter hos annumerandi etiam ſunt ij. qui ſententiam ipſam dictauerint text. in dict. cap. ſententiam ipſam. vbi omnes Doct. etiam ſi laici ſint, quibus tametſi cauſa ſanguinis non videatur iure interdicta eſſe; tamen ob hoc genus iudicij fiunt indigni ipſo clericatu. ſcribit Ioan. And. in d. c. ſententiam. Dictare autem eum accipimus, qui vel vt aſſeſſor, vel iudex, vel vt iuris peritus, vel vt quilibet nudus miniſter, ſententiæ formam extendat, aut extenſam legat in iudicio. Nam ex hoc ſi ſequatur mors vel mutilatio, ipſe dictator ſit irregularis, etiam ſi non ipſe, ſed alius pronunciet. Hoſt. in d. c. ſententiam. vt refert ac probat Soc. ibid. quarto membro prin. verſ. ſecundo quæritur.

Ad eoſdem Tabelliones proxime accedit ſi clericus in cauſa ſanguinis nihil omnino fecerit vt iudex, aut Tabellio: ſed aliqua ſimpliciter ſcripſerit, vt puta teſtes recipiendo, etiam in forma nō authentica, & in eo iudicio poſtea fiat vin-
7 dicta ſanguinis, hic clericus erit irregularis,

laris,tamquam cooperator iudicij:nam qualiſcumque ſcriptura,aut dictatio ſufficit ad inducendam hãc irregularitatẽ Io.Andr.& Petr.in d.c.ſententiam. quos refert, ac probat Socin. in dicto quarto membro principali. verſic.quinto quæritur.

Propterea Doctores vel Notarij, qui iudicem de cauſa,vel proceſſu informãt
8 vel Regiſtrum ſummant,ad faciliorẽ iudicis inſtructionem,vel eliciunt dubia pro fiſco,vel cõtrarietates,aut exceptiones, & nullitates ad fauorem fiſci, eandem irregularitatem incurrunt, quaſi cooperatores ex ijs, quæ ſcribit Socin. illo loco : hoc tamen verum eſt, quod huiuſmodi copiſtæ, Summiſtæ, & ſimiles informatores,non efficiuntur irregulares,niſi cum ſententia ſanguinis ſortita eſt effectum ſuũ : quia huiuſmodi nuda ſcriptura;& alia adminicula ſine exitu mortis, vel mutilationis non inducere poſſunt irregularitatem. Socin. eodẽ loco ex ſententia Inno.& Doctorum ibi; niſi velimus cautius agere ex ſententia Guliel.quem probat.Archiep. Flor. lib. de cenſuris.c.97.§. 1. ſcilicet, vt omnes prædicti cenſeantur irregulares, etiam effectu non ſecuto, ſaltim quo ad hoc vt Epiſcopalem diſpẽſationem obtineant: ſic igitur in iſtis nudis miniſterijs,vt q̃s dicatur irregularis ſub diſpenſatione res pendet à futuro euentu : Tamen mea quidem ſententia ſi clericus in minoribus ordinibus poſitus, circa hæc verſatus ſit, quia ſeſe euidenter ſubijcit periculo irregularitatis Papalis, maiori pœna ſit dignus, vt difficilius ad altiores ordines promoueri permittatur.

Huc ſpectat ille caſus, ſi clericus clericali officio principi,vel iudici crimina
9 lium deſeruiat; & iudici delatæ fuerint litteræ,quibus continebatur,vt aliquem capiat & ad mortem damnet;Iudex,vero ignarus eorum,quæ in litteris continebãtur iuſſerit huic clerico,etiam ignaro,vt eas litteras aperiret,ac coram eo legeret,ipſe clericus ſi aperiat,&palam legerit,& inde captura, & ſanguinis vindicta ſequatur,irregularis efficitur,ſicut alij ſcribentes,pronunciantes,& dictantes ſententiam propter cooperationem. Ioan.And.in d.cap.ſententiam . quo loco ita in facto cõtigiſſe atteſtatur, & ita reſponſum fuiſſe a Clemente Papa IIII. videtur enim clericus in culpa, quod prius ipſas litteras apud ſe ſecreto non legerit, ſeu ſi tantum temporis illi conceſſum non videbatur, vrgente domino ſubſiſtere debuerat,honeſtam petens excuſationem, cum perueniſſet ad ea verba in quibus de captura, & morte agebatur;facile enim venia apud dominum dignus fuiſſet, quod res illa contraria eſſet clericali officio;ideo faciendo contra hoc ſuum officium,eſt in culpa,arg. cap.ſicut dignum.de homic.& cap.clericis.ne cler.vel mon.& ſi ea ignorantia illum non excuſat : hunc caſum refert,ac probat Socin. in d. 4. membro princip. verſ.ſexto quæritur.

Cui deciſioni illud non fuerit abſurdum addere quod tunc demum prædicta deciſio ꝓcedat,ſi in literis expreſſim de morte,vel mutilatione mentio facta erat, vel delictum exprimebatur, quod morte vel mutilatione dignum erat. At ſi in litteris de ſola captura erat facta mentio,etiam ſi poſtea captus,fuerit vltimo iudicio damnatus, (quia hic nihil videtur cooperari) poſſet defendi quod non videatur eſſe irregularis.

Ad eãdem irregularitatem pertinet, ſi clericus litteras mittat ad iudicem
10 cauſarum criminalium,quibus illũ mo

Digitized by Google

neat,roget,aut mãdet,vt quempiam cer to expreſſo delicto in carcerem trudat: ex qua captura, & incarceratione illo cõperto delicto,mors inſequatur,vel mẽ bri mutilatio: clericus ipſe irregularis efficitur,ex ſentẽtia Hoſt.quã approbat Silu.In verb.homicidium. 3. q.5. verſic. ſeptimum,quod verum eſt, non ſolum ſi noĩe ſuo litteras ſcribat,verum etiam ſi alieno,ſ.vt ſcriba,vt ſecretarius;ſemper enim putatur cooperator;& ideo irregularis eſſe videt: ſicut reliqui dictatores, & ſcribæ accuſationum,vel ſententiarũ, circa vindictam ſanguinis,arg.d.c.ſentẽtiam.ex quo textu cõſequitur: quod idẽ erit,ſi ipſe non ſcribat,ſed alteri dictauerit ipſas literas.

Qua ratione fit,ſi Eṗs, aut quamuis clericus iuriſdictionem temporalem ha
11 beat, & iudices ſuos deputauerit ad iuſtitiam exequendam, ex hoc ſolo non efficit irregularis:at ſi ſpecialis aliquis caſus contigerit,in quo agatur de vindicta ſanguinis, omnino abſtinere debet ab omni cõſilio,verbo,vel ſcripto, iuſſu. mandato,ipſis magiſtratibus faciendo; nec licentiam dare debet ſuis clericis, vel familiaribus,etiam laicis, vt in pendente cauſa ſanguinis examinari ſe permittant, quia ex iſtis ſolis cooperationibus ipſe Epiſcopus,aut clericus fieret irregularis. Quin ſi hæc ſola verba proferret malum eſt hoc facinus eſſe impunitum, & ijs verbis Iudex & magiſtratus moueatur ad ſupplicium mortis vel mutilationis,eo ſolo fieret irregularis,ſicut ille Iudex,qui ſententiam tulerit,Specu. titu.de diſpenſ.§.iuxta. uerſ.quid ſi Epiſcopus.in fin.per tex.in c. ex litteris.de exceſſ. prælat. Quod genus verborum reddit ſemper irregularem Epiſcopum, ac clericum non ſolum ſi ore proprio ꝓferat,verum etiam,ſi per nuncium, aut per Epiſtolam,ob eandem rationem.

Quinimmo etſi nec verbo, nec ſcripto hæc protulerit; ſed ipſi executioni præ-
12 ſens ſit, quaſi auctoritatem præſtando negocijs ſuorum iudicum, efficitur irregularis d.cap. ex litteris. vbi Abb.quod confirmat.Tabien.in verb.irregularitas 2.num.5.

Non tamẽ per hoc dico quod ſi Epiſcopus, vel clericus extra propriam iu-
13 riſdictionem interſint vbi ſanguinis vindicta exercetur,fiãt irregulares, ſed peccant grauiter:crudelis enim nimium eſt qui lætus ad ſpectacula mortis vadit, Greg.dialog.lib.3.capit.37.at ſi cooperẽtur,aut auctoritatem pręſtent, etiam tũc fierent irregulares,ſola enim pręſentia nuda in iudicio ſanguinis irregularitatem inducere non poteſt. Anton. Flor. in lib.de cenſur.cap.97. Conſilium ergo opportunum fuerit,vt Epiſcopi, vel clerici iuriſdictionem temporalem habentes,cum caſus contigerit, quo vel mortis,vel mutilationis pœna immineat, vt caſte,ac ſuccincte loquantur, ne vrgeãt magiſtratum ad ſupplicium ſumendum de reis; ideoque verba hęc facient eum tutũ ab omni irregularitate,ſcilicet, Inquire veritatem, & iuſtitiam facito, probatur text.in cap.Epiſcopus. ne cleric. vel monac.lib.6.Alberic.in verb. homicidium 4.poſt princip. Silu.in verb. homicidium 3.quæſtio.5. in princ. Raym. in titu.de hom. verſic. item nota quod ſi Epiſcopus.

De Accuſatore, ſeu delatore in cauſa ſanguinis.

CAP. VII.

1 *Furem exhibens vel deferens fit irregularis.*
2 *Furem exhibens Iudici,pro recuperandis rebus, non*

non eſt irregularis, ſi proteſtetur nolle de eo ſupplicium ſumi.

3 *Furem ciuiliter conueniens, non eſt irregularis. ſi ille poſtea ſupplicio afficiatur.*

Fur pro leui delicto captus, ſi poſt grauiora deliſta confiteatur, & occidatur, accuſans non eſt irregularis.

4 *Accuſatores in cauſa ſanguinis ſunt irregulares, etiam ante ſententiam.*

Accuſatores etiam inuiti, & ex officio adſtricti ſunt irregulares.

Delatores delictorum faciendorum, vt illis obuietur, non ſunt irregulares.

Accuſatores omnes cauſarum criminalium dum pendent cauſa, promoueri non debent.

Accuſator componens cum reo innocente, promoueri poteſt, ſecus ſi non eſſet innocens.

5 *Accuſans Epiſcopum, & deficiens in probatione promoueri non poteſt.*

Accuſator deficiens in probationibus fit infamis.

Accuſator in probationibus deficiens deponitur.

Calumnioſam exceptionem opponens, & non probans, non eſt promouendus.

Iudices, qui facile credunt calumniatoribus, non ſunt facile promouendi.

Accuſatores quando cauſa pendente promoueri non poſſint.

PRędictis concinne eſt, ſi clericus iudici furem exibeat, aut deferat: nam ſi captus laqueo ſuſpendatur, aut mutiletur, fiet irregularis, qui exibuit &
1 qui detulit, ſicut alij omnes accuſatores, vt paulo inferius dicemus.

Quod genus irregularitatis iam circiter annos mille in vſu erat. Nam apud Gregor. Turon lib. in glor. plurim. martyr. c. 72. traditur, ſacerdotem cui equus furto ſublatus fuerat, adiuiſſe iudicem, & furem indicaſſe, qui cum vltimo ſupplicio fuiſſet damnatus, ſacerdos conſcientia ſtimulis permotus, cenſuræ metu rei ſuæ perſecutionẽ omiſit, vt ille fur liberaretur: ſed cum iudex ſacerdotis interceſſionem nihil faceret, illumq; patibulo ſuſpendiſſet: ſacerdos culpæ ſuæ conſcius ad B. martyris Quintiani tumulum poſtratus, lachrymabundus pœnitentiæ ſui ſigna edebat: factumque eſt vt funis abruptus fuerit: vnde ſuſpenſus viuus decidit in terram: qua re motus Iudex liberum illum dimiſit, ſed ne furta, & delicta maneant impunita, ſi metu irrregularitatis clerici deſiſtant ab accuſationib. conſultum eſt clericis; quod ſi furem intercipiunt, & detineāt, poſſunt eum iudici exhibere, ob cam ſolam cauſam vt res ſublatæ recuperentur; nam ſi non intendant ad mortem, vel mutilationem, non efficiuntur irregulares, etiam ſi iudex de eo ſupplicium ſumpſerit. Specu. titu. de diſpenſat. §. iuxta. verſ. item ſi clericus, quod adeo verum eſt, quod etſi clericus in mente veriſimiliter putauerit, furem exhibitum morte adiudicandum eſſe, ſi ipſe illud non intenderit, irregularis non efficitur, quando recta intentio eſt ſola ad res recuperandas. Abb. in c. poſtulaſti. de homic. Tabien. in verb. irregularitas. 3. num. 8. qui etiam illud addit, quod nec fiet irregularis, etſi in corde mortem furis deſideret.

Propterea quandocumque furem iudici exhibemus petentes, vt citra ſanguinis, vel mutilationis vindictam illũ coerceat, nullam incurrimus irregularitatem, quia huiuſmodi expreſſa proteſtatio purgat hanc labem in materia furti.
2 c. 2. de homic. lib. 6. Hinc fit, quod dādo interſignia furis, vel rerum ablatarũ, nulla incurritur macula irregularitatis. c. tua §. 1. de homic. Silu. in verb. homicidium. 3. q. 5. verſ. ſextũ quia abeſt intētio vindictæ ſanguinis, vel mutilationis; quę res ſufficit in materia ſolius furti ne quis poſſit incurrere irregularitatem, ſi expreſſim fiat proteſtatio. c. poſtulaſti. de homic. Tabien. in verb. irregularitas,

3.nu.8.Alberic.in verb.homicidium.4.
argum.c.in Archiepiſcopatu.de raptori
bus.Specul.d.§ iuxta. verſ. quid ſi cleri-
cus.& ibi Io. And. in additione. & idem
Ioann.And.in d.c.2. & Abb.in d.c.poſtu
3 laſti.Eadem ratione agẽtes iudiciali via
aduerſus furẽ ciuili actione,ſi iudex hac
occaſione rem requirat,& ad ſanguinis
vindictam proceſſerit; non fiunt irregu-
lares,qui rem ſuã perſequebantur, etiã
ſi nõ fuerint proteſtati.gl.in c.Maximia
nus.23. q. 3. Spec.d.§.iuxta. verſ.quid
ſi clericus.Ad idem quoque pertinet, ſi
quis coram Iudice procurauerit furem
capi,ob leuem forſan cauſam, qua nul-
la mors,vel mutilatio debebatur,ſed in
proceſſu cauſę reus faſſus fuerit alia de-
licta, ob quæ ſit vltimo ſupplicio dam-
natus,vel mutilatus,certe ex eo incogi-
tato euentu, non redditur irregularis,q
procurauit reũ capi.Specul. d.§. iuxta.
verſ.& ſunt hæc.in arg.glo.in d.c.Maxi-
mianus. Cautius tamen aget, quiſquis
res ſuas iudicio proſequi volet,ſi expreſ
ſim, ac ſcriptura interueniente proteſte
tur,vt conſulit.d.c.2.gl.& Doct.ibid. de
homic.lib.6.

Declarantur prędicta procedere etiã
in quocumque crimine in quo non ve-
nit pœna mortis vel mutilationis,ſi quis
faciat capi delinquentem a Iudice ſæcu
lari,non ob id efficitur irregularis, ſi ex
illa captura poſtea repertis maiorib.
criminib. vltimo ſupplicio damnetur
reus,vel mutiletur,vt tradit Spe.in d.§.
iuxta.in verſ.& ſunt hæc in augmẽtum.

Idem quoq:irregularitatis genus in-
currunt accuſatores cuiuſcunq; delicti,
qui præcipue cooperatores putantur ip
4 ſius iudicij.d.c.ſententiam.ne cleric.vel
mon.& c.clericis.eo.tit.gl. & Doct.in c.
aliquantos.diſt.51.Socin.in d.c.ſenten-
tiam.in quarto mẽbro principali. verſ.
ſecundo quæritur.Nã ſecuta morte, vel
mutilatione eadẽ irregularitas ab ipſis
incurritur.Specul.d.§. iuxta.verſ. item
percuſſor.& in verſ.facto autem ſi quis.
Quæ res adeo vera eſt, quod etſi non-
dum ſit lata ſententia ſanguinis, tamen
dum cauſa pendet,accuſator promoue-
ri non debet, odio eius periculi, quod
imminet,ſcilicet ne fiat irregularis,ſi ſã
guinis ſententia ſequatur,vt ſenſit Hug.
in c.ſi quis poſt:diſtinc.51.quem refert
ac probat Specul.in d.§.iuxta. verſ. ſed
quid de iudice.& verſ.quanto autem.li-
cet contrarium videatur ſentire Soc.in
d.c.ſentẽtiam.in 4.membro princ.verſ.
quarto quærĩt. ſed cautior eſt prior ſen
tẽtia,vt nõ ꝓmoueatur;ne ſi promouea
tur, & poſtea ſententia ſanguinis fera-
tur,videatur irregularis factus,& inuti-
liter promotus.

Inter Accuſatores non ſunt annume-
rãdi Epiſcopi, aut prædicatores vel alij
quicumque corripiunt, aut obiurgant
delicta publice etiam nominatim: nam
ſi iudices, ob id procedant, & iudicium
ſanguinis ferant,corripientes; & obiur-
gantes nõ ſunt irregulares,habetur exẽ-
plum Ioannis Chryſoſtomi,qui popula-
ri homilia Eutropium conſulem publi-
ce præſẽte Arcadio Imperatore obiur-
gauit.qua re motus Imp̃ator Eutropio,
& Cõſulatus dignitatem,& caput iuſſit
amputari ob eius crimina,ſcribit ex So-
crate Caſſiod.hiſt.tripart.lib.10. c.4. &
eſt ratio quia correctio etiã publica eſt
de iure diuino,Clama neceſſes, annũtia
populo huic ſcelera eius.Iſa.cap.58. &
Paul.ad Timot.1.c.5.Peccantes coram
omnibus argue.& ad Tit.cap.1. increpa
illos dure:non igitur debet ceſſare incre
patio ob hoc ipſum,quod ſcilicet magi-
ſtratus ſit poſtea dannaturus reum ad
mortem.

Huc

Digitized by Google

Huc ſpectat quæſtio de qua in contingenti cauſa rogatus reſpõdi. Vir probus ſacerdos detulit ad Epiſcopum inceſtuoſum quendam iam diffamatum, vti corrigeretur canonicè: Eps teſtes examinauit: acta illa furtim fuere ſublata, delata que ad Iudicem ſæcularem, vnde ſecuta eſt mors inceſtuoſi: certe neque accuſator, neque teſtes ſunt participes mortis exactis coram Epiſcopo, ſecus ſi adijſſent ſæcularem iudicem.

Illud vero eſt paulò minus dubitabile ſi (vt in Tuſcia) publici quidam conſtituantur vicorum rectores; quorum munus eſt quicquid infra eius vici terminos delinquitur, ſcripto deferant ad iudicem ex officio per iuſiurandum aſſumpto; deferunt enim delictũ, & delinquentem, ſi nouerint; quam ob delationem iudices procedunt ad plenariam inquiſitionem, vſque ad vindictam ſanguinis; propterea omnes hos puto effici irregulares, etiam ſi nullius mortem intendãt: Nam ſi quis conſultus de iure ſuper caſu pendenti reſpondeat, reum cuius nomen ignoret, dignum eſſe ſupplicio, conſultor efficitur irregularis, vt lãtius dicemus infra cum de aduocato agendum erit.

Delatores vero delictorum, quæ facta non ſunt, ſed fieri parantur, vt illis iudices obuient, ſi proteſtentur ſe deferre eo animo, vt faciendo delicto obuiari poſſit, & non de reis ſupplicium ſumatur, effugiũt irregularitatem ex Nauar. de irregul. num. 117. quem recte ſentire puto ex verbis S. Thom. quodl. 1. artic. 16. vbi dicit de peccato futuro, quod eſt periculoſum multitudini, vel ſpiritualiter, vel corporaliter culpa occultari non debet; tunc. n. ſtatim periculo occurrere oportet, reuelando prȩlato: quia in talibus caſibus ceſſat monitio Euangelica, quæ dicit, ſi peccauerit de prȩterito, non autem ſi peccare intẽdat de futuro: & cum eadẽ ſentẽtia trãſeunt canoniſtæ vt tradit Dec. in c. cum non ab homine, col. 3. verſ. & ſacerdos de iudic.

Accuſatores quoque extra ſanguinis vindictam, ab ordinibus excluduntur, aliam ob cauſam, ſi adhuc accuſatio pẽdeat: Nam quia imminet periculum deſertionis, vel defectus probationis, aut præuaricationis, vnde forſan calumniatores declarari poterunt, vel ad talionẽ dãnari, aut infamia notari, ideo iure debent interim prohiberi, ne promoueantur. Spec. d. §. iuxta, verſ. item accuſator; quod fecit S. Aug. nam cum Bonifacius presbyter de impudicitia alterum accuſaſſet, idque non probaret, dum cauſa improbata penderet, miniſteriũ aliquandiu ei interdixit, vt conſtat ex Aug. epiſ. 137. ad clerum Hippon. verſ. Proinde cariſſimi. retulit & Lipom. vit. SS. to. 2. in vita S. Felicis. Sed ſi ante ſententiam, cum reo accuſato concordauerint, quia forſan innocens erat reus, poterit hoc caſu promoueri, quia ſicut reus illo caſu habetur pro abſoluto, ita & ipſe accuſator, c. ſi quem pœnituerit, 2. q. 3. Sed ſi reus non eſſet innocens, tunc accuſator concordando fieret præuaricator, & tamquam infamis reijceretur d. cap. ſi quem pœnituerit in princ.

Hinc illud conſequitur, quod quicumque accuſat Epiſcopum, ſi in probatione defecerit, non ſolum ab ordinibus arcetur, ſed & ab ipſa communione, probatur in cap. ſi quis Epiſcopum, 2. q. 3. & nec quidem poſt pœnitentiam promoueri poterit. Conc. Carthag. IV. c. quinquageſimo quinto. habetur. diſt. 46. capit. accuſatores. Nam deficiens in probatione huiuſmodi accuſationis, fit infamis, ſaltim per ſententiam. text.

& glo. in ca. ſi quis circa 2. q. 3. Quinimmo non ſolum accuſator calumnioſus Epiſcopi, ſed & cuiuſlibet inferioris ordinis, ſi in probatione defecerit, ab ordine deponitur, c. 1. & 2. de calum. Quod etiã verum eſt non ſolum in accuſatore, ſed & in proponente calũnioſam exceptionem, in qua probanda deficiat, argum. eorum quæ ſcribit Spec. in c. ſi forte per illum text. de elect. lib. 6. Idem quoque erit in omni falſo delatore. cap. delatori 5. q. 6.

Nec ſoli iſti falſi delatores, accuſatores, vel falſas exceptiones opponentes, culpam incurrunt prædictam, verũ etiã iudices qui facile eis credunt c. non ſolũ. 11. q. 3. ſæpe enim ex huiuſmodi præcipiti credulitate uiri Sanctiſſimi vexãtur iniuſte, & propterea cum S. Agapitus Papa cognouiſſet ſe nimis præcipitem fuiſſe in credendo calumnijs contra quendam Epiſcopum, ſtatuit nõ eſſe quicquã agendũ per ſolas ſurreptiones, ſed ſemper maturo iudicio, & cum longanimitate procedendum, vt conſtat prat. ſpirit. c. 150. Lipom. tom. 7.

Eadem ratione cum ſanctimoniales Tabenneſiotæ facile crediſſent calumniæ aduerſus vnam ex ſororibus ſeptennali pœnitentia, vt ab Euchariſtia abſtinerẽt punitæ ſunt, vt ſcribit Pallad. Cappad. in vita Tabenneſiotarũ fœminarum ſed in cauſis Epiſcoporum qua cautione agendum ſit, ne temere calumniam patiantur, docet Euſeb. I. Papa Epiſt. 1. vbi copioſe de ea re tradit.

Conſiderandum eſt igitur, & diligenter animaduertendum circa hos accuſatores, quando accuſationis cauſa fuerit deſtituta, an per deſertionem ſolam, an per pactionem cum Reo, qui vere deliquerat, quia forte hoc caſu, vt diximus, infamiam incurreret, gl. in c. Euphemiũ. 2. q. 3. & in d. c. ſi quem pęnituerit. in princ. eſt enim turpius media pactione cum reo cauſam deſerere, quam ſpõte liti cedere, ex gl. in d. c. Euphemiũ in prin. & C. ad Turpil. l. 2. ſed ſi alio modo cauſam deſeruerit, quam pactione, vt calumniator punitur d. c. 1. & 2. de cal. & infamis fit. 6. q. 1. c. ex merito. & d. ca. ſi quis circa. vnde perinde erit irregularis atq; alij infames.

Quod vero diximus, accuſatores cauſa pendente promoueri non poſſe, id verum eſt præcipue in illis cauſis, quib. pęna talionis, vel infamia, vel alia ſimilis pœna debetur accuſatori, in euentu deſertionis, vel tranſactionis cũ reo: Ideo accuſans eum, qui ob publica, vel priuata ratiocinia eſt obligatus, licet ad dolũ agere videatur, tamen quia eo caſu accuſator ad talionem teneri non poteſt, lite pendente poterit promoueri, ex ſententia Archid. in c. tantis. diſt. 81. ſed mea quidem ſententia, etſi talionis ratio non habeatur, poſſet declarari calumniator ſeu præuaricator, ideo ſicut alij deſertores, calumniatores, & præuaricatores quaſi infames interim promoueri non poſſe, magis tutum eſt, ne ordo ſacer ſubijciatur periculo incurrendæ infamiæ, vt ſupra diximus.

De teſtium irregularitate in cauſa ſanguinis.

CAP. VIII.

1 *Teſtis in cauſa ſanguinis eſt irregularis.*
2 *Teſtis etiam coactus, incurrit irregularitatem.*
Teſtis interrogatus extra iudicium, quomodo reſpondebit, vt euitet irregularitatem.
Teſtis videtur eſſe, qui indicat viam, qua reus iuit, vt capiatur
3 *Reum prodere, vel contra eum teſtificari, quo ad irregularitatem paria ſunt.*

4 Furem

4 *Furem prodere etiam iure canonico, nemo tenetur vbi imminet periculum mortis.*
5 *Teſtis ſententiæ ſanguinis, & teſtes torturæ, & teſtes de mala fama, ſunt irregulares.*

NEmo tantum cooperatur iudicio
ſanguinis, quantum ipſe teſtis.
a quo totius criminis veritas elicitur;
& ſuper cuius atteſtatione firmatur ſen
tentia: vnde ſicut iudex ita & ipſe teſtis
irregularis efficitur, arg. d. cap. ſenten-
tiam, ne cler. vel monac. hoc ſcribit
Specul. in tit. de diſpenſ. §. iuxta. verſic.
1 item litigioſus. & verſic. facto autem ſi
quis. Socin. in d. cap. ſententiam. in 4.
membro principali. verſic. ſecundo quæ
ritur, & ita concludunt omnes Summi-
ſtæ: Nec ſuffragari poteſt teſti, quod in-
uitus teſtimonium tulerit, quaſi ex iudi-
cis præcepto coactus, nam etiam ſi quis
per vim, vel metum, qui in virum con-
2 ſtantem cadat, cogatur delinquentem
exhibere, & reuelare, ſemper erit irregu
laris, ſi ille puniatur ad mortem, vel mu
tilationem; quia illa vis excuſat quidem
a peccato; ſed non ab irregularitate. Ta
bien. in verb. irregularitas. 2. nu. 22. & ſic
eſt caſus notabilis, quo quis per vim effi
citur irregularis.

Ideo ad euitandum hoc genus irregu
laritatis conſulunt Doct. quod ſi quis ex
tra iudicium cogatur iudicare furem,
vtatur ancipiti locutione, & cauilloſis
reſponſis, vt nec mendacium aſſerat, nec
furē indicet. Spec. in d. §. iuxta. verſ. q d
ſi iudex. Alioqui ſi dum ſatellites furem
inſequuntur, & tibi iubeant vt illis indi-
ces qua ierit. ſi indicaueris, & illi inſequē
tes interceperint eum, vnde damnatus
ſit ad vltimum ſupplicium, tu qui viam
indicaſti effectus es irregularis. Silu. in
verbo homici. 3. q. 7. verſ. ſexto. Imo etſi
non expreſſim indicaſti, ſed ex verbis
tuis conijciunt vbi fur ſit, adhuc es irre
gularis: exemplum eſt, ſi conſtitutus in
biuio te ſatelles interroget, qua via ierit
tu reſpondeas hac non iuit, certe conſe-
quens eſt quod altera via ierit, ideo indi
caſſe videris. Silu. d. verſ. ſextum. Hæc ve
ra ſunt extra iudicium. nam cauillari li-
cet, ſicut etiam nolle reſpondere; at in iu
dicio ubi ueritas ſola explicanda, & non
retigenda, ambiguis verbis non eſt vtē-
dum propter periurium.

Et tametſi inter prodere, vel reuela-
3 re delinquentes, & ſuper delicto teſtifica
ri magnum ſit diſcrimen; tamen quo ad
labem irregularitatis, ſunt eiuſdem effe-
ctus. Abb. in c. qui cum fure. de fur. Ideo
licet de iure canonico vnuſquiſque pro
dere, & indicare teneatur furē domino.
d. c. qui cum fure. Tamen illud procedit
quoad hoc vt ſubminiſtret dño quomo-
do, & a quo rem ſuam poſſit repetere, vt
innuunt verba illius c. & ibi gl. & Doct.
at ſi timeri veroſimiliter poteſt de mor
4 te, aut mutilatione furis, nec ipſo iure
canonico tenetur quis indicare furem.
Hoſt. in d. c. qui cum fure, quem ibi Abb.
refert.

Teſtes pterea accipere debemus eos;
non ſolum qui ad delictum probandum
ſunt inducti; ſed etiam illi qui adferun
tur in pronuncianda ſententia. Nā ſicut
notarius irregularis eſt, quaſi publicus
teſtis ſentētię, ita & reliqui omnes teſtes
eadem ratione. Et ideo teſtes in tortura
5 vel alijs partibus proceſſus præiudiciali
bus reo, rogati, non carēt ſcrupulo irre
gularitatis ſi ille moriatur, vel mutilet,
ſicut diximus ſupra in cooperatoribus,
ſummiſtis, copiſtis, atque alijs huiuſmo-
di: & ideo dico quod teſtis, qui non de-
poſuit de delicto quia ignorat, ſed inter
rogatus de fama, de ea deponat, eſt coo
perator iudicij: idem de eo, qui interro-
gatus an reus ſit ſolitus ferre arma, vel

noctu vagari,& de ijs reſponderit, quia per hoc aggrauatur opinio rei,teſtis eſt cooperator:idem dico de illo teſte, qui interrogatur de minis,atq;alijs verbis, ſuper quibus iudex fundat ſuam inquiſitionem homicidij, ſemper enim iſtis caſibus teſtis efficitur irregularis, ſecuta morte,vel mutilatione,ex iuribus ſupra citatis,& ob eandem rationem.

De Aduocatis, procuratoribus, & ſollicitatoribus fiſci, vel Accuſatoris.

CAP. IX.

1 *Aduocatus fiſci a quo primum inſtitutus.*
Fiſci procurator eſt irregularis,ex aſſumptione ipſius officij tantum.
Fiſci patrocinium,& iudicium aſſumentes,an ante executionem ſanguinis ſint irregulares.
2 *Reorum patroni ſunt irregulares ex periculo talionis.*
3 *Clerici quando non debeant patrocinari pro reis.*
Clerici exemplum,qui factus eſt irregularis ob patrocinium præſtitum pro fratre.
Clericis Forenſes exercitationes interdictæ.
4 *Clericis conſilia dantur, quomodo pro reis patrocinium præſtare poſſint.*
Clericus non debet exceptiones obijcere libello accuſatoris,nec exceptionem calumniæ.
Clericus non excuſatur in iudicio exhibens ſcripturas aduocatorum.
5 *Clericus etiam in minoribus prohibetur forenſis exercitatio in criminalibus.*
6 *Appellan: pro reo,quando fiat irregularis.*
Appellatio extinguit iudicatum, ſeu ſententiam.
7 *Doctor conſultus de pœna delicti, fit irregularis; idem ſi conſulat pro reo, vt damnetur accuſator.*
8 *Inquiſitiones ſancti officij nunquam ſub ſunt periculo irregularitatis,etiam ſi de ſanguinis vindicta agatur.*
Doctor conſultus de pœna delicti,quod non pendet in facto,non eſt irregularis.
9 *Clerici poſſunt leges,& ſtatuta condere, in quibus ſit pœna ſanguinis.*
10 *Principes imponentes pœnam ſanguinis delictis, non ſunt irregulares, ſi facto ſecuto iudices poſtea exequantur.*
Doctor referens varietates opinionum in iudicio ſanguinis,non fit irregularis.

Sane ſicut accuſatorem iam demonſtrauimus irregularem effici, ita quoque eius patroni,aduocati, vel procuratores, eodem iure cenſeri debent, quodcumque illis officij nomen imponatur, per quod fiſco, aut accuſatori aſſiſtant: fiſci enim a duocatus iure inſtitutus eſt, & primus omnium eum inſtituit
1 Hadrianus, vt refert Spartianus; ideo qui deficientibus accuſatoribus, delicta conquirenda ſuggerit, & aduerſus reos pro fiſco ad mortem vel mutilationem cauſam agit,tantam irregularitatis notam contrahit, quantam ipſe fiſcus,vel magiſtratus,tex.glo.& Doct.in cap. aliquantos.diſtin. 51. Innocentius I. Papa in epiſt. 24. ad ſynodum Toletanam. cap. 2.& videtur text. in cap. illud. 23. quæſtio. 4. quamobrem ſicut in iudice dixeramus, quod per aſſumptionem ipſius officij, etiam ſi nullum adhuc iudicium ſanguinis pronunciauerit, fit irregularis ex ſententia Hug. in cap. ſi quis poſt. diſtin. 51. quem probat Spec. in titu. de diſpenſat. §. iuxta. verſ. ſed quid de iudice.& verſ.quanto autem,ita quoque in hoc patrono, aduocato, vel procuratore officium aſſumentibus, in iudicio ſanguinis; nam ipſo officio pendente irregulares videntur, & promoueri non debent: quod ſi aliquandiu officium exercuerint, & pro fiſco, vel accuſatore patrocinati ſint in iudicio, quo dedebatur vindicta ſanguinis, quæ non habuerit effectum, ſaltim Epiſcopi diſpenſatio requiritur, cum Papæ eſſet requirenda, ſi fuiſſet executio ſanguinis facta; vt diximus cum de iudice ageremus

Digitized by Google

remus. Et licèt Socin. in d.c. ſententiã, te neat contrarium, ibi in quarto membro principali, verſ. tertio quæritur. & verſ. quarto quæritur, ſcilicet quod ipſa acce ptatio officij nõ inducat irregularitatẽ: tamẽ Hugutionis opinio eſt tutior, ideo tenenda: vt in ſimili dicit glo. in d. cap. aliquantos, & argum. eorum, quę diximus in eo. qui acceptat officium iudicis ſupra hoc libro. Ideo dum in hoc officio perſeuerant nullo modo ſunt promouendi, nec ab Epiſcopo diſpẽſari debent: nam poſſent præuaricari, deſerere cauſam, calumniari: vnde quia infamia notari poſſent, non eſt conferendus ordo ſub tanto periculo; poſſet etiam ſequi ipſe effectus vltimi ſupplicij in cauſis, pro quibus patrocinantur, ideo nullo modo ſunt admittendi, ne contingat cum fuerint ordinati ex dicta cauſa inutiliter videri eos ordinatos.

Nec ſolum hæc vera ſunt in patrocinio accuſatoris; Verum etiam in patro-
2 cinio rei falſo accuſati; nam irregulares efficiuntur, ſicut patroni accuſatoris. gl. in d. cap. aliquantos, ibid. Archidiacon. Specul. dicto §. iuxta. verſic. item litigioſus, & verſ. facto autem ſi quis, & idem Specul. in titul. de aduocat. §. obijcitur. verſ. in cauſa autem. Propterea dicebat Hoſt. in cap. 1. de poſtul. quod etſi accuſati defenſio aliquando ſit clericis permiſſa, argum. c. reos. v. 23. q. 5. & cap. inter alia de immun. eccleſ. tamen eos abſtinere hortatur; contingere enim põt, quod ipſorum culpa, vel imperitia, aut negligentia, accuſatus damnetur: vel ſi nocens reus ſit, nimijs ſubtilitatibus, aut cauillosis allegationibus, accuſatus abſoluatur; accuſator vero ad talionem damnetur, vel ad mutilationem; quibus caſibus ſemper accuſati defenſor fieret irregularis, vt ille ibi ſcribit, ſi videlicet in ſacris erat & beneficiatus. Abb. in d. capit. ſententiam, & Nauar. de irregul. capitu. vigeſimo ſeptimo, num. 217. in fin. Qua ratione idem Hoſtien. in capit. ad audientiam, de homicid. narrat cleri cum in criminali cauſa ſuſcepiſſe fratris ſui patrocinium, atque adeo ſolerter cauſam defendiſſe, vt abſolutus fuerit, ſed ipſum clericum irregularem effectum, quoniam accuſator decapitatus eſt, etiam ſi clericus defenſor, nec cogitarit, nec intenderit; quia in culpa fuit dando operam negocio, a quo facile mortis cauſa ſequi poterat, eſt enim interdicta clericis, hæc forenſis exercitatio, & rei illicitæ operam dare videntur propter hoc periculum: Idem Hoſtienſ. in ſumm. in tit. de obligat. ad ratiocin. §. quod ſi quis obligatus, verſic. quid de criminalibus, & in titu. de poſtulatio. §. ad quem pertinet. verſicu. illud tamen. & in titu. de homicid. §. quæ pœna. verſicul. illud autem certum eſt. vt fuſius ſcribit Socin. in dicto cap. ſententiam, in quarto membro princip. verſicu tertio quæritur, & ante eum Ioann. And. hanc eandem retulit quæſtionem in additio. ad Specul. titul. de aduocat. §. obijcitur verſiculo. in cauſa autem.

Sed ne nimia impietas videatur, ſi hac via reorum defenſio prohibeatur,
4 quatuor modis defenſores reorũ irregularitatem euitabunt. Primus eſt ſi initio rei defenſionẽ ſuſcipere velle prædicet, cum tamen non ſuſcipiat; nam forſan ob id accuſator deſiſtet, vel negliget. Ideo ſi hac intentione ſeſe defenſorem ſcribi permittat, non erit irregularis; Secundus eſt, vt extra iudicium omni conatu ſtudeat accuſatori perſuadere, vt cauſam deſerat ante inſcriptionem; nam eo caſu accuſator deſerens non dici-

dicitur deſertor, ſi ante inſcriptionē deſerat, c. licet. de accuſ. Tertius modus eſt vt poſt hanc præmonitionem coram iudice proteſtetur ſe nullam accuſatoris pœnam intendere, ſed ſolā rei defenſionem. Propterea contra accuſatoris libellum non debet excipiendo petere, quod inſcriptio fiat, quia eo modo induceret accuſatorem ad periculum Talionis: ſufficit autem excipere ſe non teneri reſpondere: Ideo hanc proteſtationem ſæpius iterare debet, & nihil contra eam facere ſecūdum not. in c. cum M. de conſtitut. Eadem quoq; ratione non obijciet exceptionem calumniæ accuſatori; quæ omnia ſi diligēter obſeruabit, tutus erit ab omni irregularitate, c. 2. de homicid. lib. 6. aut ſaltim ſumma facilitate diſpēſabitur. Sed ſi huiuſmodi exceptiones inſcriptionis, vel calumniæ, ab aduocatis fiant pro conſuetudine, & ſtylo aduocatorum, clericus vero defenſor, & ſollicitator harum rerū ignarus permittat in iudicio deduci, in culpa eſt tamquam particeps, & cooperator, ſi per iſtas exceptiones accuſator vſque ad ſanguinem, vel mutilationem puniatur. Eſt etiam quartus modus euitandę irregularitatis prædictæ, ſi reo abſoluto, clericus defenſor nitatur omni nixu, vt pœna corporalis, quæ accuſatori debetur ob deſertionem, vel defectum probationum, vel ob calumniam, aut præuaricationē conuertatur in exilium, aut pecuniariam, aut in carcerationem, honorumve priuationem, quod cautius fecerit, ſi ab initio aſſumptę defenſionis a iudice impetrauerit; & hæc tam piè, quam doctè ſcripſit Hoſt. quem ſequendo retulit Socin. in d. verſ. Tertio quæritur: quorum ſententiā, quia magnæ auctoritatis eſt; ſequendam eſſe nemo dubitabit: quin etſi aliquibus videri poſſit hæc vera eſſe in illis clericis, qui in ſacris ordinibus conſtituti ſint, tamen verius eſt procedere 5 etiam in minorib. ordinib. nam illis quoque hæc forenſis defenſio criminalis interdicta eſt. Abb. in c. fi. de poſtul.

Ex ijs illud notatu dignum conſequitur; vt non ſolum rei accuſati defenſor fiat irregularis, ſi accuſator dānetur; verum etiam ille qui nullam pro reo egit defenſionem, ſed ipſo reo damnato, appellauit; nam ſi recognita cauſa abſolua- 6 tur, & poſtea accuſator damnetur, non effugit irregularitatem hic qui appellauit. gl. in d. c. aliquantos, ex ſentētia Bazziani gloſſatoris vetuſtiſſimi; refert tñ ibi Archid. ꝙ Lau. ſentiebat clericū appellare quidem poſſe, ſed cauſam appellationis proſequi nō poſſe; cuius ſententia æquiſſima eſt, ſi procurauit nudum actum appellationis. l. ſi fuit factus procurator ad vnum iſtum actum appellationis; & eſt ratio quia appellatio reſcindit præterita, & extinguit pronunciata, l. 1. in fi. ff. ad Turp. Ideo nullum præiudicium facit actori appellans; Idemq; erit ſi ſine mandato appellaſſet, & infra terminum legitimum fuiſſet ratificata appellatio, eſt enim eadē ratio: ſed ſi mandatum factum fuiſſet pro tota cauſa appellationis, & ipſe clericus appellaſſet, eo caſu acceptauit mandatum, & onus defenſionis; quare ſiue proſequatur, ſiue ſubſtituat alium procuratorem loco ſui, fieret irregularis, ſi per illam proſecutionem appellationis actor fuerit damnatus ad mortem; vel mutilationem ex d. gloſ. & Bazziano.

Ad hoc caput opportune accedit illa irregularitas, quam incurrit iuriſconſultus, qui de iure interrogatus, quę pœna debeatur alicui delicto deducto in iudicio; nam ſi reſponderit deberi vindictā ſanguinis, vel mutilationem, fit irregularis,

laris,

Digitized by Google

laris,ſi iudex ſequatur reſponſum eius; & effectum ſortiatur ſentẽtia:arg.d.cap. ſententiam.Spec.d.§.iuxta.verſ.ſed quę ritur quando.quo loco ait id etiam verũ eſſe,ſi diu poſt ſententia effectum ſortiatur.Idque non ſolum procedit in conſultore contra reum, ſed etiam in conſultore pro reo,ita quod conſulendo pro abſolutione perſuaſus iudex puniat accuſatorem; nam damnato accuſatore hic cõ
7 ſultor in culpa eſt, & irregularis efficietur,ſicut aduocatus,& patronus rei,de quo paulo ante diximus:tradit Abbas in c.clericis.ne cler.vel monac.cogitare.n. debuit. poſſe imminere periculum mortis,vel mutilationis in accuſatore,vt ibi ipſe dicit.

Hæc autem limitanda ſunt, vt nõ procedant in ſacro officio inquiſitionis hæ
8 reticæ prauitatis.Nam quiſquis ſiue clericus,ſiue Epiſcopus,ſiue Cardinalis,interſit in congregationibus inquiſitionũ, in quib. tractatur de aliquo delicto deducto in iudicium, in quo veniat imponenda pœna ſanguinis.conſulendo,dando votum, vel decretando nullam incurrunt irregularitatem, quaſi diſpenſati fauore sãcti Officij inquiſitionis, vt decreuit fel.recor.Paul.IIII.die 29.Aprilis 1557.vt refert iudiciale inquiſitorum, in decreto 4.

Regula igitur iſtius irregularitatis ꝓcedit extra cauſas ſacri officij inquiſitionis, & quotieſcũque hic conſultor cõſulit ſuper facto contingenti, & in iudicio deducto:alioquin ſi extra contingentiam facti,quæſtio in dubium trahatur, nulla incurritur irregularitas;Nã & clerici de iure reſpõdere poſſunt, & opinari,quod certis caſibus vltimum ſuppliciũ,vel mutilatatio debeatur; ꝓpterea componentes tractatus, commẽtarios, vel conſilia criminalia, quibus iudices inſtruunt pro futuris caſibus de infligendis pœnis corporalibus,de modo, & forma procedendi,aut iudicandi,nullam incurrunt irregularitatem, etiam ſi iudices ſequentes cõſilia, & opiniones illorum vindictam ſanguinis exerceant: Nã
9 clericis nõ eſt interdictum leges & ſtatuta facere,vel compilare, aut principi cõſulere,vt certis delictis irroget pœnã vltimi ſupplicij,vel mutilationis:nulla enim ĩcurritur irregularitas per hęc Innoc.in c.ad audientiam.de homic.Bald. in auth.habita.C.ne fil.pro patr.Specul. in d.§.iuxta. verſ. quid ſi iudex.gl.in c. omnis,diſt.3.vbi Archi.Hoſt.in c.ex litteris.de exceſſ.prælа.Abb. in c.1.de furt. Hug.in d.c.omnis.Silu. in verb. homic. 3.q.5.verſ. quartũ.Sicut enim ipſi principes leges condentes,per quas vindictã ſanguinis comminantur, numquam fiũt
10 irregulares, etiã ſi per iudices ipſorũ executioni mandentur.Archid. 23.q.5. cap.officia.Silu.in d.verb.homic.3.q.7. verſ.nonum.Tabien.in verb. irregularitas.2.num.4. ita clerici,qui principi de condendis legib.& earum pœnis conſulũt,irregulares non fiunt, etiã ſi in iudicio caſus poſtea euenerit, & legis pœna fuerit obſeruata,ſcribit Dominic.in c.ſi. diſt. 3. Bald.d.auth.habita;quem refert Io.de Anan.in d.c.ad audientiam.col.3. verſ. tertio quæritur.

Nam licet Papa proprijs manib. aliquem occidens etiam legem exequẽdo, videatur indigne agere: tamen legem condere ſub pæna mortis,aut mutilationis,vt princeps ſupremæ poteſtatis, abſque omni controuerſia poteſt.Innoc. & Bald.in cap.ſecundo. de maior. & obed. Diaz in praxi canon.cap.56. eandemq; auctoritatem alijs delegare poteſt, ne illi irregularitate notantur.

Quod vero diximus iuris peritos conſu-

conſulentes, aut tractatus facientes, in quibus cōſulunt, aut docent iudices certa quædam delicta vltimo ſupplicio punire, non offici irregulares, falſum erit ſi inique reſponderint, aut ſcripſerint, vel docuerint: Nam ſi iudex ſequatur illorū iniquam ſententiam, etiam ipſi efficiuntur irregulares, quia in culpa ſunt. Spec. in d. §. iuxta. ver. quin ſi iudex. Tabien. in verb. irregularitas 2. nume. 10. illi vero conſultores, qui diuerſas ſcriptorū ſententias referunt, etiam circa caſum contingentem, & in iudicio pendentem, nullam contrahunt irregularitatem. Specu. d. verſic. quid ſi iudex. at ſi relatis hinc inde ſententijs diuerſis, ſuam adferant, aut quam ſequātur, fiēt irregulares, ſi ex eorum concluſione iudex ſumpſerit ſupplicium de reo. d. cap. ex litteris. de exceſſ. prælat. Specul. dicto verſicu. quid ſi iudex. Raym. titu. de homicid. verſicu. item nota.

De executore, vindictæ ſanguinis.

CAP. X.

1 *Executor curiæ, propter iuramentum quo aſtringitur illi, eſt irregularis.*
Executor ex officio ſanguinis, etiam ſine iuramento, eſt irregularis.
Executor propriæ ſententiæ, etiam ſi princeps ſit, ſit irregularis.
Samuel non fuit irregularis occidendo Agag.
2 *Bargelli, & alij ſatellites ſunt irregulares.*
Torturæ miniſtri ſunt omnes irregulares, & ligna dantes, ac ſimiles ſunt omnes irregulares.
3 *Executoris cooperatores dicuntur etiam, qui ſolis verbis cooperantur, ideo irregulares.*
Campanæ ſonitus an cauſet irregularitatem.
4 *Executori aſſiſtentes vt defendant ſunt irregulares.*
5 *Inquiſitores mandantes comburi hæreticos non ſunt irregulares.*
Inquiſitores, & conſultores, nunquam ſunt irregulares ex votis in iudicio ſanguinis.
6 *Nuncij, curſores, mandatarij in iudicio ſanguinis ſunt irregulares.*
7 *Purgatio per ignem, vel ferrum ignitum inducit irregularitatem iudicibus.*
Benedicens pugiles, aut gladios pro purgatione canonica, eſt irregularis.

NVnc de executorum irregularitatibus agendum eſt, quorum duo genera in iure reperiuntur, vnum eorum, qui curiæ per iuſiurandum adſtricti ſunt, & ij ob hunc nexum ab ordinibus excluduntur, etiam ſi nil egerint circa ſanguinis vindictam; nam, vt promoueri poſſint, debent ab eo nexu liberari, vt diximus ſupra in alijs curiæ obnoxijs. Alterum genus eſt eorum, qui ꝓprio corpore ſanguinis vltionem, aut exercent; aut exercendę pręfecti ſunt, & ij etiam ſi nullo nexu adſtringantur, omnino irregulares fiūt, ſicut iudex accuſator, ac reliqui ipſius iudicij participes. tex. in cap. ſententiam. ne cler. vel mon. Specul. in tit. de diſpenſ. §. iuxta. verſ. itē litigioſus. Quod vſque adeo verum eſt, quod ſi quātalibet quis dignitate Eccleſiaſtica emineat, & legem ſuam, vel alterius, quæ ſupplicum comminatur, exequi volens proprijs manibus occiderit, aut mutilarit, incurret irregularitatem. Innoc. & Baldi. in c. 2. in fi. de maiorit. & obed. vt refert Diaz in praxi canon. c. quinquageſimo ſexto. & licet hoc cōtingere nūquam poſſit in perſona egregia, tamē Samuel Agag Regē proprijs manibus in fruſta partitus eſt, impetu ſpiritus Dei. 1. Reg. capitu. decimoquinto, quod propterea non eſt in exemplum trahendum.

Nec vero ipſe, qui vltimum ſupplicium proprio corpore exequitur ſolus fit irregularis, verūetiā omnes ipſius Co-
2 mites, ſatellites, milites iuſtitiæ, lictores,

res,quos vulgus birros,& bargellos vocat,qui quoniam executorem aſſociantur quando vindicta ſanguinis exercetur, & parati ſunt ad defenſionem contra eos, qui reum damnatum liberare voluerint, & quia reum captura Iudici exhibuerunt, ſemper ſunt irregulares. Tabien.in verb.irregularitas.2. nu. 20. & in verb.irregularitas 3.nu. 24.

Inter executores eos quoque adſcribimus, qui damnati ad mortem in tortura funem traxerunt, aut alligarunt vt rei confeſſionẽ extorquerent, aut aliud quid ſimile torturæ fecerint Innoc. I. Papa Epiſt.3.c.3.habetur 23.q.4.c.quæſitum,ſicut & illos,qui inſtrumenta deferunt ad exercendam vindictam ſanguinis parata,vt funes,malleos,gladios,cippos,tigna,dolabras,ſcalas: nã ij omnes cooperatores ſunt,ideo irregulares. Sil. in verb.homicidium, 3.q.2.verſ. ſecundum:ille etiã,qui gladios, aut dolabras acuit,executioni paratas,fit irregularis Tab.in verb.irregularitas,3.num.25.

Illos quoq; dicimus irregulares, qui comburendis viuis hæreticis, vel aliter criminoſis ligna dant,aut deferunt, aut ignem; ſi ea ligna aduſtioni viuentis rei cooperata ſunt; nam ſi iam mortuum comburant nulla imminet irregularitas: Archiep.Flor.3.parte, titu.vigeſimonono,cap.2.§.4.Specul.in d.§.iuxta, verſ. quid de ijs qui propter: Tabien.in verb.irregularitas 3.nu. 23. qui omnes vſque adeo hac nota irregularitatis inuruntur, vt a ſolo Papa ſint diſpenſandi,tam ad ordines ſuſcipiendos, quam ad ſuſceptos adminiſtrãdos, etiam ſi de irregularitate non ſint certi, ſed dubij Silu,in verb.homicidiũ,3. q. 7. verſ. decimum,citat.Verucc.& text.in c.hi qui, diſt.50.& de homicid.c.ad audientiam & de tempo.ordin. c.ad aures.

Sed & inter cooperatores executorum illi aſcribuntur, qui ſolis verbis adminiculati ſunt; finge ſi quis ob ſummã pietatem adhortetur executorem,vt rei mortem acceleret, vel ſi, dum moritur reus,dixerit executori attolle caput moriẽtis,vel alia ſimilia verba,quibus motus executor,aliquid egerit, quod mortem acceleret,adhortator efficitur irregularis;idem ſi adhortetur ſatellitem,vt ſecurim,aut dolabram aptet, opportuno loco, aut ipſa hæc inſtrumenta exacuat, vt promptius ipſum opus perficiatur;nam ij omnes conſultores, & adhortatores in hunc modum irregularitatem incurrunt: Silu. in verb. homic. 3.q.2.verſ.Tertium ſentit Archiep.Hoc 3.parte,tit.vigeſimonono. c. 2. Tabien. in verb.irregularitas 3. num. 13. Sed & quando famoſus latro, ad mortem vel carcerem ducitur, qui clamando facile potuiſſet eripi per amicos, fautores de manibus ſatellitum, ſi quis conſuluerit executori, vt latronis os obſtiparetur, ne clamare poſſet,& per eã oris obſtructionem, ceſſauerit defenſio fautorum amicorum, & propterea iudicium ſanguinis ſortiatur effectum, is qui conſuluit efficitur irregularis, ex ſententia Verucc.quem refert, ac probat Silu. in verb.homicidium.3.q. 7. verſic. Quintum: eamque irregularitatem incurrit etiam ille,qui dixerit,cauete ne vobis latro eripiatur, quo conſilio moniti lictores diligentius colligarint, & cuſtodierint,& hac diligentia euitauerint,ne eripi potuerit, fiet irregularis qui conſuluit ſi latro plectatur morte, Tabien.in verb.irregularitas.2. nu. 18.

Et ex ijs abſoluitur illa dubitatio, an ſonitus campanæ cauſet irregularitatem pulſanti:nam ſi pulſet ad conuocandum populum,ad capiẽdos rebelles,vel effugien-

effugientes a carceribus,& ex eo ſonitu reus captus ſit, & ſupplicio, vel mutilatione dãnatus fuerit, irregularis eſt, qui pulſauit, vel pulſari iuſſit; idem erit in pulſante vt conuocetur populus, quãdo reus ducitur ad ſupplicium: ſcilicet, ſi ideo pulſet, vt reus ſecurius adducatur ad mortem; ſed ſi pulſet tantummodo ad ſignum,& publicum exemplum, non fiet irregularis, licet peccet clericus hoc faciens, vel fieri concedens, maxime ſi campana ſit conſecrata, vt cõſtat ex Cõcil. Mediolan. ſub Pio Quarto. per Reuerendiſſimũ Card. Borromæum celebrato, parte 2. tit. de eccleſ. in fi. cui nos ſubſcripſimus tunc gerentes vicem & locũ R.P.D. Epiſcopi Aſtenſis abſentis,& legi 6 time impediti.

Quinimmo qñq; nec facto, nec verbo intercedẽte quis fit irregularis, ex ſola videlicet aſſiſtẽtia, auctoritatem præſtando, per ſuam præſentiam, vt executio tutius fiat. c. ex litteris. de exceſ. prę l. vbi Abb. Tabien. in verb. irregularitas. 2. num. 5.

Huc trahi poteſt ille caſus, de Inquiſitore hæreticæ prauitatis, qui cum reum de hæreſi damnaſſet, ita quod brachio ſæculari fuerit interceptus, & detentus in carceribus ſæcularib.& non ſit de illo ſumptum vltimum ſupplicium, ſi inquiſitor hic poſtea carceres viſitando, hunc reperiat viuere, redarguat iudicem ſęcu
5 larem, quod illum reum viuere permittat,& propterea nuper iubeat eum comburi, quæritur an hic inquiſitor fiat irregularis. Fel. in. c. ad abolendam, vltimis verbis. de hæret. dicit non fieri irregularem, quia hoc iure cautum nõ eſt, at idẽ Fel. in c. ſeq. ibi dubitat, ſed Tabien. in verb. irregularitas. 2. num. 9.& num. 15. dicit inquiſitorem non fieri irregularẽ, & ita eſt verius: quia tenor commiſſionis ipſorum inquiſitorum eximit eos ab omni irregularitate, vt probat Armil. q approbat dictum Fel. in verb. irregularitas. num. 30. Socin. idem ſentit in d. cap. ſententiam. ne cleric. vel monac. Et ideo ad tollendam hanc dubitationem fel. recor. Paul. IIII. die 29. Aprilis 1557. Decreuerat, quod quicumque clericus vel regularis, Epiſcopus vel Cardinalis, aut quiuis alius, qui intereſſe ſolet in congregationibus ſacri officij inquiſitionis, vbi tractetur de aliqua cauſa, in qua veniat imponenda pœna ſanguinis, quod nec ex conſilio, nec ex voto dato in dicta cõgregatione fiat irregularis, ita refert Iudicial. inquiſit. in decreto 4.

Redeundo ad executorum cooperatores, ſunt inter eoſdem locandi mandatarij, curſores, in iudicio ſanguinis deputati; nam præter id, q curiæ adſtricti ꝓmoueri non debent, niſi liberentur a curiæ nexu, ſunt etiã irregulares, quaſi cooperatores iudicij ſanguinis: ſunt enim teſtes publici, in ipſorum officio adminiſtrando,& illis creditur ſicut & notarijs Specul. tit. de cita. §. ſequitur. Bart. in extrauag. ad reprim. Guid. Pap. dec. 618.

Ad eandẽ rem pertinet illa vulgaris purgatio, quæ per ignem vel ferrũ ignitum fit, aut feruenti aqua: nam quia inhumanitatem quandam præ ſe fert, lege canonica fieri prohibet hoc genus purgationis,& contrauenientibus imminet pœna irregularitatis: nec ſolũ ſi ipſi imponant, hanc purgationem, ſed ſi auctoritatem, auxilium, aut conſilium præſtẽt tex. in d.c. ſententiam. ne cler. vel mon. tex in d.c. ex litteris. de exceſſ. prę l. Spec. d. verſ. item litigioſus. Socin. in d.c. ſentẽtiam. in 4. membro principali. verſ. ſecũdo quæritur. & inter hos etiam connumerantur illi, qui aquam feruẽtem purgationi prædictæ deſtinatam; vel ferrum

ignitum

7 ignitum, vel quoſcumque gladios, aut pugiles benedicere, auſi ſint; nam ſequuta morte, vel mutilatione irregulares erunt ex ſententia Raym. & Rod. quos approbat. Silu. in verb. homidium. 3. q. 5. verſ. nonum. Tabien. in verb. irregular. 3. num. 17.

De obligatis ad ratiocinia.

CAP. XI.

1 *Ratiociniȷs implicati, nec promoueri, nec ſæcularibus honoribus fungi permittuntur.*
2 *Ratiociniȷs implicato, quiſque obȷcere poteſt, ne promoueatur.*
Tutores, & ſimiles aliena negotia tractantes, non debent promoueri.
3 *Ratiociniorum irregularitas, an ſit perpetua.*
4 *Dolum committentes in ratiociniȷs, Epiſcopus ſponte abȷcere poteſt.*
Ratiocinia priuata inducunt irregularitatem, duobus caſibus & deȷciunt pro motum.
5 *Culpa lata in ratiociniȷs, non inducit irregularitatem.*
6 *Epiſcopus promouens eum, quem ſcit priuatis ratiociniȷs implicitum, pro eo tenetur.*
7 *Collegium vnum, ſi totum in ratiociniȷs, doloſe verſetur, nemo de illo promoueri poteſt.*
Collegium vnum, ſi vſuram fecerit, nemo illorum promoueri poteſt.
8 *Actores Eccleſiarum, vel miſerabilium perſonarum, non prohibentur promoueri.*
9 *Debitores Reipublicæ ex contractibus, non ſunt irregulares.*
10 *Tutores priuatarum perſonarum, ſi de dolo conueniantur, promoueri non poſſunt.*
11 *Clericum nominans tutorem pupillis ſuis diuitibus, eſt indignus oratione fidelium.*
Negotiorum geſtores ſunt irregulares iȷſdem cauſis, quibus & aliȷ actores priuatarum perſonarum.
12 *Debitores facti, in quo eſt electa induſtria perſonæ, promoueri non poſſunt, niſi vt hic.*
13 *Litibus, qui implicitι ſunt promoueri non debent,*
Hæres obligati ad ratiocinia promoueri non poteſt.
Vſuræ præſumptæ crimen impedit; ne quis promoueatur.
14 *Ratiociniȷs implicit, oblato fideiuſſore promoueri poſſunt, & quando id procedat.*
Ratiociniȷs obligati per conſtitutum, aut Nouationem poſſunt promoueri.
15 *Ratiociniȷs obligatus qui notorie eſt non ſoluendo poteſt promoueri.*
Ceſſio bonorum iure canonico, non inducit infamiam.
16 *Ceſſio ignominioſa inducit irregularitatem.*

AD ſuperiores titulos, quib. Curię obnoxios pertractauimus, proxime accedunt iȷ, qui ratiocijs obligati ſunt: exemplum ducitur à publicis laicorum Theſaurariȷs, atque æris publici depoſitariȷs: nam quia tot curis diſtrahuntur, tot ratiociniȷs implicantur, liberum vſum ordinis habere poſſe non videntur; cum præterea doli forſan redargui poſſint, & in reddenda ratione magnis litib. vexari; quod quotidie contingit, & omnib. notum eſt, iccirco ad ordines iure admitti non debent, quia irregulares ſũt toto tit. de oblig. ad ratiocin. Raym. tit. de Curial. Alberic. in verb. ordinandus. verſ. ſexus decimus. & idem Alberic. in verb. obligatus. Nec mirũ eſſe debet, ſi eiuſmodi ratiociniȷs implicati ab ordine ſacro excludantur; nam nec ad ciuiles honores admitti de-
1 bẽt. ff. de mun. & hon. l. reſcripto. §. debitores. & c. 1. & 2. ne cleric. vel mon Et
tãti habetur iſta irregularitas, vt quaſi
ad exemplum actionis popularis, omnis
2 Eccleſiaſtica perſona excipere poſſit ne promoueatur ille, qui ratiociniȷs diſtinetur; multoque magis excipere poterit quiſquis ſua intereſſe putauerit ipſum non promoueri. Abb. c. 1. q. vlt. de oblig. ad ratiocin.

Et quamuis multa genera ſint eorum qui ad ratiocinia obligantũ, ut ſunt actores, procuratores, executores, tutores, curatores negotiorum geſtores, & iȷ oẽs tã publici quã priuati; tamen de iȷs omnibus

nibus vno contextu tractabimus, quia vna eademque ratione nituntur: omnes enim promoueri prohibêtur, antequam ab illo onere liberentur, & obligatione ſoluantur: Concil. Carthag. I. c. 8. habetur diſt. quinquageſ. quarta, c. magnus: Procuratores igitur, vel actores, præſertim publica exercêtes ratiocinia, ſiue ad certum tempus, ſiue perpetuo, adminiſtratione durante promoueri prohibentur, tota diſt. quinquageſ. prima; Archidiac. ibi in c. præterea, & tametſi Guil.
3 Naſo. & Alan. perpetuam putauerint eſſe irregularitatem, etiā ſi temporalia fuiſſent ratiocina, etiam poſt rationem redditam; tamen æquior eſt ſententia, vt poſtquā nexu liberati ſint admittantur Bern. Goff. & Hoſt. in c. 1. de oblig. ad ratioc. quos ſequitur Arch. diſt. quinquageſima prima, in princ. ſcilicet ſi perpetua eſt adminiſtratio, ſit perpetua irregularitas; ſin temporaria, deſinat hoc impedimentum ſtatim, cum abſolutio ratiociniorum ſecuta fuerit: Archid. d. c. præterea, & ibid. glo. & cap. priſcis, diſt. quinquageſima quinta: Hæc autem locum habent, ſi publicam adminiſtrationem quis geſſerit ſine dolo, quia forſan de reddenda ratione lis pendet: ſed
4 in eo qui dolum commiſſerit, etiam ſi nemo aduerſus eum de dolo litem mouerit Epiſcopus ſua ſponte, quando dolum nouerit, quaſi infamem repellere, & poteſt, & debet, 6. q. 1. capit. infames, gl. in cap. alieni, 2, q. 7. Raym. tit. de Curialib. verſ. ſequitur: Ex quibus colligo hæc tria paria eſſe circa hoc impedimētū ordinis, ſiue pendeat adminiſtratio, ſiue finita ſit, ſed nondum redditæ ſint rationes, ſiue redditæ ſint, ſed dolus interceſſerit: iſtis enim tribus caſibus promoueri nemo debet, locis citati Ray. d. verſ. ſequitur.

In priuatis quoque ratiocinijs hæc vera ſunt, duobus tantum caſibus; Primus eſt, ſi de dolo lis mota ſit; Secundus ſi in procinctu, ſit, vt moueatur; nam ob hunc doli prę textū obligatus ad priuata ratiocinia ante exitū litis promoueri non poteſt; immo ſi interim promoueatur deponendus eſt, etiamſi poſtea in cauſa vicerit. gl. in cap. tantis, diſt. 81. per iſtum tex. & ibi Archid. & arg. tex. diſt. 23. cap. illud. Ideoque ne forſan, ſi diuturnior ſit lis iſta de dolo, & propterea æquum non ſit differri tamdiu promotionem ad ordines ſacros iſtius, qui de dolo cōuenitur, iure cautū eſt, vt certus actori terminus præfigatur, infra quem cauſa terminetur, arg. c. lator, qui fil. ſint legit. & C. de ingen. manum. l. diffamati, quo tempore lapſo ſi nil releuans ab actore fuerit deductum, ſicut reus conuentus abſolui debet, ita quoq. promoueri poteſt, tex. in d. Concil. Carthag. I. c. 8. & d. c. magnus, & d. c. 1. de oblig. ad ratio. gl. in d. capit. pręterea, & glo. & Abb. in d. c. 1.

Diuerſum iu[illegible] eſt in lata culpa, quæ etſi dolo cōpa[illegible]tur l. quod Nerua, ff. de
5 poſ. tamen lite ſuper culpa lata pendē te in priuatis ratiociniis, non prohibetur quis promoueri, etiamſi creditor plurimum ſe opponat promotioni, atq; plurimum reclamet; quia nil oberit illi quin promotus ad ordines eccleſiaſticos ſatisfacere poſſit de omni eo, quod culpa commiſerit, vel etiā poterit cedere bonis Archid. in d. c. pręterea: vel ipſe Epiſcopus, qui ſciens eum promouerit,
6 pro ipſo tenebitur; quoniam ipſe illi videtur abſtuliſſe negociandi facultatem: vnde ſibi imputare debet, argu. c. fornicari. diſt. 88. Abb. in d. cap. 1. col. penul. verſ. Quæro quid.

Illud vero eſt notatu dignum, quod ſi totum

ſi totum vnum collegium teneatur ob
publica ratiocinia, vel etiã in priuatis
doloſe verſetur, nemo de collegio lite,
vel adminiſtratione pendente promoue
ri debet. Archid. in d.c. tantis. & argu. d.
c. illud. Nam ſicut communitas, vel col
legium ob vſurariam prauitatem totum
afficitur, ita quod ſinguli rei fiunt eius
prauitatis, & ad reſtitutionem tenentur
de vſur. c. conqueſtus. argum. 7. q. 1. c. ſi-
cut vir. & 23. q. 4. c. ſicut homines. & ff.
quod met. cauſ. l. metum. §. animaduer-
tendum: expreſſim Raym. titu. de pign.
verſ. quid de communitatib. ita ſinguli
irregulares ſunt, dum pendet publica ad
miniſtratio: vel dum pendet lis de dolo
circa priuata ratiocinia.

Inter hos non connumerantur acto-
res, procuratores, vel quicumque admi
8 niſtratores rerum eccleſiaſticarum, aut
miſerabilium perſonarum, aut cuiuſli-
bet alterius piæ cauſę publicæ, vel priua
tæ: nam ſi nullum aliud impedimentum
canonicum obſiſtat, etiam adminiſtra-
tione pendente promoueri poterũt, tex.
in c. 1. ne cleric. vel monac. diſt. 86. c.
peruenit. diſt. 89. c. iudicatum. 16 q. 1. c.
monac. Raym. d. verſ. ſequitur Concil.
Calcedon. c. tertio. Diaz praxi canon.
c. 55.

Rurſum inter hos obnoxios, nõ aſcri
buntur ij, qui Reip. debitores ſunt, ſine
9 vlla adminiſtratione forſan ex mutuo,
ex conducto, ex emptione, aut ſimilib.
contractibus adminiſtratione carentib.
nam etiam lite vel obligatione penden
te promoueri nõ prohibentur, etiam ſi
in hac ciuili actione damnentur. Silu. &
Tabien. in verb. ratiocinia. Raym. dict.
verſic. ſequitur per l. quiſquis emenſis.
C. de epiſcop. & cleric. & d. l. reſcripto.
ff. de mun. & honor. glo. diſtin. quinqua-
geſima prima. cap. præterea. & ibid.
Archid. probat Abb. in d. cap. 1. q. ante-
penult.

Tutores quoque ſi de dolo conueniã
tur, vel ſi publicam principis tutelam,
10 vel curã adminiſtrauerint promoueri
prohibentur, ſicut reliqui ad publica ra
tiocinia obnoxij. dicto c. 1. de obligat.
ad ratiocin. Specul in tit. de oblig. ad ra
tioc. Niſi coacti ſuſcepiſſent tutelam, vel
curam, aut pro miſerabilibus perſonis,
præſertim ſi Epiſcopi iuſſio, aut conſen-
ſus acceſſerit, poterunt promoueri. Silu.
& Tab. in d. verb. ratiocinia. ſicut enim
promoueri, ita & promoti ſuſceptos or-
dines exercere permittentur. 15. quæſt.
1. c. monachi. diſtin. 86. c. peruenit.
& licet ſanctus Cyprianus libro primo.
11 Epiſt. 9. negat offerendum eſſe ſacrifi-
cium pro eo, qui moriens clericum no-
minaſſet ad tutelam, vel curam, quaſi
quod clericus huiuſmodi ratiocinijs im
plicatus, ab ordinum ſuorum admini-
ſtratione diſtrahi videretur, vt proba-
tur in c. Cyprianus. 21. q. tertia. vt re-
fert etiam Oſius epiſcopus, & Card.
Varmien. in confeſſ. tit. de cæremon. ſum
ptis à rebus, c. 89. Tamen illud verum
eſt in pupillis opulentam hæreditatem
poſſidentibus: alioqui pro pauperibus
pupillis tutela, vel cura legitime ſuſcipi
poteſt, etiã a clerico, vt S. Petrus docet
apud Clementem in Epiſtola 1. ad Iaco-
bum fratrẽ Domini. Leo enim Papa
primus in ſermo. 2. de Ieiunio decimi
menſis. Studeamus (inquit) viduarum
defenſioni pupillorum vtilitati, lugen-
tium conſolationi, diſſidentium paci:
Vnde pro pauperibus pupillis tutelam,
vel curam gerere ſaltim cum conſenſu
Epiſcopi, pium opus eſt; nullum adfert
canonicum impedimentum; quinim-
mo hoc ipſius Epiſcopi officium eſt.
Auguſt. de verb. Apoſt. ſerm. 10. Idem
M dicen-

dicendum erit, de negotiorum geſtorib. nam hæc omnia officiorum nomina, eodem iure cenſeri debent, quoad hæc, vt ſentit Specul.tit.de oblig.ad ratiocin.

Debitores etiam priuatarum perſonarum ad aliquid dandum, vel faciendum ſub iuramento, ſi illud implere, aut ſatisfacere non poſſint, in ordine clericali promoueri non debent: differri enim debet ordinis collatio, in illud tempus, quo ſatisfecerint; aut de conſenſu creditoris alium ſui loco ſubſtituerint ad promiſſa adimplenda: ſentire videtur Ray. tit.de curial.q.vlt.ſcribit.Albe.in verb. obligatus: eſt enim neceſſarius creditoris conſenſus in hac ſubſtitutione, quan
12 do perſonę induſtria electa eſt. Goffred. quem refert Abb.in dicto cap. 1. prope fin. Alberic.in verb.religio 2.circa med. qua ratione etiam ad religionem non admittetur: verſatur etenim eadem ratio impedimenti. Raym.d.q.vlt.colligi poteſt ex glo.in d.c.præterea.& ibid. Archidiac.& idem Archid.in cap.legem diſtinctio.53.vbi etiam Hug. Alberic.in verb.religio ſecundo, circa med. de qua re fuſius traditur per Abb.in d c.1. col. penult.

Debitores quoq; ad certum tempus aliquid præſtare obligati, ſub iuramento, cum eadem diſtinctione admittentur, ſcilicet, ſi in ordine, vel religione adimplere poterunt, admitti poſſunt etiā ante temporis aduentum; alioqui ſecus; admitti etiam poterunt ſi conſentiente creditore ſubſtituerint alium ad promiſſa præſtanda. Hoſt.in ſumm.de oblig.ad ratioc. refert Abb.in d.c.1.de oblig. ad ratiocin.

Ex prædictis illud conſequitur quod ſi quis tanto diſtineatur ære alieno, vt
13 vrgeatur litibus inextricabilib. nec ad ordines, nec ad religionem ſit admittendus, rationibus iiſdem, de quibus ab initio diximus: Nam & Theodorus Alexādrinus, cum ſe monachum fieri poſtulaſſet, hac exceptione repulſus fuiſſet, ſi onus æris alieni habuiſſet: præfectus enim Monaſterij priuſquam eum admiſerit hoc ꝓquiſiuit, vt eſt apud Metaph. 10.Septemb.circa princ.Lipom. tom.6. Ideo hæredes eorum, qui obligati ſunt ad reddenda ratiocinia, ab ordinibus excludendos puto eadem ratione. Nam & hæres vſurarij ordinari non poteſt, vt dicemus cū de vſurario agendū erit.

Hac ſpectat caſus ſi quis fundum pignori habuerit a quo fructus perceperit, quia vſurarū exceptionē patitur, vt fructus in ſortem compenſentur, lite ſuper hac re pendente, non debet promoueri, ſi magna erit cōtrouerſia ſuper ratione reddenda, & computatione fructuum, tradit Hoſt.in ſumm.in titu. de oblig.ad ratioci. Silu.& Tabien.in verb. ratiocinia. Abb.in d. cap. 1. prope fin. argum.text.in cap.ſignificante. & cap. cum contra. de pignor. moleſtia enim ingens fieret Eccleſiæ, ſi promoueretur, ex dictis locis.

Eſt autem illud notatu dignum, quod p̄dicti omnes qui ob ratiocinia promo
14 ueri prohibentur, ſi idoneum fideiuſſorem exhibeant, ad ordines admittentur ex ſententia Vinc. quem refert Abb. in d.c.1. q. antepen. quod ita demum verū eſſe intelligo, ſi fideiuſſor rem ſuam, & caſum proprium fecerit, alioqui non videtur ſufficere ſimplex fideiuſſio; qm̄ nil releuaret, quandoquidē prius diſcutiendus eſſet principalis, auth.præſente. C. de fideiuſ. Hæc quoque intelligi poſſunt in conſtituto, & in nouatione; nā iſtis interuenientibus ille principalis obligatus quaſi alium ſubſtituerit, poterit ad ordines admitti.

Illud

Digitized by Google

Illud quoque non eſt prætermitten-
dum, quod quocumque nomine ad ra-
15 tiocinia obligati, ſi ſoluendo non ſint tã
notorie, quod nulla opus ſit bonorum
diſcuſſione, poterunt promoueri ex ſen-
tentia Vinc. nam cedere bonis poſſunt
clerici. Archid. in d. c. prçterea. Raym. d.
q. vlt. per quam ceſſionem ab omni po-
ſtea moleſtia liberãtur. tex. & Doct. in c.
Odoardus. de. ſolut. vnde cõſequens eſt,
quod ceſſante cauſa irregularitatis, ceſ
ſet irregularitas: nec oberit, quod ce-
dendo bonis fiat infamis; quia in iure
non eſt cautum, quod hoc genus infa-
miæ faciat irregularem. nam clerici ce-
dunt bonis ſecundum formam. d. capit.
Odoardus. vt ibi per Doct. & non fiunt
irregulares, aut infames per illã ceſſio-
nẽ: vnde ſufficit iuratoria cautio: quod
ſi ad pinguiorem fortunam deuenerit,
ſatisfaciet: nec oberit quod factus cleri
cus negotiari vlterius nõ poſſit diſt. 88.
c. fornicari. quia ſuis honeſtis laboribus
acquirere aliquid poteſt, vt creditori-
bus ſatisfaciat. Raym. d. q. vlt.

Quæ omnia vera eſſe intelligo in ceſ-
ſione iuxta dictũ capit. Odoardus. at in
16 ceſſione ignominioſa, quæ in ſæculari
foro fieri conſueuit, ſi quis eo modo ceſ-
ſerit, dixerim eum non admitti ad ordi-
nes, ſicut nec reliquos infames; & ita in
telligo dicta Abb. in d. c. 1. col. penultim.
verſ. quæro quid de obligato: præſertim
ſi fuerit manifeſtus vſurarius, qui bonis
ceſſit; quia de iure canonico; hic non ha
bet beneficium ceſſionis; ſemper enim
conueniri poterit in ſolidum. gl. in cap.
cum tu. de vſur. Bald. in ſuo Peculio in
littera C, verſic. cedens bonis.

De medicorum irregularitate.

CAP. XII.

1 *Medici iuramento adſtricti curiæ promoueri non poſſunt.*
2 *Medici non adſtricti, ſi non habeant ſcrupulum conſcientiæ circa ægrotãtium mortes ex culpa; promouentur.*
Medicus ob leuem mortis culpam, non promouetur.
Medico bene diſponente pharmacum, non imputatur, ſi corruptio pharmaci mortem attulerit.
Aromatarij ſunt irregulares ex morte, quæ prouenit ex corruptis pharmacis.
Chirurgi fiunt irregulares, ob imperitiam.
Medicorum appellatione veniunt Chirurgi.
3 *Medicus à publico ſtipendiatus in culpa eſt, circa omnes, qui ſine cura eius ſunt mortui.*
4 *Medicus, qui priuato ſtipendio cæpit curare, ſi deſinat in culpa eſt, & fiet irregularis.*
5 *Voluntarium etiam dicitur id, a quo quis non remouet, quòd remouere debet.*
6 *Medico non imputantur contumaciæ ægroti, niſi medicamenta ſint talia, quæ etiam inuito dari poſſunt.*
7 *Clerici etiam primæ tonſuræ, nec Medici nec Chirurgi eſſe poſſunt.*
Clericus exercens medicinæ artem. non excuſatur ſi pharmaca ſint corrupta, vel ægrotus contumax.
Regulares eodem iure cenſentur, quo & clerici, circa medicinæ artem.

MEdicorum quoque ars plurimum
habet periculi ad incurrendam
irregularitatem; Ideo non ſunt facile
promouendi, ſi medicandi vſum exer-
cuerint; ſiue etenim publico ſtipendio
conducti ſint, tamquam curiæ obnoxij,
non ſunt prius promouendi, quam ex
nexu liberati ſint, eadem ratione, qua
1 & alij omnes Curiæ adſtricti, ſiue pri-
uatis ſtipendijs artem exerceant; nam
forſan per imperitiam, aut negligen-
tiam, mortis, aut mutilationis cauſam
dederunt, vnde in culpa ſunt, ſi quid

tale acciderit l. imperitia. ff. de regul. iur. & ff. ad leg. Aquil. l. idem iuris. Ideo conſequens eſt, vt inter reliquos irregulares ex homicidio, vel mutilatione per imprudentiam cauſata, adſcribantur. text. & gloſ. in capit. ſi quis à medicis. diſt. 25.

Si autem nulla omnino eis imputari
2 poſſit imperitia, vel negligētia, & ipſam artis ſciētiam opportune adhibuerint, & intrinſecus nulla mordeantur cōſciētia, poterūt legitime promoueri, etiam ſi ſub eorum cura multi mortui ſint, c. ad aures. de ætat. & qual. argum. l. ſi medicus. ff. de var. & extraord. cog. videtur tex. de homic. cap. tua. vbi Abb. Sed ſi in conſcientia aliqualiter mordeatur, non debent promoueri, d. c. ad aures. Nam ſi quęlibet leuis culpa imperitię, vel neglිgētiæ illis imputari poſſit, ab ordinibus excludi debent, ſi mors, vel mutilatio ſit ſubſecuta Hug. in c. ſæpe. diſt. 50. Specu. in titu. de diſpenſat. §. iuxta. verſic. facto autem ſi quis. & verſic. item exercens. Raym. in tit. de homicid. verſic. quid de phyſicis.

Propterea ſi medicus medicamenta facienda rite diſpoſuerit, ſed corruptio pharmacorum effectum noxium induxerit, non eſt hoc imputandum medico, qui ſua diligentia vſus eſt in perſcrutandis pharmacis. Alberic in verb. homicidium. 6. Summa conf. eo. tit. q. 36. ſed ipſe Aromatarius erit irregularis, quoniā legitimis, & purgatis pharmacis non eſt vſus.

Chirurgi quoque, & venæ ſectores, ideſt phlebotomantes, ſi quam culpam incurrunt, ob imperitiam, vel negligentiam ita quod vel mors, vel mutilatio contingat, eandem incurrunt irregularitatem; ipſi etenim, ac medici pari paſſu ambulant. Silu. in verb. homicidium. 2. quęſt. decimatertia, & decimaquarta. Medicorū etenim appellatione veniunt Chirurgi, & quilibet alij certam corporis partem curantes. Alex. conſil. 15. colum. vlt. num. vndecimo. verſ. & medici lib. 1.

Eſt autem illud animaduertendum, quod medicus, qui tenetur ex publico ſtipendio curare vniuerſum populum,
3 quotquot moriuntur ſine eius cura, ab ipſo occidi dicuntur. c. abſit, diſtin. 50. Silu. in verb. reſtitutio. 3. quæſt. 5. verſic. ſecundum. Idem quoque erit in eo, qui priuatis ſtipēdijs medicinæ artem exercet; nam ſi requiſitus etiam à diuite, qui pecuniam, vel mercedem ei non aſſi-
4 gnat, negligat eum curare (poſtquam curare cœpit) aut eum deſerat, in culpa eſt, ſi ægrotus deſertus moriatur, & ideo promoueri non debet, quia licet merces illi non ſolueretur, poterat poſt conualeſcentiam, vel etiam mortem, ſumptus, & ſtipendia petere, & obtinere; Armill. in verb. medicus. num. 2. & glo. diſtin. octuageſima tertia. in princ. in verb. inferas. Corſet' in ſing. in verb. expenſæ: peccat enim mortaliter negligens curam, quam aſſumpſit; Armil. in verb. homicidium. quæſtio. 6. Et ideo licet S. Anton. in lib. de cenſur. cap. nonageſimo ſeptimo, ſentiat medicum nō curantem, non effici irregularem, tamē illud verum eſſe poteſt in medico, qui non aſſumpſit curam, aut curare nō cœpit, at ſi cæperit, neſcio quomodo excuſetur ab irregularitate, ſi deſerat curam cognoſcēs expreſſe, quod deſerta cura, ille moreretur; Vnde implicite videtur velle mortem ægroti: nam qui non re-
5 mouet quod remoueri debet, ex quo ſequitur homicidium, illud eſt quodāmodo volūtarium. S. Thom. 2. 2. quæſt. 64. quem refert Silu. in verb. homicidiū 2.

Digitized by Google

in princ.vnde ſe ſe abdicando a cura infirmi, eſt perinde ac ſi in aere ſuſpēſum hominem manu teneas, nam ſi manum ſubtrahis, certe occidiſti, & irregularis factus es,ita & in medico ſaluari etiam poteſt.S.Anton.in eo loco vbi medicorū copia eſt,ita quod qui cœpit,etſi curam deſerat licentia petita,aduocari poſſunt alij: tunc mihi placet ea ſententia,quod mors,quæ poſtea ſequitur,ægroto imputari debeat, qui ſciens hunc diſcedere, alium non aduocauit. Sed hanc q.fuſius tractabo lib.5.c.48.§.homicid.omiſſione,vide ibi.

Quandocumque vero ægrotus inobediens eſt medico, nulla culpa eſt eius ſi ille moriatur,niſi in illis medicamētis
6 quę inuito dari poſſunt: nam quia eo caſu medicus inuitum curare tenetur, in culpa erit ſi inuito ægroto medicamenta non dederit gl.in d.verb. inferas.

Sunt autem hæc omnia vera in medicis,ac Chirurgis laicis; alioquin clerici
7 etiam primæ Tonſuræ, adeo has artes exercere prohibentur, quod nec pro miſerabilibus perſonis,nec pro conſanguineis exercere permittuntur:quinimmo ſi exerceāt,de rigore iuris ſuſceptum ordinem ſacrum adminiſtrare ꝓhibētur, etiam ſi mors,vel mutilatio vacet omni culpa.c.tua.de homic.ſemper enim ſunt in culpa clerici medicātes,etiam ſi ęger fuerit inobediens, vel pharmaca corrupta,quia dant operam rei illicitæ.tex.in d.c.tua:morietes enim ſub eorum cura, ſemper præſumuntur mori ipſorum culpa,vt ibi,& in c.ſentētiam. ne cleric. vel monac. vide ad hæc Silu.in verb. homicidium 2.q.11.& Tabien.in verb.irregularitas 3.num.11. Raym.loco ſupra citato: & quodcumque hic diximus de clericis,idem eſt & in Regularibus,d.c.tua. Silu.d.q.12.

De irregularitatibus ob ægritudinem animi prouenientibus.

De Mentecaptis.

CAP. XIII.

1 *Mentecapti ſunt irregulares, etiam ſi hodie non ſint,ſi alias fuerunt.*
2 *Mentecaptus, qui antequam inſaniret, erat diſpoſitus ad capiendos ordines, ordinatus ſuſcipit characterem.*
Inſanire quomodo quis deprehendatur.
Aphranij dictum elegans.
Fatuus quis.
Stultus quis.
3 *Amentia quandoque fit ob nimiam pſalmorum decantationem.*
Mente quomodolibet alienati,non ſunt promouendi.
4 *Ceſſante cauſa irregularitatis,ceſſat irregularitas.*
5 *Mentis recuperatio,vt tollat irregularitatem,quantum tempus ſit expectandum.*
6 *Febris inſaniam cauſans, non inducit irregularitatem.*
Bardi qui.
Stolidi qui.
7 *Simplices nimium ſunt deponendi, & irregulares.*
8 *Ruſtico loco poteſt conſtitui ſacerdos hebes.*
Rudes ſæpe numero pleni ſpiritu ſancto.
Clericorum penuria ſi ſit, tolerabuntur minus idonei.
9 *Dementibus non ſemper deneganda communio.*

QVoniam hactenus per plures proſecuti ſumus irregularitates ex hominis ſtatu, vel profeſſione prouenientes. Nunc ordo expoſtulat, vt eas perquiramus, qui ab animi, vel corporis ægritudine naſcuntur. Primum autem de morbis animi agendum eſt. Hi ſunt amentia, dementia, fatuitas, deliratio, ſtultitia, inſania, furor. Nam quoniam iſta patientes mentecapti ſunt, ſuſceptio ordinum illis interdicta eſt. Rationis etenim vſu opus eſt, vt quis ad ordines admittendus ſit; quandoquidē

carētes perpetuo vſu liberi arbitrij cha racterem ſacrum non ſuſcipiunt. S.Tho. 4.diſt.25.art.1.refert Tabien.in verb.ordo.4.quicquid enim agitur alienata mē te,fletu potius dignum eſt,quam Eccleſiaſtici ordinis honore, vt ſcribit Greg. in Regiſtro ad Eleutherium: habetur in cap.quamuis.7.q.1.Nulla etenim ratio patitur,vt qui ſanam non habeat mētē, aut intellectū ad Eccleſiaſticos ordines promoueatur.c.infames.6.q.1.Quinimmo nec promouendus eſt is , qui nunc
1 non inſanit,ſi aliquando inſaniuit. Aug. lib.de dogmat.Eccleſiaſt.c.72. habetur c.maritum.d.diſt.33.& eſt tex.Gratian. in c.fin.16.q.1.Si tamen quis mente ſanus ordines præuia diſpoſitione poſtulauerit,& poſtea amēs ordinatus ſit,cha
2 racterē ſuſcipit.c.maiores . de baptiſm. Angelic.in verb.ordo 3. in princ. Catechiſm.Pij V.in tractat.de ordinis ſacramento.

Deprehenduntur autem inſanire homines multis modis , primo quidem ſi ita mente transferātur,vt nō quod præ oculis habent intueātur,ſed ſola ſuæ paſſionis phantaſmata inſequantur.S.Ambroſ.vt refert Gratian.in.c.ſicut.diſtin. 47.Rurſum inſaniunt ij , qui quod dicāt neſciunt, aut quod velint,aut nolint neſciant exprimere c.1.de cler.ægrot. lib. 6.Ex ipſo enim ſermone,ac linguæ explicatione ſtultitiam conijcimus.Iſa.c.32. ſtultus,inquit,fatua loquitur:quod carmine pereleganti quodam emblemate explicauit Andreas Alciatus .

Cum tacet ,haud quicquam differt ſapientib.amens,
Stultitiæ eſt index lingua que,voxque ſuæ.

Sanctus quoq;Hieronymus ad Euandrum,fatuum ex locutione ipſa cōiecit, habetur diſtin. 93.c. legimus. qui enim diſſona rationi dixerit,Inſanire putatur Iob.cap.2. & c. conuenior.23.q.8. Ipſo quoque lapidum ictu ; ac corporis motu inſaniam quiſque ſuam demonſtrat , vt latius de ſignis inſanientium ſcribit Archid.in d.c.legimus.& præ cæteris fuſius tradit Iaſ.in l.furioſum.C.qui teſta. fac.poſſ.Differūt autem alia, atque alia ratione inter ſe,qui inſaniunt: alij enim fatui ſunt,& inſulſi quaſi ſine condimento diſcretionis ex ſententia S.Auguſt.vt refert Archid.d.c.legimus.& Iſid. lib.1. Etym.vt refert S.Thom.2.2. q. 46. art. 2.Hinc fertur Afranium dicere ſolitum ſe ſe ſtultum exiſtimare,fatuū ſe eſſe nō opinari:ſcribit Archid.in c.de Conſtantinopolitanę.diſt.22.plus enim afficitur mente fatuus,quam ſtultus:fatuus enim caret ſenſu , ſtultus autem non omnino caret ſenſus,ſed hebeti ſenſu eſt,S.Tho. d.q.46.artic.1.Alberic.in verb.ſtultus. Et licet quandoque ex animi ægritudines natura fiāt,aut vitiatis moribus.Tamen quandoque etiam à nimia pietate proficiſcuntur; nam quandoqne ob immoderatam innocentiam,atq; indiſcre-
3 tam pſalmorum, & officiorum decantationem cōtingit amentia,atque inſania ex ſentētia S.Hieronymi. habetur de cō ſecr.diſt.5.c.non mediocriter .

Quiſquis igitur quamlibet mētis alienationem patitur,non ſolum ab ordinibus ſuſcipiendis arcetur,verum etiam à ſuſceptis adminiſtrandis propter ſacramenti reuerentiam,& maximum periculum.S.Thom.3.q.82.art.fin.ad 3.refert Tabien.in verb.corpore. Propterea Ephraim Syrus cum nouiſſet ſe eligendū in Epiſcopum , ſimulauit mentecaptum publice indecore gradiens, veſtem poſt ſe trahens,venalia rapiens ac comedēs: ob quæ cum putaretur demens,dimiſſus eſt. Niceph. lib.9.c.16.

Verum quia aliquando qui deſipuerunt ,

Digitized by Google

runt,poſtea reſipiſcũt,quia facile in ean
dem inſa niam poſſent reincidere , non
4 ſunt ſtatim promouẽdi.Nam etſi ceſſan
te cauſa irregularitatis ceſſet irregulari
tas.c.ſtatuimus.& Neophytus. diſt. 61.
Tamẽ quia certa debet eſſe epiſcopi opi
nio hunc eſſe ab inſania liberatum , ad
hoc,vt eum promouere poſſit, ideo an-
5 nus expectãdus eſſe videretur ab adepta
animi ſanitate , ſicut in furioſo canones
decreuerunt c.communiter diſt.33.Ve-
rumtamen verior illa eſt ſentẽtia, quod
hoc totum reſideat arbitrio Epiſcopi;q
re perfecte cognita deliberabit an ad
ordines admittat,an excludat, ſicut di-
cimus in eo,qui iã eſt promotus,& inſa-
nit;nam ſi reſpiſcat,eſt expectandũ tan-
tum tempus, vt adminiſtrare poſſit.quã
tum videbitur Epiſcopo,vt certus eſſe
poſſit,de recuperata mẽte. Archid.d. c.
communiter.Archiepiſ.Flor.3.part.tit.
29.c.5.Roſel. in verb.vitiatus. Alber.in
verb.vitiatus.Propterea ſi ob inualeſcẽ
tem febrem,quis inſanierit, aut delira-
6 uerit,ſublata febre reſtitutaq; corporis
incolumitate,& ceſſante inſania,ac deli
rio, nil obierit, quin ſtatim promoueri
poſſit,vt ipſo vſu apud omnes de hac re
conſtare poteſt.

Quæ hactenus diximus, de menteca-
ptis reijciendis , eadem quoq;congrue-
re poſſunt illis,qui ſtolidi,Bardi,aut he-
betes dicuntur ; nam quia perſpicaces
non ſunt , ſed inepti , & plerumque plus
æquo ſimplices,debent excludi. Illi ete-
nim,qui in humanis negocijs inepti , at
7 que imprudentes ſunt,deponuntur etiã
ab adepto ordine,vt apud Gregor.con-
ſtat his verbis : Petrus diaconus , quem
à vobis electum aſſeritis , omnino vt di-
citur,ſimplex eſt,& noſtis,quia hoc tem
pore, talis in regiminis arce debet cõſti
tui, qui non ſolum de ſalute animarum
verum etiam de extrinſeca vtilitate , & cautela ſciat eſſe ſolicitus; habetur c.Petrus,diſt. 39. quo loco glo. putat huiuſmodi ſimplices eſſe irrregulares,ſunt.n. imprudentes,vnde excluduntur, vt dicemus cum de irregularitatibus apoſtolicis agemus;nam & hos ſimplices ſeuere redarguit Chryſoſt. lib. de ſacerd. dignit.4.c.4.

Quandoque tamen tam ſilueſtris eſt
populus , & in ſummis alpibus vt craſ-
ſioris ingenij,& hebetioris ſenſus homi-
nes admittere poſſit , quaſi inter cæcos
monoculus Rex conſtituatur ; quippe ,
7 cui tantum ſufficere poſſit ingenium ,
quanto præcellat ſibi commiſſis popu-
lis, vt ſicut populus , ſic & ſacerdos Iſa.
c.24.Plerumque vero in his rudib. ſumma habitat charitas,& magna Spiritus ſancti dona,vt conſtat ex Greg. dialog. lib.3.in vita Sãctuli presbyteri: qui nec decem præcepta , nec elementa litterarum bene nouerat ; ſpiritus etenim domini implet piſcatorem, & prædicatorẽ facit;implet publicanum,& Euangeliſtã facit; O qualis eſt ille artifex ſpiritus , nulla ad diſcendũ mora agitur, & in omne quod voluerit,mox vt tetigerit mentem docet, ſolumque tetigiſſe docuiſſe eſt.Greg.in homil.30.ex quadraginta : ideo ad huiuſmodi loca ſilueſtria , quando idonei.nõ reperiuntur,tolerãtur minus idonei. exemplum haberi poteſt ab illo Coepiſcopo Auguſtini , à quo ipſe aliqua acute dicta didicerat,cum multa admiratione , quem quidem dicit fuiſſe Deo amicum,ſed in villa natum,& enutritum,& non multę lectionis, vt ſcribit Poſſidonius in vita S.Auguſtini : Vnde iſti ad ordines admittentur non habita exactiſſima examinis diligẽtia, propter clericorum penuriam, ac neceſſitatem . tex.& gl.in c.priſcis.diſt.55.& gl.in c.1.

diſt.57. ibi,raritas,&c.Stoliditas etenim hęc,& hebetudo non pertinet ad priuationem ſenſus, & rationis,ſed ad tarditatem,& mentis obtuſam conditionem, vnde non eſt incongruum in ſilueſtri loco eos adminiſtrare poſſe.gl.in d.cap.de Conſtantinopol itanę.diſt.22. ſunt enim aliquo modo dociles;nam & dementes, qui aliquo modo dociles ſunt ad fidem, pœnitentiam, & ſacramentorum deuotionem, communionem ſuſcipere poſſunt ex ſententia S.Thom. ſuper 4. ſent. vt refert Sil.in verb.Euchariſtia 3. verſ. nonum. dumtamen huiuſmodi dementes propter ægritudinem facti ſint,& dũ corpore valebãt pij & deuoti extiterint Silu.ibid. verſic. decimum multo igitur magis ſtoliditas,& hebetudo admitti poteſt ad ſacramenta,præſertim ſi modica fuerit.

De furioſis.

CAP. XIIII.

1 *Furioſus qua cauſa quis fiat.*
Furioſi triplices ſunt.
Furioſus Maniam patitur.
Comitialis ex bili flaua peraduſta cauſari non poteſt.
2 *Furioſus lunaticus, & comitialis, ſæpe pro eodem accipiuntur.*
3 *Dauid Lunaticum,& comitialem ſimulaſſe Baſilius putat.*
Herculeus morbus.
Cambiſes laborauit comitiali.
4 *Furioſus promoueri non poteſt, etiam ſi ille poſtea liberetur, vel etſi habeat dilucida interualla.*
5 *Febris inducens furorem,non inducit irregularitatem.*
6 *Furioſus per interualla,nec ad minores promouendus.*
7 *Furor ſuperueniens,non aufert characterem.*
Furor non aufert magiſtratum.
Furor impedit Papam promouendum,ſed non promotum.
8 *Furioſus perquam raro poteſt exercere ſuſceptos ordines aſſiſtente collega.*
Furioſus,qui in ſanitate ordines poſtulauerat,recipit characterem.

FVrioſos bilis facit, ſiue ea ſit atra, ſiue flaua dummodo aduſta ſit, eleganti ſtylo hoc probat Hieronymus Gabuccinus Fanenſis Medicus de comitial. morb.lib.1.fol.16.& ſeq.nam ex Hippocratis,Galeni,& Ariſtotelis,quos ille refert ſententia furioſos triplices accipere poſſumus, furentes, lunaticos, & comitiales, qui varijs inter ſe differunt modis;furit enim quis aliquando ob flauæ bilis aduſtionem: quæ cum petat caput debacchari hominem cogit; hominum quoq; ſocietatem diffugere, errareque per inuia, & ſolitaria. Ariſtot. ſect.30.problem.1. exemplo fuit Bellerophon,de quo poeticum illud:

Qui miſer in campis merens errabat aleis.
Ipſe ſuum cor edens,hominum veſtigia vitans.

Ij igitur cum Maniam patiantur nunquam tamen cadunt,vnde nec lunatici, nec comitiales ſunt,ſed proprio nomine furioſi dicuntur.Nam ex flaua bili peraduſta comitialis cauſari non poteſt.Gabucci.eod.lib.1.& lib.2.fol. 38. At cum atra bilis furere cogit,id fit,q̃a hęc atra bilis tardius irrepit ad corripiendũ caput,& alia membra; quæ humoris tarditas,& mora, ita mentis abalienationem incutit,vt debacchari cogat, priuſquam caſũ inducat, vnde in iſtis terminis ſtat Furoris nomen:at ſi vſque ad capitis,& membrorum correptionem humor inualuerit,fit caſus, qui vel lunaticus dicetur, vel comitialis, ſecundum cauſæ diuerſitatem. Apud ſcriptores vero plerumque iſta commiſcentur, videlicet, furioſus, lunaticus,& comitialis. Volaterran.lib.24.de inſania.Nam Baſil.homil.

mil.

Digitized by Google

mil.20.ſuper Pſalm.33.circa princ. ſcri
3 bit Dauid cum caderet ore ſpumãte lunaticum, & comitialem viſum fuiſſe ex libro 1.Reg. c. 21. Herculem etiam ferunt furioſum,& comitialem fuiſſe, vnde hic morbus herculeus dictus: filios etenim proprios furens necauerat. Cãbiſes quoque Perſarum Rex eodẽ morbo laborauit;chariſſimos etenim in ipſo furore interfecit: Verum tamen quia furioſũ diſtinximus à lunatico,& cõmitiali,videtur magis opportunum, vt de ſingulis,ſingula capita ſubijciamus.

Furioſus igitur nulla ratione promoueri poteſt. cap.communiter.diſtin.33. quem textũ.Archid. ibi intelligit ſpecifice loqui in furioſo. ex ſententia Lau.& Hug.idem ſcribit Alberic. in verb.vitiatus. Roſel. in verb. vitiatus. Archiep. Flor.3.parte tit.29.c.5.Idque adeo verũ eſt,quod etſi furore liberetur(fieri enim hoc poteſt, præſertim in furore ob
4 flauã bilẽ tamẽ ꝓmoueri nõ debet. gl. & Gul.in d.capit.communiter. Alberic. Roſel.& Floren.locis prædictis. Summa conf.de homic.quæſt.45.text.in capitu. maritum. 33. diſtinc. (qui locus excerptus eſt ex Auguſt.in lib.de dogmat.eccleſiaſtic. cap. 72. licet Gratianus per errorem tribuat Gregorio.) Quandoq; etenim dilucida ſunt interualla furoris, Ideo ſicut dum quis furit, cum rationis vſum non habeat, non debet ordinari. S.Thom.4.diſtin.25.artic.1.Tabien.in verb.Ordo.4. nullus enim adeſſe poteſt conſenſus. 32.quæſtio. 7.cap.neque furioſus & ibidẽ glo. ita ſi dilucida interualla habeat,corripi à furore poſſet,vel tempore promotionis vel tempore adminiſtrationis. Ideo non eſt committendus ordo ei qui facile relabi in furorem poſſet,niſi forſan furorem quis patiatur
5 ob inualeſcentem febrem,eo enim caſu ſublata febre, & furor penitus ſublatus videtur:vnde & ad ſacros ꝓmoueri non prohiberetur.

Ad minores vero ordines promoueri poſſet ille,qui dilucida habeat interualla ex ſententia Archid.in cap.2.& 3. per illum tex.33.diſt.ibi. de ſacro miſterio. Sed meo quidem iudicio, nec ad minores facile admittẽdum puto; dehonestaretur enim ordo clericalis; qui
6 etſi non deſeruiat,altari tamen circa altare verſatur;vnde res tota pẽdebit arbitrio Epiſcopi cõſiderata qualitate furoris, an leuis ſit,an perraro corripiat.

Si quis autem ſana mente promoueatur,poſtea vero furor ſuperueneri t,omnis ordinum executio illi aufertur;nam
7 etſi character ob furorẽ nõ deleatur, vſus tamen impeditur.S.Thom.3.quęſt. 82.artic.fin.ad 3.Tabien.in verb.corpore: quod etiam Iure ciuili cautum eſt. Nam ſi quis in magiſtratu poſitus furere ceperit,non deponitur à magiſtratu; quin illi integre permittitur. l.qui furere.ff.de ſtat.homi.vbi glo.& Doct. Ideo concludo,quod furor impedit quidem Papam eligẽdum, at non deijcit electũ. Anton.de Butr.in capit.licet.de electio. Iacobat.in tract.de Concil.lib.3.articu. 1.verſic.& idem ſi ſit furioſus:ſola enim nuda adminiſtratio impediri videtur: quæ quia ſine rationis vſu exerceri non poteſt, ideo per coadiutorem ſupplere ſufficiet.

Contingit autem aliquando eum qui ſana mẽte promotus eſt furore corripi, & poſt tempus ad priſtinam mẽtis incolumitatẽ reſtitui, dubitatur an facile ſit reſtituẽdus ad adminiſtrandos ordines, quos ob furorẽ exercere ꝓhibitus fuit, & ſane verba d.cap.maritum. & Aug.d. cap.72.videntur probare non licere reſtitui propter illa verba, qui quãdoque inſa-

inſaniuit,maxime ſi ſæpius fuerit corre
ptus.7.q.2.c.in litteris.ſed æqor eſt ſen
8 tẽtia,quod ſi perraro fuerit moleſtatus
ex leui furore,ac ſine ſcandalo,ſiuè cla-
more, aut alia horribili perturbatione,
poterit admitti ad celebrationẽ ſuſce-
pti ordinis; dũmodo ſecũ collegam ha-
beat ſacerdotem, qui, ſi contingeret eũ
inter celebrãdum furore corripi, poſſit
ſupplere, & perficere miniſterium. 7.q.
1.capit. illud.& c.nihil.Alberic.d.verb.
vitiatus.Archiepiſc.Flor.d.cap.5.in fin.
Non eſt autem illud prætermittendum,
quod furioſus, qui ſana mente ordines
poſtulauerat, præuia diſpoſitione ſuſci-
pit characterem etiam ſi in furore ordi-
netur.text.in cap. maiores. de baptiſm.
Angelic.in verb.ordo 3. in princip. Ca-
techiſm. Pij Quinti, in tract. de ordin.
ſacramento.

De Lunaticis.

CAP. XV.

1 *Lunaticus eſt,qui naſcitur interlunio.*
Lunaticum mancipium morboſum eſt.
Argumentum ab edilitio edicto ad irregularitatem,rite trahitur.
Lunatici à dæmoniacis longe differunt.
2 *Lunaticus myſtice eſt,quiſquis ſordeſcit peccatis.*
3 *Lunaticus iam promotus, non amittit characterem.*
Lunaticus,morbus,vt incipit ipſo vitæ ortu,ita concomitatur ad mortem.
4 *Lunaticus leuiter affectus,an promoueatur.*
5 *Lunaticus leuiter effectus, an exerceat ordines.*
6 *Lunaticus à comitiali dignoſcitur tempore.*
Lunaticus ad minores facilius admittitur.
7 *Lunaticum ſe ſimulans,an poſſit promoueri.*

QVa ratione furioſi non promouẽ-
tur,vt proximo capite diximus;
eadem quoque & lunatici; nam
mentis ſummam alienationem patiun-
tur,vſque adeo,vt inſaniant, merito ob
hanc inſaniæ cauſam ordines illis con-
ferri non debent.argum.diſt.33.c.mari
tum.etiam ſi dilucida habeant interual
1 la,vt ibi in illis verbis, quandoque in-
ſaniuit: Lunaticus enim ille eſt, qui in-
terlunio genitus eſt,nam cum luna defe
ctum patitur, vel quamlibet mutabili-
tatem,ipſe quoque patitur, & mẽte aba
lienatur,ita vt inſaniat; quo fit vt ethni
corum iure lunaticum mancipium pro
maxime morboſo haberẽt,ita vt redhi-
bitioni loc[9] eſſet. ff.de ædil. edic.l.bouẽ.
§.aliquãdo.multo ergo magis Deo hoc
morboſum mancipium adſcribi nõ de-
bet.33.diſt.c.vſque adeo. nam affirma-
tiue ab ędilitio edicto ad irregularitatẽ
valet argumentum, vt alias diximus in
regulis generalibus,& quod ſit irregul a
ris probat Alberic. in verb. vitiatus. &
Archiep.Flor.3.tit.29.cap.5. Lunaticus
etenim morbus ſæpe comitiali coniun-
gitur,vnde Sirenus Poeta.

Eſt ſubiti ſpec ies morbi,cui nomen ab ill,
Quod fieri nobis ſuffragia iuſta recuſet.
Sæpe etenim membris atro languore caducis.
Concilium populi labes horrenda diremit.
Ipſe Deus memorat dubiæ per tempora lunæ.
Conceptum talis,quem ſæpe ruina profudis.

Propterea Archid. Phyſicarum ratio nũ ignarus lunaticos eos eſſe putabat, quos dęmon vexat in interlunijs, vt ille ſcribit in c.communiter.diſt.33. ſed longe fallitur: nam Dæmoniaci toto cœlo differũt à lunaticis,vt ſuo loco diccmus. Eateor tamen, & lunaticos aliquando à dæmone vexari,vt Matth.cap.17.Phyſici etenim ferũt lunaticos plerumq; ſine dæmone ſola luna aduerſante vexari ipſo interlunio,quo tempore,& dæmon facilius ſeſe immiſcet,vt humanam natu-

ram

Digitized by Google

ram vexet, quando mens & ratio debilior eſt, vt ſcribit Silu. de ſtrigimag. lib. 1. c. vlt. verſ. decimum. & eſt ratio quia defectu Lunæ, quaſi terræ humiditate decreſcente fit naturæ imbecillitas, vnde eos perfacile vexat dæmon naturalium effectuũ peritiſſimus. S. Tho. ſup Matth. ad c. 4. in fin. & ante eum Origen. ſuper Matth. hom. 4. col. 3.

Spirituali autem ſenſu lunaticos accipere debemus eos, qui inſtabiles sũt, vt
2 rectè Beda interpretatur ijs verbis, lunatici, inquit, ſunt qui vt luna mutãtur per diuerſa vitia creſcẽtes, & decreſcentes. refert S. Thom. in catena aurea ſuper Lucam cap. 9. Inſtabiles enim ſunt lunæ motus, & alios, atq; alios in dies effectus parit in inferiora corpora, vt diſerte ſcribit Baſil. in exemero homil. 6. & ic circo quaſi lunatici, qui fluctuãt in vitijs, aut fide promoueri nõ debẽt. Si quis autẽ promotus ſine hac vexatione poſt-
3 ca in hũc lunaticũ morbũ inciderit, characterem quidem non amittit: ſed ordinibus inſeruire non permittitur ob ſacramẽti venerationem, & ob ſcandalũ, ſentit S. Tho. 3. q. 82. art. fin. ad 3. quamquam ſi phyſicis credimus, vix quiſquã lunaticus exiſtit, qui non id ab ipſo ortu patiat, quia ſit interlunio natus, quinimmo, vt ab ipſo ortu morbus hic incipit, ita numquam niſi morte deficit, infecta naturæ radice. Gabuccinus de comit. morb. lib. 1. fol. 4. & 16. & ſeq.

Propterea illi mihi videntur impoſſibilem dubitationem proponere, qui dubitant an promotus ſi lunaticus efficiatur aliquandiu, & poſtea conualuerit, ſit ad exequendos ſuos ordines reſtituendus. Tamen, vt omnium curioſitati ſatiſfiat, duplex conſideratio fieri poteſt. Prima eſt, ſi quis lunaticus exiterit, & poſtea ęgritudine illa liberatus, aut ſi leni
4 vexetur velit promoueri, non eſt audiẽdus: promoueri enim non debet, ſicut nec ille, qui aliquando inſaniuit. text. in d. c. maritum. & ita ſenſerunt veteres, ſ. Gul. & glo. in c. communiter 33. diſt. Archiep. Flor. d. c. 5. Roſel. in verb. vitiatus. Alberic. in verb. vitiatus. Secunda conſideratio eſt, ſi quis iam promotus in hũc morbum inciderit, & poſt aliquod tempus iſta vexatione lunatica ſit liberatus, ſi per teſtimonia medicorũ Epiſcopus, nouerit ipſum eſſe ſanatum, reſtitui pote
5 rit ad exequẽdos ordines ſuſceptos, ẽt ſi per ſingulos menſes aliquid vexationis patiat, ſi nullus adſit vocis clamor, aut horribilis commotio, aut ſcandalũ: ſufficit enim ſi ſecũ ſacerdotem aſſiſtentẽ habeat, qui ſi in ſacrificio vexaretur poſſit ſubuenire, & miniſteriũ perficere, argum. 7. q. 1. cap. illud. & c. nihil. Alber. in verb. vitiatus. Roſel. & Floren. vbi ſupra. Sed non ſtatim Epiſcopus eum debet reſtituere, quin expectato aliquo tẽpore poſſit dignoſcere an vere lunaticus morbus ſit, an comitialis; nam vt dignoſcatur an dęmoniacus, an comitialis
6 mẽſis expectandus eſt. Ad dignoſcendum autem an vere liberatus ſit, annus expectari debet. 7. q. 2. c. fin. & d. c. communiter. Sed verius eſt, vt hæc omnia reſideant arbitrio Epiſcopi. Archidiacon. d. capit. in litteris. 7. q. 2. Roſel. Alber. & Flor. vbi ſupra.

Sunt autem prædicta vera in maioribus ordinibus, at in minoribus per quã facile admitti poſſunt, non ſolum vt ſuſceptos exerceant, ſed etiam vt ad illos promoueãtur, tex. in c. 2. diſt. 33. vbi Archid. & Lau. hoc dicunt, per illum text. in illis verbis, ſacro miniſterio. Iccirco extra ſacrum miniſteriũ, & ſacrificium altaris, ſi Epiſcopus arbitrabitur, poſſe eos promoueri, pendebit, ab ipſius iudi-

cio,

Digitized by Google

cio, inſpecta magnitudine, vel turpitudine vexationis: cuius rei exemplum trahere poſſumus, à S. Malcho Epiſcopo Hybernico q (vt vtar verbis auctoris) puerum mente captum, ex ijs, quos lunaticos vocant, inter confirmandum ſacra vnctione ſanauit, & illum mox conſtituit oſtiarium domus ſuæ; hæc ſcribit S. Bern. Abbas Clareuall. in vita S. Malachiæ.

Si autem quis vere lunaticus non extiterit, ſed ſimulauerit, vt Dauid. 1. Reg. c. 21. ſi ob cauſam piam id fecerit, non prohibetur ordinari, Dauid enim qui ſe lunaticum finxit, vt ſcribit Baſil. in homil. 20. ſuper Pſalm. 33. non reperitur ob hãc cauſam fuiſſe a ſacerdotio excluſus; ſed ſi ob turpem quæſtum quis ſe lunaticũ ſimulauerit, indignus erit omni Eccleſiaſtico ordine, argum. Conſtantinopol. Synodi ſextæ. c. ſexageſimo, quę reddit irregulares eos, qui ſe dæmoniacos ſimulant, perinde ac ſi eſſent vere dæmoniaci.

De comitialis morbi irregularitate.

CAP. XVI.

1 *Comitialis vnde dictus.*
Comitialis, Herculeus morbus, maior ſacer, denominatur.
Epilepſiæ morbus, & cauſa.
2 *Coitus paruus comitialis videtur.*
Comitiales fuere multi inſignes viri.
Iulius Cæſar comitialis.
Dauid comitialem finxiſſe videtur Baſilio.
3 *Comitiales promoueri non poſſunt.*
4 *Comitiali morbo liberatus, quando, promoueri poſſit, vel ad ſuſceptos exercendos reſtitui.*
5 *Comitialis eſſe quis quanto tempore dignoſcatur.*
6 *Dæmoniacus eſſe quanto tempore, quis dignoſcatur.*
7 *Comitialis deprehenditur cornibus ceruorum adustis.*
Comitialis deprehenditur carnium promiſcuo vſu.
8 *Hœdinis carnibus, ſuſcitati dæmones ridiculum eſt.*
9 *Hircina, vel caprina caro ſuſcitat comitialem.*
Capra, & hircus comitiales ſunt.
Sacerdotibus olim caprinis carnibus veſci vetitum fuit.
Hircinum iecur ſuſcitat comitialem.
Dæmoniacis, auferendus eſt vſus carnium.
10 *Dæmones eſu carnium, ad vitia nos prouocant.*
Carnium eſus, non natura nobis inditus.
Vulturibus, nec natura eſus carnium indictus.
11 *Coturnicum vſus in cibo ſuſcitat comitialem.*
Aniſum impedit comitialem ex Pithagora.
Comitialis, quibus modis ſanari poſſit.
Simon Tridentinus puer iugulatus.
Aſtenſis puer iugulatus.
Cataphrygæ, & Pepuziani Euchariſtiam conficiunt ſanguine infantis iugulati.
12 *Comitiales ad minores ordines facile promouentur.*
Comitialis morbus hæreditarius; ideo inficit hæredes, etiam quo ad irregularitatem.
Vertigo parua epilepſia, affinis comitiali, ac nihilominus promoueri non impedit.
Gregorius Magnus ſincopen ſæpe paſſus eſt.

Comitialem morbum ideo antiqui denominaſſe dicuntur, quod hac ægritudine laborantes, in agendis comi-
1 tijs maxime detegi ſolerent; quamobrem comitia dimittebantur, ſi eo tempore hac vexatione, quis fuiſſet correptus, vt Sirenus Poeta ſcripſit, de quo ſuperiore capite diximus.

Sed aliquando herculeus morbus dictus eſt, quod Herculem vexarit: aliquando ſacer, aliquando lunaticus, illo eodem loco diximus: Aliquando epilepſia dicitur, quaſi membrorum correptio, & contractio; Nam ex phyſicorum ſententia, in hoc morbo tanta eſt capitis, & membrorum contractio, vt aut hominem celeriter conſumat, ſi recens, & vehemens ſuperueniat, aut ſi lenius hominem graſſetur, familiaritate quadam

dam

Digitized by Google

dam vſque ad vltimum vitæ exitum concomitetur; propterea inſanabilem putant; præſertim ſi hydropiſi miſceatur. Gabuccin. de comitial. morbo lib. 2.fol.55. atque ante eum Hippocrates lib.de Choacæ prænotionibus: cauſam huius morbi ſcribit idem Gabuccin. libro. 1. fol. 10. & 16. & ſeq. Et tametſi de hac re multa dicat. Archi. in capit. communiter. diſtin. 33. tamen non illi credendum eſt homini phyſicarum rerum ignaro; ſed conſulendus eſt Hippocrates lib.de ſacro morbo.& Ariſtot. in problem.

Habet hic morbus horroris plurimum; Nam qui ex eo concidunt rugitum emittũt, qui rugitus inde naſcitur, quod ſtipatis venis difficilis eſt aeris reſpiratio. Gabuccin. eodem lib. 2. fol. 45. ex ſententia Auicennæ: præterea ſpumã præmaximam ore mittit; quia pulmo valde afficitur nimia interni motus vehementia. Idem Gabuccin. eodem lib. 2. fol. 46. Tãtum enim fœdares eſt aſpectui hic caſus, quantum ipſe venereus coitus; quandoquidem ex Hippocratis
2 ſententia coitus comitialis morbi teterrimi pars eſt, imo paruus comitialis; quod eleganti ſtylo ſcripſit. Aul. Gell. lib. decimo nono, capit. 2. Eſt vero tam abominabilis etiam ſtomacho, vt videntibus timori ſit; nam Plin. libro 10. cap. vigeſimotertio, dicit morbum hunc deſpui conſuetum, perinde ac ſi contagione eſſet inuaſurus. Gabuccin. libro primo. fol. 3. Hoc morbo correpti ſunt viri præſtantiſſimi: nam Iulium Cæſarẽ ferunt in agendis rebus bis hoc morbo fuiſſe correptum. Dauid quoque, vt Baſilius refert homil. 20. ſuper pſalm. trigeſimum tertium: talem ſe eſſe ſimulauit.

Qui igitur hoc morbo corripiuntur, ad ſacros ordines promoueri non poſſunt. d. ca. communiter. quem canonem Gratianus tribuit Pio Papæ; cum tamẽ ſit excerptus ex Concil. Toletan. XI. c. decimo tertio. & ſicut ille text. de promotis loqui videtur, vt non valeant in ſuſceptis ordinibus miniſtrare (vt ſẽſerat Bartholom. Brix. & probatur ex inſcriptione illius capituli in d. Concil. quæ habet, de ſacerdotibus qui vexantur à ſpiritu) tamen idem erit in promouendis; nam ſi ſecundum S. Thom. tertia. quæſt. 82. art. fin. quilibet patiens quamlibet mentis alienationem ordine quidẽ non priuatur, ſed executio illi interdicitur, tum ob periculum, tum ob ſcandalum circa ſacramenta; maiore ergo ratione qui hæc patitur promoueri non debet: quoniam quicquid deijcit promotum, multo magis impedit promouendum, vulgata ratione. Idque non ſolum verum eſt in Comitiali; ſed & in oĩ ægritudine caſum ſimilem cauſante. Archid. in d. cap. communiter. ex ſententia Lau. & Hug.

Dubium erit, ſi comitiali morbo liberatus quis ſit, an poterit ad ordines admitti; ſed ſane ſi ſequamur illorum ſententiam, qui putãt morbũ hunc incurabilem eſſe, abſoluta eſt reſponſio, ipſum nũquam admitti poſſe, tametſi diu ab illo nõ fuerit vexatus: ſed ſi phyſicis videtur ſanari poſſe, aut ad leniorem moleſtiã duci; poterit Eps conſilio cum medicis habito, illum ꝓmouere, ſi tantũ temporis effluxerit, quo vlterius dubitandũ non ſit, quod morbus inuadere poſſit, vt proximo anteriori capite diximus. Si quis autem iam promotus, in hunc morbum inciderit, nec poſtea ab ipſo liberatur, abſtinere cogitur 7. q. 2. in c. in literis. Tabien. in verb. corpore. præſertim ſi cum clamore ac ſpuma exagitetur,

tur,

Digitized by Google

tur,etiam ſi ſemel tantum in anno;ex ſẽtentia Goff.in d.cap.in litteris, & refert Archid.ibi, ſed ſi leniter afficiatur ſine vociferatione,ac ſpuma in terram colli datur,ad ſuſceptos ordines exercendos reſtitui poterit,dummodo aſſiſtentem ibi ſacerdotem habeat,qui ſi caſus contigerit ſuccurrere,& perficere poſſit.7.q.1.c.Illud.& c.nihil. Alberic. in verb.vitiatus.Archiep.Flor.3.titu.29.c.5.in fi. Roſel.in verb.vitiatus.Tabien. in verb. corpore,qui tamen caſus quãdo,& ſpuma,ac vociferatione caret,potius ad ſincopem pertinere videtur, de qua paulo inferius hoc eodẽm capite dicemus.

Verum quia nonnullis viſum eſt curari hunc morbum poſſe, aut ſaltim occultari ad tempus,tractandum eſt,quantum temporis Epiſcopus expectare debeat,vt deliberare poſſit an reſtituenda
5 ſit illi ordinum adminiſtratio.Duo tempora de hac re in iure reperiuntur,menſis, & annus, menſis quidem quoad dignoſcendum,an ſit comitialis,an ſit dęmoniacus.Annus vero, an perfecte ſit liberatus.ita intelliguntur illi duo canones, qui videntur cõtrarij ſcilicet c.vlt. 7.q.2.& diſtin.33.c.communiter, & ita intelligere videtur Hug. in d.c.vlti. per quam diſtinctionem conciliantur contrariæ opiniones Doctorum ſcilicet Archid.in d.c.in litteris.Alberic. Roſel. & Flor.locis citatis: quomodo autẽ infra mẽſem Comitialis,à dęmoniaco dignoſ-
6 ci poſſit,phyſica ratione probatur: Nã ceruorum cornua ſi accẽdantur, odore
7 per aduſtionem fragrãte,comitiales deprehenduntur.Plin.lib.8.c.32.ſed & carnium vſu poteſt deprehendi hic morb. Gelaſius enim Papa,vt comitialem poſſet.dignoſcente à dęmoniaco,iuſſit vt ve
8 xatus omni carnium genere veſceretur, c.fin.7.q.2.Ideo monendus eſt lector ne ridicule cum gloſſa ſentiat,quod hędinę carnes prouocẽt dęmones,vt ipſa dixit, in d.c.vlt.non enim ad hanc rationẽ Gelaſius omnes carnes admiſit,ſed ob aliã; nam hœdinæ carnes nihil tale poſſunt, quale eſt illud,quod illa glo. dixit: Hoc autem putauit Gelaſius prudenter ſi is, qui vexatur paſſim omnibus vtatur carnibus,forte caprinas:aut hircinas edet, & morbus comitialis excitabitur;caprę
9 etenim atq; hirci hoc morbo laborãt, Hippocr.lib.de ſacr.morb. quem Auicẽna ſequit̃,vt ſcribit Hieron. Gabuccin. de comit.morb.lib 1. tradidit quoque Clemens Alexandrinus ſtromat. lib. 7. ante med.libri. Olim etenim ſacerdotibus interdictis erat caprinę carnis vſus, quod pręceteris animantibus comitiali morbo vexetur;indeque guſtãtibus,aut tangentibus aliquid eius morbi affricetur,ex ſentẽtia Plutarchi,quem eodem, lib.refert Gabuccin. Nã & iecur caprinum, aut hircinum cibo potuve deſumptum, aut odoratum ſuſcitat hunc morbum, idem Gabuccin. lib. 3. fol. 62. & hanc ob rationem ſcilicet,vt deprehenderet Comitialem à Dæmoniaco Gelaſius omnes carnes admitti voluit, non autem ob eam cauſam, quod hœdinæ carnes irritent dæmones,vt ſuperſtitioſe putauit glo. prædicta. Quinimmo dicendum eſt, quod ſi ſit certum hunc eſſe dæmoniacum non eſt dandus ei liber vſus carniũ: quin potius ei omnino interdicendus eſt,vt olim fecerat S.Benedictus cuidam clerico vere, & palã Dæmoniaco, cui omnem vſum carnium interdixerat, vt ſcribit Greg. Dialo.lib. 2. in vita illius:idẽ fecerat Macharius Alexandrinus, nam dæmoniaco liberato,quadraginta diebus vino,& carnibus interdixit,vt tradit Pallad.Cappad.in vita duorum Machariorum.

Et

Digitized by Google

Et tametſi ex ſentẽtia Euſeb. Pamph. de præpar. Euang. lib. 4. c. duodecimo, & ex Porphir. lib. de abſtin. a carnib. dæmones vſu carnium prouocentur; tamẽ
10 illud accipiendum eſt, quoad ſuggeſtionem vitiorum, non autem, quoad hoc genus ægritudinis: certum eſt. n. quoad vſum carnium nos natura ab initio non docuit, quinimmo nec vultures ipſi, nec cætera animãtia hoc inditũ a natura habent, vt carnibus veſcantur, vt eleganti ſtylo ſcribit Baſil. in exemero homil. 11. & Hieronym. in cap. ab exordio diſt. 35. fruges enim, ac fructus nobis dedit De⁹ in cibum. Gen. 1. Sed poſt expletum diluuium, vt etiam carnibus veſceremur conceſſit dominus; Gen. cap. 9. facit ad hoc Euſeb. de præparatio. Euang. lib. 8. c. vltim.

Alijs præterea modis hic comitialis ſuſcitatur, quos ſcribit Gabuccin. eodẽ lib. 3. fol. 96. Coturnicib. enim ſi nimiũ quis in cibo vtatur, facile in hunc morbum incidit. Sunt enim Coturnices co-
11 mitiales. Plin. lib. 10. c. 23.

Et quamquam ſupra diximus morbũ hunc inſanabilem eſſe: tamen nonnullis viſum eſt leniri poſſe, aut etiã purgari. Nam Pithagoras putabat aniſũ in manu habentes corripi hoc morbo nõ poſſe: refert Plin. lib. 20. c. 17. Olaus quoque Archiepiſcopus hiſt. ſeptentrio. lib. 18. cap. 31. dicit pueros, ſi continue vulpini cerebri cibo vtantur, ſecuros eſſe perpetuo a comitiali morbo. Alij impijſſimè huic morbo mederi putarunt, ſi vexatus ebiberit ſanguinem iugulati hominis; ſic miſera auxilia, miſeriora faciunt mala. Tertull. apolog. c. 22.

Quamobrem ſæpe pueri clam iugulati comperti ſunt, forſan ad huius morbi impiam medelam, ſicuti cõtigiſſe Simoni Tridentino memorãte Bergomas & Naucler. anno Domini 1475. quod etiam alij puero Aſtenſi cõtigit meo tẽpore, quamquam ob inuidiam aduerſus Chriſtianorum pietatem veroſimilius ſit, a Iudæis fuiſſe iugulatos, vti poſtea miracula indicarunt. Nam frequentiſſime hæc ſcelera Iudæi cõmiſiſſe comperti ſunt, etiam priſcis ſæculis, vti ſcribunt Socrat. hiſt. lib. 7. c. 16. Trip. hiſtor. lib. 11. c. 13. Surius anno Domini 1510. Sed & ab hæreticis Cataphrygis & Pepuzianis perimi pueri conſueuerunt, qui de infantis anniculi ſanguine, quem de toto eius corpore minutis Punctionũ vulneribus extorquent, quaſi Euchariſtiam ſuam conficere perhibentur, miſcentes eum farinæ; panemque inde facientes, vt refert S. Auguſt. lib. de hæreſ. c. 26. nam prædicto modo duo pueruli prænominati extincti ſunt: & forſan ad eum finem, & effectum.

Quod vero ſupra diximus comitiales ad ordines promoueri nõ poſſe, verum eſt ad maiores; alioquin ad minores per Epiſcopum admitti ex diſpẽſatione poſſunt. Archidiac. & Lau. in d. c. 2. diſt. 33.
12 per illum text. in c. 3. ibidem, quia ille text. vtitur verbis illis, ſacra myſteria, per quæ non excluduntur alij ordines, qui non verſantur circa ſacra myſteria. quales ſunt minores.

Illud prætermittendũ non puto quod hoc impedimenti genus, quod ex comitiali naſcitur, non ſolum excludit eum, qui ipſo affectus eſt, verum etiam prolẽ ipſius: hic enim morbus hæreditarius eſt, & ad prolem tranſducitur, Gabuccin. eodem libro primo. folio 34. Iure igitur merito Epiſcopus non admittet ad ordines ſacros prolem eius, qui fuerit hoc morbo exagitatus, niſi lõga temporis intercapedine prolem nõ pati animaduerterit.

Ad

Ad comitiales proxime accedunt, qui vel vertigine vexantur, vel ſyncope exagitantur, pari quodam ſymbolo cum illo morbo: veteres enim græci vertiginē micran Epilepſiam appellarunt, quaſi paruum comitialem; ſunt enim affines morbi, & eiſdem propemodum cauſis proueniunt, ita vt vel peritiſſimis phyſicis cognitu difficile ſit, vtra ſit affectio, teſte Gabucci. eod. lib. 1. fol. 24. Sūt præterea vertigines quandoque huius ſacri morbi prænuntiæ. Idem lib. 2. fol. 36. nā & vertigines, proxime antecedunt comitiali eod. lib. 2. fol. 59. Qui igitur hæc patiuntur, nō ſtatim, aut ſicco pede ab Epiſcopo promouendi ſunt, ſed pēſanda eſt res tota ex phyſicorum conſilio; quia ſi comitialis immineat, periculum grāde incurritur, dum hic promouetur ad ordines ſacros: nam omnes iſtæ alliſiones, & correptiones, ſeu caſus etiā leues debent expectare prudens conſilium, & deliberationem Epiſcopi, antequam conferantur ordines ſacri; arg. d. c. communiter. diſt. 33. & ſentit ibi Archid. Laur. & Hug. Sed ſi certus Epiſcopus ſit ſolam eſſe vertiginem, vel ſyncopen, tunc humane ad quoſcumque ordines admittere poteſt; nam & diuum Gregorium ſummum illum Pontificem conſtat perquā ſæpe eam grauiter fuiſſe vexatū, vt ſcribit Ioann. diaconus, ad Ioannem Papam Nonum in vita eiuſdem S. Greg. lib. 1. c. 7. referē a Lipom. tom. 4. quin apertius ſcribit ipſe idē Greg. dialog. lib. 3. c. 30. in vita Eleutherij: Hortandi tamen ſunt qui has leues affectiones patiūtur, videlicet ſyncopen, vertiginem, animi deliquium, ac ſimilia, ne temere ſe exponāt altaris miniſterio, niſi ſecū coadiutorē habeāt, qui ſi oporteat, ipſorū vice myſteria perficere, & ſuccurrere poſſit. 7. q. 1. c. illud. & c. nihil. vbi caſus expreſſus.

De Dæmoniacis.

CAP. XV.

1 *Dæmoniacum comitialem dici, phyſicis videtur ſtultum.*
Dæmones eſſe bonum eſt.
Dæmones multi nos ſingulos ad mala prouocant.
Stagirius monachus dæmoniacus apud Chryſoſtomum.
2 *Dæmoniacus perpetuo irregularis, etiam ſi liberatus.*
3 *Dæmoniacus non eſt quis temere iudicandus.*
Dæmoniacus promotus ordines exequi non poteſt niſi liberatus, at non aſcendet.
Dæmoniacus quibus ſignis dignoſcatur.
4 *Dæmoniacum eſſe liberatum, quibus ſignis dignoſcatur.*
Dæmonem diſceſſiſſe annali tēpore præſumimus.
Dęmoniacus ad minores diſpenſari quando poſſit.
Dæmoniaco non negatur ſacra communio.
5 *Energumeni ijdem qui & dæmoniaci.*
6 *Maleficiati in genitalibus, promoueri non prohibentur.*
7 *Maleficiati a dæmoniacis, quomodo differant.*
Dæmoniacum ſe ſimulans eſt irregularis.

TAm longe diſtat hic tractatus a proxime allegatis vexationibus, quam ſpiritus a corporibus differre ſolent,
1 ſtultum enim phyſicis videtur, ſi dæmoniacos audeat quis appellare comitiales. Nam Hyppocrates veteres quoſdā medicos putauit ſtolidos, quod morbi comitialis vexationem dæmonibus attribuerent; refert Gabuccin. de comit. morb. lib. 1. fol. 3. Ideo has dæmonum moleſtias ad philoſophiæ naturalis rationem non pertinere ſcribit idē Gabuccin. eod. lib. 1. fol. 15. Diuina etenim voluntas a dæmonibus nos infeſtari ſumma ratione permittit; nam & dæmones eſſe bonum eſt, tū ad noſtrā exercitationem tum ad vindictam furoris, & irę Dei, ſentit S. Hieronym. ſuper Iob, habe-

habetur in c.non ſolū 23.q.5. iuncta gl. ſicut & bonum eſt, vt etiā mala ipſa ſint S.Aug.in enchirid.ad Laurē.c. 96. Sunt autem circa vnumquemque noſtrū dæmones multi,ad mala nos prouocantes Greg.in lib.1.Reg.c.7.Auguſt.lib.1. de diuinat. dæmon. & quandoq; etiam humana corpora torquēdi poteſtas illis à Deo conceditur,conſtat Iob,cap.1.& 2. Matt. 8. vbi Chyroſoſt. quorū dæmonū naturā ſi quis curioſius perſcrutari velit ex ſacris ſcriptorib. habet Tertul. apolog.c.22.Aug.lib.1.de diuin. dæmon. S. Thom.2.ſent.diſt.7.& 8.Gratian. 26.q. 3.c.ſciēdum.Lactantium in 2.lib.diuin. Inſtit.c.15.16.& 17.& fuſius quam oēs. Silu.de ſtrigim.lib.1.c. 13. & duob. ſeq. & Guliel.Pariſien.tractatu de dęmon.Ex profanis habet Platonem in ſympoſio: Porfirium in lib.de abſtin. à carnib. cuius meminit Euſeb.Pamph.de præpara. Euāg.lib.4.c.12.ſunt autem(inquit)corpora hominum iſtis dæmonibus plena, & maxime illorum,qui delicatis cibis viuunt,comedentib.enim nobis aduenīūt & inhærēt corpori:Iccirco ieiunium, & caſtitas maxime laudantur,nō q̨ principaliter ac per ſe Deus bonus iſtis placetur,ſed vt recedant illi,qui ſangume, & immunditia gaudentes,vt ijs fruātur, vtentium corpora aggrediuntur. Certū eſt enim,quia vehemens caducarum rerum cupiditas,& appetitiui ſpiritus impetus non aliunde, quam ex præſentia iſtorum maxime creſcit.Quare cum appetitio nimium inflammata eſt,& voluptatis ardor animū ita exagitat,vt omnis cogitatio ad exteriora vagetur,tunc huiuſmodi dæmonum præſentiam eſſe cognoſcas;quorum pręſentia facit,vt appetitiuus ſpiritus, ī corpore noſtro multiplicetur.Hęc ille,ex quo nihil aliud intelligimus,quam dęmones nobis omnia mala ſuggerere; de qua ſuggeſtione nos hic nō agimus;ſed de ea vexatione,quę ad obſeſſa corpora pertinere poteſt; de qua longo tractatu ſcribit Silu. in verb. Maleficium; nam quandoq; dæmon diuina permiſſione ita humanum corpus obſidet;vt ſenſum impediat, mentē abalienet,atque ad furorem cogat Matth. c.8. cuius rei exemplum eſt apud Chryſoſtomum de prouid.Dei.lib. 1.Nā Stagyrius monachus illi neceſſarius vir pi' orans,à dæmone corripiebatur,& ꝓſternebatur:eidemque diſtorquebantur manus,torui erāt oculi,os deſpumabat,horrenda,& confuſa vox erat, atque omnis ſenſus tremebat, vt diſerte explicat ille lib.1.circa princ.& de hac ſpecie eſt tractandum à nobis.

2 Qui igitur, aliq̄ñ hoc vexationis genus paſſim ſunt, videlicet ſi ex dæmonis exagitatione in terram allidantur perpetuo ab ordinū ſuſceptione excluduntur, ex Concil. Tolet.XI.c.13.habetur diſ.33. c.cōiter(qui canon.à Gratiano per errorem Pio Pontifici attribuitur) hoc etiam ſcribunt gl.& Archid. in c. communiter. Alberic.in verb. vitiatus Archiep. Flor. 3.tit.29.c.5.Quod vſque adeo verum eſt, vt etiam liberati,vel poſt longum tēpus, nullo modo ad ordines admittendi ſint. Tab.in verb.corpore. Silu. in verb. corpore.verſ. octauo. pro quorum ſententia eſt text.in c.clerici.diſt.33. quo loco ille promoueri prohibetur,qui in adoleſcentia paſſus fuerat dæmoniacam vexationem: ſcripſit & Aug. lib. de dogm. eccl. c.72.habetur ead.d.c.maritum.Propterea S.Benedictus clerico cuidā Aquinenſis Eccleſiæ, cuius dæmonium expulerat iuſſit ne vnquam ad ſacros ordines ꝓmoueretur: ſed quia multis annis lapſis homo pręcepto non paruit, & ad ſacros auſus fuerat aſcendere, idem dæmon ad

obſidendum eum redijt, vſque adeo, vt nō niſi morte poſtea fuerit liberatus.ſcribit Greg.dialog.lib.2. in vita S. Benedicti:In qua re hæc vexatio differt ab alijs ſupradictis:nam lunatici, comitiales,furioſi,ſi liberati ſint, eos admitti poſſe iā diximus : at dæmoniacus numquam ſacerdotio dignus eſſe poſſe putatur, aduerſus quem dęmon tantam poteſtatem a Deo acceperit, vt colligitur ex dictis Archiep.Flor.d.c.5.in fi.Roſell.in verb. vitiatus.poſſet tamen liberatus adeo dignus eſſe, quod diſpenſari poſſet, canon. apoſt.78.non ergo omnes,qui hos caſus patiuntur,temere debent iudicari dęmoniaci propter hanc irregularitatem; ſed mature agi oportet ieiunijs,& orationibus,vt reuelet Deus,& vt opportuna remedia doceat.

Sed ſi is, qui iam promotus eſt a dæmone corripiatur,dum vexationes exagitāt actu ſuſceptos ordines, adminiſtrare non pōt,propter mentis ab alienationem,arg. S.Thom.3.q. 82. artic. fin ad 3.at ſi liberetur, poſtea non prohibetur adminiſtrare,ſed aſcendere non permittitur.d.c.communiter.qui canon excerptus eſt,vt dixi ex Concil. Toletan. XI. cap. 13. vbi inſcriptio ipſa loquitur de iam promotis,videlicet de ſacerdotibus qui a dæmone vexantur:Propterea Doctorum contrarietates in hac re ſoleo hoc modo conciliare:nam qui paſſus eſt dæmoniacam vexationem, & liberatus eſt,non poteſt promoueri: ſed promotus poterit exercere;ſed non aſcendere.

Eſſet aūt hoc loco opportunum tractare,quibus ſignis dignoſci poſſit,quod dæmoniacus ſit, non autem comitialis; ſed iam fuſius dictum eſt ſupra c. ſuperiore.de comitiali. Dignoſcuntur etiam dæmones ex reſponſis, ex litteratura in nomine, vel muliere imperita; nocturnis, vel diurnis terriculamentis, ex atteſtatione patientis, ex phyſicorum rationibus;quando membra patiūtur, aut torquentur ſine vllius ægritudinis lege, vel ratione. Sed longe apertius demonſtrantur exorciſmo,vt pleno lib. ſcripſit Sil.de Strigimag.& exorciſm. & in Sūm. in verb.maleficium. Nam & Lactant. in lib. 2. diuin. inſtitut. cap. 16. Dæmones (inquit) iuſtos cultores Dei metuunt, quorum verbis tamquam flagris verberati, non modo dæmonas ſe eſſe confitentur,ſed etiam nomina ſua edunt.Hęc ille.

Ad hæc etiam opportune eſt tractandum, quib. ſignis dignoſci poſſit, quod
4 quis a dæmone liberatus ſit: In qua re moneo,ne quis cū gl.leuiter & ridicule ſentiat, carnium vſum indicare poſſe an quis a dæmone liberatus ſit, vt abunde diximus proximo anteriore capite; Nā ex Euangelica doctrina conſtat dęmonē diſcedere iuxta ſignum per exorciſtam iuſsū:ſcilicet,vt de vno corpore,in aliud trāſeat,& ſimilia,vt Chriſtus iuſſit tranſire in porcos,Matt.c.8. verumtamen, quia ſæpe numero, aut egreſſi dæmones redeunt,aut ſe egreſſos cōfingunt,vt veritas habeatur expectandus annus eſt;nā per tam lōgum tempus certum videtur Eccleſiæ hunc dæmone liberatum eſſe:ſi numquam intra annum vexatus fuerit, propterea qui antequam vexaretur promotus erat,& poſt vexationes quieuerit per annū,poterit ſuſceptos ordines exercere,d.Conc.Tol.xj.c.13.& d.c. communiter.Arch.in c.in litteris, 7.q. 2. Saluo tamen ſemper peritorum phyſicorum conſilio &arbitrio,quos conſulere debet Epiſcopus,vt ſentit Archid.ibid.Flor. d. c.5.Alberi.in ver.vitiatus.Roſel.in ver. vitiatus.Tabien.in verb.corpore.

Hæc autem irregularitas ad ſolos ſacros

Digitized by Google

cros ordines pertinet; nam ad minores facile poterit promoueri ille, qui a dęmone ſit liberatus, probari videtur in d. c. clerici, diſ. 33. vbi verba illa, de ſacro myſterio, aperte indicant, extra ſacrum myſterium nullam eſſe prohibitionem, ſi liber a vexationib. factus fuerit, vt ſentiunt ibi Archi. & Lau. qua ratione ſi dæmoniacus velit ſacram communionem accipere, quia non pertinet ad exercitationem ſacri myſterij, vel ordinis, iſta ſimplex communionis acceptio, ſi in eo vigeat aliquod lumen rationis, negari non deberet. S. Tho. 4. ſent. diſt. 9. quem ad hoc refert Silu. in ver. Euchariſtia, 3. verſ. decimum.

Et tametſi hoc capite toto de dæmoniacis tractauerimus, idem tamen eſt,
5 & de Energumenis, qui a dęmoniacis ſolo vocabulo differunt, vt expreſſim conſtat Conc. Elibert. c. 29. his verbis: Energumenum, qui ab erratico ſpiritu exagitatur, huius nomen neq; ad altare cum oblatione eſſe recitandum, neq; permittendũ vt ſua manu in Eccleſia miniſtret Baptiſmus tamen, & communio eis non denegatur, eod. Conc. c. 37. De ijs Energumenis frequens eſt memoria in libris Dionyſij Areopagitæ, & Clem. I. Papæ, & pro dęmoniaco Energumenum accipi ſcribit Aug. de dogm. eccleſ. cap. 83.

Maleficiati autẽ in ſolis genitalibus
6 non mihi videntur ab ordinibus excludendi: quandoquidem ob eam cauſam caſtiores ſunt, at maleficiati alijs membris excludi debent, ea ratione, qua reliqui corpore vitiati: ſed ſi maleficiati ſint in ſenſibus, quia vel torquentur, vel mẽte abalienantur, pro dæmoniacis habendi ſunt, etiam ſi non obſideantur, ſed tantum vexẽtur: & in hoc differt maleficiatus a dęmoniaco, vt colligitur ex Silu. in lib. 2. de ſtrigimag. c. 2. & c. 5. in verſic. in hominib. vero, & c. vlt. verſ. ſexum, & in ſumm. in verb. maleficium. q. 3. nam quandoque dæmon ipſe eſt homini, vel membro alicui alligatus per maioris dęmonis poteſtatem. S. Thom. quodlib. 2. art. 13. & tunc dicitur dæmoniacus arreptitius, quia ſubſtantialiter dæmon in ipſo corpore inhabitat. S. Thom. quodlibet 3. artic. 8. quandoque vero non eſt alligatus dæmon, ſed dæmonis virtute ſunt impediti naturales effectus hominis, puta immittendo infirmitates, hoc enim ipſe dæmon poteſt, vt patet in Iob, & in muliere curua decẽ & octo annos. Luc. c. 13. & tunc proprie dicitur ad maleficium pertinere. Silu. in verb. maleficium, d. q. 3. & lib. 2. de ſtrigim. c. 2. quod non virtute propria dæmonis fit, ſed Dei ſola permiſſione. Aug. ſuper Ioan. tract. 7. ad cap. 1. Vel clarius dic maleficiatus eſt ille, qui a dæmone aliquo ſenſu, vel membro ligatus eſt per cooperationem hominis: actus enim ſolius dæmonis nõ conſtituit maleficium, ſed vna cum cultu vel opere hominis dicitur maleficium. Et ideo Iob, & mulier per fluxum ſanguinis non habuerunt ex maleficio, ſed a dæmone Dei permiſſu.

Arreptitius autem eſt, quando ſuperabundant vires ſenſitiuæ, & ex ſuperiore impreſſione ligatur ratio, & mouetur: nam dæmon habet poteſtatem imprimendi in phantaſiam, cum ſit potentia affixa organo; & in tantum poteſt in eam aliquid imprimere, quod ex impreſſionis abundantia ratio efficitur quaſi ligata (non tamen cogitur ad conſenſum) & tunc homo arripitur a ſpiritu maligno. hæc S. Thom. ſuper Ioann. c. vndecimo. ad illa verba prophetauit Caiphas.

Ad eandem irregularitatem pertinet, ſi quis Dæmoniacus non ſit, ſed ſe eſſe

ſimulet;nam promoueri non poterit,pe rinde ac ſi vere dæmoniacus eſſet;vt iuſ ſit ſexta Synodus Generalis Cōſtantino pol.c.60.his verbis.Eos, qui ſe dæmone correptos eſſe ſimulant, & morū improbitate eorum figuram, & habitum ſimulate præſeferunt, viſum eſt omni modo puniri,& eiuſmodi afflictionibus, & laboribus eo ſubijci oportere, quib.ij, qui à dæmone vere correpti ſunt,vt à demonis operatione liberentur, vere ſubijciantur.Hæc ibi.

De irregularitate proueniente ab ægritudine corporis,& primo

De Lepra.

CAP. XVIII.

1 *Lepra olim excludebat ab ingreſſu Eccleſiæ.*
Leproſus in occulto celebrare poteſt, ſi non impediatur vſus libere omnium membrorum.
2 *Leproſus promotus poteſt priuari beneficio, ſi populus ſentiat ſcandalum.*
Epiſcopus leproſus, non deponitur, ſed datur ei coadiutor.
Leproſus myſtice dicitur,qui eſt ſymoniacus.
3 *Scabies multa impedit promouendum.*
4 *Pſora, quæ & ſcabies herculea, impedit promouendum.*
Scabies affinis lepræ, & cenſetur Dei maledictio.

NVnc ordo expoſtulat, vt poſt animi morbos, etiam corporis ægritudines ſubijciamus, quarum prima nobis occurrit lepra, quam vſq; adeo vetus lex deſtata eſt, vt qui illa labo-
1 rarent,non ſolum ab Eccleſia; ſed & ab
hominum cætu excluderentur. Leuit. c. 13.14.& 22.Num.c.12.Deuteron. c. 24. Propterea quaſi abhominiabilis in conſpectu hominum ad ordines promoueri non debet. S. Thom.4. ſent. diſt. 9. art.4.quod ita intelligo, vt nullo modo ſit promouendus,nec quidem vt inter leproſos adminiſtrare poſſit,nec vt ſecreto:nā quia claritas, integritas,& dignitas perſonæ requiritur ad ſuſceptionem ordinis vt S.Tho.d.art.4.ſequitur, vt leproſus nullo modo ſit admittendus. Eadem ratione ſi iam promotus a lepra inuadatur, eſt remouendus ab adminiſtratione.de cler.ægro.c.tua nos.Spe.in tit. de diſpenſ.§.iuxta.verſi.item percuſſor. Tanti etenim ſacramenti celebritas nō patitur,vt inter ſanam plebem leproſus ſacerdos deſeruiat, qui ceſſare ob reuerentiā debet,Gul.& Hug. diſt.49.c.hinc etenim.Tabien.in verb. corpore; quod etiam tradit S.Tho.3.q.82.art.fin.ad 3. Alberic. in ver.leproſus, citat Summa confeſſ.lib.2.tit.de homicid.q.43.
2 Illud tamen verum eſt ex ſententia S.Tho.in allegata.diſt.9.quod etſi leproſis promotis ſit interdictum adminiſtrare iam ſuſceptū ordinem loco publico; tamē in occulto,& inter leproſos admitti poſſunt, ad adminiſtrationem ordinis ante lepram ſuſcepti:niſi forſā tā grandis lepra foret, vt vel manus, vel labia corroſa eſſent,vel liberā ſacramenti cōtrectationē impediret,quia penitus etiā in ſecreto adminiſtrare non ſunt permittēdi:quod etiam ſcribit Tabien.in verb. corpore. Si quis autem iam aſſecutus ſit eccleſiam parochialem, &promotus ad ſacerdotium in lepram inciderit; nō eſt quidem parochia priuandus, ſed interdicenda illi omnis adminiſtratio,ſi hæc duo concurrant, ſcandalum populi, & plebis abominatio; cam per vicariū ab Epiſcopo conſtituendum ſub congrua portione Eccleſia accipiet debita obſequia.c.de rectorib.de cler. ęgrot. Aut ſi opportunius videatur, etiam ab ipſo beneficij parochialis titulo,eſt remouēdus

hic

Digitized by Google

hic leproſus,& alius eius loco inſtituendus.reſeruata portione fructuum ipſi leproſo ad victum,& neceſſaria vitæ, cap. tua nos,de cler. ægrot. Roſell. in verbo leproſus:Si vero fructus ad vtriuſque victum non ſufficiant.agendum erit vt docet Abb.in d.cap.tua nos:Sed hæc diuerſum ius habent in Epiſcopo, qui iam promotus lepra percuſſus eſt;nam vnus vel duo coadiutores eligentur a maiore parte capituli,cum conſenſu ipſius Epiſcopi; ipſo autem inuito ſolus Pontifex coadiutorem dabit,ſic capitulo,aut clero poſtulante,c.1.de cler.ægrot.lib.6.Alberic.in ver. Vitiatus: caſus eſt in c. penul.de cler. ægrot. cum autem leproſus ſanatus fuerit, nil obſtat, quin promoueatur,& promotus exerceat; Nam Simon leproſus a Domino ſanatus Epiſcopus Cenomanenſium fuit in Gallia ſub nomine Iuliani.vt referunt Annales.

Leproſus etiam ſpiritali quodam ſenſu accipitur,qui ſimoniace promouetur; nam ſimoniacum promouens non officium,ſed lepram confert. 1.q.1.c.cum ordinaretur.Alberic.in ver.leproſus, §. fin.quæ lepra incurritur a petente ordines, per ſolam pecuniæ oblationem, c. maritum,diſt.33.ſed de hoc latius dicemus,cum de ſimoniacis agemus.

Ad lepram proxime accedit ſcabies; Nam & teſtamento veteri,qui impetiginem,vel iugem ſcabiem patiebatur, ad Sacerdotium promoueri non poterat, Leuit.c.21.nam, & hodie ſcabioſi non ſine ſuſpitione luxuriæ ſunt, vnde ea cauſa non erunt facile admittendi. Specul. in d.tit.de diſpenſ.§.iuxta,verſ.Item in veteri,& c.hinc etenim diſt.49. Gregor. in paſtor.lib.1.c.11.

Poteſt etiam ſcabies eſſe tam grandis vt etſi ſine ſuſpicione luxuriæ inuaſerit; tamen quia liberum vſum manuum valde impediat,& ſacramenti contrectatio non ſit tuta,non debeat promoueri, nec promotus ad exercendum admitti, ſicut nec leproſi,ex S.Thom.d.diſt.9.exemplo eſſe poteſt illud ſcabiei genus, quam Pſoram phyſici dicunt, quæ alio nomine ſcabies herculea a Suida nominatur;qua ſe laboraſſe ſcribit Greg.Turon.lib.in gloriam confeſſ.c.44.Eſt enim ægra ſcabies & non niſi magna diligentia excutitur, eſt quæ lepræ affinis & ex atra bile, ſicut & lepra originem ducit: vt ſcribit Hieron.Gabuccin.de Comitial.morb.lib.2. fol.53. quæ quandoque tantum pruritũ habet,vt Dei maledictio cenſeatur,Deuteron. cap.28. Grammat. deciſion. 56. num.6.

De Morbo Gallico.

CAP. XIX.

1 *Morbus Gallicus ante hoc ſeculum non auditus.*
Morbus Gallicus ſimillibus lepræ.
Morbi Gallici ſpecies duæ.
2 *Lepra incurabilis,præterquam a ſolo Deo.*
Morbus quilibet incurabilis, & apparens inducit irregularitatem.
Morbum habens contagioſum,non eſt permittendus vbicumque miniſtrare.
Morbum Gallicum habens certo caſu, promoueri permittitur.
3 *Morbus Gallicus magnam inducit debilitationem.*
Vxor non tenetur cohabitare viro morbum habenti contagioſum.
Morbus Gallicus quandoque hominem conſumit:
Marcus Antonius Sabellicus morbo Gallico conſumptus.
4 *Barbæ,aut pili ſi cui ceciderint ob venerem,promoueri non debet.*
Barba,& pili quandoq;ſine venere decidunt.
Pili in homine ſunt ornamenti loco.

Digitized by Google

EX ſcriptorum ſententia nouum morbi genus eſt, quod Gallicum dicunt, nec ante hoc ſæculum auditum eſſe ijdem atteſtantur; Marc. Anto. Nat.
1 Aſtenſ. de Pulchro lib. 4. ad medium. & fuſius ſcribit, ac demonſtrat Iouius hiſt. lib. 4. qua ratione fit, vt hactenus de eo nemo tractarit, quoad irregularitatis inueſtigationem. Quoniam vero nonnulli ad impedimenta matrimonij, hãc ægritudinem adduxerunt; poſſumus & nos pari ratione ad ordinum eccleſiaſticorum impedimenta referre: habet enim hic morbus magnam cum lepra ſimilitudinem, vt expreſſim longa quæſtione ſcripſit Bartholomæus Spina, ſacræ Theologiæ profeſſor in opuſculis ſuis, in quæſtione matrimoniali. Sunt autem ex phyſicorum ſentẽtia, duæ morbi gallici ſpecies, vna horribilis valde propter vlcera per corpus diffuſa, & ꝓpter extrinſecam deformitatẽ, adiectis acribus doloribus. Altera eſt, quæ maiorem internum cruciatum habet, cũ articulorũ inflatione, membrorum, ac neruorum attractione, decoloratione vultus, & cutis, ſine vllo extrinſecus vlcere: Harum vtraque magna ſimilitudine lepræ compara tur. Incurabiles enim ſunt
2 ſicut & lepra, quam ſolus Deus curare dicitur, 4. Reg. c. 5. ibi, Numquid Deus ſum ego, vt curem hominẽ a lepra ſua? Ideo hæc morborum genera, quia incurabilia ſunt reddunt hominem irregularem; omnis enim morbus apparens, & incurabilis irregularitatẽ inducit. Spec. in c. ſi forte. de elect. lib. 6. nu. 5. per. tex. in c. penult. de cler. ægrot. Eſt enim hic morbus lõge deterior lepra. Nã & per ſolam cohabitationem inficit, ſicut & lepra; & ideo prima huius morbi ſpecies excludit ab ordinibus eccleſiaſticis ſuſcipiendis, ſeu exercendis, ſicut & lepra: q̃a ſcandalo eſt, & horrori, præſertim, quia contagione inficit; quiſque enim ſibi cauere debet, ne cõtagione inficiatur. Ideo permitti non debent paſſim adminiſtrare. argum. Abb. in c. 2. de coniug. leproſ. præſertim, quia turpitudinem fœdę libidinis, vnde morbus cauſatur, præſefert in conſpectu hominum; & hoc multo magis verum erit, quando articuli, & nerui ita contrahuntur, vt libere ſacramenta tractari non poſſint: ſicut de lepra diximus capite antecedenti, & tradidit ſacerdotale tit. de miniſt. ſacramen. Euchariſt.

Alterũ genus quod vlceribus caret; poteſt (ſed perquam raro) inuadere ſine vitio, aut turpi libidine; vnde ſi liberũ habeat omnium membrorum vſum, ſicut nil impedit, quin promoueatur, ita vt promotus exercere poterit, quia ſoli illi interni cruciatus, nil obſunt adminiſtrationi ordinis ſacri, quaſi occultus defectus ſit, vel ægritudo: Sed ſi propria libidine in hunc morbum inciderit, poterit de eo idem conſilium ab Epiſcopo ſumi, quod ſumendum eſt de fornicatoribus, & concubinarijs, vt ſuis locis dicendum erit. Nam ſi publice notus ſit hic ipſius morbus, nõ eſt admittendus, quaſi publicus fornicator, & publicus concubinarius. text. in cap. ſacerdotes. diſt. 50. in his verbis, ſacerdotes ſi in fornicationis ceciderint laqueum & criminis manifeſtus, ſiue oſtenſus ſit actus, ſacerdotij honorem habere non poſſunt, ſecundum canonicæ inſtitutionis auctoritatem. Et ideo quia quandoque claudicatio inde prouenit, vel vocis ingens debilitatio ex interna corroſione vuæ, faucium, vel narium, vel quid ſimile, vnde vulgus ſcandalum patitur, abſtinere ab adminiſtratione debet, & multo magis non debet promoueri quantumuis

pœni-

Digitized by Google

pœniteat;quia iſtæ debilitationes corporales per ſolam pœnitentiam,non ſanantur;quod autem magnam debilitationẽ
3 inducat hic morbus,probat Gramm.de ciſ.56.num.6.

Præterea fuerunt hunc morbum,quaſi cõtagione libros,veſtes,ac vaſa contactu inficere, vnde repellendus ex commercio hominum,qui illo laborat; nam ſicut mulier reddere debitum non tenetur,ob contagionis periculum,interueniente medicorum conſilio,& ob eandẽ cauſam non tenetur cohabitare viro. S. Thom.4.ſenten. diſtinct. 36.arti.1.Tab. in verb.matrimonium.3. num.6. ad fin. Archiepiſcop. Florent.3.titul.1.cap.21. verſ.quartus caſus eſt in leproſo; certe eadem ratione ſi idem periculum infectionis ex contagione immineat,admitti non debet,quæ omnia ad Epiſcopi, & phyſicorum arbitrium referenda ſunt. Contingit enim aliquando hunc morbum tam grauiter homines graſſari, vt eos interminat;cuiuſmodi fertur de Marco Antonio Sabellico, qui cum nimium vaga venere vteretur, hoc correptus morbo interijt.Iouius Eulogio 38.

Ad hoc impedimenti genus ſpectare poteſt,ſi cui ob venerem, atque laſciuiã
4 barba,aut capilli exciderint,nã ob ſcandalum,quod ex illa euidenti turpitudine quaſi publico teſtimonio naſcitur, promoueri non debet,nec promotus ad ordines adminiſtrandos eſt permittendus.50. diſtin. c. ſacerdotes. eſt præterea ridicula deformitas: vnde ſicut cęteræ deformitates,præſertim ex turpi cauſa,ſolent inducere irregularitatem,ita & iſta.Abb.in cap.2. de cler. ęgrot. Sed & quaſi publicus,& manifeſtus criminoſus videtur,& ideo infamis, & ab ordinibus repellendus,vt reliqui infames:Contingit tamen aliquando vt ſalſus humor tam ardenter ad cutem hominis accedat,vt ſine vlla libidine, aut venere pili ſponte corruant, quod phyſicorum arbitrio reſidet;ſed & hunc quoque ab altari repellendum dicam, non criminis ratione,ſed ob deformitatem,quæ plebi riſum mouere ſolet, cum magna ſacerdotij,& ſacramenti cõtumelia: Pili etenim à natura ideo inſtituti ſunt, vt corpori ſint propria quædam, & peculiaris munitio; nam per lineamenti circumſcriptionem,decorem præbent, & vtilitatẽ ſimul quoque exhibent, vt diſſerit Baſil. in Exemero homil. 11. & Aug. de ciuit. Dei,lib.22.cap.24.Pilos enim Deus tantiſecit,vt eos ſimul cum prudẽtia iubeat adeſſe hominibus,vt ſcribit Clemens Alexandrinus in pædag.lib.3.c.3.cum inuehitur in eos, qui ob mollitiem pilos barbæ ſibi penitus abradant. Hic vero qui ex ſalſi humoris ægritudine pilos amiſit,ſtatim atque liberatus extiterit, & rurſum ſuccreuerint,nil prohibet, quominus promoueri poſſit, & ſuſceptos ordines adminiſtrare;vel etiam ſi non ſuccreuerint, ſi tamen hominis ſanctitas omnem riſus cauſam excludat:tũc enim nihil prohibet,vel promoueri eum, vel adminiſtrare iam promotum, vt contigit S.Gallo Epiſcopo,de quo Grego. Turon.in vitis Patrum,in ipſius Galli vita.

De Phtiſis, & Peſtilentia contagione.

CAP. XX.

1 *Morbus quilibet incurabilis, apparens inducit irregularitatem.*
Phtyſis alitu ſolo inficit libros,ac veſtes.
2 *Peſtis contagioſa duplex,corporalis, & ſpiritualis.*
3 *Epiſcopus,vel parochus non tenetur exponere*

Digitized by Google

vitam ſuam,pro vita corporali plebis ſuæ.
Peſtis tempore parochus , an teneatur curare cum periculo corporis ſui.
Saluianus Epiſcopus neglecta peſte ſuos ſubditos viſitabat.
4 *Mortuum tangens olim promoueri non poterat.*
Suſpicio ſola peſtis impedit promouendum.
5 *Peſtilentiam non ſentiunt ſenes ex Plinio.*
Pelagius Papa II. peſte mortuus.
Ioannes Andreæ peſtilentia ſenex defunctus.
Camillus dictator octogenarius peſte mortuus eſt.
6 *Peſtilentia quibus locis communius inualeat.*
Peſtilentia quandoque durat trimeſtre, videlicet, hieme.

QVemadmodum prædictorum
morborum contagio impedit,ne
quis promoueri poſſit, ita, &
phtiſis:præſertim ea quæ, & cognitu eſt
difficilis, & curatu impoſſibilis omnis
1 etenim morbus, qui incurabilis eſſe ap-
paret,hominem reddit irregularem,
c.penul.de cler.ægrot.Specul.in c.ſi for-
te,nu.5.de elec.lib.6.quod præcipue ve-
rum, vbi contagione alij infici poſſunt,
phyſicis enim videtur veſtes, libros, ac
reliqua vaſa phtiſi infici poſſe ſolo hali-
tu;vnde ne is morbus in alios ſerpat,nõ
ſolum ab ordinibus,ſed & a communio-
ne plebis arceri debet, ſicut de conta-
gione leproſorum ſupra diximus: omnis
enim contagio,per quam fœdari poteſt
Eccleſia, hominem excludit communio-
ne,cap.pro dilectione, de conſec.diſt. 2.
Arbitrabitur igitur Epiſcopus, ex phyſi
corum atteſtationibus, quantum pericu
lum ſit contagionis,aut quantus ſit ho-
minis halitus, aut fœtor, vel etiam tuſ-
ſis,quæ non reddat tutam ſacramenti ſu
ſceptionem.

Peſtis quoq; miſerrima contagio, ea
duplex eſt,altera ſpiritualis,vtputa hære
2 ſis omnis ſuperſtitioſa doctrina, ex Cõc.
Anciran.c.23.& diſtin.27.q.5.c. Epiſco-
pi, in princip. de qua ſuo loco dicemus.
Altera eſt, quæ corpora inficit, quam
peſtilentiam vocant, de qua elegantem
edidit tractatum Franciſc.Ripa Papien-
ſis:Hanc igitur qui patiuntur.i. qui cor-
pore languent,promouendi non ſunt, ſi-
cut nec reliqui ægroti.Eſt enim hic mor
bus humana arte incurabilis, ideo red-
dit irregulares.Spec.d.c.ſi forte,num.5
lib.6.tum etiam,quia maxime contagio
ſus, facile enim ſerpit in plebem. Vnde
hac ratione etiam admitti non debent
ad ordines, ſicut de leproſis ſupra dixi-
mus. Nam ita euitandi ſunt iſti, vt nec
parochus, vel Epiſcopus teneantur illis
3 aſſiſtere in obſequio præſtando:quando
quidem vitã propriam, pro vita corpo-
rali plebis ſuæ nemo exponere tenetur,
peſtis tempore.Tabien.in verb. Epiſco-
pus,nu.5.ex ſententia, S.Tho. in Opuſc.
de perfect.vit.ſpir.c.14.ſed pro vita ſpi-
rituali,etiam tempore peſtis, parochus
vitam propriam debet exponere pericu
lo, vtputa pro baptizandis pueris,quo-
rum animæ ſalus propriæ vitæ anteponi
debet: idem ſi immineat ægroti deſpe-
ratio, ſi a parocho negligatur: idem ſi
immineat periculum, ne ægrotus ab hæ
reticis ſeducatur, vel caſtitas violetur:
Iſtis.n.caſibus peſtis excuſatio non ſuffi-
cit,vt officium paſtoris deſeratur. Ta-
bien.ibid.& pro his.S.Tho.2.2.q.26.ar.
5. Et ideo ſanctus Saluius Albingenſis
Epiſcopus inualeſcente inguinario mor
bo contagionem non metuit,vt ęgrotan
tium ſaluti conſuleret, ſed aſſiduè ſingu-
lis miniſtrabat;nec inde ſtatuit vnquam
ſecedere,tametſi ille populus ad pauciſſi
mos jam adductus eſſet nimia illa conta-
gionis lue,vt narrat ſe vidiſſe Greg. Tu-
ron hiſt.lib.7.c.1.

Quo igitur ad impedimentum, ne
quis promoueri poſſit, non ſolum ſuf-
ficit vera peſtilentiæ lues: verum etiam
omnis

Digitized by Google

omnis de peſtilentia ſuſpicio;nam plurimi bene valere videntur, qui ob contactum eius, qui peſtilentia eſt infectus, vel veſtium eius facile poſtea moriuntur.Euagr.hiſt.lib.4.cap. 28.& ignorantes peſtilentiam diſſeminant, vnde ſicut olim qui mortuum tetigiſſet, ſanctificatis veſci non poterat,Leuit.c. 22. ita ob ingens periculum in communione plebis, iſti admittendi non ſunt; & conſequenter nec ad vllum ordinem minorē, donec ea purgetur ſuſpicio. Nā qui ab infecta regione proficiſcuntur,aut in ea domo verſati vbi inualuit hæc ægritudo,aut res,vel veſtes inde habuerit, vbi de infectione periculum fuit,ita arceantur ab hominū cohabitatione,vt omnino deſpiciantur; ac negligantur, etiam vſque ad mortem:quod ſi per vim inter alios habitare velint, etiā armis arceri poſſe iure probatur, vt ſcribit Rip. in d. tractat. de peſte; facile etenim ij ſuſpecti homicidij rei fieri poſſunt, ſi incauti peſtilentiam populis intulerint;iure igitur merito non ordinabuntur,nec ordinati exercere permittentur.

Et tametſi ſenes peſtilentia ſoleāt immunes eſſe, quia eam non ſentiunt, vt
5 ſcribit Plin.lib.7.c.50. tamen ſi hoc verum eſt, vt ipſi non ſentiant, poterunt alios cōtactu inficere ex veſtibus, atque alijs rebus infectis; quamquā in hac re Plinio minime credo; quandoquidem Pelagius II. Papa ſenex ipſa hac lue interijt circa annos dñi 590.Nam dum pro peſte litanias indixiſſet in ipſa proceſſione correptꝰ interijt cū ſeptuaginta alijs vt ſcribit Io.Belethus c.122. & Ration. diuin. tit. de Rogation. Sed & Ioannes Andreæ, cum ad ſeptuageſſimum annum vixiſſet,peſte mortuus eſt anno domini milleſimo trecenteſſ. quadrageſſ. octauo: vt ſcribit Abbas Trithemius in catalogo ſcriptorum.Quin ēt Camillus dictator peſte mortuus eſt iā octuagenarius,Liu.dec.1.lib. 7. Quod genus irregularitatis omni loco cōe eſt,ſed cōmunius in meridianis, & occidētalibus regionibus,quę plurimum hac lue vexātur; obſeruatum.n.eſt a meridianis partibus ad occaſum ſolis peſtilētiam ſemper ire,vt refert Plin. d.c.50.In oriente rarius inualet;quinimmo alicubi nūquā fuit,videlicet Locris;& Crotonæ ſcribit Plin.lib 2.c.nonageſimo ſexto.

Prudēs igitur Epiſc.ſemper vtetur phyſicorū conſilio,vt dignoſcatur nō ſolum ipſa inualens lues,ſed etiā qui de ea ſint ſuſpecti:expectabitq; tantum temporis, quantum ſufficere videbitur ad ſuſpitionem purgandam, quadraginta ſcilicet dies;vel etiam trimeſtre; nam inuadere ſolet hic morbus quandoq; ad ternos menſes,præſertim hyeme.Plin. d. c.50.

De Podagra.

CAP. XXI.

1 *Podagra reddit hominem inhabilem ad Eccleſiaſtica miniſteria.*
Podagra vehemens reddit irregularem.
2 *Podagram habens a ia ſacerdotalia exercebit vt prædicare, confeſſiones audire.*
3 *Podagra, & chiragra non ſemper ſunt ſigna intemperantiæ,eſt enim quoque hæreditarius morbus.*
Iulianus Martyr Alexandrinus, cum podagra ad martyrium delatus.
Mauritius Epiſcopus podagra laborauit.

Podagra, & chiragra, canonicum prabent impedimentum, ne quis promoueri poſſit; nam tam grauis morbus eſt, vt ad omne Eccleſiaſticum miniſterium reddat inhabilem; merito efficit irregularem, quia incurabilis eſt,& apparens c.penul.de cleric.ægro.

Specu.

Specu.in c.ſi forte,num.5.de elec.lib.6. curari non poſſe: nemo eſt qui dubitet, quod & poetico carmine probatur.Oui. 2.de Pont.

Tollere nodoſam neſcit medicina podagram.

Tam igitur podagra, quam chiragra ſub eodem impedimento ſunt: nam ob claudicationem, ob quam altari cōmode ſtans deſeruire quis non poteſt, nec promouebitur, nec promotus exercebit velut claudus, de quo diximus 1. libro Abb. in c. 2. cler. ægrot. tex. cum glo. in cap.ſi quis infirmitate. diſt. 55. Chiragra vero, ſi manus vſum vel impediat vel deformem efficiat, indeque ſcandalum timeri poſſit, aut ſacramenti adminiſtratio incōmoda vel aliud periculū, oberit ne promoueri poſſit, nec promotus exercere, cap.1.de corp.vitiat. & ibi Innoc.Specul.in d.c.ſi forte.num.5, quæ omnia reſidebunt arbitrio Epiſcopi, vt docet Abb.in d.c.1. qui iam promotum non excludet ab omnium ordinum adminiſtratione, ſed eorum tantum, quæ impediente chiragra, vel podagra exerceri non poſſunt, argum. S. Thom. 3. q. 82.art.fi.

Iccirco ſi ſacra myſteria peragere nō poterit, confeſſiones audiet, prædicabit verbum Dei. Abb.in d.c.2.de cle.ægrot. de quo etiam diximus ſupra, quando de mutilatis ſcripſimus lib.1. Nō enim hic morbus ſemper ſignum eſt intemperantiæ, quandoquidem is ſæpe natura nos inuadit, ex paterno ſāguine, & ideo quodāmodo hæreditarius morbo dicitur, quo laborauit S.Iulianus martyr Alexādrinus, qui cum hoc morbo impediente ad martyrium pedibus ſuis non valeret accedere, delatus eſt ſella ad iudicem, & camelo impoſitus flagris vſque ad necē laniatus eſt. Niceph.lib.5.c. 30.dies feſtus celebratus Alexandriæ decimo tertio cal.Martij: laborauit quoque eadem ſanctiſſimus Mauritius Caturceſiū Epiſcopus: de quo Greg.Turon.hiſt.lib.5.c. quadrageſimo ſecūdo: ſed & alijs quam plurimis martyribus in perſecutione Vandalica podagram infeſtam fuiſſe, ſcribit Victor Epiſcopus Vitenſis, de perſecut.Vādal.ſub Hunnerico lib.2.laborauit, & Gregor. Nazianzenus, vt idem ſcribit in Monodia.

De Febricitantibus.

CAP. XXII.

1 *Morbus quilibet impedit libertum vſum corporis, impedit quoque ne quis promoueatur.*
Febris motum habet contra naturam.
2 *Febris quandoque tam eſt familiaris, vt nihil obſit.*
Febris quartana non dat locum ædilicio edicto.
Quintus Fabius quartana multis annis laborauit.
3 *Febris quartana non impedit promouendum.*
Febre quartana laborantes, comitiales eſſe non poſſunt.
Febriculę in iure non conſiderantur.
Caius Mæcenas perpetuam habuit febrem.
Antipater Sidonius quotannis natali die febre corripiebatur.
4 *Febris quartana pubertate deponitur.*

SI Febris ita hominem vexet, vt libera ſenſuum officia non ſint, canonicum eſt impedimentum, ne quis promoueri poſſit: omnis enim ægritudo quæ liberum eſſe corpus non permittit, impedit promouendum. cap. Archidiaconum. diſt. 82. in princ. nam ſi tantus ſit febris æſtus, vt mentis alienationem inducat, non ſolum non promouebitur, ſed nec Promotus exercebit, de mente S. Thom. 3. q.82. art. fin. eſſet enim grande periculum ſacris ſeſe

ſeſe ingerere miniſterijs, in ea febrium agitatione, quæ motum cōtra naturam habere dicitur. l. quęſitum ff. de re iudic. quod verum eſt in febre continua; at in febribus intercalaribus, quæ ſua habēt quietis interualla, nullum videtur impedimentum obſtare, ne quis promoueri poſſit, ſi liberum corporis vſum permittant, præſertim ea hora, ac die qua vacat febris.

Promoti vero non aliter ſeſe exponere debēt periculo in altaris miniſterio, niſi ſecum coadiutorem habeant, qui ſi inualuerit febris poſſit ſuccurrere, & miniſteria ſi opus fuerit, perficere. argum. 7. q. 1. c. nihil. & c. illud. Aliquando vero
2 febris tā leuis eſt, & familiaris, vt nihil propemodum moleſta videatur. Quartana etenim quādoque ita inueteraſcit, vt ſperni poſſit, & redhibitoriam actionem ex ædilitio edicto non inducit, ex ſentētia Vlpiani in l. 1. §. proinde. ff. de ædil. edict. Nam ipſa reum conuentum non excuſat, ſi in ius vocatus tempore opportuno non comparuerit, vt Iulianus Iuriſconſultus ſcribit in l. quæſitum. ff. de re iudic. ſupra citata: nullum enim negotijs agēdis impedimentum adfert, vt ibi Iulianus putat. Quintus enim Fabius multos annos hac febre familiariter correptus eſt, nec vmquā re bellica abſtinuit, imo aduerſus Allobroges pugnans, vſque adeo furens exarſit, vt illa liberatꝰ incolumis poſtea perpertuo extiterit, ſcribit Plin. 7. c. 50. Ille igitur
3 qui inueterata quartana detinetur; nec promoueri prohibebitur, nec promotus adminiſtrare; ea præſertim ratione, ꝙ quartana comitiali morbo finem imponit, ex Hippocratis ſententia, vt refert Gabucci. in lib. de Comitiali morb. 2. folio 51. quinimmo ea laborantes hoc morbo corripi nequaquam poſſunt, auctore eodem Hippocrate, vt refert idem Gabuccin. in fol. 52.

Sūt præterea quędā leuiores febres, quæ obeſſe non poſſunt ordini ſuſcipiendo, vel ſuſcepto, quoniam huiuſmodi febriculæ in iure non conſiderantur, vt Vlpianus ſcribit in dicta l. 1. & in l. ob quæ. ff. de ædil. edic. Cuiuſmodi ea febris fuit, quę perpetua extitit in Caio Mœcenate, vt ſcribit Plin. eod. libro 7. capit. quinquageſimo primo. Sicut etiam febricula dici poterat, qua Antipater Sidonius Poeta omnibus annis, vno die tātum Natali corripiebatur, quo etiam die conſumptus eſt longa ſenecta. Plin. eod. cap. 51.

Erit quoq; in puero leuis febris quar-
4 tana ſi proximus pubertati ſit; nam inueteraſcere non poterit, quia quartana febris pubertate deponitur. Plin. eod. lib. 7. cap. 50. ſicut & poſt ſexageſimum annum neminem ſolet arripere: ob corporis frigiditatem, ſicut nec hyeme. nec bruma, aut hybernis menſibus ſolet vmquam incipere, vt videtur eidem: ſed in ijs omnibus Epiſcopus conſulto aget adhibitis phyſicis, vt deliberare poſſit an expediat ordines his conferre, an negare.

De dolore Capitis.

CAP. XXIII.

1 *Dolor capitis quandoque impedit ordinis executionem*

Ioannes Chryſoſtomus, magno capitis dolore laborabat.

2 *Dolore capitis, adeo laborauit Epiſcopus Ariminen. vt illi coadiutor datus fuerit à Gregorio.*

Qui

QVi dolore capitis tam grauiter anguntur, vt liberum naturæ vſum non habeant, comparantur ægrotantibus reliquo corpore; nam his quoque coauditor dari debet, c.qualiter 7.q.1.propterea in tã graui capitis moleſtia, ſicut deponi promotus poteſt,
1 ita nec facile promoueri debet: verum tamen hoc per quam raro cõtingit:propterea non omnis capitis dolor à Sacerdotio excludit;nam Ioannes Chriſoſtomus grauiter perpetuo laborauit,vt ille ſcribit lib.de prouid.1. in princ. & Caſſiod.in hiſt. tripart.lib.10.cap.3.quinimmo tãtus fuit in eo hic dolor,vt interierit;quod Theodoretus ſcriptũ reliquit: Caſſiod. eod.lib.capit. decimo octauo, arbitrabitur igitur Epiſcopus quãta ſit iſtius doloris moleſtia,vt deliberet an excludat an admittat eũ q illo laborat, cuiuſmodi fecit Gregor.in Regiſt.c.trecenteſ. trigeſ. octauo: qui Ariminenſi Epiſcopo coadiutorem dedit, ob hanc vnã cauſam doloris capitis.Sed,& Epiſcopo Primæ Iuſtinianæ ob hanc eandẽ cauſam doloris capitis, coaditorem dedit:noluit tamen iudicare deponẽdum, vt ſcribit idem Gregor.ad Anatholium Conſtantinopolitanum ſubdiaconum, vt refert Ioannes Diaconus in vita eiuſdem Gregorij lib.4.cap.39.

De Paralyſi.

CAP. XXIIII.

1 Paralyſis alia ſpiritualis,altera corporalis:
Paralytici ſpirituales ſunt irregulares.
Paralytici corporales ſunt irregulares.
Felix Abdiritanus Epiſcopus ſanctiſſimus, per niciosiſſima paralyſi diu percuſſus.
2 Apopletici ſunt irregulares.
Conſtantinus Imperator Apoplesia mortuus:
Stephanus Papa II. Apoplesia mortuus.
Leo IIII. Imperator ob gemmas frigidiores incidit in Apopleſiam.
Paulus Secũdus Papa nimium delectatus gemmis frigidioribus in Apopleſiam incidit.
Eugenius Cartagin. Epiſcopus ſanctiſs.ab Apopleſia ſanatus eſt.
3 Irregularitatis cauſa ceſſante, ceſſat irregularitas.
Tremor manuum,vel pedum,an inducat irregularitatem.

PAralyſim duplicem accipere debemus,ſpiritalem ſcilicet, & corporalem; Paralytici enim ſpiritales ſunt ij, quibus ob nexus culparum animæ virtutes diſſoluuntur,vt Beda ſcribit ſuper Luc. capit. 5. vt refert S. Tho. in Caten.aurea eod.loco: ſed & id probat Auguſt.lib.de quæſt.Euangel. qui Paralyticam dicit animam ita diſſolutam, vt bonis careat operibus:& hoc Paralyticorum genus irregulare eſt, ſicut criminoſi de quibus vltimo libro agemus: Alterum Paralıticorum genus eſt,quorum membra corporea ita diſſoluũtur, vt illorum vſu careãt; & ij ſine duobio vere irregulares ſunt, ſiue diſſolutæ ſint manus,ſiue pedes,ſiue lingua,ſiue alia quælibet corporis pars,de mẽte S. Tho. 3.par.q.octuageſima ſecunda, artic.fin. Tabien.in Verb.corpore,nec enim promoueri poteſt, nec promotus exercere c.fin.de cler.ægrot.vbi omnes doct. expreſſim dixit Specul.in ca. ſi forte num. quinto de elect. lib. ſexto. At hic, qui iam ꝓmotus inciderit in paralyſim,non eſt ob id deponendus, ſed dandus coadiutor ſeruato illi honore: Nam Sanctus Felix Abdiritanus Epiſcopus paralyſi percuſſus, nec ſentiens,nec loquens in Epiſcopatu perſeuerauit,& cum alijs nongẽtis Epiſcopis, & presbyteris cum in exiliũ mitteretur, humeris Epiſcoporum eſt delatus reuerenter,vt ſe adiuaſſe ſcribit Victor Vitenſis Epiſcopus de perſecut. Vandal.lib.2.

Ad

Digitized by Google

Ad eiuſdem morbi ſimilitudinẽ pertinet Apopleſia, qua membra ita corripiuntur, vt vel inutilia reddantur, vel mors ſubſequatur;nimia etenim cogitatione,aut ſomnolentia,vel crapula inuadit apopleſia; nam Conſtantinus Imperator hac correptus fuiſſe fertur,& tandem interijſſe,Caſſiod.hiſt.tripar.lib.5. c.50.Platin.in Felice.II.Stephanus quoque II.Põtifex ſomno ſurgens, hoc morbo correptus eſt ; & tandem mortuus Platin.in Stephan.II.

Quandoque hic morbus cauſatur a frigiditate nimia, præſertim ſi gemmæ ſint frigidæ naturæ, vt de Leone IIII.oriẽtis Imperatore narratur,ꝙ ob huiuſmodi gemmas, quas capiti imponebat apopleticus interierit. Idem quoque de Paulo II.Pontifice Max.ſcribit Platin.in Hadr.I.Hi igitur apopletici ſuperuiuentes,nec ꝓmouebũtur, nec promoti adminiſtrabũt,ſicut nec paralitici;vna .n. eſt in vtriuſque impedimenti ratio.Verum ſi quis poſtea conualuerit(quod ſępe fit)quaſi ceſſante impedimenti cauſa ceſſare debebit hæc irregularitas arg.c. Neophytus.& c.ſtatuimus.diſ.61.quod contigit ſancto Eugenio Carthaginenſi Epiſcopo,qui cum nimio fletu ſuper nudam humum dormiens in apopleticam paralyſim incidiſſet,ab ea tamen poſtea liberatus eſt, vt ſcribit idẽ Victor ibid. lib. 3. vnde abſurdum fuiſſet eum ſanatũ haberi pro irregulari Inomni etenim corporali impedimento ſi quis repulſus ſit,illo poſtea ſublato admitti poteſt apte tradit Bern.in c.cũ inter canonicos. & ibi Io.And.de elect.& eſt alia apoſtil. Io.And.in c.ſuper eo,in gl.magna de elect.plene gl.in verb. ceſſante in c. poſt tranſlationem. de renunc.

Prædictis morbis etiam ille eſt confinis,qui caput,aut pedes,aut manus, ita leniter inuadit vt ſolum tremorem perpetuum inducat, non autem diſſolutionem; nam quia inde ſcandalum populo affertur, & periculum eſt in ſacramenti adminiſtratione (ſi quando manus tremulæ ſunt)merito ab ordinib.ſuſcipiendis, & ſuſceptis adminiſtrandis excludi debet, quiſquis membra tremula habeat;expreſſim dixit Specu. in c. ſi forte num.5.de elect.lib.6.

De Abſtemijs,& alijs,qui vino non vtuntur.

CAP. XXV.

1 *Sacrificium non dicitur perfici plene, ſi ſolus panis in omiſſa offeratur.*
Aqua modica eſt vino miſcenda in miſſa.
2 *Abſtemius promotus ad ſacerdotium, omnia ſacerdotalia facier præter miſſam.*
Vino abſtinere qui vouit, vel cui ex pœnitentia onus hoc impoſitum eſt, non prohibetur promoueri.
3 *Abſtemius reijcitur à ſacerdotio, quia imminet periculum nauſeæ in ſumendo calice.*
Irregularitas quandoque minor ex vitio, quam ex virtute.
4 *Papa an diſpenſare poſſit, vt quis conſecret in ſola aqua,vel omnino etiam ſine calice.*
Aquarij hæretici.
Hydroparaſtæ hæretici.
Papę non poteſt mutare integritatem ſacramentorum.
Abſtemius poteſt paulatim aſſueſcere vino.
Vino calicis nil omnino niſi paulum aquæ miſceri poteſt.

CОntingit aliquando, vt vel leuis morbus obſit, ne quis ſacerdos fieri, vel ſacerdotio fungi poſſit in ſacrificio altaris, cuiuſmodi exemplum adferre poſſumus in eo, cui vini potio medicorum conſilio inhibetur; erit enim imperfectum ſacrificium, ſi ſolus panis in miſſa offeratur S. Thom. in 3.quæſt.64.Quin etiam immane ſacrilegium

gium eſt, ſolo in pane conſecrare. Silu. in verb. Euchariſtia. 1. nu. 5. nō enim omitti poteſt calicis, & vini conſecratio, ex decreto Alexādri I. Papę in Epiſtola ad omnes orthodoxos. & ex Gelaſio Papa, de conſecra. diſt. 2. cap. comperimus: vnde ne. hic cui inhibita eſt vini potio, ſe exponat periculo vomitus, vel ægritudinis, abſtinere à ſarificio debet, quandoquidem tam modicum vinum aqua dilui non poteſt, niſi lōge pauciſſima. cap. pernicioſius. cum gl. de celeb. miſſ. Eadē quoque ratione non debet ab Epiſcopo ad ſacerdotium promoueri, ne ſit inanis ſacerdotij collatio: qua in re peritorum conſilio videndum eſt, num parua quātitas vini periculum adferre poſſit, quo imminente periculo excludi ab ordinibus debet, ſentit Tabien. in verb. vinum.

2 Promotus tamen reliqua oīa ſacerdotalia munera adminiſtrabit, vt confeſſiones audire, ṕdicare, & ſimilia ex ijs quæ tradit Abb. in c. 2. de cleric. ægrot.

Ille vero, cui vel confeſſor ob penitētiam vinum inhibuit, vel ipſe ſponte vino abſtinere deuouit, non prohibetur ꝓmoueri, nec promotus adminiſtrare, tū quod nec confeſſor nec ipſe voto ſuo alterare putatur velle formam, & materiā veri ſacrificij; tum quod ſumptio calicis non eſt ſumptio vini; cum tranſubſtātiatio facta fuerit.

Abſtemius autē, quia ipſa natura vinum abhorret, maiori ratione ad ſacerdotium admitti non debet. glo. in c. ipſi Apoſtoli. 2. q. 7. quam approbat Archiepiſc. Flor. in 3. tit. 29. c. 5. Alber. in verb.
3 ordinandus. verſ. 18. Eſt autem maximū periculum, ſi Abſtemius calicem conſecret, quem forſan natura aſſumere non poterit, aut aſſumptū euomet: ꝑpea nō eſt illi ſacerdotium conferendum, quod integrum ſacrificiū perficere nō poſſit. Tabie. in d. verb. vinum. vnde illud notatu dignum hic colligitur, plus irregularitatis quandoq; in virtute eſſe, quam in vitio; ſiut in habente duas vxores ſucceſſiue virgines, vel vnicam viduam eſt irregularitas, non autem ſi plures cōcubinas. cap. quia circa. vbi glo. de bigam. & diſtin. 34. cap. fraternitatis. in glo. Ita hic abſtemius irregularior eſt ipſo vini potatore.

4 Nec fuerit importunū, ſi quæramus an Papa diſpenſare poſſit, vt iſti, qui vinum non bibunt, ſola aqua, aut omnino etiā ſine ea cōſecrare poſſint; ſed qa de hac re olim coram Alex. VI. diſceptatū eſt, nō videtur vlterius dubitādū, qñqui dem eo tempore ſuper diſpenſatione cō cedenda nihil eſt deliberatum: refert Tabien. in verb. Euchariſtia. 1. nu. 19. qui palam negat Papā ſuper aqua ſola diſpēſare poſſe. Quin ſi poſſet non deberet, ne videatur approbari hæreſis eorū qui dicti ſunt Aquarij, qui ſolā aquam in calice offerebant. S. Aug. de hæreſ. c. 64. qui etiam appellabātur hydroparaſte, quos damnauit ſexta ſynod. c. 32. Quod vero etiam ſine ea, & toto calice per Papā diſpenſatio concedi poſſit, putauerat olim Piſanel. & Angelic. ſed Tabien. dubitauit. at Silu. aperte negat Papā hoc poſſe: quia Papa immutare non poteſt integritatem ſacramētorum. S. Tho. 3. q. 64. ex Theologorum communi ſententia: de qua ille atteſtatur in verb. Euchariſtia. 1. q. 5. hoc vnū tñ in abſtemio ſperandū eſt, quod lōgo vſu poterit aſſueſcere potioni vini, maxime in tam parua quantitate, ꝙ multis, contigiſſe apertiſſimū eſt: An autē poſſit aliquis liquor immiſceri vino calicis, vt abſtemius ebibere poſſit, vel vt æger non patiatur ex vi vini, dicemus proximo capite ſeq.

De

De Vomitu.

CAP. XXVI.

1 *Vomitus impedit promouendum; & promotum. Vgo a ſancto Victore quicquid ſumebat ſtatim euomebat; & obiter de ſancta eius morte.*
2 *Vomenti Euchariſtiam nulla ſuffragatur excuſatio, nec quidem infirmitatis.*
Vomitus prouocatus conſilio medicorum, non eſt culpabilis.
3 *Vomitus cauſatus a cibis ſumptis ſtatim poſt ſumptam Euchariſtiam, inducit peccatum.*
4 *Vino calicis nil commiſcendum ad cohibendum vomitum.*
5 *Vino calicis aliud immiſceri nec Papæ diſpenſat, nec eſt poſſibile.*

PRoximo ſuperiori capiti aptiſſime congruit, ſi quis ob humidam frigiditatem, aliamve ob cauſam ſtomachi languorem patiatur: nam miſſam celebrare tuto non poteſt, ſi periculum ſit
1 vomitus. Si enim ſacroſancta communio, quæ vel dæmoniacis, vel amentib. conceditur, vomentibus negatur, quanto magis ſacerdotij adminiſtratio neganda eſt vomitum patienti? Cum & ipſa ſacerdotij collatio per ſacræ communionis ſumptionem fiat; contigit autem hoc perquam ſæpe ob ſtomachi languorem, ſicut Annales referunt de Hugone a ſancto Victore viro æque doctiſſimo, atque ſanctiſſimo, qui Eugenio Tertio Pontifice floruit, quod tantus fuerit eius ſtomachi languor, vt quicquid ſumeret, ſtatim euomeret; Ideoque cum ardenter Euchariſtiam poſtulaſſet, à fratribus de vomitu dubitantib. deluſus eſt, allata enim fuit hoſtia ſimplex non conſecrata, quam ille diuina inſpiratione cognoſcens, omnino reſpuit, tantumque facinus fratribus condonauit; at cũ poſtea vera Euchariſtia adoranda allata fuiſſet, reuerenter abſtinuit, & ſtatim orans expiraſſe fertur, ipſa vero Euchariſtia nuſquam amplius viſa eſt, quaſi animæ ſancti hominis migrantis adhæſerit: referunt Annales de initijs Regnorum fol. 138. Quamobrem ſi viro alioqui ſancto vomitum patienti Euchariſtia neganda eſt, an non magis ſacerdotium poſtulanti, quod ſine Euchariſtia non cõfertur, negari debet? ſicut ipſa quoque ſacerdotij iam ſuſcepti adminiſtratio, præſertim, quod nulla excuſatio conceditur ijs, qui Euchariſtiam euomunt, ſiue per ebrietatem, ſiue per infirmitatem; ſemper enim pœnitentia iniungitur cap. ſi quis per ebrietatem. de conſecr. diſtin. ſecunda. quamquam ipſe vomitus per ſe non ſit peccatum; ſi ex infirmitate procedat, vt dicto c. ſi quis per ebrietatem. aut ex phyſicorum conſilio, & irritatione, vt alijs morbus purgetur: nulla enim eſt culpa. S. Thom. 2. 2. quæſtio. 150. artic. ſecundo, Alberic. in verb. gula. At propter Euchariſtiam vomitu eiectam ſemper videtur peccare, qui ob infirmitatẽ, vel culpam præcedentem euomuerit, quinimmo etiam peccatum eſt, ſi per actus ſequentes Euchariſtiam euomat, Puta ſi ſtatim, & poſt communionem cibum ſumat. cap. tribus. vbi gloſ. Archidiac. & Hug. de conſecratio. diſtinctio. ſecunda. at non omne leue periculum iudicandum eſt canonice impedire poſſe ſacerdotij collationem, vel adminiſtrationem, ſed ad id adhibebit Epiſcopus phyſicorum conſilium, pro languoris magnitudine. Nec eſt temere credendũ licere aliquod pharmacum vino calicis immiſcere, ad vomitum compeſcẽdum: nam hoc immane ſacrilegiũ eſt. Alex. I. Papa in Epiſtola ad omnes orthodoxos; quinimmo ipſo facto per huiuſmodi diuerſi liquoris cõmixtionem, fieret irregularis: nam deponitur, nec reſtituitur

niſi

niſi poſt peractam pœnitentiam. c. cum omne. & in c. ſacramento. de conſecrat. diſtin. 2. ſiue commixtio fiat ante conſecrationem, ſiue poſt, c. non oportet. ead. diſt. 2. Tabien. in verb. aqua. S. Thom. 3. q. 77. artic. 8. Nec ex lege, aut conſtitutione Papæ id diſpenſari poſſet, propter ſacramenti impoſſibilitatem. Nam ſi liquor qui admiſcetur plus virtutis habet quam vinum deſinit eſſe vinum, ſi par virtus, fit tertia ſpecies, ſi ſit minor virtus, in eo, quod ipſe liquor vim habet deſinit eſſe ſanguis Chriſti. Vnde ſemper ſacramentum vel non eſt aliqua ex parte, vel ſumma iniuria afficitur per illam commixtionem. S. Thom. ibidem. Tabien. in dicto verb. aqua. Silu. in verbo Euchariſtia, prima quæſt. quarta. Abb. in cap. cum Marthæ. colum. 3. de celebr. miſſ.

Explicit Liber Secundus.

DE

DE IRREGVLARITATIBVS ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS.

Liber Tertius.

De infamibus, & eorum irregularitate.

CAPVT PRIMVM.

1 *Infamis eſt, quiſquis ordinari, vel exercere non poteſt.*
2 *Ordo Eccleſiaſticus honor dicitur, vel iure ciuili.*
Dignitates infamibus patere non debent.
Infamia aliquando ob vitæ merita naſcitur.
3 *Infamis ex delicto in iudicio declarato, fit irregularis.*
Infames in foro ſæculari, ſunt etiam infames in foro Eccleſiæ.
Irregularis eſt, quiſquis eſt infamis de facto, vel de iure.
4 *Infames ſunt deſcendentes ex parentibus reis læſæ Maieſtatis.*
Infamia quælibet purgatur Baptiſmo.
Infamis in Abbatem eligi poteſt.
5 *Hiſtriones, & ſimiles ſunt infames, ideo non promouentur.*
Meretricis maritus, vt infamis non promouetur.
Vxorem habens ignominioſam, ipſe quoque ignominioſus eſt.
Vxorem ducens ancillam ſuam, promoueri non poteſt.
Carnifices ſemper irregulares.
6 *Macellarij infames ſunt.*
Tabernarij infames ſunt.
Balnearij infames ſunt.
Fullones infames ſunt.
7 *Ignobilitas parentum non obeſt filijs, quin promoueantur.*
Aleator infamis eſt, & deponi debet.
Aleatori facta collatio beneficij nulla eſt.
8 *Infamis promotus adminiſtrando non fit irregularis.*
9 *Artifices mechanici non ſunt infames.*
Paulus ſutor tabernaculorum & pellium fuit, & artifex.
Iudas Apoſtolus, & Iacobus fuerunt agricolæ.
10 *Excommunicati, omnes ſunt infames.*
11 *Domeſtici criminoſorum, ſunt infames.*
12 *Inceſtus ſolus rumor reddit infamem.*
13 *Inceſtuoſorum filij ſunt infames.*
14 *Matrimonium contrahens, ſine benedictione ſacerdotali, eſt infamis.*
Vxores duas ſimul habens, vel etiam ſponſus, eſt infamis.
Tutor contrahens duo matrimonia pro ſua pupilla, eſt infamis.
15 *Libellum famoſum inueniens, & non lacerans, eſt infamis.*
Princeps non poteſt tollere infamiam facti.
Infamis, qui ſemel eſt ſemper durat; donec diſpenſetur.
Penitentia non aufert infamiam manifeſti criminis.
Infamia facti tollitur contraria probatione.
Infamia tollitur purgatione canonica.
Infamia facti non impedit promouendum, ſi ita lege, vel canone ſtatuatur.

Digitized by Google

ACcidunt per plura homini, quæ eum ab ordinibus, ſuſcipendis, & ſuſceptis adminiſtrandis ſolent excludere, de quibus hoc loco opportune dicendum videtur; Primumque ab ipſa
1 infamia exordiemur; & quamquam generaliter omnes, quibus ordines, vel eorum executio interdicitur, infames ſint.capit.omnes vero,6.quæſt.1.vbi Archid. tamen ſpeciali quadam nota nonnulli notantur infamiæ,qui ob eam ſolā cauſam ordine ſacro indigni efficiuntur; de quibus hoc capite agendū putamus. Cum etenim ordo eccleſiaſticus honor dicatur.c.1.vbi Abb.de oblig.ad ratioc.
2 l. officiales. C. de Epiſco. & cler. & diſt. 54.cap.admittūtur.incongruum eſt, vt infamibus hic honor tribuatur; nullius etenim dignitatis,vel honoris,porta infamibus patere debet, etiam iure ciuili, C.de dignit.l.2.lib.12.& capit.inter dilectos.de exceſſ.prælat. Sola enim infamia prodeſt homini ad ſuſcipiendos ordines, quæ ob vitæ meritum, & Chriſti amorem apud impios exoritur: & hoc eſt quod dicebat S.Paulus, exhibere nos oportere miniſtros Dei per gloriam, & ignobilitatem,per infamiam, & bonam famam vt 2.ad Corint. cap. 6. nam hoc genus infamiæ lucrum eſt, & magna dignitas pro nomine Ieſu contumeliam pati.Act.Apoſt.cap.5. Eſt etenim beatitudinis pars,ſi quis patiatur propter iuſtitiam,& maledicatur propter nomen Chriſti, ſi falſum ſit maledictum. Matt. cap.5.Ideo de hoc genere infamiæ,quod glorioſum eſt, hoc loco non loquimur, ſed de eo, quod ex turpitudine ſurgit, apud graues, & honeſtos viros: Nam qui aliquo delicto in iudicio deducto, & per ſentētiam declarato notatur,quia
3 infamis efficitur,nec ordinari permittitur,nec ordinato adminiſtrare conceditur,nec quidem poſt pœnitentiam, cap. ſi quis hæretice.§.ecce.1.q.1.& 2.q.3.§. hinc colligitur. Specul. in tit. de diſpenſat.§.iuxta.verſ.17.Abb. in cap.licet Heli.de ſimon.iudic.Inq. in verb. infamia, num.5.

Eſt autem adeo verum infames ordinari nō poſſe,vt nec ij infames ordinentur,qui ex ipſo ſæculari foro infames effecti ſunt; nam eadē infamia eos ſequitur in foro Eccleſiæ, quoad honores eccleſiaſticos,& ipſos ordines. Archidiac. poſt Hug. in c. ſi quis cum militibus.6. q.1.pro quibus eſt text.in d.c.omnes vero. 6.q.1.Sed etſi infamia ſit ſolius facti, vel ſolius iuris, eadē irregularitas incurritur:de ea quæ eſt facti habetur text. in c.omnipotens.de accuſat.& in d.§. hinc colligitur. de ea quæ eſt iuris habetur text.in cap.qui in aliquo.diſt.51. & hanc rem tradit Spec.in d.verſ.17.

Quinimmo, etſi hic iure ciuili infamis à ſæculari principe ad famam reſtituatur;tamen ex ea reſtitutione non eſt reſtitutus in foro Eccleſiæ,ad hoc vt promoueri poſſit. Archid.in c.lege. diſt. 10. poſt Hug.& Lau.ibi:quod tamen limitatur in illa infamia, quæ ſurgit ex facto alieno;exempli gratia, deſcēdentes vſq. in quartam generationem,ab eo,qui cōmiſit crimen læſæ maieſtatis, ſunt infa-
4 mes ex facto alieno,hos ſi ſæcularis princeps reſtituerit ad famam,videntur etiā reſtitui in foro eccleſiæ,etiam quo ad ordines.Archid.diſt.101. c. 1.idem Archidiac.in cap. ſi quis cum militibus. circa med.6.q.1.

Alio præterea caſu infamia nō obeſt, quoad ordines ſuſcipiendos, ea ſcilicet, quam quis incurrit ante baptiſmum: nā cum omnis infamia purgetur batiſmo, glo.& Doct.in c.fine pœnitentia, de conſecrat.diſtin.4.quam probat Tabien.in verb.

Digitized by Google

verb.baptiſmus.8.in fi.Silu.in verb.baptiſmus.6.num. 2. ſequitur vt ordinari poſſit ſine vllo impedimento infamiæ. Præterea hæc infamiæ irregularitas,nõ obeſt Regularibus: nam infamis in Abbatem promoueri poteſt.glo.in c.tuam de ætat.& qual.ſaltim ex diſpenſatione vt fuſius dictum eſt libro ſuperiore, cũ de monialibus agendum fuit.

Ad eandem infamiæ notam proxime accedit ignominioſæ alicuius artis profeſſio;& omnis perſonæ vilitas:non tantum ſeruorum,de quibus ſuo loco diximus,verum etiam vilitas,quacumq; ex arte vel ꝓfeſſione hominis naſcatur.gl. in cap.nihil.in verb.ſuſpẽdatur.de elect. argum.cap.de ſeruorum.vltimis verbis & cap.admittuntur. diſtin. 54. nam (vt iam diximus) cum ordines, eccleſiaſtici honores dicantur.cap.cum de tua.& ibi Abb.de corp. vitiat. iniquũ eſt vili arte eos labefactare. Propterea hiſtorio,mi
5 mus, ſcenicus,ioculator,morio,& conſimiles ab ordinibus excluduntur,ob vilitatem,& ignominiam,vt iam diximus ſuperiore lib. cap. 5. in horum numero ſunt Aurigæ,gladiatores, curſores, ſtadij,ludi olympij,coraules,citharœdi, lyriſtes,ſaltatores,caupones; quoniam publicis quæſtibus & vilibus inſeruiunt, indigni ſunt honorib', vt de ijs omnib. expreſſim recenſuit Clemens I. in inſtitution.

Ob eandem quoque cauſam, ſi quis meretricis maritus fuerit, ad ordines nõ admittetur;non ſolũ quia bigamus, ſed etiã quia ignominioſus, & vilis eſt. Vilem etenim vxorem ducens,vilis ipſe efficitur cap.ſi quis viduam,& eiectam. vbi gl.diſtin.trigeſima quarta.quo ex loco etiam colligitur vilem dici eum,qui eiectam,ac repudiatam vxorẽ duxerit, ioculatricem, publicis ſpectaculis dedicam,ſaltatricem,ſcænicam; nam iſtę omnes,tametſi virgines ſint,tamẽ ob artis turpitudinem ipſarum mariti ignominioſi etiam ſunt, & ideo ad ordines non admittentur,tex.in d.c.ſi quis viduam, & eiectam;cum interpretatione Hug. & Ioan.de Fauẽt.Archi.& Alber. in verb. ordinatus.4.Copulatus enim vili vxori ſemper manet irregularis.Specul.in tit. de diſpenſ. §.iuxta. verſic. Item qui contraxit,citat cap.ſane.2.de cleric.coniu. Idem dicit Silu.in verb. irregularitas. verſ.16. Ideo quiſquis vxorem ducit ancillam ſuam,quia matrona nõ eſt,ad clerum admitti non debet,S.Auguſt. libro de dogmat eccleſiaſt.cap.ſeptuageſimo ſecundo,his verbis,Maritum duarum poſt baptiſmum matronarum,clericum non ordinandum,nec eum, qui vnam quidem,ſed concubinam, non matronã habuit: Intelligendo verbum illud,concubinam,nõ pro fornicaria,ſed pro vxore ſeruilis ſtatus,vt docet S.Tho.4. ſent. diſt.33.art.2

Inter hos ignominioſos annumerantur & carnifices; nam præter id quod ſanguinis vindictam exercẽnt,vnde fiũt irregulares,ſunt etiam viliſſimi,& ignominioſiſſimi,ita vt nec quantalibet ſanctimonia, aut pœnitentia auferri poſſit hæc irregularitas:tex. & glo.& Doct.in clemen.1.de vit. & honeſt. cleric. quod mea quidem ſententia procedet etiam in eo qui ſemel tantum hoc officiũ exercuerit,etiã ſi per vim id facere coactus fuerit.

Macellarij quoque,Tabernarij, Balnearij,cloacas emundantes, Pelles expurgantes, & quos fullones dicimus, quia viles iudicantur ab Eccleſia,nõ debent admitti ad ordines,quinimmo promoti, ob has artes deponuntur.ex Concil.Vienn.habetur in dicta clemen.1. de

Digitized by Google

uit.& hon.cler.& ibid. gl.quæ expreſſim has artes commemorat, videndi ſunt ibi.Card.Zenzel.& Pau.atque alij, quos refert Diaz in ſua praxi canonica,c.63. Quod procedit non ſolum in eo, qui aſſiduus fuerit in his vilibus artibus;verũ etiam,ſi ſemel tãtum ſeſe quis labefacta uerit,probat Diaz eodem loco.Neceſſitate tamen nimis vrgente in loco deſpecto aut hoſtili incurſione depopulato quandoque admittentur qui hæc vilia exercuerint;vt Aquinati ciuitati contigit iam ante annos mille. Nam & Andream Diaconum habuit Epiſcopum, qui quondam in ſtabulis itinerum curſibus deſeruierat equorum: Habuit & Iouinũ,qui in eadem ciuitate fullo fuerat, quoniam nemo alius repertus tunc fuit qui illi Epiſcopatui præfici voluerit, vt ſcribit Gregor.dialog.lib.3.c.8.

Sed hæc etſi vera ſint in ijs, qui has artes exercuerint, non tamen procedẽt in eorum prole; quæ eadem non exercuerit: nam ignobilitas parentum nil
7 obeſt proli,quoad ordines,ſi ipſa laudabilis exiſtat: glo.in c.quoniam vetus,in verb.inuidia.24. quæſt.1. quam refert, atque approbat Felin. in c. cum deputati.in fi. de iudic. Antherus enim Papa in epiſtola ſua ad Epiſcopos Bæticos vtitur his verbis: in Epiſcoporum negotio proſapiam non agnoſco.Apoſtolicus ordo hoc probat, ac tot Pontificum, & Epiſcoporum numerus, qui vilibus parentibus nati,digniſſime ſacerdotio functi ſunt.

Inter hæc vilia officia,quę impediũt, ne quis ad ordines promoueatur, ſunt aleatores, quos tanto odio proſequitur Eccleſia, vt eos ab omni obtinendo beneficio excludat,c.inter dilectos. de exceſſ.prælat.iuncta glo.& in c.clerici,in verb.ad aleas, de vit & hon. cleric.quinimmo collatio facta ei, quem cõſtabat eſſe aleatorem, tamquam vili perſonæ, facta ipſo iure nulla eſt;ſi vero non conſtabat illum aleatorem eſſe, cum primũ ſcitur, irritari debet collatio; ſcribit Abb.in d.c.inter dilectos. & Caccial. in tract.de ludo. q. 12. Paris de Puteo in tract.de ludo.col.11. num. quadrageſimoquarto. Nam & clericus aleator deponi debet rigore iuris inſpecto c. Epiſcopus, diſtin.35. vbi Dominic.& Præpoſ.Silu.in verb.ludus. verſicul. quarto quæritur.Diaz in praxi canonic. capit. 64.Quod vilitatis genus eos etiam afficit,qui aleæ ſunt participes approbatione ludi, vel inſpectores; nam ſi clerici ſunt,tribus annis a miniſterio altaris eijciuntur,& in monaſterio detruduntur, auth.interdicimus.C.de epiſcop.& cler. & in auth.de ſanctiſſ.Epiſc.§. interdicimus,quæ iura etiam Theologi comprobant.Silu.in d.verb.ludus,verſic.quarto quæritur.Diaz d.c.64.Raym.in ſum. in tit.de ludo.

Ad hęc illud notatu dignum eſt,quod ſi quis infamis, aut vilis promotus fuerit nulla diſpenſatione interueniente, ſi diuinis ſe immiſcuerit exercens ſuſceptum ordinem, nullam propter id irre-
8 gularitatem incurrit.Archidiac. in cap. Apoſtolica. diſtinctio.56. quod non videtur ſicco pede admittendum,propter temerariam promotionem, & magis temerariam ſuſcepti ordinis adminiſtrationem.

9 Inter viles & ignominioſas perſonas nõ adſcribuntur mechanicas artes exercentes,ſi nil turpe faciant, nullum enim pp eas artes patiũtur impedimẽtũ, quo ad Eccleſiaſticos ordines, vt puta Sutores,Sartores,Lignarij,Ferrarij,ac ſimiles:Diuus etenim Paulus ſutor tabernaculorum fuit,Actuum Apoſt. capit. 18. in

in princ. Io. Chryſoſt. ſuper Matthæum homil. 26. Idem Paulus artem exercuit in pellib. Chryſoſt. lib. de laudib. Pauli homil. 4. Paulum etiam idem Chryſoſtomus appellat artificem, ſuper prima ad Thimot. homil. 11. Iudas etiam, & Iacobus fuerunt agricolæ refert Aegeſippus, ſed & clerici Alexandrini ſub diſciplina Ioãnis eleemoſynarij Patriarchæ, publice calceamenta faciebant, Eccleſiæ debitis horis vacantes, vt tradit Leontius in vita eiuſdem Ioannis, non longe a calce libri. nil enim iſtæ artes continent ignominioſum, vnde ordinibus recte conueniunt, cum ad victum neceſſaria per eas ſubminiſtrentur, Act. Apoſt. c. 20. in fi.

Sed & aliquando quis ad edomandam ſuperbiam mechanicas artes exercet, & ob id ad curam animarum aptior magiſque idoneus efficitur: cuiuſmodi de Alexãdro Carbonario narratur, qui carbonariam artẽ homo doctiſſimus exercuit, & in illis ſordibus, quas toto corpori illa ars ſolet inducere, in Comanen. Epiſcopum electus eſt, ſic poſtulante Gregorio Thaumaturgo, vt ſcripſit Gregor. Nyſſen. in vita eiuſdem Thaumaturgi; habetur apud Lipom. vit. Sanct. Thom. 2.

Ad huius igitur capituli pleniorem & abſolutiorem cognitionem, congruum eſt, vt omnes vtriuſque iuris caſus ſubijciamus, quibus infamia irrogatur: ſunt enim quam plurimi & ſane Pontifex ſanctiſſimus Stephanus ad Hilariũ multos annumerat, vt habetur 6. q. 5. infames, ſunt autem infraſcripti.

Apoſtatæ a fide Chriſtiana.
Eccleſiaſtica ſtatuta contemnentes.
Fures.
Sacrilegi.
Capitali crimine irretiti.
Sepulcrorum violatores.
Sumentes arma aduerſus Eccleſiaſticos patres,
Inceſtuoſi.
Homicidæ.
Periuri.
Raptores.
Malefici.
Venefici.
Adulteri.
Belli deſertores.
Poſtulantes dignitates per ambitionem, quibus ſint indigni.
Auferentes iniuſte Eccleſiaſticas facultates.
Calumniatores.
Accuſatores deficientes in probatione.
Prouocantes animum principis ad iram contra innocentes.
10 Omnes excommunicati.
Expulſi ab Eccleſia pro ſuis ſcelerib.

Quos omnes lex ciuilis reddit infames; & licet ſecundum Ioannem de Deo videantur non aliter effici infames, niſi poſt ſententiam. Tamen verius eſt ipſo iure effici infames, vt tradit Spec. in ſuo Aureo Repertorio, tit. de pœnis, §. ante omnia: pro quo videtur conſtitutio Euſebij Papæ, qui eos expreſſim infames eſſe dicit, habetur in c. conſtituimus. 3. q. 5. per quam cõſtitutionem, alij qnoque declarantur infames prętet ſupradictos videlicet.

11 Domeſtici criminoſorum.
Suſpecti de crimine.
Qui conſilium petunt a ſortilegis, aut diuinatoribus.

Quos ipſo iure infames eſſe probat tex. in cap. conſanguineorum, 3. quæſt. 4

ex decreto Caliſti Papæ, in illis verbis, infames efficiuntur;quo loco non ſolum inceſtuoſi ipſo iure infames eſſe declarantur,verum etiam.

Conſentientes.
Approbantes.
Defendentes.
Patrocinium præſtantes,vt expreſſim gl.ibi dicit.

Sunt præterea alij infames, quos varijs locis Gul.Durant.annumerat: nam in Specul.titu.de ſenten.lib.2.§.ſpecies autem,hos ponit videlicet.

Quiſquis mulctatur in iudicio criminali,in quo infamia irrogatur.

Qui de crimine paciſcitur cum accuſatore,l.athletas in fin.ff.de ijs qui not. infam.

Quiſquis eſt ſimpliciter damnatus in crimine famoſo,etiam ſi de pœna nil fuerit dictum,C.ex quib.cauſ.infam. irrog. l.furti,& l.ſi te.

Quiſquis damnatur ex crimine famoſo,etiam ſi in ſententia minor pœna impoſita fuerit.

Quiſquis damnatur ex famoſo crimine,etiam ſi in ſententia pecuniaria pœna aucta fuerit.

Iſtis enim caſibus ſiue ordinariȩ iudicium agatur,ſiue extra ordinem ſemper infamia irrogatur. Spec.in d.§.ſpecies, verſ.quid de iſtis,& verſ.& ad huius articuli.

Sunt autem longe maiori in numero infames illi,quos idem Specul.retulit in ſuo Aureo Repertorio,tit.de pęn.§.ante omnia,videlicet.

Compellentes aliquem ad peierandũ aut iniquum iuramentum faciendum, c.inter cætera.22.q.4.imo ſi ſolum ſolicitent ad tale iuramentum, vt c. ſi quis conuictus.22.q.5.

12 Solus rumor de inceſtu reddit hominem infamem,ſaltim apud vulgus,c.notificamus,35.q.6.& cap.ſeq.

Inceſtuoſi,& illis conſentientes.

13 Nati ex inceſtuoſis omnes ſunt infames 3.q.4.c.conſanguineorum,& 35. q. 3.c.coniunctiones.

Iniuriam de facto inferens, de facto eſt infamis.c.inter cætera,22.q.4.

14 Matrimonium contrahens ſine dote & ſine benedictione ſacerdotali, fit de facto infamis.3.q.4.c.conſanguineorũ.

Duas vxores ſimul habens,vel ſpõſas de bigam.c.nuper.C.de inceſt.nupt.l.2.

Qui duo contrahit matrimonia nomine eius quẽ,quamve in poteſtate habet.Ibid.& in l.1.in fin.ff.de ijs qui not. infam.

Increpatus a patre in teſtamento fit de facto infamis,ſcilicet increpatus, vt ſe reformet ad frugem melioris vitæ.

Increpatus a iudice cauſa cognita fit de facto infamis.C.ex quib. cauſ.infam. irrog.l.ea quæ,& ff.eod.l.ob hæc.

Sodomita.C.de adult.l.cum vir.

Locans operas ſuas ad pugnandum cum beſtijs.c.infames.3.q.7.in princ.

Improbus aduocatus,ff.de poſtul.l.1. & 3.q.7.c.2.

Rei læſæ maieſtatis,l.quiſquis, C. ad l.Iul.Maieſt.

Filij reorum læſæ maieſtatis,c.ſi quis cum militibus. 6. q. 1. & intercedentes pro eis,ibid.

Homagium faciens pro beneficio ſpirituali,de ſimon.c.ex diligenti.

Illegitimi,C.de inoff.teſtam.l.fratres vel ſorores.

Famoſum libellum dictas,&

15 Inueniens,ſi illum inuentum non ſtatim corruperit,&

Qui quouiſmodo facienti conſenſerit,

rit, infames ſunt, 4. q. 3. c. 2. §. ob carmen, & 5. q. 1. c. 1. 2. & vlt.

Condemnatus iniuriarum, ſiue ciuiliter, ſiue criminaliter eſt infamis, & eget diſpenſatione, c. cum te. vbi etiam Abb. de re iud. quod procedit etiam in iniuria verbali dicta cum veritate, vt ibi Diaz in praxi canon. c. 60.

Hæretici.
Fautores.
Receptatores.
Defenſores. de hæret. c. ſi aduerſus, & cap. excommunicamus, §. credentes.
Schiſmatici.
Iudæi.
Pagani.
Omnes infideles infames ſunt. capit. alieni 2. quæſt. 7. & 4. q. 1. cap. definimus.
Ille, cum quo mulier nubit infra tempus luctus.
Ille etiam, qui ipſam nuptui tradidit.

Sed iſti duo poſtremi licet iure canonico non videantur infames, de ſecun. nupt. c. vlt. & 2. queſt. 3. c. Euphemium. tamen id verum eſt, quoad infamiam canonicam, aut iudicialem, vel quæ dicitur iuris, & facti; at quo ad infamiam facti tantum, nulli dubium eſt eos labefactatos eſſe apud honeſtas perſonas, quæ res ſufficit, vt quis facile promoueri nõ poſſit. Ideo bene dicitur in tex. d. capit. vlt. legalis infamiæ, quaſi dixerit iuris, & facti infamiam eos non pati, ſcilicet vt nec iure ciuili, nec iure canonico puniãtur, ſed non ceſſat illa famæ ſugillatio, & diminutio, quæ ſurgit ex illis accelaratis nuptijs apud graues viros, gloſſ. d. c. Euphemium, cui rei text. in dicto capit. vlt. prouidere nõ potuit: princeps enim non poteſt tollere infamiam facti. Iudic. Inquiſ. in verb. infamia num. Vnde bene concludimus, quod de facto fama illorum integra non ſit.

Crimina illa committentes, quibus lex capitalem pęnam comminatur, ſiũt infames, vt

Turbantes diuinum officium in eccleſia, C. de Epiſc. & cler. l. ſi quis cum ſuo auth.

Omnes excommunicati ſunt infames c. illi. 6. q. 1.

Omnes illi, de quibus loquitur S. Paulus ad Galat. cap. 5. videlicet.

Fornicatores.
Immundi.
Impudici.
Luxurioſi.
Idolis ſeruientes.
Venefici.
Inimicitias nutrientes.
Contentioſi.
Aemulatores.
Iracundi.
Rixoſi.
Diſſenſiones nutrientes.
Sectas nutrientes.
Inuidi.
Homicidæ.
Blaſphemi.
Ebrioſi. &
Commeſſationibus incumbentes.

Nam hos omnes eſſe infames ſtatuit Fabianus I. Papa, habetur 6. q. 1. c. illi: ſed multi iſtorum ſola ſacramentali pęnitentia ab infamia purgantur, vt ipſe idem Fabianus docet.

Illi etiam, cum quibus S. Paulus 1. Corinth. c. 5. dicit non eſſe cibum ſumendum, infames ſunt. videlicet

Fornicarij.
Auari.

Auari.
Rapaces.
Idolis ſeruientes.
Maledici.
Ebrioſi; quos eſſe infames idem Fabianus eodem loco dicit, ſed ſola ſacramentali pęnitentia purgari aliquando poſſe, vt ibid.

Omnes exiſtentes in crimine notorio ſunt infames, glo. in d. cap. illi, iunĉto tex. 6. q. i.

Corrumpens, &

Corruptus ad falſum teſtimoniū reddendum. c. ſi quis conuiĉtus. 22. q. 5. de quo ſupra diximus.

Contraueniens paĉto, vel tranſaĉtioni iuratę. l. ſi quis maior. C. de tranſac.

Leno. ff. de ijs, qui not. infam. l. 1. & l. 3. §. 2.

Pecuniam dans ne aĉtione famoſa conueniatur. ff. de his, qui not. inf. l. 1 ibi paĉtus. & c. & l. athletas, §. vlt.

Epiſcopi, & alij prælati, qui procurationes exigunt, pro viſitatione, cum tamen non viſitent. 10. q. 1. c. relata.

Monachus, vel

Monialis impudici, & filios procreantes, 27. q. 1. c. impudicas.

Corruptores morum bonorum, &

Detraĉtores contra pias perſonas, infames ſunt ex decreto Anacleti Papę, habetur. 6. q. 1. c. Deteriores.

Omnes inobedientes Epiſcopo proprio, ſiue presbyteri, ſiue clerici, ſiue principes ſint, infames fiunt, ex Clementis I. Papæ decreto, habetur 11. q. 3. c. ſi autem.

Aduocatus paciſcens de quota litis 3. q. 7. c. infames, §. arcentur.

Aduocatus, qui probris non ratione cauſam defendit, d. §. arcentur.

Conſules, & reĉtores ciuitatū, in qua Papa moritur non ſeruantes conſtitutionem Gregorij X. quæ habetur in c. vbi periculum, de eleĉt. lib. 6.

Conſpirantes contra proprium prælatum, & ipſis.

Conſentientes, cap. conſpirationum, 11. quæſt. 1.

Inſidias ſtruens proprio Epiſcopo, & illi infeſtus, infames fiunt, c. ſtatuimus, 11. quæſt. 1.

Occupantes Epiſcopatum, beneficiū, vel quemlibet locum viuentis, 3. q. 2. c. audiuimus.

Balneatores, vel qui in balneis vtuntur miniſterio mulierum, l. athletas, ff. de infam. gloſ. in c. non oportet, diſtinc. 81.

Hiſtriones, Mimi, & omnes in ſcena ludentes, ff. de his qui not. infam. l. 1. & 2. §. vlt.

Ludibria facientes. Ibid. & 4. quæſt. 1. cap. 1.

Miles remiſſus ignominioſe ab exercitu. ff. de ijs qui not. infa. l. 1. & 2. §. ignominioſe.

Appellans malitioſe, vt iudicem fatiget, &

Diffamans iudicem, fiunt infames de iure, & de faĉto ſecuta ſententia declaratoria. C. de appellat. l. a proconſulibus, in fin.

Simoniaci, dātes, & recipientes, ementes, & vendentes, &

Mediatores ſimoniæ incurrunt infamiam 1. q. 3. c. vlt. & 15. q. 3. c. ſane.

Apoſtolicæ ſedis præcepta ſcienter tranſgrediens, c. alieni. 2. q. 7.

Confitens contra ſe aliquod deliĉtū, quod non commiſit; licet non incurrat veram iuris infamiam, ſi metu id fecit; tamen incurrit infamiam faĉti, ſi metus fuit leuis, & ita intelligitur tex. cum gl. in verb. erroris. 15. q. 6.

Exi-

Digitized by Google

Exigentes vſuras vſurarum etiam Iure ciuili ſunt infames. C. ex quib. cau. infam. l. improbum.

Miles aliena prædia conducēs, & multo magis clericus. l. vlt. C. locat.

Senator contrahens matrimonium cum muliere ſcenica. C. de natural. lib. l. 1. glo. & tex. in c. ſi quis uiduam, & eiectam. diſt. 34.

Aleatores publici, & pro ludo mutuãtes, c. inter dilectos. de exceſſ. præl.

Iudex iudicãs, vel aliquid aliud faciēs contra conſcientiam per gratiam, vel ſordes in preiudicium alterius partis. c. cum æterni. de ſent. & re iud. lib. 6.

Cōdemnatus interdicto vnde vi, vel actione furti. ff. de ijs qui not. inf. l. 1. ff. de furt. l. non poteſt.

Condemnatus actione vi bonorum raptorum.

Iniuriarum.

Sepulchri violati.

Doli mali. ff. de his qui not. inf. l. 1. & ff. de ſepulc. viol. l. 1.

Condemnati in publicis Arenghis, ſeu mauis pro Roſtris, licet non ſemper ſint infamia iuris affecti, vt probat Spec. in tit. de ſent. §. ſpecies, poſt mediū; verſ. quid de iſtis. Tamen de facto ſugillatur eorum fama, pro quauis leui cauſa, ſi tã publice condemnetur, & ideo inter infames annumerantur, qui ſolo facto ſunt infames.

Condemnatus ſuo nomine actione directa pro ſocio, & actione.

Tutelæ.

Mandati.

Depoſiti, infamis eſt, ff. de his qui not. infam. l. furti. §. ſi quis. Inſtit. de ſuſpect. tut. §. ſuſpectus. C. ex quib. cauſ. inf. l. vlt. Inſtitut. de pœn. temp. litig. §. ex quibuſdam.

Interpretans ſubdole priuilegia principis. C. de legib. l. 2.

Tutor, vel curator, qui pupillam ſibi, vel filio maritauit. C. de interd. ma. l. ſi tutor.

Quiſquis condemnatus infamis effectus fuit, ſi princeps pœnam abſtulerit, ipſa tamen adhuc infamia manet. C. de gene. abol. l. vlt. habetur 2. q. 3. c. ſi quem verſ. indulgentia.

Accuſator accuſationem non proſequens, & in vltimo termino non comparens, & ſecuta ſententia fit infamis. C. vt intra cert. temp. l. 1. & C. ad Turpil. l. 2.

Reus latitans in cauſa criminali, ſecuta ſentētia eſt infamis. C. de requir. reis. l. vlt.

Præuaricator condemnatus, ſemper eſt infamis, text. & glo. in capit. Euphemium. §. fin. iuncto c. ſeq. cum gl. in uerb. legibus. 2. quæſtio. 3. & ff. de ijs qui not. infam. l. 1.

Abolitione ſecuta ſuper quauis cauſa criminali, ex qua veniret infamia, etſi omnes pœnæ videantur ſublatæ; tamen infamia non eſt ſublata. 2. q. 3. c. ſi quem. §. abolitio.

Senator, qui propter turpitudinem à ſenatu remotus eſt, fit infamis. ff. de ſenat. l. 2. 3. q. 7. c. 1. verſ. lege.

Tutor vel curator remotus ab adminiſtratione propter dolum. C. de ſuſpec. tutor. l. vlt.

Tutor, vel curator vt ſuſpectus remotus forte, quia inuentarium non fecit. C. arbit. tut. l. veteris. in fin.

Iudex, vel dominus ſubijciens tormētis nobilem, vel decurionem. C. de decurion. l. omnes Iudices. lib. 10.

Condemnatus in perſona ſui procuratoris, in illis iudicijs, quæ infamare ſolent effectus eſt infamis, ſaltem de facto. Specu. in Aureo reper. tit. de pęn. §. ante

omnia

omnia in fin. ex quo loco pleriq; caſus ſupraſcripti per nos deſumpti ſunt.

Duellantes ſunt tam de iure, quam de facto infames ex Conc. Trid. Seſſ. 25. c. 19. de Refor.

Raptores mulierum, eod Conc. Trid. Seſſ. 24. c. 6. de Ref. matr.

Tabelliones quoque rogantes Inſtrumenta vſuraria, ſimoniaca, vel aliter cõtra ius, ſunt infames, quia fiunt periuri. cap. quicumque. 6. q. 1. arg. S. Thom. 2. 2. q. 8. ar. 3. & quod ſint infames, videtur probari in c. Imperialem. §. ſcriba de prohi. alienat. in feudis, & nec poſt pænitentiam purgatur hæc infamia, vt ſcribit Silu. in verb. Tabellio. q. 7.

Publicam, & ſolennem pœnitentiam agentes; ſed de iſtis agemus proximo capite.

Omnes igitur ſupradicti infamia aliqua notati, ſiue de iure ſiue de facto nõ ſunt ſicco pede ad ordines admittendi; ſed cauſæ cognitione adhibita, vel reijcientur, vel diſpenſabuntur, pro qualitate cauſę, & habebitur ratio grauitatis infamiæ, vt aliquando remittat Epiſcopus, aliquando Papa ſolus, vt docet Sil. in verb. infamia. q. 11.

Illud vero non eſt prætermittendum, cum qui ſemel infamis factus eſt, tam de facto, quam de iure, perpetuo manere infamem, donec diſpenſetur, aut reſtituatur. ſcribit Bald. in ſuo Peculio, in verb. infamis, citat. l. quis ſit fugitiuus ff. de ædil. edic. ſiue ſit infamia Iuriſciuilis, vt d. l. ſiue infamia ex crimine Canonico; nam pœnitentia occulti criminis, aufert quidẽ infamiam c. vlt. de purg. Canon. ſed non eam, quæ ſurgit ex manifeſto crimine, vel peccato mortali; & ſi forte eam tollit, illud eſt, quoad Canonicam infamiam: nam eam quæ eſt de facto, eſt impoſſibile tolli: tex. cum ſua gloſ. in c. illi qui 6. q. 1. & glo. in c. Euphemium §. hinc colligitur, in verb. infamiam. 2. q. 3. Iudicial. Inquiſ. in verb. infamia. num. 7.

Infamia etiam facti tollitur cõtraria probatione. cap. cum in tua, de ſponſal. & 2. q. 5. cap. presbyter, & cap. ſi mala fama: gloſ. optima in c. ijs qui, de ſponſ. Purgatur enim omnis diffamatio facti, contrario facto, vt docet Innoc. in cap. Inquiſitionis, de accuſat. quem ad hoc citat Bald. in ſuo Peculio. in verb. infamatus: Vnde orta eſt purgatio quæ dicitur Canonica, quæ inducta eſt, ad infamiam diluendam. cap. ſi quis de purg. Canon. Eſt & alia vulgaris, quæ caſu, & euentu infamiam ſolet purgare, vt probatur cap. ſignificantibus, de purg. vulg. & vtraque aufert omnem infamiam facti, vt locis ſupradictis: aliquando etiam hæc infamia facti nullius momenti eſt, quoad impediendum, ne quis promoueatur, puta ſi ita lex, vel princeps ſtatuat, quod nihil præiudicet, hoc enim ſtatuere poteſt: Abb. in c. cum te, de ſent. & re iud. Silu. in verb. infamis. q. 4.

De ſolenniter pœnitentium irregularitate.

CAP. II.

1 *Vitiorum vaſa non ſunt altari deputanda.*
2 *Solennis pœnitentia quando imponatur.*
Solenniter pœnitens non eſt aptus ad corripiendum.
3 *Solennis pœnitentia, quæ forma fiat.*
4 *Solẽniter pœnitẽs, nec ad minores eſt promouẽdus.*
Solenniter pœnitens, ſi per ignorantiam ordinetur, eſt deponendus.
5 *Pœnitentia, non eſt ſufficiens ad auferendam irregularitatem.*
6 *Pater, qui ob ſuffocationem filij in lecto, fecit publicam pœnitentiam, eſt irregularis;*
Græcus ſi infantem ſuum caſu ſuffocauerit in lecto, eſt irregularis.

Solen-

Digitized by Google

7 Solennis pœnitentia Clericis imponi non poteſt Clericus publicè pœnitens, non poteſt ad altiores aſcendere;

QVoniam qui ſolennem agunt pœnitentiam, eandem infamiæ notam incurrunt, pręter alias cauſas, etiam ob hanc ipſam ab ordinibus Eccleſiaſticis excludũtur; nã quia tanta pœnitentia non imponitur, niſi ob grauia delicta, non debent ij, qui ea commiſerunt ad Sacramentorum miniſteria admitti; cum altari indigna inſtrumenta ſint ea, quæ dudum fuerunt vaſa vitio-
1 rum. capit. Illud, diſt. 50. Et licet pœnitentia ſanari videantur; tamen ſemper manet turpis illa cicatrix. 1. quæſt. 1. cap. ventum. Et ob conſuetudinem delinquendi facile relabi poſſunt ad priſtina delicta. capit. ſemel, de reg. iur. in 6. & ibi gloſ. vnde quandocumque huiuſmodi pœnitentes eliguntur, non poteſt ſcandalo carere ea electio: illa præſertim
2 ratione, quod ſolennitas hæc pœnitentiæ imponitur, in quibuſdam vulgariſſimis criminibus, quæ fere totam vrbem commoueant, vt habetur 26. quæſt. 6. cap. vlt. cuius ſcandali ratione, à miniſterio Eccleſiaſtico arceri debent. cap. de ijs vero, diſt. 50. Sed omnium rationum illa eſt præcipua, quod ob id perdiderint ſecuritatem, atque audaciam alios delinquentes corripiendi: qua enim libertate peccantem corripere poteſt, cũ tacitus ſibi ipſe reſpondeat, eandem ſe ad miſiſſe, quæ corripit? vt dixit Sanct. Hier. ſuper Epiſt. Paul. ad Titum ad cap. 1. habetur diſt. 25. capit. primum. Has igitur ob rationes iſti pœnitentes promoueri non debent, de quibus Alberic. in verb. ordinandus.

Verum illud hoc loco ſciendum eſt, quis dicatur ſollenniter pœnitere; is eſt,
3 qui in capite quadrageſimæ, ſacco indutus, nudis pedibus, ad Eccleſiæ fores per publicam cleri, & Epiſcopi orationem reconciliatur ob crimina; vel ille, qui cilicium in capite habeat, coma penitus abraſa: Concil. Agathen. capit. 11. habetur cap. pœnitentes, & cap. ſeq. diſt. 50. vel ille, qui nudus in foribus Eccleſiæ ſiſtitur, cum populus ad Eccleſiam conuenit. capit. felicis, de pœnis. lib. 6. & Clem. 1. de pœn. Idem eſt ſi quis in atrio Eccleſiæ publicæ ob aliquod crimen reconcilietur. Conc. Carthag. 3. capit. 32. habetur 26. quęſt. 6. capit. vltim. quæ ſolennis pænitentia ab initijs ipſius Eccleſiæ naſcentis in vſu eſſe cœpit, Caſſiod. hiſt. tripart. lib. 9. cap. 35. & Ecchius lib. de pœnit. 1. cap. 2. aduerſus Lutherum.

Quibus igitur hæc pœnitentia aliquãdo impoſita fuit vere irregulares ſunt, ex decreto Hormiſdæ Papæ in Epiſtola ad Epiſcopus Hiſpaniæ, & ſcripſit S. Aug. lib. de dogmat. Eccleſ. capit. 72. & diſt. 50. capit. ex pœnitentibus, & c. ſi ille, & cap. Canones. cum alijs multis: Alberic. in verb. ordinandus, circa princ. & verſ. 14. Idque ſemper verum eſt, ſiue in ipſa publica, ac ſollenni pœnitentia ſe ſe generaliter peccatorum confiteatur, ſiue certum aliquod peccatum exprimat; vtroq; enim modo eſt irregularis, niſi quod illa generalis accuſatio facilius poſſet diſpenſari, ex Conc. Toletan. 4. cap. 52. Diaz in praxi Canon. capit. 19. Ita quod nec ad minores ordines indiſpenſatus accedere debet: quandoquidem nec ad ſimplicem clericatum promoueri poſſit. d. capit. Canones, vbi gloſ. & Archid. Vrgente tamen neceſſitate ad minores diſpenſari poſſet. capit. placuit, diſt. 50. etiam per Epiſcopum cum hæc diſpenſatio illi interdicta non reperiatur; arg. capit. nuper. de ſent. ex com. Archiep. Flor. 3. tit. 29. cap. 2. Diaz. d. cap.

Digitized by Google

d.capit.19.Quod ſi per ignorantiam. hi ſolenniter pœnitens ordinentur, deponendi ſunt.cap.ſi ille,diſt.50. Intelligendo illum Canonem in publica pœnitentia,vt ibi ſcribit Archid.

Quæ omnia vera ſunt,non ſolum pendente ipſa ſolenni pœnitentia, verum etiam ea iam peracta: nam cum adhuc ipſa cicatrix maneat, vt iam diximus,non permittitur promoueri, capit. ſi quis poſt remiſſionem, vbi gloſ. diſt. 50.& c.Illud, & capit.peruenit. Diaz in d.cap.19.Numquam enim pœnitentia
5 poteſt efficere, vt quis deſinat eſſe irregularis ex illo crimine, quod inducit irregularitatem, quãdo manifeſtatum eſt delictum: gloſ. in capit. vlt.diſt.25. vbi etiam Hug. vnde cum nulla tanta ſit manifeſtatio delicti, quanta in ſolenni pęnitentia,ſequitur vt irregularitas,etiã poſt ipſam manere dicatur, gloſ. in dict. c. vltimo.

Præterea parentes, qui negligenter infantes ſuo in lecto noctu fouent, ſi eos caſu, vel imprudentia ſuffocauerint, &
6 ab Epiſcopo ſolẽnis fuerit impoſita pænitentia ipſi marito, ob id fiet irregularis: ita quod vxore mortua ad ordines promoueri non poterit.Guliel.pariſien. Epiſcopus in Dialogo de pœnitentia.c. 12.& eſt tex.in cap.quæſitum,de pœnit. & remiſſ.Specul. in Aureo Repertor. tit. de pænit.in rub.caſus,in quibus quis ipſo iure eſt ſuſpenſus: vnde patet clericũ Græcum,quem vxore vti tolerat Eccleſia,ſi caſu, aut negligẽtia eius infans ſuffocetur, ipſo iure ab altaris miniſterio eſt perpetuo ſuſpenſus, & ideo ſuſceptos ordines exercere nõ poterit:Specul. vbi ſupra verſ.Græcus,& eſt text. in d.capit. quæſitum.Quod verum eſt,etſi nullam pœnitentiam ſolennes egerit hic clericus; quia ea clericis imponi non poteſt,
7 niſi poſt quam iam depoſiti ſunt: tex. & gl.in cap.confirmandum.diſt. 50. & in capit.illud,& in capit.alienum,Archiep. Flor.3.tit.19.capit.6. & ita intelligitur text.in cap.ſacerdos, de pœniten.diſt.7. vbi publica pœnitentia imponitur ſacerdoti, ſcilicet, depoſito.

Hæc non ſolum in promouendis vera eſſe diximus; ſed etiam in iam promotis; nam ſi contingat eos in aliquod incurrere delictum,ob quod publicam forte agant pœnitentiam(licet agere eã non debeant) ita fiunt irregulares, vt ad altiores ordines aſcendere non poſſint:ex Conc.Ilerden.capit.5. & diſt. 50. cap.hi qui altario: Illud tamen verum eſt,quod hic promotus ſolenniter vel publice pœnitens, ſi ordines ſuſceptos adminiſtret, ante obtentam diſpenſationem,non per id nouam irregularitatem incurrit; ſed peccat grauiter, Archid.in cap.Apoſtolica,diſt.56.Et licet Silu.in verb.irregularitas,verſ.17. ex ſententia Innoc. & Hoſt. dicat hanc irregularitatem, quæ ſurgit ex ſolenni pœnitentia non ſeruari in Curia,id intelligitur, quo ad difficultattem diſpenſationis,quia facile conceditur, quia inde conijcimus maiorem cõtritionem; nemo enim tam publice confiteretur,niſi id offenſæ diuinæ dolor induceret; & ideo publica hæc confeſſio vt olim, ita hodie laudabilis eſt,ex Conc.Trident.Seſſ.14.cap.5.

De publica pœnitentia,& de Impœnitentibus.

CAP. III.

1 *Pœnitentia publica, quo differat à ſolenni.*
Pęnitentia publica non ſemper inducit irregularitatem.
2 *Pœnitens publice dum durat ipſa pœnitentia, matrimonium contrahere non poteſt.*

3 *Pœni-*

Digitized by Google

3 *Pœnitentia publica durante, quis promoueri non poteſt.*
4 *Mulier puerpera olim aliquandiu arcebatur ab ingreſſu Eccleſiæ.*
5 *Pœnitentiæ cauſa accedens ad Monaſteria, quando non poſſit ordinari.*
6 *Epiſcopus accedens ad Monaſterium faciendæ pœnitentiæ cauſa, non poteſt redire ad Epiſcopatum.*
Ioannes Silētiarius Epiſcopatum dimiſit, factuſq; monachus quinquaginta ſex annis nullum ordinem adminiſtrauit.
Pœnitentes publice, facile diſpēſantur ad minores.
Pœnitens publice, ſi ordinetur, deponi debet.
7 *Impænitens non poteſt promoueri.*
Ordinatus in peccato mortali, peccauit mortaliter.

PVblica pœnitentia longe differt a ſolenni; nam ſolennem eſſe eam,
1 quę certa forma ignominioſa fieri ſolet, ſuperiori capite dictum eſt: publica vero eſt, quæ in oculis hominum patet, ſed nulla ſolennitate fit, exemplo eſt illa pœnitentia, quam ſacerdos imponit, vt ſcilicet, quis longe peregrinus fiat, cum baculo peregrinorum aut habitu, veſtituve peregrinis congruenti; etiam ſi nudis pedibus iuſſerit incedere, & mendicando, & quandoque quaſi ſub tertio alicuius religionis ordine; nam hoc pœnitentiæ genus publicum eſt, & tamen irregularitatem non inducit. Silu. in verb. irregularitas quæſt. 17. Archiep. Flor. 3. tit. 29. cap. 6. ex ſententia Raym. Nonnulla tamen recipit impedimenta interim, dum hæc publica pœnitentia pendet: nam quandoque in pœnitentia conſtitutus, ea durante ad matrimonium tranſire non permittitur ſine nota, ex Conc. Arelaten. 2. cap. 21.
2 his verbis: Pœnitentes quæ defuncto viro alijs nubere præſumpſerint, vel ſuſpecta, vel interdicta familiaritate ſe cum extraneo iunxerint, cum eodem ab Eccleſiæ liminibus arceantur; hoc etiam de viro in pœnitentia poſito placuit obſeruari: & ponunt Summiſtæ in impedimentis matrimonij: nam coniugato talis pœnitentia non congruit, cum vtriuſque conſenſus requiratur. cap. vlt. 33. q. 4. & tit. d. Conc. Arelaten. 2. cap. 22. Et licet longe differat matrimonio carnali iungi, ab hoc ſpirituali matrimonio ordinum, tamen ordinis ſuſceptio non debet concedi clerico in pęnitētia poſito; nam difficilius diſpenſatur cum pœnitente, quam cum bigamo. gloſ. in capit. placuit, 50. diſt. vnde rectius videt̄, vt nō
3 facile promoueatur; debet enim cauſa cognoſci, ob quam ſit in pœnitentia poſitus, propter quam cognitionem interim canonico impedimento diſtinetur, ne promoueri poſſit, ex verbis Auguſt. lib. de dogm. Eccleſ. cap. 72. vbi dicit, clericum non eſſe ordinandum eum, qui publica pœnitētia mortalia crimina deflet. habetur diſt. 33. c. maritum: quem canonem falſo Gratianus adſcribit Gregorio. Sed apertiſſime hoc conſtat ex decretis Siricij Papæ Epiſtola. 1. c. 14. vbi expreſſim docet pœnitentem, dum durat pænitētia, non eſſe promouendū.

Sunt præterea alij tex. in c. quicumque diſtin. 50. & c. ex tenore, & c. vlt. de temp. ordin. Ex quibus locis poſitus in pænitentia non ſolum ad altiores prohibetur aſcendere; verum etiam eidem conſulitur, vt a ſuſceptis abſtineat; Ideoque ob eandem cauſam dicebat gloſ. in cap. de ijs vero, in fin. magnæ gloſ. diſt. 50. quod qui promotus eſt publica pœnitētia durāte, cautius aget ſi abſtineat ab adminiſtratione ordinum, putans ſe indignum; cui rei adſtipulatur, quod mulier partum enixa quaſi in pœniten-
4 tia conſtituta, ab eccleſiæ arcetur ingreſſu dies aliquot: Leuit. cap. 12. Vir quoque ſeminis fluxum patiens, etiam poſt-

quam

quam conualuerint octo dies, quaſi pęnitentiæ loco Eccleſiam ingredi prohibetur. Leuit. c. 15. Ideo ſane æquum putarim dum pœnitentia hæc publica pendet, eos à ſuſcipiẽdis ordinibus abſtinere, tum quia id ſentiunt nonnulli canones, qui pie interpretandi ſunt in cautiorem partem, tum quia multa impedimenta poſſunt contingere, ob quæ pænitentia non perficiatur: vnde pro impenitentibus eſſent habendi pænitentia non peracta.

Præterea ad huius ſententiæ corroborationem illud adfertur, quod quiſquis ob quæcumque etiam leuia delicta, & occulta, accedit ad Monaſteria, cauſa faciendæ pœnitentiæ, nec presbyter, nec Epiſcopus iure poteſt ordinari: ca. ſi ille: diſt. 50. Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta, verſ. Item accedens: quod intelligitur ſi iuſſus, aut coactus hic ad monaſterium acceſſerit; alioqui ſi ſponte, quis velit aliquandiu intra clauſtra ſua deflere peccata, quia non videtur publice pęnitere, hic rigor non haberet locũ, niſi in Epiſcopo, qui & ſi ſponte ſua acceſſerit non poterit vlterius ad Epiſco-
6 patus dignitatem redire; vt diximus, cũ de monachis ageremus; ꝓ qua re eſt opportunus tex. in c. poſt tranſlationem, de renunt. vbi Doct. Eſtq; optimo exemplo S. Ioannes Silentiarius, qui cum decennio Epiſcopatũ rexiſſet à Conſtantinopolitano Archiepiſcopo conſultus de monachatu ſubeundo, nõ ſolum ad Epiſcopatum nunquam rediјt, ſed nec vllũ ſacrum ordinem adminiſtrauit toto reliquo vitæ tempore, quod exceſſit in monachatu vltra 56. annos; vt ſcribit Sim. Metaph. in vita eius die 13. Maiј.

Hæc, quæ de publica pænitentia dicta ſunt, procedunt in ſacris ordinibus: at in minoribus ordinibus diſpenſari facilius debent: arg. 6. q. 1. cap. Infames gl. in c. quicumque, diſt. 50. & cap. placuit vt pęnitentes: Raym. in tit. de ſolenniter pęnitentibus. Sicut enim, qui ſolenniter pęnitent, diſpenſati in minoribus ordinibus poſſunt, certe multo magis iј, qui publicam agunt pęnitentiam, cuius vinculum longe minus eſt, quam ſi ſolennis ſit, vt iam diximus; quæ diſpenſatio, & ab Epiſcopo obtineri poteſt; Raym. loco ſupra citato: Alberic. in verb. ordinandus verſ. 14. Quod ſi quis indiſpenſatus auſus fuerit, durante hàc publica pænitentia, ordines ſuſcipere per ſurreptionem, inſcio forſan ordinatore, deponi debet: cap. ex pænitentibus, & cap. quicumque, & cap. ſi ille d. 50.

Huc ſpectat, quod quiſquis impęnitens eſt, Canonicum patitur impedimentum: ne aut promoueri, aut promotus exercere poſſit; nam qui peccata mortalia, non diluit pęnitentia, non poteſt in reatu poſitus ſacrorum ordinum particeps fieri; quandoquidem ſuſcipiens ordines in peccato mortali, peccat mortaliter: Raym. in ſumma lib. 3. Rub. de lapſis, & diſpenſ. verſ. in ſumma nota: & eſt tex. in c. multi. diſt. 40. & in cap. fin. de temp. ord. gloſ. in cap. de iјs vero, in fin. diſt. 50. & tex. in c. habuiſſe, diſt. 33. Ita quod, & ſi occultum ſit hoc mortale peccatum adhuc tamen, qui impęnitens eſt, nec promoueri, nec promotus exercere poteſt: arg. gloſ. in cap. erubeſcat, diſt. 32. per tex. in d. ca. fin. de temp. ord. debent igitur pęnitere prius, quia quæcumque crimina occulta (præter Simoniam, & homicidium) diluuntur pœnitentia, quoad impedimentum irregularitatis: gloſ. d. cap. erubeſcat.

Digitized by Google

De Multiplicatione beneficiorum, & eorum irregularitate.

CAP. IIII.

1 *Beneficia plura incompatibilia habens, priuatur omnibus, & fit irregularis.*
2 *Epiſcopus retinens cum Epiſcopatu aliud beneficium, quomodo incurrit cenſuras.*
3 *Cardinalis habens plura incompatibilia incurrit eaſdem pœnas, quas Epiſcopus.*

EX ipſis quoque beneficijs irregularitates naſcuntur, tum ob neglectam, vel impoſſibilem reſidentiam; tum ob id, quod deſeruntur, vel repudiantur: Ideo proximis capitibus de ijs agendum eſſe putamus: Contingit enim aliquando clericos tot benefitijs inhiare, vt plura incompatibilia retineant, nulla Sedis Apoſtolicę diſpenſatione obtenta: quæ res in primis reddit poſſeſſorem ipſo iure priuatum omnibus ipſis beneficijs, ex Concil. Later. cap. 29. & cap. quia nonnulli, de Cleric. non reſid. & cap. de multa: de præben. quod etiam confirmauit Concil. Trident. ſeſſ. 7. cap. 4. & ſeſſ. 24. cap. 17. Deinde alijs quoque pœnis puniuntur Canonicis, quas etiam confirmat idem Concil. Trident. ſeſſ. 7. cap. 3. Quarum illa præcipua eſt, quod ipſa ſola incompatibilium beneficiorum pluritate, fiunt irregulares, ſi ea ſine diſpenſatione obtineant: ſcripſit Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta verſic. Scandalum etiam; Videntur enim iſti poſſeſſores carere omni titulo d. c. 3. & fructus ſuos non faciunt d. cap. 17. propterea vt fures, & non reſidentes in omnibus irregulares ſunt: arg. cap. de ijs vero: diſt. 50. Quamobrẽ ille Epiſcopus q cũ Epiſcopatu aliud retinet beneficiũ vel dignitatem ſine Papæ diſpenſatione incurrit eandem cenſuram, nec excuſaret eum diſpenſatio Legati Cardinalis, vt ſenſit. Io. de Fantucc. in ſuis quæſtionibus, & refert, ac probat Archid. in cap. ſingula, per illũ tex. diſt. 89. & hodie poteſt dici, quod etiam Cardinales ſic incompatibilia obtinentes, ipſi quoq; cenſuram incurrant, quia in hac re parificati ſunt alijs inferioribus, ex Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 17. de ref. Limitantur prædicta ex S. Thom. vt dicemus lib. 6. titul. quib. mod. tol. irreg.

De deſerente propriam Eccleſiam.

CAP. V.

1 *Eccleſiam ſuam deſerens, debet illa priuari.*
2 *Eccleſias ſuas olim nonnulli ſancti ſponte deſeruerunt:*
Eccleſiam ſuã deſerere nemo poteſt abſq; peccato.
Gregorius Nazianzenus Epiſcopus loco ignobili, & ex cura Epiſcopali conqueritur ſe ſpiritualis vitæ commoda perdidiſſe.
3 *Eccleſiam ſuam deſerens puniendus; vt non reſidens.*
4 *Titulum ſuum deſerens priuatur officio, & beneficio;*
5 *Anaſtaſius Cardinalis depoſitus fuit, quia non reſidebat in ſua Eccleſia.*
6 *Eccleſiam deſerere videtur, qui ibi habitat, at non deſeruit officio ad quod debet.*
Choro non pſallentes ſunt puniendi, vſque ad priuationem.
Choro ſedens ſed non dicens horas, abeſſe videtur.
7 *Epiſcopus ſaltim dominicis diebus, diuinis intereſſe debet.*
Eccleſiam minorem deſerens, vt tranſeat ad maiorem; vtraque carere debet.
8 *Eccleſiam deſerere videtur, qui ad eam nunquam acceſſit.*
Excõmunicatio eſt cenſura maior irregularitate.
Leges, & phiſicam audientes clerici irregulares ſunt & ſuper ea ſolus Papa diſpenſat.
9 *Cauſæ ob quas quis à reſidentia excuſatur.*
10 *Epiſcopus, vel parochus non excuſantur à reſidentia propter peſtem; ſi immineat periculum animarum;*

11 *Epi-*

Digitized by Google

11 *Epiſcopus tempore peſtis, poteſt per ſubſtitutum deſeruire.*
Theologiæ ſtudium excuſat à reſidentia.
Aeris intemperies excuſat à reſidentia.
12 *Cauſæ excuſantes à reſidentia, debent ſcriptis ab Epiſcopo approbari.*

MAgnam præſefert animi inconſtantiam, quiſquis Eccleſiam quam curandam ſuſcepit, deſerit, aut repudiat. Nam ſi ſponte deſerat, licet poſſit deſerta Eccleſia eum repetere, etiam vſque ad excommunicationem, ſi contumax ſit in redeundo, capit. non oportet, & cap. ſi quis vero. 7. quæſt. 1. Tamen ſi Eccleſia eum non repetat, & interim
1 alius in Eccleſia fuerit ſubrogatus, tamdiu carebit illa, quandiu vixerit qui ſubrogatus eſt capit. eos ſacerdotes, & cap præſentium. ea d. quæſt. 1. Et quamquam olim nonnulli ſancto ſpiritu ducti clam deſeruerint proprias Eccleſias,
2 vitam priuatam agentes, vt ſcribit Sophronius ſophiſta, ſeu mauis Ioannes Euiratus in prato ſpirituali: cap. 37. & fuſius ſcribit Caſſiod. hiſt. tripart. lib. 12. cap. 8. apud veteres ſine vlla differentia de ciuitatibus ſuis Epos migrare conſueuiſſe, vtilitati temporum deſeruientes; tamen hodie non eſſet concedendũ non enim credendum eſſet omni ſpiritui Epiſt. Ioan. Apoſt. cap. 4. Nam Pelagius II. PP. in Epiſt. 2. ſcribens ad Benignum Archiepiſcopum, mutationem ciuitatis nunquam licere docet niſi ſtatuente, & iubente ſede Apoſtolica pro neceſſitate, & vtilitate Eccleſiarum. Hęc enim Epiſcopalis officij ſpontanea deſertio ſine mortali peccato, & apoſtaſia fieri poſſe non videtur. S. Thom. quodlib. 3. articul. 16. verſ. Reſpondeo, in fin. Gregorius etenim Nazianzeus, cùm ad Epiſcopatum à Baſilio fuiſſet promotus, & ad curam valde moleſtam, & loci valde ignobilis, vbi (vt ille ait) totius vitæ ſpiritalis, & philoſophiæ impedimẽtum eſt paſſus; maluit tamen ita perſiſtere, quam deſerere, vt ſcribit ipſe in Monod.

Quinimmo hodie quaſi non reſidentes, poſſunt puniri, ex Conc. Triden. ſeſſ.
3 6. cap. 1. & 2. & ſeſſ. 23. cap. 1. Propterea iure conſtitutum eſt, vt quiſquis promouetur ad ordines, adſcribatur certũ ad titulum, vel Eccleſiam, cui deſeruire teneatur, eod. Conc. Trident. ſeſſ. 23. capit. 16. ex Conc. Calced. cap. 6. Ideo ſi deſerant huiuſmodi ſuum titulum, eique nõ deſeruiant, priuantur, & officio, & bene-
4 ficio; licet reſtitui poſſint peracta pænitentia cap. contumaces, d. 50. quinimo ob hanc tituli proprij deſertionem, nuſquam permittũtur ſacros ordines exercere. d. capit. 16.

Cui rei adſtipulatur totus ille tractatus, qui de nõ reſidentibus diſputari ſolet: nam vbicumque reſidentia neceſſaria eſt, non reſidendo imminet beneficij priuatio. cap. præſentium 7. q. 1. & de appellat. cap. peruenit 2. vbi gl. & Doct. plenior. gloſ. in c. quoniam §. ſi vero, vt lit. non conteſt. & Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 1. Hinc illud memoria dignum Leo.
5 IIII. Pontificis maximi, qui Anaſtaſium Cardinalem tit. ſancti Marcelli depoſuit ab omni dignitate, quod quinquennio commiſſam ſibi diœceſim deſeruiſſet, refert Plat. in Leo. IIII. habetur de cler. non reſiden. cap. ex geſtis.

Quæ vera ſunt non ſolum ſi ipſam Eccleſiam deſerat alio migrans; verum etiam ſi non migret, at ei non deſeruiat; abeſſe enim videtur, qui officium non implet, & obſequia non præſtat. d. capit. contumaces, & C. de decurion. l. nullus qui nexu: Abb. in cap. quia nonnulli, de cleric. non reſident. Propterea in Cho-

to non dicentes officium cum alijs clericis ad mādatum Epiſcopi, arbitrio illius puniendi ſunt, vſque ad priuationem : apertus tex. in cap. pen. & vlt. diſt. 91. & à clero deponi poſſunt, diſt. 92. cap. vlt.

Officium vero non dicere videtur ēt is qui in choro præſens eſt, ſi negligenter dicat d. c. pen. diſt. 91. negligenter. n. dicit is, qui ſyncopat verba, intermiſcet profanos ſermones, tarde ad Chorū accedit, vel ante finē officij exit, aut extranea in Chorum, vel Eccleſiam ſecū portat, literas legit, ſeu debitis veſtibus non vtitur; nam ſi iſtis diuerticulis officium negligat, pro abſente habetur, ex Conc. Vien. vt conſtat Clem. 1. de celebr. miſſ. Imo tanta eſſe poſſet circa hæc negligentia, vt à clero deponatur d. c. vlt. diſt. 92. Quæ etiam ad Epiſcopos pertinent, vt
7 ſaltim dominicis diebus in Eccleſia diuinis officijs interſint, cap. Epiſcopos, de conſecr. diſt. 3. Silu. in verb. horæ canonicæ q. 10. Prædicta igitur omnia quia vera ſunt, in deſertoribus Eccleſiarum, per ſolam inconſtantiam, & animi euagationem; multo magis ſane vera erunt in ijs qui ſuas Eccleſias deſerunt ob ambitionem, ſcilicet ſi minorem deſerant, vt trāſeant ad maiorem; nam eo caſu vtraque carere debent. cap. ſi quis de ordine 7. quæſt. 1. ſiue ſacerdotes ſint, ſiue Epiſcopi. Nam ſi minore Ciuitate relicta ob ambitionem, ad maiorem ſe conferant, vtraque carebunt, & in neutra poterunt pontificalia exercere. cap. Epiſcopus de loco, & cap. ſi quis Epiſcopus 7. quæſt. 1. Idem erit ſi degant in ſeruitijs Archiepiſcopi ſui, nam illo prætextu excuſari nō poſſunt à reſidentia, vt ſcribit aperte Sil. in verb. reſidentia. q. 7. verſ. 2. in fin. citat tex. in cap. paſtoralis, de off. ord. Et licet per aliqua tempora anni abeſſe quis poſſit de licentia ſui metropolitani, tamen aduentu Natali. Quadrageſ. Paſcha, Pentecoſte, Corpor. Chriſti abeſſe Epiſcopis non licet, niſi de licentia Papæ, ex Conc. Trident. ſeſſ. 23. c. 1. de Ref. quibus temporibus debent ijdem Epiſcopi reſidere non in qualibet parte diœceſis, ſed in ipſa Cathedrali ex Conc. Carthag. v. ca. 5. habetur 7. q. 1. c. placuit, niſi forſan munia Epiſcopalia eos alio vocarent d. ſeſſ. 23. d. c. 1. verſ. eoſdem interim admonet: Ad hæc videndum idem Conc. ſeſſ. 6. c. 1. ver. ſi quis à Patriarchali, ibi extra ſuam diœceſim de ref.

Deſere etiam dicitur Eccleſiam, vel
8 Epiſcopatum ſuum is, qui ad illum nunquam acceſſit; nam ſi ad eum nolit accedere, communione priuatur: quæ ſane maior pœna eſt, quam irregularitatis, eſt enim excommunicatio longe maior irregularitate, quod probatur in cap. ſi quis Epiſcopus per manus, diſt. 92.

Inter hos quoq; Deſertores Eccleſiarum ſuarum annumerantur illi Clerici, qui vltra bimeſtre leges ciuiles audiunt, aut phyſicam; nam non poſſunt ad altiores ordines promoueri, nec in ſuſceptis adminiſtrabunt c. non magnopere, ne Cler. vel. mon. qui text. licet loquatur de regularibus, tamen extenditur ad omnes ſæculares dignitates, videlicet Archidiaconatum, Decanatum, Plebanatum, Præpoſitatum, Cantoriam, perſonatus omnes, atque presbyteratus c. vlt. eo titul. nam iſti omnes propter hanc cauſam fiunt vere irregulares Specul. titul. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. Item regularis; ſuper qua irregularitate ſolus Papa diſpenſat. Silueſt. in verb. irregularitas, verſic. 22. nemo enim tam aperte proprium officium deſerit Eccleſiaſticum, quam qui legibus ciuilibus, aut phyſicæ incumbit, d. capit. fin.

Digitized by Google

Sunt tamen quædã excuſationis cau-
9 ſæ, vt quis propriam Eccleſiam ad tempus poſſit deſerere, vt puta ſi peſtis inualeat; nã eo caſu tam parochus, quam Epiſcopus propriam vitam pro ſola proximi vita non tenetur exponere: Tabie. in verb. Epiſcopus, num. 5. at ſi immineret periculum animarum ob eam abſentiam propter baptiſmum puerorum, vel
10 animarum diſperationem, aut aliud ſimile, in quo ageretur de ſalute animæ, nõ excuſaretur epiſcopus, vel parochus diſcedendo. S.Th. lib. de perfect. vit. ſpir. c.14. ſic enim ordo charitatis expoſtulat S.Tho. 2.2. q.37. art. 5. Poſſent tamen aliquando ob maius commodum, vel vtilitatem Eccleſiæ in hoc caſu per idoneũ
11 ſubſtitutum deſeruire S.Tho. 2.2. q.185.

Aliæ quoque cauſæ ſunt, ne quis reſidere cogatur, quia rationabilem præbẽt excuſationem ad tempus, de quibus in cap. licet Canon. de elect. lib. 6. Prima eſt ſtudium Theologia, cap. ſuper ſpecula de magiſt. & de cler. non reſid. cap. Tuæ: Intemperies aeris cap. quorundam diſt. 74. infirmitas, vel ęgritudo, cap. ad audiẽtiam, de cler. non reſid. Inimicitię graues ſine culpa contractæ, de elect. cap. bonæ 1. cum gloſ. Si tamen vtilius ſit Eccleſiæ propriam vitã ſaluare, quam ſe ſe morti exponere, vt ſcribit S.Th. d. q. 185. Peregrinatio quoque excuſationem præbet c. magnæ, prope fin. de vot. & de conſec. diſt. 5. cap. non oportet: ſeruitium epiſcopi, de cler. non reſid. cap. de cætero, & d. c. ad audientiam; multo magis ſeruitium domini Papę, vt ibi, & eod. titul. cap. cum dilectus, arg. ff. de excuſ. tut. l. iuris peritus: Negotia etiam Eccleſiæ excuſant. de cler. non reſid. c. ex parte tua & de ijs omnibus Specul. ſcribit in d. ca. licet Canon. in fin. lib. 6. Iſtæ tamen cauſę, ac conſimiles nõ pẽdent à libera eius voluntate, qui excuſari vlt. debent enim ab Epiſcopo cognoſci, & ſcriptis approbari, ex Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. 1. & diligenter animaduertere debebit epiſcopus, vt ceſſante excuſationis cauſa, ceſſet excuſatio: ne cauſa, quæ breui forſan tempore duratura eſt præbeat perpetuę abſentiæ excuſationem, Concil. Conſtantinop. 6. cap. 18.

De beneficiorum renuntiatione.

CAP. VI.

1 *Renuncians Eccleſiæ; ad illam redire non poteſt.*

2 *Renuncians beneficio vt fiat monachus, ad idem non redibit.*

Renunciare beneficio, non licet, infra annum probationis.

3 *Renunciatio prælaturæ difficile conceditur.*

Renunciare Epiſcopatui nemo permittitur, vt monachus fiat.

4 *Renuncians cuilibet beneficio inferiori Epiſcopatu, poteſt admitti; vt monachus fiat.*

Renuncians Epiſcopatui, ob crimen, ad illum; nec per poſtulationem, nec per electionem redire poteſt.

Renuntiatio Epiſcopi debet fieri ſcripto, & cum cauſa.

5 *Renunciandi Epiſcopatus quæ ſunt legitimæ cauſæ.*

Epiſcopus tranſlatus; facile redibit ad primum Epiſcopatum.

6 *Epiſcopus per ſimoniam conſanguineorum, etiam ſi renunciet, nunquam tamen ad eundem admittetur.*

Beneficio renuncians propter ſimoniam conſanguineorum, ad idem facile admitti poteſt.

7 *Monachus factus Epiſcopus, renuncians Epiſcopatui vbi viuere debeat.*

Monachus factus Epiſcopus tenetur ad omnia monachalia, quæ non repugnant curæ Epiſcopali.

Cœleſtinus Papa renunciato papatu, redijt ad eremum.

Monachus vnius monaſterij factus Abbas in alto, vbi reſidebit poſt renunciatam Abbatiam.

8 *Epi-*

8 *Epiſcopi aliquando renuntiant, & Ciuitati, & dignitati.*
Archiepiſcopus renuncians Ciuitati, poteſt pontificalia exercere; ſed non ferre pallium, etiam ſuffraganeis conſentientibus.
9 *Renunciatio facta calore iracundiæ, quando valeat.*
10 *Renuncians calore iracundiæ, ſi acceptet aliud beneficium, tamen primum non dicitur vacare.*
11 *Renuntiatio facta à procuratore reuocato, ante notitiam reuocationis, valet.*
12 *Renuntiare videtur, qui obtinuit licentiam renunciandi*
Renuncians literis, videtur renunciare beneficio.
Renuncians in manibus laici, ipſo iure priuatus exiſtit.
Renunciare non videtur prælaturæ ij, qui ſubditos ſuos ab obedientia abſoluunt.
Renunciare non videtur, qui ſuas litteras ſuperiori tradit.

AD deſertorem proprie Eccleſiæ is proxime accedit, qui renunciat, aut cedit proprio beneficio; nam ſibi ipſe ordinum ſuſceptorum adminiſtra-
1 tionem adimit in Eccleſia repudiata: quacumque etenim ex cauſa quis cedat, aut renuntiet, ad illam vlterius redire non poteſt; etiam ſi renuntiaſſe pœniteat; quia per renuntiationem inſtrumenta ſuæ prouiſionis, ſunt facta ipſo iure nulla: capitul. ſane. de renuntiat. & de pact. capitul. cum pridem: vnde cum propter id videatur carere titulo, abdicato iure ſuo, nullam habere poteſt. ibi ordinum executionem, tamquam dominus; nec ius repetendi ipſam Eccleſiam. capit. ſuper hoc, de renuntiat. & capitul. veniens, & capit. in præſentia. & cap. ſane, & de reſtitution. ſpoliat. capit. accepta: Sola enim Papæ diſpenſatione intercedente; vel per nouam electorum electionem, poterit ad idem iam repudiatum benefitium redire Alberic. in verb. renuntiatio: Abb. in capitulo cum inter, & in cap. ex tranſmiſſa, de renuntiation. quod videtur probari in cap. eos ſacerdotes, cum gloſ. 7. quæſt. prima, quæ diſpenſatio facile tunc concedetur, quando repudiata Eccleſia eum poſtulabit, aut repeter, capitul. non oportet; 7. quæſt. prima; Alberic. in verb. renuntiatio quarto in fin.

Sunt autem hæc vſque adeo vera, quod tametſi quis renuntiet beneficio, vt monachus fiat, & in monachatu conſtitutus diſpenſetur ad beneficia talia, quale eſt illud, cui renuntiauit; tamen ad illud idem vigore illius diſpenſationis, redire non poteſt, cap. ex tranſmiſſa, de renunt. Abb. in capit. poſt tranſlationem, colum. pen. verſ. quid ſi aliquis; eod. titul. Quamobrem ne temere quis renuntiet eo tempore, quo adhuc nouitius eſt, & ne contingat, eum carere, & beneficio, & monachatu, ſi forſan vel non admittatur, vel ipſe nolit poſtea profeſſionem ibi emittere, ſtatuit Concil. Trident. Seſſ. 25. capit. 16. ne quis intra annum probationis poſſit beneficio renuntiare, quinimmo facta renuntiatio non teneat, vt ibi: Ob quod decretum ceſſat illa longa alterca tio gl. & doct. in capitul. ſtatuimus; de regu. & tranſeun. ad religion. ſcilicet, an Epiſcopus conferre poſſit beneficium eius, qui ingreditur clauſtrum, an debeat expectare ſemeſtre, an annum integrum, an profeſſionem; nam omnes iſtæ dubitationes ſublatæ ſunt: quia ſiue Epiſcopus licentiam præbuerit beneficiato, vt clauſtrum ingrediatur, ſiue non, ſemper profeſſionis emiſſio expectanda eſt; ex hoc decreto Concil. Tridenr. tunc enim ſolum vacare dicitur beneficium, vt ibi; quod etiam ſenſerat gl. in d. capit. ſtatuimus.

Propter hæc igitur omnis prælaturæ

renuntiatio, difficilis ſemper fuit, nec leuiter admitti conſueuit; tum ob id, quod Epiſcopalis cura non debet auferri, etiā volenti, ne nimium vileſcat ſub priuata vita. capitul. ad ſupplicationē, de renūt. tum quia ad repudiatum Epiſcopatum difficilis eſt reditus. capitul. quia periculoſum, & capit. ſicut. 7. quæſt. 1. Alber. in verb. renuntiatio 4. in fin. Quinimmo ſi quis Epiſcopatui renuntiare velit, vt monachus fiat, & hoc magna difficultate impetrabit; nam conſulendus eſt Pontifex, & expectandum illius beneplacitum, capit. temporis 7. quæſt. 1. & tradit S. Thom. 2. 2. quæſt. vlt. art. 7. Alber. in verb. Epiſcopalis ordo: Abb. in dict. capit. poſt tranſlationem, colum. vlt. & hoc fit ad differentiam aliorum inferio-
4 rum, qui curam animarum habent, quorum profeſſio monachatus, etiam inconſulto pontifice, inducit renunciationem, & vacationem beneficij. S. Thom. d. q. vlt. & Concil. Trident. d. cap. 16. Silue. in verb. Religio. 2. quęſt. 8. de qua re Abb. in capit. quod Dei, de ſtat. mon. Quod ſi Papa Epiſcopo conſenſerit, vt ad monachatum tranſire poſſit, non poterit vlterius ad Epiſcopatum illum redire. capit. hoc nequaquam. 7. quæſt. 1. & d. c. poſt tranſlationem Alber. d. verb. Epiſcopalis ordo: præſertim ſi ſe ob crimen proprium abdicarit Epiſcopatu; nam ad illum redire vlterius nō poteſt, nec per poſtulationem, nec per nouam electionem. capit. quamuis 7. q. 1. Alber. d. verb. renuntiatio.

Conſentire autem Papa nunquam ſo-
5 let, niſi renunciatio Epiſcopatus in ſcriptis, per ſchedulā fiat, & cauſa in ea ſcripta cognoſcatur, vt deliberatione matura Papa ſtatuat, an conſentire, an diſſentire velit, c. ſicut vir. 7. q. 1. Alber. d. verb. renunciatio. 4. in fin. quę renunciationis cauſæ, & multæ ſunt, & magnæ, quæ ponuntur in c. niſi, vbi Abb. de renunc & Alber. d. loco: propterea, & ſi dictæ allegatæ cauſæ, ob quas renunciatio permiſſa eſt, ceſſauerint, adhuc tamen noua opus eſt diſpenſatione, vt ad eundē Epiſcopatum redire poſſit; d. c. poſt tranſlationem, vbi Abb. Ea tamen diſpenſatio facilius concedi poterit, puta ſi ceſſauerint graues illæ inimicitiæ, ægritudo, vel peſtis, vel ſi illiteratus renuncians factus eſt doctior, certe ſedes apoſtolica ſenius eum admittet ad eandem Eccleſiā d. cap. poſt tranſlationē; propterea quando quis de Epiſcopatu ad alium Epiſcopatum tranfertur, quia illa proprie renunciatio non eſt, ſed ſedis apoſtolicæ prouidētia; quæ ob Eccleſiarum vtilitatem Epiſcopos transfert. c. paſtoralis 7. q. 1. & toto tit. de tranſ. Epiſc. facile ad candem Eccleſiam redire eadem ſedes apoſtolica permiſſura eſt d. cap. poſtoralis.

Vnus caſus pcipuus, quo quis difficile imo forſan nunquam Papa conſueuit diſpēſare, vt poſt renunciationem, quis ad eundē Epiſcopatū redire poſſit, is eſt, qn̄
6 ignorans obtinuiſſet illū per ſimoniam propinquorū; ſi renuntiauerit, cum primū ſciuit (ſicut tenet̄ renuntiare ad purgandā propriam conſciētiam) erit quidem capax omniū aliarum dignitatū, vel Epiſcopatuū ſed ad eundem admitti nō poterit: Abb. in d. c. poſt trāſlationē; col. pen. verſ. Quęro quid ſi Epiſc. quod tn̄ non procedit in alijs beneficijs Epiſcopatu inferioribus; in quibus ſi prouiſus ſimoniam propinquorum neſciuit, renuntians ex cauſa iſta, poteſt per Epiſcopum prouiſio eiuſdem beneficij eidem fieri. 1. quæſt. 5. cap. præſentium, & gloſ. in cap. de ſimoniace; de ſimon.

Eſt pterea al1° fortior caſus, ne liceat ad renuntiatū beneficiū redire quādo. ſ. com-

committitur crimen confidentiæ: nam non ſolum non poterit redire ad illud, q̄ reſignauit, eo pacto, vt ſibi reſtituatur; verū etiā, tam ipſe, quam mediator, & recipiens ſunt excommunicatione papali innodati, & priuantur, & illo, & omnibus alijs beneficijs, officijs ac dignitatibus, & ad futura obtinenda inhabiles, iuxta formā Bullæ, & conſtitutionis. Pij IIII. 1564. & Pij V. 1569. Cal. Iunij, vt fuſius dicemus lib. 5. tit. de Simon.

Ad hunc quoq; tractatum ſpectat ille caſus, ſi quis monachus in Epiſcopatū fuerit conſecratus, & is poſtea Epiſcopatui renuntiet, an in ſeculo viuere poſſit, an vero ad priſtinnm clauſtrum redire teneatur, quod mihi vdetur, quia omnes obligationes monachales, q̄ Epiſcopali curæ non repugnant, adhuc perdurant in omni monacho facto Epiſc. S. Tho. 22.q.185. Ideo niſi ſuper hoc in Renuntiatione à Papa diſpenſetur extra clauſtrum non viuet; Celeſtinus etenim Pōtifex V. quando renuntiauit papatui, ad hæremum redijt; vt omnes Annales referunt; quod fecerunt, & alij multi, vt diximus ex Caſſiod. & alijs ſupra capite ꝓximo: Ideo ſi Monachus vnius Monaſterij, fiat Abbas in alio poſteaq; eidem Abbatiæ renuntiet, ad primum monaſterium redibit, non autem manebit in illo vbi erat Abbas, ſed de hoc videndus eſt Panorm. in d. capit. ex tranſmiſſa; & quæ ſcribit Dec. in cap. in præſentia q. 8. de probation.

Iſti igitur omnes, qui Epiſcopatibus cedunt, quia diuerſis formis id faciunt, ſic diuerſa impedimenta Canonica incurrunt; Nam quandoq; renuntiant loco, & dignitati, ideſt ipſi Ciuitati, & ipſi honori Epiſcopali, quo caſu non ſolum ad eandem Ciuitatem redire non poſſunt; ſed nec ad alias qualcumque; nec vllo loco licebit eis pōtificalia exercere vel ſacros ordines conferre, etiam alijs Epiſcopis conſentientibus c. 2. de ord. ab Epiſc. qui renuat. Epiſc. Si vero ceſſerint loco tantum, ideſt ſoli Ciuitati, dignitate retenta, nuſquam prohibentur exercere quælibet Pontificalia de conſenſu Epiſcoporum, vbi ea exercere velint dict. cap. 1. At ad renuntiatam Eccleſiam non redibunt, niſi Sedis Apoſtolicæ auctoritate interueniente, vt iam diximus.

Hinc fit, vt Archiepiſcopus, qui Metropolitanę Ciuitati renuntiauit, nō prohibeatur pontificalia exercere permittē tibus ſuffraganeis Epiſcopi; pallium tamen deferre ei non licebit, etiam ſi illi conſentiant cap. ad ſupplicationem, de renunt.

Quoniam vero renuntiationes iſtas multis modis fieri contingit, ideo aliquā do validæ ſunt, aliquando non; quod diligenter animaduertere debet Epiſcopus; quandoque etenim quis beneficio renuntiat ductus calore iracundiæ, forſan nimijs grauat' collectis, aut alijs Eccleſiaſticis oneribus, certe eo calore ceſſante; ſi incōtinēti pœniteat, inanis erit illa renuntiatio; at ſi ex interuallo nil ꝓderit pœnitentia, vt diſputando concludit Barth. Brix. in quęſt. 6. Incip. Quidam clericus: Inſuper, ſi eodem calore iracundiæ durante, quis acceptet ſecundū beneficium, primum non dicitur vacare ex iſta acceptatione ſecūdi Abb. in c de multa, col. 5. verſ. extra caſum gl. de præb. Card. flor. in Clem. 1. in prima opp. de offic. vic. Fel. i c. ex literis, col. vlt. de diuort. Dec. in l. quicquid ff. de reg. iur. Tiraq. in tract. de pęnis remit. cau. 1. in fin. qua ꝑ ꝑ ſenſerat Hoſt. quod quæcū que renuntiatio, etiam citra iracūdiæ calorem facta, dum res eſt integra, poſſit

Digitized by Google

per pœnitentiam reuocari; arg.c.lectæ
de renun.ſi vero res integra non ſit pœ-
nitētia nil proſit.c.in cauſis.§.ſi.de elec.
vnde ſi per procuratorem,quis renūtiet
& re adhuc integra procuratorem reuo
11 cet,quę tamen reuocatio ad procurato
ris notitiam non peruenerit,ipſeque re-
nuntiationem perficiat;renuntiatio te-
nebit,& inutilis erit reuocatio,Clem.1.
de renunt.Alberic. in verb. renuntiatio
3.in fin.

Renuntiare quoq; videntur ij, qui re
12 nuntiandi licentiam obtinuerint; nam
tenentur in effectu renuntiare de renun.
c.quidam;Alber.in d.verb. renuntiatio.
3.in fin.ſed,& ſi quis literis ſuæ impetra
tionis,vel prouiſionis renūtiauerit, per
inde eſt, ac ſi ipſi beneficio renuntiaue-
rit,quod ſi id per pecuniam fecerit, qua
ſi ſimoniacus carebit,& pecunia,& lite-
ris,ac beneficio cap.ad audientiam 2.de
reſcrip.Summ.conf.de renunt.q.30. Ille
etiã,qui in manibus laici beneficio pro-
prio renuntiat,ipſo iure priuatus exiſtit
c.quod in dubijs,de renunt. quaſi in pę-
nam;licet.n.ea renuntiatio non teneat.
quæ laicis manibus fit, tamen ad dãnũ
renuntiantis rata habetur, vt ibi;renun-
ciatio etenim,vt valida ſit,fieri debet in
manibus eius a quo habuit inſtitutionē
vel confirmationem, c. admonet,de re-
nun.aliquando in manibus ſolius Papæ,
c.niſi,eo.tit.quandoq; verò,ſi Epiſc.co-
pia haberi non poſſit, renuntiatio fieri
poteſt in manibus ſacerdotis recipien-
tis nomine Epiſ.vt diſputauit antiquus
Io.de Montemerlo,cui ſubſcribit Alber.
in l.quod initio,ff.de reg.iur.& Io. And.
in c.non firmatur de reg.iur.in 6.in no-
uell. Alber.in d.verb.renuntiatio.

Abbates autem atq; alij ſuperiores prælati,qui ſubditos ſuos ab obedientia abſoluunt per hoc non videntur renuntiare prælaturæ c.lectæ de renunt. Sicut è contra ſi ſubditi illorum miſericordiæ ſe ſubijciant,per hoc non videntur proprijs beneficijs renunciare;c.veniens de renunt. Quinimmo,& ſi hi,qui ſic ſe miſericordiæ ſuperiorum ſubijciunt,prouiſionum ſuarum litteras in eorum manibus tradant, non ideo illis renuntiare videntur;quandoquidem officio iudicis ſibi reſtitui obtinebunt c.ſane de renun. & rer.permut. c. cum vniuerſorum Alber.in verb.renuntiatio 2.

De irregularitate baptizati per fictionem.

CAP. VII.

1 *Fictio eſt duplex.*
2 *Baptizantur aliqui ad malum finem.*
Baptizantur aliqui ſperantes bona corporalia.
3 *Athanaſij ſententia, etiam ſine fide Baptiſmum ſuſcipi,ſed non gratiam.*
Ficte Baptizatus ſemper in peccato mortali exiſtit.
4 *Ficte baptizatus licet recedente fictione, recipiat gratiam;tamen non effugit irregularitatem.*

Nihil tam aduerſatur ordinibus ſu-
ſcipiendis,quã macula,quæ naſci-
tur ex baptiſmi defectibus;propterea,
cum ordinis ſacramentum pendeat à
præambulo baptiſmate, quaſi ianua re-
liquorum ſacramentorum, non poterit
iudicari dignus ordinibus ſacris, qui ſe
baptiſmatis gratia fecit indignum: Fi-
1 ctio igitur de qua hic agimus, eſt in ba-
ptiſmate,cũ quis dicto,vel facto aliquid
extrinſecus oſtēdit diuerſum ab eo, ꝙ in
tus latet duplex etenī eſſe fictio pōt in ſu
ſcipiendo baptiſmate.gl. & Arch.in c.ꝙ
interrogaſti diſt.27.nã quandoq;quis ſi-
mulat ſe baptizari, cũ id nõ intendat fa-
cere,nec ꝙ facit Eccleſia;quandoq; non
ſimulat,ſed vere facit,at nõ intendit per
illud opus conſequi gratiã baptiſmo;pri
mo caſu,nec baptiſmi character accipit
ſecun-

ſecundo caſu accipitur, quia & infideles poſſunt ad aliquem malũ finem velle baptizari, vt infra dicemus: Propterea iſta
2 ſecunda fictio, q̃ non impedit ſacramentum, ſed ſolũ fructũ ſacramẽti Sil. in ver. Baptiſmus 3.q.14. quatuor modis fit. primo non credendo, ſecundo indeuote accedẽdo, tertio paruifaciendo, quarto variando vſum, cõtra conſtitutionẽ Eccleſiæ circa ea, q̃ non ſunt ſubſtantialia baptiſmi, oĩbus iſtis quatuor modis ſẽper character accipitur, ſed nõ gratia: Sil. in verb. baptiſmus 4.q.12.& 16. tex. in ca. maiores §. vlt. de Baptiſm. nã qui ſic accipit baptiſmũ, licet nõ intendat conſequi ꝙ prędicat Eccleſia .i. gratiam, tñ intendit facere, ꝙ facit Eccleſia; & hoc ſufficit ad ſacramẽti ſuſceptionẽ, & characterẽ S.Tho.4.d.4.ar.2. Poteſt .n. infidelis, hebræus, vel paganus ideo velle baptizari, vt corporalia bona cõſequatur, puta ad morbi, aut fetoris expulſionẽ, quo caſu fictus eſt, & ſine fide, & nullã gratiã cõſequitur: Silu.d.q.12. ſimiliter, & qui indeuote accedit, & qui parui facit, & qui ritum in nõ ſubſtantialibus ſciẽter immutat, omnes ij gratiam non cõſequuntur.

Nec mirũ eſſe debet alicui has fictiones in vſu eſſe poſſe; Nã Sophronius ſophiſta ſcriptor vetuſtiſſimus in prato ſpirituali c. 198. ad euitandã peſtilentiam multos ad baptiſmum acceſſiſſe ſcribit, his verbis: Interrogatus eſt aliqñ S. Athanaſius, poſtquã Alexandriæ Eps conſtitutus fuit, an poſſit quiſpiam ſine fide baptizari, ſecundũ ritum, & p̃dicationem Xpianorum, aut ſi credere ſe ſimulans, aliquibus alijs occaſionibus baptizatus fuiſſet, quid de illo ſentiendũ, aut quõ ſuſcipiat illũ Deus? Reſpondit, dicens: Audiui aliqñ à ſenioribus noſtris, ꝙ Beato Petro Epiſ. & martyri cũ facta eſſet mortalitas, & pleriq; ad baptiſma mortis timore confugerent, apparuerit Angelus humana ſpecie, dicens, quãdiu huc mittis marſupia iſta ſignata quidem, inania aũt prorſus. & vacua, & nihil intus habẽtia; erũt itaq; quantũ ex Angeli voce conijcere licet, ſignũ habẽtes Baptiſmi, qm̃ & beneficium aliquod exiſtimarũt ſe cõſequi, ſi baptiſma ſuſciperent: atq; Idcirco baptizati ſunt; Hæc ibi quæ etiam refert Lippomanus in vitis ſanctorum Tomo ſeptimo, in prato ſpirituali cap. 198. Xenaias quoq; cum in baptiſmate fidem ſimulaſſet, factus eſt Epiſc. vt conſtat in Epiſt. Monachorum Paleſtinæ, q̃ extat apud Euagriũ hiſt. lib.3. cap.31. Ideoq; ob hanc tantam ſimulationẽ ac fictionẽ illum baptiſmatis ſacramento caruiſſe, tradit Niceph. li.16.c.27. commemorauit nouiſſime Sand. hæreſi 105.

Vnde hmõi ficte baptizatus quandiu fictio nõ recedet, ſemp̃ in peccato mortali exiſtet, & ſemper manebit irregularis, quia cũ ſpiritus diſciplinæ effugiat fictũ Sap.c.1. & de conſec.d.4.cap. oſtenditur, & ſemper ſit dubitandũ de ſuperuẽtura iniquitate ſuper eum d. c. 1. ſequitur vt quaſi impenitens, vel quaſi incorrigibilis perpetuo ab ordinibus excludatur: & recedente fictione: licet .n. tunc gratiã baptiſmalẽ conſequatur S. Th.3.q.69. Silu. in d. verb. baptiſmus 4.q.17.& c. tũc valere de conſ.d.4.& d.cap. oſtenditur, & S. Aug. lib. de ouib. c.9. ſub fin. ibi, quãquam multi ſic intrãtes corrigunt ingreſſi; Tñ ob eã iniuriã factam ſacramento, adhuc eũ putarim irregularẽ; nã cũ maior culpa ſit in hoc ſimulato, quã in eo, qui neceſſitate ductus baptizat, vt c. de homine de celeb. miſſ. ſequit, ꝙ ſi is, qui per neceſſitatẽ baptizat manet irregularis, & ſi ad meliorẽ vitã peruenerit, diſt.57.c.1 & Conc. Neoceſar. c.12. certe multo magis in hoc ficto durabit irregularitas; p̃-

ſertim quia nõ tã grauis iniuria videt̃ illa,q̃ fit Baptiſmo q̃n differt̃ vſq;ad ægritudinem,quantũ eſt hæc, q̃ fit per fictionem, vnde ſi per illum incurritur irregularitas,etiam ſi fideliter Baptizetur;quãto magis per iſtam fictionem, in qua non ſola eſt ſalutis negligentia, ſed contemptus. Ideo non eſſe promouendum hunc,qui ficte Baptizatus fuit,etiam ſi fictio receſſerit magis conſonum pietati videtur; quare non niſi per magnam diſpenſationem admittendum puto; Inter ficte accedentes ad Baptiſmum pręcipue illi ſunt, qui veterem peccatorum vitã proponunt in animo nolle relinquere, vt tradit.S.Aug.de fid.& oper.c.18.non enim ſunt Baptizandi, ſicut diximus in antropophagis, ideſt humana carne veſcentibus, qui ſi abſtinere non proponãt non ſunt Baptizandi vide infra lib. 5. c. 48.§.6.in fin.

De Baptizato in ægritudine.

CAP. VIII.

1 *Baptizatus in neceſſitate præſumitur ficte Baptizatus, & eſt irregularis.*
Baptizatus in infantia ægrotus, non eſt irregularis.
2 *Fides non eſt niſi volentis.*

NOn ſolum autem ficte Baptizatos lex ab ordinibus excludit; verum etiam eos,de quibus ſola fictionis ſuſpicio eſt; Nam cum quis in neceſſitate poſitus baptizatur, forſan, ob ingruentem ægritudinem cuiuſmodi ſuperiore capite narrauimus ex Sophronio; certe tum magna ſurgit fictionis ſuſpicio; videtur enim is non fide duci, ſed timore; propterea irregularis fit,ex Concil.Neoceſar. capit. 12. habetur diſt.57.cap.1. cuius rei rationem adfert ipſe canon. his verbis; non enim fides illius voluntaria,ſed ex neceſſitate eſt. vnde illud an notauerat Archid.in d.c.1.ſcilicet, quod hæc irregularitas incurritur ex ſola criminis præſumptione, ne temere tantus ordo nempe ſacer, viro forſan indigno conferatur quod genus irregularitatis contraxerat Nouatus hæreſiarcha:Ideoque illi in promotione ad presbyteratum per clericos, & laicos obiecta fuit, vt conſtat ex Epiſtola Cornelij Papæ ad Fabium Antiochenum: refertur ab Euſeb.hiſt lib.6.cap.32.

Quod accipiendum eſt in eo, qui iam adultus eſt,& cuius electio Baptiſmatis in ægritudine facta ſuſpectiſſima eſt; at in pueris, atque infantibus ægritudine quamtumuis maxima laborantibus Baptizatis, quoniam hanc incurrere ſuſpicionem non poſſunt; non incurrunt vllã irregularitatem; cum, & ſi ab hæreticis fuiſſent Baptizati, nullam culpam contraherent, quia, quòd egerint ignorarũt cap.placuit 1.q.quarta,vt ſcripſit gloſ.in d.cap.1.diſt.57.At in adultis, in quibus propria,& voluntaria fides requiritur, neceſſitas illa ægritudinis p̃ſumptionem tollit veræ fidei, quę non niſi à libere volente vera haberi poteſt ex verbis Aug. Super Io.tract.26.ad cap.6. Cætera poteſt homo nolens, ſed credere non niſi volens,vt refert Archid.in d.c.1.Illud tamen verum eſt, quod hic in ægritudine baptizatus, poterit per Sedem Apoſtolicam diſpenſari ad quoſcumque ordines,ſi diuturni mores,& pietatis ſtudium integram eius fidem cõprobarint,quia tunc ſuſpicionis cauſa ceſſare videtur, quòd tanto etiam facilius illi concedetur,vt promoueri poſſit, ſi clericorum numerus tam rarus ſit, vt augeri neceſſario oporteat,probatur d.cap. 12. & d. cap.1.Archiep.Flor.3.tit.29.c.6. Alber. in verb.ordinandus,verſ.20.

De

De eo qui differt baptiſmatis ſuſceptionem.

CAP. IX.

1 *Baptiſmum differens, eſt irregularis.*
2 *Baptiſmum inuentus, vt ſoluat peccata, non vt addat.*
Baptiſmum differens, peccat mortaliter.
Baptiſmum differens deuotionis, & cathechiſmi cauſa non peccat, ſed meretur.

NIl tantopere aduerſatur ſpiritui ſancto, quam ſalutis remedia contennere; quorum illud vnum præcipuum; ac ſumme neceſſarium, ſcilicet, baptiſmus; propterea qui baptiſmum adeo differt quod longam morã interponat, quaſi minus fidelis non erit promouendus, vt probari poteſt ex Conc. Neo
1 ceſar. c. 12. & diſt. 57. c. 1. Nam quod ægritudine baptizatus eo loco ab ordinibus excluditur, vel eſt quia baptiſmum neceſſitate ſuſcepit, vel quia nimiũ moroſus fuit, in illo ſuſcipiẽdo, vt gl. & Doct. in d. c. 1. Cum etenim tamdiu differt, ac procraſtinatur, videtur id facere, vt licẽtioſius peccare poſſit expectans omniũ criminum ablutionẽ ex ſacro fonte, vnde ſacramento abutitur, quod inſtitutũ eſt vt ſoluat peccata non vt addat; habe
2 tur de conſec. diſt. 4. c. quando. nõ enim baptiſmus donatus eſt; vt peccare liceret, ſed vt peccaſſe non noceat. Aug. de fid. & operib. c. 20. Ideo iure præſumendum eſt hunc ſine charitate ad baptiſmum accedere argum. d. c. 1. vel negligere propriam ſalutem, dicto c. quando. propterea in pœnam eius negligentiæ irregularitatem lex inducit; omnis enim dilatio baptiſmi a tempore, quo quiſque eſt capax rationis, inducit peccatum mortale, S. Thom. 4. diſtinctio. 7. refert Silu. in verb. baptiſmus. 4. q. 11. æquum autem fuit pænam etiam irregularitatis inducere, vt eius metu prouocentur homines ad ſalutem acceleraudam. Archiep. Flor. 3. tit. 29. c. 6. Alber. in verb. ordinandus. verſ. 20.

Non omnis autẽ dilatio, aut procraſtinatio hanc inducit irregularitatem; quandoquidem ſi ob reuerentiam differatur quo quis inſtructior in fide accedat, & firmior, laudandus potius eſt, de conſecr. diſt. 4. c. ante baptiſmum, & c. cathechiſmi. & c. baptizandi. & diſtin. 48. c. quoniam. Silu. in verb. baptiſmus. 4. quæſt. 11. ſicut & Euchariſtia differri laudabiliter poteſt, diſt. quinta. c. ad eius vero. & de pœniten. diſt. 5. c. 1. §. paueat. & de conſecr. diſtin. 2. c. quotidie.

Hæc igitur irregularitas perpetua eſt ſemperque eget diſpenſatione; quæ non niſi duobus caſibus concedenda eſt, videlicet ſi longa conſuetudine hic ſuam integram fidem comprobauerit: vel ſi ſit clericorum penuria, propter neceſſitatem facilius poterit promoueri d. c. 12. & d. cap. 1.

De baptizatis per vim vel metum.

CAP. X.

1 *Baptizatus per vim, vel metum eſt irregularis.*
Neceſſitatis verbum, vim, vel metum ſignificat.
2 *Baptiſmi characterem non accipit qui interno animo diſſentit.*
Baptiſmum accipiens per metum, quandoque characterem accipit.
3 *Baptizatus per metum diuturnitate temporis, probata fide eius poterit diſpenſari, vt promoueatur.*

Quem-

QVemadmodum ſuperioribus ca-
pitibus dictum eſt, ægritudinis
neceſſitatem obeſſe ei, qui in ea
baptizatur, ne promoueri poſſit; ita
quoque dicendum videtur in illo, qui
quauis ratione vim, vel metum paſſus
1 eſt in baptiſmate ſuſcipiendo: ſicut
enim in voluntarie agere præſumitur
ægrotus, ita multo magis ſi coactus: ex
Conc. Neocæſar. cap. 12. & diſt. 57. cap.
1. per illud verbum, neceſſitate, ꝙ etiam
ad vim, vel metum referri poteſt, cap.
de Iudæis. diſt. 45. ſi etenim per vim acci
piatur diſſentiendo, & cum animi relu-
2 ctatione, nec ſacramentum accipitur,
nec res ſacramenti. cap. maiores. de ba
ptiſm. gl. in d. c. de Iudæis. nullus enim
character imprimitur. Alberic. in verb.
baptiſmus quarto. circa med. de ſenten
tia S. Thom. vt refert Silueſt. in verb. ba
ptiſmus. 4. quæſt. 13. quod intelligendũ
eſt, in coactione præciſa, quæ omnem
conſenſum excludit; at ſi coactio con-
ditionalis ſit, quæ conſenſum non vide-
tur excludere, conſentit enim potius ba
ptizari, quam pati moleſtiam vitę, vel
rerum; tunc character quidem impri-
mitur; non autem gratia. Concil. To-
letan. IIII. c. 55. habetur in dicto c.
de Iudæis. & dicto c. maiores. §. pro-
pter.

Vtroque igitur caſu, ſiue præciſa coa
ctio fuerit, promoueri non poterit; quia
ordo non imprimitur vbi baptiſmi cha
racter, & fundamentum deficit; ſiue
conditionalis, quia cum rem ſacramen-
ti non acceperit; quia in peccato morta
li eſt, non eſt dignus ordine ſacro, niſi
poſtquam tota fictio illa receſſerit; quæ
3 quoad hoc, ne ordinetur ſemper prǽſu-
mitur durare, donec longo tempore cõ
probauerit per optimos mores, ſeſe fide
liter credere, & gratia dignum fuiſſe fa-
ctum; quo caſu poterit poſtea diſpen-
ſatione obtenta ordinari, dicto c. 1. &
d. c. 12.

De baptizato dum vagus, peregrinus, vel incognitus eſſet.

CAP. XI.

1 Originarius eius loci quis dicitur, vbi baptiſmum accepit.
2 Baptizati incogniti, non ſunt promouendi.

OMni caret dubio, quod quiſquis
peregrinus, vagus, vel incogni-
tus, eius loci originarius ciuis eſſe vi-
detur vbi baptiſmum ſuſcipit, ibi enim
naſcitur vbi regeneratur. Ioann. c. 3.
verum quia ante ſuſceptum baptiſma
poſſet multa perpetraſſe delicta, vel
alias incurriſſe irregularitates, vt pu-
ta bigamiam; cum ante acta vita in-
2 cognita ſit, promoueri non debet, ex
Concil. Elibertan. c. 24. habetur diſt.
98. c. vlt. cum glo. Iuo Carnetenſis,
lib. 6. c. 352. poſſunt etiam iſti eſſe re-
baptizati; ob quã ſolam dubitationem
non ſunt temere ad ordines admitten-
di, c. Afros. diſt. ead. & ſcribit Archid. in
d. c. vlt.

De baptizato ab hæreticis.

CAP. XII.

1 Baptizati etiam ab hæreticis ignorantes etiam ſeruata forma Eccleſiæ, tamen promoueri non poſſunt.
Baptizati infantes ab hæreticis, ſeruata forma Eccleſiæ, ſunt irregulares.
2 Athanaſii ſententia de recipiendis ad communionem iis, qui ab Arianis ad Eccleſiam redirent
Baptiſmus Paulianiſtarum non congruit formæ Eccleſiæ, ideo redeuntes ad Eccleſiam debent baptizari.

Digitized by Google

IDem dubitationis genus excludit ab ordinibus eos, qui ab hæreticis batizati, etiam ignorantes, fidem catholicam ſequuntur; nam etſi ſeruata
1 Eccleſiæ forma verum baptiſma acceperint ex Anaſtaſio II. Pontific. Epiſt. 2. ad Anaſt. Aug. habetur diſt. 19. cap. ſecundum; tamen odio miniſtri hæretici hi ſic baptizati ab ordinibus excluduntur. capit. qui in qualibet. 1. quæſt. 7. & 1. quæſt. 1. capit. ventum. quod verum eſſe eos irregulares fieri, ſi adulti ſint, ſenſit glo. in d. c. qui in qualibet; non autem ſi infantes erant, quando ab hęreticis baptizati fuerunt: argum. c. placuit, & capit. qui apud, 1. quæſt. 4. ſed verius putandum eſt etiam infantes ab hæreticis baptizatos, cum adoleuerint in catholica fide promoueri non poſſe, niſi diſpenſatione obtenta; vt ſentit glo. in d. c. placuit. & tradit aperte Hug. ibi: quæ diſpenſatio perquàm facile concedetur, vt tex. in d. c. placuit. conſideratis probis moribus, & ĩtegritate fidei illius, at illi, qui ſciẽter ab hæreticis baptizati ſunt, numquam, aut perquam difficile diſpenſabuntur; ſufficiet enim illis, ſi redeant ad fidem catholicam, vt ſola com munio eis tribuatur. d. c. ventum. §. nullus. & hoc eſt forſan, ꝙ ſcribit Baſil. in Epiſt. 75. ad Neoceſariẽſes, dicens, Athanaſij ſententiam fuiſſe, recipiendos, ſci-
2 licet in communione, & ad ordines, per diſpenſationem eos, qui ab Arianis ad orthodoxos conuerterentur, ſuppoſito baptiſmo in forma Eccleſiæ. Illi vero hæretici, qui à Paulianiſtis redeunt, nec in communione ſunt recipiendi, niſi rurſum baptizentur: quia Paulianiſtarum baptiſmus non congruit formę Eccleſię, ex Nicena Synodo habetur capit. ſi quis confugerit. 1. q. 1. Auguſt. lib. de hæreſib. cap. 44. & ex Concil. Arelaten. II. capit. 16. Idem, & de multis alijs hæreticis, quorum baptiſmus non recipitur ab Eccleſia, quos nuncupatim enumerat Aug. de dogmat. Eccleſ. cap. 52.

De ijs, quos batizatos eſſe non conſtat.

CAP. XIII.

1 *Irregularis eſt is, de quo dubitatur, an ſit baptizatus.*
Baptizatus non præſumitur, qui natus eſt ab infidelibus, niſi ſaltem vno teſte probet ſe baptizatum.
Baptiſmus probari debet, quando ex aſſertione, alicui tertio præiudicium paratur.
Ordines ſunt inſtituti ad aliorum vtilitatem; potius quam ad ſuam.
Baptizatus præſumitur, qui natus eſt ex fidelibus licet educatus inter infideles, non tamen ordinabitur.
Baptiſmo ſubuenit Deus quandoque plus filijs infidelium, quam filijs fidelium.
2 *Filij fideliũ in educati inter fideles, ſemper de iure præſumuntur baptizati.*

IRregulares eos eſſe iam diximus, quos conſtat baptizatos quidem eſſe, ſi de ipſorum recta intentione dubitetur; propterea longe magis irregulares illi ſunt, quos neſcimus baptizatos eſſe: nam ſi parentibus Hebræis, aut Paganis quis natus ſit, credendum eſt eum non eſſe baptizatum, niſi ſaltim per vnum teſtem ſe fuiſſe probet, quem ſi non habeat pro non baptizato habendus eſt ex Concil. Carthag. Quinto. capit. 6. habetur de conſecrat. diſtinct. 4. capit. placuit. de infantibus: Ideo ei ordines conferri non debent per rationes gloſ. & Hug. in dicto capitu. placuit. Nam quotieſcumque alicui paratur præiudicium ex aſſertione quod aliquis fuerit baptizatus,

tus,non eſt hoc in dubio credendum,ſed proba ri oportet illum fuiſſe baptizatū. argum.eorum,quæ diximus lib. 1.cap. 2. Reg. 18. Vnde cum ordines ſint inſtituti principalius,vt quis ad aliorum vtilitatem vtatur eis,quam ad ſuam.S.Tho. 4.diſt.24.artic. 1. ſi appareat contradictor non debent ordines conferri habenti talem contradictorem,& in tali veriſimili dubio abſtinere debet Epiſcopus, nec conferre, niſi ille probetur baptizatus;præſertim ſi inter infideles natus, & educatus fuerit:ſed ſi inter fideles educatus ſit,licet pro illo præſumendum erit, ne cum rebaptizari contingat, tamen quoad ordines nimis grande eſſet periculum indiſtinctim eos cōferre cuicumque dicenti ſe eſſe baptizatum, cum ſit natus ex infidelibus; quia licet quādoq; Deus filijs infidelium baptiſmo ſubueniat; & fidelium filijs non ſubueniat, vt dicit S.Auguſt.lib. 2. de bono perſeuer. c. 12. in fin. Tamen in hoc differunt filij infidelium à filijs fidelium,quod iſtorum filij,de iure præſumuntur baptizati, & ideo eis ordines ſine dubitatione conferri poſſunt,text.in cap.fin.de presby. non baptiz.min.quæ fuit opinio Petri de Palud quem refert,ac probat Silu. in verb. baptiſmus.4.q.9.at filijs infidelium in quibus de iure ceſſat talis præſumptio, diligentior inueſtigatio adhibenda eſt, quomodo, & à quibus fuerint baptizati.

De rebaptizatorum irregularitate.

CAP. XIIII.

1 Sacramento iniuria magna fit, quando iteratur.
Baptiſmi iteratio inducit hæreſim, & irregularitatem,etiam ignoranti.
Rebaptizato nec prima tonſura conferri debet.
Ignorans punitur, & in rebaptizatione, & in ſimonia.
Theodorus Epiſcopus Cantuarienſis.
2 Gratiani decretum magnę auctoritatis eſt.
3 Perito credendum eſt in eo in quo eſt peritus.
Ratam habens rebaptizationem, eſt irregularis.
Rebaptizatus etiam per metum,eſt irregularis. ſecus ſi per vim
Rebaptizans eſt irregularis, etiam ignorans, niſi omnem diligentiam adhibuerit.
4 Rebaptizans,quādo excuſetur ab irregularitate.
5 Rebaptizationem non ſemper ſonat illa clauſula, ſi non eſt baptizatus, quo ad irregularitatem.
6 Rebaptizationis miniſtri,& compatres, ſunt irregulares,etiam ſi per metum acceſſerint.

INgens eſt ea iniuria,quæ fit baptiſmi ſacramento, quando iteratur. capit. de apoſtat. propterea canones vſque adeo abhorrent hanc rebaptizationem, quaſi Anabaptiſtarum hæreſim, vt præter eius hæreſis pœnas, quas infligit Concil.Trid.Seſſio.7.capit.11. & canon. 13. adijciunt etiam irregularitatem: ſiue etenim ignorans, ſiue ſciens quis rebaptizetur, vtroque caſu irregularis eſt, d. capit. 2. & capit. qui in qualibet. 1.q.7.& diſt.98.capit.Afros. & de conſe. diſt.4.c.qui bis.& c.eos quos.gl.in c.fin. de apoſt.Specul.in tit.de diſpēſ. §.iuxta. verſ.item rebaptizatus. quæ irregularitas tā magna eſt, vt nec clericatus quidem, & tonſura eis poſſit conferri quinimmo ſi clerici ſunt, deponuntur, retento habitu,& vitæ obſeruantia gl.in c. confirmandum,per illum tex.diſt.50. citat.de conſec.diſt.5.c.dictum quę etiam tradit Abb.in c.2.

Quod vero etiam rebaptizati ignorātes eadem irregularitate notentur ſiue ea ignorantia ſit iuris, ſiue facti,probatur in d.c.qui bis q. tex.licet fuerit Theodori Epiſcopi Canturienſis in ſuo opere,quod pœnitentiale nuncupauit,vt refert Silu.in verb.irregularitas.q.4.tamē

ex

Digitized by Google

ex quo habemus in corpore decretorũ pro iure vtimur; Ideo Archidia. & Hug. ibi.recte ſentiunt, irregularem eſſe etiã eum,qui ignorãs ſit baptizatus, tum ob ſcandalum, tum ob deteſtationem ſceleris; quia facile defendi poſſent pretextu ignorantiæ; Nam & filius, qui patris ſimoniã ignorauit, beneficio priuatur ob deteſtationem illius criminis, c.quicum que.1.q.5.& c. vlt. Et quamquã Scotus & alij nonnulli putent Theodorum prædictum non potuiſſe irregularitatem inducere,quaſi hoc ſolius Põtificiæ auctoritatis ſit;tamen mihi videtur(ſi hęc Scoti ratio vera eſt) fruſtra nos niti in perſoluendo Gratiano; quandoquidem eo opere quaſi sũmo iure vtimur: ita quod
2 ſi vim legis non habere in controuerſiã veniat,propemodũ inaniter laboramus in inſtituenda eccleſiaſtica diſciplina ex præfato decreto Gratiani, quo breui cõpendio fere vniuerſa continetur: quamquam Theodorus eo loco non ſuo iure irregularitatẽ inducit, ſed atteſtatur ita canones ſtatuiſſe,vnde illi,vt perito credendum eſt.

Non ſolum igitur ſciens, aut ignorans
3 rebaptizatus irregularis eſt; ſed etiam ac multo magis ſi poſtquam ſcierit,ratam habuerit rebaptizationem in ſe factam.Silu. in verb. irregularitas. q. 4.Tabien. in. verb. diſpenſatio.num.13. verſ.14.

Sed & ſi quis per metum rebaptizari ſeſe permiſerit, etiamſi metus tantus fuerit, qui cadat in conſtantem virum, irregularis efficitur.c.eos quos. vbi glo. de conſecr.diſtinct.4.Silu.in verb.irregularitas. q. 4.in fin. At non ita erit ſi per vim coactiuã, vt narratur de Epiſcopo cui nomen fuit, Habet deum, quẽ Ariani ligatis manibus, & pedibus inuitum rebaptizarunt:certe ei nil obſuit illa rebatizatio, vt ſcribit Victor Epiſcopus Vitenſis de perſecutio.Vandal.lib.3.qui damnat contrarium ſentientes. Simile eſt quod tradit Cyprianus epiſto.19. ad compresbyteros Carthaginenſes; narrat enim venerabilem mulierem,cui nomen Bona, tentis manibus, eo actam ſacrificare lingua hæc verba exclamante. Non feci, vos feciſtis. Simile aliud narrat Gregor.Turon.hiſtor.Gall.lib.2. cap.2.

Eadem quoque irregularitas afficit ipſum rebaptizantem.d.capit.2.de apoſtat. nam vltra id, quod lege ciuili qui ſciens rebaptizat, capitali pœna punitur.C.ne ſanct. baptiſm. reiter ad eccleſiaſticos ordines aſcendere non poteſt; & à ſuſceptis ordinib. deponitur. Piſanell.in verb.baptiſmus.4. verſic.baptiſmus iterati.argument.cap.eos ſacerdotes. & cap. qui bis.de conſecrat.diſtinc. quarta. Quod verum eſt etiam, ſi ignorans rebaptizauerit,tam ignorantia facti, quam ignorantia iuris. dicta l. 1. C. ne ſanct.Bapt.cum gloſ. & Salic. vt puta ſi ſine debita diligẽtia quemlibet baptiſmum petentem admittat, aut quemlibet expoſitum infantem, ſine diſcuſſione baptizet; Iſtis enim caſibus ignorantia facti non excuſabit,quia in culpa eſt: quod ſi diligentiam omnem adhibuerit, non efficitur irregularis ex pia ſentẽtia
4 quam tenet Silu.in verb.baptiſmus.5.q. 4.Et patet apud Leonem Papam epiſt. 35. vbi ſi examen aliquod præcedat diligentiam vtrumq;à culpa excuſare docet,idem etiam docet epiſt. 90. cap.15. Excuſabitur quoq;baptizans,ſi baptizet filios infideliũ, nã iuſte ignorare potuit eos fuiſſe baptizatos,de conſec.diſt. 4.c. placuit.de infantib.habetur Concil.Carthag.V.cap.6.Idem de infantibus expoſitis ſine vllo ſigno, aut ſcripto atte-

ſtante

Digitized by Google

ſtante de baptiſmo. At in ignorantia iuris,qui rebaptizat excuſari ab irregularitate nõ poteſt,vt puta ſi putet baptizatos ab hæreticis ſeruata forma Eccleſiæ non eſſe accipiendos, cum de iure contrarium ſit verum. c. qui in qualibet. 1. q.7.vel ſi credat eum, qui metu, & vi conditionali ſit baptizatus non accepiſſe characterem,quod eſt contra.c.maiores. §. propter. de baptiſ. certe ijs caſibus irregularis eſt.d.c.2.de apoſtat.Silu. in verb.baptiſmus.5. q. 3.& licet Archi. in cap. 1.diſt.68.dicat,ſolos ſcienter rebaptizantes fieri irregulares;tamen contrarium communius ſentiendum eſt ex prædicta.l.1.cum gl.& Salic.quod apparet ex eo, quod rebaptizatus ignorans ſemper eſt irregularis.d.c. qui bis: vnde maiore ratione & is,qui rebaptizat,per rationem hic ſequentem.

Illud enim ſciendum eſt,quod clauſula illa,ſi non es baptizatus ego te baptizo, ſolet purgare periculum rebaptizationis; ſed hoc verum eſt in dubio, nam iſta clauſula non eſt adhibenda niſi qñ
5 eſt magnum dubium, an quis fuerit baptizatꝰ,vt ſcripſit Silu.in tract.de ſtrigi. mag.lib.3.c.vlt.in fi.Propterea ſacerdos ſciens puerum in neceſſitate fuiſſe baptizatum domi, ſi ille poſtea deferatur ad Eccleſiam, vt ſeruentur ritus ſolennes, non poteſt cum eadem clauſula eum baptizare;quinimmo ſi hoc faciat,efficitur irregularis; vt expreſſim traditur in Catechiſmo nuper edito ad parochos iuſſu Pij V. in tract. de baptiſm.c.de fructibus baptiſm.in fin.

Eadem hæc irregularitas afficit eos, qui rebaptizanti miniſtrãt acolythi,ſub diaconi, vel diaconi officio fungentes. d.c.2.de apoſtat.& glo.d.l.1.C.ne Sanct. Baptiſm. Qua ratione idem audeo dicere de compatribus ſcientibus, ſunt enim
6 participes eius rebaptizationis, cũ ſint fideiuſſores.c.vos.ante.de conſec.diſt.4. quinimmo etſi ignorarint, ſed poſtea ratum habuerint;nam etiam efficiuntur irregulares,ſicut ipſe rebaptizans per facti ignorantiam,ratum habens. Silu. in verb.irregularitas.q.4.Idẽ ſi coacti fuerint de fonte leuare iſti patrini,per coactionem non præciſam, ſed conditionalem; nam hæc coactio ſicut non excuſat rebaptizatum,aut rebaptizantem, ita nec eos vt ſupradiximus. Horum autem omnium diſpenſatio ſolius Papæ eſt, qui vix illos diſpenſabit, vt religionem ingrediantur.dicto cap.2.de apoſt. Tabien. in verb. diſpenſatio. nume. decimotertio. verſic. 14.

De iterationibus ſacramentorum.

CAP. XV.

1 *Chriſmatis iteratio inducit irregularitatem,etiam in ignorante:*
2 *Chriſmatis, & baptiſmatis ratio par eſt, in iteratione.*
Epiſcopi conſecratio iterata, reddit eum irregularem.
3 *Eccleſiæ iterata conſecratio, inducit irregularitatem.*
Eccleſia multis caſibus debet reconſecrari.
Calicis conſecratis iterata, inducit irregularitatem.
Vnctionis extremæ iteratio, eadem infirmitate continua fieri non debet.
4 *Eucharistia conſecrata, non poteſt reconſecrari.*
5 *Sacerdos ſi deficiat dicendo verba conſecrationis,alius ſacerdos quid facere debeat:*
6 *Miſſæ duæ ab eodem vna die dici non poſſunt, niſi die natalis Domini, & alijs quibuſdam neceſſitatibus*
Matrimonia ſimul multiplicans irregularis eſt & infamis.
Nuptiarum benedictio,non iteratur.
Monialis conſecratio,iterari non poteſt.
7 *Monialis conſecratione gratia accipitur.*
Imperatoris,& Regis conſecratio non iteranda.
8 *Veſtium conſecratio non iteranda.*

Benedi-

Benedictiones rerum non ſunt iterandæ.

9 *Ordinis iteratio magnam inducit irregularitatem, etiam ignoranti indiſpenſabilem, & idem in minoribus ordinibus.*

Iterationes præiudicant, & facienti, & patienti.

Iteratio non imprimit nouum characterem.

QVemadmodum proximo ſuperiore capite iterationem baptiſmatis pertractauimus, ita hoc loco congruum eſt, de reliquis ſacrorũ iterationibus fuſius explicare: Atque primum de chriſmatis confirmatione agendo quia ſacramentum eſt, & characterem imprimit, maximã accipit iniuriam, ſi iteretur, vnde in pœnam canones ſtatuunt, vt qui ſcienter repetunt, cogantur ingredi religionem pœnitentiæ cauſa. c. dictum. & c. de homine. de conſecr. diſt. 5. Sed etſi ignorans qui bis cõfirma-
1 tus ſit, irregularis efficitur, vt expreſſim tradit Archiep. Flor. lib. de cenſ. & irregul. c. cẽteſimo. §. iterata ſuſceptio. Tab. in verb. diſpenſatio. num. 13. verſicul. 14.
2 par enim ratio eſt, & baptiſmi, & chriſmatis. c. dictũ. de conſec. diſt. 5. & 1. q. 1. c. quod quidam. vbi ſacramenta iſta imprimentia characterem pari iure cenſentur: Nec obſtat ſi dicatur non apparere ibi ea parificari quoad pœnam irregularitatis: nam reſpondemus quod in d. c. dictum, iuncta gloſſa, expreſſe parificantur etiam quoad hanc pœnam irregularitatis, ſic enim ibi ſe habent verba textus & gloſſæ, quia bis, vel ter, vel amplius baptizatos, aut confirmatos, non ſæculo, ſed ſoli Deo ſub habitu regulari, vel clericali religioſiſſime famulari decretum eſt: quem clericalem habitum glo. intelligit ſub clauſura in pœnam. Vnde apertũ fit, ſi clericari velit inter reliquos clericos, & in omnibus ordinibus oportere eum diſpenſari ob aliquam neceſſitatem Eccleſiæ: Et quamquã nonnulli viri egregij videãtur ab irregularitate defendere iſtos bis confirmatos, cuiuſmodi Sotus, Card. Aracœli, ac Fuſcus Epiſcopus Sarnenſis, nihilominus communior eſt noſtra inter canoniſtas ſentẽtia, præſertim apud eos, quos citat Couarruuias, quorum ſane maior eſt auctoritas cum gloſſa prædicta, cuius eſt tutior ſententia, præſertim quia in iure patet, quod quotieſcumque quis prohibetur clericari aliquo in ordine cenſetur irregularis, ca. quoniam diſt. 47. & diſt. 48. c. quoniam.

Eadem etiam ratione ſi epiſcopi conſecratio iterata ſit, reddit ipſum irregularem; vt nec aſcendat, nec ſuſceptos ordines adminiſtret, propter geminatam vnctionem, & manus impoſitionem. ca. ſaluberrimum. 1. q. 7. & arg. d. c. dictum. & 1. q. 1. c. quod quidam. & ideo ſi huiuſmodi epiſcopi promoueantẽ ad Archiepiſcopatum, Patriarchatum, vel Cardinalatum, diſpenſationem à Pontifice id ſciẽte obtinuiſſe videbuntur; at ſi proponantur eligendi etiam ad ſummum Pontificatum, erit illis hoc impedimentum canonicum ex d. c. ſaluberrimum. in fin. ad quod facit quicquid infra dicemus de iteratione ordinis: idem iuris eſt in conſecratione Eccleſiæ, vel altaris; nam quo ad hanc iterationem baptiſmo comparatur, ideo eadem cẽſura imminet iteranti eam. c. Eccleſijs. diſt. 68. de conſec. d. 1. c. Eccleſijs. & de conſecr. diſt. 4. c. placuit. de infãtibus. multis exceptis caſib. puta poſt pollutionem ex fuſione ſanguinis, ſi diruta ſit, ſi dudum fuerit eam cõſecratam fuiſſe, & alijs cauſis ſimilibus, c. ſolennitates. de conſe. diſt. 1. & c. Eccleſiæ, vel altaria, vbi glo. & c. ſi motum. vbi etiam glo. ead. diſt. 1. habent enim plurimum ſymbolum conſecrationes hominum, & eccleſiarum. probat Ricard. in 4. ſent.

Digitized by Google

4.ſent.diſt.5.q.1.verſ.item ſicut. & verſ. Ad quartũ. Ideoque quia calicis vnctio maxime myſterioſa eſt, putarim ſi quis iterarit eam ſcienter,eandem cenſuram incurrere; qñquidem eius vnctio connumeratur inter vnctiones altarium,& dedicationes templorum.de ſacr. vnct.c.1. §.vlt.Idem forte erit in eo qui durante eadem infirmitate breui;& continua iterarit extremæ vnctionis ſacramentum, quod eo caſu iterari non poteſt. S. Tho. 4.diſt.23.q.2.artic.3. in nouiſſ. ſcript.licet alias,ideſt infirmitate renouata, vel mutata, iterari poſſit hoc ſacramentum quia characterem non imprimit S. Tho. contra gentes.lib.4.c.73.

Propterea tametſi Euchariſtia ſit etiã quotidie iterabilis, & quotidie conficiatur,tamen ſi vna eademque hoſtia iam conſecrata ſit,alia conſecratio ſuper eadem fieri non poteſt,ſine magno ſacrilegio ex contemptu,ſuperſtitione, vel negligẽtia; nam ſicut incurrit mortale peccatũ in re tanti myſterij, ita videtur auferenda ipſius ordinis executio ei, qui hoc perpetrauit, donec peracta pœnitentia Epiſcopus diſpenſet; non enim ſine cauſa Theologi conſulunt ei, qui obliuiſcitur ſe conſecraſſe,vt vtatur illis conditionalibus verbis (ſi non ſit conſecrata) quinimmo ſi iam ſit cœpta cõſecratio, & interim morbo corripiatur conſecrãs, non poteſt ſacerdos, qui vult ſuccedere ad perficienda myſteria pro eo,ſupplere conſecrationi cœptæ, ne contingat aliquid iterari;ſed potius debet aliam ſpeciem conſecrare,vt ſcribit Alb.in lib. de miſſa,quem refert ac probat Sil.in verb. Euchariſtia.2.verſ.octauo quæritur;multo minus ſi ſit perfecte cõſecrata, poteſt conſecrationis verba ſuper ea proferre. Et ideo illa hoſtia ſuper qua aliqua pars verborum cõſecrationis prolata erat reſeruanda eſt inter reliquias,vt ſcribit Innoc.in c.presbyter. de ſacram. non iter. Vel(quod videtur melius) ſumi poterit poſt ſumptas vtraſque ſpecies ex ſententia Archiep.Flo.vt ſcribit Silu.in d. verſic. 8. Vnde cum tanta cura ſit adhibenda circa hæc,conijcere poſſumus canonicam cenſuram incurrere eum, qui iterationẽ circa hæc,fecerit; nam videmus etiam eadem die vnum Sacerdotẽ miſſas duas,vel conſecrationes duas efficere licite non poſſe.cap.ſufficit de conſec. diſt.1.& de celebr.miſſ.c.te referente. & c. conſuluiſti. vbi Abb. nam punitur extraordinaria pœna. Diaz in praxi Canonica c.30. vnde iure inter canonica impedimenta connumerari debet, ob quæ exercere ordinem nõ licet: ſed hoc limitatur nocte Natalis Domini, qua die tres celebrari poſſunt.c.nocte. de conſe. diſt.1.& alijs quibuſdam caſibus,in quibus ipſa neceſſitas diſpenſare videtur,vt tradit Sil.in verb.Miſſa.q.7.

Iteratio quoque matrimonij reddit irregularem,vt diximus, cum de bigamis ageremus,ſ.ſi ſucceſſiue iteratum fuerit, quod ſi cum duabus ſimul viuentibus, quis etiam per ignorantiam iuris matrimonium iterando contraxerit, infamis efficitur, & alijs pœnis punitur c. nuper. de bigam.vbi etiam bigamus iudicatur, & conſequenter vere irregularis: Propterea etiam ſecundarum nuptiarum benedictio non conceditur.cap. vir autem.de ſecun.nupt.quinimmo ſacerdos eam benedictionem in ſecundis nuptijs faciẽs, quaſi ob eam iterationem ſuſpenditur, c.1.de ſecun. nup. & eius rei diſpenſatio ſoli Papæ competere poteſt,ex ſententia Hoſt.d.c.1.vt refert Diaz in praxi cano. cap.68.

Hæc autem etiam ad iterationem cõſecrationis monialiũ pertinere poſſunt:

nam

Digitized by Google

nã qui virginem ſacro velo ordinationis,vel conſecrationis conſecrarit,per illam iterationem irregularis videtur: nã etſi conſecrationis velum, non ſit ſacramentum,eſt tamen ſacramentale,& ſine peccato mortali iterari nõ poteſt:fieret enim iniuria gratiæ quæ in ea per deuotionem accipitur S. Thom.4.diſt.38.Piſanell.in verb.virginis conſecratio, nec vlla imperfectio,vel varietas eſt ponẽda in iſtis conſecrationib.S. Tho.d. diſt.38. &diximus ſupra cũ de monialium impedimentis ageremus lib.1.

Quod etiam procedere putarim in vnctione Regũ,vel Imperatorum; quoniam illorum vnctio maxima myſteria continet,ex doctrina Innocentij III. Põtificis.habetur tit.de ſacr.vnct.c.1.§.vnde in veteri non enim ſine iniuria,& cõtemptu ea iteratio fieri videretur.

Veſtes quoq; & reliqua ſacerdotij paramenta,etiam ſi ſine vnctione, ſed per
8 ſolam orationem, & aſperſionem fiant, iterari non debent c.2.de ſacram.nõ iterand.quia non ſine iniuria primæ, fieret ſecunda benedictio,ſiue in veſtibus, ſiue in libris,atque alijs paramentis,ſiue benedictionib.candelarum,frugum, ac reliquarum rerum,vt nauis, domus,campanæ:nam non eſſe iterandas tradidit Pet. de Palud.4.ſent.diſt.23.quẽ probat Silu. in verb.benedictio.verſ.Sexto quæritur: cui rei aptiſſime conſentire videtur S. Aug.d.c.3.Io.trac.12.his verbis quicqd iterũ fit,illuſio eſt,quicquid iterũ fit, luſ⁹ eſt.oẽs.n. cõſecrationes irreiterabiles eſſe docuit,Cypr.lib. de ablutione pedũ.

Oĩum autẽ irregularitatũ, quæ ex iteratione naſcũt̃ ea maxima, ac pręcipua
9 eſt poſt baptiſmũ,q̃ fit in ordinis Eccleſiaſtici impreſſione: nã cũ character imprimatur,iteratio maxime ſacrilega eſt: Arch.in c.qui bis.de conſ. diſt.4. c. quid quidã.1.q.1.Tab.in verb. irregularitas. 4.nu.7. Nam quicquid ſuperiore capite diximus in iteratione baptizãtis,vel baptizati,oĩno ad ordinem ſpectare poteſt ſ.vt ignorantia iuris, vel facti non excuſet,præſertim ſequuta ratihabitione;nec vis conditionalis excuſabit per illa eadẽ iura,quæ ibi citata ſunt. Magna enim iniuria fit primæ ordinationi, & inducit irregularitatem indiſpenſabilem. Alber. in verb.diſpenſatio.verſ. decimus. idem Alber.in verb.ordinatus penultimo. Solus vero Papa,& magna ex cauſa diſpẽſaret,gl.in c. ſi. de apoſtat. tex.in c.ſaluberrimum.1.q.7.quo loco probatur nec promoueri eos poſſe,nec promotos exercere,ad exemplũ baptiſmi propter iniuriam factam ſacramento;quam multum conſiderat S.Tho.contra gentes lib.4.c. 59.& 73. Propterea non ſolũ procedent hæc in ipſo ſacerdotij charactere,verum ẽt in alijs ſacris, ſ. Diaconatu,& ſubdiaconatu,c.1.& 3. de ſacramen.non iterã. Propterea VrbanusII.Papã clericũ quẽdam promotum ad ſubdiaconatũ à Giberto Antipapa cenſuit non eſſe reordinãdũ, eo quod futura res fuiſſet peſſimi exẽpli,licet ab Antipapa perperã fuiſſet ordinatus.hæc Platin.in ipſo Vrbano II. Idẽ quoq; putarim in ipſis minorib. ꝓp eã poteſtatẽ,quę in illis accipit̃, & ideo nulla variatio à ritu Eccleſię ꝑmitti põt ſine peccato mortali.arg. S.Th.4.di.38. Vnde, & in illis erit locus huic irregularitati d.c.q̃d quidam 1.q.1.vbi generalis ꝓhibitio eſt,de ordinib. reiterandis:In iſtis igitur oĩb. reiterationi. eadẽ cẽſura eſt eius,qui iterat,& illi⁹ qui iterari in ſe vult,aut ꝓcurat Tab.in ver. irregularitas,4.n.7.ſed illud verũ eſt,ꝗ & ſi iſtę iterationes actu fiãt,tñ ipſi⁹ characteris,vel poteſtatis iteratio nõ fit, qa manet prim⁹ character & poteſtas,ẽt ſi ille qui ite

rat intendat ipſumcharacterem iterare,gl.& Archid.in c.presbyteri, diſt.68. Fit enim ſola extrinſeca facti iteratio. Multa alia pulchra ad iterationem conſecrationis colligi poſſunt ex Ricard. 4. ſent.diſt.23.vlt.q.quæ longum,& impertinens eſſet hic referre.

De diuiſione Sacramentorum.

CAP. XVI.

1 *Diuidi ſacramenta contingit tripliciter.*
Miſſam dicens in ſolo pane,vel ſolo vino, deponitur.
Vinum ſine aqua in miſſa ponens deponitur.
2 *Miſſam dicens, ſi omittat conſecrationem,etiam per meram negligentiam degradatur.*
Miſſam dicens,& conſecrans,ſed non ſumens excommunicatus eſt.
3 *Epiſcopus vnus, ſi manus imponat in ordine conferendo; alter vero verba proferat,nil actum eſt.*
Vnitas diuiſionem non recipit.
Confitens ſua peccata vni ſacerdoti non poteſt abſolui ab altero,etiam ſi primus moriatur, ſubito caſu.
Baptiſmus ab vno circa aquam, & ab altero circa verba,nullus eſt.
4 *Miſſa quandoque à duobus perficitur, & quando id ſit neceſſe.*
5 *Epiſcopo celebranti,& deficienti ſacerdos ſuccedit, & ſupplet,quoad ſacerdot.alia.*
6 *Epiſcopus vnus miſſam,& alter conſecrationes facere non poſſunt.*
7 *Epiſcopus conſecrationem Eccleſię, & ſimplex ſacerdos miſſam pro ea redicere,non poſſunt.*
8 *Sacramenta vno contextu fieri debent.*
9 *Ioannes Alexandrinus interrupta miſſa,ſequebatur plebem egredientem.*
10 *Ordines minores conferuntur,quoad verba ab Epiſcopo, quo ad ſignacula a ſacerdote aſtante.*
11 *Miſſa dici poteſt ita, quod intra Eccleſiam ſit Sacerdos,Diaconus, vel ſubdiaconus extra, vel contra.*
12 *Miſſa dici non poteſt ita,quod in vno altari conſecretur corpus,& in altero ſanguinis.*

POſt ſacramentorum iterationes,
ſuccedit ex ordine, vt diuiſiones
quoque pertractemus: triplex eſt ſacramentorum
diuiſio, vna ipſius myſterij,
ſeu ſacrificij, vt puta ſi quis panem tantum,
vel vinum tantum, in altari offerat;
nam immane ſacrilegium committit,
& imminet pœna, ſ.ſacerdotij, vel
1 ordinis depoſitio. c. cum omne in verſ.
fin.de conſec.diſt.2.iſtæ etenim oblationes
iungendæ ſunt, non autem ſeparandæ,vt
ibi,& c.non oportet, &c.in ſacramento
ead. diſt. Idem quoq; erit in eo,
qui vinum ſine aqua offert:c.fin.de celebrat.
miſſ. vbi Abb. hic enim deponitur
ab officio,& beneficio. Et licet Richard.
in 4.diſ.13. dicat hũc nõ effici irregularem,
tñ eſt tã grande impedimentum canonicum,vt
proximus ſit irregularitati,
& delinquens ad arbitriũ iudicis ab executione
ordinum ſuſpendetur,& a ſuſcipiendis
arcebitur, propter ſacrilegij crimen,&
ſummam hæreſis ſuſpicionem,
arg.Conc.Trid.ſeſſ.22.c.7.Nam illa fuit
Armeniorum hæreſis, quam damnauit
VI.ſynodus.cap.32.

Idẽ diuiſionis genus eſt, ſi in celebratione
miſſarum quis omittat conſecrationem,ſiue
ſciens,& malitioſe, ſiue ne-
2 gligenter;nam tantũ crimen depoſitione,
& degradatione punitur; idem & in
eo,qui conſecrat,ſed non ſumit;nam ipſo
iure fit excommunicatus ex Concil.
Toletan.XII. c.5. eſt enim reus dominici
corporis,qui non perficit,vel qui non
ſumit,d.c.5.habetur c.relatum.de conſecr.diſt.2.Diaz
in praxi Canon. c.38.

Secundum diuiſionis genus eſt circa
perſonas,1.ſi miniſteriũ, quod ad vnius
tantum perſonæ opus ſpectat, partiatur
cum alio;exemplum eſt ſi cæcus Eps ꝓ-
3 mouendo aliquẽ ad ſacerdotiũ manus
imponat; alter vero ſuppleat verbis,om

nes

nes etenim iſti ſacerdotio deponuntur, c.quorundam.diſt.23. Ratio eſt, quia ſacramenta ſunt vnitatis.de conſec.diſt.2, c.quia paſſus. vnitas vero diuiſionē non recipit.c.loquitur.24.q.1.gl.in d.c.quorundam Propterea ſi vnus ſacerdos confeſſionem audierit,alter abſoluere confitentem non poterit,ne ſacramentum diuidatur ex parte perſonarũ : quinimmo ſi primus ſacerdos audiens ſubito caſu ante abſolutionem moriatur,alter ſacerdos ſuccedere nõ pŏt, quoad abſolutionē tantum,& ideo abſoluere nõ poterit: quia confitens ſubiecit ſe clauib. prioris ſacerdotis morientis:& ideo non repetita confeſſione non valeret abſolutio ſecundi,etiam ſi vterque ſacerdos eſſet ꝓprius cõfeſſor, ita ſcripſit Veruec.quem ſequitur Silu. in verb. Confeſſor. 3. q. 4. Aliud exemplum,eſt ſi quis manib. mutilatis verba ꝓferat,alter vero baptizet; nam eo caſu tam grande facinus cõmittitur, vt nec vllus character imprimatur.S.Thom.3.q. 67. art. 6. Caietan.ibi in ſuo commentario.

Poteſt tamen aliquo caſu contingere, vt hęc perſonarum diuiſio ſit ſine ſacrilegio;finge eum, qui ordinat,vel bapti-
4 zat,aut miſſam dicit corripi aliquo repẽtino morbo,vel caſu:certe alius,qui ſuccedat ei,& perficiet omnia, quæ deſunt, pie aget,& laudem nõ crimen incurrit, gl.& tex.in c.nihil.& c. illud, 7. q. 1. qui canones ſunt ex Conc.Tolet.VII.c.1. & Toletan.XI.c.13.& ſeq.Quod tamen ꝓcedit, quando caſus occurit poſt conſecrationem peractam alioqui ſi ante conſecrationem,nõ eſt neceſſe, vt alias proſequatur miſſam iam cœptam, vt docet S. Thom. 3.q. 83.Silu.in verb. Euchariſtia.2. q. 8. Sed finge quod ſacerdos per ſummam deuotionem velit miſſam ꝑficere, & conſecrare(quod poteſt. S. Tho. ibid.)ipſa hoſtia poſtea conſecrata poterit diuidi inter illum, qui morbo correptus eſt, ſi ſit diſpoſitus,& illum qui ꝓſequitur miſſam, vt ſcripſit Sacerdotale Romanũm in tit. de defectibus miſſæ. c. 48.Silu.in d.q.8.vbi latius de hac re: qđ ſi contingat ſacerdotem non adeſſe, qui miſſam cœptam perficere poſſit, ſacrificiũ ipſum ſic imperfectum dimitti poteſt.Hug.in d.c.nihil.& altera die,vel cũ primum alterius ſacerdotis copiã habe ri poterit,fiet ſacramentorum ſumptio, præſertim calicis,qui ſeruari nõ poteſt: propterea ſi Ep̃s celebrãs ceciderit correptus morbo: ſimplex ſacerdos poterit
5 miſsã ſupplere.gl.in d.c.nihil. & gl. in c. vlt.de conſecr.diſt.2,quoniam in conſecratione corporis, & ſanguinis Chriſti, nil plus habet Ep̃s,quàm ſacerdos;vnde non tamquam Ep̃o ſupplet, ſed tamquã ſacerdoti: Ideo ſi in illa miſſa Epiſcopi agerentur aliqua Põtificalia,vt puta ordinum collatio, conſecratio Eccleſiæ, vel altaris, & ſimilia, hic ſimplex ſacerdos non poſſet circa hæc ſupplere. text. & glo.in d.c.quorundam.glo.in d. c. vlt. de conſecr.diſt.2.Hug.in d.c. nihil. Tab. in verb.ordo.2.num.5.verſic.quæ ſunt illa.Silu.in verſic.ordo.2.in ſi.Tabien.in verb.Miſſa.num.29.glo. in c.quod ſicut. in glo.magna.de elect.

Ad idem diuiſionis impedimentum ſpectat aliud exemplum, ſi Ep̃s vnus miſ-
6 ſam dicat, alter vero conſecrationem ſacerdotalem,vel altaris, vel Eccleſiæ,aut etiam Ep̃i faciat,aut Chriſmata, & olea ſancta:nam cum hæc ab eo ipſo, qui miſſam dicit ſint perficienda, erit graue ſacrilegium aliter faciẽdo, gl.& tex. in d. c.ꝙ ſicut.in verb.diuidatur. de elect. ꝓpterea ſi ſacerdos ſimplex miſſam cãtet, Epiſcopus vero Eccleſiæ conſecrationē faciat,committunt graue ſacrilegium.c.

omnes baſilicæ,& ibi gl.de cõſec.diſt. 1. niſi forſan tantus fuiſſet Epiſcopi labor in conſecrando,vt ſe impotẽtem ſentiat ad miſſam dicendam. Ideo Pontificale Romanum in vltima rubrica de cõſecr. Eccleſ.vel altar.ad arbitrium ipſius Epi videtur remittere, velit, an non miſſam ipſe dicere.

Tertium diuiſionis genus eſt circa ſacramenta,quoad tempus;nam quicquid
7 ad ſacramenta, vel ſacramentalia pertinet, vno contextu perfici debet, gl. in d. c.quod ſicut.in verb.diuidatur.& text.in c.nullus Epiſcopus.de conſec.diſtinc. 1. Ideoq;ſi pro parte fiat &ꝓ parte omittatur tranſeundo ad actus extraneos, cõmittitur grãde ſacrilegium, & imminet excommunicationis pœna.c.nihil.4.q.1. niſi aliquis caſus ſupueniẽs det cauſam eiuſmodi;quia erit locus excuſationi, vt diximus in ꝓxima antecedenti quæſtione,per d.c.nihil.& c.Illud.Poſſet aliquando charitate, & ſpiritu Dei miſſa interrũpi,cuiuſmodi ſcribit de Ioãne Patriarcha Alexandrino, qui cũ dicto Euangelio ſtatim populus tẽplo egrederetur nugis vacãdo,ipſe quoque exijt,& eos ſtultitię, & impietatis redarguit, refert ex Leõtio, & Sophronio Oſius Epiſcopus, & Card.Varmien. in cõſ.tit. de ceremo. ſumptis à tempore.c.91. quod etiam refert Marul.lib.2.

Ex ijs igitur concluditur, nullum genus diuiſionis fieri poſſe, neque circa ſacramentum ipſum,neq; circa perſonas, neque circa tempus; quod ſi contra fiat imminẽt pœnæ prædictæ,vt tradit Spec. in ſuo Aureo repertorio, in Rub. caſus totius iuris,in quibus aliquis eſt ipſo iure ſuſpenſus. verſ. penult. quæ ſuſpenſio eſt intelligenda ne communicare poſſit in corpore,& ſanguine Chriſti, quod ſonat in excommunicationem d. c. nullus Epiſcopus.de conſec.diſt.1.

Vnus tamen caſus eſt, in quo diuiſio perſonarum admitti poteſt in ordinib. cõferendis;nam ſi minores ordines con
10 ferat Epiſcopus, ipſe quidem formalia verba profert ex ſuo officio,at Archidiaconus, vel quilibet alius miniſter ſacerdos ſignacula ſubſtantialia tribuere poteſt,vt puta ampullas,librum,ſuperpelliceum, ei qui ipſos ordines ſuſcipit; cum tamen tota ſubſtantia ordinum ſit in ipſa ſignaculorum traditione;quæ diuiſio, vt ſcilicet Epiſcopus proferat verba, & alter tribuat ſignacula, ſpecialis eſt in ipſis minoribus ordinib.cap.acolythus. diſ.23.S.Thom.4.diſt.25.q.1.art.1.Silu. in verb.ordo.2.q.5.& contrarium eſt in ſacris ordinibus,vt ibid.

Loci vero diuiſio non impedit, quin idem ſacramentum ſit, vt puta ſacerdos in Eccleſia celebrat,Diaconus. vel Subdiaconus miniſtrant extra Eccleſiã, vel ècontra,nam officium vnum eſt.Archie. Flor.de Cenſ.& irregul.cap.87. eſſet tamen magnum ſacrilegium. ſi idem presbyter in vno altari cõſecraret corpus, & in alio ſanguinem quia ſignificaret
12 duas perſonas in Chriſto, quod eſt hæreticum.Silu.in verb.altare verſ.tertio.

De irregularitatibus, quæ à Cenſuris Eccleſiaſticis proficiſcuntur.
Et primo.
De ſuſpectis de crimine.

CAP. XVII.

1 *Suſpectus de fide eſt irregularis.*
2 *Suſpectus de fide quis ſit pluribus modis,vt hic.*
3 *Tutor,vel curator ſuſpectus remouetur.*
4 *Iudici ſuſpecto cauſæ non delegantur.*
5 *Procurator propter ſolam ſuſpicionem, reuocari poteſt.*
6 *Suſpicio quæ ſufficiat ad faciendam de fide ſuſpectum.*

7 *Suſpi-*

Digitized by Google

7 *Suſpicio inanis non debet lædere famam hominũ.*
Suſpiciones aliæ beneuolæ, aliæ maleuolæ.
Suſpicionem de fide inducit; qui per annum in excommunicatione perſtiterit; qui annum in contumacia perdurat, qui quotannis communionem non ſuſcipit.

8 *Suſpectus de quocunque enormi delicto, promoueri non debet.*
Suſpecto de crimine, nec dimiſſorias litteras conceſſit S. Augu.
Denunciatus, denunciatione pendente, promoueri non debet
Accuſatus accuſatione pendente, promoueri non debet.
Triumphare non potuit L. Lucullus ex victoria; quia pendebat accuſatio contra eum.

9 *Exceptio criminis, impedit promouendum; donec ſuper excepto crimine cognoſcatur.*
Epiſcopus accuſatus ſolo trimeſtri differre debet ſuam promotionem, in alijs vero annus expectandus.

10 *Accuſatione, vel inquiſitione pendente, vnuſquiſque ſuos ordines exercere permittitur, donec prohibeatur.*
Iudex in delictis ſcandaloſis, poteſt ab initio proceſſus, inquiſitum ſuſpendere.
Diſpenſatio cum accuſatis, vel inquiſitis eſt Papalis.
Diſpenſationi opponere ſe non poteſt tertius ne concedatur.

HActenus pertractata ſunt ea impedimenta, quæ ex varijs cauſis homini poterant contingere circa baptiſmi, & aliorum ſacramentorum defectus; nunc ordo expoſcit, vt nonnulla de cenſuris ſubijciamus, quarum multa ſunt genera; quædam enim ſunt ante iudicium, quædam poſt iudicium, vnde
1 de ijs omnibus agentes ordine procedemus; primumque à ſuſpectis perſonis incipiendum eſt; nam pluribus modis, quis ſit de fide ſuſpectus: quos plene tradit Iudicial. Inquiſit. in verb. ſuſpicio,
2 ſ. qui renuit abiurare, infamatus de hæreſi, fautor, receptator, falſum dicens teſtimonium pro hæretico, eripiens reum de manib. inquiſitoris parentelam faciens, vel confœderationem cum hæretico; ſcribens, vel recitans in damnum officij inquiſitionis, fugiens ad hæreticos, mutuãs pecuniam hæretico, clericus in ſacris publice vxorem ducens, & alij plures, vt ibid.

Suſpectus igitur de fide, aliquo ex prædictis modis poſſet quidem, vt hæreticus cenſurari. tamen quia de hæreticis proprio capite tractabimus, infra libro poſteriore, hoc loco quaſi de alio quodã irregularitatis genere tractamus, diuerſo ab ijs, qui vere hæretici eſſe cõuincuntur: ſi quis igitur de fide ſuſpectus ſit, irregularis eſt, & promoueri nõ poteſt, expreſſim habetur in c. infames 6. q. 1. in fi. & clarius diſt. 30. c. vlt. Videmus etenim ſuſpectos tutores, & curatores remoueri
3 à tutela, & cura. ff. de ſuſpect. tut. & C. eo. tit. Iudicibus quoque ſuſpectis cauſæ nõ delegantur, c. cauſam. 2. de off. delegat. & de excep. c. cum inter priorem. & ppter
4 ſolam ſuſpicionem, procurator tam ante, quam poſt litem conteſtatam reuocari poteſt c. ex parte. 3. de reſcrip. quanto igitur magis ſacramentum ordinis, non
5 eſt committendum in tutelam, curam, iudicium, vel procurationem eius, qui ſit de fide ſuſpectus.

Suſpicio aũt illa accipienda eſt, quã quis diffamatus eſt, aut teſtimonia ſunt cõtra eũ imperfecta, aut ſigna, inditia ve,
6 quæ ad canonicam purgationẽ ſufficiãt. c. presbyter. 2. q. 5. de qua re ſcribit Diaz in praxi canon. c. 140. alioqui inanis ſuſpicio, non eſt temere concipienda, ne hoĩum fama lædatur ſine cauſa, c. multi. 2. q. c. & c. accuſatio. 2. q. 7. ſuſpicio enim inanis eſt, qualẽ deſcribit Arnobius contra gentes lib. 2. dicens: quid eſt autẽ ſuſpicio, niſi opinatio rerum incerta, & in nil expoſitum iaculatio mentis illata? ergo qui ſuſpicatur non tenet, nec lumine poſitus cognitionis incedit.

7 Sunt etiam beniuolæ ſuſpiciones, & maliuolę, vt ſcribit Io.Chryſoſ.in homil. de ſancta Suſanna: Sunt autem legitimæ ſuſpiciones, ſi quis per annum in excommunicatione perſtiterit, Concil. Triden. ſeſſ.25.c.3. ſed & ſi quis per annum perſeuerarit in contumacia, quando de fide citatus non comparuit, ſuſpectus eſt.ca. cum contumacia, de hæretic. lib.6. Idem erit, ſi quis quotannis ſacram communionem non acceperit, auth.de priuileg. dot. hæret. circa med. idem ſi quis cum excommunicatis familiariter conuerſetur, ſi libros prohibitos legat, vel teneat: omnibus enim iſtis caſibus, & alijs ſupradictis per ſuſpicionem læditur opinio; & ideo hi non ſunt ad ordines admittendi, niſi poſtquam ſuſpicionem expurgauerint. Quod non ſolum procedit in ſuſpicione de fide, verum etiam in omni ſuſpicione alterius generis enormiũ delictorum; vt puta inceſtus. c. notificamus, 35.q.6. quod expreſſe conſtat apud S.Aug.Epiſt.137. ad clerum Hipon. verſ. cum enim iſta me cauſa; nam cum quidam ſubditus illius ab eo clericatum poſtulaſſet, de quo S. Auguſtinus ſuſpicabatur quod eſſet impudicus, nec eũ voluit ordinare, nec dimiſſorias illi concedere refert Lipom.vit.SS.Tom.2.in vita S.Felicis: Ideo bene concludimus, quod non propter quamlibet ſuſpicionem quis eſt citandus, vel cenſurandus, quia debet talis ſuſpicio eſſe probabilis, alioqui eſt repellenda. Iudic. Inquiſit. in verb. citatus, num.12. nam triplex eſt ſuſpicio, videlicet temeraria, probabilis, & violenta, vt ſcribit de ſententia canoniſtarum. Silu. de ſtrigimag. lib.3.c.4. paulopoſt prin. & fuſius Iudic. Inquiſit. in verb. ſuſpicio.

Hinc fit quod ſi quis denuntiatus fuerit iudici, vt crimínoſus in illo delictorũ genere, quæ depoſitionem inducunt, interim promoueri non poteſt, dum cauſæ cognitio pendet, c. omnipotens. de accuſat. vbi gl. Spec. tit. de diſpenſ. §. iuxta verſic. item denunciatus. nã ex quo grauata eſt eius opinio, & forſan damnari poſſet, imprudentis eſt admittere hunc ad ordines, qui ordinatus poſtea poſſet per condemnationem deponi, arg. c. tantis. diſt. 81. Idem erit in inquiſito; nam dum pendet inquiſitio in eo delicto, cui imminet depoſitionis pœna, vel quæuis irregularitas, interim promoueri non debet, gl. in d.c. omnipotens. & in d.c. tantis.

Accuſatus quoque accuſatione pendente, non debet promoueri d.c. tantis. gl. in d.c. omnipotens. Specul. in d. §. iuxta. verſic. Item accuſatus. Videmus enim hoc ſeruatum fuiſſe etiam apud ethnicos; nam inter cætera triumphandi legitima impedimenta, etiam illud fuerat, ſ. vt pendente accuſatione triumphare nõ liceret: qđ contigit L. Lucullo, q. deuictis potentiſſimis Regib. Mitridate, & Tigrane, non niſi poſt triennium triumphauit iã remiſſa cauſa, vt narrat Paul. Manut. in additamentis ſuis ad dictionarium, in verb. triumphus. Hoc tamen intelligendum eſt in eo, qui deliquit poſt baptiſmum, & de quo conſtat pænitentiam nõ egiſſe: alioqui ſi eum pœnituiſſe, & ſatiſfeciſſe conſtiterit, non prohibebitur promoueri, etiam accuſatione pẽdẽte. Hug. & poſt eum gl. diſt. 49. in princ. & eſt ratio, quia is, qui pœnitentiam egit, nõ eſt amplius in vitio, vel delicto, merito ſola accuſatio non debet eum ab ordinibus excludere. c. clericus. diſt. 46. Sed & ille,
6 qui nec inquiritur, nec accuſatur, ſed ei in modum exceptionis, tale crimen obijcitur, promoueri non debet, donec ſuper exceptione fuerit plene diſcuſſum. c. ſi forte. de elect. lib. 6. vbi vidẽdus eſt Spec. in commentario ſuper conſtitutionibus

Greg.

Digitized by Google

Greg. X. in Conc. Lugdun. quem nos nuper edidimus: intelligendo de exceptione criminis inducentis depoſitionem.

Illud tamen animaduertendum eſt, hoc genus impedimenti, vel irregularitatis temporale eſſe: nam aliquando ſtatim res diſcutitur, vnde ſtatim vel admittitur, vel reijcitur, qui promoueri vult, vt probatur d.c. ſi forte. & ibi Specu. Aliquando trimeſtre expectatur, vt in Epiſcopis; nam quia vertitur maius periculum in illis eligẽdis, vel reijciendis, non eſt æquum vt diu cauſa pẽdeat. Ideo trimeſtre expectãdum eſt, infra quod ſi denunciatio, inquiſitio, vel accuſatio non expediatur, poterit promoueri, auth. de ſanctiſſ. Epiſc. §. 4. tradit gl. in d.c. tantis. diſt. 81. in alijs vero ordinibus Epiſcopo inferioribus, in quibus non vertitur tam grande periculum, annus expectatur, infra quem ſi denunciatio, inquiſitio, accuſatio vel exceptio non expediatur, poterit permitti, vt promoueri poſſit. gl. in d. c. tantis. citat. ff. de muner. & hon. l. reus. idem gl. in d. c. omnipotens. de accuſ. & de his latius per Lancell. de attentatis p. 2. c. 5.

Hæc autem procedunt in promouendis, at in promotis ſecus eſt, poterunt. n.
10 exercere ordines ſuos accuſatione, vel exceptione pendente: non enim illis obe rit, donec per iudicem ante, vel poſt ſententiam interdicatur, quia hoc iure non reperitur prohibitum: & ideo Epiſcopus ſuſpectus, inquiſitus, vel accuſatus, poteſt ordines conferre, & alia põtificalia exercere, donec illi inhibitum non fuerit; nã iudex in delictis enormib. & ſcandaloſis, poteſt infamatum ab initio ſuſpendere, donec ſe purgauerit; arg. c. ex tuarum. de purg. Can. tradit Iudiciale Inquiſit. in verb. purgatio. §. 1. Diſpenſatio vero cũ iſtis qui promoueri non poſſunt pendente inquiſitione vel accuſatione à ſolo Papa obtinẽda eſt. Spec. in tit. de accuſ. §. 1. Zab. in c. vlt. de ſchiſm. Borgaſ. de diſpenſat. par. 3. concluſ. 4. ſub num. 13. quod verum eſt ſi pendeat accuſatio ſuper delicto ſuper quo ſolus Papa diſpenſat, ſecus ſi ſuper illo Epiſcopus poſſet diſpenſare. Hæc autem diſpenſatio an impediri poſſit per contradictionem accuſatoris, dicendum videtur quod in diſpenſationibus cõcedendis tertius ſe opponere non poteſt: quoniam nemini iuris beneficium eſt auferendum. ita concludit Borgas, de diſpenſ. part. 6. tit. de adulter. num. 15. videtur tamen Abb. aliter poſt alios ſentire in c. fraternitati, de cler. excom. Et ideo dicendum, ꝙ tertius nõ poteſt ſe opponere ad impediendam diſpẽſationem ſpõte petitã ab irregulari; ſed qñ in iudicium deducta eſt per accuſationem, vel exceptionem ipſa irregularitas, tũc nõ diſpenſatio, ſed iuſtitia adminiſtranda eſt, quia iudicium fertur in inuitũ; & hoc probatur ex dictis per Abb. in d.c. fraternitati. & per eundem in c. at ſi clerici, de iud. Ideo Domini de Rota declarauerunt diſpenſationem fuiſſe nullam obtentam per filium presbyteri ad ordines, pendente lite, non facta mentione litis, vt refert Lancell. de atten. p. 2. c. 4. in præfat. num. 640.

De executione ordinum contra præceptum Superioris.

CAP. XVIII.

1 *Mortaliter peccat, qui ordinatur contra præceptũ ſuperioris.*
2 *Præceptum quolibet, de non adminiſtrando, hodie vim ſuſpenſionis habet.*
3 *Irregularis eſt quiſquis promoueri vel promotus exercere prohibetur.*
Præcepto habenti excommunicationem contrauenięns fit irregularis.

4 *Preceptum additum ei, qui erat ſuſpendendus, inducit irregularitatem contrauenienti.*
5 *Precepto notorio, & manifeſto contrauenienſ fit irregularis.*
Præceptum, quod non eſt ſimpliciter factum, ne quis adminiſtret, ſed eſt qualificatum, non inducit irregularitatem.
6 *Epiſcopus poteſt cuilibet clerico non habenti beneſitium, prohibere, ne promoueatur.*

CEnſuram proculdubio incurrit, quiſquis contra ſuperiorum præcepta nititur; nam quia omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita eſt, & qui ei reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit, & ipſe ſibi damnationem quærit : S.
1 Paul. ad Rom. cap. 13. propterea peccat mortaliter quiſquis cõtra præceptũ ſuperioris, vel promouetur, vel promotus exercet; Nam & ſi Piſanel. in verb. irregularitas 2. verſ. 1. dicat non naſci irregularitatem ex hac inobedientia: tamen hodie, cum omnis etiam extraiudicialis prohibitio, tanti momenti ſit, vt nulla in contrarium conceſſa licentia, vel reſtitutio inconſulto ſuperiore prohibente poſſit ſuffragari, Conc. Trident. ſeſſ. 14. cap. 1. de Ref. conſequens videtur, vt quodammodo, ob contemptum inducat irregularitatem: poteſt probari per gloſ. & Abb. in cap. ex tenore literarum, de temp. ordin. & argum. d. 33. cap. habuiſſe, & argum. tex. & gloſ. in c. vlt. de temp. ordin. quibus locis probatur Canonicum eſſe impedimẽtum, ne quis promoueatur, vel exerceat contra ſupe-
2 rioris præceptum: præſertim, quia irregularis dicitur quiſquis promoueri, vel promotus exercere, quauis ratione licite nõ poteſt, vt diximus ab initio operis nõ tamen ex hoc ſurgit vera irregularitas, quæ egeat diſpenſatione Epiſcopali; nam per condignam pænitentiam auferτur; per id quod dicit Piſanel. vbi ſupra.

Sed hæc vera ſunt, ſi præceptum hoc nudum fuerit, & ſine vlla pœna adiecta; at ſi anathematis pœna addita ſit in præcepto; contraueniens in ſuſceptione or-
3 dinis, vel in executione fit irregularis c. 1. de eo qui furt. ord. ſuſc. Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta verſ. Item promotus: Sil. in verb. irregularitas q. 3. quo loco ait hunc à ſolo Papa diſpẽſari poſſe: Quinimmo aliquando etiam nudum præceptum ſine pœna, de non adminiſtrando inducit irregularitatem; exemplo eſt ſi quis de iure ſit ob aliquod commiſſum
4 ſuſpendendus, id eſt nondum ipſo iure ſuſpenſus; nam ſi ei fiat præceptum de non adminiſtrando intuitu talis delicti de quo inquiritur, contraueniendo ſit irregularis à ſolo Papa diſpenſandus: Specul d. §. Iuxta verſ. Item ordinatus à nõ ſuo Epiſcopo : quo loco dicit hunc eſſe ſtilum curiæ, & eſt ratio, quia cum non eſſet ſuſpenſus, ſed ſuſpendendus, præceptum illud ſuperioris tunc habet vicem ſuſpenſionis; merito ex contrauentione fit vere irregularis; maxime hodie arg. inſpectis verbis d. cap. 1. Conc. Trident. Præterea ſi hoc nudum præceptum fue-
5 rit factũ notorie, & manifeſte, illo caſu contraueniens, fieret adeo irregularis, quod ſola pœnitentia non ſufficeret; nã requireretur diſpenſatio ſaltim Epiſcopalis, Piſan. d. verb. irregularitas verſ. 1. & Supplem. in verb. irregularitas 2. verſic. Nam notorius.

Ad hoc autem, vt Anathematis, vel excommunicationis pœna reddat irregularem eum qui contrauenit, requiritur, quod ſit ſimpliciter factum de non promouendo, vel exequendo, vt locis prædictis: at ſi præceptum ſit qualificatum, id eſt, ne promoueatur à certo Epiſcopo, vel in certa Eccleſia, vel ne adminiſtret in certo altari, vel capella, ſub pœna excommunicationis, eo caſu contraueniens

Digitized by Google

ueniẽs prima vice eſt excommunicatus ſed ob id ſolum non eſt vere irregularis, ſed ſecunda vice cõtraueniens fit vere irregularis quia in illa cenſura excõicatio nis adminiſtrauit, ſcribit Archiep. Flor. quem refert ac probat Silu. in verb. irregularitas q. 13. verſ. ſecundum: cuius ratio differentiæ, eſt ꝗa primo caſu ipſe ordo eſt interdictus, ſed iſto ſecundo caſu, ipſe ordo nõ eſt interdictus, ſed ſola qualitas illa expreſſa, ideo nõ ita ſurgit irregularitas, ſicut quando ipſe ſimpliciter eſt interdict°. Et per hoc abſoluitur quæſtio ſi Epiſcopus viſitans præcipit ſacerdoti ignaro, ne dicat aliud genus miſſæ, quàm pro defunctis, aut de S. Maria, ꝗa perfaciles ſunt: ille autem contraueniat, dicens alias quoq; miſſas, non fit irregularis quia non abutitur ordine, ſed qualitate quadam ſolummodo.

Quando autem Epiſcopus poſſit præcipere homini idoneo, ne promoueri poſſit, diſtinguendum eſt; nam in Regularium ſuperioribus ſola voluntas ſufficit; quia vt lubet, illi poſſunt cuique monacho prohibere, ne promoueatur: Et idem in omni clerico, qui beneficij ratione non ſit arctatus, nam Epiſcopus, vel ſuperior eius ordinarius prohibere poteſt, ne promoueatur: c. ad aures, de tẽp. ordin. quod ſi natura beneficijs certum ordinem expoſtulat, tunc ẽt ſi promouẽdus ſit in peccato mortali occulto Epiſcop°, vel quilibet ſuperior ꝓhibere no poterit; ſecreto tamẽ monere debet, ne ordines ſuſcipiat, cui monitioni nõ parẽdo, peccabit grauiſſime propter ſuſceptionẽ ordinis in peccato mortali, c. ex tenore; de tẽp. ord. ſed ob id nõ fiet irregularis, ſicut de ijs ſcribit Ray. in 3. parte ſum. Rub. de form. confecr. verſ. Quid ſi clericus vult ꝓmoueri: Alber. in verb. ordinator in fin. verſ. Pone, quod vtilitas.

De ſuſpenſorum irregularitate.

CAP. XIX.

1 Suſpenſus adminiſtrans, ſtatim fit irregularis.
2 Suſpenſus ab Epiſcopo poteſt ab eo abſolui ab eodem ſed non ab irregularitate, quam incurrit contrauenien̄do.
Suſpenſus contrauenien̄s in contemptum clauium, etiam poſt pœnitentiam nunquam diſpenſatur.
Epiſcopus conferens beneficia in contemptum clauium fit irregularis.
Suſpenſus, vt fiat irregularis ſufficit generalis ſuſpenſio.
Suſpenſus ad tempus, contrauenieni fiet irregularis.
3 Suſpenſus ab vno ordine, eſt ſuſpenſus à ſuperioribus.
Epiſcopus ſuſpenſus à ſacerdotio, non poteſt exercère Pontificalia.
Suſpenſus ſimpliciter, eſt ab omnibus ordinibus ſuſpenſus.
4 Suſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ, celebrando ibi fit irregularis.
Suſpenſus à minoribus contraueniens, fit irregularis.
Suſpenſus à certa functione ordinis, contrauenient fit irregularis.
5 Epiſcopus ſuſpenſus à benedictione Pontificali, contrauenien̄do fit irregularis.
Suſpenſus à benedictione nuptiarum, contraueniens fit irregularis.
Suſpenſus à facultate abſoluendi ab excommunicatione, contrauenien̄s fit irregularis.
6 Epiſcopus ſuſpenſus à Pontificalibus, contraueniens fit irregularis.
Irregularem ſe quiſq; putare debet in dubio.
7 Suſpenſus à diuinis, poteſt cum alijs in choro gregatim cantare.
Suſpenſus à diuinis faciens principale officium chori, eſt irregularis.
8 Appellans à ſuſpenſione non effugit irregularitatem, ſi contraueniat.
Suſpenſo ordine, ſuſpenſa ſunt omnia, quæ pendent ab illo.
9 Suſpenſus manens in ſuſpenſione per annum, fit irregularis.
10 Suſpenſo beneficia conferri non poſſunt.
Suſpenſus capere non poteſt fructus beneficij ſui.
Beneficij collatio facta ſuſpenſio, ita eſt nulla, vt non conualidetur, ſi poſtea ſuſpenſio auferatur.

11 Suſpen-

11 *Suſpenſionum, alia punitiua, alia approbatiua.*
12 *Mulier ſuſpendere ſuos clericos ſubditos non poteſt, & reſoluitur talis ſuſpenſio in nudum preceptum.*
13 *Suſpenſio extraiudicia lis hodie ligat.*
14 *Regularis ſuſpenſus, eſt etiam ſuſpenſus, quo ad adminiſtranda officia ſua circa alios regulares.*
Suſpenſio, vt inducat irregularitatem, debet eſſe certis verbis non dubijs, vel alternatiuis concepta.
Epiſcopus ſuſpenſus à Pontificalibus, non ſuſpenditur à Iurisdictionalibus.
Suſpenſus à beneficio, non eſt ſuſpenſus ab officio.
Suſpenſus à beneficio, celebrando ibi non fit irregularis.
15 *Suſpenſus ab officio, non poteſt iurisdictionem exercere, nec eligere.*
Suſpenſus à confeſſionibus, celebrando miſſas non eſt irregularis.
16 *Suſpenſus à ſuſcipiendis ſacramentis, contraueniens non eſt irregularis.*
Suſpenſus cum bis verbis, donec pœniteat, contraueniens non eſt irregularis.
Suſpenſus ſuſpenſione approbatiua, contraueniens fit irregularis.
17 *Suſpenſum ſe neſciens probabiliter, contraueniens non fit irregularis.*
Suſpenſio ob defectus corporis, contraueniendo non inducit irregularitatem.
18 *Suſpenſio à certo ordine, non includit inferiores illo.*
Epiſcopus ſuſpenſus ne conferat certum ordinem non poteſt conferre ſuperiores illo.
Suſpenſus à temporalibus, contraueniens non fit irregularis.
Laici ſępe ſuſpenduntur à proprijs officijs.
19 *Vicarius Epiſcopi ſuſpenſus à temporalibus, non fit irregularis contraueniendo.*
Suſpenſio tacita plus irregularitatem inducit quandoque, quam ſuſpenſio expreſſa.
20 *Contemptus clauium inducit irregularitatem, etiam in temporalibus.*
21 *Suſpenſus ab adminiſtratione temporalium, & ſpiritualium, cantando ſolennes miſſas iure ſuo eſt irregularis.*
22 *Suſpenſus a prędicatione, vel lectione quando fiat irregularis.*
Suſpenſio debet eſſe vera, & propria, vt inducat irregularitatem.
23 *Suſpenſio facta in confeſſione ſacramentali, contrauenien do non inducit irregularitatem.*
Suſpenſio iudicialis, & extraiudicialis hodie pares ſunt.
Suſpendendus adminiſtrando non fit irregularis.
24 *Suſpenſus quo ad ſe ex peccato mortali, celebrando non fit irregularis.*
25 *Irregularitas ex contrauentione ſuſpenſionis, regulariter à ſolo Papa diſpenſatur ſed ſi ſit occulta, etiam ab Epiſcopo.*
26 *Suſpenſio canonis nunquam includit Epiſcopos; vel ſuperiores, niſi expreſſim de eis dicatur.*
Suſpenſionem caſus omnes remiſſiue.

SVſpenſio canonica cenſura eſt, qua
quis aut lege, aut à Iudice prohibe
tur fungi auctoritate, vel facultate ad ſe
pertinenti; vt puta ſacerdos ſuſpenſus
dicitur, cui ſacerdotio ſuo fungi Ca-
non, vel Iudex interdixerit; quæ ſu-
ſpenſio tantæ auctoritatis eſt tantumq;
inducit Canonicum impedimentum;
quod ſi quis ipſa neglecta, vel contem-
1 pta velit adminiſtrare in officio ſuo, ſta
tim irregularis eſt, à ſolo Papa diſpen-
ſandus; etiam ſi ſuſpenſio emanarint ab
Epiſcopo. Nam, & ſi Epiſcopus poſſit
auferre ſuſpenſionem, quam intulit, non
2 tamen auferre eam irregularitatem,
quam quis incurrit adminiſtrando in ſu-
ſpenſione Epiſcopali, vt aperte tradidit
antiquus Clementinarum interpres Ste
phanus Troches prouincialis, in Clem.
dudum, col. 4. verſ. Dominus tamen: de
ſepult. quæ regula multas habet exten-
ſiones, quas ordine ſubijcere operæpre-
tium putamus.

Prima eſt, vt qui cōtrauenit ſuſpēſioni in contemptum clauium, non ſolum promoueri non valeat: verum etiam promotus exercere non poſſit, nec quidem poſt peractam pœnitentiam, 11. q. 3. cap. ſi quis Epiſcopus in Concilio: & de vit. & hon. cleric. cap. vt clericorum, §. ſi quis igitur: nam iſti indiſpenſabiles putantur.

Secunda extenſio: ſuſpēſio iſta reddit irregularem non ſolum eum, qui in con

tem-

Digitized by Google

tēptum clauium contrauenit, circa ordines, verum etiam eum, qui cum ſit ſuſpē ſus a collatione ſola beneficiorum in cō temptum clauium audeat beneficia conferre; nam ſit irregularis. Specu. in tit. de diſp. §. iuxta, ver. Quarto: de qua re fuſius dicemus infra in 14. extenſione.

Tertia extenſio: vera eſt hæc regula quod ſuſpenſus contraueniendo fiat irregularis, non ſolum ſi ſpecialiter, & nominatim ſit ſuſpenſus, verum etiam ſi generaliter ſiue à canone, ſiue ab homine, Specul. d. §. iuxta. verſ. ſed quæro vtrum is: tex. in cap. 1. de re iud. lib. 6. & cap. 1. de ſent. excom. lib. 6. Specul. in d. §. iuxta verſ. Item nota quod ſuſpenſus.

Quarta extenſio: vera eſt regula non ſolum in ſuſpenſione perpetua, ſed etiā in ea, quæ ad certum tempus imponitur, ſiue à canone, ſiue ab homine d. c. 1. de re iud. lib. 6. & d. cap. 1. de ſent. excom. lib. 6. Specul. d. §. iuxta. verſ. vt autem in hac materia.

Quinta extenſio: non ſolum ſuſpenſio iſta reddit irregularem eum, qui contra uenit in eo ordine, à quo ſpecifice ſuſpē-ſus eſt, verum etiam ſi in alijs ordinibus illo ſuperioribus; vt puta ſi quis ſit ſuſpē
3 ſus ab executione ſubdiaconatus, videtur etiam ſuſpenſus à diaconatu, & ſacerdotio. l. qui indignus, ff. de ſenator. Hoſt. in cap. dilectus, de temp. ord. refert Angelic. in verb. ſuſpenſio. 3. circa med. Silu. in verb. ſuſpenſio, q. 5. verſ. ſi vero ſit ab ordine: propterea Epiſcopus ſuſpenſus à ſolo ſacerdotio, non poterit officio Pontificali fungi; Abb. in cap. ex literis, per illum tex. verſ. vlt. de exceſſ. prælat.

Sexta extenſio; ſuſpenſus ſimpliciter ab ordinibus conferendis, ſuſcipiendis, vel adminiſtrandis, ab omnibus eſt ſuſpenſus, tam ſuperioribus, quam inferioribus, & contraueniens in quocumque ordine, ſit irregularis. Angelic. in verb. ſuſpenſio. 3. Silu. in d. verſ. Si vero ſit ab ordine; Ita quod ſi ſacerdos ab ordinibus ſit ſimpliciter ſuſpenſus; deſeruiendo in ſolo acolythatu, fiet irregularis; Specul. d. §. iuxta. verſ. quid ſi presbyter excommunicatus.

Septima extenſio, ſi quis ſuſpendatur a ſolo ingreſſu Eccleſ. & audeat in ea ce
4 lebrare diuina officia, fiet irregularis, ex ſententia Gemin. in cap. is cui, de ſentent. excom. lib. 6. Io. Andr. in addit. ad Specul. in d. §. iuxta, in verb. concedimus: citat Fed. de Senis conſ. 120. & ſequitur eandem ſententiam Angelic. in dict. verb. ſuſpenſio. 3. verſic. Quid ſi interdictus. Silueſtrin. in verb. ſuſpenſio. quæſt. 5. verſ. ſi vero ſuſpenſio ſit ab ingreſſu.

Octaua: hæc vera regula eſt, non ſolum in ſuſpenſione à maioribus ordinibus, verum etiam in ſupenſione minorum; nam ſi Pſalmiſta ſuſpendatur, contraueniens ſit irregularis, ſicut, & cæteri omnes conſtituti in minoribus. Io. And. poſt Hoſt. de cler. excom. min. capitul. 2. Anchar. in d. c. 1. §. caueant, de ſent. excom. in 6. ſi enim miniſtrent in proprijs offic vt puta ſi in miſſa offerant Vrceolū, ſiunt irregulares, Specul. dict. §. iuxta verſ. hoc etiam nota, quod excommunicatus.

Nona; Tametſi ordo ipſe non fuerit interdictus, ſed aliquod officium ordini competens tibi fuerit per ſuſpenſionem prohibitus, contraueniendo efficeris irregularis, ſentit Specul. in d. §. iuxta ver. Item nota quod ſuſpenſus, & videtur ēt ſentire Silu. in d. q. 5. verſ. ſi vero ſit ab officio: Angelic. in verb. ſuſpenſio. 3. ver. aliquando ſuſpenditur quis ab aliquo officio: exemplum eſt, ſi ſacerdoti prohibi-

hibitio fiat ne aquam, ceras, fructus, ve-
ſtes benedicat, ſi contraueniat fit irregu-
laris ex ſent. Calder. vt refert Armil. in
verb. interdictum. num. 63. & in verb.
benedicere, num. 6. Specul. in d. §. iuxta
verſ. quid de benedicente, per not. in ca.
Aquam de conſec. diſt. 3. & per Io. Andr.
in d. cap. 1. §. caueant de ſent. excom. in
6. & in cap. tanta, poſt Innoc. & Hoſt. de
exceſſ. prælat. Idem erit in Epiſcopo,
5 qui ſit ſuſpenſus à benedictione pontifi-
cali; nam ſi in miſſa conuentuali in qua
præſens Epiſcopus ſolenniter benedicit,
per illa verba, ſit nomen domini, &c. ſi
ſic ſuſpenſus hanc det benedictionem,
fit irregularis; tex. & gloſ. in ca. mini-
ſtrare, 26. quæſt. 6. tex. & gloſ. in cap. ec-
ce, diſt. 95. expreſſim ſcripſit Nicolaus
Dionyſij de Peruſio ſcriptor, & eruditus,
& antiquus in d. §. caueant col. 2. de ſent.
excom. in 6. idem in omni alia ſolenni
benedictione, Armil. in verb. interdictū
num. 64. Idem erit ſi quis ſuſpendatur à
benedictione nuptiarum; nam contraue
niens fiet irregularis, argum. de ſecun.
nupt. c. 1. & cap. vlt. quod expreſſit idem
Nicol. eodem loco ſupra citato: Idem
erit ſi quis ſuſpendatur à purificatione
mulierum poſt partum: Armil. d. nu. 64.
Idem erit in ſuſpenſo ne poſſit ſolēniter
abſoluere ab excommunicatione: nam
ſi dicat Pſalmum, & orationes cum ſto-
la, & alijs de quibus, 11. q. 3. cap. debent,
in fi. ſic faciendo fit irregularis: Io. Andr.
poſt Innoc. in d. c. fin. de exceſſ. prælat.
Specul. in d. §. iuxta, verſ. quid de abſol-
uente.

Decima extenſio: Regula iſta proce-
dit non ſolum ſi Epiſcopus ſuſpendatur
à diuinis miniſterijs, verum etiam ſi à ſo
lis pontificalibus; nam contraueniendo
fit irregularis: Angelic. in verb. ſuſpenſio
3. verſ. aduerte; Gemin. in c. 1. §. ſi quis
autem de ſent. excom. in 6. & in proemio
eiuſdem lib. 6. vt refert Nicolaus prædi-
ctus in d. §. caueant, col. 3. qui addit ean-
dem fuiſſe ſententiam Cald. in tract. de
Eccleſia interd. in 2. membro; in quæſt.
quæ incip. ſed ſi is: pro quibus illa eſt
ratio, quod Epiſcopalis poteſtas depen
det à poteſtate characteris ſacerdotalis;
vnde ſicut proxime dicebamus, ſi quis
6 ſuſpendatur non ab ordine, ſed ab ijs;
quæ ſine ordine exerceri non poſſunt,
contraueniendo fit irregularis, ita vide-
tur in ſuſpenſio à pontificalibus, cum ip
ſa exerceri ſine ſecerdotali ordine non
poſſint, ideo prohibitus chriſmare, vel
calices conſecrare, & ſimilia, contraue-
niendo fit irregularis; Archiep. Flor. in
lib. de cenſur. & irregular. cap. 87. Ideo-
que licet nonnulli contrarium ſentiant,
ea ratione, quod hic caſus non ſit à iure
expreſſus; tamē verius eſt poſſe dici ex-
preſſum eſſe in iure ſub illa regula, quod
ſuſpenſus ab illis officijs, quæ ſine ordi-
ne exerceri nō poſſunt, fit irregularis; &
præterea in dubio quilibet debet putare
ſe irregularem: Tabien. in verb. irregula
ritas, num. 3. & diximus ſupra lib. 1. in
regulis generalibus reg. 7. alia tamen eſt
ſententia Silueſt. in verb. ſuſpenſio. q. 5.
verſ. cum autem.

Vndecima extenſio; ſi ſacerdos, cui
ſint interdicta ſola ſolennia officia can-
tauerit miſſam ſolennem, vel Euangeliū,
vel Epiſtolam, poſſet dici irregularis ea-
dem ratione, qua proxime diximus: Nā
& illi, qui ſuſpenſi ſunt à diuinis poſſunt
quidem intrare chorum, legere, & can-
7 tare cū alijs gregatim; nec propter id in
currunt irregularitatem; quia hæc non
videntur ab eo ſolenniter agi, vt ſcripſit
Innoc. in cap. tanta, de exceſſ. prælat. At
ſi principale chori officium faciant, irre
gularitatem incurrunt: Specul. in d. §.
iuxta

Digitized by Google

iuxta verſ. Quid ſi officio diuino intereſt: Idem ſi dicant capitulum, vel orationem, vel Reſpõſoria, aut lectiones, nã efficiuntur irregulares, c. ſicut dignum §. clericos, de homicid. Gemini. in d. §. caueant, & ibid. Nicol. prædictus: qui addit idem eſſe, ſi non ipſe dicat ſupradicta ſolennia, ſed iubeat, & alijs ſua auctoritate diſtribuat; quia cum videatur velle ſuo officio fungi, iubendo fit irregularis: ideo nõ eſt abſurdum dicere quod per ſolẽnis officij decantationem, à qua quis fit ſuſpenſus inducatur irregularitas, licet ſit ſentẽtia dubitabilis iſta, cum neminẽ alium ita ſentire viderim: Ideo remittenda iudicio alterius melius ſentientis.

Duodecima extenſio: iſta ſuſpenſio tã tam efficaciam habet, quod & ſi ab ea ſit appellatũ, forsã ex leui, & friuola cau-
8 ſa; & propterea à ſuſpẽdente reiecta fuerit appellatio, ſi appellans contraueniat ſuſpenſioni, efficitur irregularis; quia quoad ſpiritualia, non poteſt appellatio ſuſpendere præcedens interdictum: Io. Andr. in d. c. is cui, de ſent. excom. quem probat Silu. in verb. ſuſpẽſio. q. 3. & ante eum ſcripſerant Bern. & Hoſt. in capit. paſtoralis, de appellat. vt refert Angelic. in verb. ſuſpenſio. 3. in fin.

Decimatertia: hęc procedunt non ſolum in ſuſpẽſione ex aliquo canone particulari, vel generali, ſed etiam ſi ex ſolo facto naſcatur ſuſpenſio ſine canone; vt in fornicatore, qui nullam habet particularem ſuſpẽſionem, nec à canone, nec ab homine: attamen ſi notorius ſit, efficitur ſuſpenſus ex generali quadam ſuſpẽſione ex ipſo facto: ita quod celebrando fiet irregularis, Innoc. Hoſt. & Io. Andr. in d. cap. 1. §. caueant, de ſent. excom. in 6. Innoc. in d. cap. fin. de exceſſ. prælat. & in cap. veſtra: de cohab. cler. & in cap. 1. de re iud. in 6. Specul. in d. §. iuxta, verſ. Item quando dicitur ſi ſuſpenſus, & ſcribit Silu. in verb. concubinarius: q. quarta circa fin.

Decimaquarta extenſio: Regula hæc procedet non ſolum ſi quis agat ea, quæ ſunt ordinis, à quo eſt ſuſpenſus, ſed etiã ſi agat aliquid eorum officiorũ, quæ ordini ſunt annexa, namque incurrit irregularitatem; vt puta ſi ſuſpenſus ab ordinibus ſuis, beneficiorum collationem faciat, fit irregularis; gloſ. in cap. tanta, in gloſ. magna, circa med. de exceſſ. prælat. Specul. in d. §. iuxta; verſ. Quarto: quod procedit, ſiue ad tempus, ſiue perpetuo fuerit ſuſpenſus: vt not. Abb. in cap. cum bonæ, de ętat. & qual. col. 3. ſemper enim vnà cum ipſo ordine ſuſpenſo, ſuſpenduntur & omnia, quæ pendent ab illo; Vnde exerceri non poſſunt ſine hac cenſura: gloſ. in c. cum dilectus: de conſuet. in gloſ. magna.

Decima quinta extenſio: ſupenſus aliquãdo fit irregularis, etiam ſi ſuſpenſioni non contraueniat. dũmodo vltra annum patiatur ſe in tali cenſura illaqueatum eſſe; nam ex hoc tẽpore fiet irregularis; videlicet inhabilis ad beneficia iã quæſita, & eſt ineligibilis; nec eligere poteſt, ſicut dici conſueuit, de excommunicato perdurante per annũ; tradit Abb. poſt gloſ. in c. cum bonæ, de ætat. & qual. quod intelligo de ſuſpenſo ſimpliciter,
9 & indeterminate: tunc enim in culpa eſſe videtur, ſi annum labi permittat in hac cenſura; at ſi ſuſpenſio emanauerit cum determinato tempore, ideſt ſuſpenſus ſit per annum, vel biennium, eo caſu ſi obediat cenſuræ expectans, vt tempus labatur; non debet ex obedientia culpam vllam reportare.

Decimaſexta extenſio; non ſolum ſuſpenſio hæc impedit, ne exerceri poſſint

ea,

ea,quæ ſunt ordinis, vel ordini annexa, ſed etiam reddit incapacem beneficio-
10 rum eum,qui ſuſpenſus ſit: beneficia.n. conferri non poſſunt ſuſpenſo, gloſ.in c. tanta,de exceſſ.prælat.glo.in d.cap.cum bonæ,de ætat.& qual.vbi Abb.3.col. ſed nec fructus ſui beneficij capere poteſt, à die moræ petēdæ abſolutionis, videlicet poſt annum,ex ſententia Vinc.Tancr. & Io.And.ibi:nec agere poteſt nōie ꝓprio pro iuribus ipſius beneficij: habebit tamen modicam ſuſtentationem ex eo, ſi non habeat vnde viuat:Abb. in cap.apoſtolicæ de excep.iud.inquiſit.in verb.ſuſpenſus:Imo nec literæ ſuæ impetrationis valent,niſi abſoluatur ab ipſa ſuſpenſione; quandoquidem omnes collationes ei factæ, ſuſpenſione pendente, ſunt nullæ;nec ſoluantur per ſolam abſolutionem ſubſequentem:Abb.in d.cap.cum bonæ,col.3. verſ. Per prædicta quod intelligendum eſt, de ſuſpenſione punitiua
11 alioqui ſi ſuſpēſio ſit approbatiua, ideſt cum differtur tempus,vt ipſa perſona approbetur ad beneficia: nam ea dilatio quodammodo eſt ſuſpenſio, ideo iſta dilatione pendente,ſi tempus non obſeruetur,ſed prius collationes ei fiant, non incurritur irregularitas, aut ſi incurrit per Epiſcopum diſpenſari poterit: Spec. in d.§.iuxta,ver.Item quando dicitur ſis ſuſpenſus, in fin.de qua re dicemus infra in declaratione ſexta.

Decima ſeptima extēſio:Regula procedit nō ſolum in ſuſpenſione virorum, ſed etiā in illis ſuſpenſionibus, quæ ema-
12 nant à muliere iuriſdictionem habente ſuper clericos; nam licet ſuſpendere mulier non poſſit clericos ſuos,ſicut nec excommunicare,& propterea iure non videatur irregularitas naſci contrauenien do tali ſuſpenſioni; ex ſententia Abb. in cap.dilecta,de maior.& obed. attamen, quiā vt ſupradiximus, in tractatu de p̄ceptis ſuperiorum, videlicet hoc ipſo li. cap.18. omnis notabilis inobedientia inducit peccatum mortale,certum eſt hāc mulieris ſuſpenſionem reſolui in præceptum, de non adminiſtrando, ita quod etiam extraiudicialiter factum obligat, ne adminiſtrare poſſit: arg.Conc. Trid. ſeſſ.14.c.1. de reform. propterea legitimum,& cānonicum impedimentum eſt, quod ſurgit ex ſuſpenſione, interdicto, vel excommunicatione mulieris, quoniam inducunt hæc obligationem abſtinendi, licet non inducant veram irregularitatem.

Decima octaua extenſio: Tantum eſt huius ſuſpenſionis vinculum, quod ſi q̄s à proprio pręlato,etiam extraiudicialiter fuerit ſuſpenſus: nullus tamen ſupe-
13 rior,ipſo ſuſpendēte inuito,poteſt ipſā ſuſpenſionem abolere, ex decreto Conc. Trident.ſeſſ.14.cap.1.de reform.vnde illud colligitur, quod ſuſpenſus ab ordinario ſuo,& ſi Metropolitanus, vel alius ſuſpenſionem aboleuerit inuito ſuſpendente, nihilominus ſi ſuſpenſus contraueniat, fiet irregularis, quia illa abolitio ad nihil ſuffragari poteſt,d.cap.1. Conc. Triden.

Decimanona extēſio;ſi regularis quis fuerit ſuſpenſus non ſolum exercere non poteſt iura ſui ordinis, ſcilicet prædica-
14 tionis,confeſſionis, & aliorum ſacramentorum, & nō ſolum circa extraneas perſonas, ſed nec intra ſuos regulares, glo.& ante eam Specul.per illum tex. in cap.1.in verb.ſepulturam,de relig.dom. arg.à contrario ſenſu.

Iſta autem omnia,quæ de ſuſpenſione diximus multas limitationes, ſeu declarationes recipiunt,quas ſigillatim ſubnectere congruum cenſuimus.

Prima declaratio eſt:quod ſuſpenſio,

vt red-

vt reddat irregularem eum, qui contrauenit; oportet quod ſit certa, alioqui ſi ſit incerta, ambigua, vel alternatiua, vtputa ſuſpēdimus te ab officio vel beneficio; Nã, & ſi cōtraueniat in vtroq; nō ſit irregularis, gl. in c. quanto, de magis. vbi Abb. Sil. in verb. irregularitas. q. 13. verſic. octauum: ſecus ſi dixiſſet copulatiue ab officio, & beneficio,

Secunda declaratio: ſi quis ſuſpendatur ab vna functione, non videtur ſuſpēdi ab altera; Ideo Epiſcopus ſuſpenſus a pontificalibus, non eſt ſuſpenſus à iuriſdictionalibus, Abb. in cap. cum dilectus, de conſuet. not. in cap. tranſmiſſam, de elect. Silu. in verb. ſuſpenſio. q. 5. verſ. cū autem ſuſpenſio: & cum quis ſuſpenditur ab officio, non per hoc eſt ſuſpenſus à beneficio; vnde auctoritate beneficij; beneficia conferendo, vel ſibi collata accipiendo, non fiet irregularis, ſecundum doctrinã Ancha. & Gaſp. Calderin. quos ad hoc citat Silu. in verb. ſuſpenſio. q. 5. verſ. ſi iterum ſuſpenſio: è contra ſuſpenſus à beneficio, non eſt ſuſpenſus ab officio: Ideo poterit adminiſtrare ſpiritualia, ſine irregularitate: Iud. Inq. in verb. ſuſpenſio. §. vlt. quia talis ſuſpenſio extēditur ad ſola emolumenta beneficij, quę mere tēporalia ſunt. glo. in cap. cū Vintonienſis, de elect. Silu. in d. q. 5. verſ. Si vero ſit à beneficio: nam celebrare miſſas, vel diuina officia illo in beneficio, à quo quis eſt ſuſpenſus, non inducit irregularitatem: Innoc. in cap. niſi cum pridem, in princ. de renunt. Specul. in d. §. iuxta, tit. de diſpenſat. verſic. Item nota, quod ſuſpenſus: Sed quia verbum officium latiſſimum eſt, Ideo ſuſpenſus ab
15 officio non poteſt iuriſdictionem exercere, nec eligere nec beneficia conferre auctoritate officij, nec pontificalia exercere, nec aliud quicquam, quod ſit fundatum in ipſo officio; ideo contraueniēdo vera naſcitur irregularitas, p̄terquã in vſu iuriſdictionis temporalis, quæ & ſi pēdeat ab ipſo officio, tamē per vſum ipſius non inducitur irregularitas, licet male faciat: Sil. d q. 5. verſ. ſi. vero ſit ab officio, ex ſententia Abb. ſuſpenſus quoque ab audiendis confeſſionibus celebrando miſſam non fiet irregularis. Specul. d. §. Iuxta, verſ. ſi enim aliquis eſt ſuſpenſus.

Tertia declaratio: Non procedit irregularitas in ſuſpenſione à ſuſceptione
16 ſacramentorum: Nam & ſi tali ſuſpenſioni quis cōtraueniat ſacramenta ſuſcipiendo; tamen non efficitur irregularis, cap. ſi. celebret, de cler. excom. Silu. ibid. verſ. ſi vero ſuſpenſio.

Quarta declaratio: ſuſpenſus à collatione ſacramentorum, non efficitur irregularis conferendo ea ſacramenta, quæ poſſunt conferre etiam laici, vt baptizare in neceſſitate; ſi tamen id faciat ſine apparatu, & ſine exercitio ſui ordinis, ſed tamquam quilibet laicus, ex ſententia Hoſt. in d. c. 1. de ſen. excom. lib. 6. Sil. in verb. ſuſpenſio. q. 3.

Quinta declaratio: ſuſpenſus hac forma, donec pœniteat, vel ſatisfecerit, nō fiet irregularis contraueniendo; quoniã hæc ſuſpenſio habet conditionem annexam, quæ videtur referri in Deum: vnde non poteſt propria dici ſuſpenſio, cū poſſit ſtatim pœnitere: Silu. in verb. irregularitas. q. 27. Idem ſcribit Specul. d. §. Iuxta. verſ. Item quando dicitur, & verſ. in ſuſpenſis autem diſtinguitur, Tamen Tabien. in verb. irregularitas 4. in prin. & nu. 4. putat hoc caſu opus eſſe iudicis declaratione, vt euitet irregularitatem.

Sexta declaratio: cum ſit duplex ſuſpenſio, vna reprobatiua, ideſt, qua quis prohibetur ſuum ordinem exercere, al-

Digitized by Google

tera approbatiua, ideſt quæ differt ad tẽpus ordinum ſuſceptionem, vel beneficij conſequutionem; vt homo probari poſſit magis idoneus; in prima locũ habẽt Regulæ ſupradictæ: at in ſuſpenſione approbatiua nõ eſt locus irregularitati: Ideoque ſi ante lapſum tempus: vel celebret, vel beneficiũ adipiſcatur in tali ſuſpẽſione approbatiua, nullã irregularitatem controhit; aut ſaltem nõ talẽ, qualem in alia ſuſpenſione reprobatiua; nã in iſtã poſſet Epiſcopus diſpenſare, Spe. d.§. iuxta. verſ. Item quando dicitur ſis ſuſpenſus, in fin. de quo genere ſuſpenſionis habetur in cap. 1. de cler. pereg. & ibi glo. Innoc. & Abb. col. 3. verſ. Quæro, quia dicit; quo loco probat hoc ſuſpenſionis genus improprium eſſe.

Septima declaratio: Quicumque probabiliter ignorat ſuſpenſum ſe eſſe, non
17 incurrit irregularitatem, ſi cõtraueniat cap. Apoſtolicæ, de cler. excom. min. ſed & ſi ſciẽter in ipſo actu celebrationis ad memoriam reducatur ipſa ſuſpenſio, q̃ a eo caſu non poſſet deſiſtere à miſſa ſine ſcandalo, nullam incurrit irregularitatem, colligi poteſt ex S. Thom. 3. q. 83. art. 5. Angelic. & poſt eam Silu. in verb. excom. 2. q. 7. & ante hos omnes Hug. in c. nihil. 7. q. 1.

Octaua declaratio: ſuſpenſio quæ inducit irregularitatem illa eſt, quę infligitur ob crimen; alioqui ſi ob ſolos corporis defectus, vt in illegitimo, bigamo, infami ſine crimine. cũ iſti iã ꝑ ſe irregulares ſint, & ob id ipſo iure ſuſpẽſi, per executionem ordinum, non incurrunt aliã irregularitatem, Spec. in d. §. iuxta, verſ. in ſuſpenſis à canone, paulo ante fin. Tabien. in verb. irregularitas 4. in princ. ꝙ obſeruari in Curia Rom. probat Spec. eodem loco; Abb. Idem ſcribit in cap. ſi celebret, de cler. excom. min. Angelic. in verb. ſuſpenſio. 3. verſ. pen. Io. And. poſt Innoc. in d. cap. ſi celebret, & in cap. fin. de cohab. cler. Archid. in cap. apoſtolicę, d. 56. Sil. in verb. irregularitas, colu. vlt. Iudicial. Inquiſit. in verb. ſuſpenſio. §. vlt. Et ſecundum hæc debet intelligi, ꝙ dicit Rot. dec. 362. in antiq. quæ dicit ſuſpenſum à canone celebrando nõ fieri irreg.

Nona declaratio: ſuſpenſio circa vnũ ordinem nominatim facta, inducit irregularitatem contrauenienti, aut adminiſtranti ordines ſuperiores illo, quia etiã illi tacite videntur prohibiti. l. qui indignus. ff. de ſenator, Ant. in c. vel non eſt, de temp. ordin. Tabien. in verb. ordo. 3.
18 ante fin. Sed inferiores ordines non cenſentur prohibiti: Ideo deſeruiendo in illis, non incurritur irregularitas c. ſignificauit, de corp. vitiat. citat Sil. in verb. ſuſpenſio. q. 5. verſ. ſi vero ſit ab ordine: Ideo Epiſcopus prohibitur conferre diaconatum, non poteſt conferre ſacerdotium, ſed inferiores conferre non eſt prohibitus: Angel. in verb. ſuſpenſio. 3. verſ. aduerte: hinc fit quod ſubdiaconu, ſuſpẽſus à ſubdiaconatu, poterit cãtare Epiſt. ſine Manipulo, & ea ſola faciẽdo, q̃ ſolẽt facere illi, qui canũt Epi. ſine ordine ſubdiaconali in illis Eccleſijs vbi viget hæc conſuetudo; nam eo caſu videtur fungi officio minori, quam ſubdiaconatus, & propterea non fit irregularis: Specul. in d. §. Iuxta, verſ. Quid ſi diaconus.

Decima declaratio: hæc ſuſpenſio hãc notam inducit in ſpiritualibus, alioqui in temporalib. ſi quis adminiſtret quando ab illis ſuſpenſus eſt, non fit irregularis: gloſ. in cap. 1. §. & hæc eadem, de ſen. excom. lib. 6. & not. in cap. fin. de exceſſ. prælat. Nam quandoque Reges ſuſpẽdũtur à ſua poteſtate, & ſic Barones, ſic, & aduocati, & quicũque laici ab eorum officijs cap. quicumque de ſent. ex-

com.

Digitized by Google

com.lib.6.vbi Specul.nu.4. Idem de notarijs,quos ſuſpendere poteſt Epiſcopus ab officio,etiam ſi Regali,aut Imperiali auctoritate ſint creati,Concil.Trid. ſeſſ. 22.c. 10.de Ref. Iſti igitur omnes ſic ſuſpenſi;ſi adminiſtrent non fiunt irregulares;Spec.d.§.Iuxta.verſ.Quid de officijs & verſ. ſeq. Idem de iudicibus eſt dicendũ,vnde ſi vicarius Epiſcopi ſit ſuſpenſus à ſola poteſtate exercẽdæ iurisdictionis temporalis,contraueniendo non fiet ir-
19 regularis , ex prædictis , & ita intelligo. Silu.in verb.ſuſpenſio.q.5.verſ.ſi vero ſit ab officio in fin.vnde ſuſpenſus ab eligẽdo;præſentando;nominando, vel prouidendo,aut ẽt beneficia cõferendo, ſi cõtraueniat non ſit irregularis : Innoc. & Hoſt.in c.fin.de exceſſ.prælat.Cald.in c. ſi celebret,de cler.excom.min.Ancha.in d.c.1.§.caueant,de ſent.excom.lib.6. quod intellige,quando iſti actus tẽporales fuerunt principaliter,& expreſſe prohibiti: at quando ſuſpenſus quis eſſet ab ordine illo,vnde iſti actus dependent,qui cõtrauenient iſta faciẽdo fieret irregularis, vt abunde diximus ſupra in 14.extenſione. quod eſt notatu dignum , vt ſuſpẽſio tacita plus poſſit inducere irregularitatẽ, quam expreſſa:Et inſuper quod contrauenientes in iſtis temporalibus,non fiãt irregulares,nõ procedet,ſi contraueniãt
20 in contemptum clauium ; nam ille contemptus inducit irregularitatem etiam in iſtis temporalibus,vt ſentit.Spec.d.§. Iuxta, verſ.quarto,& diximus ſupra in ſecunda extenſione:& videtur tex. & gl. in c.tanta.in gl.magna circa med.de exceſſ.prælat.& dicemus infra declara 13.

Vndecima declaratio : ſuſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ,ſi contraueniat,dũ tamen ibi non celebret,nõ fit irregularis , Gemin.in d.cap.is cui de ſent.excom.in 6.Angelic.in verb.ſuſpenſio.3.verſ.quid ſi interdictus;ſed ſi in ea celebret fit irregularis,tex.in d.c.is cui, gl.in c. Epiſcoporũ,de priuileg.lib.6..extra tamen Eccleſiã licite hoc caſu celebrare poteſt : Spec.d.§.Iuxta.verſ. ſi quis ſuſpenditur.

Duodecima declaratio: licet ſuſpẽſus ab adminiſtratione tam temporalium , quam ſpiritualium alicuius Eccleſiç fiat irregularis adminiſtrãdo ſpiritualia: tñ miſſas priuatas celebrando,non fit irregularis;quia non eſt ſuſpenſus ab ordine Abb.in c.ſi quorundam de ſolut. & ibid. Io.And.Angelic.in verb.ſuſpẽſio. 3.verſ. Aliquãdo, & ideo vicarij Epiſcoporum , & Archid. & ſimiles Eccleſiarũ prælati, ſuſpenſi in forma prædicta , debent quidem abſtinere ab omni adminiſtratione ſaltim ſpirituali,ne fiant irregulares,ſed celebrãdo priuatas miſſas,vt reliqui oẽs ſacerdotes,nõ fient irregulares; ſecus ſi ſolẽniter celebrẽt,eadem auctoritate, &
21 loco,quẽ dignitatis adminiſtratio cõſueuit obtinere;quia tunc eã celebratio nõ ſolũ eſt executio ordinis,ſed ẽt auctoritatis ſpiritualis,ideo fierent irregulares.

Decima tertia declaratio ; ſuſpenſus à lectura,vel prædicatione nominatim , contraueniẽdo non fit irregularis ; quia ſunt mera officia diſtincta ab ordinibus probatur in Clem.cupientes,de pęn Paul. & Calder. Angelic. in verb. ſuſpenſio. 3. verſ.8.Idem dico de ſindicatura, & quauis alia functioue publica,vel priuata,vt puta in facultate legitimãdi, doctorãdi, & ſimilibus:Spec.in d.§.Iuxta.verſ.quid de officijs; Iſtis tamen omnibus,ſi depẽdeant ab aliquo ordine,vel dignitate Eccleſiaſtica,vt puta Archidiaconatu,Prioratu,vel Archipresbyteratu:ſeu Plebanatu,ſi ab ipſo ordine ſit ſuſpẽſus iſta faciẽdo,fieret irregularis,vt fuſius diximus ſupra declaratione 10. vel ſi hæc fiant in contemptum clauium, vt ibid.diximus.

Decima quarta, vt ſuſpenſio irregularitatē inducat, debet eſſe vere, & formaliter ſuſpenſio, nō aūt per accidens; exemplo eſt; ſi quis participet cum excōicato incurrit minorem excōicationē c. excōmunicatos, 11. q. 3. & cōſequens per accidens dicitur ſuſpenſus: quo caſu contraueniens in ſuſceptione, aut collatione ſacramētorum, non fit irregularis: text. clarus in c. ſi celebret, de cler. excō. min. Io. And. poſt Innoc. in d. c. 1. §. caueāt, de ſent. excom. & ibi Nicolaus Dionyſij de Peruſio in prima limit. lib. 6. licet. n. ſit ineligibilis, & inhabilis ad quodcumq; beneficium. Silu. in verb. excōicatio. 1. q. 1. verſ. Secunda: nō tñ fit vere, & proprie irregularis, quia non eſt proprie ſuſpenſio canonis ſed Dei, vt dicit Spec. in d. §. iuxta. verſ. Item nota, ꝙ ſuſpenſus, & in verſ. in ſuſpenſus à canone: merito nō inducit irregularitatem, cum ſit ſuſpenſio ſolius Dei, vt ibi ipſe dicit; Canonicū tamen eſt impedimentum, & maxime plectendum Eccleſiaſtica cenſura: Sil. in d. verb. excōicatio. 1. q. 1. verſ. ſecunda eſt.

Decima quinta declaratio: Non inducit irregularitatē ea ſuſpēſio, quā infligit ſacerdos in confeſſione; & foro pœnitentiali; nā licet abſtinere debeat, vt not. in gl. in c. ſi quem, de ſent. excō. Tamen contraueniendo, nō inducitur irregularitas, quia nō reperitur iure cautum. Anchar. in d. c. 1. §. caueant, de ſent. excom. lib. 6. & ibi Nicolaus prædictus, fallentia quarta: Sed & ideo non inducitur irregularitas, quia illa ſuſpenſio eſt Dei, non hominis, vt diximus in proxima antecedenti declaratione.

Decima ſexta declaratio: Suſpenſio vt inducere poſſit irregularitatē, requiritur quod ſit Iudicialis, alioqui ſi ſit extraiudicialis, reſoluitur in ſimplex præceptum de non adminiſtrando, & conſequenter nō poteſt inducere irregularitatem, ſed ſolum peccatum inobedientiæ: Piſanel. in verb. irregularitas, ſecūdo. §. primo. Ita tradidit Nicolaus Dionyſij de Peruſio, in prædicto §. caueant, fallentia 5. Hodie tamen poſſumus affirmare, ꝙ iudicialis, & extraiudicialis ſunt paris firmitatis, & efficaciæ. & ideo in contrauentione vtriuſque naſcatur irregularitas arg. eius, quod decernit Concil. Trid. ſeſſ. 14. cap. 1. de Ref.

Decima ſeptima declaratio; Regula iſta, quod adminiſtrans in ſuſpenſione fiat irregularis; procedit in ſuſpenſione, quam quis incurrit ipſo iure. i. cum quis ipſo facto eſt ſuſpenſus: alioqui ſi ſit ſuſpendendus adminiſtrando non fit irregularis; videtur tex. in cap. quod tranſlationē, de temp. ord. vt ſentit. Silu. in verb. irregularitas, q. 6. ſed ſi huic ſuſpendēdo addatur præceptum per ſuperiorem, ne adminiſtrare poſſit, poſt tale præceptum adminiſtrās fieret irregularis, à ſolo Papa diſpenſandus. Spec. in d. §. Iuxta, verſ. Item ordinatus à non ſuo Epiſcopo: vbi dicit ita ſe habere ſtylū Rom. Curiæ: & eſt ratio, quia tale pceptum factū ei q ſuſpendēdus eſt, efficit ſuſpenſionem, arg. Conc. Trid. d. ſeſſ. 14. c. 1. de Ref.

Decima octaua declaratio: Tametſi quiſquis in mortali peccato cōſtitutus, ſit à Deo ſuſpēſus: tñ celebrās in eo pecca-
24 to, nō fit irregularis, Spec. d. §. Iuxta. verſ. ſunt quoq; Archid. in c. quia ſæpe, de elect. lib. 6. quod verū eſt, ſecundū Anch. in c. 1. §. caueant de ſent. excom. in 6. niſi peccatum illud mortale ſit tale, quod ēt poſt pœnitentiam impediat executionē, vt homicidiū ſimonia in ordine, hæreſis & ſimilia, not. Hoſt. in cap. niſi. §. propter conſcientiam, de renunt. nam in iſtis peccatis canon addit ꝓhibitionem, ne quis adminiſtret: Anchar. in d. §. caueāt: propterea

pterea quaſi ſuſpenſionem inducere videtur, & conſequenter etiam irregularitatem;ſed hodie fere omnia præfata crimina habent excommunicationẽ annexam,vt ſuis locis dicemus,vnde inducũt irregularitatem celebranti abſque omni dubio.

Decima nona declaratio;Regula hæc quæ habet quod adminiſtrans in ſuſpenſiohe fiat irregularis per ſolum Papã diſpenſandus, procedit ſi irregularitas naſcatur ex delictis manifeſtis: at ſi ex occultis, ſemper Epiſcopus poterit diſpen
25 ſare duobus caſibus exceptis, videlicet homicidio voluntario, & quando occulta delicta ſunt deducta in iudicio, expreſſim decreuit,Conc.Trident.ſeſſ.24. cap. 6.de Ref.

Vigeſima declaratio : Licet in præfatis plerſque declarationibus verum ſit, non induci irregularitatẽ contrauenien do ſuſpenſioni:Tamen tunc contrahitur grauiſſima culpa,quæ proxima eſt irregularitati, & eſt canonicum impedimentum, ne quis promoueri, aut promotus exercere poſſit,ſicut reliqua omnia mortalia peccata, vt dicemus poſteriore li. in tit.de peccato.

Vigeſima prima declaratio: ꝙ ſuſpenſiones iuris,vel generalis decreti,aut mãdati inducant irregularitatem contrauenienti verum eſt clericis,& gradibus Epiſcopo inferioribus;nam Epiſcopi, & ſuperiores.ſ.Archiepiſcopi, & Cardinales nunquam includuntur in dictis ſuſpen-
26 ſionibus,niſi expreſſim de Epiſcopis mẽtio fiat.c.quia periculosũ, de ſent.excõ. in 6.quo caſu expreſſis Epiſcopis, etiam aliæ ſuperiores dignitates expreſſæ videbuntur in dictis ſuſpenſionibus, vt videtur eſſe d.c.quia,vbi gl. & conrrauenien do omnes fient irregulares.

Hoc loco opportunũ videretur oẽs iuris ſuſpenſiones adferre ; ſed quia nimis longa eſſet hiſtoria,& ſuo ordine referũtur à ſummiſtis,præſertim Armil. & Sil. in ver.ſuſpẽſio, eo lectorẽ reijcio plenos titulos ſcripſi Spe. in Aureo Repertorio in tit.de pœnis,Rub.caſus totius iuris,in quibus ipſo iure quis eſt ſuſpẽſus, & alia rub.in quibus eſt ſuſpendendus, ſed poſt illum multæ alię a iure introductæ ſunt quas comperies apud præfatos recentiores.

De perſonali interdicto,& ceſſatione à diuinis.

C A P. XX.

1 Interdictum aliud perſonale,aliud locale.
Interdicta uniuerſitate, omnes de vniuerſitate ſunt interdicti,quocumque vadant.
Interdictis Doctoribus,etiam clerici Doctores ſunt interdicti.
Interdicta familia, & clericus de illa eſt interdictus.
Interdicto populo etiam abſentes ſunt interdicti & pueri doli capaces,& mulieres.
2 Interdictum populi non afficit extraneos præſentes.
Vrbini triginta annis durauit interdictum, circa temopra Martini IIII.
3 Guido Monteſeltrius ſedi Apoſtolicæ trigeties bellum geſſit.
Interdicto contrauenientes,irregulares fiunt;
4 Interdicti poſſunt tranſire ad aliquam religionem,& ordinari ſine irregularitate.
Interdicto vno ordine, cenſentur & interdicta omnia officia,quæ ab illo pendent.
Interdicto vno ordine,interdicti ſunt etiam ſuperiores.
5 Interdicto generali, non eſt interdicta adminiſtratio iuriſdictionalium.
6 Interdicto clero,non ſunt interdicti Regulares.
Clericorum appellatio in odioſis non extenditur ad Clauſtrales.
7 Interdicto ingreſſu Eccleſię,celebrans ibi ſit irregularis.
Miſſam audiens tempore interdicti, peccat,ſed non fit irregularis.

8 *Benedicens aquam tempore interdicti, & alia, ſit irregularis.*
9 *Laicorum congregatione interdicta, contrauenientes non fiunt irregulares, ſecus celebrando.*
10 *Laicorum congregationes, piæ poſſunt fieri in Eccleſia interdicta.*
11 *Interdictum non ligat, niſi adſint verba interdicimus.*
11 *Interdictum non ligat, etiam niſi dicatur ſub pœna interdicti ipſo iure incurrenda.*
Interdictum, vt liget debet affigi locis publicis.
Interdictum publicatum in Eccleſiæ Metropol. ligat totam prouinciam.
Ceſſatio à diuinis ſpecies eſt interdicti.
Ceſſatione durante, contrauenientes non fiunt irregulares, niſi vno caſu.
Interdictorum caſus de iure Remiſſiuè.

DVO ſunt interdictorum præcipua genera, alterum locale eſt; de quo opportunius dicemus, quando tranctanda erunt impedimenta illa canonica, quæ procedunt ex loco: Alterum
1 eſt perſonale, de quo hoc capite agendum eſt: Interdictum enim perſonale cenſura eſt, capit. quærenti, de verb. ſig. eſt autem perſonale interdictum, quando populus clerus, collegium confraternitas, capitulum interdicitur: vel aliquis Abbas, Archipresbyter, & ſimiles: Quando igitur congregationes, vel vniuerſitas quæcumque interdicuntur, omnes omnino interdicti ſunt, qui ad illam congregationem, vel vniuerſitatem ſpectant. capit. ſi ſententia, de ſent. excommunic. lib. 6. quos ſic interdictos quocumque tempore, ac loco ſequitur hoc interdictum: Vnde quotieſcumque Doctores omnes alicuius populi, vel collegij interdicti ſunt, etiam Doctores clerici interdicti eſſe cēſentur, ex magis cō muni ſententia, vt Tabien. de quo refert Armil. in verb. Interdictum, num. 11. licet Silu. aliter ſentiat; hinc eſt, quod interdicta familia, Interdictus quoq; cenſetur clericus de illa familia, ex ſentētia Innoc. quidem probat Armil. dict. num. vndec. Interdicto vero populo vrbis, vel caſtri, intelliguntur etiam interdicti populi ſuburbani, niſi diuerſum populum, vel vniuerſitatem efficiant: quæ res pendet ab arbitrio iudicis, gloſ. in capit. ſi Ciuitas, de ſent. excom. in 6. Quinimmo interdicto populo, vel collegio, etiam interdicti videntur illi, qui aberant tempore interdicti, etiam ſi eſſent immunes à culpa: Ioan. And. & Calderin. in capit. ſi ſententia, de ſent. excom. in 6. vt refert Armil. in verb. in-
2 terdictum, num. 16. text. in capit. non eſt, de ſponſalib. & quod plus eſt, etiam pueri doli capaces, & mulieres, vt ibid. Armil. num. 17.

E contra vero illi, qui ad populum in interdictum nulla communione ſpectant, nec eiuſdē ciuitatis participes ſunt, interdicto non ligantur; etiam ſi in ciuitate exiſtant tempore latæ, & promulgatæ ſententiæ, d. capit. ſi ſententia, de ſent. excom. in 6. cuius interdicti ſeueritas nuſquam toto orbe terrarum, tanta con tigit quāta Vrbini, tempore Martini 4. Pontificis, nam totis triginta annis omnia ſacramenta ibi etiam baptiſmus: ſublata fuerant, ita vt tandem abſolutione ſequuta multi adulti viri baptiſmum ſuſceperint, & ob diuturnam ſacrorum deſuetudinem, Eccleſiaſticæ ceremoniæ illis populis, eo tempore quaſi noua res riſui habitæ ſunt: gloſ. refert in c. vlt. de ſent. excom. in 6. quæ gl. de Vrbino non meminit, cū tamen de illo ſenſerit, quandoquidem proxime ante Io. Andr. tempora contigerat hæc cēſura quoniā Vr-
3 binates Guidoni Monteſeltrio fauerāt, qui trigeties bellum ſedi apoſtolicæ mo uerat, vniuerſamq; Flamminiam (quam dicunt Romandiolā) ab Eccleſia ſeduxerat, vt referunt Annales.

Qui-

Quicunque igitur ſpecialiter, vel generaliter interdicto ligati ſunt, adeo à celebratione diuinorum abſtinere debent, q̃ ſi contrauenerint irregulares fiunt à ſolo Papa diſpenſandi.cap.is qui,& cap.is cui,de ſent.excom.lib.6. Ideo qui contra uenit fit ineligibilis, caretque voce actiua,& paſſiua.d.cap.is qui, & c. cum dilectus,de conſuetud. Eſt autem ratio q̃a quicumque interdictus eſt, idem & ſuſpenſus eſt: Cald. in tract. de interdict. Armil.in verb.interdictum,in princ. Vnde vt ſuſpenſi contrauenietes fiunt irregulares.

Nec ſolum hanc notam incurrunt ingerendo ſe diuinis in ea ciuitate,vel vniuerſitate,quę interdicta eſt, verũ etiam ſi in quacunque orbis parte celebrauerint,vel diuina adminiſtrauerint;nam ſicut excommunicatio quocumque locorum hominem ſequitur, ita interdictum perſonale. Qua ratione populares,vel collegiati de populo,vel collegio interdicto vbique adminiſtrare prohibẽtur; nam ſi nulla parte orbis poſſunt diuinis intereſſe,certe multo magis diuina ipſa exercere non poſſunt:& conſequenter nec maiores, nec minores ordines accipere: Armil.in verb. interdictũ: nu. 46.poſt Petr.de Palud.4.diſt.18.q.8.art.

4 5.concluſ. 6. ſi tamen iſti ſic interdicti, velint fieri clauſtrales religioſi poterunt ordinari ad omnes ordines, Sil. in verb. interdictum 2. quæſt. vndecima ex ſententia Io.Cald.

Ad hoc igitur, vt contrauentione interdicti incurrat irregularitas, animaduertenda eſt interdicti forma; nam vno ordine interdicto, omnia officia, quæ ab illo ordine pendent,etiam ipſa interdicta cenſentur,ita quod quis contraueniendo fieret irregularis; vt ſubdiaconus vtẽs ſuo officio,acolythus ſuo,exorciſta ſuo,& ſimiles maiores,vel minores, ſed ſi vnus tantum ordo ſit interdictus maiores oẽs ordines includuntur: Ant. in c.vel non eſt,de temp.ord. Tabien. in verb.ordo.3.in fin.Armil.in verb. interdictum,nu.20.arg.c. ſollicitudinem,de appel. & cõtraueniendo in quouis fieret irregularis, vt diximus late ſupra de ſuſpenſionis irregularitate in quinta extẽſione: ſed contraueniendo in ordinibus inferiorib', nõ fiet irregularis vt illo eodem tit.in nona declaratione:& propterea ſi ſubdiaconus interdictus ĩ ſuo ſubdiaconatu velit cantare Epiſt. poterit id facere ſine Manipulo, quia tunc videret vti officio inferiori,ſicut ẽt omnes iſti in certo ordine interdicti poſſunt benedicere menſam;pſallere gregatim in choro, quia hæc agunt,nõ vt deſeruiãt proprio ordini, ſed ſicut quilibet alius laicus facere, tradit Armil. in d. verb. interdictum.num.58.argum.tex.in c.2.de cler. excom.min.

Propterea ſi quis ſit interdictus in illo officio,à quo pendet auctoritas conferẽdi beneficia,ſciens cõferendo fiet irregularis;quia in contẽptum clauium id facere videtur,& ideo nec poſt peractã pœnitentiam eſt abſolutus.Spec. in tit.de diſpenſ.§.Iuxta, verſ. Quarto:Ita & ſuperior intedictus vtens ſua poteſtate, abſoluendo,vel excommunicando,vel corrigendo aut iudicãdo fieret irregularis, ſecus ſi id faceret, vt quilibet priuatus. Armil.in d.verb.interdictum, d. nu. 58. In hac tñ re illud notandum eſt,quod ex generali interdicto,non eſt interdicta adminiſtratio iuriſdictionaliũ, vnde licet eo tempore exerceri nõ poſſint diuina, tamẽ iudicare,citare,abſoluere,& excõmunicare licet,Armil.d.nu.58. quod eſt diuerſum in interdicto certæ pſonæ, vel certæ poteſtatis, vel ordinis, quia tunc

ca exerceri non poſſent, ſine irregularitate,ex prędictis.

Poteſt quoq; interdictum conſiderari,an ſit latioribus verbis cõceptum,puta,clerum Rom. interdicimus: nam non extendetur ad Regulares,vel eorum cõuerſos,tam mares,quam fœminas; nam
6 in iſtis odioſis clericorũ appellatio,ſolos ſæculares complectitur; non autem clauſtrales:Spec.in cap.ſi canonici in princ. de off.ordin.lib.6.Idem erit e contra interdictis Religioſis non cõcludentur clerici ſæculares:Armil. in verb. interdictũ num.9. ſi præterea ſolus ingreſſus Eccleſiæ clericis ſit interdictus contrauenien do ex eo ſolo ingreſſu non fiunt irregula
7 res; ſed ita demum ſi celebrent in ipſa Eccleſia,tex.in d.c. Is cui,de ſent. excõ. in 6.gl.in cap.Epiſcoporum de priuileg. lib.6.ſed extra Eccleſiam poterunt celebrare, quia celebratio non videtur illis fuiſſe interdicta.Spec.in d.§.Iuxta,verſ. Quid ſi quis ſuſpenditur.gl.in d.c.is cui.

Auditio etiã miſſæ in Eccleſia non inducit irregularitatem tẽpore interdicti; licet ſit peccatum ex cõmuni ſententia, vt per Armil.in verb.Interdictum num. 59. Tamen ſi per modum auctorizationis,ſcilicet ſi prȩlatus aliquis iubeat celebrari corã ſe,fiet irregularis, quia vtitur ſuo ordine contra interdictum.Idem in domino temporali,vel alio laico potẽti,qui celebranti contra interdictum aſſiſtat,defenſionis cauſa; quia claues contemni videtur.c.tanta, de exceſſ.prælat. ſeruata diſtinctione temporum,& ſacramentorum,de quibus in cap.vlt.de ſent. excom.lib.6.Sed & ſi quis clericorũ non
8 celebret,nec aſſiſtat celebranti, ſed ſolã aquarũ benedictionem faciat tempore interdicti in Eccleſia efficitur irregularis,de ſentẽtia Innoc. quẽ refert Armil. in verb.interdictum num.63.& in verb. benedicere num. 6. Idem & de alijs benedictionibus, cereorum, oliuarum,frugum, paramentorum, campanæ, ita & oleorum, calicum, vel altariũ ab Epiſc. conſecratorum; nam fiunt omnes irregulares,qui hęc faciunt.Armil.d.nu.63. Idem de introductione mulieris in Eccleſiã poſt partum; Idem de benedictione itinerantium ſi fiat in debito habitu, & forma;nam inducit irregularitatem: Armil.ibid.nu.64. ex ſententia Io. Cald. in d.tract.de Eccleſ.interd. Idem in habente officium Eccleſiaſticum campanarum, nam ſi pulſet fiet irregularis, Armil.Ibid.num. 59.in fin.

Laicorum quoq; congregationes in-
9 terdictæ grauem incurrunt notam contraueniendo; nam ſi congregentur contra interdictũ peccãt mortaliter ob inobedientiam, ſed ob hoc ſolum nõ fiunt irregulares:quia prohibitio de qua in c. is qui,de ſent.excom.in 6.exprimit ſolos clericos:Armil.in verb. interdictum nu. 56.& ſeq.ſic ſi ijdem in illis congregationibus pſallant,vel orent,vel conſultent; ſed ſi diuina myſteria ibi celebrẽt,vel celebrari faciant, fierent omnes irregulares cap.vlt.de ſent.excom.in 6. Immo ſi illæ congregationes ſimplices ſe diuinorum celebratione fierent in contemptum clauium, irregularitatem inducerent c.tanta,de exceſſ.prælat. arg. Spec.
10 in.d.§.Iuxta,verſ.4.Si vero cõfraternitates nõ ſint interdictæ,nec generaliter, nec ſpecialiter poſſunt congregari ẽt in Eccleſia nominatim interdicta;vbi poterũt tractare,orare,pſallere ſine irregularitate,& peccato:dũmodo diuina nõ celebrent,vel celebrari faciant: quia ẽt in Eccleſia interdicta quiſque põt orare ex Gul.ſẽtẽtia;quã probat Armil.ibi.n.57.

Illud tamen prætermittendũ non eſt, quod interdicta vt effectũ ſuum ſortiantur,

tur,

Digitized by Google

tū,debent certam habere verborũ formam;nam nuda præcepta de non adminiſtrando non inducunt interdictũ: debent.n.hæc,vel ſimilia verba exprimi,in terdico,interdicimus,interdictum decla ramus:ita docet Spec.in d.§.iuxta, verſ. quæ aũt dicimus,quæ vera ſunt in generali,& publico interdicto; at in particulari certæ alicui perſonæ faciẽdo qlibet ẽt extraiudicialis à ſuperiore facta inhibitio,inducit interdictum,ſuſpenſionem, & adminiſtrandi impedimentum tã canonicum,vt nulla cuiuſuis alterius ſuperioris licentia poſſit ſuffragari,inuito ipſo;qui inhibuit ex Conc.Trid.ſeſſ.14.ca. 1.de Ref.& Petr.Anchar.in d.c.ſi canonici in fi.poſt Ioan.Andr. ibi.

Rurſus contraueniendo non dñr interdicti illi,qui agunt contra canonẽ, q infligit pœnam interdicti,nec quidem ſi edictum Epiſcopi,vel Papæ contineat,ꝙ cõtraueniens ipſo facto ſint interdicti; nam ex hoc ſolo quod cõtraueniant,nec ſunt interdicti,nec fiunt irregulares: Nã & ſi peccent nõ obediendo;tamen interdictum nondum habebit locum, niſi cũ denuntiatum fuerit,ideſt,cũ poſt inobedientiam ſuperior, & declarauerit interdictum,& affigi iuſſerit, & re vera fuerit affixum,& ante hanc affixionẽ celebrantes diuina nullam incurrũt irregularitatem,ẽt ſi edictum continebat, quod ipſo iure cenſerentur interdicti, vno caſu excepto iniiciendo violentas manus in clericum,ex Conc. Conſtantien. ſub Mart. V.de quo meminit Archiep. Flor. 3. tit. 26.c.vlt.& expreſſis verbis refert Silu.in verb.excom.5.verſ.ſciendum ex quarto, & ita etiã refert Armil.in verb. interdictum num.21.& 39. Non tamen neceſſe eſt,quod ad ſingulares perſonas deferatur denunciatio,ſufficit.n. publicatio in loco publico,arg.c.ꝙ dicitis diſt. 16.ita quod ſi Metropolis, & tota ꝓuincia fuerit interdicta, publicatio facta in Metropoli ſufficit,quæ ſi interdicto pareat,oẽs aliæ comprouinciales non poſſunt excuſari quod in ipſarum locis denunciatio facta non fuerit.cap.1. de poſtul.prælat. Armil.ver.interdictum num.29.

Hæc aũt vera eſſe non poſſunt in ceſſatione à diuinis, quæ & ſi ſit quædam interdicti ſpecies: Tamen ſi quis eo tempore,quo ceſſatio ſit,celebret, ẽt in ipſa Eccleſia in qua ceſſatio obſeruatur, nullam incurrit irregularitatem; Specul.in cap.ſi canonici,in verb.à diuinis, de off. ord. lib.6. ſed ſi ceſſatio generalis ſit, & ab eo inducta fuerit,qui põt interdicere ita comparatur interdicto,quod contra uenientes fiunt irregulares,vt tradit Archiep.Flor.in lib.de cenſur. & irregular. cap.89.

Hoc loco omnes iuris caſus afferendi eſſent,quibus interdicti pœna imponitur,ſed quia refert eos Armil.in verb.interdictum nu.21.eo lectorem reiicio:Illud tñ eſt notandum,neminẽ affici interdicto ex illis caſibus in iure expreſſis,niſi poſt denuntiationem,& niſi in denuntiatione adſint verba interdicti; vt paulo ante diximus.

CAP. XXI.

De Excommunicatorum Irregularitate.

1 *Excõicatus quilibet pro irregulari habetur.*
2 *Excommunicatus celebrans ſit penitus irregularis etiam ſi per ignorantiam craſſam.*
Excommunicatus ab Epiſcopo,ſi celebret fit irregularis,à ſolo Papa diſpenſandus.
Irregularitas Epiſcopalis,quomodo fiat Papalis.
Excommunicatus minori excommunicatione,celebrando non fit irregularis.
3 *Excommunicatus minori excom. eſt inhabilis ad omne beneficium, & ſic quadam ratione irregularis eſt.*

Digitized by Google

4 *Excommunicatis generaliter communicantes olim fiebant excommunicati:at non ſic hodie.*

5 *Excommunicatus adminiſtrans, etiam officia minorum ordinum fit irregularis.*

Excommunicatus vtendo ſua dignitate in diſtribuendis officijs diuinis, fit irregularis.

6 *Excommunicatus iubens coram ſe celebrari, fit irregularis.*

Excommunicatus ſacerdos, non poteſt dicere Dominus vobiſcum.

7 *Excommunicatus eſt penitus ligatus, ideo nullum ordinem accipere, vel acceptum adminiſtrare poteſt.*

Ordines minores non ſunt ſacri, ſed in miniſterium ad ſacros.

Excommunicatus exercens minores ordines communi ſententia, fit irregularis, ſicut eos accipiens.

Excommunicatus eſt membrum diaboli,& ideo nihil facere poteſt,nec quidem,vt purus laicus.

8 *Excommunicatio eſt maxima omnium cenſurarum.*

Ordines minores,etiam depoſitionem,& degradationem accipiunt.

9 *Clericus ſimplex ſuſpenſus, vel depoſitus adminiſtrans,fit irregularis.*

Irregularitas inducitur ab omni eo, quod deijcit promotum,& impedit promouendum.

10 *Excommunicatus laicus non poteſt intereſſe diuinis,nec ingredi Eccleſiam, nec ſtare prope eam,vt audiat.*

Clericus excommunicatus, non poteſt cum alijs in choro canere,& num.6.

11 *Excommunicatus durans per annum in excommunicatione, deponitur, & fit ſuſpectus de hæreſi.*

Excommunicatus ob ciuilia debita,an excuſetur ſi duret poſt annum.

12 *Contumaciæ eſt delictum.*

Excommunicatus conferens beneficia in contemptum clauium; eſt irregularis; ſicut ſi viſitet, corrigat,benedicat,abſoluat,excommunicet.

13 *Excommunicatum ſe eſſe ignorans, quomodo ſi celebret,fit irregularis.*

14 *Excommunicatum ſe eſſe dubitans ex dubio iuris,an celebrando fiat irregularis.*

15 *Clericum percutere volens, ſi percutiat laicum, an ſit excommunicatus.*

16 *Miſſam dicens,& recolit ſe eſſe excommunicatum, non tenetur dimittere miſſam, nec ob id fit irregularis.*

Excommunicato in diuinis miniſtrans, vel corã excõmunicato celebrans,an fiat irregularis.

Excommunicato tripliciter communicamus ante factum,in facto,& poſt factum.

Miſſam dicens permittens ſibi miniſtrari ab excommunicato fit irregularis.

18 *Excommunicato nominatim à Papa ſi quis coram eo celebret,fit vere irregularis.*

19 *Excommunicatus quilibet videtur irregularis auctori, quia nec promoueri, nec exercere poteſt.*

20 *Miſſam dicens coram excommunicato Epiſcopo,annuens illi pro benedictione, & iube domne benedicere,fit vere irregularis.*

21 *Sacramenta ſuſcipiens ab excommunicato nominatim,fit irregularis.*

Excommunicationum caſus remiſſiue.

22 *Excomunicato nil proſunt Eccleſiæ ſuffragia.*

23 *Excommunicatio iure canonico pœna eſt, quæ iure ciuili pœna mortis.*

Argumentum recte trahitur ab excommunicatione ad pœnam mortis;& e contra.

Excommunicatio quandoque ſolam ſuſpenſionem ſignificat.

CVM cæteris omnibus irregularis
mihi videtur eſſe is, qui excommunicatus eſt, quandoquidem non
ſola adminiſtratio ordinum, ei interdicta eſt,ſed & omnium ſacramentorum
1 ſuſceptio,& cum fidelibus participatio;
eſt præterea infamis cap. illi. 6. quæſt. 1.
& c. ſeq. Vnde nec ordinari poteſt, nec
beneficij eſt capax, dum durat excommunicatio,c. poſtulaſtis,de cler. excom.
min.& ibi glo. in verb. Canonice: Quinimmo ſi ordinatus iam ſit, & audeat
ſciens celebrare, vel etiam ignorans ſupinè, fit penitus irregularis, & deponitur;maxime ſi in contemptum clauium,
& Eccleſiaſticæ iuriſdictionis id faciat,
vt expreſſim conſtitutum fuit ſacro ſancto Concil. Antiocheno can. 4. habetur
11. quæſt. 3. capit. ſi quis Epiſcopus damnatus: Idque etiam probatur in capit. ſi
quis Epiſcopus in Concilio ead. quæſt. &
de vit. & hon. cler. capit. vt clericorum,
§. ſi quis igitur. Spec. in tit. de diſpenſat.
§. Iuxta. verſ. Item nota, quod ſuſpenſus,
eſtq;

eſtque irregularitas à ſolo Papa diſpenſanda, etiã ſi ipſa excommunicatio emanaſſet à quouis inferiore;quia licet ordinarius poſſit à ſe excommunicatos abſoluere : Tamen non poteſt eos abſoluere ab irregularitate, quam contraxerũt participãtes in diuinis in ſua excommunicatione.gl.in c.latores.de cler.excom. miniſt.gl.in c.presbyteros.diſt.50.quod expreſſe tradidit Clementinarum vetuſtus interpres Stephanus Troches prouincialis in Clem.dudum.col.4.verſ. Dominus tamen.de ſepult.citat.c.1. de re iud.lib. 6. & cap. cum medicinalis. de ſent.excommun.lib.6.quia is, qui celebrat in excommunicatione vel irregularitate Epiſcopali, reddit eam Papalem, vt communiter omnes Doctor. conſentiunt.

Hæc autem vera ſunt in maiori excõmunicatione,quæ à Papa,concilio,Epiſcopo,vel quouis auctoritatem habente emanarit;at non eſt ita in excõmunicatione minori, quam quis contrahit participando cum excommunicato; nam hac minori excommunicatione innodatus,celebrando nõ fit irregularis,planus tex.in cap.ſi celebret.de cler.excommu. min.Spec.in d.§.iuxta.ver.item nota ꝙ ſuſpenſus. Nam etſi participans cũ excommunicato, fit ipſo iure ſuſpenſus.c. excommunicatos,cum duob. ſeq.11. q. 3.& gl.in d.cap.ſi celebret. & Spec.in d. verſic.Item nota quod ſuſpenſus. Tamẽ iſta ſuſpenſio non efficit,vt celebrans in ea fiat irregularis, vt probauimus qñ de ſuſpenſione agebamus, declara. 14. Sed quamuis hæc minor excommunicatio veram irregularitatem non cauſet,efficit tamen canonicum impedimẽ-
3 tum,ne quis licite poſſit adminiſtrare d.c.ſi celebret, & ex ea quis eſt ineligibilis,& inhabilis ad omne beneficium, & dignitatem eccleſiaſticam.Inno.in d.c.ſi celebret.Silu.in verb.excommunicatus. 1.q.1.verſ.ſecunda.

Eſt autem illud adnotandũ, quod etſi veteri iure participãtes excommunica-
4 tis quibuſcumque, ipſi quoque excommunicati eſſent d. c. excõicatos,cũ duobus ſeq.tamen Conſtantienſi Concil.ſub Martin.V.conſtitutum eſt, ex ſola participatione cum generaliter excõicatis, nullam contrahi minorem excommunicationem:tunc enim participatio videtũ prohiberi,quando quis nominatim fuerit excõicatus,vel quãdo quis violentas manus intulerit in clericum: Iſtis enim duobus ſolis caſibus participatio inducit hanc minorem excom. vt expreſſum eſt in dicta conſtitut.quam vigere in ſuo robore probat Archiep.Flor.in tract.de cenſ.& irregul.c.83.in fi. & in Sum.par. 3.tit.26.in fi.cuius conſtitutionis verba refert.Silu.in verb.excommunicatio. 5. verſic.ſciendum eſt quarto: Propterea ſi excommunicetur N. cum ſuis fautorib. ſoli illi incurrent minorem excommunicationem,qui participabũt N. non aũt, qui participabunt fautoribus. ita ſenſerat Theologus Aſten. lib. 7. quem probat,ac refert Silu.in d.verſ.ſciendum eſt quarto.

Quicumque igitur excommunicatus adminiſtrabit ea, quæ ex ordinum ſuorum officio pendẽt,ſemper fiet irregula-
5 ris,ſiue pendeant ab ordinib. maiorib. ſiue a minorib. nam pſallẽdo,vt Pſalmiſta,vel legendo vt lector fieret irregularis,vt fuit ſententia Hoſt. quam pro veriori probat Pan.in c.2. de cler. excom. min.Propterea aquam benedicendo,veſtes, oliuas, fruges, cereos, paramenta, nuptias, introducendo in Eccleſiam mulierem puerperam fiet irregularis, vt abunde diximus in materia ſuſpenſionum,

Digitized by Google

ſionum,extenſione octaua, & nona. Sed & ille,qui facit primum chori officium, qui dicit Capitulum, Orationem, Reſpõſoria, vel lectiones ſemper fit irregularis.Specul.d.§.iuxta. verſic. quid ſi officio diuino:ſed etſi ipſe hæc non faciat, ſed fieri iubeat,diſtribuens hæc in choro officij ſui auctoritate,etiam irregularitatem incurrit; quia ſic ordinando exercet proprium officium, vt fuſius dictum eſt ſupra de ſuſpenſione in 11. extenſione.Omnis enim auctorizatio, quã excõmunicatus facit in officio ſuo, reddit eũ irregularẽ;vtputa ſi iubeat alicui,vt coram ſe miſſam celebret.Abb.in c. fin. de exceſſ.prę lat.Silu.in verb.irregularitas. q.13.verſ.quartum. Quinimmo ſi vice alterius auctorizet, vel officium faciat,ſi videlicet alterius vices gerere nõ poſſe, niſi vtendo proprio ordine, & officio,ex hoc redditur irregularis. Silu.d.verſicul. quartum,ſed etſi intret chorum,& dicat officium cantando & legendo cũ alijs,fit irregularis,glo.optima in c.1.in ver. ſicut prius.de ſent.excommu.in 6.

Propterea ſi excommunicatus ſacerdos audeat dicere in officio publico,Dominus vobiſcum,ex hoc fieret irregularis,quia adminiſtrare videtur officium ſuum; nam etiam ſi dicat domi officium priuatim,nõ poſſet dicere illa verba,Dominus vobiſcum,arg.11.q.3.c. nihil.Sil. in verb.excommunicatio.3. verſ.tertio. & in verb.Horæ,verſ.Tertio.

Eſt autem illud animaduertendum, quod excommunicatio totum inhabilitat hominem,& circa omnia officia, ad differentiam ſuſpenſionis, & interdicti, in quibus cenſuris non totus homo, nec oĩa officia ſunt interdicta ſemper: Nam aliquãdo quodam in loco, quodam tem
7 pore,quodam in officio deſeruire prohibentur;at excommunicatus,ex quo percuſſus eſt, vbique cenſura eſt innodatus, nullum officium illæſum,aut liberum illi manet.Ideo tam maiores, quam minores ordines,nec ſuſcipere, nec ſuſceptos vllo modo exercere poteſt, nec ipſum quidem lectoris officium, vt ſonant verba.d.cap.ſi quis Epiſcopus damnatus;& ſcribit Spe.in d.§. iuxta. verſic. Quid ſi presbyter excommunicatus:nã etſi minores ordines ſacri non ſint, tamen ſunt in miniſterium ad ſacros.S. Tho. contra gentes,lib.4.c.75.Quod miniſteriũ nullo modo competere poteſt ei, qui ab Eccleſiæ corpore eſt præciſus, & membrũ eſſe deſinit:& ideo omiſſa ſentẽtia Gul. quam refert Tabien. in verb. irregularitas.4.in princ.& nu.3. qui dixit excommunicatum miniſtrantem in minorib. non fieri irregularem, magis adhæreo Hoſt.& Abb.in d.c. 2. de cler. excomm. miniſt.qui dicunt contrarium,pro quib. eſt vrgens ratio:nam ſi excommunicatus minores ordines accipiat,fit irregularis.c.cum illorum.de ſent.excommun. quod probat Silu.in verb. irregularitas. q.13.verſic.Tertium. Certe idem omnino eſſet,ſi ſuſceptos exerceat; quia tam eſt diuiſus ab Eccleſia in exercẽdo, quã in ſuſcipiendo;quod confirmatur alia ratione:Nam ſuſpenſio longe minor eſt cẽ
8 ſura ipſa excõmunicatione, quæ eſt maxima omnium.c.corripiãtur, 24.q.3.at ſuſpenſus ab ordinibus,fit irregularis,ẽt ſi minores ſolos exerceat,vt diximus de ſuſpenſione in ſexta extenſione,multo ergo magis excommunicatus, qui eſt mẽbrum diaboli,gl.in cap. dilectis.in verb. ſuſpendendum, paulo ante fin.de appellation.

Qua ratione etiam dixerim,non verã eſſe ſententiam Spec.in d.§.iuxta verſic. Quid ſi presbyter excommunicatus,vbi dicit clericum in minorib. ordinib. conſtitutum,

ſtitutum,& excommunicatum , ſi legat
Epiſtolam in miſſa nõ incurrere irregu-
laritatem,ea ratione, quod id facere po
tuerit vt ſimplex clericus,ſed vitiatus eſ
ſe poteſt codex, vt pro excõmunicatus ,
dicere debeat ſuſpenſus; qui ſuſpẽſus ve
re poteſt multa facere miniſteria,vt ſim
plex laicus, quia adhuc eſt membrũ Ec-
cleſiæ,ſaltem in ſortem populi , ſicut &
cæteri laici;vnde ſaluatur ab irregulari-
tate:quia miniſtrauit,vt laicus.At excõ-
municatus extra Eccleſiam poſitus,nec
in ſortem domini , nec in ſortem populi
eſt.Vnde nec vt laicus quicquam poteſt
facere in Eccleſia, cuius membrum non
ſit:Igitur quicquid faciat circa diuina in
eccleſiaſticis miniſterijs, irregularis effi
cietur;nam cum etiam minores ordines
depoſitionem , & degradationem acci-
piant. 11.q.2.c.Epiſcopus presbyter. in
fi.& 24.diſt.c.vlt.Specu.d. §. iuxta. verſ.
patet ergo ex præmiſſis: ſequitur vt inte
rim,ſicut depoſitus,vel degradatus exer
cens ſit irregularis,vt ſuo loco dicemus:
9 Ita & excommunicatus; nam & ſimplex
tonſuratus ſuſpenſus,vel depoſitus admi
niſtrãs ſit irregularis per eundem Spec.
in d.§.iuxta.verſ. quid de ſimplici cleri-
co:multo ergo magis in alijs ordinibus
ſuperiorib.clericatu,d.c.2. & 3. de cler.
excomm. min. excommunicatio etenim
impedit promouendũ , vt iam diximus ,
& deijcit promotum.d.c.2. & 3. de cler.
excommu. min. vnde quicqnid deijcit
promotum, & impedit promouendum ,
inducit irregularitatem , ſine diſtinctio-
ne maiorum, vel minorum ordinum .
Spec.in Aureo Repertorio in tit.de ętat.
& qual.Idem Specul.in d.§.iuxta.verſic.
Item omnes caſus,qui impediunt ; vnde
cum in d. c. 3. minores ordines excom-
municatus adminiſtrans depoſitione ſit
dignus , certe multo magis irregularis
efficitur, ne ad altiores aſcẽdat indiſpen
ſatus,& hanc eſſe communem opinionẽ
atteſtatur Abb.in d.c.2. & ibi. Hoſt. per
tex.in c. cum medicinalis. de ſent. excõ.
lib.6.Tab.in verb. irregularitas.4.verſ.
Sexta concluſio. Quinimmo à ſolo Papa
diſpenſari poterit. Abb.d.c.2.& in c.cle-
rici,de ſent. excommun. in 6. & probat
Silu.in verb.irregularitas.q.13.in princ.
Nec approbo diſtinctionem circa inten-
tionem excommunicati miniſtrantis , ſ.
aut miniſtrauit quaſi exercens ſuum or-
dinem, aut vt quilibet laicus , quia lai-
cus non poteſt intereſſe diuinis quando
eſt excommunicatus,nec ingredi Eccle-
10 ſiam, nec ſtare prope eã, vt diuina offi-
cia audiat.c.ꝙ inter.de pœnit. & remiſſ.
Imo ne clericus obligatus ad horas,po-
teſt eas dicere gregatim cum alijs, pro-
pter hanc cenſuram.c.nihil.11.q.3. & c.
omnis.Sil.in verb.Horæ.q.5. & in verb.
excommunicatio.3.q.3.gl. optima in d.
c.1.in ver.ſicut prius.de ſent.excommu.
in 6.Ideo bene concluditur , quod excu-
ſari non poteſt excommunicatus,ꝙ exer
cuerit minores ordines, quaſi laicus , ex
prædictis.

Sed & ſi excommunicatus nullum or-
dinem exercuerit,ſi tamen per annum
in ipſa cenſura obduratus perſeueret, ir
11 regularis videtur;nã deponitur.glo.in
c.cum bonæ.de ætat.& qual.vbi text. &
Doct.& c.rurſus , 11. q.3.nam ſi forſan
ſit excõmunicatus ob cõtumaciam,cita
tus ob hæreſim, de qua ſola vrgebat ſu-
ſcipio;poſt annum,vt hæreticus damna-
tur,c.cum contumacia. & ibi.gl.de hære
tic.lib.6. & tradit Iudicial. Inquiſit. in
verb.purgatio.num.11. quinimmo dum
eſt excõmunicatus ob crimen eccleſiaſti
cum,inter hæreticos annumeratur, tex.
in c. ꝙ autem hi. 4. q. 1. & tametſi Silu.
in verb.excommunicatio.3. q.9. pie iu-
dican-

Digitized by Google

dicando,putet excuſandum eum qui ob ciuilia debita excommunicatus annum perſtiterit,ſ.vt propter id non poſſit ſuis beneficijs priuari,per gl.in c. contingit. de dol.& contum.in verb.poteſt. Tamen ſi conſideremus,quod ob contumaciam in cauſa pecuniaria quis fuerit excommunicatus,quia contumacia eſt delictũ,
12 Paul.Caſtr.& Doct. in l.contumacia.ff. de re iudic.videtur ex delicto excommunicatus, & conſequenter non ex cauſa ciuili,vt colligitur,arg. Conc.Trident.ſeſſ. 25.c.3.de reform. Ideo lapſus anni, ex quacumque cauſa fuerit excommunicatus,reddit eum irregularem: nam videtur parui facere hanc cenſuram,argum. c.ſi quis presbyter,11.q.3. & ideo deponendus,vt ibi tex. præterea vt ſuſpectus de hæreſi poteſt inquiri. Concil. Triden. d.c.3. in fin. Quo fit vt inter irregulares ponatur, ſicut reliqui omnes de fide ſuſpecti, de quibus iam dictum eſt hoc lib. cap.17.per tex.in cap.infames.6. q.1.in fin.niſi omnem diligentiam adhibuerit, vt abſolueretur, tunc enim ceſſaret ſuſpicio,ſicut etiam contumacia. Iudicial. inquiſit.verb.contumacia.num.3.

Rurſum alio caſu excommunicatus, qui nullum ordinem exercuit, incidit in irregularitatem,ſcilicet ſi in contemptũ clauium audeat beneficia conferre:nam hoc caſu fit irregularis,& nec poſt peractam pœnitentiam adminiſtrare poteſt. Spec.in tit.de diſpenſ.§.iuxta.ver. quarto.c. tanta.de exceſſ.prælat. idem ſi alia officia per eundem contemptum fecerit,quæ à ſuo ordine aliquo modo pendere poſſunt:vt viſitare,corrigere, vel ſi ipſe alios excommunicet, vel abſoluat, aut publice benedicat, eadem ratione.

Sed & ille,qui ignorauit ſe excommunicatum,tamen dubitauit ſe eſſe, habẽs forſan laſam conſcientiam, vel etiam in craſſa fuit ignorantia;ſi audeat celebra-
13 re,cũ ſe exponat periculo, efficitur irregularis à ſolo Papa diſpenſandus, ca. apoſtolicæ de cler.excomm min. c. veritatis.de dol.& contum.Spec.in d.§.iuxta verſ.vt autem in hac: cognoſcitur autem craſſa,vel erronea ignorantia,ſi cũ eſſet citatus perẽptorie, ſe nõ exhibuit iudici;nec procuratorẽ miſit,aut ſi quomodolibet ſciuit proceſſum cõtra ſe formari,nam non proderit illi, quod ignorauerit decretum, & ſententiam excommunicationis;ita Spec.ibi ſcribit.

Dubitans vero ex dubio iuris, an ſit excommunicatus,ſi audeat celebrare; non ſemper eſt irregularis,pone caſum,
14 volo percutere clericũ, & laicum percutio.Si ego mente mea dubius ſim, an inciderim in canonem excommunicationis, & in tali dubio audeã celebrare.
15 pecco.Sed non efficior irregularis, ex ſententia Ioa.de Lignan. quem ſequitur Bern. & Innoc. & cum iſtis Fed. de Sen. conſil.13.vt probat Abb.in c.ſi vero, de ſent.excommun.Silu.in verb. excommunicatio.6.verſ.ſciendum eſt.Quarto verſic.Secundo in fi.& eſt ratio,quia in veritate non ſum excommunicatus, quando percuſſus eſt laicus,& ideo cum in irregularitate conſideretur potius factum, quàm intentio, irregularitas non naſcitur ex celebratione illa,quæ in veritate non eſt facta in cenſura excommunicationis: Quod ſi ad altare accedens nul-
16 lius ſit conſcius culpæ,vel excommunicationis; ſed in curſu miſſæ incidit in memoriã alicuius culpæ, vnde adducitur in cognitionem ſe eſſe excommunicatũ; nec tenetur dimittere miſſam,nec ex illa celebratione fit irregularis. Silueſt.in verb.Euchariſtia 2.q.7.poſt Hog. in ca. nihil.7. q. 1. quia hæc videtur probabilis ignorantia,quę excuſat celebrantem inno-

innodatum hac cenſura d. c. apoſtolicæ. de cler. excommun. min.

Illi vero excommunicati, qui prætendunt ſe nulliter, vel iniuſte fuiſſe excommunicatos, ſi celebrent etiam ſine contẽptu fiunt irregulares tam in foro iudiciali, quam conſcientiæ, niſi forte ſententia excommunicatoris contineret expreſſum & euidentem errorem, vt plene per Borgaſ. de diſpenſ. par. 6. tit. de cler. excom. num. 17. 18. 19.

Hæc de ipſis excommunicatis; ſed maior dubitatio eſt in illis, qui nominatim excommunicato celebranti miniſtrant, aut patiuntur, dum celebrant ſibi miniſtrari à nominatim excommunicato: In qua re illud præmittendum eſt, quod participans in diuinis cum nominatim excommunicato, etiam ipſe ſit excommunicatus minori excommun. ita quod ſit ineligibilis, & inhabilis ad omnia beneficia, & eccleſiaſticas dignitates, & ſacramenta ſuſcipienda, quod ſatis ſonat in irregularitatem, vt diximus in prin. huius cap. Rurſum præmittendum eſt, quod tripliciter quis participare dicitur cum excommunicato in crimine, ſ. ante
17 factum, poſt factum, & in ipſo facto, vt docet Silu. in verb. excommunicatio. 8. §. ſciendum eſt tertio. Ideo qui participat excommunicato in eo facto, & crimine per quod excommunicatus ſit irregularis, ipſe participans ſit etiam irregularis per ſocietatem delicti. cap. nuper. de ſent. excommunicat. gloſ. in capitu. ſignificauit. de ſentent. excommunicat. & comprobatur. in cap. ſecundo. de apoſt. Nam qui rebaptizat ſit excommunicatus, & irregularis, & qui ei miniſtrat eandem contrahit cenſuram, vt ibi, & hoc videtur placere Specul. in tit. de diſpenſ. §. iuxta. verſ. vt autem in hac: & eandem ſcilicet ſententiam, quod miniſtrans nominatim excommunicato celebranti, vel celebrans permittens ſibi miniſtrari ab huiuſmodi excommunicato, ſiat irregularis, expreſſim ſcripſit Archiep. Flor. in tract. de cenſ. & irregul. c. 87. paulo ante fin. cuius ſententiæ potius ſubſcribo, quam Ioan. Andreæ qui dixit contrarium in addit. ad Specul. in d. §. iuxta. ad verſ. vt autem in hac nam citat illum text. in dicto cap. is qui. de ſent. excomm. lib. 6. vbi text. loquitur de celebrante coram excommunicato, q per talem præſentiam non miniſtrat celebranti, nec miniſtratur ei: vnde cum ſit leuius crimen, quam miniſtrare excommunicato celebranti; vel pati ſibi miniſtrari ab excommunicato, vt patet ad ſenſum, ideo glo. in d. cap. is qui, melius ſentit in contrarium eius quod ſentit Io. Andr. prædicto loco. Et ideo conſequitur, vt in prædictis primis caſibus contrahatur irregularitas, at in iſto caſu celebrando, ſcilicet coram excommunicato, non contrahatur, iuxta verba dicti capit. is qui. incurrit tamen maximum crimen irregularitati proximum: Nam ex eo quod ad diuina officia, quis admittit excommunicatum publice, ſit ipſe quoque excommunicatus capit. Epiſcoporum. de priuileg. libro ſexto, non ſolum minore excommunicatione, quaſi in oratione participans excommunicato, ſed etiam maiori, ex illo canone poſſet excommunicari: propterea ſicut, & cæteri excommunicati, ita hic quoque multam contrahit maculam proximam irregularitati, per gloſ. in dicto capitul. is qui. nam ex iſta celebratione perdit ius ingrediendi Eccleſiam. vnde ſi poſtea in hac cenſura celebret, fiet etiam vere irregularis, vt tradit glo. in d. c. Epiſcoporum. in verb. ingreſſum.

Quæ

Quæ omnia procedunt in excommunicatione fulminata ab inferiore à Papa; alioqui excommunicato nominatim à Papa, ſi quis communicet, diuina officia celebrando coram eo, fit vere excó-
18 municatus, & irregularis, tex. & ibi Abb. in c. ſignificauit. de ſent. excommu. Specul. in d. §. iuxta. verſic. quod autem dixi; cui ſententiæ omnes ferè conſentiunt, vt atteſtatur Silu. in verb. excommunicatio. 7. verſic. ſexta, & eſt ratio, q̃a
19 excommunicatus durante excommunicatione ponitur inter irregulares, quia nec ꝓmoueri poteſt, nec promotus exercere, vt dixi in princ. huius c. ideo & hic celebrans coram excommunicato à Papa, cum fiat excommunicatus, nec promoueri, nec exercere ſuos ordines vlterius poterit; donec abſoluatur; quæ res parum differt ab irregularitate, vt diximus in princ. huius operis in Reg. 15.

Præterea dico, quod ſi quis corã Epiſcopo nominatim excommunicato celebret, & in benedictionibus annuat illi,
20 quaſi ab eo auctoritatem benedicẽdi accipiat, vt fieri ſolet, gl. in verb. benedicere. diſtin. 95. cap. ecce. & docuit Nicol. I. Papa in epiſtola ad Michaelem Imperatorem dico effici irregularem, nam hoc eſt participare in delicto cũ excommunicato, qui dando tales benedictiones efficitur irregularis. Abb. in c. fi. de exceſſ. prælat. & diximus alias in materia ſuſpẽſionum, in nona extenſione. Vnde & Epiſcopus, & hic ſacerdos, qui ab eo benedictionem ſuſcipit in miſſa, eadem nota vruntur, quia eiuſdem delicti participes ſunt, & eſt gl. in clem. Archiepiſcopo, in verb. celebrari. de priuileg. & poſt eam etiam Petr. de Ancharan. not. 3. Et ex ijs conſtare poteſt, quod quiſquis ſciens audit diuina officia, miſſam, vel ſuſcipit ſacramenta ab eo; qui eſt excommunicatus nominatim, ipſe quoq; efficitur excommunicatus, & incapax omnium ſacramentorum, & ordinum, & ſic ad eandem irregularitatem pertinet, iuxta pręmiſſa.

Hoc loco opportunum eſſet ſingulos excommunicationum caſus adſcribere, Sed quia nimis longa eſſet relatio, & ferè omnes retulit Armill. nouiſſime poſt Silu. & Archiep. Florent. & præ cæteris fuſius, & accuratius Nauarr. in ſuo Manuali & catecheſis Neapolitan. quæ etiã eas enarrat, quæ ſunt extra corpus iuris ad eos lectorem reijcio. Admoneo tamẽ pium quemque lectorem, ſtudere quam diligentius poſſit, ne vlla excommunicatione iuris, canonis, vel iudicis illaqueari ſe permittat; nam nil eſt illa diſcriminoſius animæ, quoniã ob eam, nil ei ꝓ-
22 deſſe poſſunt Eccleſiæ ſuffragia. cap. omnis. 11. q. 3. fit enim membrum diaboli, qui ipſa eſt innodatus. glo. in d. c. dilecti. eſt quæ omnium pœnarum, quas Eccle-
23 ſia infligere poſſit, maxima. c. corripiantur. 24. q. 3. Quæ enim iure ciuili mortis corporalis pęna eſt, ea iure canonico eſt excommunicatio, & tanto maior, quanto plus eſt animam occidere, quam corpus; nam ab vna harum pœnarum ad alteram trahi argumentum poteſt. Abb. in c. per venerabilẽ. colum. 3. qui fil. ſint legitim. & ideo ſi canones excommunicationem comminantur alicui delicto, poteſt, & princeps etiã mortem corporalem comminari, aliquando tamen excommunicatio ſolam ſuſpenſionem ſignificat. c. quicquid. 1. q. 1. & ibid. gloſ. diſt. 23. c. eccleſiaſtica, cum gl. & Doct. Diaz praxi canon c. 33. & eo caſu circa irregularitatem erit tractandum ſicut tractauimus alias de ſuſpenſionibus.

De

Digitized by Google

De depoſitis, vel degradatis.

CAP. XXII.

1 *Depoſitus, & degradatus quomodo differant.*
Clerus in primitiua Eccleſia catalogo adſcribebatur.
2 *Degradatio quomodo fiat.*
Degradatio in foro ſeculari aequiualet, ſeparationi animę a corpore.
Degradatus eſt pluſquam irregularis.
3 *Depoſitus eſt irregularis indiſpenſabilis dicendo miſſam, imo & non dicendo, ſi verba conſecrationis proferat animo conſecrandi extra miſſam.*
4 *Ordines minores recipiunt depoſitionem.*
Depoſitus perpetuo manet depoſitus.
Aaron fuit depoſitus ſed poſtea reſtitutus.
Depoſiti multi inſignes reſtituti ſunt.
Depoſiti reſtitutio ad ordines per ſolum Papam fit.
Depoſitus Epiſcopus, vel Cardinalis quomodo reſtituantur.
5 *Depoſiti reſtitutio ad beneficium requirit conſenſum patroni.*
6 *Depoſitus reſtitutus ad ordines non intelligitur reſtitutus ad beneficia & reſtitutus ad beneficia, non intelligitur ad prelaturas.*
Depoſitus reſtitutus ſimpliciter, non cenſetur reſtitutus ad ordines, vel beneficia, ſed ad ſolam communionem.
Depoſiti reſtitutio non ſuffragatur ſi fuerit degradatus.
Depoſitio quandoque pro ſuſpenſione accipitur.
8 *Depoſitio à certo ordine, includit omnes ſuperiores.*
Epiſcopus depoſitus à Pontificalibus, ſacerdotalia exercebit.
Depoſitio ſeu degradatio non aufert characterem.
9 *Degradatus conſecrans vere conficit.*
Epiſcopalis conſecratio non imprimit characterem, & tamen Epiſcopus degradatus, ſi quid facit efficaciter facit.

DEpoſitus, & degradatus eo ſolo differunt, quod depoſitio fiat verbis tantum, Degradatio vero etiam actu. Nam cum Eccleſia declarat aliquem à clero excluſum eſſe, ex hoc dicitur depoſitus, quia in clericorum numero vlterius non habetur; primitiua enim Eccleſia vniuerſum clerum Catalogo inſcribebat, a quo ſi quis deponendus erat delebatur, vt conſtat Concil. Agathenſi, can. 1. & ſcripſit Hug. & Archidia. in c. contumaces. diſt. 50. vt aperte conſtat ex S. Aug. Epiſt. 137. habetur. c. nemo. 2. q. 1. At dicitur degradatus, q̃ñ
2 actuali quadam retrogradatione ordines quos ſuſcipit clericus, contrarijs, quibuſdam modis ei viſibiliter auferuntur, c. degradatio. de pœn. lib. 6. & hoc modo hæc inter ſe differre conſtat, Concil. Trid. ſeſſ. 13. c. 4. de reformat. Differunt etiam quia depoſitio ſignificat tantum honoris, & dignitatis priuationem; at degradatio in foro Eccleſiæ idem valet, quod in foro ſæculari ſeparatio animæ à corpore. Ioan. Andr. & Doct. in c. vt inquiſitionis. colum. 1. de hære. in 6. refert Felyn. in c. in nonnullis. de Iudæis. verſ. in gl. fin.

Quiſquis igitur depoſitus, vel degradatus eſt, hoc ipſo efficitur irregularis; nam nec promoueri poteſt ad alios ordines, nec quos olim ſuſceperat exercere; quandoquidem licet character, qui indelebilis, eſt, maneat: tamen perditur omnis facultas eum exercendi: Ideo ſi auſus fuerit miniſtrare, q. depoſitus eſt, fieret etiam noua irregularitate adeo illaqueatus, vt nec poſt peractam condignam pœnitentiam poſſet diſpenſationẽ obtinere, c. accedens. diſt. 50. ſed etſi miſſam non audeat dicere, ſed Euchariſtiã conficiat ſine miſſa; efficitur etiã denuo irregularis. Anton. Flor. in tract. de cenſ. cap. 87. Quinimmo etſi non adminiſtret vllum ordinem, ſed confugiat ad principem ſæcularem, eo ſolo fiet longe magis irregularis amiſſa omni ſpe reſtitutio-
3 nis, ſeu diſpenſationis, c. ſi quis à ꝓprio 21. q. 5. qui canon exceptus eſt à ſacro Con-

Concil. Antiocheno c. 12. Idem probatur in c. ſi quis Epiſcopus. ead. q. 5. Quæ 4 vera ſunt non ſolum in ipſis maiorib. ordinib. ſed etiam in minoribus, nam & minores ordines depoſitionis pœnam aliquando recipiunt. Abb. in c. cum non ab homine. colum. 1. de iudic. verſ. nota de ratione, citat. c. 2. de cler. excommun. min. & Spec. in titul. de diſpenſ. §. iuxta. verſ. quid ſi diaconus. & verſ. ſeq. de qua re eſt tex. in c. Epiſcopus presbyter. 11. q. 3. & diſt. 24. c. vlt.

Vnde hæc cenſura in Eccleſia militãte grauiſſima putatur; nam qui ſemel depoſitus ſit, ꝑpetuo depoſitus manet; glo. in c. ſi lapſis. diſt. 50. quã citat, & probat Dec. in cap. at ſi clerici. in not. 5. de iud. Hoc enim regulare eſt, vt depoſitus ad clerũ redire, & reſtitui non ſoleat. ca. qui ſemel, & c. presbyterum. & c. peruenit. diſtin. 50. quod & iure ciuili probatur. l. quicumque. C. de Epiſco. & cler. quin ſi redierit ad beneficia, a quibus fuit depoſitus, traditur perpetuo in monaſterio, etiam ſi ſit Epiſcopus d. l. quæ tamen nõ adſtringit, niſi Eccleſia ſequi velit huiuſmodi ciuilem legem.

Quandoque tamen diſpenſatio poſt peractam pœnitentiam, in verbali depoſitione obtineri poteſt, ſ. vt in clero communionem recipiat, ſed non ordinum executionem. d. c. accedens. quandoque etiam vt exercere poſſit, ſi Papæ id expedire videbitur. Nam olim Aaron Idololatriæ reus, Exod. c. 32. reſtitutus eſt, ad adminiſtrationem ſacerdotij cap. ſi poſt. diſt. 50. ſed & in nouo teſtamento multi à gradu ſuo depoſiti, poſt pœnitentiam condignam reſtituti ſunt, quos Gratianus commemorat. in c. Ioannes. diſt. 50. Nam & Athanaſius cenſuerat illos Epiſcopos, qui vere conuerterentur ab Arrianis, ad fidẽ catholicam reſtitui poſſe, aſſentiẽtibus Macedoniæ, & Achaię Epi 5 ſcopis vniuerſis; cui ſubſcribit Baſil. in epiſt. 75. ad Neoceſarienſes, ſed hæc reſtitutio, non niſi a Papa fieri poteſt. Archid. in c. clericus. 2. diſt. 46. glo. in c. contumaces, diſt. 50. in fi. præſertim, ſi ſolenniter ea depoſitio facta fuerit, ideſt cum cauſæ cognitione, & in publica ſententia: quandoquidem, licet Epiſcopus ipſe clericum depoſuerit, tamen reſtitutio à Papa fieri debet. Archid. in d. cap. contumaces. Angelica in verb. degradatus. verſ. vlt. Silu. in verb. degradatio. verſic. vltim. quod procedit in legitima, & iuſta depoſitione; alioqui ſi iniuſta fuerit, idẽ Epiſcopus, vel ſaltim Metropolitanus reſtituere illum poſſet, cum innocens repertus fuerit; videretur enim eo caſu potius ſententiæ correctio, quam diſpenſatio, vt probari videtur d. cap. Epiſcopus presbyter 11. q. 3.

In maiorib. vero dignitatibus, à quibus depoſitio per Papam fit, abſq; dubio reſtitutio fieri debet per eundem, & eadem fere ſolennitate, qua prima collatio dignitatis facta fuerat; vtputa ſi depoſitus fuerit Eps vel Cardinalis deberet conſiſtorialiter reſtitutio fieri, vt cõtigit ſub Leon. X. Bernardo Card. S. Crucis in Hieruſalem, & Federico Card. S. Theodori, quos cum Iulius II. ob ſchiſma depoſuiſſet ab ipſo Cardinalatu, Leo ipſos reſtituens priſtinæ dignitati iuſſit id conſiſtorio fieri; nam habitu, & tonſura more ſimplicium ſacerdotum, conſiſtorium ingredientes ibi purpureas veſtes receperunt, vt ſcribit Borgaſ. qui rei ipſi interfuit. de diſpenſa. part. 6. tit. de ſchiſm. in fin.

In illis igitur, qui legitime depoſiti ſunt, reſtitutio facta, multas recipit Interpretationes, nam ex Conc. Trid. ſupponit conſenſus eius, qui depoſuit, ſicut

in

in reſtitutione ſuſpẽſi, vel interdicti, ſeſſ. 14. c. 1. de reform. ita quando à beneficio depoſito facta eſt reſtitutio ſupponit conſenſum patroni, Abb. in c. ex trãſmiſſa. q. vlt. de renunt. quo inuito reſtitutio non ſuffragaretur, vt ibi. Reſtitutio
6 quoq; facta ad ordines, non extenderetur ad beneficia, & Reſtitutus ad beneficia, non intelligitur reſtitutus ad prælaturas, vel dignitates, & ſimpliciter reſtitutus, nõ intelligitũ ad ordines, vel beneficia, ſed ſolum ad communionem in clero. Abb. in c. litteras. col. 2. ad fin. de fil. presby. & reſtitutus, vel diſpenſatus ſup depoſitione, non cenſetur reſtitutus, vel diſpenſatus ſuper degradatione. Hoſt. quem refert Zab. in c. ad falſariorum. de crim. fal. & probat Borgaſ. de diſpenſ. p. 2. q. 10. de interpret. diſpenſ. num. 27.

Aliquando vero depoſitio ab vna, vel certis aliquib. ordinib. per Epiſcopum
7 fit, quo caſu, illud verbum depoſitio, potius ad ſuſpenſionem, vel interdictum pertinere videretur; quoniam ille adhuc maneret in clero, cum facultate adminiſtrãdi illos ordines, a quib. nõ eſſet depoſitus, vnde dicerem ipſum Epiſcopum hunc poſſe reſtituere, & a Papa longe facilius ſperandum, eiſdemque modis reintegrari, quibus ſuſpenſi, & interdicti. in qua re illud eſt animaduertendum,
8 quod depoſitio hæc facta a certo ordine, includeret omnes ſuperiores; at inferiores illi non prohiberentur, l. qui indignus. ff. de Senator. Anton. in c. vel non eſt. de temp. ordin. Tabien. in verb. ord. 3. ante fin. Ideo ſi Epiſcopus ab Epiſcopatu, vel Pontificalibus deponatur, ſacerdotio, & alijs inferioribus fungi poterit.

Eſt autem illud non prætermittendũ, quod nulla depoſitio, vel degradatio,
9 delere põt characterem iam impreſſum; & ideo etiam degradatus conſecrando perficiet ſacramentum. S. Tho. 3. q. 82. ita quod etiã ſi extra celebrationẽ miſſæ velit conficere corpus Chriſti, ex hoc ſolo facto incurrit nouã irregularitatem Archiep. Flor. in trac. de cenſ. & irregul. c. 87. verſ. 2. nota, & ſupra diximus.

Quinimmo, licet in Epiſcopali conſecratione non imprimatur character, tñ nec per depoſitionem, nec degradationem (conſecrationis eius reuerentia) illa amitti poteſt. S. Tho. 4. diſt. 25. q. 1. art. vlt. Vnde fit, vt quæ faciet Epiſcopus degradatus, ob reuerentiam cõſecrationis, facta dici poſſint, vt ea quæ ſacerdos degradatus facit.

Hoc loco opportunum eſſet adſcribere omnes caſus, in quibus ipſo iure depoſitio infligitur, vel in quibus quis eſt deponendus; verum quia nimis longa eſſet enarratio, lectorem reijcio ad glo. 15. q. 8. in ſumma. in verb. de vltima. & longe vberius tradit Specul. in Aureo Repertorio, in tit. de pœnit. in rub. caſus totius iuris, in quibus promoti deijciuntur, & deponuntur. Depoſitionis autem materiam fuſius tradit Abb. in c. cum non ab homine. de iudic.

De loco, in quo diuina exercentur.

CAP. XXIII.

1 *Miſſæ ſacrificium, & a ſacerdote, & ab Epiſcopo in ſacro loco fieri debet.*

Sacra loca dicuntur, cum Epiſcopi manu ſacrata ſunt, niſi Epiſcopus fuerit excommunicatus.

Oratoria ad diuinum cultum deputari per ordinarios debent, vt ibi miſſæ dici poſſit.

Altare portatile requiritur, vt miſſa dici poſſit.

2 *Miſſam dicens ſine altari conſecrato, deponitur.*

Altare erigens ſine manu Epiſcopi, degradatur.

Digitized by Google

3 *Miſſa in mari nullo modo dici poteſt, nec in vllo flumine.*

4 *Miſſa in priuato, nec à ſacerdote, nec ab Epiſcopo dici poteſt.*

5 *Stanislaus Card. & Epiſcopus Varminen. inuehitur contra faſtum, & ignauiam eorum, qui in priuato loco celebrari faciunt.*

Ordines ſacri conferri non poſſunt, niſi ſacro loco.

Epiſcopalis conſecratio vbi facienda.

Archiepiſcopi, & Primates in propria Eccleſia conſecrandi.

6 *Papa conſecrandus vbi reperitur Electus.*

Curia ibi eſt, vbi Papa.

7 *Papa conſecrari non poteſt loco interdicto, nec ibi eligi.*

Loco interdicto celebrans, fit irregularis, ita & in qualibet ſacramentorum adminiſtratione.

Loco interdicto ſolus baptiſmus, & pœnitentia adminiſtrantur.

Ordines minores priuatim conferri poſſunt in Eccleſia interdicta.

8 *Sepultura conceſſa loco interdicto inducit excommunicationem; idem ſi perſona ſit interdicta.*

Interdictum ceſſat quatuor feſtiuitatibus anni.

Loco interdicto nec horæ, nec alia eccleſiaſtica publice tractari poſſunt.

Loco interdicto, nec benedictiones frugum, nuptiarum, aut introductio mulieris poſt partum fieri poteſt.

9 *Loco interdicto non ſolum fiunt irregnlares, qui ſacerdotalia exercent, verum etiam ſuperiores permittentes.*

Irregularitas etiam ex alieno facto incurritur.

Interdictum, vt afficiat quot requirantur.

10 *Locus pollutus, ſi in eo quis celebret, non inducit irregularitatem.*

Loco aliquo ſi mandet Epiſcopus, ne quis ibi celebret, contraueuiens non fit irrenularis.

Loco interdicto contrauenieas incurrit irregularitatem, non autem peccatum mortale.

Epiſcopi titulares nuſquam propria auctoritate pontificalia poſſunt exercere.

Epiphanij, & Ioannis Chryſoſtomi diſcordia vnde orta.

11 *Epiſcopus in loco exempto, infra ſuam diœceſim pontificalia exercet, ſed non iuriſdictionalia.*

Notorium non tribuit iuriſdictionem in loco exempto.

12 *Epiſcopus poteſt punire delinquentes in loco exempto, quando delictum habet annexam excommunicationem.*

Epiſcopus in alia diœceſi, nil pontificaliter exercet.

Prælati omnes, quibus datur priuilegium minores ordines conferendi, non niſi in propria Eccleſia id poſſunt.

Cardinales ſuo iure minores ordines conferre poſſunt, ſed non niſi in proprijs titulis.

Altaris Sancti Ioannis Lateran. ſolus Papa poteſt miſſam dicere, idem in altari Sanct. Petri.

Loco, in quo Epiſcopus celebrauit, per totam illam diem, nemo alius admittitur ad celebrandum.

13 *Hæreſis Alexandrinorum putabat, non licere vltra vnam miſſam in qualibet Eccleſia dicendam fore.*

Miſſæ plures non ſunt niſi vnum ſacrificium.

Veſtes, quibus miſſa dicitur, non ſunt deferendæ extra Eccleſiam.

Sacerdos celebrans Epiſcopo præſente, benedictionem dare non poteſt.

Benedictio ſacerdotalis aufert peccata venialia.

14 *Legatus rediens à legatione ceſſat benedicere, ſtatim cum peruenit ad ciuitatem, vbi reſidet Papa.*

Rodulphus Cardin. reſidens à legatione Apuliæ populum Viterbien. benedixit, vbi Papa Clemens reſidebat.

Epiſcopatus non poteſt erigi infra terminos alterius Epiſcopatus, inuito Epiſcopo proprio.

15 *Epiſcopi duo eſſe non poſſunt eiuſdem ciuitatis, niſi vno caſu, vt hic.*

Græci, & Latini ſacerdotes in eadem Eccleſia vtrique celebrare non ſunt permittendi.

Epiſcopatus diuidi poſſunt, ratione maioris commoditatis.

Epiſcopatus vniri poſſunt propter nimiam vicinitatem.

16 *Patriarchæ fiunt in magnis prouincijs, vel regionibus.*

Archiepiſcopi, & Primates fiunt in prouincijs.

Epiſcopi fiunt ad celebres ciuitates.

Peregrini, & incogniti non permittuntur celebrare.

Peregrinari non congruit ſacerdotibus.

17 *Prædicare non permittuntur incogniti regulares, vel ſæculares.*

18 *Irregularis quis eſt vno, non in alio loco.*

Sepeliens excommunicatum ipſe quoque excommunicatus eſt; & hodie etiam irregularis.

Sepul-

Digitized by Google

Sepulturæ cui generi perſonarum prohibeatur.

19 *Sepeliens raptorum Eccleſiarum, priuatur ordinibus, & beneficio.*

Monacus habens peculium, vel illud non reſignans in articulo mortis, ſepeliri non poteſt.

Sepeliri non poteſt mortuus in peccato mortali.

20 *Duellantes non ſunt ſepeliendi.*

Tutorem clericum nominantes ſepeliri non poſſunt.

22 *Laici in Eccleſia ſepeliri non debent.*

Valentinianiſtæ hæretici negant vllum mortuũ ſepeliendum eſſe in Eccleſia.

MAgnum quid continet ipſa loci conditio in diuinis myſterijs peragendis; Geneſ. capit. vigeſimo octauo, & Exod. capit. 3. propterea multæ quoque irregularitates, ſeu canonica impedimenta, ob locum ipſum incurrere poſſumus: Nam miſſæ ſacrificium, nec ab epiſcopo, nec à ſacerdote in priuato loco celebrari poteſt: & non niſi in ſacro, Deuter. capit. duodecimo, & de conſecr. diſtinction. prima capit. ſicut, & capit. miſſarum: clarius Concil. Laodic. capit. quinquageſimo octauo. Sacra autem loca dicuntur, quæ vel Epiſcopi manu conſecrata ſunt, iuxta formam pontificalis, vt dict. capit. ſicut: vel benedicta ſunt per ſimplicem aquæ aſperſionem, cum oratione; gloſ. in capit. nemo Eccleſiam; de conſecrat. diſt. 1. quo ex textu conſtat, depoſitionem, ac deſignationem cum Crucis infixione facere locum Sacrum; vnde fit quod & ſi locus nondum ſit conſecratus, quoniam tamen ad diuinum tantum cultum deputatus eſt, in eo diuina myſteria exerceri poſſunt, ſi per ciuitatis ordinarios in oratorium conſtituatur. Cõcil. Trident. ſeſſ. 22. in decreto de obſeruandis, & euicandis in celebratione miſſæ; Ideo non cuique; prout lubet, oratoria ſibi conſtituere permiſſum eſt, neglecta ordinarij licentia. cap. quicumque, 16. q. 1.

Sed & ſi eccleſia, aut quilibet locus conſecretur, aut benedicatur ab epiſcopo notoriè excommunicatus; nemo poteſt ea in eccleſia, aut loco celebrare, nec quiſquam ſepeliri: Hoſt. & Pan. in cap. Conſuluiſti de conſecr. eccleſ. vel alt. quos approbat Silueſt. in ver. Conſecratio. 2. verſ. quintus, & verſ. ſexto quęritur.

Rurſum non omnis ſacer locus, etiã diuino cultui deputatus, ſtatim aptus eſt, vt in eo miſſa celebretur; nam ſaltim altare conſecratum requiritur chriſmate perunctum, & per manus Epiſcopi; ita quod ſi ſine altari conſecrato quis celebrare auſus fuerit, deponi debet ab officio, & beneficio, Cardin. in cap. fin. de celebr. miſſ. vt refert Diaz in praxi cánon. cap. 32.

Quinimmo clericus aut presbyter, qui ſponte altare erigit, omiſſa epiſcopi manu degradatur capit. presbyter 2. de conſecr. diſt. 1. merito cum hæc culpa adminiſtrantis ſine altari conſe-
2 crato per epiſcopum, inducat depoſitionem, & deijciat iam promotum, conſequens eſt, vt inducat aliquam irregularitatem; vt apparet ex Regulis generalibus, quas propoſuimus initio operis, Regul. quarta decima: Et quoniam primis Eccleſiæ temporibus in omnium rerum penuria, amiſſis Eccleſijs ſacrificia fieri cum toto apparatu non poterant, ob tyrannicas perſecutiones celebrant, vt poterant, vt ſcribit Victor Vitenſis Epiſcopus libr. primo de perſecution. Vand. his verbis. Cœperunt qualiter poterant, & vbi poterant ablatis Eccleſijs diuina myſteria celebrare:

Patriarchæ in propria Eccleſia conſecrari debent.d.c.vlt.diſt.51. & c. pudenda. 24.q.1.text. in d.ca. ſi Archiepiſcopus. Silu.in verb.conſecratio.1.q.2. ex ſententia Raym.in tit.de temp.ordin.verſ.primates.quo loco ait non alibi conſecrandos iſtos,quam vbi ſpecialiter ſuo diplomate Papa mandauerit.arg.d.c. pudenda. Hodie tamen ex Concil.Trid.ſeſſ.23. c.2.de reform.omnes iſtæ dignitates pari iure procedunt in munere conſecrationis:nam tam in eccleſia titulari, quã in prouincia fieri poſſunt.

Papa vero eo loco conſecrandus eſt,
6 vbi reperitur elect⁹,& inthronizatus;videlicet vbicumque prædeceſſor eſt mortuus,etiam ſi extra curiam Rom. ibidẽ noui Pontificis electio facienda eſt.ſ. in Cathedrali illius diœceſis, in cuius terminis mors ſubſecuta eſt.diſ.23.c.in nomine,& c.vbi periculum. de elect. lib.6. ibi .n. curia eſſe videtur,vbi Papa, arg. 93.diſt.c.legimus.prope fin. quod habet locum,etiam ſi Papa itineraretur,etiam ſi per ſolum tranſitum,ibi forte ſubſtitiſſet.Spec.tradit.in d. c.vbi periculum, in ſpeciali 13.num.46.Regularius tamen Papa Romę,vt in propria ſede conſecrari debet;ſi cõmode id fieri poteſt,Raym. in d.tit.de temp.ordin.verſ.Papa.

Sed hæc de locis ſacris dicta circa ordines,& conſecrationes dãdas,vera ſunt ſi locus ille ſacer interdictus nõ ſit;alioqui nec ordines, nec conſecratio: quinimmo:nec ipſa Pontificis electio fieri eo
7 loco poteſt,licet facta poſtea teneat.d.c. vbi periculum.§.porro.vbi gl.de qua re fuſius hoc loco tractari occaſio nobis ſuadet;Nam locus interdictus, ſiue Eccleſia ſit,ſiue cœmeterium, perinde eſt, ac ſi ſacer non eſſet,quoad hoc, vt diuina miſteria, vel ſepulturæ agi poſſint: imo quiſquis auſus ſit in loco interdicto celebrare, aut quælibet diuina myſteria facere,efficitur penitus irregularis. c. is qui de ſent.excommun. lib.6. Specul. in tit.de diſpenſ.§.iuxta. verſic. Sed quæro vtrum is;nam qui interdicto contrauenit,ipſo facto eſt ſuſpenſus.d.c.is qui.Io. Andr.in addit.ad Specul. ad d. verſ. Sed quæro vtrum is.Feder.de Sen.conſ.231. nec ſolum fit irregularis ex ipſis miſſarum ſacrificijs. Sed & ex cuiuſcumque ſacramenti adminiſtratione, vtputa ordines conferendo,etiam minores. Petr. de Palud.4.diſt. 18.q.8. artic.5.concluſione 6.& magis hæc vera eſt ſententia, quam contraria,quæ licet habeat aliqua fundamenta pro ſe, vt tradit Abb. in c. non eſt,de ſponſal. tamẽ iſta eſt veriori. Armill. in verb. interdictum. nume.46. Silueſt.in verb. interdictum.5.q.7. verſ. 6.& patet ex d.cap.non eſt.in quo ſolus baptiſmus, & pœnitentia excipiuntur,& in cap.quod in te.de pœni.& remiſſ.confirmatio quoque excipitur. c.quoniam. de ſent.excommun.lib.6. vnde bene ſequitur,quod ſacramẽtum ordinis in Eccleſia interdicta conferri non poſſit, prę ſertim,quia capitula iſta ſunt confirmata,p c.vlt.de ſent.excom.lib.6.in fi. poſſet tamẽ hic ordinator excuſari ab irregularitate in minorib.ordinib.cõferẽdis in Eccleſia interdicta, ſi ipſe ſub illo interdicto nõ contineã, & ordinatio ſit priuata,nõ generalis,vel publica, & ianuis clauſis.arg.d.c.quod in te.& d.c.vlt.

Iſta quoque irregularitatis cenſura eos afficit,qui in Eccleſia interdicta,aut
8 cęmeterio ſepulturam concedunt, vel etiam in Eccleſia, vel cœmeterio non interdicto ad ſepulturam admittũt perſonam interdictam: nam cum ipſo iure ob hoc fiant excõicati, ex Concil. Vien. habetur in clem.1. de ſepult. ſequitur ꝙ ſint irregulares eodem modo, quo &

S 3 cæteri

Digitized by Google

cæteri excõicati:qui nec promoueri,nec promoti exercere poſſunt:vt ſuo loco diximus ; niſi forſan quatuor diebus anni , ſcilicet Natiuitatis Domini , Reſurrectionis,Pẽtecoſtes,& Aſſũptionis Mariæ d.c.vlt.Sed Io.And. Gem.& Ligna. contrarium ſentiunt,ẽt in iſtis dieb.non licere,quaſi expreſſim id nõ dixeris tex.d.c. vlt. vnde manet antiqui canones in ſuo robore,quod nullo tempore ſepultura concedatur in interdicto loco: & ita videtur cum iſtis ſentire Sil.in verb.interdictum.5.q.2.verſ.Quartum.

Eadem quoque irregularitas infligitur illis,qui faciunt in loco interdicto illa,quæ ſine miſſa,& ſacramentorum adminiſtratione fiunt , vtputa celebrando diuina officia,vel horas publicè, eodem modo,quo ſolent extra interdictũ; idem ſi quæcumque faciant , quæ pendent ab executione ordinum maiorum ; vel minorum, etiam ſola iuriſdictionalia,abſoluendo ab excõicatione,vel excommunicando, iuxta modum ſacerdotalem,non autem iuxta modum iudicialem ; quia cum fungantur proprio ordine in loco interdicto, fiunt irregulares:ſimiliter benedictiones quarumcumque rerum , ſacerdotali modo factæ , introductio mulieris poſt partum in Eccleſiam interdictam,benedictiones virginum,vel etiam campanarum, aut paramentorum eccleſiaſticorum,ac ſimilium inducunt irregularitatem, vt latius tradit Silu. in verb. interdictũ.5.q.4.verſ. Primũ. poſt Abb. in c 2.de cler.excommu.miniſt. ex ijs.n. adminiſtrationib. videtur interdictum violari, & conſequẽter naſcitur hæc irregularitas; per quam quis fit ineligibilis, & impoſtulabilis.c.1.de poſtul.prælat. & c.tanta.de exceſſ.prælat.Spec.in d.§.iuxta. verſ.quid ſi ſacerdos.

Quæ oĩa in tantum vera ſunt , vt etiã ſuperiores.qui ſciẽtes ſuos ſubditos hæc
9 facere contra interdictum, tolerãdo patiuntur, per patientiam iſtam fiunt ipſi quoque irregulares ex ſententia Fed. de Sen.d.conſil. 231. & licet Io. And.in addit.ad Spec.in d.§.iuxta.ad d.verſic. ſed quæritur vtrum ſentiat non effici irregulares;tñ tutius eſt,vt credantur irregulares,ſi non fecerint quantum in ipſis eſt , vt in loco interdicto diuina non celebrentur;tam enim in culpa eſt, qui facit , quam qui cum poteſt,non obſiſtit erranti.c.error,cum duob.ſeq.diſt.83.præſertim , quia etiam irregularitas ex alieno facto infligitur quandoq; nobis , vt ſcribit Spec.in c.& ſi pignorationes,de iniur. & dam.dat.lib.6.

Ad hoc tamen , vt iſtæ interdictorum irregularitates habeant locum, requirũtur iſta duo neceſſaria:primo quod interdictum ſit factum per hæc verba,interdico,interdicimus, vel interdictum declaramus : ſecundo quod tale interdictũ ſit publicatum;alioquin ẽt ſi in canone,vel edicto,ſit pœna interdicti ipſo iure incurrenda; tñ numquã habet effectũ ſuũ tale interdictum, niſi poſt actualem publicationẽ,vt diximus ſupra hoc lib.c.20.Requiritur etiã hoc interdictum eſſe ꝑ modum cenſuræ,ſecus ſi per modum execrationis,i. ſi polluatur Eccleſia: nam ꝑ celebrationem diuinorum officiorum in
10 Eccleſia,vel cęmeterio polluto nulla naſcit̃ irregularitas.Spec. in d. §. iuxta. verſ.quæ aũt dicimus de loco,tex.in d.c. is qui,de ſent.exco.in 6. Et eſt ratio, q̃a tale interdictũ eſt à ſolo canone. Silu.in verb.interdictũ.4.verſ.Tertio quæritur. Vnde non ligat ad hanc pęnam irregularitatis, niſi poſtquã interdictũ hoc fuerit iuridice publicatũ, vt proxime dicebamus Propterea etiã ſi ſuperior iubeat ne in tali Eccleſia quis celebret; tñ contraueniens

Digitized by Google

trauenientes non fiũt irregulares. Spec. d.§. iuxta verſ. quæ autem dicimus: hoc tñ verum eſt, quod peccãt mortaliter cõtra præceptum ſuperioris, argumẽto Cõcil. Trid. ſeſſ. 14. c. 1. de reform. ſed in vero interdicto incurritur vera irregularitas cõtraueniẽdo, non autem peccatum mortale. Caietan. in Sum. in verb. interdictum, & refert Armil. in verb. interdictum num. 65. quod eſt notandum.

Sunt præter hæc alia quoq; impedimẽta canonica, quæ proueniunt ab ipſa cõditione loci, vtputa ſi quis velit eo loco diuina exercere officia, vbi nullum ius, nullamue iuriſdictionem habet. Nam ex Conc. Trid. ſeſſ. 14. c. 2. de reform. Titulares Epiſcopi, qui populo, ac Clero carent, nullo loco, ſine ordinariorum licentia ordines conferre poſſunt, etiam ſi locus, vbi conferre velint, nullius Diœceſis ſit. quinimmo contrauenıẽtes per annum ab executione Pontificalium ipſo iure ſuſpenſi ſunt: & alij, qui ab iſtis promoti ſunt arbitrio ſuperioris manẽt ſuſpenſi, ne exercere poſſint ordines ſuſceptos. ibid. & ſeſſ. 6. c. 5. de reform. iſtæ enim ordinationes factæ in loco ſibi nõ ſubiecto, videntur irritæ, & non canonicæ. arg. c. Epiſcopum 9. q. 2. qui canõ excerptus eſt ex Concil. Antiocheno c. 22. nam & Ioannes Chryſoſtomus Epiphanio crimen obiecit, quod ſe inſcio in ſua Eccleſia ordinationem feciſſet, & quod ipſo non iubente auctoritate propria ſacra celebraſſet, vt ſcripſit Caſſiod. hiſt. tripart. lib. 10. c. 12. Socrat. lib. 6. cap. 13. quanquam illa Epiphanij ordinatio, aliqua ratione excuſari potuiſſet; vt habẽt in cap. Lugdunenſis. 9. q. 2. ſcilicet ſpe ratihabitionis, vt ſe excuſat idem Epiphanius, in Epiſt. ad Ioannem Hieroſolymitanum.

Ad hoc etiam impedimenti genus ſpectat locus quilibet exemptus. Nam Epiſcopus in loco infra ſuam Diœceſim exempto, licet celebrare Pontificaliter poſſit, & benedicere ex Concil. Viennen.
11 habetur in cle. Archiepiſcopo de priu. Tamen inuitis ipſis exemptis ordines conferre non poteſt, nec aliud quidpiam ibi Pontificale facere, circa iuriſdictionalia, nec etiam corrigere poteſt delicta, quantumuis notoria, commiſſa in exempto loco; quia in alieno territorio commiſſa videntur. c. poſtulaſti. de for. com. ex ſententia Anchar. & Gemin. in c. Epiſcoporum. de priuileg. in 6. notorium. n. non tribuit iuriſdictionem in loco exempto, ſicut nec extra territorium. d. c. poſtulaſti, & c. 1. de priuileg. vt ſcribit Nicolaus Dionyſij de Peruſio vir canonũ peritiſſimus, & vetuſtus, in d. c. Epiſcoporum. col. 3. Vno tamen caſu delinquen-
12 tes in loco exempto poſſunt ab Epiſcopo puniri. Nam ſi delictum illud habeat annexam excommunicationem, Epiſcopus poterit interdicere delinquenti omnem adminiſtrationem interdictam excõicatis, & eundem publicauit, vt ab omnibus euitetur. Ant. & Imol. in clem. 1. de off. ord. in aliena vero diœceſi omnino non poterit Epiſcopus Põtificalia inſcio ordinario exercere. diſt. 92. c. ſi quis ordinatus; cũ duob. ſeq. Conc. Trid. d. ſeſſ. 6. c. 5. de refor. quo canone qui aliter fecerit, ipſo iure ſuſpenditur ab exercitio Põtificalium.

Qua ratione Abbates, atq; alij prælati quib. iure, vel priuilegio cõceditur minores ordines conferre, nullibi id poſſunt, niſi in ſola Eccleſia ꝓpria c. qm̃. diſt. 69. & de ætat. & qual. c. cũ cõtingat. nec ob id poſſunt alibi benedicere publicè, nec vlla Põtificalia exercere, tex. & gl. c. Abbates. de priuil. lib. 6. Idẽ dicendũ eſt, de omnib. Archipſbyteris, Archidiaconis,

vel præpoſitis,qui minores ordines con ferre poſſunt,aut baculum, ac mitrã deferre.Idẽ,& de Cardinalib. quib.iure cõ ceſſum eſt eoſdẽ ordines dare: nam nũquam,niſi infra proprias prochias id facere poſſunt,gl.2.in d.c.Abbates. ſed de illis melius expreſſit Conc. Trid.ſeſſ.23. c. 10. de ref. Iſti aũt inuitati in clauſtris aliorum exẽptorum, hæc poterunt agere ſuo iure, etiã non requiſito Diœceſano,ex ſententia Lau.Hoſt.& Io.quos refert Gemin.in d. c. Abbates.verſ.quid ſi Abbas.

Ad hanc eandẽ materiã illud canonicũ impedimentũ ſpectat: quod priuilegio,& veneratione Põtificalis dignitatis cõpetit:nã in altari Eccleſię Lateran.nemo præter Romanũ Põtificẽ celebrare miſſam põt ex decreto Silueſtri.I.Papæ, vt refertur in lectionib. dedicationis,nona Nouẽbris.Idẽ quoq;eſt in altari, ſub quo iacẽt corpora Apoſtolorũ in Vaticano. Sed & Epalis dignitatis priuilegio cõpetit,illo in altari vbi Eps miſsã celebrauerit,ſiue Põtificalẽ, ſiue ſimplicẽ:nã in illo,eadẽ die,ſimplex ſacerdos celebrare nõ permittitur, niſi vrgente neceſſitate;aut de ipſius epi licẽtia.c.vlt.de conſec.diſt.2.Conc.Antiſiod.c.10.quod ita demũ verũ eſt, ſi Eps conſecrationẽ corporis, & ſanguinis pfecerit:alioq,ſi incẽda miſſa ſubito defecerit morte,aut ſubito caſu;poterit ſacerdos eodẽ loco, & ad eandẽ miſſam ſubſtitui: & eã complere,vel etiã aliam alius dicere poterit
13 gl.not.in d.c.vlt.arg.c. nihil.7.q.1.quia epi miſſa ibi dicta non videtur, vbi eps non conſecrauit, de ijs Alberic.in verb. Epiſcopa lis ordo,circa fi.

Cauendum tñ eſt nobis,ne incidamus in errorẽ Alexandrinorũ; qui vnã tantũ miſſam in qualibet Eccleſia dicendam putabãt;quos redarguit Leo Papa epiſt. 79.c.2.tex.in c.neceſſe,de conſec.diſt.1. Nã magna copia fideliũ,& incõmoditas locorum & multiplicata deuotio, vt ad idẽ,vel diuerſa altaria per plures miſſæ, celebrentur,piẽtiſſime induxit.Nam qd aliud ſunt plures miſſæ; quam vnum ſacrificium? & vnius Chriſti immolatio c.in Chriſto.de conſec.diſt.2. Conc.Tri. ſeſſ.22.c.2.de ſacrific.miſſ.

Locus quoque conſideratur, non ſolum in ſacrificio,ſed etiã in ipſis ſacrificij veſtib. deferendis: nam ſacerdos illis indutus Eccleſiam egredi nõ poteſt lege diuina;& ita ſtatuit Stephan. I. vt refert Ioãnes in vita eius Põtificis;& ita quoq; decreuit Conc.Remen.c.4. ponit Iuo in ſuo decreto lib.2.c.117.Burc.li.2. c.50.

Loci quoq;ratione ſacerdos miſſam dicens,epiſcopo præſente, benedictionẽ impendere non põt,c. cum ad celebrandas.de conſecr.diſtin.1. Alberic.in verb. Epiſcopalis ordo,circa fin. nam cum benedictio habeat in ſe quãdam vim auferẽdi peccata venalia, ſi deuote ſuſcipiatur,Specul.in Repertorio Aureo, tit.de pœnit.& remiſſ.§.ſcire.verſic.alias,& in procem. Sexti libri. & ſit ſignũ ſuperioritatis,c.denique.diſt.21. non eſt ęquum ſacerdotem, prælati officio vti ſupra epiſcopum,qui illo eſt ſuperior.Conc.Trid. ſeſſ.23.can.7. & ideo debita licentia obtenta(quæ ſolo nutu fit.d.c.denique)presbyter benedictionem impendere poteſt & eandem vim habebit in abluendis venialibus.c.ecce.95.diſt.vbi gl.in verb.benedicere. Eadem quoque ratione ſacerdos,ſi eodem loco præſens ſit epiſcopus ſignare non poteſt pueros vel infantes, diſt. 95. c. vlt.Minor etenim auctoritas ceſſare debet,vbi maior eſt; quamquam in Eccleſia Rom.& Catholica, nec etiã abſente Epo ſacerdos chriſmate in frõte linire poteſt,Conc.Trid.ſeſſ.7. canon.3. nulla

Digitized by Google

nulla quamtumuis immemorabili con-
14 ſuetudine ſuffragante, cap.quanto;de conſuet. Et ideo legatus à legatione rediens, ſtatim atque portam Romæ ingreditur, vltra populum non benedicit: Idem in omni ciuitate, vbi Papa exiſtit: Poteſt tamen conſentiente Papa, etiã ibi benedicere, vt olim fecerat Rodulphus Alban. Epiſcopus, dum rediret à legatione Apuliæ, ingreſſus Viterbium, vbi Clemens IIII. reſidebat, populum benedicebat non ſuo iure, ſed Papæ conſenſu: Specul. in tit. de legat. §. finitur, verſ. vidi tamen.

Ad idem loci impedimentũ ſpectat, quod nullus Epiſcopatus erigi poteſt, infra terminos alterius Epiſcopi illo inuito, capit. multis, & ibi gl. 16. q. 1. & Conc. Carthag. III. c. 42. gl. in cap. temporis, ead. q. 1. Qua ratione fit vt eiuſdem ciui-
15 tatis, atque diœceſis, duo Epiſcopi eſſe non poſſint, ex Conc. Lateran. cap. 9. habetur in capit. quoniam, de off. ordin. & apud Clementem epiſt. 1. ad Iacobũ fratrem Domini: eſt enim inſtanr monſtri, duo conſtitui capita, vt ibi dicitur; niſi forte ex caſu, ſcilicet quando Epiſcopus ob hęreſim diſceſſerit, & alius eius loco fuerit ſubrogatus, illeq; diſcedens redierit ad Eccleſię gremiũ, & reſtitutus fuerit ſuæ Eccleſiæ, diuidi inter ipſos debet ipſe Epiſcopatus, iuxta c. 1. de paroch. & ibi Abb. & tradit Iudicial. Inquiſit. in verb. Epiſcopus, in fin. Præterea ſi quis Epiſcopus, per auctoritatem Cæſaris, tẽtauerit conſtituere duos Epiſcopos, in eadem prouintia, cadit de proprio gradu, quod depoſitionem ſignificat. Conc. Calced. cap. 11. habetur diſt. 101. cap. 1. vbi gl. & Archid. Et ob eandem rationẽ prædictam, ſi in vna eademque Eccleſia, etiam diuerſis altaribus Gręci, & Latini celebrent, dehoneſtatur ipſa Eccleſia, p illam rituum varietatem: Ideo non eſt permittendum, vt decretum eſt Conc. Beneuen. ſub Ill. Card. Sabell. de Ref. Gre. cap. 3. argu. quod ſcribit Abb. in c. cum olim, de cler. coniug. ea enim commixtio prohibetur cap. cum ſecundum, de temp. ord. Sed ſi forte tam late pateat eadem prouincia, vt Epiſcopi ad inuicẽ conuenire non poſſint ad Synodus, aut negocia prouincialia pertractãda, poſſet fieri, vel prouinciæ, vel Epiſcopatuũ diuiſio Sedis apoſtolicæ auctoritate; quia iuſta cauſa eſt huius diuiſionis, ſcilicet vt Epiſcopatus non ſint lõge remoti ab inuicem, cap. fraternitatem, diſt. 80. Sed ſi neglecta Sedis apoſtolicæ auctoritate id fieret, etiã à Metropolitanis, præter ius fieret; eſſetq; res ſumma animaduerſione digna. Baſilius etenim id damnauit, & ob eam rem defendens, ne diuiſiones hmôi fierent, in maximũ incidit diſſidiũ cum Epiſcopis multis id ex aduerſo conãtibus, vt ſcribit Greg. Naziãz. in Monod. Sicut è contra, ſi nimium proximi ſint, vt cõmode ab vno Epõ adminiſtrari poſſint, alter ipſorũ extinguendus eſt, eadẽ auctoritate. Greg. in Regiſt. lib. 2. c. 31. habetur 16. q. 1. cap. & temporis.

Propterea in iſtis ſummis dignitatibꝰ loci congruẽtia maxime cõſiderãda eſt. Patriarchæ enim promoueri non debet,
16 niſi ad magnas Regiones; Primates, & Archiepiſcopi ad prouincias; Epiſcopi ad celebres ciuitates c. 1. de priuileg. ita iuſſerat S. Petrus, vt eſt apud Clementẽ epiſt. 1. ad Iacobum fratrem Domini; & videtur etiam Conc. Sardicenſe, capit. 6. alioquin ſi contrarium fiat, non videtur id canonice fieri, 80. diſt. c. vrbes, cap. in illis. cap. Epiſcopi, cap. Illud, & c. nõ debet presbyteri vero cõſtitui debent per caſtella, & villas, d. cap. Epiſcopi, d. c. illud. d.. cap. non debet.

Ratio-

Ratione etiam loci, illud canonicum impedimentum eſt, ne peregrini, & incogniti permittantur diuina myſteria celebrare illis locis, vbi incogniti ſint, ex Conc. Trid. ſeſſ. 22. in decreto de obſeruandis, & euitandis in celebratione miſſæ; & ſeſſ. 23. cap. 16. de ref. Sacerdotes enim potius vagari videntur, quam peregrinari, cõtra quos inuehitur Cõc.
17 Mogunt. c. 22. nam nec prædicare permittuntur, ſiue ſint Regulares, ſiue clerici ſæculares, eod. Conc. Trid. ſeſſ. 5. cap. 2. de Refor. in fin. nam iſti incogniti poſſunt forſan incurriſſe irregularitates, & criminoſi eſſe, vnde illis nõ eſt facile credendum, cap. aphros, diſ. 98. & in c. Tuæ, de Cler. peregr. quæ vera ſunt in celebrationibus publicis, ſecus in ſecretis, & priuatis; quia huiuſmodi non ſunt ſuſpenſi quoad ſe, ſed quoad alios: Tabien. in verb. ſuſpenſio. num. 1. tex. gl. & Doct. in d. capit. Tuæ: niſi melius dicas inhærendo verbis, d. Concil. Trident. nec in publico, nec priuato eos admitti poſſe; quia talis diſtinctio ibi non fit.

Ex ijs igitur, atq; alijs ſupradictis cõ-
18 ſtat, quod quis certo loco dicatur irregularis; alio vero non, vt docuit glo. per illum tex. in Clem. 1. de pæn. nã vbi quis diffamatus eſt, & cũ ſcandalo viuit apud vulgus, ibi irregularis eſt, & alibi, vbi nulla eſt infamia, vel ſcandalum aduerſus eum inter irregulares non ponetur, ſicut & leproſi inter leproſos non ſunt irregulares, vt alias diximus.

Loci quoq; conſideratio magna habetur in ſepultura concedenda: nã circa eam multa ſunt canonica impedimẽta: ſi quis enim excommunicatum admiſerit in ſua Eccleſia, vel cæmeterio ipſe quoq; ipſo iure redditur excommunicatus: Clem. 1. de ſepult. Quamobrem dico non eſſe verum, ꝙ tradit, Spec. in d. §. iuxta, verſ. quid ſi ſacerdos, & verſ. ſeq. ſcilicet quod ſacerdos admittens ad ſepulturam ſcienter nominatim excõmunicatum, non efficitur irregularis: nam hoc eſt falſum, quia cum ipſe admittens fiat excommunicatus, non poterit promoueri, nec ꝓmotus exercere, & ob id dicitur irregularis; ſententia enim Spec. vera erat ſuo tẽpore. i. longe ante Conc. Vien. Vnde habetur, d. Clem. 1. Idem ſepulturæ locus per canones prohibetur vſurario; nam ſepeliri poteſt in ſacro loco, ex Conc. Lugd. ſub Greg. x. habetur in cap. quanquam, de vſur. lib. 6. & qui ad ſepulturam eum admiſerit, ipſo iure fit ſuſpenſus, cap. quia, de ſepult. Vnde nec ſuos ordines exercere poterit, nec ad altiores aſcendere propter ſuſpenſionem: & contraueniendo fiet irregularis: Alijs quoque ſepulturam canones interdicũt: nam raptor Eccleſiarum, non ſolum ſe-
19 peliri prohibetur, ſed etiam ſacerdos, qui ſciens admiſerit, vel ſepulturæ comes extiterit, priuatus eſt ordinibus, & beneficio, cap. 2. de raptor.

Ille etiam, qui in ſe ipſum manũ iniecerit, ſepeliri prohibeẽ loco ſacro c. placuit, 23. q. 5. ſed & Monachus habens peculium, ſine Abbatis licentia, in ſacro loco ſepulturæ tradi non poteſt, cap. Monachi, de ſtat. mon. Sed etſi licentia Abbatis acceſſerit, & in mortis articulo nõ reſignauerit, eidem deneganda eſt ſepultura, cap. ſuper, de ſtat. monach. & c. cum ad monaſterium: quod hodie longe magis verum eſſe debet, cum ex Conc. Trid. iſta priuata peculia Regularibus omnib. interdicta ſint: ſeſſ. 25. cap. 2. de Regul. Morientes quoq; in peccato mortali, canones non admittunt ad Eccleſiaſticam ſepulturam: glo. in cap. monachi. de ſtat. mon. tex. & gloſ. in cap. pro obeuntibus: 23. q. 2. ſicut idem dicitur de quibuſcũ-

que

Digitized by Google

que impenitẽtibus, cap. placuit, 23. q. 5. vnde, & qui in torneamentis, ac duellis moriuntur, ad ſepulturam admitti non poſſunt, cap. 1. de torneam. quod hodie
20 expreſſius decreuit Conc. Trid. ſeſſ. 26. cap. 19. de Ref.

Sed et illi, qui tot pondera, & labores curaſue, ac negotia imponũt clericis, vt eos ab altaris miniſterio auertant, non debent admitti ad Eccleſiaſticam ſepulturam, cap. neque apud 88. d. & 21. q. 3. cap. Cyprianus: olim vero nemo laicus, niſi egregiæ ſanctitatis, poterat ſepeliri infra Eccleſiam; ſolis enim Epiſcopis Abbatib', & dignis presbyteris hoc erat conceſſum: Conc. Mogunt. cap. 52. habetur 13. q. 2. cap. nullus, & ibi Lauren. & Hug. ſed hodie alia inoleuit conſuetudo, forſan; vt vitaretur ſuſpicio illius hęreſis quę ſuccreuerat tempore S. Epiphanij: qua Longinus, & Petronius diaconi, & Valentinianiſtæ hæretici dicebant nõ licere mortuum aliquem poni in Eccleſia: vt narrat Sabinus Epiphanij ſucceſſor in epiſtola ad Polibium epiſcopum; quæ habetur apud Sim. Metaphr. in vita eiuſdẽm Ephiphanij, die 25. Maij.

De tempore, vel hora, qua diuina celebrantur.

CAP. XXIIII.

1 *Miſſe ſacrificium non niſi debitis horis agendum, & quę ſint horę competentes*

Miſſa etiam noctu dici poteſt, Epiſcopo diſpenſante ex cauſa.

Miſſa non dicenda ante dictas laudes, & primam.

Miſſa non eſt dicenda ieiunio ſoluto.

2 *Miſſa ſecunda, vel tertia Natalis domini non eſſet dicenda, ſi in prima ſacerdos ſumpſiſſet ablutionem.*

Somnus non eſt neceſſarius ad digeſtionem cœnę.

3 *Ordines nec conferri, nec ſuſcipi poſſunt, niſi à ieiunis, ſi ſint ſacri, at contrauenicndo non impeditur character.*

Pollutio impedit ea die miſſę celebrationem, & ſacrorum ordinum executionem.

4 *Gręcus vxoratus ea die qua commiſcuit vxori, non debet celebrare.*

Summus ſacerdos olim commixtus vxori immundus erat vſque ad veſperam.

Excommunicato pręſente celebrans, quando fiat irregularis.

5 *Peccatores publici non permittuntur intereſſe miſſę.*

Miſſa dici non poteſt, ſi nullus maſculus adſit.

Miſſa ſolennis duos debet habere aſſiſtentes.

6 *Miſſa celebrari non debet die paſſionis domini.*

Paſchatis dies ſępe in Concilijs diſputatus.

7 *Pontificale Epiſcoporum eſt obſeruandum.*

Miſſas aliter dicens, quam ex Miſſali Pij V. puniendus.

8 *Baptiſmus generalis, quibus diebus celebretur.*

Chriſma non niſi cœna domini conficitur.

Chriſmate vetuſto vtens puniendus.

Confirmationis Sacramentum non niſi ſeptenni dandum.

Ordinibus ſacris conferendis, quę ſint tempora ſtatuta.

9 *Papa qualibet die ordines, etiam ſacros conferre poteſt.*

Ordinis character non impeditur, non ſeruatis temporibus.

Ordinatus extra tempora, à quo diſpenſandus.

10 *Ordinatus extra tempora, eſt ipſo iure ſuſpenſus.*

Ordines minores omnibus feſtis conferri poſſunt.

11 *Pręlati Epiſcopo inferiores, non debent conferre ordines Sabbatis quatuor temporum, ſed feſtiuis diebus.*

Epiſcopi conſecratio ſolis feſtiuis fieri debet.

Epiſcopi conſecratio fieri poteſt die dominico immediate ſequente diem ſumpti ſacerdotij.

Epiſcopus conſecrari debet infra trimeſtre.

12 *Virginum conſecratio omnibus feſtis fieri poteſt.*

Altaris conſecratio etiam die feriata fieri poteſt.

13 *Temporum interſtitia in ordinibus ſuſcipiendis, quę ſint.*

Epiſcopus diſpenſare non poteſt, vt eadem die duo ſacri, vel vltimus minorum cum primo ſacro conferatur.

Epiſcopus conferens Sabbato vnum ordinem, & alterum die dominico continuando ieiunium, dicitur eadem die contuliſſe.

14 *Epiſcopus ſciens defectum ſemper tacite videtur diſpenſare ſi id ſit in ſua facultate quando aliquem ordinat, vel ei dimiſſorias concedit.*

Ordina-

Digitized by Google

Ordinatus primo, alijs eſt præferendus.
Ordinatus videtur poſterior ille, qui antiquiorem titulum nullum ſanauit.
15 *Damnati ad mortem debent communicari, ſi petant, etiam vltima die ſupplicij;*
Hereticis cremandis non neganda eſt communio.
Verbum in fine ſignificat articulum mortis.
Panis benedictus non eſt dandus loco Eucharistiæ.
Sacramenta non ſunt danda, niſi fidelibus, & pænitentibus.
Oleorum vnctio miracula operatur quandoque ſine Sacramento.
Miſſæ debent ſingulis diebus congruere officio, & rubricis præſcriptis à Miſſali Romano.

SIcut quæcumque ſunt ſua habent tempora: Eccleſ. 3. Ita etiam canonica ſunt impedimenta; quæ obeſſe ſolent, ne quid niſi ſuo tempore fiat: Nam ſacrificium miſſæ non niſi debitis horis peragendum eſt. Conc. Trid. ſeſſ. 22. in decreto de obſeruandis, & euitandis in celebratione miſſæ: eſt autem hora competens ab aurora ad nonam, & ante, vel poſt hoc tempus celebrare ſui, natura peccatum eſt, Silu. in verb. Miſſa, q. 6. tex. in cap. neceſſe, & cap. nocte, de conſecr. d. 1. Tabien. in verb. Miſſa, num. 3. 4. & 5. de qua re ſi quis plura ſcrutari velit, videat eximie doctum virum Marcellum Francolinum in tractatu de tempore horarum canonicarum par. 1. pluribus in locis, ſed præcipue c. 29. & ſeq. vbi materiam hanc pleniſſime, & luculēter differendo proſecutus eſt. Diſpenſari tamē per Epiſcopum poteſt, vt ex cauſa etiam noctu celebrari poſſit, forſan itinerationis cauſa, vel cōſimilis neceſſitatis: gloſ. in c. vlt. de priuileg. lib. 6. De ratione vero iſtarum horarum ſcripſit S. Th. 3. q. 83. artic. 2. Ob has igitur horarum conſiderationes ſi quis officium, ſeu canonicas horas non dixerit, videlicet Matutinum & laudes, peccat grauiter, ſi audeat celebrare; Silu. in d. verb. miſſa. q. 6. verſ. Quartum: Quinimmo etiam Primam dixiſſe oportet ante celebrationē miſſæ; ſed ea omiſſa non peccatur mortaliter: Sil. ibid. Tabien. in verb. Miſſa. n. 6. ex ſententia Archiep. Flor. & Petr. de Palud. ſumma tamen neceſſitas, & repentinus caſus excuſabunt eum, qui nec laudes nec matutinum dixerit ante miſſam; vt ibi.

Tempus quoq; celebrationi deficere videtur, ſi quis ieiunium ſoluerit; nam cum à ieiunis miſſa dicenda ſit, capit. vt Epiſcopi. de conſecr. diſt. 5. cū alijs notatis per gl. & Doct. in cap. ex parte, de celebr. miſſ. omnis minima cibi, vel potus ſumptio impedit, ne quis ea die celebrare poſſit, etiam ſi nil fuiſſet ſumptum, niſi illa purificatio, quæ ſumitur in cōmunione miſſæ: & ideo ſi in prima miſſa
2 Natalis, quis ſumpſiſſet purificationem, nō liceret ei alias duas miſſas celebrare. tex. in d. c. ex parte: Abb. in cap. conſuluiſti de celebr. miſſ. Vnde ſi quis temere celebrauerit non ieiunus, deponēdus eſt, Conc. Brachar. 2. Can. 10. & excommunicationi ſubiacet: Conc. Toletan. 7. c. 2. habetur 7. q. 1. capit. nihil: quod latius proſequitur Diaz in praxi canon. c. 29. quod ſi circa mediam noctem quis ederit, aut biberit, & mane ſtomach' adhuc cruditates eructet, conſulitur illi, vt abſtineat. gl. in d. cap. nihil. Diaz eod. cap. E contra vero qui ſero cænauerit, & noctē omnem inſomnem duxerit, non prohibetur mane celebrare, quoniam etiā digeſtio etiam ſine ſonno fieri poteſt. Abb. in cap. conſtiterit, de accuſat.

Ex ijs igitur illud eſt cōſequens, quod ſi ſacerdos in canone miſſę ceciderit propter morbum, vel etiam moriatur, alter ſacerdos, qui non ſit ieiunus nō poterit illam cœptam miſſam explere: gl. in d. c.
3 nihil, & ibid. Hug. Silu. in verb. Echariſtia

ſtia. 2. q. 7. & 8. Propter has etiã rationes ordines nec cõferri, nec ſuſcipi poſſunt niſi à ieiunis, ꝓpter miſſæ celebrationẽ, & corporis ſumptionem, quæ ibi fit ſcilicet in ſacris; at in minoribus, non tã graue peccatum eſt, quia, & ſine miſſa cõferri, & ſuſcipi poſsũt; hoc tñ ieiuniũ ſolutũ nõ impedit characterẽ ordinis ſacri quin à nõ ieiunio in non ieiunum vere conferatur: licet vterq; ſit puniendus; vt tradit Hug. in c. quod à patribus, col. 2. diſt. 75.

Tempus quoq; conſideratur, ne quis ea die celebret, qua pollutus ſit ex culpa per ſomnium; nam cum vniuerſa corporis compages effluxu ſeminis pertubetur, & inordinetur, vix per integram diẽ ipſa natura conquieſcit, & ad priſtinam ordinationem redit; vnde ẽt ſi pœnitẽtia & confeſſio interueniat, conſulitur illi, vt ea die abſtineat, S. Tho. 3. q. 80. & 4. ſent. diſt. 9. quem refert. Silu. in verb. Euchariſtia. 3. q. 10. arg. Deut. cap. 23. Quin hoc verum eſt, etiam in diacono, aut ſub diacono non miniſtrent altari illa die; Nam Malachias Epiſcopus Diaconũ ſibi ad altare miniſtrantem, poſt nocturnam illuſionem, & pollutionẽ redarguit, ei pœnitentiã iniũges, vt ſcribit, S. Bern. Clar. in vita illius, nõ lõge à calce libri: Sed & Epiphanius diaconum miniſtrantem ab altari iuſſit diſcedere, quia cum vxore dormijſſet ea nocte, ſcribit Sim. Metaf. in eius vita, 15. Maij. Quæ multo

4 magis vera sũt in Gręco ſacerdote vxorato; nam ſi commiſcuerit vxori, eadem die abſtinere debet ex ijs, quæ tradit, S. Tom. d. q. 80. & eſt tex. in cap. vir cum propria, 33. q. 4. nam teſtamento veteri ſummus ſacerdos commixtus vxori, immundus erat vſque ad veſperam: de quo Aug lib. retractat. 2. & 52. & in libris quęſtionum; lib. 3.

Eſt ẽt non canonicũ tempus celebrandi tũc, cũ ipſi celebrationi intereſt quiſpiam nominatim excõicatus; quinimmo ſacerdos hoc ꝓmittẽs eſt proximus irregularitati, vt dicit glo. in c. is qui, de sẽt. excõ. in 6. Imo ſi ille ſit excõicatus nominatim à Papa ſacerdos eum admittens, fit vere irregularis: Abb. in c. ſignificauit de ſent. excom. Spec. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. quod autem dixi: Idem eſt ſi corã perſona interdicta, Armil. in verb. interdictũ, nu. 61. Debet ergo hic ſacerdos ipſam diuinorũ celebrationẽ intermittere, & oẽs ſciẽtes eum excõicatum, debent Eccleſiam egredi, c. oĩs qui, 24. q. 1. not. 11. q. 3. c. ſicut apoſtoli, vbi gl. niſi canonem conſecrationis incœperit: nã eo caſu ſacerdos deſiſtere non debet, Innoc. in c. nuper, de ſent. excõ. quod ꝓbat Nicolaus Dioniſij de Peruſio in cap. Epiſcopũ, in gl. in verb. officia, de priuileg. lib. 6. Quod ſi excõicatus ſciatur ſecreto, qui ſciũt ægredi debent, etiã ſecreto, ne temere eum prodant. not. in c. ſi tãtũ 6. q. 2. in gl. & 2. q. 1. c. ſi peccauerit, vbi Archid. Animaduertendo tamen, quod ſecreto excõicat⁹ vix aliquis eſſe poteſt, quem euitare teneamur: qm̃ ex conſtitutione Martini V. ad quam ſemper eſt habenda relatio, euitandus nõ eſt excõicatus niſi fuerit nominatim denũtiatus, vel propter notoriam iniectionem manuum in clericum, quæ non poſſit tergiuerſatione celari: vide Sum. Caiet. de excom. min. Quinimmo hæc vera ſunt non ſolũ in excõicato nominatim, vel interdicto, ſed etiam in quouis publice peccato

5 re: nam ſacris myſterijs intereſſe nõ permittuntur, quando notorie criminoſi ſunt ex Conc. Trident. ſeſſ. 22. decreto de obſeruan. & euitan. in miſſa.

E Contrario autem, ſi nemo adſit in Eccleſia, miſſam celebrare non licet, ex Conc. Magunt. cap. 43. & ex decreto Sotheris

theris Papæ,habetur de conſ.diſt. 1.cap. hoc quoq; quod adeo verum eſt, vt & ſi plures adſint mulieres ſine vllo maſculo,etiam celebrare nõ liceret; quoniam cum nulla earum mulierũ poſſit altari deſeruire,vt diximus lib. 1.loquentes de mulieribus;ſacerdos ſibi ipſi ſeruire cogeretur, quod eſt impoſſibile: Vnus igitur ſaltem miniſter eſſe maſculus debet in miſſis priuatis, & ſufficit. Hoſt. & Alberic.argu.cap.quæſiuit,de verb. ſign.in qua ſententia perſiſtit S.Thom.vt refert, Silu.in verb.Miſſa 1.q.2.verſ.ſecundum, dicens, quod in ſolẽnibus debent ad minus duo aſſiſtentes eſſe: ita S. Thom. 3. quæſt.83.

Die quoque paſſionis Domini nemo põt celebrare,vel cõficere corpus Chri-
6 ſti,S.Tho.3.d.q.83. Ideo ſi quis illa die temere conficeret,non careret ſcrupulo ſchiſmatis,ꝙ ab vniuerſali Eccleſiæ ritu ſeſe abſcindat, & Chriſti ſepulturam nõ intendat ſignificare;qua die etiam campanarum ſonitus cõticeſcit,& quodammodo Chriſtum ſepultum eſſe demonſtramus: vnde etiam non careret ſuſpicione hæreſis;quod in tempore paraſceue non conueniret cum fide Rom. Eccleſiæ,quã hæreſim de paſchatis die iã plures Synodi abiecerunt, ſicut ſub Victore I.Papa.vt narrat Euſeb.lib.5.Eccleſ.hiſt. cap.22.& ſeq.& in Conc. Nicæno,& in Conc.Arelaten.1. In Antiochen. Carth. 4.Aurelian. 4. Toletan.4.Ita quod cum ea die paraſceue vere mortuus Chriſtus fuerit, ea die ceſſare debet mortis eius ſignificatio,vt ſancte ſcribit S. Thom.d. q.83.quod qui non obſeruarit,diſcedere videtur aperte à decretis præfatis de pa-
7 ſchate loquẽtibus: Nam pontificales libri ſunt obſeruandi ſicut quælibet alia ceremonialia.Armil.in verb.ſuperſtitio, nu.1. tantoq; magis hodie hoc verũ eſt, quod ex Bulla Pij Quinti Pontif. Opt. Max. Dei indignatio impendet ei, qui miſſas prꝫter ritum in Miſſali nuper edito deſcriptũ, celebrauerit. Cauſas vero ob quas illa die Euchariſtia confici non poſſit,ponit S.Thom.ibid. alias Specul. in ſuo Ratio.ſed vtroque vetuſtior Ioan. Belletus in ſuo rationali, c. 97. quatuor eſſe dixit; quæ reduci poſſunt ad ea quæ dicta ſunt à præfatis.

Qua ex re illud conſequitur, vt in hoc die paraſceues, nec miſſa celebrari poſſit, prætextu quod cadauer aliquod ibi præſens ſit tumulandum: cuius priuilegio omni die,defunctorum miſſa celebrari poteſt:nam hoc intelligitur omni alia die prꝫter diem paraſceue,ac diẽ Paſchæ: Nec eſt verum quod dictis diebus paraſceue, & Paſchæ corpora ad ſepulturam efferre non liceat, vt videtur ſenſiſſe Specul.in Ration.lib.7.tit.de off. defunct.nam intelligi debet eius doctrina de ſepultura quæ fit ſemel cum miſſæ celebratione; hoc enim verum eſt,vt illis duobus diebus ſepultura cum miſſa defunctorum non ſit celebranda: at ſepultura,ſimplex officiũ,& tumulatio, & traductio abſq; miſſa nullo iure,nulla cõſuetudine reperitur prohibita, nec hoc eſt contra Spec.ſententia, qui id docuit quoniam ſuo tempore omnes intumulationes fiebant ſimul cum miſſa,vt ibi patet,hodie vero perraro, & fere nunquã, quod etiam ſuadet pietas,vt viuentibus detur hoc ſolatium efferendi cadaueris, & defuncto quantocitius ſuccuratur ex officijs ſepulchralibus,ac funeralibus; ſi tamen proxime agnati maluerint nõ efferre cadauer prꝫfatis diebus;ſed differre in craſtinum, agant clerici quod cupiunt propinqui defunctorum qui forſan malũt cadauer tumulari cum miſſa.

Baptiſmum quoq; generalem nemo cele-

celebrare poteſt, niſi ſolo ſabbato Sancto: & die pentecoſtes,cap.non ratione, & cap.duo tempora,de conſ.diſt.4. particulari vero perſonæ quocumque tempore conferri poteſt,cap.hi qui, cum duobus ſeq.ead.diſt.

Chriſma quoq; non niſi in cœna Domini, & quotannis conficiendum eſt, vt Fabianus I.Papa ſcribit in epiſtola 2.ad Epiſcopos orientales;habetur de conſe. diſt.3.cap.literis,his verbis,Sicut ipſius diei ſolennitas per ſingulos annos eſt celebranda,ita ipſius ſancti chriſmatis cõfectio,per ſingulos annos eſt agenda; & de anno in annum renouanda, & Vetus chriſma in ſanctis Eccleſijs cremandum Iſta à ſanctis Apoſtolis, & ſucceſſoribus eorum accepimus,vobiſq;tenenda mandamus; Hæc ille. Propterea damnationem incurrit,qui vetere chriſmate, vel oleo vtitur,cap.ſi quis de alio,de conſe. diſt.4.Et tametſi Concilio Toletano. 1. c. 20. & in quibuſdam Synodis Græcorum habeatur, vt in c. omni tempore,de conſec.diſt.4. dicant poſſe omni tẽpore olea ſancta perfici. Tamen verius eſt, & vniuerſalis Eccleſiæ conſuetudini magis acceptum, vt ſola cœna Domini fiant,ex pręfato decreto Fabiani atteſtãtis Apoſtolorum inſtitutum fuiſſe; quod etiam probat. S. Tho. 3.q.72.Sed & ipſius chriſmatis inunctio, quæ in ſacramẽto confirmationis fit, ſuum tempus, vel ætatem habet; Nam ad minus puero ſeptenni dari debet.S.Tho.d.q.72.Idem omnes ſummiſtæ: & nouiſſime Catechiſmus Pij Quinti in tractatu de Sacramento confirmationis.

Sed & in omnibus alijs rebus ſacris ſunt ſua ſtatuta tempora,quæ ſi non obſeruentur,quicquid agitur minime canonice agitur.Leo.I. Papa epiſt.79. cap.1. Nam ordinibus ſacris conferendis ſunt hæc tẽpora præſcripta; ſublata quatuor temporum, ſabbatum ante dominicã de paſſione,ſabbatũ ſub diem Paſchæ, diſt. 75. c. vlt. de temp. ordin. c. de eo: quæ temporum obſeruatio ſolos adſtringit Epiſcopos,& inferiores Papæ, S. Thom. 4.diſ.25.Papa vero ipſe omnes etiam ſacros ordines quocumque tempore conferre poteſt, c. 1.de temp.ordin. & tradidit Hoſt.in dict.c.de eo. Propterea de Sedis Apoſtolicę auctoritate,ſolet cõcedi facultas de promouendo extra tẽpora,vt habet ſtylus curiæ: quiſquis igitur extra hæc tempora ſine Papæ diſpenſatione promotus fuerit, characterẽ quidem ſuſcipit,ſed exercere prohibetur, c. cum quidam,de temp.ordin.nec vlla cõtraria conſetudo ſuffragari poteſt, cap. ſane de temp.ordin. Imo hic ſic promotus inter irregulares adſcribitur à Spec. in tit.de diſpenſat.§.iuxta.verſ. item ordinatus extra tempora: quinimmo ipſe Epiſcopus, qui contulit ſacros ordines, temporibus non ſeruatis,graui pęna plectẽdus eſt à Metropolitano, vel Papa d. c. cum quidam, & c.2.de temp. ordin. Imo priuatur ordinãdi poteſtate, c.ſubdiaconus: diſti. 77.Alberic.in verb. ordinatus debet:Diſpenſatio vero cum eo qui extra tempora ordinatus fuerit ab Epiſcopo,qui in culpa non fuerit,obtineri poteſt,argum.c. diuerſis, de cler.coniug.ſcilicet,vt ſuſpectos ordines exercere poſſit poſt condignam pęnitentiam c. conſultationi, de temp.ordin.Sed vt ad altiores aſcendat à ſolo Papa obtinenda eſt;Tabien.in verb.irregularitas 4.nu.6. Silu.in verb.irregularitas, q.10. Summ. conſ.de ætat.ordin.q.36. Alber.in verb. Ordo 2.& in verb.diſpenſ.verſ.octauus, 10 per c. 1.de ſacrament.non iter.& licet olim inter veteres canoniſtas fuerit cõtrouerſia,quod promoti extra tempora non

Digitized by Google

non eſſent ipſo iure ſuſpenſi per d.c.conſultationi: Tamen hodie omni dubio caret; præſertim ob declarationē cuiuſdā extrauagantis Pij II. confirmatæ ab Innoc.8.& Alex.6.in qua fit expreſſa declaratio,quod ipſo iure ſuſpenſi ſint,& licet illa bulla nō videatur eſſe in vſu quoad alia,vt dicit Tabien.in d.num.6.Tamen Silu.in d.q. 10.perſiſtit in hac ſententia, & ipſe Tabien.fatetur hos eſſe irregulares,citat 75.diſt.c.vlt.& cap.2.de temp. ordin.Propterea ego sētio parui referre quod illa Bulla ſit in vſu: Nam hoc nobis ſufficere videtur fuiſſe ſemel declaratum ipſos ſuſpenſos eſſe, & exequendo fieri irregulares:Sed ſi eius extrauagantis verba videre vis,habes apud Diaz in praxi canon.cap.22.

Hæc vera ſunt maioribus ordinibus conferendis; Sed & in minoribus idem erit,ſi publicę,& generales ordinationes fiant:at ſi priuatim paucis, minores conferre velit Epiſcopus omnibus diebus dominicis id facere poteſt; Immo & omnibus feſtis,Rai.in ſumm.in tit.de temp. ordin.ſcribit Innoc.de temp.ordin.cap. 2.Summ.conf.de ætat.ord.q. 30. Alber. in verb ordo.2.Tonſura vero omni tempore,& paſſim cōferri poteſt, ſecundum Hoſt.quem ſequitur Ant. in d.cap.conſultationi.

Iſta autem ſabbatorū Tempora, duobus caſibus trāsferri poſſunt in ſequētes dies dominicos,primus eſt,ſi ordinātis, & ordinati ieiunium ſeruetur vſque in ipſum diem dominicum: Tunc enim ipſo die dominico etiam ſacri conferri poterunt,cap.quod à patribus,diſ. 75. Sed quia indiſcretum ieiunium, & maxime, periculoſum eſt,vt tradunt Innoc.Hoſt. & alij in c.litteras,de temp.ordin.non eſt tanta productio ieiunij facienda;

Alter caſus eſt,ſi die ſabbati tāta fuiſſet ordinandorum multitudo, vt omnibus ſatisfieri nō potuerit cuiuſmodi falſo ipſorum ritu vna die Epiſcopus Pręto Iannis ſacerdotes biſmille tricētos ſex, & quinquaginta promouerat, vt ſcribit Franciſcus Aluarez de reb. Aethiop. c. 96. nam in diem dominicum continuatio fieri poſſet ex ſententia Innoc.in d.c. literas;Silu.in verb.ordo.2.q.6.Abbates vero,atque alij prælati Epiſcopo inferiores, quibus iure,aut priuilegio facultas competit conferendi minores ordines, cōgruentius faciunt ſi nō cōferant iſtis ſupradictis ieiuniorum temporibus, q̄a cum illis non competant publicæ ordinationes,ſed eæ priuatę,debent alijs diebus feſtis id agere;ne videantur velle ſolennes ordinationes tenere, vt tradit Hoſt.quem refert,Silueſt. in d. verb. ordo.2.q.6.ad fin.

Ipſa quoque Epiſcoporum conſecratio,ſolis dominicis, & feſtiuis diebus faciēda eſt ſummo mane à ieiunis, ſaltem circa horam tertiam,cap.ordinationes, 1.diſt.75.Silu.in verb. conſecratio. 1. q. 3.poſſunt nihilominus, etiā iſtis ſabbatis ſolennibus conſecrari, quinimmo,& ſi quis ſuſceperit ſabbato ſacerdotiū,poterit ſubſequenti dominica conſecrari Epiſcopus,etiam ieiunio non continuato de ſabbato in dominicā; Rai. in ſum. in tit.de temp. ordin. verſ. Item poteſt; Quæ Epiſcoporum conſecratio aliud habet tempus canonicum, intra quod fieri debeat: nam quiſquis pronuntiatus eſt, Epiſcopus,tenetur infra tres menſes cōſecrari ſub pœna amiſſionis perceptorū fructuum, & ſi per aliud trimeſtre diſtulerit,ipſo iure priuatur ipſa Eccleſia Epiſcopali:Conc.Trident.ſeſſ.23.cap.2.de refor.Quando autem incipiat trimeſtre currere an à die Electionis,an à die confirmationis, Doct. ſcribunt in cap. quoniam

Digitized by Google

niam quidam, diſt. 75. Silu. in d. q. 3.

Conſecrationes virginũ omnibus feſtis fieri poſſunt; Sed de ijs diximus lib. 1. quando de monialibus agendum fuit:
12 Et ideo quando etiam in neceſſitate virgo eſſet conſtituta poſſet etiam die feriato ſacrari: cap. deuotis, 20. q. 1. Rai. Ibid. cum tamen regulariter ſolis feſtis conſecrari debeant virgines. c. 1. de temp. ord. Eccleſiæ vero, & altaris conſecratio quibuslibet etiam feriatis diebus fieri poteſt; quia ſic ſuadet neceſſitas cultus diuini augendi; cap. 2. cum gloſ. de conſec. Eccl. vel altar. Rai. in ſum. in tit. de conſec. Eccleſiæ.

Ad hunc quoq; temporis tractatum pertinet indagare ætates ſingulorum ordinum: Sed quia de ea re proprio titulo egimus primo lib. eo lectorẽ reijcimus;

Alia ſuper eſt tẽporis indagatio; quæ verſatur circa interſtitia temporalia in
3 ter vnum, atque alium ordinem ſuſcipiẽdum; nam ne quis præpropere, & nimis accelerate ad omnes ordines aſcendat, & quaſi Neophytus cenſeatur; certũ interuallum per ſingulos ordines deſideratur: nam olim in minoribus ordinibus quinquennio deſeruiendum erat, priuſquã in ſacris admitteretur; deinde diaconatus aliud quinquennium exigebat, vt ad presbyteratum aſcendere quis poſſet, ex decreto Zoſimi Papæ; habetur diſt. 77. cap. in ſingulis, Poſtea Gelaſij 1. conſtitutione declaratum erat, a minoribus ad ſacrum ſubdiaconatum requiri trimeſtre aliud etiã trimeſtre ab illo ad diaconatũ; ad presbyteratũ a diaconatu alio trimeſtri erat ſcenſus in ijs, qui a pueritia Eccleſiaſticis miniſterijs fuerãt occupati. Sed ſi vir factus laicus deliberaſſet ſe ſu mancipare diuinis obſequijs, nõ admittebatur ad ſacerdotiũ, niſi octo decim menſibus decurſus, ab adepto primo ordine maiore, vt habetur in c. Monachus, diſt. 77. c. 1. Alber. in ver. Ordinatus a non Epiſcopo: Hodie tamen media quadam via vtendum putauit Trid. Concil. nam minores ordines non vna die, ſed diuerſis conferendos eſſe decreuit, niſi aliter Epiſcopo expedire videretur, ſeſſ. 23. c. 11. de ref. vbi aperte interſtitia per ſingulos ordines ſeruari iubet: quæ interſtitia varijs modis accipi ſolent: antiquitus enim, per quatuor aut quinque annos intelligebantur, c. in ſingulis cum gl. 77. diſt. ſed verius puto interſtitia hodie intelligẽda ipſa quatuor tempora ordinibus conferendis a iure ſtatuta. Et in hac re verſabitur arbitriũ Epiſcopi pro neceſſitate Eccleſiarum, & diſciplina ipſorũ ordinandorũ: ſuſceptis vero minoribus, annus interponẽdus eſt priuſquam ad primum ſacrum, qui ſubdiaconatus eſt aſcendat, vt ibid. & a ſubdiaconatu ad Diaconatum alius annus, Ead. ſeſſ. c. 13. Idem a Diaconatu ad preſbyteratum; Ibid. cap. 14 quæ tamen temporum interſtitia arbitrio Epiſcopi immutari poſſunt, ſi expedire iudicauerit, vt ijſdem locis probatur: Quod arbitriũ Epiſcopo quidẽ quantum verba ſonant, conceſſum eſt quo ad hoc, vt hæc interſtitia abbreuiari poſſint; at non ita vt eadem die ſacros ordines duos conferre poſſit, vel vltimum minorem cum primo ex ſacris; quinimmo ſi hoc fecerit ſciẽs deponendus eſt; cap. qui in aliquo in fin. diſ. 55. & diſt. 81. cap. Tantis: quod ſi per ignauiam, & incogitantiam id fecerit; priuari debet poteſtate ordines cõferendi: cap. qui Eccleſiaſticis, diſ. 36. vbi gloſ. hac diſtinctione vtitur, & Alberic. in verb. ordinator, in princ. Idque adeo eſt verum, quod ſi ſabbato vnum ſacrũ ordinem conferat alicui, & continuato ieiunio, alterum eidem conferat in dominica,

Digitized by Google

minica, ſuſpenſus eſt ipſe Epiſcopus ab ordinis collati poteſtate conferendi, & ordinatus ab executione ſuſcepti ordinis, donec ſedes apoſtolica diſpēſarit c. literas,de temp.ordin. & capit. dilectus Imo quia indignum, & contra canones promouit,videretur etiam deponendus cap.ſi qui Epiſcopi,vbi optima gl.1.q.5.

Hoc loco opportune quęritur,an Epiſcopus prædictus,qui liberam habet poteſtatem diſpenſandi ſuper iſtis temporum interſtitijs,ex decreto ipſius Conc. Trident.ſi tacite promoueat eū,qui non dum expectauit tempora annua,quę requiruntur ab vno ordine ad alium,
14 dicatur diſpenſare. Reſpondi alias, Epiſcopus ſciens nondum eſſe lapſum tempus, per ipſam promotionē cēſetur voluiſſe diſpenſare; Nam omne canonicum impedimentum,quod eſt in poteſtate Epiſcopi diſpenſandum,ſemper videtur diſpenſari, ſi Epiſcopus ſciēs promoueat. Abb.in cap.veniens, de fil. presb.Fel.c. præterea,de teſt.cogen. num. 7. 8. & 9. Idem ſi ipſe non conferat ordinem, Sed dimiſſorias concedat,quia hęc à pari procedunt:Silu.in verb.irregularitas in fin. arg.cap.accedens,de purg.canon.

Tempus quoque canonicum adfert impedimentum; ne quis alteri præferatur, quia qui primo ordinatus eſt,alijs præfertur.Leo.1.Papa epiſt.87.in fin.gl. & tex.in c. ordinationes, diſ. 75. Conc. Mileuitan.cap.13.& ſequen.quod intelligo in ordinatione canonice facta;alioquis ſi quis titulū nullum, & illegitimū habuiſſet, & poſtèa illud fecerit ſanari id nō poterit ei ſuffragari,in præiudiciū illorum,qui ante ſanationem illius defectus habuerunt magis legitimum titulum. ideo ſi quis canonicatum obtinuerit per ſimoniam propinquorum, & poſtea creatis alijs canonicis ipſe renūtiauerit,& Epiſcopus eidē contulerit:quaſi nunc ordinatus erit poſterior omnibus.

Ad eundem temporis tractatum pertinet an articulus mortis, ideſt ea dies
15 qua ad mortē damnati ſuſpēdēdi,decapitandi, comburendi, vel in aquas immergendi ſunt, adferat canonicum impedimentum, ne ſacram Euchariſtiam poſſint ſuſcipere? ſane per Italiam hic abuſus inoleuerat nimis, ob ſecularium Iudicum, vel neglectum,vel ignorantiā; præſertim quia,& criminaliſtæ,vt Marſilius,& alij id ſuo marte ſcripſerunt,triduo ante mortem concedi poſſe Euchariſtiam,putātes hoc modo ſe ſe plus venerationis adferre illi ſacramēto, quod in viaticum datur,& infirmitatē, ac robur; vt ea mors æquiore animo toleretur: Propterea ego nonnullis locis,quibus pro Epiſcopis magiſtratum geſſi,validiore auctoritate, qua potui id induxi vt ea ipſa die communio concederetur Primo ex illa Regula, quod huiuſmodi damnatis nullum ſacramentum negandum eſt;Clem.1.de Pœnit.& remiſſ. vbi gl.expreſſim communionem quoq;concedi dicit: & omnes ſummiſtæ idem fatentur,Angel.ver.Euchariſtia.3. nu. 27. verſ.vtrum ſit danda. Sil.in verb.Euchariſtia.3.q.5.Armil.in verb. Communio, verſ.omnibus:Secundo quia, & hæreticis igne cremandis conceditur. cap. ſuper,de hæret.lib.6. Tertio;quia dari poſſe,& debere ſi velit,ipſo vltimo die, qui finis eſt vitæ eius conſtat apertiſſime in cap.quęſitum eſt:13.q.2.ibi,in fine communio danda eſt: & eſt gl. in cap. ſi quis de corpore, 26. q. 6. ſic enim ſignificat verbum illud,in fine,ſcilicet vltimo articulo mortis,cap.de filia,27.q.1.Ipſo autem facto mihi delatū eſt per plures mortē ſubijſſe viriliter Deo gratias agētes; nimirum domino aſſiſtente, & cōpatien-

te;

Digitized by Google

te;quin etiam diuina miracula contigiſſe produnt hiſtorici: Nam Brugis, cum ſeptem fuiſſent ſuſpenſi, ille vnus qui ex eis Euchariſtiã acceperat,rupto fune ſeruat' miraculo eſt in ipſa die feſti ſanctorum Petri,& Pauli,vt tradit Surius in cõmentario anno Domini M.D.LXVII. Ideo damnandũ eſt, quod ſcribit Steph. Aufr.in tract.de poteſt.Eccleſ.ſuper laic. verſ.128.quod ſcilicet negetur Euchariſtia,& detur ſolus panis benedictus; nã illa benedicti panis datio reprobatur à S.Thom.quodl.5.art.12.Ipſis vero dandum non eſt ſacramentum extremæ vnctionis. S. Th. 4. cõtra Gent.c.73.quod licet dandum ſit ſolis fidelibus, & ſolis vere pænitentibus, ſicut cętera ſacramẽta ex Innoc.1.epiſt.1.ad Epiſc.Eugub.c. 8.habetur 95.d.cap.illud;tamen non datur niſi infirmãtibus,ex verbis Iac.c.5. Quod ſi aliquando per vnctionem olei benedicti aliqui ſanati ſunt ab aſciſſione brachij, vt ſcribit Greg. Turon. hiſt. Gall.lib.2.cap.73.vel de multis,ſurdis, aut cæcis,q ſimili vnctione facti ſunt loquentes,audientes,& videntes, vt Idem Greg.hiſt.lib.6.capit.7.Tamen illud potius ad miraculũ pertinet, quam ad hoc ſacramentũ vnctionis. Nam ſicut Sãcta Genouepha infirmos iunxit, & ſanauit non ex ſacramento,ſed miraculo,vt ſcribit Ricard.diſt.23.diſt.2.q.2.ita,& in ꝑdictis caſibus,atque alijs ſimilibus.

Eſt ẽt temporis habenda ratio,ſ.quæ miſſa ſit qualibet die dicenda; debet. n. illa dici,quæ congruat diei officio:Ideoque nec votiuæ miſſę qualibet die feriata dici poſſunt, niſi ordine à miſſali per rubricas propoſito,ita quod ſi ille dierũ ordo ſine vrgenti neceſſitate confundat, non bene fit,ex rubrica prima de miſſis votiuis,& rubricã,quæ ſtatim ponit ibidẽ poſt miſſas votiuas de Sancta Maria.

De perſonis,pro quibus diuina celebrare non licet.

CAP. XXV.

1 *Manus inijciens in ſe ipſum, non debet eſſe dignus, vt pro eo oratio,vel oblatio fiat.*
Clericus ſe percutiens,ipſo facto eſt excõicatus.
Monachus ſi peculium ſeruauerit, non fit oblatio pro eo.
Impœnitentes morientes, non ſunt digni, vt fiat oblatio pro eis.
2 *Tutorem Clericum nominantes debent priuari oblationibus,& orationibus Eccleſię.*
3 *Duello morientes non ſunt digni, vt pro eis oblatio fiat.*
Clericus ſi moriatur in rixa, pro eo oblatio fieri non poteſt.
Excõmunicatus quomodo ſit priuandus oratione fidelium,& an peccet,qui pro eo orat.
4 *Excõmunicato ad miſſam ſuperueniente ante cœptũ canonem conſecrationis, diſcedendum.*
5 *Excommunicati corpus, ſi adſtet in Eccleſia dum ſacerdos celebrat, non dicitur coram excommunicato celebrare.*
Excommunicati cadauer non eſt aſpergendum; incenſandum, vel benedicendum alioqui diceretur quis participare.
6 *Miſſam mortuorum dicens pro viuis fidelibus, vt moriantur, eſt deponendus, & ille qui illi miniſtrat ad hoc.*
Nigra paramenta ponens in Eccleſia præ dolore amici mortui,irregularis eſt, ſecus ob ritum ſeruandum.
7 *Oblatio criminoſorum reſpuenda ab Eccleſia.*
Raptorum oblationes, qui recipit irregularis eſt.
Vſurarij manifeſti oblatio reſpuenda, alias clericus contra faciens,eſt ipſo iure ſuſpenſus.
8 *Fratrum diſſidentium oblatio reſpuenda.*
Fratrum diſſidentium miraculoſa exempla:
9 *Lauretanę Eccleſię origo.*
10 *Rebaptizatorum oblatio reſpuenda;*
11 *Meretricum oblatio reſpuenda.*
Oblationes, quę ex canonibus reſpuendę proponuntur,intelliguntur illę publicę,quę fiunt ad altare,at eleemoſynę non reſpuuntur.
Notorie criminoſus quiſquis ad altare oblationem facere non permittendus.
12 *Meretricem publicam poſt partum non eſſe introducendam in eccleſiam,niſi cognita conuerſione.*
Ordinari nemo poteſt eorum, quorum oblatio ab Eccleſia reſpuenda eſt.

Matrimonij impedimenta quæ ſint, vſque ad finem cap.

Clandeſtina matrimonia hodie irrita ſunt, & quæ ſint.

Clandeſtina matrimonia auctorizans paroch. quomodo puniatur, & quomodo monachus.

13 *Matrimonio conſanguineorum, vel affinium aſſiſtens parochus excommunicatus eſt.*

Affinitas hodie contrahitur etiam ex fornicatione duobus gradibus.

Sacerdos ſciens in confeſſione aliquod impedimentū non prohibetur aſſiſtere, & benedicere.

Albnificus Epiſcopus patrem Uthonem excommunicauit ob inceſtum.

14 *Cognatio ſpiritualis hodie quibus gradibus conſiſtat.*

Baptizatum tangentes non omnes contrahunt cognationem ſpiritualem.

Matrimonium cogentes contrahere hodie ſunt excommunicati;

15 *Pœnā capitis in laico, eſt degradatio in clerico.*

Matrimonium ſimulatum parochus auctorizans quomodo puniatur.

16 *Matrimonio monachorum, monialium, vel clericorum in ſacris, parochus aſſiſtens ipſo iure eſt excom.*

Maſculi ſe ſe inuicem matrimonio copulantes qua pœna puniantur, & parochus.

Hermaphroditorum matrimonia quomodo iure permittantur.

Matrimonia quibus criminibus impediantur, & quomodo.

17 *Hæreticorum matrimonium auctorizans parochus ſit irregularis.*

Publicæ honeſtatis impedimentum hodie quomodo procedat, quot gradibus.

18 *Matrimonium quodcumq; contra decreta Eccleſiæ generalia, vel ſpecialia dicitur Clandeſtinum, & habet locum pœna, cap. vlt. de cland. deſp.*

Parochus dubius de impedimento matrimonij debet abſtinere.

19 *Diſpenſatio ſuper matrimonio contracto obtenta à contrahentibus non prodeſt parocho.*

IPſarum quoq; perſonarum conditio, pro quibus ſacra faciēda ſunt, canonicum adfert impedimentum ſæpenumero, ne ſacerdotio fungi quis poſſit; Nam ſi quis in ſe ipſum manus inijciens moriatur, nec oblatio, nec oratio
1 pro eo fieri poteſt: capit. placuit, 23. quæſt. 5. Tales enim ſi forte ſuperuixerint, etiam irregulares fiunt, ſicut reliqui ſponte ſe mutilantes, vt diximus primo libro de mutilatis: idem etiam dicemus lib. vlt. tractando de mutilationibus: hic etenim ſe percutiens, cenſetur ipſo facto excommunicatus, ſi clericus ſit, vt tradit Archid. in cap. ſi non licet, 23. q. 5. Hinc eſt quod illæ duæ ſanctimoniales Tabēnoſiotæ, quarum altera in monaſterio laqueo ſe ſuſpendit, altera ſe ſe in flumen deiecit, omni oblatione priuatæ fuerunt, vt ſcribit Pallad. Cappad. in vita Tabennoſ. fœminarum.

Pro monacho etiam mortuo, qui peculiū cōgregauerit, ſine Abbatis licētia, oblatio fieri prohibetur per canones; c. monachi, de ſtat. mon. ꝙ tanto magis verum eſſe debet hodie ex Conc. Trid. ſeſſ. 25. cap. 2. de Regul. quo proprietas prohibetur quibuſcumq; regularibus, & conſuetæ ſuorum ordinū canonicæ pœnæ ibidem confirmantur.

Sed & pro iis, qui impœnitentes moriuntur, & in peccato mortali, quantumcumq; Chriſtiani ſint, oblatio, atq; oratio pro eis fieri nō permittitur c. pro obeuntibus, & vlt. 13. q. 2. Pro illis quoque non eſt facienda oblatio, vel oratio, qui tm̄ dant negocium, laborem, vel impedimentum clericis, vel eos in tātum occupationibus vexant: quod ab altaris miniſterio auertantur; nam quæ maior iniuria Deo ſit, quā ſi auertas miniſtros ſuos ab ipſius obſequio? Ideo indigni fiunt, ne inde auxilium ſperent, vbi culpā cōmiſſerunt, tex. in c. Cyprianus, 21. q. 3. Cyprianus etenim lib. 1. Epiſt. 9. negat
2 offerendum eſſe pro eo, nec ſacrificandū pro dormitione eius, qui excedens clericum nominaſſet ad tutelam, vel curam; cuius rei meminit Oſius Eps Varmienſ. in conſ. de cærem. ſumptis à rebus. c. 88.

Morien-

Digitized by Google

Morientes quoq; in duello, quia excõica
3 ti ipſo iure ſunt, & Eccleſiaſtica priuan-
tur ſepultura.c.1.de torneam. & Cõcil.
Trid.ſeſſ.25.c.19. indigni ſunt, & obla-
tione,& oratione,ſicut reliqui oẽs excõi
cati morientes,vt infra dicemus.Propte
rea ſi clericus in rixa moriatur,vel in lu
dis gentiliũ,ideſt haſtiludijs, & lapidum
iactibus,pro eo ſacrificium offerri non
poteſt,c. quicumque clericus,23.q.8.

Et generaliter nulla oratio publica ,
vel ſacrificium offerri poteſt pro quocũ
que excõicato.S.Tho.4. diſt.18.his ver-
bis, Ex perſona Eccleſiæ oratio pro ex-
cõicato inter membra Eccleſiæ fieri nõ
põt quamuis aliqua ꝑſona particularis
poſſit aliquod ſuffragiũ ad eius cõuerſio
nem per intẽtionem dirigere : Hæc ille.
Quę verb.Sil.interpretatur,quod ſacer-
dos in quantum ſacerdos non põt pro
excõicato orare, ſed inquantum ſingula
ris perſona,etiam in ſecretis miſſæ , non
peccat,ſi pro illius conuerſione oret,vel
etiam publicam orationem dicendo ge
neraliter,ſi eũ recolat in mente , non vt
mẽbrũ Eccleſiæ,ſed vt ſeparatũ,& diui-
ſum non peccat : vel ẽt ſi in ſuis priuatis
orationibus pro illo oret,nõ peccat: ita
Silu. in verb. excõicatio. 1. circa princ.
Sum. conf. lib.3.tit.33.q.169. Idem Sil.
in verb.Miſſa.1.q.8.verſ. Quartum : Et
ſic concludit quod duo ſunt caſus, in qui
bus pro excõicatis nec oratio, nec ſacri
ficium licet.primus eſt in ſpeciali,& pu-
blica interceſſione;ſecundus eſt, inquan
tũ pro eo oratio fieret,vt pro perſona in
ter mẽbra Eccleſiæ . Propterea dico, ꝙ
ſi ſacerdote celebrante , tunc cũ dicitur
canon cõſecrationis,ſuperuenerit excõi
tus notorius,quẽ ille dubitanter ſcit eſſe
talem,non tenetur dimittere miſſam,vt
iam diximus ſupra proximo capite, cir-
ca princ. Quinimmo ſi in mente oret ꝓ
illius conuerſione ad gremium Eccleſię,
4 forſan nõ peccaret ſacerdos ex ſentẽtia
aliquorum,cũ quibus tranſit Sil.in loco
citato:at quandocumque excõicatus ſu
peruenerit ante cęptum canonem,nullo
modo debet ſacerdos , nec laici pro illo
orare;quia cõicare viderẽtur ei in ora-
tione,arg.c.ſicut apoſtoli,11.q.3.& c.nu-
per.de ſent.excõ.debet.n. potius dimit-
tere miſſam,& alij debent Eccleſiã egre
di , vt diximus proximo ſuperiori capi-
te : Quæ procedunt in excõicatis viuis ;
at in defunctis,q.a nulla poteſt eſſe ſpes
redemptionis,non eſt offerendum ſacri-
ficiũ,nec oratio,etiam priuata,ſicut nec
pro quolibet mortuo in peccato morta-
li; ſed ſi dum ſacerdos celebrat, adfera-
5 tur in Eccleſia cadauer publici excõmu
nicati, meo quidem iudicio non tenetur
miſſam deſerere, quia ſacerdos ex ſepa-
rata intẽtione celebrans,nõ videtur ad-
mittere ad cõionẽ altaris tale cadauer,
cuius p̄ſẽtia nõ eſt talis,vt ſacerdos di-
cat corã ex cõicato celebrare,p̄ſertim ,
quia ratio euitãdę cõionis ceſſat in iſto
caſu.Illud tñ verum eſt,quod non debet
quidquã pro mortuo dicere, vel orare ,
vel aliquã operã impendere circa illud
corpus,vt puta aſpergẽdo,benedicẽdo ,
cruce ſignando, vel cõcomitãdo, aut fie-
ri permittendo funera(ſi ad eũ prohibe
re ꝑtineat)quia eo modo videreť ſepul-
turæ cõicare,& cõſequenter fieret ẽt ir-
regularis,ſicut reliq admittens ad ſepul
turã excõicatorũ corpora: Cle.1.de ſep.
Et hunc caſum diſputando ita decidit
Abb.in c.ad hæc,de priuil.& exc.prǽlat.

Eſt ẽt notatu digna irregularitas illa,
qñ quis orat pro viuis fidelibus, vt mo-
riantẽ:nã ſi quis miſſam mortuorũ ꝓ vi-
uis dicat,credens per talẽ miſſam , illos
6 eẽ morituros , peccat grauiſſime , ſicut
qñ quis orat, vt Deꝰ aliquẽ perdat: Silu.

in verb.Miſſa.1.q.8. in fin.ſed & irregularitatem incurrit, quia deponitur proprij ordinis gradu, c.quicumq; 26.q.5. Hoſt. de ſortileg. c.vlt.Grillan.in tract. de ſortileg. q. 14. & 17. Diaz in praxi Canon.cap. 35 Idem quoq;puto in eo, qui ſcienter miniſtrarit huic ſacerdoti, cum eadẽ intẽtione,arg.c.2. de apoſtat. Idẽ & in eo, qui ſic celebrari miſſam facit·eſt.n. commune delictum. Huic autẽ alia confinis eſt,ſi amicis mortuis, quis tãto dolore afficiatur vt pr҄ mœſtitia auferat ſacra paramẽta ab altarib᷒,vel nigris paramẽtis,quaſi lugubrius ea parauerit, vel conſueta luminaria ſubtraxerit,aut extinxerit:nam qui hæc cõmiſſit honore,& dignitate loci ſui priuatur; ꝙ ſignificat depoſitionẽ, & irregularitatẽ d.c.quicumq;quod tñ locum non habebit,quãdo apparatus niger altaribus circumponetur,non hac mæſtitiæ intentione,ſed ad ſeruandum Eccleſiæ ritum,qui ſic inſtituit tempore funerum;

Ad hoc genus canonicorum impedimentorum pertinet;quod ſicut ſacerdoti orare non licet, pro præſcriptis perſonis:ita nec debet oblata munera ſuſcipere illarum, vel ſimilium perſonarũ; Nã in deteſtationem criminis, vt crimino ſi compeſcatur, iubet Eccleſia eorũ oblationes reſpui; & non reſpuentibus cõminatur irregularitatẽ: Sacerdos etenim, vel clericus,qui ſuſceperit Elemoſynas, atque alias oblationes eorũ,qui raptores ſunt Eccleſiarum,vel publici violatores,irrecuperabiliter patitur damnũ ſui ordinis,dicit tex. in c. 2. de raptor. quæ verba ſignificãt induci irregularitatem ſine ſpe diſpenſationis;quæ res hodie lõge magis vera eſſe debet,quoniã ex Cõc. Trid.ſeſſ.22.cap. 11. de refor.iſti raptores ſunt ipſo iure Papali excommunicatione innodati,& clerici eis cõſentiẽtes, vltra excomunicationẽ, perdũt officia, & beneficia,fiunt inhabiles ad alia,& ab ordinũ executione ſuſpenduntur,vt ibi: quod lõge magis verum fuerit in raptoribus ſanctimonialium;nam Menna ſanctiſſimus Monachus oblationes etiam priuatas Carterij,qui monialem rapuerat his verbis ſpernẽs abiecit,oblationẽ ſuam omnipotenti Deo abſtuliſti, & mihi tuas oblationes tranſmittis?ego oblationem tuam non accipio, quia ſuã abſtuliſti Deo:H҄c narrat Greg.dialog.lib. 3.capit.26.Sunt etiam reſpuendæ oblationes Vſurarij manifeſti; quod ſi ſacerdos eas acceperit,fit ipſo iure ſuſpẽſus, cap.quia,de vſur.& ad reſtitutionem ſuſceptæ oblationis tenetur: Specul. in c. quanquam,ſuper glo.in verb.cõtra vſurarios,nu.56.de vſur.lib.6.

Fratrum quoq; diſſidentium oblatio reſpui debet, cap.oblationes, diſ.90.tantum.n. odit Deus fratrum diſcordiã, vt inter ſeptem illa pr҄cipua,quæ ipſe odit hoc ponatur,Prouerb.c.6.nam & ad eas ſedandas magnis miraculis Deus vſus eſt,Greg.etenim Neocæſ. Ponti Epiſcopus, qui Thaumaturgus appellatus eſt paludem exiccauit,ꝙ inter fratres diſſẽſionis cauſã daret;refert Euſeb.hiſt.Eccle.meminit, & Eccleſia in lectione diei feſti eius,15.Cal.decembris. Similis diſcordia inter fratres ſedata eſt per tẽplũ diuinæ Mariæ Laureti, ꝙ ibi diuino miraculo repente poſitum fuit,ea parte cõfinium vnde diſſenſio orta erat.

Oblatio quoq; eius,qui non cõicat. i. qui excõicatus eſt, vel in vna catholica fide non perſiſtit, vel non ſumpſit cõionem ſuo tempore, non eſt ſuſcipienda, Conc.Elibertan.c.28.ſicut nec oblatio illorum fidelium,qui filios ſuos hæreticis baptizãdos conceſſerunt,Conc.Illerd.c. 13. Propterea quãdo Valens Imperator

Baſilio

Digitized by Google

Baſilio ſolennia celebrante, Eccleſiā ingreſſus eſt, vt Chriſto vaſa dono offerret ita ab omnibus clericis conteptus eſt, vt ea vaſa, aut dona nemo ex aſtantibus ſuſceperit, aut attigerit; quia Baſilio catholico præfatus Valens non cōmunicabat; ſcribit Greg. Nazianz. in Monodia. Sed & eę oblationes, quę fiūt à ſacrilegis cō trectatoribus, ſeu ſacra furantibus, non ſunt ſuſcipiendæ. 12. q. 2. c. de viro, gloſ. in dict. c. oblationes: Illorum quoq; oblatio eſt deteſtanda, qui per vim hominem de Eccleſia rapuerint. 17. q. 4. c. miror, gloſ. in d. c. oblationes: Rebaptizatorum vero etiam durante pœnitentia contemnenda eſt ablatio: de conſecr. diſt. 4. c. eos: glo. in d. c. oblationes: quod mea quidem ſentētia extendit ēt poteſt ad ipſos Rebaptizantes ſcienter, & ad eos qui
10 Rebaptizationi miniſtrant loco diaconi vel ſubdiaconi, vel vt cōpatres, vt diximus ſupra de Rebaptizatis tractantes: & eſt tex. in c. 2. de Apoſt.

Meretricū præterea oblatio repudian
11 da eſt; nam & olim ob immunditiam reijciebantur; ne quaſi merces poſtribuli accipi videretur, Deuteron. c. 23. gloſ. in princ. 14. q. 5. & gl. in d. c. oblationes. Nam & Iſaias idem dixit, non accipias mercedem meretricis, vt refert gloſ. in c. ex tranſmiſſa, de dec. in gloſ. 1. vbi etiam Abb. ſed hodie in illa ratione reijciuntur oblationes meretricis, quia ſit merces proſtribuli: ſed a lia ſcilicet, ne Eccleſia videatur approbare peccatū, vt inde lucrum capiat. S. Thom. 2. 2. q. 86. art. 3. ſed hæc ſunt ſano ſenſu accipiēda: nam iſtæ oblationes intelliguntur illę publicæ, q̄ in Eccleſia ad altare præcipue diebus ſolennibus offeruntur. S. Tho. ibi: at in decimis, & alijs priuatis eleemoſynis non procedit hæc regula, vt fieri nō poſſint, nam nihil obſtat, quin & fiant, & proſint. S. Tho. 2. 2. q. 32. art. 7. & q. 87. artic. 2. Auguſt. Epiſt. 54. habetur. 14. q. 5. c. non ſane, & tradit Silueſtr. in verb. Eleemoſyna. q. 4. Et generaliter quicūq; notorie criminoſus eſt, non poteſt publice offerre ad altare oblationes; nam Eccleſia reſpuit. gloſ. in d. c. oblationes: & in d. c. ex tranſmiſſe, de dec. vbi Abb. hoc probat, poſt Innoc. Et poteſt ratione cōfirmari; nam hodie omnes publici, ac notorij peccatores non ſunt admittendi, vt miſſæ interſint ex Conc. Triden. ſeſſ. 22. c. 1. de obſeru. & euitan. in miſſ. multo ergo minus eſt eorum oblatio ad altare admittenda: quæ non niſi in miſſa fieri conſueuit: Propterea publica meretrix poſt partum non eſt introducenda in Eccleſiam, cū oblatione, niſi eam pænituiſ-
12 ſe cognoſcas: Ideo concludo omnes hos quorum oblatio reſpuitur, promoueri non poſſe, quoniam ipſa ordinum collatio miſſam comitatur, vt in ſacris ordinibus, vel ſi minores ſint publice fiūt aut cum ſui ipſius oblatione, qui Deo acceptus eſſe non poteſt, niſi correctus.

Ad eundem tractatum pertinet, vt. ſ. aliorum cauſa ſacerdos ſuos ordines ad miniſtrare non poſſit circa ſacramentū matrimonij: nam interdictis nuptijs adeſſe non poteſt, nec auctoritatē ſacerdotalem illis interponere: Ad cuius rei pleniorem inueſtigationem eſſent hoc loco annumeranda omnia matrimonium impedimenta, ſed quia nimium prolixius eſt tractatus, & doctiſſimi, viri vberrime de eis ſcripſerunt, videlicet Raymundus Decretalium compilator, & cæteri recētiores ſummiſtæ; ideo ad cognoſcenda huiuſmodi impedimenta ad eos lectorem reijcio. Hoc. n. loco canonica proſequemur impedimenta, quatenus ipſi ſacerdoti obſiſtūt, ne interdictis nuptijs intereſſe poſſit. primum eſt:

Clandeſtinum matrimonium.

IN primis vero occurrunt clandeſtina matrimonia, quæ olim quidem prohibebantur, ſed valida erant; hodie vero, & prohibentur, & irrita, & inualida ſunt, ſi Concilij Tridentini forma non ſeruetur, quæ præſcribitur ſeſſ. 24. capit. 1. de reform. matr. Dicitur autem Clandeſtinum ſi edicta, & publicationes tribus diebus feſtiuis non fiant, ſi teſtes in ipſo contractu non interuenerint, ſi proprius parochus, aut alius pro co ipſo mandante, non interfuerint: iſtis enim caſibus quicumque clericus tamquam teſtis interſit grauiſſime arbitrio ordinarij punietur: Quin ſi non tamquã teſtis, ſed tamquã parochus ex proprio officio interuenerit omiſſis teſtibus aut publicationibus eadẽ arbitraria pœna punietur. d. Concil. c. 1. verſic. In ſuper. de refor. matr. ſi vero cum parochus nõ eſſet, parochi officium fecerit in auctorizando matrimonio, vel benedicendo, olim quidem tam Regularis, quam ſecularis incurrebant triennalem ſuſpenſionem ex Conc. Lateran. ſub Innoc. III. c. 51. Hodie vero ex dict. Concil. Triden. c. 1. ſupracitato, verſ. quod ſi quis, in determinatam ſuſpenſionem incurrit, quæ ꝑpetuæ cõparatur, nec eo caſu vllum priuilegium, aut quantumlibet immemorabilis conſuetudo, excuſare eum poterunt, vt ibi aperte conſtat: Eſt tamen odioſus ſi hoc delictum commiſerit Regularis, aut monachus, quia etiam ipſo facto eſt Papali excõmunicatione innodatus. Cle. 1. de priuileg. & ideo cũ Diaz in praxi canon. c. 67. multas excitet dubitationes, circa huiuſmodi ſuſpenſionẽ, ſuperuacanea eſt omnis illius diſputatio, & Doctorũ quos ille ibi citat; hoc n. vlt. Tri. decreto res tota abſoluta eſt;

Conſanguinitas.

PArochus vero, qui matrimonio inter conſanguineos contracto quartum citra gradum auctoritatem ex proprio parochi officio ſciens interpoſuerit, fit infamis, ex decreto Caliſti Papæ c. conſanguineorum. 3. quæſt. 4. ſicut omnes alij conſentientes talibus nuptijs vt diximus ſupra hoc lib. c. 1. quo loco probauimus omnes infames, & hos præcipue irregulares eſſe: Præterea hic parochus etiam ob hãc approbationem talium nuptiarũ, incurrit ipſo facto excommunicationem, ſicut ipſi cõtrahentes, Clem. 1. de conſang. & affin. quod 13 expreſſe ſcripſit Roſel. quem ſequitur, & comprobat Silu. in verb. excommunicatio. 9. q. 41. Et tametſi Tabien. in excommunicatione. 49. & Armil. hos non ſequantur: tamen iſtorum ſententia, poterat defendi illo tempore, quo matrimonia erant valida, etiam abſente parocho, ita ꝙ illius præſentia nil addebat validitati matrimonij, & ſic parochus nõ videbatur participare in crimine per ſolam præſentiam: At hodie quia non ſufficit voluntas contrahentium, ſed requiritur auctorizatio parochi, tanquam de ſubſtantia contractus: hinc fit quod impoſſibile, ſit dicere ipſos cõtrahentes ſolos eſſe excommunicatos, non autem ipſum parochum, ad quem potius ſpectat damnare tales nuptias, quam ſacramento confirmare: Ideo cũ ſit vere particeps criminis criminoſi, auctorizando eandem incurrit excommunicationem, quam ipſi delinquentes, & ita concludit Nauar. in tract. de cenſur. cap. 37. nu. 33. arg. c. nuper, & c. ſi concubinæ, cum not. per Abb. ibi, de ſent. excom. & ita in vna Lucerina fuit per Sedem apoſtolicã iudicatum: delegata enim mihi fuit abſolutio

ſolutio excõmunicationis, quam Parochus incurrerat ob huiuſmodi auctorizationem matrimonij,& quia idem Parochus in huiuſmodi excõmunicatione celebrauerat,illi contuli beneficium abſolutionis; ſed de irregularitate non diſpenſaui, remittens eum ad dictam Sedem apoſtolicam. Quinimmo addo, ꝙ ipſi Teſtes, qui etiam ſunt de ſubſtantia matrimonij,ſi ſcienter interuenerint,incurrant eandem excommunicationem, quia hoc non eſt ſolum eſſe præſentem, ſed addere ſubſtantialia facti criminoſi; Nauar.ibid. Ex ijs ſequit, quod ſi parochus,vel clericus pro teſte præſens matrimonio inter cõſanguineos poſtea vel benedicat,vel quemlibet alium minimũ actum ſacerdotalem faciat,ſtatim efficitur irregularis, quaſi adminiſtrans in excommunicatione,ſicut diximus in tit. de excommunicatis.

Affinitas.

AFfinium quoque nuptijs ad quartum gradum, ſi parochus auctoritatem ſciens præſtiterit,fit etiam infamis, & ob id irregularis, ſubit & eandem excommicationem, quam incurrunt ipſi contrahentes d.clem.1.de conſ. & affinit. ijſdem rationibus quibus ſupra proxime diximus: Quod procedit non ſolum in affinitate cauſata ex copula matrimoniali,verum etiam ſi ex copula fornicaria; nã iure canonico copula fornicaria cauſat affinitatẽ verã. capit.tuæ, de eo,qui dux.vx. quam poll. & 35.q.3.cap.nec eam; & ideo in eandẽ excommunicationem incurrunt omnes prædicti,ſicut in vera affinitate. Et licet Ancha.cõſ.391.Incip.videt prima facie; cõcludat,quod ex copula fornicaria cauſetur affinitas impediens matrimoniũ, ſed non debeantur pœnæ, quæ imponũtur inceſtuoſis affinibus: tamen illa doctrina eius eſt communiter reprobata, vt concludit Dec.conſ.158.vol.1. Incip. Diuino implorato:& confirmat Diaz c. 78. Eſt autem notandum,quod vera affinitas etiam hodie extenditur vſque ad quartum gradum; & affinitas ex copula fornicaria hodie non extẽditur vltra ſecundum gradum, ex Concil. Trid. ſeſſ. 24.cap.4.de ref.matr.

Eſt etiam hic animaduertendũ, quod ſi hic parochus hanc copulam fornicariã,vnde nata eſt affinitas; ſcierit in ſacramẽto cõfeſſionis,deberet honeſtis,& occultis modis diuertere tales nuptias: quod ſi non poſſet diuertere, nec poſſet omittere ſuum officium parochi ſine manifeſtatione ipſius confeſſionis, poterit auctorizare tale matrimonium,& benedicere,vt aperte ſcribit Sil.in verb.confeſſio.3.q.12. & in tali caſu nullam ipſe parochus incurreret cenſurã;ſed ſi ſcierit alijs modis,debet omnino ſe ſe opponere neglecta etiã propria vita, nã hãc ob cauſam necatus eſt Ioãnes Baptiſta, quia nuptias tales ex affinitate damnauerat,Mat.14.

Cognatio ſpiritualis.

SPiritualis quoque cognatio ex baptiſmo, vel confirmationis ſacramento maius impedimentum habet quam carnalis conſanguinitas, Ideoque parochus ſcienter auctorizans nuptias gradibus prohibitis, videtur particeps eiuſdem criminis, & eſt infamis ſicut ipſi contrahentes, & conſequenter irregularis, & incurrit pœnam ſuſpenſionis ob interdictas nuptias, de qua in c.cum inhibitio. §. vlt. de cland. deſp. Quin etiam videtur vlterius puniẽdus,

dus, quia quicumque Rector Eccleſiaſticus conſentit ſubditorum delictis, deponitur, c. eos, diſtinct. 32. & diſt. 83. c. ſi qs Epiſcopus, cum glo. vt diximus lib. 5. c. 15. nam fortius delinquit hic parochus auctorizando talem contractum, quam ipſi contrahentes. c. Tanta, diſtinct. 86. & per glo. in c. qui aliorum, 24. q. 3. & ideo Almificus Epiſcopus Mogunt. maluit proprium patrem Othonem Imperatorem excōmunicare, & ab eo annali carcere detineri, quam paternum ſcelus diſſimulare, cum Adalahidem Italiæ Reginam commatrem in vxorem duxiſſet, vt ſcripſit Petrus Damiani Card. & Hoſt. Epiſcopus ante annos quingentos, & retulit Lippom. tom. 2. Quare ſi clericus ipſe copulatus commatri eſt deponendus, vt per Fel. in c. at ſi clerici, colum. fin. de iudi. Diaz cap. 76. Ita quoque videtur deponendus, ſi ipſe matrimonio iungat, & ſua auctoritate confirmet huiuſmodi compatres, cum deberet deteſtari. argu. d. c. ſi quis Epiſcopus, diſt. 83.

Iſta autem cognatio ſpiritualis hodie ex Conc. Trident. admodum reſtricta eſt, quo ad gradus; namque baptiſmus, & chriſma vnum tantum gradum con-
14 tinent, ſcilicet ſuſpicientem, dantem, & tenentem, & ſuſcipientis patrem, ac matrem Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 2. de reform. matr. Vnde conſequens eſt, falſum hodie eſſe, quod tradit Spec. in tit. de cog. ſpir. ſcilicet filius legitimus ſacerdotis (dicebat ille) non poſſet ducere in vxorem eā quam pater baptizauit: nam ex d. Conc. Trid. hodie poſſet eam ducere, & quod plus eſt, pater ſacerdos poſſet dictum matrimoniū auctorizare, & benedicere, ſed nō benefaceret, quia refricaretur ſibi, & aſtantibus memoria turpitudinis, & p̄teritæ voluptatis: Aliud præterea notandū eſt hoc loco, quod licet olim quot quot puerum in baptiſmo, vel chriſmate tetigiſſent, cognationem ſpiritualem cōtrahebant; Tamen hodie ſi parochus ante baptiſmum, vnum, vel vnam; aut vnū, & vnam, pro compatribus ſcripſerit, ex electione parentum, etiam ſi alij acceſſerint, & tetigerint, animo cōtrahendi hāc cognationem; tamen nō contrahitur cū iſtis, qui tetigerūt, cum non eſſent ab initio electi, & deſcripti, expreſſum eod. Conc. Trid. d. c. 2. de reform. matr. Ideo quoad matrimonia impedienda haberi debet præſens conſideratio, vt ſciatur à parocho quid agendum.

Catechiſmus.

HVc pertinet cognatio illa, quę fit ex Catechiſmo; nam & ex ipſo cognatio contrahebatur iiſdem gradibus, quibus ex baptiſmo. c. contracto, de cognit. ſpir. c. 2. de cogn. ſpir. in 6. Iccirco, & hoc caſu parochus auctoritatem præſtans, quaſi eiuſdem particeps delicti, punietur vt ſupra proxime diximus in ipſa cognatione ſpirituali; Nec prætermittam vnum notatu dignum, quod gradus ipſius cognationis ex Catechiſmo forſan hodie ad vnum tantum redacti ſint, ſicut ipſe baptiſmus, ex ratione ipſius Conc. Trid. d. c. 2. de reform. matr. eſſet enim abſurdum vlteriores gradus eſſe in impedimento ex Catechiſmo, quam ex ipſo Baptiſmo.

Cognatio legalis ex adoptione.

ADoptio, tametſi lege ciuili ortum habet; tamen & iure canonico recipitur, & cognationem inducit, tit. de cog. leg. S. Thom. 4. diſtinction. 42. habet autem certos gradus, & perſonas, quibus interdictum eſt intra ſe copulari,

Digitized by Google

pulari;ſcilicet primo non cõtrahet adoptans cum adoptato, nec cum eius filijs, ac nepotibus vlterioribus, ſecundo nec contrahet matrimonium adoptatus cũ filijs legitimis, ac naturalibus adoptãtis Tertio vxor adoptantis nõ cõtrahet cũ adoptato, nec cum alijs ab illo deſcendentibus: nec adoptans, & vxor adoptati, nec cum deſcendentibus ab illa: vide Armil. in verb. Matrimonium, num. 16. & ſeq. nec miretur quiſquam, quod cognatio ſpiritualis pauciores gradus habeat; quia in illa eſt occurſum periculo, quod peruenit ex multitudine prohibitionum, vt d. Conc. Trident. ſeſſ. 24. cap. 2. de refor. matr. at in legali cognatione non eſt periculum ex multitudine graduũm prohibitorum, ſed ex familiaritate cohabitionis; ideo oportuit dilatare gradus; ſicut in cognatione carnali gradus ſunt multi, propter idem periculum: in hoc igitur genere cognationis, ſi parochus ſcienter matrimonium auctorizet, cum ſit interdictum incurrit pęnam d. c. vlt. de cland. deſp. ſcilicet triennalem ſuſpenſionem: & præterea, ſicut contrahentes peccant mortaliter. Sil. in verb. matrimonium 6. q. vlt. ita & ipſe ſacerdos auctoritatem pręſtans ab officio ſuſpendendus d. cap. Si quis Epiſcopus, & gl. ibid. diſt. 83.

Vis, vel Metus.

SI parochus ſcierit matrimonium contrahendo adhiberi vim, vel metum, & auxilium præſtet quia interdictum eſt, non ſolum triennio ſuſpenditur; verum etiam alijs pœnis puniri debet, ex dict. c. vltim. de cland. deſp. hodie vero ex Conc. Triden. ſeſſ. 24. c. 9. de refor. matr. quicumque ſubditos, ſuos vel alios quoſcumque directe, vel indirecte cogunt ad matrimonium, ipſo facto excõmunicationem incurrũt: Quod etiam olim conſtitutum fuerat Concil. Pariſien. c. 6. habetur c. nullus, 36. quæſt. 2. Ita quod ex omni minimo actu poſtea per parochum faciendo, circa officium ſuum, fiet vere irregularis, quia ipſe parochus ſciens incurrit excommunicationem propter illud verbum, indirecte; & quia participat in auctorizando actum criminoſum, d. c. nuper & d. c. ſi concubinæ & ibi Abb. de ſent. excomm.

Impotentia coeundi.

SI impotentiam ſcierit parochus; & cum debeat eam potius reuelare, quam reticere, ne fiat matrimonium nullum, ex c. vltim. de cland. deſp. ſi audeat tali matrimonio auctoritatem præſtare, incurrit triennalem ſuſpenſionem, ex dict. c. fin. & alias pænas, quia doloſe verſari videtur; ſed ſi ſcierit tale impedimentum ex confeſſione ſacramentali, ſi non poteſt ſine ſcandalo diuertere talem contractum, poterit auctorizare, & benedicere ſine pœna: Sil. in verb. confeſſio. 3. q. 12.

Error.

ERrorem hoc loco non diſtinguimus, eum videlicet qui annullat matrimonium, ab illis, qui non annullant; ſufficit enim quilibet error contrahentis in ea qualitate, quam ſi nouiſſet contrahens, abſtinuiſſet à contrahendo: nam tali caſu ſi parochus ſciens, matrimonium auctorizet tacendo, quia doloſe verſatur in interdicto matrimonio, triennalẽ incurrit ſuſpenſionem ex d. c. vltim. de cland. deſp. nunquam enim debet parochus in ſacramento iſto, ſuũ præſta-

Digitized by Google

præſtare officium, niſi cognito pleno cõ. ſenſu, qui non eſt integer, ſi aliqua parte erratur.

Diſpar Cultus.

NVllum adeo interdictum eſt matrimonium, quale eſt illud quod contrahitur inter fidelem & infidelem, Ideo parochus ſcienter officium ſuum præſtans, quia approbat crimen vltimo ſupplicio dignum. l. ne quis C. de Iudæ. Fel. in capit. in nonnullis, de Iudæ. conſequens eſt vt ipſe parochus, ad quem ſpectat correctio, cum ſit particeps; efficiatur irregularis, ſicut comittens capitale crimen. d. c. ſi Epiſcopus, aut presbyter diſ. 50. ex Conc. Agath. cap. 34. Et quod in laico eſt pœna capitis, in clerico
15 eſt degradatio, vt per Fel. d. cap. in non nullis: & diximus primo libro, cap. 1. in fin. deinde ſicut cõtrahẽtes copulati incurrunt excommunic. ex Conc. Elibert. cap. 78. Ita & ipſe parochus, vt ſępe diximus, per auctorizationem criminis: Idem in Conc. Arelaten. cap. 11.

Conditionis additio, vel intentio mala, vel ſimulatio.

COnditio, quæ matrimonij contractu adijcitur, reddit nullum matrimonium interim dum pendet conditio. cap. ſuper, de cond. app. Ideo ſi ſciens parochus auctorizet, videtur puniendus, quia actus parochi per illa verba: ego vos in matrimonium coniungo, eſt deluſorius, & abutitur ſacramento: Ideo quaſi ſacrileg⁹ eſt, tenetur enim parochus inueſtigare matrimonij impedimenta, antequam ſuam præſtat auctoritatem. d. cap. vlt. de Cland. deſp. & incurrit pœnam triennalis ſuſpẽſionis ex illo cap. Quod longe verius erit ſi cõditio ſit turpis vtputa ſi contra bona matrimonij ſcilicet contra fidem, prolem, & Sacramentum, iuxta caſum d. c. vlt. de cond. appos. Vnde cum talis contractus ſit interdictus, ſine dubio parochus dictam pænam triennalem incurrit: & hæc procedẽt ſiue cõditio ſit vtrinq; & in pactum deducta expreſſe, ſiue vna pars exprimat, altera taceat, ſẽper enim eſt turpitudo ſacrilega ex ijs, quę ſcribit S. Th. 4. diſt. 31. Silu. in verb. matrimonium 4. q. 5. & 6. vnde debebit parochus grauius puniri. Non ita erit ſi ſciat ſecreto malã partium intentionem ad iſtum turpem finem; quia eo caſu ſi non põt ſine ſcandalo negare ſuum officium parochiale, poterit auctorizare, & benedicere: Sil. in verb. confeſſio. 3. q. 12. & prædicta procedunt eodem modo in parocho ſciẽter auctorizante matrimonium ſimulatũ, ſiue vtrinque ſiue ab vna tantum parte, iuxta cap. Tua nos, de ſponſal. Nam pœnam eandem incurrit d. c. vlt. de Cland. deſp. quia tale matrimonium eſt iure interdictum, & ipſe ſacerdos verſatur in dolo.

Votum ſolenne, & ſimplex.

VOuere caſtitatem ſolenniter ſolent explicite monachi, & moniales, implicite omnes clerici in ſacris ordinibus conſtituti. ſi igitur monachus cum ſeculari muliere, vel cum moniali; vel monialis cum laico, aut cum clerico in ſacris, vel clericus in ſacris cum ſeculari contrahant: & parochus ſuam auctoritatem præſtet ſicut contrahentes ipſo facto excommunicationem incurrunt, d. Clem. 1. de conſ. & affin. ita parochus participans in crimine per auctorizationem eandem incurrit. Roſel. & Sil. in

Digitized by Google

in d.verb.excom.9.q.41. Vnde talis ſacerdos poſt ipſum contractum, ſi alios actu ſacerdotales faciat,& ſolum benedicat ipſos ſponſos more ſacerdotali,ſtatim fiet irregularis,ſicut cæteri excõmunicati miniſtrãtes,vt diximus ſupra:Sed ſi alteruter contrahentium ex ſolo voto ſimplici caſtitatis ſit obligatus;quia tale matrimonium eſt iure interdictum, parochus ſciens auctorizando incurrit pœnam triennalis ſuſpenſionis d.cap.vlt.de Cland.deſp.Niſi forte ſciſſet dictum votum ſimplex ex confeſſione: nam ſi non poſſet negare officium parochiale ſine ſcandalo,poterit ſine pœna auctorizare, & benedicere,Silu. d. verb. confeſſio. 3. quæſt. 12.

Vxoratus,vel Nupta.

SI Vxoratus velit aliam vxorem ducere, vel nupta alium virum, parochus ſciens accedens ad huiuſmodi matrimonia incurrit pœnam d. cap. vlt. de Cland. deſp. & prçterea fauere dicitur adulterio, & quaſi leno,& ſacrilegus in ſacramento fit infamis, & conſequenter irregularis, vt de infamibus ſuo loco diximus;& tit.de Lenon. Non tamen procederet hic rigor ſi parochus ex confeſſione ſciuiſſet vxoratum, vel nuptam eſſe:nam ſi non poſſet ſubterfugere officium ſuum ſine ſcãdalo, liceret auctoritatem præſtare ſine pœna, vt ſepius diximus.

Sexus.

EST factu quidem incredibile, ſed tamen aliquando contigit viros duos ad inuicem matrimonium contrahere.l.cum vir.C.ad.l.Iul.de adulter. Nam Clem.Recog.lib. 9. circa med. & Euſeb. præp. Euangel. lib. 6. capit. 8. teſtantur olim in Gallia fuiſſe vſitatum: ſed & Nero cum quodam Pythagora ſolennes nuptias celebrauit, etiam cum dote, vt ſcribit Seuer. Sulp. ſacræ hiſt. lib. 2. quin & cum puero Sophorus nomine etiam matrimonium contraxit, vt Zonaras narrat ipſo Nerone: Contigit ẽt mulieres duas mutuo matrimoniali deſponſatione ſe ſe coniunxiſſe, vt teſtatur Clem. Alexandrinus in Pedag. lib. 3.cap. 3.Hoc enim ſodomiticum crimen eſt;cum igitur committant capitale crimen d. l. Cum vir. & nephandiſſimum contra omnia iura matrimonij, Pet.Palud.4. ſent. Tabien. Matrimoniũ primo, ſecundo Not. conſequens eſt vt qui parochi officium facit, vel præſens eſt huiuſmodi nephariæ ꝓmiſſioni particeps ſit eiuſdẽ criminis, vnde deponitur.d. c.ſi Epiſcopus,aut presbyter diſt. 50. deinde turpiſſimi Lenocinij Reus eſt, vnde infamis,& irregularis, vt ſuis locis diximus.

Sed ſi hermafroditorũ nuptias ſciens auctorizet priuſquam Eccleſia iudicauerit,aut ipſi elegerint quo ſexu an maſculino,an fœminino vti promittãt,tali caſu, quia interdictæ non ſunt nuptiæ puniri non deberet parochus,ex d.c. vlt. de Cland. deſp. quia vt dicit gloſ. & Bald. poſt Gul.in l.quæritur,de ſtat.hom.hermafroditi paris ſexus eligere ſibi debẽt ſexum,quo obſequi velint,& contrahere licite poſſunt Silu. Tabien.& Armil.in verb. hermafroditus:ſed eſt in aliqua culpa ipſe parochus,quod non perquiſiuerit iudicium Eccleſiæ, & electionem ſexus ipſorum contrahentium: verum qa talis perſcrutatio poteſt ſepeliri poſt cõtractum matrimonium, ideo leuis culpa conſideratur: debebit igitur iudicẽ adire,qui eos cogat ad eligendum, & in ele-

cto

Digitized by Google

cto ſexu tantum obſequi,nõ in alio.Ideo ſi ante tale matrimoniũ iſti hermaphroditi elegiſſent ſexum,& in contractũ matrimonij alteruter ipſorũ pręſtaret aliũ ſexum,quam quẽ elegerat,& hoc ſciens parochus matrimonium auctorizet, qa tales nuptiæ ſunt interdictæ, ipſe parochus incideret in pœnam d. cap.vlt.de Cland.deſp.niſi ſciuiſſet ex confeſſione, vt ſæpius diximus.

Crimina impedientia matrimonium.

MAtrimonij ſacramentum multis iure prohibetur ob crimina, videlicet.

Si quis inceſtum,cũ conſanguineis vxoris ſuæ commiſerit.
Qui propriam vxorem occiderit.
Qui alienam ſponſam rapuerit,
Qui monialem rapuerit.
Qui proprium filium de baptiſmo, aut chriſmate leuauerit,vt ob id vlterius nõ liceret copulari cũ propria vxore.
Qui egit pœnitentiam ſollennem;
Qui interfecit ſacerdotem.

Iſtis enim caſibus in pœnam criminis aufertur à iure matrimonij cõtrahẽdi facultas,cum quauis muliere.S.Tho. 4.diſt.35.& diſ.38.& cæteri omnes ſum miſtæ: vnde ſi parochus ſciens officium ſuũ faciat auctorizando talia matrimonia;cum ſint interdicta,incurrit pęnã d. c.vlt. de Cland.deſp. ſed hoc declaratur procedere in illis ſolis locis, vbi viget conſuetudo, quod pro talibus criminibus, petatur diſpenſatio ad contrahẽdũ matrimonium;aliàs parochus non peccat,nec punitur.Tabien.in verb. impedimentum 7.in princ.Silu. matrimonium 7.q.6. Armil. Matrimonium, num. 35.

Hæreticus quoque ad matrimonium tranſire prohibetur.S.Thom.loco ſupra cita. Ideo ſi parochus tali matrimonio ſciẽs auctoritatem pręſtiterit,quia dicitur prębere ſacramentum hęreticis propter illa verba,ego vos cõiungo Eprina tur officio ſuo, nec niſi à Papa reſtitui poteſt; vnde patet ſecuta declaratoria
17 iudicis eum fieri irregularẽ, tex.clarus in cap.excommunicamus. §.credentes, de hæretic.Spec.in tit.de diſpenſ.§. iuxta.verſ.ſeptimo, & dicemus infra lib. 5. de hæreticis.

Rapiens etiam mulierem,cum ea cõtrahere prohibetur, donec ipſa in illius eſt poteſtate.Concil.Trid.ſeſſ.24.cap.6. de reform.matr.vnde ſi ſacerdos ſciens tali matrimonio auctoritatem pręſtiterit, non ſolum incurrit pænam d. c.vlt. de cland.deſp.ſed & ipſo facto etiam excommunicationem ex d.cap.6.de refor. matr.& ſi infamis,& omnium dignitatũ incapax,& omni ſuo gradu deijcitur,tãquam fautor, & particeps eiuſdem criminis,vt ibi patet.

Idem quoque erit, ſi maritus inſidietur vitæ vxoris, vt alteram mulierem ſecum adulterãtem habeat vxorem,vel ſi vxor inſidietur vitæ mariti, vt adulterãti ſecum, nubat. Hoc enim matrimoniũ iure interdicitur,cui ſi parochus auctoritatem (ſciens extra confeſſionem) præſtiterit,incurrit pœnam d. capit.vlt.de cland. deſp. ſcilicet triennalem ſuſpenſionem.

Hodie alius caſus poteſt addi;ſcilicet ſi quis audeat ſine teſtibus,aut parocho matrimonium contrahere, nullum eſt matrimonium, & ob hoc crimen fit inhabilis ad ſic contrahendũ. Conc. Trid. ſeſſ. 24. c. 1. verſ.quod ſi aliter, de refor. matr.Ideo.parochus huic poſtea contrahenti nõ poterit auctoritatem præſtare, non

non habita licentia ſaltim ordinarij, & & conſequenter incurret pœnam d.cap. vlt.de cland.deſp.

Vagantes.

EOdem quoque Conc.Trid. ſeſſ. 24. c.7.de refor.matr.ſpeciali quodam præcepto parochis inhibetur, ne auctoritatem interponant in matrimonijs contrahendis,inter perſonas vagantes, niſi ſeruata forma,quæ ibi præſcribitur: quare ſi parochus tale matrimonium ſolennizauerit non ſeruata forma d. c. cum dicatur matrimonium iure interdictum, ipſe parochus incurret pęnam d.cap.vlt.de Cland.deſp.

Iudicis interdictum.

ET generaliter quotieſcunque à iudice emanarit preceptum contra perſonas, ne contrahant aut contra ipſum parochum, ne auctoritatem interponat, ſemper parochus ſcienter contraueniens incurrit pœnam d. cap. vlt. de cland.deſp.quin etiam addo, quod ſi tale præceptum ſit factum ipſi parocho; dici poteſt, quod contraueniendo fieret irregularis p ea quæ diximus ſupra hoc lib.cap.18.ex Conc.Trid.ſeſſ. 14. cap. 1. de refor. & arg. eorum quæ diximus ſupra tit.de interdict.ſcilicet de ijs,qui auctoritatem interponunt in violandis interdictis, vt ibi, quo loco probauimus fieri irregularis.

Aetas.

IN his matrimonijs, in quibus perſonarum ætas non eſt integra, non facile damnandi ſunt parochi, quoniam illa prohibita non ſunt; ſed eſt aduertendum,quod ipſe ſi ſciens auctorizabit matrimonium impuberum, vel quando alter tantum eſt impubes, eo caſu ſi etiam eos benedicat, vt conſummare poſſint, eſt puniendus ad iudicis arbitrium tantum; quia deliquit circa permittendam conſumationē in impotentia coeundi, c. 2.de deſp.impub. Quodſi auctoritatem interpoſuit,ſed malitia cōtrahentium ſupplebat ætatē, eo caſu nō eſt puniendus.c.de illis, de deſp.impub. Quod ſi auctorizet ſuper impuberes, inter quos nō agatur de conſummādo,tūc etiam non videretur puniendus,quia talia impuberum matrimonia, etiam per verba de præſenti facta, reducuntur ad ſponſalia,donec ſuppleat ætas,vel malitia,cap.vlt.de deſp. Impub.tamen ſuum officium præſtare nō debet vnquam parochus inter impuberes propter ſacramentum, quod habere debet plenū conſenſum,qui pendet ab vſu rationis.

Publica honeſtas.

PVblicæ honeſtatis impedimentum ex ſponſalibus naſcitur,ſ.per verba de futuro; & olim ad tot extendebatur gradus, quot conſanguinitas, & affinitas: quinimmo, etiam ſi nulla fuiſſent ipſa ſponſalia, tamen manebat hoc impedimentum publicæ honeſtatis, capit. 1.de ſponſal. in 6.Hodie vero in duobus corriguntur iura vetera; nam vt inducatur hoc impedimentum, debent eſſe ſponſalia omnino valida, tam ex conſenſu vtriuſq; quam ex omni alio reſpecto,vt aperte conſtat.Cōc. Trident. ſeſſ. 24.cap.3.de refor.matr.& gradus huius impedimenti non excedit vltra primum gradum,vt ibi patet: Si igitur parochus auctorizet talia matrimonia contra impendimentum publicæ honeſtatis,eſt atteden-

Digitized by Google

tendendus ſolus primus gradus, in quo ſūt pater,& filius,mater,& filia,frater & ſoror ipſius cum quo contractum eſt publicæ honeſtatis impedimentum, Ideo hodie ſi inter iſtos auctoritatē interpoſuerit parochus, quia interdictū eſt matrimonium,incurrit pęnam d.capit. vlt. de cland.deſp.Sed ſi ſponſalia eſſent nulla,ex quauis cauſa,nō naſcitur hodie tale impedimentum,& parochus non prohiberetur auctorizare;Et ideo in caſu cōtingenti ita reſpondi: Nam cum pater mulieris abſente ea,cum marito ſponſalia contraxiſſet, & ob id maritus furtiua quadam familiaritate puellam deoſculatus eſſet,contigit ſtatim, ideſt infra vnius horæ ſpatium eam mori; actū inter partes eſt, de tradēda altera ſorore huic ſponſo,videbatur poſſe fieri,q a nulla erant ſponſalia deficiente conſenſu puellæ abſentis,cap.1.de deſp. impub.& capit.1.de ſponſ. nam ob id mortua fertur, ꝙ eam clanculum ſponſus deoſculatus fuiſſet:cum ergo nulla fuiſſent ſponſalia nullum videbatur eſſe impedimentum ex d.Conc.Triden.d.cap.3. & oſculum prædictum non fuerat ſufficiens ad inducendum hoc publicæ honeſtatis impedimentum vt patet 27. q. 4.c.lex.vnde videbatur non prohiberi matrimonium;reſeruato tamen iudicio ſedis apoſtolicæ.

Feriæ.

IMpedimentum feriarum, ideſt tempora quibus nuptiæ celebrari prohibentur, non habent reſpectum ad ipſum contractum matrimonij, quatenus eſt ſacramentum: Abb. in capit. Cappellanus, de ref. & conſonant verba Conc. Trident. ſeſſ. 24.capit. 10. de reform. matr.ibi ſolenniter celebrari;Propterea quo ad hoc clericus,nec ſuſpenditur,nec cenſura puniri debet, ſi auctoritatem in ſolo ſacramento præſtet.

Sed ſi benedicat, vt traducatur vxor vel traductioni conſentiat, puniri poſſet:ex d.cap. vlt.de cland.deſp.quia hoc eſt iure interdictum: Nam etiam id tacendo, & permittendo eſſet puniendus, cum ad eum ſpectat ſimilia prohibere d.cap.vlt.

Et generaliter in quibuſcumque matrimonijs aliquo iure,vel à Iudice interdictis,ſemper parochus auctoritatem interponendo incurrit ſuſpenſionem triennalem;ex d.cap.vlt.de cland.deſp.vt tradit Abb.ibi,num.8.in gloſ.in verb. clandeſtinis,citat Hoſt.qui dixerat regulam generalē,ita ſe habere: quod omne matrimonium contractum contra prohibitionem Eccleſię generalem,vel ſpecialē,
18 expreſſam,vel tacitam, dicitur clandeſtinum,& habet locum pœna d.cap. vlt. quod videtur etiam ſentire Silu.in verb. matrimonium 6.q.7.maxime quia parochus ibi punitur ex ſola cōtinentia,multo ergo magis puniendus ex auctoritate præſtita.

Sed dubitari poſſet, an parochus non habens certitudinem alicuius ex præmiſſis impedimentis,ſed ſit dubium, vel ſuſpicetur veriſimiliter, an præſtando officium ſuum, ante depoſitum tale dubiū vel ſuſpitionem, incurrat pœnas prędictas præſertim ſi ſit incertus rumor, vel imperfectæ forſan atteſtationes, & ſolæ coniecturæ.In qua re dicendū eſt, quod illi tanta pœna debetur propemodum, quanta ſi ſcierit: nam forma d. cap. vlt. de cland.deſp. obligat ipſum parochum ad deſiſtendum, quinimmo ad tale matrimonium prohibendum, contra quod ſit ſola probabilis coniectura, vt ibi patet,Ideo incurrit pęnas ibi poſitas;Nam in

in cõtrahẽdo matrimonio, vt parochus impediatur, quælibet imperfecta probatio, ſufficit, c. præterea, & cap. in præſentia, & cap. cum in tua, de eo, qui cog. cõſ. vx. & ſecus eſt in contracto diſſoluendo, cap. ſuper eo, &c. de illo, de eo qui cog. conſ. Et ideo Concil. Trident. iuſſum eſt omnia impedimenta ad ordinarium referri, vt ipſius arbitriũ habeatur d. c. 1. ſeſſ. 24. de refor. matr. & c. 7. ibid.

Ad idem contingit dubitari ſi ij, qui prædictis impedimentis interdicti contraxerint, & cenſuras incurrerint, & à ſede Apoſtolica poſtea diſpenſationem, & abſolutionem obtinuerint, an illa diſpẽ-
19 ſatio vel abſolutio prodeſſe poſſit, & ipſi parocho? ſed ſane diſtincta ſunt crimina contrahentiũ, & parochi, licet ex eodem facto naſcantur omniũ pœnæ; ideo ipſe ſuo nomine debet, & abſolutionem, & diſpenſationem ſi opus ſit, circa irregularitatem impetrare. Quin amplius dico, ſi dubius erat caſus talis matrimonij, & pendente tali dubio parochus auctoritatem præſtiterit; poſteaqua declaretur matrimonium potuiſſe contrahi; ipſe parochus non effugit pœnam dicti c. vlt. de cland. deſp. quod pœnã imponit ob ſolam auctorizationem cõtra probabilem coniecturam: vnde cum iam ipſe deliquerit procedendo in caſu illo dubio, declaratio ſequens non tollit præcedẽs delictum ſuum, vt patet ad ſenſum: Et ideo egebit abſolutione à dicta ſuſpẽſione.

De indebito Ritu ſeruato in diuinis.

CAP. XXVI.

1 *Ritus qui non congruunt Romanæ Eccleſiæ, damnandi.*

Eccleſiæ omnes debent conformari Romanæ Eccleſiæ, vt matri.

Veſtes, ſi quis nõ habeat in miſſa dicenda, ſubiacet excommunicationi, etiam ſi vnam tantum omiſerit.

2 *Epiſcopus omittens per negligentiam aliquod paramentorum in celebrando non fit ſuſpenſus, ſed peccat.*

Miſſæ paramenta debent eſſe benedicta.

3 *Miſſa ſi dicatur ſine lumine, priuatur dicens officio, & beneficio,*

Calix ligneus in miſſa cauſat venti depoſitionis pœnam.

Panem fermentatum Latinis conſecrare non licet.

4 *Græcis non licet in azimo conſecrare.*

5 *Græcis latino ritu; nec Latinis græco ritu, vti licet.*

Eucharistiam conſecrans ſine miſſa, eſt irregularis.

Miſſam dicere prohibitus; ſi ſine miſſa, conficiat, corpus Chriſti eſt irregularis.

Græcus non poteſt obtinere Eccleſiam latinam cum vxore.

Græci, & latini ſacerdotes, non debent in eadẽ Eccleſia celebrare.

Græcorum ſacerdotum filij poſſunt latino ritu promoueri, & latinam Eccleſiam obtinere.

Ritus hæreticorum ſeruans per ſimplicitatem an puniatur.

1 CAnonica eſſe non poteſt illa ordinis executio, vel diuinorum adminiſtratio, qua Eccl. Romanæ ritus temere non obſeruantur: Nam anathema dicitur cuicunque diuerſos ritus habenti, circa diuinorum adminiſtrationem, per inobedientiam, vel contemptum, ex Conc. Trident. ſeſſ. 7. can. 13. & ſeſſ. 23. can. 5. & ſeſſ. 24. can. 11. debent enim omnes orbis Eccleſiæ conformari ritibus Rom. Eccleſiæ tamquã matri, vt ſcribit Leo Papa ad Dioſcorũ Alexandrinum Epiſcopum, habetur cap. neceſſe, de conſecr. diſ. 1. niſi forſan aliqui diuerſarum prouinciarum ritus ab ipſa matre permittantur; vt Conc. Lateran. cap. 9. habetur de off. ord. c. quoniam: propterea ſi circa veſtes, ritum non ſeruauerit Sacerdos ſcilicet ſi ſine ſacerdotalibus omnibus paramentis celebraue-

Digitized by Google

rit,vel aliquo illorũ omiſſo ſcienter, ex communicationi ſubiacet:ex Conc.Brachar. 3.cap.3.habetur d.23.c. Eccleſiaſtica:ſed & ſi per neglig ētiam id fecerit, peccat mortaliter Archiep. Flor. quem probat Sil.in verb.Miſſa 1.q.2.verſ.Tertium,vbi addit idem ſi per ignorantiam craſſam, ſed ob id non ſit irregularis ex ſententia Ricard. 4. ſent.d.13.Armil.in verb.Miſſa.nu.6. Verum quia iſta cenſura,quæ irrogatur ex d. c. Eccleſiaſtica, ſiue ſit excommunicatio, ſiue ſit ſuſpenſio,vt ibi gl.& Doct.quia impedit, ne ſuſceptos quis ordines exercere poſſit,canonicum impedimentum eſt, & proximum irregularitati,quia ſi poſtea, in ea cēſura aliquod miniſterium ſui ordinis exercuerit,efficit vere irregularis, ſicut alij de quibus dictũ eſt ſupra in tractatibus cenſurarum:arbitrio tamen ſuperio-
2 ris puniendum eſſe ſcribit Diaz in praxi canon.cap.33. ſed Epiſcopus celebrans omiſſo aliquo paramentorum, non putatur ſuſpenſus, quia Epiſcopi, & ſuperiores nunquam comprehenduntur in canone vel conſtitutione habente pœnam ſuſpē.niſi ſpecialiter de illis fiat mētio c. quia periculoſum,de ſent.excom. lib.6. excepto eo caſu, quo conſtaret Epiſcopum id facere in merum contemptum.

Ad idem canonicũ impedimentũ ſpectat, ꝙ & ſi omnibus paramētis vtatur, non ſufficit,ſed animaduertere debet, vt ſaltem ſint benedicta per orationem, & aquę aſperſionem,ex ſententia Archiep. quam probat Silu.in verb.benedictio q. 5.tex.in cap.veſtimenta,de conſecr.d.1.
3 Ad idem ſpectat, ſi ſine lumine miſſa dicatur:nam & officio, & beneficio priuatur cap.vlt.de celebr.miſſ.Diaz cap.31. Idem ſi in calice ligneo cap.vaſa, de conſec.d.1.Idem ſi in pane fermentato cō-
4 fecerit corp⁹ Chriſti c.vlt.de celeb.miſſ. Sicut e cōtra,ſi Grecus confecerit in azimo pane ſine diſpenſatione: quia varijs ritibus inducaret ſuam animi perfidiam arg.d.c.vlt.quinimmo etiam hodie, & ſi qui habuerũt diſpenſationem Apoſtolicam,vt Latini græco more, & græci Latino more celebrare poſſent, tamen Pius V.fel. record. publica bulla omnes conſimiles diſpēſationes,& facultates reuocauit;Nam omnes iſti eſſent, & officio & beneficio priuandi, ꝙ depoſitionem ſignificat ne ſuſceptum ordinē vlterius exercere poſſint,nec ad altiores aſcendere Diaz d.cap.31.

Quiſquis vero omnibus iſtis omiſſis auſus fuerit corpus Chriſti conficere ſine miſſę celebratione, proculdubio eſt irregularis, quia cum tam aperte abutatur virtute ſacerdotali;indignus videtur omni poteſtate illi competenti: nam in cōfectione,& cōſecratione illa, quæ dicitur verum ſacrificium,Conc. Trident. ſeſſ.22.cap.1.ſi omittatur debitus ritus, irritabitur in iram Deus, nō placabitur, vt habetur in d.cap.vaſa. & ideo prohibitus ſacerdos dicere miſſam,ſi ſine ipſa cōficere audeat corpus Chriſti, efficitur vere irregularis:Archiep.Flor. in tract. de cenſ.& irregul.c.87. verſ. Tertio nota:citat.c.1.de cler.excom.min.

Ritus quoq; magnum præbet impedimentum canonicum, ne Græcus obtinere poſſit Latinam Eccleſiam cum vxoris cohabitatione; nam id eſſet inter latinos ſcandaloſum, & plurimum coinquinaretur Eccleſia,ob hanc rituum varietatem:Abb.in c.cum olim not. 2.per illum tex. de cler. coniug. & ob eandem rationem in eadem Eccleſia non licet,vt Græci,& Latini ſacerdotes miſſas ſuis ritibus celebrāt,ēt diuerſis altaribus:Cōc. Beneu.de ref.Græc.c.3.arg.c.cum ſecũdum,de temp.ordin.poſſet tñ filius ſacer

dotis

dotis Græci ꝓmoueri ritu Latino,& obtinere quamcumq; Eccleſiam Latinā, et Epiſcopatū d.c. cū olim, de cler.cõiug.

Poſſent prædicta ampliari etiā ſi quis per nimiam ſimplicitatem hæreticorum ritum obſeruaret,nam ijſdem pœnis puniretur,aut ſaltē mitioribus:licet.n.olim aliquis hæreticorum ritum per ſimplicitatē impune obſeruaſſe repertus ſit,vt in prat.ſpi.c. 199. tñ illū ante accuſationē per inſpirationem, & ad ſimplicē hominis monitionem correctū fuiſſe conſtat: ideo excuſandus ille fuit; at hodie nō eſſet admittenda eiuſmodi excuſatio.

De illo,qui cum ordines habeat in illis nunquam deſeruiuit.

CAP. XXVII.

1 *Ordines non ſunt in vacuum ſuſcipiendi.*
Sacerdos qui nunquam celebrauit, per negligentiam,eſt in peccato mortali.
Ordinatus in ſacris ſi nunquam deſeruiuit in ipſis,non eſt facile ad ſuperiores admittendus.
Sacerdotes aliqui nunquam miſſam celebrarunt ducti ſpiritu ſancto.

SIcut gratia Dei in vacuum aſſumi non debet 1. Petr.4. ita nec ordo, in quo gratia confertur in vacuum ſuſcipiendus eſt: propterea ab ordinato tam minores, quam maiores exercendi ſunt, ex præcepto domini: hoc facite in meam commemorationem, iuxta decreta Conc. Trident. ſeſſ. 23.c. 11,ibi ſe exerceāt,& ibi aſſiduum in Eccleſia miniſterium,& capit.13.ibi inſeruiant,& ibi per annum ſint verſati, & c. 17.ibi dictis ordinibus exerceantur:Sacerdotium vero habens ſi toto vitę tempore abſtinuerit,vel tam raro celebrauerit, ꝙ negligentiæ notari poſſit, peccat mortaliter S. Tho. 3. q. 82. & 4.diſt. 13. ꝙ procedit in non beneficiato; alioqui ſi qualitas beneficij certū onus habeat, vt in parochiali,in ea tenetur celebrare ſaltem omnibus feſtis c.1.de celeb. miſſ. Conc.Trident.ſeſſ.23.c. 14 & ideo dico ꝙ ſi quis in maioribus ſacris ordinibus poſitus,nunquam deſeruierit, non eſt tā facile admittendus,vt aſcendat,niſi prius cauſa cognoſcat,quare non deſeruierit, an per negligētiam,aut quia vagus,aut quid ſimile;vt probari põt Act. apoſt. c. 15. in fin. vbi Marcus diſceſſerat de Pāphylia inconſulto Paulo,& Barnaba,nec iuerat cum illis in aſſumptum opus Euāgelij, ideo nolebat Paulus eum vlterius aſſumere in idem opus,vt ibi patet;ꝙ et confirmatur c. Archidiaconum diſt. 85. vbi qui iurat nolle eſſe Epiſcopꝰ fit irregularis,vt latius dicemus lib.5.c.24.Aliquādo tñ multi ſpiritu ſancto ducti nūquam miſſam celebrarunt,cum tñ ordinati eſſent,ſed id paucis datū videri põt: Silu.in verb.Miſſa 1.q.7.verſ.Quartum, vbi hanc materiam fuſius tractat;aliqñ et,qui ordinati adminiſtrarunt aliquo tēpore,eodem ſpiritu ſancto duce, ab omnibus ordinibus, & ſacrificijs abſtinuerunt,quaſi non ordinati,vt egit Ioannes ſilentiarius,qui decem annos vixit Epiſcopus,poſtea Epiſcopatu dimiſſo ſponte, nullum miniſterium ſacrorum ordinū peragēs,vixit vltra alios annos quinquaginta ſex ſub monachatu, vt ſcribit Simeon Metaphraſtes in illius vita, ad diem decimam tertiam Maij.

Quid aūt ſi aliquis certo breui moriturus ordinetur ad ſacros ordines, animo nunquam deſeruiendi illis? Reſpõdi poſſe ex deuotione ordinari,ſic inſpirāte Deo,vt dignius ſedeat in cœlo:eſtq; exēplo Aceпſimas ordinatus ſacerdos,cum mox eſſet moriturus;ſcribit Theodoret. in Philotheo.

Explicit Liber Tertius

Digitized by Google

DE IRREGVLARITATIBVS ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS.

Liber Quartus.

HACTENVS ea impedimenta canonica proſecuti ſumus, quæ ex defectibus perſonarum, locorum, ac temporum naſcebantur: Nunc ordo expoſtulat, vt eas irregularitates pertractemus, quæ proficiſcuntur ex ipſis ordinibus, vel conferendis, vel ſuſcipiendis; nam quandoque hæc impedimenta reſpectum habent ad ipſum ordinem, quandoque ad ipſum ordinatorem, quandoque ad ipſum ordinatum; de quibus ſingulis hoc libro agendum eſt.

De Ordinis collatione indebita.

De defectu in forma, & ſubſtantialibus ipſius ordinis.

CAP. PRIMVM.

1 *Forma dat eſſe rei.*
Ordini conferendo, ſi defecerint ſubſtantialia, omnia ſunt ex integro repetenda.
Subſtantialia præſumuntur ea, de quibus eſt dubium, an ſint ſubſtantialia.
2 *Subſtantialia ſingulorum ordinum, quæ ſint.*
Subſtantialia ordinum non ſunt tempus, ætas, vnctio, tactus, interſtitia, proprius Epiſcopus, miſſa, ieiunium.
Ordo collatus deficientibus non ſubſtantialibus, non debet adminiſtrari, ſed prius ſanari.
3 *Conſecrationum quarumcunque formæ pendent ex libro pontificali.*
Epiſcopalis conſecrationis ſubſtantialia quæ ſint.
4 *Epiſcopalis conſecrationis ſi quid ommittatur non ſubſtantiale, alia vice erit ſupplendum.*
Conſecrationes omnes, in quibus deficit aliquid non ſubſtantiale, non debet in vſu ſuo adminiſtrari, aut quam ſuppleatur.
5 *Forma, ſi ſcienter ommittatur, inducit peccatum.*
Papa electus à tertia tantum parte, ſi ſe pro Papa gerat, ipſe & adherentes ſunt excommunicati.
Electores ſpeciali caſu incurrunt irregularitatẽ.
Baptiſmus eſt de neceſſitate ad omnia ſacramenta.
6 *Baptiſmo prætermiſſo, ſi quis ſit ordinatus Epiſcopus, debet baptizari, & poſtea rurſum ordinari.*

Epi-

Digitized by Google

Epiſcopus conſecrari non poteſt, niſi ſit ſacerdos, aliter faciendo efficitur irregularis.

7 *Epiſcopalis conſecratio, Theologis non videtur eſſe ordo.*

8 *Epiſcopi non comprehenduntur in legibus, vel edictis continentibus pœnam ſuſpenſionis, & quando id procedit.*

Abbas non poteſt Abbatialia adminiſtrare, niſi fuerit ſacerdos, & ab Epiſcopo benedictus:

Cardinalis, & quilibet alius prælatus, habens ex priuilegio non confert ordines minores, niſi ſit ſacerdos.

9 *Epiſcopus conſecratus omiſſo aliquo ordine, etiam minores, non poteſt illum conferre.*

10 *Papa non poteſt committere non Epiſcopo, vt ordines ſacros conferat, & non ſacerdoti, vt conferat minores.*

Epiſcopus nihil poteſt committere ſacerdoti, quod ſpectet ad poteſtatem Epiſcopalem,

Epiſcopo dicente verba in minoribus ordinibus conferendis, poteſt adſtans ſacerdos tradere ſignacula, quibus character imprimitur.

Epiſcopus ſcienter aliquem promouens per ſaltum, fit irregularis.

Irregularem alium quiſquis facit ipſe quoque eſt irregularis.

11 *Ordinibus conferendis ſcientia, & negligentia comparantur, quo ad pœnam.*

Epiſcopus ordinans inuitum, per annum miſſas celebrare non poteſt.

Epiſcopus coactus ad ordinandum aliquem, fit irregularis.

Gregorius Preneſtinus Epiſcopus, Dei miraculo punitus.

12 *Monialem vi cogens ad monaſterium, ipſo facto excommunicatus eſt.*

Clerici quandoque cogendi ad ſuſcipiendos ordines.

13 *Epiſcopatus, vel curã animarum ſubeunda eſt ad præceptum ſuperioris.*

Ordinare volentem dignum, ſi quis impediat puniendus.

Epiſcopus ſciens occultum peccatum clerici ſui, non poteſt impedire eum, q. in ordinetur.

14 *Regulares poſſunt ſuos ſubditos dignos impedire, ne promoueantur.*

Religioſum auertens à religione, tenetur ipſe ſubire.

15 *Monialem impediens, ne profiteatur excommunicatus eſt.*

NIhil omnino tantum aduerſatur rebus ipſis, quam formæ defectus; quia ipſa dat eſſe rei. Innoc. in Rub.de conſecr.Eccl. vel altar. propterea, ſi ipſa deficiat, nihil omnino factum
1 eſt, etiam in ipſis ſacramentis. 1.quæſt. 1.capit. qui perfectionem. vnde, quia ordines omnes ſuam habent formam, ea diligenter obſeruanda eſt; alioqui ea non ſeruata, & aliquibus ſubſtantialibus deficientibus, omnia ex integro repetenda ſunt; arg.tex.in cap.ſollennitates 1.de conſecr.d.1.Ray.in tit.de.form. cõſecr. in princ.Alber.in verb.ordo ij.paulo ante fin. Nec ſolum vera eſt hæc regula in ijs, quæ certo, & indubitato iure ſunt de ſubſtantia, & forma, Verum etiam in ijs de quibus nõ conſtat certo, quod nõ ſint de forma; Nam & ipſa dubitatio inducit vt præſumantur eſſe ſubſtantialia, ex ſententia S. Thom. & Pet. de Pal. refert Tabien.in verb.ordo.2. nu. 5.expreſſius ſcribit Raym. in loco citato: & ideo ſemper ex integro erunt omnia repetenda: Quæ repetitio poteſt, & ab eodem Epiſcopo fieri, & à quocumque canonice exercente; licet congruentius fieret, ſi idem omnia repeteret. Tabien. eod. n. 5.

Ducuntur autem in ordinibus ea eſſe de ſubſtantia, & forma, quę ſuum chara-
2 cterem imprimunt; Ideo quæcumq; in pontificali continentur iudicanda ſunt ſubſtantialia, niſi pateant in iure nõ eſſe de ſubſtantia, vel niſi ſint quædam minima: Tabien.d.nu.5. Ray. loco citato: Circa qđ dicebat Silu.in verb. Ordo. 2. q.11.quod id eſt de ſubſtantia, & eſſentia ordinis, ꝙ cõſiſtit in traditione ſignaculi, cum expreſſione verborum, per quæ character imprimitur: quia ipſe character eſt principaliter, & eſſentialiter ſacramentum ordinis, S.Thom.4.diſt. 24.

Digitized by Google

q.1.artic.1.& refert Alberic.in verb.or-
do.3.& Silu. ibid. quæ ſignacula ſingulo-
rum ordinum tam maiorum, quam mi-
norum ponit.Silu.in d. verb. Ordo.2.q.
4.& habetur d.23.cap. Epiſcopus, cum
multis ſeq. Alber. in verb. ordinandus :
elegantius ponit Cõc.Colon.de ſacram.
ord.§.ordinum.

Illa vero non ſunt de ſubſtantia, quæ
de iure conſtat nō eſſe:vtputa Tempus,
de temp.ord.cap.ſane:Aetas,d.75. cap.
ſubdiaconus:vnctio,de ſacr.Vnct.cap.1.
circe fi.& de ſacr.non iteran.c.1.Tactus
in impoſitione manuum;Temporum in-
terſtitia,proprius Epiſcopus, miſſæ cele
bratio,Ieiunium tam ordinantis, quam
ordinati iſta.n.omnia certum eſt in iure
non eſſe ſubſtantialia. Ray. loco citato:
Alberic.in verb.ordo.2.Tabien. in d.nu.
5. d. Sil. q.11.Si igitur iſtorum aliquod
deficiat,character ipſe imprimitur, & ſo
la executio interdicenda eſt : non enim
debent omnia ex integro repeti ; ſed ſa-
nanda per diſpenſationem,vel pœniten-
tiam,vel ſtatutis temporibus ſupplēda ;
de ſacram.non iteran.c. 1. & cap. pręſ-
byterum,& ibi Innoc.ſum.conf. de ętat.
ord.q.33.Ideo antequam ſuppletio fiat.
nullo modo ſuſceptus ordo exercendus
eſt,& licite exercendo non fieret irregu-
laris; tamen grauiſſime peccaret d.c.1.
Tabien.in vera.irregularitas 4.nu.2.Sil.
in d. verb.ordo.2.q.10.

In alijs pręterea cōſecrationibus quo
niam certam habent formam, ſeruanda
3 eſt,vt in pōtificali continetur, q loco iu
ris habetur:Silu.in verb. conſecratio,1.
q.4.Ideo in Epiſcopis conſecrandis, ſi
quid omittatur ſubſtantiale,nil actū eſt,
eruntque omnia ex integro repetenda,
ex præmiſſis:ea etenim præcipue forma
lia,& ſubſtantialia ſunt,quę ponuntur d.
23.cap.Epiſcopus,& d.75.c. ordinatio-
nes 1. cum declarationibus gloſſarum :
Sed ſi ommittātur ea,q̄ non ſunt de ſub-
ſtantia,vt vnctio,vel liber,poterunt alia
vice ſuppleri;arg.d.c.1.de ſacr.vnct.ſec°
ſi manuū impoſitio fuiſſet omiſſa, quia
tunc omnia ex integro eſſent rependa :
4 Silu.in verb.Ordo 2.q.4.verſ.Quartum;
quibus caſibus Epiſcopus ab omni offi-
cio, quod à conſecratione pendet abſti-
nere debebit, donec vel iteratio fiat,vel
ſuppletio, vt diximus in alijs ordnibus :
Silu.in verb. ordo. 2. q. 10.Idem eſt in
omnibus conſecrationibus Monialium,
& velis imponendis; eadem. n. omnino
ratio eſt: Idem & alijs conſecrationibus
Eccleſiarum;calicis, vel altaris,nam in
vſu eſſe non debent conſecrationis, do-
nec;vel iteratio fiat, vel ſuppletio iuxta
diſtinctiones præmiſſas:Sic atque tam
ordinum, quam aliarum conſecrationū
5 forma,ſi ſciēter ab ordinatore omittat̄,
vel varietur,ēt propter vitādum ſcanda
lum,inducit maximum peccatū.S. Tho.
4.diſt.38.Pilanel.in verb.virginis conſe-
cratio, verſ. Tertio: Quinimmo inducit
magnam ſchiſmatis,vel hæreſis ſuſpicio
nem;vnde naſcitur irregularitas ob ri-
tus Eccleſiaſticos minime ſeruatos,vt di
ximus ſuperiore lib.cap.pænult.

Hinc eſt quod in eligendo Romano
Pōtifice,ſi tertiam quis Cardinaliū par-
tem obtineat,& ob eam ſolam velit ſe ſe
pro Papa gerere,& ipſe, & illi adhęren-
tes in ea electione excommunicati ſunt,
& cuiuſuis ſacri ordinis priuationem in
currūt,q ſignificat irregularitatem,c.li-
cet,de elect. Specul.in cap. Vbi periculū
in 13.ſpeciali lib.6.& hic eſt caſus nota
bilis in quo electores incurrunt irregu-
laritatem.

Inter ſubſtantialia ordinū præcipuū
eſt baptiſma:Nam cum ſit ianua omniū
ſacramentorum c.vlt.de presb. non ba-
ptiz.

Digitized by Google

ptiz. nullus omnino ordo imprimi po-
6 teſt in homine non baptizato. Ideoque, cum ordo ſit poteſtas quædam, hic non baptizatus nullam habebit poteſtatē,& per conſequens ſi fuerit in Epiſcopū cōſecratus ſine baptiſmo,neminē ordinare pōt;debet.n. ante omnia baptizari,& deinde omnes ordines ex integro ſunt repetendi ex Conc. apud Compen. habeť, c.1.de presb.nō baptiz.quod ſi ſciens ſe nō baptizatum,auſus fuerit vti poteſtate,vel Epiſcopali,vel cuiuſcumque alterius ordinis,tā ſacraficādo, quā ordines conferendo,fit irregularis:ſicut quilibet non ordinatus miniſtrando; toto tit. de cler.non ordin.min.ſi vero neſciens hoc fecerit,nec peccat,nec irregularis fit,vt dicemus infra in ordinato nō baptizato.

Eſt etiam ſubſtantiale,vt quis Epiſcopus conſecrari poſſint, quod ſacerdotiū habeat, alioqui ipſo omiſſo Epiſcopalis conſecratio imprimi in homine non poteſt,gl.in c.1.de cler. per ſolat. promot. vbi Doct.Silu.in verb.ordo.2.q.1.& in verb.ordo.5.q.5. Ideo interim omnino nihil exequi debet,quod pēdeat ab Epiſcopali conſecratione;alioqui ſciens exequendo fieret irregularis:ſicut cęteri nō
7 ordinati adminiſtrantes d.tit.de cler.nō ord. min. Nam licet Epiſcopali conſecratio apud Theologos inter ordines nō annumeretur; tamen prægrandis eſt poteſtas,quæ confertur in cōſecratione, & ideo abutendo illa, ita quis fit irregularis, ſicut abutendo alijs ordinibus, per illa verba generalia c.1.de cler. nō ord. min.ibi;aliquod diuinum officium exercuerit,non ordinatus.Vnde tam nō rite conſecratus Epiſcopus, quam non cōſecratus,ſi ea fecerit,quę à conſecratione pendent,efficitur vere irregularis; Nec valet ratio,quod cenſurę ſuſpenſionum, quæ infligūtur generaliter per canones
8 non includunt Epiſcopos, niſi nominatim exprimātur c.quia periculoſum, de ſent.excom.lib.6.Armil.in verb.Epiſcopus nu.12.qm̄ illud intelligendum eſt in vero Epō; nō aūt in falſo:nam cum Eps non ſit ordinatus, vel nō conſecratus, videtur carere priuilegio illius c.quia periculoſum,quod cōceſſum eſt Epis, vt liberius poſſint vacare executioni Pontificalis officij,quod habēt,nō aūt eius, quod nō habent:vt colligiť ex ratione tex.d.c.

Hunc illud ſpectat,ꝙ ſi Abbates, quibus de iure, vel ex priuilegio cōpetunt iura Epiſcopalia,ita vt minores ordines conferre poſſint: ſi ſacerdotiū nondum acceperint,& ab Epiſcopo nō fuerint benedicti;non poterunt ipſos ordines conferre;nec vlla Pōtificalia exercere, tex. & gl.in c.qm̄.diſt.96.& gl.in c.Abbates, in ver.Tōſura,de priuileg.in 6. tex. in c. cum contingat,vbi Abb.de etat.& qual. Idem quoq; putandum eſt in oībus Archipresbyteris, Archdiaconis, vel Præpoſitis, ſeu ēt Cardin.habentibus hanc poteſtatem cōferendi minores ordines; nam nō poſſunt fungi illa poteſtate, niſi ſint ſacerdotes gl.2.in d. cap. Abbates, alioqui fierent irregulares, ſicut reliqui non ordinati miniſtrantes.

Quinimmo ſi quis vere ſit conſecra-
9 tus Epiſcopus, vel ſacerdos; ſed aliquem ordinē maiorem,vel minorē,ſiue ſcienter,ſiue ignoranter omiſerit; nullo modo poſſet conferre illum ordinē, quē nō habet,vtputa ſi ſacerdos cōſecretur Epiſcopos, cum tñ non habuiſſet ſubdiaconatū,neminē poterit promouere in ſubdiaconum. Et præfati Abbates, vel Archipresbyteri,ſi ſacerdotiū obtinuerint, forſan omiſſio hoſtiariatu, vel lectoriatu, Illum conferre non poterunt; licet poſſent conferre ſuperiorem, & eſt ratio, quia cum non ſint in illo ordinati,

Digitized by Google

conferendo illũ fierẽt irregulares, ſicut cæteri non ordinati:ſed & alia ratione ſunt irregulares, vt dicemus quando de promotis per ſaltum tractandum erit;

10 Quæ omnia adeo vera ſunt,vt quiſq̃s non ſit ordinatus, ſeu conſecratus Epiſcopus nullo modo etiam ad mãdatum Papæ poſſit ſacros ordines conferre, & is qui ſacerdos non ſit,minores ordines conferre nõ poſſit,etiam ſi Papa ei hoc ſpecialiter demandaret:tradit.S.Thom. 4.diſ.25.q.1.artic.1.his verbis.Papa,qui habet plenitudinem poteſtatis committere poteſt nõ Epiſcopo pertinentia ad Epiſcopalem dignitatem. dummodo illa nõ habeant immediatam relationem ad corpus Chriſti verum; Ideo ex eius cõmiſſione, ſacerdos ſimplex poteſt conferre ordines minores,& chriſmate,non autem non ſacerdos;nec ſacerdos maiores ordines, qui habent immediatam relationem ad corpus Chriſti ſupra quod conſecrandum Papa non habet maiorẽ poteſtatem,quam ſimplex ſacerdos:hæc ille,quæ etiam tradit Capreol. 4. diſt.7. Sil.in ver.ordo.3.q.7.Innoc.poſt gl.in c. quanto,de conſuet.& propterea gloſ. in cap.omni tempore,de conſec.diſt.4. quę dicit, quod de mandato Papæ ſacerdos poteſt exercere Epiſcopalia,debet intelligi ſecundum diſtinctionem prędictam, S.Thom.Qui Ideo benedixit mandatum Papæ requiri, quia Epiſcopus nihil committere poteſt ſacerdoti,quod ſpectet ad ordinem Epiſcopalem cap.aqua,de conſecr.eccl.vel alt.

Illud tamen verum eſt, quod quando Epiſcopus ordines minores confert,poteſt ſacerdos,q̃ aſtat Epiſcopo, tradere ſignacula cõpetentia ſingulis ordinibus, ſi Epiſcopus ipſe verba formæ proferat; nam eo caſu ipſe Epiſcopus ordines confert;non autem ſacerdos:quia illa ſignacula tãquam ſubſtãtialia ſacerdos dat, vt cooperatorium inſtrumentũ Epiſcopi. S. Thom. 4. diſt. 15.q.1.art.Silu.in verb.ordo.2.q.5.tex.in cap.acolythus, diſt.23.

Ad hæc etiã ſpectat, ſi Epiſcopus aliquem promouerit, omiſſo aliquo ordine: ideſt ſi aliquem per ſaltum promouerit;mihi videtur ipſe ordinator factus irregularis,ſi ſcienter id fecerit:nam cum ipſe ordinatus ſit irregularis,vt lati' ſuo loco dicemus,conſequenter,& & ordinator particeps huius culpæ, quæ irregularitatem cauſat,etiã ipſe fiet irregularis; eſt.n.hoc in iure clarum,quod qui alium reddit irregularem,ipſe quoq; efficitur; exemplo eſt is,qui alterius faciẽ ita dehoneſtauit, vt promoueri nõ poſſit,ipſe dehoneſtator,etiam promoueri non poteſt;tradit Gul.de Laur,in ſuo ſacramẽtali,vt refert Silu.in verb. homicidium. 3. q. 3. verſ.Tertium, in fin.Tabien.in verb.irregularitas.3.num.26. Angel. in verb.homicidiũ.5.nu.5.probatur quoq; exẽplo mutilatoris, qui mutilando aliũ, ita vt efficiatur irregularis,ipſe fiet etiã irregularis.vt dicemus poſteriore libro agentes de mutilatione.

11 Quæ res nõ ſolum vera ẽſt in Epiſcopo promouente aliquem ſcienter per ſaltum,ſed etiam ſi per ignauiam,aut incogitãtiam,vtputa omiſſo examine, nõ petitis dimiſſorijs: nam in ordinibus conferendis ſcientia,& negligentia comparantur quoad culpam, & pœnam. Spec. in cap.eos,de tem.ord.lib.6.ſuper verb. ſcientes.

Ad hæc ordinum ſubſtantialia etiam pertinent defectus liberi conſenſus, ſiue ordinatoris, ſiue ordinati. Propterea ſi ordinet Epiſcopus quempiam inuitum, vel reclamantẽ per annũ,ordinator miſſas celebrare non poteſt;Greg.lib.1.Regiſtr.

giſtr.c.19. & eſt tex.in capit.1.& 2. diſ. 74. Silu.in verb. ordo.3.q.9. quinimmo ſicut à miſſa arcetur, ita & ab omnibus ordinationibus,cap.vbi,& cap.ſeq. ead. diſt.74. Quod procedit, etiam ſi ipſe ordinator per vim coactus fuerit ad ordinandum aliquem,forſan in habilem; nã tam grauiter peccat,vt mors potius ſubeunda ſit; quam quicquam committatur aduerſus cõſcientiam:Aug. de ciuit. Dei,lib. 2. c.18.habetur 32.quæſt. 5. c. Ita ne; & cap.ſacris;de his quæ,vi metuue cauſ. fi. vnde magnam in ſe concitat iram Dei,cuiuſmodi naratur de Gregorio Epiſcopo Prænestino,cui cum ſe pateretur cogi ab Epiſcopo Nępeſino, vt Conſtantinum virum laicũ, & Neophitum ſacris initiaret,de miraculo,manus ita aruerũt,vt nec ad os illas admouere poſſet;refert Plat.in Steph. III.Ioannet. in Paulo.1.

Qua ratione ſanctiſſime inſtitutũ eſt,
12 ſi quis monialem p̱ vim in monaſteriũ induxerit, ipſo facto excommunicatus cenſeatur,ex Conc.Trident.ſeſſ.25. cap. 18. de Regul. quo exemplo grauiſſimis ſubijciendi pœnis ſunt etiam ij, qui maſculos per vim ad religionem inducunt, de quibus in d.Conc. non eſt facta mentio,niſi quod maſculus poſſet ſaltem infra quinquennium, ſua iura proſequi,& vim allegare,vt ibid.cap.19.Vnde ſeueriori ſententia oportuit punire cogentes fragilem muliebrem ſexum, quam maſculum.

Sunt tamen aliquando cogendi clerici ad ſuſpiciendos ordines, nõ per vim, ſed per ſubtractionem beneficij, vel alterius cõmodi,ſi hoc exigat qualitas beneficij,vel Eccleſiæ magna neceſſitas:nam ſi hoc fecerit Epiſcopus laude dignus cẽſeri debet, Raym.in tit. de form.cõſecr. Epiſcop.verſ. Item nunquid Epiſcopus, quẽ probat Silu.d.q.9. ſuperiori etenim præcipienti aliquod bonum publicum, ſcilicet,vt quis curam animarum gerat,
13 vel Epiſcopatum ſumat,parendum eſt, cap. niſi, de renunt. Quin nemo videtur iure dignus cura animarum,niſi qui promoueatur inuitus.C.de Epiſcop. & cler. l.ſi quemquam, ſicut ob temporale bonum publicum, quis iure cogi poteſt ad tutelam,vel curam Tabien. in verb. ordo.2.nu.16.ſed in ſpecie; quod quis poſſit,vel metu induci per beneficij ſubtractionem ad ordines ſuſcipiendos, probatur in c.vlt.de off.vic.& c.licet canon; de elect.lib.6. & cap.cum in cunctis,de Elect. & diſt. 60. c. Innouamus. Epiph. in epiſt.ad Ioan.Hieroſ.

Hæc autem irregularitas,vel cenſura, quæ afficit ordinatores impellentes aliquem ad ordinem,vel religionem,etiam procedit in caſu conuerſo, quando per vim vel metum auertunt volentem ordinari, quando dignus, & idoneus eſt; nam ſi nullam iuſtã cauſam habeat Epiſcopus reijciendi ipſum, quodammodo reſiſtere videtur ſpiritui ſancto vocanti ad miniſterium ſuum illum clericũ; ſed ſi cauſam habeat quantumuis occultã, non tenetur ipſum ordinare: niſi quando ille,qui ordinari vult,eſt arctatus ratione beneficij: tunc enim Epiſcopus illum reijcere non poſſet,etiam ſi cauſam aliquam occultã ſciret,ob quã ille reijciendus eſſet,de temp.ordin. c. ex tenore: Raym. in tit. de form. conſecr. verſ. Quid ſi clericus vult promoueri: Alber. in verb.ordinator,ante fin. Ideo quoniã regulares non ſunt adſtricti ad ordines ſuſcipiendos ratione bneficiorum, cum ea nõ poſſideant, ipſi ſuperiores eos poſſunt libere reijcere, etiam ſine cauſa. c.
14 ad aures,de temp.ordin. Ray.ibid.

Illud autem verũ eſt, quod ſi quis diſſua-

ſuadendo,vel cogendo auerterit aliquẽ, ne religioſus fiat,ad omnia damna tenetur religioni illi: ſed ſi auerterit cũ iam religioſus erat, debet alium æque dignũ ſubſtituere, aut ipſemet loco illius profiteri: quod olim fecerat Raym. ordinis prædicatorum:& Romanæ Eccleſiæ pænitentiarius,vt refert Angel.in verb.Religioſus, verſ. verum retrahens:nu. 64. Silu.in verb. Reſtitutio. 3.q.1.In monialibus vero quiſquis impedierit eorũ voluntatem veli accipiendi, vel voti emittendi ipſo facto excommunicatus hodie
15 cenſetur,ex Conc.Trident.ſeſſ.25. cap. 18.de Regular.

De ordinante alienum clericum.

CAP. II.

1 *Ordinans alienum,per annum ſuſpenſus eſt à collatione,ordinum;*
2 *Papa poteſt concedere dimiſſorias, pro confluentibus à toto orbe.*
Papa neminem promoueret; niſi habentem dimiſſorias proprias proprij Epiſcopi.
Florentinum Archidiaconum Gregrius magnus ordinare noluit,ſine conſenſu Epiſcopi Florentini.
3 *Dimiſſoria litteræ in ſcriptis fieri debent,& qua forma.*
Capitulum ſede vacante non poteſt concedere dimiſſorias,niſi poſt annum.
4 *Laicus abinitio poteſt ſibi eligere domicilium,ita quod ibi dimiſſorias ad primam Tonſuram obtinebit, & ad reliquos ordines,*
Beneficiatus ſortitur domicilium vbi eſt beneficiatus.
5 *Epiſcopi familiaris triennio, ab eo ordinari poteſt.*
6 *Dimiſſoriæ non requiruntur, quando proprius Epiſcopus eſt ſuſpenſus ob ordinatos alienos.*
7 *Ratihabitio proprij Epiſcopi ſanat ad ordinationem factam à non ſuo Epiſcopo, ſed ante eam exerceri non debet.*
Beneficiato non licet peregrinari, etiam ex voto. niſi cum licentia proprij prelati, præter quam vno caſu.
Monachus peregrinarii non poteſt, ſine licentia ſuperioris.
8 *Incogniti quanto tempore purgent hunc defectũ;*
Tempus non aufert excommunicationem,& irregularitatem.
Vltramontani non admittuntur, niſi quinque ſigillis.
9 *Epiſcopus incognitus,non eſt admittendus.*
10 *Græcus infra diœceſim Latini Epiſcopi ſeſe ingerens, eſt ipſo iure excommunicatus, & è contra.*
11 *Cardinalis minores ordines conferre poteſt, ſed non niſi ſuis ſubditis,& in ſuo titulo.*
Alienus nunquam ordinari poteſt, quauis conſuetudine non obſtante.
Abbas non poteſt dare primam tonſuram Monacho,pendente anno probationis.
12 *Ordinans alienum, qua pœna puniatur.*

ORdinans eum, qui ſibi ſubditus non ſit,ſed alterius diœceſis, non habita eius ordinarij licentia, tam gra-
1 uiter pecat, vt ipſo iure per annum ſit à collatione ordinum, ſuſpenſus, ex Conc. Lugd.de temp.ord.habetur de tem.ord. c.eos, lib. 6. & nouiſſime idem ſtatuitur Conc.Trid.ſeſſ.23.c.8. de ref. Imo olim excommunicationi ſubiacebat,qui alienum ſubditum promouiſſet,ſine ordinarij licentia,ex Concil.Calced.capit.19.
2 habetur diſt.71.c.clericos; Ideoq; licet Papa poſſit pro quibuſcumq; à toto orbe confluentibus ad illum,concedere dimiſſorias,perinde ac poſſunt ꝑprij Epiſcopi, & vigore dimiſſoriarum ab ipſo conceſſarum, quilibet Epiſcopus poſſit ſibi non ſubditũ ordinare c. 1. de temp. ord.lib.6.Tamen eas perraro, vel nunquam concedit; quinimmo ipſe neminẽ promouet,vel promoueri permittit ſine proprij Epiſcopi atteſtatione,cui ex diuturna cõſuetudine vitæ,& mores ordinã di innoteſcunt,vt cõſtat decreto Gregorij magni ad Ioannẽ Archiepiſc.Rauennam eum Florentinus Archidiaconus à clero Rauen. poſtularetur, Gregorius noluit aſſentiri, niſi Florentini Epiſcopi conſenſus,& licentia interueniret;habetur

tur diſt.85.cap.Archidiaconum; Multo ergo magis quilibet ordinarius alterum ordinarium conſulere debet, & dimiſſorias literas,vel licentiã expectare inſcriptis probandam; aut ſaltim per teſtes, gl.in cap.priuatus,dict.71. Specul. in d. cap.eos,ſuper verb.licentia.Quarum dimiſſoriarum formam habes,diſ.73.cap. 1.& in Specul.in tit.de cler.peregr.

Eſt autem Epiſcopo diligenter cauendum,ne dimiſſorijs quorumcumque ordinariorum credat: nam capitulum ſede vacante,licet olim has litteras concedere poſſet,d.cap.eos: Tamen hodie ex Conc.Trident. eas dare non poteſt, niſi vacatio Eccleſię ſit diuturnior anno:ſeſſ. 7.cap.10.de reform.Idem.erit in illis dignitatibus,quibus ſede vacante Epiſcopali cõpetit iuriſdictio;ſcilicet ſi Archidiaconus,vel Abbas,vel mortui Epiſcopi vicarius à capitulo confirmetur:nam ante annum lapſum à die vacationis cõcedere eis non licet;eod.Conc Trid.ſeſſ. 23.cap.10.qui ſi eas conceſſerint ab officio,& beneficio per annum ſunt ipſo iure ſuſpenſi,vt ibid. Capitulum vero Eccleſiaſtico ſubiacet interdicto d.ſeſſ.7.c. 10. Quæ omnia non ſolum vera ſunt in maioribus ordinibus conferendis, verũ etiã in minoribus,& ipſa tonſura; Spec. in d.cap.eos,ſuper verb ordinare,& glo. in c.1.in verb.clericum,de temp. ordin. lib. 6. quod hodie expreſſum eſt d.ſeſſ. 23.cap.10.

Sunt tamen nonnulli caſus in quibus
4 hic dimiſſoriarum habendarum rigor remittitur; Nam quiſquis laicus eſt, libere domicilium vt libet mutare,& trãſferre poteſt;quo mutato ſufficit illas dimiſſorias obtinere, quæ pendent ab eo ordinario ad quem tranſtulit: gloſ.in d. cap.primates d.71. ita quod Epiſcopus eius loci,quo hic tranſtulit domicilium, poſſet eũ ordinare abſq; ordinarij originarij literis; propterea ſi quis beneficiũ obtineat in aliena diœceſi,ſortitur domicilium etiã illius diœceſis; & ſic ab vtroque poterit ordinari, ſiue ab Epiſcopo originis,ſiue ab Epiſcopo loci beneficij, capit. cum nullus, de temp. ordin.lib.6. Alber.in verb.ordinator:Quod ſi domicilium non traſtulerit, non poteſt Epiſcopus ei, quaſi extraneo conferre, nec primam tonſuram, ſicut nec alios ordines,vt fuſius ſcribit Specul.in d.c. eos, in verb.ordinare.de temp.ordin.6.& videtur traditum hoc in Concil, Carthagin.I.cap.5.

Quinimmo ſi quis triennio commoratus fuerit cum aliquo Epiſcopo,ſortitur forum & domicilium illius diœceſis, quo ad hoc vt ab illo ordinari poſſit, ſi
5 ſtatim cum ordinibus conferatur illi beneficium:Conc.Trident.ſeſſ.23.capit.9. de reform. quapropter inhærendo verbis eius canonis innuitur hoc procedere in illis familiaribus, qui cum Epiſcopo commorantur; ideſt præſentes aſſiſtunt obſequijs Epiſcopi: alioqui ſi abſentens ſint in regione remota, etiam ſi illius ſumptibus viuant quaſi procuratores, vel quomodolibet mercenarij, videretur eos per hoc non acquirere domicilium vel facultatem promouendi, quoniam in tam longa abſentia non potuit hic Epiſcopus noſſe illius mores; quandoquidem hoc triennium à Conc. præfixum, poſſet ad hoc principaliter ſuffragari, quod mores, & vita ab Epiſcopo cognoſcantur, argum. capit. ſi quis incognitus, decima ſeptima quæſt 2. Archidiac. in capit. legem, d. quinquageſima tertia; Nam quod requiratur commenſalitas continua poſſe colligi ex eod.Concil.ſeſſ. 14. capit. 2. de reform.

Alio

Alio præterea caſu, ſine dimiſſorijs, ac licētia quis poteſt alienum clericum ordinare, ſcilicet ſi proprius Epiſcopus ſuſpenſus, vel interdictus eſt, ita vt ordines conferre nō poſſit; tunc enim ipſius ſubditi, illo irrequiſito, poſſunt ad viciniores Epiſcopos accedere; qui à iure au ctoritatem habent eos promouendi, exa mine præmiſſo, & ſcrutinio perſonarum habito ex Conc. Lugdun. habetur in d.c. eos, & ibi Spec. ac Ioan. And. Hoc tamen intelligendum eſt, non de omni ſuſpenſione; ſed in ea ſola, quam Epiſcopus incurrit ordinando alienos ſubditos; quia in pœnam ſui delicti, vt in eo puniatur, in quo deliquit, ſuſpenſus declaratur, & in tali ſuſpenſione poſitus negligi poteſt à ſuis ſubditis, circa dimiſſorias petendas, ita ſonant verba d. c. eos, & ita explicat Sil. in verb. irregularitas q. 9. & gl. in d. cap. eos.

Alius etiam caſus eſt, nam ſi alienus Epiſcopus ſibi non ſubditum ordinarit
7 canonice, cum ſpe ratihabitionis ꝓprij Epiſcopi; ordinatio conualidatur, & nul la pœna incurritur: tex. in cap. Lugdunē ſis 9. q. 2. cuius doctrinę auctor fuit Ray. in tit. de form. confec. verſ. in ſumma nota quod ordinati: & poſt eum ſenſit glo. in c. nullus alterius, in fin. magnæ glo. 9. q. 2. & licet glo. in d. cap. eos, videatur ſentire contrarium, & Alberic. in verb. ordinator in princ. poſt ſum. conf. tit. de ætat. ordin. q. 38. Tamen multum hæreo auctoritati Raym. viri, & doctiſſimi, & optimi, propter verba d. cap. Lugdun & arg. optimo Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 3. de reform. caſus videtur apud Epiph. in epiſt. ad Ioan. Hieroſ. Nā Epiphanius in aliena diœceſi hac ſpe ratihabitionis ordines contulerat. Sed & apud Gregorium Turonen. lib. in glor. conf. c. 106. conſimilis caſus contigerat: nam cum mortua Radegunde Pictauienſi, proprio abſente Epiſcopo, ſacrandus locus eſſet, nolebat Gregorius inconſulto Epiſcopo ordinario conſecrationem facere; ſed ro gatus à ciuibus & clero, vt ſpe ratihabitionis id efficeret, illis obſecutus eſt. Sic igitur in ordinibus conferendis videretur ordinatio tolerari poſſe, ſub huiuſmodi ſpe ratihabitionis. Ita tamē, quod ratihabitio expreſſim ſubſequatur, qua nondum ſubſecuta, ordinatus abſtinere debebit ab executione ſuorum ordinū, vt docet Silu. in verb. irregularitas. q. 9. in princ.

Redeundo igitur ad propoſitam materiam, ſi quis domiciliū nullum habeat, quia peregrinus eſt, vel vagus: tamen ne mo illum ordinare poteſt, aut debet; nā cum incognitus ſit, non eſt promouēdus d. cap. ſi quis incognitus, & plerumque eiuſmodi vagabundi ſunt crimínoſi, & maxime ſuſpecti cap. 1. de temp. ordin. lib. 6. ſunt enim clerici acephali & nec inter laicos, nec inter clericos ponūtur, & ſunt hippocentauri; ideſt nec equi, nec homines, vt fuſius ſcribit Cōc. Magunt. cā. 22. forſan etiam ſunt excōmunicati, vel hæretici, vel rebaptizati, cap. afros, diſ. 98. forſan ſunt illegitimi, vxorati, vel non baptizati, Apoſtatæ, vel beneficiati, quibus non licet abeſſe, nec quidem ex voto ſine licentia ſui prælati, c. nō oportet, 1. de conſecr. diſ. 5. & de vot. c. magnæ, & de renunt. cap. niſi, S. Thom. 2. 2. q. vlt. artic. 7. niſi vno caſu excepto, quo beneficiatus poteſt licite peregrini, ſcilicet quando Papa concedit oībus tranſitum Abb. in capit. vlt. de voto: Inſuper iſti vagantes forſan ſunt monachi peregrini, abſque licentiā Abbatis, vel ſuperioris, quod nō eis licet, Tabien. in verb. votum 5. nu. 4. Alberic. in verb. peregrinus 2. & 3. Ideo cautum eſſe oportet Epi ſcopum

ſcopum in perueſtiganda incognitorum qualitate,& vita,ne has cenſuras incur-
8 rat:Et licet olim fuiſſet conſtitutũ, quod incogniti fierent cogniti,ſaltim p triennalem conuerſationem, Archid. in cap. legem,diſt.53. & ibid.glo.tex.in d.cap.ſi quis incognitus, 17. q. 2.aliquando per biennalem,19.q.3.cap.monaſterijs; aliquando per annalem,cap.Gondiſaluus: 17. q. 2. Tamen hæc tempora non ſufficiunt ad inducendam facultatem,vt ordinari poſſint, quia hæc tempora nõ inducunt,vt excommunicatus deſinat eſſe excommunicatus, irregularis deſinat eſſe irregularis; Vnde merito dum incognita eſt preterita vita,& mores,promoueri nõ debent;propterea debet Epiſcopus inuegare præteritos mores, & vitam,nec,credendum eſt omni atteſtationi:nam in Vltramontanis requirũtur ſigilla quinque Epiſcoporum,c.1.de cler. pereg. quæ ſigilla, etſi ſint incognita, ſi tamẽ vno teſte comprobentur,ſufficiẽt: Raym.quem probat Alberic.in verb.peregrinus.

Ipſe quoq; Epiſcopus incognitus, aut
9 peregrinus facile admitti non debet ad ordines conferendos, ſicut nec ad exercendos ſuos ordines, ob eaſdem rationes cap.presbyteri,diſt.68.Ideoq; titulares Epiſcopi,id eſt,qui proprio carentes grege alienas oues curare ſtudent,ordinare prohibentur quoſcumq; & quocumque loco, etiam ſi Nullius diœceſis ſit;nec proprios familiares,aut commẽſales promouere poſſunt,niſi habita ordinarij licentia,& dimiſſorijs;quod contra fecerit,per annum ab exercitio Pontificalium ſuſpenduntur, Conc. Trident. ſeſſ.14.cap.2. de reform. & quandoque etiam excommunicationem incurrunt, & depoſitionem ab omni miniſterio Eccleſiaſtico,vtpu ta ſi Græc⁹ Græcos infra Latini epiſcopi diœceſim,vel Latinus La-
10 tinos: infra Græci Epiſcopi diœceſim promoueat, ſecundum caſum c. quoniam de off.ord.Conc.Lateran.cap.9.

Nec iſta omnia ſolũ vera ſunt in Epiſcopis, verum etiam in quibuſcumq; dignitatibus, etiam inferioribus, quibus forſan ius,vel priuilegium conceſſum eſt minores ordines conferendi;nam ſolis ſuis ſubditis, & in proprijs Eccleſijs conferre poterunt,glo.in cap.1. in verb. Epiſcoporum:de temp.ord.in 6.Abb. in cap.cum contingat;de ætat.& qual.& in cap.1. de ſuppl.negl prælat.Gemin.in cap.Abbates,de priuileg.lib.6.verſ.quęro an Abbas;& eſt glo.aperta,in d.c.Ab-
11 bates in verb.Epiſcopalem;Ideoq;Cardinales,quoniam ſuo iure minores ordines conferre poſſunt;Hoſt.& Ioan. And. in c.1.de ſuppl.negl.præl.Mart.Lau.in tract.de Card.q.20. & ſeq. Iacobat.de Conc.lib.1.art.12.verſ. item Cardinalibus, non poſſunt conferre niſi ſubditis, & in propria parochia: Idem eſt dicendum de omnibus Archipresbyteris,Prępoſitis,ac ſimilibus etiam exemptis,eandem poteſtatem habentibus, ex Concil. Trident.ſeſſ.23.cap.10. de reform. Nec vlla conſuetudine quantumuis inueterata poteſt hoc induci, vt alienum clericũ iſti promouere poſſint;Gemin.in d.cap. Abbates.verſ. Quæro an conſuetudine, & Concil.Trident.d.cap. 10.

Quinimmo iſti Abbates,vel Præpoſiti,ſi Monaſterium habeant,non poterũt conferre hos ordines illis ipſis,qui ibidẽ ſunt poſiti infra annũ probationis; nec quidem primam tonſuram præbere; nã hoc anno probationis pendente, habentur pro non ſubditis, quoad ordines ſuſcipiendos; & hoc inductum eſt, ne fiat fraus legi,ſi illi poſtea clauſtrum dereliquerint,Io.And.in d.c.Abbates in verb. con-

conuolauerunt,ibid.Gem. & Lap.Quod
ſi de facto alicui conuerſo intra hoc tē-
pus tonſura,conferatur, nō eum eligat,
Gemin.ibid. Iſtis autem ordinatoribus
contra prædictos canones impoſita eſt
pęna,quod ipſo iure ſuſpenſi ſint per an-
12 num d.c.eos.de temp.ord.lib.6.Vbi nul
la diſtinctio fit Epiſcoporum, ſeu aliorū
ordinantium,ſicut etiam in Conc. Trid.
ſeſſ.23.c. 8. eadem pœna ſtatuitur Epi-
ſcopis,nam quoad hoc non debent eſſe
melioris conditionis iſti inferiores, quā
ſint ipſi Epiſcopi.

Quando quis ſubditum ſuum ordinare non poſſit.

CAP. III.

1 *Epiſcopus ſuos ſubditos ordinare non debet, niſi plene cognitos.*
Iuramentum eius, qui petit ordinari,non ſufficit,vt admittatur, ſed qualitates requiſitæ debent probari.
Chriſmate ſignatus eſſe debet, quiſqui: vult ordinari.
Ordinationes non ſunt ſolennes tenendæ, niſi ordinandi per menſem ante adeant Epiſcopum.
2 *Epiſcopus non debet ordinare ſuum ſubditum cognitum,ſi illius parentes ſint incogniti.*
Epiſcopus non debet promouere ſuum ſubditum, qui diu à patria abſuerit, nec eum admittet ad adminiſtrandum,niſi attulerit litteras, vbi vixit.
3 *Excommunicato non videtur communicare, qui ab eo neceſſaria vitæ emerit.*
Epiſcopus varia genera ſuorum ſubditorum promouere non poteſt,vide hic vſque ad finem.
4 *Delegatus à Papa conſecrando, vel ordinando indignum excuſatur,propter mandatū Papę.*
Ordinans ſuſpenſum debet ipſe deponi.
Excommunicato à ſe Epiſcopus communicando, non cenſetur eum abſoluere.
Papa non videtur abſoluere excommunicatum, admittendo eum ad oſculum.
5 *Abſolutio,vt ſit valida, debent eſſe verba abſolutionis,tam in excommunicato, quam interdicto,vel ſuſpenſo.*
Epiſcopus ordinans irregularem,an videatur auferre irregularitatem.
Irregularitas, vt auferatur, nulla certa verborum forma requiritur.
Ordinans indignum,ipſe redditur indignus ordinandi poteſtate, ſaltem quo ad eum ordinem; & mortaliter peccat.
Dioniſii Areop. conſilium quo ordinatore vti debent.
6 *Epiſcopus negligens in diſcutiendis ordinandorum defectibus, non videtur diſpenſare, ſed peccat.*
7 *Epiſcopus indignum ordinans ad mandatum Papæ,an bene faciat.*
Indignus quis eſt vno ordine, & altero eſt dignus.
8 *Epiſcopus ordinans indignum excuſatur relatione Archidiaconi,& examinatoris.*
Epiſcopus ordinans indignum excuſatur ſi ille ſe ſe furtim ingeſſerit.
Epiſcopo imputatur quod negligentem, vel ignorantem examinatorem,deputauerit.
Titulo carentes, quaſi indigni non ſunt ordinandi.
Ordinans aliquem ſine titulo, ipſe tenetur eum alere,& quando hoc procedat.

SVNT præterea impedimenta plu-
rima, ne quis ſuos ſubditos promo-
uere poſſit; nam ſi tam grandis ſit diœ-
ceſis, vt non facile omnes ordinandi
1 poſſint cogniti eſſe Epiſcopo, certe eos
promouere non debet; niſi informatio-
nibus ſumptis de ætate,moribus,natali-
bus,& fidem fecerint de anterioribus or
dinibus ſuſceptis; nam tales ignoti pro
peregrinis,& extraneis habendi ſunt;vt
aperte tradit Raym.in tit. de peregr.in
princ.glo.in c.vlt. diſt. 71. nec hoc caſu
ſufficere debet iuramentum,quia nō eſt
eis credendum c.Inter quatuor,de cler.
peregr.Alber.in verb.peregrinus 2. Nā
forſan non fuerunt chriſmate ſignati;vt
eſt neceſſarium,antequam ordines con-
ferantur,Cōc.Trid.ſeſſ.23.c.4. de refor.
Hinc ſancte eodem Concilio decretum
eſt,quod quādo Epiſcopus ordinationes
facturus eſt,qui volūt ad ſacros ordines
pro-

Digitized by Google

promoueri, adeant ipſum per menſem ante diem ordinationum,& ſua nomina publice deſcribi permittant,vt de natali bus,atque alijs informationes ſumi poſ ſint,ſeſſ.23.c.5. de reform. Rurſum per tres dies ante ordinationem ſunt exami nandi,& ſcrutinium faciendum eſt, ead. ſeſſ.c. 7. quod etiam priſcis temporibus fuerat inſtitutum c.quando, diſt. 24.

Qua ratione etiam ſubditū bene cognitumEpiſcopus non ordinabit,ſi eius
2 parentes,& genus ignoti ſint; nā forſan infamiam contraxerunt à progenitoribus,vel aliquam irregularitatem; vnde promouendi non ſunt, niſi diſpenſati ex cauſis,de quibus dictum eſt lib.1.in tractatu de infantibus expoſitis: Simile eſt ſi quis ſubditus diu abſuerit; nam ſiue ꝓmoueri,ſiue promotus exercere velit, non eſt admittendus,niſi literas adferat eius ordinarij,vbi vixit,vbi verſat⁹ eſt; multas enim potuit incurriſſe irregularitates, crimina, vel cenſuras; quæ illi impedimentum adferant, ſicut cæteris incognitis extraneis c.Tuæ,de cler. peregr.c.afros,diſt.98.

Illud præcipue Epiſcopus animaduertere debet,ne iſti redeuntes, in locis ſuſpectis de fide vixerint,vel vbi peſtis cōtagioſa inualuit;nam & ipſi eandem ſuſpicionem incurrunt,vnde reijci debent ab ordinibus,vt diximus ſupra,de ſuſpectis, & de peſtilentiam patientibus; Eſt autem eis illud condonandū,ſi peragrādo cum excōmunicatis, vel infidelibus verſati ſint in emptione,& cōmercio cir
3 ca res, & vſus neceſſarios humanæ vitæ c.quoniam,11.q.3.Nec etiam eis obeſſe debet, ſi in longa itineratione, habitum mutauerint:cap.Epiſcopi,21.q.4.non.n. eiſdem ſacerdotum veſtibus commode vti poſſumus peragrantes, vt in Vrbe reſidentes; & dicemus infra lib.5.c.5.

Cauere igitur debet Epiſcopus,ne ordinet de fide ſuſpectū, vel de aliquo delicto inquiſitum,denuntiatum,vel accuſatum, in quo depoſitionis, vel excōmunicationis pœna poſſit irrogari; nam ſi priuſquam tota res diſcutiatur eū promouerit,tam grauiter peccat,vt ordinādi poteſtate priuetur,tamquam eius criminis ſocius, de quo ordinatus inquiſitioni ſubijcitur c.omnipotēs,de accuſa. & diſt.81.cap.Tantis:ſed hoc declarandum eſt dummodo non ſit lapſus annus à die pendentis accuſationis,vel inquiſitionis,glo.in dictis locis:quæ cenſura ēt locum habet,ſi Epiſcopi conſecrent Epiſcopum ita ſuſpectum,accuſatū, vel inquiſitum,quod probatur d.c.Tantis,vbi videtur caſus; ſed hoc non habebit locū quotieſcunque conſecrantes illud munus peregerint vigore delegationis Papæ: nam ſine temeritate id faciunt,cum pareant mandatis apoſtolicis, & ex obedientia mereātur c. ad aures, de temp. ordin.& 23.q.1.cap.quid culpatur: Nā omnis promotio ad beneficia pro notorie indigno, quando ita Papa vult excuſat obedientē Epiſcopum à peccato: Io. Andr.in cap.cum adeo, de reſcrip. & in cap.ſignificauit,de off.ord.Silu. in verb. obedientia q.5.verſ.quarto.

Sed & ille, qui ordines confert homini ſuſpenſo, tam grauiter errat, vt ſuo ordine deponi debeat:cap.quando, diſt.vigeſimaquarta,& ordinandi poteſtatem vlterius non habebit: cap. ſi qui Epiſcopi, vigeſima quinta q. 2. Et tam etſi illud videretur animaduertendum, quod ſi ipſe Epiſcopus ſuſpenſionis ſententiam tuliſſet; & ſciens eum ad ordines admiſerit, diſpenſare videretur, & abſoluere,vt per Abb.in capit.veniens de fil. præsbyt. Fely. in cap. præterea, num. 6. 7. & 8. de Teſt. cogen. tamen con-

Digitized by Google

contrarium verius eſt, vt mox dicemus: Eadem procedunt in ordinatore eius, qui interdictus ſit: nam qui ordines cōfert, eaſdem pęnas incurrit: Idem ſi quis excommunicatum promouerit; nā hic Epiſcopus excommunicato communicans deponitur cap. Theugaldum. 11. q. 3. & hoc caſu non valet diſtinctio, quod ſi hic idem Epiſcopus eum excōmunicauerit, videatur eum abſoluere admittendo ad ordines, quoniam Epiſcopus communicans excommunicato à ſe, non cēſetur eum abſoluere. Abb. in cap. propoſuit, de cler. excom. miniſt. nam nec Papa per hoc videretur abſoluere, ſi taceat Clem. ſi ſummus, de ſent. excō. multo ergo minus in Epiſcopo, vt glo. ibid. quoniam abſolutio, vt ſit abſolutio, requirūtur in ea ſaltim verba ſimplicia abſolutoria: Innoc. cap. cum deſideret, de ſent. excom. Abb. in cap. vlt. de reſtit. ſpoliat. Imo hæc ſimplicia verba abſolutoria nō ſunt ſine peccato: quoniam debet ea abſolutio fieri cum aliqua ſolennitate, Sil. in verb. abſolutio 3. verſ. ſciendum eſt ſecundo: licet etenim Ioannes Patriarcha cognomento Eleemoſynarius, clericum excommunicatū canonice ob violētas manus in alterū clericum ſtatuiſſet abſoluere) quia per excommunicationem erat factus deterior) & ob id eum reconciliauerit publice in eccleſia abſque abſolutorijs verbis, tamen ſolennitas adfuit; nam primum ipſe excommunicato veniā petijt, quo facto reus quoque veniā petijt correctus; Ideo verba Patriarchæ illa: Deus nobis omnibus indulgeat vim abſolutionis habuerunt, maximè quia Patriarcha ſua manu excommunicatum in Eccleſiā introduxit, vt ſcribit Leontius. Neap. Cyp. Epiſcopus in illius vita, apud Lippom. tom. 2.

Quæ rationes militant etiam in ſuſpēſis, & interdictis quia quoad ipſam abſolutionem hęc tria pari paſſu ambulāt: Sil. in verb. Abſolutio 6. verſ. ſecundum: vnde concluditur per promotionem nō videri ipſum abſoluere ab interdicto, vel ſuſpenſione, ſicut nec ab excommunicatione d. cap. ſi ſumus, & Abb. in d. c. propoſuit de cler. excom. min.

Huc ſpectat, ꝙ ſi Epiſcopus promouerit irregularē, ex ea irregularitate, q̄ nō reſidet diſpenſanda in facultate eius, ipſe quoque efficitur indignus auctoritate ordines conferendi; ſed ſi ea irregularitas reſideat in ipſius poteſtate, ſi ſciēs eum ordinauerit, videtur diſpenſaſſe; & hoc poteſt probari per ſcripta Abb. in d. cap. veniens, de fil. presb. & Fel in d. cap. Præterea nu. 6. 7. & 8. de teſtib. cog. & poteſt eſſe ratio, qui in irregularitate auferēda nulla certa verborū forma requirit, nec etiā nuda verba abſolutoria, ſed ſola diſpenſatio, etiā tacita: Sil. in verb. abſolutio 6. verſ. Tertium: Ex præmiſſis ſequitur, quod ordinans ſcienter publicum pœnitentem, priuatur ordinandi poteſtate, quia ipſe nō poſſet diſpenſare cap. ex pænitētibus, d. 50. Alber. in verb. ordinandus. verſ. Quartodec. & habetur Conc. Carthag. 4. c. 68. Idem ſi quis ordinet coniugatum, etiam ad primā tonſuram, per annū eſt ipſo iure ſuſpēſus, c. nullus, de temp. ord. lib. 6. Ordinans illegitimum, priuatur ordinandi auctoritate, cap. cum Vintonien. de elect. Ordinās ſcienter bigamum, vel maritū viduę, vel corruptæ, aut repudiatæ priuatur poteſtate ordinandi c. ex pœnitētibus, d. 50. & cap. 2. de bigam. non ordin. Ille etiam qui ordinat inſcium, vel illiteratum perdit ordinandi auctoritatem, cap. qui Eccleſiaſticis, d. 36. Alberic. in verb. ordinatus debet: ſed ex conſtitutione Bonifacij octaui in d. cap. nullus de temp. ord.

lib.

Digitized by Google

lib.6. ſi quis illiterato conferat etiã ſolã primam tonſuram, per annũ eſt ipſo iure ſuſpenſus: vnde apparet, quam euidenter errauerit Fel. in c. primo, col. 6. verſ. ſimiliter dixit, de treug. & pac. vbi putat, quod propter Papæ tolerantiam Epiſcopi excuſentur ſi ordinẽt illiterator, quod non poteſt vllo modo eſſe verum, & pugnat cum toto iure; ſed & ille qui ſciẽter ordinat minorem ætate illa, quæ ordini neceſſaria eſt, deponitur diſ. 77. c. ſubdiaconus, Alberic. in verb. ordinatus debet. Ideo qui primam tonſuram confert infanti; ipſo iure per annum ſuſpenſus eſt ab ipſius tonſuræ collatione d. c. nullus, de temp. ord. lib. 6. Ille etiam qui ꝓmouet curiæ obnoxium, quem curialem dicunt, deponi debet. c. aliquantos, diſt. 51. Ordinans etiam Neophytũ priuatur auctoritate cõferendi eum ordinem, quẽ illi contulit, diſt. 59 cap. qui: ſed & is qui ſeruum, vel quemcumque colonarium, aut aſcriptitium ordinauerit, prçter id, ꝙ ad ſerui pretium tenetur in duplum, diſt. 54. cap. ſi ſeruus abſente: Raym. tit. de ſeru. ord. verſ. ſi ſeruus fuerit, Miſſam per totum annum dicere nõ põt, Conc. Aureli. III. cap. 20. Vnde ſequitur, quod nec ordines ſacros illo anno cõferre poſſit; quia non niſi in Miſſa conferri poſſunt, gloſ. in capit. quod ſicut, in gloſ. magna, de elect. Tandẽ concludendo quiſquis ordinat quempiam quauis ex cauſa indignum, reddit ſe ſe quoque indignum auctoritate ordines conferendi, cap. tantis; diſt. 81. & diſt. 36. capit. qui Eccleſiaſticis; quo loco Archid. late diſputat, verum hic ordinator priuetur facultate conferendi omnes ordines, an vero eum ſolum, quem contulit; ſed mitior, & æquior eſt ſententia, vt in quo deliquit puniatur, ſcilicet, vt eos ſolos ordines conferre non poſſit, in quibus peccauit ex tex. claro, in cap. litteras, de temp. ord. & cap. cum in cunctis. §. fin. de elect. & ita intelligendus tex. in cap. ſi qui Epiſcopi. 1. q. 1. & capit. ſi qui Epiſcopi, 25. q. 2. & cap. dilectus, de temp. ord. & diſt. 50. cap. ex pœnitentibus: Habebit autẽ, & alias pœnas à Domino; nam cum ordinans indignum mortaliter peccet, S. Thom. 4. diſt. 24. Conc. Trident. ſeſſ. 24. cap. 1. de refor. alijs pœnis grauioribus ſe à Deo puniendum dubitare debet, quibus punitus fuit Ioroboam, cum paſſim & ſine delectu indignos ad ſacerdotium admitteret 3. Reg. cap. 13. non enim fidelis eſt Domino qui ei indignum præbet miniſtrum cum melius ſit paucos habere miniſtros, qui digne poſſint opus Dei exercere, quam multos inutiles, & indignos. capit. tales, diſt. 23. & de ætat. & qual. capit. cum ſit: Propterea ſi Epiſcopus beneficium conferat indigno: priuatur auctoritate beneficium conferendi d. cap. cum in cunctis, in fin. quam conſtitutionem probat Conc. Trident. ſeſſ. 24. capit. duodecimo, de refor. Et vt euitet prçdictas vitioſas ordinationes, & collationes, debet ordinator ſequi conſiliũ S. Dionyſij Areopagitæ, de Eccleſ. hier. cap. 5. part. 3. cuius hæc ſunt verba: Moyſes legalium cæremoniarum promotor neque fratrẽ Aaron ad ſacerdotale munus inunxit, (& quidem cum Deo, & charum, & ſacerdotio non ignoraret eſſe digniſſimum) donec ad id diuinitus agitatus ſub Deo principe ſacerdotalem conſecrationẽ pontificaliter conſummauit. Rurſum ibid. Oportet (inquit) Pontificem ſanctum non motuproprio ſacerdotales ordinationes conficere, ſed ſub Deo agente has Pontificaliter, cœleſtique celebrare munditia: hæc ibi.

Quæ omnia vera ſunt in illis indignis

cum quibus Epiſcopus diſpenſare ſuo iure nō poſſet: alioqui ſi propria auctoritate diſpenſare poſſet, & indignitatem illam ſcierit, ordinando diſpenſare videretur; & ob id puniri non deberet, vt ſcribit gloſ. in c. qui in aliquo, diſt. 51. ꝙ intellige ſi Epiſcopus cauſam diſpenſandi in mente habuerit, alioqui faciendo ſupine, & negligenter puniri debet; vt aperte ſcribit Silu. in verb. diſpenſatio, quęſt. vltima: ꝙ ſi neſcierit Epiſcopus, & negligentia eadem verſatus fuerit in diſcutiendis defectibus, non cenſetur diſpenſaſſe; & ideo puniendus eſt, iuxta prædicta: gloſ. ibid. in verb. concubinas, & gloſ. in cap. ſi quis ſine, diſt. 81. præſertim ſi ordinaſſet indignum ob crimina, quoniam tunc non ſolum puniretur in priuatione poteſtatis conferendi ordinem collatum, ſed etiam deponeretur ſimul cum ipſo ordinato crimino ſo c. aliquantos, diſt. 51. Alber. in verb. ordinatus debet.

Hæc autem regula pluribus modis declaranda eſt, primo niſi in ordinatione indigni acceſſerit mandatum Papæ: nam quia ſic Papa volens diſpenſare vi-
7 detur, Epiſcopus obediendo non eſt puniendus: Io. Andr. in c. cum adeo, & in c. ſi quando, de reſcrip. & in cap. ſignificauit, de off. ordin. pręſertim circa collationem beneficiorum faciendã indignis; ſed circa collationem ordinum, ſi ea fieri ſine peccato non poſſit, & ideo diſpenſatio illa tacita ſufficere non videretur; Epiſcopus nullo modo procedere deberet ad ordinationem indigni, ſed potius abſtinere, & monere Papam, quia forſan male informatus fuit, vt docet d. c. ſi quando, & Silu. in verb. obedientia q. 5. in fin.

Altera declaratio eſt, quod quandoq; quis indignus eſt vno ordine, ſed alio eſt dignus c. accepimus, de ætat. & qual. & diſt. 74. c. geſta, vbi gl. Hoſt. in ſum. de ætat. & qual. §. 3. Sum. conſ. de ætat. ord. q. 22. Alberic. in verb. ordinatus à non Epiſcopo: propterea non erit puniendus ordinator indigni, ſi eum ordinarit in ordine quo erat dignus.

Alia declaratio eſt ſi Epiſcopus mul-
8 tis occupat' negotijs Archidiacono aut alij examinandi onus commiſerit, vt de iure tam vetere, quam nouo poteſt, cap. quando diſt. 24. de off. Archid. c. ad hoc Conc. Trident. ſeſſ. 23. c. 5. & c. 7. de ref. ſi ad examinatorum relationẽ indignũ promouerit excuſabitur, Specul. in c. eos. de temp. ord. lib. 6. ſuper verb. ſcienter; arg. de pigno. c. ſignific ãte, & de cler. excõm. min. c. apoſtolicæ: Ideo non ipſe ſed examinatores puniendi, d. c. quando.

Quarto excuſaretur ordinator ſi furtim, aut ex ſimplicitate ille indignus ſe ſe intra multitudinẽ ordinandorum ingeſſerit; nã ordinator id neſciens culpa caret: Magna tamen diligentia in Epiſcopo requiritur, vt culpam euitet: nam ſi vel omnino examen, & informationes omittat, vel ſi neglig ẽter accipiat, vel homini negligenti cõmittat, excuſari non poteſt, hoc. n. caſu aliena culpa ſibi imputari debet: quod aperte tradit Spec. in d. cap. eos, in d. verb. ſcienter; & dicemus quando de ſcrutinio agendum erit.

Quinto excuſaretur ſi indignum promouerit ad minores; nam illa indignitas facile tolerari poteſt, ſi feruens deſideriũ appareat in ordinato, cui ſi id negaretur forſan abalienaretur a miniſterio & obſequio Dei, quod aperte liquet ex ſentẽtia S. Pachomij Abbatis, qui ita in ſpecie iudicauit, vt ſcribit Sim. Metaph. illius vita, die 14. Maij.

Inter indignos ordinibus ſacris, ponuntur ẽt ij, qui titulo carẽt, nam grauiter

ter peccat ordinator eos promouendo, & in illius iniuriã ordinatio irrita erat Conc.Calced.c.6.habetur diſt.70. c.neminem,& c.cum ſecundum, de præben. nam quantumuis idoneus ſit,tñ ordinari prohibetur ſine titulo,etiam hodie ex Conc.Trid.ſeſſ.21.c.2. de refor.Propterea in pœnam ordinatoris conſtitutum eſt,vt eum alere ſuo ſumptu teneatur,donec de beneficio ei prouiderit. d.c.cũ ſecundum:& de ætat.& qual.c. accepimus & de prȩben.c.ſi.Epiſcopus,lib.6. Quod tamen eſt ſano modo intelligendum; nã ſi ordinator in aliena diœceſi forſan ſingulares promotiones faciat, & loci ordinarius ſiue ſit Epiſcopus,ſiue Vicarius, ſiue Archidiaconus,aut ſimiles ſuos clericos,vel extraneos habẽtes dimiſſorias promouendos exhibeant, ipſi in culpa ſunt,nõ ordinator; ita & ille in culpa eſt qui dimiſſorias vt à quocumq; ordinentur concedit, nam iſtis caſibus:ſoli præſentantes,& dimiſſorias dantes,hanc pȩnam incurrunt non aũt ordinator: Silu. in verb. Archidiaconus q.8.per d.c.cum ſecundum,& d.c.ſi Epiſcopus, Alber.in verb.beneficium,& officium, verſ. & nota,ꝙ ſi Epiſcopus.Silu.in verb.beneficiũ 2.q. 5. ſed ſi ordinator in aliena diœceſi ordines conferat generali ordinatione, ipſe in culpa eſt,ſi abſq; debito examine etiã dignos,ac multo magis ſi indignos ordinet,quia ipſe cognoſcere, & examinare debuit d.c.ſi Epiſcop⁹.licet etenim digni ſint ij,ſic ordinati ab eo,cum non eſſent ſubditi eius oridinarij,in cui⁹ diœceſi ordinauit,ipſe eſt in culpa,& puniendus iuxta Conc.Trid.ſeſſ.6. cap.5.de reform. quod verum eſſe videtur quando ſuo motu ordines cõferre voluit petita licentia loci Ordinarij: at ſi Ordinarius ipſum aduocauerit ad ordines, vice ipſius Ordinarij cõferendos erit culpa imputanda ipſi Ordinario,vt dicemus etiã infra hoc libro c.21.

Si ordinator in cenſuris poſitus, audeat ordinare.

CAP. IIII.

1 *Epiſcopus ſuſpenſus exercendo, ſit irregularis vt cæteri.*

2 *Epiſcopus ſuſpenſus à certo ordine, omnes ſuperiores illo exercere prohibetur.*

Epiſcopus ſuſpenditur dupliciter,ſcilicet ab ordine exercendo,vel ab ordine conferendo.

3 *Epiſcopus interdictus,celebrando ita ſit irregularis,ſicut cæteri omnes.*

Epiſcopus in canone continente pœnam excommunicationis comprehenditur ſub generalitate verborum.

4 *Epiſcopus excommunicatus, adminiſtrans ſit irregularis.*

5 *Epiſcopus irregularis, adminiſtrans punitur, vt cæteri omnes.*

Ordinatus ab Epiſcopo irregulari, characterem ſuſcipit.

Epiſcopus depoſitus, adminiſtrans nunquam reſtitui poteſt,nec poſt pœnitentiam.

6 *Ordinatus ab Epiſcopo depoſito,ſuſcipit characterem.*

EPiſcopus cenſura Eccleſiaſtica illaqueatus, vtputa ſuſpenſus, nullo iure poteſt ordines conferre, quia cum ſuſpenſio adimat poteſtatem exercendi proprium ordinem certe nulla in re
1 tam magna conſideratur ſui ordinis adminiſtratio,quam in ordinibus conferendis: Iccirco ſicut quilibet ſuſpenſus adminiſtrãs ſit vere irregularis,vt ipſo tractatu diximus ſupra de ſuſpenſis, ita & Epiſcopus, ſiue ſit ſuſpenſus ab omnib⁹ ordinibus,ſiue ab aliquo ſpeciali; nã illũ exercendo fieret irregularis,ſicut cæteri oẽs ſuſpenſi,& ideo ſi ſuſpenſus fierit in adminiſtrando certo ordine,oẽs ſuperiores illo exercere prohibẽtur;nam ſi à ſacerdotio ſit ſuſpenſus pontificalia omni

2 nō nō exercebit: Abb. in c. ex literis, per illũ tex. verſ. vlt. de exceſſ. prçlat. & ideo etiam quoſcumq; ordines conferre prohibetur: quia in illis exercetur officium Pontificale.

Vnde hic caſus differt ab alia ſuſpenſione, ſ. quando Epiſcopus ſuſpenſus eſt à collatione ordinũ, vel alicuius certi ordinis; nam eo caſu omnia poteſt adminiſtrare, tam Pontificalia, quam ſacerdotalia, dummodo illum ordinem nō conferat; & licet aliqui putent, quod nec illum ordinem, nec illo ſuperiores poſſit conferre, ſicut ſuſpenſus ab vno, eſt ſuſpẽſus ab omnibus ſuperioribus. Ant. in c. vel non eſt, poſt Io. And. de temp. ord. vt refert Tabien. in verb. ordo. 3. ante fin. Tamen ea eſt nimis dura opinio; ſufficit .n. quod illum tantum ordinem prohibitus cenſeatur conferre, & ſententia Ant. & Io. And. poſſet procedere in ſuſcipiente ordines, non in conferente, quia ſuſcipere ſuperiorem nemo pōt, niſi in habitu, & actuali adminiſtratione inferioris; quæ res non pōt conſiderari in ordinatore, qui prohibitus conferre ſubdiaconatum, nihil repugnat, quin poſſit conferre diaconatum, ſine violatione cenſurç: & hæc mihi verior ſententia videtur;

Eadem quoq; dicenda ſunt in Epiſcopo interdicto: nam quicquid ille admi-
3 niſtrando in Pontificalibus, vel ſacerdotalibus fecerit; quia violat interdictũ; redditur irregularis. caſus clarus eſt in c. vlt. de exceſſ. prælat. & latius dictum eſt ſupra, quando de cenſuris actum fuit, de perſonali interdicto. Nec valet illa ratio in contrarium, quod Epiſcopus, niſi nominatim de eo fiat mentio, nunquam includitur in canone, vel ſententia continẽte pænã ſuſpẽſionis, vel interdicti. c. quia periculoſum, de ſent. excõm. in 6. quia illud procedit in Epiſcopis non ſuſpenſis, vel interdictis; nam per ſolam generalitatem verborum canonis, vel ſententiæ, ipſi comprehendi non videntur: Sed ſi certũ ſit ipſos ſuſpenſos, vel interdictos eſſe, omnes pœnæ, quæ militant aduerſus huiuſmodi, etiam militant aduerſus Epiſcopos, qui violando cenſuras facti ſunt indigni illo priuilegio; & hoc probatur d. c. vlt. de exceſſ. prælat. vnde ſicut ſacerdotes ſimplices ſuſpenſi, vel interdicti contrauenientes in executione Ordinũ, fiunt irregulares, ita & Epiſcopi, quos in hoc caſu non reperio priuilegiatos eſſe, ſicut non ſunt priuilegiati in excommunicationibus; nam in canone, & ſententia continente pœnam excommunicationis, ipſi ſub generalitate verborum continentur, ſicut reliqui omnes, vt tradit gloſ Archid. Hoſt. & Ioan. And. in d. c. quia periculoſum, in verb. ſuſpenſionis.

4 Propterea quilibet Epiſcopus excommunicatus generaliter, vel à canone, vel à ſententia; quia ab Eccleſia diuiſus eſt, nihil omnino poteſt adminiſtrare, & cõtrafaciendo fieret irregularis; vnde quẽcumque ordinem conferat maiorem, vel minorem, irregularitatem Papalem incurrit ex Conc. Antiocheno capit. 4. habetur 11. q. 3. cap. ſi quis Epiſcopus damnatus: & ex Conc. Martini Brac. habetur ead. q. cap. ſi quis Epiſcopus in Concilio; & ob eandem rationem ſi Epiſcopus ſciat ſe ob aliquam cauſam irregularem eſſe, eaſdem pœnas incurrit, quas alij irregulares incurrunt exerceo ſuũ ordinem; vnde ſi ordines conferat poſitus in irregularitate, ſacrilegium committit, caret ſpe diſpenſationis, & quaſi incorrigibilis poſſet deponi; ipſe tamen ordinatus ab irregulari characterem verum accipit: Archidiac. diſt. 56. capit. apoſtolicæ, citat Innoc. & Hoſt.

Multo

Multo igitur magis, ſi Epiſcopus depoſitus, vel degradatus ſit, nam grauiſſime peccat, ſi audeat ordines conferre: ſicut degradati, qui adminiſtrant. S. Th. 3. q. 82. quinimmo nunquam poterit hic Epiſcopus depoſitus reſtitui ad ſuos honores, nec quidem poſt peractam pœnitentiam, ſi ſic depoſitus aliquo modo adminiſtrauerit: præſertim ordines conferendo. c. accedens, diſt. 50. Nam talis collatio facta à depoſito imprimit cha-
6 racterem. S. Thom. 4. diſt. 25. q. 1. ſicut etiam cõficit alia ſacramenta, S. Thom. d. q. 82. vt diximus alias. cum de degradatis agebamus.

De Dimiſſoriarum litterarum impedimentis.

CAP. V.

1 *Dimiſſoriæ literæ ſunt quaſi delegatorię propriæ iuriſdictionis.*
Dimiſſorias litteras Epiſcopus, quando proprijs ſubditis concedere non poſſit.
2 *Epiſcopus ſuſpenſus à dimiſſorijs concedendis, contrauenienſ non ſit irregularis.*
3 *Epiſcopus ſuſpenſus, quia ordinauit clericum alienum, poteſt negligi à ſuis ſubditis.*
Dimiſſoriæ litteræ, quid continere debeant.
4 *Dimiſſoriæ non iuſtificantur ex clauſula illa, onerantes conſcientiam ordinatoris.*
Dimiſſorias concedere non poſſunt, qui ſunt Epiſcopis inferiores.
5 *Dimiſſorias non concedit capitulum ſede vacante, niſi duobus caſibus.*
Collegium Rom. vacante ſede Apoſtolica, an poſſit dimiſſorias concedere.
6 *Dimiſſoriæ Latinorum pro ſubditis Græcis, vel Græcorum pro Latinis quomodo non valeant.*
Gręci hodie deberent à ſuis Latinis Epiſcopis ordinari.

DImiſſoriarum litterarum vſus, etiam S. Auguſtini temporibus obſeruari conſueuerat, vt ipſe ſcribit ad clerum Hipp. epiſt. 137. verſ. Cum enim iſta me cauſa: & ob id in vſu fuerunt, quia concedere ſolent ſuis ſubditis Epiſcopi, vel ordinarij, vt ab alie-
1 no ordinatore promoueri poſſint; vnde hæc quaſi propriæ iuriſdictionis delegatio eſt. Videntur enim per has dimiſſorias officium ſuum alijs Epiſcopis concedere, vt probatur c. primatus, diſt. 71. & diſt. ſeq. cap. clericũ, & eſt optima gl. in c. fraternitati, de cleric. non reſid. propterea circa has cõcedendas multa occurrunt canonica impedimenta: nam ſi Epiſcopus ſuſpẽſus, vel interdictus, ſit aut excommunicatus, depoſitus, vel degradatus, eas concedere nõ poteſt, quinimmo ſi concedat efficitur irregularis, quia omnis auctorizatio facta ab eo, qui eſt ſupradictis cenſuris innodatus, redit eum irregularẽ; quia abutitur clauibus Sancti Petri: nam & ſola beneficiorum collatio, redderet irregularem, c. vlt. de exceſſ. prælat. Specul. in tit. de diſpenſ. §. iuxta. verſ. Quarto.

Quæ intelligenda ſunt in eo ordinario, vel Epiſcopo, qui ſimpliciter eſt ſuſpẽſus ab Epiſcopatu, vel ordinibus ſuis, quia tunc cenſetur etiam ſuſpenſus, & interdictus ab ijs, quæ pendent à dictis ordinibus; ſecus ſi principaliter eſſet ſuſpenſus à dimiſſorijs concedendis, quia eo caſu contraueniendo, non fieret irregularis, quia dimiſſorias concedere eſt
2 actus iuriſdictionis, quę poſſet exerceri, etiã ab ipſis vicarijs Epiſcoporũ; vnde ob hoc non naſcitur irregularitas; ſicut nec ab executione quorumcumque iuriſdictionalium, à quibus quis ſit ſuſpenſus; vt late probauimus ſupra tractatu de ſuſpenſione, declaratione decima: & in extenſione, decima quarta. Hinc illud eſt, quod ſi quis ordinauerit alienũ clericum ſine dimiſſorijs, ſit ipſo iure ſuſpenſus, & ab eo ſic ſuſpenſo ſubditi non de-

debēt petere dimiſſorias, ſed libere poſſunt ad vicinos Epiſcopos ſine illis acce-
3 dere, & ab eis promoueri poſſunt c. eos, de temp. ordin. lib. 6. Silu. in verb. irregulatitas. q. 9.

Aliud eſſe canonicum impedimentū poteſt ex narratione ipſarū dimiſſoriarum; nam debent continere excuſationis cauſam, ob quam ipſe proprius Epiſcopus ordinare non poſſit, c. 1. de temp. ordin. lib. 6. nec cōcedi poſſunt niſi poſt examinationem, & approbationem, ex Concil. Trident. ſeſſ. 23. cap. 3. de refor. Propterea damnandum cenſeo ſtilum illarum dimiſſoriarum, in quibus concedendis, ordinarius, cum nullum fecerit examē, vel approbationē addit clau-
4 ſulam illam, in quo ordinatoris conſciētiam oneramus, nam per eam clauſulā, concedens dimiſſorias non videtur excuſari, ſi indigno, & non idoneo conceſſerit, quia ipſe maiorem culpam cōtrahit, quam ordinator cap. ſi Epiſcopus, de præben. lib. 6. Propterea cum quidam ordinari in clericum poſtulaſſet à Sancto Auguſtino, ipſeque morderetur in conſcientia, nolletque ob ſuſpicionem criminis eum promouere, renuit etiam ei dimiſſorias literas concedere, ne ab alio promoueretur: putans tantam eſſe culpam, in ipſis concedendis, quantam in ordinatione facienda, vt conſtat ex eo in dict. epiſto. ad clerum Hipp. centeſima trigeſ. ſeptima, verſic. cum enim iſta me cauſa, refert Lippom. vit. ſanctor. tom. 2. in vita ſancti Felicis; Et quod ſit paris effectus ordinare per ſe, vel dimiſſorias concedere, eſt tex. in capit. accedens, de purg. canon.

Alij præterea ordinarij Epiſcopo inferiores, vt puta Abbates, & quocunque nomine prælati, etiam exempti, ſiue capitula, licet olim poſſent dimiſſorias cōcedere d. c. eos, de temp. ord. ordi. lib. 6. hodie tamen ex Conc. Trident. non poſſunt; quinimmo ſi conceſſerint, ipſo iure ſunt ſuſpenſi ab officio, & beneficio, ſeſſ. 23. cap. 10. de reform. Vnde ſi in tali ſuſpenſione poſiti, immiſcerent ſe diuinis, fierēt vere irregulares, ſicut omnes alij ſuſpenſi, vt ſuo loco diximus, & tradit Diaz in praxi canon. capit. 22. Quinimmo, etſi Epiſcopus deceſſerit, ideoq; ſedes Epiſcopalis vacet, mauult Tridēt.
5 Concil. nullas omnino dimiſſorias concedi, quam vt capitulum, aut alius quilibet ſuccedēs in Epiſcopali iuriſdictione poſſit de illis prouidere; Imo ſi capitulum conceſſerit has literas, ipſo facto ſubiacet Eccleſiaſtico interdicto, ſeſſ. 7. cap. 10. de reform. Alij vero ſingulares ordinarij, in ea Epiſcopi iuriſdictione ſuccedentes, per annum ipſo iure ſuſpenſi ſunt ab officio, & beneficio, ſeſſ. 23. capit. 10. Duo ſoli caſus excipiuntur, primus eſt ſi ſedes Epiſcopalis vacauerit vltra annum; Alter eſt ſi quis ratione obtenti, vel obtinendi beneficij ſit arctatus ad ſuſcipiendos ordines, iſtis. n. caſibus capitulum, vel ſingulares prædicti dimiſſorias concedere poterunt iuridice, ex d. capit. 10. ſeſſ. 7. Tertius caſus forte eſt ſede apoſtolica vagante; nā dimiſſorias forte concedere poteſt; quia illius vacantis ſedis iuriſdictionem non videntur limitaſſe verba dict. Concil. Trident. & ideo ſtare videtur in ſua conſueta iuriſdictione dimiſſorias concedendi, ſaluo ſemper ſedis apoſtolicæ iudicio.

Inter eos, qui dimiſſorias minus canonice concedunt, adnumerantur, Epiſcopi, qui cum Græci ſint concedunt ſuis ſubditis Latinis, vt à Græcis diuerſi ritus ordinari poſſint; Vel è contra ſi Lati-

Digitized by Google

Latini Epiſcopi concedant ſuis ſubditis, vt à Græcis diuerſi ritus promoueātur; Latini enim culpabiles ſunt, ſi tales dimiſſorias dent: capit. quod translationem, de temp. ordin. nam nec ipſe Græcus Epiſcopus ſuos ſubditos Latinos ordinare poteſt; nec Latinus ſubditum Græcum Græco more. cap. cum ſecundum, de temp. ord. debent enim in diuerſitate iſta rituum, certos deputare Vicarios, qui ſingulis ritibus obſeruandis, vel Græcis, vel Latinis præſint, Concil. Lateran. ſub Innoc. III. capit. 9. habetur de off. ordin. capit. quoniam: Latinus vero ſubditos Græcos, ſi non diſſentiant, debet ipſe ordinare Latino more; vt Græco ritu viuant. dict. capit. quod translationem; Græcis enim, nil obeſt, quin & ordinentur à Latinis, Latino more, & Eccleſiam Latinam obtineant cap. cum olim, de cler. coniug. & hoc eſt, quod vult dicere tex. in d. cap. quod tranſlationē, ibi dum ducit, à Græco facit, &c. debuit enim ipſe facere, ſi ordinandus non diſſentiat Latino ritu ordinari.

Nec pater filium, nec filius patrem, etiam legitimum promouere debet.

CAP. VI.

1 *Pater Epiſcopus filium ordinare non debet, ſiue ſit legitimus, ſiue legitimatus.*

2 *Filius miniſtrare non poteſt in Eccleſia patris, & ideo ibi ordinari non poteſt.*

3 *Epiſcopus ſine diſpenſatione eſſe non poteſt, qui vxorem vnicam, & filios habuit.*

4 *Pater proprium filium illegitimum, legitimare non poteſt.*

5 *Filius non poteſt ordinare patrem ſuum.*

Adoptio naturam imitatur.

6 *Epiſcopi cæci ſunt circa nepotes ex filijs.*

Priuignus poteſt ordinari, & quomodo.

7 *Pater adoptiuus poteſt ordinare filios, vel nepotes adoptiuos.*

8 *Papa proprios filios poteſt legitimare.*

Contingit aliquando nullum eſſe canonicum impedimentum in perſona ordinatoris, nec in ipſo ordinato, nec in ipſo ordine, ſed ipſa perſonarum relatio ſola canonicum inducit impedimentum: exemplo eſt, ſi pater Epiſcopus
1 filium ad ordines promouere velit, non eſt hoc in Eccleſia Dei ferendum, etiam ſi vel legitimus, vel legitimatus ſit; Nam de illegitimis nulli dubium eſt, quia pater, & filius ad inuicem ſibi miniſtrare non poſſunt in eadem Eccleſia. capit. cum decorem, de fil. presbyt. vt latius dictum eſt primo lib. At de legitimato idem quoque iuris eſt, quia legitimatio non aufert memoriam commiſſæ turpitudinis, quin eam refricet in mente tam patris, quam aliorum ſpectantium, ideo non debet pater ordinem vllum conferre filio ſuo legitimato, nec legitimatus filius patri, quia nullum maius miniſterium ad inuicem præbere poſſunt; quam ordines, vel conferendo, vel ſuſcipiendo.

Quinimmo plus dico, quod in Eccleſia paterna filius hic à nullo alio Epiſcopo ordines ſuſcipere poteſt, quia
2 hodie ex Concil. Trident. iſti non ſolum patri in ipſis Eccleſijs paternis, ſed etiam alij cuilibet miniſtrare prohibentur, ſeſſ. 25. capit. 15. de reformat. vbi adeſt verbum, quoquomodo; quod tam pregnans eſt, vt etiam ordinis ſuſceptionem, vel collationem poſſit includere. Idque adeo verum eſſe putandum eſt, quod etſi occultus ſit, quoad alios omnes, quia tamen patri occultus eſſe non poteſt, & in-

conferendo vel ſuſcipiendo ordines refricaret in mēte patris turpitudinis eius memoriam. capit. mulier, 15. q. 1. Ideo abſtinere debēt ad inuicem, nec ei beneficium pater conferre debet, ob hanc occultam turpitudinis commiſſæ recordationē: poteſt tamē conferre, & valet collatio, Deci. conſ. 129. tradit Villalob. in collectan. com. opin. littera F. num. 128. Lancillot. de attent. par. 2. c. 6. de recuſ. pend. num. 40.

Quibus illud addo, ꝙ Epiſcopus nec legitimos ex matrimonio filios promouere debet, Nam quiſquis vxore mortua Epiſcopus fieri vult, iure prohibetur eſ-
3 ſe, ſi filios habeat; nā diſpēſatione eget: Abb. in capit. ſane, de conuerſ. coniug. & in capit. 1. de teſtam. verſ. Item oppono: imo nec aſſumi poteſt ad vllam omnino prælaturam, niſi cum diſpenſatione. dict. verſ. Item oppono; quod ideo inductum eſt à iure; quia paterna beneuolentia nimium afficitur erga filios, vt ſcribit Speculum ſummorum Pontificū tit. de continentia ſacerdotum, cap. 81. ob quam cauſā ſi q̃s ſit ex cōcubina natus, & ſubſecuto matrimonio factus legitimus, Pater eius nō poterit ſine diſpenſatione fieri Prēlatus. c. ad extirpādas de fil. presb. vnde poſito, ꝙ hic diſpenſationem obtinuerit circa Epiſcopatum, certe non debet permitti ordinare filium ſuum, quia ex illo turpi initio conceptionis refricatur turpitudo in mente ordinatoris. d. c. mulier, nam & in illis, qui in matrimonio concepti ſunt, eſt quædā parum honeſta reminiſcētia voluptatis, c. omnes, 27. q. 2. & 33. q. 4. cap. vir cum propria, & ita ſentire videtur Abb. in d. cap. cum decorem, de fil. presb.

Cui rei illud ſuffragatur; ꝙ licet quis facultatem habeat legitimandi illegiti-
4 mos, ſuos tamen legitimare non poteſt; quia in re ſua auctoritatem præſtare nō valet. Archid. in c. in vēditionibus, §. et, poſt gl. ibi 17. q. 4. & eſt tex. in c. per venerabilē, qui fil. ſint legit. vbi gl. & Doct. ita Epiſcopi: tametſi ius eligēdi habeāt, quos ad diuinum miniſterium abdicāt, non tamen filios proprios videntur poſſe eligere, vel ordinare: quia ob ſummā beneuolentiam facile falli poſſunt, Nam nec adoptare proprios filios pater poteſt nec de fonte leuare, nec ad chriſmatis vnctionem tenere, de cognat. ſpi. c. ſi vir. 30. q. 1. c. 1. & 2.

5 Quæ omnia etiā vera ſunt in caſu cōuerſo, ne filius ordines cōferat patri; nā in adoptione ars imitari debet naturā. §. maiorem, inſtit. de adop. Ita in ordine quoque eſſe debet, in quo fit quędā adoptio, imo generatio ſpiritualis, iuxta illud Pauli, Filioli, quos iterū parturio, & 1. Pet. c. 2. ſicut modo geniti infantes, &c. & ſicut de ordinibus hactenus locuti ſumus, idem debemus dicere de beneficiorum collatione, nam pater filio etiam legitimo conferre non poteſt illud beneficium, in quo ipſe aliàs miniſtrauit. cap. ad extirpandas, de fil. presb. Hæc etiam
6 procedunt in nepotibus ex filio; Epiſcopi etenim cæci ſūt circa hos nepotes gl. in cap. peruenit. 1. q. 3. tex in auth. quom. opor. Epiſc. §. 1. ſed in iſtis facilior erit diſpenſatio, quam in filijs, ſi & parentes, & filij probi ſint. Abb. in d. verſ. Item oppono: quod re ipſa Romæ frequentius agi videmus. Hæc autem in priuigno nō procedūt, quia mortua vxore, ſi fiat Epiſcopus poterit piuignū ordinare in quo nulla eſt refricatio turpitudinis proprię in cōceptione illius, ſed bene difficultas eſſet in hoc de Epiſcopatu obtinendo, quia nemo priuignum habere poteſt niſi ſuppoſita vxore vidua, & conſequēter ſuper bigamia eſſet diſpēſandus, vt Epiſcopus

ſcopus conſtituatur, & tunc poſſet hunc priuignum ordinare. Et ideo dico, ꝙ pater adoptiuus poteſt ſine dubio ordinare filios, vel nepotes adoptiuos, eiſdē beneficia conferre in eadem Eccleſia, & ad inuicem miniſtrare, quia nil canonicum obſiſtit: Hæc quoque non procedent in Papa, quia cum neminem habeat ſuperiorē, ſicut poteſt proprios filios legitimare, & in rebus proprijs auctoritatem præſtare, c. per venerabilem, verſ. in ſup cum Rex. qui fil. ſint legit. ita quoq; poterit ordinare, eligere, & diſpenſare: imo faciendo quicquid velit, conſequenter etiā diſpēſare videtur ex redeundati auctoritate eius, qui etiam iudicabit, ꝙ ſit honeſtius; an vt ipſe filios proprios promoueat; an per alium fieri mandet.

De indebita ſuſceptione ordinis,

Et primum:
De ordinatis forma non ſeruata.

CAP. VII.

1 *Ordinatus non debita forma, nec characterem ſuſcipit.*
Electio non ſeruata forma, irrita eſt.
2 *Electus in Papam a minore parte Cardinalium, ſi ſe pro Papa gerat, excommunicatus eſt, & deponitur.*
3 *Cardinales quandoque poſſunt abſoluere ab excommunicatione eum, quem volunt in Papam eligere.*
Electiones Regularium, ſi omittatur forma, ſunt irritæ.

POſtquam ordinantium irregularitates hactenus à nobis per tractatæ ſunt, nunc ordo expoſcit, vt etiam eas tractemus, quas incurrunt ij, qui ordines minus canonice ſuſcipiunt, quarum prima illa eſt, ſi quis ordi-
1 nem ſuſceperit forma, vel ſubſtantia omiſſa; nam nihil omnino ſuſcipit, nec ipſum quidem characterem; & ideo omnia ſunt ex integro repetenda, & adeo prohibetur exercere eum ordinem, quod fieret vere irregularis illum exercendo: ſicut omnes alij, qui cum nō ſint ordinati, adminiſtrant, toto tit. de cler. non ord. min. de iſtis Alber. in verb. ordo 2. Tabien. in verb. ordo. 2. num. 5. Quid autem faciendū ſit, quando omittuntur iſta ſubſtātialia, circa ordines tā maiores, quam minores, & quæ ſint de forma ſingulorum ordinum, diximus ſuſius hoc 4. lib. c. 1. Ad hæc recte cōgruit omnis electio, quæ abſque debitis ſolennitatibus fit, nā irrita eſt, vt puta ſi tractetur de electione prælaturæ, ad quam nō omnes ſint citati, ad quos ſpectat: nā irritatur, & non debet electus ſe ſe ingerere cap. Bonæ. 2. de elect. imo in electione Pontificis electus a minori parte Cardinalium præſentium, ſi audeat ſe pro Papa gerere, ipſo iure efficitur excōmunicatus, & toti' ſacri ordinis miniſterio priuatur, c. licet, de elect. Ita quod (alijs Cardinalibus, qui primo non conſenſerant, poſtea conſentientibus) non conualeſceret electio, quia facta eſt de excommunicata perſona, niſi Cardinales illi, q non fuerunt participes electionis, vel ei
3 non adhæſerant, eum abſoluiſſent ab excommunicatione; ad illos enim ſolos ptinet abſolutio. Hoſt. in c. cum Vuinton. de elect. probat Specul. in c. vbi periculum, in tertio decimo ſpeciali col. pen. de elect. lib. 6.

In alijs quoq; prælaturis multa ſunt de ſubſtantia; & forma electionis, quę ſi omittantur irritant ipſo iure electione; & hæc ſunt ſcilicet, quod ſecreto, & ſigillatim inquiſitio fiat, & publicatio in cōmuni, & incontinenti, & ſcriptura, tex. & gl. magiſtralis, in verb. ſanior, in c. quia

per diuerſas,de elect.glo.in c. Eccleſia veſtra,eo.tit.In regularibus quoq; eligẽdis ſua forma conſtituta eſt,quæ ſi non obſeruetur,nihil factum eſt;nã ſiue maſculi ſint, ſiue fœminę,ſecreta vota eſſe debent, & pro abſentibus nemo ſuffragium ſupplere poteſt:ſi hæc aliter fiant, ipſo iure electio irrita eſt,& qui ſe aliter eligi permiſerit, inhabilis redditur ad omnia officia in religione obtinenda,ex Conc.Trid.ſeſſ.15.c.6.de regular.

De eo ,qui furtim ordines ſuſcipit;

CAP. VIII.

1 *Furtim ordines ſuſcipere quid ſit;*
Ordines furtim ſuſcipiens irregularis eſt.
2 *Ordines furtim ſuſcipiens, a ſolo Papa diſpenſatur, vt ad religionem tranſeat.*
3 *Dimiſſorias concedere non poſſunt Archidiaconi, Archipresbyteri, & ſimiles.*

FVrtim ordines ſuſcipit,quiſquis ab Epiſcopo nõ admiſſus , vel non examinatus, & ſine Epiſcopi conſcientia ſe ſe ordinationi ingeſſerit inter aliorum approbatorum multitudinem; aut forte mutato nomine alicuius approbari nomen acceperit, c. extra, diſt. 64. Qui igitur hoc ſcelus admiſerit, irregularis eſt,nec niſi à Papa diſpenſari poteſt. Io. Andr. in cap. 1.de eo,qui furt. ord.ſuſc.& ibid. Panor. cui rei liber qui Pontificale inſcribitur proſpexit, nam de more conſueuerunt Epiſcopi in ordinationibus peragẽdis, comminari excõmunicationis ſenteтiam, ne quis audeat ſe ſe ingerere,qui nõ fuerit approbatus: propterea ſi quis nunc contrauenerit, erit vſq; adeo irregularis, quod nec ad altiores aſcẽdet, nec ſuſceptos exercere poterit. c. innotuit, de eo qui furt.ord. Sum. conſ. de ætat. ordin. q. 13. & ſeq.

2 Diaz in praxi canon.cap. 21. Poſſet tamen diſpenſari, ſi voluerit ad Religionẽ tranſire,& non niſi per Papam d. capit. innotuit, Inter hos annumerantur, qui per literas dimiſſorias Archidiaconi,ad mitti voluerunt, cum tamen Archidiaconus eas concedere non poſſit.c.ſigni-
3 ficaſti.de off.ord.Idem erit,& de ijs,quibus inhibuit Conc.Trid.dimiſſorias concedere,vt ſeſſ.7.c.10.de reform.& 23.c. 10. de refor.

De examine, vel ſcrutinio prætermiſſo.

CAP. IX.

1 *Examen ſi omittatur,ordinatio vitioſa eſt.*
Regulares hodie ab ordinatore examinandi.
2 *Epiſcopus omittens examen,vel cõmittens ignaro, aut negligenti,puniendus.*
3 *Ordinatus omiſſo examine, de digno ſit indignus.*
Epiſcopi debent examinari,& debent eſſe doctores, etiam ſi ſint Regulares. & alia requiruntur, vt hic.
4 *Cardinales eligendi per ſcrutinium:& requiruntur qualitates multæ, vt hic.*
Epiſcopi ſi bene præſint, populi quoque bene viuent.
5 *Regulares promouendi in Epiſcopos,non probant Doctoratum in Academia, ſed ſufficit atteſtatio ſuperioris.*
Scrutinia multa requiruntur in ordinatione facienda.
6 *Ordinandus ſpectatæ virtutis, non ſubijcitur examini.*
Examen Epiſcopi conſecrandi omitti nõ poteſt.
7 *Epiſcopi promouendi,quæ forma ſeruanda.*

EXamen, & ſcrutinium ideo requiruntur in ordinibus conferendis, vt hominis ordinandi, virtus, ac meritum conſtare poſſint: Propterea ſi omittantur hæc,& ordinatio vitioſa eſt, & ordinatus deponendus, ex ſententia Hoſt. vt probatur cap. expoſuiſti, de corp. vitiat.& diſt.24. cap.vlt. Nec ſo-

Digitized by Google

ſolum hæc requiruntur in clericis ſæcularibus, verum etiam in Regularibus, quos ab Epiſcopo examinari,& approbari iuſſit Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. duodecimo de refor.vnde ſi iſti nimium confiſi literis dimiſſorijs ſuorum prælatorum, non recognitis ab ordinatore, auſi ſint ſe ſe ingerere intra multitudinẽ ordinandorũ, quaſi furtim promoti fiunt irregulares,argum.c. Innotuit, de eo qui furt.ordin.ſuſc.Nam & ipſe Epi-
2 ſcopus prætermittens examen, & ſcrutinium, vel negligenter faciens, aut negligenti committens,vel ignaro,puniri debet ſeuere iuxta c. eos, de temp. ordin. lib. 6. vbi Specul. ſuper verb. ſcienter: vnde hic ita ordinatus,& exercere ſuſceptum ordinem prohibetur, & deponi debet, gloſ.in d. cap. vlt. non enim vllo modo poteſt videri dignus, qui ſe debito examine dignum non oſtendit, qui cum dignus eſſet, per hanc culpam fa-
3 ctus eſt indignus, quod ſi indignus erat per hoc ſcelus factus eſt indignior; ideo ad diuina miniſteria non eſt admittendus:c.ex pœnitentibus, diſt. 10.

Quæ vera ſunt etiam in ipſis Epiſcopis promouendis.Leo.1.Papa epiſt. 32. nam,& olim,& hodie quiſque examinari debet,an bene nouerit ea quæ ad munus ſuum ſpectent;& an ſit Doctor,Magiſter,vel licentiatus, vel alicuius publicæ Academiæ teſtimonio idoneus iudicetur,vel ſaltem per prælatorum regularium publicam atteſtationem (ſi regularis ipſe ſit) probetur idoneus, & quibus natalibus, quibus honoribus, qua ætate,quis ſit,ſcrutinium ſumẽdum eſt. & an ſit in ſacris,ſaltim per ſex menſes, anteq uam in Epiſcopum nominetur,vt conſtat Concil.Trident.ſeſſ. 22. c. 2. de reform.& pro ratione,& opportunitate prouinciarum,hæc examina fient, & in inſtrumenta publica reducentur, ſeruatis omnibus alijs,quæ iubet idem Conc. Trident. ſeſſ. 24. cap. 1. de reform. quo loco, & in Cardinalibus eligendis idem
4 ſcrutinium fieri ſtatuit, quo ad vitam, ætatem, ac doctrinam illorum requirendam, ſicut & in ipſis Epiſcopis promouendis: Quod autem Epiſcopi etiam iure veteri examinandi eſſent probatur. Concil. Cartag. 4. cap. 1. habetur diſt. 23. cap. qui epiſcopus. Silueſt. in verb. ordo. 2. quæſt. 2. Ex quibus conſtat ſi hæc tam ſancte inſtituta obſeruabuntur optime conſultum iri Eccleſiæ Dei;tunc enim bene agitur à populis, cum bene præſunt epiſcopi.

Eſt autem hoc capite annotandum examina in promouendis regularibus diuerſo iure cenſeri; nam ſi promouendi ſint ad ordines ipſorum ſuperiorum, fides & atteſtatio non ſufficit: nam ab ordinatore examinari debent,vt iam diximus,etſi promoueantur ad Epiſcopatum, ipſorum prælatorum atteſtatio & fides perinde valet, ac ſi alicuius Acade-
5 miæ publicum eſſet teſtimonium, ex d. c. 2. de reform. In clericis vero ſęcularibus, examen faciendum eſt, & ab eo, qui dimiſſorias concedit, ſi ordinandus ſit pręſens,& ab eo qui ordinat,ſi ſit abſens.vt conſtat ex Conc.Trdent.ſeſſ. 23. c.3. & 7. de refor. & c. ſi epiſcopus, de præb.lib.6.

Verſantur autem hæc ſcrutinia circa multa, nam per menſem ante ordinationem nomina ordinandorum deſcribenda & publicanda ſunt, vt inſtructio haberi poſſit de natalibus, moribus,ætate,& genere: Concil. Trident. ſeſſ. vigeſima tertia, c. 5. de reform. Aliud ſcrutinium habetur triduo ante ordinationem, & in eo agitur de approbandis, vel reprobandis ijs, qui ordi-

Digitized by Google

ordinari volunt, habito examine ſuper ſcientia.ead.ſeſſ.c.7.quod iure veteri ẽt inſtitutũ fuerat. capit.quando, diſt. 24. Tertium eſt, quod fit ipſa hora, qua ordines conferuntur, quando Epiſcopus Archidiaconũ interrogat, num qui adſtant promouendi, ſint idonei, de quo non multus labor habetur, quandoquidem formula quædam eſt ex libro Pontificali, ita quod labor totus poſitus eſt, circa primum, & ſecundum ſcrutinium vel examen, priuſquam dies ordinationum venerit.

Hæc autem omnia poſſent aliquando ab ipſo iuris rigore laxari, videlicet ſi qs vſque adeo ſpectatæ virtutis ſit, vt notus oĩbus habeatur, & populari teſtimonio dignus cenſeatur, nam examen omit
6 ti poſſe ſine peccato ſentit Conc. Carth. III. c.22.habetur diſt. 24.cap.nullus ordinetur, & ibid.glo. Silu.in verb.ordo.2. q.2.niſi forte in examine, vel ſcrutinio, q̃ fit in Epõ conſecrando, quod omitti non poſſe tradit gl.in d.c. qui Epiſcopus in 1.gl.cum non ita ſit in examine, vel ſcrutinio, quod fit in Epiſcopo promouendo, ſeu eligendo.d.ſeſſ.24. cap.1. quo loco apparet non vnum tantũ ſcrutinium fieri oportere de qualitatibus
7 Epiſcopi, ſed etiam alterum circa relationem factam de ipſis qualitatibus in conſiſtorio; nam iudicium, & decretum differri debet in aliud conſiſtorium, vt de relatione iã facta adhuc cognoſci, & informatio ſumi poſſit, an vera fuerit, an præceps, an nimis accelerata, aut aliud forſan canonice obijci poſſit homini in Epiſcopum promouendo: Ideoque tunc iudicandum erit eum vere habilem, & dignũ eſſe Epiſcopatu, de quo hæc ſcrutinia, & examina facta fuerint; ſunt tamen omnia iſta in Papæ arbitrio poſita, qui pro opportunitate loci, & temporis deliberabit, pro vt illi expedire videbitur.d.ſeſſ.24 cap.1.

Si ordinatus non reuelauerit ſuas irregularitates in ſcrutinio.

CAP. X.

1 *Ordinatus, qui nõ reuelauit crimina ſua enormia in ſcrutinio, eſt remouendus ab adminiſtratione.*

Periurium paruiſaciunt Priſcillianiſtæ heretici.

2 *Ordinandus non tenetur reuelare crimina mediocria occulta, niſi vt hic.*

Criminoſus in diſpenſatus, promoueri non debet.

3 *Diſpenſatio debet apparere, vt quis poſſit ordinari.*

Diſpenſare quandoq; videtur Epiſcopus *ſciens, & tacens, at male facit,*

4 *Irregularitates prouenientes ex corpore, etiam ex loco occulto, ſunt omnino reuelandę ordinatori.*

5 *Confeſſori omnia mortalia etiam minima de neceſſitate dicenda ſunt.*

QVandoque euenit, quod in ſcrutinio faciendo, is qui ordinari vult, reticet ſua crimina enormia, quo caſu hoc ſcrutinium pro nõ facto habetur, quoad præiudiciũ eius quæ reticuit; fuit enim ſententia Hoſt. quod quilibet ordinandus ad dignitates, tenetur cõfiteri crimina, & alia impedimenta iuris, & facti, quæ obſunt, ne promoueri poſſit, niſi fuerit cum ipſo diſpenſatum, ita ille in cap.expoſuiſti, de corp. vitiat.per illum tex. & videtur tex. Conc. Carth. IIII. c.68. habetur diſt.50. c. ex pœnitentibus, Silu.in verb.confeſſio, 1.q.1.quod procedit etiam ſi Epiſcopus ea ſcierit, vel notoria ſint; nam vterque punitur, vt dictis locis; quinimmo ſi hæc crimina latẽtia, vel occulta, talia eſſent, quod etiam poſt pœnitentiam impedirent ordinis ſuſceptionẽ, debet ordinandus,

dus confiteri ea ordinatori, etiam ſi pœnitentiam peregerit de eis, exemplũ eſt in homicidio, in ſimonia, in ordine, in hæreſi, ac ſimilibus. Leo. 1. Papa epiſt. 32. Hoſt. quem probat Alber. in verb. ordo. 2. colu. 1. & Tabien. in verb. electio. 1. ʃ. vtrum electio n. 17. videtur tex. in c. vlt. de temp. ord. Silu. in verb. ordo. 2. q. 2.

Horum aũt, qui hæc enormia crimina reticent, pœna eſt ne ſuſceptum ordi-
1 nẽ adminiſtrare poſſint, c. niſi cum pridem §. perſonæ, de renunt. Sil. d. q. 2. Et poſſunt ẽt incidere in ſuſpicionẽ hæreſis Priſcillianiſtarum; qui ſentiunt licere peierare, ne ſecretum, pãdatur, cõtra quos Aug. de hæreſib. c. 70. Alia vero crimina mediocria, quę poſt peractam pœnitentiã nõ impediunt ordinis executionem, tunc ſi occulta ſint, qui vult ordinari nõ tenetur ea publicare ordinatori. d. c. vlt. de temp. ord. nec ante, nec poſt pœnitentiã, vt ibid. & ita diſtinguẽdo declaratur illa queſtio, an delicta occulta impediãt, promouẽdum, vel promotum, de qua re optima gl. in c. ex tenore, in gl. magna, de temp. ord. Conſiderandum tñ eſt, an ordines petantur ab eo, qui tenetur promoueri ratione beneficij, nam tũc occulta hæc peccata nõ impediunt promotionẽ, ſuppoſito ſacramento pęnitentię, ſed ſi non teneatur promoueri ratione beneficij, nõ deberet occultare talia delicta,
2 etiam occulta mediocria, vtputa periurium, falſitatẽ, & alia ſimilia, quia ſi ſcierit Epiſcopus poterit ei inhibere, ne ordines ſuſcipiat, glo. in d. cap. ex tenore in verb. prohibere.

Aliud quoque conſiderandũ eſt huic ordinando, ſcilicet, vt poſtquam ſua delicta vel crimina, expoſuerit ordinatori, expectet etiã diſpenſationem ſuper eis: nemo. n. indiſpẽſatus promoueri debet: quia hęc accuſatio proprij delicti, vel irregularitatis fit ad detegendã indignitatem hominis, ne fiat iniuria ſacramẽto ordinis d. c. expoſuiſti, & d. c. ex pœnitentibus. Ideo ſola accuſatio, & detectio impedimenti, ſine expreſſa diſpẽſatione nõ habilitat ad ordines, gl. & tex. in c. ſi qs ſine, diſt. 81. conſtare. n. debet de ea, Goff. in ſum. de temp. ord. in fin. ſum. conf. de ætat. ord. q. 19. & ſeq. & tit. de lapſ. & diſpẽ. q. 3. Alberic. in verb. ordo. 2. Et licet ſciens, & tacens Epiſcopus videatur diſpenſare, vt per gl. in c. qui in aliquo, diſ. 51. tamen malefacit, & puniri debet, qa eſt indiſcreta diſpẽſatio. gl. in d. c. ſi quis ſine, Ray. in tit. de lapſ. & diſp. ʃ. vlt. Silu. in verb. diſpenſatio q. vlt. circa fin. Habita vero diſpenſatione ab eo, qui diſpenſare poteſt, recte quiſque promoueri põt ſine ſcrupulo. Innoc. in d. c. Niſi cum pridem. §. perſonę: Hæ autem diſtinctiones procedunt in criminibus, & in irregularitatibus quãtumuis occultis, vtputa ſi
4 caſtrati, vel ſecreto loco mutilati, aut ſecretum morbũ patientes, vel defectum corporis, vel illegitimi, & ſimiles, omnino, & indiſtincte tenentur ſe ſe prodere ordinatori, ſiue ſint parui, ſiue magni defectus, arg d. cap. ex pęnitentibus, Silu. in verb. confeſſio. 1. q. 1.

Quod vero dixim⁹, ſola enormia delicta eſſe reuelanda ordinatori, verũ eſt in hoc genere ſcrutinij, & examinis, vel inquiſitionis ad effectum faciendæ ordi-
5 nationis, at diſcuſſio, quæ fit in conſcientia, & ſacramento pęnitentię, omnino neceſſaria eſt cũ reuelatione etiam de quibuſcumq; minimis mortalibus, quoniã in ſuſcipiendo ſacro ordine ſumitur & Euchariſtia, & ordo: Et vtraq; ſunt ſacramenta; quæ in peccato mortali ſumi nõ poſſunt. Abb. in c. ſi. celebret, de cler. excõm. min. & infra dicemus, quando de mortali peccato agendum erit. lib. vlt.

De

Digitized by Google

De ordinatis ad plures ordines vna die.

CAP. XI.

1 *Ordines plures vna die ſuſcipiens irregularis eſt, etiam ſi vltimum minorem cum primo ſacro ſuſcipiat.*

2 *Ordinatus ad plures vna die, poteſt diſpenſari vt tranſeat ad religionem, & ad altiores aſcendere poterit.*

3 *Dies vna dicitur ſabbatum, & dominica, ſi ieiunium continuetur.*

Epiphanius vna die diaconus, presbyter, & Epiſcopus creatus.

QVisquis vna die plures ordines ſuſcipit, inter irregulares adſcribitur; Spec. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. Item recipiẽs: plurres autẽ ordines intelligitur accipere, etiam qui accipit minores gl. in cap. quicumque, in verb. acolythus diſt. 77. Sed ob id nõ eſt irregularis; at ſi vltimum minorem cũ
1 primo ſacro ideſt ſubdiaconatu accipere velit, nõ poteſt, Alberic. in verb. ordo 2. tex. in. c. cum H. lator, de eo, qui furt. ord. ſuſc. multo ergo magis erit irregularis, ſi duos ſacros acceperit c. in ſingulis & c. quicumque, diſt. 57. & de temp. ord. cap. literas, & c. cum dilectus: ſed ſuper hac irregularitate olim Epiſcopus diſpẽſare poterat, ſcilicet, ſi plures ſimul minores, vel minores cũ ſubdiaconatu accepiſſet, glo. in d. verb. acolythus: Raym. in tit. de ætat. ordin. verſ. vlt. Alber. in d. verb. ordo. 2. Silu. in verb. irregularitas q. 3. præſertim ſi ita erat conſuetudo, vt illis eiſdem locis probatur: ſed hodie vt minores cum ſubdiaconatu accipiat, talis cõſuetudo nõ poterit approbari, quoniam Conc. Trident. iubet omnes tam minores, quam maiores, ſeruatis certis temporum interſtitijs conferri, ſeſſ. 23. cap. 11. de refor. Et licet ibi arbitrio Epiſcopi permittat ſimul omnem minores conferre, non tamen apparet, quod permittat Epiſcopo, vt vna die minores, & ſubdiaconatum conferat; ipſi tamen Epiſcopo hoc concedit, ſcilicet, vt poſt vltimum minorem, annus qui expectandus eſſet ad dandum ſubdiaconatum, non ſeruetur, ſi ita ipſe iudicauerit.

Eſt autem illud adnotandum, ſi quis hanc irregularitatem incurrerit, velitq; ad religionem tranſire, poterit non ſolũ
2 diſpenſari, vt in ſuſceptis ordinibus adminiſtret, verum etiam, vt ad altiores aſcendat, ſi ſic videbitur prælatis ſuis, ob probos eius mores; de eo qui fur. ord. ſuſc. cap. innotuit. & d. c. cum H. lator, Silu. in d. q. 3. etiam ſi duos ſacros vno die accepiſſet; nam religioſus factus poſſet à ſuperioribus diſpenſari, ex ſententia Hoſt. quem refert Alber. in d. verb.
3 ordo. 2. vna autem dies dicitur etiam ſi quis ſabbato vnum ordinem acceperit, & continuato ieiunio alium die ſequenti; nam hic plures ordines vna die accepiſſe videtur; capit. latores: de temp. ord. ſupra allegato: Puto autem de hac irregularitate vetuſtiſſima tempora nõ multum cogitaſſe, conſtat enim Epiphanium vna die diaconatum, presbyteratum, & Epiſcopalem conſecrationem accepiſſe ad Salaminiorum Eccleſiam, ſed id ex diſpenſatione omnium Epiſcoporum Cypri ad ſynodum congregatorum factum ſcribit Sim. Metaph. in vita eius die 15. Maij.

De eo, qui per ſaltum promotus eſt.

CAP. XII.

1 *Ordinatus per ſaltum irregularis eſt, etiam ſi ignorans.*

2 *Ordinato per ſaltum, non ſufficit, ſi ſuppleat ordinem, quem omiſit, quia adhuc eget diſpenſatione, vt adminiſtret.*

Ordi-

Digitized by Google

Ordinati per ſaltum diſpenſatio quomodo Epiſcopalis ſit.
3 *Epiſcopus promotus omiſſo ordine aliquo ſacro, eſt irregularis, & multo magis omiſſo ſacerdotio.*
Epiſcopalis poteſtatis fundamentum eſt ſacerdotium.
4 *Baptiſmo omiſſo promotus nil accipit.*
Character ſacerdotij imprimitur baptizato etiam prætermiſſa confirmatione, & minoribus ordinibus
5 *Subdiaconatus olim non reputabatur ſacer.*
6 *Epiſcopus, & olim, & hodie antequam eligatur debet eſſe ſubdiaconus, idem in ſuperioribus dignitatibus.*
7 *Laicus tam ſanctus eſſe poteſt, vt Epiſcopus eligatur.*
8 *Dignitates multæ olim dabantur ſolis exiſtentibus in ſacris, hodie ſecus.*
Clericus ſimplex, non poteſt ſtatim fieri prælatus Regularium.
9 *Ordinatus per ſaltum videtur, qui ſacramentum confirmationis non accepit.*

SEruare ordinem videri non poteſt, quiſquis aliquid prætermittit eorum, quæ quodam ſub ordine agenda ſunt; Iccirco eum recte dicimus inordinate aliquid agere, qui ſine or-
1 dine faciat; vnde qui aliquem Eccleſiaſticum ordinem prætermittens promouetur, ordine abutitur; nam per ſaltum promotum eum canones appellant, & ob id decernunt eum eſſe irregularem, tit. de cler. per ſalt. promot. cap. 1. quod irregularitatis genus incurritur, & ab ignorante, & a ſciente: vt ſenſit Hoſt. quem refert Silue. in verb. irregularitas q. 11. Diaz in praxi canon. c. 20. nam nec ad altiores promoueri poteſt, nec in ſuſceptis adminiſtrare. Hoſt. in Sum. tit. de cler. per ſalt. prom. §. 1. Prius enim, quam adminiſtret, eſt ſupplendus ordo prætermiſſus, cap. ſollicitudo, diſt. 52. & de cler. per ſalt. prom. c. 1. nec suppletio ſola ſufficiet, quoniam etiam requiri debet di-
2 ſpenſatio, vt & aſcendere, & adminiſtrare poſſit, Domin. & Præpoſ. in d. c. ſollicitudo; Abb. in d. c. 1. vlt. not. de cler. per ſalt. promot. quod ſi ſcienter omiſſa diſpenſatione adminiſtrauerit, diſpenſatio hæc, quæ erat Epiſcopalis non adminiſtrando, fit Papalis adminiſtrando: Silu. in d. verb. irregularitas q. 11. & q. 27. poſt med. Alberic. in verb. ordinatus 2. Diaz d. c. 20. At hodie omnis quæſtio circa hãc irregularitatem videtur determinari ex Conc. Trident. ſeſſ. 23. c. 14. de reform. his verbis: cum promotis per ſaltum, ſi non miniſtrauerint, Epiſcopus ex legitima cauſa poſſit diſpenſare; quibus verbis non apparet permiſſum Epiſcopo diſpenſare, quando per ſaltum promotus miniſtrauerit, & non habetur ibi vlla diſtinctio de adminiſtrante ſcienter, vel ignoranter: Ita quod poſſet defendi, ꝙ miniſtrans ſemper egeat Papæ diſpenſatione, niſi in occultis, & non deductis ad forum iudiciale, ex eodem Conc. Trident. 24. c. 6. de reform.

Per ſaltum quoque promotus Epiſcopus, ideſt ſi omiſſo ſubdiaconatu, vel diaconatu, ſacerdos, & Epiſc. conſecretur, ſuſcipit quidem characterem: Alberic. in verb. ordinatus ſecundo, ſed irregularis efficitur ex ſententia Hoſt. quem probat. Silueſt. in verb. ordo. 2. in princ. vnde illos ordines conferre, quos non accepit, nullo modo poteſt. S. Thom. 4. diſ. 25. glo. in d. cap. 1. de cler. per ſalt. prom. ſi autem ſacerdotij ordinem prætermiſerit, Epiſcopalis cõſecratio, & poteſtas in ipſo imprimi non potuit, quia Epiſcopalis poteſtatis fundamentum eſt ipſum ſacerdotium, vt ibid. & Silueſt. ordo. 5. q. 5. & in verb. ordo. 2. q. 1. Raym. in tit. de form. conſecr. verſ. Quid ſi clericus; vbi dicit omnes fere Doctores idem ſentire; idem ad verbũ dicit Piſan. in verb. ordi-

ordinatus 2.in princ.& ibid.ſupplem. Et
ideo reijcitur opinio Canoniſtarum ſen-
tientium, ꝙ ſine ſacerdotio Epiſcopalis
conſecratio valeat, vt ſentiebat Hoſt.&
Abb.in capit. 1.de cler. per ſalt.promot.
quorũ ſententia nõ ſuſtinetur iure Theo-
logorum,ad quos videtur potius ſpecta-
re hic articulus.

Per ſaltum etiam promotus videtur,
qui ſine baptiſmo ordines ſuſcepit, nam
nullus character imprimi potuit: at ſu-
ſcepto baptiſmo,etiam ſi nec ſacramen-
tum confirmationis, nec vllum minorẽ
ordinem acceperit,ante ſacerdotium,
4 tamen ſacerdotij character imprimitur;
nam vel purus laicus ſacerdotalem cha-
racterem accipit, ex magis cõmuni ſen-
tentia,vt probat glo.in cap. ſollicitudo,
diſt. 52. & in c. 1. de cler. per ſalt.prom.
S.Thom.4.diſt.24.circa quam rem reie-
cta eſt ſententia Hug. & Ray. qui puta-
bant ad imprimendum characterem ſa-
cerdotalem, requiri ſaltim primam ton-
ſuram,contra quos ſcribit Abb.& Doct.
in d.cap.1.de cler. per ſalt. Silu. in verb.
ordo.5.q.5.Hoſt.in ſum.de cler.per ſalt.
Sum.conf.eo. tit.q.40.

Inter eos, qui per ſaltum promouen-
tur annumerari poſſunt ij, qui ordines
requiſitos ad dignitatem obtinendam,
nondum habuerunt, vtputa, ſi quis ad
Cathedralem eccleſiam aſſumatur, nul-
lo ſacro ordine accepto; nam ſicut olim
quando ſubdiaconatus non reputaba-
5 tur inter ſacros (ſcilicet ante Gregoriũ
diſt. 28.cap.nullum,vel ante Siricij tem-
pora capit.quicumque, diſt. 77.c.à mul-
tis, de ætat. & qual) nullus ſubdiaconus
poterat promoueri ad Epiſcopatum,ni-
ſi ex Papæ diſpenſatione, cap. nullus in
Epiſcopum,diſt.60 ita quãdo cœpit ſub-
diaconatus inter ſacros haberi, Epiſco-
patus dari non poterat, niſi ſubdiaconis
d.c. multis: Poſtea vero ideſt poſt tem-
6 pora Innocentij III. cum non nihil re-
laxata fuerit obſeruatio hęc de aſſumen
dis ad Epiſcopatum ſolis ijs, qui poſiti
eſſent in ſacro ordine,& ipſi Neophyti,
atq;laici aliquando aſſumerentur, ideo
opportune ſacrum Conc. Trident. huic
rei prouidit, vt ſcilicet ſaltem ſubdiaco-
nus ſit quiſquis ad Cathedrales Eccle-
ſias aſſumitur, eumque ordinem per ſex
menſes ante ſuſcepiſſe oportet, ſeſſ. 22.
c. 2. de reform. quod Conc.in hac par-
te idem diſponit quod diſpoſuerant ve-
tuſti canones, ſcilicet, vt ſubdiaconatus
præcedere debeat in Epiſcopatibus ob-
tinendis: propterea quia verba illa,aſſu
mendi ad Cathedrales, multum gene-
ralia ſunt conſtare videtur idem eſſe, in
Archiepiſcopis, Patriarchis, Primati-
bus, & forſan etiam in eligendis in ſum-
mos Pontifices,vt videtur probari ex c.
7 nullus in præpoſitum, diſt. 60.Poſſet ta-
men tanta eſſe laici ſanctitas, vt per di-
ſpenſationem, etiam ad Epiſcopatũ pro
moueretur, quod multis olim contige-
rat, vt diximus ſupra cum de Neophy-
tis agendum fuit.

Eadam ratione, quiſquis in Præpoſi-
tum, Archidiaconum, Decanum Pri-
micerium, vel Cantorem,ſeu etiam in
Abbatem promoueri olim voluit, non
niſi per diſpenſationem admitti debe-
bat,ſi in ſacro ordine non erat conſtitu-
tus, d. c. nullus in præpoſitum, & glo.
& Archid. in c. nullus Epiſcopus, ead.
diſt.60.ſed hodie Conc.Trident. ſeſſ.24.
c. 12. de reform. in omnibus dignita-
tibus Cathedralium,vel inferiorum Ec-
cleſiarum exigit ad minus clericatum,
iuxta Conſtit.Conc. Lateran. ſub Alex.
III. quæ habetur de elect. cap. cum in
cunctis; & ideo idem dixerim de pro-
mouendis in Abbates, quibus ſufficit, ſi
poſt

Digitized by Google

poſt adeptam Abbatiam ſuſcipiant preſbyteratum, c. 1. de ætat. & qual. ſummiſtæ omnes in verb. Abbas.

Videtur quoque per ſaltum promoueri ille, qui ſtatim de clerico ad regularium prælaturas aſpirauerit, licet enim poſtulari poſſit, tamen eligi non poteſt, capit. presbyteros, 16. quæſt. 1. capit. officij, de elect. Nam ſicut nouitius durante anno profeſſionis prælaturas obtinere non poteſt, certe multo minus ille qui nondum clauſtra ingreſſus eſt, d. capit. officij, & diximus quando egimus de Neophytis.

Sed & per ſaltum promotus videtur, qui gradatim omnes ordines ſuſcepit, ſed confirmationis ſacramento non eſt perunctus; nam licet confirmatio non
9 requiratur de neceſſitate ad præexiſtentiam ordinum, S. Thom. 4. diſt. 24. Silu. ordo. 2. in princ. Tamen ex decreto Côc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 4. nullus ordo conferri debet ei, qui ſacramentum confirmationis non acceperit; & ideo male facit, qui ordines ſuſcipit hoc ſacramento prætermiſſo: vnde recte dicere poſſumus hoc eſſe canonicum impedimentum, ex d. capit. 4. poſſumus etiam dicere, quod hodie confirmatio ad ordines ſuſcipiendos, ſi non eſt de neceſſitate rei, eſt de neceſſitate præcepti.

De eo, qui cum ordinatus non ſit, audet miniſtrare.

CAP. XIII.

1 Miſſam dicens, cum non ſit ſacerdos, eſt irregularis, & ipſo facto ſine diſputatione tradendus curiæ ſæculari.

2 Sacerdos benedicens populum more Epiſcopali, ſit irregularis.

Cardinalis etiam non Epiſcopus, poteſt publicam benedictionem dare ex priuilegio.

3 Baptizans, etiam in neceſſitate ritu ſacerdotali, cum non ſit ordinatus, ſit irrregularis.

Epiſtolam dicens cum manipulo, in miſſa ſolenni, cum non ſit ſubdiaconus, efficitur irregularis.

4 Laicus celebrando in ordine, quem non habet, fit vere irregularis.

5 Laicus audiens confeſſionem in neceſſitate, fit irregularis, ſi vtatur verbis abſolutorijs, imo eſt tradendus curiæ ſeculari.

Ordinatum ſe putans probabiliter, cum non ſit, excuſatur ab irregularitate, adminiſtrando.

6 Minores ordines poſſunt exerceri, etiam à non ordinatis iure veteri hodie ſecus.

7 Furioſi vtentes ordinibus, ad quos non ſunt promoti non fiunt irregulares.

Loci cauſa adminiſtrans ordinem quem non habet, an fiat irregularis.

8 Deriſio eſt maximum crimen circa diuina.

Ordinem admininiſtrans de mandato Papæ, cum eum non habeat, an efficiatur irregularis.

Ordinatus ad ſacerdotium, omiſſa manus impoſitione; non poteſt confeſſiones audire.

9 Baptiſmus eſt fundamentum omnium ſacramentorum.

Baptizatum ſe putans, cum non ſit, ſi promotus adminiſtret, quid dicendum de ſacramentis ſuis.

10 Ficte baptizatus ordinatus, an adminiſtret.

Prædicare non poteſt non ordinatus, vel non miſſus, ſeu poſitus in peccato mortali.

Equitius Abbas non ordinatus, publice prædicabat.

SI ij, qui non canonice ordinati ſunt, irregulares fiunt, quanto magis notam irregularitatis incurrunt ij, qui cum omnino ordinati non ſint, diuinis ſe ſe ingerunt miniſterijs? duplici modo quis dicitur non ordinatus, aut enim numquam ad ordinem ſuſcipiendum acceſſit, aut acceſſit, vt ſuſciperet, ſed inaniter accepit: Primo caſu ſemper erit ir-
1 regularis, qui ſe ſe ingeſſerit in adminiſtratione ordinis non ſuſcepti, & indiſpenſabilis eſt, toto tit. de cler. non ordin. min. Specul. in tit. de diſpenſ. §.

Iuxta, verſ. Item non ordinatus, & in §. Nunc de Epiſcoporum, verſ. 18. & ideo ſi quis non exiſtens ſacerdos, auſus fuerit miſſam celebrare, non ſolum eſt irregularis, verũ etiam ſine diſputatione eſt tradendus curiæ ſæculari, vt ſtatuit Fel. recor. Paulus IIII. (vt refert Iudit. Inq;) Die 20. Maij 1557. Decreto 5. & die decima ſeptima Febr. 1559. Decreto 7. Huiuſmodi .n. fuit Iſchiras Athanaſij aduerſarius, qui abſq; vllo ordinatore, ſacra myſteria corporis, & ſanguinis auſus fuerat operari: quem cum in opere patrato Athanaſius reperiſſet, abiecit, & menſam auertit, & poculum confregit quaſi rem deluſoriam. Videatur Theodoretus hiſt. lib. 2. cap. 8. Socrates lib. 1. capit. 20. Niceph. lib. 8. cap. 48. & 49. & lib. 9. cap. 12. Præterea quiſquis adminiſtrat ordinem ſuperiorem eo quem habuerit, habet locum irregularitas, etiam ſi minimum actum peragat pertinẽtem ad ordinẽ non ſuſceptum, vtputa ſi diaconus publice benedicat vt ſacerdos. vel ſacerdos benedicat vt Epiſcopus cum illis verbis; Sit nomen Domini benedi-
2 ctum. gloſ. & tex. in cap. miniſtrare, 26. quæſt. 6. Cardinalis tamen nõdum Epiſcopus poteſt publicam benedictionem dare ex proprio priuilegio, Doct. in cap. licet, de elect. Iacobat. tract. de Conc. lib. 1. tit. de Cardin. & patr. verſ. item aliud priuilegium.

Quinimmo etiam ſi ea peragat, quæ etiam laici poſſunt, ſi tamen adminiſtret eadem quaſi ordinatus; efficitur ob id
3 irregularis, exemplũ ſi baptizet ſine neceſſitate, vel etiã in neceſſitate ſeruatis ritibus cæremonialibus baptiſmi, fiet irregularis, capit. 1. de cler. non ord. min. vbi gloſ. & Doct. Propterea qui inciderit in hanc irregularitatem, non ſolum prohibetur promoueri, verum etiam promotus, quos ſuſcepit ordines, non adminiſtrabit. cap. vlt. eod. titul. ſed diſpenſari ex cauſa poterit, quoad aſcendendum per ſolum Papam; quo vero ad exercendos ordines ſuſceptos per Epiſcopum, Goff. quem probat Silu. in verb. irregularitas, q. 12. Abb. in d. cap. 1. de cler. non ordin. min.

Fiet etiã ob eãdem cauſam irregularis, quiſquis cum nõ ſit ſubdiaconus, audeat epiſtolam ſolennem cantare in miſſa, cum manipulo, & veſtibus ſubdiacono conuenientibus, tex. in cap. ſi ſubdiaconus, diſt. 34. ſed ſine manipulo, ſi in Eccleſijs talis ſit conſuetudo, vt poſſit non ſubdiaconus epiſtolam cantare, non fiet irregularis; dummodo non tangat ſacra nec præſtet plenum miniſterium ſubdiaconi, vt probatur in cap. vt quiſque, de vit. & hon. cler. vbi Innoc. & Hoſt. ſed & ſine manipulo epiſtolam dicens fieret irregularis, ſi intenderet in animo ſuo præſtare miniſteriũ ſubdiaconi. Tabien. in verb. irregularitas. 4. num. 2. & ita intelligitur eſſe mens Abb. in d. c. vt quiſque; qui putat epiſtolam ſolennem decantari nullo modo poſſe ab eo; qui non ſit ſubdiaconus, nam intelligi debet, vbi non ſit ea conſuetudo, vel quando in animo intendat adminiſtrare, quaſi ſubdiaconus: alioqui cum Eccleſiæ pleræque id permittant, verius eſt eos non effici irregulares, Silu. in d. quæ. 12. Hodie tamen, ex Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 17. de reform. conſtitutum eſt, ne miniſteria Eccleſiaſtica exerceantur, niſi per conſtitutos in ipſis ordinibus, vnde ex prægnantia verborum, videretur, ſi copia fuerit eorum, qui in ſubdiaconatus ordine cõſtituti ſint, non licere vlterius inferiores ad id miniſterium admittere, multo ergo minus licebit ei, qui merus laicus ſit hæc miniſteria exercere.

Et

4 Et licet nonnulli ſenſerint laicum non effici irregularem, ſi Eccleſiaſtica miniſteria exerceat: tamen mihi videtur ſententia valde abſona, quandoquidem maior eſt contemptus in laico diuina pertractante, quàm in eo, qui iam inter clericos adſcriptus eſt, & qui iam diuinis addictus eſt: vnde communis, & vera eſt ſentẽtia, laicos miniſtrantes in Eccleſiaſticis officijs, effici irregulares, ſicut fiũt, & clerici ipſi non ordinati: Silu.d.q.12. Tabien.in verb.irregularitas. 4.num.1. Propterea ſi in neceſſitate laicus confeſ-
5 ſionẽ audierit, ſi verbis abſolutorijs vtatur, dixerim eum effici irregularem, ſicut qui adminiſtrat ſacramenta non ordinatus, maxime ſi proferat ea verba, quæ faciunt abſolutionem, vtputa, ego te abſoluo, &c. At dicendo illa verba ſcilicet Miſereatur, &c. & illa, Indulgentiam, &c. & ſimilia, quia non habent vim abſolutionis formalis, ſed ſimplicis orationis, nõ fieret irregularis, quia pro alio orare nõ prohibetur; at clauibus vti non permittitur. glo. in cap. paſtoralis, in verb. prę. terquam, de off. ordin. & ſecundum hanc diſtinctionẽ intelligi poſſet Silu. in verb. confeſſor. 1. in princ. & S. Ant. in ſuo defecerunt, c. 1. vbi putauit laicum abſoluentem non effici irregularem; quinimmo dico, ꝙ quando laicus, vel non exiſtens in ſacris, auſus fuerit temere, tamquam ſacerdos confeſſiones audire, & ſic hoc pęnitentiæ ſacramento abuti, nõ ſolum fieret irregularis, verum etiã eſſet tradẽdus curię ſæculari, vt decreuit fel. record. Paulus iv. anno 1559. die 17. Feb. vt refert iud. Inq. d. decreto 7.

Sunt tamen nonnulli caſus, in quibus non ordinatus adminiſtrans effugit irregularitatem. Primus eſt ſi ignorans id fecerit putans probabiliter ſe eſſe ordinatum; non enim peccat, & irregularis nõ ſit, Tabien. in verb. irregularitas. 4. nu. 2. & Silu. d. q. 12. poteſt autem probabilis eſſe ignorantia, ſi defierit penitus intentio ordinatoris, vel poteſtas in ordinatore, vel aliud ſimile. Alius caſus eſt, in ad-
6 miniſtratione minorum ordinum; nam exerceri poſſunt, etiam à non ordinatis ex ſententia S. Th. 4. diſt. 34. quem refert Tabien. in d. verb. irregularitas. 4. nu. 2. & Silu. d. q. 12. Hodie tamen ex Concil. Trident. nemo permitti debet adminiſtrare in ordinibus, etiam minoribus, niſi ſit ordinatus in illis d. ſeſſ. 23. d. cap. 17. de reform. Alius etiam caſus excipitur, nam pueri, mulieres, & amentes ſi Eccleſiaſticis ordinibus miniſteriũ, præbeant, non fiunt irregulares, argu. Clem.
7 ſi furioſus, de homicid. Tabien. in verb. irregularitas, 4. in princ. & pro ijs, arg. in c. Illa. 15. q. 1. Quinimmo, & adulti, ſi per iocum, aut ludum miniſtrauerint, cũ non ſint ordinati, dicunt nonnulli, ꝙ peccant mortaliter, ſed non efficiuntur irregulares. Hoſt. & Sum. conf. de cler. non ordin. q. 3. Alberic. in verb. ordinatus. 2. Silu. d. q. 12. Quod mihi non ſatisfacit, niſi cum declaratione: Nam aut hic iocus, & ludus eſt ex leuitate quadam, vel animi refocillatione priuata, & ea licet fieri non debeat, cum miniſterio Eccleſiaſtico, etiam priuatim, quia aliqua eſt irreuerentia, & eo caſu mihi placet non induci irregularitatem, quia non dicitur adminiſtratio ordinis non ſuſcepti; quia in illo ludo nihil tale intenditur, ſed fit quędam repręſentatio ipſorũ ordinum; Quandoque vero iocus, aut ludus vergit ad deriſionẽ, quo caſu vel hæreticus eſt,
8 vel de hæreſi ſuſpectus, qui hæc agit, vnde ob id incurritur irregularitas: nam ſicut hæretici ſunt irregulares, ita & ſuſpecti promoueri non poſſunt: quinimmo delictum irriſionis æquatur omni

Digitized by Google

grauiſſimæ culpę.c.irriſor, de pœn. diſt. 3.vnde quanto excellentior eſt cauſa diuinorum miniſteriorum, tanto grauius eſt delictum deriſionis circa ea. S. Tho. 2.2.q.75.art. 1.& 2. Summiſtæ in verb. deriſio, nam ad blaſphemiam ſpectat hæc deriſio ſacrorum.

Euitat etiam irregularitatem is, cui Papa mandauerit aliquid fieri circa miniſterium eius ordinis, quem nondum accepit,& ideo faciendo quod Papa mãdauit effugit,& peccatum, & irregularitatem, declarando ſecundum S. Thom. 4.diſt.25.quæſt.1.artic.1.his verbis:Papa qui habet plenitudinem poteſtatis, poteſt committere non Epiſcopo pertinentia ad Epiſcopalem dignitatem, dummodo illa non habeant immediatam relationem ad verum corpus Chriſti. Ideoque de eius commiſſione, ſacerdos ſimplex poteſt conferre ordines minores,& confirmare, non autem non ſacerdos;nec ſacerdos maiores ordines, quia habent immediatam relationẽ ad Corpus Chriſti verum:ſupra quod conſecrandum Papa non habet maiorẽ poteſtatem, quam ſimplex ſacerdos. hæc ille: quæ opinio ſeruatur in practica,vt per Capreol.4.diſt.7. vt refert Silu. in verb. ordo. 3. quæſt. 7.& ita intelligenda,& corrigenda eſt glo. in capit. omni tempore, de conſecr.diſt.4.quæ dicit ſacerdotem poſſe Epiſcopalia exercere de mandato Papæ.

Nunc ſupereſt vt ſecundũ caput pertractemus, quando quis acceſſit, vt ordines acciperet, & tamen nihil accepit, nec characterem quidem, an hic adminiſtrans fiat irregularis, cum ordinatus inaniter ſit? exemplo eſt is,qui acceſſit, vt ſacerdos fieret: nam ſi omnia fuerint obſeruata, ſed manus impoſitio fuerit omiſſa,non poteſt exercere;& ideo confeſſiones audire non poſſet, ex ſent. Roſel. quam probat Silueſt. in verb. ordo. 2.quæſtio.quarta verſic. tertium, in fin. contrafaciens ideo fieret irregularis: Exemplo etiam eſt ſi quis non baptizatus ordinetur, nam cum baptiſmus ſit
9 fundamentum omnium ſacramentorum capit.vlt.de presbyt. non baptiſ. min. ſi non habeatur, nullus alius character imprimi poteſt, quia reliqua ſacramenta ſupponunt baptiſmum, S. Thom. 4. diſt. vigeſima quarta: Alberic. in verb. ordo.4.in princ. Iſti igitur ſic ordinati, ſi miniſtrent ignoranter,putantes ſe baptizatos forſan,nati Chriſtianis parentibus,nec peccant, nec fiunt irregulares; quia quoad vltimos effectus ſacramenti ſupplet ſummus ſacerdos Chriſtus, ne decipiatur Eccleſia, S.Thom. diſt. vigeſima quarta: Alberic. in verb. baptiſmus quarto,in fi.Silueſt.in verb. baptiſmus,6.glo.in cap. 2. de presb. non ordin.min.vbi etiam text iuncto tex.in cap.3.eo.tit.Sed ſi ſciens ſe non eſſe baptizatum ordines ſuſcipiat,vel ignoranter ſuſceptos, ſciens exerceat, nulli dubium eſt eũ effici irregularem,& vt quilibet non ordinatus miniſtrans puniri debet: Quod ſi cum primùm veriſimilem rumorem audiens,ſe non eſſe baptizatum abſtinuerit, non eſt irregularis; nam poteſt baptizari, & rurſum ordinari,nullo obſtante impedimento, text. in cap.1.& fin. de presbyt. non ordin. min.de qua materia vide Alber.in verb. baptiſmus,4.Silu.in verb.baptiſmus, 6. Silu. in verb.ordo. 2. in princ. Alberic. in verb. ordo. 3. in princ. gloſ. diſt. 52. cap.ſolicitudo:Idem erit in eo, qui ficte accedit ad baptiſmũ in eo genere fictionis,quod impedit characteris impreſſionem;nã iſte non ordinatus eſt,ſi ordines
10 ſuſcipiat, & ſit vere irregularis pp tot

fictio-

fictiones, & ſacrilegia præſertim, ſi adminiſtrauerit; At ſi ſit fictus in eo genere fictionis, quod non impedit characterem baptiſmi, ſed ſolum fructum, eo caſu poſtea accedendo ad ordines fit etiam irregularis, & multo magis ſi adminiſtrauerit, quia licet recedẽte fictione gratia recuperetur S.Tho.vt refert Sil. in verb. baptiſmus 4. q. 17.tex.de conſec.diſt.4. cap. tunc valere, tamen in pœnam illius fictionis debuit grauatus manere in irregularitate, & cogi, vt ſe diſpẽſari faciat, vt fuſius diximus lib.3.c.7.in fin.arg.infra eod.lib.cap.17.

Ad hoc caput optime congruit impedimentum prædicationis verbi Dei; quæ vltra quod fieri debeat conſciẽtia munda à peccato mortali, non licet niſi ordinato ad ſacros, ſcilicet ad diaconatum, & de licentia Papæ, vel Epiſcopi, aut prælati: ſubeſt.n. pœna excommunicationis cap.excommunicamus.§.quia vero, de hæretic. S. Tho. 4. diſt. 19. q.2.& fuſius Cardin.in Clem.dudum, de ſepult. Contingit tamen aliquãdo quod quis à Deo ſe mitti dicat, nec credẽdum eſt ei, omiſſa ordinarij licentia, quia ipſa de iure requiritur 2.Thim.c.3.& Rom. cap. 10. & tali caſu licet poſſit eſſe verũ, quod mittatur à Deo, vt tradit S.Tho. quodl. 12. art.29. & patet in Moyſe: tamen aliquo miraculo confirmare tenetur. Armil.in verb.prædicare, & poſſumus hoc comprobare exemplo Equitij Abbatis, qui cum non ordinatus prædicaret, correptus aliquando fuit, & ad Papam citatus, tamen quia id ſe ductu ſpiritus ſancti facere ſignis, ac miraculis edocuit, permiſſus eſt perſeuerare, vt ſcribit Gregor.dialog.lib.1.cap.4.

De eo, qui extra tempora ordinatus eſt.

CAP. XIV.

1 *Ordinatus extra tempora, eſt irregularis conſuetudine non obſtante.*

ORdines certis temporibus eſſe accipiendos fuſius dictum eſt ſupra lib.;.capit. 24. cum de tempore ageremus: ideo quiſquis extra tempora
1 ibi narrata promouetur characterem quidem ſuſcipit, ſed adminiſtrare prohibetur, nec vlla contraria conſuetudo ſuffragari poteſt: capit. cum quidam, & cap.ſane, de temp.ordin. ſunt etiam ipſo facto irregulares, qui extra tempora promouentur, Spec.in tit.de diſpenſ.§.Iuxta. verſ. Item ordinatus extra tempora: ſed de ijs latius loco ſupracitato.

De eo, qui ſine titulo ordinatus eſt.

CAP. XV.

1 *Ordinatus ſine titulo, ſiue ſæcularis, ſiue regularis ſit irregularis.*
2 *Tituli vicem patrimonium tenere poteſt, ſed cauendum à quadam pactione vt hic.*
Tituli vicem habet Eccleſia, cui quis aſcribitur.
3 *Titulus de futuro ſufficit, vt quis poſſit promoueri.*
Beneficia manualia, non poſſunt eſſe loco tituli.
Vicaria temporalis, non habetur loco tituli.

ORdinatus ſine titulo, vel beneficio, vacuam manuum impoſitionem accipit, ideſt non ſuſcipit ordinis executionem? ex Concil. Calced. capit.6.cuius canonis pœnam comprobare videtur: Conc. Trident. ſeſſ. 21. cap. 2.de reform. dum confirmat, & innouat omnes antiquorum canonum pœnas circa hos ordinatos: fuerat autem hæc pœna in vſu, & ſucceſſiuis tempori-

bus obſeruata, vt colligitur ex Abb. in capit. cum contingat; de ætat. & qual. Idem Abb. in cap. veniens primo not. de fil. presb. tex. in cap. cum ſecundum, de præben. & diſt. 70. capit. ſanctorum. Quinimmo per expreſſam Bullam Do-
1 mini Noſtri Papæ Pij Quinti editam anno Pontificatus Tertio, Milleſimo quingenteſimo Sexageſimo octauo Prid. Id. Octobr. declaratum eſt, quod non ſolum clerici ſæculares, ſed etiam Regulares ante profeſſionem emiſſam ordinari ſine titulo non poſſint, contrauenientes efficit inhabiles ad ordines exequendos, & exequentes reddit irregulares, cum alijs pœnis inibi deſcriptis: quæ res etiam olim videtur conſtituta fuiſſe. Nam regulares non profeſſi includi videntur ex verbis d. cap. Conc. Calced. vt ibi gl. ſentit. & Alber. in verb. ordinandi.

2 Propterea loco tituli quem quis non habet, ſtatuit Concil. Trident. patrimonium aſſignari poſſe ſufficiens ad ſubſtẽtationem vitæ eius, qui promouetur: ſed id non paſſim concedi debet, ſed ſoli ij promoueri ad patrimonij, vel penſionis titulum poſſunt, quos neceſſitas, vel commoditas Eccleſiæ ordinari ſuaſerit, ita habetur dict. ſeſſ. 21. cap. 2. In qua re cauendum eſt ne in conſignatione talis patrimonij loco tituli, fiat vlla pactio inter ordinatorẽ, & ordinatũ, quod nunquam petet beneficium Eccleſiaſticum vel prouiſionem: nam talis pactio ſimoniaca eſt, ipſe enim ordinator ob id triennio à collatione ordinum ſuſpenſus eſt, ordinatus vero indeterminato tempore ideſt perpetuo. text. in cap. pænul. de Sim. vnde eum effici irregularem expreſſim tradit Borgas: de Diſpenſ. part. 1. quæſt. 5. num. 24. Sed & loco tituli eſt etiam eod. Conc. Trid. conſtitutum, quod quiſquis ordinari vult adſcribatur certa Eccleſiæ, cui deſeruire teneatur in ordine ſuſcepto, ſeſſ. 23. cap. 16. de reform. Nam titulus deuinctum ſibi reddit eum, qui ordinatur, vnde poſſideri titulus non debet ſine miniſterio ordinis qui requiritur in eo obtinendo: ideo fauore tituli quis admittitur ad eos ordines à quibus reijceretur ſi titulum illum non haberet gl. & tex. in c. ex tenore, de temp. ord. vbi etiam Abb.

Titulum autem accipere debemus non ſolum eum, qui præſens habetur, ſed & qui habendus eſt poſtea: Ideo
3 quando ad obtinendam dignitatem ſacri ordines præexiguntur, vtputa Epiſcopatus obtineri non poteſt, niſi ab eo, qui iam ſex menſes in ſubdiaconatu fuerit conſtitutus, certe hic nominatus, vel poſtulatus poteſt promoueri ad eum titulum, quem habiturus eſt, ſufficit enim titulus de futuro, gloſ. in c. Oſius in gloſ. magna, diſt. 71. Vicaria autem tẽ-
4 poralis, & omnia alia beneficia manualia, & amouibilia, non poſſunt dici titulus; ſed ſi Vicaria ſit perpetua habetur pro titulo, text. & ibi Abb. in c. Michael. & in cap. conſtitutus, de fil. presb.

De eo, qui ob vim, vel metum ordinari ſe paſſus eſt.

CAP. XVI.

1 Sacramentis faciendis neceſſaria eſt intentio.
2 Vis dupliciter conſiderari poteſt.
3 Metus quid ſit in ſuſcipiendo ordine.
Ordinatus animo diſſentiente, nil ſuſcipit.
Ordinatus per metum, quando ab Epiſcopo poſſit diſpenſari.
Ordinatus per vim præciſam, vel animo diſſentiente, an cogi poſſit clericari, & continentiam ſeruare.

4 Ordina-

4 *Ordinari quandoque quis cogitur via iudicia-li.*
Ordinatus coacte non dicitur pactus à ſuperio-re.
5 *Ordinari ne quis teneatur, cauſæ multæ ſunt, quæ excuſant, & quomodo.*
Irregularis beneficiatus, quando cogi poſſit ad quærendam diſpenſationem.
6 *Regulares omnes cogi poſſunt à ſuperioribus, vt ordinentur.*
Clericus cogi poteſt ab Epiſcopo, vt ordinetur ob vtilitatem, & neceſſitatem Eccleſiarum. & quando.
Epiſcopus dignus eſſe putatur, qui promouetur inuitus.

QVoniam in ſacramentis intentio neceſſaria eſt, tam in conficiendis, conferendis, Conc. Trident. ſeſſ. 7. can. 11. quam in ſuſcipiendis ab illis, quorum conſenſus neceſſarius eſt, S.Thom. 3. quæſt. 68. Ideo quiſquis promouetur, vt gratiam, & characterem ſuſcipiat, oportet vt libero animi motu conſentiat; Quod ſi diſſentiẽs inuitus, vel coactus quis promoueatur, nec ſuſcipit characterem, nec vllam ordinis poteſtatem: diſtinguendo tamen
2 vt ſequitur; Poteſt enim conſiderari vis dupliciter, ſcilicet cum coactione præciſa, aut cum coactione conditionali, primo caſu nihil accipit, nec ipſum quidem characterem, vtputa ſi per manus trahatur ad Epiſcopum, & reluctando ordinetur, ſicut in alijs ſacramentis dici ſolet, vt in baptiſmo; nam non imprimitur illius ſignum, & character ſi hoc modo quis cogatur, vt alias diximus lib. 3. text. in cap. maiores, de Baptiſm. ſicut nec poteſt puniri quis ex delicto, quod per hanc coactionem cogitur committere, vt ſacrificando Idolis. cap. presbyteros, diſtinct. quinquageſima. Et in ſpecie de ordinato per vim coactiuam tradit Roſel. in verb ordo. 3. num. 5. ſicut nec tenet monachatus aſſumptus per eandem vim, quãdoquidẽ infra quinquennium, qui eam vim prætenderit audietur. Concil. Tri-
3 dent. ſeſſ. vigeſima quinta, cap. decimo octauo, & ſequen. de regul. Secundo vero caſu, qui potius ad metum ſpectat, quam ad vim dicitur vis conditionalis, ſiue ſit metus cadens in conſtantem virum, ſiue non, cum reperitur aliquis conſenſus, quia maluit ordinari, quam mori, & eo caſu ſuſcipitur character, quia voluntas coacta voluntas eſt. l. metum. ff. quod met. cauſ. text. in cap. merito, decimo quinto quæſt. prima Raym. in titul. de form. conſecrat. verſic. Item nunquid Epiſcopus.

Verum quia turpiter facit permittens ſe promoueri contra conſcientiam peccat, debet enim lubens, & volens dedere ſe obſequio diuino; ſed ſi finxerit ſe ordinari, cum tamen animo diſſentiat, nihil omnino ſuſcipit, vt dicemus infra cap. proximo: ſed & ſi lubens, & volens ad ordinem, & miniſterium diuinum velit accedere, ſed renuat ordinari ab Epiſcopo, quem ſcit nominatim excommunicatum, ſuſpenſum, vel interdictum, vel aliud adſit impedimentum canonicum, circa tempus, locum, vel ritum ordinationis, vel aliqua obſit irregularitas, ſuper qua velit expectare diſpenſationem, iſtis caſibus ſi per metum, etiam qui cadat in conſtantem virum permittat ſe ordinari, ſic repugnante conſcientia, peccat, & ſit irregularis: ſed metus in hoc illi prodeſt, quod ſuper hoc exceſſu, & irregularitate Epiſcopus proprius poterit eum diſpenſare, vt tradit Tabien. in verb. irregularitas, 4. concluſ. decima quinta, ex ſententia Goff. & Hoſt. Idem

Digitized by Google

Silu.in verb.irregularitas,q. 7. & ſic ſuſcipit quidem characterem,ſed non executionem,ſicut alij ordinati in irregularitate,vel ab Epiſcopo ſuſpenſo,excommunicato, vel interdicto: nec eſt mirum eum puniri,ſi metu id fecit,potius enim debuit pati, ſe excommunicari, quam à tali nominatim excommunicato,ſuſpenſo,interdicto,vel hęretico,aut ſchiſmatico ordinari arg. c. inquiſitioni, de ſent. excom.Silueſt.in verb.ordo.3.q.11. Nã ſicut ordines ſuſcipiẽs ignoráter ab iſtiuſmodi Epiſcopis efficitur Irregularis: Specul.in tit.de diſpenſ.§. iuxta verſ.Itẽ recipiens;ita multo magis,qui ſciens accipit, licet per metũ, arg.l.qui poteſt.ff. de reg.iur. poſſet autem hoc loco tractari an ij,qui per vim,aut metum ordinati ſunt animo diſſentiente, cum nullum characterem ſuſceperint:ob ſcandalum, ꝙ inde naſcitur in Eccleſia teneãtur clericari,& continentiam ſeruare? ſed quia id non pertinet ad propoſitam materiã irregularitatis,omittendum eſt: vide de hac re Tabien.in verb. Ordo. 2. nu. 17. Roſell. in verb.Ordo.3.num.6. Alberic. in verb.ordinatus primo,circa med.quibus locis conſtabit etiam tibi, an gaudeant priuilegio clericali.

Sunt tamen nõnulli caſus, in quibus
4 quis cogendus, eſt ad ordines, via iudiciali,& ſuperioris imperio;nam in parochiali inſtitutus Eccleſia,cogi debet ordines ſuſcipere c. licet, de elect. lib. 6. idem in alijs beneficijs in quibus certus ordo requiritur,vt in canonicatibus ſubdiaconatus,& alijs ali' ordo,Cõc. Trid. ſeſſ. 24. c. 12. de refor.quæ coactio non inducit vim,vel metum, de quo hoc capite loquimur;nam iuridice fit, & is cui hoc imperatur, non dicitur cogi; c. Innouamus, c. 60.quia potuit, vel beneficium dimittere,vel ordinari, & ſic potius electio eſt;c.cum in cunctis,de elect. & de ætat. & qual.c.1.

Sunt vero multe cauſæ, ob quas excu
5 ſatio competit,ne quis cogi poſſit ordines ſubire,ſuo beneficio congruentes,vt ſcribit Specul. in d. c. licet nu. 55. col. pen.quæ ſunt irregularitates, & alia canonica impedimenta iuris, vel facti; ſed hoc eget diſtinctione;nam aut irregularitas,vel impedimentum erant ante obtentũ beneficium,tunc ſi ſciens obtinuit eo caſu priuandus eſt illo; ſed ſi ignorauit, vel poſt obtentum ſuperuenit impedimẽtum,ſine culpa retinebit illud, dato illi coadiutore. 7. q. 1. c. illud; de cler. ægrot. c. fin. vbi Abb. ſi vero ex culpa, inciderit in illud impedimentum, quia forſan ſe ſe caſtrauerit,vel mutilauerit, priuandus eſt; Silu. in verb. Ordo. 3. q. 10.Pet. de Pal.4.diſt. 18. q. 1. vt refert. Tabien.in verb. Ordo, 2.nu. 16.niſi forſan ſuper his poſſit de facili diſpenſatio obtineri; quia tunc poterit,& ipſam diſpenſationem Epiſcopus offerre, & cogere ad ordines ſi illi videbitur: quinimmo ſi Papalis fuerit diſpenſatio eius irregularitatis,quam ab initio ignorabat cum obtinuit beneficium, ſciens poſtea cogi poteſt,& ad petendam diſpenſationem,& ad ordines ſubeundos eadem ratione.

Illud vero eſt annotandum, quod ſi hic, qui canonicum impedimentum patitur,obtinuit excuſationem,ne ordinari cogeretur,nõ erit perpetua excuſatio; nam ceſſante impedimento ceſſabit excuſatio, arg. c. ſtatuimus, & c. Neophytus diſt.71. & diximus primo lib. in Regulis generalibus Reg.nona:Contingit præterea caſus in quo ordinari quis cogitur imperio ſuperioris,etiam non
6 habito reſpectu ad beneficia; nam Regulares omnes in ſuſcipiẽdis ordinibus

pedent

pedent ab imperio ſuperiorum.c. ad aures,de temp.ord.At in ſæcularibus clericis,ſi cōtingat magna neceſſitas,vel vtilitas Eccleſiæ, poteſt Epiſcopus imperare eis,quos neceſſarios viderit;qui ſi nullam obiecerint legitimam excuſationem ex hac contumaci contradictione, fiunt irregulares c.ſi qui clerici, & c. placuit, diſt. 74. poteſt enim eis Epiſcopus ſubtrahere officia,& emolumenta Eccleſiaſtica,etiam beneficia, ex ſententia Ray. & Hoſt.& aliorum,quos refert Silu. d. q. 10. & tex.de ætat.& qual.c.quæris.

Dicitur autem neceſſitas quando penuria eſt tanta, quod neque idonei neq; minus idonei multi reperiantur, vtilitas vero quando non eſt penuria,ſed nō adſunt multi idonei; ideoque ijs caſibus præceptum ſuperioris ſeruandum eſt, ſi hoc colore ſe cogere velle prætendat, et ſi intrinſecus malo animo imperat, probat Raym.vt refert Alberic. in verb.ordinator,ante fin.Sil.in verb. Ordo. 3. q. 10.arg.tex.diſt.23.q.1. cap. quid culpatur,in fin.& 33.q.5.cap.manifeſtum: extra vero eam neceſſitatem,& euidentem vtilitatem non eſt imperandum, imo ſi imperet,licebit appellare tanquam à p̄cepto non canonico, vt prædicti omnes ſentiunt ijſdem locis; Iſti tamen, qui ſic à ſuperiore promoueri coguntur, vere digni ſunt;nam ille cenſetur dignus Epiſcopus,qui promouetur inuitus.l.ſi quēquam C.de Epiſcop.& cler.

De eo,qui intentione ficta, & peruerſa mente ordinatus eſt.

CAP. XVII.

1 Recta non poſſunt eſſe opera, niſi recta ſit intentio
Fictio duplici modo accipi poteſt.
2 Fictione recedente in ordine ſuſcepto, non ſtatim ceſſat irregularitas.
Fictum fugit ſpiritus diſciplina.
3 Fictus difficilius diſpenſandus, quam meticuloſus.
Ordines ſubiens ob ambitionem, peccat mortaliter.
Gratis non datur,ſi ab eo laus expectetur.
4 Monachum ſe faciens principali intentione, vt fiat Abbas fictus eſt,& ſimoniacus.
5 Subdiaconum ſe faciens principaliter, vt ſe præparet ſponte ad Epiſcopatum peccat, ſecus ad præceptum ſuperioris.
6 Prædicator habens primam intentionem ad regnum Dei,ſecundam vero ad temporalia, non peccat.
7 Ordinandus, vt euitet forum ſeculare,non eſt admittendus.
Ordinatus ficta intentione, quomodo ſuſcipiat characterem.
8 Seruus ſe redimens, vt promoueri poſſit, non peccat.
Emens agrum, vt ibi Eccleſiam conſtruat, non peccat.
9 Ordinatoris, & ordinati ſi recta ſit intentio, ſed vnus intendat dare vnum ordinem, alter ſuſcipere alterum,quid faciendum.

INtentionis magna vis eſt in ſuſcipiendis ordinibus; nam ſi recta ſit, recte ſuſcipitur ordo, ideſt ſi mentis occultus tendat in eum finem ſuſcipiendi ordines, in quem conſtituti ſunt, ſic enim dicitur recta ordinatio, quia recta
1 non poſſunt eſſe opera, niſi recta ſit intentio capit. homines, 22. q.2.S.Thom. 1. parte Sum. q. 19. Propterea ſi is, qui ordinatur ficte accedat,grauiter peccat, ſicut, & quiuis alius ad alia ſacramenta ficte acedens.

Duplici etenim modo fictus eſſe poteſt, primo ſi non intendat ſuſcipere ipſum ordinem, nec fructum eius, quia non intendit facere quod facit Eccleſia, tunc enim non ſuſcipit characterem; ſicut nec baptiſmum,vt diximus alias de ficte baptizatis: Secundo modo dicitur fictus, quod intendat ordinari, ſed ad finem alium, quam conſtituti ſint ordines à Deo, & tunc characterem ſuſcipit, ſed non

non fructum ; & ideo nunquam debet adminiſtrare ordinem ſuſceptum, etiam ſi receſſerit illa fictio. Nam licet in baptiſmo recedente fictione gratiam quis conſequatur, tamen non ita in ordine ficte ſuſcepto recedente fictione, quis recuperat liberam poteſtatem, & facultatem adminiſtrandi : Quia cum fuerit
2 ſic ordinatus factus irregularis : & peccauerit ex illa fictione, pænitẽtia delere poteſt peccatum, & culpam, ſed non irregularitatem: quia ſpiritus diſciplinæ effugiet fictum, & ſemper dubitandum eſt, de ſuperuentura iniquitate ſuper eũ, Sap. c. 1. & de conſec. diſt. 4. c. oſtenditur. vnde ob hanc iniuriam, quam intulit ſacramento ordinis, eget diſpenſatione, vt adminiſtrare poſſit, & cum maiori difficultate diſpenſandus eſt, quam ille, qui per metum promotus ſit; ſicut longe ma
3 ior culpa incurritur ab eo, qui ſponte ſimulat, quam ab eo qui metu fingit, c. de homine, de celeb. miſſa.

Inter hos fictos adnumerantur etiam ij, qui peruerſa mente ad ordines accedunt, ſpes. n. rerum temporalium, & honorum inducit perſæpe homines ad Eccleſiaſtica miniſteria obeunda.

Ideoq; ſi quis ob ambitionem ordines ſuſcipiat, peccat mortaliter S. Th. 2. 2. q. 100. art. 5. & ea eſt ratio, quia expectans laudem non videtur gratis dare, quod gratis accipit: Greg. in homil. 4. ex 40. habetur c. ſunt nonnulli 1. q. 1. Ideo fit irregularis, & deponendus c. przſentium 7. q. 1. c. offic. j, & ibi Abb. de elect. Qua ratione ſi quis ſe monachum faciat, hac principali intentione, & ſpe, vt fiat Abbas, dicitur ſimoniacus mentalis, & dicitur fictus, & corruptæ intentionis: c. per laicos, 16 q. 7. gl. in c. quod interrogaſti diſt. 17. Inferior enim ordo, ſi aſſumatur principali intentione propter maiorem ordinem, in quo ſit plus vtilitatis, honoris, vel cõmodi ſimoniam inducit. c. conſuluit, d. 74. exemplo eſſe poteſt hodie ille qui ſciens ſtatutum eſſe Conc. Trid. neminem ad Epiſcopatum promoueri poſſe, niſi antea per ſemeſtre ſubdiaconatus ordinem aſſumpſerit, ſeſſ. 22. cap. 2. velit ambire Epiſcopatum principali intentione in illum tendens, ſubdiacona-
5 tum ſuſcipiat, habendus eſt pro ſimoniaco, argum. d. cap. conſuluit, & d. cap. per laicos, & ſentire videtur Abb. in c. cum ad noſtram, de elect. ſiue igitur ob ambitionem, ſiue ob quæſtum, aliudue cõmodum intendat ordinem ſuſcipere, erit inter irregulares ponendus, ex præmiſſis.

Hæc vera ſunt ſi principalis hæc intẽtio fuerit, alioqui ſi ſecundaria fuerit ad quæſtum, vel ambitionem, Prima vero ad obſequium Dei, nulla irregularitas incurritur, nec canonicum impedimentũ, gl. & tex. Abb. in d. cap. cum ad noſtram gl. & tex. in d. cap. per laicos, vbi Archid. & videtur probari ex ſententia. S. Thom. quod l. 2. artic. 12. vbi probat prædicato-
6 rem, qui primam intentionem habet ad regnum Dei, ſecundam vero ad temporalia non peccare.

Declarantur ẽt prædicta, vt procedãt ſi ſubdiaconus fiat, vt Eps eſſe poſſit, motu ſuo ductus, vel ex Conſilio aut hortatione eius, ad quẽ Epiſcopatus dãdi ius nõ ſpectat; alioqui ſi ijs, qui conferre, vel aſſumere ad Epiſcopatum poteſt, dixerit, eſto ſubdiaconus, vel presbyter, vt inde Epiſcopatum obtinere poſſis, parendo illi etiam cum principali intentione obtinendi Epiſcopalẽ dignitatẽ, & illius onera, nec peccat, nec fit irregularis, gl. in d. cap. per laicos; videtur. n. potius ſic parendo laudandus, quam damnandus auaritiæ, vel ambitionis.

Inter hos corruptã, & fictam intentionem

nẽ habentes, adſcribuntur & ij, qui ſæcularis fori vitãdi cauſa promoueri volũt: nam eis nec prima quidem tonſura danda eſt, ideo donec hæc fictio non diſceſ-
7 ſerit ſemper erunt irregulares, idẽſt promoueri nunquam poterunt, donec ea intentio ſolius fori vitandi perdurauerit, Conc. Trid. ſeſſ. 23. c. 4. de reform.

Iſti igitur, qui hac corrupta intentione promouentur, peccãt mortaliter, ſed characterem ſuſcipiunt indelebilem, gl. in c. quod interrogaſti, d. 27. vbi multa de his ſcribit Archid. Propterea in pœnã vlterius ad altiores promoueri nõ poterunt, nec ad ordines, nec ad dignitates: d. c. officij, de elect. vbi Abb. in penu. not.
8 Ad hunc tractatum ſpectat, an ſeruus q̃ redimit ſemetipſum à domino, vt liberè promoueri poſſit, dicatur corruptam habere intentionem? & certe pia voluntas eſt, quæ obeſſe domino ſæculari nõ vult in pretio ſuo, nec domino æterno in obſequio, & miniſterio Eccleſiaſtico, ad q̃ directim, & principaliter tẽdit, ſicut nec peccat; immo pia voluntas eſt eius, qui agrum emit, vt in eo Eccleſiam conſtruat, gl. in c. generalis, diſt. 54.

Ad hunc etiam tractatum pertinet; ſi
9 ordinatus rectam quidem habeat intentionem ordinem ſuſcipiendi, ordinator & rectam habeat intentionem conferendi, ſed in hoc vtriuſq; intentiones differant, q̃ ordinator intendit vnum certum ordinẽ conferre, ordinatus vero aliũ ſuſcipere, vtrum iſta diuerſitas intentionũ inducat irregularitatem, vel canonicum impedimentum ne character imprimatur? finge Epiſcopum putare ſe conferre diaconatum, & vti forma diaconatus, tam quo ad verba, quam quo ad ritus, ordinatus vero intendat ſuſcipere ſubdiaconatum; rurſum finge quod tam ordinator quam ordinatus intendat eũdem ordinẽ, ſed ordinator erret in forma, ideſt in dando diaconatu vtatur forma ſubdiaconali, quid ſit ſtatuendum, diximus pleno titulo infra de ordinato per errorem hoc lib. capitulo vltimo vide ibi.

De eo, qui à Papa in ſubdiaconum ordinatus eſt.

CAP. XVIII.

1 *Irregularitas quandoque naſcitur ex maiori honore.*
2 *Ordinatus à Papa in ſubdiaconum, vlterius non niſi à Papa, vel eius mandato promoueri poſſit.*
3 *Beneficia dicuntur effecta per appoſitionem manus Papæ.*
4 *Ordinatus à Papa ad minores, non ita difficile reſeruatus videtur; vt ab illo ſolo poſſit ordinari.*

NOtatu dignum eſt hoc, quod nunc tractandum occurrit, nam quandoque inde canonicum impedimentum naſcitur, vbi plus honoris, & priuilegij eſt, ſi quis enim à Papa in ſubdiaconum promotus fuerit, non poteſt ad altiores aſcendere, niſi per eandem
1 manum papæ, vel de ipſius expreſſa commiſſione, capit. cum in diſtribuendis,
2 de temp. ordin. Silue. Ordo 4. verſic. decimo ſexto: Tabien. in verb. Ordo 4. & eſt apertiſſimus text. in cap. filium 1. quæſt. 1. videntur enim iſti a Papa promoti, quodammodo ad apoſtolicam ſedem reſeruati, vnde alij nulli in eos auctoirtas ſeruata videri poteſt d. c. filium, exemplo beneficiorum, quæ dicuntur effecta per manus Papæ appoſitionem, ita quod nulli alij competit ius ea conferendi: & licet dixerimus de ſubdiaconatu, idem erit de diaconatu, quinimmo forſan idem & de inferioribus;

nam

nam ſi hoſtiarium Papa promouerit, altiores ordines ab alio ſuſcipere non poterit de congruentia: facilius tamen Papa permittet ab alio ordinari eum, quẽ ordinauit ad ordines minores,quia tale
4 priuilegium ſolis ſacris ordinibus Papa efficaciter ſibi reſeruat.d. c. filium: reperi tamen inter literas Innocentij Papę III. cum Mediolanenſis diœceſis clerici plures à Romano Pontifice ordinẽ ſuſcepiſſent, abſtinuit ab ordinatione Epiſcopus ipſe; quin expectato Papæ iudicio,eos ad altiores ordinauit, non quidẽ ordinaria facultate, ſed delegata, & expreſſa Apoſtolicæ ſedis auctoritate; ita patet inter literas ipſius Innoc.tom.1.

De ordinato dum vagus,peregrinus, vel incognitus eſſet.

CAP. XIX.

1 *Ordinatus, qui erat incognitus, adminiſtrare non poteſt.*
2 *Vagabundi Clerici dicuntur Acephali.*
Clerici vagabundi,non permittuntur prædicare.
3 *Vagabundi nec in ſecreto poſſunt adminiſtrare.*
Peregrini litteras ſecum habere debent, & qua forma.
4 *Peregrinorum ſtatus faciẽda eſt inquiſitio,etiam de minimis impedimentis canonicis.*
5 *Peregrinantium literæ debent habere quinque ſigilla.*
Ordinatus eſſe quis non creditur etiam ſi iuret.
Ordinatus quis probatur ex quaſi poſſeſſ. & quod pro tali fuerit habitus.
6 *Ordinatus debet habere literas ſui ordinantis.*
7 *Verba ſine ſpe diſpenſationis,quid ſignificent.*
Multitudo incognitorum quandoque facilitat diſpenſationem.
8 *Teſtimonium eſt ſuſpectum, vbi agitur de mutuo obſequio.*

IAM alio loco de iſtis tractatum eſt, ſed non ad idem argumentum, & materiam de quomodo agere inſtituimus; nam hoc lib. capit. 2. ſcripſimus de ordinante vagabundum, & peregrinum, hic vero de ipſo vagabundo ordinato: Nam ſi contingat hunc per incuriam, vel etiam malitiam Epiſcopi ordinari, exequi ſuſceptum ordinem nõ poteſt; nam qua ratione promoueri non
1 poſſunt incogniti,& peregrini, eadem ẽt adminiſtrare prohibentur;multa enim forſan habent canonica impedimenta, & irregularitates, & forſan in cenſuras, & crimina inciderũt, vel ſunt illegitimi, apoſtatæ,rebaptizati, vnde non ſunt admittendi cap.1. de temp.ordin. lib. 6. & c. Afros, diſt. 98. vel peregrini ſine ſuperiorum licentia,quod eſt iure prohibitum. Tabien. in verb. votum nu. 4. ſunt enim iſti vagantes clerici Acephali,& ne
2 que inter laicos, neque inter clericos cõputantur: ſunt hippocentauri, ideſt nec equi,nec homines, vt fuſius illis criminatur Conc.Magunt.cap.22.vnde iure merito Cõcil.Trident. ſeſſ.22.in decreto de obſeru. & euit. in ſacrif. miſſ. iubet eos non permitti celebrare, idem iubet ſeſſ. 23. capit.16. de reform.Quinimmo nec prædicare permittuntur, ſiue ſeculares clerici ſint, ſiue regulares, eod. Concil. Trident.ſeſſ.5. c.2.,in fin.

Et propterea ea diſtinctio, quæ olim apud Doct. fiebat circa iſtos peregrinos, & incognitos,quod ſcilicet in priuato celebrare poſſent, videtur hodie non eſſe admodum vera, quoniam verba Conc. Trident. hanc diſtinctionem non conti-
3 nent, ideo nullo modo admittendi vidẽtur; debent igitur (vt admitti poſſint) fides publicas ſecum ferre quinque ſigillis confirmatas,ſi Vltramontani,vel trãſmarini ſunt cap. 1.de cler.peregrinis,quibus literis apparere debet cauſa, & ſtatus perſonæ peregrinantis,quod ſit legitimus, quod non criminoſus, quod non irregularis,ſuſpenſus,interdictus, excõmuni-

municatus, inquiſitus, vel de fide ſuſpectus, & quos ordines iam habeat, vel ad quos promoueri velit, quod ſi hæc non cōtineãtur in ipſis literis, ſemper eſt de ipſis dubitãdum: nam inquiſitio facien-
3 da eſt de omnibus etiam minimis impedimentis canonicis, arg. d. cap. 1. de cler. peregr. ibi actibus, & ibi inferioribus ordinibus: hæc vero ſigilla ſufficient etiam ſi ſint incognita, ſi tamẽ vno ſaltim teſte comprobentur: Ray. quem probat Alberic. in verb. peregrinus 2.

Sed ſi de omnibus iſtis conſtat, quantum ad legitimam perſonam pertinet: & ſit ſola dubitatio an ſit ordinatus, vel quos ordines habeat, tunc ſuo iuramento non eſt credendum, ſed per teſtes, vel alias legitimas probationes id probare poteſt cap. Inter, & c. Tuæ, de cleric. peregr. vel probet ſe perdidiſſe, probando
5 tenorem ipſarum literarum, gl. in d. cap. inter: idem ſi probet ſe longo tempore pro ordinato habitum fuiſſe, & in quaſi poſſeſſione adminiſtrandi, de presb. non bap. min. capit. 2. & 3. Abb. in c. ſicut nobis, col. pen. de re iud. Fed. de ſen. conſ. 13. Bellam. deciſ. 77. Rota, deciſ. 3. 11. in antiquis. Lapus deciſ. 88. col. 8. verſ. venio ad ſecundam; melius tamen eſt ipſas litteras ſuæ ordinationis ſecum habere, obtentas à ſuo ordinatore 2. q. 1. c. legum Alberic. in verb. ordinatus penul. Quæ omnia procedunt in eo, qui iã ordinatus eſt, & poſt ordinationem peregre proficiſcitur.

At is, qui cum ſit incognitus, vel vagabundus promoueri vult, tanta habet à iure obſtacula, quod ſi auſus fuerit, vel precibus, vel fraude, vel nimia indulgentia, aut incuria ordinatoris ordines ſuſci-
6 pere, ipſo iure ſuſpenſus fit, ſine ſpe diſpenſationis, ita quod ob hanc cenſurã, nec ſuſceptos ordines adminiſtrare poteſt, nec ad altiores aſcendere, ſicut cæteri ſuſpenſi d. cap. 1. de temp. ordin. lib. 6. & d. capit. inter. de cler. pereg. quod ſi exerceat hunc ſuſceptum ordinem fiet irregularis, glo. d. cap. 1. de temp. ordin. Quinimmo iſte qui ſic ordines ſuſcepit, deponi debet, Ray. in tit. de form. conſecrat. verſ. in ſumma nota: cui ſententiæ ſuffragantur aperte verba d. c. ibi; abſq; ſpe diſpenſationis, quæ perpetuum impedimentum inducunt, quod depoſitionẽ ſignificat; poſſet tamen eſſe tanta mul-
7 titudo horum incognitorũ, vel alia cauſa, quæ ſufficeret ad diſpenſationem ſuper ordinibus iam ſuſceptis, cap. Lugdunenſis 9. q. 2. Sum. conf. de ætat. quæſt. 35. nam in ordinationibus minus canonice factis ob multitudinem, Papam diſpẽſare videtur: habetur in epiſt. Innoc. 24. ad Synodum Toletanum capit. 1. & 2. Si autẽ plures incogniti ordinari peterent, non eſſent audiendi, aut diſpenſandi, etiam ſi mutuo, vel alterutrum teſtimonium redderent de ſingulis requiſitis qualitatibus, quia eſſet illorum teſtimonium ſuſpectum, propter mutuum ob-
8 ſequium, argum. capit. veniens ad nos, & cap. ſuper eo, de teſtib.

De ordinatis ab Epiſcopo non ſuo.

CAP. XX.

1 *Ordinatus ab Epiſcopo non ſuo, eſt ſuſpenſus.*
Ordinatus ab alieno Epiſcopo, per ratihabitionem reſtituitur, vt adminiſtret.
2 *Monachus ab Epiſcopo diœceſano promoueri non poteſt, ſine licentia Abbatis.*
Monachus eligendus in Papam à Collegio Cardinalium repeti poteſt à ſuo Abbate.
Papa poteſt educere de Clauſtro monachum inuito Abbate.
3 *Populo carente paſtore, quomodo prouidendum in dimiſſorijs concedendis.*
Longe eſſe dicitur, quod eſt extra prouinciam.
4 *Ordinarijs ſemper iura fuerunt.*

Paro-

Digitized by Google

Parochis iura fauent in matrimonijs contrahendis,& in miſſis audiendis,& alijs multis.

5 *Ordinatus ab Epiſcopo proprio , qui renunciauit Epiſcopatui,dicitur ordinatus ab alieno.*

6 *Epiſcopus , qui renunciauit ciuitati, & dignitati , non poteſt vllum pontificale exercere , etiam conſentientibus ordinarijs locorum.*

Exempti non poſſunt ſuis ſubditis conferre , nec minimum ordinem , extra monaſteria propria.

7 *Epiſcopalia iura , ſi quis habet ex priuilegio , non poteſt minores ordines conferre niſi expreſſim hoc dicatur.*

8 *Cardinales ex priuilegio, poſſunt minores ordines conferre.*

Dimiſſoriæ litteræ ſunt quoddam medium , per quod quis ab alieno Epiſcopo promouetur.

Dimiſſoriæ obtentæ à capitulo ſede vacante nil proſunt.

9 *Dimiſſoriæ à Curia Romana ſede vacante an poſſit obtineri.*

HVC proxime accedit quiſquis à non ſuo prælato ordines ſuſcipit inſcio proprio Epiſcopo ; nam ipſo iure hic ita ordinatus ſuſpenſus eſt; ex Conc. Trident. ſeſſ. 23. capit. 8. de reform. Quinimmo olim ex ſententia Raym. in tit. de reform. conſecr. hic ordinatus præter licentiam ſui ordinarij deponi debebat,per c. quod tranſlationem , de temp.ordin. niſi tamẽ ſequeretur poſtea expreſſa ratihabitio proprij Epiſcopi , quæ videretur inducere diſpenſationem ſuper illo ordine ſic ſuſcepto : vt conſtat capit. Lugdunenſis. 9. quæſt. 2. & argu. Conc.Trident. ſeſſ. 14.cap. 3.de reform. Quod autem olim eſſent deponendi,maniſeſte ſtatutum fuerat Conc. Calced. capit. 19. habetur diſt. 71. capit. Clericos;quo loco ipſo iure eos excommunicationem incurrere, declaratum eſt.

Qua ratione etiam monachus ab Epiſcopo eiuſdem diœceſis promoueri non poteſt ,quia alienus Epiſcopus videtur
2 eſſe,niſi conſenſus , & licentia Abbatis , vel ſuperiorum interuenerit.cap.nullus , vbi etiam gl diſt.58.quinimmo,& ſi monachus à Collegio Cardinalium in Papam creandus eſſet inſcio Abbate , repeti poſſet ab eo, & ad Clauſtrum reuocari capit.quam ſit,18.q.2. quod probat Archid.diſ.78.c.9.ſi quis pecunia , & diximus alias cum de monachis agerem'; ſolus enim Papa monachum inuito Abbate poteſt promouere. 1. q. 1.c.Filium , non autem alius (quiſquis ſit nec ipſum quidem Collegium Cardinalium ,) vt patet in d. gl. 18.q. 2. quam comprobat Silu.in verb.religio.7.q.9.ſed bene verũ eſt , quod Abbas debet compelli ad conſentiendum vt ibi per eum.

Ex ijs quoque apparet, quod ſi populus paſtore careat,quia forſan nullius eſt
3 diœceſis,vel quia Epiſcopus in remota regione degit, vel in ſeruitijs ſedis Apoſtolicæ,vel captiuus, aut ad peregrinandum diſpenſatus, ſui ſubditi à nemine promoueri poſſunt intra diœceſim , nec extra, niſi de licentia ordinarij habentis ab Epiſcopo facultatem concedendi dimiſſorias , vel niſi alienum Epiſcopũ per miſſerit intra diœceſim ordinare, Conc. Trident.ſeſſ.14.cap. 2. de reform. & ſeſſ. 6.cap.5.de reform.Dicitur autem regio valde remota,ſi ſit extra prouinciam generalem, vtputa extra Italiam capit.nihil. §. vlt. de elect. & idem de alijs prouincijs.

Quæ res niſi ſumma animaduerſione coerceretur, totus ordo Eccleſiaſtic' vitiaretur in promotionibus faciendis :
4 canones enim tam veteres,quam recentiores ob id ſemper fauerũt proprijs ordinarijs; quinimmo & parochis, vt conſtat in contrahendis matrimonijs per proprios parochos. Conc. Trident. ſeſſ. 24. cap.1.de reform. matr. & confeſſionibus audiendis per proprium parochũ. Cõc. Lateran.cap.21.habetur de pœnit. & remiſſ.

Digitized by Google

miſſ. cap. omnis, & in miſſis audiendis dominicis diebus; nam Conc. Trident. ſeſſ. 22. in decreto de obſeru. in ſacrif. miſſ. monet adhortandos eſſe populos, vt in dominicis diebus, & alijs maioribus feſtis in propria parochia miſſam audiant; quinimmo ſi quis contempto proprio parocho præfatis diebus velit in alia parochia miſſæ intereſſe; debet abijci ab Eccleſia, ex Conc. Nãneten. habetur de paroch. cap. 2.

Inter hos, qui promouentur ab Epiſcopo non ſuo connumeratur & ille, qui ordinatur ab Epiſcopo, qui renuntiauit Epiſcopatui; nã ſi ſciens, ſiue ignorans per ignorantiam craſſam promo-
5 tus fuerit ab huiuſmodi, ſit irregularis à ſolo Papa diſpenſandus: Specul. in tit. de diſpen. §. iuxta, verſ. Item eſt irregularis; ſed & ſi per ignorantiam probabilẽ fuerit ab eo promotus, nihilo magis adminiſtrare poteſt, niſi ſaltem per Epiſcopũ diſpenſetur. Tabien. in ver. irregularitas 4. num. 6. ſciens vero promotus adeo irregularis eſt, vt nec ordinis executionẽ ſuſcipiat, & ab ipſis ſuſceptis ſit deponendus, etiam ſi minores ordines ſint, quos ſuſcepit: Alberic. in verb. ordinatus, verſ. An Epiſcopus, qui reſignauit: quæ procedunt ſiue hic ordinator renuntiaſſet Epiſcopatui, & dignitati, ſiue ſoli ciuitati; nam vtroque caſu hæc iam dicta de iure procedunt.

In hoc tamen poſſet eſſe differentia, quòd qui ſoli ciuitati renuntiauit, quia retinet dignitatem, poſſet ordinationes ſacrorum ordinum facere de conſenſu, & licentia ordinarij; & eo caſu nulla incurreretur irregularitas; at in eo qui renuntiauit etiã dignitati, nec de conſenſu
6 ordinarij poſſet conferre vllum ordinẽ ſacrum, cap. 1. de Epiſc. qui renunt. propterea etiam ſi ordinarius conſenſiſſet, iſto caſu ille, qui ab eo ordinatus eſt ad ſacros irregularitatem prædictam incurrit: ſecus ſi ad minores, quia in memoriam priſtinæ dignitatis canones permittunt huic renuntianti, vt cõferre eos poſſit, de conſenſu ordinarij, & tali caſu ipſos minores ſuſcipiens, nullam cenſuram incurreret. d. cap. 1.

Cõnumerantur etiam inter hos, quia nõ ſuo prẹlato ordinantur omnes ij, qui Abbatibus in ſpiritualibus, & temporalibus ſubſunt, etiam ſi tales Abbates habeant iura Epiſcopalia ſuper eos: nã vel ſolam primam tonſuram ab eis poſſunt accipere, gl. in cap. quoniam, diſt. 69. aut ſaltem vſque ad lectoratum, gl. in cap. 1. in verb. Epiſcoporum, de temp. ord. lib. 6. & nec iſtos ordines poſſunt ab eis accipere, niſi in proprijs illorum monaſterijs: argu. Conc. Trident. ſeſſ. 23. cap. 10. de reform. quinimmo, nec intra ipſorũ monaſteria, niſi ipſi Abbates ſint benedicti, & in ſacerdotio conſtituti: iſta enim omnia requiruntur, vt iſti Abbates hos minimos ordines ſuis ſubditis conferre poſſint, c. cum contingat, vbi glo. & Abb. de ætat. & qual. & de ſuppl. negl. prælat. c. 1. & d. c. quoniam, cum glo. diſt. 69.

Quinimmo, & ſi iſti Abbates benedicti ſint, & in ſacerdotio conſtituti, iſtos tamen ordines nulli conferre poſſunt infra propria monaſteria, niſi ſubditis, & nec ſubditis extra monaſteria; alioquì ſic ordinati characterem quidem ſuſcipiunt, ſed non executionem, glo. in cap. Abbates, in verb. tonſuram, vbi ẽt. Arch. Boatin. & Gemin. de priuileg. lib. 6. & Conc. Trident. d. cap. 10. & licet præmiſſa dicta videantur de Abbatibus; tamen idem eſt in omnibus alijs dignitatibus Epiſcopo inferioribus habentibus iura Epiſcopalia, vt Archipresbyteris, prępoſitis, & conſimilibus; nam omnes iſti pari

Digitized by Google

ri paſſu ambulant, quoad prædicta, gl. in d. cap. Abbates, in verb. Abbates, & ibid. Archid. & Gemin. ad idem gl. in cap. 1. de temp. ord. lib. 6. & gl. in c. pſalmiſta, diſt. 23. idem etiam erit, ſi quis ſimplex presbyter habeat ex priuilegio iura Epiſcopalia infra ſuam parochiam, gl. in d. cap. 1. in verb. Epiſcoporum, de tempor. ordin. lib. 6.

Eſt autem hoc loco animaduertendũ nonnullorum fuiſſe ſententiam, quod ſi
7 ex priuilegio generali pręfatę dignitates habeãt iura Epiſcopalia, quòd ex eo ſolo in conſequẽtiam poſſint omnes minores ordines conferre; quorum ſententia non eſt vera, ſed contraria verior eſt, ſcilicet, quod ſit opus exprimi in priuilegio ſpecialiter loquendo de facultate conferendi oẽs minores, videlicet exorciſtam, & acolythatum Gemin. in d. cap. Abbates, verſ. Quæro an Abbas: quo loco dicit Lapum ita ſentire, citat etiã Innoc. & Hoſt. in d. c. 1. de ſuppl. neg. præl. citat etiam Hoſt. ac Io. And. in d. c. cum contingat. de ætat. & qual. ſed hæc non procedunt in Cardinalibus; nam ex eo quod Cardinales ſunt, proprio ſuo iure
8 poſſent conferre omnes ordines minores in proprijs titulis, & ſuis ſubditis: Hoſt. & Io. Andr. in d. c. 1. de ſuppl. negl. præl. Mart. laud. in tract. de Card. q. 20. Iacobatius de Conc. lib. 1. art. 12. verſic. Item Cardinalibus.

Succurritur autem huic irregularitati, ſi cum quis a non ſuo Epiſcopo promoueri vult, dimiſſorias literas obtineat de quibus abunde tractauimus hoc eodem lib. cap. 5. propterea dimiſſoriæ literæ a Capitulo obtentæ non proderũt, nec quidem ſede vacante Conc. Triden. ſeſſ. 7. cap. 10. de reform. Idem ſi dimiſſoriæ ſint cuiuſcumque prælati ſuccedentis in iuriſdictionem Epiſcopi ſede vacãte eod. Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 10. de reform. Iſtis enim caſibus ordinati exequi non poſſunt ordinem ſuſceptum d. ſeſſ. 7. d. cap. 10. ſunt enim ipſo iure ſuſpenſi, vt ibi: ſed hæc declarantur procedere quando ſedes Epiſcopalis non vacanerit vltra annum, ſed ſi vacaſſet vltra annum tales dimiſſoriæ Capituli obtineri poſſent, & ordinatio vigore earum facta rata haberetur ex verbis d. ſeſſ. 7. c. 10. poſſet etiam hoc non procedere vacante ſe
9 de Apoſtolica, quia ſuccedentes in iuriſdictione non prohibentur concedere dimiſſorias, cum de ea ſede Conc. Trident. in d. c. non loquatur; ſaluo tamen ſedis Apoſtolicæ iudicio.

De ordinatis ab Epiſcopo in propria Eccleſia non reſidente.

CAP. XXI.

1 *Ordinatus a proprio Epiſcopo non reſidente, ipſo iure ſuſpenſus eſt.*
2 *Dimiſſoriæ cum clauſula, vt ab Epiſcopo ſcilicet in ſua Eccleſia reſidente, quid valeant.*
3 *Ordinarij conſenſus dat ius, vt quilibet Epiſcopus poſſit ibi ordines conferre.*

ILle etiam qui ordinatus eſt ab Epiſcopo ſuo, non tamen in Eccleſia propria reſidente, etſi characterem ſuſcipiat, nihilominus irrita eſt eius ordi-
1 natio, id eſt executionem non accepit, ex Conc. Antioch. c. 22. habetur 9. q. 2. c. Epiſcopum; quod longe magis verum eſt, ſi quis ordinetur a non ſuo Epiſcopo, etiam non reſidente in propria Eccleſia; nam tunc erit ipſo iure ſuſpenſus, ex Concil. Trident. ſeſſion. 6. cap. quinto. Aliquando tamen de licentia ordinarij Epiſcopalis in aliena diœceſi ordines confert proprio motu: quo caſu ſine dimiſſoriis nemo ordinari ab eo poteſt, niſi

ſi ſubditi eius ordinarij, qui licentiam conceſſit, vel forte etiam ſubditi ipſius ordinatoris, alij vero extranei nequaquã d.c.5. Sed ſi ordinarius ipſum aduocauerit, vt vice ſua ordines conferat, quoſcunque ordinarius admiſerit, ſiue ſubditos ſiue extraneos, tuta conſcientia ordinare poterit, vt ſupra eod.lib.c.3.in fi.

Qua propter hi Epiſcopi extra diœceſim alieno nomine ordinationes facientes, diligenter in hac re cauere debent, quos admittant ad ordines etiam quantumuis idoneos, qui etſi dimiſſorias attulerint conſiderandus eſt earum tenor, nam quandoque in illis eſt clauſula vt a 1
quocumque Epiſcopo in ſua Eccleſia reſidente: quo caſu promoueri non poterunt: Quandoque adeſt, & alia clauſula, ſcilicet ab Epiſcopo in ſua Eccleſia reſidente, vel in aliena de ordinarij licentia
2 ordines publice tenente, quo caſu extranei approbati ordinari poterunt, Quandoque conceduntur dimiſſoriæ ſimpliciter, vt a quocumque, vel a certo nominato Epiſcopo, & eo caſu etiam in aliena diœceſi de ordinarij licentia ordinatio fieri poſſet, ex Conc. Trident. ſeſſ.14. cap.2. de refor. vbi aperte agitur de Epiſcopis titularibus, qui carent reſidentia, quorum ordinationes nuſquam ratæ habentur, niſi præuijs dimiſſorijs, & accedente conſenſu ordinarii loci, vt ibi.

De ordinatis ab hæretico, vel ſchiſmatico,

CAP. XXII.

1 *Ordinatus a ſchiſmatico eſt irregularis, ſed ignorantia excuſabit, & quomodo, ut diſpenſetur.*

2 *Schiſmatici pro hæreticis ſunt, licet quandoq; ſchiſma poſſit eſſe ſine hæreſi.*

Epiſcopus conſecratus ab hæreticis, uel ſchiſmaticis, etiam ignorans, eſt irregularis.

3 *Ordinatus ab hæreticis, uel ſchiſmaticis, non ſeruata forma Eccleſiæ, nec ob tractetem ſuſcipit.*

4 *Ordinatus ab hæreticis quoad ſubdiaconatum, uel diaconatum, ſi ſacerdotium ſumpſit in Eccleſia, facilius diſpenſatur.*

Ordinatus ab hæretico eſt irregularis, etiam ſi per metum.

5 *Ordinatus per metum a ſimoniaco occulto, quam ſubterfugere non potuit quoad peccatum eſt tutus.*

QVisquis ordines ſuſcipit ſciens ab hæretico, vel ſchiſmatico, ſuſceptum ordinem exercere non poteſt, niſi diſpenſetur cap. primo, & capit. fraternitati, de ſchiſmat. Silu. in verbo irregularitas quæſt.7. tex. in cap. Daybertum, & cap. conuenientibus, verſ. Conſtantinus, 1. quæſt.7. & diſtinct. 32. cap. ad hos §. cæterum; ſed ſi iſti dignam pœnitentiam egerint, diſpenſari poterunt, ſcilicet adhibita diſtinctione, quod aut ſcientes ordinem ſuſceperunt ab huiuſmodi Epiſcopo, & tunc ſolus Papa diſpenſabit, ex ſententia Hoſt. Si vero ignorantes ex probabili ignorantia per Epiſcopum præuia cauſæ cognitione, diſpenſari poterunt, arg. cap. primo, & ſecundo, de ord. ab eo qui renunt. Epiſcop. Silu. in verb. irregularitas q.7. gl. in c. fin. de apoſtat. quia etiam ignorantes ordinati ab hæretico, vel ſchiſmatico fiunt irregulares: Specul. in tit. de diſpen. §. iuxta verſ. item recipiens ordines: ſunt enim hęretici, & ſchiſmatici excommunicati, c. excommunicamus, de ſent. excomm. & c.1. de ſchiſmat. & quotannis in cœna Domini excommunicati declarantur vtrique, quia ſchiſma vix poteſt eſſe ſine hęreſi. Raym. in tit. de ſchiſm. §. fin.

Iſta tamen diſtinctio iam facta, de ordinatis ignorantibus, & ſcientibus, procedit in ipſo ſolo ſacerdotio, & aliis ordinibus inferioribus: at in Epiſcopali dignitate, & eius conſecratione ſuſcepta

Digitized by Google

hæreſ.c.1.ideoque ẽt ſi occultiſſima fuerit Epiſcopi ſimonia,& omnibus ignota, tamen ab eõ ordinatus, etiam ignorans ſuſceptum ordinẽ adminiſtrare non poteſt,gl.in c ab excõicatis.9.q.1.& 1.q.1. c.ſi qui à ſimoniacis, vbi etiam glo.eget enim diſpenſatione hic ignorans ordinatus, cum executionem non ſuſceperit quam ordinator non habuit.S. Thom.4. diſt: 25. Alberic. in verb.ordinator, ad fin.citat.Raym.& Hoſtien. Quinimmo, & ſi quis per vim conditionalẽ, vel metum qui cadat in conſtantem virum ordinetur ab huiuſmodi Epiſcopo, & ſi fecerit quantum potuit honeſte, vt ſubter
2 fugeret ordinari ab eo, ſi manifeſta eſt ſimonia peccat, & ordinis executionem non ſuſcipit, quia omnia aduerſa potius pati debet quam à ſimoniaco iam ſuſpenſo promoueri.

Sed ſi occulta ſit ſimonia, quam ipſe ordinatus ſcit, & ſubterfugere, vel reluctari non poteſt ſine ſcandalo, tunc ſi permittat ſe ordinari ad mandatum ſuperioris, non peccat. S. Thom. diſt. 25: ſed exercere non poterit,niſi diſpenſatione obtenta,quia executionem non ſuſcepit ſicut ignorans ordinatus. Quæ omnia vera ſunt in ſimonia, quo ad ordinẽ, ſed ſi ſimoniacus eſſet Epiſcopus ob aliã cãm occultã,ab eo ordinatus non incurrit hãc irregularitatem,licet teneatur facere quantum poteſt,vt licentiam ab ipſo obtineat cum prudenti petitione, vt concedat ſibi licentiam vt ordinetur ab alijs Epiſcopis, vt docet Hoſt.& probat Silu.in verb.ordo. 3.q. vltim. facit Sum. conf.de ætat.ord.q.53. & vlt.Alberic. in verb. ordinator, in fin. quod procedit ẽt in omnibus alijs occultis criminibus
3 Epiſcoporum: nam non poſſunt obeſſe ordinato: Silu. in verb. Euchariſtia 3.q. 4. Sed ſi hic Epiſcopus ſimoniacus, fuiſſet ob eam à ſuperiore excõmunicatus, tunc nec ob id,quod eſſet occultus, poſſet quis licite ab eo promoueri,ſed poti' omnia mala ferenda eſſent: Silu. in verb. Ordo 3.q.vlt.Propterea Vrbanus II. Papa quendam ordinatum à Giberto Archiepõ Rauen.ſpecialiter declarato, noluit diſpenſare, ne res tranſiret in malũ rei exemplũ. Platin. in Vrbano II. Attñ ex generali excõicatione quam incurrũt ſimoniaci, nõ ob id eſſet tanta neceſſitas eum euitandi per conſtitutionem Martini V. in Conc. Conſtantien.vt diximus ſupra de excõm.& infra cap.25.

De ordinatis à ſuſpenſo,vel interdicto ſpecialiter,& nominatim.

CAP. XXIIII.

1 Ordinatus ab Epiſcopo ſuſpenſo,eſt ſuſpenſus. Beneficium accipiens à collatore ſuſpenſo, uel interdicto,ipſe quoque fit irregularis.
2 Ordinatus ab Epiſcopo occulto interdicto, ſi fecit quantum potuit, ut ſubterfugiat, non peccauit.
3 Epiſcopi nunquam comprehenduntur in ſuſpenſione generali,niſi de eis fiat mentio. Interdictum non dicitur,etiam ſi canon dicat,ipſo iure induci interdictum.

SVſcipiens ordines ab homine ſuſpenſo, vel interdicto, ipſe quoque ſuſpenſus eſt, & interdictus ab ordine
1 ſic ſuſcepto, glo. in capit. 1. de ordin. ab Epiſcop. qui ren. Epiſcop. nam & ille, qui beneficij collationem accipit ab Epiſcopo ſic interdicto, vel ſuſpenſo (quaſi violet interdictũ)ipſe quoque fit irregularis: adeo quod etiam poſt peractam pœnitentiam exequi non poteſt,de exceſſ.prælat.cap.Tanta: Specul. in tit.de diſpenſ.§.Iuxta,verſ.Quarta: quod etiam verum eſt in illo, qui ignorans ordinatur ab huiuſmodi Epiſcopo:

Specul.d.§.Iuxta,verſ.Item recipiens or
dines:Quinimmo idem erit,etiam ſi coa
ctus per vim conditionalem, vel metum
ab huiuſmodi Epiſcopo fuerit ordina-
tus,ſi manifeſta erat ſuſpenſio,vel inter-
dictum; nam tunc omnino reluctari de-
bet ex ſententia S.Thom.4.diſt.25.ſed &
ſi occulta ſit ſuſpenſio, & hic ordinatus
non potuerit ſubterfugere ordinationẽ
ſine ſcandalo, ob mandatum ſuperioris
ordines ſuſcipiendo, non peccauit, arg.
ſententia S.Thom.eod.loco: Tamen exe-
cutionem non videtur accipere, quam
contuliſſe non potuit, qui non habuit;
propterea diſpenſatione erit opus ad ſa-
nandum hoc impedimentum, ſicut dixi-
mus capite proximo præcedenti.

Eſt tamen hoc cauendum,ne quis pu-
tet,aut iudicet temere Epiſcopos ſuſpen
ſos, quia quantumuis generaliter cano-
nes loquantur de ſuſpenſionibus ipſo iu-
re incurrendis, tamen nunquam illa cẽ-
ſura complectitur Epiſcopos,niſi expreſ
3 ſim de ipſis mentio fiat,cap.quia pericu-
loſum,de ſent.excom.in 6. Ideo quando
quis ordinari metuit a ſuſpenſo Epiſco-
po,oportet conſiderare cauſam, ob quã
putat Epiſcopum eſſe ſuſpenſum,ſcilicet
an ſit a canone,an ab homine,& an ſit in
ſpecie de Epiſcopis tractatum in ea; Ita
de interdicto, debet conſideratio matu-
ra fieri; nam etſi canon dicat ipſo iure
interdictum incurri: Tamen hoc non ſuf
ficit, vt quis dicatur interdictus vitan-
dus;nam debet publicatio fieri,alioquin
ante publicationem nunquam videtur
vt interdictus vitandus,vt late tractaui-
mus ſupra lib.3. ex conſtitutione Conc.
Conſtantien.ſub V.Mart.vt ibi diximus:
ex qua conſtitutione etiam colligi po-
teſt, ordinatum ab eo, qui non ſpeciali-
ter, ſed generaliter eſt ſuſpenſus, vel in-
terdictus,non eſſe irregularem.

*De ordinatis ab excommunicato ſpecia-
liter,& nominatim.*

CAP. XXV.

1 *Ordinatus ab excommunicato,& ipſe ſuſpenſus eſt & irregularis,etiam ſi ignorans.*
2 *Ordinatus ab excommunicato ſcienter,a ſolo Papa diſpenſatur,etiam ſi per vim.*
3 *Ordinatus ab excommunicato generaliter, & characterem ſuſcipit,& adminiſtrare poteſt:propter conſtitutionem Concilij Conſtantien.*
4 *Epiſcopus licet non comprabendatur in ſuſpenſione generali; tamen in excommunicatione comprebenditur.*

ORdinatus ab excommunicato Epi
ſcopo,ipſo iure ſuſpenſus eſt,& ir-
regularis, etiam ſi ignorans promotus
ſit;Specul.in titul.de diſpenſat.§.iuxta,
1 verſ. Item recipiens; differt tamen qui
ſcit ab eo, qui ignorat, quod ſciens non
niſi a ſolo Papa diſpenſari poteſt, igno-
rans vero ab Epiſcopo diſpenſari per-
mittitur,tam in ſuſceptis, quam in ſuſci-
piendis;Silu.in verb. irregularitas, q.7.
tex.cap.2.de ord.ab Epiſcop. qui renunt
epiſcop. vtroque tamen caſu character
imprimitur,ſed non executio, glo.in ca-
pit. 1. in verb. ordinatio. 9. quæſt. 1. &
per totam illam quæſtionem; nam cum
executionem non habuerit ordinator
eam huic conferre non potuit, cap.Dai-
bertum.1.quæſt.7.Silu.d.quæſt.7.& pro-
pterea in ſciente requiritur Papæ diſpen
ſatio, quia ſicut ipſe excommunicatus
miniſtrans a ſolo Papa eſt diſpenſandus,
gloſſ. in cap.presbyteros, diſt. 50. ita
qui ſciens ab eo ordinatur fit particeps
eiuſdem delicti, & conſequenter eadem
irregularitate notatur,capit. vlt.de apo
ſtat. ſicut & qui miniſtrat rebaptizanti.
cap.2.de apoſtat.

Eſt etiam hoc loco addendum, quod
etſi quis per vim conditionalem, vel
me-

Digitized by Google

metum, ab hoc nominatim excommunicato ordinatus ſit etiam eandem irregularitatē incurrit ſi manifeſta erat excommunicatio, debuit enim hic potius ferre omnia aduerſa, quam communicare ipſi in ordinibus ſuſcipiendis. cap. Inquiſitioni, de ſent. excom. & in ſpecie eſt caſus in cap. ſacris, de ijs, quæ vi met. cau. ſi. Silu. in verb. excommunicatio. 5. verſ. 14. & in verb. ordo. 3. q. penul.

Eſt tamen deligenter animaduertendum, quod ita facilis diſpenſatu eſt iſta irregularitas, ſicut illa quæ incurritur ob ordines ſuſceptos ab interdicto, vel ſuſpenſo: nam etiam in hac eſt neceſſe, ꝙ Epiſcopus fuerit nominatim excōmunicatus, & publicatus, alioqui ſi tantum ſit generali excommunicatione innodatus,
3 ſicut euitare eum non eſt neceſſe, neque in oratione, neque verbo (niſi excōmunicatus eſſet per euidentem iniectionem manuum in clericum) ita nec in quorūcumque ſacramentorum receptione, ex conſtitutione Conc. Conſtantien. quam de verbo ad verbum refert Silu. in verb. excommunicatio. 5. verſ. ſciendum eſt quarto; propterea ſi quis ordines ſuſcipiat etiam ſcienter ab excommunicato generaliter, non videtur ob id ſolum effici irregularis, Silu. in verb. irregularitas q. 7. in fin. facit Tabien. in verb. interdictum 3. num. 9. Et non eſt nouum quod Epiſcopi poſſint incurrere excōionem generalem ex canone: quia licet in ſuſpēſione nunquam Ep̄i videantur comprehendi, niſi de eis fiat expreſſa mentio c. quia periculoſum de ſent. excō. lib. 6. Tamen in excommunicatione non habent
4 hoc priuilegium; quia in quocumq; generali canone comprehenduntur ſicut alij, gl. in d. c. quia periculoſum.

De ordinatis à depoſito, vel degradato.

CAP. XXVI.

1 *Epiſcopalis dignitas in conſecratione non ſuſcipit characterem.*
Epiſcopalis conſecratio nulla degradatione tollitur.
Ordinatus à degradato characterem ſuſcipit, ſed non executionem.
2 *Degradatus conficit Euchariſtiam.*

Epiſcopalis dignitas, licet in conſecratione non ſuſcipiat characteris
1 impreſſionem, tamen, reuerentia illius dignitatis efficit, vt ipſa poteſtas in conſecratione collata, nunquam amittatur; nec per depoſitionem, aut degradationem, S. Tho. 4. diſt. 25. Propterea quiſquis ab hoc depoſito, aut degradato ordines ſuſcipit, characterem ſuſcipit. S. Tho. ibid. ſicut, & degradatus conficere
2 adhuc poteſt ſacramentum Euchariſtiæ. S. Tho. 3. parte ſummæ q. 82. quia ordo ipſe habet characterem indelebilem. Iccirco hic ſic promotus, licet characterē ſuſcipiat, ſit tñ irregularis, ſiue ſciens accipiat ab eo ordines q̄a particeps ſceleris, ſiue ignorans, quia non ſuſcipit ordinis executionem, quam ille conferre non potuit, non habens, vt iam ſæpius dictum eſt proximis ſuperioribus capitibus.

De ordinatis ab Epiſcopo conſecrato, non tamen baptizato; Et de ipſe ordinato non baptizato.

CAP. XXVII.

1 *Baptiſmum omnia ſacramenta ſupponunt.*
Epiſcopalis conſecratio non eſt ſacramentum.
2 *Ordinatus ab Epiſcopo conſecrato, non baptizato nec characterem ſuſcipit, etiam ſi ignoret.*
Miſſam audiens eius ſacerdotis qui non fuit baptizatus ſciens ſcelus magnum committit.
3 *Beneficium impetrans quaſi ordinatus cum eſſet ordinatus à non baptizato, obtinebit.*

Digitized by Google

4 *Ordinatus ab Epiſcopo,de quo eſt rumor,quod non ſit baptizatus an debeat abſtinere.*
Adulterio ſe natum audiens ſolo rumore, non debet ab hæreditate abſtinere.
5 *Ordinatis non baptizato,ſacramenta faciens. quo accipiatur, idem in ordinato nõ baptizato.*
6 *Ordinatus ob ſolum rumorem , quod non ſit baptizatus,non tenetur abſtinere.*
Ordinatus non baptizatus , & ordinatus à non baptizato,nihil differunt,quo ad irregularitatẽ.

1 NIhil eſt,quod impediat ita imprimi characterem ordinis , quam defectus baptiſmi, propterea ſicut ſacerdotium , & omnia alia ſacramenta ſupponunt baſptiſmum.S.Tho.4. diſt. 24. cum ſit ianua ſacramentorum. capit. vlt. de presb. non bapt. min. Ita conſecratio Epiſcopalis, licet nõ ſit ſacramentum. S. Tho 4.diſt.prima , nec imprimat characterem idem S. Tho. 4. diſt. 25. Tamen vt ſuum ſortiatur effectum in poteſtate accipienda , quæ ſpectat ad ipſam conſecrationem, ſupponitur baptiſmus, qui ſi defuerit, nulla poteſtas Eccleſiaſtica accipi poteſt:vt contigit Xenaiæ Perſæ,qui ad Epiſcopatum promotus fuit omiſſo baptiſmo.Niceph.lib. 16. c.27.& Sanderus refert in Monarch.lib.7.hæreſi 105. Ideo , ſi quis ab hoc Epiſcopo conſecrato,ſed non baptizato,ordinatus fuerit,ẽt ſi ſeruata fuerit forma Eccleſiæ, & in fa-
2 ciem Eccleſiæ , nihil omnino ſuſcipit , vt ex hoc dicitur irregularis, quod exercere non poteſt; præſertim ſi ſciens ab huiuſmodi fuerit ordinatus, quia eo caſu videbitur indiſpenſabiliter factus irregularis ; ꝙ auſus fuerit ordines ſuſcipere ab eo , quem ob defectum baptiſmi ſciebat non eſſe Epiſcopum , nec ſacerdotem : & ideo aliud crimen cum illo committit, ſi ſacros ordines ſuſcipiẽs ſacrificio miſſæ illius interſit, & cõionem Euchariſtiȩ, quam ille conficere nõ potuit,adorauit , & ſumpſit ; nec ſuffragaretur huic ſcienter ordinato (ſi per ignorantiam iuris) putaſſet, ex quo in Eccleſia adminiſtrabat,quod poſſet celebrare , & ordinare : quia nimis craſſa eſt ignorantia,quæ dolo comparatur.l. quod N.erua.ff. depoſi.

Sed & ſi fuerit ignorantia facti , etiam probabilis,tamen adhuc irregularis eſt , & eget Papȩ diſpenſatione , vt male ſuſceptos ordines poſſit ſuſcipere , & exercere: Alberic. in verb. ordo. 3. in princ. citat Sum.conf.de ætat. ord.q.8. præſertim ſi ſic ſuſceptos ordines exercuiſſet , etiam ſub eadem ignorantia ; quia exercuiſſet ordines non ordinatus ; quæ res reddit hominem irregularem toto tit.de presb.non ord.min. vno tamen caſu hæc ignorantia excuſaret, ſcilicet, ſi cum hic
3 ſic ordinatus beneficium impetraſſet , & in ſuppl icatione narraſſet ſe ordinatum ad ordinem in beneficio requiſitum , tũc licet re vera non ſit ordinatus, tamen talis impetratio bona fide facta,tenet,& ꝑ hoc ipſe non debet puniri in aliquo,Bernad.in c.cum adeo,de reſcript.Doct. in cap.2.de Inſtit. Alberic.in verb. clericus primo,in princ.

Illud tamen eſt animaduertendum , ꝙ quilibet minimus rumor vulgi , vel alterius veriſimile dictum, quod Epiſcopus non ſit baptizatus, ſufficit, vt iſte ab illo ordinatus,debeat abſtinere,quia de-
4 finit eſſe in ingnorantia probabili,&quia cum ipſe conſcientiam alienam , ſcilicet, Epiſcopi ordinatoris , non poſſit cognoſcere,melius eſt vt abſtineat, quã vt ſupponat ſe periculo tanti ſacrilegij, tex.clarus in cap.presbyteri, diſ.68. Nec obſtat quod in filio ſacerdotis,vel adulterij,ſolus rumor , vel alicuius veriſimilis atteſtatio non cogit eum filium ad abſtinendum,vt ſcribit Abb.in cap.1.de fil. presb. & ſummiſtæ in verb.adulterium:quia illud procedit in eo , qui characterem , & titu-

titulum habet, ſed defectiuum ex parte illegitimitatis, quam ipſe credere facile non tenetur (niſi repugnet ſibi conſcientia) & ideo paruifacere pōt, vt ibi Doct. ſed in hoc caſu propoſito negociū pendet ab alterius conſcientia, & facto, ſcilicet an Epiſcopus ſit baptizatus, ita ꝙ hic ab illo ordinatus, non poteſt certificari an ſuſceperit titulū, vel characterē: & ideo debet potius abſtinere à diuinis ſacrificijs faciendis, quā ſubijcere ſe periculo faciendi rem deluſoriā, d.c. presbyteri ꝙ non eſt in filio ſacerdotis, vel adulterij, q.a ſi ſacrificet bona fide, ſacrificat, & non deludit miniſteriū, & ob id nō tenetē abſtinere, nempe deficiente periculo.

Sed non eſt prætermittendum quod iſte ſic ordinatus, licet non potuerit, (vt iam diximus) characterem accipere: tamen pie credi debet, quod quantum ad vltimos effectus ſacramenti ſummus ſacerdos Chriſtus ſuppleat defectū, ne decipiatur Eccleſia, & ne periculum immineat excuſat probabilis ignorātia, vt ſcribit S. Tho. 4. diſt. 24. Nam & Albertus magnus dicit, quod hic ſic perperam ordinatus à non baptizato Epiſcopo, conficit ſacramēta nō poteſtate ſua, ſed poteſtate Eccleſiæ: deſcendit.n. tunc à virtute Spiritus Sancti vegetantis Eccleſiā poteſtas in illum; ne Eccleſia decipiatur, & hunc excuſat ignorantia inuincibilis, eadem Sum. conf. de ætat. ordin. d. q. 8. ſed melior eſt ſententia S. Thomæ, & melioribus verbis explicatur.

Et hinc eſt, quod non baptizatus ordinatus rite, & à vero Epiſcopo, nihil quidem ſuſcipit in veritate, & nihil adminiſtrare poteſt toto tit. de presb. non bapt. min. tamen audientes probabili ignorantia eius miſſam, recipiūt illos finales effectus, quos dicit S. Tho. ſed in hoc caſu differentia eſt inter hunc non baptizatū ordinatum, & illum ordinatum ab Epō non baptizato; nam iſto caſu non baptizatus ordinatus, ꝑ ſimplicē rumorē, vel dubitationem an ſit baptizatus non tenetur abſtinere; ſed pōt perſeuare, & ad altiores ordines aſcendere, c. 3. de presb. non ord. min. & hoc eſt propter periculū reiterationis baptiſmi; quia ſanare non poſſet ſuos ordines in tali dubitatione, niſi per ſuſceptionem baptiſmi, & iterationem ordinū. c. 1. de presbyt. non ord. min. Ideo in dubio non eſt facienda talis iteratio, quia nouit ſuam conſcientiā in fide baptiſmi cōſiſtere, & bene præſumit ſe fuiſſe baptizatum, cū ſit natus, & educatus parentibus chriſtianis, d.c. 3. in fin. ſed in illo, qui baptizatus ab Epō non ordinato ordinatur, non pōt ſuos ordines ſanare per baptiſmum ſubſequentem in perſona Epiſcopi, vnde quia hic neſcire pōt conſcientiam eius Epiſcopi ordinatoris, an perſiſtat in fide baptiſmi, an præſumat ſe baptizatum, ideo hoc caſu abſtinere debet, donec reddatur tutus in conſcientia, per aliquam præſumptionē, quæ habeatur loco legitimæ ꝓbationis, vt dr̄ in d. c. 3. In hoc tñ conformes ſunt iſti duo caſus, quod adminiſtratio ēt per probabilem ignorantiā, reddit vtrumq; irregularem, & vterq; eget diſpenſatione Papali, vt iam dictum eſt, & vterq; ſciens adminiſtrando pari pœna puniuntur, iuxta ea, quæ iam diximus.

De ordinatis ab Epiſcopo conſecrato, qui ſacerdotio caret.

CAP. XXVIII.

1 *Epiſcopalis conſecrationis fundamentum, eſt ſacerdotium.*

2 *Ordinatus à conſecrato Epiſcopo ſacerdotium non habente, nil ſuſcipit, non ſic ab Epiſcopo degradato à ſacerdotio.*

3 *Ordinatus ab Epiſcopo conſecrato non habente diaconatum, eundem diaconatum non accipit.*

Digitized by Google

Ordinatus ab Epiſcopo carente aliquo ordine non recipit executionem.

4 *Ordinatus ab Epiſcopo, de quo eſt rumor quod careat aliquo ordine, abſtinere debet.*

PRoximæ iam dictæ irregularitati confinis eſt alia, ſcilicet, ſi quis ordinatus fuerit ab Epiſcopo conſecrato, cum tamen ſacerdotium non habuiſſet; Nam cum Epiſcopalis conſecrationis
1 fundamentum ſit ipſum ſacerdotium; cap. ex litteris, vbi gl. de exceſſ. præl. glo. in capit. ſolicitudo, diſt. 52. in prima parte gl. Silu. in verb. Ordo 2. in princ. & in verb. Ordo 5. quæſt. 5. gl. & Abb. poſt Hoſt. in capit. 1. de cler. per ſalt. prom. conſequens eſt, quod conſecratus in epiſcopum omiſſo ſacerdotio, nullam recipiat conſecrationis poteſtatem; vn-
2 de quiſquis ab hoc Epiſcopo ita conſecrato ordines ſuſceperit, nihil ſuſcepit, præſertim ſi ſacerdotium ab ipſo ſuſceperit, quod cum non habuerit, conferre non potuit. S. Thom. 4. diſt. 25.

Propterea hic ita ordinatus eſt irregularis, ſi ſciens ordinatus fuerit, idem ſi ignorans; nam ſi exercuerit ſuſceptũ ordinem à Papa ſolo diſpenſari poterit, ſicut reliqui non ordinati adminiſtrantes, toto tit. de cler. non ordin. min. Quod intelligo in eo Epiſcopo, qui omnino ſacerdotium non habuit, alioqui ſi habuiſſet, ſed ab eo fuiſſet depoſitus, vel degradatus, licet non poſſit conſecrationẽ Epiſcopalem exercere, nec aliqua pontificalia, ſicut nec ipſum ſacerdotium. d. capit. ex litteris, vbi Abb. not. tamẽ ſi actu exerceat, vel conſecret, conficit, & facit ea, q̃ pendent ab ipſo ſacerdotio, vel conſecratione, & propterea ordinatus ab eo recipit characterem, ſed non executionem, vt fuſius diximus ſupra de ordinatis ab Epiſcopo depoſito, vel degradato.

Ordinatus vero ab Epiſcopo cõſecrato, qui ſacerdotium quidem habuerat, ſed non diaconatum, vel ſubdiaconatũ, tunc diſtinguendum eſt, an hic ordinetur ad eos ordines, quos Epiſcopus non
3 habuit, & tunc nil ſuſcipit, nec etiam characterem, quia nemo dat, quod non habet. S. Thom. 4. diſt. 25. glo. in d. c. 1. de cler. per ſalt. prom. aut ſuſcipit ſacerdotium, vel alios quos Epiſcopus habuit, & tunc recipit quidem characterem, ſed non executionem, quia Epiſcopus, qui illis ordinibus carebat, non poterat licite exercere, vel adminiſtrare, ſiue põtificalia, ſiue ſacerdotalia, cum eſſet ſuſpẽſus, vt diximus ſupra agendo de clerico per ſalt. prom. quæ procedunt in ordinato, tam ſciente, quam ignorante; in dubio autem ideſt, ſi rumor vulgi, vel veriſimilis atteſtatio alicuius inducat ordinatũ in ſcrupulum conſcientiæ, ſcilicet, quod ille Epiſcop⁹ careret ſacerdotio, vel alio aliquo ordine, dico quod debet abſtine-
4 re, quia non debet in tali dubitatione exponere ſe periculo ſacrilegij in adminiſtratione eius ordinis, quem forſan non habet; quia in exercendis iſtis ſpiritualibus, multum obeſt incertitudo poteſtatis ordinatoris, caſus clarus in cap. preſbyteri, diſt. 68. & diſpenſationem ſtudio ſe debet impetrare, vt certa, & tranquilla fiat conſcientia, argu. optimo in cap. 1. de cler. per ſalt. promot.

Et ne forſan ſurrepat alicui cogitatio, quod hoc contingere non poſſit, vt quis ſit Epiſcopus, & ſacerdotium nõ habuerit, ſcire debet Iſchiram Athanaſij aduerſarium conſecratum fuiſſe in Epiſcopum, & nunquam fuiſſe presbyterum. Theodoret. hiſt. lib. 2. c. 8. Niceph. lib. 8. c. 48. 49. & lib. 9. c. 12.

De

Digitized by Google

De ordinatis à non ordinato, vel non conſecrato Epiſcopo.

CAP. XXIX.

1 *Ordinatus à non conſecrato Epiſcopo, nil ſuſcipit. Sacerdos non habet poteſtatem ordines conferendi.*
2 *Epiſcopus ordinatus aliquo ordine omiſſo, & tali defectu diſpenſatus, adhuc tamen exequi non poteſt, niſi ſuppleatur ille ordo.*
3 *Ordinatus ab Epiſcopo, de quo dubitatur, an fuerit conſecratus, abſtinere debet.*

1 DVplici ſenſu accipi poteſt Epiſcopus non ordinatus, vel non conſecratus eſſe; primo modo ſi quis ſimplex ſacerdos ſe ſe pro Epiſcopo gerat, & Epiſcopalia munia audeat contrectare. Alio modo ſi quis electus quidem ſit Epiſcopus, ſed non conſecratus, vel conſecratus, ſed non in forma Eccleſiæ: omnibus vero iſtis caſibus, quiſquis ordines ſuſcipit ab huiuſmodi non ordinatis, vel non rite conſecratis, nihil accipit, nec ipſum quidem characterem; quia ordinis character, vt imprimatur preſupponit poteſtatem præminētem in ordinatore; nec ſufficit illa excellentia ordinis, quam habet quilibet ſacerdos: ſed etiam requiritur excellentia dignitatis, quam habet quilibet Epiſcopus: vnde quando ſacerdos non eſt in dignitate Epiſcopali conſtitutus, nec eſt conſecratus, talem poteſtatem nō habet ordines conferendi. S. Thom. 4. diſt. 25. q. 1. art. 1. & 2. hic igitur ordinatus, nihil ſuſcipere dicitur, deficiente poteſtate ordinatoris ſiue ſciēs, ſiue ignorās ordines ſuſcipere auſus fuerit; nam efficitur irregularis, preſertim ſi in ſuſcepto ordine adminiſtrauerit, vt diximus, proximis ſuperioribus capitibus. Nam & ab Epiſcopo, qui aliquem ordinē omiſit in ſua promotione, nemo poteſt accipere eum ordinem, quem ille non habuit, vt ibid. diximus.

Idque adeo verum eſt, quod & ſi ille Epiſcopus obtinuerit diſpenſationem à Papa ſuper adminiſtratione Epiſcopalium, & pontificalium, non obſtante ſuſpenſione, & impedimento illius ordinis
2 non habiti, tamen adminiſtrare non poterit, niſi illum ordinem ſibi ſuppleri fecerit, quia Papa per talem diſpenſationē cenſetur abſtuliſſe cenſuras, & canonica impedimenta, quæ obſtabāt adminiſtrationi pontificalium, non tamen cenſetur voluiſſe, quod per talem diſpenſationem tollatur neceſſitas ſupplendi ordinem, qui deficiebat; ideo à tali ſic diſpenſato nemo poteſt ordinem illum deficientem accipere, & accipiendo de facto, nec ipſe character poteſt imprimi, argu. Silue. in verb. Ordo 2. in princ. Alberic. in verb. ordinandus; quia impoſſibile eſt ſuſcipere ab eo aliquid, quod non habeat. S. Tho. 4. diſt. 25.

Quæ omnia vera ſunt non ſolū quando certum eſt Epiſcopum non fuiſſe conſecratum, verum etiam quando aliqua eſt dubitatio rationabilis; nam eo caſu,
3 quiſquis ordinatus eſt ab Epiſcopo de quo veriſimiliter dubitari contingit, an eſſet conſecratus, debet abſtinere, donec diſpenſetur, c. presbyteri, diſt. 68. & arg. c. 1. de cler. per ſalt. promot.

De ordinato pro parte per vnum Epiſcopum, & pro parte per alterum.

CAP. XXX.

1 *Vnitas diuiſionem non recipit.*
Epiſcopi duo ſi eundem clericum ad ſacros ordinent, & vnus verba proferat, alter det ſignacula, ſunt ſeueriſſime puniendi.

2 Epi-

2 *Epiſcopi conſecrando alium, ſi vnus miſſam dicat, alter conſecret, puniendi omnes.*

Ordines minores ita poſſunt conferri, vt Epiſcopus verba proferat, & ſacerdos det ſignacula.

Epiſcopus poteſt ſupplere Epiſcopo cadenti in morbum, dum ſacra facit, vel ordines confert.

3 *Epiſcopo ſacerdos ſupplere non poteſt, circa pontificalia, & quomodo in alijs.*

Ordinatus cum aliquo defectu ipſius ordinis, debet abſtinere donec ſuppleatur defectui.

QVoniam ſacramenta omnia vnitatis ſunt, de conſecr. diſt. 2. capit. quia paſſus: vnitas vero diuiſionem non recipit capit. loquitur. diſ. 24.
1 hinc eſt quod ſacramenta pro parte ab vno, & pro parte ab alio fieri nō poſſunt. Propterea ſi in collatione ordinum vnus Epiſcopus verba proferat: alter vero ſignacula ſubſtantialia tradat, vterq; grauiſſime puniendi ſunt, ipſe vero ſic ordinatus deponendus eſt: ideo adminiſtrare non poteſt. capit. quorundam, diſt. 23. quinimmo, & in conſecratione Epiſcopi in qua miſſæ celebratio de iure neceſſaria eſt, ſi vnus miſſam dicat, alter vero opus conſecrationis efficiat, vterque puniendus eſt, & ipſe ordinatus interim debet abſtinere, donec per Papam diſpenſetur. dict. capit. quorundam, hoc ſcripſit Bernard. in gloſ. in capit. quod ſicut, & ibi Ioan. Andr. ſequitur in gloſ. magna in verb. diuidatur, poſt med. de electione.

Quæ omnia vera ſunt in maioribus ordinibus, alioqui in minoribus conferendis nihil obſtat, quod Epiſcopus verba proferat, & alter vel Epiſcopus, vel ſacerdos tribuat ordinato ſubſtantialia ſignacula, quia tunc omnia quaſi per ipſum Epiſcopum fieri videntur. S. Tho. 4. diſt 25. q. 1. artic. 1. Silu. in verb. ordo. 2. q. 5. tex. in c. acolythus, diſt. 23. Quando autem caſus neceſſitatis emerſerit, vt puta ſi Epiſcopus in ordine conferendo inciderit in mentis alienationē, aut animi deliquiū paſſus ſit, ſi reperiatur alius Epiſcopus, qui ſupplere poſſit, non videtur hæc cenſura locum habere. cap. illud & capit. nihil 7. quæſt. 1. ſacerdos vero ſimplex Epiſcopo ſupplere non poſſet; quod ſi ſuppleuerit non imprimet characterem, Hug. in d. capit. nihil: ſed hoc eget diſtinctione: nam ſi presbyter
3 ſuppleat circa ſubſtantialia, & formalia ordinis, tunc verum dicit Hug. quia circa pontificalia ſacerdos, non poteſt ſupplere pro Epiſcopo, vt diximus ſupra lib. 3. capit. 16. quando agendum fuit de diuiſione ſacramentorum; aut ſupplet ſacerdos non circa ſubſtātialia, ſed circa alia quædam, quæ non ſunt de ſubſtantia, vtputa ad perfectionem miſſæ, vel ad cōmunionem, & alias quaſdam admonitiones verbales, & obſeruationes quæ habentur in pontificali, tunc quia character iam erat impreſſus ab Epiſcopo, iſta ſuppletio ſacerdotis non poteſt obeſſe; verum tamen eſt, quod hic ordinatus non debet adminiſtrare, donec tota ſuppletio fiat per alium Epiſcopum; & ita intelligo Caietan. in apoſtilla ad S. Thom. 3. quæſt. 67. ipſe tamen ſacerdos malefacit ſupplēdo in illis partibus, quas ſoli Epiſcopi ſolent facere, etiam ſi non ſint ſubſtantiales dict. capit. quorundam.

De ordinatis ab illiterato Epiſcopo.

CAP. XXXI.

1 *Ordinatus ab illiterato characterem ſuſcipit, ſed non executionem.*

Ordi-

Digitized by Google

ORdinatus ab Epiſcopo penitus il-
literato,exercere non debet, quia
cum ipſe illitteratus adminiſtrare ordi-
nes ſuos non poſſit,vt diximus lib.1.cap.
32. quiſquis ab eo ordinatus eſt, chara-
cterem quidem ſuſcipit, ſed non execu-
1 tionem, quam qui non habuit, trans-
ferre non potuit cap. vlt.de ætat.& qual.
Nam ob eam illiteraturam facile errare
potuit, vel in ſubſtantialibus, vel in
alijs requiſitis ad rectam ordinationem:
propterea cum ordinatio non ſit certa,
tuta,cautius eſt, vt hic ordinatus abſti-
neat,arg.cap.præbyteri; diſt.68.dubita-
re enim poteſt de ſua ordinatione, quod
forſan non ſit canonice facta,vt dicit Al-
beric.in verb.Ordo 3.poſt med. quomo-
do autem intelligatur Epiſcopus illitera-
tus,dixi d.cap.32.

De ordinatis ab Epiſcopo idiomatis diuerſi.

CAP. XXXII.

1 Regula cancellariç de idiomate commendanda.
Paſtor bonus non eſt cuius vocem oues neſciunt.
Valerius Epiſcopus natione Grçcus coadiutorem habuit S. Auguſtinum.
Græcus à Latino Grçco more,& è contra ordinari non permittitur.
Græcus clericus Latinam Eccleſiam obtinere non poteſt.
2 Latinus Græcam Eccleſiam an obtinere poſſit.
Latini à Grçcis ordinati vel Greci à Latinis. an recipiant ordinis executionem.
Clerici vnius ciuitatis debent prçferri extraneis.

QVanquam Eccleſia probet omnia
idiomata linguarum, Tamen
ea confundi nunquam permiſ-
ſum eſt,ob plurima pericula, quæ immi-
1 nere poſſunt in confuſione idiomatum;
Iccirco regula cancellariæ de idiomate,
quç vetat obtineri beneficia in ea prouin
cia,cuius idioma impetrans neſciat, ſum
ma cõmendatione digna eſt: quid enim
proderit ſi Italus in Germania, & loqui,
& loquentes audire neſcit? quid profi-
ciet plebs ſub eo paſtore, cuius verba nõ
intelliget, & cuius vocem non audiet?
nõ enim bonus eſſe paſtor putandus eſt,
cuius vocem oues neſciunt,Ioan.cap.10.
Hac ratione Valerius Hipponenſis Epi-
ſcopus,quia natura Grçcus erat, minuſ-
que Latina lingua & literis inſtructus,
minus vtilem ſe illi Eccleſiæ præuidebat;
& ob id vices ſuas omnes contulit in
Auguſtinum, poſt multas preces in
Deum fuſas, vt refert Poſſidonius Epi-
ſcopus in vita S.Aug.

Propterea Græcus à Latino Græco
more, & Latinus à Græco Epiſcopo or-
dinari non permittitur, ne commixtio-
nes linguarum fiant.cap.cum ſecundum,
de temp.ordin. & ideo iſtæ ordinationes
non ſunt canonicæ,& impediunt ordinis
ſuſcepti executionem,vt d.capit.cum ſe-
cundum,& cap.ſeq.

Hinc eſt, quod clericus Græcus Lati-
nam Eccleſiam obtinere non poteſt,cap.
2 cum olim, vbi Abb. 2. not.de cler. con-
iug.& idem puto è contra,Latinus Græ-
cam non obtinebit, obſtante regula de
idiomate, niſi ex diſpenſatione Papæ;
vnde Conc.Lateran. ſub Inno.III. capit.
9. conſtitutum eſt, ſi in eadẽ diœceſi co-
pia ſit clericorum, diuerſarum linguarũ
non eſſe ordinationes faciendas, nec rei
qua pontificalia adminiſtranda, aut ſa-
cramenta conferenda ab ipſo Epiſcopo
proprio ſuo idiomate, in vniuerſa diœ-
ceſi, ſed certos deputari vicarios iuſſit,
qui pro ratione linguarum, & idioma-
tum diuina adminiſtrent, habetur capit.
quoniam, de off. ordin. aliter ſe ingeren-
tes ipſo facto ſunt excommunicati, &
contumaciter perſeuerantes deponẽdis
quod

Digitized by Google

quod etiam Ioannes Chryſoſtomus Conſtantinopoli ſtatuerat, vt ſcilicet pro extraneis hominibus idiomatis diuerſi miniſtri deputarentur, & Eccleſiæ ſeorſum illis concederentur. Tripart.hiſt.lib.10. c.5.ideo bene cõcluditur, quod ordinati contra hos, canones diuerſi idiomatis non recipiũt ordinis executionem, ſicut & ordinati à Latinis exercere non poſſunt ritu Græco, nec econtra, & dic vt diximus lib.3.c.pen.& hinc fit quod clerici vnius ciuitatis ſunt præferẽdi extraneis.C.de Epiſc. & cler.l.in Eccleſijs.

De irregulari, qui præſumit ordines ſuſcipere.

CAP. XXXIII.

1 *Irregularis ſe faciens ordinari non habet ordinis executionem, præſertim ſi ordinatur ab irregulari.*

Irregularitas noua quandoque naſcitur adminiſtrando in irregularitate.

2 *Irregularis ſi audeat aſcendere indiſpenſatus, fit irregularis.*

Ordo ſuperior non dicitur ſuſcipi, niſi cum habitu, & exercitio inferioris.

3 *Irregularis laicus ſubiens clericatum, non ob id fit de nouo Irregularis, niſi ex contemptu.*

Indignus faciens ſe ordinari, deponendus eſt.

QVoniam ideo inuenta eſt irregularitatis cenſura, vt quis ab ordinibus excludatur, & miniſterio Eccleſiaſtico habeatur indignus, nulla tanta temeritas eſſe videtur quanta eius, qui cum irregularis ſit, audeat ad ordines accedere, diſpenſatione non obtenta; propterea hic irregularis ordines
1 ſuſcipiens, characterem quidem accipit, actu, & habitu, ideſt verus ſacerdos fit, & vt verus ſacerdos accipit poteſtatem ſuper conſecratione Euchariſtiæ, vt ſcribit Archid. in c. apoſtolicæ, diſt. 56. etiam ſi & ipſe ordinator eſſet irregularis, vtriuſq; enim irregularitas nõ impedit characteris impreſſionẽ, vt Archid. ibid. at quia videntur contemni claues Petri, executio interdicta eſt huic ordinato, ita quod ſi exercuerit ipſa irregularitas de Epiſcopali fieret Papalis, glo.in c. latores de cler.excom. min. Quinimmo ex ipſa adminiſtratione nouam irregularitatem incurreret, præſertim ſi illa irregularitas erat ex crimine notorio. Arch. in d.c. apoſtolicæ.

Quare dico, quod quiſquis eſt irregularis forſan ſubdiaconus, vel diaconus; ſi audeat neglecta irregularitate ad altiorem ordinem aſcendere, cenſetur adminiſtrare, quia ordo ſuperior ſuſcipi non poteſt niſi cum habitu, & miniſterio in-
2 ferioris; ideo eaſdem pœnas, & irregularitates incurrit, quas ſi adminiſtraret ſuſpenſus ordinem ſuum, vt diximus in regulis generalibus Reg. 21. quod non procedit in ſuſceptione ſimplicis clericatus, quia quiſquis irregularis cum ſuſcipit, peccat quidem, ſed nouam irre-
3 gularitatem non incurrit, quia nõ eſt iure cautum, & non videtur exercere vllũ ordinem ſuſceptum, niſi tantus eſſet contemptus in eo ſuſcipiendo, ꝙ ob id fieret irregularis: arg. c. tanta, de exceſſ. prælat.& c. cum illorum, de ſent.excom. Spec.in tit.de diſpenſ.§. iuxta, verſ. Tertio ſi quis: ſed & quicumque ex quauis cauſa indignus eſt ordinibus, ſi ordines ſuſcipiat, fit irregularis; nam & ipſe ordinator, & ordinatus ſcienter deponuntur, c. aliquantos, diſt. 51. Alberic. in verb. ordinatus debet, indignus intelligitur ſecundum veras irregularitates, de quibus toto hoc opere tractamus.

De

De ordinato, cùm eſſet ligatus aliqua cenſura Eccleſiaſtica.

CAP. XXXIIII.

1 *Suſpenſus, uel interdictus ſuſcipiens ordines efficitur irregularis.*
2 *Ordo ſuperior ſuſcipi non poteſt, niſi in habitu, & exercitio inferioris.*
3 *Suſpenſus ordinatus per ſuam ignorantiam non probabilem, exequi non poteſt.*
Suſpenſio, ut reddat irregularem eum qui in ea ſe facit ordinari ſufficit generalis.
4 *Excommunicatus etiam generaliter faciens ſe ordinari fit uere irregularis, etiam ignorans ſi adminiſtrauerit.*
5 *Excommunicatum ſe eſſe ſentiens ex ſolo rumore uulgi, debet abſtinere.*
Excommunicatus ordinatus ad minores incurrit irregularitatem.
Degradatus nunquam ſolet reſtitui, uel diſpenſari.
Degradatus conſecrando ſine miſſa, dicitur exercere ſuum ordinem, ideo ſeueriſſime puniendus.

QVemadmodum cenſura Eccleſiaſtica, ſcilicet ſuſpenſio, interdictum, & ſimiles inducunt irregularitatem, ſi quis in eis poſitus audeat ordines ſuſceptos adminiſtrare, vt fuſius diximus cum de ſuſpenſionibus, & interdictis ageremus, ita ſi quis ſu-
1 ſpenſus, vel interdictus audeat ordines ſuſcipere, efficitur irregularis; quia cum ordo ſuperior ſuſcipi non poſſit, niſi in habitu, paratu, & miniſterio inferioris. ideo qui ſe ordinari facit aperte exercet
2 ordinem, de quo tranſit ad ſuperiorem, & ex eo efficitur irregularis, præſertim ſi ſciens cenſuram id commiſſerit, quia præſumitur facere in contemptum clauium; vnde qui in contemptum clauium ordines ſuſcipit, etiam poſt peractã pœnitentiam ordines ſuſceptos exequi prohibetur, de ſent. excõ. c. cũ illorum, Spec. in tit. de diſpenſ. §. iuxta. verſ. Tertio ſi
3 quis; ſed & ſi ignoraſſet ſe eſſe ſuſpenſum vel interdictum, ſi ignorantia non eſſet probabilis, exequi non poſſet ſine Papæ diſpenſatione. d. cap. cum illorum, Silu. in verb. Irregularitas; q. 13. verſ. Quintũ. Quæ etiam vera ſunt, tam in ſuſpenſionibus, & interdictis generalibus, quam ſpecialibus, aut nominatim miſſis; Specul. in d. §. iuxta. verſ. Sed quæritur vtrum.

Ille vero, qui cũ eſſet excõmunicatus generali, vel ſpeciali excommunicatione à lege, vel ab homine, ordinb ſubire
4 auſus fuerit, omnino irregularis efficitur: Tabiẽ. in verb. irregularitas, 4. nu. 5. Sil. in verb. irregularitas, q. 2. & eſt apertus tex. in d. capit. cum illorum; nam excommunicatus nihil omnino contingere poteſt de ſacro miniſterio, vt dicitur in Conc. Antioch. cap. 4. habetur 11. q. 3. cap. ſi quis Epiſcopus damnatus; nec diſtinguitur ſcierit, an ignorauerit; nam cum ſcire debuit in culpa eſt, idem quoque ſi ſolus ſit rumor ipſum eſſe excom-
5 municatum, ſola enim fama ſuam afficit conſcientiam; & ideo debet abſtinere; Panor. in capit. Illud, de cler. excõm. min. Silu. d. quæſt. 13. verſ. ſextum. Idem quoque erit ſit per ignorantiam iuris, nã adminiſtrando, vel ordines ſuſcipiendo excommunicatus efficitur Irregularis: Silu. d. q. 2. Doct. in d. c. cum illorum, & in cap. 1. de eo qui furt. ordin. ſuſc. Silu. in d. verſ. Quintum, Alberic. in verb. excommunicatio; primo. col. 4. circa fin. Specul. in d. §. iuxta. verſ. Item excommunicatus; & hæc procedunt non ſolũ in ſuſceptione maiorum ordinum, verum etiam minorum. Silu. in d. quæſt. 13. verſ. Tertium, ex ſententia Gul. in d. c. cũ illorum, & ex glo. Ray. qui omnes ſentiunt ſemper in hac irregularitate requirendã diſpenſationem à Papa.

Sed & ille, qui depoſitus, aut degra-

datus à ſuis ordinibus, ſi vel eoſdem ſuſcipiat, irregularis eſt ob iterationem ſacramenti, de qua ſuo loco dictum eſt, vel ſi illos ſuſcipiat, quos non ſuſceperat maiores, vel minores; nam ſicut depoſitus caret omni facultate adminiſtrandi, ita nec poteſt ad clerũ vlterius aſpirare, & multo minus Eccleſiaſticis ordinib⁹ decorari; vnde cum eis nunquam fere ſolet Papa diſpenſare, ex d. Conc. Antioch. cap. 4. habetur 11. q. 3. capit. ſi quis Epiſcopus damnatus ſupra citato; Propterea ſi hic degradatus forſan dũ vult abſtinere ab exercitio miſſæ, audeat ſine miſſa conficere ſacramentũ, dicitur exequi ſuum ordinem, & ex eo fit irregularis, Anton. Floren. in tract. de cenſur. cap. octuageſimo ſeptimo.

De ordinatis in ſucceſſorem alicuius viuentis.

CAP. XXXV.

1 Succeſſorem in beneficio nemo ſibi eligere poteſt.
Moyſes ſibi non elegit ſucceſſorem.
Papa non poteſt ſibi eligere ſucceſſorem.
2 Succeſſorem in beneficio, nec quilibet ſuperior poteſt alicui dare.
3 Regreſſus, & acceſſus hodie prohibentur.
Coadiutoriæ hodie prohibentur, cum clauſula cum futura ſucceſſione.
4 Papa poteſt tractare cum Cardinalibus de futuro Papa eligendo.
5 Epiſcopus à Papa impetrare poteſt in articulo mortis, ut nominet quem ſibi optet ſucceſſorem.
Cardinales Papa uiuente, non poſſunt tractare de eligendo ſucceſſore.
6 Epiſcopo mortuo, non erat olim eligendus ſucceſſor, niſi poſt triduum.
Papa mortuus ſæpe à uiuo ſepelitur.
Innocentius III. caſſauit electionem factam à capitulo Cremon: antequam ſepeliretur Epiſcopus defunctus.
Conſtitutiones, quę probant uiuo beneficiato non eſſe tractandum de eius ſucceſſore.
Conſtitutiones, quæ probant neminem ſibi eligere poſſe ſucceſſorem.
Platinæ error animaduertitur.

SVcceſſorem ſibi eligere in beneficio nemo poteſt, capit. apoſtolica, 8. quæſt. 1. Propterea ſi quis Epiſcopus in Epiſcopatu ſuo ſtatuat alium Epiſco-
1 pum, non permittitur ille eo loco adminiſtrare vt prælatus; nam id eſt contra omnem Eccleſiaſticam regulam, & contra decreta patrum, vt ſibi ſucceſſorem quis conſtituat: cap. petiſti. & c. quia frater, 7. q. 1. & 8. q. 1. cap. 1. 2. 3. & 4. Nam nec Moyſes ipſe ſucceſſorẽ conſtituere potuit. cap. Moyſes. 8. q. 1. Quinimmo nec Papa de iure hoc poteſt; gl. in cap. ſi tranſitus, diſt. 79. Specul in cap. vbi periculũ, q. vlt. de elect. lib. 6. Iacob. in tract. de conc. lib. 6. 8. Quę nõ ſolũ vera ſunt in Epis, & Pontificibus, verum ẽt in quibuſcumq; dignitatibus inferiorib⁹ text. & gl. in c. plerique. 8. q. 1. immo etiã in omni beneficiorum genere, d. cap. apoſtolica; ita quod hæc ſucceſſio beneficij cuiuslibet viuentis non ſolum prohibetur fieri per ipſum met viuentem, ſed etiam per ſuperiorem, d. cap. apoſtolica; & apparet ex regula Cancellariæ de non impetrando beneficio viuentis; vnde ſancte decreuit ſacrum Conc. Trident. ſeſſ. 25. capit. 7. de reform. ne regreſſus, & ac-
3 ceſſus vlterius concedantur; iſtis enim modis hęreditaria erant beneficia, & multi forte ea via ſibi ſucceſſorem deligebãt: & quia ob eandem cauſam fraus aliquando fiebat coaditorijs cum futura ſucceſſione; ſtatutum eſt eod. c. coadiutorias quidem concedi iuſta ex cauſa poſſe, ſed iuſſit non poſſe apponi clauſulam, cum futura ſucceſſione, vt ibi patet. Quo vero ad Papam ipſe poſſet cũ cęte-
4 ris fratribus Cardinalibus tractare de ſucceſſore eligendo. glo. in d. cap. ſi tranſitus,

Digitized by Google

ſitus, Specul. d. cap. vbi periculum; ſicut
& Epiſcopus à Papa impetrare poteſt in
5 articulo mortis, vt nominatim eligere
valeat, qui ſit ſibi ſucceſſor futurus, quod
olim contigit Bonifatio Mogũtino Epi-
ſcopo Germaniæ legato, qui id exorauit
a Zacharia Pontifice, vt in epiſtola Za-
chariæ ad præfatum Bonif. capit. 5. &
hodie ſæpe contingit id à Pontifice gra-
tioſe impetrari, ſi ſumma pietas electi id
ſuadeat.

Quando vero Cardinales ſoli de ſuc-
ceſſore Pontifice eligendo tractarent, dũ
Papa viuit, id graui pœna dignum eſt, &
excommunicatio, atque aliæ pœnę mul-
tæ impoſitæ ſunt, ex Bulla Pauli IIII.
Pont. max. Quinimmo olim ex decreto
Bonifatij II. nec Papa, vel Epiſcopo vi-
6 uente, nec etiam mortuo ante triduum
à die depoſitionis, tractatus fieri poterat
de ſucceſſore eligendo: habetur capit.
nullus Pontifice, diſt. 79. & licet hoc vlti-
mum vſu obſeruatum non fuiſſe ibidem
ſcribat Hug. quoniam ſepe à viuo Pon-
tifice mortuus ſepelitur, vt tradit Spec.
in d. capit. vbi periculum, in tertio deci-
mo ſpeciali: Tamen Innocentius III.
ceſſauit electionẽ factam à capitulo Cre-
monen. priuſquam mortuus Epiſcopus
ſepulturæ eſſet traditus. cap. bonæ. 2. de
elect. & licet glo. & multi alij dicant non
eam cauſam fuiſſe caſſationis, ſed alias
multas: Tamen id expreſſim repugnat
verbis illius tex. qui dicit, illud eſſe con-
tra canonicas ſanctiones; ſunt enim ca-
nonicæ ſanctiones ne viuo prælato de
ſucceſſore tractari poſſit. Prima ex Cõc.
Antioch. capit. 23. ibi, poſt obitum quie-
ſcentis. Altera cõſtitutio fuit Symmachi
Papæ, habetur cap. ſi quis Papa, diſt. 79.
Tertia Bonifatij II. d. c. nullus Pontifi-
ce; ſicut etiam canonica ſanctio ſemper
in vſu fuit, ne quis ſibi ſucceſſorem eli-
geret, primum ex Concil. Antiochen. d. capit. 23. habetur 8. quæſt. 1. capit. Epiſcopo. 1. Deinde Bonif. II. (in qua re errauit Platina, & alij poſt eum recentiores, qui putant primo hæc à Bonifatio iſto ſancita fuiſſe) Tertia fuit Ioannis III. conſtitutio capit. ſi Petrus. 8. quæſt. 1. Alia Pelagij. capit. quia frater. 7. quæſt. 1. alia Zachariæ. d. capit. petiſti.

De ordinatis per errorem.

CAP. XXXVI.

1 *Error in conferendo, vel ſuſcipiendo ordine multis modis incurritur.*

Error in corpore vitiat legata, & matrimonia.

Ordinans Apuleium putans eſſe Tullium, an imprimat characterem.

2 *Ordo, & matrimonium habent multum ſymbolum intra ſe.*

Errantis nulla eſt voluntas.

Ordinatus tenet vicem ſponſi.

Ordinatus tenet vicem non ſponſæ, ſed paranymphi.

3 *Iacob per errorem patris benedictionem veram habuit.*

Ordinans per errorem quem putat non eſſe irregularem, imprimit characterem.

Beneficium collatum ei, qui putabatur idoneus, poteſt ei auferri.

Naupaſten. Archiepiſcopus per errorem promotus, ideo depoſitus fuit.

Error ordinatoris, & ordinati in ordine conferendo, vel ſuſcipiendo, etiam variata forma ordinum, non impedit characteris impreſſionem.

4 *Ordinum prepoſteratio non impedit characteris impreſſionem.*

Extremæ vnctionis ſacramentum per præpoſterationem vnctionum non deſinit eſſe ſacramentum.

Dormiens ſuſcipit characterem, ſi antea erat diſpoſitus.

Ordinatus per errorem putans ſe chriſmari nil accipit.

5 *Ordi-*

Digitized by Google

5 *Ordinandus petens acolythatum ſi per errorem conferatur ſubdiaconatus, an obligetur.*

Macedonius Chrytophagus ordinatus presbyter a Sancto Flauiano Epiſcopo, cum nihil tale cogitaret.

Ordinatus ad ſacros per errorem iuris non excuſatur ſed obligatur.

Monachus factus, non excuſatur ex falſa cauſa, vel ex eo, quod religionem putabat laxiorem

6 *Moniales non excuſantur a ſtricta clauſura, eo prætextu quod ſi putaſſent ſe reſtringi non voluiſſent.*

Error in fide non impedit ordinis characterem, ſi intendit facere quod facit Eccleſia.

7 *Error in uariatione oleorum, an impediat ueritatem ſacramenti.*

SVpereſt poſtremo loco ad abſoluendum tractatum, qui pertinet ad indebite ordinatos, vt de eis tractemus qui per errorem ordinati ſunt; de quare, etſi non meminerim vllum vnquam ſcripſiſſe; Tamen non fuerit incongruũ, quod frequenter accidit, aliquatenus perſcrutari: In qua re quid ego ſentiam, ita aliorum iudicio ſubijcio, vt ſi quis melius ſentiat illi potius, quam mihi adhæſurus ſim. Multis igitur modis error in conferendo, aut ſuſcipiendo ordine
1 contingere poteſt; Nam quandoque errat Epiſcopus dum putat ſe ordinare Tullium, & ordinat Apuleium, quo caſu dubitari poteſt, quod character non ſit impreſſus: error enim in corpore iure ciuili legatum vitiat, l. 4. ff. de leg. primo, & in matrimonio error in corpore vitiat. Sanct. Thom. quarta diſtinc. 30. & ſummiſtæ omnes in impedimentis matrimonij de errore; ita quoque videretur nullum characterem iſto caſu fuiſſe impreſſum; præſertim quia matrimonium, & ordo plurimum inter ſe Sym
2 bolum habent quia vtrumque tendit ad fecunditatem alterum quidem carnis, alterum ad fecunditatem ſpiritus; ſi igitur erretur in corpore eius, cum quo contrahendum eſt matrimonium ſpirituale, videretur nihil agi, nam qui errat non conſentit. l. ſi per errorem, ff. de iuriſd. omn. iud. & 18. quæſtion. prima in princ. & errantis voluntas nulla eſt, l. cum teſtamentum, C. de iur. & fac. ign. & errantis conſenſus nullus eſt, ibid. & l. non icciro, maxime quia error, & coactio pari paſſu ambulant; Sanct. Thom. d. diſt. 30. ſublato igitur conſenſu, nihil actum videtur, vt alio loco diximus hoc ipſo libro.

Sed contrarium eſt verius, quod impreſſus fuerit character ex conſenſu ipſius ordinati, qui voluit alligari militiæ, & obſequio Dei in ſacramento ordinis; Nam matrimonium quòd ſpiritualiter contrahitur in ordine conſideratur ex conſenſu ordinati, tanquam ſponſi qui ſic vult alligari, cuius conſenſus exigitur, vt characterẽ ſuſcipiat, ordinator vero non habet ſe vt ſponſa, ſed vt paranymphus, & amicus in deſponſando ordinatũ alij, per ea quæ tradit S. Thom. 4. diſt. 38. Tabien. in verb. virginis: Ideoque nihil plus videtur obeſſe error Epiſcopi conferentis ordinem, errãdo circa corpus, cui confert, quantum obeſſet matrimonio corporali error ſacerdotis errantis circa corpora contrahentium matrimoniũ ſcilicet, ſi putet eſſe Petrũ, & Franciſcam, cum eſſent Ioannes, & Maria; nam eſſet verum matrimonium, ex conſenſu ipſorum non errantium, quo ad ſe inuicem, & poteſt eſſe exemplum in benedictione data ab Iſaac filio ſuo Iacob, quem putabat eſſe Eſau, habuit enim effectũ ſuum, in primogenitura, errante Iſaac; Gen. vigeſimoſeptimo.

Hic igitur vere ſuſcepit characterẽ, ſed dubitatur an exequi poſſit hunc ſic ſuſceptum ordinem; nam ſi ſe ſe furtim ingeſſit non approbatus eſt irregularis, ſicut

Digitized by Google

ſicut cæteri furtim ordinati, vt ſuo loco diximus; aut non ſe ingeſſit; ſed præuio examine, & approbatione ordinaria: at ordinator ſimplex nimium, aut ignauus aut inconſideratus ordinauit, putans eſſe alium, quàm qui ordinãdus erat, nihil oberit quin adminiſtret: Epiſcopus vero negligenter faciens hæc opera Dei, non eſt ſine peccato; non tamen fit irregularis, ſi hic ordinatus eſt alioqui dignus, & ab ordinario approbatus.

Secundo modo error eſſe poteſt in qualitatibus; vtputa quia Epiſcopus putabat ordinatum fuiſſe legitimum, monogamum, doctum, irreprehenſibilem, cum talis non eſſet; quo caſu non poteſt impedire characterem huiuſmodi error ſuppoſita diſpoſitione, & conſenſu ordinati; ipſe tamen exequi ſuſceptum ordinem non poterit, donec diſpenſetur ſuper defectibus; & ordinator punietur modo, quo diximus hoc libro, titul. quand. quis ſuum ſubd. Beneficium vero collatum per hunc errorem reuocari poteſt, Abb. in cap. vlt. de ætat. & qual. & Silu. in verb. beneficium 2. q. 7. Cuius rei exemplum ducitur ab Archiepiſcopo Naupacten. qui cum eſſet minus, & in Archiepiſcopum promotus, id neſciente Papa, depoſitus fuit antequam munus conſecrationis acciperet, ipſo Papa errorem excuſante, narrat Borgas. de diſpenſ. p. 1. q. 5. num. 23.

Tertio modo error contingit ſi tã ordinator, quàm ordinatus bene diſpoſiti ſunt, ſed errant in ordine ipſo; vtputa ſi petito diaconatu detur ſubdiaconatus, vel è contra: vel cum petendus eſſet ſubdiaconatus, petatur diaconatus, vel è contra omnibus iſtis caſibus confertur character, etiam ſi Epiſcopus volens conferre vnum ordinẽ vtatur forma, & cæremonijs alterius, habet. n. ſuum effectũ talis præpoſterata ordinatio; q̄ ſic probat. Nã ſi ordo, qui ſic per errorẽ confertur, eſt ſuperior illo qui debuerat conferri, dicetur per ſaltum ordinatus, & habebit locũ irregularitas illa; aut erit ordo inferior; & tunc quia iteratur ordo iã ſuſceptus, habebit locum irregularitas de iteratione ordinis; ſi aũt fuerat petitus ordo, qui non debebat peti, & Eps per errorẽ contulerit ordinem debitũ, talis error nil mali adfert, etiam ſi ordinatus quoq; erraret: & eſt ratio quia vterque ipſorũ intendebat ordinẽ debitum, & requiſitũ, licet errando putaſſent alium conferri, non autem illum debitum.

Nec obſtat prædictis, quòd error in re excludit conſenſum, ſicut dici conſueuit in matrimonio, & ob id qui conſentit in diaconatu conferendo, vel ſuſcipiẽdo, nil videatur fieri ſi conferatur ſubdiaconatus, vel è contra, quaſi excluſo conſenſu: ad quod ita Reſpondetur, matrimonium determinatur ad vnum completiuum conſenſum, & ad vnicam perſonam & ſic ſi actus non valet, vt agitur, nec poteſt alio modo valere; & ſic nil actum fuiſſe dicitur, at ordo non ita ſe habet; nam habet plures ſubordinatos ordines ita quòd conſenſus eſt quo ad ſacramentum, & vinculum ad obſequium Dei: ſemper enim conſentit in hoc, quod vult ordinari, & copulari militiæ Eccleſię, & Dei, & conſequenter huic rei adſtringitur, & obligatur per quemcumque ordinem, ſaltem ſacrum: vnde præpoſteratio ordinum non poteſt euacuare hunc conſenſum, & obligationem in ſacramentum; ſed reddit quadam parte defectiuũ, & propterea quia valere poteſt, & debet actus in quantum poteſt, ſuſcipitur character, ſed non executio, donec ſuppleatur defectui per diſpenſationem, aut ſuppletionem: Poteſt eſſe exemplo ſacramen

tum extremæ vnctionis, quę à prima vnctione incipit, & determinatur in vltima; finge quod præpoſteretur ordo vnctionum, nonne erit ſacramentum? certe ſic, quia vterque conſentit in idem ſacramentum, maxime ſi per purum errorem talis prępoſteratio vnctionum facta fuiſſet; ſic igitur conſenſus ille in ſacramentum, ſufficit ad characterem, & præpoſteratio non impedit impreſſionem, ſicut dormiens, vel furioſus ante bene diſpoſiti ſuſcipiunt characterem ex primo conſenſu. c. maiores. §. vlt. de baptiſ. Ideo dico, quod ſi ordinatus non intendiſſet ordinari, ſed aliquid aliud facere, non fuiſſet impreſſus character: exẽplo eſt ſi Epiſcopus cõferat publice ordines generales, & adoleſcens purus laicus putans illum conuentum popularem eſſe ob confirmationis ſacramentum; accedat cum multitudine, quaſi chriſma accepturus, & ſic ordinetur ad primã tonſuram, vel alium quemlibet ordinẽ, poſſet defendi eum nil accepiſſe, nec characterem; quia nil intendebat, quo ad hoc; niſi forſan quis velit ſentire ad euitandã iniuriam ordinis ſuſcepti, quod character reputetur impreſſus, at ille non poſſit illi adſtringi, & ideo ſi poſtea voluerit clericari, ſupplebuntur alij ordines illo non repetito: ob quam rationem etiã Reſpondi, quod ſi exorciſta petierit acolythatum, & Epiſcopus per errorem cõferat ſubdiaconatum, poſſe defendi characterem eſſe impreſſum, ſed non fuiſſe adſtrictum irreuocabiliter ad obſeruantiam ſubdiaconalem, ſcilicet continẽtiæ, & ſimilium; quia in talia non conſenſit; vnde ſi poſt ſuſceptum huiuſmodi ſubdiaconatum velit perſeuerare in militia Dei, cognito errore tali, non erit iterandus, ſed habebitur ratus, & verus ordo; & eum obligabit, maxime ſi fecerit ſibi ſupplere acolythatum, obtentaque diſpenſatione ſuper promotione per ſaltũ, adminiſtrare poterit in eo ſabdiaconatu, & tranſire ad ſuperiores, vt ſuis locis diximus: Hic enim error mihi videtur ſimilis eſſe erranti in matrimonio circa conditionem ſeruilem, quæ ſufficit ad impediendam obligationem, ſi tamen ſubſequatur conſenſus, tenet & obligat. cap. 2. & vlt. de coniug. ſeru.

Ad quod confirmandũ aptiſſime congruit exemplum S. Macedonij Chrythophagi, quem Sanctus Flauianus Epiſcopus, cum nouiſſet dignum ſacerdotio adduxit ad altare, eũmque in ſacerdotẽ promouit inſcium, cum ille nil tale cogitaret; quinimmo cum ſciuit ſe creatum ſacerdotẽ, ſubiratus eſt; poſtea vero amicorum admonitionibus perſuaſus ratũ habuit ſacerdotium ſibi collatum, & onus, quod prius recuſauerat, ſubijt & exercuit, vt ſcribit Theodoretus in philothæo in vita eiuſdem Macedonij: habetur apud Lippoman. vit. San. to. 2. vnde hoc exemplo probari videtur, quod ad euitandam iterationem ne fiat iniuria ſacramento, error ſuſcipientis ordinem non excludit characterem, licet nõ obligetur, niſi poſtea obligari velle conſenſerit.

Quandoque etiam error eſt in iure, vtputa ſi quis petat ſubdiaconatũ errãs & putans ſe non adſtringi ad continentiam ſeruandam, & vitam clericalem irreuocabiliter faciendam, talis error nec impedit characterem, nec adminiſtrationem: debuit. n. ſcire officium, quod poſtulauit, & ad quod aſſumptus eſt.

Cui errori confinis eſt ille tractatus de monacho, ſi per errorem ſubierit aliquam religionem putans ſe ibi cõmode viuere vel putans ſe ibi non teneri ad multa onera, aut aliã ob cauſam falſam, an

an ob hunc errorem poſſit excuſari ab obligatione religionis: Reſpondi, quod nec dolus, nec error, nec falſa cauſa, nec metus conditionalis, nec blanditiæ poſſunt excuſare hūc ſic profitentem: Ray. in tit. de vot. monachor. verſ. ſed quid ſi non metu: Silueſt. in verb. Religio, 3. q. 11. Tabien. in verb. Religio. q. 16. & ſeq. Quinimmo ſi cum ab initio ingreſſus eſt religionem in aliquo monaſterio libero, vel diſſoluto, non intendat obligari, niſi in quantum obſeruetur in illo monaſterio, nihilominus ſi tale monaſterium reformetur, & augeatur in ea vita auſterior, non excuſatur ob illam primam erroneam intentionem; nam in foro iudiciali, & contentioſo tenetur ad totam reformationem, & noua onera: Abb. in c. ſuper eo, de Regul. poſt Innocent. Angel. in verb: Religioſus §. 32. Armil. in verb. Religio numero. nono. Ray. loco ſupracitato: Tabienſ. in d. verb. Religio q. 21.
6 Silueſt. d. loco. q. 12. Propterea Moniales quæ profitentur in Monaſterijs laxioribus, non excuſantur allegantes errorem, & quod intendebant nō diſtineri in clauſura; nā poſſunt, & reformari, & arctius recludi. capit. 1. de ſtatu. Regular. lib. 6. quod etiam ſtatuit Concil. Trident. ſeſſ. 25. cap. 5. de Regular.

Vltimo loco error conſiderari poteſt in fide, ſ. ſi putet, vel ordinator vel ordinatus ꝙ ordo nō ſit ſacramentum, vel non conferat gratiā, vel nō imprimat characterem, vel non ſit hierarchia ordinum: nam omnes iſti, & ſimiles errores ſunt hæreſes, Conc. Trident. ſeſſ. 7. canone de ſacramentis, & ſeſſ. 23. canon. de ordin. & conſequenter inducunt irregularitatem: ſed character imprimitur ſi adſit intentio faciēdi quod facit Eccleſia. S. Th. 4. diſt. 13. artic. 1. Poteſt etiam conſiderari error in vſu ſacramentorum, puta ſi non oleo catechumenorum, ſed infirmorum vngatur in baptiſmo, vel Epiſcopus dando cōfirmationis ſacramentum, vtatur per errorem oleis, non chriſmate, nam ob deffectum propriæ materiæ, poſſet dici non imprimi characterem; ſicut ſi in baptiſmo adhiberetur per errorem aqua artificialis: at ſi aqua ſit elementalis, oleorum variatio per errorem nō impediret characterem, argu. S. Thom. 4. d. diſt. 13. art. 2. quia illa vnctio non eſt de eſſentia baptiſmi. At in ſacerdotio qa vnctio non eſt de eſſentia, vt ſupra hoc lib. cap. 1. olei variatio non impediret characterem; quia error eſſet in non ſubſtātialibus; Idemq; eſſet in vnctione Epiſcopali; nam nō impediretur impreſſio poteſtatis, eadem ratione tertia.

Explicit Liber Quartus.

DE IRREGVLARITATIBVS ET ALIIS CANONICIS IMPEDIMENTIS.

Liber Quintus.

De Peccato Mortali.

CAPVT PRIMVM.

1 *Peccatum mortale impedit promouendum.*

Peccato mortali carere debent, etiam promouendi ad minores ordines.

Peccatum mortale obſtat, ne quis promoueatur, vel promotus exerceat.

Peccato mortali illaqueatus, non eſt capax electionis de ſe factæ, vel faciendæ.

2 *Peccatum mortale impedit ſuſceptionem cuiuslibet ſacramenti.*

Peccato mortali illaqueatus peccat etiam tangendo illas res, quæ a ſolis ordinatis tangi poſſunt, vt ſacræ.

Peccatum mortale manifeſtum habens, ſi ordinetur, cauſat depoſitionem in ſe, & in ordinante.

3 *Ordinans ſcienter exiſtentem in peccato mortali, vel ordinatus ſcienter ab exiſtente in eodem, ſunt pari pœna puniendi.*

Ordinatus in peccato mortali, vt puniatur, requiritur quod ſit peccatum facti, non cogitationis.

4 *Peccatum habens mortale celebrans eſt excommunicandus.*

Peccatum mortale non ponitur inter irregularitates, tamen eſt maius impedimentum, quam irregularitas.

Irregularitas, & ſine peccato, & cum gratia Dei eſſe poteſt.

Peccatum mortale eſt impedimentum indiſpenſabile, vt quis in eo ordinetur, vel exerceat.

5 *Peccato mortali illaqueatus celebrans non fit irregularis, niſi ex notorio crimine.*

Notorio fornicatore celebrante nemo adeſſe debet in illa miſſa.

Peccato mortali etiam, leui illaqueatus, ſi celebret cum ſcandalo, efficitur irregularis.

6 *Peccatum mortale ab Hugolino appellatur irregularitas.*

Hugolinus ſcripſit diſtinctiones ſuper cap. ſi celebret, de cler. excom. min.

Peccati mortalis impedimentum tollitur contritione in ſuſcipiendis minoribus, non ſic in maioribus.

7 *Punitus in foro conſcientiæ, adhuc puniri poteſt in foro iudiciali, & è contra.*

Miſſam dicere an poſſit contritus de peccato mortali; ſed non confeſſus, remiſſiue, & infra hic num. 10.

Peccatum recens, etiam confeſſatum in pœnitentia ſacramento: eſt impedimentum canonicum ad celebrandum.

8 *Iuſti nomen non amittit, qui cito reſurgit.*

Peccatum mortale in gula, vel Luxuria etiam ſublatum in confeſſione per diem integrum inducit impedimentum celebrandi, & adminiſtrandi.

9 *Eucbariſtia non eſt concedenda coniugibus, nocte antecedente copulatis.*

10 *Pollutus ſine peccato, an poſſit celebrare.*

Pec-

Digitized by Google

Peccatum in propoſito perpetrandum poſt miſſam, inducit canonicum impedimentum.
11 *Coniuges copulari non debent die, qua ſumpſerunt Eucharistiam.*
Cibus non eſt ſumendus ſtatim, poſt ſumptam Eucharistiam, ſed aliquod interuallum requiritur.

NON minor eſt habenda ratio cuiuslibet ſimplicis peccati mortalis, quam cuiuslibet criminis ad hoc, ſcilicet ne quis promoueri poſſit, dum in peccato exiſtit; Nam non ſolum ij, qui ſunt promouendi in Epiſcopos carere omni peccato debent, verum etiam ij, qui ad
1 inferiores ordines, c. 1. diſt. 81. & per tot. peccatum. n. hoc mortale obſtat, ne quis promoueri poſſit aut promotus exercere, tradit Ray. in Sum. lib. 3. tit. de lapſ. & diſp. in prima q. & planius in verſ. in ſumma nota; quod etiam tractat Abb. in c. ſi celebret, col. vlt. verſ. ex prædictis, de cleric. excom. min.

Hinc illud eſt, quod exiſtens in peccato mortali non eſt capax electionis de ſe factæ, vel faciendæ ſecundum diſtinctionem Iac. de S. Georg. Hoc & Innoc. quos refert Gemin. in c. perpetuæ, ante fin. de
2 elect. in 6. vbi fuſius hoc tradit; ſicut. n. in reliquis ſacramentis ſuſcipiendis peccatum mortale ſiue occultũ, ſiue manifeſtum obſtat, quinimmo ſi ſuſcipiantur nouum peccatum cõmittitur; ita in ordinibus accipiendis, S. Th. quodl. 1. q. 6. art. 2. c. multi, diſt. 40. & c. Illud. diſt. 95. Alber. in verb. ordinatus primo; ſicut & quicumque ordinatus nouum peccatum committit, quotieſcumq; ſuſceptum ordinem adminiſtrauerit in peccato mortali, etiã occulto, & ſi ſolum tetigerit eas res quæ non niſi ab ordinatis tangi poſſunt, extra neceſſitatem, vt tradit Silu. in verb. ordo 4. q. 2. Quando autem mortale peccatum eſt manifeſtatum, tam qui ordinat exiſtẽtem in illo, quã qui ordinatus ceſſare debet a clero .i. deponi ab ordine ſuo, & ſignificat irregularitatẽ, ex Conc. Nicen. 1. c. 2. habetur, 48. d. c. quoniam, & ibid. glo. in verb. ceſſabit, quæ dicit ſi tale peccatum ſit manifeſtatum per teſtes etiam in iudicio ciuili, inducere depoſitionem, per tex. in cap. vlt. diſt. 24. vbi etiam glo.

Sed & ipſe ordinator, qui ſcit eum in peccato manifeſto ordinari, præcipitatur de ſtatu ſui clerici, quod depoſitionem, & per cõſequens etiam irregularitatem ſignificat, d. c. 1. & d. c. quoniam: quinimmo dico quód ſi ordinator ſciat promouendum in occulto mortali exiſtere, efficitur particeps delicti, cum ipſo ordina-
3 to, ſi ſine ſcandalo potuit effugere eius ordinationem, & idem puto in ordinato, qui ſcienter ſuſcipit ordines ab ordinatore exiſtente in peccato mortali, ſi ſine ſcandalo, ipſius ordinationem euitare potuit.

Quód autem diximus promotum, cũ exiſteret in peccato mortali deponendũ eſſe, procedit (vt dictum eſt) vel in manifeſtis, vel alijs peccatis, quæ in iudicio probari poſſent; at in mere mentalibus, & ſpiritualibus peccatis, quia ſub iudicio Eccleſiæ deduci non poſſunt, qui promouetur exiſtente in peccato tali, peccat quidem grauiſſime, ſed ab Eccleſia non damnatur, quo ad ſuſpenſionem, vel depoſitionem glo. vlt. in fin. in cap. mandato; de Simon.

Hæc non ſolũ vera ſunt de ijs, qui cum peccato mortali promouentur, verum
4 etiam in ijs, qui promoti ſine peccato, adminiſtrant ſuſceptos ordines in peccato, præſertim manifeſto; nam celebrãs eſt excommunicandus, cap. tanta, diſt. octuageſima ſexta, ibi, maledictione feriremus: quæ verba in excommunicationem, & depoſitionem ſonare videntur; & propterea dico, quód licet peccatum

mortale non ponatur inter irregularitates,vt dicit Specul.in cap.eos,in glo.ſtatuunt,de temp.ordin.lib.6.tamen eſt maius impedimentum,quàm quælibet irregularitas, quia ea ſine peccato, & cum gratia Dei eſſe poteſt, vt in iudice exercente vindictam ſanguinis, & in nato illegitimè,quod non eſt in habente peccatum mortale;præterea omnes fere irregularitates a Papa diſpenſantur: at peccatum mortale,eſt impedimentum indiſpenſabile;nam nec Papa ex quauis cauſa hoc poteſt concedere, vt quis in peccato ordinetur,vel ordinatus exerceat: Alberic.in verb.ordinatus primo: eſt.n. de iure diuino, vt ſacra ſanctè tractentur,vt ibi idem dicit.

Licet autem celebrans in peccato mortali non fiat proprie irregularis, vt dicit Specul.in d.cap.eos, nu.18. Tamen exi-
5 ſtens in peccato mortali notorio,& manifeſto poſſet damnari quaſi irregularis, ſicut dicemus de fornicatore notorio, c. præter hoc diſt.32. nam ſi omnes prohibentur intereſſe eius celebrationi miſſarum,d.cap.præter,& c.nullus, ead. diſt. certe multo magis, & ipſe a celebratione ſuſpenſus eſt, eo maxime, quòd quicumque etiam in leui peccato conſtitutus,celebrando adfert ſcandalum,irregularis fit,cap.ex literis 1.de homicid.quia & Goffredus, vt refert Hugol.in apparatu ſuper cap. ſi celebret, de cler.excommin.appellat etiam irregularitatem eã,
6 quæ ſurgit ex ſolo peccato mortali, licet ex ſola pœnitentia poſſit aboleri: hic.n. Hugolinus vetuſtiſsimus eſt,ante tempora Io.Andr.& ſcripſit diſtinctiones ſuper decretales, & eæ ſunt apud me in vetuſtis membranis;& eandem ſententiam aperte concludit Nicol. de Auximio auctor ſupplemen.in verb.irregularitas ſecundo verſ. verum celebrans, vbi dicit notorium peccatorem non habere ordinis executionem, niſi poſt diſpenſationẽ Epiſcopi,qua diſpenſatione omiſſa,ſi celebret nõ poſſe diſpenſari niſi a Papa ſecundum Hoſt.& Sum.conf.lib.3. tit. 29. q.3.ad fin.ſed ſi peccatum non ſit notorium, tollitur tale impedimentum ſaltẽ contritione in minoribus ordinibus ſuſcipiendis Silu.in verb.Confeſſio. 1. q.2. verſ.Quatuor: vel ex ſacramento pœnitentiæ, quoad ſacros ordines S.Thom. quodlib.1.q.6.artic.2.vel vt eos exercere poſſit, quaſi ceſſante impedimento, Specul.in tit.de diſpenſ.5.Iuxta. verſ.18. & verſ.vt autem in hac materia: Silu.1. verb.ordo.4.q.2.

Quod intellige reſpectu reconciliationis animæ ſuæ cum Deo, ſed ad euitandam cenſuram,& iudicium Eccleſiæ hoc non ſufficeret;nam ſi quis fuiſſet ordinatus exiſtens in mortali; vel poſtea ordines exercuiſſet contritus, & penitus, ad
7 huc tamen peccata illa commiſſa puniri poterunt ab Eccleſia, etiam vſque ad depoſitionem ſi magnitudo culpæ expoſtulauerit,quia forus conſcientiæ,non eluit delictum in foro iudiciali,Abb.in cap.vt menſura, de empt. & vend. Iudic. Inqu. in verb. punitio: An autem aliquando exiſtens in peccato mortali poſſit cum ſola contritione, ſine confeſſione in neceſſitate celebrare, præſertim ſi ſit paratus ad ſatisfaciendum, non eſt noſtri inſtituti;vide de ea re glo. in cap. de homine,de celeb.miſſ.quę probat,quod poteſt:ſed ſuper ea re videndi ſunt ſummiſtæ in verb.miſſa.

Ad hoc impedimentum etiam pertinet, ſi quis recens peccauerit; nam & ſi pœnituerit,& confeſſus fuerit, tamen ei conſulitur,vt a celebratione abſtineat,c. Tanta.diſt.86.Innoc.in cap.quæſitum, de temp. ord. non tamen cogi debet, vt ab-

Digitized by Google

abſtineat; nam exequendo officium ſuũ non peccat, licet laudandus ſit, vt differat, Alberic. in verb. crimen, in fin. poteſt .n. contingere, vt vno ictu oculi quis conteratur, & peccatum ſtatim commiſſum
9 defleat, vnde iuſti nomen non amittit, qui cito reſurgit. c. ſepties, de pœnit. diſt. 3. & ideo nõ multum tempus requiritur inter peccatum, & adminiſtrationẽ officij ſui, ſed magnus effectus charitatis, vt ſcribit Io. Chryſoſt. in lib. de repar. lapſ. in ſecundo folio: non. n. (inquit) temporis longitudo, ſed affectus ſynceritatis, & penitudo penſatur. An non legimus Leuitas peccatum illud grauiſſimum in deſerto, non temporis longitudine, ſed diei vnius hora exigua diluiſſe; Sed & latro qui pendebat in cruce, &c. tantum ei ſpatium ſuffecit, quantum vnum proferre ſermonem poſſet, vt intra momentum temporis totius vitæ ſceleribus abſolutus, & quæ ſequuntur, quod & planius docet Cœleſtinus I. Papa epiſt. 2. ad Galliæ Epiſcopos cap. 2. his verbis: perdidiſſet latro in cruce præmiũ ad Chriſti dexteram pendens, ſi illum vnius horæ penitentia non iuuiſſet. Vera ergo ad Deum conuerſio in vltimis poſitorum, mente potius eſt exiſtimanda, quàm tẽpore. Hæc ibi.

Quæ res procedit habita conſideratione ſi per pœnitentiam natura ipſa reordinata ſit: nam in peccato gulæ, in quo naturæ commotio fit, & ieiunium ſoluitur, mens fit hebes, affectus ignauus, & intellectus tenebroſus, & pietas refrigeraſcit, certe eo ipſo die non debet ſacra tractare, quo hęc contigerunt, etiam ſi per pœnitentiam dilutum fuerit peccatum; nam ſicut nec miſſam celebrare, ita nec diaconi, nec ſubdiaconi officium exercere, c. ſi conſtiterit, de accuſ.

Idem quoq; in pollutione culpabili, & libidinoſa quacumq; nam natura per eam deordinata, non tam breui reordinatur; & ideo etiam ſi per pœnitentiæ ſacramentum fuerit abſolutus, non debet quis eo die celebrare, vel in diuinis ſeruire ſine articulo neceſſitatis: videmus etenim, quod ſi matrimonialis copula noctu contigit, ſequenti mane Euchariſtia coniugibus copulatis nõ eſt concedẽda,
9 propter naturæ deordinationem, quæ fit in executione carnis. Greg. lib. 12. Regiſt. Epiſt. vlt. ad Auguſt. Angl. Epiſc. c. 10. habetur in c. vir cũ propria, 33. q. 4. tradit Tabien. in verb. cõmunicare, nu. 36. Silu. in verb. Euchariſtia. 3. q. 10. verſ. Quintum: Iſtis. n. caſibus debet ab omni ſacro miniſterio abſtinere, declarando tamen ſecundum. S. Th. 3. q. 80. quod hoc impedimentum canonicum cum ſit ex decentia ſacramenti, in ijs, qui ſunt polluti ſine peccato, permittitur. adminiſtratio
10 propter aliquam neceſſitatẽ, vt in preſbytero curato in die feſto, vel alia adſit neceſſitas; ideo videtur, quod ſi cum peccato ſit talis pollutio legitimũ adfert impedimentum non diſtincto, an ſit curatus, rector, vel non: & an ſit dies feſtus, vel non.

Quandocumq; vero peccatum mortale ante per multos dies eſt cõmiſſum, & interiore contritione defleatur, ſine ſacramento pœnitentiæ nullo modo eſt accipienda cõmunio, nec miſſa celebranda. Hug. de ſancto Victo. his verbis: Audacter dico ſi ante ſacerdotis abſolutionem criminoſus ad communionem corporis Chriſti accedat, pro certo iudiciũ ſibi manducat, & bibit, etiã ſi ante multum pœniteat, & vehementer doleat, & ingemiſcat; & ideo tali caſu, etiam ſi ſit dies feſtus: quo populus miſsã expectat hic non debet celebrare ſi aliquo modo poteſt euitare ſine ſcandalo, vel ſi per

alium poſſit ſatisfacere plebi: quod ſi p alium non poſſit, & adſit neceſſitas, poſſet ipſe, ſi tamen habeat propoſitũ confitendi, cum primum opportune potuerit: quod ſi tale propoſitum non habuerit peccat, vt planius ſcribit S. Thom. 4. diſt. 9. artic. 3.

Ad hoc etiam caput pertinet, ſi quis poſt miſſæ celebrationem, vel cõmunionem recens peccauerit; nam ſi celebrans paratus ſit poſt ſacrificium ad peccandum, Iudæ comparatur, qui intendens proditioni, cœnæ Domini auſus eſt particeps fieri: Si vero ex pronitate delicti irreuerenter ſe habens ad ſumptum ſacramentum proxime peccet mortaliter incurrit pœnam tantam, vt excõmunicari poſſit. cap. Tanta, diſt. 86. Nam & poſt ſumptam Euchariſtiam coniuges ea die copulari non debent, nec inuicem debitum reddere, niſi poſt aliquam honeſtã
11 pœnitentiam: Silu. in verb. Euchariſtia 3. q. 11. Alberic. in verb. communicare, col. 2. circa med. Sum. cõnf. q. 76. tit. de ſacram. Euchariſt. Quinimmo poſt communionem, nec ipſe cibus, vel potus ad corporis alimoniã eſt ſumendus ſtatim, niſi poſt aliquod interuallum, tum ob reuerentiam, tum ob periculum, vt probatur c. Tribus, de conſecr. diſt. 2. & glo. in c. ſi quis per ebrietatem, ead. d. nihil igitur profanum faciendum eſt ſtatim ante, vel poſt ſacri altaris communionem.

De Apoſtolicis irregularitatibus.

Irreprehenſibilis ſit Epiſcopus, & quilibet clericus.

CAP. II.

1 *Irregularitates Apoſtolicæ conueniunt etiam clericis minorum ordinum.*

2 *Irregularitates Apoſtolicæ à ſummiſtis ponuntur, licet aliter videatur Speculatori.*

Pontificale Romanum compilauit Speculator.

Irreprehenſibilis quis dicatur.

3 *Ordinaretur nemo, ſi ſine peccato ſoli exiſtentes ordinarentur.*

Clericus à populo tanto differre debet, quanto paſtor à grege.

4 *Peccatum crimen & delictum differunt.*

Irreprehenſibilis debet eſſe clericus in ſingulis membris corporis, quæ hic ponuntur.

5 *Membra omnia corporis narrantur, quoad irreprehenſibilitatem.*

HIC locus, quo de peccatis tractandum eſt, opportune nobis ſuggerit apoſtolicas illas irregularita-
1 tes, de quibus S. Paul. 1. ad Thim. capit. 3. & ad Tit. capit. 1. Duodecim etenim adnumerantur, de quibus ſingulis ſuo ordine pertractauimus: Illud interim prænotandũ eſt, quod etſi illis locis S. Paulus de Epiſcopis expreſſerit; tamen eædem irregularitates ad quoſcumque Eccleſiaſticos ordines, etiã inferiores ptinere ſcribit Aug. ſuper Io. tract. 41. ad c. 8. habetur diſt. 81. cap. Apoſtolus; quod etiam ſenſit Ambroſ. vt habetur diſt. 34. cap. cognoſcamus, Baſil. lib. Moralium cap. Incip. ſi quis Epiſcopatum. Alberic. in verb. Ordinandus, in princ.

Rurſum prænotandum eſt, quod etſi Specul. in tit. de diſpenſ. §. iuxta, verſ. ſumitur, putarit has apoſtolicas traditiones, proprie non pertinere ad irregularitatem; tamen ſi contra Pontificum de-
2 creta promoueri canonicum impedimẽtum eſt, certe idẽ videri debet in decretis ſanctiſſimi Apoſtoli: Nam & in Pontificali Rom. quod ab ipſo Speculatore digeſtum, & compilatum fuiſſe ſcribit Auguſtinus Picolomineus, ponuntur iſta omnia pro canonicis impedimentis, ne quis ad ſacros promoueri poſſit, vt ibi patet in Rub. tit. de ordin. ad ſacros: Sed de hoc in ſingulis capitibus apertius agendum erit.

Prima

Digitized by Google

Prima igitur apoſtolica regula eſt ſi non ſit irreprehenſibilis. Irreprehenſibilem eſſe oportet, non quia omni peccati genere eum carere omnino oporteat, q̃ homini ferme impoſſibile eſt, cũ ſepties in die cadat iuſtus, cap. ſepties, de pœnit. diſt. 3. & omnes egent gratia Dei, & omnes declinauerũt; ideo ſi hoc rigore hic locus S. Pauli intelligeretur, nemo ordinaretur, vt dicit Aug. d. cap. apoſtolus;
3 verbum igitur hoc, irreprehenſibilis, interpretandum eſt, non obnoxium reprehenſioni: Eſſe enim debet clericus talis, vt à populis tanto differat, quanto paſtor à grege, cap. vnum orarium, diſt. 25. Ideoque non eſt quærendus irreprehenſibilis à peccato, ſed a crimine: nam S. Paul. ad Tit. cap. 1. dixit ſine crimine, & ſecundum ſignificationem criminis irreprehenſibilis eſſe debet, vt Aug. d. cap. Apoſtolus: longe enim differunt, peccatum, & crimen, vel delictum, glo. in capit.
4 peccatum, de reg. iur. in 6. Sanct. Aug. in lib. quæſt. ſuper Leuitic. q. 20. & alia glo. in d. cap. vnum vnde ille vere irreprehenſibilis fuerit, cui crimen obijci non poſſit, ſcilicet adulterium, furtum, homicidium, & ſimilia d. cap. apoſtolus: fuerit autem irreprehenſibilior, nulla peccati mortalis conſcientia mordeatur cap. primum, diſt. 25.

Qđ ſi ſupradicta, aut conſimile aliud obijci ei pôt, reprehenſibilis eſt & reijciendus à ſacerdotio; nam quomdo poteſt preſes Eccleſiæ auferre malũ de medio eius; qui in ſimile delictum corruit? aut qua libertate peccantẽ corripere poteſt, cum tacitus ſibi ipſe reſpondeat eadem ſe admiſiſſe quæ corripit? d. capit. 1.

Debet igitur irreprehẽſibilis eſſe primum in toto corporis ſtatu, vt diximus lib. 1. cum de corporis impedimentis ageremus.

Deinde a capite ad plantam pedis pfectus eſſe debet, & mortificatus, ſicut de
5 figura Chriſti dicitur. 6. q. 1. cap. ſunt plurimi, verſ. capite Iſaiæ c. 1.

Debet enim irreprehenſibilis eſſe in tonſura, de vit. & hon. cler. cap. clerici.

In crinibus, coma & barba, Concil. Carthag. IIII. c. 44. de vit. & hon. cler. c. clericus.

Irreprehenſibilis in fronte per verecundiam, diſt. 50. c. domino.

In ſupercilijs ob faſtum, vel arrogantiam, diſt. 15. cap. 1. in fin.

In auribus ob detractionem, 6. q. 1. c. ex merito.

In oculis propter impudicitiam, & curioſitatem, aut vagationem, diſti. 23. c. his igitur.

In palpebris, & pupilla oculi, ad lippitudinẽ, & maculatam aciem viſus, Greg. in paſtorali. habetur c. hinc etenim, diſt. 49. §. lippus, & §. albuginem.

In naſo grandiore, ob indiſcretionẽ: vel naſo paruo, ob nimiam ſubtilitatem, Greg. ibid. & in d. capit. hinc etenim. §. paruo.

In labijs; vt cuſtodiant, non perdant ſcientiam. cap. ſacerdotibus, 11. quæſt. 1. Malach. c. 2. & diſt. 93. cap. diaconi 2.

In ore: vt cuſtodiant animam ſuam, ne inconſiderate loquantur. 5. q. 5. capit. vlt. vel nimio riſu delectentur, quem dãnat Chriſtus, Luc. 6. Baſil. in regulis breuioribus, cap. incip. Cum dominus eos.

In lingua conſeruanda, & moderanda diſt. 32. cap. ſi quis vero; vel ne ſit petulans, aut procax, diſt. 23. cap. hi igitur. aut in ſilentio nimium obſeruando, c. ſit rector, diſt. 43.

Facie, & vultu ne ſuperbiam, vel elationem demonſtret, capit. in capite, diſt. 50. ne fucum præſeferat, de conſec. diſt. 5. cap. fucare; ne ignominiam, vel hyppocriſim

Digitized by Google

criſim ex facie monſtret, Matt. cap. 6. & de ſacr. vnct. cap. 1.

In gutture, & faucibus nihil leuitatis ſit ob ſonoram vocem, & melodiam: Hier. in Epiſt. ad Epheſ. habetur diſt. 92. cap. cantantes, & cap. ſeq. Ambr. offi. lib. 1. cap. 19.

In humeris non inconſtantiam, & ignauiam, ſed ad labores promptitudinem habeat de ſacr. vnct. c. 1.

In dorſo non in terram incuruo, ſed ad cœleſtia, diſt. 37. cap. Ideo, & diſt. 49. cap. 1. §. Gibboſus.

In pectore in veritate colenda, diſt. 36. cap. qui Eccleſiaſticis, & de ſacr. vnct. cap. 1.

Manus ne ſint pigræ, aut non operoſæ, act. apoſt. cap. 20. ſed occupatę circa ſacros ordines, de conſecr. diſt. 5. capit. nunquam, & ad omne opus bonum, de ſacr. vnct. cap. 1.

In ventre debet eſſe irreprehenſibilis quo ad ingluuiem, & ebrietatem c. venter, diſt. 35. & quo ad omne intemperantiæ genus, diſt. 41. cap. quiſquis.

In lumbis propter luxuriem irreprehenſibilis eſſe debet, Iob. cap. 40. de pœnit. diſt. 2. cap. ſi enim. §. tentatio, Idem de genitalibus dicendum, 49. capit. hinc etenim, §. Iugem vero, & §. ponderoſus.

In genufleſſione quoque debet carere omni reprehenſione, ne nimis durus, aut difficilis, vel nimium facilis, cum nō flectendum eſt de ferijs, capit. 2. 3. Reg. cap. 19.

Irreprehenſibilis eſſe debet in Tibijs, ſeu cruribus, vel pedibus, nec ingreſſum habeat nimis lentum, aut nimis acceleratum, diſt. 23. c. his igitur. propterea cū quidā ſacerdos Mediolanenſis in inceſſu nimiam leuitatem præſeferret, ſcurrarū more, ſanctus Ambroſius eum à ſe abiecit, iuſſitq; ne ipſi vnquam præiret: detectaq; tandem eſt ipſius ſacerdotis mens impia; quandoquidem ſe eſſe ſacerdotē negauit, vt narrat ipſe S. Ambroſ. offi. lib. 1. cap. 18. vbi pulchra docet de clericorum inceſſu.

Geſtus, & motus corporis habeant decorem d. cap. ijs igitur. Compertum etenim eſt clericos quibus indecentes, & ſcurriles geſtus ſunt, non eſſe mentis ſanæ, aut fidelis: S. enim Ambroſius ſcribit quendam ſibi commendatum optimis officijs, ſed ob indecentes geſtus à ſe fuiſſe abiectum: impiam autem eius mentem inde fuiſſe detectam, quod in Arianā hæreſim fuerit poſtea prolapſus. Hæc à S. Ambroſio offic. lib. 1. eodem cap. 18.

Totum corpus, atq; eius ſtatum ſancte cuſtodiat, diſt. 32. cap. ſi quis vero; ſic .n. omni ex parte clericum irreprehenſibilem eſſe oportet, vt de ijs fuſius ſcribit Spec. in Aureo Repert. lib. 3. tit. de vit. & hon. cler.

Secunda Regula eſt, Vnius vxoris vir, ſed de hac diximus vberrime lib. primo cum de bigamis ageremus.

De irregularitate contra ſobrietatem.

CAP. III.

1 *Ebrioſus non eſt promouendus.*
Vorax non eſt promouendus.
2 *Venter pinguis non gignit ſenſum tenuem.*
Clerici ſenſus debent eſſe tenuis, & Vigilans.
3 *Temperantia facit ſoſpitem ſacerdotem.*
Vinolentia munditiam tollit.
4 *Vini vſus olim ſacerdotibus fuerat interdictus.*
Dęmones ieiunio fugantur, temperantia prouocantur.
6 *Gula vitium non eſt tenere iudicandum.*
7 *Cibis ſe replens uſque ad uomitum, conſilio medicorum non peccat.*

Potatio-

Potatio conſideranda ex natu ra hominis.
Vennodus Brito presbyter, ob ebrietatem factus dæmoniacus.

ADuerſus hanc apoſtolicam regulam agunt omnes ebrioſi, & voraces, & propterea, vt crimenoſi, & irregulares promouendi non ſunt Specul. in tit. de diſpenſ. §. iuxta, verſ. & ſcias; nam
1 quod de ebrioſo, & vorace ſit ius probat Raym. in tit. de ſobriet. ordin. & probatur verbis S. Paul. ad Rom. 13. ibi: non in commeſſationibus, & ebrietatibus: vtrumque enim crimen eſt, & cum vtroq; aliquando, S. Auguſtinus laboraret, ipſis verbis Pauli ſubito caſu perlectis conuerſus eſt in domo Nebridij Mediolan. vt ipſe idem ſcribit in lib. confeſſionum. 8. cap. vlt.

Et ſane iura dicimus ingluuiem obeſſe ordini clericali; nam pinguis venter non
2 gignit ſenſum tenuem, diſt. 44. cap. non liceat, nec permittit quicquam tenue, aut cæleſte cogitare, cap. Ne tales, in fin. de conſecr. diſt. 5. cum tamen in clerico ſenſus debeat eſſe tenuis, & vigil. c. qui Epiſcopus, in princ. diſt. 23. inde fit, vt tem
3 perantia ſoſpitem faciat ſacerdotem, atque hilarem, de conſecr. diſt. 5. cap. nihil enim ſic iucundum, è contra verò ebrietas nutrix, & fomes eſt vitiorum, diſt. 35. cap. ante omnia: ingluuies quoque omne bonũ opus diſſoluit, diſt. 44. in princ. vinolentia munditiam tollit, cum ſit excitatiua libidinis, prouerb. 20.

Propterea olim vini vſus lege Moyſis
4 vetitus fuit, Leuit. cap. 10. & Ezech. cap. 44. vt refert Aug. lib. de ſobriet. & virg. vbi addit, quicũque erit honore ſacerdotali præditus, & proximus fuerit ebrietati, vicinus eſt vltioni; vbi alia multa ad rem facientia diſertè ſcribit: quin & lege Platonis, ſacerdotibus interdictus erat, vt refert Euſeb. Pãph. de præpar. Euang. lib. 9. cap. 2. & lib. 12. cap. 17. Dæmones
5 etenim ieiunio fugãtur, ſicut è contra intemperantiã prouocantur, ſcribit idem Euſeb. lib. 4. cap. 12. eſt tamen in hoc genere irregularitatis ſumma animaduerſione vtendum, vt ſcribit Auguſtinus lib. de Doct. Chriſt. 3. cap. 12. his verbis: at-
6 tendendum eſt, ne temere flagitia reprehendamus; fieri enim poteſt, vt ſine aliquo vitio cupidinis, vel voracitatis prætioſiſſimo cibo ſapiens vtatur, inſipiens autem fœdiſſima gulæ flamma in vtiliſſimum ardeſcat, & ſanius quiſque maluerit more domini piſce veſci, quàm lenticula more Eſau: aut ordeo more iumentorum, habetur diſt. 41. capit. quiſquis: Baſilius quoque in lib. de regul. breuiar. ſuper illa verba Paul. 1. ad Corinth. cap. 10. manducandum, & bibendum in gloriam Dei, Nimirum (inquit) quando beneficiorum diuinorum erga ſe memoriam conſeruat, & eiuſcemodi animi affectionem retinet, quæ ex compoſitione ẽt corporis declaretur, vt non tanquam ſecurus omnino manducet, ſed vt qui in ſpectorem habeat dominum, & quando in ſumendo cibo illud ſibi propoſitum habet, vt non tanquam ventris mancipium, propter voluptatem manducet, ſed tanquam operarius Dei, vt in operibus ijs, quæ ſunt ex mandato Chriſti, exequendis firmior eſſe poſſit, Hæc ille: qui etiam alio loco putat nimiam attritionẽ corporis in ciborum abſtinentia mẽti, & intellectui contrariam eſſe: nam in lib. de virginitat. ſcribens, quòd venter pinguis non gignit ſenſum tenuem, ſubijcit hæc verba; Valde tenuis venter ob imbecillitatem, in corporis debilitate mentem mortuam efficiens, etiam iam partum ſubtilem intellectum extinguit.

Quamobrem non manducatio, & potatio damnantur, ſed vitium, & culpa:

Iccirco

Digitized by Google

7 Iccirco ſi quis medicorum conſilio, ad repletionem adducatur, nihil criminis illi imputari poteſt. S. Thom. 2. 2. q. 150. art. 2. ad 3. ſicut non omnis inebriatio reddit ebrioſum hominem, ſed ea ſola, quæ ex culpa cauſatur, vt ibid. Vnde, & ſi vnuſquiſq; trina potatione contentus eſſe debeat, cap. quando, diſt. 44. Tamen ſi ipſa hominis naturæ complexio plus exigat, poteſt ſine culpa hunc numerum potando excedere, Silu. in verb. clericus, 2. verſ. Quinto: ſicut ex diuerſo aliquis hunc ternarium numerum potando non excedens, inter ebrioſos adſcribi poſſet ex multis cauſis, vtputa ſi ſit compotator ad bibendum inuitans, cap. a crapula, de vit. & hon. cler. Deinde ſi purum, ac meraciſſimum bibat; nam honeſtius eſt, vt aqua diluatur. Abb. in d. cap. a crapula: niſi tam leue vinum ſit, vt naturæ hominis bene congruat, vt ibid. ille & Tabien. in verb. ebrietas, nu. 6. Tertio contingere poteſt, vt parum bibens plurimum incaleſcat, vel ad ſcurrilia vergat canendo inter epulas, nam excommunicandus eſt. c. clericũ 22. q. 1. ex Conc. Carthag. iiij. c. 62. vel etiam poſſet in Tabernis verſari pernoctando, ſic uinolentus, poſtea mane ſine vlla dormitione miſſam dicere, quo caſu eſt deponendus, cap. ſi conſtiterit, de accuſat.

Sic itaque neque quantitas, neq; pretioſus cibus ſobrietatem adimunt, ſed affectus, ſtudium, immunditia, multiloquium, ſcurrilitas, & mentis hebetudo intemperantem hominem indicant, & hanc inducunt irregularitatem, & quandoque etiam aliam maiorem, vtputa ſi factus ebrioſs inciderit in furorem, & in dæmonis poteſtatem, vt de Vennodo Britone presbytero narrat Greg. qui cũ vini abſtemius quodammodo eſſet, a ſueſcendo adeo diſſolutus eſt, vt poſt ebrietatem a dæmone correptus fuerit, & debacchando reliquos armis inſequeretur tandem immedicabili hoc morbo infra biennium necatus eſt. Hæc Greg. Turon. lib. 8. cap. 34. contra voracitatem, & ingluuiem nemo adeo doctè, pie, profuſeq; ſcripſiſſe videtur, quam Clem. Alex. Pædag lib. 2. cap. 1. & 2.

De irregularitate contra prudentiam.

CAP. IV.

1 *Prudentiæ contraria ſunt inconſideratio, temeritas, præcipitatio.*
2 *Prudens vt ſerpens quis ſit.*
3 *Suſpiciones aliæ beneuolæ, aliæ maleuolæ.*
Suſpicari bonum non poteſt malus, nec malum bonus.
Imprudentia eſt canonicum impedimentum.
Scientia requiritur, vt bonus dicatur prudens.
Incautum eſſe inter canonica impedimentum ponitur.
5 *Simplicitas nimia canonicum impedimentum eſt.*
Gregorius abiecit Petrum electum in Epiſcopum Neapolitanum, ob nimiam eius ſimplicitatem.
6 *Epiſcopo non ſufficit orare, ſed oportet, & prouidum eſſe.*
Epiſcopus debet ſemper ſuis negotijs cauere.
7 *Seculum nullum fuit vnquam iſto malitioſius.*

HVIC Apoſtolicæ regulæ aduerſatur quicumque inconſideratus temerarius, præceps: hæc enim prudentiæ contraria ſunt, & ad mortale peccatum pertinent, Sanct. Thom. 2. 2. quæſt.
1 53. artic. 2. 3. & 4. Nam Chriſti præceptum eſt Matth. cap. 10. Eſtote prudentes ſicut ſerpentes, &c. quæ verba Baſil. in Regul. breuior. eleganter ita in-
2 terpretatur, prudens (inquit) ſerpens eſt, qui in doctrina tradenda ita ſe moderator, vt adhibita circumſpectione conſiderationeque, qua ratione id, & fieri, & facile fieri poſſit, omnia faciat, vt audien

tium

tium animos ad auſcultandum habeat paratos; ſimplex autem vt columba, qui ne ſimpliciter quidem, de vlciſcendo eo, qui ſibi aduerſatus ſit, cogitat, &c.

Cum igitur ſacerdotij munus ſit alijs præeſſe, prudentiæ eius pars eſt ſuſpicari ſi populos diligit iuxta poeticum illud:

Res eſt ſolliciti plena timoris amor.

Fit enim ob eam cauſam circumſpe-
ctior, Ideoq; idem Baſil. eod. lib. Omnes
(inquit) quæ ab iniquo, & maliuolo ani-
mo proficiſcuntur ſuſpiciones culpãtur
ab Apoſtolo: cæterum diligẽtiam in om-
nibus obſeruandis adhibere in charita-
te Chriſti, & ſtudio curandi eum, qui ſu-
ſpectus ſit, hoc eius eſt, qui ei præfectus
officio eſt, vt cunctos gubernet, &c. hæc
ille: Cui adſtipulatur Chryſoſt. tomo. 5.
homil. 9. de ſancta Suſanna, Maliuolæ
(inquit) ſuſpiciones ſunt calumniantiũ;
beniuolæ ſuſpiciones ſunt gubernãtium;
3 licet de filio male ſuſpicari, vtiq; ſuſpica-
ris malum, ſed optas inuenire bonum:
qui beniuole ſuſpicatur, vinci cupit; tũc
enim bene lętatur, quando falſum inuen-
tum fuerit, quod male ſuſpicabatur, hæc
ibi: Prudentis igitur eſt beniuole ſuſpi-
cari; ſicut imprudentis eſt vbique ſe ſe
tutum putare: ſicut etiam nimium leui-
ter ſuſpicari de viro probo damnabile
eſt, prouerb. c. 24. ne quæras impietatẽ
in domo iuſti, neq; vaſtes requiem eius,
& probatur. cap. abſit, 11. q. 3. nam vt di-
cit Greg. difficile eſt aliquẽ ſuſpicari ma-
lum, qui bonus eſt, & difficile eſt aliquem
ſuſpicari bonum, qui malus eſt.

Aliud quoque imprudentiæ genus, in ſacerdote eſt, ſi inſcius ſit, & minime verſatus per ſacras litteras; eſt enim incũbendum ſcrutationi ſacrarum ſcripturarum, iuxta illud, ſcrutamini ſcripturas.
&c. & Paul. 1. Tim. 4. Attende lectioni,
& exhortationi doctrinæ; nam quantum
4 uis quis ſit pius, ſi ſit incautus, & impru-
dens ruſticitate ſcĩetiæ plurimum obeſt
Eccleſiæ. Hier. in 1. prologo Bibliæ, San-
cta (inquit) ruſticitas ſolum ſibi ꝓdeſt,
& quantum ex vitæ merito ædificat Ec-
cleſiam Chriſti, tantum nocet ſi deſtruẽ-
tibus non reſiſtat. Greg. quoque 1. mora-
lium, Nulla (ait) eſt ſcientia ſi vtilitatem
pietatis non habet, & valde inutilis eſt
pietas, ſi ſcientiæ diſcretione caret. ꝓbat
S. Tho. 2. 2. q. 9. artic. 3. tenemur etenim
nos Eccleſiaſtici, omni poſcẽti rationẽ
reddere de ea quæ in nobis eſt fide 1. Pet.
cap. 4. alioqui ſemper incauti, & impro-
uidi ad fallacias mundi, ac dæmonis fu-
turi ſumus ſiue tacendo, ſiue loquendo,
cum tamen ſacerdotis munus præcipuũ
ſit, ne aut tacenda proferat, aut proferẽ-
da reticeſcat; Nam vt incauta locutio in
errorem protrahit, ſic indiſcretum ſilen-
tium eos, qui erudiri poterant, in errore
dereliquit, vt ſcribit Greg. in paſt. c. 15.
habetur diſt. 43. cap. ſit Rector.

Aliud etiam imprudentiæ genus eſt
in rebus agendis, quod plurimum obeſt
5 animarum regimini: quamobrem non-
nulli nimium ſimplices dignitatibus de-
poſiti ſunt. Gregorius etenim repellen-
dum ſtatuit Epiſcopum Neapolitanum,
quod nimium ſimplex eſſet, habetur diſ.
39. his verbis; Petrus diaconus, quem à
vobis electum aſſeritis, omnino, vt dici-
tur, ſimplex eſt, & noſtis quia hoc tem-
pore, talis in regiminis arce debet cõſti-
tui, qui non ſolum de ſalute animarum,
verum etiam de extrinſeca vtilitate, &
cautela ſciat eſſe ſolicitus, quo loco glo.
probat eos, qui eiuſmodi ſimplices ſunt,
irregulares eſſe, & promoueri non poſſe.

Ad hæc accedit, quod Epiſcopo, & ſacerdoti non ſufficit ſolis orationibus

in-

Digitized by Google

6 incumbere, niſi etiã prouidus ſit, vt ſcribit idem Greg. ad Secundum Epiſcopũ, habetur diſt. 86. cap. fratrem; Epiſcopus enim, & ſacerdos debent peruigiles eſſe, & ſuis negotijs ſemper cauentes, c. qui Epiſcopus, in princ. diſt. 23. quæ conueniunt reliquis omnibus inferioribus ordinibus, præſertim hoc noſtro ſæculo,
7 quo non arbitror à Chriſto nato aliud fuiſſe malitioſius, vſq; adeo, vt ſibi à malis cauere vix quiſquam poſſit.

De irregularitate contra ornatum.

CAP. V.

1 *Ornatum intelligimus, & veſtitu, & virtutibus.*
Veſtitus ſimplex eſſe debet, & decore plenus.
2 *Veſtitus ſi nimium cultum habeat, peccatum eſt, an longus, an manicatus.*
3 *Veſtitu ſumptuoſiore vt licet, ſi aſtandum ſit perſonæ auctoritatem publicam habenti.*
Veſtitus diſſolutus, & abiectus non commendatur.
4 *Veſtitus damnatur quandoque vſque ad ſuſpenſionem, quandoque vſque ad excommunicationem.*
Veſtitum ſacerdotalem dimittere ob perſecutiones quandoque licet.

1 SAcerdotem ornatum eſſe opportet, tam moribus, quam honeſto veſtimentorum vſu, vt docet glo. ſuper verb. ornatum ad Epiſt. 1. Tim. capit. 3. de ornatu ex moribus hic non agimus; nam toto hoc fere opere de ea re ſcripſimus. At in hoc capite de ſolis veſtibus agere inſtituimus: ſit igitur aduerſus apoſtolicam regulam, ſi in veſtitu nimius cultus habeatur: laudandus quip-
2 pe eſt decor, & competens ornamentum: Ambroſ. etenim libro primo off. c. 19. Decor (inquit) corporis non ſit affectatus, ſed naturaliter ſimplex, neglectꝰ, magis, quam exquiſitus, non precioſis, aut albentibus intus veſtimentis, ſed cõmunibus, & honeſtati, vel neceſſitati nihil deſit, nihil accedat nitoris, hæc ille: ideo Conc. Matiſc. 1. c. 5. & Conc. Carth. 4. cap. 45. habetur diſt. 41. cap. clericus, multa conſtituuntur circa veſtium vſum clericorum. Conc. etiam Conſtantien. ſeſſ. 14. tit. de vit. & hon. cleric. certa veſtiendi norma præſcribitur, additis grauiſſimis pœnis, & ideo contrauenientes poſſunt aliquomodo dici apoſtatæ, Silu. in verb. apoſtaſia, quæſt. 2. vnde hodie, ex Conc. Trident. ſeſſ. 14. capit. 6. & ſeſſ. 24. cap. 12. de reform. Statutum eſt clericis, vt decenti habitu, domi foriſque vtãtur: Decens autem videtur habitus oblõgus vſque ad altos: nam tametſi talares, & manicatas tunicas habere apud Romanos olim flagitium erat ob nimiam mollitiem; tamen poſt illa tempora, viſus eſt honeſtior huiuſmodi veſtitus, & grauitati Chriſtianæ conuenientior, patent hæc ex S. Aug. de doct. Chr. lib. 3. cap. 12. In manicatis vero veſtibus ferẽdis illud cauendum eſt, ne gerantur ad mollitiem, leuitatẽ, aut, ignauiam, cuiuſmodi ethnici ferre conſueuerant; nã damnatas fuiſſe illis conſtat ex Marone:

Et tunicæ manicas, & habent redimicula mitræ.

Quod etiam ſcripſit Aul. Gell. lib. 7. cap. 12. Secus igitur fuerit ſi ferantur ſic manicatæ veſtes ex aliquo regulari inſtituto, aut Eccleſiaſtica conſtitutione: ex quibus aperte concludimus nimium cultum in veſtitu peccatum eſſe, vt tradit S. Thom. 2. 2. q. 169. art. 1. & ante eum ſcripſerat S. Greg. in homil. vlt. ex quadraginta, his verbis: Sunt nonnulli, qui cultũ ſubtilium pretioſarumque veſtium non putant eſſe peccatum, quod ſi videlicet culpa non eſſet, nequaquam ſermo Dei

tam

Digitized by Google

tam vigilanter exprimeret, quod diues, qui torquetur apud inferos byſſo,& purpura indutus fuiſſet. Hęc ille.

Fit autem aliquando, vt etiam ſi abſit ſumptuoſitas veſtium, tamen ob nimiū ſtudium, & vſum inſolitum, quis damnetur, veluti ſi virgatas (quod aiunt) veſtes, aut diſſectas deferat ex Cōc. Vienen. quod habetur in Clem. 2. de vit. & hon. cleric. de qua re videndus Bern. Diaz in praxi canon. cap. 79. quo loco addit aliquando ob opportunitatem temporis, loci, ac perſonæ coram qua clericus aſ-
3 ſiſtere debet, poſſet ſumptuoſiore, & accuratiore veſtiēdi forma vti, ex deciſ. To loſan. 52. cum additione Aufrerij: quod etiam ſcripſit ante hos omnes Baſil. in Regul. breuioribus, Idem & Sil. in verb. Apoſtaſia. q. 2.

Fit etiam aliquando quis reus huius criminis, ob nimium ornamenti contēptum, ſcribit enim Ariſt. Ethic. lib. 7. ad mollitiem pertinere, ſi quis veſtem vno latere pendentem, vel in terram collabētem nō attollat, aut ſubleuet, vt refert S. Tho. d. q. 169. artic. 1. Idem quoq; ſcripſit S. Aug. lib. 3. de doct. Chriſ. quiſquis (inquit) reſtrictius rebus vtitur, quam ſe habeāt mores eorum, cum quibus viuit, aut intemperans eſt; aut ſuperſtitioſus. S. Thom. d. quæſt. Alberic. in verb. veſtis, Nam nec affectatæ ſordes, nec exquiſitæ delitiæ laudes pariunt, S. Hier. vt habetur diſt 41. in princ. Ideo bene dicitur in Conc. Gangren. cap. vlt. ornatum præter corporis diligentiam infucatum laudamus, diſſolutos autem, & fractos veſtibus, & inceſſu non recipimus, habetur in cap. parſimonia, diſt. 41. Hoc igitur Cōc. Grangreſi non ſolum lex lata eſt de veſtitu, verum etiam executioni mandata: Nam Euſtathium Sebaſtæ Epiſcopū depoluit, quod non Epiſcopalem, ſed philoſophorum habitum indueret; quam depoſitionis ſentētiam prius tulerat Eulalius Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopus ipſius Euſtachij pater, vt ſcribit Socrat. hiſt. lib. 2. cap. 33.

Sic itaque cum pluribus modis in veſtitu peccatum incurri poſſit p̱ clericos, vt ſcribit Tabien. in verb. clericus 2. verſ. quærit qualis, iure merito hoc caput in-
4 ter canonica impedimēta aſcribi debet; nam aliquando excommunicationis pœna imponitur, vt cap. Epiſcopi, 21. q. 4. vbi Archid. & Hug. & aliquando cum ſuſpenſione omnium ordinum, & etiam vſque ad beneficij priuationem, vt ex Conc. Trident. ſeſſ. 14. c. 6. de refor. erit tamen illud conſiderandum, ſi quis ſacerdotalem habitum depoſuerit ob hoſtium perſecutiones, præſertim tranſiturus ad alia loca; nam tunc nulla pœna dignus eſſe videtur, qui hoc fecerit. Nā Euſebius Samoſatenus Epiſcopus, cum per Thraciam peragrans confirmaret fideles, ac Epiſcopalia munia perficeret, deferebat militarem habitum, depoſito Epiſcopali. Trip. hiſt. lib. 7. cap. 16. facit c. Epiſcopi 21. q. 4. At Epiſcopi vagantes, habitu mutato; ſine rationabili cauſa ipſo facto excommunicationem incurrunt. Extrauag. Ioan. xxij. in c. vt prælatorum & cap. Et ſi deceat.

De ea irregularitate, quæ contraria eſt pudicitiæ.

CAP. VI.

1 *Impudicitiæ ſigna plurima, etiam ſemota copula carnali.*

Impudicus oculus impudici cordis eſt nuncius.

Pudorem ſentiunt etiam ipſa mortuorum corpora.

2 *Virgines mortuæ pudorem ſeruauerunt, nudatis eorum corporibus.*

Epipha-

Epiphanius etiam mortuus pudorem ſeruauit.
Lanfredus Epiſcopus à Nicolao I. deponendus fuit,quod cum propria filia nimia conſuetudine vteretur.
3 *Impudicitia vnum eſt ex illis operibus, quæ dicit S.Paulus nos excluderę à Rego Dei.*
4 *Pudicitia etiam ethnicis religioni fuit, ne cum filio pater lauaretur.*
5 *Verecundus is uere eſt,qui ſe ipſum ueretur, Democriti dictum.*
6 *Impudiciſſimi quandoque ſunt ipſi Eunuchi.*

HVIC loco fornicationi s materia non congruit, nam de ea alias opportunius tractaturi ſumus: hic vero agimus de ſo lo pudore cuſtodiendo, ne quis quicquam agat turpe, quod ſit pudicitiæ contrarium; nam aduerſus hanc Apoſtoli Regulam facit non ſolum qui fornicatur; ſed etiam is, qui cum non fornicetur, tamen obſcœnos habet oculos,linguam, oſcula, tactus, aut
1 corporis motus: ſunt etenim hęc omnia impudicitiæ ſigna, & caſtitati pudorem incutiunt.S.Thom.2.2.q.156.artic.4.S. Cyprian.lib.de diſcipl. Virg.colum. 10. in fin.

Nam & in coniugali caſtitate verecūdia incutit pudorem. Aug. lib. de ciuit. Dei 14.cap.17.Et parum eſt à copula abſtinere,ſi oculis, aut alijs ſenſibus laſciuias; oculus etenim impudicus impudici cordis eſt nuntius.cap.nec ſolo, 30. q. 5.& intactis ab immūda violatione corporibus fugit caſtitas ipſa de moribus, vt ibid.Nam vel mortua corpora pudorem etiam ſeruare videntur, vt habetur in prato ſpirituali Sophronij ſophiſtæ, ſiue Ioannis Euirati ad Sophronium, c. 77.cum quidam effoſſo ſepulchro, mortui corpus ſpoliaret, ita excitatus puta-
2 tur mortuus,vt digitis oculus furis effoderit:eodem etiam lib.cap. 78. conſimilis ſepulchri effoſſor,vbi puella nubilis ſepulta extiterat, eam cum denudaſſet, à mortua per manum detentus eſt,his verbis: Neque ſexum muliebrem reueritus es? viuēte me,nullus extraneus vnquam vidit faciem meam,& tu poſt mortē nudum aſpexiſti corpus meū; quibus mortuę verbis adſtrictus eſt monachus fieri, vt ibi diffuſius enarratur. Sanctus quoq; Epiphanius in naui mortuus,improbum nautam, qui eius verenda reuelare auſus fuerat,pede ita percuſſit, omnib9 videntibus, vt reuelator mortuus fuerit. ſcribit Sim. Metaph. in eius vita die 15. Maij. iure igitur ex hoc genere apoſtolicarum regularum fit irregularis quiſq; impudicus eſt: nam ſacerdotio indignus eſt,& promotus deponi debet, ob ingens ſcandalum, & maximam infamiam. Nā Lanfredus Epiſcopus ſub Nicolao I.Pōtifice maximo,excommunicandus, & deponendus ab illo e ſt iudicatus,quia filiæ propriæ conſuetudine nimium familiariter vtebatur. diſt.34. cap. quorundam. ad hæc faciunt text. & doct.in cap.cū in iuuentute,de præſumpt.& in cap.cum in iuuentute de purgat. canon. ſummiſtæ omnes in verb.impudicitia:eſt enim hæc impudicitia vnum ex operibus carnis, ob quæ à regno Dei excludimur.S.Paul. ad Galat.cap.5. publico enim loco nullum inpudicitiæ ſcelus abſque ſcandalo committi poteſt: nam quid ſcādaloſius, imo quid miſerabilius audiri poteſt ſeditione illa Hieroſolymitana ſub præſide Cumano? quando ob vnam vnius militis Romani impudicitiam corā Populo cōmiſſam, viginti virorum ac mulierum millia extincta ſunt ipſa eadē hora commiſſi criminis. Cum enim miles Romanus Hebræorum Populo nudata genitalia oſtēdiſſet,excitatus eſt tam ingens tumultus aduerſus pręſidem, vt Iudæorum iam dictus numerus fuerit occiſus. Ioſeph. Antiq. lib.20. cap.4.quin-
hæc

Digitized by Google

hæc impudicitia ſeminarium origoque fuit omnium ſeditionum aduerſus Romanos: adeo ut nunquam deinceps Iudæi conquieuerint, donec ad ipſum excidium tādem peruenerint. Ioſeph. bell. Iud. lib. 2. c. 21. atque hæc quidem apud Iudæos.

Quinimmo etiam ipſis ethnicis pudicitia religioni fuit, nam verecundiæ cauſa nec pater cum filio pubere, nec ſo
4 cer cū genero lauabatur, Max. lib. 2. tit. de inſtit. antiq. ita quoque ſeipſum nudum inſpicere, aut impudenter contingere, ad hoc idem genus irregularitatis ſpectabit: ſi manifeſte id fiat; Muſonius, etenim eum apud omnes verecundia dignum haberi dicebat, qui primum ſeipſum vereri didiciſſet; Stobæ: Serm. 29. Ibidem quoque dicit Democritum dictitaſſe malum etiam ſi ſolus fueris, neq; dixeris, neque feceris, diſce autem teipſum multo magis, quam alios revereri; quibus exemplis nos, qui Chriſtum colimus ad veram pudicitiam longe magis excitādi ſumus, vt patet apud Clem. Alex. in Pedag. lib. 3. cap. 4. & 5. vbi fuſiꝰ hoc impudicitiæ genus inſectatur: ad qđ etiam pertinet quod Hammonius Anachoreta dicebat. Turpe eſſe Monacho, nudum ſui ipſius corpus contemplari. Socrat. hiſt. lib. 4. capit. 18. Nec excuſabitur ſi quis fuerit caſtratus, aut diſſectus, nam plerumque ij, qui genitalibus carēt impudiciſſimi ſunt, vt fuſius ſcribit Baſ. lib. de virgin. & latius diximus primo libro, quando de caſtratis agebamus.

De irregularitate hoſpitalitati contraria.

CAP. VII.

1 *Hoſpitalitate, qui caret, etiam Regno cœlorum eijcitur.*
2 *Gregorius magnus Archidiaconum Florentinum abiecit, quod inhoſpitalis eſſet.*
3 *Hoſpitalis non eſt, qui eleemoſinarius non eſt.*
4 *Epiſcopus niſi ſit eleemoſinarius, vacuum nomen habet.*

TAnta eſt hęc hoſpitalitatis virtus, vt ſi quis ea careat ſacerdotio indignus iudicatur, non ſolum hac apoſtolica regula, ſed etiam Euangelica au-
1 ctoritate abijcitur à regno cœlorum; Matt. 25. Vidua quoque in miniſterio Apoſtolorum admitti prohibebatur ſi hoſpitalis non fuiſſet 1. ad Tim. capit. 5. iure igitur merito nō eſt recipiendus in miniſterio Dei quiſquis fuerit inhoſpitalis; Propterea S. Gregorius Archidiaconum Florentinum abijciendum putabat, quod tenax vſque adeo eſſet, vt
2 nunquam ipſius domum quiſquam amicus ingreſſus foret hoſpitalitatis cauſa, habetur diſt. 85. cap. Florentinum.

Quanto autem odio Deus inhoſpitales clericos proſequatur, inde conijcere poſſumus, quod quemlibet laicum ſuæ rei dominum extremo iudicio damnaturus eſt ob inhoſpitalitatem, diſt. capit. 25. Matt. multoq; magis clericus damnandus, qui qđ ſuum non eſt, ſed alienū, non erogat ad hoſpitalitatis officium; nam aliena capere conuincitur, qui de bonis Eccleſiaſticis vltra neceſſaria ſibi retinere probatur, diſt. 42. in princ & ille inhoſpitalis etiam dicitur, qui eleemoſinarius non ſit, ex Greg. ad Secundum,
3 Nec ſibi (inquit) credat ſolam lectionem, & orationem ſufficere, vt remotus nihil ſtudeat fructificare, ſed longam manum habeat, neceſſitatem patientibus ſuccurrat, alienam inopiam ſuam credat, quia
4 ſi hoc non habet vacuum nomen Epi tenet, habetur diſt. 86. c. fratrem; Ambroſ. quoque dicit: Neq; enim minus eſt criminis habenti tollere, quam cum poſſis

& abundes indigentibus denegare, habetur diſt. 47. capit. ſicut de hac erogatione bonorum Eccleſiaſticorũ vide Seſſ. in verb. clericus, Tabien. in verb. Reſtitutio. S. Tho. quodlib. 6. art. 12.

De ea irregularitate, quæ Doctrinæ contraria eſt.

CAP. VIII.

Multi canes dicuntur, qui populum non docent.
2 *Negligens eſt qui non ſe excitat ad opus, quod præſtare debet.*
Epiſcopi, qui non docent puniendi.
Error, cui non reſiſtitur approbatur.
3 *Correctionem populorum non faciens, puniendus.*
Correctionem non faciens impudicus canis dicitur.
4 *Negligens ſacerdos deponendus eſt.*
5 *Seueritas nimia præcauenda.*
Paſtoralis liber Gregorij Epiſcopis neceſſarius.
Abſoluens, quem non debet, deponitur.
Innocentem condemnare tutius eſt quam nocentem abſoluere in crimine hæreſis.

HVIC Regulæ aduerſatur ille, qui imperitus, aut illiteratus, aut imprudens eſt, de quibus alias opportunis locis abunde diximus; Aduerſatur præterea is, qui cum peritus ſit, populum non docet; nam deponendus videtur, etiam iure veteris teſtamenti, vt colligitur Ezechiel. 34. videntur ete-
1 nim canes muti, non valentes latrare, Iſa. cap. 56. quo loco notandum eſt verbum, non valentes, nam quandoque latrare volunt, ſed non valent, quia cum mundi gloriã toto corde, & ex tota anima, & ex tota mente, & virtute diligant, vellent populo ſublimia dicere, vt etiam de ſublimitate verbi poſſent gloriam habere; ſed ideo latrare non poſſunt, quia dum priuo corde terrena meditantur, occulta veritatis, quæ proferant, reuelatione nulla comprehendunt. hæc Greg. ad lib. 1. Reg. cap. 3.

Vnde qui eiuſmodi ſunt paſtores, aut ſacerdotes, quia doctores non ſunt, ideſt actu non docent, quæ ad ſalutem pertinent, reijciẽdi ſunt; nam vel ignaui ſunt,
2 Vnde incurrunt crimen negligentiæ; ex eo quod ſeſe non excitant ad opus, quod præſtare debent. S. Thom 2. 2. q. 53. art. 1. 2. & 3. & contra eos omnia iura clamant, nam vltra tot Concilia, & ſanctorum patrum decreta, nouiſſime ex Cõc. Triden. varijs pœnis ſubijciuntur paſtores, qui non docent: ſeſſ. 5. cap. 2.

Nec hoc docendi opus ad ſolam verbi prædicationem pertinet, ſed etiam ad puerorum inſtructionem, quoad fidei rudimenta. eod. Conc. ſeſſ. 24. cap. 4. de refor. Quinimmo, & is dicitur non eſſe doctor, qui vitiorum correctionem non
3 exerceat; nã populi vitia rectoribus aſcribuntur, diſt. 86. cap. culpam: Error etenim, cui non reſiſtitur, approbatur, cap. error, diſt. 83. Ideoque Rectores huiuſmodi correctiones omittentes deponendi ſunt, probatur aperte in capit. ſi quis Epiſcopus, cum glo. diſt. 83. & quandoq; ab ordinibus ſuſpenduntur, c. quicquid, 1. q. 1. nam quiſquis Epiſcopus nimium remiſſus eſt in puniendis, vel omnino nõ puniendis ſubditis, languire videtur, qđ plus eſt, quam negligẽtem eſſe, probatur cap. non putes. 23. q. 5. quinimmo canes impudici nuncupantur, cap. nemo, diſt. 83. quem locum Gratian. tribuit Auguſtino; ſed ſane totus fere ille text. eſt ex Greg. in paſtorali. c. 2. licet talia verba, ſcilicet, canis impudicus, apud Greg. non habeantur; ſed habentur ex Iſaia d. cap. 56. vbi impudentiſſimos canes appellat eos, qui ſtudijs non vacant ad legem intelligendam.

Propterea incidunt in ſuſpicionem ſocic-

Digitized by Google

cietatis criminis; non enim caret ſcrupulo ſocietatis occultæ, qui manifeſto facinori deſinit obuiare. d. capit. error: ſed etſi hæc correctionis omiſſio ex ignauia, aut negligentia oriatur, quia per eã Epiſcopus, vel ſacerdos redditur inutilis, efficitur irregularis; nam deponi de-
4 bet ſacerdos negligens capit. alius, 15. quæſt. 6. Alberic. in verbo Epiſcopalis ordo; ob negligentiam etenim ſacerdotes deponuntur, capit. dictum, cum gloſ. diſt. 81. nam omnes ignaui, aut negligẽtes alijs vitijs concomitãtur, quia vel ex nimio luxu fiunt, vel q̃a mulieroſi ſunt, vnde ſurgit ſenicies, vt ſcribit Archid. qui ita intelligit illum tex. in d. c. alius, cum glo.

Quacumque igitur cauſa quis non doceat populum verbo, vel exemplo vel correctione, inter irregulares aſcribi poteſt, ex præmiſſis: Illud tamen cauendũ eſt nobis, ne in nimiam ſeueritatem inci-
5 damus ex hac correctione; nam plurimum laudandi ſunt, qui ſeueritati miſericordiam coniunctam habent, cap. diſciplina, & c. omnis, diſt. 45. Eſt enim vitioſa correctio, quę caret miſericordia, vnde illud iudicium ſine miſericordia ei, qui non fecit miſericordiam, Iac. c. 2. De qua re diligenter, & ſancte exercenda, ſcilicet qua arte Epiſcopi docere, & corrigere debeant, vitam quoque propriam inſtituere, nemo vnquam melius, aut vberius ſcripſit quam Sanctiſſimus Greg. I. in paſtorali ſuo, quem librũ Epiſcopis neceſſarium eſſe declarauit Conc. Remen. cap. 10.

Ad hæc illud aptiſſime conuenit, ſi Epiſcopus, vel quilibet Rector per negligentiam abſoluerit à cenſuris, aut criminibus eum, quem non debuerat, deponitur ab officio, & miniſterio Epiſcopali cap. Theugaldum, 11. quæſt. 3. ſiue id fecerit defectu iuriſdictionis, aut auctoritatis, idem enim eſt d. c. Theugaldum; Ideo ſacerdotes abſoluentes in caſibus ſedi Apoſtolicæ in Cœna Domini reſeruatis, etiam ſi per negligentiam contẽptu admixtam id commiſerint, excommunicationem incurrunt; ſed non eodẽ modo reſeruatam, vt in dicta Bulla continetur; quæ cenſura eſt maior, quam irregularitas, quæ cum gratia Dei aliquando eſſe poteſt; cum tamen excommunicatio, & à Deo, & ab Eccleſia ſeparet: qđ præcipue procedet in abſolutione ab hæreſi quia in hoc crimine tutius eſt Innocentem condemnare, quam nocentem abſoluere, Imol. in Clem. I. de hæretic. Squillac. de fid. cath. capit. 34. Iudit. Inquiſit. in verb. hæreticus num. 33.

De Irregularitate litigioſi.

CAP. IX.

1 *Litigioſi vitijs pleni ſunt, vt hic.*
2 *Clerici officium eſt aliorum lites componere.*
Litigioſum eſſe crimen, & delictum eſt.
Litigioſus eſt & is, qui inania ſcrutatur contentione.
3 *Litigioſi arrogantes, & impudentes.*
Litigans pro iuribus ſuæ Eccleſiæ, non eſt litigioſus.
5 *Clerici in Romana curia alieno etiam nomine litigando, quæſtum faciunt.*

NON ſolum, qui litibus implicitus eſt arceri debet ab ordinibus, vt fuſe tractauimus, cum de obligatis ad ratiocinia ageremus, verum etiam quiſquis litibus operam dat, & ſi non multum implicetur illis: nam ob id quod, qui li-
1 tes proſequuntur contentioſi plerumque ſunt, verboſi, proditores, adulatores, detractores, inuidi, maledici,

Digitized by Google

ad vltionem faciles, ob has cauſas miniſterio Dei apti eſſe non poſſunt; diſtin. 46. capit. 1. verſ. Ecce, ſcribit Raym. in tit. de litigioſ. Ideoque dicuntur irregulares eſſe ex hac apoſtolica regula, & tradit Specul. in tit. de diſpenſat. §. Iuxta. verſ. item litigioſus: eſt enim cleri-
2 ci, & ſacerdotis officium aliorum lites componere, diſt. 90. cap. placuit, & cap. ſtudendum: vnde ſi ipſi litigioſi ſint, ipſi reprobi efficiuntur, dum alijs prædicant, contra id quod docet Paul. 1. ad Corinth. cap. 9. Nam litigioſum eſſe crimen eſt, & delictum S. Paul. 1. Corinth. capit. 7. & probat S. Auguſt. in Ench. capit. 78.

Litigioſum quoque accipere debemus non eum ſolum, qui litibus in foro incumbit, verum etiam eum, qui extra forum contentioſus eſt verbis, & ad inanes contentiones facilis, vt colligitur ex Paul. 2. ad Tim. capitul. 2. noli, inquit, contendere verbis, ad nihil enim vtile eſt, niſi ad ſubuerſionem audientium, idem in Epiſt. ad Tit. capit. 3. ſtultas, inquit, quæſtiones, & genealogias, & contentiones, & pugnas legis deuita, ſunt enim inutiles, & vanæ: Præterea arrogantis animi inditium eſt huiuſmodi contentio, vt ſentit Gregor. habetur diſt. 46. cap. hoc habet, quinimmo arrogantiam, & garrulitatem cum impudentia contentio ipſa coniungit, nihil enim impudentius illorum arrogantia, qui garrulitatem auctoritatem putant, diſt. 46. in princ. Raym. in d. tit. de litigioſ. Vide Alberic. in verb. litigium, & in verb. litigioſus.

Aliquando tamen ad tuenda Eccleſiæ iura eſt opus lite, nam etiam iuramento quilibet beneficiatus adſtringitur ad ſuæ Eccleſiæ iura proſequenda: propterea eo caſu excuſatur, ſi tamen ab Eccleſiæ obſequijs non diſtrahatur; ſed melius egerit ſi per alium litigaret capit. Epiſcopus, 14. quæſt. ſecunda. In curia autem Romana vſus inoleuit, vt non ſolum ſuo nomine quiſque clericus litiget, ſed & alieno: quinimmo, & procuratoris, & aduocati titulum gerunt paſſim ad omnes lites quantumlibet profanas, pretio conducti; ſed ſane non omne, quod licet honeſtum eſt, vt dictat regula iuris: omnia etenim licent, ſed non omnia expediunt, Paul. 1. ad Corinth. capit. 6. Nam vel ipſo iure ciuili, in foro ſæculari nemo clericorum aduocare, vel patrocinari poteſt C. de Epiſcop. & Cler. l. placet, niſi in cauſa ſui collegij, vt ibi.

De irregularitate cupidi.

CAP. X.

1 *Cupiditas cordis, non inducit irregularitatem.*
2 *Negotia ſæcularia exercens dicitur cupidus, & eſt irregularis.*
Milites etiam deponuntur ob negotiandi cupiditatem.
3 *Auaritia ſenſus peruertuntur.*
Auarus ſciens comparatur hæretico neſcienti.
4 *Artem honeſtam exercens honeſtioris vitæ cauſa, non eſt reprehendendus.*
Apoſtoli proprijs manibus laborando vixerunt.
5 *Paulus Scenofactoriæ artis tabernaculorum fuit, & artifex.*
Clericus negotiari poſſet pro propria cauſa, & miſerabilibus perſonis.
6 *Proxeneta clericus degradandus.*
Proxeneta illiciti contractus, eandem pœnam incurrit, quam ipſi contrahentes.
7 *Vſuras negotiando alieno nomine, eadem pœna quiſque punitur.*

Cupi-

Digitized by Google

CVpiditas illa, quæ ſolo corde verſatur, peccatum quidem mortale eſt, & omnium malorum radix, S.Paul. 1. ad Tim. capit.6.diſt. 46. capit. bo-
1 norum, & de conſtitut. capit. nam concupiſcentiam; ſed hæc inter irregularitates adſcribenda non eſt, ſi intra animi terminos contineatur; ſed ſi cupiditas exerceat etiã opera cupiditatis,red-
2 dit irregularem, ita docet Archid. diſt. 86.cap.non liceat,videlicet ſi quis cupiditate ductus exerceat negotia ſecularia; Ideo huiuſmodi homines irregulares ſunt, ſcribit Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta.verſ.Item cupidus, & pleno titulo proſequitur Ray.in tit.de cupidis, non ordin.& ita perſæpe ſacri canones decreuerunt; nam dicitur in c. quoniam, diſt. 47.deijciatur à clero,& alienus fiat à regula,& diſt.88.cap.conſequens,dicit in quocumque gradu ſint poſiti mox clericalibus officijs cogantur abſtinere;ſed & in cap.Epiſcopus,aut ſacerdos,ead.d.dicitur,deijciantur,quibus locis irregularitas ipſa demonſtratur.

Quinimmo ſi huiuſmodi cupiditatis negocia exercentes,etiam à ſeculari militia deponuntur C. Negotiat. ne milit. lib.12. multo magis militans Deo implicari nõ permittitur negotijs ſecularibus Paul.2.ad Tim.cap.2.Incidunt enim in magnũ laqueum auaritiæ,qua ſenſus he-
3 betantur;& opinio peruertitur cap.accuſatores,vel teſtes. 3. q.5.Mens etiam ab animæ ſalute conſideranda diſtrahitur; auarus etenim ſemper cõputat reditus, & gratius aurum,quàm ſolẽ intuetur, ex verbis Ambroſ. habentur diſt. 47.capit. ſicut; quinimmo æqualiter peccat auarus ſciens,ſicut hæreticus neſciens capit. quæro 6.q.1.

Eſt autem illud animaduertendũ cupidum ad hanc materiam dici eum, qui mercimonia vtitur lucri cauſa capit.ei-
4 ciens,diſt. 88. alioqui exercens artem ad honeſtiorem vitam degendam, laudabilis eſt Conc.Carthag.IIII.cap.52. habetur diſ.91.cap.2.& 3.vtputa ſi quis ſutor ſit,aut liberarius glo.14.q. 3.in fin.primę glo.& glo.in cap.canonum,14. q.4.nam Diuus Hieron. ad Ruſt. monach. probat Apoſtolos proprijs manibus laboraſſe, vt viuerent cap.nunquam,de conſec.diſt. 5.& probat de act.apoſt. cap.20.ſanctus etenim Paulus ſutor tabernaculorũ fuit,
5 artifex in pellibus,vt fuſius probauimus lib.3.cap.1.circa has artes quando congruere poſſint clericis ſcribit Abb. in c. vlt.de vit. & hon. cleric. Piam etiam ob cauſam, ſi pro Eccleſia, aut pauperibus pupillis, aut alijs miſerabilibus perſonis clericus bona adminiſtret, qui id ſine lucro facit,iure facit, vt diximus ſupra cũ de obligatis ad ratiocinia ſcriberemus.

Eſt autem hoc loco non prætermittẽdum, quod & ſi clerici negocia ipſi non adminiſtrent, ſi tamen inter negociatores intercedãt,vt proxenetæ in foro,aut nundinis, aut alio quouis Emporio, ex hoc ſolo officio interremptoris,ſiue proxenetæ degradari debent, Conc. Carth. IIII.cap.48.& capit.50. habetur diſt.91. cap.clericus quilibet,vbi bona gloſ. vile etenim officiũ eſt proxenetæ, præſertim clericis: ſed ſi proxenetæ officium gerat clericus priuatis negocijs, non in foro, aut nundinis,ſola arbitraria pœna punitur;ſi vero proxenetæ officium egerit in illicitis contractibus. vtputa vſurarijs, aut ſimoniacis, aut alijs turpibus à gradu ſuo debet deponi, Rom. ſing. ſeptingenteſſ. vigeſimo ſecundo, Incipit proxenetæ eſt tex. in cap. ſi quis Epiſcopus. 1.q.1.& tradit Diaz in prax. canon. cap. 51. per gloſ.in l.ſi ſciente,ff. de parricid. tale enim delictum committit, quale eſt

illud, in quo efficitur mediator,ſicut ne-
gociator clericus alieno nomine circa
vſuras, idem delictum facit capit.ſicut;
diſt.46.

De irregularitate eius,qui domui ſuæ non eſt bene præpoſitus.

C A P: XI.

1 *Domui ſuæ non bene præpoſitus, nec Dei* Eccle*ſiam gubernabit.*

2 *Familia, ſi cuius diſſoluta eſt domino impedimentum facit,ne promoueatur.*

Domeſticos non coercens negligens eſt,& deponendus.

Heli a domino punitus,quod nimium leuiter filios correxit.

3 *Domeſticorum ſuorum curam non habens,eſt infideli deterior.*

4 *Familiam bene docens,& in officio cõtinens excuſatur,ſi illa ſit incorrigibilis*

5 *Familiæ propriæ mores,licet occulto perſcrutari,& explorare.*

6 *Suſpiciones gubernantium beneuolæ ſunt.*

IRregularitatis huius rationem ipſe
Paul.adfert. 1. ad Tim. capit. 3. Ibi;
ſi enim domui ſuę præeſſe neſcit, quo-
modo Eccleſiæ Dei curam habebit?nam
1 populum redarguere non videbitur au-
dere, qui ſuæ familiæ vitia non extir-
parit.glo.in cap.ſicut.§.neceſſe, diſt.47.
ſcribit etiam Ray.eos,quorum familia
diſſoluta eſt, ordinari non debere, &
2 ſemper contra eos præſumi quod in
culpa ſint, donec contrarium probetur,
ita ille in tit.quod ordinand. domui ſuæ,
&c. Alberic. in verb. ordinandus; eſt
autẽ alia ratio huius irregularitatis, ꝗa
arguitur magnæ negligentiæ,qui dome-
ſticorum vitia non coercet; vnde ſola ne
gligentia ſufficit ad depoſitionem indu-
cendam, ſicut & dolus, capit. dictum,
cum gloſ.diſt. 81. Ideo Heli qui filios ni-
mium leniter monuit cum ſumma ſe-
veritate coercere debuiſſet,incidit in ſe-
ueriſſimum iudicium Dei 1.Regum.cap.
2.& 4.

Vnde illud congruè hoc loco conue-
nit, qui domeſticorum ſuorum curam
non habet,hic fidem abnegauit,& eſt in-
fideli deterior S. Paul.1.ad Tim.capit.5.
Proptetea quidam patres familias incer
tis ſedibus vagãtes dimiſſa familia,cũ il-
3 la irregularitate vagationis,de qua alias
diximus, habent etiam hanc ipſam, &
promoueri non debent:Sum.conf. tit. ꝙ
ordin.dom.ſuę ſit ben.præp.q.14.quẽ re-
fert,ac probat Alber. in verb. beneficiũ
& officium, poſt medium. Ideoq; ſi quis
vnum in familia habeat non catholicũ,
ipſe paterfamilias promoueri non pote-
rit,donec, illum, & totam familiam ca-
tholicam fecerit. Concil. Carthag. III.
cap.18.

Hæc autem irregularitas eſt declarã-
da ſano modo in eo, qui domeſticos, &
familiares habet diſcolos, vt tunc demũ
obſint ei illorum vitia, & ignauus fuerit
in illis corripiendis, vt dixmus: alioqui
ſi pro viribus,& opportunè,verbo & exẽ
plo familiam doceat, & coerceat ſeueri-
4 tate ſibi conueniente,non erit irregula-
ris, ſi illa tam pertinax ſit, vt obduratè
velit delinquere; nam tunc nil ei obeſſe
poterit talis pertinacia,quãdo nulla cul-
pa ei imputari poteſt,capit. quantumli-
bet,diſt.74.& gl.in d.cap.neceſſe, Nil. n.
obſuit Noe impietas Cam, nec Dauid
impietas Abſolonis, nec Chriſto im-
pietas Iudæ, & alia quam plura conſi-
milia.

Propterea quiſquis veretur ob fami-
liam excludi ab ordinibus per hanc re-
gulam, ſtudioſe obſeruare debet familiæ
mores, etiam explorando occulte: nam
5 ſi amat,ſollicitus eſſe debet,ex carmine;

Res eſt ſolliciti plena timoris amor.

Nec ob eam cauſam ſuſpicari q̃d tur pe in familia malum eſt; nam gubernan tium ſuſpiciones beneuolæ ſunt, vt ſcribit Io. Chryſoſt. tom. 5. hom. 9. de ſancta Suſanna, Baſil. quoque in regulis breuioribus ſuſpiciones has collaudat, putatq;
6 ad circumſpectionis virtutem pertinere, vt fuſius de ea re diximus ſupra cum de prudentia ageremus.

De irregularitatibus ex criminibus in genere.

CAP. XII.

1 *Crimen enorme, & manifeſtum, an inducat irregularitatem.*
Crimina enormia, manifeſta, an etiam poſt peractam pœnitentiam inducant irregularitatem.
2 *Crimina enormia ſunt hæreſis; homicidium. Simonia in ordine, & beneficio.*
Crimina quantumuis enormia occulta non inducunt irregularitatem, præter homicidium.
Manifeſta non dicuntur quæ ſciuntur a multis.
3 *Epiſcopus diſpenſat ſuper omnibus irregularitatibus occultis, præter homicidium.*
4 *Capitale crimē committens, ſemper eſt irregularis. Mortis pœna verſa in irregularitatem.*

POST has Apoſtolicas irregularitates ex peccato deriuantes, ordo expoſcit, vt ad alia quæcumque crimina tranſeamus; ſed priuſquam de ſingulis agamus, nonnulla generalia exiomata, & propoſitiones permittendæ ſunt, quæ etſi ex varietate ſententiarum apud ſcriptores plurimam dubitationem habeant, & non abſolute pro veris haberi poſſint: Tamen hoc loco de ſcribi ea non fuerit importunum. Alij enim ſic generatim propoſuerunt.
1 Omne crimen enorme, & manifeſtum, vel de quo quis eſt conuictus, confeſſus, vel cōdemnatus reddit irregularem. 15. q. 8. cap. ſi quis presbyter, & de teſtib. c. teſtimonium, cum glo. & 50. diſt. cap. de ijs vero, Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. 11. & verſ. Item conuictus.

Alio loco idem Specul. dicit, qui promotus eſt ſiue egerit ſiue non egerit pœnitentiam ſemper peccat, celebrando ſine diſpenſatione in quocumque, & qualicumque delicto manifeſto à ſe commiſſo: ita ille, in d. §. Iuxta. verſ. 18. in fin. quod probat per tex. & glo. in cap. ſacerdotes, diſt. 50.

Alia eſt propoſitio; Enormia etiã occulta etiam poſt peractam pœnitentiam ſicut impediunt promouendum, ita deijciunt promotum, 1. q. 1. cap. ventum, ſcribit glo. in capit. fin. diſt. 25. tex. de hæret. cap. quicumque, & capit. ſtatutum. lib. 6. de temp. ord. cap. quæſitum, de Simon. cap. tanta: & enormia appellant crimina hæreſis, homicidij voluntarij, ſimoniæ in ordine, & beneficio.

Ideoq; alia crimina non enormia, ſed grauia, & occulta poſt condignam pœnitentia, nec deijciunt promotum, nec impediunt ꝓmouendum. d. cap. quæſitum, Alberic. hoc ſcribit in verb. crimen; & ideo alia delicta non ita grauia, ſed mediocria ſi manifeſta ſint per euidentiam facti, aut per cōfeſſionem in iudicio, vel per ſententiam, & impediunt promouēdum, & deijciunt promotum. d. c. quæſitum; ſi vero ſint manifeſta per ſolã famã indicitur purgatio, qua peracta abſoluitur, ſed ſi defecerit, tunc & promoueri prohibetur, & promotus deponitur, de adult. cap. ſignificaſti, & de purg. canon. cap. ex tuarum; Quod ſi hæc mediocria fuerint occulta poſt condignam pœnitētiam licebit, & ſuſceptos ordines adminiſtrare, & ad maiores aſcendere, de tēp. ordin. cap. extenore, & cap. quæſitum, Et

Digitized by Google

hoc tenuit Silu. in verb. Lex. q. 13.verſ. 13.in fi.vbi dicit,quod mediocria crimina licet ſciantur à multis non indigent diſpenſatione, ſicut non egerent ſi eſſent penitus occulta, non enim dicuntur manifeſta, vel notoria etiam ſi ſciantur à multis.

Alio axiomatis genere vtitur Archid. ſcribit enim hæc eſſe crimina,quæ etiam poſt pœnitentiam impediunt ordinis executionem,& ſuſceptionem, videlicet homicidium, ſimonia, & omne crimen notorium de iure, vel de facto, & ſi quis in contemptum clauium excommunicatus celebrauerit,& omne delictum,quod ipſo facto inducit infamiam ciuilem: Idem in omni delicto per ſententiam declarato, ſi inde inſurgat infamia iuris, hæc ſcribit Archid. in cap.de ijs vero viſum eſt diſt. 50.qui propemodum imitatur Specul.in d.§.Iuxta.verſ.16.per tex. in §. porro 3. q. 7. & C. de infam. l. 1.ff. eod.l. 1.& l.ait, ſubditque hanc fuiſſe doctrinam Io.& ideo in hac propoſitione ſi generali includit alia crimina in d. §. Iuxta.verſ.ſunt quoq;irregulares: & itidem alia includit glo.in cap.niſi cum pridem in verb. dumtaxat, de renunt.Ita quod non poteſt aliqua elici certitudo.

Præterea alio loquendi genere vtitur Abb. nam abſolute ſcribit omne crimen publicum, vel notorium inducere talem irregularitatem,quę etiam poſt pœnitẽtiam impedit promouendum, & deijcit promotũ, ne exercere ſuos ordines poſſit,ita ille in cap.poſt translationem,col. 2.verſ.Nota omne crimẽ, de temp. ord.

Alio loquendi genere vtitur idẽ Abb. in cap.ex literarum, alias ex tenore,de temp.ordin.

Alio modo idem Abb.loquitur in cap. fin.de cler.excom.min.

Et alio modo loquitur Sil.in verb. irregularitas.q.14.

Gloſſæ etiam ipſe varijs loquẽdi modis in hac ipſa re vſæ ſunt: in occultis, etiam enormibus dicunt ſolum homicidium inducere tantam irregularitatem, vt quis poſt pœnitentiam exercere prohibeatur,ita dicit gl. in cap. vlt.diſt.21. & glo.in cap.erubeſcant,diſt. 32.In alijs vero criminibus quantumuis enormib⁹ occultis, poſt pœnitentiam dicit nullum eſſe impedimentum,ita docet gl. in cap. ferrum,diſt.50.pro qua videtur text.in d.cap.quæſitum, & in d.cap.de ijs vero, diſt.50.

Sed & alio modo loquitur alia glo. in cap.1.in verb.de vltim.15.q.8. Ob quas Gloſſę,ac Doctorum varietates quia in hac re nullam adferunt certitudinẽ doctrinæ, ſed plurimum inuoluunt lectoris animum,iccirco operepretiũ eſt nos per ſingula crimina proprias irregularitates pertractare.

Vnica tamen;& inuiolata Regula retenta eſt,quam præſcribit Conc. Tridẽt. ſeſſ.24.cap.6.de refor.vbi habetur,quod in omnibus irregularitatibus ex oculto delicto prouenientibus poſſit Epiſcopus
3 ſuo iure diſpenſare,pręterquam in homicidio voluntario,ex quibus verbis Concilij recte colligere poſſemus,quædã alia quoque crimina occulta inducere irregularitatem, licet non exprimat quæ ſint:Nam ſolum homicidium excipit.

Alia quoque Regula recte,ac vere ſuſtineri poteſt,ſcilicet quod committens quoduis capitale crimen irregularis efficitur; nam fit infamis cap.1.li. 6.q.1. &
4 deponitur delinquens,ex Con.Agathen. capit.34.habetur diſt.59.c.ſi Epiſcopus. aut presbyterimo & degradatur iuxta verba Conc.Aurelian.3. cap.5.ſed ibi degradatio ſolam depoſitionem ſignificat.

Extat & alia regula hic digne cõmemo-

moranda, quæ eſt: Omnia crimina,in quibus teſtamento veteri imponebatur pœna mortis naturalis,inducunt irregularitatem, ex decreto Gregorij Papæ.I. vt probat Ioannes Diaconus in vita. S. Gregorij lib.2.cap. 16.

De ſcandalo,& eius irregularitate.

CAP. XIII.

3 *Scandalum cauſat irregularitatem, etiam in ſola verborum contentione.*
Delictum quod non impedit promouendum per ſe propter ſcandalum, inducit impedimentum.
3 *Digiti particula vitiata, cum non ſufficiat ad irregularitatem, tamen ob ſcandalum inducetur.*

VNum quodque quantumuis leue delictum inducit irregularitatem, ſi ex illo natum fuerit ſcandalum, tex. in capit. ex literis, primo de homicid. tradit Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. ſcandalum etiam: Nam verboſa contentio, quæ adfert ſcandalum, & diſcordiam inducit irregularitatem.
1 Ray. in tit. quod ordin. non deb. eſſ. litig. & eſt tex. cum gl. in cap. ſeditionarios, diſt. 46. Propterea dicebat idem Ray. quod ſi tale delictum quis cõmitteret, ob quod de iure non impediretur promoueri, vel promotus exercere, Ta-
2 men propter ſcandalum deberet abſtinere, & ab ordine ſuſcipiẽdo, & à ſuſcepto adminiſtrando, ita ille in tit. de parent. qui fil. occid. verſ. In ſumma. inſuper vitiatus ſola particula digiti, per quam de iure nõ fieret irregularis, ſi illa parua diminutio habuerit principum ſcandaloſum, forſan ex duello, vel ex aliquo alio turpi actu, nunc fieret irregularis. cap. 1. de corp. vitiat. vt iam frequentiſſime cõ-
3 cluſimus hoc ipſo opere quando opportune dicendum fuit.

De Seditioſis.

CAP. XIIII.

1 *Seditioſi ſunt irregulares, etiam ſi Epiſcopi ſint.*

QViſquis ſeditioſus eſt, nec promoueri poteſt, nec promotus adminiſtrare, cap. ſeditionarios diſt. 46. ibi nunquam ordinandos, & gl. ibi ſubaudit, & ordinatos deijciendos: qui tex. exceptus eſt ex Concil. Carthag. IIII. cap. 67. Iccirco Epiſcopi ſeditiones in ſua, vel aliena diœceſe commouentes abijciũtur à clero, & honor eis aufertur, Conc. Anch. capit. 18. habetur diſt. 91. c. ſi qui Epiſcopi.

Epiſcopus, vel Prælatus conſentiens ſubditorum delictis.

CAP. XV.

1 *Delicto conſentiens ſubditorum deponitur.*
2 *Conſenſus continet mandatum, fauorem, & approbationem.*
3 *Conſentiens ſubditorum delictis pecunia interueniente, ſimoniam committit.*
4 *Domini temporales conſentientes ſubditorum delictis inducentibus irregularitatem fiunt irregulares.*
5 *Conſentiens, uel conſultor quandoque grauius delinquit, quam ipſe delinquens.*
6 *Medicus tribuens uenenum filio ad occidendum patrem, grauius delinquit, quam filius.*

ALio quodam loco dixeramus Epiſcopum negligentiam in corrigendis ſubditorum erratis fieri irregularem; quoniã qui non corrigit conſentire
1 videtur. cap. quid prodeſt, & cap. conſentire, diſt. 83. Multo ergo magis delinquit, qui vere conſentit, quam qui conniuet; nam ſi conſenſerit deponitur. c. eos, diſt. 32. ibi officij interdictione mulctentur. &

& in cap.ſi quis Epiſcopus, cum gl. diſt.
83.ibi ſuſpendatur: colligitur autem hic
cõſenſus,vel ex mandato, vel ex fauore,
aut conſilio, & qualibet approbatione;
2 nam verbum cõſenſus hæc omnia ſigni-
ficat glo.in c.notum 2.q.1.& hos omnes
eſſe irregulares expreſſim tradit. S.Aug.
ad fratres in Erem.Serm.7.Ille vero om
nium deteſtabilior eſt conſenſus, qui pe-
cunia interueniente præſtatur.d.capit.ſi
quis Epiſcopus; nam ob id Rector, aut
3 prælatus ſimoniam comittit. capit. ne-
mo,de ſimon.quæ plenam depoſitionem,
& irregularitatem continet.

Hæc autem irregularitas non ſolum
pertinet ad Eccleſiarum Rectores,ſed ẽt
ad quoſcumque etiam laicos conſentien
tes quoquomodo illis delictis,quæ indu-
4 cunt irregularitatẽ; nam incurrunt ean-
dem quam ipſi delinquentes.cap.felicis.
de pœnis,& Cle.1.de pœn.Deci.in l.con-
ſilij,de reg.iur.num.5. Quinimmo quan-
doque grauius delinquit,& arctius fit ir-
regularis conſultor, & conſentiens, quã
5 ipſe delinquens probatur expreſſim in
cap.Tanta,diſt.86.finge ſi medicus vene
num filio tribuat, quo patrẽ interficiat,
certe grauius delinquit medicus, ſcribit
Archid.in d.cap tanta,in fin.ſicut & alia
glo. in c. qui aliorum, 24.q.3.dicit plus
puniri conſulentem,quam facientem.

De Inuidis.

CAP. XVI.

1 *Inuidia quandoque non eſt peccatum.*
2 *Inuidens profectui fratrum circa pietatem, quodammodo peccat in ſpiritum ſanctum.*

TAmetſi inuidia quandoq; ſine pec-
cato ſit, ex ſententia Greg. mo-
ral.lib.22.his verbis, Plerumque euenit,
vt non amiſſa charitate, inimici ruina
nos lætificet, & eius gloria ſine inuidiæ
culpa contriſtet, cum ruente eo quoſ-
dam bene erigi credimus, & proficiente
illo, pleroſque iniuſte opprimi formi-
damus; Tamen quiſquis clericus in-
uidens fratrum profectibus non debet
promoueri, vt expreſſim ſtatuit Conc.
Carth. IIII. capit. 54. habetur, diſt.
46. capit. clericus inuidens; Qua ratio-
ne conſiderandum eſt non omnem inui-
diam dum exiſtit peccatum mortale ſpi-
rituale ſimpliciter inducere irregularita
tem iſtam; ſed ſolum illam inuidiam,
quæ officit, & obeſſe conatur verbo, vel
facto fratribus proficientibus in fide, re-
ligione, vel pietate; eſt enim quædã ſpe-
cies peccati in ſpiritũ ſanctum nolle pro
2 fectum fidei, & pietatis,ideſt inuidia fra-
ternę gratiæ,vt docet.S.Tho. 2. 2. q. 14.
quod genus inuidiæ ponitur inter grauiſ
ſima peccata, vt ſcribit Tabien. in verb.
inuidia.q.vlt.Ideo in clerico ad irregula
ritatem pertinet d.Conc. Carthag.

De vltoribus propriæ iniuriæ.

CAP. XVII.

1 *Iniuriam vlciſcens, non eſt ordinandus.*
Concordari cum aduerſarijs nolens, non eſt promouendus.
2 *Iniuria poteſt animo remmitti, & peti ſatisfactio.*
Iudex, qui prætextu iuſtitiæ ſuam iniuriam vlciſci vult,non eſt promouendus.
3 *Iudex in iniuria ſibi allata põt procederet, ſi illa iniuria redundet in præiudicium Eccleſiæ.*
4 *Inquiſitor poteſt propriam iniuriam punire.*
Eccleſiæ Rector poteſt eſſe Iudex in facto proprio.
5 *Caſus, in quibus quis in facto proprio eſt Iudex remiſſiue.*
6 *Iudex, qui propriam iniuriam vlciſcitur, debet omni odio vacare, & ideo prius debet intereſſe priuatum parti remittere.*
7 *Iniuriam vlciſci non dicitur, qui ſe defendit.*
Epiſcopi, & alij animarum paſtores peccant ſi non reſiſtant infamiæ, quæ ſeminatur cõtra ſe.

Pro-

Prometheus vulnerando aduerſarium,vt occideret ſanauit.
8 *Mala facienda non ſunt,vt eueniant bona.*
Malus animus non purgatur bono euentu.

NIhil minus congruit homini Chriſtiano, quam iniurias vlciſci, cum ſcriptum ſit:diligite inimicos veſtros, benefacite ijs, qui oderunt vos. Matt. 5. propterea qui odit fratrem ſuum homicida eſt, Io. Epiſt. 1. capit. 2. & cap. 3. Iccirco iure merito ab Eccleſia reijcitur, & ordinandus non eſt, qui pro-
1 priam iniuriam, vel vlciſci nititur, vel actu vlciſcitur, Concil. Carthag. IIII. capit. 67. habetur diſt. 46. capit. ſeditionarios:ob quam cauſam, quia ordinandus non eſt,recte dicitur irregularis. Multis autem modis hic caſus recipit declarationem: nam quicumque odio priuato proſequitur iniuriantem, & ad concordiam adduci non vult, eo caſu huiuſmodi homo promonendus non eſt. d. Conc. Carth. capit. 59. his verbis: diſcordantes clericos Epiſcopus vel ratione,vel poteſtate ad cōcordiam trahat, inobedientes ſynodus per audientiā damnet: clerici etenim nolentes pacem componere, & propter odium nolentes inimicitias deponere,per excommunicationē ab Eccleſia ſunt expellendi: Conc. Agathen.cap.22.

Alio modo intelligi poteſt in eo, qui odium quidem remmittit,ſed iniuriæ ac-
2 ceptæ ſatisfactionem quærit, hic non videtur ob hoc ſolū irregularis eſſe gl. per illum text. in c. & qui emendat, diſt.45.

Alio modo intelligi poteſt in Iudice, Rectore,vel Prælato, qui prætextu iuſtitiæ ſuam iniuriā vlciſcitur, quo caſu fiet irregularis: nam maximum crimen eſt; Greg.ad Iannarium in Regiſt.lib.2.cap. 34.habetur.c.inter, 23.q. 4.Nam Iudex priuato odio non debet quemquam per ſuam iuriſdictionem punire. cap. de occidendis, cum glo. 23. q.5.& in iſtis caſibus intelligi debet text. d.c. ſeditionarios,vt ſcribit gloſ.in d.cap.& qui emendat,ſcilicet vt ille tex,qui dicit promoueri non debere eos, qui vltores ſunt, procedat in ſuperiore, qui priuato odio ſua publica auctoritate vtitur in puniendo, ita docet illa gl. at ſi ſine odio id fiat,poteſt Iudex quandoque propriam iniuriā iure vlciſci, vt ibid. gl.cui ſupplenda eſt diſtinctio,videlicet aut iuiuria redundat in præiudicium ſolius perſonæ Iudicis, puta ſi ei dicatur quod ruſticus, vel vilis eſt, eo.caſu ipſe vlciſci non debet:aut re-
3 dundat etiam in iniuriam Eccleſiæ, puta ſi dicatur ei quod eſt ſimoniacus, quod irregularis, quod illegitimus, quod hæreticus; eo caſu vlciſci ipſemet pōt ſuo iudicio,ita docet glo.ſingularis in cap. ſi quis ab Epiſcopo 2.q.7.Vbi etiam Arch. & idem Archid. in d. c. & qui emendat: Et ideo inquiſitor poteſt propriam iniuriam:vlciſci puuniendo:arg.c.1.de pœn. lib. 6. & tradit Iuditial. inquiſit.in verb. iniuria;ſed non tenetur vlciſci, ſi illa iniuria ab ipſo ſit interpretata perſonalis, vt fecit Dauid.2.lib. Reg.capit. 16. Hoc ipſum fecit Helias.4.Reg.cap. 1.& Heliſæus ibid.cap.2.Idem fecit Siluerius Papa,habetur.23.q.4.cap.Guiliſarius.vide S.Thom.2.2.q.108. Silu.in verb.patientia; Ex quo illud ſequitur, quod Rector Eccleſiæ offenſæ poteſt eſſe Iudex in facto proprio,vt tradit Specul.in cap. hoc conſultiſſimo in vlt. glo. de reb. Eccleſ. alien.lib.6.Alios autem caſus, in quibus in facto proprio quis eſſe poteſt Iudex, ponit. idem Spec. in Aureo ſuo Repertorio,in tit.de offi.ordin.verſ.an Epiſcopus,& in tit.de pœn. verſ. An Iudex. Innoc.in cap.ex parte,de verb.ſignifi.& eſt tex.in capit.dilecto,de ſent.excom.lib.6.

Qui

Qui omnes loci debent intelligi ut ea iudicialis vindicta careat odio, ſecundum glo. in d.capit. & qui emendat; alias contrafaceret dicto cap. ſeditionarios, & nõ poſſet promoueri; ideo ſemper laudan-
6 dus erit Iudex, ſi propriam iniuriam remittat, deinde publicam cauſam ſyncere tractet, cap. cum deſideres, de ſentent. excom. Tabien. in verb. vindicta.

Vltores vero propriæ iniuriæ non videntur ij, qui quando iniuria eſt in fieri ſe ſe defendunt, etiam percutiẽdo; nam non peccant, ſi cum moderamine inculpatæ tutelæ id faciant; Silu. in verb. iniuria. q.4. At quando iniuria eſt in facto eſſe, tunc non licet, vlciſci, ſed remitti debet, Silu. ibid. q.5. Tabien. in verb. charitas. §.10. & ſeq. De ijs, & alijs vide Alber. in verb. iniuria: nec etiam inter vltores propriæ iniuriæ ponitur ille prelatus, vel ſuperior qui caſtigat eum qui ipſum infamat; nam cum infamia non ſoli prælato obſit, ſed etiam commiſſo populo, qui fidem minuit erga prælatum, non ſolum licet ipſi prælato compeſcere diffamatores ſuos, ſed peccat non compeſcendo S. Thom. quodl. 10. artic. 13. Greg. hom. 9. ſupra Ezech.

Vnum prætermittendũ mihi hoc loco non videtur; Quid ſi quis vlciſcendi animo aduerſarium ſit aggreſſus, & per vltionẽ magis profuerit aduerſario, quã obfuerit, an erit irregularis? finge caſum ex Plutarch. lib. quam vtilit. cap. poſſ. ex inimic. Narrat enim Prometheum quẽdam animo vlciſcendi in aduerſariũ irruiſſe, vt necaret, multis illatis vulnerib⁹ præcipuum vulnus fuit, quo poſtema inueteratum, atq; inſordeſcens percuſſum eſt; ita vt purgato apoſtemate, atq; alijs ſanatis vulneribus homo conualuerit; cum tñ facile moribundus erat, ſi abſq; vllo vulnere apoſtema diutius inſorduiſſet, quæritur num hic vltor per bonum hunc euentum debeat facile diſpenſari; Reſpon. non ſunt facienda mala, vt eueniant bona. capit. is autem. 22.q.2. Ideo repellendus eſt, quaſi Vltor propriæ iniuriæ; malus enim vltoris animus, bono aduerſarij euentu non purgatur.

De duellantibus.

CAP. XVIII.

1 *Duellantes, & patrini ſunt perpetuo infames.*
Clericus duello pugnans ipſo facto eſt irregularis, etiam ſi non pugnet, ſed pugnanti miniſtrat.
Phalereus qui duello factus eſt à magna ægritudine incolumis, ex duello non effugeret irregularitatem.
Morti ſe ſponte offerens vitę impatiens eſt irregularis, & pro eo oratio non fieret.
Clericus in ſe manus inijciens, eſt excommunicatus.

Laici duellantes, & patrini fiunt perpetuo infames, & propterea promoueri non poſſunt, ex Conc. Trident. ſeſſ. 25. capit. 19. de refor. Clericus vero pugnans in duello ipſo facto efficitur irregularis; etiam non ſecuta morte, vel mutilatione. cap. 1. de cler. pugn. in duc. quinimmo, & ſi non ipſe pugnauerit, ſed alij pugnanti arma miniſtrauit, & inde mors, vel mutilatio ſit ſecuta irregularis eſt. cap. 2. eod. tit. & capit. 1. de corp. vitiat. Speul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. ſacerdos.

Huc pertinet quæſtio, finge illũ Phalereum de quo Plin. lib. 7. cap. 50. narrat paſſum fuiſſe tantum ſanguinis fluxum, vt nullo medicorũ remedio ſanari poſſet, cumque ob id viuere eum tederet, ſe ſe inermem bello obtulit, vt gladio vitam finiret; atque per eum modum, cum in pectore vulnus accepiſſet, facta eſt diuerſio ſanguinis à loco vnde prior manabat

bat fluxus, ad locũ vulneris; ſicque aperto vulnere, & medicorũ arte ſanato incolumis factus eſt; quęrendum eſt num hic promoueri poſſit? dubium mouet, quod duello non videtur ſe ſe obtuliſſe, qui nullum vltionis cogitatum habuit, q in duello haberi ſolet, & inde beneficiũ accepit, videlicet incolumitatem, verius eſt eum non eſſe promouendũ, ſicut nec ij, qui in ſe manus conijciunt, vel inijci iubent, vt Saul. 1. Regum. capit. 31. nam ſi clericus in ſe manus iniiciat per indignationem, ipſo facto excommunicatus eſt, Archid. in cap ſi non licet, 23. q 5. Ideo cum ingens fuerit ſcandalum, nõ ſolum promoueri non debet, ſed puniri, & priuari etiam Eccleſiaſtica ſepultura, & ,p eo oratio fieri non deberet, ſi eum mori contingeret; nec conſtaret eum pœnitentiam egiſſe. c. placuit. 23. q. 5. Quod vero incolumitatem ſit conſecutus Phalereus id præter ſpẽ contigit, vnde animus malus inſpici debet, non fortuitus euentus: & tametſi vlciſci in alium non cogaret, vt duellantes ſolent, tamen deteſtabilius fuit eum in ſe ipſum ſæuire ſicut in Saul.

De proditore, ſeu traditore, vel coniuratis, aut rebellibus.

CAP. XIX.

1 *Proditor pluribus modis accipitur.*
Proditor proprie eſt, qui commiſſum ſibi ſecretum, hoſtibus exponit.
2 *Proditor eſt, qui ſe amicum ſimulat, vt te fallat.*
Proditor eſt, qui coniurat in proprium Epiſcopum, vel Monachus in prælatum.
3 *Clericus coniurans in Regem degradatur, idem in Epiſcopo.*
Proditor eſt qui occultum peccatorem publicat.
4 *Publica pœna non eſt danda crimini non publicato, quod profuſe colligitur ex S. Auguſt. & S. Thoma.*
Secretius punienda, quæ peccantur ſecretius.
Adulteros occultos occulte coercet Auguſtinus.
5 *Adulterium contra coniugatas non facile inquirendum.*
Adulterium non tenetur confiteri mulier non diffamata.
Inquiſitio particularis non poteſt fieri de occultis.
Iudex inquiſitio adulterio occulto contra ius, ſi mulier à conſanguineis occidatur, ipſe ſit irregularis, ſecus ſi iuridice.
6 *Confeſſor reuelans confeſſ proditor eſt, & deponitur, & vere irregularis eſt, etiam peracta pœnitentia.*
7 *Laicus reuelans confeſſionem ſibi factam in neceſſitate, eſt puniendus, & non promouendus.*
8 *Secretum ſibi commiſſum reuelans eſt proditor.*
Papirij prætextati heroicum mendacium.
Patauinorum ſeruorum fides.
Priſcilianiſtarum hæreſis circa periurium.

PLuribus modis proditor accipitur in iure ſecundum gl. in capit. clericus qui adulationibus diſt. 46. ſed ille modus videtur mihi ad rem noſtram aptior, proditorem accipi eum qui rem, aut negocium ſibi commiſſum hoſtibus exponit, cuiuſmodi habetur caſus in capit. de forma, 22. queſt. 5. ſed & ille qui ſe tibi amicum ſimulat, vt te fallat proditor eſt, in quem ſenſum accipit S. Thom. 2. 2. quæſt. 115. art. 2. in fin. & videtur caſus in cap. ſi cupis, 16.
2 quæſt. 1. quæ duæ ſignificationes propriæ ſunt de mente canonis in Carthag. Conſ. IIII. c. 56. vbi adulatio, & proditio coniunguntur; iubet enim hos degradari: vt apparet in d. c. clericus qui adulationibus.

Proditor quoque eſt, qui coniurat in proprium Epiſcopum, vel monachus in
3 ſuum prælatum, nam deponitur ex Conc. Calced. cap. 17. habetur 11. q. 1. c. ſi qui clerici, cum ſeq. & cap. coniurationum; & de exceſſ. prælatorum cap. grauem, de qua re Diaz in praxi canon. cap. 109. Idẽ quo-

quoque eſt in eo qui coniurat in Regem, vel dominum temporalem; nam cum læſæ maieſtatis teneatur, & rebellis ſit, ac proditor, degradatur cap. ſi quis laicus, vigeſimatertia queſt.5.Abb.in cap. at ſi clerici, de iudic. idque procedit etiam in Epiſcopo rebelle, vt longa ratiocinatione probat Diaz in prax.Cano. cap.110.

Proditor etiam eſt clericus iudex, qui occultum peccatorem publice iudicat, & caſtigat, probatur in cap. ſi peccauerit 2. quæſt. 1. non enim coercendus,
4 aut puniendus eſt publice quiſquam de crimine non publicato, vt ſentit S. Aug. habetur 23. quæſt.4.cap.forte; explicatius hoc tradit Aug. de verb. dom. ſecund. Euang. Matt. Serm. 16. his verbis: Nam ſi ſolus noſti, quia peccauit in te,& eum vis coram omnibus arguere, non es correptor, ſed proditor. & ibidem hoc probat exemplo Ioſephi qui occulte dimittere Mariam voluit, non punire. & infra: Ipſa corripienda ſunt ſecretius, quæ peccantur ſecretius; ſi quando peccatur ab aliquo, vt ab altero neſciatur, in ſecreto debemus corripere, ne volentes publice arguere prodamus hominem; hæc ibi. Si ideo iſtum comparamus proditori, certe etiam deponendus videretur ex verbis dict. cap. clericus, qui adulationibus. Similis prudentia fuit in S. Britio Turonenſi Epiſcopo, qui cum ſtupri infamiam falſo incurriſſet, infantuli recens nati teſtimonio ſuam purgauit innocentiam, loquente infante; at cum populus rogaret Britium vt iuberet infanti vt proderet ſtupratorem, reſpondit Britius non eſſe quemquam prodendum. Gregor. Turon. hiſt.Gall.lib.2.cap.1.

Propterea ſi adulterij delatio, vel accuſatio facta ſit ab alio quàm a neceſſarijs & proximis mulieris adulteræ, iudex proditor dicitur, ſi adulterium publicet renitẽtibus proximis; niſi Lenocinij conſcij ſint; nam lege ciuili huic rei ſanctè cautum eſt, C.de adult. l. quamuis 2. his verbis: Ne volentibus temere liceat fęda re connubia proximis, neceſſarijſque perſonis ſolummodo placet deferri copiam accuſandi adulterium, hoc eſt fratri, patri, necnon patruo,& auunculo, quos verus dolor ad accuſationem impellit; ſed & ijs perſonis legem imponimus, vt crimen abolitione ſi voluerint compeſcant, in primis maritum Thori genitalis iudicem eſſe oportet, cui quidem ex ſuſpicione cõiugem ream facere licet; extraneos procul arceri ab hac accuſatione cenſemus, hæc ibi. quam legem tranſtulit in ſuum volumen decretorum Iuo Carnoten.par.8.cap.115.

Hinc illud conſequitur, vt inquiſitio
5 quoque aduerſus mulieres coniugatas (legitima infamia non præcedente, aut clamoroſa inſinuatione) damnanda ſit iure canonico, quo particulares inquiſitiones non permittuntur. cap. inquiſitionis.§.1. de accuſat. ne ad aliorum iniuriam occulta delicta publicentur. Et hoc idem comprobatur verbis Auguſtini in d.Sermon.16. his verbis: Sunt homines adulteri, in domibus ſuis in ſecreto peccant, aliquando nobis produntur ab vxoribus ſuis plerumq; zelantibus, aliquando maritorum ſalutem quærentibus, nos non prodimus palam, ſed in ſecreto arguimus vbi contigit malum, ibi moriatur malum. Hæc ibi: propterea S. Tho. quodl.5.art.16.dicit, mulierem non teneri confiteri iudici adulterium, de quo non extat infamia, aut vehemens ſuſpicio,& idem S.Thom. 2. 2. q. 33. artic.7. non habet, inquit, poteſtatem præcipiendi aliquid ſuper occultis niſi in quantum præ-

Digitized by Google

præcedunt aliqua indicia, puta per infamiam, &c. hæc ille: & hæc ſententia S. Thomæ videtur comprobari poſſe optima conſtitutione Innocentij iij. in cap. qualiter. 1. de accuſat. vbi iudex inquiſitor de occultis criminibus non poteſt deferre iuramentum teſtibus de dicenda veritate, & idem dixit S. Tho. quodl. 1. ar. 16. imo dicitur iudex grauiſſimè, & mortaliter peccare etiam ſi tres, vel quatuor teſtes habeat, nam non faciunt famam vt ibi, & probat Nauar. Man. cap. 18. nu. 38. & ſeq. & ex ijs ſoleo ego elicere concluſionem, quòd iudex qui in cauſa adulterij vel ſtupri damnauit adulterum, vel ſtuprantem ex proceſſu minus legitime facto, & ob id proximi mulieris eam occiderint, quòd ipſe ſit irregularis, quia in culpa eſt: ſed ſi proceſſus factus ſit ſine vlla reprehenſione; tunc quia iudex caret omni culpa, non erit irregularis.

Huc proxime accedit, ſi quis reuelat peccata per ſacramentalem confeſſionẽ ſibi notificata; nam dicitur Proditor, & ideo deponitur. cap. ſacerdos, de pœnit.
6 diſt. 6. hic enim reuelator confeſſionis vere efficitur irregularis, c. omnis §. fin. de pœnit. & remiſſ. Spec. in tit. de diſpenſ. §. iuxta, verſ. Nono presbyter, quo loco ait etiam poſt peractam pœnitentiã adhuc eum manere irregularem, de quare fuſius per Diaz in praxi canon. cap. 102. Quinimmo ſi laicus in articulo ne-
7 ceſſitatis volentem confiteri audierit, & poſtea reuelauerit, puniendus ſeuere eſt Hoſt. in d. cap. omnis: Angelic. in verb. confeſſio 7. verſ. ſed nunquid: Steph. Auf. in tract. de poteſt. Eccleſ. ſuper laic. verſ. 129. & ideo ob infamiam, & ob ſimile periculum ne delinquat poſtea ordinatus eum reijcerem a ſuſcipiendis ordinibus, & ob id inter irregulares eum conſtituerem, ex præmiſſis.

Non ſolum igitur ſacerdos reuelator confeſſionis dicitur proditor, ſed etiam
8 reuelator ſecreti ſibi commiſſi, gloſ. in d. cap. clericus, qui adulationibus, Diaz d. cap. centeſimo ſecundo; eſt enim contra ius naturale ſecreta ſibi commiſſa pandere. Armil. in verb. ſecretum; niſi ex cauſis de quibus S. Thom. quodl. 1. art. decimo quinto, & decimo ſexto, & 2. 2. q. octuageſima nona; Propterea Papirius prætextatus per ſenatus Conſultum ſecreto auditum maluit mendacio tegere, quam prodere. Aul. Gell. noct. artic. lib. 1. cap. vigeſimo tertio. Macrob. Saturn. lib. 1. cap. 6. Sed & Patauinorum ſerui cũ Aſinius Pollio libertatem edicto propoſuiſſet, ſi quis Dominum latentem prodidiſſet, libertatem potius ſpreuerunt, quàm vt Dominos proderent Bap. Fulg. lib. 6. And. Eboren. de fid. ſeru. erga do. ſed omnium exemplorum illud magis laudabile, & ſanctum eſt, de ciue Tuburbitano martyre, qui excarnificari maluit a Genſerico, quàm amici ſecreta nudare: refert Victor Epiſcopus Viten. de perſecut. Vand. lib. 3.

Caue tamen ne ex hoc incidas in hæreſim Priſcillianiſtarum, qui dicebant licere peierare, ne ſecretum panderetur hoc vulgatiſſimo illorum carmine, iura periura ſecretum pandere noli, contra quos Auguſt. de hæreſi. cap. ſeptuageſimo.

De delatoribus, & percunctatoribus.

CAP. XX.

1 *Crimina aliena deferre non zelo iuſtitiæ turpiſſimum.*

Delatores lege Romanorum non admittebantur.

2 *Indices plerumque falluntur a delatoribus, & per-*

percunctatoribus.
Domitij Apbri dictum elegans.
Domitiani dictum elegans.
3 *Delatores ſeueriſſimè per canones puniuntur.*
4 *Delatori falſo lingua in pœnam præſcindenda.*
Delator ab accuſatore quomodo differat.
5 *Maledicus tenetur ad retractanda,quæ dixerit, & ad veniam petendam, nolens hæc facere degradetur.*
6 *Iniuriarum damnatus fit infamis, & irregularis, ſiue falſa,ſiue vera dixerit.*

AD proditionem proxime accedit quiſquis delatoris.& percunctatoris officium egerit ob inuidiam; nam hic tibi ruinam clam machinatur, ſiue in iudicio,ſiue apud principem,aut apud hoſtes tuos;ſiue enim falſum,ſiue verum deferat,inſidias ſtruere videtur vitæ, atque honori:Eſt enim turpiſſimum aliena crimina deferre ob odium,non zelo iuſtitiæ,propterea delatores vltronei, lege veteri Romanorum non admittebantur contra Chriſtianos: lege enim Antonini Imperatoris cautum fuerat,vt delatores aduerſus chriſtianos punirentur; vt patet ex ipſius epiſtola ad S. P. Q. R. quę habetur poſt apologiam Iuſtini; refert etiam Tertullianus in apolog hoc fuiſſe a Tiberio conſtitutum: Euſebius quoque hiſt. lib.quinto, cap.20. tradit delatores Chriſtianorum,eo ſolo quia Chriſtiani eſſent, puniri conſueuiſſe. Eadem ſcribit Pontius S.Cypriani diſcipulus in illius paſſione; eſt enim ratio, quoniam plerumque iudices falluntur ab ijs percunctatoribus, & delatoribus, quod etſi non fallantur(dum eis aditum præſtant) inaniter perturbantur, ob quam cauſam dictitabat Domitius Afer,Principem, q omnia ſcire velit per delatores, neceſſe habere multa ignoſcere: refert Quintil. lib. 8. cap. 5. & ob eandem cauſam Domitianus dicere conſueuerat: Delatores qui non caſtigat,irritat,vt meminit Rauiſ.textor in Epith.in verb.adulatio:Quibus rationibus monemur quantum exoſi eſſe debeant iſti delatores.

Propterea ſacri canones ſtatuerunt, quod ſi delator ad ſuperiorem verum
3 detulerit, ob quam delationem aliquis fuerit præſcriptus,aut morte affectus delator communione priuetur, quod ſi cathecumenus ſit in quinquennium differatur eius baptiſma, Conc.Elibert. cap. 73.habetur 5.q.6.cap. delator. Quod ſi falſa detulerit lingua illi præſcinditur,
4 aut caput amputatur cap.delatori,ead.q. 6.& eſt tex.cum glo.in cap.accuſatores, diſt.46.vbi probatur eos eſſe irregulares accipiẽdo verbum accuſatores pro iſtis delatoribus: nam eo caſu prohibet eos admitti ad Clerum, quod nil aliud ſignificat,quam irregularitatem.

Differt autem hic tractatus,de delatoribus ab accuſatoribus; quandoquidem accuſatores ſe ipſos manifeſtant, iudiciũ ſuſcipiunt,& ſe aduerſarios conſtituunt; at delatores clam moliuntur homini ruinam per ſolam inuidiam,d.cap.delatori, & nec calumniæ damnari poſſunt iſti delatores, quoniam ſe ſe non ſubſcribunt delationi,vnde impudentius tam vera, quam falſa temere deferunt.

Ad hoc irregularitatis genus aptiſſime pertinet,ſi quis maledicus ſit, detra-
5 ctor,aut diffamator,ſiue is laicus ſit, ſiue clericus;nam cogi debet ad retractanda, quæ dixerit,& ad veniã petendam offenſo; quæ oĩa ſi facere renuat, promoueri non debet, & promotus degradabitur, Concil. Carthagin.IV.cap.57.habetur, diſt. 46. cap. clericus maledicus; qui ſi
6 condemnetur actione iniuriarũ,ob hanc maledicentiam fit infamis,& conſequenter irregularis,text.& Abb. in cap. cum te;de re iud ſiue verũ, ſiue falſum maledictum dixerit animo iniuriandi, & propterea

pꝫterea etiam poteſt excōmunicari c. alie nus, diſt. 90. de quare vide Diaz cap. 70.

De Adulatore, & paraſito.

CAP. XXI.

1 *Adulatorum varia genera.*
2 *Adulator in crimine eſt degradādus, et irregularis.*
3 *Adulatio mentes principum inficit.*
Arriani dictum elegans in Alexandrum.
Cleon Siculus, & Hagen Argiuus induxerunt Alexandrum vt ſe filium Iouis crederet.
4 *Adulatione obtinens beneficium, ſimoniacus eſt.*
Adulatorem eſſe irregularem, non eſt durum.
5 *Athenienſes Thimagoram ſupplitio affecerūt quod Darium adulando adoraſſet, ijdem & Demamadem, & Euagoram punierunt.*
Chariſophus Dioniſii paraſitus.
Cliſophus Philippi Macedonis adulator.
6 *Adulatorum mores carmine decantantur.*

ADulationum varia ſunt genera, nec omnia reddunt irregularem; nam aliquando quis ita adulatur vt in cōuer
1 ſando, & cohabitādo ſit delectabilior familiaritas, eadem volendo, & eadem nolendo, vt pronos amicos decet, quo caſu cum nullum mortale peccatum incurratur, nec etiam vere adulator dici poteſt, ex ſententia Ariſtotelis, ſed dicendus eſt vir placidus, vt probat S. Thom. 2. 2. quæſt. 115. art. 1. & omnes ſummiſtæ in verb. Adulatio: ſi quis etiam blandiatur alteri ad euitandum aliquod imminens periculum, aut ad conſequendum aliquid iuſtum, & neceſſarium, non peccat mortaliter S. Thom. dict. quæſt. ſi quis vero blandiatur, vt decipiat, tunc eſt mortale propter fraudem, & fallaciam, & hic vere adulator eſt ſceleſtus, & proditor, ſicut & ille, qui aſſentatur aliorum delictis
2 applaudendo. Iſti enim omnes ſi clerici ſint, degradantur, Conc. Carthag. 4. cap. 56. habetur dict. quæſtio. 46. cap. clericus qui adulationibus, quem tex. hoc ſenſu intelligit S. Thom. dict. quæſt. 115. art. 2. vltimis verbis: & ad hoc videtur tex. in cap. ſunt, diſt. 46. & tex. in c. ve qui dicitis, 11: quæſt. 3. retenta diſtinctione, quam facit gloſſ. in c. vnum in verb. adulari, diſt. 25.

Ii omnibus obſunt, nulli proſunt. Nil enim (inquit Hieron.) quod tam facile corrumpat mentes hominum, quam adulatio S. Thom. dict. quæſt.
3 Sermones eorum inquit idem Hieron. ſiue malis eſſe Auguſtini ad Demetriadem Epiſt. 142. cap. 21. ſuper oleum molles ſunt, & ipſi ſunt iacula; corrumpunt fictis laudibus leues animas, & male credulis mentibus blandum vulnus infigunt; Idque etiam ethnici ſenſerunt: Nam Arrianus lib. 2. in vitam Alexandri veriſſime ſcripſit adulatores æternam regibus perniciem eſſe.

Quam rem ipſe vſus docuit Nam Hage Argiuus, & Cleon Siculus feruntur induxiſſe Alexandrum in tantam dementiam, vt contempto Philippo patre, ſe Iouis filium eſſe crederet. Iure igitur tam ignominioſum hominum genus irregulare eſt; nam ſi clerici ſint, degradari debent, & ſi beneſitium, aut ordines per adulationem obtinuerint, ſimoniæ crimen incurrunt. Tabien.
4 in verb. ſimonia num. 58. Archiepiſc. Flor. 2. tit. 1. cap. 4. Et beneficium hoc modo obtentum tenetur dimittere. Silu. in verb. adulatio quæſt. 4. quod intelligendum, cum diſt. quam ibi Silu. ponit.

Et ne videatur ſeuerior hæc ſententia, vt ex ſola adulatione inter chriſtianos quis cenſeatur irregularis; ethnicorum leges nobis exemplo erunt; nam
5 Athenienſes Timagoram capitis ſupplicio affecerunt, quod Darium per adulationem Perſarum more adoraſſet;

Demadem quoque decem talentis mulctarunt;& Euagoram enecarunt, quod eorum vterque Alexandrum Macedonem Deum adulando appellaſſet: Eſt enim hoc genus hominum improbiſſimum; fruſtra confidis homini adulatori; quoquo te vertas vertitur,quicquid agis, laudas, damnas, agit, laudat, damnat;virtutes ac vitia promiſcua laude, ac deteſtatione prædicat: Cariſophus enim Dioniſij paraſitus, cum videret patronum ſeparatim cum amicis ridentem, ipſe quoque procul ridebat; eiuſdem Dionyſij alij paraſiti fuere,qui expuenti faciem obijciebant, & oris ſuperfluitatem collambebant, aſſeuerantes ea ſibi videri dulcia. Fuit & Cliſophus philipp. Macedonis adulator, qui ſe claudum fingebat, quoniam Philippus fractum crus habebat; os oculoſq; contorquebat, quoniam eos motus in Philippo quoque videbat; ſed præ omnibus adulatoribus inſignis commemoratur Eccebolius philoſophus, qui illud religionis amplectebatur ſiue gentile,ſiue hæreticum, ſiue catholicum quod probabant ſinguli Imperatores pro tempore viuentes;vti tradit Socrat.hiſt.lib.3. cap. 11.Itaq; de tam obſcœno hominum genere eleganter luſit poeta non ineruditus hoc carmine:

6 *Si friges algent, ſi dixeris æſtuo, ſudant:*
Si lente incedis, teſtudine tardius ibunt;
Si properare iubes, vincunt pronitate Camillam;
Si claudum eſt tibi crus, ſubſtant tardante podagra.
Si laudas aliquem, laudant, ſi ſpernis abhorrent;
Si te coſpiciunt triſtem,pal lore grauantur;
Et vultum accipiunt Niobes ſua pignora flentis
Si letum frontem diſcuſſa nube ſerenant;
Caligas, illis oculus cæcutit vterque;
Progeniem laudas, genus ipſo ex Hercule ducunt.
Effundis lacrymas lacrymarum flumina mittut;
Laudas arma,tubas ſimulant,& claſſica fingunt.
Rura probas, vrbes illis putere videntur;
Commendas vrbem, ciues ad ſidera tollunt.
Fles, flent, quæ alba vocas, niuea bis ſunt, nigraque, carbo.
Et quaſcumque voles in vultu fingere formas.
Protinus effingent Vertumno doctius ipſo.

De eo,qui adulatores admittit, eiſq; delectatur.

CAP. XXII.

1 *Adulari ſibi volens, malus paſtor eſt, & Lazari lepræ comparatur.*
2 *Oleum peccatoris adulatio eſt.*
3 *Adulatores admittens facile in ſcelera prolabitur.*
Criſpinus Domitiani Adulator.
4 *Adulator,& adulatores admittens,commune peccatum committunt.*
5 *Adulatoribus donare iure prohibemur.*

Nihil minus delinquit, qui adulatorem admittit,quam ipſe adulator. Cicero etenim primo officiorum lib. ſcripſit, cauendum nobis eſſe ne aſſentatoribus patefaciamus aures, ne adulari nos ſinamus, in quo falli facile eſt, tales .n. nos putamus eſſe, vt iure laudemur: quinimmo Diuus Greg. dicebat magnam adeſſe Dei iram, cum adeſt adulatio,non adeſt correctio: paſtor.n.qui luporũ laudes, vel blandimenta quærit, oues perdit; quod et probari
1 pôt c.nihil,diſt.83. vnde iure merito ij, qui adulatoribus delectantur,debent ea dẽ innodari irregularitate, qua ipſi adulatores, vt colligitur in c.ſunt nonnulli. diſt.46.nam ſicut Lazarus, lepra correptus à canibus vulnera lingi patiebatur ita prælatus,& Rector lingi vulnera patitur,qui adulantiũ lingua delectatur;adulantibus.n.vulnera noſtra lingere eſt,& plerumque ſolent etiam ipſa mala, quæ nos in nobis reprehendimus impro-
bo-

bo fauore laudare; ita explanat Diuus Gregor. Homil. vltima ex quadragin-
2 ta:vnde iſtis rectoribus recte obijcitur, quod permittant oleo peccatoris impinguari caput ſuum, contra pſalmiſtam, pſalm. centeſimo quadrageſimo. Vnde ſcribit Gregor. impinguat caput oleum peccatoris, cum demulcet mentem fauor adulantis, ita ille homil. duodecima ex 40.

Nam qui adulatoribus delectatur, facile ad delinquendum adducitur, & adulantium ſcelera facile per Indulgẽtiam
3 augeri permittit. Criſpinus enim Domitiani adulator princeps æquitum factus eſt, & propter mutuam ſcelerum conſuetudinem Veſtalis virginis ſtuprũ, & peregit, & impunitatem impetrauit: Sic itaque non minus delinquit adulatores familiariter admittens, quam ipſi adulatores, & ita docet Alex. de Hales, quem ad hoc citat Silu. in verb. adulatio quæſt. 5. nam commune peccatum eſt vtrique, vt ſcribit S. Thom. 2.2. quæſt.
4 centeſima ſexageſima octaua, artic. 2. ad 3. & ideo iura prohibent, ne quis faueat adulatoribus, neque quicquam eis
5 donet. cap. donare, diſt. 86. vnde ex hac participatione delicti vterque incidit in parem indignitatem ordinis ſuſpicipiendi.

De Scurra.

CAP. XXIII.

1 *Scurrilitas poteſt eſſe peccatum mortale.*
2 *Scurrilitas in clerico inducit depoſitionem.*
3 *Clericus ioculator priuatur communione.*
Camillus Quernus Archipoeta ſcurræ.
4 *Clericus canens inter epulas excommunicatur.*

Scurrilitatem damnauit Paul. ad Epheſ. capit: 5. & poteſt mortale peccatum eſſe, vt tractat S. Thom. 2. 2. quæſt. 148. art. 6. Propterea licet non ſit ingens delictum, tamen in Clerico,
2 quia magnum affert ſcandalum inducit depoſitionem, Conc. Carth. IIII. capit. 60. habetur diſt. 46. capit. clericum, ibi, ab officio retrahendum quod irregularitatem ſignificat: Quinimmo huiuſmodi ſcurræ ſi ioculatores ſint etiam communione priuandi ſunt, vt eleganti Epiſtola tradit S. Cyprian. ad Euaritium, habetur de conſecr. diſt. 2. capit. pro dilectione.

Inter quos ſcurras princeps mihi extitiſſe videtur Eunucus ille Epheſinę intruſus Epiſcopus, de quo ſcribit Pallad. Epiſcopus Helenopolitan. in vita ſancti Ioan. Chryſoſt. vt refert Lipp. Thom. 2. vit. ſanct. ſub num. 42. ſcribit enim eum fuiſſe impudentem, ebrioſum, ventri ſubditum, in feminas inſanientem, & quod inter Satirica conuiuia. Theatricas puellas ſuis humeris geſſerit, capiteq; coronato edera craterem ferens manu vina fuderit, hæc ille ſcripſit: poteſt ne audiri celebrior ſcurra? ſane de illo ſententiam tulit Theodorus Rom. Eccleſiæ diaconus dicens, in eadem culpa eſſe eos, qui illum Epiſcopum promouerant, in qua fuerant, qui ſpineam coronam Dei filio impoſuerat; ita Pallad. ibi; Celebris quoque ſcurra fuit Camillus Quernus Appulus Archipoeta, cuius erudita poeſis omnium irriſioni patuit; ridiculus ipſo pręingui vultu, atque alacri, hic fertur cœnante quodam principe ſemeſa, & ferme dentibus obtrita illius ab ore obſonia comediſſe, & inter eiuſmodi epulas ſubitaria carmina eleganti ſtylo factitaſſe, cantando

Digitized by Google

æque, ac pótando: ſed eius hominis exitus, quanta ſit ſcurrarum impudentia, apertiſſime demonſtrauit; nam æger egenus in hoſpitali publica domo Neapoli ventrem ſibi ac intima viſcera forfice ꝑfodit, vt narrat Iouius Eulog. 62. Hinc rei illud apte conuenit, quod inter epu- 1
4 las clericus canens excõmunicatur: eod. Conc. Carth. capit. 62. habetur in capit. clericum, 22. q. 1. Tollitur autem hæc irregularitas baptiſmo, ſicut & aliæ plerǫque, vt conſtat apud Palladium loco ſupra citato.

De Clericis confugientibus ad forum ſeculare.

CAP. XXIIII.

1 *Clericus confugiens ad forum ſeculare vna cum ipſo iudice ſeculari ab Eccleſiæ communione pelluntur.*
Monachi inter ſeculares viuere prohibentur.
Laici impedientes Eccleſiaſticam libertatem tam perſonarum, quam iuriſdictionis, quam varijs pœnis puniantur.
2 *Ordinibus minoribus renunciari poteſt.*
3 *Clericus in minoribus quomodo admittendus, quando declinat forum Eccleſiaſticum.*
Clericus in minoribus, qui expreſſim renuntiauit ſuis ordinibus, non debet vlterius vnquam admitti ad clerum.
Marcus à S. Paulo aliquando reiectus & ob quam cauſam.

DEficere, & rebellis Eccleſiæ quodammodo videtur is, qui cum ab Eccleſiaſtico iudice corripitur, ad ſecularem iudicem confugerit, vt ab illo contra Ecleſiaſticum defendatur: propterea tam Iudex ſecularis defenſor, quam clericus defenſus ab Eccleſię communione pelluntur, vt eſt expreſſum Conc. Agathen. capit. 7. habetur vigeſima prima quæſt. 5. capit. placuit; idem longe apertius probatur Conc. Antioch. cap. 11. Iubet enim clericos, vel Epiſcopos, ad Imperatorem confugientes reprobari, & abijci non ſolum à communione, verum etiam ab honore, ſcilicet ordinum, vt habetur 23. q. 8. c. ſi quis Epiſcopus.

Propterea Gregorius Papa deplorat ſui temporis infelicitatem ob hanc cauſam: Nam cum Salonitanæ Eccleſiæ Epiſcopus, ipſo Pontifice contempto, ad Imperatorem cõfugiſſet, ſic ipſe Gregorius ſcribit ad Conſtantinam Auguſtam: Valde (inquit) graue eſt, vt vir, de quo talia & tanta nunciantur, cum ante requiri debeat, honoretur: Et ſi Epiſcoporum cauſæ mihi commiſſorum apud pijſſimos Dominos aliorum patrocinio diſponũtur, Infelix ego in Eccleſia iſta quid facio? Sed vt Epiſcopi mei me deſpiciant, & contra me refugium ad ſæculares Iudices habeant; omnipotenti Deo gratias ago, peccatis meis deputo. Hæc retulit Ioannes Diaconus in vita eiuſdem Gregorij lib. 5. cap. 10. Iſtis enim modis laici in Eccleſiaſticas perſonas ſibi ius vendicarunt propterea à cõmunione Eccleſiæ etiam ipſos laicos æquum eſt arcere, vt etiam conſtitutum fuerat Conc. Cabilonen. capit. 11. & ob eandem rationem Carolus Magnus Cõcilium cogi curauit, ab Eugenio ij. Papa ad compeſcendam laicorum principum inſolentiam in clericos: nam eo conſtitutum eſt ne laicorum imperio quiſquam clericorum pareat, nec abſtineant Eccleſiaſtici iudices ab ordinaria ipſorum iuſtitia, etiam ſi laicorum imperio prohibeantur, vt habetur cap. 2. de Iudic. quinimmo quoniam qui fundatores Eccleſiarum fuerant, putabant ſibi ius aliquod competere ex fundatione, ſuper ordinandis clericis in ipſis Eccleſijs, & ipſarum bonis ad mini-

miniſtrandis, ideo ipſos laicos etiam cõmunione priuãdos ſtatuitur d. Conc. Cabilonen. cap. 14. quo etiam loco cap. 15. ſtatuitur, ne Abbates, aut monachi ſecularis poteſtatis patrocinio vtantur, nec (abſque licentia Epiſcopi) ad principis præſentiam accedant, ſub excõmunicationis pœna; Et quia hic abuſus nimiũ irrepſerat in monachis, vt ad obſeqa ſecularium confugerent, ſæpius idem conſtitutum eſt: Nam idẽ conſtituit. Inoc. iij. vt habetur cap. quanto, de off. ordin. Idẽ in Conc. Vien. Clem. ne in agro §. quia vero, de ſtat. monac. idem in Cõc. Trid. ſeſſ. 25. capit. 4. de Regular. Sed & quoniam Epiſcopi nimijs principum ſeculariũ obſequijs ſe ſe demittebant, & nimiam exinde ſeculares ſuper Eccleſiaſticas perſonas auctoritatẽ acquirebãt, Conc. Trid. prouiſum eſt, ne id fiat d. ſeſſ. 25. capit. 17. de Reform. Et cum hæ omnes prouiſiones Pontificum, & Conciliorum non ſufficerẽt ad compeſcendos ſeculares dominos, in vſurpanda Eccleſiaſtica iuriſdictione, nouiſſime oportuit ꝑ Pontifices Pium V. & Greg. XIII. hoc criminis genus excommunicatione punire reſeruata ſibi in cęna domini; nam quicumque dominus temporalis, vel etiam Eccleſiaſticus, qui eis faueat, quomodocumque in libertate Eccleſiaſtica impedienda, vel in auocandis à foro eccleſiaſtico cauſis, ad ſecula re trahendis, dicta excommunicatione plectitur, & prout latius ibi continetur.

Hinc igitur recte ſequitur, ꝙ irregulares fiãt Epiſcopi, presbyteri, diaconi, atque ſubdiaconi committentes hoc crimẽ, quia cũ in ſacris iſti omnes ſint, ipſo iure Papali irregularitate notanẽ ab Hono. iij. Papa capit. grauem, de exceſſ. Prælat. vt probat Silu. in verb. irregularitas verſ. 23. Ideoque conſtituti in minoribus ordinibus, quum poſſint renunciare priuilegijs Eccleſiaſticis, vt ſcribit idem Silu. in verb. apoſtaſia quæſtio. 3. non efficiuntur ipſo iure irregulares, confugiendo ad forum ſeculare, ſed per ſententiam; & tunc intantum ſunt irregulares, inquantum videntur renunciare minorum ordinum miniſterio, deponentes ſemetipſos, præſertim hodie quã do deſcribuntur certo miniſterio Eccleſiarum; vnde confugiendo ad forum ſeculare, deponi iure poſſent d. cap. placuit, quod multo magis verum eſſet, ſi hic conſtitutus in minoribus beneficium Eccleſiaſticum poſſideret.

Quandocumque igitur iſti minores ordines habentes, declinant forum Eccleſiaſticum in cauſis ciuilibus, vel criminalibus, eo prætextu quod liberi adhuc ſint non audiendos puto, quo ad hanc declinationem, niſi cum clauſula, dummodo conſtet de expreſſa renunciatione priuilegij clericalis; quod ſi fecerint, poſtea ad altiores non admittam;
3 nec eos qui prædictas cenſuras incurriſſent dum laici eſſent, quia ſi Eccleſiæ ſalubria præcepta contempſerant, & libertatem oppreſſerant, ipſius benignitatem facile experiri non debent, Conc. Trid. ſeſſ. 24. capit. 5. de Ref. matr. & ad hoc optime facit text. act. Apoſt. cap. 15. in fin. quo loco cum Marcus aſſumptus fuiſſet ad opus Euangelij, illudq; deſeruiſſet in conſulto S. Paulo; & poſtea Barnabas rurſum vellet eundem ad idem opus aſſumere, S. Paulus noluit aſſentiri, quaſi videretur indignus miniſterio is, qui prius aſſumptum neglexiſſet, vt ibi patet; quod comprobatur ratione; nam iurans, vel vouens non clericari irregularis eſt, licet tale iuramentum, vel votum ſit temerariũ 12. quæſt. q. 4. §. fi. & diſt. 85. capit. Archidiaconum: tradit

Borgas; de diſpenſ. p. 1. quæſt.5. num. 37.Propterea Cyprianus epiſt.28.Acolythum & alios quoſdam ſubdiaconos, qui à clero receſſerant ad priſtinum miniſterium admittere noluit, niſi cauſa cognita, & cum diſpenſatione, vt ibi patet.

De acceptantibus beneficia de manu laici.

CAP. XXV.

1 *Beneficia accipiens de manu laici fit irregularis.*
Electus ad beneficia per laicos, fit intelligibilis, & omnium dignitatum Eccleſiaſticarum incapax.
2 *Intruſus per laicam poteſtatem irregularis, eſt.*
Intruſus quidquid agit nil valet
3 *Eligens per vim, & poteſtatem laicam fit magis irregularis, quam ipſe electus.*
Conſuetudo inducere poteſt, vt electio; nominatio, vel poſtulatio per laicos fiat vna cum clero.
4 *Conſuetudo inducere non poteſt, vt collatio, & inſtitutio beneficiorum de manu laici accipiatur.*
Imperatores olim cum clero Pontificem eligebant.
5 *Stephanus ix. Papa iuſſit, ne in Pontificem admitterent qui non fuiſſet electus à clero*
Paſchaſius I. Papa electus fuit prætermiſſo Imperatore.
6 *Ludouici Imperatoris egregium reſponſum.*
Nicolaus II. depoſuit Benedictum X. à laicis electum; & ob id conſtitutionem promulgauit, vt clerus eligeret, quæ confirmata eſt à Greg. vij.

GRauiſſimam iniuriam infert Eccleſiæ, qui quod Eccleſia domina præſtare ſolet de laicorum manibus ſuſcipiat; vtputa, ſi quis beneficia, quæ Eccleſiaſtica ſunt de manu laici recipiat, atque ab eo ſeſe inſtitui patiatur, tam grauiter delinquit, vt irregularis efficiatur, capit. ſi quis deinceps, 16. quæſtio. 7. quo loco nullus ordo Eccleſiaſticus ab hac nota excipitur; idem probatur ead.quæſtio. cap. quoniam. cap. ſi quis Epiſcopus. cap.ſi quis clericus, cap.conſtitutiones, & cap. nullus. Id quoq; expreſſius probatur in cap. quiſquis, de elect. nam ſic electus fit ineligibilis, & omnium Eccleſiaſticarũ dignitatum incapax, vt ibi, & per glo. & Doct. Quod patet exemplo Henrici III. Imperatoris, qui cum ſacerdoti cuidam Epiſcopatum pollicitus fuiſſet, ac etiam præſtitiſſet ob leue quoddam humanum obſequium, Dei vltionem eſt expertus; ductuſq; pœnitentia, de Epiſcoporum conſilio, Epiſcopum illum ſic à ſe nominatum, & intruſum deponendum curauit. Naucler. Gener. 36.

2 Hinc illud conſequitur, vt quicumq; intruditur ꝑ manus laicas in beneficio, eadem irregularitate notetur. d. cap. ſi quis deinceps, & d.cap. quiſquis. Spec. in tit.de diſpenſ.§. Iuxta verſ. 15. vnde talis intruſus exequi non poteſt ſuorum ordinum poteſtatem competẽtẽ ex tali beneficio; quia quod agit intruſus, nihil valet, glo. per illum tex. in cap. factus, & ſeq. 7. q. 1.

3 Illi prçterea, qui per vim ſçcularis poteſtatis quempiam Eligũt, vel intrudũt ad eccleſiaſtica beneficia, multo magis irregulares fiunt quam ſic electi. d. cap. quiſquis, de elect. vbi Bernard. & glo. dicunt plus delinquere eligentes, quã electum; ſed hoc declarandum eſt, non procedere quando ex approbata conſuetudine in huiuſmodi electione eſſet requirenda; vel admittẽda poteſtas ſçcularis. Bern. in d.cap. quiſquis; qui bene loquitur in electione, nominatione, vel poſtulatione; ſed in collatione beneficiorum

4 nunquam conſuetudo poſſet inducere, vt collatio, & inſtitutio de manu laici ac-

accipi poſſit propter incapacitatem talis poteſtatis laici in conferendo,& inſtituenda per ea quæ ſcribit Abb. poſt glo. in cap.fin.de conſuetud.Fely.in cap.cauſam,circa princ. de preſcript. cum alijs, quos citat Roch.Curt.in tract.de cõſuetud.in ſecundo Requiſito q. 3. verſ.Tertia ſit concluſio,in prima limitatione.

Et ideo ex dictis locis videtur ſentiendum, quod nec electio prælatorũ de cõſuetudine competere poteſt laicis, ſcilicet quando per ſe ſoli eligerent, vt ibi: at ſi in cõmunione cum clero, poſſet admitti ſententia Beruard. ſupradicta; Et iam ab initijs Eccleſiæ naſcẽtis Imperatores,ac ſeculares poteſtates in electionibus admittebantur cum clero,vt conſtat ex annalibus Pontificum: ſed quia ad impietatem illud poterat pertinere,Stephanus nonus Pontifex,cum ſe ob ægritudi-
5 nem moriturum putaret,iuſſit clero, ne quemquem aliter electum, quam à clero ipſo in Pontificem admitterent: quãquam diu antea Paſchaſius primus, cum prætermiſſo Imperatore Ludouico electus à clero fuiſſet,ab ipſo Ludouico cõprobatus eſt, his verbis,patrum inſtituta non eſſe violanda, refert Plat.& Ioannetus;poſtea vero Nicol.II.compulit abdicare ſe Pontificatu Benedictum X qa à Romanis patritijs electus fuerat,& ob eandem rem Laterani coacto Concilio conſtitutionem promulgauit, qua iuſſit ne ab alijs quam à clero Pontifex eligeretur, addita maledictionis, & excommunicationis pœna; quam legem ad reliqua omnia Eccleſiaſtica beneficia conferenda,per ſæcularem poteſtatem extẽdit Greg. ſeptimus, vt refert Honuphrius in eius vita.

De inobedientibus ſedi Apoſtolicæ, & incorrigibilibus.

CAP. XXVI.

1 Sedi Apoſtolicæ obedire contemnens peccatum paganitatis incurrit.

Sedi Apoſtolicæ inobedientes irregulares ſunt, & infames;

2 Sedi Apoſtolicæ inobediens dicitur ex contemptu, ſecus ex ignauia, aut moroſitate.

3 Hæreticus putatur, qui credit ſe non teneri obedire canonibus Pontificum; at non ſic in contrafaciente per luxum, & intemperantiam, vel ignauiam.

Epiſcopus non ſeruans, nec ſeruari faciens canones & reſeruationes apoſtolicas, eſt periurus, niſi in caſibus, vt hic.

Alienatio rei Eccleſiæ modicæ conceditur Epiſcopo.

Incorrigibiles qui, & inuincibiles deponuntur, ſine ſpe reſtitutionis.

Incorrigibiles, omnes ſunt irregulares.

Incorrigibilis dicitur perſeuerans in delictis, dimittens pœnitentiam, non oſtendens dolorem delicti.

Incorrigibilis declaratus ſtatim poteſt capi a Iudice ſæculari.

ARiolis,atq; idololatris comparandi ſunt, qui ſedis Apoſtolicę iuſſa contemnunt. Reg.cap.15.& 81. diſt.capit. ſi qui ſunt, Peccatum enim paganitatis incurrit, quiſquis dum Chriſtianum ſe eſſe aſſerit, ſedi Apoſtolicæ obedire contemnit, vt dicitur in d. capit. ſi qui ſunt; quacumque is polleat dignitate,nec promoueri, nec exercere permittitur. capit. nulli, diſt. 19. cuius rei cauſam demonſtrat Greg. Quia qui prælatorum imperio repugnat, diuinam voluntatem ſe ſcire melius extimat; nemo enim in inobedientiæ ſuæ obſtinatione perſiſteret,ſi propoſiti figmentum,in corde quaſi idolum non geſtaret, dum enim agenda in corde concipit,quaſi idolum facit. Hæc Greg.ſuper lib.1.Reg.cap.15. ſunt igitur huiuſ-

Digitized by Google

modi irregulares, quia infames ſunt, 6. q. 1. cap. Infames; Quod verum eſt in illis, qui pertinaciter nolunt acquieſcere; ſecus ſi moroſi, & tardiores in obediendo, vt diſtinguit idem S. Greg. d. cap. 15. his verbis: Plerique ad horam repugna-
2 re videntur, dum ſtatim præpoſitorū imperia non recipiunt, qui tamen eiſdem imperijs poſtmodum acquieſcunt: Nolle autē acquieſcere quid eſt, niſi & iniunctæ obedientiæ repugnare, & in eiuſdem repugnationis obſtinatione perſiſtere? Non enim acquieſcunt, qui in cordis ſui propoſito inuincibiles ſunt; & quæ decernūt agere, nullius auctoritate præter mittunt. Hæc ille: quod etiam fuſius tradit Oſius Varmien. in conf. Cath. c. 92. de tradition.

Ex quibus conſtat hos qui nolunt acquieſcere iuſſis prælatorum, dici inuincibiles, ideſt incorrigibiles, qui pro tanta inobedientia, & contumacia tam Pōtificali, quam ſacerdotali officio priuandi ſunt, & in perpetuum deponuntur ſine ſpe reſtitutionis, vt de incorrigibilibus expreſſim tradit text. in cap. veritatis. §. fin. de dol. & contu. omnis enim incorrigilis eſt irregularis d. cap. veritatis; ēt poſt peractam pœnitentiam, propter illa verba ſine ſpe reſtitutionis; imo poſſet etiam degradari, per glo. & text. in cap. forte, 23. q. 4. & videtur tex. in cap. cum non ab homine, de Iudit. & tradit. Spec. in tit. de diſpenſ. x. Iuxta. verſ. 10. vnde nec promoueri, nec promoti exercere poſſunt.

Quinimmo iſti poſſunt tanquam hæ-
3 retici moleſtari, ſi credant ſe non teneri ad canonum obedientiam: S. Th. quodl. 7. artic. 18. verſ. ad quintum, glo. in d. cap. nulli: tex. in c. 1. diſ. 22. dixit enim Gregor. Turon. hiſt. Gall. lib. 2. capit. 23. hanc egregiam ſententiā: Illud ſine hæreſi eſſe non poteſt, vt in Eccleſia Dei nō obediatur ſacerdoti Dei, cui ad paſcendum oues commiſſæ ſunt.

At omnes tranſgreſſores canonū ob luxum, vel concupiſcentiam, nō per hoc incidunt in contemptum canonis, etiā ſi frequenter cantrauenient, quia nollēt contemnere ſi poſſent luxuriari: S. Tho. 2. 2. q. 1. artic. 10. S. Auguſt. de natu. & grat. Io. de Tur. crem. diſt. 81. cap. quicumque.

At ſi quis etiam Epiſcopus nō ſeruet, aut ſeruari non faciat per contemptum ipſos canones, eſt periurus, & ab eo recedi poteſt, ſicut ab excommunicato, vel præciſo; Abb. in capit. ego, de iure iur. ſummiſtæ in verb. Epiſcopus. Idemque erit ſi Epiſcopus reſeruationes ſedi Apoſtolicæ factas non ſeruet, tam in foro Iudiciali, quam in foro conſcientiæ: nam præter id quod incidit in Bullam cœnæ Domini, quando facit contra eam, vt in ipſa aperte conſtat, eſt etiā periurus contra proprium iuramentum, in ſua conſecratione præſtitum, & hæc infraſcriptis modis limitantur primo niſi forſan res de qua ageretur eſſet modica, vt eſt exēplū in alienatione rei Eccleſiaſticæ modicæ: Caietan. in ſumma in verb. excommunicatio, cap. 75. Abb. in c. tua, de Eccleſ. ædif. nam in tali caſu non eſt credēdum Papam velle illaqueare prælatos Abb. in c. vt ſuper, de reb. Eccl. & plura in ſpecie tradit Ias. in tit. qui feu. dar. poſſ. col. 6. verſ. Addo ad confirmationē, & col. 8. verſ. Quarto vltra alios: comprobat alijs multis Silu. in verb. Alienatio, q. 16. Secus igitur iudicaretur, quando res quæ alienatur non eſſet modica, vtputa valoris vltra aureos viginti, ſecūdum gl. in cap. Terrulas 12. q. 2. illo caſu tam Iudex commiſſarius approbans, quam qui procurant huiuſmodi alienatio-

Digitized by Google

tionem illicitam ſunt excommunicati, & irregulares, etiam ſi ſint Epiſcopi, vt eſt per expreſſam Bullam declaratum à Paulo II. Papa anno I. menſe Maij: quæ Bulla etiam hodie eſt in viridi obſeruantia.

Alter caſus eſt, quando Epiſcopus vtitur iure ſibi conceſſo, contra reſeruationes in caſibus ſibi permiſſis, ex Concil. Trid. ſeſſ. 24. c. 6. de reform.

Quod autem Epiſcopi, & alij vſurpantes auctoritatem, quę ſoli Apoſtolicæ ſedi competit, ſint irregulares, aſſerit Damaſ. Papa in epiſt. ad Stephanum, ante fin.

Ad cognoſcendum autem quis dicatur incorrigibilis pluribus modis Doctores locuti sũt, primo ſi reuertitur ad priora delicta; & in eis perſeuerat, vel in alijs æque grauibus Abb. in d. c. cum non ab homine, col. pen. verſ. quæro, & ibid. Dec. col. vlt. Secundo eſt incorrigibilis ſi aſſignatum locũ pœnitentiæ deſe-
4 rat fugiendo Abb. & Dec. Ibid. Tertio ſi quis ter monitus non deſiſtat à criminibus, dicitur incorrigibilis, Dec. ibid. Sed & in modo confitendi delictum ſuũ poteſt Reus talia verba dicere, per quæ appareat eum eſſe incorrigibilem, quia forte non oſtendit ſe ſe pęnitere de delicto, ſed potius dolere, quod non fuerit perfectius perpetratum, ita ſcripſit Cardin. vt refert Fely. in c. Rod. col. 35. de reſcript. & refert Diaz cap. 131. in fin. ſic itaq; ſi declaretur incorrigibilis per Iudicem Eccleſiaſticum, poteſt ſic declaratus comprimi per Iudicem ſęcularem abſque alia degradatione. Aret. qui atteſtatur de communi ſententia in d. capit. cum non ab homine, & latius proſequitur Diaz in praxi canon. d. c. 101.

De relapſis.

CAP. XXVII.

1 Delicta poſteriora ſunt grauiora prioribus.
Irriſor eſt, qui ad priora delicta relabitur.
2 Diſpenſatus ſuper aliquo crimine, redeundo ad idem, fit indignus diſpenſatione.
Relapſi nec aſcendere, nec adminiſtrare poſſunt.
Relapſis in hæreſim debetur vltimum ſupplicium.
3 Relapſus in hæreſim dicitur, qui in ſolam præſumptionem vrgentem incidit.
Hieronymus de Praga relapſus, crematus fuit.

AD incorrigibilem proxime accedit relapſus: cum etenim ſecunda delicta ſemper ſint grauiora prioribus,
1 Geneſ. cap. 4. in fin. Iccirco qui ad eadem relabitur delicta non pœnitens, ſed Irriſor potius dicendus eſt, ex Iſidori ſententia: quæ habetur de pœnit. diſt. 3. c. Irriſor: Imò videtur dicendus incorrigibilis per ea quæ tradit Abb. in capitulo cum non ab homine, colum. pen. verſic. Quæro de Iudic. Et ibid. Dec. & Diaz in praxi canon. capit. 131. in princ. Propterea qui ſemel diſpenſatus eſt in crimine, ſi in idem relabitur, fit indignus diſpenſatione, ex Conc. Trident. ſeſſ. 24. cap. 5. de reform. Ideoque efficaciter cadit à dignitate ſui officij, ita vt nec aſcẽdere ad altiores, nec ſuſceptos vlterius poſſit adminiſtrare: Cõc. Ilerdenſi cap. 5. habetur c. hi qui altario. §. quod ſi iterato, diſt. 50. & fuſius dicemus infra cap. 33. de periuris.

De relapſis in hæreſim non eſt agendum, quoad irregularitatem, quandoquidem vltimum debetur ſupplicium. c. ſuper eo, de hęret. lib. 6. etiam ſi ſecunda vice non veram hæreſim amplectantur, ſed inciderint in ſolam præſumptionem vehementem; nam inter relapſos connu-

numerantur c.accuſatus, de heret.lib.6.

Vnde ſicut quilibet hæreticus eſt ipſo iure irregularis, vt ſuo loco opportuni' dicemus; multo magis qui relabitur; ſed vt dixi raro diſceptatur de irregularitate in relapſis, cum tradantur curiæ ſeculari, d.c.ſuper eo: Silu. in verb. hæreſis 1.q.9.& 11.vt vſus perpetuus approbauit, & patet ex frequentibus Iudicijs Romanæ Sanctiſſimæ Inquiſitionis, & præcipue hoc patuit in Hier. de Praga, qui cum hæreſes Ioannis Vuiclef, & Ioannis Hus in Conc.Conſtantien. in ſeſſ. 19.publicæ abiuraſſet, & poſtea relapſus in eaſdem fuiſſet, eodem Conc.ſeſſ.21.relapſus declaratus curiæ ſeculari traditus eſt, & combuſtus anno Domini, Mileſ. Quadringenteſ. dec.ſexto.

De furibus, & latronibus.

CAP. XXVIII.

1 *Furti conuictus infamis efficitur.*
Clericus fur deponitur.
2 *Fures quibus pœnis iudicauit plectendos Plato.*
Furtum Ethnicis inter grauiora crimina habitum.
3 *Latrocinij clericus damnatus degradatur.*
Bona Eccleſiarum, occupantes ſunt ipſo iure excommunicati, & irregulares.
4 *Furta literaria.*
Speculator ex pluribus auctoribus ſpeculum compilauit.
Ioannes Andreæ literaria furta collaudat.
Apuleium Aſinum aureum Luciani ſibi aſcripſit.
Macrobius Auli Gellij pleraque continet.
Plato plura à coetaneis furatus dicitur.
Numerius Platonicus Chriſtiana dogmata ſæpe ſibi aſcripſit.
3 *Græci à Barbaris, & Hæbreis multa dogmata furto ſuſtulerunt.*
Furti redargui poteſt, qui alienos labores ſibi aſcribit.

Fvrti conuictus in iudicio proculdubio infamis efficitur. cap. infames 6.q.1.ex quo infamiæ capite promoueri non poteſt, vt diximus, quando de infamibus agendum fuit: ſi vero promotus ſit, qui furtum commiſit, gradu ſuo deijcitur, diſt.50. capit. de ijs vero, & d. cap.infames: ſunt enim clerici fures deponendi capit. cum non ab homine, de iudic. Hoc enim crimen inter maiora, & grauiora annumeratur, Abb. in cap. cum contingat, col. 6. de for. compet. nam Plato ſeruum furantem ſ̄ficus, aut vuas vulneribus feriendum eſſe ſtatuit, cum tamen parricidio tantũmodo triennale exilium propoſuiſſet, vt ſcribit Euſeb.Pamph. de præpar.Euang. lib.13 c.13. vnde vel ethnicis ipſis furtum inter grauiora delicta annumeratũ eſt: propterea canones Apoſtolici hoc clericorum crimen depoſitione dignum ſtatuerunt, vt in canon.25. habetur diſt. 81. cap.presbyter, & alijs etiam pœnis puniendum docet Diaz in praxi canon. cap. 84.

Eſt tamen aliquod furti genus longe grauiſſimum, quod rapina, & latrociniũ dicitur: quare ſi clericus in hoc crimen latrocinij incurriſſe deprehendatur, aut conuincatur, vt tergiuerſari non poſſit, degradari debet.c. Tuæ, de pœn. & ideo ſunt in ſummo gradu irregulares, ſed & alijs pœnis puuiuntur, de quibus Diaz d.cap.84.

Inter fures adnumerantur nõ ſolum, qui aliena ſubtrahunt, verum etiam, qui in adminiſtratione bonorum alienorũ tam Eccleſiæ, quam alterius laici ſibi ſecreto retinent, aut ẽt ſi depoſitam apud ſe rem in vſus ſuos vertant.l.4. C.depoſ. ſed ad hanc irregularitatem præcipuè pertinent ij laici, vel clerici, qui eccleſiarum bona, iura & iuriſdictiones occupant,

Digitized by Google

pant,ſiue clam,ſiue palam,ſiue per vim, ſiue quouis quæſito colore; nam & ipſo iure excommunicati ſunt Papali excommunicatione reſeruata, & omnibus beneficijs priuantur, & ad alia redduntur inhabiles,& ſuſceptos ordines exercere ꝓhibentur, vt latius Concil.Trident. ſeſſ. 22. cap. 11. quod notandum pro dominis temporalibus non promouendis, qui facile in hoc crimen incidunt,dum non reddunt,quæ ſunt Dei Deo, contra verbum Domini.

Eſt præterea aliud furti genus, quod nō ad has pœnas pertinet, quod cōe eſt
4 literarum profeſſoribus, dum quiſq; alienos rapit labores,& in laudem,ac nomē ſuum transfert, quod præcipuum eſt iuriſperitis, quorum volumina in tantam molem aucta ſunt, dū alter alterius ſcripta repetit, tacitis priorum auctorū nominibus,alieno labore laudē quæritans, vt nec ætas vna peruoluēdis titulis,atq; inſcriptionibus voluminum ſufficere videatur:Speculator etenim egregiū opus conſcripſit, quod Speculum noncupauit nulla penitus parte reprehenſibile eſt, quod vtile pium, ac veridicum ſit,& vtinam eius veſtigia ſequeretur cœtus Doctorum; Tñ ſi priſci,qui ante eum vixerant ſcriptores,reuiuiſcerent, & quiſque ſuas partes ab eo opere repeteret inane Guliemi Duranti opus redderetur; nam aliquando integros codices de verbo,ad verbū retulit,videlicet Ioannis de Deo, & Martini de Fano, vt notat ſæpe Ioannes Andreæ, in addit. ad ſpecul. ſed & ipſe Ioan. Andr. qui hoc illi objicit, in idem tamen crimen incidit paſſim; quin immo & ſe ſe aliquando id feciſſe gloriatur, & huiuſmodi furta collaudat.

Fecere itidem & alij; Apulæius aſinū Aureum ſibi aſcripſit, qui fuerat Luciani; Macrobius pleraque Auli Gelij ſcripta verboten' refert, tacito illius nomine; ſed & iſtis vetuſtior Plato multa à ſcrptoribus coętaneis furatus eſſe dicitur,vt refert Euſeb. de præpar. Euangel. lib. 10. c. 1. ſicut & Græci ferme omnes hoc vitio laborarunt, vt idem Euſeb. eo loco refert, quod & Baſil. in expoſit.ſua ad Euangel.in principio quæ eſt homil. 45.atteſtatur de Numenio Platonico loquens:Plurimi,inquit,veritatis inimici, mundana ſapientia ſe plurimum iactantes,ſic admirati iſta fuerunt, vt in ſuis libris conſcribere auſi ſint; Furatur enim noſtra diabolus, & ſuis ea largiri conatur.

Sed & idem Euſeb. de prępar. Euang.
5 lib. 7. c. 7.dicit Græcos nonnulla a Barbaris,ab Hæbreis vero multa furto ſurripuiſſe:Marſ.quoq;Ficinus in lib. de religione Chriſtiana cap.22.de Platonicis ita ſcribit, Ego certe reperi præcipua Numenij, Philonis, Plotini, Iamblici, Proculi myſteria a Ioanne,Paulo,Hierotheo,Dionyſio Areopagita accepta fuiſſe; quicquid enim de mente diuina, angeliſque, & cæteris ad Theologiam ſpectantibus magnificum dixere, manifeſte ab illis vſurpauerunt: Hæc ille. Hæc furta Græcorum, & alia eiuſdē generis recenſet fuſius quàm cæteri Clem. Alex. Strom.lib.6.primā enim illius libri partem abſumit in detegendis his Gręcorū auctorum furtis.

Sic itaque, ſi quis alienum opus ſibi falſo ſcribat, ſine vlla laborioſa immutatione,& falſi, & furti redargui poteſt; præter id quod ſępe numero in lucem prodeunt ea furta, magna cum infamia ad inſtar corniculæ Flacci, de qua ille epiſt. 3.ad Iul. Fiorum.

Ne ſi forte ſuas repetitum venerit olim.
Grex auium plumas, moueat Cornicula riſum
Furtiuis nudata coloribus.

Sed

Sed hoc genus furti nihil ad irregu-
laritatẽ pertinet, niſi forte re in iudicio
cognita, ſententia de falſo feratur.

De vſurarijs.

CAP. XXIX.

1 *Vſurarius eſt infamis, etiam peracta pœnitentia, & irregularis.*
2 *Clericus vſurarius ſuſpenditur ab omni officio Eccleſiaſtico, & perſeuerans degradatur.*
Vſurarij nomine contrahens, vel mediator eſt irregularis.
3 *Vſurariorum appellatione veniunt mediatores.*
Vſurarij filij, & heredes ſunt irregulares.
4 *Vſura ſi imputetur alicui collegio, vel vniuerſitati; omnes ſunt irregulares.*
5 *Vſurarius manifeſtus bonis cedendo non promouetur, non enim habet beneficium ceſſionis iure canonico.*

AD fures, & latrones proxime ac-
cedit vſurarius, ipſe etenim eſt
etiam infamis, vt tradit Abb. in capit.
1 Inter dilectos, per illum text. in 3. not.
de exceſſ. prælat. & remanet infamis
etiam poſt peractam pœnitentiam, &
poſt factam reſtitutionem vſurarum,
ſcribit Bald. in l. improbum C. ex quib.
cauſ. inf. irrog. ob quam infamiæ notam
obtinere officium non poteſt, glo. in cap.
præterea. de vſur. nec ad vllum ordinem
promoueri permittitur; quia irregula-
ris eſt, diſt. 46. cap. ſeditionarios, & diſt.
47. cap. de Petro; nam omne genus vſu-
rariorum, ne ad ordines Eccleſiaſticos,
vel ad clerum admittatur monet Augu.
lib. de dogmat. Eccleſiaſt. c. 72. habet̃ in
cap. maritum, diſt. 33. licet per errorem
ille locus à Gratiano adſcribatur beato
Gregorio.

Si vero qui iam promotus, eſt, vſura-
rius reperiatur, ſuſpenditur ab omni of-
ficio Eccleſiaſtico, d. c. præterea, de vſur.
2 qui ſi perſeueret deponitur, imo & de-
gradatur, cap. ſi quis clericorum, & cap.
quoniam, & c. Epiſcopus, diſt. 47. Alex.
cõſ. 72. vol. 1. Hoſt. in Sum. de vſur. §. vlt.
verſ. Alia à Iudice: Quod autẽ verè ſint
irregulares vſurarij ſcribit Spec. in tit.
de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. Item cupidus.

Amplia vt non ſolum ſi quis ſuo no-
mine vſuras exerceat, verũ etiam ſi alie-
3 no tex. in capit. ſicut, diſt. 47. Idem ſi ſit
mediator cõtractus vſurarij, iſti omnes
ſunt in eadem culpa, qua ipſe vſurarius,
& dici debent vſurarij, & veniunt appel-
latione vſurariorum, & eodẽ modo de-
bent reſtituere, glo. ſing. in l. ſi ſciente ff.
de parricid. & ſcribit Diaz in praxi ca-
non. cap. 51. poſt Philip. in cap. 1. de te-
ſtibus in 6.

Quinimmo non ipſe ſolus vſurarius
efficitur irregularis, verũ etiã eius filij,
aut hæredes, niſi ſatisfaciant, reſtituanr,
aut hæreditatem repudiẽt: ſcribit Hoſt.
in cap. Tua nos, de vſur. refert, ac probat
Tabien. in verb. ratiocinia, idem etiam
Abb. notat in cap. 1. de oblig. ad ratioc.
propè fin. Quibus omnibus illud nota-
4 tu dignum accedere debet, quod ſi col-
legiũ, vel vniuerſitas vſuras exerceat om
nes, ſicut ad vſurarum reſtitutionem te-
nentur, ita eodẽ modo irregulares fiunt;
ſed in hoc ab alijs vſurarijs differunt, qđ
ij, qui de ea vniuerſitate, vel collegio ni-
hil egerunt, verbo, vel facto circa cõtra-
ctus vſurarios, facilius diſpenſabuntur:
at non ita facile ij, qui verbo vel facto
præfuerunt negocio vſurario, vt dice-
mus infra quib. mod. toll. Irregul. verſ.
Alius caſus eſt.

Sed & ſi vſurarius manifeſtus velit
bonis cedere, tamen adhuc promoueri
non permittitur, quia cum de iure Ca-
nonico vſurarius non habeat beneficiũ
ceſſionis, quia ſemper poſſet conueniri
in

in ſolidum, glo.in capit. cum tu,de vſur. Bald.in ſuo peculio in litera C. verſ. cædens bonis,conſequens eſt,vt nec ꝑmoueri poſſit, quaſi debitor, & illaqueatus litibus, & ratiocinijs cũ magna infamia iuris,& facti.

De ſacrilegis.

CAP. XXX.

1 *Sacrilegus multis modis dicitur.*
Sacras res vendens eſt irregularis.
2 *Sacrilegus clericus eſt deponendus.*
3 *Monialibus commiſcens omnino eſt irregularis etiam ſi hoc manifeſtum non ſit, etiam ſi ſemel tantum.*
4 *Monialem ſollicitans eſt irregularis.*
Sacrilegij diſpenſatio quandoq; Epiſcopi, quandoque Papa eſt.

SAcrilegij multæ ſunt cauſæ, vnde multis modis quis dicitur ſacrilegus.17.quæſt.4.capit.quiſquis, & late
1 ſcribit Mart. ordinis prædicatorum in ſua margarita Decreti, in verb. ſacrilegium, & ſacrilegus; ſed quoad rem noſtram præcipuus caſus eſt in iure, vt quis fiat irregularis, ſi de miſterijs Eccleſiæ hoc eſt de paramentis altaris,de ipſis rebus ſacris,aliquid vendiderit; nã non poteſt eſſe in ordine Eccleſiaſtico, ideſt non poteſt eſſe de numero clericorum.cap.ſi quis presbyter,aut diaconus, diſt.50. quam irregularitatem ad omne ſacrilegij genus extendere poſſumus,ꝑpter eandem rationem ob generalitatẽ verborum cap. infames 6.q. 1. vbi indiſtinctè ſacrilegi inter infames,& irregulares adnumerantur: Hoc etenim, quod
2 ſcilicet in omni ſacrilegio pœna ſit clerici depoſitio,tradit Hoſt.in Sum. tit.de accuſat.§.quis ſit effectus,verſ.& gratiæ exempli:probat Diaz in praxi canon. c. 81.

Et ideo omnium ſacrilegiorum maximũ mihi videtur, & omni grauitate pœnæ dignum, ſi quis monialibus cõmiſceatur;nam nec promoueri debet, vt adulter;vt ſtupratur,vt inceſtuoſus, vt ſacrilegus,& ſi promotus eſt deponitur, cap. ſi quis Epicopus, 27.q.1.tradit Ioan.de Anan. conſ. 1. verſ. ſecundo quod ſama, Grillan.in tract.de pæn.ommiſ.cõit.1. q. priuatur enim omnibus ordinibus, omnibus beneficijs,non ſolum ſi tale crimẽ deuenerit ad notitiam populi, verum &t ſi nullum inde ſurrexerit ſcandalum in populo, forſan quia paucis notum, nam talis pæna debetur, etiam ſi tale crimen non diu continuatum, an frequentatum fuerit à delinquente,vt probat Diaz praxi canon. cap.75. quo loco fuſius tradit genera pœnarum quæ debentur iſtis ſanctimonialium corruptoribus.

Quinimmo idem erit, ſi quis hoc crimen attentauerit.l.ſi quis non dicam ra
4 pere C.de Epiſcop. & cler. & cap. ſi quis non dicam,36.q.1.& de pœnit.d.1. cap. ſi quis non dicam,& 27.q. 1.capit. ſi qua monacharum,& cap.ſi quis rapuerit; Illud tamen animaduertendum eſt, quod diſpenſatio ſuper hac irregularitate vario iure cenſetur; nam in minoribus quibuſdam ſacrilegijs Epiſcopus ſua auctoritate diſpenſare poteſt; at in maioribus ſolus Papa, caſus clarus in cap.de viro, 12.q.2.& ita diſtinguit,glo.in d. capit.ſi quis presbyter.

De ſortilegis,magis,maleficis,incantatoribus,diuinatoribus, & mathematicis.

CAP. XXXI.

1 *Sortilegium ad plurima referri poteſt.*
Clericus ſortilegus deponitur, & degradatur.

2 Sor-

1 *Sortilegium ſi ſapiat hæreſim punitur eiſdem pœnis,quibus & hæreſis.*
Maleſici omnes ſunt irregulares etiam occulti.
Sortilegos conſulens per ſimplicitatem per annum adminiſtrare non permittitur, ſecus ſi ſtudioſe.
Auium cantus obſeruans damnatur.
Crucis ſignum qua pietate faciendum.

SOrtilegium in hac materia ad multa referri poteſt, videlicet ad ma-
1 giam, ad maleficium, ad incantationem, ad diuinationem, ſeu inuocationem dæmonum, & ad reliqua huiuſmodi quocumque nomine nuncupentur, quales ſunt negromantici, piromantici, hidromantici: iſti enim omnes atque conſimiles in eadem deteſtatione ſunt,& ab Eccleſia pari pœna plectũtur, 26.q.5.cap.nec mirum: clerico etenim hæc committenti depoſitionis pœna infligitur,ead.q.5.cap.non oportet;& cap. ſi quis Epiſcopus,& cap.aliquãti,& cap. ſi quis clericus,& per totam illam q. ſed apertiſſime hoc probat cap. quicumque ead. q. quam depoſitionẽ intelligere debemus,ideſt degradationem. 26. q. 7. c. non obſeruetis, iuncto cap. admoueant; ſic enim hanc depoſitionem pro degradatione intelligit Ant.Butr.& Abb.in c. at ſi clerici, de iudic. & idem dicit Dec. ibi col.22.verſ.Quartus caſus, cum alijs locis, quos ad hoc propoſitũ citat Diaz in praxi canon.cap.100.

Quandoque vero illud crimen com-
2 mittentes eadem pœna puniuntur, qua hæretici,vtpute ſi hæc ſortilegia, vel diuinationes ſaperent hæreſim manifeſtã, ſcilicet in contemptum ſacramẽtorum; fidei deteſtationem, aut aliud ſimile hæreticum, nam eo caſu non vt ſimplex ſortilegium eſt puniendum, ſed vt hæreſis,tex.in c.accuſatus.§.ſane,vbi bona glo.de hæret.lib.6.Et proſequitur latius iudic. Inquiſit. in verb. diuinationes nu. 4.vbi docet etiam modũ procedendi aduerſus huiuſmodi, quo caſu omne impedimentum canonicum,vel irregularitas,quæ hęreticis obeſt,obeſſet etiã iſtis d.§.ſane: quinimmo etiam quandoque puniuntur pluſquam hæretici, ſcilicet morte ante relapſum, vt patet de Baſilio monacho mago, quem Romę igne crematum fuiſſe narrat Greg dialog. lib.1. cap.4.

Quod igitur omnes præfati delinquẽtes ſint irregulares; expreſſim dixit Ber. in cap.2.de ſortileg.etiam ſi occulto deliquerint, vt ſcripſit Silu.in verb. ſuperſtitio q.11.ſed etſi per ſimplicitatem, & bono zelo aliquis clericus conſuluerit magos,ſortilegos,vel diuinatores,aut huiuſmodi ſuſceptos ordines per annum exercere non permittitur d.capit.2. de ſortileg. qđ ſi ſtudioſe accedat ad iſts, vt conſilium ab eis capiat,ob iſtam participationem delicti, eadem irregularitate notaretur, qua ipſi diuinatores, & ſortilegi, ob ſacrilegium,quod commiſſit eos conſulendo. Conc. Toletan. IIII. cap.28.habetur 26. quæſt. 5.cap.ſi quis Epiſcopus. Diaz in praxi canon. c. 101.

Idem eſt quoad omnes Aſtrologos, & Mathematicos, qui ſignis celeſtibus, omnia noſtra tribuũt, quaſi fatalia:ſunt enim dicti Priſcilianiſtæ hæretici, de q. bus Augu.lib.de hæreſ.cap.70.Idem ferme erit in obſeruatione cantãtium auiũ, vel diei,qua quiſq.domo exeat, vel ſternutationum: hæc enim damnatione digna ſunt.S.Aug.de temp.Serm. 241. Nã Chriſtiano homini contra hæc omnia vnum valet ſignum crucis, vt ibi ille probat, dum tamen ſignum crucis fiat cum pietate ob bona opera: alioquin pro malo opere parum proficiet ſignũ, ex verb. Auguſt. Homil. 21. ex 50. Omnis (inquit) qui ad aliquod malum opus currit,ſi

Digitized by Google

rit, ſi forte pedem impegerit, ſignat os ſuum, & neſcit, quod includit potius dæmonem, quam excludit; debet enim hoc ſignum crucis fide, ac deuotione fieri, non autem per incuriam, & ignauiam ſine intelligentia. Auguſt. Homil. 31. Nos ſignum crucis, in fronte portamus, quia illud intelligimus: multi hoc faciunt, & intelligere nolunt; factorem quærit Deus ſignorum ſuorum, non pictorem, &c. Hæc ille.

De Blaſphemis.

CAP. XXXII.

1 *Clericus blaſphemus deponendus in quacumq; blaſphemia, præſertim ſi fuerit tertio monitus.*
2 *Blaſphemis pœna ſpecialis imponitur ex Concilio Lateran. ſub Leon. X.*
3 *Blaſphemia Senacherib exercitum perdidit. Blaſphemia Reges Regno eiecit.*

LOnga oratione eſſet opus hoc loco in deteſtationem huius ſceleris: ſed quia Diaz Epiſcopus Calaguritanus id eloquentiſſimè præſtitit in ſua praxi canon. cap. 103. eo lectorem reijcio,
1 & tantummodo hic inſtitutum proſequar meum. Clericus etenim blaſphemus quocumq; blaſphemiæ genere in Deum, aut ſanctos, deponendus eſt, vt expreſſim decernitur in cap. ſi quis per capillum, 22. quæſtio. 1. & licet Hoſt. in Sum. de maled. §. blaſphemantes, dicat hodie hoc pœnæ genus ceſſare per deſuetudinem, quem ſequitur Card. & Abb. in cap. 2. de maledic. præſuppoſita communi ſententia; Tamen ſi ſit tertio monitus, vt deſiſtat, & appareat incorrigibilis, hic rigor depoſitionis debet obſeruari, vt ſcribit Alex. in conſ. 72. volum. 1. col. 4. verſ. Præterea: quinimmo poſſet tam enormis eſſe blaſphemia, vt etiam prima vice depoſitio interueniret, vt docet Abb. in dict. cap. 2. de maledic. per tex. in d. capit. ſi quis per Capillum, præſertim ſi blaſphemia eſſet cum peccato in ſpiritum ſanctum.

Hodie tamen poſt horum Doctorum
2 tempora Conc. Lateran. ſub Leone X. conſtitutio emanauit cõtra blaſphemos clericos, his pœnis: prima vice perdat omnium beneficiorũ fructus anni vnius. Altera vice vno vel altero beneficio priuatur. Tertia vice omnibus beneficijs, & dignitatibus; officijs quoq; priuatus exiſtit, & inhabilis ad alia conſequendà, vel retinenda efficitur. Tabien. in verb. diſpenſatio. quæſt. 15. verſ. ſecundus caſus, Diaz d. cap. 103. & ideo propter hanc inhabilitatem, & incapacitatem recte dici poteſt irregularis, cum ſine diſpenſatione ad nullum titulum promoueri poſſit; videmus etenim lege veteri
3 centum octuaginta quinque millia militum ob vnam Regis Senacherib blaſphemiam per Angelum interfecta fuiſſe 4. Regum. cap. 19. Alphonſus quoq; decimus Caſtellæ Rex ob blaſphemiam regno eiectus eſt, vt Annales Hiſpaniæ, ac refert Marc. Anton. Natta Aſtenſ. de pulchro lib. 2. nam blaſphemia pene æquabatur homicidio, & lapidibus obruebatur vſque ad mortem, Leuit. cap. 24. & ideo hoc crimen ponitur inter grauiſſima delicta, vt per S. Thom. 2. 2. quæſt. 13. & 14. & non ſolum ipſi blaſphemantes, ſed & ipſi iudices, qui eos non puniunt, eiſdem pœnis ſubijciuntur: Tabien. in dict. verſic. ſecundus caſus.

De

Digitized by Google

De periuris.

CAP. XXXIII.

1 *Periurus deponitur ab ordine, & beneficio.*
2 *Periuris Romana Curia depoſitionem, & priuationem beneficiorum non infligit, niſi periuris in iudicio.*
Periurus in proprio crimine, licet non ſit puniendus in iudicio, tamen peccat, & ſit infamis de facto limita, vt hic in fin.
3 *Delictum proprium quiſque tenetur iudici confiteri, quando delictum illud adfert impedimentum ordini, vel beneficio.*

PRoxime ad blaſphemiam eſt periurium, quo iniuria Deo irrogatur; ideo conuictus de periurio, ſuo gradu deijcitur capit. de ijs vero, diſt. 50.
1 deponitur etenim ab ordine, & beneficio cap. presbyter, diſt. 81. & ſcribit Abb. in c. quærelam, de iureiur. in 2. not. pro qua re clarus tex. in cap. cum non ab homine, de iudic. quod duobus modis declaratur: primo, vt non procedat ipſo iure huiuſmodi depoſitio, ita.n. ſentit communis Doct. ſententia, de qua atteſtatur Dec. in d. cap. cum non ab homine, col. 1. verſ. ſed communis de iudicijs, contra Ant. Butr. & And. Sic ſecundo declaratur, vt procedat in ſolo periu-
2 rio iudiciali, vſus enim Curiarum nunquam induxit depoſitionem, vel priuationem niſi pro periurio iudiciali: nam pro periurio extra iudicium facto, ea pęna obſeruari non conſueuit: ſignatura etenim, & Papa non ſolent inducere priuationem beneficiorum ob periurium, niſi ſit iudiciale Stafil. in tract. de Grat. fol. 78. verſ. Tertio periurus, quem cum alijs probat Diaz in praxi canon. c. 86. quod etiam olim ſenſerat Archid. in c. iuramenti, 22. q. 5.

Illud vero notatu dignum eſt, quod & ſi in cauſa criminali cōtra ſe mota quis non puniatur de periurio, quando negat cum iuramento veritatem ſui criminis, Alex. in addit. ad Bart. in l. 1. C. de bon. eor. qui ſib. mort. apoſtilla ad Abb. in c. 1. de teſtib. cogen. cum alijs, quos citat iudic. inquiſit. in verb. periurium; Tamen quia peccat negãdo veritatem, vt dicit Abb. & Fely. in cap. cum P. de teſtib. cog. S. Thom. 2. 2. q. 69. Ideo ſi detegatur hoc periurium, licet ob hoc non puniri debeat, Tamen quia incurrit infamiam facti, eſt à promotione repellendus, tenetur enim prodere ſua delicta iudici interroganti, quando ex delicto de
3 quo interrogatur poteſt venire pęna ſpiritualis impeditiua ordinis, vel beneficij, Silu. in verb. confeſſio. 1. q. 1. imo ſi quis dixerit neminem teneri ſua iudici interroganti prodere delicta, non careret ſuſpicione hæreſis Priſcillianiſtarum contra quos Aug. de hæreſib. c. 70.

Propterea mea ſentẽtia eſt ita demũ periuria Reorum interrogatorũ impunita eſſe, ſcilicet pro primo periurio, & proceſſu, vel delicto, tantum ob quam rem mitius agendum eſt cũ eis: at quando iterum delinquunt, vel accuſantur, aut contra eos inquiritur, cum aſſueſcãt periurijs, propter ſpẽ impunitatis, vtilius puto impunitũ eſſe non debere tale periurium, videntur.n. criminoſi, & incorrigibiles, nam ſicut relapſi in hæreſim; quibus vita donata ſemel eſt, damnãtur ad mortem cap. accuſatus, de hæret. lib. 6. ita ſaltem extra ordinem iſti puniẽdi ſunt: quod autem prima vice quis excuſetur, & ſecunda vice pœna ſit ei irrogãda, probatur optimo text. in cap. deſertorem §. ſed plures ff. de re milit. & l. 3. ante fin. C. de Epiſcop. aud. ibi, remiſſionem veniæ crimina niſi ſemel commiſſa non habeant, vbi Bald. notat, qui geminauit delictum non debet ſperare veniã, cum

eum alijs locis,quos citat Tiraq;de pœn. remit. cauſ. 10. num.4.ꝙ & alio optimo probatur exemplo; Nam ſi quis metu cruciatus idolis coactus ſit ſacrificare, ꝓ prima vice poſt perfectam pœnitentiam, eſt ab irregularitate diſpenſandus : ꝙ ſi bis,vel tertio id ei contingerit,erit caſus penitus indiſpenſabilis,vt dicemus infra titulo prox.de apoſtat.habetur in Conc. Ancyr.cap. 8. arg.de ijs latius hoc libro tit.de relapſis,c. 27. Sunt igitur eiuſmodi rei peierantes puniendi ſaltem, vt diximus, extraordinaria pœna : plerumq; etenim hi ſic impuniti in proprijs,aſſueſcunt poſtea peierare in alienis delictis atteſtandis,ꝙ ſi nos illos non punimus, puniet eos tanto ſeuerius omnium Dominus, vt contigiſſe ſuo tempore narrat Greg. Turon.his verbis: Quidam q. plerumque in furtis, diuerſiſque ſceleribus cōmixtus peierare conſueuerat, cum aliquando à quibuſdam pro furto argueretur,ait, ibo ad Baſilicam Beati Martini, & ſacramētis me purgans innocens reddar; quo ingrediente elapſa ſecure de manu eius, ad hoſtium ruit graui cordis dolore percuſſus. Alius ſimili modo cū de incendijs domus vicini ſui argueretur, ait, vadam ad templum S. Martini,& fide data inſons redibo ab hoc crimine:cum igitur ad Eccleſiam veniſſet ille, qui ſacramenta dabat:conuerſus ad eum dixit ei; quantum vicinorum dictat aſſertio, non eris innocens ab hoc ſcelere; ſed tamen Deus, vbique eſt,& virtus eius ipſa eſt forinſecus, quæ habetur intrinſecus, tamen ſi ita te vana fiducia cœpit,quod Deus, vel ſancti eius periura non vlciſcantur, ecce templum ſanctū è contra iura verum:at ille eleuatis manibus,ait,Per omnipotentem Deum; & virtutem B.Martini antiſtitis eius iuro, quod hoc incendium non admiſi: datis itaq;ſacramentis, cum recederet, viſum eſt ei,quaſi ab igne circumdari,& ſtatim ruens in terram,clamare cœpit ſe vehementer exuri,& hæc dicens ſpiritū exhalauit:narrat Greg.præfatus lib. 8. 16. & in lib.in glo.conf.c.93.

Nec mihi placet illà ratio,quòd non deberet in tali periurio puniri vnquam quis in foro iudiciali, ſed ſufficeret,quod in foro conſcientiæ ſeuerius puniretur, & quod ſæpius parcendū ex verbis Domini; Non dico ſepties, ſed ſeptuagies ſepties.Mat.capit.18.Nam hic Matthæi locus bene procedit in foro conſcientiæ: at in foro iudiciali diſciplina etiam prima vice danda eſt, vt docet Auguſt. de verb. dom. ſecund. Mat. ſerm. 15.in fin. Peccaſti,ait,petis ignoſci tibi,ecce ignoui.iterum peccas, ignoui.peccas tertio, tertio ignoui, iam quarto ignoui;Nunquid ſeptuagies ſepties fatigaſti me;ſubdit ille hæc verba; ſi hac præſcriptione ſeueritas diſciplinæ dormiat, repreſſa diſciplina,ſæuit impunita nequitia; vnde patet aliqua puniendos eſſe diſciplina huiuſmodi periuros.

De Apoſtatis à fide.

CAP. XXXIIII.

1 *Apoſtata à fide eſt pluſquam hæreticus, ideo penitus irregularis.*
Apoſtata à monachatu ſolo,eſt irregularis.
Iulianus apoſtatarum Imperator,& Princeps.
Iudæus factus Chriſtianus, *ſi præuaricetur eſt penitus irregularis, etiam peracta pœnitentia.*
2 *Apoſtatans vi coactus,eſt irregularis.*
Helcheſitæ *hæretici ſunt dicentes non eſſe crimen negare Chriſtum ore,ſi corde cordat.*
Apoſtata laicus peracta pœnitentia diſpenſari poſſet, vt promoueatur, clericus vero nequaquam.
3 *Apoſtatans per vim bis, vel ter, irregularis eſt omnino indiſpenſabilis.*

Digitized by Google

Circuncidens ſe ipſum apoſtata, & irregularis eſt.
Meſopotamenus monachus ſe circumciderat.
Hæreticis in oratione communicans; deponitur etſi per vim etiam ſit irregularis.
Ordinato ab hæreticis per contemptum, nunquam conceditur diſpenſatio.
4 *Apoſtata dicitur clericus deponens habitum, & tonſuram, & ſit irregularis, præſertim habens beneficium.*
Ordo ſacer ſpecies eſt religionis.
5 *Matrimonium contrahens exiſtens in ſacris, apoſtata eſt, & irregularis, & ſuſpectus de hæreſi.*

APoſtata, qui lubens à fide retro
recedit, pluſquam hæreticus eſt,
imo penitus eſt infidelis, iccirco ab
1 ordinibus, etiam minimis arcetur: & à
communione Eccleſiæ, & omni irregularitate notatur: Silu. in verb. irregularitas quæſt. 5. Tabien. in verb. irregularitas 4. nu. 7. nam ſi apoſtaſia à ſolo Monachatu reddit irregularem, vt diximus quando de monachis agebamus, & eſt tex. in capit. vlt. de apoſt. & diſt. 50. cap. vlt. quanto magis ſi quis à tota fide apoſtatet, quemadmodum Iulianus Imperator cognomẽto Apoſtata, de quo Caſſiod. hiſt. tripart. lib. 6. cap. 2. & text. 11. q. 3. c. Iulianus. Et cum iſtis nemo alius quam Papa diſpenſare poteſt. Silu. d. q. 5. & Tabien. d. nu. 7. Innoc. in cap. 1. de apoſt. Propterea quiſquis hebræus, vel paganus ad fidem Chriſti conuertatur, poſtea vero ad vomitum reddeat, ideſt ad hebraiſmum, vel paganiſmum, propter eam præuaricationem apoſtata factus, promoueri non poſſet; nec promotus exercere: Conc. Toletan. IIII. cap. 63. habetur 2. q. 7. cap. non poteſt, vbi Hug. & Archidiac. pœnitentia etenim, quoad hoc nil ei prodeſſe poteſt, quia etiam ſi peragat quantumuis magnã, non deſinit eſſe irregularis, vt ipſi ibidem ſcribunt.

Quæ etiam vera ſunt in ijs, qui per
2 vim, aut metum apoſtatarunt, forſan ad
idololatrandũ, aut ſacrificandum idolis, aut dæmonibus; nam omnes ex eo ſolo redduntur irregulares, & deponuntur, canon. apoſt. 62. & Conc. Ancy. cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. & 8. diſt. 50. capit. presbyteros, alioqui ſi hos irregulares qs audeat negare, mihi videbitur ſubolere hæreſim Helcheſitarum, qui dicebant nullã contrahi culpam negando Chriſti fidem ſolo ore, ſi corde non negatur, contra quã Fabianus Papa Cõciliũ coegit LX. Epiſcoporum, & totidem presbyterorũ, vbi ea hęreſis damnata eſt; Platin. in Fabiano: ſicut etiam diſputando damnauit Gregor. Turon. hiſt. lib. 5. cap. 43. propterea iure efficiuntur iſti irregulares, ẽt ſi Deum, aut fidem negent ſolo ore, non corde: alioqui non erraſſet Petrus Apoſtolus, nec Marcellinus Papa I. nec eorũ ſeueriſſima pænitentia fuiſſet neceſſaria: Ideoque canon Apoſt. 61. iubet deponi clericum, qui per vim, vel metum Chriſti nomen, vel etiam clerici nomen abnegauerit, & nec poſt pœnitentiam reſtitui, niſi forte tanta eſſet pœnitẽtia, vt diſpẽſaretur, vt Petrus, & Marcellinus per diuinam diſpenſationem.

Debet vero durior eſſe diſpenſatio in iam promotis, quam in promouendis; nam laici poterunt poſt pœnitentiã condignam diſpenſari, vt ordinẽtur, & exerceant: at iam promoti rurſum ſuſceptos ordines exercere nõ permittuntur. dict. Conc. cap. 1. & 2. & d. cap. presbyteros, in princ. diſt. 50. quinimmo ex d. canon. Apoſt. 61. poſt pœnitentiam ſolam communionẽ recipere poſſunt inter laicos, vt ibi patet: rurſum poſſet tanta eſſe vis, & coactio, quam iuriſtæ dicunt præciſam, vt quis ſacrificaret, thurificaret, nõ ipſe, ſed per manum attractus, quo caſu non delinquit, & ideo non efficitur irregula-

gularis,debet tamē benedictionē accipere ab Epiſcopo ſuo d.c.3. Conc. Ancyr. & d c.presbyteros: ſed ſi vis illa,& coactio nō fuerit præciſa, ſed maluerit imolare,aut abnegare,quam mori, vel pati, tūc vſque adeo fiet irregularis, quod vt iam diximus, per ſolum Papam diſpenſari poſſit, ſi ſit ſacerdos; ſi vero diaconus,vel inferior,etiam Epiſcopus id po-
3 terit.d.cap.presbyteros,Silu.d. quęſt.5. Quod ſi bis,vel tertio,hæc ſcelera commiſerit quis,etiam per vim, quatuor annis in aſperâ manere debet pœnitentia, duobus aliis communicare, non tamen eius oblatio recipiatur, ſeptimo cōmunicabit, & oblatio eius recipietur ab Eccleſia.d.Concil.Ancyr.cap.8.ex quo loco poſſumus eliicere hanc concluſionē, quod quiſquis ſæpe abnegauit Chriſti fidē, vel ſacrificauit idolis per vim coactus: & ſolo ore non corde ſi ſæpius hoc ei contigit fieri, eum irregularem indiſpenſabilem,quoad ordines, tam ſuſcipiendos quam ſuſceptos exercendos, quod patet ex hoc, quod per ſeptennalem pœnitentiam aliud recuperare non poteſt, quam ſolam communionem; Ex quibus illud deciditur, quod ſi quis clericus, vel monachus,aut etiam laicus, circuncidere ſe ſe permiſſerit, apoſtata præſumeretur, etiam ſi aliunde non appareret eum abnegaſſe Chriſti fidem:eſſet enim iudaizare, quin putandus eſſet hæreticus Nazarenus,quorum eſt obligare velle adhuc ad obſeruantiam Circuncisionis. Epiphan. hæreſ. 26. Idemque erit ſi per ſe ſolum nemine perſuadente ſe ſe circunciderit putans ob eam rem aliquem fructum: aut gratiam accipere: exēplo eſt Meſopotamenus monachus, qui cum putaret ſe Abrahæ, & Moyſis gratiæ participem fieri per Circuncisionem,ſe ſe ipſum circunciderat, vt ſcribit Caſſia.lib. 1.collat. 2. cap. 8. Lippom. Tom. 8. hi igitur nunquam eſſent promouendi abſque Papæ diſpenſatione.

Hæc eadem procedenti in illis,qui inter hæreticos verſantes ipſorum orationibus communicarunt; nam ſi ſponte hoc fecerint,deponuntur, canon. apoſt. cap.ſexageſimo tertio: ſed ſi per vim, vel metum,eadem omnia dicenda ſunt, quæ diximus in iſtis abnegantibus, & apoſtatis, præſertim in eo, qui in contemptum ab hæreticis ſe ſe ordinari fecerit; nam eo caſu diſpenſari non conſueuit, & vix per ſolum Papam: Silue. d.q. 5. & eſt tex.in cap.conuenientibus, 1.q.7.propè fin.

Inter apoſtatas adnumerantur etiam hi clerici,qui in ſacris ſunt, ſi habitum,
4 & tonſuram, ac clericalem diſciplinam deponant,fiunt etenim irregulares,cum apoſtatæ ſint gloſ.in capit. penult. diſt. quinquageſima. Ordo enim ſacer eſt ſpecies religionis,ideo ſicut religioſi apoſtatant, non ſeruantes monachatum. d. c. vlt. diſt.quinquageſima, ita & clerici, quod probat Abb. in cap. Tua, de apoſtat. quem ſequitur Silu.in verb.apoſtaſia q.2.facit text.in cap.non obſeruetis. 26.q.7.

Quinimmo ſi clericus in minoribus, aut prima tonſura conſtitutus beneficiū poſſideat, & omnem diſciplinam, atque habitum Eccleſiaſticum deponat,retento beneficio, vere apoſtata eſt, & conſequenter irregularis: Silue.in verb.apoſtaſia quæſt.3.in fin.citat cap. Ioannes, de cler.coniug.arg.cap.vlt.diſt.30. ſicut ēt ſi quis conſtitutus in ſacris matrimonium cōtrahat efficitur irregularis,tex. & ibi not. Abb.in c.1. qui cler. vel vou. vbi hoc probat Card. Zabar. in poſtremis ſcriptis, dicit enim eum eſſe irregu-

Digitized by Google

larem, ea ratione quod ſit bigamus, & ideo eum egere diſpenſatione; & eundem eſſe irregularem dicit Silu. in verb. irregularitas: verſ. 16. & in verb. bigamus in principio: ſed & propterea ſit de fide ſuſpectus, vt alias diximus ſupra lib. 3. capit. decimo ſeptimo iudic. Inquiſi. in verb. matrimonium, & in verb. ſuſpicio.

De Falſarijs.

CAP. XXXV.

1 *Falſans litteras eſt irregularis ſiue ſint litteræ Papæ, ſiue delegati ſiue Regis, ſiue cuiuſque iudicis.*

2 *Falſans vnam litteram vel punctum in litteris Domini Papæ, eſt excommunicatus.*

Falſarius occultus poſt condignam pænitentiam poſſet promoueri.

3 *Bellerophontis litteras an licuiſſet falſare.*

Litteras Vriæ an licuiſſet falſare.

Henricus II. adoleſcens Bellerophontis litteras tulit, & falſatis illis Conradoſ factus eſt gener, & ſucceſſor.

Falſans litteras vt vitam alterius tueatur, non effugit crimen falſi.

4 *Marchio Marianianen. Bellerophontis litteras tulit, quibus falſatis omnia illi poſtea euenerunt.*

5 *Litteras familiares priuatorum aperiens, & aduerſarijs oſtendens, falſator eſt, ideo deponitur, ſi ſit clericus.*

CRimen falſantis litteras publicas aut quod libet aliud monumentum, tam immane eſt; vt degradatione ſit dignum in clerico cap. ad falſariorum, de crimin. falſ. ſiue etenim
1 ſint litteræ domini Papæ, ſiue delegati apoſtolici, ſiue quorumcumq. iudicum inferiorum, depoſitionis pœna infligitur: Abb. in cap. olim. not. 2. de Reſcrip. Sed & ſi ſint litteræ Regiæ infligitur degradatio cap. ad audientiam, de crim. falſ. Ideo iſta committentes delicta omnes fiunt irregulares, nec promoueri poſſunt ex Conc. Agathen. cap. 34. habetur diſt. 50. cap. ſi Epiſcopus: Habet autem locum hæc pœna ſiue falſatio ſit in integra clauſula addita, vel ſublata cap. Inter dilectos, de exceſſ. prælat. ſiue in immutatione vnius litteræ, vel puncti; nam hoc faciens in litteris Papalibus nõ habens officium Curiæ ſic faciendi ipſo facto excommunicationem incurrit in Cœna domini. tradit Hoſt. in Sum. de crim. falſ. §. porro, verſ. ſed hodie, probat Felin. in cap. 2. §. ſtyllus, de reſcrip. & Diaz in praxi Canon. cap. 108. Illud tamen annotandum eſt, quod ſi hic falſarius occultus fuerit poſt dignam pænitentiam promoueri non prohibebitur, cum non ſit effectus infamis, Innoc. in cap. niſi cum pridem, de renunt. quem ſequitur Specul. in tit. de diſpen. §. Iuxta. verſ. 5. quod hodie præcipue verum eſt, cum omnes occultæ irregularitates præter voluntarium homicidium per Epiſcopum diſpenſari poſſint ex Concil. Trid. ſeſſ. 44. cap. 6. de Reform.

Dubium eſſet ſi quis Bellerophontis, ſeu Vriæ litteras falſarit ad alterius, vel propriam vitam tuendam, cuiuſmodi referunt Annales de Germano quodã
3 clerico, qui Henrici vitam, ac fortunam hac falſatione tutatus eſt: cum etenim Henricus, qui ſecundus eius nominis fuit adoleſcentulus in Corradi Imperatoris odium incidiſſet, ferunt Corradũ ſtuduiſſe, vt occulta morte necaretur, atque ob eam rem litteras ſcripſiſſe, eique deferendas dediſſe, quibus mandabatur ipſum ſecreto occidi: Cumque apud clericum in ipſo itinere Henricus hoſpitaretur, per ſuſpicionem clerici cõſilio, & auxilio, litterarum argumentũ immu-

immutauit, primoq; abraſo ſcripſit aliud, ita vt per eas litteras ſic immutatas, ipſe Henricus factus ſit Conrado, & gener, & imperij ſucceſſor, vt narrāt Annales de antiquitatibus, & initijs regnorum fol. 129. Naucler. generat. 35. vbi conteſtes hiſtoricos recenſet. Modo quæritur num, hic ſacerdos fuerit irregularis; dico eum non euitare crimen falſi in regis litteris, & propterea non ſunt facienda mala, vt eueniant bona: alioqui liceret peierare, falſum teſtimonium dicere ad tuendam vitam alterius, quod omnino impium eſt, & ideo non effugit
4 irregularitatem: Minor forte eſſet culpa, ſi quis in tuenda propria vita huiuſmodi litteras deferens, eas immutarit, cuiuſmodi fertur de Marchione Melenianenſi, qui deferens has Beleerofontis litteras, quibus mandabatur eum necari, hoc ſuſpicans aperuit, atque argumentū litterarum ita immutauit, quaſi mandarent ipſum præfici cuidam Caſtro, & militibus: vnde illi arx & Caſtrum commiſſa ſunt per eas falſatas litteras, atque armata manu poſtea propugnauit; & ob eam rem habitus ſtrenuus miles, ſæpiſſime exercitibus præfect' eſt. Iſtius igitur culpa longe minor eſt in falſatione litterarum, ſed non effugit nomen, & crimen falſitatis, & ideo nulla ratione iſtæ falſationes excuſari poſſunt.

Ad hoc irregularitatis genus pertinet, ſi clericus priuatæ perſonæ litteras
5 aperiat, & aduerſarijs indicet, nam proditor eſt, & falſator, & ideo deponitur: Rom. conſ. 365. Incip. quæritur primo qua pœna, circa fin. Silu. in verb. falſarius. §. 1. ſed ſi non oſtenderit aduerſarijs, extra ordinem punitur, Diaz in praxi Canon. capit. 96. Iuditial. Inquiſ. in verb. litteræ.

De falſo Teſtimonio.

CAP. XXXVI.

1 *Falſi teſtimonij clericus Reus deponitur, & ſicut periurij Reus irregularis eſt.*
2 *Falſi damnatus per viam exceptionis, an dicatur irregularis.*
3 *Acta in vno iudicio per viam confeſſionis, faciunt fidem in alio magis plenario.*
Acta in vno iudicio per modum exceptionis, faciunt fidem in alio ad præparationem.
Falſum teſtimonium dicens extra iudicium ad liberationem alicuius peccat, ſed non tenetur falſi.

Capitale crimen eſt falſum adferre teſtimonium, ideo clericus ob id deponitur ex Conc. agathen. capit. 34. habetur diſt. 50. capit. ſi Epiſcopus;
1 quod etiam iure ciuili conſtitutum eſt C. de Epiſc. & cler. auth. presbyteri, & in corpore vnde ſumitur; nec diſtinguitur an cauſa ciuilis, ſit, an criminalis capit. quia iuxta §. presbyteri, diaconi. 5. quęſt. 6. vbi hoc expreſſim annotat Hug. & inde confirmatur, quod nunquam poteſt falſum teſtimonium ferri; quod non ſit mixtum periurio; vnde ſicut periurium tam in iudicio criminali, quam ciuili indiſtincte eadem pœna punitur, & irregularitatem inducit, vt hoc ipſo libro ſuperius diximus, ita & hoc caſu teſtimonij lati.

Et tametſi Præpoſ. in d. cap. ſi Epiſcopus diſtinguat teſtimoniū falſum in iudicio directim intentatū, ab eo quod p̄
2 batur per viā exceptionis; quia in iſto nō venit pœna depoſitionis; tamen eius ſententia in noſtro caſu nil obſtat: nam & ſi quis conuincatur per modum exceptionis de falſo teſtimonio, ex eo tamquam infamis de facto à teſtimonio, repellitur, vt ibi ipſe ſcribit, vnde quicqd excludit à teſtimonio propter infamiā, illud idem excludit ab ordinibus. Probatur

batur aperte in cap. infames, in fin. 6. q. 1. & capit. ſeq. Ideo quiſquis conuictus per modum exceptionis, ſi à teſtimonio repellitur, per hoc quoq; ab ordinibus eijcietur, non quia deponatur, ſed quia nec promoueri nec promotus exercere permittitur; Quinimmo exactis illis p modum exceptionis, poteſt præparari directum iudicium aduerſus eum vt puniatur; nam acta facta in vno iudicio, licet regulariter non faciant fidē in alio, quo ad deciſionem; Tamen faciunt fidem, quoad præparationem alterius iudicij, Alex. in l. 2. col. 5. concl. 6. C. de Edend. quem probat, & ſequitur Capicci. deciſ. 107. vnde ſi ex illis actis per modum exceptionis, poteſt directum præparari iudicium, ſequitur quod ex hoc fiat irregularis; nam accuſatione, & inquiſitione pendente quis eſt irregularis, etiam ſi poſtea abſoluatur, vt diximus quando de pendente inquiſitione agebamus; De
3 inde ſi hic fuiſſet conuictus in exceptione per ſuam confeſſionem, etiam fieret irregularis: quia facta in vno iudicio ſummario, licet regulariter non noceāt, in plenario tamen fallit in confeſſione, quia ipſa nocet etiam in iudicio plenario. Innoc. in cap. de ordin. cognit. Imol. in Clem. conſtitutionem, col. 5. de elect. Marſ. ſing. 257. incip. Nemo, & in ſing. 580. incip. Acta facta; vnde ex iſtis duabus rationibus poterit ſeruato iudicio deponi, & licet ante ſententiam ſecundi iudicij non poſſit dici infamis de iure, eſt tamen infamis de facto, quod ſufficit ad irregularitatem, vt probatum eſt ſuperioribus libris; Hæc vera ſunt in falſo teſtimonio iudiciali, alioqui ſi ad liberationem alterius, quis mēdacium dixerit extra iudicium licet, peccet tex. & glo. in c. ne quis arbitretur, 22. q. 2. non tamen erit irregularis, argum. d. glo.

De Fornicatoribus, & Concubinarijs.

CAP. XXXVII.

1 *Fornicator quantumuis occultus, celebrare non poteſt ante pœnitentiam.*
Fornicator notorius eſt ex confeſſione, vel qui iudicio eſt conuictus, vel euidentia facti, & hic vere eſt irregularis, & adminiſtrare non poteſt minores.
2 *Concubinarius occultus adminiſtrans, non fit irregularis, ſecus in notorio.*
3 *Miſſæ fornicatoris notorij nemo intereſſe debet.*
Sacerdotio indignus eſt, qui tranſit per lupanar.
Athenienſium ſacerdotes ſeorſum habitabant, ad tuendam caſtitatem.
Clericus frequentans domos puellarum deponitur.
4 *Mulierum familiaritas periculoſa, & ſæpe auſert dona Dei.*
M. Craſſus qua ratione ſuſpectus ſacrilegij.
5 *Epiſcopi, qui in perſecutione Ariana abſciſſis linguis loquebantur, mulierum conſortio hoc donum amiſerunt.*
Epiſcopus, vel monachus, domi Mulierem etiam non ſuſpectam, retinere non poteſt.
Caſtitati ſuæ nemo confidere debet, niſi miraculis confirmetur.
6 *Fornicator Chriſtianus cum muliere infideli, aut cum bellua fit irregularis.*
Boue & Aſino non eſt arandum.

FOrnicator quantumuis occultus mortale peccatum incurrit. 27. quæſt. 1. capit. nubendi, & 32. quæſt. 4. capit. meretrices; propterea ante pœnitentiam, & contritionem celebrare non poteſt, ſine graui ſacrilegio propter illud impedimentum canonicum, quod pendet ex peccato mortali, de quo ſuo loco diximus: propterea commendatur Diaconus quidam aulicus Henrici III. Imperatoris, qui maluit exilio mulctari, quam Diaconi officium ad altare exercere pollutus nocturna fornicatione: quamobrem quia contempto humano metu, diuinam præ oculis habuit maieſtatem, per Dei gratiam à fornicatione po-

poſtea libet extitit;& Epiſcopatu dign' eſt habitus,vt narrat Naucler. gen. 36. quãdo vero fornicator notorius eſt,forſan ex proprij oris confeſſione,aut conuictus in iudicio, aut tanta facti euidentia,vt nulla poſſit tergiuerſatione celari tunc vere irregularis eſt. c. ſacerdotes, diſt. 50. quæ res non ſolum procedit in ſacerdotibus, ſed etiam in eo,qui conſtitutus eſt in minoribus;nam in ſuſceptis ordinibus miniſtrare prohibetur,& conſequenter ad altiores aſcendere non poteſt:at ſi tales notorij fornicatores ante factam pœnitentiam adminiſtrauerint, fient denuo irregulares Papali diſpenſatione,vt ſcribit aperte Nau. in Manual. c.25.nu.77.& ita intelligitur Arch. diſt. 32.§.hæc de malis. Sil.in verb. clericus 2.q.8.verſ.quæritur ſecundo. Io.And.& Hoſt.in c.veſtra de cohab.cleric.& mul. & videtur tex. c. ſi qui ſunt diſt.81.& in c. præter.§. verum diſt.32.in fin. Sil. in verb.concubinarius,nu. 4. vbi hæc late probat, non ſolum in concubinario,ſed & in quolibet fornicatore notorio, poſt Abb.in cap.ſi celebret, de cler. excom. miniſt.

Et licet Gul.Duran. dixerit concubinarium adminiſtrantem in ſuo ordine non effici irregularem , vt ipſe ſcribit in Specul.in tit.de diſpenſ.§.iuxta. verſ. quod autẽ dixi de excommunicato ; Tamen poſſet intelligi, quando fornicator non poteſt dici notorius. exemplum eſt ſi concubina eſt pediſſequa matris , aut
2 ipſe eſt capellanus dominæ ſuæ, qua vtitur loco concubinæ; nam quia iſto prætextu excuſatur à notorio,cõſequẽs eſt, quod non fiat irregularis.Sil. d.verſ.quæritur ſecundo : at ſi ſit notorius, & ante pœnitentiam factam adminiſtret,erit irregularis à ſolo Papa diſpenſandus. Tabien.in verb.irregularitas 4.col. 2.verſ. ſi Tertio eſt ſuſpẽſus,ex ſententia Inno. & verſ.ſeptima. cõcluſio.arg.c.veſtra,de cohab. cleric. vbi Abb.& c. 2.de re iud. lib.6.& Nauar.loco ſupra citato, etiam ſi nulla præceſſerit monitio : Anto. & Abb.in c.Tua,de cohab. cleric. Tabien. d.verſ.ſeptima.Sil d.verſ.quæritur ſecundo: Nam cum nemo intereſſe debeat officio , & adminiſtrationi clerici notorij fornicatoris d.c.veſtra.& diſt.32.c. nullus. & S.Tho.4.q.15.ſequitur quod irregularis fiat, & ita eſt communis ſententia, ſecundum quam fuiſſe iudicatum in curia Delfinatus atteſtatur Guid. Pap. Deciſ. 558.pro qua ſententia comprobanda facit quod ex traditione apoſtolica, olim qui clericus in fornicationem incidiſſet a ſacra communione aliquot annis ſeparabatur. Io. Clim.grad.15. c. 1. quin & deponendum eum eſſe conſtitutum videtur per canones apoſtolorũ, vt habetur in c. presbyter. diſt. 82. Sed & Palladium cappadocem in vita duorum Macariorũ tradit ſacerdoti fornicatori ob celebrationem miſſarum tam ingẽti cancro caput emaculaſſe, vt pene moreretur:at vbi iuſſu Macarij Alexandrini iureiur.ſe ſe adſtrinxit,nõ vlterius celebraturum, ſanatus eſt : ſeſeq; deponens,quaſi laicus vixit.

Quam rem etiam ipſi ethnici obſeruauerant, Seneca etenim declam. cap. 1.Indignum , inquit,te ſacerdotio dicerẽ,ſi tranſires per lupanar,vt refert Speculum ſummorum Pontificum cap. 81. Nam & Athenienſes ſacerdotes ſeparatim a reliquo populo diſtinguebãtur;ne aliqua profana contagione eorum caſtitas pollueretur.Plato in Timęo , & Speculum d.c.81.

Nec ſolum hæc vera ſunt in iſtis fornicatoribus,ſed etiam in clericis, qui nimium frequentant domos puellarũ , vel

Digitized by Google

patronarum; nam propter rumores,ſuſpitiones,& diffamationes,quę inde oriri ſolent,deponuntur ab ordinibus ſuis, ob quam rem dici poterunt irregulares illo modo quo alij,qui deponuntur,diſt. 81.cap.clericus ſolus. Eſt enim mulierũ
4 conſuetudo maximè periculoſa famæ; nam ob hanc vnam cauſam M. Craſſus ſacrilegij ſuſpitionem incurrerat, quòd nimis,frequens ad virginem quandã Veſtalem accederet,empturus ab ea prædium ſibi commodum: vt ſcribit Pluth. lib.quam vtilit.ab inimic. Eſt aũt longè magis periculoſa animæ: ſæpe etenim Dona Dei amittuntur ob mulierum familiaritatem; nam in perſecutione Ariana, quæ in Africa à Vandalis facta eſt, cum pluribus Catholicis lingua exciſa fuiſſet, nihilominus diſertè omnes loquebantur,cum ingenti miraculo,& publice prædicabant,vt narrat Procopius;
5 at quia ipſorum quidam mulierum colloquijs ſe ſe commiſcuerat, hoc grande miraculum in illo ceſſauit,vt ſcribit Euagrius hiſt.Eccleſ.lib.4.cap. 14.& S.Gre. dialog.lib.3.cap.32.Hinc fit vt nec Epiſcopi poſſint intra familiam domi retinere mulierem, etiã non ſuſpectam, ob ſummum ſpecimen ſanctitatis, quod in illis requiritur C. de Epiſcop. & cleric. auth.Epiſcopo, & in auth.quom. oport. Epiſcop.§ hoc autem; verſ.neq;autem, quod ob eandem rationem procedit etiam in monachis,vt ibid.Salic. & glo.

Nec quiſquam ſibi blandiri debet, quòd ſe nouerit caſtum,quoniã hos fallit facilius dæmon, etiam ſi ſenuerint, vt patet in S.Andrea Epiſcopo Fundẽſi, qui fretus ſua, & mulieris caſtitate, cohabitando lapſus eſt; vt ſcribit Grego. dialog lib.3.cap.7.nec aliorum qui conſtantes fuerunt veſtigia imitãda ſunt, in frequentandis mulieribus: Nam etſi multi charitate feruentes mulierumdomos frequentarint ſine peccato, vt de Equitio ſcribit Greg.dialog.lib.1.c.4. qui infra ſepta monaſterij mulierum liberè ingrediebatur,& de Vitali monacho Alexãdrino ſcribit Marul.lib.3.qui meretricum noctes conducebat, & in proſtibulis noctes perſępe integras conſumpſit,abſque vlla contagione, vt illas conuerteret: Tamen illi pudicitiam miraculis confirmarunt; nam Equitio nocte viſum eſt ſibi ab Angelo virilia abſcindi, vnde ex eo tẽpore carnis motus in eo penitus defecerunt,teſte Greg. ibi, Et Vitali Deus caſtitatis ꝓbuit teſtimonium; nam cum quidem miles eum à proſtibulo exeuntem alapa percuſſiſſet, ſubito à dæmonibus vexari cępit; ſed & multæ meretrices ab eo conuerſæ peribentur,vt Marul.ibi,& Sabellic.lib.10.ſi quis igitur,his ſignis ſe munitum oſtenderit, nil penitus ei oberit hæc irregularitas.

Quòd autem diximus fornicationem non notoriam carere irregularitate, intelligendum eſt, de fornicante cũ muliere Chriſtiana ſoluta; ſed ſi Chriſtianus laicus, vel clericus fornicetur ſciens cũ muliere fideli hebræa, gentili, aut quomodolibet extra baptiſmum, poſſumus defendere ob eam copulam rectè repellendum eſſe, ne ordinetur, & ne ordinatus exerceat; primo quia hoc genus fornicationis inducit crimen capitale l. ne quis C. de Iude. Fely.in cap. in nonnullis, de Iudęis:Corn.cõſ.114.vol.1.Grill. in tract. de pęn. omniſ.coit. q. 12.vnde ſicut cætera capitalia crimina inducunt irregularitatem c. ſi Epiſcopus,aut preſbyter, diſt. 50.ita iſtud quoque: deinde ij incurrunt excommunicationem Cõc. Elibert.cap.78.& ſicut quilibet excommunicatus eſt Infamis cap.illi,cum ſeq.

6.q.

6.q.1.ideo non debent promoueri. Deinde alia ratione videtur eſſe irregularis hic fornicator, nam qui adhæret meretrici, fit vna caro cum illa 1. Corinth. c. 6. vnde ſicut carēs baptiſmate reiicitur ab omni ordine, Ita qui mixtus eſt carni carenti baptiſmate indignus eſſe debet; illa enim inhabilitas carnis mulieris redundat in virum ei commixtum, exēplo eius, qui trahit ad ſe bigamiam dum ducit viduam in vxorem, vnde fit irregularis etiam poſt peractam pœnitentiā, q̄a diuiſa caro videtur in plures: ergo multo magis diuiſa videtur caro huius fornicatoris cū infideli. vnde ſaltem Epiſcopi diſpenſatio requiri videretur, vt promoueri permittatur.

Qua ratione idem putauerim ſi quis fornicetur cum muliere Chriſtiana, quę ipſo ſciente cōmixta eſt infidelibus, hebræis, aut gentilibus; nam fornicator attrahit ad ſe eam commixtionē, & carnis diuiſionem baptiſmi, & non baptiſmi quam habet illa mulier. Idem quoque putarem in eo, qui cōmiſcetur belluis; nam cū tale crimen ſit vltimo ſupplicio dignum: Exod cap. 22. Leuit. cap. 20. iure inducit irregularitatem: præſertim conſiderata mixtura ſeminis, cum diuerſitate ſpecierum, quod comparari videtur ad naturam monſtri, & ideo ab altari reijciendus quiſquis eſt particeps huius ſceleris. Idem quoque puto in eo, qui fornicatus eſt ſcienter cum muliere, quæ admiſit belluas; eſt enim par ratio in fornicatore cum ipſa, quia trahit ab illa tam variam, & horrendam ſeminis commixtionem.

Sed & omnes prædicti caſus habent annexam infamiam, & turpitudinem, ideo recte inter irregulares adſcribūtur, etiam ſi notoria delicta nō ſint, ſed paucis nota: ſi vero ſint occultiſſima id pendebit ex conſilio confeſſarij, ad quē ſpectabit conſulere pęnitenti, ne ſe dignum putet altaris miniſterio; niſi poſt longā, & aſperrimam pœnitentiam; & nec tūc quidem niſi de conſilio, & arbitrio ſuperioris, qui cōſiderabit pœnitentis diſpoſitum animum, quem ſi perfectum non nouerit, eijciet ab altaris: alioqui ſi tales facile admittentur ad altaris miniſteriū agetur contra id quod iubetur ne liceat arare in Boue, & Aſino, & veſtem habere lana linoque contextam c. cum cauſam, de elect. Leuit. c. 19. & Deuteron. cap. 22. & contra id quod inhibetur, ne iumēta faciamus coire cum alterius generis animantibus, & contra illud ne agrum ſerere videamur diuerſo ſemine d.c.19. aut vineam ſerere altero ſemine contra d.c.22.

De Adulteris.

CAP. XXXVIII.

1 *Adulterij damnatus promoueri non poteſt.*
Adulter notorius irregularis eſt.
2 *Clericus adulter deponendus eſt.*
Clericus extra iudicium confitens ſe adulterum, ſuſpendi debet ab officio, & beneficio.
3 *Adulterium committitur cum meretrice coniugata.*
Adulterij etiam punitur, qui acceſſit ad ſolutam, credens eam coniugatam.
4 *Intentio, an factum ſit inſpiciendum in delictis.*
Adulter eſt irregularis, ex homicidio perpetrato in perſonam mulieris.
5 *Adulterium varijs modis punitum, vt hic.*
Adulterium abhorrent etiam bruta.

ADulterij conuictus, aut damnatus promoueri non poteſt; efficitur enim infamis tam de iure quam de facto: Abb. in capit. at ſi clerici, §. de adulterijs, col. 5. de iudic. tex. in cap. infames 6. quæſtio. 1. Vnde cum alijs infamibus excludi debet, à ſuſcipiendis

dis ordinibus; quinimmo, & ſi damnatus in iudicio non fuerit, ſi notorium ſit adulterium, eodem iure cenſetur; nam 4 irregularis eſt, ob infamiam c. illi. 6. q. 1. cum alijs crimininoſis ex capitali, & notorio crimine, diſt. 50. cap. ſi Epiſcopus aut presbyter: clerici vero iam promoti qui adulterij crimen commiſerint, ſiue
1 manifeſtum illud ſit ſiue occultum, deponendi ſunt, diſt. 50. cap. ſi quis diaconus, & diſt. 81. c. ſi quis clericus; differt tamen occultus adulter à manifeſto, ꝙ manifeſtus reſtitui non debet, occultus vero peracta condigna pœnitentia, reſtitui poteſt capit. ſacerdotes, diſt. 50. cum gloſ.

Præterea ſi clericus nec cōuictus, nec damnatus in iudicio fuerit, nec notoriū ſit adulterium, ſed ipſe extra iudicium hoc cōfiteatur, ſuſpendi debet ab officio & beneficio, de exceſſ. prælat. cap. quam ſit graue, Ray. in tit. de lapſis; & diſpēſ. verſ. Hoc tamen nota: Quinimmo ſi ex hac confeſſione ſit nata infamia facti cōtra eū, pro vero adultero puniri poteſt & deponi, & conſequenter erit irregularis: Rot. deciſ. 180. in nouiſ. in additione; facit ad hoc quod ſcribit Diaz in praxi canon. c. 111

Ad hæc adulter intelligitur clericus
3 ſi cum meretrice coierit cōiugata. Paul. Grillan. in tract. de pęn. omniſ. coit. col. 3. etiam ſi ignoraret cōiugatam, ſicut, ſi acceſſiſſet ad honeſte viuentem ignorās nuptam, vtroq; enim caſu adulterij puniretur, quia in iſtis malefactis nil excuſat ignorantia; E contrario etiam ſi ad mulierem acceſſerit putans eam coniugatam, cum non eſſet, adulterij quoque punitur, vt ſcribit Io. de Anan. in cap. in nonnullis, col. fin. de Iudæ. quod approbat Diaz in praxi canon. c. 79. nec valet ratio, quod in iſtis delictis magis debet damnari quod fit, quam quod intēditur, vt dicebat Io. de Lignano, vt refert Sil. in verb. excōmunicatio 6. col. 7. verſ. ſecundo quando; quia illud procedit, vt quis incurrat excommunicationem, quia tunc non intentio, ſed factum inſpicitur; at in alijs pœnis quæ conſiderantur reſpectu ad grauitatē culpæ, vel malitię, inſpicitur intentio, pro qua re videtur. gl. in c. ſi vero, de ſent. excom.

Quinimmo adulter poſſet incidere in irregularitatē ex alieno homicidio; vnde & ſi occultiſſimus ſit adulter, & quantumuis pœnitens adhuc tamen eſſet irregularis, vtputa ſi maritus, pater, vel quilibet conſanguineus mulierē ob ſuſpicionem eius adulterij interfecerit; nam hic operam dando rei illicitæ incidit in culpam eius homicidij, quod declaratum fuit per Fel. Rec. Pium V. in vltima ſignatura menſis Septēb. 1571. ſed de hoc latius dicemus quādo de homicidio agendum erit. Dubius ille caſus eſt, ſi maritus ſe ipſum zelotypia ductus occiderit, forſan q̃a exhorret adulteri potentiam, in quem vlciſci non audet, nunquid clericus vel laicus adulter ſit ex huiuſmodi homicidio irregularis? & ſane eadem eſt ratio, propterea quod mortuus in tanta ignominia noluit viuere, in quam deſperationem conjecit illū adulter exemplo huic rei eſt Chriſtophorus Bomgartnerus Baſileę ciuis, qui occiſa vxore adulterii ſuſpecta, ſe ſe ſpōte ex alto præcipitauit ob huiuſmodi deſperationem, vt refert Surius in cōmen. ſub Anno Domini 1528. Nam ob id adulter eſſet irregularis, etiam ſi vxorē non occidiſſet, ſed ſe ipſum tantum.

Vnde concluditur omnia iura clamare contra adulteros; nullum enim fere genus hominum fuit quod non ſeuere in adulteros animaduerterit, præter Indos

Digitized by Google

dos Garamantides, quorum concubitus promiſcui ſunt: lege etenim Hebræorũ vltimo ſupplicio, & lapidibus obruebãtur; Leuit. c. 20. & Euang. Ioan. c. 8. lege quoque Romanorum capitis pœna primũ irrogata eſt ab Auguſto C. ad l. Iul. de adult. & ff. eo. tit. Apud Aegyptios mulier adulterij damnata naſo mutilabatur; Apud Arabes minus delictũ fuit matre couti, quam adulterari: huic. n. vltimum ſupplicium imminebat; Germani adulteram nudam abſciſſis crinibus domo expellebãt publicè per vicos eam verberantes: Lepræi populi adulteros vinctos toto triduo per vicos circũducebant, omni genere conuitij eos diffamãtes; Mulieres vero in foro ſtare cogebantur diebus vndecim, tectę vna ſola pellucida veſte, qua carnes inferne ſpectari poſſent: Laciadæ, ſeu Placiadæ populi attici raphanos in adulterarum pudenda immittebãt: Apud Gortinã adulter adducebat̃ ad ſubſellia magiſtratuũ coronabatur lana in opprobriũ effeminatæ, & mollis naturæ perpetuo ignominioſus, nullumq; ad Reip. magiſtratum admittendus; Solonis quoq; lege deprehenſum adulterum impune occidi poſſe cautum eſt, quod & legibus ciuilibus continetur: Zaleuci lege ſtatutum eſt Locris vtrumq; adulterum oculis priuari, quam legem cum filius violaſſet; alterũ ſibi, alterum filio occultũ eruit; ſed q̃d ꝑ ſequor humanas leges? Bruta ipſa fedũ putant adulterium; leo etenim ſi pardi coitum ſenſerit, in Leæna ſupplicium de ea ſumit vſq; ad necem: propterea Leæna fetorẽ in flumine abluit, aut adultero comite procul fugit. Plin. lib. 8. c. 16. De ijs plura Rauiſ. in Epith. de adult. ſic ex ijs diſce quantum degenerauit humanũ genus, in quo adulterij facinus propemodum inter crimina non habetur.

De Inceſtuoſis.

CAP. XXXIX.

1 *Inceſtum committens infamis eſt, & deponitur.*
Inceſtus committitur, etiam ob affinitatem contractam ex copula fornicaria, quibuſdam gradibus.

2 *Inceſtus committitur cum commatre ex baptiſmo, vel confirmatione.*
Inceſtus committitur cum filia leuata de baptiſmo.

3 *Diſpenſatio nunquam conceditur ſuper cognatione ſpirituali.*
Inceſtus committitur cum ea, cuius peccata in confeſſione audita ſunt.

4 *Filia dicitur mulier; quæ eſt de parrochia clerici.*

QVisquis conſanguineis, cognatis, aut affinibus infra quartum gradum commiſcetur, committit inceſtum, ob quod crimen, quia capitale eſt, efficitur infamis, Ideoq; promoueri non poteſt, & promotus deponitur Abb. in cap. at ſi clerici, col. 12. de iudic. Diaz in praxi canon. 78. inter hos affines etiam adnumerantur ij qui affines ſunt ex fornicaria copula; iure enim canonico, & Theolog. ẽt ſola fornicatio affinitatem inducit, cap. nec eam, 35. q. 3. olim quidem etiam vſque ad quartum gradum c. non debet, de conſang. & affin. ſed ex Conc. Triden. huiuſmodi affinitas ex fornicatione cõtracta protẽditur ſolum ad primum, & ſecundum gradum; ſeſſ. 24. cap. 4. de reform. matr.

Clericus igitur, qui in hoc genus inceſtus inciderit, perinde deponitur, atq; vera affinitate, vt cõcludit atteſtando de communi ſententia, Dec. conſ. 158. vol. 1. refert, ac probat Diaz d. cap. 78.

Inceſtuoſus præterea eſt, qui comma-
2 tri ex baptiſmo, vel chriſmate cõmiſcetur, vt videtur tenere Feli. in d. cap. at ſi clerici, col. vlt. refert Diaz. cap. 76. in fin. & vi-

& videtur idem ſentire Abb. in c.vlt.de purg. canon. Ad hoc quoque ſpectat ſi quis cum ea cômiſceatur, quam de fonte leuauit: nam cum inde ſit orta cognatio ſpiritualis, tanto grauior pœna infligenda eſt, quâto maior eſt ſpiritualis cognatio carnali, Abb. in d. c.vlt. de purg. canon. nunquam enim Eccleſia conſue-
5 uit diſpenſare in conſanguinitate ſpirituali; vt ibi Abb. dicit.

Ideo hoc genus hominum inceſtuoſorum; nec promoueri, nec exercere permitti debet; quinimmo deponitur, cap. ſi quis ſacerdos, & cap. non debet, 30. q. 1. quod etiam verum eſt in ea, quam leuauit de ſacramento confirmationis; nã in vtroque iſtorum ſacramentorum ea, quæ leuata eſt efficitur filia, cap. 1. §. vlt. de cognat. ſpir. in 6. Diaz. in d. c. 76. Quinimmo idem eſt in ea, quæ facta eſt filia clerici ex peccatorum confeſſione: nam eadem pœna incurritur: cap. omnes. 30. q. 1. & d. c. non debet, & alios locos citat Diaz d. cap. 76. filiam quoque accipere
4 debemus eam, quæ de parochia clerici exiſtit, Dec. in d. cap. at ſi clerici, col. 21. verſ. ſecundo limitatur, citat Abb. in d. cap. vlt. de purg. canon.

De ſtupro.

C A P. XL.

1 *Stuprans virginem, ſiue per vim, ſiue per ſeductionem, ſiue prouoc 1tus, ſemper eſt deponendus, & infamis.*

2 *Stuprans virginem interueniente pactione cum parentibus, non excuſatur.*

VIrginum defloratio (quod dicitur ſtuprum) 36 quæſt. 1. cap. ſex illa, tam graue crimen iudicatur, vt quiſquis de eo conuictus, aut dannatus eſt, red-
1 datur infamis, & tanquam ex capitali crimine, promoueri non poteſt; quin & ſi promotus, ſit deponitur. Abb. in capit. at ſi clerici, col. 12. de iudit. Abb. in cap. 2. de adult. & ita eſt communis ſententia, de qua atteſtatur Paul. Grill. in tract. de pæn. omniſ. coit. §. 7. videndum; qua in re quoad irregularitatem, & depoſitionẽ hęc tria pari paſſu ambulant per vim ſtuprare, per ſeductionem, & per virginis voluntarium motum, licet quoad alias pœnas longe hæc inter ſe differant: Diaz praxi canon. c. 77. Et eſt ratio quare virginis conſenſus non excuſet clericum ſtuprum committentem, quia conſenſus ſocij delicti non excuſat à delicto; nam vterque in iuditio punietur; quinimmo nec pactio-
2 ne excuſabitur, ſi de ſtupro commitendo cum parentibus conuenerit; omnes enim tanto magis plectuntur, quaſi ob lænocinium; Diaz. d. cap. 77.

De Lænonibus.

C A P. XLI.

1 *Lænones à ciuitatibus expellendi.*
Lænones ſunt infames, & irregulares.
Lænocinium eſt multiplex.

2 *Vxorem adulteram tenens, ſtultus, et inſipiens eſt.*
Paulus cognomento ſimplex noluit vxori adulteranti reconciliari.
Cyppius impijſſimus læno vxorem proprium exponens.
Clericus eſſe non poteſt, cuius vxor adulterium commiſit, etiam ipſo ignorante

3 *Vxorem vt adulteratam retinens, eſt irregularis.*
Adulterium vxoris ſæpe imputatur ignauiæ viri
Clerici vxor ſi adulterium fecerit, facit Clericum irregularem, etiam id ignorantem.

4 *Clerici poſſunt vxores in compedibus tenere, quod non licet laicis.*
Cathalonienſes puniunt maritum ob adulterium vxoris, etiam ſi ignorarit.

5 *Negligentia in adulterio vxoris, inducit irregularitatem.*

6 *Vxo-*

6 *Vxorem permittere amicis familiariter loqui, ſtulti hominis eſt.*
Candaules Saudiorum Rex à Oige iuſſu vxoris interfectus.
7 *Adulteria virorum non infamant vxores.*
8 *Lena non eſt vxor mariti adulteranti, & ideo mortuo viro poſſet eſſe prælata.*

VRrbium perniciem lænones eſſe quis dubitet? propterea ciuitatibus expellendos lex ſtatuit auth. de
1 lænon. §. ſancimus igitur; refert Specul. in cap. vſuraurum, in gloſ. expellant, de vſur. lib. 6. eorum enim arte in honeſtis domibus lupanaria exercentur. ff. de petit. hęred. l. ancillarum, Specul. in eod. cap. in glo. in verb. conductas; & in ſumma ſunt peiores diabolo. Io. Neuiz. in ſilua nupt. num. 41. Foler. in praxi in verb. ſuffocauit vxorem, §. licet, nu. 41. & multorum homicidiorum cauſa ſunt, tum inter corriuales, tum etiã quod ſæpe numero mulieres ab ipſis ſeductæ à propinquis occiduntur, vnde ex culpabili homicidio irregulares fiunt, ex ijs, quæ dicturi ſumus infra tit. de homic. §. ex culpa; & ipſa communione etiam in articulo mortis priuantur. Conc. Eliber. cap. 12.

Quia igitur hoc genus hominum infame eſt, ab ordinibus quibuſcumq; excluditur, glo. in cap. ſi cuius, diſt. 34. per tex. in cap. ſicut. 32. q. 1.

Sciendum autem eſt multiplex lænocinium iniurie reperiri; Primum de quo ſcribit Archid. in c. apud §. crimen, 32. q. 1. Læno eſt, qui eſt præpoſitus meretricum, & seductor, qui miſerarum mentium blanditor eſt, dictus quaſi quod læniendo ſeducat, ita ille, quem probat Alberic. in verb. lęno: At glo. in d. §. crimẽ, dicit lænonem eſſe, qui quæſtualia mancipia habet, & hoc non minus eſt, quam proprio corpore quæſtum facere. ff. de rit. nupt. l. 1. §. lænocinium: læno etiam eſt, qui ſcienter ducit adulterij damnatam, vel reconciliat ſibi adulteram. C. de adult. l. caſtitati: quin dicit Aug. lib. Retract. 1. c. 19. ſub fin. ex lib. prouerb. 18.
2 Qui tenet adulteram ſtultus, & inſipiens eſt; Ideo Paulus cognomento ſimplex deprehenſis adultero & vxore in crimine, maluit impunitatem concedere, & clauſtrum ſubire, quam vxori reconciliare, aut cohabitare, eaq; occaſione factus eſt Magni Antonij diſcipulus; multiſq; miraculis claruit. Marul. lib. 5. Andr. Eborens. tit. de patientia. Eſt autẽ omnium lænonum nefandiſſimus, qui vxorem adulterio exponit. mercede conductus, cuiuſmodi infamiſſimus olim Cippius Lenocinij damnatus, quod eodem lecto cum adulteris profundum dormiret, vt refert Rauiſ. tex. in Epith. in verb. Læno: Hinc illa legum ſeueritas, qua quiſquis deprehenſam in adulerio vxorem retineat, lænocinij puniatur, quaſi & ipſe pretio corruptus putetur. C. ad l. Iul. de adult. l. crimen. habetur 32. q. 1. cap. apud. §. crimen.

Qua propter Neocæſarienſi. Conc. c. 8. clericus fieri nõ permittitur ille, cuius vxor adulterium cõmiſerit, habetur diſt. 34. cap. ſi cuius; quam rem extendere licet; etiam ſi vxor vim paſſa ſit; nam & ſi ob id læno vir non putetur tamen corru-
3 ptam agnoſcens ex capite bigamię ab ordinibus dejjceret, vt ſuo loco diximus; Sed ſi ſine vi vxor alduterata ſit, ſemper vir notatur, aut conſenſus, aut ignauiæ; cum etenim vir ſit caput mulieris, eamque ad omne malum flexibilem debeat totis viribus cuſtodire, imputandum eſt ei adulterium, maxime ſi vir occaſionẽ præbeat, ob nimiam forſan nuptialis copulę continentiam; qua ratione ſi clericus vxoratus ſit, eius autem vxor adulte rium:

Digitized by Google

rium commiſerit, aperte ob id efficitur irregularis vt tradidit Stephanus Troches clemẽtinarum antiquus interpres in Monte peſſulano, ſub anno Domini, 1356. ſcripſit enim in Cle. cum ex eo, de ſent.excom.clericum ignorantẽ adulterium vxoris irregularem eſſe, per d.c. ſi cuius; propterea permiſſum eſt clericis, vt vxores compedibus mancipent, & priuato carcere detineant, ex Concil.

4 Toletan.II.cap.7.habetur 33.q.2.c.placuit,cum tamen id laicis non liceret, vt ibid.glo.annotat; ignorare etenim vxoris adulterium non eſt ſine culpa: Nam Cathalonienſium lege antiqua ſancitum erat, vt etiam vir ignorans adulterium vxoris ſolidos quadraginta fiſco errogaret:Pariſiis quoque vir, quo ignorante vxor adulterata erat, publice puniebaẽ: Nam iubebatur inſedere ſuper Aſinum verſa facie ad poſteriora,& caudam eius vxor vero pedeſtris Aſinum fune trahebat præcone aclamante, qui ſic facit, ſic accipiet: hæc refert idem Steph. eo loco in glo.in verb.cõtinentes, & narrat etiã Zabar.in cap.cum ex eo, de ſent. excom. & Foller.in d.§.licet,nu.7.

5 Qua ratione,& ob infamiam recte cõcluditur, ex ſola negligẽtia in adulterio vxoris, maritum fieri irregularẽ ex ſententia eiuſdem Stephani ibi: vnde iure merito damnandi ſunt viri, qui amicos proprios permittunt nimis familiariter
6 cum vxoribus conuerſari:unde etenim quandoque dignas pœnas luunt, cuiuſmodi exemplum eſt apud Herodotũ lib. primo de Candaule Sardiorum Rege, qui nimium pdicarat vxoris pulchritudinem Gigæ familiari ſuo ita vt etiam ei nudam clam conſpiciendam expoſuerit:quæ res cum vxori cognita eſſet, ipſi Regi mortem attulit per inſidias eiuſdẽ vxoris,& Giges ab ea in virum acceptus eſt,& Regno potius.

Eſt vero in hac materia illud nõ prætermittendum,quod tametſi vxorũ adulteria viros infament,& lenocinij notam
7 inurant,ſi eas retinuerit:tamen non ita eſt econuerſo virorum etenim adulteria vxores nequaquam lænocinij notant, ſi viros admiſerint ad coniugij vſum; expreſſim 32.q.2. cap. apud.§.hoc in mulieribus:non enim hoc caſu poteſt lænadici,Archid.d. cap. apud §.crimen: propterea non oberit ei, quin poſtea defuncto viro,ſi ingrediatur monaſterium poſſit fungi prelatura, qua alias ſi eſſet infamis,fungi non poſſet,vt dixi quando de Monialibus agendum fuit.

De Raptoribus mulierum.

CAP. XLII.

1 *Raptor mulierum eſt irregularis.*
Raptores infames ſunt, & omnium bonorum incapaces.
2 *Raptori conſentiens irregularis eſt, ſicut & fautor,& auxilium præſtans.*

Raptus grauiſſimum crimen eſt, & omnibus legibus ſeuere punitum quaſi capitale delictum: propterea
1 irregularitate notatur Raptor pluribus rationibus; prima quia publica pœnitentia punitur.cap. raptor 27. quæſt. 2. vnde ſicuti cæteri publice pœnitentes redditur irregularis,vt alias diximus de publicis pænitentibus; ſecunda quia raptores infames ſunt cap. conſanguineorum 3.q. 4. & q. 5. capit. conſtituimus; preſertimq; omnium dignitatum incapaces ſunt, vnde cum ordines ſint honores,& dignitates,vt not Abb. in capit. 1. de oblig. ad ratiocin. ideo reiiciuntur: Præterea cuiuſcumque raptoris oblatio ab Eccleſia reſpuitur,vnde cum promoueri,

Digitized by Google

ueri,& Deo dicari ſit ſeipſum offerre,cõ ſequens eſt vt Raptores ſiue rerum, ſiue perſonarum, præſertim Eccleſiaſticarũ, vel ſanctimonialiũ, nec promoueri poſſint; ſicut nec quçuis eorum oblatio recipitur,vt conſtat ex Greg.dialog.lib.3. cap. 26.

Siue igitur laicus, ſiue clericus raptũ committat, incidit in irregularitatem; nam clericus proprio gradu deijcitur, quod ſignificat depoſitionem, ex Conc. Calced. cap.26.habetur 36.q.2. c. eos: quo loco nõ ſolus raptor clericus deponitur,ſed etiam quiſquis raptori conſenſerit; & hæc eadẽ confirmantur ex Cõc. Trident.ſeſſ.24.cap. 6. de reform.matr. vbi non ſoli raptores, ſed auxilium, ac fauorem prçſtantes ipſo iure excommunicati,infames, & omniũ dignitatum incapaces,ſi laici ſint,ſi clerici depoſiti eſſe declarantur.

De Sodomitis.

CAP. XLIII.

1 *Sodomia omnium criminum nefandiſſima, depoſitionem dignum reddit clericum, & irregularem.*

Cenſuræ Eccleſiaſticæ non habent locum in delictis attentatis ſed in conſummatis.

2 *Sodomiam attentare idem eſt, quod actu peccare, quoad irregularitatem.*

3 *Delicta atrociſſima ita puniuntur attentata, vt conſummata.*

NEfandũ hoc delicti genus omnium criminum grauiſſimum eſt, vt ſcripſit Auguſtin. lib. de adult. coniug. habetur 32. q. 7. cap. adulterij: omnia etenim mala ob hoc præcipuè ſuper hominum genus deſcendunt, vt dicit Archid. in cap. infames 2. q. 7. & expreſſim habetur auth. vt non luxur. cont. natur. §. quoniam. Tanto igitur magis reddit irregularem quanto ſuperat cætera alia crimina capitalia, ea ſcilicet ratione, quod reddit infamem, & vltimo dignum ſupplicio. C. ad l. Iul. de adul. l. cum vir. nubit, & Clericum depoſitione dignum efficit. c. clerici, de exceſſ.prælat.expreſſim eum eſſe irregularem ſcribit Archid. in d. c. infames, & Specul.in tit.de diſpenſ.§.Iuxta. verſ. octauo.

In quo numero non ſolum habentur, qui deliquerunt actuali peccato, verum etiam qui id ſcelus perpetrare conati ſunt; nam licet cenſuræ Eccleſiaſticæ non habeant locum niſi in de-
2 lictis conſumatis. Felyn. in tract. de conatu: tamen attentantes, & conantes notantur eadem infamia, ſicut & alij qui conſenſerint, aut perſuaſerint, aut domum commodauerint; in iſtis enim atrociſſimis delictis conatus punitur
3 æque, ac verus effectus, & conſummatum delictum, Bald. in l. ſi fugitiui C. de ſeru. fug. Felyn. in dict. tract. de conatu Fallen. V. maxime in attentatione pudicitiæ, in qua iſta ſpecialitas habet locum, idem Bald. ibi & in l. qui autem operas. ff. de infamia. Matt. de Afflict. in Deciſ, ducenteſima ſeptuageſima ſexta; Et in ſpecie de iure ciuili pœna eſt deportatio l. prim a. ff. de extraordin.crimin.quæ deportatio iure canonico comparatur priuationi ordinum, & ſeparationi ab alijs Eccleſiaſticis perſonis.

Propterea clerici hoc crimen exercẽtes ipſo iure priuati, & depoſiti ſunt,& tradendi brachio ſeculari ex Bulla fel. rec. Pij Papæ V. ſub III. Cal. Septemb. 1568. quibus verbis Nauar. de irregul. c.27. titulo de irregularitate ex notorio colligit eos tantum has pęnas depoſitionis,

nis,& brachij ſæcularis incurrere,q. hoc infandiſſimum ſcelus exercuerint:ita ille num.249. ponderando verbum exercuerint,quod iterationes criminis ſignificat.

Vnde recte concludi poteſt iudicem legitimæ iudicare irregularem eum,qui ſodomiticum peccatum cõmittere attẽtauerit, quod expreſſe iudicauit S. Auguſtinus Epiſt.137.verſ. cum enim iſta me cauſa retulit Lippom. Tom. 2. in vita ſancti Fælicis.

Quinimmò poſſumus addere, quod ſi quis hoc crimine fœdatus fuerit ante baptiſmum,notoria infamia; licet omnem irregularitatem baptiſmus eluiſſet, tamen ipſum non eſſe promouendũ cenſere poſſumus, propter illam memoriã in mentibus hominum circa tantam cõmiſſam turpitudinem;& ex ijs quæ narrat Sozomen.hiſt.lib.4.c.23.col.2.

De Muliebria paſſis.

CAP. XLIIII.

1 *Muliebria paſſus irregularis eſt.*

2 *Muliebria paſſus, etiam per vim prædonum eſt irregularis,ſi hoc ſciatur.*

3 *Mulier per vim adulterata reddit irregularem virum ſuum.*

Muliebria pati aliquis dicitur etiam cum belluis.

EAdem quoque criminis ratione muliebria paſſus damnatur, propterea, & ordinari prohibetur, & ſuſceptos ordines exercere, quia idem
1 infamis efficitur; nam & lege ciuili in iudicio poſtulare non permittitur l. 1. ff. de poſtul. & iure canonico cõfirmatur cap.infames 3.q.7.imo quicquid de ſodomita dicitur, idem de iſto dicendũ eſt, propter participationem delicti; & quanquam iure cautum ſit,quod ſi quis vim paſſus muliebria ſit impetu hoſtiũ vel prædonum, quia renituerit, non imputari ei debere hoc crimẽ,tex. & Arch. in d.c.infames,arg.text.in l.vim paſſam ff.de adult.& 32.q.5. cap. Illæ. Tamen hanc excuſationem ad hoc tãtum intelligo,ne de iure infames efficiãtur, ne ve in iudicio puniantur,ſicut in dictis legibus mulieres vim paſſæ excuſantur; at quo ad ordines, à quibus ſola infamia
2 facti excludit,ſi notoria res ſit,hunc muliebria paſſum eſſe, etiam ſi per vim,nõ patiar eum ad ordines promoueri, ob ſcandalum; nam illo conſpecto refricatur in populo tantæ turpitudinis memoria.

Eum igitur nõ decet admittere ad ordines exercẽdos eo loco vbi de ea re diffamat' eſt,ſicut mulier vim paſſa, & corrupta non facile coronatur, aut cõſecratur d.c.ille, & præterea mulier vim paſſa, & corrupta inducit bigamiam in viro proprio eam cognoſcente,quia factũ inſpicimus in irregularitate, & non voluntatem d.cap.Illę,& 15.q.1. c. ſi quis non iratus; alibi vero vbi ceſſat infamia facti,certe muliebria paſſum per vim nil prohibet promoueri, & exercere poſſe: Hanc infamiã tantopere abhorruit Origenes, vt maluerit idololatrare, quam hanc pati infamiam; vt narrat Suidas.

Muliebria paſſum etiam dicemus eũ qui belluis ſe ſe ſubiecerit, ſicut tẽpore Leonis X. contigit Monteſaliſco: nam eò loci repertus eſt muliebria patiẽs canibus agentibus, ob quam cauſam tam canes, quam ipſe publice combuſti ſunt tradit Borgas, qui fuerat ipſius cauſę iudex.De diſpenſ.part.6.num.28.

De

De Simoniacis.

CAP. XLV.

1 *Simonia dicitur hæreſis, ſed non proprie.*
Simonia in ordine, aut beneficio, impedit promouendum, & promotum etiam poſt pœnitentiam.
2 *Simoniacus ipſo iure incurrit excommunicationem, ideo nouam in adminiſtrando incurrit irregularitatem.*
Simonia conſanguineorum præiudicat ignoranti beneficiato vel ordinato.
3 *Simonia committitur, etiam in auferendis obſtaculis, vt in electionibus vel concurſibus.*
Simonia eſt ſi quis deſerat accuſationem aduerſus Epiſcopum, vt ab illo promoueatur.
4 *Simonia non eſt in ſolutione pecuniæ, ad redimendam vexationem.*
Simoniam non committit ſeruus, qui ſe redimit, vt ordinari poſſit.
5 *Maritus, ſi precibus inducat vxorem ad conſentiendum ſibi volenti monachari, non incurrit ſimoniam.*
Matrimonium poteſt ſub pecunia contrahi ſine ſimonia.
Confidentia in beneficiis, qua pœna puniatur.
Confidentiæ multi caſus adnumerantur.

SImoniæ crimen proxime accedit ad hæreſim, quinimmo hæreſis dicitur 7. quæſtio. prima capit. præſentium: Iacobat. de Concil. lib. 4. artic. 4. tit. de ſimoniaco; text. & glo. in capit. quicumque 1. quæſtio. 1. appellaturq; hæreſis Neophytorum, vt ſcribit Martinus ordinis prædicatorum in Margarita decreti, in verb. Neophytus: Non tamẽ propriè hæreſis dici poteſt, ſed ſimilitudinarie S. Tho. 4. diſt. 25. artic. 2. Quiſquis igitur ſiue in ipſo ordine ſiue in beneficio hoc crimen commiſerit, amittit executionẽ ſui ordinis; S. Tho. d. artic. 2. & conſequenter promoueri non poteſt, cum ſit irregularis, de ſimon. cap. ſi quis & 1. q. 1. c. Statuimus decretum, Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. Item ſimoniacus, & nec quidem poſt pœnitentiam exequi poteſt, Specul. d. §. Iuxta. verſ. ſecundo in ſimonia, citat. text. in c. Tanta de ſimon. & 1. q. 1. c. erga; eſt enim quilibet ſimoniacus infamis, & Reus læſæ maieſtatis, ideo maioribus pœnis vltra irregularitatẽ puniendus C. de epiſc. & cleric. l. ſi quemquam; quiſquis. n. ſimoniæ crimẽ auſus ſit committere præſertim in ordine, facile creditur omnia facinora perpetraturus, vt ſcribit Pallad. Epiſcopus Helenopolitan. in vita Io. Chryſoſtomi, habetur apud Lippom. in vitis ſanctorum tom. 2. in vita d. Ioan. Chryſoſtomi num. 39.

Et quia duo ſunt qui delinquunt in huiuſmodi crimine, vterque efficitur irregularis: promouens etenim, & promotus ſacerdotio carere dicuntur c. ſi tranſitus, diſt. 79. Nec ſolum qui promotus eſt ſimoniace, priuatur executione eius ordinis, quem ſic ſuſcepit, verum etiam cuiuſcunq; alterius rite ſuſcepti: Innoc. in cap. per tuas, & in c. tanta, de Simon. Archid. in cap. ordinationes, 1. q. 1. Diaz in praxi canon. cap. 81. quiſquis vero ſic ſimoniace promotus auſus fuerit exequi grauiſſime peccat nouam tamen irregularitatem non incurrere ſcripſit Specul. d. §. Iuxta. verſ. quod autem dixi de excommunicato, ſed in hoc male ſentit hodierno iure; Nam ſuo tempore quo forſan ſimoniacus non erat excommunica-
2 tus ipſo iure, procedere poterat ſua ſententia; at hodie qui ipſo iure ſimoniacus incurrit excommunicationem extrauag. Paul. 2. Incip. cum de teſtabile, conſequens eſt, vt adminiſtrando ordinem ſuſceptum nouam incurrat irregularitatem, ſicut & alij omnes excommunicati adminiſtrantes, & ideo erit irregularis, quia ſimoniacus, atq; etiam ob uiolatam cenſuram adminiſtrando,

Digitized by Google

Procedit autē hęc irregularitas ob ſimoniam non ſolum in ſcientibus, verum ēt in ignorantibus, & ideo ſi inſcio beneficiato, vel ordinato parentes, vel conſanguinei eius ſimoniam commiſerint, ipſe nihilominus efficitur irregularis ſtatim cum id ſciuerit, & ideo debet abſtinere, & beneficium dimittere 1.q.5.cap.1.& cap.vlt.& ibi glo.Hug.in cap.qui bis, de conſecr.diſt.4.nec ad illud idem beneficium redire poterit, niſi diſpenſatus, ſaltim ab Epiſcopo.Abb.in c.poſt tranſlationem, col.penult.de renunt.

Ideo ſanctus Dominicus Loricatus, cum parentes in eius ordinatione cum Epiſcopo ſe inſcio ſimoniā cōmiſiſſent; vbi id reſciuit monachiſmum ſubijt, & altaris miniſterio perpetuo quoad vixit, abſtinuit, vt ſcribit Petr.Damian. in vita eius ad Alex.II.Pap.l.i pp. tomo 8.

Procedit etiam hęc irregularitas non ſolum ſi commiſſa ſimonia ſit in ordine, vel beneficio cōſequendo, verum etiam
3 ſi circa aliqua impedimenta auferenda, exēplo eſt, ſi duo electi, alter alterū pretio corrumpat, vt ſuę electioni cedat, vel ſi duo, cōcurrentes ad eandem parochialem iuxta Conc.Trident.ſeſſ.24.cap.18. alter pretium alteri det, vt deſiſtat à cōcurſu, vt ſic tunc exiſtens ſolus obtineat in concurſu; nam iſti caſus olent ſimoniā c. Matthæus de ſimon. licet ſit arg. in contrarium gl.in c.ad audientiam, 2. de reſcript.

Hac eadē ratione eſt ſimoniacus qui accuſationē aduerſus Epm̄ deſerit, vt ipſum ad ordines ꝓmoueat c. Euphemiū 2.q.3.& ideo ob id fieret irregularis, vt ibi: aliquando tñ ſi quis ēt per pecuniā auferat impedimenta ſibi obſtātia ad beneficiū, vel ordinę liberius conſequendū nihilominus caret hoc criminę ſimonię; exēplo eſt ſi quis iam conſecutus beneficium moleſtiam patiatur, pōt redimere vexationē, ſine ſcrupulo ſimonię.S.Tho. 2.2.q.100.art.2 ad 5.Piſan.in verb.ſimo
4 nia 1.verſ. vtrum temporalia; Ideoq; ſi ſeruus ſemetipſum redemerit pecunia à domino, vt promoueri poſſit, vel monachari, nō cōmittit ſimoniā gl.optima in c.generalis; diſt.54.& ante eā Hug.ibi.

Quo argumento ſi maritus intendens monachari, & non valens inducere vxorem ad conſentiendū, precibus eam induxerit, non videtur ſimoniæ crimen incurrere.d.gl.in d.c.generalis: Cuius rei exemplum eſt Abbas Theon vir ſanctiſ. qui pluribꝰ iteratis præcibus rogauerat vxorē, vt ſibi monachaturo conſentiret, vt refert Caſſia.lib.2.collat.31.c.8.& 9. ſed arg.cōtra gl.in c.ſignificāte, in verb. repellentes, qui matr.accuſ. poſſ. ſed &
5 ſi vir in contrahendo matrimonio paciſcatur ſibi aliquid dari, vel fieri, vel aliqd ipſe promittat ad hoc, vt obtineat talē vxorem nō incurrit ſimoniam c.de illis, de cond.appoſ.intelligendo, vt declarat Abb.ibi, quem ſequitur Silu.in verb.Matrimoniū 2.q.5.ſecꝰ eſſet ſi ſacerdoti ꝓmitteret pro officio ſacerdotali, in actu cōtrahēdi, quia vterq; eſſet ſimoniacus.

Ad hunc tractatum pertinet ſi quis in confidentiam beneficium, fructus, aut penſiones acceperit: eſt.n. hoc turpiſſimum genus depoſiti.ſ. vt quis beneficiū aut penſiones alieno nomine accipiat, quod genus criminis, cum ad ſimoniam ſpectet Pius IIII. & Pius V.ſeueriſſimè per Bullas ſuper ea re promulgatas puniendum curarunt; nimis .n. in Romana Curia hæc labes irrepſerat; Ideoque omnes etiam Epi̅, patriarchæ, vel Cardinales hoc crimen cōmittentes ab ingreſſu Eccleſię arcentur: quā ſi ingrediantur fiunt irregulares iuxta c. is cui, de ſent. excom.in 6.inferiores vero excōicationis

nis Papalis ſentẽtiã ipſo facto incurrũt, vt patet ex Bulla Pij IIII. 1564. & Pij V. 1569. Cal. Iunij; nam præterea fiunt inhabiles ad oĩa alia beneficia, & per ſolas præſumptiones, & per ſingulares teſtes hoc crimen probari poteſt, vt ibi patet.

Committitur autem ipſum confidentiæ crimen pluribus modis, quos ſubijcere neceſſarium putamus.

Si quis reſignet beneficium alicui paciſcendo de aliqua penſione ſine Apoſtolico conſenſu.

Si quis nolens promoueri ad ſacros ordines, vt requirit beneficium, vel nolens adſtringi ad reſidentiam, vel nolens adſtringi ad habitum, & tonſuram, beneficium reſignet alicui reſeruando fructus vel penſiones ſine prædicto aſſenſu.

Si quis ſtatuens, ire ad bellum, aut vlciſci de hoſtibus ſuis, & ne ex delicto ꝑpetrando vacare contingat beneficium, alteri reſignet, paciſcendo de fructibus, vel ſuper penſione ſibi, vel alij reſeruanda, ſine prædicto aſſenſu.

Si quis criminoſus, alioque modo irregularis, beneficium reſignet, vt obtenta poſtea diſpenſatione ab irregularitate, idem beneficium repetat.

Si quis beneficium quomodolibet reſignauerit, vt ſibi poſtea reſtituatur, vel ei, quem ipſe nominauerit.

Si quis beneficium vacans impetrauerit, eo pacto, vt poſtea ad mandatum alicuius dimiſſurus ſit, vt alij conferatur.

Si quis beneficium acceptauerit, vt cũ infans, vel puer adoleuerit illi poſtea reſignet.

Si quis poteſtatẽ habens conferendi, pręſentandi, aut inſtituendi in beneficio, cõtulerit; præſentauerit, inſtituerit, vt de fructib⁹ aliquid ſibi, vel alij reſpondeat.

Si quis ex priuilegio nõ obligatus ad ſoluendam expeditionem Bullarum cameræ, vel cãcellariæ, faciat expediri Bullas ſub nomine ſuo, vt euitet dictas expẽſas pro alio, qui in veritate eſt futurus poſſeſſor dicti beneficij.

Si quis ad effectum litis defendendæ ſuper beneficio, alicui potenti reſignauerit illud, vt obtẽta victoria litis, alteri cõferatur, & reſignetur, aut ſibi reſtituatur.

Sed & ſi nulla pactio nulla conuentio de fructibus, vel penſione interceſſerit ꝑ reſignantem, conferentem, inſtituentem, aut præſentantem cum ipſo recipiente, ſi tamen poſt perfectam reſignationem, vel prouiſionem, ipſę reſignator, vel prouiſor aut familia eius, aut propinqui, ſeu hęredes de facto colligãt fructus, aut partem dicti beneficij, probatur cõfidentia.

Idem eſt ſi prouiſus de beneficio conſtituat procuratorem ipſum reſignantẽ: vel prouiſorem ad percipiendum, vel locandum fructus beneficij; idem ſi conſtituat procuratorem aliquem propinquum dicti reſignantis, vel prouiſoris, aut præſentantis.

In ſumma quomodolibet tertia perſona ſuppoſita ſit ad titulum beneficij, vel ad fructus, dicitur beneficium eſſe in depoſito, & confidentia.

Supradictis. n. omnibus caſibus committitur ſimonia ex titulo confidentiæ, non ſolum ex parte conferentis, reſignãtis, & præſentãtis, ſed etiam mediatoris, & recipientis eo modo beneficiũ, vt patet in d. Bulla, & cõſtitutione Pij V. Cal. Iunij 1569 ad quam quiſq; confugere debet pro pleniore huius rei cognitione.

Ex quibus patet quã erronea ſit hodie illa cautela, quã docet Fely. in c. inquiſitionis de accuſat. ꝙ ſ. ante priuationẽ homicida renũtiet beneficio ſuo, vt ſibi poſtea retrocedat; nã tali caſu cõmitteret hoc crimen confidentię, quod ꝑꝑ cenſuras prædictus omnino euitandum eſt.

De hæreticis, & ſciſmaticis.

CAP. XLVI.

1 *H.ereticus ipſo iure eſt excommunicatus.*
Hæreticus eſt irregularis etiam poſt peractam pœnitentiam, & ab omnibus ordinibus, & dignitatibus deponitur.
2 *Relapſus in hæreſim degradatur.*
3 *Abiurans hæreſim poſt peractam pœnitentiam, diſpenſari poſſet, vt adminiſtraret, ſed non vt aſcendat.*
Abiurans reſtitutus, tamen nunquam reſtituitur, vt poſſit confeſſiones ſecularium audire.
Hæreticus abſolutus in foro conſcientiæ, adhuc poteſt in foro iudiciali puniri.
4 *Schiſmatici, etiam poſt pœnitentiam ſunt irregulares.*
Schiſma vix eſſe poteſt ſine hæreſi.
Hæreſis contemplatione, ſunt irregulares fautores conſulatores, receptores, & ſimiles.
Hæreticis exhibens ſacramenta, eſt irregularis, etiam poſt pœnitentiam.
Hæreticorum proles; vſq; in 2. generationem eſt irregularis, ad ordines, & beneficia.
Hæreticus difficile diſpenſatur ad dignitates.
6 *Diſpenſare cum hæretico, vt ad ordines, & beneficia ſolus Papa poteſt ſecus in foro conſcientiæ.*
7 *Inquiſitionis officium, ſi quis offenderit, vel notarios teſtes, vel ſi eos minatus ſit, aut per ter refecerit, aut ſcripturas corruperit, læſæ maieſtatis tenetur, & tam laici, quam clerici ſunt irregulares.*
8 *Veniam petens pro offenſoribus officialium ſanctæ Inquiſitionis, efficitur irregularis.*

QVoniam hæreticus ipſo iure excommunicatus eſt, cap. excommunicatus, de ſent. excom. &
quot annis publicatur in Cœna Domi-
1 ni; Ideò cum non ſit membrum Eccleſiæ,
nec pars cleri, nec ſacramentorum particips, ita nec ordinum cõionem, habere põt; propterea quiſquis eſt, vel fuit hęreticus irregularis eſt, ẽt ſi pænitentiã peregerit, videtur tex. in c. nos conſuetudinem, d. 12. expreſſim tradit Spec. in tit. de diſpẽſ. §. Iuxta. verſ. 6. & viderẽ probari in c. cõuenientibus 1. q. 7. & de purg. canon. c. Inter ſolicitudines; nam clerici hæretici ab omnibus ordinibus deponũtur, ſicut & alij ab omnibus dignitatibus, c. ad abolendam, de hæretic.

Si quis vero ſuã abiurauerit hæreſim, & poſtea relapſum cõmiſſerit, ẽt degradatur. c. 1. de hæret. lib. 6. de qua re plura Diaz in praxi canon. c. 116. & tradidit Spec. in ſuo Aureo Repertorio, in tit. de irregul. quæ deijciunt promotum circa princ. At abiurans ſi recte reſipuerit, &, impoſitam peregerit pœnitentiã, diſpenſari poteſt ad ſuſceptos ordines admini-
2 ſtrandos, ſed non vt ad ſuperiores aſcendat; quod ſi nullum ordinem habeat, vlterius ordinari nõ poterit, nec ad primã quidem tonſuram 1. q. 7. c. ſaluberrimũ, Ant. Flor. lib. de conſecr. cap. 110. Silu. in verb. irregularitas q. 5. & ante hos ſcripſit Raym. in tit. de hæret. verſ. Item nunquid tales, in fin. quinimmo, & ſi perfecte reſipuerit, & Eccleſiæ fuerit reconciliatus, tamen gratia reſtitutionis nõ extenditur, vt poſſit confeſſiones ſæculariũ perſonarum audire, vt paulo inferius dicemus, ſed & ſi in foro conſcientiæ fuerit abſolutus, & condignam pœnitentiã, & ſatisfactionem egerit; tamen adhuc poteſt in foro iudiciali puniri, & irregularis declarari, ſecundum ea, quæ abunde tradit Iudic. Inquiſit. in verb. abſolutio.

Hæc autem omnia fere dicenda ſunt
4 in ſchiſmaticis; nam nec poſt peractam
pœnitentiã poſſunt promoueri, aut exequi, de ſchiſm. cap. 1. Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta verſ. 14. vbi eos expreſſim dicit irregulares, & videtur text. in cap. qui contra, 24. quæſt. 1. ſchiſma etenim vix eſſe poteſt, ſine hæreſi; nam in eis reconciliandis requiritur abiuratio, & ſatisfactio, & recipiuntur quaſi extra Eccleſiam ſint, vt Ray. de ſchiſm. verſ. fin.

Hæc

Digitized by Google

Hæc etiam locum habent in fautoribus,conſultoribus, participibus, auxiliū præſtantibus, aut quouis modo defenſoribus, vt habetur in primo capite Bullæ in Cœna Domini; nam ij omnes pro hæreticis habentur,vt apud ſummiſtas, vide Silu. in verb. hæreſis q. 7. quinimmo ſi quis exhibeat ſacramenta Eccleſiaſtica hęreticis irregularis efficitur, ēt poſt peractā pęnitentia,Spec.in d.§.Iuxta.verſ.ſeptimo; inſuper & omni Eccleſiaſtico gradu priuatur, nec reſtitui poteſt niſi à ſede Apoſtolica,text.in d. cap. excommunicamus. §. vero clericus, & §.ſane clerici;de hæret.Diaz c.107.De receptatoribus hæreticorum: expreſſim habetur in Concilij Sardicen. epiſt. poſt med. quæ habetur in tripart. hiſt. lib. 4. cap.24.

Eccleſia igitur vſque adeo deteſtatur impium hoc genus hominum, vt nec ipſorum prolem vſque in ſecundam generationem, ad vllum beneficium, vel officium admitti concedat: filij etenim, & nepotes ex paterna linea promoueri nō poterunt tex.in cap.quicumque §. hæretici,de hæret.in 6.quod intelligendum eſt ſi eorū pater, vel auus in hæreſi mortuus eſt; alioqui ſi fuerit Eccleſiæ reconciliatus, nec filij, nec nepotes ordinari prohibentur,c.ſtatutū fœlicis, de hæret. lib.6.Piſanell. in verb. hæreticus 2. verſ. ſecundo. Et tametſi capitula præallegata de ſolis beneficijs, & officijs loquantur,tñ lōge maior ratio eſt in prohibendis ordinibus,quā officijs,& beneficijs;illa etenim verba large accipienda ſunt,vt ſcribit glo.in d.§.hæretici:ad dignitates vero difficilis eſt diſpenſatio ſine cauſa. S.Thom.quodl.10.artic.16.

Huc quoq; ſpectat illæ caſus, ſi quis vnum in familia habeat non catholicū nunquam ipſe paterfam. promoueri poterit, donec illum, & totam familiam Catholicam reddiderit. Conc. Carth. III.capit.18.

Diſpenſationem autem huius irregularitatis aliqui permittebant Epiſcopo, vt glo.in cap.preſbyteros,diſt. 50. ſed id non eſt verum; nam olim vel à Concilio, vel à Papa diſpenſatio hæc emanare debebat,cap.de eo.diſt.50.ita quod cauſa bene cognita, poſſet tam grandis eſſe diſpenſatio, vt promoueri quis poſſet, etiam ad Epiſcopatum, & ſuperiores dignitates,glo.in d.c.nos conſuetudinem, diſt.12.tex.in cap.ipſa pietas, 23. quæſt. 4. Silue. in verb. irregularitas. verſ. 24. Nam & hæreticos ab Arianis ad Eccleſiam redeuntes, Athanaſius non negauerat recipi poſſe,vt ſcribit Baſil. ad Neocæſarien. epiſt. 75. Propterea hodie, ex Concil.Trident. ſeſſ. 24. capit. 6. de reform. Epiſcopus, per ſe ipſum non per alium ſubſtitutum abſoluere poteſt eū, qui occulte in hæreſim lapſus fuerit, ſed non elijcio ex illo capite Epiſcopum diſpenſare, poſſe & habilitare, ad ordines, & dignitates;quia verba Concilij ad cōſcientiæ forum illud Epiſcopis; concedunt,vt ibi patet; præſertim, quia quæcunque gratia facta hæretico nunquam includit, vt poſſit audire cōfeſſiones perſonarum ſecularium, vt decretum eſt in ſacro officio Sanctiſſimæ Inquiſitionis die 2.ſeptemb.1562.& die 15. Nouemb. 1565. vt refert Iudic. Inquiſi.decreto 8. per D. Paulum Pap. IIII. quod procedit in omnibus, qui vel publice, vel ſecrete, vel quomodocumq; abiurarunt, vt ſupra diximus.

Caueāt in huiuſmodi re Epiſcopi, ne contra S.Officij præcepta aliquid agant: quando quidem ſæpe ab ipſo S. Officio pronunciatum eſt,etiam poſt ipſum Tridentinum Concilium,non licere eis, nec

Digitized by Google

vlli ordinario abſoluere occultos hæreticos in foro conſcientiæ: tum ex proceſſu Bullæ in Cœna Domini, tum quod ita Pius V. ac Gregor. XIII. frequenter expreſſe declararũt, vt teſtatur eximiæ eru ditionis vir Franciſcus Pegna ad Directorium inquiſitorum p. 3. q. 92.

Quandoque vero etiam, qui non eſt
7 de hæreſi conuictus, vel damnatus maiores pœnas, & irregularitates incurit, vtputa ſi offenderit Iudices, notarios, accuſatores, teſtes in cauſa hæreſis, vel ſi eis minatus ſit, aut perterrefecerit, vel ſi ſcripturas abſtulerit, corruperit, aut reos eripuerit, aut vt effugerent facultatẽ præſtiterit, vel ad id ſolum conſuluerit, auxilium, vel fauorem dederit, etiam effectu non ſecuto, ſola attentatio facit omnib' iſtis caſibus reum læſæ maieſtatis ex primo capite: & dignitatibus, ſi quas habet ipſo iure priuatus exiſtit, & ipſo iure excommunicatus, eiuſque filij infames, & omnis hæreditatis incapaces. hæc quo ad laicos. At clerici ſiue ſæculares, ſiue regulares, ſiue Epiſcopi, ſiue in maiore dignitate conſtituti, omnibus beneficijs & officijs Eccleſiaſticis ipſo iure priuati ſunt, & degradantur more hæreticorũ: Ex quo conſtat omnes ſupradictos eſſe irregulares; imo ſi quis pro prædictis
8 delinquentibus veniam petierit, & pro eis intercedat, quaſi fautor hæreticorũ ipſo facto declaratur. hæc apparent ex Bulla fel. rec Pij V. contra offendentes perſonas officij inquiſitionis, edita nono Cal. Aprilis 1669. anno eius quarto, vbi latius de hac re: ex qua etiam aliæ multæ colligi poſſunt irregularitates, quoad laicos, clericos, regulares, Epiſcopos, & maiores.

De Læſæ Maieſtatis Reis.

CAP. XLVII.

1 *Læſæ Maieſtatis Reus, eſt irregularis.*
Læſa Maieſtas dicitur etiam ſi clericus Regiam Maieſtatem offenderit, vel aſſiſtentes Regi.
2 *Cardinalem offendens, fit Reus læſæ maieſtatis & irregularis, vſque in ſecundam generationem.*
3 *Epiſcopum proprium offendentes, vſq; in ſecundam generationem, ſunt irregulares, ob læſam Maieſtatem.*
Maieſtatem ſæcularem lædens fit etiam infamis in foro Eccleſiæ.
Maieſtatis rei ſunt fautores, conſultores, & ratum habentes, & eorum proles.
4 *Parochum proprium offendentes, quadam ratione tenentur læſæ Maieſtatis.*
5 *Irregularitas ex alieno delicto ſæpe cauſatur.*
Læſæ Maieſtatis rei poſſunt monachari, ſed non fiunt prælati.
6 *Clericus filius eius qui, tenetur læſæ Maieſtatis ordinatus ante patris delictum, non eſt irregularis, niſi quoad beneficia, & vt non aſcendat.*
Læſæ Maieſtatis Reus reſtitutus à Principe non tamen videtur quoque reſtitutus in foro Eccleſiæ.
Filij Reorum læſæ Maieſtatis ſi à Principe reſtituantur, videntur quoque reſtituti ab Eccleſia.

ALIO quodam loco de proditoribus per nos tractatum eſt hoc ipſo libro: ſed quia illud ſpeciale, quoddam crimen eſt proprio quoque capite tractauimus; Nunc autem generalius omne crimen, quo Maieſtas læſa dici poteſt, hoc capite proſecuturi
1 ſumus; Quiſquis igitur læſæ Maieſtatis Reus eſt, irregularis efficitur, eſt enim infamis. C. ad l. Iul Maieſtat. l. quiſquis: Ideo promoueri non debet. quinimmo promotus deponi, ac degradari, 22. quæſt. 5. capit. ſi quis laicus: Abb. in capit. at ſi clerci, de iudic. quod pro-

Digitized by Google

procedit etiam ſi is, qui lædit maieſtatẽ non ſit ſubditus illius, vtputa ſi clericus vel Epiſcopus Cæſaream, aut Regiam poteſtatem, vel quemcumque temporalem Dominum hoc genere læſionis offenderit, Diaz in praxi canon. cap. 110. nec refert an ipſa perſona principis ſit læſa, an vero ij, qui principi aſſiſtunt d. l. quiſquis, habetur 6. quęſt. 1. cap. ſi quis cum militibus.

Propterea offendentes Cardinales læ
2 ſæ maieſtatis Rei ſunt perpetuo infames, ipſi ac eorum directa linea deſcendentium, vſque in ſecundum gradum, promoueri non poteſt, & ſi quis iam promotus eſt aſcendere non poteſt, imò beneficijs omnibus priuari debet, etiam ſi innocens ſit, odio ſceleris progenitorũ, text. in cap. fœlicis, de pœn. lib. 6. Idem eſt in offendentibus proprios Epiſcopos, etiam non dum conſecratos, nam
3 quaſi ob læſam maieſtatẽ infames fiunt, & vſque in ſecundam generationem deſcendentes promoueri non poſſunt, & promoti non aſcendunt: ſuntq; ad obtinẽda beneficia inhabiles. Cle. 1. de pęn.

Quinimmo tanta poſſet eſſe læſio in perſonam proprij prælati, puta ſi occidatur, vel mutiletur, quod offenſores huiuſmodi non ſolum ipſi, & deſcendentes primi, vel ſecundi gradus, ſed nec in quarto quidem gradu promoueri, aut promoti aſcendere poſſent. cap. In quibuſdam, de pœn. iſtis enim terminis occiſionis, vel mutilationis hoc capitulum intelligitur, vt dicit gl. in d. Clem. 1. in verb. ſecundum, de pœn.

Per q̃ iura poſſumus dicere, quid lex illa quiſquis. C. ad l. Iul. maieſtat. fuerit correcta in ea parte, qua dicit, filios Rei læſæ maieſtatis excludi ab omnibus honoribus; nam dicendum videretur etiã deſcendentes inferioris gradus: niſi forte, & verius dicamus illam legem procedere in læſa maieſtate temporali, vt ſonant verba eius, & habetur in d. cap. ſi quis cum militibus. 6. q. 1, at in læſa maieſtate Eccleſiaſtica, habent locum cap. in quibuſdam, & d. Clem. 1. & d. cap. fælicis, quoad gradus puniendos; At quo ad ipſos reos læſæ maieſtatis, vt fiant irregulares, nil differt ꝙ quis ſit Reus læſę maieſtatis ſæcularis, vel Eccleſiaſticæ; nam lędens maieſtatem ſęcularem fit ẽt infamis in foro Eccleſiæ, licet. n. in d. c. ſi quis cum militibus, nihil dicatur de priuatione ordinum, tamen Hug. & Arch. ibi dicunt illos non poſſe promoueri, q̃a infames de iure ciuili, ſunt etiã infames in foro Eccleſiæ, & ideo ad honores Eccleſiaſticos aſpirare nõ poſſunt, vt alias diximus qñ de infamibus agendũ fuit.

Inter hos Reos læſæ maieſtatis annumerantur, & ij, qui dederint, conſilium, fauorem, auxilium, mandatum, vel etiã ſi ratum habuerint; nam & ipſi, & eorũ proles eadem irregularitate notatur. d. cap fœlicis, & d. Cle. 1. facit quod ſcribit Dec. in Reg. conſilio nu. 5. ff. de reg. iur.

Inter hos quoq; Reos adſcribuntur,
4 & ij, qui ſimplicem clericum, vel Rectorem Eccleſiæ occidunt vel mutilant, vel fieri hæc faciunt vt Domini temporales beneficia vſurpent, vel iuriſdictionẽ Eccleſiaſticã opprimant, ita expreſſim probatur in d. c. in quibuſdam: intelliguntur autem Domini temporales in hoc caſu ſiue nuncupentur feudatarij, ſiue beneficiati, ſiue patroni, ſiue aduocati, ſiue vicedomini, ſiue alio quocumq; nomine, vt d. cap. In quibuſdam, quos omnes, & eorum prolem in quartam generationem irregulares eſſe aperte tradit Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. Eſt etiã irregularis, propè fin. Ex quibus caſibus illud notatu dignum conſequitur

Digitized by Google

5 quod aliquis ſit irregularis ex alieno de
licto, quam rem notat Specul. in cap.
& ſi pignorationes, de Iniur. & dam.
in 6.

Eſt autem hoc loco etiam declarandum, quod hæc irregularitas, qua prædicti omnes promoueri prohibentur, non impedit quin fieri poſſint religioſi: ſed in religione non poterunt fungi prælatura; tex. in d. cap. In quibuſdam, in fin. vbi gloſ. Hoſt. & Abb. col. 2. in princ. ſimile habetur in gloſ. in c. 2. in fin. de Apoſtat.

Alia quoque declaratio addi debet,
quo ad eos qui promoti ſunt: nam filij,
vel deſcendentes eorum, qui Rei læſæ
6 maieſtatis ſunt, ſi promoti erant, ante
commiſſum delictum progenitoris, nec
ſuſcepto ordine priuantur, nec eum exercere prohibentur, gloſ. in cap. ſatis peruerſum, vbi etiam Archid. diſt. 56. at beneficijs etiam ante poſſeſſis priuantur, & ad ſuperiores ordines aſcendere non poſſunt d. cap. felicis.

Eſt & alia declaratio ſubijcienda; Nã licet (vt diximus) Reus læſæ maieſtatis ſecularis fiat infamis, & irregularis etiã in foro Eccleſiæ. Tamen econtra ſi princeps infamiæ notam abſterſerit, & cum famæ reſtituerit, non per hoc ſublata eſt infamia & irregularitas in foro Eccleſiæ, Archid. in c. lege, diſt. 10. ex ſententia Hug. & Lau. ibi; Eſt enim hæc iuris regula, quod reſtitutio principis ſecularis, non ſuffragatur in foro Eccleſiæ, vt ibi per eos: quod procedit quoad ipſos Reos reſtitutos; at quoad filios, & prolem, quæ punitur, & diſfamatur ex delicto progenitorum, ſi princeps eos reſtituat ad famam, & honores, videntur etiam reſtituti famę & honori-
7 bus in Eccleſia: & ideo promoueri po-
terunt, vt piè ſcribit Archid. in cap. 1.
diſt. 101. idem Archid. 6. quæſt. 1. in dict. cap. ſi quis cum militibus; & eſt ratio, quia delictum non egreditur perſonam delinquentis, & ideo ob tale delictum, quod infamauit delinquentem de iure, & de facto per principis reſtitutionem non poteſt effici, quin ſaltem de facto infamia permaneat, quæ ſufficit in Eccleſia ad irregularitatem; at proles quæ non deliquit, eſt infamis per ſolam infamiam iuris; vnde ſi princeps auferat infamiam illam, quæ a iure venit, nulla in ipſis manet infamia facti, quæ inſidet cum ipſo ſolo delinquente, & ideo ille delinquens reſtitutus a principe nõ poteſt in Eccleſia ordinari; at proles ex reſtitutione paterna poterit; quia quoad ſe nullas habet reliquias infamiæ facti, vel iuris propter reſtitutionem.

De Homicidio.

CAP. XLVIII.

1 *Homicida irregularis ſemper fuit etiam antiquis.*

2 *Princeps occidens proprijs manibus aliquem fieret irregularis.*

Homicida eſt irregularis, etiam occultus, occidendo Turcam, Iudæum, Bannitum, vel excommunicatum.

Homicida, nec poſt peractam pœnitentiam, poteſt vel promoueri, vel exercere.

Ioannes Papa obiurgauit Epiſcopum Vticenſem, quia petierat diſpenſari cum homicida

3 *Diſpenſatio nunquam conceditur voluntario homicida, & difficile in caſuali.*

Occidendi animum habens, & percutiens, & vulnerans, an ſit irregularis, ſi ille non moriatur.

4 *Delicta atrociſſima inducunt eandem pœnam attentata, ſicut conſummata.*

Delicta, quæ habent pœnas ipſo iure, ita puniuntur attentata, ſicut conſummata.

Vxor, quæ optauit mortem mariti, ſed non eſt machinata, poteſt nubere occidenti eum.

Occidere ſe volens, eſt irregularis, ſi ſe percuſſerit;

Digitized by Google

cuſſerit, etiam ſi fecerit ad euitandum peccatū.
Phalereus ſe morti expoſuit, ideo fuit irregularis, etiam ſi ob id fuerit factus magis incolumis.
6 *Occidens per ineuitabilem neceſſitatem, olim non effugiebat irregularitatem.*
Occidens, qui potuit effugere etiam turpiter, efficitur irregularis.
7 *Occidens defendendo, qui poterat euitare mortem patiendo ſibi abſcindi membrum aliquod, non effugit irregularitatem.*
Occidere non licet pro defenſione rerum.
Occidens ſe defendendo per neceſſitatem, effugit irregularitatem, ſi dabat operam rei licitæ.
8 *Adulter ſi occidit maritum, dum ſe defendit, an fiat irregularis.*
Occidens ſe defendendo, non effugit irregularitatem, ſi ſe induxerit in eam neceſſitatem.
9 *Matrimonij conſenſus debet eſſe liber, & ideo metus vitiat illud.*
Irregularitas cauſatur etiam ex homicidio non voluntario.
10 *Occidens defendendo alterius vitam, eſt irregularis.*
Occidens ante periculum propria vita, non effugit irregularitatem.
11 *Occidens per neceſſitatem, non eſt ipſo iure tutus, ſed per declarationem.*
Furioſus occidendo, non fit irregularis.
Dormiens occidendo, non fit irregularis.
Infans occidendo, non fit irregularis.
Puer maior ſeptennio occidens fit irregularis.
Ebrius occidendo, fit irregularis.
Diſpenſatio ſuper homicidio nunquam conceditur hodie, licet olim quoad beneficia aliquando concederetur.

NVlla vetuſtior irrégularitas a iure propoſita fuiſſe reperitur, quam ea quæ ſurgit ex homicidio voluntario; Nam lib. Exodi. capit. 21. ea proponitur his verbis; Si quis per induſtriam occiderit proximum ſuum, & per inſidias ab altari meo euelles eum, vt moriatur, intelligendo illa verba ab altari euelles, non ſolum vt nullam tutelam immunitatis habeat confugiendo ad altare, verum etiam, vt repellatur ab altaris miniſterio, ex Conc. Trid. ſeſſ. 14. capit. 7. de Refor. Ad idem quoque habetur longe apertius 1. Paralip. capit. 22. & cap. 28. Non edificabis domum nomini meo, quod ſanguinem fuderis; idem 2. Reg. capit. 7. quinimmo ethnici ipſi a ſacerdotio expellebāt homicidas, Senec. enim declamat. lib. capit. 1. dixit homicidas, vt reliquos impuros homines ſacerdotium petere non poſſe, vt refert Speculum Summor. Pontificum tit. de contin. ſacerd. capit. 81. & hodie ex Conc. Trid. dict. ſeſſ. 14. capit. 7. de Reform. homicidas voluntarios excludit ab omni beneficio, etiam ſimplici ab omni ordine, & officio Eccleſiaſtico. Et per hæc declaratur illa communis olim opinio doctorum in capit. Inquiſitionis de accuſ. quam recenſet Franc. Turzanus conciuis meus in ſuis communibus opinionibus concl. 102. quæ habet quod homicidium ſine aſſaſſinio non inducit vacationem ipſo iure: nam non procedit hodie illa opinio neque in foro interno, neque in foro externo ob verba dicti capit. 7. ſeſſ. 14. in quo indiſtincte agitur de homicidio, quod etſi eſſet occultiſſimum eandem habet pœnam eod. Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 6. de Ref. Et ideo Felini opinio in cap. de quarta col. 10. de præſcript. quæ habet, quod homicida irregularis poteſt retinere ſuas dignitates & beneficia, nullo modo poteſt defendi propter dicta capitula Concilij Tridentini.

Quæ irregularitas latius patet, quam reliquæ omnes de quibus ſuperioribus libris dictum eſt; nam non ſolum qui occidit irregularis eſt, ſed qui conſulit, qui mandat, qui adiuuat, qui ratum habet, qui cauſam dat, qui in culpa, vel negligentia eſt; quinimmo & is qui ex homicidio laudabilis eſt, irregularitate hac notatur, vt Iudex, & executor iuſtitię;

ſtitiæ. Quamobrem ne hic tam multiplex tractat' vno hoc capite promiſcue, & confuſe diſcutiatur, diſtinctim atque ordine ſeruato ſigillatim has omnes homicidii quæſtiones percurremus: & primo de illis agemus, qui re ipſa, factoq. homicidium perpetrarunt, quos eſſe irregulares probant iura iam citata, non ſolum in qualibet priuata perſona, verum etiam in ipſo Principe: nam ſi pro-
2 prijs manibus quempiam occiderit irregularem effici dicunt Bald. & Innoc. in cap.2.de maior. & obed. refert Diaz in praxi canon. cap. 56. & parum intereſt an publicum, an occultum homicidium, quantumuis etenim ſit occultum ſemper impedit ne promoueri poſſit, gloſ. & Doct. in c.ex tenore, & cap. vlt.de temp. ordin.& glo.in cap.Inquiſitionis, de accuſat.Silu.in verb. homicidium 3. quæſt. 8.verſ.Quartum, in fin.& Conc. Trident. d.cap.7.

Quinimmo & ſi quis Paganum, Iudæum, excommunicatum, bannitumue occiderit, ſemper efficitur irregularis: expreſſus caſus de pagano in cap. clericum, diſt. 50. etiam ſi ad defenſionem occiderit, ſi tutela fuerit immoderata, cap. de ijs clericis, pro quibus diſt. ead. & de excommunicatis occiſis eſt tex. in c. excommunicatorum. 13. q. 5. laici etenim in bello occidentes paganum, Iudæum, Saracenum, vel excommunicatum, licet à peccato excuſentur, ſi id faciant zelo Catholicæ fidei, vt dictis locis, Tamen ab irregularitate non excuſantur, q.a homicidium eſt, niſi ſuper id aliquid ſedes Apoſtolica diſpenſando decreuerit; nam ſicut iuſtus iudex non effugit hanc notã, ita nec iſti bellantes, etiam iuſto bello Spec. in tit.de diſpenſat.§. Iuxta.verſ.facto autem ſi quis: Banniti quoq; & diffidati, qui lege, vel edicto impune occidi permittũtur, ſi zelo iuſtitiæ ab aliquo occidantur, nullum peccatum cõmittitur, Silu. in verb. homicidium 1. q. 3. Armil. in verb. Bannum, & in verb. homicidium q.8. facit tex. in c. cum homo, 23. q. 5. At quoad irregularitatem dicendum eſt tã laicos, quam clericos occidentes Bannitum effici irregulares, quia videntur facere officium executoris, qui præcipue eſt irregularis, vt ſuo loco diximus.

Habet præterea tam magnum vincu-
3 lum hæc irregularitas, vt nec poſt peractam quamlibet pœnitentiam ad ſuſcipiendos ordines admitti poſſet, nec ad ſuos exercendos. c. vlt. de temp. ordin. Nam Vticenſis Epiſcopus olim à Ioanne Pontifice ſeueriſſimæ obiurgatus eſt, quod eflagitaret diſpenſari cum homicida condigne pænitente, & ſatisfaciente c. miror, diſt. 50. & propterea cum voluntario homicida nunquã diſpenſat. Spec. in tit. de dipenſ. §. Iuxta. ver. Quanto autem: imo curia Rom. difficile diſpenſat. in caſuali, Specul. ibid. verſ. curia, præſertim ſi prouidere potuit, aut debuit; nam hic ẽt poſt peractam pœnitentiam prohibetur ſuſceptos ordines adminiſtrare, & ad altiores aſcendere, niſi magna cauſa interueniat, ob quam diſpenſetur. cap. continebatur, & c. lator. cum gl. de hom. Spec. in d. §. Iuxta. verſ. ſunt quoq; irregulares; quod procedit etiam ſi per leuẽ percuſſionem, & ſine animo occidendi mortis cauſam dederit; nam tantum irregularis eſt, vt ꝑpetuo prohibeatur exercere. c. ſtudeat, diſt. 50.

Eſt pręterea hæc irregularitas tam efficax, vt etſi homidium ipſum non ſortiatur effectum, ſed ſola vulnera fuerint illata à clerico animo occidendi, nihilominus efficitur irregularis, cum per eum non ſteterit, quin occiderit. Spec. in d. tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. ſed quid de iudice: &

ce:&

Digitized by Google

ce, & verſ. quando autem,& per quem: Illa enim voluntas homicidium perpetrãdi adhibitis peçparatorijs opportunis,cum actu proximo ad mortem,id eſt cum vulneribus, inducunt irregularitatem,& neceſſaria eſt diſpẽſatio. Hæc fuit originalis doctrina Hug.in c.ſi quis poſt. per illum text. diſt.51. quem refert, ac 5
probat Specul.in d.§.Iuxta.in d.verſ.ſed quid de iudice,& propat glo. in c. periculoſe,de pęn.diſt.1.quę dicit,quòd clericus tentans facere homicidium, ſi non fecit quia non potuit, irregularis eſt, & ante eã fuit doctrina Ioãnis gloſſatoris ibi: Eadem fuit ſententia Veruec.& ſum. conf. lib.2.tit.primo q.23.& idem ſcripſit Nicolaus de Auximo auctor ſupplementi in verb. irregularitas primo, in princ. & ita fuit deciſum per dominos de Rota, vt conſtat in deciſ. cauſarum per d.Thom.Faſtol.cauſa 14. quod procedit etiam ſi non ipſe certo percuſſerit, ſed alij conſocij,vt ibi patet,quod poteſt cõprobari ratione; nam in atrociſſimis delictis attentatio, etiam nõ ſequuto ef-
4 fectu,inducit eandem pęnam,ſicut delictum conſummatum, Bald. in l. ſi fugitiui.C.de ſer.fug.maximè,quia in homicidio pœna irregularitatis incurritur ipſo iure,vnde ſequitur,quòd attentare, & conſummare ſint paris pœnę.Io.And.in cap.perpetuè.de elect.in 6.& in Reg. in pœnis in mercur. Abb. in c.1.de eo qui mitt. in poſſ.in verſ.ex prædictis,Afflict. in deciſ. 276.

Sed quia hæc opinio non placet Archid.ideò ſic declara, quod ſi quis deſiderium animo geſtet occidẽdi etiam ſe ſe præparãdo, & deliberate perpetrare delictum intendat, ex iſtis ſolis non efficitur irregularis.glo. in c.ſi quis viduã, diſt.50. eſt enim mentale homicidium, quod non inducit irregularitatem; Silu. in verb.Homicidium 3.q.1.verſ.Tertia, & q.2.verſ. Primo;Et ita intelligit Ant. Flor.lib. de cenſur.cap. 97. in princ. Et hoc verum eſt etiam ſi illud deſiderium fuerit completum inopinate per alium, vt puta ſi hunc quem intendis occidere, alius ſine tua participatione occiderit,& de occiſione tu gaudeas: nam nondum es irregularis, vt glo. in d.cap. ſi quis viduam;& comprobatur exemplo, nam ſi mulier adultera toto corde optet mortẽ mariti,eoq; per euentum occiſo ratam habeat occiſionem, ſed nihil machinata ſit in necem eius, non prohibetur nubere adultero occidenti, vt ſcribit Gemin. in capit.cum quis, de ſent.excom. lib.6. refert Armil.in verb.rati habitio, verſ. 6.&facit tex.& Doct.in l.cogitationis ff. de pœn.ſed ſi vltra præparatoria veniat quis ad actus proximus homicidij vulnerando,certe verius eſt ſentire,quod ſit irregularis cũ gl. & Doct. ſupra citatis.

Nam & ſi quis ſemetipſum conetur interficere,& vulnera in ſe coniecerit ſi cura affinium,aut alia quauis cauſa conualeſcat,ſi clericus eſt, irregularis efficitur:eſt enim ipſo iure excommunicatus, Archid.23.q.5.ſi non licet, Silu.in verb. excõicatio 6.col.antepen.verſ. hãc etiã ſententiã:at ſi laicus eſt.priuatur ſepultura,& oratio pro eo fieri nõ põt, vt aliàs latius ſuo loco diximus;quod verum eſt ẽt ſi quis in ſe manus inijciat,vt peccatũ euitet,nam efficitur irregularis ſecundũ ea quę tradit S.Tho. 2.2.q.64.artic.5.Et videtur ſenſiſſe S. Auguſt. vt habetur d. cap.cum homo, 23.quęſt.5. & d.c.ſi non licet: ſed de his in ſe manus inijcientibus ad euitandum peccatum, vide eundem S.Aug. profuſiſſimè in lib.de Ciuit. Dei,c.17. cum ſeq. Sil.homic.1.q.1.

Quinimo, & ſi illa vulnera in ſe illata animo occidendi profuerint, ta-

men.

men adhuc irregularis eſt; exemplum ſumitur a Phalereo, de quo Plin. lib. 7. cap. 50. qui impatiens vitæ ob perpetuũ fluxum ſanguinis, morti ſe ſe expoſuit inermem occidendum; cumque in pectore vulnus accepiſſet diuerſione ſanguinis facta, ſanatus eſt & a vulnere, & a fluxu, certe non deſinit eſſe irregularis propter impium animum, & perpetratum in ſe ſcelus, vt alias etiam diximus. Ideoque ſi & hic animam habens alium occidendi vulnera talia intulerit, quæ vulnerato aliqua ratione etiam profuerit; non deſinit eſſe irregularis, vt apud Plutar. de vtil. capien. ab inimc. Prometheus enim ab hoſte vulneratus eſt in quodam apoſtemate iudicio medicorũ mortem allaturo, at ob id vulnus apoſtema ſanatum eſt: At ideo non deſinit vulnerator, qui occidere ſtatuerat eſſe irregularis, etiam ſi profuerit vulnerato.

Eſt igitur tam odioſa hæc ex homicidio irregularitas, vt nec neceſſitas occidendi excuſare eum poſſit, quin incurratur hæc nota, ſed quia hæc regula multas habet diſtinctiones & declarationes, æquum eſt vt fuſius eam perueſtigemus. Nam olim magna erat quæſtio, & plerique ſentiebant fieri irregularem etiam
6 eum, qui adhibito moderamine inculpatæ tutelæ per ineuitabilem neceſſitatem occidiſſet, vt tradit Specul. in dict. tit. de diſpenſ. §. Iuxta verſ. circa homicidium, & videtur S. Thom. 2. 2. q. 64. art. 7. ad 3. verum tamen poſt horum tempora promulgata eſt Conſtitutio in Conc. Vienen. quæ habetur in Clem. 1. de homic. qua declaratur hunc ſic occidentem, non eſſe irregularem, per quam legem tamquam poſteriorem excuſantur præfati Doctores, qui aliter ſenſerãt ante eam, vt ſcribit Silueſt. in verb. homicidium 3. quæſt. 2. verſ. 3. Concludendum eſt igitur, quod ſi quis per ineuitabilem neceſſitatem cum moderamine inculpatæ tutelę aliquem occiderit, non eſt irregularis d. Clem. 1. de homicid. ſed quia res hæc magni momenti eſt, & ſano modo intelligenda, propterea multæ ſunt declarationes in hoc articulo defenſionis, quas ſigillatim proſequemur.

Quarum prima eſt, quod effugere non potuerit, alioqui ſi potuerit, etiam cum magno dedecore erit irregularis, ſi maluit occidere, quam fugere, ex ſententia Tabien. in verb. Irregularitas 2. §. vlt. citat. Anch. & Archiep. Flor. & licet aliqui dicant eum qui fugere poteſt, ſed ob dedecus ſe ſe defendit, & occidit, non peccare mortaliter, vt dicit Armill. in verb. homicidium, num. 7. Tamen hoc verum eſt, quoad peccatum, non quoad irregularitatem, quæ poteſt incurri etiã ſine peccato, & hanc veram eſſe diſtinctionem apertiſſime collige ab eod. Armill. in verb. Irregularitas num. 43. & probat dictam ſententiam Anchar. & Archiep. Flor. & eſt tutior ſententia vt ſcribit Silu. in verb. homicidium 1. q. 2. in fin. & q. 9. verſ. 3.

Secunda declaratio eſt vt conſideretur an potuerit per debilitationem, vel mutilationem alicuius membri perturbare aggreſſorem, & non eum occidere: nam ſi hoc caſu maluit occidere quam debilitare, vel mutilare, fieret irragularis, quia excedit moderamen tutelæ Silu. in verb. homicidium. 3. quæſt. 4. in princ. & tametſi mutilando alium quis efficiatur irregularis (vt de mutilãtibus alias dicemus) tamen illud non eſt verũ in eo, qui mutilat, ſe defendendo dict. Clem. 1. de homic. & in hoc errauit Armill. in verb. Irregularitas num. 41. dum dixit non effici irregularem hunc qui occidit, etiam ſi poſſet euadere periculum

culum mutilando, quia clarum eſt, quod non occidit per neceſſitatem ineuitabilem, cum fuiſſet euitabilis mutilando.

Idem eſt è contra quando ipſe defendens poterat euitare mortẽ, ſi paſſus fuiſ-
7 ſet ſe in aliquo membro debilitari, vel mutilari; nam ſi maluerit occidere, quã mutilari ſit irregularis: eſt enim inæqualis, & iniuſta defenſio malle aduerſarium occidere, quam debilitari, fuit ſententia Lapi in d. Clem. 1. cui conſonant verba ipſius textus, & ideo videtur verior, quã ſententia Card. qui putabat non eſſe irregularem, ea forſan ratione, quod defendendo res occidere liceat, quæ ſententia non eſt tuta: nam d. Clem. 1. non permittit occidere niſi ad euitandam mortem, Ideo in euitanda mutilatione erit ſecus; non enim verum eſt, quod pro defenſione rerum liceat occidere ſine irregularitate, tex. clarus in cap. ſuſcepimus, & c. ſignificaſti 2. de homicid. niſi quando illæ res eſſent neceſſariæ actu, ad ſubſtentationem vitæ, ideſt quod illis ſublatis immineret periculum vitę, tunc enim verũ eſſet, quod defendendo eas, & occidendo non ſurgeret irregularitas, quia non res ipſas eo caſu videtur defendere, ſed vitam ipſam; vnde propria vita eſt præferenda in ordine charitatis vitę proximi, alioqui extra tale periculum vitæ res defendi nõ poſſunt, cum interitu aduerſarij: quia vita proximi eſt præponẽda rebus noſtris, & ita ſentit Abb. in d. c. ſuſcepimus, & communiter alij canoniſtæ; & Theologi, vt probat Silu. in verb. homicidium 1. quęſt. 4. vnde rectè concluditur, quod qui poteſt pati mutilationem, & euitare mortem ſi malit occidere quam mutilari, non effugit irregularitatem.

Tertia declaratio eſt, quod occidens per ineuitabilem neceſſitatẽ effugiat irregularitatem; intellige ſi dabat operã rei licitę: alioqui ſi ſe defendens, & occidens dabat operam rei illicitæ, illi imputatur homicidium, ſi non vt ordinaria pœna puniatur, tamẽ vt extraordinaria mitiore. Angel. in l. ſi cum ſeruo. ff. de iniur. Flor. in l. ſcientiam. §. qui cum aliter. ff. ad l. Aquil. Tiraq. tract. de pœn. remit. cauſ. 1. nu. 11. Ideoque ſi extraordinaria pœna locum habet, habebit & irregularitas, propter annexam culpam. Quamobrem ſi adulter deprehenſus virum, vel conſanguineos mulieris ſe ſe defen-
8 dẽdo interfecerit irregularis eſt, nec excuſatur illo ineuitabili caſu. Silu. in verb. homicidium 3. q. 4. verſ. Tertium, ex ſententia Aſtenſ. Theologi eximij lib. 1. tit. 35. & licet cõtrarium ſenſerit Tabien. in verb. irregularitas 2. q. penul. & Armil. in verb. irregularitas nu. 42. Tamen ego magis hæreo Aſten. ea ratione quod hic adulter ſe ſe iniecit in eam neceſſitatem, Ideo cum iuſte inuadatur, iniuſta eſt defenſio. Silu. d. verſ. Tertium, quo loco cõcludit eum, qui iuſte à miniſtris iuſtitiæ capiendus eſt, ſi ſe opponat, ne capiatur, & ſe defendendo occidat, eſt irregularis, quia eſt iniuſta defenſio, vt ibi per eum, & hæc eſt tutior ſententia, & in facto diſpenſationem oportuiſſe obtineri cõſtat in Curia Roman. & multo magis hodie egebit diſpenſatione per id quod habetur Concil. Trident. ſeſſ. 14. capit. 7. de reform.

Quarta declaratio eſt, vt conſideremus vna cum proxime dictis, an is qui ſe defendit ſe ſe induxerit in eam neceſſitatem; exemplo eſt ſi quis prouocauit rixam, aut alienam domum ſit ingreſſus furandi, vel adulterandi cauſa; nam illis ac ſimilibus caſibus, ſi occidat ad ſui neceſſariam defenſionẽ ſit irregularis, non ſolum quia daret operam rei illicitæ, ſed quia

quia culpa eius eſt, quod ſe ſubiecerit ta li neceſſitati; nam lex non ſuffragatῖ ſubijcienti ſe in neceſſitatem.ff. qui ſatiſd. cog.l.ſed ſi plures §. ſi fideiuſſor, hæc ꝓbat Ray.tit.de homicid. verſ. pro homicidio neceſſitatis: & confirmo ratione, dicit enim Cardin. Zab. in nouiſſimis ſcriptis ſuper c.veniens, de ſponſal. quod contrahens matrimonium per vim, quãdo deprehenſus cum puella, poteſt allegare per vim ſe contraxiſſe, & ibi notat illud ſpeciale ius eſſe, vt qui ſe ſubiecit neceſſitati excuſetur; ſi ergo illud eſt ſpeciale, ergo in contrarium eſt ius cõmune; & eſt ratio illius ſpecialitatis, quia in
6 contractu matrimonij conſenſus debet eſſe omnino liber, vnde cum metus cauſet inuoluntarium, non poteſt eſſe matrimonium, cum non ſit voluntarium; at in homicidio, etiam ſi neceſſitas cauſet inuoluntarium, non tamen aufert culpam, quæ ſufficit ad irregularitatem: ideo ſi non eſt irregularis ex voluntario homicidio, eſt ex culpabili, quod ei imputatur, & ſufficit ad irregularitatem.

Quinta declaratio eſt, vt defenſio ſit circa propriam vitam, nõ autẽ alterius; nam eo caſu occidere non licet, quia priuilegium iſtius defenſionis in d. Clem. 1. de homic. ad ſe tantum reſtringitur, & ita ſentit glo. ibi, nã nec patrẽ, nec alios quoſcumque proprinquos, nec vxorem defendendo euitare poſſet irregularitatem, ſi interficiat inuaſorem, glo. in d. Clem. 1. in vlt. glo. per illum text. quam probat Silu. in verb. homicidium 1. q. 9. verſ. Quartum, & in verb. excommunicatio 6. verſ. 9. in princ.

Sexta declaratio eſt, vt perpendamus de qua irregularitate loquamur, nam ſi loquamur de impediendis ordinibus ſuſceptis, nec exerceantur, & tunc verum eſt, quod occidens ſe defendendo non impeditur in adminiſtratione eorum, at tamen, neceſſaria eſt prius declaratoria, vt plene cõſtet fuiſſe homicidiũ factum per neceſſitatem ſeruandæ vitæ; At ſi loquamur, vt aſcendere poſſit ad altiores tunc dico, quod non poteſt ſine diſpenſatione, tex. planus in cap. de his clericis, d. diſt. 50. & ibi aperte glo. quæ in clerico hanc diſtinctionẽ facit, & videtur decerni Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 7. de reform. licet ante dictum Conc. contrarium videretur ſentire Tabien. in verb. irregularitas 2. q. antepen. In laicis vero talis diſtinctio fieri non poteſt, & ideo ſe ſe defendens, & occidens in neceſſitate ineuitabili promoueri poteſt obtenta tamen prius declaratoria, ex verbis d. Clem. 1. de homicid. & ibi gl. ex quibus colligitur, ꝙ irregularitates multæ ſunt in clericis, quę non ſunt in laicis, vt diximus in regulis generalibus, Reg. 17. ſed hæc declaratio pendent ab octaua declaratione hic poſita, igitur vide ibi.

Septima eſt declaratio, defenſio debet ſequi periculum, non autem præuenire, ideſt non prius occidat, qui ſe defendit, quam ſit in euidẽti periculo vitæ conſtitutus per actus, & nixus aduerſarij inuaſoris; alioqui ſola ſuſpicio, vel metus etiam veriſimilis, etiã qui cadat inconſtantem virum, non ſufficit, vt, liceat occidere, quia tunc non eſſet defendere, ſed cauere ſibi; cum forſan aduerſarius nõ erat vim illaturus, exemplo eſt caſus cap. ſuſcepimus, de homicid. Nam duo fratres ligarunt duos latrones alter fratrum eceſſit ad iudicem manente altero ſolo, latrones conabantur vincula diſſoluere, ille metuens occidi ab illis ſi ſoluerentur, præuenit eos occidendo, certe hoc caſu, & ipſe, & alter eiuſdem frater irregulares ſunt: vt ibi text. & gloſ. Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta verſ. clericus

ricus quoq;Silu.in verb. homicidium 3. q.7.verſ.ſeptimum ; Tabien. in verb.irregularitas 3.nu.9.

Octaua declaratio eſt;hic qui ſe ſe defendẽdo occidit per ineuitabilem neceſſitatem nõ debet ſe putare ipſo iure eui-
11 taſſe irregularitatem,ita vt ſponte prętermiſſa Pontificis licentia poſſit ad ordines promoueri ; nam & ſi diſpenſatio illi debita ſit tam ad ordines , quam ad beneficia quæcumque , ac dignitates , Conc.Trident.d.ſeſſ.14.cap.7. de refor. Tamen ad id accedere debet cauſæ cognitio,quæ corã,vel ordinario, vel viciniore Epiſcopo,vel Metropolitano fieri debet per cõmiſſionem Papæ prçcedentem:alioqui ſi quis poſt tale homicidiũ ſe ingereret,vel in adminiſtrãdo, vel ordines ſuſcipiendo,non habita declaratoria,& diſpenſatoria prædicta, eſſet ſeueriſſimæ puniẽdus: ex quibus patet,quod d. cap. 7. addit aliquid ad d. Clem.1.de homicid.

Ex ijs infertur ad caſum, quem Carneades orator cõfixerat,ſi in naufragio. de tabula eijcias inſidentem. vt te in ea ſalues. aut hoſtes fugiens,alij equũ adimas,vt tu euadas; an ipſorum mors tibi inducat irregularitatem? Reſpoſi . Hæc non eſt tutela inculpata,ſed aperta , vis dum obſis ei, qui tibi nihil obſit: quin hoc eſt peccatum contra naturæ pietatẽ vt defendit Lactant. diuin.inſtit.lib.5.c. 17.18.& S.Ambroſ.offic.lib.3.c.4. idem fuerit in ingenti famæ, qualis illa Hieroſolymitana, & altera ſub Maxentio,de qua Ruffinus Hiſt.lib. 11. quando ſcilicet quiſq;ſi fratribolũ de ore rapiebat : nam licet in neceſſitate omnia ſint communia.l. 1.ff.ad.l.Rhodiam de iactu: tamen rapere in alterius necem,naturæ iniuria fit,faciendo proprium, quod ſufficit eſſe commune,& quanquam commune fiat vt participes,non eſt tamen commune,vt occidas;itaque ſit,vt quiſq;ſibi ſit proximior quam alteri in re ſua,non autem in aliena; alioqui etiam furta licerent, ſi hæc proximitas cõſideraretur in iure : hunc caſum diſputat Tabien. excõmunicatione. 5.caſu primo,nu.40.

Inter homicidas ad effectũ irregularitatis nõ connumerantur ij,qui mentis alienationem patientes homicidiũ perpetrarunt , cuiuſmodi furioſi , nam ob ſolum furorem ſunt irregulares,non ob homicidium,ex Conc. Vien. habetur in d.Clem. 1. de homic.& ideo reſipiſcentes ordinari poſſunt,vel adminiſtrare;ex quo textu corrigi videtur alius tex.in c. ſi quis inſaniens,& cap.ſeq. 15.q.1. vbi dicit clericum in furore occidentem nõ peccare,ſed officium exercere non poſſe, cuius rei cõtrarium euidenter apparet in d.Clem.1. quod procedit etiam ſi ſua culpa in furorẽ inciderit. Gab. Biel. lib.2.ſent.diſtinct. 22.quæſt.2.conſ. 3.& Marian.in Repetit.cap. ad audientiam, de homic. qui putant eo etiam caſu excuſari ab omni peccato,& licet nonnulli contrarium ſentiant, quod non omnino excuſentur,inter quos eſt Alexan. de Aleſ. & S.Bonauentura ; Tamen quia d. Clem. quæ eſt poſterior illis indiſtincte loquitur, eſt etiam indiſtincte intelligẽda in omni furioſo, ex quauis cauſa ; ad hæc vide Tiraq.trac.de pæn.remit.cauſ. 2.& cauſ.3.

Quæ omnia locum habent etiam in dormiẽte,vt aperte habetur in d.Clem. nam furioſo comparatur, & ideo etiam ſi quis nouerit in ſe hoc vitiũ percutiendi dormiendo, tamẽ occidendo nõ incidit in irregularitatem,Marian.in d.c.ad audientiã, 5.q.principali in q.12. vt refert Tiraq.in d.tract.de pęn.remit.cauſ. 5.num.10.

In-

Digitized by Google

Infans quoq; occidendo non incidit inirregularitatem d. Clem. 1.& licet illud verbum infans nonnulli extendant etiam vltra ſeptennium, ſi puer non ſit doli capax, vt ſentit Anch. quẽ refert Sil. in verb. homicidium 3. q. 2. verſ. Tertiũ ſimiliter, tamen verius, ac tutius eſt dicere maiorem ſeptennio ob homicidiũ fieri irregularem, glo.& Hoſt. in capit. 2. de delict. puer. & glo. in d. Clem. 1. erit autẽ longe facilior diſpenſatio propter imperfectionem conſilij; in ebrio vero occidẽte nulla poteſt cõſiderari legitima excuſatio quin fiat irregularis, quoniam in vitio eſt, & dat operam rei illicitæ: Deinde tex. hunc nõ expreſſit, ſicut alios prędictos, ita tradit Silu. in verb. homicid. 3. q. 4. verſ. quintum, Cardin. in d. Clem. 1. Nam qui ſcit ſe hoc vitium pati in culpa eſt, quia prouidere debet ne hoc contingat illi: Bart. in l. pęnas. ff. de parricid. Tabien. in verb. irregularitas primo nu. 5. S. Thom. 2. 2. q. 150.

Supereſt, vt non nihil dicamus de diſpenſatione ſuper prædictis homicidijs facto cõmiſſis, in qua re ſciendum eſt, ꝙ etſi Papa hanc irregularitatem diſpenſando auferre poſſit Abb. in cap. ſicut dignum, & ibi cõmuniter Doct. de homic. Silu. in verb. homicidium 3. q. 8. verſ. ſecundum: tamen cum voluntario homicida Papa nunquàm diſpenſat. Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. quanto autem: imo Curia Rom. difficile diſpenſat in caſuali, vel dubio an fuerit voluntarium, Specul. d. §. Iuxta. verſ. Curia.

Et licet cum mere voluntario nunquam diſpenſetur, præſertim ad ordinẽ ſacerdotij, cap. minor, diſ. 50. Tamen ad beneficium olim quandoq; diſpenſabatur cap. vlt. de cler. pugn. in duell. & Silu. d. q. 8. verſ. Tertium, ſubiecta diſtinctione: Si beneficiũ erat curatum Papæ erat diſpenſatio, arg. c. vlt. de fil. presby. ſi autem ſimplex beneficiũ erat, poterat Epiſcopus; Silu. d. q. 8. verſ. Sextum Abb. in d. cap. vlt. de cler. pugn. in duell. ſed hæc vera erant vetuſtioribus ſæculis; Hodie vero ex Conc. Trident. d. ſeſſ. 14. capit. 7. de refor. nec beneficia ſimplicia conferri poſſunt homicidis voluntarijs, nec ordines, nec officia Eccleſiaſtica: non ſolũ in manifeſto homicidio, ſed nec in occultiſſimo; ſemper enim Papæ reſeruatur hæc diſpenſatio eod. Conc. Trid. ſeſſ. 24. cap. 6. de reform.

§. 1. *Dans cauſam mortis.*

1 *Mortis cauſam qui dat, ſit irregularis.*
Vulnerans aliquem, qui ob id ab alijs poſtea occiditur, ipſe efficitur irregularis.
2 *Infirmum conuertens in alterum latus, vt celerius moriatur, irregularis eſt.*
Infirmum prouocans ad iram, vt celerius moriatur, ſit irregularis.
3 *Veneni datio inducit irregularitatem, idem in omni potione ſortilega, vel ſuperſtitioſa.*
5 *Sterilitatis potio inducit irregularitatem Papalem occiſo partu animato, at ſi nondum animatus erat. ſiet Epiſcopalis.*

HAec autem omnia non ſolum in eo homicidio vera ſunt, quod vi extrinſeca percutiendo, pręcipitando, ſuffocando, vel vulnerando committi-
1 tur, verum etiam ſi alia quauis ratione mortis cauſam præbuerit, exemplo eſt, ſi quis volens infirmitatis cauſam dederit, quæ mortem attulerit, homicida eſt voluntarius, ſi data opera id fecit cap. de cætero, & cap. presbyterum, & c. ad audientiam, de homicid. & diſt. 50. c. ſtudeat, & de cler. percuſſ. c. 2. Specul. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. Quid ſi aliquis tenet: ideo vulnerans furem, vel latronem vt non valeat fugere, & ob id ſuperuenerint alij, qui, eum occiderint homicidij cau-

cauſam dedit, & ideo irregularis eſt, ſi
cogitare potuit, quod ab alijs occidi
poſſet c. ſignificaſti 2. de homicid. Silu.
in verb.homicid.2.verſ.16.

2 Eadem ratione ſi quis pietatis cauſa
vertat in alterū latus infirmum languen
tem, vt celerius moriatur, voluntarius
homicida eſt,& irregularis,etiam ſi om-
nino ille moriturus erat,Silu.in verb.ho
mic.3.q.2.verſ.Tertiū ſimiliter Tabien.
in ver.Irregularitas 3.n.3.ideo ſi dubiū
ſit an ex verſione illa mortuus ſit, nō de
bet hic promoueri, antequā depoſuerit
ſindereſim,vel conſcientiam arbitrio,&
conſilio boni viri, & interim quoque nō
debet adminiſtrare,Specul.in d. tit. de
diſpenſ. §. iuxta verſ. quid ſi aliquis in-
firmum: idem de verberante, vel con-
ſulente, aut mandante verberari infir-
mum, Alberic. in verb. homicidium 2.
verſ.quid ſi aliquis conſulit, idem puto.
in prouocante ad iram,vel indignatio-
nem, vel etiam in afferente aliquod ma-
lum nuntium infirmo, ea intentione vt
celerius moriatur; nam morte ſequuta
efficitur irregularis ex voluntario homi
cidio, Sum. Conf. de homic.q.11. An-
ton. Flor. 3. tit. 29. cap. 2. Tabien. in
verb. irregularitas 3.nu. 12. in iſtis ta-
men caſibus ſi per pietatē horū aliquod
factum ſit bona intentione, nō eſt facile
quis iudicandus irregularis, niſi culpa
poſſit cōſiderari, tanta quāta ſufficit ad
iregularitatē:vt infra de culpa agemus.

Ad hoc homicidij genus ſpectat om-
nis veneni,vel potionis, aut cibi datio,
vt inde vel ægritudo, & mors ſequere-
tur,nam incurritur irregularitas cap. ſi
aliquis, de homicid. Specul. in dict. §.
iuxta.verſ. facto autem ſi quis, & verſ.
Item qui homini.idem in omni potione.
vel cibo, vel arte aut ſortilegio ad indu-
cendam ſterilitatem in muliere,nam vi-
detur homicida eſſe, & irregularis, etiā
ſi fœtus occiſus nondum formatus, nec
animatus eſſet, Abb. in d. c. ſi aliquis,
4 ex ſententia Io.in tit.de pœn.diſt.1.cap.
periculoſe.ex S.Tho.2.2.q.64. art. 8. &
ſent. 4. diſt. 31. idem Abb. in cap. ſicut
dignum,de homic.Tabien.in verb. irre-
gularitas 3. nu. 14. in eo tamen differt
hæc irregularitas ſi formatus,& anima-
tus partus necetur, quod diſpenſatio Pa
pę requirenda eſt not.in d.cap. ſi aliquis
& d. cap. ſicut ex litterarum, eo tit.Spe
cul. in d. verſ. Item qui homini: & 2. q.
5. c.conſuluiſti,ſed ſi animatus non erat
Epiſcopus eſt diſpenſator; ſi autem du-
bium ſit an animatus eſſet,vel nō in hoc
dubio abſtinere debet, & non promoue-
ri donec à Papa diſpenſetur,Spec.d.ver.
Item qui homini, Alber.in ver.homici-
dium 4. verſ. quid ſi dubitatur. ad hanc
materiam de eo, qui dat mortis cauſam
plurima habentur infra §. homicid. ex
omiſſione, quæ ideo illo loco poſuimus,
quia occaſio illius articuli magis ſugeſ-
ſit nobis occaſionem illud pertractandi.

§.2. *Mandans,Conſulens,Inſtigans, Animans, Perſuadens, Inſtruens, adhortans ad homicidium.*

1 *Homicidij irregularitas afficit conſulentem,mandantem, hortantem. & ſimiles etiam ſi mors non ſequatur,vel ſola vulnera.*

Homicidium iuſtum mandans, & conſulens ſit irregularis.

2 *Conſilium circa imponendam poenam mortis, in lege, vel edicto, non cauſat irregularitatem.*

3 *Mandans eſt irregularis, etiam ſi mandatarius diu poſt exequatur homicidium, etiam ſi renuerit mandatum tale.*

Mandans non excuſatur ab irregularitate homicidij,eo prætextu, quod reuocauerit mandatum.

4 *Mandans fieri homicidium, eſt irregularis, ſi mandatarius occidatur.*

Digitized by Google

Mandans aliquem verberari incurrit irregularitatem, ſi mandatarius illum occidat, niſi forte ex cauſa diſciplinæ.

5 *Mandare homicidium, vel id per quod facile ad homicidium peruenitur paria ſunt.*

6 *Delatores, & detractares difficile euitant irregularitatē, quādo ex delatis homicidia ſequuntur.*

7 *Maritus quando occidit vxorem adulteram, fit irregularis etiam ille, qui detulit marito adulterium.*

Conſulens alicui, vt ſe occidat eſt irregularis.

8 *Mandari homicidium dicitur, etiam nutibus, & verbis ambiguis.*

Præmium promittentes pro reuelatione aliquius delinquentis. ſunt irregulares, ſi occidatur, vel mutiletur in iudicio, vel extra.

9 *Conſilium pium excuſat ab irregularitate, & culpa, multo magis conſilium religioſum.*

Inquiſitor tradendo curiæ ſeculari damnatos, vt comburantur non fit irregularis: nec vllus alius inquiſitionis conſultor.

PArum mihi videntur differre hi omnes, quoad homicidij reatum, irregularitatemque contrahendam,
1 mandans etenim conſultor, adhortator, & conſimiles idem ſcelus committunt, omniumque prædictorum peruerſa intentio, paremque portionem habent in homicidio; vnde ſub vno hoc capite de omnibus agendum videtur: Sunt igitur omnes prædicti pari modo irregulares, tex. & gl. in capit. periculoſe, de pænitent. d. 1. tex. & gl. in ca p. ſicut §. clericus, de homicid. quod pluribus modis ampliatur; Primo etenim id verum eſt, etiam ſi is qui facto attentauit homicidium per actus proximos morti non perfecit, quia non potuit; nam ſicut vulnerans; & attentator ille eſt irregularis, quia quantum potuit fecit, vt paulo ante dicebamus circa princ. iſtius tituli, ita Mandans, conſulens, & ſimiles incurrunt eandem irregularitatem cum illo, qui attentauit occidere, arg. tex. & gl. in d. c. periculoſe; ſi enim attentator eſt irregularis, vt ibi recte probauimus, ſequitur vt conſulens, & adhortator etiam irregularitate notentur.

Amplia 2. vt procedat etiam in mandante, vel conſulente iuſtum homicidium; nā Efficiuntur irregulares, ne cler. vel mon. c. ſententiam, Specul. in d. tit. de diſpenſat. §. Iuxta, verſ. ſed quæritur quando, & abunde tractauimus quando de Iudicio ſanguinis agebamus, lib. 2. Sed hæc res ſano modo intelligenda eſt, vt procedat quando conſulens, vel mandans, aut inſtigans intendit ad homicidium ſuper caſu aliquo pendente
2 in iudicio, tunc enim efficitur irregularis; at ſi conſilium, vel mandatum, aut inſtigatio ſit per modum legis, vel edicti, aut ſtatuti, vtputa quiſquis detulerit annonam extra patriam morte puniatur, tunc nec qui conſulit, nec qui mandat hoc edictum vllam irregularitatem incurrit. cap. eos, ne cler. vel mon. & diximus ſupra lib. 2. tit. de aduocatis.

Amplia Tertio, vt mandans, vel inſtigans homicidium fiat irregularis, non ſolum ſi ſtatim mandatarius homicidū cōmittat, verum etiam ſi diu poſt, Specul. in. d. §. Iuxta. verſ. ſed quæritur quando, Silueſt. in verb. homicidium primo quæſt. 8. verſ. 6. Tabien. in verbo Irregularitas 2. num. 13.

Quarto amplia: quod & ſi mandatarius repudiet mandatum & poſtea mutata ſententia exequatur mandatum, qđ prius repudiauerat, ipſe mandator ſeu adhortator efficitur irregularis, quia primum crimen quod feceratmandando adhuc in ſe perſeuerat, Bald. in l. 1. C. de ſeru. fugit. col. 2. ad fin. Innoc. in cap. ad audientiam, de homic.

Amplia quinto quod fit irregularis mādans, vel adhortans, etiam ſi mandatum reuocauerit, antequam ſequeretur homicidij

Digitized by Google

micidij effectus: perpetrato enim homicidio a mandatario ipſe mãdans ſit irregularis : nam præter id quod mandati reuocatio debet fieri opportune ante delictũ, & ipſi mandatario intimari Bart. in l. non ſolum §. ſi mandato. ff. de Iniur. debet etiam perſuadere contrarium c. Petrus, de homic. & de ſent. excomm. c. mulieres : tenetur etiam monere occidendum, vt ſibi caueat alioqui ſi hæc omnia non fecerit mandator, vel inſtigator irregularis erit, ſequuto homicidio, Tabien. in verb. irregularitas 2. nu. 14. Specul. in d. §. Iuxta. verſ. ſed quæritur quando; prope fin. Silu. in d. q. 8. verſ. 6. vno tamen caſu excuſaretur hic mandans, vel adhortans, qui reuocauit mandatum, & non monuit occiſum, ſi videlicet putauit veriſimiliter, quod mandatarius propter reuocationem deſiſteret ab homicidium, ita Alberic. in verb. homicidium 2. in princ. Tabien. in verb. Irregularitas 2. nu. 1. & 13. Anton. Flo. lib. de cenſur. cap. 97. §. 13. quæ ſententia eſt periculoſa; quia cum adhuc maneat mentis corruptio mandatarij non videtur ſufficere reuocatio, niſi etiam moneatur occidendus, de qua materia vide apoſtillam ad Abb. in cap. ex litteris, de exceſſ. prælat. quando autem inter mandantem & eum, qui occidendus eſt ſit pax, vel contrahitur affinitas ſciẽte eo, qui mãdatũ de occidẽdo ſuſcipit, hoc vnum ſufficit ad auferẽdam culpã, & irregularitatem a mandante c. 2. de deſponſ. Impub. & 22. q. 1. cap. omne, Specul. in dict. verſ. ſed quæritur quando, ad fin. Tabien. dict. num. 1.

Amplia ſexto, quod inſtigator, vel adhortator ſit irregularis, non ſolum ſi occidatur is quem mandauit occidi, verum etiam ſi ille non occidatur, ſed oc-
4 cidatur mandatarius, tex. in cap. vlt. de homic. lib. 6. Abb. in c. ad audientiam, de homicid Silu. in verb. homicidium 1. quæſt. 8. verſ. 5. Ioan. And. in addit. ad Specul. in d. §. Iuxta ad verſ. quid ſi aliquis conſuluit; & licet ibi Specul. contrarium ſentiat; Tamen periculoſa eſt opinio, debuit enim cogitare homicidium hinc inde contingere poſſe tam inter rixantes, quam in iudicio per iudicem, & hoc verius eſſe probat, Abb. in d. cap. ad audientiam, de homicid. Tabien. in verb. irregularitas 2. nu. 12. Silu. d. q. 8. verſ. 5. vbi reijcit ſententiam Hoſt. qui ſenſerat idem quod Specul.

Amplia ſeptimo, hoc procedere ẽt ſi mandans, vel inſtigans mandaſſet de ſola verberatione, vel rixa, & expreſſim inhibuiſſet homicidium : nam ſequuta morte erit hic mandans irregularis, nec excuſatur ob illam prohibitionem ne occideret, caſus clarus in d. c. vlt. de homic. lib. 6 Alberic. in verb. homicidium 2. verſ. quid ſi mandauit, Abb. poſt Innoc. in cap. ad audientiam, de homic. nam hic hortator, & inſtigator eſt in manifeſta culpa, matteſil. ſing. 188. Bald. in l. non ideo, q. 18. C. de Accuſat. Bald. in l. cum mandati, circa fin. C. mandat. parum enim differt mandare homicidium, vel id per quod facile ad homicidium perueniri poteſt, vt ſi quis mandet lapidem mitti, baliſtę, vel Bombardæ ictum, vel cum armis ingredi poſſeſſionem caſtri, vel fundi; nam ſequuto homicidio, qui hæc mandauit irregularis eſt, Spec. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. ſed quæritur quando, Abb. in c. ad audientiam de homic.

Quod procedit in mandante, vel inſtigante ad verberandum propter vindictam, & iniuriam faciendam; alioqui ſi mandaſſet, vel inſtigaſſet aliquod iuſtum, ſeu ad effectum diſciplinæ, ſi man-

Digitized by Google

datarius excedat terminos mādati, mādator non erit Reus homicidij, nec irregularis, niſi verba mandati aliter ſonarent, Abb. & Innoc. in d. cap. ad audientiam, Tabien. in verb. irregularitas 2. nu. 2. Abb. in c. ex litteris, verſ. 3. nota, de exceſſ. prælat. & ibi apoſtilla: & ideo dico, ꝙ mandans alicui vt verberet Titium, vel cum eo rixetur prohibendo ne occidat, ſi ipſe inſtigatus occidatur à Titio mandans, fit irregularis, ex ratione d. c. vlt. de homic. lib. 6. & ex ijs appa-
6 ret quod difficile euadunt irregularitatem delatores, exploratores ſuſurrones, ac detractores, qui data opera diſſeminant diſcordias, vnde rixæ, & homicidia ſequuntur; nam vel inter inſtigatores, vel inter homicidij cooperatores annumerantur.

Hinc fit vt is, qui defert marito vxoris adulterium, ita quod maritus ob id
7 deprehenſam, vel non deprehenſam occiderit eam vel adulterum, irregularis efficitur hic delator; quia quaſi priuatus accuſator videtur: idem erit in eo qui deferat amantium perfidiam, ideſt amaſiam amatori fidem non ſeruare, vel è cōtra; nā quæcunq; homicidia inde ſequuntur imputantur delatori, vt ſit irregularis, & adhoc eſt tex. in c. ſicut 1. §. qui vero, de homic. & ita eſt magis tutū ſentire: præſertim ſi ob odiū, & mala intentione fiat illa delatio, & præcogitare poterat poſſe ſubſequi illa homicidia ſi vero hæc dicantur, ſeu deferantur per leuitatē, & loquacitatē, & quaſi ex vulgi, vel viciniæ rumore, & ob id motus maritus vel amator ad homicidiū proceſſerit, non tam facile habendi ſunt pro irregularibus ij, qui de ea re loquuti ſunt, ſed ij ſoli qui marito id dixerunt, vel dici iuſſerunt ea intentione, vt mors, vel vulnus interueniret, dict. §. qui vero.

Amplia octauo quod procedat iſta irregularitas etiā in eo, qui mandat, vel conſulit, vel inſtigat Titiū, vt ſemetipſū præcipitet, immergat, mutilet, vel occidat; nā irregularis efficitur, etiam ſi ille parēdo faciat rē ſtultiſſimā ſeſe occidēdo: Spec. in d. tit. de diſpen. §. Iuxta. verſ. ſed ſi aliquis, & ibi Ioan. And. in addit.

Ampliatio noua eſt, quod ſit quis ir-
8 regularis etiam ſi ſolo nutu, & ſigno inſtigauerit, exemplū ducitur ſi quis dicat ſeruo ſuo, non reuertaris domū, niſi aliquid audiā de te, aut alio ſigno voluntatē expreſſerit; nā ex eis efficitur irregularis dñs, quia ſigna hęc indicāt vltionis animū. tradit Bart. in l. ſi quis mihi bona §. Iuſſu ff. d̄ aquir. hęred. vbi Bal. Ang. Imol. & moderni, & Ancar. in c. ex litteris. de exceſſ. prçlat. vbi etiā Abb. Tabiē. in verb. irregularitas 2. nu. 3. & in ver. excōicatio. 5. in caſu primo; nu. 36. Et ex hoc contigit mihi caſus decidendus, ſi prælatus vel iudex iuſſerit reū aliquē capi, & ad ſe adduci, additis his verbis, adducite eum viuū, vel mortuū, cumq; in capiendo Reo ipſe reſtiterit, & ob id milites ſeu executores eū interfecerint, prçlatus vel iudex an ſit irregularis? ego reſpōdi poſſe dici irregularē, q̃a illa verba viuū, vel mortuū animū adduxerunt executoribus, vt eum interficerent, præſertim quia in caſu mihi propoſito reus non reſtiterat armis, ſed tantum aufugerat: longe vero, magis fuerint illi irregulares, qui propoſitis edictis præmium promittunt ſi quis Reū aliquē viuū, vel mortuū attulerit, aut aliquod eius membrum; quod ſæpenumero fieri videmus, & patet 2. Reg. cap. 18. Idem erit ſi proponatur præmium pro habēda ſola notitia delinquentis occulti, vt puta quiſquis reuelauit furantem, homicidam, proditorem, libelli famoſi compoſitorem,

Digitized by Google

torem, centum habeat, ſi per eum modum ſequatur reuelatio, & delinquens vel occidatur iudicio, vel extra, qui propoſuit præmium irregularis eſt; nā propoſito præmio inducat hoc ſigno animũ ſuum ad mortem illius, & ideo mandare videtur.

Nonnullis tamen caſibus limitatur hic rigor in hoc genere irregularitatis, quæ prouenit ex mandato, conſilio, vel adhortatione. Primus eſt in eo qui mandat, vel conſulit, aut hortatur pium ali-
9 quid fieri, ad euitandam mortem; nam etiam ſi ex eo pio conſilio ſequatur contrarium, non tamen fit irregularis, exemplum eſt in Titio, qui cum videret Petrũ fugientem manus hoſtium, qui eum conabantur occidere, adhortatus eſt eum ne fugeret, quaſi hoſtes eſſent affines, vel amici ipſius Titii, vel quia ipſe Titius, vt iudex, vel vt grauis vir multæ auctoritatis erat apud illos hoſtes Petri, ſi Petrus ob id ſubſtiterit, & ob id fuerit occiſus, non erit irregularis Titius hortator, q̃a veroſimilius ſperabat per ſuam auctoritatem conſulere vitæ Petri, quam per fugam, præſertim ſi pacē ſperabat, Alber. in verb. homicidium 2. Sum. conf. de homic. q. 12. Tabien. in verb. irregularitas 2. num. 17. Armil. in verb. irregularitas, nu. 32. ſed ſi Titius nec amicus, nec affinis, nec vllius auctoritatis erat apud illos hoſtes Petri, imputatur ipſi Titio, quod temere hortatus ſit Petrũ ad ſubſiſtendum, ideo ipſo occiſo Titius eſt irregularis, vt Doct. locis ſupradictis, & Specul. in d. §. Iuxta. verſ. quid ſi aliquis mori.

Eadem ratione ſi cum ſeruus flumen tranſiret, aſinus autem, vel æquus quo inſidebat in ipſo medio fluminis ſubſtiterit, vnde ſit in euidenti periculo ſubmerſionis; ſi clericus ob pietatem hortetur, vt ſeruus equo vel aſino deſcendat, putans illum tutius euaſurum, & contra euenerit, quia ſcilicet ſeruus deſcendens vi fluminis fuerit ſubmerſus, nō fiet irregularis clericus, qui hortatus eſt, vt deſcenderet, Specul. in d. §. Iuxta. verſ. ſed pone ruſticus ſuper aſino. Ob eandem cauſam ſi quis mandet, hortetur vel conſulat, vt quis ſe pro patria, vel pro iure ſuo exponat omni periculo, illeque animatus mortem ſubierit, non efficitur irregularis adhortator, ſi tamē non cogitarit eum veriſimiliter moriturum, cum fuerit pium conſilium Spec. d. §. Iuxta. verſ. Porro ſi quis alicui. Nam conſilium pium neminē facit culpoſum, & ſi malus euentus ſequatur, abſit vt q̃d propter bonum facimus, ſi prçter noſtrā voluntatem quicquam mali occidat, nobis debeat imputari, 23. q. 5. cap. de occidendis; ſed ſi veroſimiliter hortator cogitauit ipſum eſſe moriturum, ipſe hortator fit irregularis. Innoc. in continebatur, & cap. ad audientiam, de homicid. Hoſt. ibid. quos approbat Alber. in verb. homicidium 2. verſ. quid ſi aliquis ſuadet.

Pro fide vero, ac pro CHRISTO, & pro Eccleſia adhortator ad mortem etiam veriſimiliter imminentem, non incurrit irregularitatem ob mortem, quæ inde ſubſequitur. Alberic. d. verſ. quid ſi quis ſuadeat, Fel. in cap. ſicut dignum, col. 3. circa fin. de homic. quem probat Tabien. in verb. irregularitas 2. numero. 15. & ſicut pium eſt vitam pro CHRISTO exponi, ita & pro membris 23. q. 5. c. pro membris & hinc illa ratio, quod in materia hæreſis Inquiſitor tradit Curię ſæculari damnatos ſine metu irregularitatis c. ſi audieris. 23. q. 5. & q. 8. cap. legi Specul. d. §. Iuxta verſ. Porro ſi quis alicui: & ideo etiam procura-

Digitized by Google

curare poteſt Inquiſitor apud Iudicem ſecularem, vt damnati de hæreſi comburantur, & ex illa procuratione non fit irregularis, Felin. in capit. ad abolendam; in fin. de hæret. & diximus lib. 2. quando de executore tractabamus.

§. 3. *Homicidium ex culpa; aut caſu.*

1 Caſualia non ſunt intenta, & voluntaria.
Caſus fortuitus dicitur inopinatæ rei euentus.
Caſus inopinatus excuſat ab irregularitate, & quomodo.
2 Culpa leuiſſima in committendo inducit irregugularitatem, non ſit in omittendo.
Ludus noxius ſemper habet culpam annexam, & conſequenter irregularitatem ex culpa.
3 Ludus pilæ honeſtus eſt, & excuſat ab irregularitate, quando occidenti nulla culpa imputari poteſt.
4 Homicidium hodie, ſi omni culpa careat, requirit diſpenſationem, vt quis promoueri, vel adminiſtrare poſſit.
5 Lapidem mittens in Petrum eſt irregularis, ſi non Petrus ſed alius fuerit percuſſus.
Lapidem mittens in laicum, & caſu percuſſit clericum, excomunicatus eſt.
Lapidem mittens in auem, & caſu homo fuerit percuſſus, non fit irregularis.
6 Impellens primus fit irregularis, quando ex illo impulſu alius læditur.
7 Compreſſus in multa frequentia, nemini cauſat irregularitatem.
C. Virginius ab Aquileianis militibus preſſus de ponte lapſus, & extinctus eſt.
Regis Samariæ dux preſſus à frequentia populi, in porta moritur.
8 Metus quē ſibi ſponte quis incutit, & moritur, nō inducit irregularitatē ei, qui metus cauſa fuit.
Metum incutiens alicui, vnde mors aliqua ſequitur, eſt irregularis.
Clericus ludens cum muliere pregnante, eſt irregularis, ſi ea abortum fecerit, non ſic in laico ludente.
9 Incautus in rebus ſuis, ſi ſequatur mors, fit irregularis.
Parentes quorum filij per imprudentiam in lecto ſuffocantur, ſunt irregulares, & quando excuſentur.
10 Grecus ſacerdos debet perpetuo abſtinere ab ordinibus, ſi eius filius lecto ſuffocatus ſit.
Tecta reſarciens ſine ſigno eſt irregularis, ſi quis occiditur.
11 Arborem incidens eſt irregularis, ſi non acclamet & aliquis occidatur.
Capanarum curam habens fit irregularis, ſi ex mala obſeruatione aliquis occidatur.
Caſtigans ſubditum nimis ſeuere ſi moriatur, fit irregularis.
12 Carcer durior inducit irregularitatem carceranti, ſi moriatur carceratus.
Pœnitentiæ aſperitas, quæ eſt ex canone, vel ex conſtitutione, non inducit irregularitatem imponenti eam alicui, qui moriatur.
13 Leonem diligenter vinculis aſſeruans, non eſt irregularis, ſi aliquem ille occiderit.
Equum habens effrænem fit irregularis, ſi aliquem occiderit.
14 Puerum ſuum permittens ad flumen ire, ſi moriatur ille, fit irregularis.
Nauis gubernator ſponte deſerens eam in fluctibus, aut committens imperito, an fiat irregularis, merſa naue cum hominibus.
Mulierem prægnantem ſi coeundo compreſſeris ad aborſum, fit irregularis.
Potio ad inducendum amorem, vel quid aliud ſuperſtitioſum: ſi mors ſequatur inducit irregularitatem miniſtranti.
Iudex iniuſte inquirens de adulterio occulto, eſt irregularis, ſi ob id mulier occidatur, ſecus ſi iuſte procedat.
15 Mulier ſi occidatur per zelotypiam ab Amaſio; an qui Zelotypiæ cauſa fuit fiat irregularis.
16 Occidens aliquem contemplatione alterius, non facit illum irregularem, cuius contemplatione fecit.
17 Homicidium perpetratum ab affinibus meis, vt meam iniuriam vlciſcerentur me neſciente, non me facit irregularem, & quomodo.
Homicidium factum cum armis clerici, quando imputetur clerico ad irregularitatem.
18 Diſpenſatio homicidij ex culpa, aut caſu ad quem ſpectet.
Diſpenſatio ſuper homicidio eſt triplex.

QVoniam, vt ſcribit S. Thom. 2. 2. quæſt. 64. caſualia ſimpliciter loquendo non ſunt intenta, & voluntaria, conſequens eſt,
1 vt qui caſu homicidium fecerit, quia nolens fecit, nil illi imputari poſſit, vt ibi per eum; caſus enim fortuita

tuitus

tuitus eſt inopinatæ rei euentus, qui præuideri non poteſt. ff. commod. l. In rebus, Pan. in capit. vnico, de commod. Propterea ſi nulla culpa caſum præceſſerit, nulla incurritur irregularitas, cum præcogitari talis euentus non potuerit; & ideo poſſet legitime promoueri. capit. ſignificaſti 1. & capit. dilectus, de homic. & gl. in cap. eos vero, diſt. 50. Specul. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta verſ. facto autem ſi quis, vbi plene de hac re; facit tex. in d. cap. vnico, de commod. ſi vero aliqua culpa imputari poſſit, non excuſabitur ab irregularitate; nam ſi ſit leuiſſima culpa, ideſt ſi non cogitauerit id, quod acutiſſimus vir cogitare potuiſſet, excuſa-
1 tur quidem plerumque ab irregularitate, Silu. in verb. homicidium 2. circa princ. verſ. poteſt addi, per tex. & Abb. in capit. quæſitum, de pænit. & remiſſ. ſi videlicet ea leuiſſima culpa ſit in omittendo, vt in d. cap. quæſitum; at ſi ſit in committendo etiam leuiſſima culpa inducit irregularitatem in homicidio, vel mutilatione. Silueſt. ibidem, Tabien. in verb. Irregularitas 1. num. 4. vnde ex maiori ratione patet, quod leuis culpa, & lata, procul dubio inducunt irregularitatem; culpa etenim præcedens caſum reum facit ipſum, qui in culpa eſt; propterea nec ordinari, nec ordines ſuſceptos adminiſtrare poſſet, cap. Clerico iaciente, diſt. 50. ibi; permittimus, quod diſpenſationem ſignificat; nam pænitentia iniungitur ſalutaris, vt ibi patet, & in d. cap. eos vero ead. diſt.

Dicitur autem culpa interuenire, ſi id contingat ludendo in ludo noxio, eſt enim ludus noxius ex vi verbi, qui periculum in ſe habet mutilandi, vel occidendi, vt in haſtiludio, iactu lapidum, & ſimilibus; nam dicti ludi noxij poſſunt carere culpa. l. nam ludus ff. ad l. Aquil. vnde clericus eo ludo ludens ſi quid inde mutilationis, vel mortis contigerit, fiet irregularis. S. Thom. dict. quæſt. 64. Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 1. & eſt clarus tex. in cap. continebatur, de homicid. & ibid. Panor.

Quinimmo etſi ludus noxius non ſit, vt pila, lucta ſine armis, ſaltatio, ſi nō adhibuerit omnem diligentiam ad excludendum homicidium, vel mutilationem, imputabitur illi: exemplo eſt, ſi in prædicto ludo honeſto non amoueris a latere tuo enſem, vel gladium, tunc ſi quicquam contigerit, tibi imputabitur, & fies irregularis. Silueſt. in verb. homicidium 2. q. 3. & q. 20. tex. & ibi Abb. in d. cap. continebatur: Tabien. in d. nu. 3. ſed ſi ludendo pila, & accurrendo ad eam percutiendam, puerum caſu impuleris quem mutilaueris, lege ciuili nulla actio datur, quia id caſu non culpa factum iudicat l. ſi ex plagis §. vult. ff. ad l. aquil. Ideo illo argumento, & ab irregularitate excuſari poſſet. Sed declaratoria fuerit opus iuxta Conc. Trid. Seſſ. 14. cap. 7. de reform.

Propterea in eo ludo, qui calcibus, aut pugnis exercetur, quia noxius putatur: ſi quis mutilat, vel occidat, efficitur irregularis propter immoderatū ludendi modum, vt expreſſe tradit Archid. in c. eū qui, diſt. 50. Hodie vero hic articulus paruā habet dubitationē; nam ſiue culpa præceſſerit, ſiue non ſiue ludus ſit noxius, ſiue non; ſiue detur opera rei lici-
4 tæ, ſiue non, ſemper qui homicidiū commiſit, debet abſtinere, & non promoueri, donec cauſa plene cognita, diſpēſatio cōcedatū. Cōc. Trid. d. ſeſſ. 14. c. 7. de ref.

Sed vt varietas caſuum in quibus varia quoque diſpenſationum genera fieri conſueuerunt apertius innoteſcat, operæ pretium duxi multos caſus enar-

rare,quorum exemplo quiſque poterit, cum res euenerit, prudentius ſibi conſulere: Si ieceris lapidem in Petrum, ille verò declinare volens ictum tuum impegerit in alium lapidẽ,vel præcipitio moriaĩ,efficeris irregularis, Innoc. & Hoſt. in cap.exhibita,de homic. Sum. conf. eo tit.q 19. Alberic.in verb.homicidium 3. Hug. diſt. 50. cap. ſępe, quod intellige ſi iactus lapidis fuit talis,vt declinãdus eſſet,vel ſi dolus interueniſſet in eo ictu,ẽt læuiſſimo,vt Innoc.ibi,& Tabiẽ.in verb. irregularitas 3.num.4.at ſine dolo leuiſſimus ictus lapidis non imputaretur iaciẽti,vt ibi. Inno. ſi vero eſſet ictus leuis, ſed valde proximus etiam ſine animo lædendi, quia proxima maxime perturbãt iaciendo,efficeris irregularis ſi ille ceciderit,vel moriatur. Abb.in d.cap.exhibita,Silu. in verb.homicidium 2.q.21.

Rurſum ſi in Petrum lapidem ieceris, ipſe vero declinet,& alium ictus percuſſerit,tu efficeris irregularis. Hug. in d.c. ſæpe. Eſt etiam caſus iuris ciuilis,qui lege Aquilia teneri mandat in l.ſi eum ſer
5 uus. ff. de Iniur. iuncta l. ſcientiam §. ſi defendendi.ff.ad l.Aquil.Tabien.in verb. irregularitas 3.num.2.

Ex hoc ſequitur ꝙ ſi volens percutere laicum,& ictus ierit ad percutiendum clericum, qui iecit excommnnicatus eſt quia dabat operam rei illicitæ. Alan. & Hoſt quos probat Silu. in verb.excõicatio 6.verſ.ſciendum eſt 4. in verſ. ſecundo in fin.ſed ſi ictus lapidis directus fuiſſet in Auem,vel quadrupedem, non aũt in hominem; & fortuito hominem occiderit,vel mutilarit,nõ incurritur irregularitas.gl.in d.c.clerico iaciente, Silu. in verb. homicidiũ 2.q. 5. Tabien. in verb. irregularitas 3.n.19.Ex ijs patet, ꝙ ſi tu
6 me impellas, vt impulſu meo Petrũ offenderem, ſi ego aliquid paſſus ſim, tibi imputatur primo impellenti. Hug. in d. cap. ſæpe. Ita quoque ſi dum tu me impellis cecideris,& mutilatus ſis,non mihi, ſed tibi imputatur. Hug. ibid. & Alberic.in ver. homicidiũ 6. prope fin. vbi probat ſententiam Hug. & Sum.conf.de homic.q. 27 pari ratione ſi quis me impellat in alium, quem meo impulſu occidi,aut pręcipitaui ſine dolo, ego irregularis nõ ſum,ſed qui me impulit. Hug. d.cap.ſeſe text.in l.qua actione.§. proinde ff.ad l.Aquil. Ideoq; ſi frequentia populi in ingreſſu,vel egreſſu Eccleſiæ, aut
7 pontis tranſitu,quis opprimatur, nullus (qui careat dolo) eſt irregularis, nec is quidẽ cuius pes, vel manus, aut corpus oppreſſionem fecit abſque dolo,cum ipſe vi quadam impulſus fuerit à frequentia, quod contigit olim Virginio Virginij legati filio,vt indicat marmoreũ monumentum, quod in Foroliuienſi regione apud Cælinam his verbis inſculptum adhuc viſitur.

C. VIRGINIO SVAVISS. FILIOLO RARÆ PVLCHRITVDINIS, ET LEPIDITATIS ADOLESCENTVLO AB AQVILEIANIS MILITIBVS PRESSO DE PONTE LAPSO COLLISO ATQVE MISERABILITER EXTINCTO C. VIRGINIVS LEGATVS L. POSTHVMII DICTATORIS, ET LOLLIA L. FILIA DILECTISS. CONIVX INFELICISS. PARENTES POSVERE.

Refertur in ſcriptionibus antiquis, quæ ad Valerium Probum de Notis Romanorum acceſſerunt.

Cui quoque rei congruit, quod Dux Regis Samariæ in illa prægrandi fame cũ in porta ciuitatis ſiſteret,à turba populari preſſus mortuus eſt 4.Reg.cap.7. certæ nemo illorum irregularis eſſet.

Qua ratione fit, vt ſi quis læui metu ſponte perterreatur,cõſpecta forſan armata caterua, quos putarit eſſe hoſtes ſuos,

8 ſuos,vel milites curiæ,atq; ob eum metum fugiens ob nimiam celerationẽ ceciderit,& vel mortuus,vel mutilatus illo caſu fuerit;nemo illorũ armatorũ eſt irregularis, ſi nullum metũ incuſſerint; ipſe enim ſibi cauſa ſuæ ruinæ fuit:ſed ſi ioci gratia,quis metum ſubitaneum alicui incutiat,vnde vel præcipitatio, aut caſus alius interuenerit, imputandũ eſt ei,qui metum incuſſit, Archiep. Flor. 3. tit. 19.cap.2.§.3.Tabien.in verb.irregularitas 3.num.4.exemplum eſt in circulatore,aut alio deferente ſerpentes, aut angues, quos ſubito motu oſtendat, vt metum incutiat,& ob id mors, vel mutilatio contigerit,iure ciuili extra ordinem punitur,pro modo culpæ l.vlt.ff.de extraord.crim. cuius culpæ ratione irregularitas inducitur,Ideoque ſi laſciuientes iuuenes veſſicã turgidã ſubito rumpant,aut aliquid aliud vnde ſubitus ille fragor,& crepitus mulieri prægnanti dederit cauſam abortus, illi qui hoc fecerint cauſa perterrefaciendi irregulares ſunt,ſi ſcire potuerunt eam mulierẽ prægnantem fuiſſe.Silu. in verb. homicidiũ 2.verſ.22.Abb.in c.de cætero de homic. in pueris tamen hæc ſeueritas locũ non habet,Tabien. in verb. irregularitas 3. num.14.

Quicquid igitur per leuitatem animi fit,ſi inde ſequatur mors, vel mutilatio inducit irregularitatẽ; propterea ſi clericus cum muliere affini, vel conſanguinea prægnãte ludat, quantumuis modeſte,ſi inde ſuccedat abortus,fit irregularis;hæc enim ludendi leuitas clerico, ac monacho indigna eſt, cum grauitate vti debeant:Ideo in euidenti culpa ſunt & conſequenter irregulares, Tabien. in verb.irregularitas 3.num.14.Abb. in c. ſicut dignũ,de homic.In laicis vero con ſanguineis,quia illis non eſt incongruus ludus modeſtus,cum affinibus fœminis, vt in choreis,& modeſtis ſaltationibus, ſi mulier abortum fecerit, non imputatur illis.capit.ſicut litterarum,vbi Abb. de homicid.Silu.in verb. homicidium 2. q. 11.

Ad eandem ſimilitudinem ſicut per leuitatem animi facta inducunt irregularitatẽ, ita ſi quis incautus extiterit in
9 agendis rebus; vnde ſi ex eo animo ſupino mors,vel mutilatio cõtigerit;irregularitas incurritur:Ideo parentes,qui infantes ſuos eodem lecto detinent, ſi infantes illi ſuffocentur. irregulares ſiunt, ſunt enim in culpa 2. q.5.c. conſuluiſti, tenentur enim huic periculo cauere. c. vlt.de ijs,qui fil.occid. Et in dubio quiſque debet iudicare ſe irregularem in homicidio c. ad audientiam, de homicid. Alberic. in verb. homicidium 3. in fin. Duobus tamen caſibus hi parentes videntur excuſandi, primus eſt ſi infans eſt manſuetus, placidus, immobilis, lectuſque late pateat;nam parentes excuſantur ſi reperiatur mortuus,Tabien. in verb.irregularitas 3.nu.6.Idem ſi parẽtes tam inopes ſint,vt ob frigus infantẽ lecto foueant,quia tunc charitas excludit inobedientiam, vnde ob id excuſantur, Tabien. ibid. nu. 14. Silu. in verb. homicidium 2. q. 23. quod etiam ego probarim ſi non adeſſet cenſura excommunicationis, vt communiter fulminatur,tunc.n. omnino inexcuſabiles ſunt, Tabien.d.num.14. Armil. in verb. irregularitas num. 51.quæ omnia procedũt tam in parentibus promouendis, quam in iam promotis; nam ſi Græcorum filij ſacerdotum opprimantur in eorum lectis perpetuo carent miniſterio ſacerdotij ſi negligentia parentum interfuerit; etſi non fuerint negligentes;tamen pœnitẽtiam temporalem peragent,& interim

rim abſtinebunt.c. quæſitum, de pœnit. & remiſſ.

Incautus quoque ſe ſe facit irregularem, quando in reſarciendis tectis, ſignũ nõ exponit publice: propterea ſi aliquis interficiat, irregularis eſt, Tabiẽ in verb. irregularitas, nu. 1. ficut, & quis arborem incidit ſecus viam publicam, ſi non acclamet trãſeunti, efficitur irregularis occidendo: cap. ſi duo, & c. hi qui arborem, & cap. ſeq. vbi Archid. diſt. 50. ſed etſi ſecus viam priuatã arbor incidatur furandi cauſa, quia operam dat rei illicitæ, occidendo efficietur irregularis, Sil. in verb. homicidium 2. verſ. 18. Tabien. in verb irregularitas 3. nu. 19. quæ procedunt in omni deiectione, vel effuſione cap. ex litteris primo, de homicid. Abb. in capit. ex litteris 2. eod. tit. Tabien. d. num. 19

Quinimmo ſi quis de alto ſe ſe præcipitauerit, aut ſaltauerit, & ſubiectum hominem occiderit, aut mutilauerit, in culpa eſt, & ideo irregularis, caſus in l. in lege, ff. ad l. Corn. de ſicar. ſecus erit ſi rupto ſponte tecto, vel ſolario homo ceciderit, & ſuo corpore inuitus aliquẽ occiderit, dãdo operam rei licitæ, vt caſus eſt apud Simon. Metaph. in vita Epiphanij 15. Maij de fabro murario detecto cadente, qui Iuſtinianũ occidit ipſe nil mali patiens, certe non videtur irregularis, ſi careat omni culpa; ſed ſi duo rixãtes in alta porticu ſe ſe inuicem pręcipitauerint, ſi ex caſu collidantur, & alter moriatur, q ſuperſtes eſt, fit irregularis, quod facto nuper Romæ contigit in Barenghis nobilibus fratribus rixantibus, qui cõplexi pariter de alto præcipitati ſunt, ita vt ſenior ſtatim expirauerit, certe ſuperſtes eſt irregularis ex prædictis iuribus; Idem fuiſſet ſi ſe ſe mutuo præcipitaſſent in flumen, nam qui natando ſuperuixiſſet fuiſſet irregularis propter rixam ex qua homicidij culpam incurriſſet.

Ille quoque qui campanis pulſandis præpoſitus eſt, ſi minus diligenter aſſeruet colligaturã campanæ, & propterea, vel ipſa, vel malleus ceciderit, & interfecerit aliquem, ipſe redditur irregularis, ad quem ſpectat cura eius colligationis aſſeruandæ, Pan. in c. Ioannes per illum tex. de homic. Silu. in verb. homicidium 2. verſ. 10. Tabien. d. nu. 19.

Sed & ille quaſi incautus, & imprudẽs fiet irregularis, qui ſubditũ ſeuerius coercet; nã ſi prælatus, Magiſter, vel progenitor in caſtigandis erratis carcere duriore cuſtodiant Reum, aut inedia affligant, & ob id carceratus mortuus fuerit vel mutilatus, ipſi fiunt irregulares; nam qui diſciplinæ modum exceſſit, in culpa eſt, Zabar. in Clem. 1. de homicid. Spec. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. quid ſi aliquis tenet ceruum, Silu. in verb. homic. 3. q. 5. verſ. 10. & q. 7. verſ. 12. carcer .n. nõ debet eſſe nimium aſper, nec ſine debita ciborum ſuſtentatione ſaltẽ panis, & aquæ: cap. nouimus, de verb. ſignif. & Abb in c. cum non ab homine, de iudic. qui cum modum excedat correctionis, ſibi imputare debet hominis mortẽ, arg. c. ad audientiam, de homicid. & c. cũ voluntate, de ſent. excõm. omnis. n. pœnitẽtia ita imponenda eſt, ne quis veroſimiliter breui moriatur, Abb. in c. cum nõ ab homine, de iudic. tam reſpectu carceris; quam reſpectu ad neceſſaria vitæ, alioqui mors imputatur Iudici ad irregularitatem Deciſ. in c. cum nõ ab homine, vltimis verbis, vbi alios plures locos citat, Qua ratione ſi pater, Magiſter, vel dominus percutiẽdo, in diſciplina modũ excedant, & ſequatur mors, vel mutilatio fiunt irregulares c. presbyterũ, & d. cap.

c.ad audientiam, vbi Abb. de homic. & c.ſi quis non iratus. 15.q.1.Silu.in verb. homicidium 2.q.2.debent.n.omnes prę fati habere rationem temporis,loci,per ſonæ,vno excepto caſu, videlicet ſi illa pænitentia, aut diſciplina, quā impoñūt canonica ſit,& a canone determinata, vel inter regulares præſcripta per ordinis ſui conſtitutiones,quibus certæ erra torum pœnæ imponuntur,ſi prælatus re gulæ ſuæ obſeruator pœnam imponat,ēt ſi delinquēs per illam pœnam moriatur nō efficitur irregularis,Tabien. in verb. irregularitas 2.num.8. Nam obedientia omnem culpam excludit. cap. quid culpatur,23.q.1.

Inter incautos etiam ille adſcribitur, qui leones,vrſoſue alit, ſi per incuriam
13 damnum intulerint: propterea occidendo, vel mutilando reddunt irregularem dominum, etiam ex leuiſſima culpa, Sum.conf.lib.2.tit.1.q. 28. Silu. in verb. homicidium 2.verſ.24.Tabien. in verb. irregularitas 3.nu.18.Specul.in d.§.Iuxta verſ.quid ſi aliquis tenet ceruū: ſed ſi diligēter aſſeruet eos,& in vinculis co hibeat, cū careat omni culpa, immunis eſt ab omni irregularitate,ſi caſu quempiam occiderint.cap.de occidendis, 23. quæſt.5.& diſt.50. capit. quantum, vbi Archid.

Præterea ſi parum diligenter tu equi tui habenas cuſtodias, quia vel confractas,vel inutiles ad cohibendum effrenatum equum habeas, ſi equitādo aliquis occidatur, tu efficeris irregularis. c. ſignificaſti,primo de homicid. Bern. in c. dilectus, de homicid.Silu.in verb.homicidium 3.q.7.verſ. octauum, Tabien. in verb.irregularitas 3.num. 10. ſed ſi tibi eum debitis habenis equitanti, aliquis incōſiderate,& imprudenter fregerit tui equi frenum, & ob id furens equus aliquem interfecerit,non tu es irregularis, ſed qui fregit habenas,Hug.in cap.ſæpe, diſt.50.

Eſt etiam imprudens quiſquis vtitur opera imperiti ſerui,vel miniſtri,exēplo eſt ſi puer,vel fatuus tibi ſeruiat ad alendos equos, iſque eos adducens ad flumē tuo conſilio,vel patientia, etiā ſi monue
14 ris eum ne intra flumen ingrediatur,tamen ſi immergatur,tibi imputatur ad irregularitatem.S.Augu.de verb.dom. ſuper Math.ſerm. 16.in princ.& eſt arg.c. continebatur, de homicid. Sum.conf.eo tit.q.26.Alberic.in verb. homicidium 6. prope fin. ſi tamen veriſimile erat eo in flumine tale periculū poſſe incurri, Silu. in verb.homicidium 2.verſ. 27. Tabien. in verb. irregularitas 3.nu.1.& 7.

Ideo ex ijs deciditur quæſtio de nauis gebernatore,qui vel deſerit, vel negligit eius gubernationem,vel imperito cōmittit,ſi ob id naufragium fiat,mortes, quæ contingunt ipſi imputantur.S.Tho. primo 22.q. 6. & conſequenter erit irregularis, nec excuſaretur à periculo, quod ipſe paſſus eſt, vtputa quod per natandi peritiam euaſerit mortem.

Huc quoque ſpectat,ſi mulierem pręgnantem ſolicitaueris ad te venire fornicationis cauſa. ipſa vero in acceſſu aliqd paſſa ſit,vnde abortum fecerit, irregularis es; debuiſti enim hoc præcogitare, ſenſit Gul.de Laud.quem citat.Silue.in verb.homicidiū 2. q. 7. ad idem Tabien. in verb. irregularitas 3. num. 14. Idem poteſt dici de adultero, vel fornicatore, qui coeundo per compreſſionem aborſus cauſam dedit prægnanti, eadem ratione quod daret operam rei illicitæ; ſecus forte in marito, nil immoderate agēte circa copulam; Ita quoque ſi potionem,aut cibum, vel pharmacum mulieri dederis, vt vel ſterileſceret; vel facilius

lius grauida fieret,ſi ex eo cibo, vel phar maco ipſa moriatur,ex culpa tu es irregularis l.3.§.1.ff.de ſicarijs;ſicut ſi cibũ dederis libidinis cauſa,vel ob turpẽ amo rem,aut ad inducendũ odium,aut quam uis aliam ob ſuperſtitionẽ;ſemper mors culpabilis tibi imputatur ad irregularitatem,c.ſi aliquis,de homicid.Tabien.in verb.irregularitas 3.nu.15.Silu.in verb. homicidium 2.verſ.19.

Ex ijs conſequens eſt, quod ſi Iudex Inquiſitionem fecerit de adulterio oc-
15 culto,& nõ præcedente infamia,vel alio modo contra ius,& ob eam cauſam mu lier, vel ſuſpectus in iudicio illo factus adulter occidatur à conſanguineis mulieris,Iudex eſt irregularis,quia prodidit adulterium in caſu non licito, & dedit operam rei non licitę,vt probauimus ſu pra hoc libro tit.de proditore: Idẽ erit ſi cognito adulterio, vel ſtupro extra iu dicium maritus, vel pater aut cõſangui neus ipſam mulierem interficiant, etiã ob ſimplicem fornicationem, homicidium imputatur adultero, ſtupranti, & fornicanti, ſi veriſimiliter id poſſe cõtin gere cogitare debuerũt, etiam ſi illa pu blica meretrix eſſet;nam ſi vere, cõtem platione fornicantium,& illo intuitu,ſci licet ad vindicãdam ignominiam agnationis,à cõſanguineis occidatur,omnes ſunt irregulares fornicatores ſaltem cle rici quorũ intuitu occiſa eſt;quia cauſã prębuerũt,& participes ſunt illatæ igno miniæ,& cogitare debuerũt id poſſe cõtingere, & ideo eſſe irregulares ꝑdictos adulteros, & fornicatores oẽs clericos probari poteſt arg.c.ſuſcepimus,cũ ſeq. de homic. & ita declaratũ fuiſſe in ſacer dote adultero reperto in flagranti ꝑ ſan ctiſſimum fel.rec. Pium V. audiui à fide dignis,& Romanæ curiæ Iudicibus probatiſſimis.

Idem quoq; erit ſi maritus ob huiuſmodi ignominiam vitiatæ vxoris per de ſperationem ſe ſe occiderit: Nam hmõi homicid.imputatur adultero quoad irre gularitatem ex pręmiſſis,propter ingen tem illum dolorem ignominiæ, quem parit adulter adulterando; exemplo eſt Chriſtophorus Bongartnerus Baſilien. ciuis,qui poſt occiſam vxorem adulterij ſuſpectam, ſeipſum quoque ex alto præcipitem dedit, vt ſcribit Surius in commentario ſub anno Domini 1528. propterea non ſine grandi periculo irregulares ex huiuſmodi culpa diſpenſantur: nam nec vitium deſerunt, & fiunt deteriores,& incorrigibiles, & quandoq; diſpenſatori inſidias ſtruunt, cuiuſmodi narratur à Greg. Turon.hiſt.lib. 6.cap. 36.nam cũ Ethericus Lixoenſis Epiſcopus clericum ex tali homicidio conſanguineorum in mulierem commiſſo irregularem diſpenſaſſet, & poſt interualla factus eſſet iniquior clericus,ad priſtina vitia redijt,beneficiorumque acceptorũ immemor coniurationẽ de occidendo, Epiſcopo facto,& in carcerem,& in exilium illum mitti obtinuit, vt ibid. narrat; An autem ſit idem ſi ipſa mulier oc cidatur ab Amaſio,vel corriuali? poſſet dubitari,quia affines naturali ratione ꝓ uocãtur ad propriam defendendã ignominiam, quod non eſt in amatore riuali, Tamen mea ſententia cautius aget ſi ſe putet irregularem hic,qui riuali cauſam dedit;ita enim rixa oritur ex copula carnali,ſicut verbis: Ideo cauſam dedit,vt occideret dando operam rei illicitæ; ſecus erit,ſi cum vellet eam in vxorem ducere corriualis odio eam occide rit; nam cum omni culpa careat, quia opus pium exercet,qui dat operam nuptijs cõtrahendis,Ideo nihil obeſt quod corriualis illa contemplatione eam occide-

cide-

ciderit, talis enim contemplatio non poteſt inducere irregularitatem in eo, qui dat operam rei licitæ: exemplo eſt ſi quis aduerſus me iniuſte rixetur, aut me iniuſte contumelijs afficiat,& propinqui mei ipſo impetu aduerſarium hunc interficiant,nõ efficior irregularis, ſi nihil doloſe egerim, & nil tale cogitauerim tex.in c.Petrus,& ibi Abb.de homic.ſed & ſi ſciui eos propinquos meos ſtudere occidere hunc meũ aduerſariũ, ſi quantum potui,monui eos,ne id cõmitterent ſufficit ad effugiendam irregularitatem, vt ibi tex.& Abb.poſt Hoſt.in cap.ad audientiam, eo tit. ſed ſi rixa iniuſta erat, quo ad me, quia dabam operam rei illicitæ,ero irregularis,ſi mei propinqui,ẽt me inſcio aduerſarium meũ occiderint:
17 iccirco clerici,vel monachi,quibus nunquam rixari licet ſine culpa, difficile effugere poſſunt irregularitatẽ prouenientem ex iſto caſu Rixę, vt probari poteſt ex dictis Abb.in d. loco; vno caſu excepto,quando ſcilicet conſanguinei clerici, vel monachi puri hoſtes erant ipſius occiſi,ita quod eum occidiſſent etiã ſine rixa habita cum clerico; nam tunc illud homicidium non imputaretur clerico, vel monacho rixanti,& homicidio non conſentienti; Silu. in verb. homicidium 2.q.1. Tab.in verb. irregularitas 3.nu. 5.Et ex hoc in caſu contingenti Reſpondi quod cum mulier cum multis fornicaretur, & à propinquo de fornicatione reprehenſa eſſet, ipſa verò ſuperbe eum obiurgaret,& cõtumelijs afficeret, adeo quod ira motus propinquus calore iracundiæ in ipſo contumelioſorum verborum furore eam occiderit, clericus fornicator nõ videbat̃ irregularis ex culpabili homicidio, q̃a nõ fornicatio clerici, ſed contumelia dederat cãm homicidio.

Huc ſpectat quæſtio, ſi quis cũ armis clerici aliquem occiderit, an clericus ſit irregularis; ad quod reſpondetur, multos caſus eſſe conſiderandos: nam ſi clericus domi arma habens amico bonæ opinionis, de quo nullum ſcelus excogitare poterat, ea commodauerit ſub ſpecie boni,non fier irregularis ex homicidio ſic commiſſo, ſecus ſi commodauerit homini,de quo potuit cogitare,quod aliquod maleficium,aut rixam committere volebat,& tunc ex culpa,& forſan ex cooperatione clericus ſit irregularis; aliquando ipſe clericus non commodat arma, ſed amicus ei clam dormienti ſurripit arma,& eo caſu clericus non eſt irregularis. Aliquãdo vero clericus eſt in culpa tenendo, aut ferendo arma de nocte,vel dando operam rei illicitæ, vel arma prohibita,& eo caſu etiam ſi inuito, clerico amic' arma abſtulerit,vel inſcio ſurripuerit,ſit irregularis clericus ex culpa.de iſta quæſtione vide Fely. in c.ſicut dignum,de homic.Nicol.Ploue.in tract. de irregul.nu.13.& 14. Carrer.in Pract. crimin.tit.de homicid.§. circa.nu.69.ex quibus abſolutus eſt articulus irregularitatis,qui ob culpam ſolet accidere.

Huius irregularitatis diſpẽſatio olim Epiſcopo erat conceſſa (ſi culpa leuis erat) quoad minores ordines, Abb. in
18 c.continebatur,& in c.ad audientiam, de homicid. ſed ad ſacros Papæ erat diſpenſatio d.c.continebatur Silu. in verb. homicidium 3. q. 8. verſ. quintum; Et curia difficile in hoc genere diſpenſat ad ſacros Spec.in d §.Iuxta.verſ. Curia, Hodie vero ſi homicidium inuoluntarium ſit, & occultũ poteſt omnino Epiſcopus diſpenſare Conc. Trid. ſeſſ.24. c. 6.de reform.at in caſuali manifeſto quãtumuis culpa careat,ſemper egebit Declaratoria per commiſſionem Papæ cõmittendam Epiſcopo, vel alteri delegato,

to,cũ plena cauſæ cognitione eod.Conc. Trident.ſeſſ.14.cap.7.de reform.triplex vero diſpenſationis genus his caſibus cõceditur magna diſpenſatio, vt qui promotus eſt ad ſacros,poſſit in ſolis minoribus deſeruire.d.cap.continebatur,& d. cap.ad audientiam, Maior vt etiam in ſacris admittatur capit.Tua nos, & eod. tit.& diſt.50.c. clerico, Maxima vt promoueri,& aſcendere poſſit cap.lator,eo. tit.ſecundnm Goff.in Sum.de homic.in fin.Specul.in d.§.Iuxta.verſ.circa homicidium.

§. 4. *Opem præſtans homicidio.*

1 Arma præparans ad homicidium, ſecuta morte fit irregularis.

Homicidæ ſocius fit irregularis, etiam ſi nil penitus fecerit, ſed ſolum aſtiterit etiam ſi diſſuaſerit homicidium.

Homicidij ſimplex ſpectator, nõ eſt irregularis, niſi ſit tãtæ auctoritatis, quod potuiſſet impedire.

2 Epiſcopus habens iuriſdictionem temporalem ſi homicidijs præſens ſit, fit irregularis.

3 Defendentem eum, qui ociditur, ſi quis reuocet, fit irregularis, ſi doloſe reuocauerit,

Sagittam de vulnera erripiens, fit irregularis, ſi vulneratus ob id moriatur.

Infirmo dans vinum, vel aliud vnde moriatur, fit irregularis, etiam ſi omnino erat moriturus: ſed hoc intelligendum ſano modo, vt hic.

4 Infirmo frenetico cuſtos datus, ſi negligenter cuſtodiat eſt irregularis ex malis: quæ ille facit.

Infirmum conuertens in aliud latus, vt celerius moriatur, eſt irregularis.

5 Hæreticis conburendis ligna dans, eſt irregularis, idem & in dando ignem.

Ligans aliquem, & ob id fuerit occiſus, vel ipſe, vt ſe ſolueret alium occidit, eſt irregularis.

6 Vulnus datum ei, qui propemodum erat mortuus, inducit irregularitatem vlneranti.

Vulnus dans non lethale efficitur irregularis ſi vulneratus ſua, vel medicorum incuria moriatur.

Vulnus leue, ob quod vulneratus inciderit in ſaxa, vel flumen, & moriatur, cauſat irregularitatem vlnerati.

Vulnus leue ob quod vulneratus ab alijs interceptus, & occiſus eſt, cauſat irregularitatem vulneranti:

7 Acclamans ad latronem, ſi accurſu hominum ille occidatur; fit irregularis, non ſic ſi acclamauerit, ad proprium auxilium.

Vulnera multorum etiam non lęthalia faciunt omnes irregulares ſecuta morte.

8 Occiſor, et ſi ignoretur, omnes tamen rixantes, ſunt irregulares, etiam ſi non percuſſerint etiam qui erant pro parte occiſi.

9 Occiſus à lapide miſſo a Domo vbi quatuor repeririuntur, ſi nemo eorum fateatur, qui lapidem miſerit, omnes ſunt ab irregulaitate abſoluendi, & quomodo.

10 Malus potius tolerari debet, quam puniri bonus.

11 Irregularitas ſæpe committitur conſcientiæ delinquentis.

QVicquid adiumentum adfert morti ſubſecuturæ, ſiue accelerandæ, inducit irregularitatem; exemplo eſt, ſi iactum baſiliſtę quis pręparet, tam ipſe quam qui ictum fecit irregularis eſt; quia alter fecit, alter opem Præſtitit homicidio, Specul.in tit. de diſpenſ.§.Iuxta. verſ.ſed quęritur quãdo: Propterea ſi quis fiat comes, aut ſocius ei, qui pergit ad occidendum, & ſi cũ eo proficiſcatur cauſa defenſionis, ſi opus eſſet, irregularis efficitur commiſſo homicidio,etiam ſi hic comes,vel ſocius nihil operatus ſit, quoad actũ mortis,vel vulnerũ,ſola enim aſſociatio reddit audaciorem occiſorem cap.ſicut dignum.§.Illi etiam, de homicid. Specul. d.§.iuxta. verſ.defenſione, & verſ. quid ſi aliquis vadit. Quinimmo &, ſi ſe ſociũ non fecerit,ſed ſolũ ibi in conflictu aſtiterit,ob quam aſſiſtētiam homicida animoſius crimen peregit, efficitur irregularis d.capit.ſicut §.clerico: ſed & ſi hic aſſociator diſſuaſerit,quantũ,potuit homicidium, vel rixã, fit irregularis ex eo ſolo, quod cum armis factus eſt comes homicidæ.Hoſt.in d.§.Illi.& §.vlt.quem ſequi-

Digitized by Google

ſequitur Specul. d. verſ. quid ſi aliquis vadit; Tabien.in verb.irregularitas, 2. num.20.

Quæ omnia vera ſunt in aſſociante, aut aſiſtente parato ad defenſionem homicidæ,ſi opus fuerit: at ſi quis ibi præſens homicidio fuerit, etiam cũ armis, non vt defenſor,vel fautor, ſed vt ſpectator,non fit particeps criminis,nec irregularis,ob illam ſolam pręſentiam cap. vlt.23.q.8.vno caſu excepto,ſi videlicet Dominus Caſtri in propriæ iuriſdictionis loco conſtitutus, cum poteſt per ſuã auctoritatem impedire, ne illud homicidium fiat,ſola præſentia,& patientia facit ſe irregularem argu. Pſal. 81. eripite pauperem, & egenum de manu peccatoris liberate, & probatur in c. vlt. 23.
2 q.3.nam & Epiſcopus habẽs iuriſdictionem temporalẽ, & ſi nec verbo nec ſcripto conſentiat executioni mortis damnatorum,ſi tamen præſens ſit executioni, quaſi auctoritatem præſtando negotijs ſuorum iudicum, efficitur irregularis.capit.ex litteris, vbi Abb. de exceſſ. prælat.Tabien.in verb.irregularitass 2. num.5.

Ille quoque opem præſtarę videtur, qui à defendendo reuocauit eum,qui volebat defendere occiſum, nam indirecte
3 fit homicida,Specul.d.§.Iuxta.verſ.quid ſi cum velles: quod intelligendum eſt, ſi corrupta mente id fecerit;alioqui ſi diſſuaſerit defenſionem pietate motus, ſi forte is qui ſe ſe ad defenſionẽ parabat, veriſimiliter maiori periculo ſe ſubijciebat;nam tunc non fieret irregularis,qui diſſuaſit. Alberic.in verb.homicidium 4.in princ.Archiep.Flo.3.tit.29.cap.2. num.1.Tabien. in verb. irregularitas 2. num.16.

Morti etiã opem fert ille,qui de gutture lethaliter vulnerati ſagittã extraxerit,ſi ob id vulneratus celerius moriatur,arg.c tua,&c.quamuis, de homicid. Spec.in d.§.Iuxta. verſ. ſi autem aliquis ſagittam:ſed & is qui infirmo etiam morituro vinum, vel quicquid aliud etiam per pietatem cõceſſerit, citra conſilium medicorum, & ob id acceleratior fuerit mors,efficitur irregularis,Ray.vt refert ac probat Specul.in.d.§.Iuxta. verſ.ſimiliter cuſtodiens: quo loco ſubdit nõ facile hos ægrotantium miniſtros affligendos in conſcientia, niſi certo medicorũ iudicio conſtiterit mortẽ ægroti ob cauſam, & culpam cuſtodis fuiſſe acceleratam.idem probat Alberic.in verb.homicidium 3.Sum.conf.eo.tit.q.42.&q.39. Idem Silu.in verb.homicidium 2.q. 15. Tabien.in verb. irregularitas 3. nu. 12.
4 Quod verum eſt etiam in cuſtode frenetici,nam ſi egroto conceſſerit lecto, vel domo egredi, & inde mors ſubſequatur ipſius frenetici, vel freneticus aliquẽ occiderit,cuſtos erit irregularis;idem erit ſi hic cuſtos dormierit per crapulam,vel ignauiam,egrotus autem freneticus,vel ſe præcipitauerit, vel aliũ occiderit cuſtos eſt irregularis. Anton. Flo.3.tit.29. cap.2.Tabien.d.nu.12.Silu. d. num. 15. Idem quoq;iuris eſt in illo, qui per pietatem vertit infirmum in aliud latus,vt citius moriatur,vel ad indignationẽ adduxit infirmum, vt moreretur celerius; nam iſtis caſibus incurritur irregularitas,vt diximus,etiam hoc tit.in §.dans cauſam mortis.

Sed & ille qui ad comburendos hęreticos ligna adfert,aut dat,fit irregularis ſi ligna actu ipſo igni ſubminiſtraue-
5 rint ad mortem,ſed ſi iam erat mortuus ligna,quæ combuſſerunt iam mortuum, non inducunt irregularitatem in domino lignorum:Anton.Flo. d. tit. 29. cap. 2.§.4.& ante eum Specul.in d.§.Iuxta. verſ.

verſ.quid de ijs, qui propter. Tabien. in
verb.irregularitas 4. nu. 23. propterea
ij viri religioſi, qui luminaria, & ſacras
imagines poſt damnatos deferunt; vt in
mortis articulo eos ad ſalutem inſtruãt,
caute faciunt, ſi ex ſuis luminaribus non
concedant accendi ignem, vnde damna
tus comburatur.

Homicidio præterea opem tuliſſe vi-
detur, qui aliquem ligauit, qui ab aliquo
poſtea ſit occiſus, & ideo ligans eſt irre-
gularis, ſicut ſi ligatus, vt ſe diſſolueret
aliquem occiderit, nam etiam ligans eo
caſu eſt irregularis, tex. in c. ſuſcepimus,
de homicid. Ille quoque, qui vulnus ad-
6 didit ei qui propemodũ erat mortuus,
ſit irregularis, Abb. in c. pręterea de cle.
percuſſ. Tabien. in verb. irregularitas 3.
nu. 6. ſed & ille, qui lubens vulnerauit nõ
lethaliter, ſi per incuriam medicorum,
vel per ipſam intemperantiam, vulnera
tus moriatur, irregularis eſt, quaſi homi
cidij initium vulnerator attulerit. Ant.
Flor. 3. tit. 29. cap. 2. Tabien. in verb. ir-
regularitas 3. nu. 6. Silu. in verb. homici
dium, 2. q. 2. Quin etiam ſi vulneratus
conualuerit. poſteaque recidiuauerit,
adhuc eſt irregularis, q vulnerauit, Flo.
d. cap. 2. argum. cap. Petrus, de homicid.
quod verũ eſt in iſtis terminis irregula-
ritatis: at quoad pœnas legis nullo mo-
do teneretur vulnerans in hoc caſu, glo.
in cap. presbyterum, de homicid.

Si quis etiã leui vulnere percuſſerit,
& percuſſus vel equo ceciderit vel in ter
ram caput alliſerit, vel in flumẽ immer-
gatur, percutiẽs incurrit irregularitatẽ,
diſt. 50. cap. ſtudeat, Idem eſt ſi hic leui-
ter vulneratus ab alijs poſtea occidatur
ſcilicet ſi alij ob leue illud vulnus accur
rerunt, & ſic facilius occiderunt; nam il-
le primo vulnerans ſit etiam irregularis
Silu. in verb. homicidium 3. q. 7. verſ. ſe-
cundum. Propterea percutiens latronẽ
etiam non lethali vulnere, & accurſu ho
minum occidatur, omnes ſunt irregula-
res. cap. ſignificaſti 2. de homicid. Sil. in
verb. homicid. 2. q. 16. Tabien. in verb. ir
7 regularitas 3. nu. 9. Idem ſi non vulnera
uerit latronem, ſed ſolum acclamauerit,
ſi ab accurrẽtibus fuerit interfectus, ac-
clamans eſt irregularis, etiam ſi non in
tenderet illius mortem, argum. cap. Pe-
trus, de homicid. Ab iſto caſu eſt excipiẽ
dus, qui in periculo vitæ conſtitutus ac-
clamauit, nec poterat ſibi prouidere per
fugam eo caſu acclamando non ſit irre
gularis, & ſi latro ab occurrentibus occi
datur; acclamãdo etenim multo magis
excuſari debet, quam is qui per ineuita
bilem neceſſitatem aduerſariũ occidit,
de qua diximus in prima parte huius c.
ſed etſi ob periculum amiſſionis rerum
quis acclamaſſet ob fures, tunc ſi accur
ſu hominũ fures occidantur, acclamans
eſt irregularis text. in c. ſuſcepimus, de
homicid. Sil. in verb. homicidium 3. q.
7. verſ. quartum. Tabien. in verb. irregu-
laritas 2. nu. 19. & num. 25. de ijs apud
Specul. in d. tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ.
quid ſi cum velles. Ex ijs cõſequens eſt,
quod ſi plures vulnerauerint, nemo ta-
men per ſe lethaliter, ſed ob multiplica
tionem vulnerũ percuſſus mortuus ſit,
omnes irregulares ſunt paritate delicti,
Innoc. in d. c. ſignificaſti 2. & 23. q. 8. c.
vlt. facit Barth. in l. vlt. ff. de ſicar. Silu. in
verb. homic. 3. q. 6. verſ. tertium: & ideo
tametſi neſciatur occiſor in rixa, omnes
tamen rixantes, & aſſiſtẽtes ſunt irregu
lares ſecundum veriorem opinionem,
Raym. de homicid. verſ. quid ſi plures,
Alber. in verb. homicidium 4. circa fin.
etiam illi qui nunquam percuſſerunt ob
illam aſiſtentiam, & comparticipationẽ
rixæ, etiam ſi ſponte abſtineant à percu
tien-

Digitized by Google

nendo, tenentur.n.defendere quantum poſſunt eũ, qui occiditur c. non in inferẽda, 23.q.3.& c.vlt. Quin etiam non ſoli ſunt irregulares ij, qui erãt pro parte occiſoris, ſed ẽt ij, qui aderant pro parte occiſi, ſi erant clerici, vt ſingulariter docet Ray.d.verſ.quid ſi plures, arg.c.petitio, de homic. quæ omnia vera ſunt quo ad irregularitatem, at quo ad alias legũ pęnas in dubio omnes ab homicidio abſoluuntur l. Item mela §. ſed ſi plures. ff. ad l. Aquil. ſed extra ordinem puniuntur.

Diuerſum autem eſt in eo caſu, quem ſcribit Albertus Galeotti vetuſtiſſimus iuriſta, & celebris apud Io. And. & Spec. ſcripſit enim opus ꝙ inſcribitur, Margarita, quæ totius quaſi iuris ſumma eſt, ſcribit in tit. de accuſ. ſeu crimin. c. 31. verſ. pone quod quatuor, quærens, ſi quatuor in vna domo exiſtant, & ex ea de-
9 miſſus lapis pręterreuntem interfecerit an omnes, an nemo illorum de homicidio teneatur? ſi omnes conſenſerint res eſt clara, omnes teneri, ſed ſi vnius tantũ eſt delictum, & non conſtat, dicit omnes abſoluendos per regulam l. abſentem. ff. de pæn. modo dubium eſt, an idem ſit in irregularitate? ſed eſt dicendum in foro poli non eſſe dubium, quia in eo ſemper conſtat veritas, & ideo eſt irregularis oĩno qui ſcit ſe deliquiſſe, ſed in foro iudiciali iudex declarare neminem illorum poteſt, nec eſt æquum vt ad cautelam interdicat omnibus, ne ſuſcipiant ordines, vel ſuſceptos exerceant, quia maior eſſet iniuſtitia tres iniuſte cõdemnare, quã vnũ iniuſte abſoluere d.l.abſẽtẽ, Et ideo licet delictum quoad perſonam occiſi ſit manifeſtum, tamen in perſona occidentis eſt occultiſſimum, ideo iudex declarando neminem illorũ prohiberi ordines exercere, ſatisfaciet iuri, & iuſtitię:
10 potius enim debet tolerari malus, quam puniri bonus, Abb. in c. ſacri, de ſepultur. ideo cõminari omnibus tenetur iudex, vt qui crimen commiſit ſciat ſe irregularem, & adminiſtrando ſibi perpetuam damnationem parare, & dimittere hominem delinquentem in ſua occultiſſima nequitia; nam ſæpe irregularitas committitur conſcientiæ perſonæ delinquentis, vt diximus primo lib.c.2. regu. 18. & patet ex Gregorio ad Epiſcopum Fundenſem, quem quia concubinarium ex actis declarare non poterat, cum tamen id verum eſſet, illius conſcientiæ rẽ totam commiſit, vt ſcribit Ioannes Diaconus in vita Gregorij lib. 3. cap. 43.

§. 5. *Homicidium ex omiſſione.*

1 *Defendere occiſum, qui poteſt, ſi non defendit, opem præſtare videtur ad mortem.*

2 *Defendere nolens eum qui occiditur, quibus caſibus incurrat irregularitatem, vide pleniſſime hic.*

Excommunicatio difficilius incurritur, quam irregularitas

3 *Subtrahens aliquid, per quod ſequitur quod impeditur defenſio occiſi eſt irregularis.*

Aduocatus, vel procurator quando fiant irregulares, non defendendo Reum ab vltimo ſupplicio.

Teſtis citatus ad defenſionem Rei, quomodo tacendo fiat irregularis.

Notarius tacens, vel occultans defenſiones Rei, quomodo fit irregularis.

Reuelare prætermittens homicidium perpetrandum, quando fiat irregularis.

Medicus non curans ægrotum, quomodo fiat irregularis.

Nauis gubernator deſerens nauem, aut committens imperio fit irregularis ex hominum naufragio

Medicus debet curare, etiam ſi ægrotus non ſoluat pretium, nec confiteatur peccata, aut ſit inobediens.

Fame moriens quibus caſibus cauſet irregularitatem non paſcenti.

Maritus negligens vxorem ægrotantem, quando fiat irregularis.

Pater negligens filium ægrotantem, quando fiat irregularis.

Dominus deſerens ſeruum ægrotantem quando fiat irregularis.

5 *Carceratus moriens, quando cauſet irregularitatem detinenti.*

Domeſticorum curam negligens, dicitur infideli deterior.

QVodammodo homicidio opem præſtat quiſquis, cum defendere debeat, & poſſit, non de-
1 fendit eũ, qui occidatur c. non in inferenda, & cap. vlt. 23. q. 3. & cap. ſicut §. 2. de homicid. & de ſent. excom. cap. quantæ, & cap. periculoſe, de pœnit. diſt. 1. Super qua quæſtione quã doctorum variæ ſunt ſententiæ, operæpretium eſt, vt de ea, & ſuſius, & diſtinctius pertractemus; fuit enim ſententia quorundam, vt quiſquis non defendit eum qui occiditur, q̃a peccatum omiſſionis eſt, non incurrat irregularitatem, hoc ſcripſit S. Anto. lib. de cenſur. capit. 97. Alberic. in verb. homicidiũ primo, & nõnulli alij poſteriores.

Sed quia durum eſt hanc ſententiam ſic generaliter, & indiſtincte teneri pluribus declarationibus tota aperietur: certum eſt enim quod homicidium etiã tacendo committitur capit. Epheſijs, diſt. 43. & Iudices nõ reſiſtentes morti Chriſti homicidij rei facti ſunt d. c. non in inferendá, & d. cap. vlt. & quicumque poteſt ſine ſuo periculo alium defendere, nõ defendens peccat mortaliter: Armil. in verb. homicidium nu. 6. nam non ſunt immunes á culpa homicidij vt ſcripſit, Aſten. lib. 6. tit. 14. vt citat. Silu. in verb. homicidium 3. q. 5. verſ. Quintum; cum igitur iſti omnes culpam circa homicidium incurrant, alijs viſum eſt eos etiã fieri irregulares, Silu. d. verſ. quintum, & Angel. in verb. homicidium 1. num. 17. Spec. tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. quid ſi potui: quorum ẽt nimis rigoroſa eſt opinio, quare cõſiderandi ſunt multi caſus.

Quandoque enim quis eſt priuata perſona, & videt aliquem occidi, & per negligentiam, ſocordiam, ignauiam, vel
2 perplexitatem, aut quia nõ vult immiſceri alienis rebus, & factis nõ defendit, eo caſu certum eſt eum nõ incurrere irregularitatem, etiam ſi tuto, & commode potuiſſet: Abb. in cap. quantæ de ſent. excom. & iſto modo procedat prima ſententia, etiã ſi gaudeat in morte illius, qui occiditur: Ratio autẽ quare in hoc caſu non incurratur irregularitas, eſt, q̃a (vt iam diximus) delictum eſt in omittendo, Vnde non poteſt dici ipſum concurrere verbo, vel facto ad homicidium, ſicut eſt neceſſe ad incurrendam irregularitatem; nam tam de iure canonico, quam de iure ciuili ex communi ſententia nemo tenetur alterum defendere; vt late probat Deci. in l. culpa caret. ff. de reg. iur. Hoc fallit in duobus caſibus, primo ſi non defendens, & gaudens procederet vſque ad exteriora, ſcilicet riſum, vel applauſum, quia tali caſu abſque dubio fieret irregularis; nam ob id homicida ſenſiſſet ſibi fauorabilem eſſe ipſum præſentem. Vnde audacius deliquiſſet: ſecundo fallit quando doloſe noluiſſet adiuuare, vt occideretur; nam tali caſu videretur irregularis, ſicut incurrit excõmunicationem in d. cap. quantæ, & talis dolus ſufficeret ſi probaretur ex coniecturis, Abb. in d. c. quantæ: vbi hoc apertiſſime dicit.

Quandoq; vero q̃ defendere potuit, eſt publica perſona, habens auctoritatẽ, & iuriſdictionem, & iſto caſu videtur incurrere irregularitatem, ſi non defendat quantum poteſt, ea ratione, q̃ eſt obligatus ad defendẽdum, & tunc eſt vera ſententia aliorũ ſupra nominatorũ, ita Silu. in d. verſ. Quintum, & alij ſupra citati, & ita Abb. in d. c. quantæ d. verſ. extra gl.

vbi

vbi licet loquatur de incurrenda excõicatione, Tñ multo magis in incurrẽda irregularitate, quia excõcatio eſt maius vinculum quam irregularitas, vt probat Borgas de diſpẽſ. 1. 2. q. 10. in princ. nu. 5. & eſt tex. canonis apoſt. c. 24. & difficilius incurritur quã irregularitas; nã nõ niſi cũm peccato mortali, & voluntarie concurrit, at irregularitas ſæpe ſine peccato, item excõicatio non incurritur per ſolam culpam leuem, cum tñ culpa quãtumuis leuis ſufficiat ad irregularitatẽ: & ideo ſi culpa illa ſufficit ad excõicationem incurrendam, ergo & ad irregularitatem, quia in vtraq; iſtarum cenſurarũ requiritur factum, vt habeant locũ: Et quod iſti ſuperiores obligati non defendentes, cum poſſint incurrant irregularitatẽ ſentit Spec. aperte d. verſ. quid ſi potui, Angel. d. nu. 17. Marian. Soci. ſcribit expreſſim in repet. cap. ad audiẽtiam q. 7. princ. q. 95. vbi multa allegat vt refert Tiraq. in tract. de pœn. remit. cauſ. 44. verſ. nono, & deniq; Nauar. in ſuo Man. cap. 27. numero 232. verſ. 17. ibi niſi ſit iudex, aut alius ſuo officio obligatus; qui hãc rem planius quam alijs declarat in cõmentario ad d. c. nõ inferenda, nu. 18. vbi quatuor requirenda dicit, vt hic non defendens incurrat pænas iuris, ſ. primo poſſe defendere, ſecundo obligatum eſſe ad defendendum, tertio poſſe ſine damno corporis, rerum, aut honoris: quarto ſi ſit illi manifeſtum homicidium, vel delictum patrari; quæ quatuor ſi concurrant noſtro caſu dubitandum non videtur induci irregularitatem.

Ex qua concluſione multa neceſſario conſequuntur, quod ſi quis ex particulari promiſſione, ſe ſe obligauerit, ad defendendum, iuxta l. metum §. ſed licet ff. quod met. cauſ. ſi non præſtat talem defenſionem quatenus poteſt ſine ſuo periculo, & defectu defenſionis ſequatur occiſio, incurritur irregularitas, quia q. promiſit prohibere aliquod factum, nõ ſolum prohibere debet, ne ille actus fiat, ſed adhibere diligentiam, & cuſtodiam ne fiat, caſus in l. locationis, ff. locat. & ſentit glo. in verb. Intereſt; circa princ. l. ſi quis ita promiſerit §. ea, ff. de verb. oblig quod intelligas de promiſſione, & conuentione mercenaria, alias ſi promiſſio ſit iactatoria, & liberalis quædam defendendi oblatio, ſi in periculo cum poſſet defendere ignauia ductus, vel perterritus, aut perplexus non defenderit, non eſſet irregularis, quia non eſſet contrauenire promiſſioni, ſi careret dolo; ſicut eſſet contrauenire mercede ſoluta, q. a ad maiorem diligentiam tenetur ex obligatione locatæ operæ; & cõfirmantur prædicta, quia qui tenetur facere, non faciẽdo dicitur proprie facere l. qui facit ff. de reg. iur. & ibi Doct. & non faciens id ad quod tenetur, dicitur proprie cõtrafacere, Alex. in l. vbi autem §. qui id qđ ff. de verb. oblig. vnde talis ſubtracta defenſio eſt potius factum quam omiſſio; nam non agere eſt quoddam agere, & reducitur ad genus actus, & opponitur iuſtitiæ S. Th. 2. 2. q. 79. vnde concluditur quod qui occiſus eſt dicitur occiſus culpa, & aliquo facto ipſius non defendentis, vnde per factum, & culpam dicitur irregularis.

Idẽ eſt in omnibus alijs perſonis quæ ex ſubiectione defendere tenetur ſuperiores ſuos, quales ſunt filij, ſerui & vaſſalli: nam iure ciuili (quoad ſeruos) ſi in præſenti periculo dominũ non defendant, puniuntur capite, ſi potuerunt ſaltem acclamatione, & ſimilibus defenſionibus. ff. ad Silleian. l. 1. §. occiſorum, & §. ſed in eo, & §. potuiſſe: dicit enim Bart. in d. §. ſed in eo, quod licet ſi quis occi-

Digitized by Google

datur in tua præſentia,& tu eũ non adiuues non es puniendus vlla pœna,tamen hoc limitaretur ſi eſſes ſubditus illius, qui occiditur, qualis eſt filius, ſeruus & vaſallus:nam eſſes puniendus,ita ibi per eum.

Idem erit in illis qui proprio iuramẽto aſſumpſerunt cuſtodiã viarum,vt viatores tute poſſint itinerari: nã illo caſu ſi non adiuuent in præſenti periculo,quatenus poſſent ſine ſuo damno, & defectu ſui auxilij occidatur viator, fiunt irregulares,quia erant obligati ex officio;Iſtis .n.caſibus, ſcilicet in obligatis iure,vel ex prouiſione ad defendẽdũ, proprie qui non defendit dicitur eſſe in culpa, & cõcurrit ad homicidium, quaſi ex fauore d.c.quantæ,Ideo fiunt irregulares,Et eſt animaduertendum, quod hoc loco defenſio non intelligitur,vt penitus teneantur eripere à morte;ſed ſufficit agere q̃cquid in ipſis eſt adiuuando,verbo,vel facto,vt ſi fieri poſſit mors impediatur,tunc .n.careret omni culpa d. §.potuiſſe;eſt ẽt animaduertendũ, quod iſta omiſſio defenſionis non inducit irregularitatem in vllo genere ſupradictorum obligatorum ex eo, quod non diligentes fuerint in cuſtodiendis vijs,vel in præueniendo periculo, & ſimilibus omiſſionibus; ſed alio modo punientur à ſtatutis, & conuentionibus: at caſus noſter intelligitur de inſtante delicto manifeſto, dum eſt in fieri vt ſcilicet adiuuetur,qui occiditur.

Et per hoc dico ſecundum doctrinam Clemen. Alexandrini Stromat.lib.1.ante med.libri,ſcilicet,quando omiſſio habet vlterius aliquam doloſam ſubtractionem defenſionis,vt aliquis moriatur, ꝙ illo caſu ſemper incurritur irregularitas

3 exemplo eſt,ſi cæcus pontem tranſeat tu clam auferas tabulã,vt cadat ille incautus,ſi ceciderit,tu eris irregularis ex ipſius morte, vel mutilatione propter illã ſubtractionem: quæ eſt in faciendo; & ideo quiſquis faceret quod fecerit Samſon, ſcilicet ſubtrahendo columnas, & fundamenta domus Iudic. c. 16. fieret irregularis non ſolum ex ſua,ſed & morte aliorum: ſic qui auuertit volentẽ defendere eum, qui occiditur ſi malitioſe fecit,fit irregularis ex communi ſententia,vt docuit S.Anton.& alii quos citauimus in §.proxime præcedenti: atq;etiã dico ꝙ quiſquis doloſe ligat arma eique ſurripit,ne ſe occiſus poſſet defendere, irregularis eſt cooperatione; idem erit ſi non doloſe,ſed in loco ſuſpecto de hoſtibus ẽt per luſum arma colligauerit, vel ſurripuerit eſt irregularis ex culpa;idem ſi noctu quis incedat per loca periculoſa cum lumine, ſi illius lumen extinguas ſiue ioco,ſiue doloſe, illeq; præceps ruat irregularis efficeris.

4 Ex prædictis etiã deciditur illa quæſtio,ſi ante fores domus tuæ fiat rixa ſanguinolenta, tu vero occludas hoſtium tuum, vnde occiſus eſt, qui abſq; dubio fuiſſet ſaluus ingrediendo domum tuã, an fias irregularis;diſtinguendum eſt,an occluſeris,vt euitares rixam,& ne in domũ tuam irrueret totus impetus,eo caſu nõ videris irregularis cauendo tibi, arg. Abb. in d.c. quantę aut occluſiſti doloſe, ne ille in domũ tuã ingreſſus ſaluaretur. ſed facilius ꝑ aduerſarios in via occideretur,tunc es irregularis ex illo dolo,q̃a obicem poſuiſti ſaluti illius, probaẽ arg. nam quando quis ducitur ad mortem, ſed ab amicis, & fautoribus clamando poſſet eripi, ſi tu dixeris obtura os eius ne clamet,efficeris irregularis,vt diximꝰ lib.2.tit.de execut. ex Silu.in verb.homicidium 3.q.7.verſ.Quintum,& probatur alio argu.eius, quod proxime diximus, de auertente eum, qui volebat defendere

dere occiſum: Iuxta prædicta etiam deciditur alius caſus, aliquis immergitur in flumine, & facile poteſt ſaluari apprehendendo remum tuum, vel funē tuam aut ſi ipſam ſcapham, tu remū auferas, aut funem, aut ſcapham, vt ille nō poſſit ſaluari irregularis es, quia poſt omiſſionem auxilij eſt ſubtractio illarum rerū per quas ſaluari poterat: ſecus eſſet, ſi cū poſſes ſcapha, remo, fune illū adiuuare nō feceris, nam licet pecces mortaliter omittendo debitum auxiliū, tamen non es irregularis, niſi pro patre, domino & ſuperiore tuo, vel, niſi obligatus eſſes iuxta prædicta.

Et in caſu contingenti cum quidā ab impetu fluminis mergeretur, manuque apprehendiſſet arboris ramum, vnde ſaluari potuiſſet; alius quidam eius æmulus ramum abſcidit, ne illo auxilio ſaluaretur, & ita ille extinctus ab aquis fuit, certe qui ramum abſcidit, homicida fuit, & irregularis, & ita ego rogatus reſpondi.

Poſſunt etiam prædicta inferti ad defenſionē iudicialem; nam ſi aduocatus, vel procurator aſſumptum patrociniū Rei doloſe deſerant, & ob deſertionem Reus damnetur, & puniatur morte irregulares ſunt; nam ſi per meram negligentiam ignauiam, & imperitiam ipſorum damnaretur, fierent irregulares, vt ſcribit Hoſt. in c. 1. de poſtul. & diximus ſupra lib. 2. c. 9. multo ergo magis ſi doloſe; ob quem dolum damnari, poteſt infamiæ, & alijs pœnis, vt per Spec. tit. de aduoc. §. vlt. Idem erit in teſte producto, vel citato, nā ſiue examinare ſe permittens verum dicat, ſi tamen reticeat doloſe, quę ſunt dicenda pro veritate facti ad defenſionem Rei, per illam doloſam omiſſionem eſt puniendus de falſo, cap. 1. Et ibi Innoc. Abb. & alij de crim. falſ. cum multis locis, quos congerit Tiraq. de pœn. remitt. cauſ. 44. verſ. 10. & conſequenter erit irregularis ex hoc, & ex cauſa quam dedit in mortem Rei: & licet teſtis citatus factus contumax non poſſit puniri de falſo, ex eo quod ſubterfugit, Bald. in l. Idem §. ſi tibi; poſt princ. ff. de Cond. ob turp. cauſ. Tiraq vbi ſupproxime; Tamen in caſu noſtro, q̄a periurum, & falſarium ſe [illegible] doloſe, aperte dicitur fauere damnationi ipſius Rei, ideo nemo dubitabit ipſum eſſe irregularem; idem quoque in notario, qui dicta Teſtium, ſcripturas, & alia facientia ad defenſionem Rei occultet, & omittat doloſe, & ob id ille occidatur, irregularis eſt, quia falſi tenetur. Bart. in l. ſi quis obrepſerit, verſ. quæro cum pars dictaret. ff. ad l. Corn. de falſ. Tiraq. vbi ſupra proxime.

Et conſequitur ex prędictis, ꝙ quiſquis punitur à iure, ſi nō reuelauerit tractatum homicidij; quod doloſe omittēs talem reuelationem incurrat irregularitatem, vt in filijs ſeruis, vaſſalis & ſubditis. Iudic. Inquiſit. verb. ſcientia: nam illorum reuelatio omiſſa non poteſt dici ſimplex omiſſio, ſed eſt delictum in committendo. Ideo concurrunt ad homicidium, & ideo fiunt irregulares ſicut diximus ſupra in ijſdem non defendentibus quantum poſſunt; ſecus eſſet ſi per meram ignauiam, timiditatem, vel animi perplexitatem, nam non fierent irregulares, vt ſcribit Tabien. in verb. irregularitas 2. nu. 23. & ita intelligitur Armi. in verb. irregularitas num. 38. Idem etiā erit ſi ego mittam te tanquam nūntium cum litteris, quibus moneo Titium, vt ſibi caueat ne occidatur, ſi hoc ſciens doloſe litteras non dederis, tu efficeris irregularis. Idem quoque erit ſi non per litteras, ſed verbo ſolo ſuſceperit onus annunciandi ei hoc, vt ſibi caneat, nam ſi

Digitized by Google

reticueris illi doloſe agis,qui obicem poſuiſti meæ diligentię in reuelando ipſius periculo,& eris irregularis,ſicut ille qui impedit ne occiſus defendatur.

Quicumque etiam ex officio tenentur accuſare iudici facinora perpetranda ſiue pacto,ſiue iuramento ſint obligati, ſi ad iudicē non detulerint doloſę tractatum homicidij, puniuntur ex delictis non delatis, cum potuiſſet iudex prouidere ne fierent;nam ſiue pecuniam tales accuſatores acceperint ne accuſarent,fauere dicuntur homicidio, ſiue nil acceperint, ſed ſolum tacuerint, vt effectus homicidij ſequeretur irregulares ſunt; nam eſt certum eos puniri Silu. in verb. pœna q.vlt.& apertius Armil.in verb.reſtitutio verſic. Decimus: Nec excuſabit eos ſi dixerint noluiſſe reuelare, quia metuebant ne iudex iuberet mori illos delinquentes, & ideo metu irregularitatis abſtinuerunt, à reuelando: quia ad hoc eſt reſponſio;quod manifeſtās futura delicta animo,vt illis prouideatur,cū proteſtatione ne ſequatur pœna mortis, vel mutilationis, non fit irregularis ſecuta morte: Armil.in verb. irregularitas nu. 39.Nauar. de irregul. num. 117.Quin eſſet hoc laudabile coniurationes reuelare,vt patet in coniuratione contra Dauid 2.Regum.cap. 17. iſti igitur officiales nō reuelātes ſuperiori ſunt in pari irregularitate,qua eſt ille qui reuocat eū, qui vult defendere occiſum,vt ſæpius diximius; Propterea omnes,qui malitioſe diſſuadent diuiti volenti paſcere egenū, ne paſcat,vel diſſuadent medico volenti curare ægrotum,ne curet,vel diſſuadent volenti reuelare homicidium perpetrādum ne reuelet, fiunt eo modo irregulares ſicut qui auertit volentem defendere eum,qui occiditur cap.periculoſe, de pœn.d.1.Specul.d.§. Iuxta. verſ. quid ſi cum velles. Et ſupradicta de non reuelantibus procedunt in illis, q ſciunt homicidium perpetrandū ſine aliqua participatione culpæ, alioqui ſi fuerunt conſcij,ſed poſtea deſerunt tractatum, hoc non ſufficit; nam præter id quod nō reuelando fierent irregulares,tenentur. n. monere ipſum occidendum, Innoc. in cap.ad audientiam, de homicid. Nauar. d.cap.27.nu.234.

An autē medicus nolens curare ægrotum incurrat irregularitatem,ſi ęgrotus non curatus moriatur, videtur communi ſententia non effici S.Anton. de cenſ. cap. 97.& cum eo etiam tranſit Nauar. cap.27.verſ.17. ſed hoc eget magna declaratione;nam intelligi debet horum ſententia in pura omiſſione, & negatione curandi, quia per talem ſimplicē negationem, non concurrunt ad homicidium,licet concurrant quo ad peccatum omiſſæ charitatis; ſed ſi conſideretur medicus publico, vel priuato ſtipendio cōductus, & aſſumptum officium non exequatur, quiſquis moritur ob deſertam, ſeu neglectam curam cauſat illi irregularitatem; nam ſi per ſolam negligentiam medici quis moriatur,ipſe efficitur irregularis,Silu.in verb. medicus q. 1.verſ. ſecūdo,cum alijs quos citauimus ſupra lib. 2. c. 12. multo ergo magis ſi lubens id faciat,quod eſt grauius delictum, quā negligentem eſſe, maxime quia tantum peccat medicus omittendo medicinas propitias ſicut dando non propitias Innoc. in c.Tua nos,col.1.de homic. quem probat Tiraq.d.cau.44.verſ.12.

Qua ratione cum medicus aſſumat onus,vt auferat contraria ſanitati, & inducat proſpera,ſi non ſtudeat auferre illa contraria, videtur committere homicidium voluntarium, ſi ille moriatur ex S.Thom.2.2.q.64. dum dicit, quod qui non

Digitized by Google

non remouet, quod remouere debet, ex quo ſequitur homicidium illud eſt quodam modo voluntarium, vt refert Silue. in verb. homicidium 2. in princ. Et ideò ſi medicus, qui iam curare cęperit, curã poſtea derelinquat, veroſimiliter conijciens eum moriturum, moriente illo fit irregularis exprędictis; nec valebit ratio quòd non adſtringitur ad perſeuerandũ in cura, quia contractus ab initio ſunt voluntarij, ex poſt facto ſunt neceſſarij: Nam & quando fęudum ſui natura poteſt repudiari, ſi vaſſallus illud repudiet importune, puta domino in bello exiſtẽte, quo tempore opera vaſſalli indigeat, non valet talis repudiatio l. filiæ meæ. ff. ſol. matr. Silu. in verb. fęudum. d. 28. Cũ enim iſtæ obligationes medicorum, & ęgrotorum ſint gratia vtriuſque, conſequens eſt, vt in deſertione curæ requiratur conſenſus vtriuſque. glo. in cap. quæ in Eccleſiarum. de conſtit. & videtur caſus optimus in d. l. filiæ meæ. vbi ſi maritus repudiet doloſe vxorem ęgrotantẽ, ius illi non ſuffragatur, quia importunè repudium mittit.

Sicut ergo iam concluſimus ſupra, ꝙ ſubtractio eſt aliquid, quod conſiſtit in faciendo, & eſt pluſquam omiſſio, vel negatio, ideò ſequitur quòd medicus ſubtrahendo opus ſuum, ſecuta morte fiat irregularis: ſitq; loco exempli Nauis gubernator, qui ab initio non tenetur ſuſcipere curam nauis, ſed ſi poſt ſuſceptam gubernationem negligat, vel deſerat eã, vel cõmittat imperito, certe mortes ho-
4 minum in naufragio morientiũ ipſi imputantur. S. Tom. 2. 2. q. 6. Quin addo, ſi vnus tantum medicus exercens artem ſit in caſtro, vel villa, & alius haberi non poſſit, fueritque requiſitus, & ad mandatum iudicis cogatur, (quòd de iure poteſt) Doct. in l. inuitus. ff. de regu. iur. ſi renuat hoc facere, & inde naſcũtur cõtra eum ſcandalum in populo, fit irregularis ex tali morte; & forte idem erit ſi non ſit illi iuſſum à iudice, ſed inhumane palam, & cum ſcãdalo negauerit velle illum curare; Nec etiam ad excuſationem medici deſerentis ęgrotum, ſufficit illa ratio, ꝙ non ſoluitur ſibi merces, quia talis cauſa non ſufficit, vt liceat ægrotum deſerere, vt probauimus ſupra d. lib. 2. cap. 12. Nec excauſabitur eo prætextu, ꝙ ęgrotus nolebat confiteri peccata ſua iuxta preceptum c. cum infirmitas. de pœnit. & remiſſ. nam medicus ob id nõ debet deſiſtere charitate corporali, vt ſentit. S. Anto. Flor. & Silu. in verb. medicus, q. 3. Nec etiam excuſabitur, quod ęger ſit inobediens, nam circa illa medicamenta, quæ inuito ęgrotanti dari poſſunt, ſi medicus inuito ipſi ea nõ dederit, in culpa eſt, gl. diſt. 80. in princ. in verb. Inferas. & ſecundum prædicta intelligenda eſt medicorum irregularitas.

Ex præmiſſis quoque abſoluitur alia quæſtio, de eo qui fame perire permittit doloſe, eum quem paſcere ſine ſuo incõmodo poſſet; nam ſi ſit pura omiſſio, etiam cum peccato mortali, ideſt quando apparet extrema neceſſitas egentis alimonia, vel alio adminiculo vitæ ſine incommodo iſtius non dantis, cum eſſet diues eo caſu, & ſi mortaliter peccet omittens opus charitatis cap. paſce. diſt. 86. non tamen eſt irregularis, etiam ſi deſideret illius mortem S. Ant. de cenſur. cap. 97. Cardin. in Clem. 1. q. 14. de homicid. Silu. homicid. 3. q. 2. verſ. Tertiũ. Et eſt ratio quia per talem omiſſionem non dicitur concurrere ad homicidium verbo; vel facto, vt eſt neceſſe ad incurrendam irregularitatem; At ſi non ſit ſimplex omiſſio, ſed ſit aliquid vltra, vt

puta particularis obligatio de alendo, vel ſimilia ſubminiſtrando,& doloſe ſubtrahatur quodlibet eorum quæ erant neceſſaria, & quorum defectu mors eſt inſecuta,qui ſubtraxit,eſt irregularis ſi doloſe ſubtraxit, & ille eſt mortuus; exemplum in eo,qui aſtat ægroto,ſiue vt miniſter,ſiue vt medicus,& aſtute alimenta ſubtrahat,vel dietam nimiam iubeat,vel medicinalia aſtute occulte,aut omittat, abſque dubio eſt irregularis. expreſſim Raym. de homicid. verſ. quid ſi plures, qu a talis ſubtractio non eſt ſola omiſſio ſed commiſſio: & ideo inducitur irregularitas,ſicut in eo qui ſubtrahit aliũ volentem defendere,qui occiditur, vt iam ſupra diximus.

Propterea hoſpitalarij miniſtri, cum ſint deputati alendis ægrotis, ſi alicuius vitam deſperent,& ob moleſtias longas ipſius ægroti, alimoniam, aut quicquid aliud ſubtrahant,hoc intuitu moriatur, irregulares ſunt, quia hoc eſt commiſſionis peccatum,non omiſſionis; idem in Eleemoſinariis, qui fraudulenter quotidianam eleemoſynam ideò ſubtrahunt alicui,vt moriatur,irregulares ſunt, iiſdem rationibus. Et ideo ſi pauperi, veſtem,lectum, aut quid ſimile vitæ neceſſarium accommodaueris, & in ipſa neceſſitate extrema repetas, cum eſſet veriſimile ipſum frigore,vel alio ſimili defectu moriturum, & tibi illa repetitio non eſſet in pari neceſſitate,efficeris irregularis,quia repetere eſt factum, non autem eſt omiſſio, ſicut eſſet ſi nunquam illi accommodaſſes; nam ex tali omiſſio non efficereris irregularis.

Prædictis addo, quod ſi valde diues, & prælatus requiſiti de alimento in inſtanti extrema neceſſitate, id negent cũ ſcandalo populi, & illo mortuo populus ſcandalum patiatur, poſſumus defendere, quod ex illo ſcandalo quod cõſiſtit in facto,talis omiſſio ſcandaloſa inducat irregularitatem;pro qua re videtur tex. in c.Florentinus. 85.diſt. vbi Papa iudicat abijciendũ ab Epatu eum qui nemini charitate hoſpitalitatis vtatur,& caſus noſter eſt fortior illo, quia ibi ex illo ſcandalo neglectæ charitatis eſt indign⁹, hic vero adeſt effectus mortis:ſi.n.peccatis, quæ per ſe non ſufficiunt ad irregularitatem,accedat ſcandalũ, inducitur irregularitas,text.in c.ex litteris 1. de homicid.Hoſt.& Abb.in c.cum de tua, de corp.vit.& diximus ſupra tit.de ſcandalo,& eſt ratio, quia impoſſibile eſt ſeparare infamiã facti ab ea perſona,quæ eſt cauſa talis ſcandali: ideò conſequens eſt vt propter talem infamiam dicatur irregularis, vt probauimus lib. 3. c.1.Et ad iſtos caſus faciunt etiam illæ regulæ & iura ſupradicta,quod qui non facit facere videtur: Vnde ſi his generibus delictorum non imponatur irregularitas,reperitur optima occaſio cuicunq; ſacerdoti,vt deſideratam proximi mortẽ obtineat quandocumque voluerit,ſine irregularitate,cui rei eſt obuiandum.

Iuxta prædicta etiam cõcludi poteſt, quod ſi maritus vxorem ægrotantẽ contemnat, & alimenta atq; alia neceſſaria non dederit doloſe,& in lata culpa,& ob id ipſa moriatur, eadem pœna punitur, quaſi occidiſſet. glo.in l.ſi ab hoſtibus §. 1.ff.ſolut.matr.vbi Bald. & Caſtr. & idẽ Bald.in l.quod ſi vxori. C. de negot.geſt. vnde patet,quod eſt irregularis; videtur ſententia Ray.de homicid. verſ.quid, ſi plures?vbi loquitur de patre,&patrono. Idemque erit in filio,vel ſeruo alendo, ſi negligatur data opera, vt moriatur; nã paria ſunt interficere, vel morbo laborãtem deſerere,quando teneris ſuccurrere tex.in l.ſi ſeruũ,in prin.ff.de verb. oblig.

ſicut

Digitized by Google

ſicut etiam,qui habet aliquem incluſum in carere tam aſpero, vt moriatur, ſi eũ non liberet,necare videtur, Bald.in l. ſi captiui, poſt princ. C. de Epiſc. & Cler.
5 Et eſt ratio in iſtis caſib' proximè dictis
quia domeſticorum curam quiſque habere debet,& eã prætermittendo ex dolo,eſt delictum cõmiſſionis, nõ ſimplicis omiſſionis,ex S.Paul.1.Tim.c.5. qui(inquit)domeſticorũ ſuorũ curã non habet hic fidẽ abnegauit,& eſt ĩfideli deterior.

§. 6. *Ratum habens, & Acceptans homicidium.*

1 Ratum habens homicidium nomine ſuo factũ, quomodo fiat irregularis.
2 Clericus ſi percutiatur alieno nomine is, qui ratum habet eſt excommunicatus.
3 Excommunicatio non incurritur ex actibus internis, & mere ſpiritualibus.
Ratum habens offenſionem factam iudicibus Eccleſiaſticis, vel Cardinalibus, vel Eipiſcopis eſt irreg.
4 Furem exhibent iudici cum proteſtatione, ne moriatur, ſi a iudice occidatur, & hic ratum habeat eſt irreg.
Præmium præbens afferenti aliquod membrum hominis occiſi, aut afferenti nuntium mortis efficitur irregularis.
Ratihabitio, quibus caſibus inducat irregularitatem.
5 Rata haberi poſſunt male facta & facta nõ noſtro nomine, ſed hoc ad præiudicium noſtrũ.
Conſenſus triplex ante factũ, in facto, poſt factũ.
6 Ratihabitio condemnat pari poena eos, ad quos ſpectat correctio, vt prælatos, Dominos, parentes, Tutores.
Aſſaſſinos defendens, receptans, vel occultans, eſt ipſo iure irregularis.
7 Heli ſacerdos punitus, quod filios leniter correxiſſet.
8 Mutilans cadauer quando efficiatur irregularis & excommunicatus.
9 Anatomiſta vix effugere poſſunt irregularitatẽ.
Mortuorum corpora exenterantes, & aromatibus condientes, vix effugiunt irregularitatẽ.
Clericus faciens Anatomiſtę officium, ab ordinibus ſuſpendi debet.
Antropophagi irregulares ſunt, & nõ baptizãdi.

QVæ hactenus perſcrutati ſumus, homicidium præueniunt,aut concomitantur. Nunc ſupereſt, vt ea perquiramus, quæ iam commiſſo homicidio fiunt, an ea poſſint irregularitatem inducere? Id totum duobus modis contingere poteſt, verbis ſcilicet, aut factis; verbis quidem dum ratum habetur homicidium iam factũ expreſſim approbando, ſiue per conſenſum, ſiue per adulationem, aut collaudationem; factis vero ſi domi homicidam excipiat, foueat, defendat, quæ omnia facile poſſent inducere irregularitatem: Nam ſi nomine tuo, te ignorante homicidiũ factum ſit, poſtea vero ſciens ratum habueris, etiam ſola intima cordis approbatione, & rati habitione, efficeris homicidij reus, & irregularis, quoad Deum,& forum conſcientiæ, licet non quoad forum contentioſum, Silu.aperte in verb. homicidium 1. q. 7. verſ. Quintum; quod confirmatur ex ſimili;nam ſi quis abſq;mandato tuo manus iniecerit violentas in clericũ tuo nomine,poſteaque id ratum habueris, eo ipſo excõmunicatus exiſtis,ſicut is,qui percuſſit cap. cum quis,de ſent.excom.lib.6.& ab Ec-
2 cleſiaſticis ordinibus Eccleſia te excludet, ſicut reliquos omnes excõmunicatos: differt tamen iſte caſus à ſuperiore in hoc, quod vt excõmunicatio habeat locũ,requiritur quod illa ratificatio fuerit expræſſim facta;alioqui ſi ſolo cordis conſenſu interiore ratum habueris,excõ-
3 municatio non afficiet,quæ non afficit, niſi ob ea quæ fiunt in actu exteriori: & ideo licet ille conſenſus mere internus inducat mortale,non tamen excommunicationem, vt ſcribit Armil. in verb. Ratihabitio,nu.6.ſecus quoad irregularitatem,vt per Silu.d.verſ.Quintum.

Ad eandem concluſionem firmandam ad-

Digitized by Google

adduci poteſt, quod ſcribit Specul. in cap. quicumque, de ſent. excom. lib. 6. num. 5. ſi quis tuo nomine grauamen intulerit rebus, vel negotijs iudicis Eccleſiaſtici, Si id tu ratum habueris; excommunicationem incurris, Ad idem tex. in cap. felicis, de pœn. lib. 6. vbi offenſiones factæ in perſonas Cardinaliũ, ſi quis ratas habeat, ipſe & proles vſque in ſecundam generationem excluditur ab ordinibus ſacris, beneficijs, dignitatibus, ac per hęc irregulares ij omnes exiſtunt: Ad idem Clem. 1. de pœn. ſi offenſiones aduerſus perſonam Epiſcopi ratas quis habeat, ipſe ac proles vſque in ſecundam generationem irregulares fiunt ne promoueri, aut promoti exercere poſſint; propterea non eſt inconueniens ſi homicidia tuo nomine facta ratifices, vt & tu irregularis efficiaris, vt ſẽſit Aſten. lib. 6. tit. 14. poſt Hoſt. dum dicit, quod clericus qui furem detulit
4 Iudici pro ſolis recuperandis rebus, etiã cum proteſtatione quod nõ intendit deueniri ad vllam pœnam corporalem, tamen ſi fur ſuſpendatur, & clericus in dãnum, & odium perſonæ furis ratum habeat, efficitur irregularis, vt probat cũ prædictis Silueſt. in verb. homicidium 3. quæſt. 5. ver. 6.

Et hæc multo magis vera ſunt ſi ſequatur ſcandalũ, & infamia facti, apud graues viros propter eam ratihabitionem, quia & ſolum ſcandalum, & ſola facti infamia inducunt irregularitatem, vt ſæpiſſime diximus, & cum iſtis conſentire videtur Specul. in tit. de diſp. §. Iuxta verſ. ſed quid ſi agenti. Et facit optime in arg. tex. in cap. ex litteris de homicid. & capit. Tua, de cler. ægrot. Eſſet autem percipue ſcandaloſa, & turpis ratihabitio ſi allato aliquo membro, vel ſpolio occiſi ad te, tua contemplatione, tu ſuſcipias, & longe erit ſcandaloſius ſi pręmium dederis afferenti tale membrum, vel afferenti nuntium mortis, iuxta capit. 18. Reg. 2. etiam ſi ante homicidium de præmio nil dixeris, vel annueris. Et ideo iſtis caſibus naſcitur euidens irregularitas. Nam Dauid Nuntiũ de morte Saul. ita ægretulit, vt potius afferentem puniuerit, & ſpolia neglexerit, 2. Reg. capit. 1. cum tamen Saul acerrimus hoſtis eſſet contra Dauid, Ita vt putaretur gratum Nuntium eſſe Dauid de morte Saul: quod etiam fecerat idem Dauid Nuntio afferenti caput Iſboſeth filij Saul, cui loco præmij optati mortis ſupplicium dedit. 2. Reg. capit. 4. ſed quia hæc concluſio quod ratihabitio homicidij inducat irregularitatem, multis Doctoribus dubia viſa eſt, vt Specul. in dict. verſ. ſed quid ſi agenti, Abb. & gloſ. in cap. 1. de conuerſ. infid. gl. in cap. ſi qua viuente 31. q. 1. gl. cap. ſi quis viduam, diſt. 50. Tabien. in verb. Irregularitas 2. nu. 7. Iccirco per caſuum diſtinctiones tota difficultas auferetur, & veritas apparebit.

Primus caſus eſt, ſi cum audieris homicidium commiſſum eſſe in perſonam Sempronij, fueris lętatus, ratumque habueris, cum tuo nomine non fuerit perpetratrum, nec in rem, & vtilatem tuã, iſto caſu ſolum peccatũ mortale incurritur, ob conſenſum in malefactum; ſed irregularitas non contrahitur, nec impedimentũ canonicum circa matrimonia, vel ordines. cap. 1. de conuerſ. infid. & dict. cap. ſi qua uiuente.

Secundus caſus eſt, ſi corde optaueris Sempronij mortem, ſed nihil egeris in ea, ſeu circa eam, ſi occidatur ab aliquo te inſcio, & non tuo nomine, & tu læteris ob vtilitatem tuam, & ratum habeas, peccas quidem, ſed non incurris irregu-

irregularitatem, & ita procedit gloſ.in d. cap. ſi quis viduam, diſt. 50. cum alijs ſupra citatis; Et non eſt mirũ quod quis poſſit ratũ habere quod ſuo nomine non ſit geſtum, nam maleficia, quæ
5 tuo nomine non ſunt facta, rata haberi poſſunt à te ad tuum præiudiciũ. Grani. deciſ. 103.

Tertius caſus eſt, ſi nihil cogites de morte Sempronij: ſed ille occiditur tuo nomine, idque tu poſtea ratum habes, eo caſu & peccas, & incurris irregularitatem, & hoc probant iura ſuperius ad ducta pro noſtra ſententia: & multo magis (qui caſus eſt quartus in ordine) ſi optaris mortem Sempronij, ille que tuo nomine fuerit occiſus; tu ratum habens efficeris irregularſs ex prædictis locis, Et pro hoc ſunt etiam aliæ rationes, videlicet, ob turpitudinem tuam, & infamiam facti, & ob ſcandalum, & quia ratum habendo factum tuo nomine, facis tuum, & quia preſumitur, quòd dolo faceris, ad tuum onus ſpectabit, vt purges dolum pręſmptum, in quo purgando cum cognitio cauſæ requiratur, apparet interim nec te poſſe promoueri, nec promotum, exercere permittendũ: licet etenim irregularitas iſta non inde naſcatur, quod in facendo homicidio partem habueris, tamen naſcitur, quia per expreſſam ratihabitionem in homicidiũ conſenſiſti, qui cõſenſus ad tuum præiudicium ſubſequi poteſt. cap. cõſentire, diſt. 83. & retro trahitur. c. ratihabitionem de reg. iur. in 6. eſt enim triplex conſenſus ante factum, in facto, poſt factum, & ij omnes pari pœna puniuntur cap. notum 2. quæſt. 1. vbi bona gloſ. quam in maleficijs eſſe veram probat Silueſtr. in verb. conſenſus queſt. 5.

Quæ omnia multo magis vera eſſe putanda ſunt in illis ratum habentibus, ad quos ſpectat correctio, vt in prælatis, Dominis, parentibus, tutoribus, & alijs ſimilibus, quos irregulares dicere æquiſſimum eſt: nam Epiſcopus conniuendo fornicationibus clericorũ deponitur, diſt. 83. cap. ſi quis Epiſopus, & ſuperior, qui non corrigit errata canis impudicus appellatur, capit. nemo, ead. diſt. & qui non corrigit, fouet, ac ſocius criminis nuncupatur. c. error, ead. diſt. & capit. quantæ de ſent. excom. multo ergo magis delinquet ſi ratum habuerit, id quod punire debet, tum ob ſcandalum, tum ob propriam turpitudinẽ, & infamiam, etiam ſol ius facti, videmus etenim, quod Heli ſacerdos ſeueriſſime à Domino punitus eſt, quod filios errãtes ſeuere non correxiſſet, cum tamen blande eos monuiſſet 1. Reg. c. 2. quid feciſſet dominus in Hæli ſi ratahabuiſſet illorum crimina? Cum igitur homicidium etiam tacendo committatur. c. Epheſijs, diſt. 43. & qui morti Chriſto non reſtiterunt, Rei ipſius ſanguinis facti ſunt. cap. nõ in inferenda, & capit. vlt. 23. quæſt. 3. ita longe magis reus eſſe debet, & irreguaris, ſi quod corrigere debuit, ratum habuerit.

Ad hoc genus delicti pertinet quandocumque homicidæ defenduntur, &
7 receptantur; quiſquis enim aſſaſſinos defendit vel occultat, irregularis eſt, nec poſt pænitentiam admittitur ad exequẽdos ordines ſuſdeptos. cap. pro humani, de homic. lib. 6. Specul. in tit. de diſp. §. Iuxta. verſ. 12. quod procedit etiam in eo, qui receptauerit ſolos aſſaſſinos illos, qui eo tempore neminem interfecerint, ſi tamen interficere tentauerint, vt probatur in dict. capit. pro humani: ſi quis tamen pietate ductus homicidas occultet, ne ab aduerſarijs occidantur, aut

aut ne à ſatellitibus intercipiantur, quia fouere delictum non videtur, irregularis non eſt, quia talis pietas nulli debet eſſe damnoſa; præſertim quo ad vinculum animarum, excepto caſu aſſaſſinij, in quo ſola occultatio eſt in culpa: præſertim quia aſſaſſini ſunt diffidati, & ideo interdicta eſt omnis pietas cũ illis dict. cap. pro humani.

Huc quoque ſpectat ſiquis viſo cadauere inimici ſui, per iracundiam caput
8 vel membra illi amputet, an ob id efficiatur irregularis: aliqui putarunt non eſſe, quia nec homicidium, nec mutilatio eſt hominis: Archid. in cap. ſiquis 15. quæſt. 1. eiuſque ſententiam communiter ſequuntur Doct. vt tradit Silu. in verb. homicidium 3. quæſt. 7. verſ. 11. Archiep. Flo. 3. tit. 29. cap. 2. Tabien. in verb. Irregularitas 3. nu. 27.

Quæ res in vno caſu limitari poteſt. Nam ſi videlicet pietatis cauſa mortui membra diſcindantur, vt vel conſeruentur, vel vt commodius transferantur ad ſepulturam, impij & crudeles nuncupantur, qui hæc faciunt, & excommunicati declarãtur, Extrauag. Bonif. VIII. de ſepult. Incip. deteſtandæ: nam horribile putat, & ſcandaloſum, corpus hominis adhuc carne compactum diuidere. tex. & gloſ. ibi in verb. exenterant; & propterea licet d. Extrauag. emanauerit ſolum, vt ille abuſus auferretur: tamen ex prægnantia verborum illius tex. poſſumus concludere hunc qui ſæuit in defuncti corpus, & detruncat non eſſe tutum ab irregularitate, ſaltem quia horrorem inducit, & ſcandalum ſic faciendo, vt dicit tex. ibi: quæ duo ſcilicet horror, & ſcandalum ſufficiunt ad irregularitatem, de cler. ægrot. cap. Tua nos, & cap. ex litteris 1. de homicid. cum ſimil. Et ideo ſunt notanda illa verba dict. extrauag. ibi, deteſtãdæ feritatis, & ibi mentes fidelium horrore commoueat; & ibi, impiæ pietatis affectus truculenter exenterant; & ibi, vehementius abhorrendum; & ibi, crudeliter pertractando, vel faciendo pertractari, ex quibus verbis iunctis verbis illis; circa corpora defunctorũ huiuſmodi abuſus, vel ſimilis, nullatenus obſeruetur; videtur tutius dicendum, omnem ſcandaloſam dimembrationem mortui corporis inducere impedimentum, ne promoueri permittatur: non quia ſit vera mutilatio hominis, ſed (vt diximus) ob horribilitatem ferinam, & ob ſcandalum, non debet permitti ordinari.

9 Ex quibus ſoleo concludere Anatomiſtas ſine diſpenſatione non eſſe admittendos ad ordines, ſi manu ſua inciderint: ſicut nec eos, qui mortuorum corpora ſuis manibus exéterant, vt balſamo, vel alio aromate condiant; eſt enim horribilis manus eorum, qui hæc fecerint. gloſ. in d. Extrauag. Sanctus .n. Aug. anatomiſtas dicit occupari diligentia crudeli, & in carnibus humanis, inhumane arcana ſectari, vnde recte cõijcimus in Eccleſia Dei eos exoſos eſſe; Sed ſi clerici hæc cõmiſſerint perpetuo ab executione ſui ordinis ſuſpendi debent. Eſt enim officium illis inconueniens, cap. Tua. de homic. nec reſtituentur niſi poſt condignam pænitentiam, vt ibi colligitur, & diximus aliàs quando de Chirurgis agendum fuit. Eſt autem offitium tale laicorum, qui & ſi non incurrant excommunicationem de extraug. vt concludit Caietan. in ſumm. cap. 70. tamen horribile exercitium eſt d. gloſ. & arcendum ab ordinibus Eccleſiaſticis: qua ratione approbo illorũ ſententiam, qui putant antropophagos, ideſt humanis carnibus veſcentes bapti

zari

zari non debere:niſi ſtatuant vlterius illis non veſci, vt ſcripſit Nauar.in Manu. cap.23.nu.130.arg.cap. firmiſſimè, 15. q. 1. vnde multo magis erunt irregulares,ob horrendam illam eſcam feris cõmunem, non tamen negandam illis cen ſeo diſpenſationem poſt condignam pœnitentiam.

De bello iuſto, vel iniuſto.

CAP. XLVIIII.

1 Epiſcopi inuocantes auxilium militare,pro defenſione, non incurrunt irregularitatem ex mortibus, quæ contingunt præter intentionem.

Clericis licitè conceditur licentia vtendi armis defenſiuis.

2 Bello iuſto ſi quis dixerit percute,iace, ex ijs fit irregularis.

Bello iuſto ſi quis præficiatur annonæ,iudicijs,& ſimilibus officijs,non fit irregularis.

Guglielmus Durãti maximis ornatus fuit dignitatibus Eccleſiaſticis, cum bello iuſto interfuiſſet.

3 Clericus nauem bello iuſto gubernare poteſt.

Clericus qui fecit delectum militum, pro tuendis iuribus Eccleſiæ, quando fiat irregularis.

Clerici defendentes caſtrum, vel domum, quomodo excuſeritur ab irregularitate, ſi quis moriatur.

4 Bellum iuſtum neminem excuſat ab irregularitate,qui manu ſua occiderit, vel occidenti armam miniſtrauerit.

Bello iuſto ſi quis occiderit forte per ſummam neceſſitatem ſe defendendi non excuſatur ob irregularitate.

5 Papæ conſenſus quod clericus bello iuſto adſcribatur, non ob id concedere videtur, quod alijs armis vtatur quam defenſiuis.

Bellum iniuſtum cauſat irregularitatem facienti,conſentienti,auxilianti.

6 Nauem gubernans bello iniuſto, eſt irregularis.

Arma præparantes bello iniuſto,ad futuram pugnam ſunt irregulares.

7 Bellum iuſtum,vel iniuſtum quod dicatur.

8 Laici bello iniuſto ſi neminem occiderint, poſſunt diſpenſari,ſed bello iuſto,ſi non occiderint, non egent diſpenſatione.

AD ſuperiorem tractatum nil tam proxime accedit quam illa irregularitas, quæ in bello iuſto, aut iniuſto 1 contrahitur, circa quam licet Tabien. in verb. irregularitas 3. num, 21. conſtituat concluſiones quatuordecim, & Silu. in verb. homicidium 3. quæſt. 6. alias ſex diffuſe proſequatur; ego nihilominus ſummatim, & paulo breuius eorum, & aliorum dicta referendo, articulum hunc abſoluam: Et primo illud apertiſſimum eſt, in implorando auxilium principum ſecularium, ad tuendas res Eccleſiæ nullam contrahi irregularitatem,ſiue clerici, monachi,aut Epiſcopi impetrent, etiam ſi inde mortes ſequantur præter ipſorum intentionem; Ray.in tit.de homicid.verſ.Item quod ſi clericus deferat quærimoniam, & ita æquum, eſt ea ratione,quod clericis licite conceditur à Papa licentia vtẽdi armis defenſiuis: Abb.in cap.ego. de iureiur.Silue. in verb. homicidium 3. q. 8. verſ. ſecundum, & idem concludit Specul.in tit.de diſpenſ.§. Iuxta. verſic. ſed nunqd clerici. & verſ. clericus ergo.

Quando igitur clerici huiuſmodi auxilium militare impetrauerint, non oberit eis,quoad irregularitatẽ contrahendam,ſi ante cõflictum dixerint viriliter pugnate,captiuos facite,expellite; nam ſi præter eorum intentionem in conflictu ſequantur militum homicidia, ob illa verba non fiunt irregulares,videt tex. in cap.Maximianus 23.q. 3.& q.8.capit. hortatu; & diſt. 63. c. Hadrianus; ſed ſi dixiſſent occidite, aut præſentes in ipſo conflictu dicerent iacite,percutite; ex ijs verbis fierent irregulares, vt ibid. Spec. & Silueſt. in verb. Bellum 3. q. 2. & ſic

etiam

etiam ſi bellum iuſtum ſit, fiunt irregulares ex verbis ſolis, ſi alij occiderint multo ergo magis ſi ipſi percuſſerint, vel ictus emiſerint.

Propterea ſi clericus aliquis prudens & in agendis rebus ſolers, deputetur cōmiſſarius alicuius exercitus, aliquo iuſto bello, videlicet vt munere fungatur circa cauſas militares de iure tractādas ad ſumptus, & annonas miniſtrādas, ad conſulenda bellica negotia, & alia quælibet ſimilia diſponenda, nullam cōtrahit irregularitatem ex homicidijs, quæ fiunt: hoc enim contigit Gulielmo Duranti, qui Speculator dictus eſt: nam eo bello, quod Martinus IIII. geſſerat aduerſus ciuitates Romandiolæ, quæ ab Eccleſiæ ditione defecerant, ipſe prędictis muneribus functus eſt, ſe ſeque nullam ob id contraxiſſe irregularitatē certo affirmat, vt ipſe ſcribit in d. §. Iuxta, & nos idem retulimus in eius vitæ narratione, quam adiecimus ſuo ipſius Commentario ad Conc. Lugdun. ſeu mauis ad conſtitutiones Gregor. X. Qua de re nil obfuit illi, quin obtinuerit cum ſacerdotio plures dignitates Eccleſiaſticas; quin & Epiſcopatum Mimaten. & (ſi ille conſenſiſſet) et Archiepatum Rauennat.

Qua ratione ſi clericus nauali pugna iuſta nauem gubernet, nulla alia intentione, quam ad reſiſtendum hoſtibus,
3 ad fatigandos, aut fugandos aduerſarios, non erit irregularis ex homicidijs, quæ hinc inde per pugnantes committuntur; Specul. in d. §. Iuxta. verſ. Clericus ergo, in fin. & bona glo. in cap. quod in dubijs, de pœn. ſecus erit ſi ea intentione nauem regat, vt hoſtis occidatur, & extinguatur, vt ex eod. loco colligitur.

Præterea ſi quis ad mandatum Epiſcopi fecerit delectum militum, & eos adducat ad Epiſcopum tuendæ libertatis Eccleſiaſticæ cauſa, ſi redeundo hoſtibus obuiam fiat, & in conflictu mortes contingant, hic qui adducit ad Epiſcopum hos milites, effugit irregularitatem duobus copulatiue concurrentibus, primo, ſcilicet, quod ipſe non ſit præfectus, aut capitaneus ipſorum militum, ſed ſolum commeator, & ductator; ſeu merus nuntius, Deinde quod abſtineat & à verbis hortatorijs ad percutiendum, & ab ipſis percuſſionibus, ſcribit Cardin. conſ. 19. Incip. quidam presbyter, quem citat, & ſequitur Fely. in cap. petitio, in fin. de homicid. ſed ſi hæc ſimul non concurrant tunc fieret irregularis, rationibus ſupradictis, & ex dictis S. Thom. 2. 2. q. 40. ita quoque ſi clerici propugnantes domū, vel Eccleſiam ea ſola intētione, vt aduerſarij oppugnātes deſiſtāt, vel aufugiant, nulla incurritur irregularitas, ſi aliqui caſu occidantur milites: ſicut econtra ſi pro recuperandis bonis Eccleſiæ, turrim, aut muros impetant, vel ſuffodiāt, etiam machinis, vel bombardis, nullam incurrunt irregularitatem; Silu. in verb. homicidium 3. q. 5. verſ. Octauum. Sed dux, aut capitaneus regulariter cenſentur irregulares, ex epiſtola Concilij Illyrici, de qua apud Theodoretum hiſt. lib. 4. cap. 8.

Hæc de ijs vera ſunt, qui ſua manu, aut ictu non occidunt in bello iuſto; at ſi occiderint, vel mutilauerint nullo quantumuis iuſto bello excuſantur ab irregularitate cap. petitio, de homicid. Ioan.
4 And. Fely. Cald. & Card. ibid. Quinimmo, & ſi manu, vel armis non occidant, ſed occidentibus, & percutientibus arma miniſtrent, ad iaciendum adiuuent, aut hortentur ad percutiendum, fiunt irregulares ex ipſis homicidijs per alios commiſſis, Spec. in d. §. Iuxta. d. verſ. clericus ergo S. Tho. d. q. 40. & facit, quod ſcri-

ſcribit idem S.Tho. 2.2.q.64.art. 4. Iſtis enim caſibus etiam iuſto bello homicidium imputatur ad culpam ēt auxilianti, vel ſubminiſtranti arma, vel adhortāti, etiam vſque ad impedimentum exequendi ordines c. penult. & vlt. de cler. percuſſ.

Quinimmo ſi in tali cōflictu clericus aliquem ictum emiſerit, aut percuſſerit ad ſolam ſuę vitæ defenſionem, nihilominus in culpa eſt, & fit irregularis, quia non excuſatur ab illa neceſſitate, in quā ſe ſe coniecit, l. ſed & ſi §. ſi fideiuſſor. ff. qui ſatiſd. cog. ideo tenetur abſtinere ab altaris miniſterio cap. pręſentium; de cler. percuſſ. & quod ſubijciens, ſe ſe neceſſitati non excuſetur probat Silueſt. in verb. homic. 3.q.4. verſ. Tertiū, Tabien.
5 in verb. irregularitas 2.nu.28. Quin etiā ſi Papa pmiſerit clericos iuſto bello intereſſe, ſeu adſcribi, non tamen conceſſiſſe videtur eos poſſe alijs armis vti, quā defenſiuis & ad defenſionem: Silueſt. in verb. homicidium 3.q.6. verſ. ſextum.

Hæc de bello iuſto dicta ſufficiant; at bello iniuſto, mandatum, conſilium, miniſtratio armorum; adhortatio, & quælibet incitatio, vel aſſiſtentia, fauor & approbatio inducit irregularitatem, ſi ſequātur homicidia, ſeu mutilationes tex clarus in d.cap. quod in dubijs, de pœn. Silu. in verb. homic. 3.q.6. verſ. Quartū. Specul. d.§. Iuxta. verſ. ſed nunquid clerici. Quinimmo ex eo ſolo, quod quis eſt præfectus militum, ſeu capitaneus in bello iniuſto, etiā ſi homicidia nulla contigerint, ſola aſſumptio eius muneri, vel officij eſt cauſa irregularitatis, ne cler. vel mon. cap. ſententia, d 51. cap. ſi quis poſt; at ſi quis bello iniuſto ſe præſentē exhibuerit ad fauendum, vel aſſiſtendū non cauſat irregularitatem, niſi effectualiter homicidia, vel mutilationes contingant, d. cap. ſi quis poſt, & Specul. in d. verſ. nunquid clerici; Abb. & Fely. in d. cap. petitio: quod procedit etiam ſi ſine armis ſuam præſentiam, vel aſſiſtentiam exhibeat, Specul. d.§. Iuxta. verſ. poteſt ēt dici. Quin addo, quod ſi ex bello iniuſto homicidia fiant, neſciantur autē homicidæ, abſque dubio omnes ſunt irregulares. S. Thom. quodlib. 4. artic. 14. exemploque eſt S. Romualdus, qui licet nollet eſſe particeps rixæ, tamen quia pſens fuit, pœnitens ſubijt religionem, multum ſe affligens. Petrus Damian. in eius vita.

Ideo gubernans nauem bello iniuſto
6 fit irregularis d.cap. quod in dubijs: ſed & ij, qui præparant arma ad opportunitatem futuræ pugnæ etiam ante conflictum, fiunt irregulares; quia fauent bello iniuſto, glo. in cap. ita quorūdam, de Iudæ. quam approbat Fely. in d. cap. petitio: de homic. cōtra ſententiam Io. And. Ant. & Antan. qui videntur ſentire contrarium, & male; quia iſti præparantes arma ſunt cooperatores, & participes, ſi præſciuerint ob quam cauſam præparatio illa fieret; clerici etenim quocumque bello iniuſto, & factioſo ſponte arma ſumentes amittunt ordinis ſui gradum, & perpetuo in monaſterium detruduntur. Conc. Toletan. IIII. cap. 44. nec ibi requiritur quod ſecuta ſint homicidia. ſed ſufficit ſola illa armorum aſſumptio, vt ibi patet.

Sed ne maneat in ſuſpenſo, quod bellū dicatur iuſtum, vel iniuſtum, ſciendum
7 eſt quod dicitur iuſtum, quodcunq; Papa decernit, Fely in d.cap. petitio, ex ſententia Gaſp. Cald. Tabien. in verb. irregularitas 3.nu. 20. ſed ad hoc multa debent concurrere, primum quod ſit notorie pro ſtatu Eccleſiæ, aut pro fide Catholica; ſecundo quod per laicos exer-

cea-

Digitized by Google

ceatur, at ſi per laicos non poſſit expediri, etiam clerici accedere poſſunt modis, & formis, quibus ſupradictum eſt. Tertium, ꝙ Papa de conſilio Cardinalium hoc decernat iuxta ſententiam Cardin. & Anan. in d. cap. petitio; At S. Thom. 2.2.q.40. dicit tria eſſe neceſſaria ad iuſtũ bellum, ſcilicet primũ eſt auctoritas principis, alterum cauſa iuſta, Tertium recta intentio, quæ omnia fuſius pertractat Silu. in verb. bellum 1.q.1.

Poſſet vero aliquando ſubitaneus caſus contingere de fide, & Eccleſiæ ſtatu, ita quod Papa facile conſuli non poſſet, eo caſu præparatio armorum, adhortationes, & alia quæ ſupra diximus ſunt eiuſdem effectus, vt diximus in bello iuſto, & poſſet eſſe talis, & tãta occaſio belli, vt ſufficeret ipſius Epiſcopi auctoritas ſola ad indicendum bellum iuſtum, puta pro extirpandis peccatis, pro defendẽda libertate Eccleſiaſtica, & cõtra obſtinatos excommunicatos, & pro iniuſtitia facta ſubditis ſuis, Innoc. in cap. dilectus de appell. & in cap. ſicut, de iureiur. Silu. in verb. bellum 3.q.1.

Illud vero nõ eſt hoc loco prætermittendum, ꝙ quæcunque hoc capite diximus ad clericos pertinet, vt cognoſcant quando illis hæc interdicta ſint, vel quãdo ſuſceptorum ordinum adminiſtratio per hęc illis impediatur; ſed laici quandocunque bello iniuſto interfuerint auxilium fauorem, exhortationem, armorum miniſtrationem præbuerint, ſemper ſunt irregulares, ſicut & de clericis dictũ eſt; in vno tamen differunt laicis à clericis, quando bellum iniuſtum eſt, ſcilicet, ꝙ laici, qui nec occiderunt, nec mutilauerunt proprijs manibus poſſent ꝑ Epiſcopum diſpenſari ad ordines, vt fuit ſententia Raym. quam probat Silu. in verb. bellum 3. q. 3. ſed accedentes ad bellum iuſtum, ſi non occiderint, vel mutilauerint, ſine vlla diſpenſatione poſſent promoueri ex ſententia eiuſdem Raym. & Hoſt. Silu. d. q. 3.

De Mutilationibus.

CAP. L.

1 *Mutilans ſemetipſum eſt irregularis.*
Mutilatio, & homicidium iudicantur paria quoad peccatum, irregularitatem, & diſpenſationem.
Mutilans alium, ipſe fit irregularis.
2 *Digitum mutilans alteri quando fit irregularis.*
3 *Barbam euellens alteri, an fiat irregularis.*
Barba, & pili ſunt hominis ornamentum.
4 *Faciem alicui dehoneſtans, vel deformans, eſt irregularis.*
Irregularem faciens alterum, ipſe quoque efficitur irregularis.
5 *Oculum eruens, vel lædens alteri, ipſe efficitur irregularis.*
Mutilationi alicuius conſentiens, eſt irregularis.
6 *Medicus imperitus mutilans ægrotum, quia eſt in culpa, eſt irregularis.*
Petrus Apoſtolus non fuit irregularis mutilando Malchum.
Paulus Apoſtolus baptiſmo diluit irregularitatem ex homicidio Stephani contractam.
7 *Mutilare videtur, qui membra debilitauit, & reddidit inutilia.*
Membra debilitata, an ſint membra.
8 *Mortuum mutilans, quando fit irregularis.*
9 *Mortuorum corpora exenterantes, quando ſint excommunicati, & irregulares*
10 *Mutilatio, mortificatio & debilitatio, quomodo differant quoad irregularitatem.*

NE mutilatum, ſed integrum de irregularitatibus tractatum abſoluamus; illa vna ſupereſt, quæ ad mutilationem pertinet, nam quiſquis ſeipſum mutilarit, quacunque corporis parte irregularis eſt, nõ ea ſola ratione, quod mutilatus eſt, ſed quia ſeipſum mutilauit, videtur enim ſui homicida, maxime

me ſi per indignationem id fecerit: iiſdē
etenim regulis,quoad irregularitatē pro
cedit mutilatio, quibus ipſum homici-
dium: nam in vtroque diſtinguendum
eſt,an caſu fiat,an culpa,an dando operā
rei illicitæ; Silu. in verb. homicidium 3.
q. 3. verſ. ſecundum; nam ipſa mutilatio
(excepta infirmitatis cauſa) æquiparatur
tur homicidio,quoad peccatum, irregu-
laritatem,& diſpenſationem glo. in Cle.
1. de homicid. Silue. vbi ſupra Dec. in l.
nemo poteſt gladij.ff.de reg.iur.

Qui vero mutilat alterum irregula-
ris fit,& promoueri non poteſt, diſt. 51.
c. vlt. verum tamen non omnis mutila-
tio,quam quis in alterius membra com-
mittit inducit irregularitatem,ſed ea ſo-
la quæ fit circa principalia membra ho-
minis,Cardin. poſt Lau.in d. Clem. 1. de
homicid. Abb. in cap. 1. qui cler. vel vou.
propterea mutilans digitum alterius nō
2 eſt irregularis,quia digitus non eſt mem-
brum. Abb.in d. cap. 1. niſi quis mutila-
uerit illos digitos,quibus Euchariſtia cō
trectatur, nam eo caſu mutilator reddi-
tur irregularis,Silu.in verb. homicidium
3. q. 3. verſ. Quartum.

Rurſum ſi quis actu,pharmaco, vel vi
alicui vniuerſam barbam euulſerit, etiā
3 ob contumeliam non fit irregularis, bar
ba etenim non eſt membrum, ſed homi-
nis ſolum ornamentum, vt ſcribit Baſil.
in examer.homil. 12. Propria (inquit)
& peculiaris quædam munitio circa nos
ſita eſt per pillos,ſimulque per lineamen
ta circunſcriptionem, & decorem præ-
bens,ſimul vtilitatem exhibens, de qua-
re etiam S.Auguſt.de ciuitat.Dei lib. 22.
cap. 24. vnde apparet nec barbam, nec
capillos membra dici poſſe, vt per Soci.
in repet. capit. ſententiam, ne cler. vel
mon.ſecul.neg.

Et quia facies nobiliſſimum hominis
4 membrum eſt,iccirco ſi vulneribus, aut
alio genere deturpationis alterius, faciē
quis dehoneſtauerit,ita quod ob ſcanda-
lum, turpitudinem, aut horrorem pro-
moueri ille non poſſit, is qui deturpauit
irregularis eſt, & promoueri non debet,
quia qui alium reddit irregularem ſuo
facto,ipſe quoque irregularis exiſtit, vt
ſingulari doctrina docuit Gul.de Lau. in
ſuo ſacramentali; quem in hoc probat
Silu.in verb.homicidium 3.quęſt. 3. verſ.
Tertium,ad fin. Tabien. in verb. irregu-
laritas 3. num. 26. Angelic. in verb. ho-
micidium 5. num. 5. & Boniſ. Rotæ au-
ditor,vt tradit aperte Nauar.de irregul.
nu. 224. licet aliter alibi ipſe loquatur,
vt ibid. nu. 207.

5 Ideo qui occulum alterius ita lædit,vt
inducta albugine, vel macula promoue-
ri non poſſit, ipſe quoque qui ita com-
maculauit irregularis eſt, & non poterit
promoueri,Gul.d.loco.Silu.d. verſ. Ter-
tium, Tabien. & Anglic. vbi ſupra: vn-
de longe magis erit irregularis,qui alte-
ri oculum eruerit,aut eluſcauerit:nam
cum oculus præcipuum membrum ſit,
eluſcator mutilator eſt,& promoueri nō
poterit, & non ſolū qui eruit, ſed & qui
conſentit eruenti,tex.clarus,in cap.quia
præſulatus 1. q. 4. ſicut quicumque con-
ſentiens mutilationi,fit irregularis,quā-
tum qui mutilat,Specul.in d. §. Iuxta
6 verſ. Item percuſſor, & ideo medicus,
chirurgus, & quilibet alius, qui per im-
peritiam, aut culpam mutilauerit, aut
mutilationis cauſam dederit,ſiue in ocu-
lo, ſiue ſurdum fecerit, ſiue in alijs qui-
buſcumque membris mutilationem, vel
omnimodam debilitationem induxerit,
iure iregularis exiſtit, vt alias de medi-
cis diximus.

Ille etiam qui alterius auriculam mu-
tilauerit,quia auris eſt membrum, gloſ.

Digitized by Google

diſt.89.c.ſingula,fiet irregularis, at non ob id S.Petrus, quod Malcho auriculam obſciderit, factus eſt irregularis,quia cũ nondum de hac irregularitate, ius poſitiuum extaret,nõ potuit hac cenſura notari, præſertim id faciendo ad defenſionem Dei, & Domini ſui: Quin ſi forte aliqua irregularitas in eo fuit,à Domino diſpenſatus fuit.c.ſi Petrus,24.q. 1. Propterea Spec.in d.tit.de diſpenſ. §. Iuxta. verſ.Item percuſſor,iure merito excuſat ab irregularitate tam S. Petrũ, quam S. Paulum, qui conſenſerat homcidio perpetrato in Stephanum, ſed melius dicẽdum, quod in S. Paulo per baptiſmum ſublata fuerat, vt dicemus infra quib. mod.toll. irregul. & in Petro (ſi fuit) ſublata eſt per reintegrationem ipſius Malchi;nam ceſſante cauſa irregularitatis,ceſſauit irregularitas.

Ad mutilationem quoque pertinet ſi quis alterius membrum non abſcindat,
7 vel detruncet,aut auferat,ſed tantum debilitet, & illud penitus reddat inutile, Tabien.in verb. irregularitas 3. nu. 26. Angelic.in verb.homicid. 5.nu. 5. ſed & ſi non ſit factum penitus inutile membrum,ſed debilitatum,ita vt non ſit commoda ſacramentorum adminiſtratio, idẽ iuris eſt, vt qui cauſam dedit illi debilitationi,fiat irregularis,Card.Zab. in d.c. 1.qui cler. vel voue.in nouiſſi. ſcriptis:& propterea ſentit, vt omnino ille cogatur petere diſpenſationem; Regulariter tamen debilitans alterius mẽbra non redditur irregularis,Abb.in c.clericis,ne cler.vel mon.& in capit.1.ne cler. vel vou.vbi etiam Gaſp.Cald. quos probat Fely in d.c.petitio,ea ratione, quod membrum debilitatum non deſinit eſſe membrum. 1.q. 1. cap. ſicut vrgeri; niſi forte videatur tutius,quod licet non deſinat eſſe membrum, deſinit tamen fungi officio tuo, vnde quia in adminiſtratione ordinum requiritur non nudum membrum, ſed officioſum membrum, videtur quod qui fecit alium irregularẽ per debilitationem membri, ipſe quoq; dicatur irregularis,ex rationibus ſupradictis circa princ. huius c. iuxta ſententiam prædicti Bonifacij Rotæ auditoris, in Clem. 1.de homic.col. 6. ſecus ſi ipſe debilitatus ob id non eſſet factus irregularis,quia tunc procederet ſententia prędicta,vt ẽt debilitans non ſit irregularis.

Ad eandem irregularitatem pertinet
8 ſi quis mortuum mutilauerit per indignationem, & mortui ignominiam,nam tunc non ob ipſam mutilationem ſit irregularis, ſed ob ſcandalum, & horribilitatem, vt probauimus ſupra quãdo de ratihabitatione homicidij tractauimus: Quin etiam ſi quis detruncet, vel mutilet mortui corpus pietatis affectu,quam impietatem canon appellat,quando ſcilicet cadauera in membra diſcinduntur,
9 quo facilius tranſportari, ſeu tranſuehi poſſint ſepulturæ cauſa; nam ij, qui diſcindunt, vel diſcindi faciunt, vel exenterant,ipſo iure incurrunt excommunicationis Papæ reſeruatę ſententiam,extrauag.Bonif.VIII.de ſepult.

Concludendo igitur in hac materia mutilationis,triplex caſus cõſiderari põt .ſ.detruncatio ſeu amputatio,Deinde totalis debilitatio, & mortificatio, Tertio debilitatio imperfecta; Duobus primis caſibus dubio procul q. facit mutilationem,vel debilitationem irregularis eſt, tam apud legiſtas,quam canoniſtas Cin. in auth. ſed nouo iure C. de ſeru. fugit. tex.in l.Idem Offilius in princ.ff.de edil. edic.Abb.in c.cum illo,de ſent.excõ.In tertio vero caſu non niſi quando impediretur cõmoda ſacramentorũ adminiſtratio,iuxta ea quæ paulo ante diximus.

Qui-

Digitized by Google

Quibus modis tollitur irregularitas.

CAP. LI.

1 *Irregularitas indiſpenſabilis ab impoſſibilis eſt illa, quæ ſurgit a defectu membrorum neceſſariorum.*

Irregularitas non purgatur ſacramento pœnitentiæ.

Irregularitas quæ venit ab homicidio voluntario ortum habuit a iure diuino.

2 *Papa diſpenſare poteſt ſuper irregularitate ex homicidium, ſed fere nunquam diſpenſat.*

Verbum irrecuperabiliter non impedit quin Papa poſſit diſpenſare.

Irregularitas ex illegitimitate ortum habuit a veteri teſtamento.

Diſpenſatio optimum remedium contra irregularitatem.

3 *Legitimis deficientibus admitti poſſunt illegitimi.*

Ioannes Andreæ illegitimus diſpenſatus fuit ad omnes dignitates, ſed non ad Epiſcopatum.

Diſpenſatio dicitur eſſe debita, ſi ſubſit cauſa.

Diſpenſatio non eſt neganda, etiam ſi tertius ſe opponat.

Diſpenſationes Papales quæ ſint præcipue.

4 *Diſpenſationes Epiſcopo conceduntur in quibuſcumque irregularitatibus occultis excepto homicidio, & in quibuſcumque illis non reperitur prohibitum.*

Occultum quid dicatur.

Epiſcopus diſpenſat ſuper irregularitate contracta adminiſtrando ordines minores.

5 *Inquiſitor hæreticæ prauitatis diſpenſat cum ijs qui redeunt ab hæreſi ſuper quibuſcumq; irregularitatibus contractis in violandis cenſuris.*

Diſpenſationes hodie non expediuntur penitus in curia, ſed committuntur à Papa ordinarijs.

6 *Diſpenſationes, quæ committuntur ordinarijs non expirant etiam ſi Papa moriatur re integra.*

7 *Irregularitas quandoque per ſacramentum pænitentia deſinit obeſſe.*

Irregularitas an pertineat ad forum conſcientiæ.

Abſoluendi poteſtas non includit poteſtatem diſpenſandi.

Epiſcopi, & Archiepiſcopi quomodo diſpenſentur ab irregularitatibus.

Confeſſor debet probe ſcire oẽs irregularitates.

Diſpenſatio quandoque tacita reperitur.

Naupaten. Archiep. per errorem promotus depoſitus fuit.

Clericus quomodo capax feudi.

Diſpenſare tacite videtur non ſolum qui ſciens defectum ordinat irregularem, ſed etiam qui & dimiſſorias concedit.

Diſpenſatus ab omnibus irregularitatibus, ſi aliqua per obliuionem fuerit prætermiſſa non tenetur poſtea petere ſe ab ea abſolui.

8 *Diſpenſatio tacita non fingitur, ſi ordinator poſt ordinem iam collatum, tacuerit & tolerauerit ordinatum in irregularitate celebrare.*

Papa ſciens totam vnam prouinciam, vel ciuitatem eſſe irregularem, ſi ſciens tolerauerit eos ordinari, & ordinatos exercere, diſpenſare videtur.

9 *Vſurariæ prauitatis ſi tota vna ciuitas ſit delinquens, omnes ſunt irregulares.*

Princeps ſæcularis, & ſi auferat irregularitatis cauſam vel infamiam alicuius, non tamen ea diſpenſatio prodeſt in foro Eccleſiæ, vt promoueri poſſit.

Princeps auferendo infamiam ab ijs, qui puniuntur ex facto alieno, ſuffragatur etiam in foro Eccleſiæ.

10 *Diſpenſatio eſt difficilior cum promouendis, quã cum promotis, tam ad obtinenda beneficia quã obtenta.*

Diſpenſationis materia admittit argumentum à maiori ad minus, vt intelligatur quomodo, & quando concedenda ſit.

Irregularis nemo in iudicio damnatur, niſi & factum, & ius plene probentur.

Irregularis quiſque ſe ſe præſumit in foro cõſciẽtiæ.

Delicta præſumuntur in foro conſcientiæ.

Epiſcopus quomodo procedat contra eos, quos dubitat eſſe irregulares.

11 *Baptiſmus aufert omnes irregularitates etiam ex homicidio voluntario.*

Baptiſmus non aufert illegitimitatem, bigamiam, nec defectum membrorum.

Irregularitates fere omnes tolluntur religionis ingreſſus, aut ſaltim facilius diſpenſantur.

12 *Regulares prælati plerumque facultatem habent diſpenſandi ſuper irregularitatibus cum ſuis religioſis.*

Regulares diſpenſati ab omnibus irregularitatibus non ſunt admittendi ad prælaturas niſi ex Papæ diſpenſatione.

13 *Regulares prælati qui incurrunt pœnas, cap. 1. de ſent. excom. in 6. poſſunt abſolui a proprijs confeſſoribus.*

Regulares abſoluti ab irregularitatibus a proprijs confeſſaribus ſi omiſſa fuerit aliqua per obliuionem non tenetur petere abſolutionem a tali irregularitate.

Digitized by Google

Ordo clericalis an reddat de illegitimo legiti-mum.

14 *Ordo ſuſceptus non aufert irregularitatem, ſed auget.*

Tempus quandoque aufert irregularitatem.

Tempus aufert omnes irregularitates, quæ pendent a tempore.

Iudæus recens conuerſus non eſt admittendus ad vllum publicum officium.

Peregrinus poſt tempus triennij ordinari poſſet.

15 *Tempus auferet oẽs irregularitates præſumptas.*

Tempus quandoque auget irregularitatem.

Titulus non præſumitur in beneficialibus, temporis diuturnitate.

Beneficia tempore præſcribi non poſſunt.

Præſcriptio non tolit crimina iure canonico.

Multiplicitas beneficiorum, per conſuetudinem poteſt aliquando ſuſtineri, ſicut per diſpenſationem.

Ceſſante cauſa irregularitatis ipſa ceſſat.

Irregularitas ex infamia ceſſat, ſi reſtituatur fama.

Illiteratus factus doctior, deſinit eſſe irregularis.

16 *Vxoratus mortua vxore poteſt promoueri.*

MAgna quidem cenſura eſt irre- 2
gularitas quod hominem Eccleſiaſticis miniſterijs reddat indignum: nulli tamen hominum adimitur ſpes, quin quacunque ex cauſa proueniat, aliquo opportuno remedio ſanari poſſit, excepta vna, quæ inſanabilis eſt, illa ſcilicet, quæ ſurgit ex impoſſibilitate, vt in cæco, muto, ſurdo, amputatis manibus, vel pedibus, in qua non eſt ſperanda Eccleſiaſtica medela, ad defectum huiuſmodi tollendum, ex S. Thom 3.q.82.artic vlt.ad 3.vbi his verbis vtitur: Debilitas vel ægritudo ſuperueniens ordini ſacerdotali ordinem non tollit, executionem tamen ordinis tollit, quantum ad conſecrationem Euchariſtiæ, quandoq; quidem propter impoſſibilitatem executionis ſicut ſi priuetur oculis, aut digitis, aut vſu linguæ. Hæc ille, qui idem differit 4.diſt.25.queſt.2. in fin.

Propterea in huiuſmodi irregularitatibus, q̃ ſunt ab impoſſibili fruſtra quærundum eſt remedium, quod reperiri nõ poteſt; At in cæteris irregularitatibus, quæ nõ ex impoſſibili, ſed ex aliquo defectu pendent, vtputa circa claritatem perſonæ, vel ex aliquo accidenti, aut crimine; poſſet aliquod reperiri canonicũ remedium, quod ipſe defectus ſanaretur. Nam licet pœnitetiam ſit purgatiua omnium criminum, atque defectuum; tamen quoad veram irregularitatem delendam ſola non valet, glo.in capit.ventum, in verb.cicatrix 1.q.1. Iccirco in iure alia quamplura remedia comperta ſunt, quorum potiſſimum eſt diſpenſatio; quamuis enim aliqua irregularitas à iure diuino inuenta fuerit, qualis eſt ea quæ ex homicidio voluntario naſcitur 1. Paralipom.cap.28.& de conſecr.d.1. cap.1. Tamen ſuper ea diſpenſare poteſt Papa. Specul.in tit.de diſpenſat.§.Iuxta. verſ.Papa autem in omnibus, & gloſ. in d.cap.1. Silueſt. in verb. homicidium 3. 3 q.8.verſ.ſecundum: Nunquam tamen, aut perquam raro Apoſtolica ſedes ſup eo diſpenſat, vt dicit glo.in cap.ſicut dignum, & ibi Abb. de homicid.& eſt cõmunis opinio de qua atteſtatur Silueſt. d.verſ. ſecundum. Et licet nunquam diſpenſet, non tamen per hoc dicitur non poſſe ſedes Apoſtolica diſpenſare; quia cum omnes irregularitates ſint redactæ ſub iure poſitiuo, vt dicit Anch. in Cle. 1.de homicid. vbi Cardin. colum. 6. & Abb.in cap.ego, de iureiur. Silu. in verb. irregularitas, verſic.fin.merito conſequens eſt, vt Papa ſuper omnibus diſpenſare poſſit: habet enim plenariam poteſtatem ſuper omne ius poſitiuum cap.propoſuit, de conceſſ.præben. Specul. in d. verſ. Papa autem in omnibus Silu. in d. verſ. vlt. vbi etiam ponit formam

mam

mam diſpenſationis. Quinimmo etiam ſi alicui irregularitati canon adpoſuiſſet verbum irrecuperabiliter, tamẽ tale verbum non excludet, quin Papa poſſit diſpenſare ſecundum omnes, vt per Abb. in cap.ſuper eo de ſchiſm. Borgas de diſpenſ.p.2.tit.de different.nu.13.

Præterea poſſet defendi, quod irregularitas ex homicidio ſit iuris poſitiui; nã quoad irregularitatem ipſius irregularitatis, vbi omnes afficeret, non reperitur in diuino iure, ſed bene reperitur ſpecialiter fuiſſe fulminata talis cenſura in perſonam Dauid d. cap. 28. & ita expreſſim ſcribit Tabien.in verb.irregularitas,in princ. Ideoque eius exemplo poſtea per generalem legem iuris poſitiui hæc irregularitas promulgata eſt, Tabien. ibid. vnde conſequens eſt, vt quaſi ſit ex iure poſitiuo, etiam ſi ſit ſub poteſtate, & diſpenſatione Papæ, ſicut aliæ omnes quæ à iure teſtamento veteri originem traxerunt, vt in illegitimis, Deuteron. cap.23. & alijs quæ habentur Leuit.cap.21.atq; alijs Apoſtolicis irregularitatibus 1. ad Tim.cap.3.& ad Titum c.1.ſuper quibus Papa diſpenſare non prohibetur.

Diſpenſationis igitur remedium neceſſario adinuentum eſt, Nam idoneis Dei miniſtris deficientibus tolerari debent patientes defectum non multũ grauem glo. in cap.priſcis, diſt. 55. & diſt. 57.cap. 1. in fin.exemplum trahi poteſt ab illegitimis, qui deficiẽtibus legitimis
3 idoneis, ac probis admitti debent, ſicut ad honores ſeculares ff. de decur. l. ſpurius, & generaliter §.ſpurios:ita ad honores Eccleſiaſticos. Alberic. in verb. illegitime, in princip. Quinimmo illa diſpenſatio eſt debita, tex.& glo.notabilis in c. Dominus.diſt.56.& text.in cap.litteras, de fil. presb. propterea Ioannes Andreæ illegitimus ob probos mores, & ſummã vtriuſque iuris peritiam à Ioanne 22.diſpenſatus eſt ad omnes ordines ſacros, & dignitates, excepto Epiſcopatu, vt ipſemet ſcribit in addit. ad Specul. in tit. de fil.presb.

Quinimmo in quacumque irregularitate, ſi iuſta cauſa adſit, diſpenſatio debita videtur, & negari non debet, glo.in cap.ſi quis diaconus, diſt.50. per text.in cap.conſtitueretur, ead.diſt.& 11. q. 3. c. plerumque: & glo. in d. cap. dominus, expreſſius in Conc.Trident.ſeſſ.14. cap. 7. de refor. Quinimmo etiam ſi tertius ſe oppoſuerit, non eſt neganda diſpenſatio. Borgas.de diſpẽſ.par.6.tit. de adult. num.15.diximus ſupra lib. 3. cap.17. videlicet quando ipſe irregularis ſponte petit diſpenſationem, ſecus ſi petat poſt accuſationem, vel exceptionem, vt ibi diximus.

Et quamquam ſuper omnibus Papa diſpenſare poſſit, Tamen certæ quædam ipſi ſoli reſeruantur, quæ Epiſcopis non conceduntur: nam irregularitas illegitimitatis, bigamiæ publicæ, ſeu ſolemnis pœnitentiæ, infamię, illiteraturæ, ætatis obligationis ad ratiocinia, adſtrictorũ Curię, Neophytorum:& notorij, ſeu capitalis criminis, Papæ reſeruãtur, vt ſuis locis magis opportune ſuperioribus libris diximus, & videtur glo.diſt.50. cap. miror, & ita obſeruari in Curia Romana ſcribit Archid.in capit.non confidat, diſt.50.vbi bonus text.& alius text. in c. cũ æterni de re Iud. lib. 6. vbi not.Inno. ſed & Tabien. in verb. diſpenſatio; num. 13.verſ.17.addit quod Papæ reſeruatur diſpenſatio ſuper omnibus defectibus corporalibus, vt etiam apertius cõſtare poteſt ex ipſis locis in quibus irregularitates ſingulas proſequentes, & de earum quoque diſpenſationibus locuti ſumus.

Ad Epiſcopos vero pertinet diſpen-

4 ſandi facultas ſuper quibuſuis irregularitatibus ab occulto delicto, & non deducto ad forum contentioſum prouenietibus, excepto homicidio voluntario, et occultis. Conc. Trident. ſeſſ. 24. capit. 6. de refor. Quod ſi quæratur, quid ſit occultum in ſimili materia de iure cõmuni Reſp. occultum opponitur notorio, & manifeſto, adeo quod delicta non notoria, nec in iudicium deducta, etiam ſi ſint nota multis poſſunt dici occulta, vt aperte tradit Silu. in verb. lex. q. 13. verſ. 13. in fin. quin niſi actus ſit euidens, non poteſt dici manifeſtus, quia manifeſtum & euidens ſunt ſynonyma. Specul. capit. ſi forte, in verb. euidenter. de elect. in 6. Sed & factum coram quinque dicitur factum ſecretum, vt probatur per tex. & glo. in ver. ſecreta, de pænit. diſt. 1. c. quis aliquando. §. fin. & tradit Specul. in tit. de notor. crim. §. pene; & eſt arg. textus Euãgelij; Nam actus factus coram paucis, ſi diuulgetur, non deſinit eſſet occultus, vt Marc. 5. in fin.

Eſt etiam eorundem Epiſcoporũ facultas diſpenſandi, in quibuſcumque caſibus expreſſe illis non fuerit prohibitũ, vt probat glo. in c. at ſi clerici. §. de adulterij, in verb. diſpenſare, de Iud. Hu.g. diſ. 50. cap. ſi quis presbyter: Eſt quia minora delicta Epiſcopo non reperiuntur ꝓhibita, ideo ſemper poterit diſpenſare d. cap. at ſi. Nauar. in Manual. cap. 25. nu. 74. Eiſdem quoque conceditur diſpenſatio ſuper quacumque irregularitate, quoad ſolos minores ordines obtinendos; nam & ſi cuiuſlibet ordinis executio indebita propter ſuſpenſionem, vel excommunicationem inducat irregularitatem per ſolum Papam diſpenſandã, tamen ſi fuerit ex adminiſtratione indebita ordinum minorum ab Epiſcopo diſpenſari poſſet, Specul. in tit. de diſpenſ. §. iuxta verſ. quid ſi diaconus, & ſequ. & per totum illum titulum, vbi hæc diſpenſatio pertractatur: Et ſane in diſpenſationibus certæ regulæ præſcribi non poſſunt, quando, & in quibus irregularitatibus Epiſcopus diſpenſare valeat, Ideo ex locis ſingularum irregularitatũ apertius ſuperioribus libris lector intelligere poteſt.

5 Aliquando tamen Papa certis iudicibus delegat generalem diſpenſandi facultatem; nam Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis conceſſum eſt, ſuper quibuſcũque irregularitatibus diſpenſare cũ illis, qui redeunt ab hæreſi ad gremium Eccleſię, etiam ſi illæ irregularitates ſint ex apoſtaſia, ſiue ex violatione quarumcũque cenſurarũ, vel interdicti, dum tamẽ non in cõtemptum clauium, vt patet ex bulla Clem. VII. Incip. Cum ſicut, cuius verba refert iudiciale Inquiſitorum in verb. irregaritas.

Verum tamen eſt animaduertendum, quod d. Bulla Clementis VII. per poſteriorum Pontificũ extrauagantes non parũ correcta eſt: Nam Pius V. anno 1567. 6. Septembris anno 2. Didaco de Spinoſa Generali Hiſpaniarum Inquiſitori inhibuit, decernens ne poſſet huiuſmodi redeũtes habilitare ad aliqua beneficia, nec ſi forent Clerici, vt ad ſuperiores ordines aſcenderent, imo nec cum presbyteris diſpenſare, vt in altari deſeruirent. teſtatur id vir prædoctus Pegña in Directorio Inquiſitorum, pa. 3. q. 126.

Hodie vero pleræque diſpenſationes, quæ à ſede Apoſtolica emanant cõmittuntur in partibus Ordinarijs, vt de veritate narratorum cognoſcatur, & an cauſa ob quam diſpenſatio conceditur, ſit vera. Conc. Trident. ſeſſ. 19. c. 7. quo caſu etiam ſi Papa moriatur re integra, cõmiſſio non expirat, Silu. in verb. diſpenſatio

ſatio q.6.Armil.in verb. gratia nu. 4. & 5.citat.Fed.de Sen.conſ.78.quibus caſibus quando, ſcilicet Papa diſpenſat per ſe,vel committit,vt alius diſpenſet cum aliquo ſuper omnibus ſuis irregularitatibus,vel cenſuris, ſi per obliuionem aliquæ omittantur vna diſpenſatio ſufficit, & de oblitis non tenetur vlterius petere diſpenſationem,quia per conſequẽtiam videtur diſpẽſatus ſuper omnibus, & ita eſt communis ſententia,de qua atteſtatur Nauar.Manual.cap.26. nu. 13. bene verum eſt , quod ſi eſſet irregularitas nata ex peccato mortali,eſſet facienda confeſſio de ipſo peccato; ſed nõ eſſet neceſſe facere de irregularitate,vt ibi ipſe notat.propterea cõſulit ,vt cum ab irregularitate diſpenſari quis petit addat clauſulam,& de omni alia irregularitate oblita,vel incognita .

Sed & aliquibus caſibus ſimplici ſa-
7 cramento pœnitentiæ per confeſſionem abſoluuntur quædam delicta,quia occulta ſunt : quæ ſi eſſent manifeſta inducerent irregularitatem,& non eſſent in facultate ſimplicis ſacerdotis , ſed ſolum ſunt in ſua poteſtate q̃a occulta,& p̃ ſuã abſolutionem delentur,6.q.1. c. illi , de apoſt.cap.2.Alberic.in verb.crimen, ad fin. Vnde peracta pœnitentia non videntur poſtea debere cenſurari de irregularitate in tali genere criminum , vt puta quando nõ ſunt grauia, & ſunt occulta , vt diximus ſupra hoc lib. cap. 12. ſecus eſſet ſi fuerint talia crimina , quæ etiam poſt peractam pœnitentiã deijciunt promotum, vt ibi diximus.

Propterea hoc loco animaduertendũ eſt,quod irregularitas nil pertinet ad forum conſcientiæ , quia longe differunt abſoluere,& diſpenſare;cum irregularitas plerumque pœna ſit,non culpa, Caietan.in ſumma in verb.irregularitas in princ. propterea Iubileum quantumuis amplũ ſuper facultate abſoluendi à quibuſcumque cenſuris etiam reſeruatis , non includit facultatem diſpenſandi,niſi hoc aperte dicat;quia & ideo poteſtas abſoluendi non includit poteſtatem diſpenſandi Domin. & Cardin. Alex. in c. maior,per illum tex.diſ. 50. Nau. Man. cap.27.nu.194. quod limitatur in optimo caſu: nam prælati ſi ſibi eligant confeſſorem(vt poſſunt)ex priuilegio iuris, ille confeſſor non ſolũ abſoluere poteſt eos à peccatis,ſed etiam diſpẽſare ab irregularitatibus nõ reſeruatis,vnde quomodo diſpenſentur talibus caſibus Epiſcopi,Archiepiſcopi,& alij prælati diximus late ſupra lib.2.cap. 2. in fin.eo lectorem reijcimus .

Debet igitur confeſſor plene nouiſſe omnes irregularitates,non tãtum ratione ſui,ne incurrat ipſe irregularitates aliquid faciẽdo contra officiũ ſuum , aut contra ſuſpenſionem , aut interdictum , aut aliter adminiſtrando,verum etiam, vt probe conſulere , & præcipere poſſit confitentibus,quando abſtinere debeãt, quale genus irregularitatis incurrerint ex crimine,ſcandalo cenſura,vel indebita executione ordinum,& ſimilibus: debet enim hęc omnia noſſe potius vt ligatum demonſtret confitentem , quam vt ſoluat.Eſt enim vtilis talis cognitio confeſſori,vt dicit Fran.Pollanc. in Directorio conf.tit.de irregular.ad calcem operis .

Et quoniã hęc omnia ſupradicta pertinent ad expreſſam diſpenſationẽ;ſciendum eſt , tacitam quoque diſpenſationẽ reperiri,quæ eſt ſi Papa ordinet, vel ordinari committat eum , quem ſcit irregularem eſſe ; nam ob id videtur eũ diſpenſare,gl.in cap.qui in aliquo,diſt.51. ſecus tamen eſſet ſi id neſciſſet Papa,q̃a

Digitized by Google

non videretur diſpenſaſſe,vt ibi gl.ſuper
qua quæſtione eſt videnda gl.& text.in
c.ſi ſine,diſt.81.& Raym. in tit.de lap.&
diſpenſ.§.vlt. & vt latius diximus ſupra
lib.4.cap.3.tit.quand.ſubd. ſuum ordin.
nō poſſ. Ideo ſi poſt promotionem igno-
rāter factā detegatur irregularitas pro
moti,deponi poteſt, vt cōtigit Archiep.
Naupacten. quem Papa promouerat ne
ſciens eum eſſe mimum , & cum poſtea
id ſciuit illum depoſuit,nec paſſus eſt vt
conſecraretur,ſcribit Borgaſ.de diſpenſ.
p.1.q.5.nu.23. Et ex ijs deciditur quæ-
ſtio. Nam diſputatur an clericus primæ
tonſuræ ſit,capax feudi laici. Bald. & cō
muniter Doct. in cap.qui clericus ; ſi de
feud.fuer.contr. & Not. Præpoſ. in cap.
1.§.Et quia, qui feud.dar.poſſ. Tamen ſi
clericus fuerit infeudatus à laico , & in
illo feudo toleratus,ceſſat dubitatio , &
quodammodo diſpenſatus videtur cap.
1.§.1.de feud.fem. Alber.Brun.conſ. 38.
col.3.verſ.& aduertatur .

In Epiſcopo autem ſi per ſe diſpenſa-
re cum aliquo poteſt,diſpenſatio ab illo
non eſt facienda ſupine, aut negligēter,
ideſt ſine conſideratione , & iuſta cauſa;
nam puniri debet,vt ſcribit aperte Silu.
in verb.diſpenſatio.q.vlt.Naua. in Man.
tit.25.nu.74.& idem Nauar.in cap. vlt.
de Simon.nu.4. Et ideo cum ſcit irregu-
laritatē ipſius ordinandi , & ea ſit in ip-
ſius poteſtate,ſi ordinet,vel ordinari cō
cedat intendens diſpenſare ex cauſa ſibi
cognita,& nil exprimat,tamen tacite di
ſpenſare videtur,ſaltem quoad forū con-
ſcientiæ:Nauar.Manual.cap.25.nu.74.
& etiam in foro Iudiciali,ſecundum Sil.
in verb.irregularitas q.vlt. ex ſententia
Ant.Flor. & videtur glo.in d.c.qui in ali
quo,quibus ego cōſentio ; nam ſi ſcierit
talem irregularitatem , vel impedimen-
tum æquius eſt , vt præſumatur voluiſſe
diſpenſare, quam ſibi & ordinando inij-
cere laqueum, cū per diſpenſationem ſa
nare potuiſſet. Vnde eſt habenda quaſi
expreſſe facta ; nec obſtat ratio Nau. ꝗ
Epiſcopi diſpenſatio debet eſſe cum cau
ſa,quia fateor tantum valere,quantū ip
ſam expreſſam, & vtramque cum pecca
to eſſe,ſi ſine cauſa ; attamen eſt præſu-
menda voluntas ipſius Epiſcopi in di-
ſpenſando : Vnde ſequitur quod ſi ſupi-
no animo Epiſcopus nil de diſpenſatio-
ne cogitarit, non videtur diſpenſatus il-
le, qui ab eo in irregularitate ordinatus
eſt;Ideo ſuſceptū ordinem exercere non
poterit,niſi obtenta diſpenſatione ; quæ
diſtinctio recte cōuenire poteſt etiā Le-
gatis à ſede Apoſtolica;nam ſi ordinēt ,
vel ordinari concedant ex ſua facultate
ad ſacros ordines eum , quem ſciunt ir-
regularem,intendentes diſpenſare,in ve
ritate talis tacita diſpenſatio quia nullā
certam formā requiſitam à iure habet ,
ſufficere videbitur, ſi ſit cum cauſa,ſicut
expreſſa diſpenſatio ; ſecus ſi per incogi
tantiam permiſſerint ordinari,quia taci
ta diſpenſatio non intelligeretur ex præ
miſſis ; ſuper quo articulo videndus eſt
Abb.in cap.veniens,de fil.præsb.vbi tra
ctat fuſius quādo ſciens,& tacens diſpē-
ſare videatur,& optime per Spec. de di-
ſpenſ.§.qualiter circa princ. nu. 4. & in
hac materia tacitę diſpenſationis à pari
procedunt ordines per ſe cōferre, vel di
miſſorias concedere,cum eadē ſcientia,
& intentione,Silu.in verb. irregularitas
q.vlt. in fin. & ideo in vtroque idem ius
ſeruandum eſt,circa præſumendam , vel
non præſumendam diſpenſationē , quod
etiam tradit Nauar.d.nu.74.

Hæc igitur quæ diximus vera ſunt in
ſciente,& intendente diſpenſare ante fa-
ctum.i.ante ordinis collationem;at poſt
ordines iam collatos talis ſcientia,& to
lerantia

Digitized by Google

lerantia non inducit effectum tacitæ diſpenſationis,exẽplo ſit, ſi aliquis minus legitime promotus, ſiue ob natalia, ſiue ob alios quoſcumq;defectus, qui ſint in poteſtate Epiſcopi, ſi ipſe patiatur hunc ita promotum non canonice, coram ſe celebrare,ex hac præſentia, & tolerãtia non inducitur tacita diſpenſatio,vt ſcribit Fel.in c.præterea ſub.nu.8.de teſtib. cog.prope fin.vbi latiſſime nu. 6.7.8. & 9.& in ſpecie hoc ſcripſit glo.in Clem.ſi ſummus,de ſent.excom.in verb. approbare.citat Innoc.& Hoſt. in c. fin. de fil. presbyt.

Alius caſus eſt tacitæ, & præſumptæ diſpẽſationis,ſ.ſi tota vna ciuitas,vel prouincia ſit irregularis, ita q ſi rigor ſeruaretur in impedienda promotione, vel in deijciendis promotis,ſcandala orirẽtur,eo caſu Papa ſciens,& tolerans illos
ciues,vel prouinciales promoueri, vel pro-
9 motos exercere,diſpenſare videtur.tex. & bona gl. in c.aliquantos,diſ.51.Ideoq; ſi tota vna ciuitas ſit vſuraria,vel ſimoniaca forſan ex facto cõſiliariorũ, & propterea ſit tota irregularis,ſi Papa ſciens toleret eorũ promotiones, videbitur diſpenſare,quia in hmôi multitudinũ irregularitatibus facilior eſt diſpẽſatio,arg. cap.Lugdunenſis 9.q.2. aperte habetur in Epiſt. Innoc.1. quæ eſt 24. ad Synodũ Toletan.c.1. & 2. Et ideo quãdo totum vnum monaſteriũ eſt in aliqua culpa, diſpenſatio facile cõceditur pro omnibus monachis in eo exiſtentibus,& inter monachos comprehẽdetur ẽt Abb.vel ſuus plátus c.vlt.de ſim.& ibid. Nau. & alij.

Hæc omnia,quæ de diſpenſatione diximus procedunt in Papa,vel in Epiſcopis,aut legatis,qui Eccleſiaſtica iuriſdictione vtentes diſpenſare putantur; at in principe ſeculari licet ipſa canonica impedimenta aliquando auferre poſſit; ideſt,abolere aliquas maculas,quæ cauſant irregularitatem,Tamen ea habilitatio principis nõ proderit, quoad forum Eccleſiæ; ideoque & ſi Imperator reſtituat ad Natalia hominem illegitimum, ſiue reſtituat ad famã eum, qui infamis eſt,tamen ipſa reſtitutio,legitimatio,vel diſpenſatio,non proderit vt ille promoueri poſſit,Archid.in cap. lege. diſt. 10. vt latius diximus quãdo de legitimatis agebamus; quod procedit etiam in criminibus mere ſæcularibus, ex quibus infamia naſcitur,vel irregularitas;nã abſolutio principis,vel imperatoris nõ extenditur vltra ſuum forum,Hug. & Lau. in d.cap.lege:quod procedit quando ipſe Reus criminis ab Imperatore reſtituitur,vel diſpenſatur, quia ipſa perſona labefactata, in Eccleſia eſt adhuc ſaltẽ de facto infamis,& inhabilis: ſed ſi quis ſit inhabilis, vel irregularis,non ſuo,ſed ex alieno delicto, cuiuſmodi ſunt filij primi, & ſecundi gradus eorum, qui Rei ſunt lęſæ maieſtatis, eo caſu ſi princeps reſtituat ad famã, & honores ipſam prolem, etiam Eccleſia illã pro reſtituta habet,& admittet ad ordines,& beneficia. Archid.in c.1.diſt.101.Idem Archid. 6. q.1.cap.ſi quis cum militibus. ad idem Iud.Inquiſ.in verb.reſtitutio,citat Abb. in c. cuncti,de ſent. & re iud.

Eſt etiam notandum in hac materia diſpenſationis, vt ſuperior diſpẽſaturus
10 conſideret, an agatur de diſpẽſando cũ promouendis, an cum promotis, quia difficilius diſpenſatur cum promouendis,quam cum promotis, vel ad beneficia obtinenda, quam ad retinenda iam obtenta,glo.per illum tex. in c. quicunque pœnitentes,diſt.50. arg. cap. quemadmodum, de iureiur. & per regulam vulg.l.patre furioſo: quod ita verum eſt ſi in eo, qui vult diſpenſari ad obtenta nul-

nulla alia culpa præponderet; exemplo eſt, ſi ille qui promotus eſt, vel beneficiatus adminiſtrauerit ordinem ſuũ in excommunicatione, ſuſpenſione, vel interdicto; nam ob id fit fortius irregularis, & cum excommunicatio eſſet Epiſcopalis, ob illam adminiſtrationem irregularitas fit Papalis; vnde difficilius hic promotus diſpenſaretur habita conſideratione illius culpæ male adminiſtrationis.

In hac etiam materia diſpenſator animaduertere debet quod ſi quando in iure caſus expreſſus ad diſpenſatione non reperitur, debet confugere ad ſimiles caſus, quia in materia diſpenſationis, valet argumentum à maiori ad minus tex. & ibi Abb. in cap. per venerabilem, col. 2. verſ. nota ibi quod, qui fil. ſint legit. cum ſua apoſtilla. & Videtur tex. in cap. cum illis, de præben. lib. 6. Rot. deciſ. 45. in antiq. nam diſpenſatus in maioribus beneficijs, etiam diſpenſatus videtur in minoribus; Quæ regula declarãda eſt iuxta ea quæ tradit. Io. And. in cap. poſtulaſti, de reſcrip. & in addit. ad Specul. de legat. §. 2. videlicet, quod procedat tale argumentum in cauſis minoribus annexis, vel incluſis ſub maiori; ſecus in ſeparatis cauſis, vt probat Borgaſ. de diſpen. par. 2. tit. de interpret. diſpenſ. nu. 17. & 24. Et ideo irregularis ex pluribus diuerſis cauſis imparibus, ſi obtineat ſecũ diſpenſari ſuper maiori; non per hoc videbitur diſpenſatus ſuper minori cauſa: quia de ſingulis debet obtineri ſua diſpenſatio, vnde diſpenſatus ſuper homicidio, non eſt diſpenſatus ſuper falſitate niſi de vtraq; fiat expreſſio, & propterea diſpẽſationes rediguntur in ſcriptis, tã ſi ſint ocultę, quã ſi ſint manifeſtę, vt de eis ſaltem extra Curiã fieri poſſit fides Borgaſ. de diſpenſ. par. 2. de probat. diſpenſ. num. 7. ſed de publicis fiet publica ſcriptura, de occultis ſecretum inſtrumentum vt per eum.

Impedimentum quoque hoc irregularitatis aufertur abſolutione, vel declaratione iudiciali; Nam ſi in iudiciũ deducta ſit irregularitas contra aliquẽ, vel per accuſationem, vel per exceptionem, debent duo probari ſcilicet factum propter quod prætenditur irregularitas, & ius ſcilicet, quod ex tali facto de iure ſurgat irregularitas; quod ſi vnum iſtorum legitime non probetur, abſoluendus eſt ille contra quem opponitur; nam ex facto ius oritur. l. ſi ex plagis. §. In Cliuo ff. ad leg. Aquil. Ideo ſi factum non probetur pleniſſime, abſolui debebit: Sed & ſi factum pleniſſime probetur: dubitetur autem de iure, an ex tali facto naſcatur irregularitas, niſi probetur hoc expreſſo iure, abſolutio ſequi debet: quia in dubio iuris nemo iudicandus eſt irregularis, ſed abſoluendus iuxta id quod ſcripſimus abunde lib. 1. cap. 2. Reg. ſeptima; nam qui alium petit declarari irregularem, debet adducere caſum legis, vt ſcripſit Nic. Dionyſij de Peruſio in c. is qui, de ſent. excom.

Sed ſi factum probatũ ſit, & ex eo facto iure inducatur irregularitas, & cognitio ipſius irregularitatis pendeat ab intẽtione animi ipſius Rei, tũc Iudex nõ debet declarare illum irregularem, ſed ſtare debebit illius conſcientiæ. c. ex tenore, de tem. ordin. cap. ſignificaſti 2. de homic. & eo caſu ſufficiet iuramentum ipſius Rei: quod limitandum eſt dummodo talis abſolutio ab illa irregularitate non vergat ad præiudicium alterius, quia ſi tractetur de preiudicio tertij, forſan in obtinendo beneficio per concurſum, aut contra collitigantem, aut cõtra populum, vel plebem reſpuentem talem Re-

Digitized by Google

Rectorem, tunc non ſtabitur cōſcientiæ, vel iuramento ipſius Rei,ſed aliter probare debebit ſuam defenſionē, not. Zen. in Clem. 1. de homicid. expreſſim refert Stepha. Troches vir iure canonico inter Antiquos præſtantiſſ. ibi poſt gl. in verb. mortem,& diximus lib. 1. cap. 2. Regul. decima octaua.

Secundo limitantur prædicta, vt ſcilicet cum factum, vel ius non fuit probatum plene, in dubio abſolutio ſequi debeat, procedat in foro externo,& iudiciali,at ſecus erit in foro pœnitentiali, & cōſcientiæ; nam quia tunc eligenda eſt tutior via, debet ſe ſe vnuſquiſq; in dubio iudicare irregularem, vt plene probauimus d.cap.2. Reg. ſeptima ſupra citata; quia in foro conſcientiæ præſumitur delictum, Deciſ. in capit. In præſentia, 12. notab. in fin. de probat. & propterea ad cautelā tutiorē debet petere ſe ſe diſpenſari,vel obtinere declaratoriam, an de iure irregularitatem incurrerit.

Et ex ijs cōſtat quomodo Epiſcopus, vel ſuperior procedere debeat,cum ſuis ſubditis, quando accuſantur pro irregularibus, vel ſimpliciter ad ipſius notitiā venit, quod ſunt irregulares. Nam quos dubitat eſſe irregulares, ex officio debet illos monere,de tali dubio,tā facti,quam iuris,poteritq;eos impedire, ne promoueantur,nec obtineant dimiſſorias c. accedens, de purgat. canon. & ſi ſibi videbitur,poterit eos à diuinis ſuſpendere, donec liqueat de cauſa,& tunc ex probatione actorum,vel condemnabit, vel abſoluet iuxta præmiſſa; poteſt enim iudex in iſtis enormibus, & animæ periculoſis cauſis ab initio ſuſpendere à diuinis ipſum Reum, donec ſe ſe purgauerit, arg. cap. ex tuarum,de purg. can. tradit Iud. Inquiſitorum,in verb. purgatio §.1.

Nec obſtabit quod S. Aug. Epiſt. 137. regiſtrata 2.q.1.cap. Nomen,dicat quod ex Epiſcoporum conſilio conſtitutū eſt, nullum clericum qui nondum cōuictus ſit ſuſpendi à cōmunione debere; quia illud videtur procedere in pænali ſuſpenſione: at proceditur aliter in ſuſpenſione,quæ infligitur ad euitandum peccati periculum. Sicut enim carcer aliquando datur in cuſtodiam rei nondum conuicti, aliquando in pœnam ſi ſit conuictus, ita ſuſpenſio aliquando infligitur in pœnam, & illa non habet locum niſi finito iudicio,aliquando ad cautelam id eſt ne permittendo adminiſtrare ordinē fiat aliquod peccatum in adminiſtrādo: & iſta habere locum poteſt in initio Iudicij ex locis ſupra citatis.

Præter diſpenſationis, & abſolutionis remedium irregularitates aboleri ſolēt baptiſmo; nam ſicut omnem culpā euacuat, ita & omnia impedimenta Eccleſiaſtica, qualis eſt irregularitas; aufert
11 igitur etiam eam, quę ſurgit ex homicidio volūtario Io. And. in addit. ad Spec. in tit. de diſpenſ. §. Iuxta. verſ. vlt. Silu. in verb. homicidium 3.q.8. verſ. Primum, Archid. diſt. 26. cap. deinde, & Abb. in c. gaudemus, de diuort. Alioqui tamen in hoc homicidij articulo diſtinguunt homicidium voluntarium cum peccato, ab homicidio, quod fit ſine peccato in iudiciali ſententia,vel executione: primo caſu,quia peccatum baptiſmo aufertur, & ſequela irregularitatis videtur auferri; at in alio iudiciali homicidio,in quo de peccato non agitur, cum baptiſmus non tendat ad id purgandum, in quo non eſt peccatum;irregularitas nō aufertur,hoc ſcripſit gloſ diſt. 50. cap. ſi quis Viduam, Io. And. in addit. ad Specul. d. verſ. vlt. & refert etiam Silu. in verb. baptiſmus 6. q.1. Tamen vt ibi ipſe dicit verius eſt. vt hæc diſtinctio non ſubſiſtat, vt idem ſcribit

bit in verb.irregularitas.q.28.& Specul. in d.verſ. vlt. Multi vero caſus ſunt irregularitatum,quas baptiſmus auferre nõ poteſt; nam non aufert illegitimitatem, ac Bigamiam non tollit, Vnde etiam baptizati manẽt irregulares,tex.expreſſus in c.Acutius,diſt.26.Silu.in d. verb. baptiſmus 6.q.1.& idem Silu.in verb. irregularitas q.28.& ideo bene cõcluditur, quod in iſtis duabus irregularitatibus in quibus ſacramentum ordinis non cõgruenter poteſt collocari propter defectum ſacramenti, baptiſmus non aufert talia impedimenta; nam bigamiam non purgat quoad ſuſcipiendos ordines: Innoc. 1.in Epiſt. ad Synodum Toletan. c. 6.& S.Ambroſ.offic.lib. 1. cap. 50. ſicut nec aufert eas irregularitates,quæ continent impoſſibilitatẽ miniſterij, vt in cæco,muto,ſurdo;at alias omnes irregularitates baptiſmus anihilat, Archid. diſt. 51.cap. 1. vbi dicit S. R. Eccleſiam ita tenere:Idem Archid. diſt. 57.c. 1. Spec. in d.verſ.vlt.& patet in S.Paulo,qui cum fautor fuiſſet homicidij protormartyris Stephani per baptiſmum omnis eius irregularitas ſublata eſt.

Tollitur quoq; irregularitas Religionis ingreſſu,& profeſſione, expreſſum in auth.de monac.in princ.& glo. in c.cum deputati,de iudic.ſed glo. & Abb.in c.2. de apoſtat.per illum tex.dicunt,quod religio nil aliud aufert in irregularitate,niſi quod operatur diſpenſandi facultatẽ, quæ ſententia fuit antiquorum,videlicet Bern.ad quod videtur etiam glo. in cap. in quibuſdam, de pœn. & idem tradit Silu.in verb.irregularitas, q. vlt.verſ.ſecundum.Vnde verius eſt, vt dicamus nõ ita abſolute religionis ingreſſum auferre irregularitatem, niſi certis quibuſdã caſibus in iure expreſſis,Abb.in d.capit. 2.de apoſtat.Silu.in d.verſ.ſecundum, ſed eſt permittenda facile ipſorum ſuperioribus.

Nam plerumque prælati Religioſorũ facultatem habent,ab apoſtolica ſede,vt
12 poſſint omnes ad ſuum ordinem accedẽtes profeſſionem emiſſuros recipere, non obſtantibus quibuſcumque irregularitatibus:quinimmo eos promoueri facere poſſunt ad omnes etiam ſacros ordines,non tamen ad prælaturam, quia in ea obtinenda eſt neceſſaria Papæ diſpenſatio.glo.in d.cap.2. de apoſtat. vbi etiam Abb.& Silu.in d.verſ.ſecundum, text.in cap.1.de fil.presbyt.& gl.in cap. vlt. illo eod.tit. ideo Magiſtri ordinum, & ſinguli Priores,& Prouinciales conuẽtuales,& eorum Vicarij, in locis, & conuentibus ſibi cõmiſſis, fratribus ſibi ſubditis, nec non & alijs fratribus eiuſdẽ ordinis interdum ad eos declinantibus, Vndecumque poſſunt impartiri beneficium abſolutionis à ſuſpenſione excommunicatione,& interdicto, ſi eas ſententias incurriſſent in ipſo ordine, vel ante ingreſſum eius,ac etiã abſoluere laicos, qui in ordinem ipſum in gredi velint, & conſequenter à dictis irregularitatibus, vt patet ex bullis Bonif.& Alex.quas cõmemorat Ant.Flor.lib. de cenſur. c. 95. Inſuper ſi prælati Religioſorum tulerint
13 ſententias ſuſpenſionis, vel excommunicationis,ſine ſcriptis non ſeruata forma:& ob id incurriſſent pœnas, & cenſuras capituli primi de ſent.excom. lib. 6. quæ ſunt ſuſpenſio, & irregularitas, eo caſu poſſunt à proprijs confeſſoribus obtinere abſolutionem,& diſpenſationem, ex Bulla Clem.Incip.exigentibus,vt refert idem S.Anto.Flor.d. cap. 95. paulo ante fin.quibus caſibus,quando ſcilicet, tales religioſorum prælati ſuos ſubditos ab huiuſmodi irregularitatibus diſpenſant,ſi aliqua irregularitas fuerit per obliuio-

tū

liuionem omiſſa ; non tenetur diſpenſatus poſtea reminiſcens petere abſolutionem reſpectu irregularitatis oblitæ , ſed ſufficit ſolummodo confiteri tale peccatum. Vnde nata eſt irregularitas, ſi erat mortale, ex Nauar.d.cap.26. nu. 13. ſupra citato.

Quæ omnia vera ſunt, & procedunt priuilegio Religionis, at non ita eſt in accedente ad clericalem vitam: nam licet ſenſerint aliqui, quod clericalis character reddat illegitimum legitimum, ſicut operatur ipſa religio citātes, Deciū.in c. in præſentia nu.58.de probat.& Abb.in c.quod Dei, de ſtat.mon.nu.10. Tamen illud eſt falſum in materia ordinum, & in materia promotionis, in qua ordo ſuſceptus nō aufert irregularitatem indiſpenſatam, ſed potius auget. Ideoque illegitimus, atque alij, qui promoueri prohibentur, tantum abeſt, vt ſuſcipientes clericatum extergant irregularitatem, quin potius peccant, & fortiori irregularitate illaqueantur, vt diximus ſupra lib. 4.cap. 33. de irreguiari qui præſ. ordin. ſuſc.& non inuenio quod Dec. & Abbas hoc dicant circa caſum noſtrum.

Tempus quoque diſpenſationis vim habet in pluribus irregularitatibus, quæ ex aliquibus non enormibus criminibus naſcuntur ; nam poſt triennium ſi quis bona conuerſatione vixerit, quaſi correctus putatur, & ideo admittitur, tam ad ordines ſuſcipiendos, quam ſuſceptos adminiſtrandos in auth. de monach. §. Iubemus: & in hac re limitatur Regul. Semel malus, &c. de reg. iur. in 6. vt ibi Din. Propterea Neophytus qui irregularis eſt, quia tēpore deſinit eſſe Neophytus, deſinit quoque in eo irregularitas, vt ſuo loco diximus ; ſicut etiā tempus aufert omnes irregularitates, quę ob ętatis defectum naſcuntur, vt etiā ſuo loco diximus, Tempus quoq; efficit, vt Iudæus recens conuerſus, qui nōn debet admitti ad aliquod publicum officium, quales ſunt ordines gl.in cap. conſtituat, 17. q.4. quam probat Tiraq.in tract.de pæn. remitt.cauſ.51.num. 19. ſi poſt tempus firma eius fides cognoſcatur, ordinari poterit cap.1.diſt.57. Eundem effectum tēpus producit in ignoto, & peregrino ; nam poteſt ordinari ab Epiſcopo non ſuo, ſi per triennium fuerit inter familiares eius Epiſcopi, Conc. Trident. ſeſſ.23. c.9. de reform. quod poſſemus alijs pluribus exemplis cōprobare, ſed ex ipſo opere diligens lector facile percipiet.

Illa tamē generalis regula nō eſt hoc
15 loco prætermittenda, quod ſcilicet, omnes irregularitates, quæ per ſolam præſumptionem afficiunt, vt in cap. Afros, diſt.98. tempus ipſum eaſdem aufert per contrariam præſumptionem.d. c. Afros, videtur glo.in d.cap.1.diſt.57.

In illis vero irregularitatib', quæ quo diutius durant, tanto magis augentur, vt puta in inueteratis criminibus cap. cum haberet, de eo qui dux.in matr. tempus nil proderit, niſi ad maiorem culpam, vt ibi, & ad difficiliorem diſpenſationem obtinendam; vt puta ſi quis diutiſſime obtinuerit incompatibilia beneficia, nullo vnquam tempore ſit tutus in conſciētia : quinimmo nunquam præſumitur diſpenſatus niſi probet diſpenſationem, tex.& glo.ac Specul.in cap. ordinarij de off. ordin. lib. 6. Nam in beneficialibus ex temporis diuturnitate non præſumitur titulus, vt probat Bald. in c. ex parte, in princ de teſtib. poſſeſſor enim quocumque tempore poſſederit beneficiū, tenetur oſtendere titulum, ſi ordinarius petat, Idem Bald.in cap. contingit col.7. verſ.quęro nunquid, de dol. & contum. cum enim beneficia, & ſpirituales facultates

tates

Digitized by Google

tates præſcribi non poſſint, nulla tempo ris diuturnitate iuuari poſſunt, Idē Bald. conſ.209. Incip. caſus talis eſt, quem ꝓbat Tiraq. poſt alios, quos cirat in tract. de præſcript. in glo. 4. verſ. Sexto eiuſdē; ad quod optime facit quod crimina iure canonico non tolluntur præſcriptione, gl. in cap. admonere, 30. q. 2. in verb. pœnitentia, cum declaratione Decij in c. licet cauſam, de probat. refert. Iud. Inq. in verb. præſcriptio.

Et ideo bene concluditur diſpenſationem eſſe ſemper neceſſariā in ijs omnibus, quæ ſunt contra ius, ideſt in quibus ius reſiſtit, cū nullum tempus poſſit vnquam ſuffragari, & quandocumque, & quotieſcumque opus fuerit, poteſt ordinarius cogere ad docendum de diſpenſatione ex prædictis: & eſt tex. c. dudum 2. de elect. & tradit Io. de Anan. in capit. licet hæli, de ſim. & probat Borgas de diſpenſ. p. 2. tit. de probat. diſpenſ. num. 9. poſſet tamen conſuetudo in multiplicitate beneficiorum ſuffragari, vt non eſſet opus diſpenſatione ſecundum S. Tho. quodl. 9. artic. 15. & probat, ac declarat Nauar. Manual. cap. 25. nu. 135.

Eluitur quoque irregularitas alio ſingulari modo: nam ſi quis de irregularitate ſit diffamatus, & ob id aduerſus eū iudiciū cœperit, poterit purgatione canonica purgari: caſus in c. accedens de purgat. canon. in glo. magna.

Alio quoque modo aboletur irregularitas, videlicet cauſa eius ceſſante: exēplum in eo qui ſemel repulſus ob defectum corporis, certe ſi conualuerit, & ceſſarit defectus admitti debet ad ordines Bernard. in c. cum inter canonicos, & ibi Io. Andr. de elect. & gl. in verb. ceſſante, in c. poſt tranſlationē, de renunt. videtur tex. & glo. in c. Neophytus, diſt. 61. & infinita alia ſunt exempla, quæ nimis longum eſſet referre.

Qua ratione qui illegitime natus eſt ſi legitimetur, quaſi ſublata macula poterit ordinari, vt diximus ab initio operis huius; ipſa enim legitimatio ſpecies diſpenſationis eſt, Abb. in cap. per venerabilem col. 3. verſ. nota ibi diſpenſare, per illum tex. qui fil. ſint legit. eadem quoque ratione omnis irregularitas, quæ ex infamia naſcitur, reſtituta fama ceſſabit, ita in illiterato, ſi ad ſcientiā perueneri ordinabitur ad eos ordines, à quibus fuerat expulſus propter ignorantiam diſciplinæ vel litterarum: Ita quoq; in vxorato ſi ob id repulſus fuerit, vxore mortua, aut ſecuta ſeparatione debita aucto-
16 ritate Eccleſiæ, quaſi ceſſante cauſa poterit ꝓmoueri, vt de ijs omnibus fuſius ſuo loco diximus; Idem ſi quis ſuſpenſus, vel interdictus: vel excommunicatus ab ordinibus ſuſcipiendis fuerit expulſus, ſi fuerit abſolutus, ſine diſpenſatione poterit promoueri quaſi ſublata cauſa, & impedimento.

De impedimentis non Canonicis.

CAP. LII.

Paupertas non eſt canonicum impedimentum ne quis promoueatur.

Ignobilitas non eſt canonicum impedimentum ne quis promoueatur.

2 *Inuidia non eſt canonicum impedimentum, ne quis promoueatur.*

Vis non eſt canonicum impedimentum ne quis promoueatur.

Fauor, & gratia non ſunt canonicum impedimentum, ne quis promoueatur.

3 *Dignum impedire, ne promoueatur ſacrilegiū eſt.*

Beneficiato tenetur ad reſtitutionem is qui vi, vel gratia cauſam dedit, vt beneficium perdiderit.

4 *Odium non eſt canonicum impedimentum, vt quis non poſſit promoueri.*

Calumnia non eſt canonicum impedimentum, vt quis non poſſit promoueri.

5 *Beneficia negare ijs, qui digni ſunt, cum non pro- fue-*

Digitized by Google

fuerint obſequio,vel pecunia, non eſt æquum.
Obſequium amicos veritas odium parit.
6 *Neceſſitas debet excuſare aliquãdo, ne fiat quis irregularis.*
Neceſſitate ineuitabili occidens. non eſt irregulares.
7 *Furans per veram neceſſitatem non eſt excludendus ab ordinibus.*

SVperioribus libris canonica impedimenta longo tractatu proſecuti ſumus. Nunc operæpretium videtur adferre impedimenta non canonica, ideſt, quæ omni ratione carent, ſæpe etenim (vt Chryſoſtomus habet de ſacerdotio libro 3. poſt med. & Io. Diac. de vita Gregor. lib. 3. cap. 2. hominum malitia, & carnalium cogitationum affectus tantum poteſt, vt a miniſterio Dei eijciantur probi, atq; idonei viri, & e cõtra ſublimentur potẽtiores, nobiliores, ditiores, amici conſanguinei, depreſſis atque eiectis impotentibus, pauperibus, atque ignobilibus, longe magis idoneis, & probis, cum tamen paupertas, & igno-
1 bilitas non ſit canonicum impedimentum capit. nos qui, diſt. 40. & ideo perquam eleganter cecinit percelebris poeta dicens.

Haud facile emergunt, quorum virtutibus obſtat i
Res anguſta domi:

Inuidia quoque plurimum obeſt, ne
2 quis promoueatur; æmuli etenim omni conatu obſiſtunt, ne vir probus ſublimetur, quibus debet Papa, vel Epiſcopus aures non præbere, quia talis æmulatio non eſt canonicum impedimentum, gl. in c. quoniam vetus, 24. q. 1.

Violentia quoque, fauor, & gratia indignos euehit, repulſis dignis, & tamen huiuſmodi vis, aut gratia, non ſunt canonica impedimenta c. ſunt quidam, 1. q. 1. Ideoque quicquid clam fit, ne quis dĩgnus promoueatur, ſacrilegium eſt, tex. & glo in d. c. ſunt quidam: quinimmo,
3 tanta eſſe poſſet malitia eius, qui aduerſatur bonis, & idoneis viris: vt etiam ad reſtitutionem beneficij teneretur, quod illi perdiderunt vi, aut gratia ipſius aduerſarij S. Thom. 2. 2. q. 62 artic. 2. Silu. in verb. reſtitutio 3. q. 12. Pilæus q. 27.

Odium quoque condignas perſonas
4 ex mera ſuperioris voluntate depellit glo. in cap. antiquæ de priuileg. & tamẽ nuda voluntas ſuperioris nõ eſt canonicum impedimentum, quia dignior præferri debet, non autem carior, & ideo odium eiuſdem ſuperioris non eſt canonicum impedimentum Specul. tit. de elect. in princ. nu. 17.

Calumnia etiã præſertim occulta ita animos principum afficit, vt dignos per ſolam ſuſpitionem à miniſterio Dei excludant, & tamen leuis ſuſpitio præſertim, quæ ortum habet à calumnia nõ eſt canonicum impedimẽtum: cap. oues 6. q. 1. & 11. q. 3. cap. in cunctis, arg. S. Paul. 1. ad Tim. c. 5. aduerſus presbyteratum accuſationem nõ accipies, niſi ſub duobus, aut tribus teſtibus.

Aliquando etiam ij, ad quos ſpectat Eccleſiaſticarum rerum, ac dignitatum diſtributio nimiũ quærunt quę ſua ſunt, contra S. Paul. 1. ad Corinth. cap. 13. prouehunt enim perſæpe eos, etiã indignos, qui plurimum in re pecuniaria prodeſſe poſſunt, vel olim profuerunt; at eos q
5 non profuerunt, forſan quia non potuerunt abijciunt ab Eccleſiaſticis officijs, quod cum fit, non fit canonice c. Moyſes 8. q. 1. Imo ſimonia eſt ex obſequio c. ordinationes 1. q. 1. & cap. notum 2. q. 1. vide de hoc Gregorium apud Io. Diac. lib. 3. c. 2. in vita Gregorij.

Pręterea libera ingenia, ab Eccleſiaſticis functionibus ideo excluduntur, quia vera dicere ſolent: at contra qui adulatores

tores ſunt prouehuntur; Obſequium.n. amicos, veritas odiũ parit. Ideo talis libertas non eſt canonicum impedimentum. late Tabien. iu verb. electio. 1. verſ. quis debet eligi, & verſ. ſeq. videntur enim iſti vera dicentes cum Ioanne Baptiſta reijci. Matt. 14. & diſt. 86. c. donare, & diſt. 46. c. ſunt nonnulli, & 1. q. 1. c. ſunt nonnulli.

Inter impedimenta non canonica poſſunt adſcribi omnes culpæ, quas quiſq; incurrit per neceſſitatem, nam excuſari debet, & ideo occidens aliquẽ per ſummam neceſſitatem, ſi ob eam cauſam excludatur ab ordinibus, vel dignitatibus Eccleſiaſticis fit illi iniuria, & dicitur impedimentum non canonicum, clarus caſus in cap. quia te, diſt. 50. & Clem. 1. de homicid. & ob id Conc. Trident. ſeſſ. 14. cap. 7. de reform. dicit diſpenſationem in hoc caſu eſſe de iure debitam: ad eandem rem: exemplo eſt, ſi quis in neceſſitate furetur; nam non poteſt canonice obijci illi hoc delictum, ad eum excludendum glo. & tex. in cap. ſi quis propter , de furt. Propterea caueant Sãctiſſimi Epiſcopi, ne iſtis nõ canonicis impedimẽtis moti aduerſentur viris probis, qui enim per non canonica impedimẽta probos excludit, faciliime falletur in promouendis indignis, patientibus impedimenta canonica. Quod quam graue delictum ſit, & quam ſeuere Deus in illud animaduertat, probatur 3. Reg. cap. 13. & diximus lib. 4. cap. 3.

LAVS DEO.

Digitized by Google

DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANAE.

R. P. D. DAMASCENO.

CASALEN. IRREGVLARITATIS.

Lunæ 29. Nouemb. 1610.

ARGVMENTVM.

Irregularitas non incurritur ex ſola intereſſentia in homicidio ſine participatione, prout nec etiam incurritur ex eo, quod quis det operam rei illicitę, ex quo caſu fuerit ſequutum homicidium, niſi illud illicitum fuerit cauſa homicidij.

SVMMARIVM.

Irregularis quis non efficitur ex ſola intereſſentia homicidio, niſi probetur participatio, num. 1.

Dans operam rei illicitæ, an teneatur de homicidio caſu inde ſequuto. Diſtingue, vt num. 2.

Irregularis efficitur is, qui dedit operã rei illicitæ, ex qua poſtea homicidiũ caſu ſequutum eſt.

Declara, vt num. 2.

Irregularitas incurritur ex interuentu in homicidio, licet quis alium non percuſſerit.

Declara, vt num. 3.

Homicidio quis interueniſſe præſumitur potius caſu, quam præmeditate, num. 4.

Teſtis examinatus a iudice laico contra clericum nihil probat, num. 5.

Teſtibus deponentibus in ſpecie magis, creditur, quam deponentibus in genere, num. 6.

Sententia, quæ nõ iuſtificatur ex actis tanquam notorie iniuſta non tranſit in iudicatum, num. 7.

Sententiæ ſola diſpoſitiua attenditur potius, quam narratiua, num. 8.

1 Cenſuerunt Domini Corradum Molam non incurriſſe irregularitatem. Nam quod ipſe patrauerit aliquod homicidium, non probatur in proceſſu, ſed tantum quod illi interfuit, quæ intereſſentia niſi probaretur participatio, nullius eſt conſiderationis, c. vltimo, in fin. 23. quęſt. 8. Innoc. in c. ſententiam, num. 1. in fin. verb. interfit. titul. ne cler. vel monachi. Speculat. tit. de diſpenſat. §. 4. num. 9 Abb. in cap. Petrus, num. 1. verſ. ſecus videtur, de homicid. Felin. in c. ſicut, num. 6. verſ. & omnia iſta, eodem titul. Federic. de Sen. conſ. 168. in princip. Late Pariſ. conſ. 152. num. 30, 31. lib. 4.

2 Non obſtat, quod homicidia ſequuta fuerint occaſione chorearum, quibus non licebat Conrado, cum

 eſſet

eſſet clericus intereſſe, & proinde tanquam dans operam rei illicitæ, teneatur de homicidio etiam caſuali, & præter eius intentionem ſequuto. D. Thom. 2.2.q.64.art.8. Nauarr in Manual.cap.27.num.221. Tolet.lib. 1.inſtruct.Sacerd.cap.80. Vgolin. de irregular.cap.18.num.8.& ſeq. Maiol.de irregul.lib.5. cap.48. §.3. nu. 3. quia hoc procedit, quando opus illicitum fuit cauſa homicidij, prout ludus noxius, indiſcreta correctio, & ſimilia ſecus, ſi opus illicitum nullo modo fuit cauſa homicidij, vt late explicat Couar. ſuper clemen. ſi furioſus. §.4.num.9.verſ. illud ſane, & nu. 10.per tot.de homicid. Bene Nauar. conſil 21.num.4.eod.titul.

3 Vnde ceſſat aliud, quod ad incurrendam irregularitatem ſufficiat interueniſſe homicidio, licet quis non percuſſerit, Tabien. verbo irregularitatis, 2.num.21. Maiol. de irregul. lib.5.cap.48.§.4.num.1. Specul. de diſpenſ.§.iuxta, num.56. quia debent intelligi de eo aſſiſtente qui directe, vel indirecte delicto cooperatus fuit, puta animãdo percuſſores, vel quod ſimile, ſecus de caſualiter reperto in loco vbi committitur delictum per ſupra in princ. allegata.

4 Quod autem Corradus caſualiter & non animo coadiuuandi fuerit repertus in loco delicti, nedum præſumitur eo ipſo, quod contrarium non probatur adnotat. in l.merito, ff.pro. ſocio. Felin. in cap. ſicut, num.6, verſ. & omnia iſta. de homicid. cum alijs per Pariſ.d.conſ.152.num.32. & ſeq. lib. 4 Sed etiam ſuadetur ex ſerie facti. Etenim homicidia fuerunt perpetrata in birruarios occaſione improuiſi eorum acceſſus ad locum, vbi ducebantur choreæ, & captura, quam tentarunt facere de quibuſdã armatis armis prohibitis. Vnde ipſi ad euadendas manus birruariorũ exploſerunt tormẽta bellico vulgo ſclopos appellata & facit quod apparet de alia cauſa conueniendo in illo loco hoc eſt, quia ibi ducebantur choreæ.

5 Et quod Corradus acceſſit ad locum ſine armis, vt deponũt quatuor teſtes in Curia Epiſcopali, formiter examinati, quorum dictum minime poteſt labefactari, ex eo quod quidã teſtis, Sondra nuncupatus, contrariũ dixerit in Curia ſæculari, tum quia vnus contra quatuor, tum quia periurus cum per prius medio iuramento contrarium depoſuerit, tum denique quia examinatus ſine iuriſdictione, hoc eſt a iudice laico contra clericum c.at ſi Clerici, & ibi Bal.nu. 21.de iud Oldr. conſ. 157. in fine, Gemin.conſ.142.num.1.

6 Et ex eiſdem ceſſat fundamentum quod poſſet fieri ſuper relatione Baroncelli facta in eadem Curia nempe ſe reperiſſe omnes ibi aſſiſtentes armatos, vltra quod in omnẽ euẽtũ, cũ ipſe deponat in genere de omnibus, magis crederetur prædictis quatuor teſtibus, tãquam in ſpecie deponentibus. Bald.conſ.69.nu.1. verſ.& hoc probatur, lib.5. Alex.conſil.148. nu.4.lib.2.Dec.conſ.448.num.37.

7 Non obſtat aliud motiuum, quod Corradus ſuper huiuſmodi facto reportauerit in Curia Epiſcopali contra ſe condemnationem a qua cum non appellauerit res videatur occaſione rei iudicatæ effecta notoria, quia reſpondebatur primo Sententiam, quo ad materiam homicidij non iuſtificari ex actis. Vnde tanquam

Digitized by Google

quam notoriè iniuſtam minime potuiſſe tranſire in iudicatum, ad l. ſi expreſſum, & ibi Bartol. ff. de appell. & relat. Cæſ. de Graſſ. deciſ. 2. num. 7. de dilat. & deciſ. 3. num. 3. de reb. eccleſ. non alienan. Fuit dictum in cauſa Bononien. de Papinis 8. Nouembris 1577. coram Illuſtriſs. Seraphino relata inter impreſſ. deciſ. 311. num. 3. par. 2.

8 Secundo dicebatur non apparere, quod Corradus fuerit condemnatus propter homicidium cum de hoc nihil in diſpoſitiua ſententiæ, quæ ſola diſpoſitiua attenditur. Roman. conſ. 157. num. 2. Federic. de Sen. conſ. 220 in c. fin. & fuit dictum in Romana, ſeu Amerina domus, 8. Iunij 1576. coram Cantuccio relata inter impreſſ. diuerſ. deciſ. 34. num. 12. par. 2. & poſſe eſſe, quod fuerit condemnatus ob ſolam intereſſentiam choreis & ſcandalo ex eius carceratione, & ductu ad iudices laicos; ſequuto quod etiam fit veriſimile ex pœna breuis, exilis, & paruæ pecuniæ inflictæ in dicta ſententia, quæ pœna non correſpondet magno delicto, quod alias commiſiſſet Corradus ſi participaſſet de homicidio. Et ita fuit concluſum Corrado ſolo informan. cum pars aduerſa pluries citata nõ curaſſet comparere, fuit tamen habita ratio cuiuſdam diſcurſus per incertum auctorem contra Corradum formati, & per eundem Corradum dati in Rota, vt patet ex reſponſionibus ſupra datis.

R. P. D. CAVALERIO.

AQVEN. IRREGVLARITATIS.

Luna 14. May 1607.

ARGVMENTVM.

Promotus ad Sacros ordines ante legitimam ætatem miniſtrando & celebrando irregularis eſt, dummodo ſe promouere fecerit, doloſe, & incontemptum, & quomodo iſte dolus, & contemptus excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Promotus ad Sacros ordines ante legitimam ætatem miniſtrando, & celebrando irregularis eſt.*

2 *Promotus ad Sacros ordines ante legitimam ætatem, vt irregularis efficiatur, requiritur ipſum doloſe, & incontemptum ſuſcepiſſe Sacros ordines, & miniſtraſſe.*

2 *Præſumpſerint verbum contemptũ importat.*

3 *Mater præſumitur habere veram notitiam ætatis filiorum.*

3 *Dolus, & contemptus ceſſat in eo, qui habuit iuſtam credendi cauſam.*

4 *Irregularitas non incurritur propter promotionem ad ſacros ordines ante legitimam ætatem, ſi promotus iuſte credebat ſe eſſe legitimæ ætatis.*

4 *Legitimatio ſufficit ad effectum capacitatis ordinum.*

5 *Officiali Apoſtolico graui, & magno aſſerenti ſe habere facultatem aliquid faciendi, credendum eſt.*

6 *Diſpenſatio præſumitur ex lapſu viginti annorum.*

Digitized by Google

1 EXiſtente Franciſco Rognono in pacifica poſſeſſione parochialis Eccleſiæ S. Siri ad quam præcedente patronorum præſentatione fuerat inſtitutus a D.M.Lancellotto poſt litem cum Epiſcopo terminatam in Rota. Petrus Calcia obtinuit ſibi de dicta parochiali a Sede Apoſtolica prouideri, tanquam vacante per irregularitatem incurſam a d. Franciſco, quia fuerat promotus ad Sacros ordines Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus ante legitimam ætatem, cum affectatione matris ſuæ, quæ falſo aſſeruerat in fide ipſum compleuiſſe annum 22. cum tamen ex inſtrumento matrimonij conſtaret, ipſum nondum perueniſſe ad dictam ætatem. Et quia ſuſceperat Sacros ordines Diaconatus, & Presbyteratus ab alieno Epiſcopo fine dimiſſorijs, licet in litteris exprimeretur ipſum fuiſſe ordinatum, tamquam legitime dimiſſum, & deinde miniſtrauerat, & celebrauerat, vnde eo ipſo incurrerat irregularitatem ex conſtitutione Pij II. fel. mem. In contumacia partis aduerſæ citatæ per contradictas propoſui dubium, an conſtet de irregularitate Franciſci in caſu, & ad effectum de quo agitur.

2 Et Domini dixerunt non conſtare de irregularitate, e quia ad hunc effectum, vt Franciſcus eam incurreret requirebatur ipſum doloſe, & in contemptum ſuſcepiſſe Sacros ordines, & miniſtraſſe in ijs. Abb. in cap. paſtoralis, §. verum num. 15. de appellat. Gemin. in cap. is qui, §. 1. num. 1. de ſent. excommun. in 6. cap. apoſtolicæ, de Cleric. excomm. miniſtr. Couar. in Clem. ſi furioſus. p. 1. §. 1. num. 4. in fin. de homicid. Et hic dolus, & contemptus requiritur non ſolum de iure communi. Sed etiam in ipſa conſtitutione Pij II. quæ loquitur contra eos, qui miniſtrare præſumpſerint, quod verbum præſumpſerint inducit cõtemptum. Card. in Clem. 1. de priuil. num. 22. & in terminis d. conſtitutionis Nauar. in Manuali, cap. 27. num. 155. & num. 156.

3 In Franciſco autem hæc ceſſant, ſtante atteſtatione matris, cui credere poterit, cum præſumatur habere veram notitiam ætatis filiorum. l. de tutela. vbi gl. in verb. ignarum. C. de in integr. reſt. min. Parit. conſ. 25. nu. 8. lib. 3. Mandoſ. in reg. 18. q. 8. per totũ. Vnde cum habuerit iuſtam cauſam credendi matri, & ordinatori, ceſſat in eo omnis dolus, & contemptus.

4 Nec obſtat inſtrumentum matrimonij parentum Franciſci, per quod apparet, ipſum non potuiſſe tempore ordinationis eſſe legitimæ ætatis, quia non conſtat Franciſcum habuiſſe notitiam talis inſtrumenti: quod ſufficit ad euitandam irregularitatẽ. Vltra dictum inſtrumentum non probat per neceſſe, cum Franciſcus potuerit tempore dicti inſtrumenti eſſe natus, & deinde legitimatus per ſubſequens matrimonium, quæ legitimatio ſufficit ad effectum capacitatis ordinum, c. tanta. vbi gloſ. & DD. qui fil. ſint legitimi.

5 Dixerunt etiam non obſtare, quod ſcienter fuerit ordinatus a non ſuo Epiſcopo ſine dimiſſorijs, vnde eo ipſo irregularitatem incurrit per dictam conſtitutionem Pij II. Quia fuit diſpenſatus ab Archiepõ Amalfitano

leſitano Viſitatore Apoſtolico, Prælato, & miniſtro grani, Magno Pontificis officiali, cui aſſerenti ſe habere talem facultatem credendum eſt. c. nobiliſſimus. 97. diſtin. Lap. alleg. 32. vbi additio Mandoſij, in verb. viuę vocis oraculo. Et præterea cũ Franciſcus fuerit ordinatus de anno 1583. ex lapſu viginti annorum pręſumitur diſpenſatus. Sarnen. in reg. de trien. q. 10. n. 18. Anch. conſ. 117. & alias fuit deciſum in vna Iacen. Vicariæ. 26. Iunij 1591. coram R. P. D. meo Decano.

6 Non obſtat quod dicitur de ſubreptione diſpẽſationis, quia in ea non fuit expreſſum Franciſcum fuiſſe ordinatum cum dimiſſorijs falſis ex eo, quod in literis ſuæ ordinationis, adeſt clauſula legitime dimiſſum. Nam de tali falſitate non conſtat, & illa clauſula poteſt verificari in aliqua falſa relatione, facta ordinanti per ſuos miniſtros, vel alios. Et ex his fuit concluſum, non conſtare de irregularitate Franciſci.

R. P. D. MARQVEMONTIO.

Salamantina dimidiæ Portionis. Veneris 23. Ianuarij 1609.

ARGVMENTVM.

Morbo caduco laborant dicitur inhabilis ad obtinendum beneficium, & eſt irregularis, & eadem inhabilitas cauſatur ex quolibet alio morbo, qui mentem alienat.

SVMMARIVM.

Morbus caducus comitialis a Iureconſultis appellatur. nu. 1. & nu. 6. Vbi quare ſic dictus

Morbus caducus in ætate prouectis eſt inſanabilis, numero

Morbo caduco laborans inhabilis eſt ad beneficia obtinenda, & collatio ipſi facta eſt ipſo iure nulla, nu. 2. & nu. 5. Vbi quod ſufficit, quod conſtet de exiſtentia morbi de tempore gratiæ.

Fallit in beneficio, in quo aliquis ordo non requiritur. nu.

Morbo caduco laborans eſt irregularis, nec poteſt promoueri ad ſacros ordines nu. 2.

Irregularitas inhabilitat ad beneficia acquirenda, numero 2.

Ordo ſacer Concil. Trident. debet eſſe annexus Canonicatibus. nu. 3.

Confeſſio nocet impetranti etiam in his, quæ a voluntate ipſius non dependent. nu. 4.

Ordinum ſacrorum exequutio interdicta eſt cuilibet, qui mentis alienationem patitur nu. 5.

Dimidiæ portiones in Eccleſia Salamantina aſſequuntur per reſſenſum, & nouum titulum. numero ſeptimo.

Beneficium vbi debet conferri Sacerdotibus, id debet intelligi de Sacerdote, qui tempore prouiſionis poſſit actu miſſam celebrare. numero, 8.

Beneficio, quod requirit reſidentiam, non poteſt per vicarium inſeruiri. nu. 8.

1 Domini cenſuerunt, nõ potuiſſe prouideri q.Bartholomæo de Eſcouar de dimidia portione in Eccleſia Salamantina. Ratio deciſionis fuit, quia ex teſtibus datis in Sũmario Frãciſci Fryle, & ex ipſa cõfeſſione Dñici, qui in ius & poſſeſſionẽ Bartholomæi ſubrogari obtinuit, conſtat, quod d. Bartholomæus de tempore ſibi factæ prouiſionis in pluribꝰ annis antea patiebatur morbum caducum, ſeu vt iuriſconſulti appellant Comitialem.l. qui Tertiana.de ędil.edict.l.1.§.1.ff.de auth. & conſen.tuto. qui morbus ſemper pernicioſus, & curatu difficilis, potiſſimum tamen in ætate prouectis vix vlla arte eſt medicabilis. Hippocra. lib.5.aphoriſ. ſect. 2. aph. 7. Ibique etiam Galen. atque ex mente vtriuſque Io.Marinell. apud Hip. ſect. 2. aphor.45.

2 Quo ſuppoſito ſequitur, quod Bartholomæus erat inhabilis ad obtinẽda beneficia; quodque prouiſio illi facta fuit ipſo iure nulla. Aegid. in c. cum inter Canonicos.n.13.de elect. Hoſt.Io.And.& alij, quos refert Verall.deciſ.236.in princ.p.2. Vbi etiã dicitur caducum eſſe irregularem, cum impediatur promoueri ad ordines, & promotus ſuſpendatur. iux. tex.cum glo. in c. communiter. 33. d.latè Maiol.de irreg.li. 2.c.16. Irregularitas autem inhabilitat ad beneficia acquirenda.c.15.q.1.de ſen. exc.in 6.Abb.in c.cum noſtris.n.22. de conceſſ. præben. Rebuf. de pacif. poſſeſ.nu. 226. Siluan.de beneſ.par. 3. q.2.nu. 11. Fac.lib.1.ſ. caſum.ff.de poſtul.

3 Nec obſtat, quod iſtud vitium ſeu iſte morbus non inhabilitet de iure ad obtinendum Canonicatum, aut beneficium, in quo aliquis ordo non requiritur, ea ratione, quod patiens talem morbum non eſt ſuo facto criminoſus, ſed ex accidenti. Verall. d. deciſ.236. Chiſan.deciſ.94. Faciunt tradita per Nauar.conſ.14.nu. 4.de reſcript.ex Innoc.in c.fi.de exceſſib. prælat. Vnde infertur, quod in hoc caſu Bartholomæus nõ erat inhabilis, quia dimidia portio requirit annexionem ordinis ſacri. Fuit enim reſponſum, quicquid ſit in alijs Eccleſiis, attamen in Eccleſia Salamantina, in qua exiſtit dimidia portio, de qua agitur, ordinẽ Sacerdotalem annexum eſſe dimidijs portionibus, vt dixit Rota in cauſa Salamantina, integræ portionis.24.Apr.1582. coram fel.re.Cle.Oct.tunc Rotę Auditore; Et conſtat ex ſtatuto illius Eccleſiæ dato in Summario Franciſci n.3. Vbi etiam dicitur, id obtinere ex immemorabili conſuetudine. Atque iſta cõſuetudo, tanquam magis laudabilis, eſt ſeruanda, vt ſentit Conc.Trid.ſeſſ.24.c. 12. Vbi iubet, quod annectantur Canonicatus, & portiones Ordinibus Sacris; ita vt dimidia pars ſaltem ſint presbyteri. Vbi vero conſuetudo laudabilior habet, quod plures, vel omnes ſint presbyteri, omnino obſeruetur.

4 Non obſtat, quod dicitur, morbũ q.Bartholomæi nõ probari ex confeſſione Dominici quæ minime pendet à voluntate cõfitentis, maxime cum Dominicus non reſtrinxerit, nec coarctauerit, ſuam impetrationem ad illum modum vacandi. Fuit enim reſponſum, quod in valore & in

Digitized by Google

in alijs quæ non pendent a confeſſione impetrantis, ſua tamen confeſſio nocet impetranti. Et quamuis ex clauſulis generalibus poſſit Dominicus capere aliam vacationem non ideo ſequitur, quod poſſit neque illud, quod præciſe in ſua gratia narrauit. Deinde cum Dominici confeſſione concurrunt teſtes, etiã Medici, qui deponunt, vidiſſe ſæpius Bartolomęum corruentem, & ex ore mouentem ſpumas, ita vt dubitare non poſſit, quin premeretur comitialis morbi affectionibus, quas tradit Corn. Celſus. li. 3. c. 24.

5 Nec facit quod alij Medici dixerunt, morbum Bartholomęi non fuiſſe perpetuum & incurabilem. Nam vltra, quod atteſtati ſunt contra ſententiam prædictam Hippocr. & Galen. adhuc ſufficit, ad effectum, de quo agitur, quod conſtet de exiſtentia illius morbi, & dictum Bartholomæum fuiſſe illo liberatum, id debet probari, vt dicit in Terminis Abb. in d.c. cum inter canonicos. n. 7. in fin. poſt Io. And. Butr. & alios.

6 Non obſtat, quod aliqui podagra vehementi, vel alio morbo perpetuo impediti fuerint, nihilominus a Capitulo prouiſi de ſimilibus dimidijs portionibus Eccleſiæ Salamantinæ, quando prius erant Sacerdotes, pro vt erat Bartholomæus eo tempore, quo illi facta fuit prouiſio, de iſta dimidia portione. Nam quicquid ſit, an illud aſſumptum probetur, & an releuet, Reſpondetur nõ eſſe parem rationem Epilepſiæ, & aliarum infirmitatum, quia illa teſte Galen. li. 3. de laborantibus locis, eſt interuallata mentis, & ſenſuum cum læſione conuulſio. Quilibet ante quamlibet mentis alienationem patiens interdicitur exequutione ordinis ob periculum, & ſcandalum circa Sacramẽta Iſid. li. 3. q. 82. art. fi. Arch. & alij in d.c. communiter. Et quidem ſi olim ille morbus fuit dictus comitialis, quia talis videbatur illa concidendi ſeu corruendi deformitas, vt cuicumque e populo ſuperueniret, ſtatim comitia dirimerētur, magna cum ratione ſacri Eccleſię Antiſtites cenſuerunt, ne huic vitio addictus Sacramentorum adminiſtratio committeretur.

7 Non obſtat, quod Bartholomæus eſſet iam presbyter, cum. n. ſtãte illa paſſione eſſet ab Altari remotus, & ab Ordinario expreſſe prohibitus, ne amplius celebraret, non debuit illi prouideri de beneficio, per cuius aſſecutionem denuo addiceretur, & reſtitueretur Altari. Quod autem ad iſtas dimidias portiones deueniātur per aſſenſum, & nouum titulum fuit dictum in prædicta Salamantina coram Clem. Oct. Facit deciſ. Rot. 6. n. 1. 5. & 6. de conſuet. in nou. Bellam. deciſ. 63. nu. 5. & conſtat manifeſte ex quo per Capitulum fuit facta Bartholomæo noua prouiſio.

8 Nec ſubſiſtit, quod per alium deſeruire Bartholomæus potuiſſet. Nã vltra quod dici poteſt, ſtatutũ diſponens, quod dimidiæ portiones remaneant Sacerdotibus de miſſa, requirere Portionarium qui de tempore ſibi acquiſitæ portionis poſſit actu miſſam celebrare, ad not. per Barb. conſ. 33. n. 8. li. 2. Abb. in c. cum in cunctis. §. inferiora. n. 10. & Dec. n. 12. de elect. Pariſ. conſil. 50. n. 17. lib. 4. Præterea cum iſta dimidia portio requirat reſidentiam, & etiam ex

prædicto ſtatuto Sacerdotium; magis eſt, quod Bartholomæus non inſeruiuiſſet ſufficienter per vicarium. Cap. alleg. 35. n. 4. & alleg. 117. n. 2. Dec. in c. cum omnes. nu. 5. & 6. de conſt. Abb. in l. pen. de Cler. de reſid. n. 4. Syl. Benef. p. 4. q. 1. col. 1. circa med. Facit. Conc. Trid. ſeſſ. 22. c. 3. de reſor. & ſeſſ. 24. c. 12. §. præterea. ibi omnes diuina per ſe, & non per ſubſtitutos compellantur obire officia. Denique ipſemet Dominicus dixit in ſua impetratione, quod Bartholomæus non poterat adimplere miniſterium, & ſeruitium Altaris, ſicque improbauit ſeruitium, quod per Vicarium fieret. Atque ex his, vtraque parte informante, fuit concluſum pro Franciſco.

R. P. D. MANZANEDO.

Illerden. Portionis, de Bonauarre. Veneris 8. Nouembris 1613.

ARGVMENTVM.

Clericus, qui ſe ad Sacerdotium ſcienter promouere facit ante annum 24. eſt ipſo iure ſuſpenſus, & celebrans efficitur irregularis, & a ſolo Papa diſpenſari poteſt.

SVMMARIVM.

Sacerdos antiquior non præfertur in cõcurſu beneficij in quo ſolum acquiritur quod quis ſit Presbyter, & idoneus. nu. 1.

Sacerdos promotus ante tempus debitum 24. annorum remanet ſuſpenſus, & celebrando incurrit irregularitatem. num. 2. & 5. Vbi vſque ad quot tempus duret hæc ſucceſſio.

Sacerdos, qui nullam patitur exceptionem præferri debet in concurſu ſacerdoti, qui aliquo modo ſuſpectus eſt.

Liber baptiſmi probat natiuitatem, & ætatem, cum a communiter accidentibus ſoleant pueri baptizari poſt ſex, vel octo dies, a tempore Natiuitatis. nu. 4.

Ignorantia craſſa, & ſupina ſuffragari non poteſt. nu. 6.

Ignorantia in facto propriô non præſumitur. nu. 6. in fine.

Sacerdotis ante tempus debitum promoti tolerantia Epiſcopi nihil operatur nõ datâ ſcientia eiuſdem Epiſcopi. nu. 7.

Sacerdos ad Sacerdotium promotus ante tempus debitum ſuſpenſionem incurrit ipſo iure, & celebrans efficitur irregularis, & a ſolo Papa eſt abſoluendus. nu. 8.

Irregularitas an, & quando debeat concludenter probari, & quando ſufficiat præſumptiua probatio. num. 9.

1 DOmini dixerunt, ſententiam de partibus eſſe confirmandam, cum adiudicauerit portionem, de qua agitur Franciſco, qui eſt Presbyter oriundus ex oppido de Benauarre, & ex parentibus incorporatis in dicto oppido, habetque omnes alias qualitates requiſitas a Bulla Iulij Secundi emanat ſuper prouiſione harum portionum, & licet eædem qualitates etiam concurrant in Alphonſo, & ille tanquam antiquior ſacerdos prætendat in concurſu cum dicto

cto Franciſco debuiſſe præferri. Tamen cum dicta Bulla requirat tantummodo quod quis ſit presbyter,& idoneus,& ad idoneitatem antiquius ſacerdotium nihil conferat,dicta qualitas non videtur habenda in conſideratione. Rot.deciſ.38.lib.2. par. tertia,diuerſ.Facit Put.deciſ.105.nu. primo,lib.tertio.

2 Et omnis difficultas ceſſat ex eo; quod ipſe Alphonſus fuit ordinatus ante legitimam ætatem. Natus enim fuit 18.Februarij 1572.vt conſtat ex libro Baptiſmi, & ad ſacerdotium promotus. 22. Decembris 1595. & ſic per dies quinquaginta octo,antequam compleuiſſet annum vigeſimum quartum. Contra diſpoſitionem iuris in Clement. vlt. de ætat.& qualit.& Concil. Trident. ſeſſ. 23.cap.duodecimo,de reform.Vnde iuxta Conſtitutionem Pij Secundi remanſit ſuſpenſus, & celebrando incurrit Irregularitatem, propter quam reddebatur incapax ab obtinendum beneficia. Caputaq. deciſ. 238.num.4.p.2.Pariſ.conſ. 136.nu. 40.& 41.lib.4.Rebuff.de pacific. poſſeſ.nu.226.

3 Qua irregularitate,& inhabilitate ſtante, non merebatur præferri Franciſco cui nullus defectus obijci poterat, cum ſola etiam ſuſpicio ſufficeret ad effectum illum excludendi in concurſu alterius, qui nullam patiebatur ſuſpicionem, vt in noſtris terminis voluit Calderin.conſ. 9.de probat.& facit text.in c.omnipotens.de accuſationibus.

4 Quibus non obſtat, quod liber baptiſmi non probet diem Natiuitatis cum potuerit eſſe, quod fuerit baptizatus illinc ad duos menſes, quia Dominis non videbatur veriſimile, illum tam longo temporis interuallo poſt Natiuitatem fuiſſe baptizatum cum a communiter accidentibus ſoleant pueri ad ſummum poſt ſex,vel octo dies a tempore natiuitatis baptizari.Menoc.lib.2.præſumpt.51.num.56. Mandoſ. reg. 18. q.10.n.4.& ita ſeruari in illis partibus deponunt teſtes dati in Summario Franciſci.nu.8.

5 Minus obſtat quod Alphonſus diſtulerit celebrare vſque ad completum annum 24.& ideo euaſerit irregularitatem; cum ſuſpenſio duret vſque ad legitimam ætatem,cap.vel non eſt compoſ.de tempor. ordinat. cap.fin.de cleric.coniug. Panorm.in cap.1. de cleric. per ſaltum promotis. cum alijs. Quia quicquid ſit de iure communi, hodie ſtante dicta Conſtitutione Pij II. ſuſpenſio durat perpetuo,donec abſolutionis beneficiũ impetretur. Rebuf. in prax. benefic. par.2. tit.de cleric. ad ſacr. ordin.mal.promot.gloſ.4.nu.3. Tolet.in ſumm.lib.1.c.61. Quarant. in Summ.bullarij. in verb. ordo. verſ. colliguntur, ex dictis Pij II. Vltra quod in caſu noſtro non conſtat primam Miſſam fuiſſe celebratam poſt completum vigeſimum quartum annum, cum hoc non probetur ex publico inſtrumento confecto ſuper celebratione dictæ primæ miſſæ; cum potuerit eſſe, Alphõſum multo ante celebraſſe abſente Notario, & teſtibus,in dicto inſtrumento rogatis,qui propterea atteſtari non poterant, illam eſſe primam Miſſam.

6 Nec facit,quod ignoranter fuerit promotus ante legitimam ætatem, quia de contario conſtat ex teſtibus depo-

deponentibus, de eius ſcientia & dolo, cum de tempore, quo ibat Illerdiam ad ſuſcipiendam ſacros ordines, fuerit admonitus ab amicis, quibus monitionibus non obſtantibus, voluit ordinari, & plurimum facit illa inſolita, & affectata diligentia, quam fecit, vt de prima Miſſa conficeretur publicum inſtrumentum. Vlterius de ſua ætate poterat de facili certiorari a proprio Parocho, penes quē erat liber Baptiſmi, quod tamen facere noluit ſciens ſuam fraudem, & dolum detegi poſſe, ſed procurauit ſuper ætate informationem fieri ab officiali, quem facilius ſibi erat decipere, quam Parochum. Vnde iſta ignorantia tanquam nimis craſſa, & ſupina ſuffragari non poteſt. l. nec ſupina. §. ſed facti. ff. de iur. & fact. ignor. Roman. conſ. 127. num. 2. Caualcan. deciſ. 14. num. 41. par. 1. Bero. conſ. 44. nu. 52. lib. 2. & cum ſit de facto proprio, non eſt præſumenda. l. vltim. ff. pro ſuo. l. quanquam. ff. ad Senat. Conſ. Velleian. Menoc. præſump. 23. n. 32. li. 6.

7 Non obſtat diſpenſatio deſumpta ex tolerantia Epiſcopi per decem annos, quia cum non probetur illius ſcientia de huiuſmodi mala promotione tolerantia nihil operatur. Roman. conſil. 216. num. 6. & 8. verſ. mihi autem. Pariſ. conſil. 136. numero decimo quarto, lib. 4. Gab. conſ. 189. numero primo, & quarto, lib. 1. dec. Pedem. 176. num. 3. Bero. conſil. 183. nu. 25. lib. 3.

8 Vltra quod ex diſpoſitione dictæ Bullę Pij II. ſuſpenſio incurritur ipſo iure, & celebrans efficitur irregularis, & a ſolo Papa abſoluendus. Silueſt. in Sum. verb. irregularitas. §. decimo quæritur. Couar. in Clement. ſi furioſis prima par. relect. §. primo num. 4. de homicid. Nauar. in Manual. cap. 25. num. 70. & in cap. accepta oppoſ. 8. num. 34. de reſtitut. ſpoliat. Salced. in ſua praxi crim. Canon. cap. 26. nu. 20. Gregor. Lopez in l. 28. tit. 6. p. 1. in verb. ex beneficio. Vnde non videtur ſufficere tolerantia Epiſcopi, qui cum eo diſpenſare non poterat. Bero. d. conſil. 183. ſub nu. 25. lib. 3.

9 Vltimo viſum fuit non obſtare, quod cum agatur de pœna irregularitatis, & de priuando Alphonſum beneficio probationes debeant eſſe plenæ, & concludentes. Quia in caſu noſtro Irregularitas contra illum opponitur non ad effectum, & imponendi aliquam pœnam, vel eum priuandi hac portione, quam nūquam habuit, ſed tantum de maiori, vel minori idoneitate in iure quærendo in concurſu cum Franciſco, qui ad oſtēdendum ſe eſſe magis idoneum, & ideo præferendum excipit de dicta irregularitate, quo caſu ſufficiunt leuiores probationes. Cardin. in Clementin. vnic. §. fi. q. 3. & ibi Anchar. num. 16. de conceſſ. præb. Mohed. deci. 4. in fin. iuncto illius initio de probat. Ex quibus pro confirmatione ſententiæ fuit reſolutum.

R. P. D. CORDVBA.

CVRZOLEN. CANONICATVS.

Veneris. 25. Maij 1601.

ARGV-

ARGVMENTVM.

De irregularitate, an & quando incurratur per Clericum, qui in rixa vulnerauit illum, qui ex alijs vulneribus moriturus erat. Et quid ſi non appareat, ex cuius vulnere quis mortuus fuerit, & quid etiam de aſtante in homicidio armato, & non vulnerante.

SVMMARIVM.

Sententia nulla confirmari poteſt parte non opponente. num. 1.

Clericus irregularitatem incurrit vulnerans illum, qui ex alio illato, vulnere moriturus erat. nu. 2. vbi hoc ampliatur, etiam quod homicidium fuerit iuſtum, & meritorium contra publicos Latrones.

Clericus vulnerans illum, qui poſtea mortuus eſt pluribus in rixa interuenientibus, & vulnerantibus, irregularitatem incurrit, etiam quod non appareat, ex quo vulnere occiſus obierit. nu. 3. Vbi propterea quod omnes ſunt irregulares.

Clericus aſtans armatus in homicidio irregularitatem incurrit, etiam quod non vulnerauit. nu. 3.

Laicus in homicidio interueniens efficitur irregularis, & inhabilis ad beneficia. nu. 4.

Irregularis beneficium impetrare non poteſt, num. 5. vbi ampliatur etiam, quod in gratia adſit clauſula, & cum abſolutione ad effectum præſentium duntaxat.

Abſolutus a Cenſuris non cenſetur diſpenſatus ab irregularitate, quia irregularitas non eſt cenſura. nu. 5.

1 Contra ſententias Ordinarij Faren. & A. C. opponebatur de nullitate, & iniuſtitia, nullitas Vicarij deducebatur, quia fuit allegatus ſuſpectus, & tamen proceſſit in cauſa, reſpectu vero A. C. quia confirmauit ſententiam nullam per illum latam, ſed hæc nullitas non placuit Dominis, quia cum de ea non fuerit oppoſitum coram A. C. non poteſt poſt confirmationem amplius opponi, Rota deciſ. 7. de re iudicat. in antiq. Felin. in c. ea quæ. num. 1. verſ. prodeſt autem. eodem tit.

2 Quo vero ad iniuſtitiam illa pendebat a iuſtificatione gratiæ, in qua multa narrabantur, quæ non apparebant verificata, quibus omiſſis quo ad principalem narratiuam, quod ſcilicet Raphael homicidijs interuenerit, & ideo ſua prouiſio fuerit nulla, ſatis fuit Dominis viſum iuſtificatum ex teſtibus, maxime. 5. 6. & 10. deponentibus, quod ipſe interfuerit in occiſione Euſcocorum & quod vnum ex eis vulnerauerit, inferens autem vulnus ei qui propemodum erat moriturus nihilominus fit irregularis. c. ſignificaſti. il 2. de homicidio. Tabiena in Summa, verbo. irregularitas. 3. num. 6. Maiol. lib. 5. irregularita. c. 48. §. 4. nu. 6. & Vgolin. tract. de irregularitate. c. cum ſaſſol. dub. 34. quod procedit, etſi homicidium fuerit iuſtum, & meritorium contra latrones publicos. Corn. conſil. 57. nu. 10. lib. 4. Nauar. conſil. 11. num. 2. & conſilio 25. num. 1. & 2. de homic.

Digitized by Google

homic.part.2.

3 Quinimmo quamuis non appareat, an ex illa percuſſione fuerit mortuus, an vero ex percuſſione aliorũ ſociorum, nihilominus omnes ſunt irregulares.c.fin. 23. q. 8. dicit communem Couar.in clem.ſi furioſus.parte 2.§ 2. num.5.& eadem irregularitas intraret etiamſi non vulneraſſet,ſed eo ſolum quod armatus ſponte exiuit ad occidendum,Euſco eos cum alijs militibus, & fuerunt occiſi,etiamſi ipſe nihil commiſiſſet. c. ſicut dignum. § fin. de homicid. Specul.li.1.tit.de diſpenſatione.§.4. nu.5.6.Candelabrum aureum de irregularitate.nu. 273.

4 Nec obſtabat quod illo tempore Raphael erat laicus, quia nihilominus fuit irregularis, & effectus inhabilis ad beneficia.c.ſicut.§.fin.iunct. gloſ.verb. conſilium. de homicidio. Cardinalis in Clem.1.eod.tit. Rot. diuerſ.in manuſcript.dec.188.

5 Ex quibus dixerunt Domini,gratiam fuiſſe iuſtificatam quo ad vacationem, quia irregularis non poteſt impetrare beneficium, quamuis. n. in impetrationib.gratiarum ſit ſolita apponi clauſula,& cum abſolutione ad effectum præſentium duntaxat &c.de qua per Rebuff. ſuper concordatis in forma mandati Apoſtolici. in verbo, harum ſerie abſoluentes. irregularis tamen non poteſt gaudere hac clauſula, quia irregularitas non eſt cenſura c.quærenti. de verb. ſignif. & propterea quando abſoluitur a cenſuris non cenſetur diſpenſatum cum irregulari Nauar. in manuali.c.14.§.1.n.26.

R. P. D. BVBALO.

CAESARAVGVSTANA STATVS De Morata.

Luna 26. Octobris. 1587.

ARGVMENTVM.

De Teſte excommunicato, quod nullam faciat fidem etiam, quod a ſententia excommunicationis fuerit appellatum, aut iudex recuſatus ſuſpectus, & Clerico militante in bello ſiue iuſto, ſiue iniuſto, quando irregularitatem incurrat.

SVMMARIVM.

Teſti excommunicato non creditur vbi etiam, quod excommunicatio probatur per aſſertionem teſtis num.1.

Appellatio ab excommunicatione nõ ſuſpendit effectum excommunicationis, ſed requiritur abſolutio. num.1.

Appellatio a ſententia declaratoria incurſus excommunicationis operatur effectum ſuſpenſiuum.nu.1.

Excommunicationis effectus non ſuſpenditur per recuſationem iudicis.nu.3.

Teſtis mortuus, qui poſt examen ſuperuixit,& non fuit repetitus nihil probat.nu.4.

Clericus militans in bello iuſto,ſiue iniuſto incurrit irregularitatem quando in bello aliqui ſunt interfecti aliter ſecus.nu. 4.

Clericus militando in bello iuſto, & hortan-

hortando alios ad victoriam generaliter, & percutiendo non efficitur irregularis niſi occidat, vel deformet. nu. 5.

1 DOmini perſtiterunt in reſolutis quo ad 17. & 18. teſtes, nempe quod 17. ſit repellendus in totum, nec ſit ei adhibenda fides, quia fatetur ſe fuiſſe excommunicatum a Iudice piarum cauſarum, nec conſtat quod ante examen fuerit abſolutus, & teſti excommunicato non creditur c. veniens 2. vbi Doctor. de teſt. c. decernimus. de ſentent. excommunic. in 6. & cum hoc ſit qualitas, quæ repellit ipſum teſtem, ſufficit quod ipſe teſtis eam fateatur. Bartol. in l. decem. num. 6. verſ. vnde cum teſtis dicat. ff. de verbor. oblig. Salic. in Authen. ſi dicatur. nu. 1. C. de teſt. Boſſ. in tit. de oppo. contra teſtes. nu. 82. in fi. & quamuis teſtis dicat ſuum procuratorem appellaſſe, tamen ex hoc non ſuſpenditur effectus excommunicationis, ſed requiritur abſolutio. c. paſtoralis. §. verum. vbi gloſ. in ver. executionem. & ibi Doct. de appel. Ioannes Andr. in c. is cui. nu. 4. de ſētē. excō. in 6. cū alijs alle. nec dicatur verba teſtis eſſe, & poſſe intelligi de ſentētia declarator. incurſus excommunicationis, a qua ſi appellatur ſuſpenditur effectus excommunicationis, vt per Felyn. in c. Rodulphus. num. 43. de reſcriptis. quia teſtis clare, & aperte loquitur, quod fuit citatus, & quia non comparuit fuit excommunicatus, vnde intelligi debet de excommunicatione prolata propter ſuam contumaciam, non declaratoria incurſus excōicationis a lege, vel ab homine comminatæ.

2 Nec poteſt ſaluari iſte teſtis ex proceſſu vlt. loco producto factus coram dic. Iudice dictarum cauſarum, tū quia non eſt in forma probanti, tum etiam quia propter eius breuitatem iuxt. ſtylum illarum partium non poteſt ex eo concludenter probari hæc negatiua, quod in illo proceſſu non conſtant de excommunicatione, quinimo potius verum conſtare de contrario ex actu facto die 8. Augu. vbi dicitur breuia hoc eſt, quod iudex conceſſit litteras ad effectum publicandæ excommunic. dic. teſtis qui interpretatio verum ſatis probabilis, vt concordet cum dicto teſtis. Nam aut dicit verum, quod fuit excommun. & ei tanquam excommunic. non creditur, aut dicit falſum, & quia eſt periurus non eſt ei credendum. Ita arguit Maria. in c. inquiſitionis §. tertiæ dubitationis. nu. 22. & 23. de accuſationibus.

3 Nec obſtat quod in d. proceſſu appareat d. Iudicem fuiſſe recuſatum, & deuentum ad electionem arbitrorum, quia hoc fuit factum poſt excomm. & quēadmodū app. nō ſuſpēdit excō. ita nec etiā recuſatio Iudicis quæ ad inſtar app. procedit, vt per Bar. & Doc. in l. qa poterat ad Treb.

4 Nec obſtat quod teſtis ſit mortuus, quia non ex hoc eſt fides adhibenda, cum poſt examen per multū tempus ſuperuixerit, in quo potuit de nouo repeti, & examinari ad trad. per Præp. in l. admonēdi. prope finem verſ. iſtam limitationem. de Iureiur. Fely. in c. quoniam frequenter. col. 5. verſ. ad etiam alium ſpeciale, vt lit. non conteſt.

5 Circa 18. teſtem domini dixerunt illi eſſe fidem adhiben. vt fuit vlt. loco reſolutum non obſtan. hic, quæ de nouo

nouo deducitur, quiuis.n.ipſe dicat militaſſe in Italia per 10.annos, non tamen ſequitur, quod eſſet effectus irregularis, quia tunc demum clericus militans in bello iuſto ſiue iniuſto incurrit irregularitatem, quãdo in bello aliqui ſunt interfecti per Plot.de irregular. nu. 20. Abb. in c. petitio.n. 3.de homicid.Specu.in tit. de diſpenſat.§.iuxt.nu.51. quinimo ſi clericus exerceat militiam in bello iuſto etiam adhortando ad victoriam generaliter,& percutiendo nõ efficitur irregularis niſi ipſe occidat vel deformet,vt per Abb.in d. c.petitio.nu.3.Nau.in ſuo Manual.c.27. num.215.Cum igitur non probetur conteſtem in tali bello interueniſſe, non poteſt dici incurriſſe irregular. quę tantum in caſib.a iure expreſſis incurritur.c.is qui.de ſent.excom.in 6.Cetera quæ contra 18.teſtem opponuntur bene fuerunt ſublata in deciſ.vlt.loco in hac cauſa facta.

R. P. D. VBALDO.

PLACENTIA BENEFICII.

Mercurij 21.Maij.1614.

ARGVMENTVM.

De Epiſcopo recurrente ad iudices ſeculares, quando ſit excommunicatus, & ob id exercitio iuriſdictionis conferendi beneficia priuetur, Et quomodo huiuſmodi recurſus probari debeat ad effectum, vt is pœnam incurrat.

SVMMARIVM.

Excommunicatus incapax eſt cuiuſcumque gratiæ, & reſcript.num.1.

Epiſcopus excommunicatus durante excommunicatione ſacros ordines conferens irregularis factus eſt. n.2. Declara, vt nu.8.

Suſpenſus, ſiue publice, ſiue occulte prohibetur ab exercitio iuriſdictionis, & a collatione beneficiorum.nu. 2.Declara, vt num.5.

Recurſus ad curiam ſæcularem adhoc vt recurrens pœnam incurrat debet concludenter probari num.3.

Recurſus ad curiam ſæcularem non cenſetur probatus ex mandato ad recurrendum ad dictos iudices, quia hoc intelligi potuit in caſibus licitis, & in quibus Eccleſiaſtici poſſunt impune recurrere ad iudices laicos. numero 4.

Excommunicatus non prohibetur conferre beneficia, nec priuatur exercitio iuriſdictionis, antequam fuerit declaratus.num.5.

Epiſcopus acceptans alternatiuam nullum ius de nouo acquirit, ſed ſolum declarat, quod vult vti alternatiua. num.6.

Excommunicatus poteſt facere declarationem ſuæ voluntatis.nu.6.

Alternatiua non tribuit nouum ius Ordinarijs collatoribus, ſed remouet obſtaculum reſeruationis menſium. num.7.

Irregularis non eſt quilibet excommunicatus.numero 8.

1 IMpugnabatur deciſio in hac cauſa coram me facta die 27. Nouembris præteriti, duobus potiſſimum

mum fundamentis, primum erat, quod videbantur ſufficienter probati recurſus Epiſcopi Placen.ad iudices laicos ex mandato ſpeciali ad recurrendũ acceptatione,& ratificatione ipſius, & proinde tanquam excommunicatus non videbatur capax alternatiuæ cuius vigore contulit beneficium, de quo agitur. Nam alternatiua,quam acceptauerat de tempore fel.record.Clementis VIII. expirauerat per obitum Papæ de anno 1605. & tempore alternatiuæ conceſſæ per Sanctiſſimũ D. N. quam Epiſcopus acceptauit de anno 1606.iam erat excommunicatus propter dd. recurſus habitos de anno 1603. & alias certum eſt, excommunicatum eſſe incapacem cuiuſcunque gratiæ,& reſcripti.cap. primo.de reſcript. in 6. Butr. in cap. ad proband.num. 11. verſ. ſecundus caſus.de re iudic. Calder. conſil. 12. de reg.Roman.conſil. 506. num. 12.

2 Secundo dicebatur ex teſtibus nouiter examinatis probatum fuiſſe Epiſcopum durante excommunicatione ordines ſacros contuliſſe, & dabatur etiam publicum inſtrumentum vnius collationis,quo caſu Epiſcopus videbatur factus irregularis. capit. is qui. ſecundo reſponſo. de ſententia excommunicationis. in ſexto.cum allegat.quæ irregularitas inducit ſuſpenſionem, & ſuſpenſus, ſiue publice,ſiue occulte,prohibetur ab exercitio iuriſdictionis, & ſic a collatione beneficiorum, vt etiam diſtinguendo inter excommunicatum, & ſuſpenſum firmatur in dicta deciſione huius cauſæ coram me.

3 Verum his non obſtantibus Domini non putarunt eſſe recedendum a prædicta deciſione 27. Nouemb. in hac cauſa facta ex fundamentis ibi relatis, & quo ad primum obiectum conſiderabant, quod in effectu agitur, vt Epiſcopus propter dd. recurſus fuerit effectus inhabilis ad conferendum, & vlterius, vt ab eo prouiſi priuentur iure ſibi quæſito, & ſic negari non poteſt, quin vtroque caſu agatur de pœna l. 1.C. de his,quæ pœnæ nom.Bald. in repet.l. ſed etſi poſt tres. ſub num.60. ff.ſi quis cautionib.in iudic. Et ideo hoc caſu requiritur concludentiſſima probatio recurſuum, vt fuit firmatum in deciſ.Tuder.beneficij.5.Aprilis 1604. & 25. Iunij eiuſdem anni coram bo. me. Penia, & in d. deciſ. coram me.

4 Quo poſito, ſi examinentur, vel coniunctim,vel diuiſim præſumptiones illę, quæ afferuntur contra Epiſcopum,non putabant Domini eſſe tales,ex quibus Epiſcopus potuiſſet, vel poſſet hodie, ſi viueret declarari excommunicatus.Nam quo ad mandatum illud fuit generale ad faciendas quaſcumq. requiſitiones,appellationes, & proteſtationes, in cauſa Epiſcopi cũ Decano & Capitulo & ſic potuit intelligi in caſibus licitis, in quib. Eccleſiaſtici poſſunt impune recurrere ad iudices laicos, vt late per Menoch.de retinen.remed. 3.q. 52.nu.354.& ſeqq.

5 Prouiſiones Regiæ, quæ adducebantur partim emanarunt ante dictum mandatum, partim petitæ fuerunt a diuerſa perſona ab iis,quę in mandato fuerunt expreſſæ, vt latius fuit oſtenſum per Informantes, ſed quatenus etiam eſſent probati dicti recurſus, tamẽ cum Epiſcopus nun-

nunquam fuerit declaratus excommunicatus potuit conferre, cum excommunicatus non priuetur exercitio iuriſdictionis, antequam declaretur excommunicatus, vt per Nauar. in man.c.27.ſub num. 1. & nu. 152. verſ. dico. Et latius fuit deductum in deciſione huius cauſæ.

6 Neque obſtat, quod ſupradictum eſt de alternatiua, quia fuit reſponſum, quod per acceptationem alternatiuæ nullum ius de nouo acquiritur, ſed ſolum declaratur voluntas acceptantis, quod vult vti alternatiua quę declaratio bene fieri poteſt etiam ab excommunicato. Rot. deciſ. 5. & deciſ. 10. ſub. nu. 1. verſ. tamen etiam de conceſ. præben. in nouis. & deciſ. 19. nu. 2. eod. tit. in antiq. Couarr. lib. 3. var. reſol. c. 16. ſub nu. 4. verſ. quorum opinio. Et in puncto Modern. ad reg. 8. gloſ. 58. nu. 24. & 26.

7 Accedit etiam, quod alternatiua non tribuit nouum ius ordinarijs collatoribus, ſed remouet obſtaculum reſeruationis menſium. Put. deciſ. 215. in fine. l. 1. & deciſione 488. numero ſecundo & quinto. & deciſione 492. num. ſecundo, libro ſecũdo. Caput. deciſione 88. numero 6. & deciſione ducentiſſima decima quarta, numer. 6. & 7. parte ſecunda. Mandoſ. ad reg. 11. quæſtio. 11. numero tertio & ſequen. Modern. ad reg. 8. in §. 5. prœm. num. 123. & ſequen. & gloſs. 42. numero 13. & gloſs. 43. numero 120. Vnde ſicut Epiſcopus Placen. potuiſſet in menſibus non reſeruatis conferre non obſtante prætenſa excommunicatione, ex quo non fuerat declaratus ex adductis in deciſione: ita pari ratione videtur potuiſſe conferre vigore alternatiuæ in menſe alias reſeruato, cum per alternatiuam, & eius acceptationẽ nullum ſibi ius nouum tributum fuerit ex allegatis.

8 Nec obſtare viſum fuit ſecundum obiectum de irregularitate, tum quia fundatur in prætenſa excommunicatione, de qua non conſtat ad effectum, de quo agitur, vt ex ſupradictis patet, tum quia nec etiam excommunicatus quilibet eſt irregularis, ex traditis per Nauarr. in Manual. capit. vigeſimo ſeptimo, numero centeſimo nonageſimo primo. in fine. tum quia text. in dicto cap. is qui. de ſenten. excommunic. in ſexto. & Doctor. ibi loquuntur de celebrando in loco ſuppoſito interdicto Eccleſiaſtico, qui non eſt caſus noſter. Ex quibus fuit reſolutum ſtandum eſſe in deciſis.

FINIS.

Digitized by Google

INDEX LOCVPLETISSIMVS SENTENTIARVM, AC RERVM NOTABILIVM.

A

Aron fuit depoſitus, ſed poſtea reſtitutus lib.3.c.22
Abbas illiteratus eſſe poteſt, vt & alij monaci lib.1.c.32
Abbas eligi non poteſt, niſi habens annos 25 lib.1 cap.30
Abbas pluribus monaſterijs præfici non poteſt lib.2.c.1
Abbas effici poteſt infamis, vel aliter irregularis lib.2.c.1
Abbas inobſeruans regulæ, & negligens deponi poteſt lib.2.c.2
Abbas eſſe poteſt cæcus, & aliter mutilatus. lib.2 cap.1
Abbas criminoſus ab Epiſcopo deponi poteſt, etiam inuito monaſterio lib.1.c.29
Abbas non poteſt abbatiali adminiſtrare, niſi fuerit ſacerdos, & ab Epiſcopo benedictus lib.4 cap.1
Abbas non poteſt conferre primam tonſuram monaco pendente anno probationis lib.4 cap. 2
Abbates duo eidem monaſterio præfici non poſſunt lib.2.c.1
Abbates, & Abbatiſſæ quibus caſibus ante cõfirmationē adminiſtrare poſſint. li 1.c.19
Abbatibus non obſunt tot irregularitates, quot clericis lib.2.c.1
Abbatis nimia ſimplicitas, aut negligentia ſufficit ad eum deponendam lib.1.c.29
Abbatiſſa eſſe non poteſt, quæ impedierit ſine cauſa, eam quæ votum emittere ſtatuerit lib.1 cap.19
Abbatiſſa nullum velum monialibus imponere poteſt prȩter velum habitus, & profeſſionis lib.1.cap.29
Abbatiſſa poteſt ſuſpendere a beneficio ſubditos clericos lib.1.c.29
Abbatiſſa incauta, non caſta, immiſericors, indiſcreta, non ſobria, deponi poteſt li.1.c.29
Abbatiſſa prædicare non poteſt quāuis docta: lib.1 cap.19
Abbatiſſa eligenda ſub debita forma alias reijcitur lib.1.c.19
Abbatiſſa non ſumens Euchariſtiam ſingulis menſibus reprehenſibilis eſt lib.1.c.19
Abbatiſſa dicit cõſtituta in dignitate.li 1.c.29
Abbatiſſa nō poteſt excommunicare, abſoluere, ſuſpendere, vel interdicere lib.1.c.29.
Abbatiſſa publicè benedicere nō pōt li.1.c.29
Abbatiſſæ, & aliæ prælatæ ſuſpendi poſſunt a ſuis officijs lib.1.c.29
Abbatiſſa inobſeruans regulæ, non eſt toleranda. lib.1.c.29
Abbatiſſa etiam mutilata aliquo membro, eſſe poteſt lib.1.c.29
Abbatiſſa ante confirmationem adminiſtrare prohibetur lib.1.c.19
Abbatiſſa eſſe non poteſt, quæ per vim aliquā monialem, ad religionē admiſerit. lib.1.c.29
Abbatiſſa cõfeſſiones audire non pōt li.1.c.29
Abiurans hæreſim poſt peractam pœnitentiam diſpenſari poſſet, adminiſtrandum, ſed non ad aſcendendum. lib.5.c 46
Abiurans reſtitutus, nunquam videtur reſtitutus, vt poſſit confeſſiones ſæcularium audire. lib.5.c.46
Abſolutio, vt ſit valida habere debet verba abſolutionis tam in excommunicatione, quam in interdicto, vel ſuſpenſione li.4.c.3
Abſoluendi poteſtas, non includit poteſtatem diſpenſandi lib.5.c.51
Abſoluens quē non debet, deponitur lib.5.c.8
Abſtemius poteſt paulatis aſſueſcere vino, lib.2 cap.25
Abſtemius promotus ad ſacerdotium omnia ſacerdotalia faciet præter miſſam. li.2.c.25
Abſtemius reijcit a ſacerdorio, q a imminet periculū nauſeæ in ſumendo calice. lib.2 c.25
Acclamans ad latronem, qui accurſu hominum occidatur ſit irregularis, & quomodo lib.5 c.48.§.4
Accuſans Epiſcopum, & deficiens improbatione promoueri non poteſt lib.2.c.7
Accuſator deficiens improbatione fit infamis lib.2 cap.7

Accuſatores criminum dum cauſa pendet promoueri non debent lib.2.cap.7
Accuſator deficiens in probationibus deponitur. lib.1.c.7
Accuſatus accuſatione pẽdente ſuos ordines exercere permittitur, donec prohibeatur. lib.3. c.17
Accuſator in cauſa ſanguinis eſt irregularis etiam ante ſententiam. lib.2.c 7
Accuſator, quomodo cauſa pendente promoueri non poſſit. lib.2.c.7
Accuſator etiã inuitus, & ex officio adſtrictus eſt irregularis. lib.2.c.7
Accuſator componens cũ Reo innocente promoueri poteſt, ſecus ſi non eſſet innocens. lib.2. cap.7
Accuſans accuſatione pendente promoueri non debet. lib. 3.c.17
Acta in vno iudicio per viã cõfeſſionis faciũt fidem in alio magis plenario lib. 5.c.36
Acta in vno iudicio per modum exceptionis faciunt fidem in alio ad preparationem iudicijs. lib.5.c.36
Actores eccleſiarum, vel miſerabiliũ perſonarum non prohibentur promoueri li.2.c.11
Adoptio naturam imitatur lib.4.c.6
Adulatores admittens facile in ſcelera prolabitur lib.5.c.22
Adulatio mentes principum inficit lib.5.c.21
Adulator circa crimina, eſt degradandus, & irregularis. lib.5.c.21
Adulatorem eſſe irregularem non eſt durum. lib.5. cap.21
Adulatoribus donare iure prohibemur. lib.5 cap. 22
Adulatorum varia ſunt genera. lib.5.c.21
Adulatorum mores carmine deſcribuntur. lib.5 cap.21
Adulari ſibi volens malus paſtor eſt, & Lazari lepræ comparatur. lib 5.c.12
Adulatione obtinens beneficium ſimoniacus eſt. lib.5.c.21
Adulator, & adulatores admittens commune peccatum committunt. lib.5.c.22
Adulter eſt irregularis ex homicidio perpetrato in perſonam mulieris. li.5.c.38
Adulteria virorum non infamant vxores. li.5 cap. 41
Adulteriũ contra coniugatas non facile inquirendum. lib.5.c.19
Adulterium non tenetur confiteri mulier non diffamata. lib.5.c.19.
Adulterium abhorrent etiam Bruta quædam lib.3 cap.38
Adulterij punitur qui acceſſit ad ſolutam credenseam coniugatam li.5.c.38
Adulterium committitur cum meretrice cõiugata. lib.5.c.38
Adulterium varijs ritibus punitum. lib. 5 cap. 38
Adulterij damnatus promoueri non poteſt. lib. 5 cap.38
Adulteros occultos, occulte coercet S. Auguſtinus. lib.5.c.19
Adulter notorius irregularis eſt lib.5.c.38
Adulterium vxori ſæpe imputatur ignauiæ viri. lib.5.c.41
Adulter, ſi occidat maritum ſe defendẽdo an fiat irregularis. lib.5.c.48
Adulterio ſe natum audiens ſolo rumore non debet ab hæreditate abſtinere, lib.4 c.27
Aduocati, & procuratores cauſarum ciuilium qui libere id agunt promoueri non prohibentur. lib.2.c.5
Aduocatus vel procurator quando fiant irregulares non defendẽtes reũ a morte, vel vltimo ſupplicio. lib.5.c.48.&.5.
Aduocati procuratores, & ſindici vniuerſitatum iuramento adſtricti non promouẽtur lib.2. cap.5
Aduocatus fiſci a quo primum inſtitutus li.2 cap. 9
Aduocatus, procurator, & defenſor Curiæ Epiſcopalis, vel eccleſiæ promoueri non prohibetur. lib.2.c.5
Aemilianus Imperator ignotis parentibus, & patria lib. c.11
Aegeles Samius diu motus, poſtea loquutus eſt lib. c.26
Aëris intemperies excuſat a reſidẽtia li.3.c.5
Aetas quantas requiratur in velis monialium accipiens. lib.1.29
Aetatẽ non ſeruans in promouendo an ſit ipſo iure ſuſpenſus lib.1.c.30
Aetati probitas ſupplere debet li.1.c.30
Aetates requiſitæ ſingulis ordinis, hic narrantur. lib.1.c.30
Affinitas hodie contrahitur ex fornicatione, duobus tantum gradibus lib.2.c.25
Afranij dictum elegans lib.2.c.13
Albugo in oculo quando inducat irregularitatem. lib.1.cap.20
Aleator infamis eſt, & deponi debet. li.3.c.1
Aleatori facta collatio beneficij nulla eſt. lib.3 cap.1
Alexander IIII. PP. obſtitit electoribus ne filium Friderici II. adhuc puerum in Regem eligere ſit. lib.1.c.30

Alie-

Digitized by Google

INDEX.

Alienus nunquam ordinari poteſt quamuis conſuetudine non obſtante. lib.4.c.2

Alienatio rei Eccleſiæ modicæ conceditur Epiſcopo. lib.5.c.16

Alimenta negans quando dicatur necare; & quando ob id efficiatur irregularis. lib. 5. cap.48. §.5

Alimenta dare volentem ſi quis diſſuadeat efficitur irregularis. lib.5 c.48.§.5

Almificus Epiſcopus patrem Othonem excommunicauit ob inceſtum. lib.3.c.25

Altare erigens ſine manu Epiſcopi, degradatur. lib.3.c.23

Altare portatile requiritur, vt miſſa dici poſſit. lib.3. cap.23

Altari, qui ſeruit perpetuam debet ſeruare continentiam. lib.1.c.34

Altaris conſecratio etiam die feriata fieri poteſt. lib.3.c.24

Altari S. Ioannis Lateran. ſolus PP. poteſt miſſam dicere, idem in altari Sancti Petri. lib.3. c.23

S. Ambroſius de Neophyto factus Epiſcopus Mediolan. lib.1.c.31

Amentia quandoq; cauſatur ob nimiam pſalmorum decantationem. lib.2.c.13

Ammonius anacorita ſibi ſiniſtram auriculam abſcidit ne promoueretur. lib 1.c.25

Anaſtaſius Cardinalis depoſitus fuit, quia non reſidebat in ſua Eccleſia. lib.3.c.5

Anathomiſtæ vix effugere poſſunt irregularitatem. lib.5.c.48.§.6

Androgini ijdem qui hermafroditi. lib. 1. cap. 27

Angarij, & Perangarij qui ſint. lib.2.c.5

Angarij, & Perangarij clerici fieri non poſſunt lib.2 c.5

Angelis non congruit poteſtas ordinis eccleſiaſtici. lib.1.c.28

Anno probationis pendente, non eſt accipienda prima tonſura, neque alius ordo per prælatus monaſterij. lib.2.c.1

Annus probationis conceditur gratia tam monaſterij, quam profitentis. lib.1.c.29

Aniſum impedit comitialem morbum ex Pythagora. lib.2.c.16

Antipater Sidonius quotannis natali die febre corripiebatur. lib 2.c.12

S. Antonius ſacras ſcripturas ſine lectione nouerat. lib.1.c.32

S. Antonius anacorita indoctus, multa tamen ſciebat. ibid.

S. Antonius ad Didymum Alexandrinum. lib. 1. cap. 30

Antropophagi irregulares ſunt, & non baptizandi. lib.5.c 48.§.6

Aper libertus. lib 1.c.36

Apopletici ſunt irregulares. lib.2.c.14

Apoſtata a monachatu ſolo, eſt irregularis. lib.5. c.34

Apoſtata a fide eſt pluſquam hæreticus, ideo eſt penitus irregularis. lib.5.c.34

Apoſtata monachus nunquam adminiſtrare permittitur, nec inter clericos, vel monachos. lib. 2.c.1

Apoſtata dicitur clericus deponens habitum, & tonſuram, & fit irregularis præſertim habens beneficium. lib.5.c.34

Apoſtata laicus peracta pœnitentia diſpenſari poteſt, vt promoueatur, clericus vero nequaquam. lib.5.c.34

Apoſtatans vi coactus eſt irregularis. lib. 5. cap. 34

Apoſtatans per vim bis, vel ter, eſt irregularis omnino indiſpenſabilis. lib.5.c.34

Apoſtoli proprijs manibus laborantes victum ſibi parauerunt. lib.5.c.10

Appellatio extinguit iudicatum, ſeu ſententiã. lib 2. c.9

Appellans pro reo quando fiat irregularis. lib.2. c 9

Appellans a ſuſpenſione non effugit irregularitatem ſi contraueniat. lib.3.c.19

Appius Claudius cæcus ſacra herculanea ſeruis interdicta, ſuos docere iuſſit. lib. 1. cap. 35

Apuleius aſinum aureum Luciani ſibi aſcripſit lib.5. c.28

Aqua modica eſt vino miſcenda in miſſa. lib.2. c.25

Aquarij hæretici. lib.2.c.25

Arborem incidens, ſi non acclamet, & aliquis occidatur eſt irregularis. lib. 5. cap.48. §.3.

Archiepiſcopi, & Primates in propria eccleſia conſecrandi. lib.3.c.23

Archiepiſcopi, & Primates ſtatuuntur in prouincijs. lib.3.c.23

Archiepiſcopus crucem deferre poteſt in ſua ſola prouincia. lib.2.c.2

Archiepiſcopus renuntians ciuitati poteſt pontificalia exercere, ſed non ferre pallium, etiam ſuffraganeis conſentientibus. lib. 3. cap. 6

Archiepiſcopis non licet deputare ſuffraganeos ſuos in vicarios, vt ipſi deſidiæ ſtudeãt lib.2. c.2

Archiepiſcopum ſe nominare non poteſt, qui

a 2 pal-

pallium non obtinuit, nec aliud Archiepiſcopale facere debet. lib.2.c.2
Argumentum ab edilitio edicto, ad irregularitatem rite trahitur. lib.2.c.15
Argumentum valet ab abbate ad abbatiſſam. lib.1 c.29
Argumentum recte trahitur ab excommunicatione ad pœnam mortis & econtra lib.3 cap. 21
Argumentū trahi poteſt a ſacramentis ad conſecrationem monialium. lib.1.c.28
Argumentum recte trahitur ab inferioribus cathedris ad cathedram Rom. lib.2.c.4
Argumentum ab edilitio edicto ad irregularitatem bene trahitur affirmatiue ſecus negatiue lib.1.c.2
Arma preparans ad homicidiū ſequuta morte fit irregularis lib.5.c.48.§.4
Arma præparans ad futuram pugnam eſt irregularis lib.5.c.49
Armeniorum hæreſis. lib.3.c.16
Aromatarij sūt irregulares ex morte, quæ prouenit ex corruptus pharmacis. lib.1.c.12
Ariani dictum elegans in Alexandrum. lib 5 cap. 21
Arſax Rex Parthorum ignotis parentibus, & patria lib.1.c.11
Artem honeſtam exercens, honeſtioris vitæ cauſa non eſt reprehendendus lib.5.c.10
Artifices mecanici non ſunt infames. lib.3 cap. 1
Aſinius Pollio contemptus a ſeruis Patauinorum. lib.1.c.35
Aſſaſſinos defendens, receptans, vel occultās eſt ipſo iure facto irregularis. lib.5.c.48 §. 6
Aſtenſis puer per ſuperſtitionem iugulatus. lib.2 cap.16
Athanaſij ſententia de recipiēdis ad communionem ijs, qui ab Arianis ad eccleſiam rediJſſent lib.3.c.12
Athanaſij ſententia, etiam ſine fide baptiſmū ſuſcipi, ſed non gratiam. lib.3.c.7
Athanaſius puer adhuc, futuræ virtutis magnum ſpecimen dedit lia.1.c.30
Athenienſes Thimagorā ſupplicio affecerunt quod Darium adulando adoraſſet, ijſdem & Demadem, & Euagoram punierunt eadem cauſa lib.5.c.21
Athenienſes ſacerdotes ſeorſum habitabant vt caſtitas illorum tuta eſſet lib.5.c.37
Auaritia ſenſus peruertuntur. lib.5.c.10
Auarus ſciens comparandus hæreticos neſciētis lib.5.c.10
Auditus exterior non fuit in diſcendis mandatis Dei in primo ſtatu hominis, lib.1.c.25
Auium cantus obſeruans damnatur. lib.5 cap. 31
Auricula mutilati per ſententiā infames ſunt, & non promouendi lib.1.c.25
Auris, & Auricula membra ſunt. lib.1. cap. 25

B

BALBVS quis dicatur lib.1.c.26
Balnearij infames ſunt lib.3.c.1
Baptiſmi caracterem nō accipit, qui interius animo diſſentit lib.3.c.10
Baptiſmo omiſſo promotus nil accipit. lib.4 cap. 12
Baptiſmo ſubuenit Deus quandoque plus filijs infidelium, quā filijs fideliū. lib 3.c.13
Baptiſmo omiſſo ſi quis ſit ordinatus Epiſcopus debet baptizari, & poſtea rurſum ordinari. lib.4.c.1
Baptiſmus non aufert irregularitatem illegitimitatis, vel bigamiæ, nec eas quæ ſurgunt ex impoſſibilitate adminiſtrandi. lib. 5 cap 51
Baptiſmum accipiens per vim quandoque caracterem accipit lib.3 c.10
Baptiſmus aufert fere omnes irregularitates etiam ex homicidio voluntario. lib. 5 cap. 51
Baptiſmum omnia ſacramenta ſupponunt. lib 4 c.17
Baptiſmus inuentus vt ſoluat peccata, non vt addat lib.3.c.9
Baptiſmus ab vno circa aquam, ab altero circa verba nullus eſt lib.3.c.16
Baptiſmus non reſtituit integritatem mulieri corruptæ lib.1.c.29
Baptiſmi iterati inducit hæreſim, & irregularitatem, etiam ignoranti lib.3.c.14
Baptiſmus Pauliniſtarum, non congruit formæ Eccleſiæ ideo redeuntes ad Eccleſiam debent baptizari. lib.3.c.12
Baptiſmus probari debet, quando ex aſſertione, alicui tertio præiudicium paratur. li.3 cap. 13
Baptiſmus generalis quibus diebus celebretur lib.3.c.24
Baptiſmus, & confirmatio, pari iure cenſentur in multis lib.2.c.1
Baptiſmus reddit maſculum capacem omnia alte-

Digitized by Google

alterius characteris. lib.1.cap.32
Baptiſmum differens accipere eſt irregularis. lib.3. cap.9
Baptiſmum differens accipere peccat mortaliter. lib.3.c.9
Baptiſmum differens deuotionis, & catechiſmi cauſa non peccat mortaliter. lib.3. cap. 9
Baptiſmus eſt de neceſſitate ad omnia ſacramenta. lib.4.c.1
Baptiſmus fundamentum omnium ſacramentorum. lib.4.c.13
Baptizatus in infantia ægrotans, non eſt irregularis. lib.3.c.8
Baptizati ab hæreticis etiam ignorantes, & ſeruata forma Eccleſiæ; tamen promoueri non poſſunt. lib.3.c.12
Baptizari ab vno dicente verba, altero mittente aquam nemo poteſt. lib.1.c.14
Baptizatus per vim, vel metum eſt irregularis lib.3. c.10
Baptizatus in neceſſitate præſumitur fictus, & eſt irregularis. lib.3.c.8
Baptizari nemo poteſt ab vno dicente verba, altero mittente aquam. lib.1.c.10
Baptizatus præſumitur qui natus eſt ex fidelibus, licet educatus inter infideles, non tamen ordinabitur. lib.3.c.13
Baptizantur aliqui ad malum finem. lib.3. cap. 7
Baptizatus non præſumitur qui natus eſt ab infidelibus niſi ſaltem vno teſte probet ſe baptizatum. lib.3.c.13
Baptizati incogniti non ſunt promouendi, lib. 3. c.11
Baptizantur aliqui ſpe bonorum corporalium, lib.3. cap.7
Baptizans etiam in neceſſitate ritu ſacerdotali cum non ſit ordinatus fit irregularis, lib.4 cap. 13
Baptizatum ſe putans cum non ſit, ſi promotus adminiſtret, quid dicendum de ſacramentis ſuis. lib.4 c.13
Baptizatus per metum, poterit diſpenſari, vt promoueatur ſi diuturnitate temporis eius fides probata ſit. lib.3.c.10
Baptizari in infantia ab hæretici ſeruata forma Eccleſiæ ſunt irregulares. lib.3. cap. 12
Baptizatum tangentes non omnes contrahunt cognationem ſpiritualem. lib.3. cap. 25
Barba, aut pili ſi cui ceciderint ob venerem promoueri non debet. lib.2.c.19
Barbam euellens alteri an fiat irregularis. lib.5. c.50
Barba & pili quandoque decidunt ſine venere. lib.2.c.19
Barba, & pili ſunt hominis ornamentum. lib.5. c.50
Barba tingentes irregulares ſunt. lib.1.c.21
Barba infidelis, nullo negotio erit fidelis. lib.1. cap. 21
Bardi qui ſunt. lib.2.c.13
Bargelli, & alij ſatellites ſunt irregulares. lib.2. cap. 10
Baſilio fuerunt multi fratres Epiſcopi. lib. 2. cap. 5
Baſilius magnus patrem habuit ſacerdotem. lib.1. c.12
Beda cæcus fuit & venerabilis prædicator. lib.1. c.20
Bellerophontis litteras an licuiſſet falſare. lib.5. c.35
Bellum iuſtum, vel iniuſtum quod dicatur. lib.5. c.49
Bellum iniuſtum cauſat irregularitatem facienti, conſentienti, & auxilianti. lib.5. cap. 49
Bello iuſto ſi quis præficiatur annonæ, iudicijs, & ſimilibus officijs non fit irregularis. lib.5. c.49
Bello iuſto ſi quis dixerit, percute, iace: ex ijs fiet irregularis. lib.5.c.49
Bello iuſto ſi quis occiderit forte per ſummam neceſſitatem ſe defendendi non excuſatur ab irregularitate. lib.5.c.49
Bellum iuſtum neminem excuſat ab irregularitate qui manu ſua occiderit, vel occidenti arma miniſtrauerit. lib.5.c.49
Benedicens aquam, & alia tempore interdicti fit irregularis. lib.3.c.20
Benedictio ſolennis extra diœceſim dari non poteſt. lib.2.c.2
Benedictiones rerum non ſunt iterandæ. lib.3. cap. 15
Benedictio ſacerdotis, vel Epiſcopi aufert peccata venialia. lib.2.c.2
Benedicens pugiles, aut gladios, pro pugna, aut purgatione canonica, eſt irregularis. lib.2. c.10
Benedictio ſacerdotalis aufert peccata venialia. lib.3.c.23
Beneficium accipiens de manu laici fit irregularis. lib.5.c.25
Beneficium ſimplex dicitur, quod cura caret. lib.1. c.8
Beneficia negare ijs, qui digni ſunt, cum

non profuerint obſequijs,vel pecunia, non eſt æquum. lib.5.cap.52.
Beneficia tempore præſcribi nō poſſunt lib.5. cap. 51.
Beneficium accipiens a collatore ſuſpenſo,vel interdicto,ipſe quoque ſit irregularis,lib.4. cap. 24.
Beneficia manualia non poſſunt eſſe vice tituli. lib.4.cap.15.
Beneficio renuntians propter ſymoniam conſanguineorum, ad idem facile admitti poteſt. lib.3.cap.6.
Beneficia dicuntur affecta per appoſitionem manus Papæ. lib.4.cap.18
Beneficij collatio facta ſuſpenſio,adeò nulla eſt,vt non conualidetur,ſi poſtea ſuſpenſio auferatur. lib.3.cap.19.
Beneficium collatū ei qui putabatur idoneus poteſt ei auferri. lib.4.cap.36.
Beneficium impetrans quaſi ordinatus,cum eſſet ordinatus a non baptizato, obtinebit. lib.4. cap.27.
Beneficium ad quod proceditur per electionem non comprehenditur in diſpenſatione legitimati. lib.1 cap.9.
Beneficia regularia ſolis regularibus conferenda. lib.2.cap.1.
Beneficium quoduis conferri non poteſt minori annis 14. lib.1.cap.30.
Beneficia plura incompatibilia habens priuatur omnibus,fit irregularis. lib.3.cap.4.
Beneficiatus ſortitur domicilium, vbi eſt beneficiatus. lib.4.cap.2.
Beneficiato non licet peregrinari ex voto niſi cum licentia proprij prælati, vno excepto caſu. lib.4 cap.2.
Beneficiato tenetur ad reſtitutionem is qui vi vel gratia,cauſam dedit,vt beneficium perdiderit. lib.5.cap.52.
Beniamin anacoreta mortuus, efferri non potuit a cubiculo niſi ablatis poſtibus. lib.1. cap. 17.
Bigamus non eſt qui contraxit cum muliere ſexum mutante, ſi illa dimiſſa tranſeat ad aliam. lib.1.cap.33.
Bigamus non eſt, qui vxori ſuperinduxit concubinam. lib.1.cap.33.
Bigamus eſt, qui plures vxores eſt expertus. lib.1. cap.33.
Bigamus non eſt,qui primam ducens cum ea non conſumauit, ſed aliam ſuper induxit, eſt tamen puniendus. lib.1.cap.33.
Bigamia nō inducitur fornicando cum vidua. lib.1. cap.33.
Bigamus quot modis accipiatur.lib.1.cap.33.
Bigamus 22.vxorum ſub Damaſo Papa lib.1. cap. 33.
Bigamus dicitur,& is qui poſt votum caſtitatis virginem vxorem ducit. lib.1.c.33.
Bigama mulier Abbatiſſa fieri nō poteſt. lib.1. cap. 29.
Bigamia non excuſatur maritus, qui ad mandatum iudicis cognouit vxorem ſuam ab alio vitiatam. lib.1.c.33.
Bigamus eſt,& qui vnam,ſed vitiatam duxit. lib.1. cap.33.
Bigamiæ defectum ſolus Papa diſpenſat.lib.1. cap. 33.
Bigamus eſt,qui duxit virginem,ſed poſtea vitiatam cognouit. lib.1.c.33.
Bigamus eſt,etiam is qui duxit in vxorem eā quæ,& ſi virgo eſt, votum caſtitatis emiſerit. lib.1.cap.33.
Bigamus promotus nullo modo poteſt admitti,vt aſcendat. lib.1.c.33.
Bigamus non eſt qui duxit eam,quam prius ipſe vitiauit. lib.1.c.33.
Bigama eſt,quæ poſt votum præuaricatur.lib. 1. cap.29.
Bigamia non inducitur ex multiplicatis concubinis. lib 1.c.33.
Bigamus eſt capax ordinis,& characteris. lib. 1. cap 33.
Blaſphemia Reges Regno eiecit. lib.5.c.32.
Blaſphemis ſpecialis pœna imponitur ex Concil.Lateran.Leon.x. lib.5. c.32.
Blaſphemia Senacherib exercitum perdidit. lib.5. cap.32.
Bleſi qui ſint. lib 1.c.26
Bona profitentis religionem non acquiruntur monaſterio,quod non eſt capax bonorum in communi. lib.1.c.31.
Bona Eccleſiarum occupantes ſunt ipſo iure excommunicati,& irregulares. lib.5.c.28
Bonifacius VII. Papa ignotis fuit parentibus. lib.1. cap.11.
Boue,& aſino non eſt arandum. lib.5.c.37.
S Brigidæ tactu altaris lignum viride factum eſt. lib.1.cap.28.

C

Caius Mecœnas perpetuam habuit febrem. lib.2. cap.22
Caius Virginius ab Aquileianis militibus preſſus,& extinctus. lib.5.c.48.§.3.
Calicis conſecratio iterata inducit irregularitatem. lib.3.c.15.

Calix

Calix ligneus in miſſa,cauſat vtenti depoſitionis pœnam lib.3.c.26.
Calumnioſam exceptionem opponens,& non probans non eſt promouendus. lib.2.c.7.
Calumnia non eſt canonicum impedimentū, vt calumniam paſſus non poſſit promoueri. lib.5. cap.52.
Camillus Quernus Archipoeta ſcurra. lib.5. cap. 23.
Camillus Dictator octuagenarius peſte mortuus eſt. lib.2.c.20
Campanæ ſonitus an cauſet irregularitatem, lib.2. cap.10.
Campanarum curam habens fit irregularis ſi ex mala aſſeruatione aliquis occidatur.lib.5. cap.48.§.3.
Cambiſes laborauit Comitiali. lib.2.c.14.
Candaules ſardiorum rex a Gige iuſſu vxoris interfectus. lib.5.c.41.
Canon Epiſtolæ Innocentij Papæ primi quo ſenſu capiatur lib.2.c.5.
Canonicus nemo fieri poteſt pactione, vt bona ſua ſint illi loco præbendæ. lib.2.c.1.
Canonicatus omnes hodie annexum habent ordinem ſacrum. lib.1.c.8.
Canonicus ante annos 22.vocem in cap. non hēt etiam ſi adſit conſuetudo. lib.1.c.30.
Canonici filius, non poteſt fieri Epiſcopus. lib.1. cap.9.
Capitale crimen committens eſt irregularis. lib.5. cap.12.
Capita duo habens monſtrum eſt. lib.1.c.13.
Capitulum ſede vacante non poteſt concedere dimiſſorias,niſi poſt annum. lib.4 c.2.
Caput hominis S.Auguſtinus Vticæ miræ magnitudinis nouit. lib.1.c.13.
Capra,hircus comitiales ſunt. lib.2.c.16.
Character ſacerdotij imprimitur baptizato, etiam prætermiſſa confirmatione,& minoribus ordinibus. lib 4.c.12.
Carcer durior inducit irregularitatem carceranti ſi carceratus moriatur. lib.5.c.48.§.3.
Carceratum non liberans cum poteſt fit irregularis ſi aſperitate illa carceris moriatur. lib.5. cap.48.§.5.
Cardinales eligentes indignum in Papam peccant. lib.2.c.4.
Cardinales tractare non poſſunt de ſucceſſore eligendo ipſi Papæ viuenti, nec ipſe ſibi Papa ſucceſſorem eliget. lib.2.c.4.
Cardinales puniuntur ſi committant crimen confidentiæ in beneficijs. lib.2.c.3.
Cardinales ab initio fuerunt ſeptem, poſtea vigintiquinque. lib.2.c.3.
Cardinalibus creandis neceſſaria eſt ætas legitima. lib.2.c.3.
Cardinalatus non eſt ordo. lib.2.c.3.
Cardinalis debet eligi vir ſingularis induſtriæ. lib.2. cap.3.
Cardinalis habēs plura incompatibilia incurrit eaſdem pœnas,quas Epi,& alij.lib.3.c.4.
Cardinales criminoſi a Papa obiurgati priuantur conſiſtorio. lib.2.c.3.
Cardinalis conferre pōt minores ordines, ſed ſolis ſuis ſubditis,& in ſuo titulo. lib.4.c.2.
Cardinales duo germani fratres,iure non prohibentur. lib.2.c.3.
Cardinalis non debet abeſſe a Curia.lib.2.c.3.
Cardinalis S.Praxedis non fuit permiſſus adminiſtrare Eccleſiam Rauen. propter incōpatibilitatem. lib.2.c.3.
Cardinales ex priuilegio poſſunt minores ordines conferre. lib.4.c.20.
Cardinales alij diaconi,alij presbyteri,alij Epiſcopi. lib.2.c.3.
Cardinales ſunt pars Papæ. lib.2.c.3.
Cardinales eſſe poſſunt nepotes ex fratre, vel ſorore Papæ. lib.2.c.3.
Cardinales presbyteri,vel diaconi nō poſſunt ſibi eligere confeſſorem, ſecus Cardinales Epiſcopi. lib.2.c.3.
Cardinales non fuiſſe vltra xxv.an fuiſſet vtile Eccleſiæ. lib.2.c.3.
Cardinalibus promouendis Papa ſolet dare verba generalia. lib.1.c.33.
Cardinales eſſe non poſſunt ij, qui ſunt de linea illorum qui Cardinalem offenderint, aut occiderint propriū Epiſcopū. lib.2.c.3.
Cardinales eligi poſſunt a ſolo Papa,aliquando a Concilio. lib.2.c.3.
Cardinalem offendens fit Reus leſæ maieſtatis,& irregularis vſque in ſecundam generationem. lib.5.c.47.
Cardinales non poſſunt eſſe protectores principum. lib.2.c.3.
Cardinalis creari non debet,niſi legitima ætate. lib.1.c.30.
Cardinales potius de ſtatu Eccleſiæ, quam de Germania eligendi. lib.2.c.3.
Cardinales quandoque poſſunt abſoluere ab excommunicatione eum quem volunt in Papam eligere. lib.4.c.7
Cardinales eligendi per ſcrutinium: & multæ qualitates requiruntur. lib.4.c.9.
Cardinales non Epiſcopus poteſt publicam benedictionē dare ex priuilegio.lib.4.c.13.
In Cardinalibus creandis eadem requiruntur, quæ in Epiſcopis. lib.2.c.3.

cardinales non debent fieri ſecretarij Principum. lib.2.c.3
cardinales non debent reuelare ſecreta conſiſtorij. lib.2.c.3
Cardinalibus duobus vna die preconizatis, præfertur ille qui primo habuit inſignia, lib.2 cap.3
cardinalis & quilibet alius habens ex priuilegio ius conferendi ordines minores, non conferet niſi ſit ſacerdos. lib.4.c.1
cardinales ſuo iure minores ordines conferre poſſunt ſed non niſi in ſuis titulis. lib.3 cap. 23
Cardinales teſtari non poſſunt ſine licentia Papæ. lib.2.c.3
cardinales viuente papa nõ poſſunt tractare de alio papa eligendo. lib.2.c.4
cardinalis Mantuanus duos nepotes viuens habuit cardinales lib.2.c.3
cardinalis venam ſecare ſibi non poteſt inconſulto Papa. lib.2.0.3
Cardinalis quis non eſt, niſi habitis reipſa inſignis. lib.2.c.3
Cardinalis eligens ſimoniace papam priuatur lib.2. cap.3
cardinales non poſſunt obtinere beneficia centum ducatorum, lib.2.c.3
cardinales ſubditi principibus origine, vel ex poſſeſſione beneficiorum, non interſunt conſiſtorio quando de illorum negotijs agitur. lib.2.c.3
cardinales plura incompatibilia habere non poſſunt lib.2.c.3
Gardinales eſſe poſſunt conſiliarij principum lib.2. c.3
Cardinales Papa viuente tractare nõ poſſunt de eligendo ſucceſſore lib.4.c.35
cardinalis habens beneficiũ debet in eo reſidere. lib.2.c.3
cariſophus Dionyſii paraſitus lib.6.c.21
Carnifices ſemper irregulares ſunt. lib.3 cap. 1
Carnium eius, non natura a nobis inditus. lib.2. c.16
Caſtigans ſubditum nimis ſeuere, ſi moriatur fit irregularis lib.5.c.48.§.3
caſtitatis ſuæ nemo confidere debet, niſi miraculis confirmetur lib.5.c.37
caſtrans ſe zelo fidei poteſt promoueri lib.1 cap. 15
caſtrans ſe quaſi chirurgus in penuria aliorũ, promoueri poteſt lib.1.c.15
caſtrati facile ad ordines admittuntur lib.1 cap. 15
Caſtrati ſæpe luxurioſiores lib.1.c.15
caſualia non ſunt intenta, & voluntaria lib.5 c.48. §.3
caſus fortuitus dicitur in opinatę rei euentus lib.5. c.48.§.3
caſus inopinatus excuſat ab irregularitate & quomodo lib.5.c.48.§.3
caſus, in quibus in facto proprio quis eſt iudex remiſſ. lib.5.c.17
catalonienſes puniunt maritum ob adulteriũ vxoris, etiam ſi ignorarit lib.5.c.41
cataphriges, & Pepuziani Euchariſtiam conficiunt ſanguine infantis iugulati lib.2.c.16
ad Cathedrales aſſumuntur ſolũ qui iam ſex menſes ſunt in ſacris lib.2.c.4
cauſæ excuſantes a reſidentia debent ſcriptis ab Epiſcopo approbari lib.3.c.5
cauſæ ob quas a reſidentia quis excuſatur. lib.3 cap.5
Cæcitas cõtingit quãdoque nimia cogitatione lib.1.c.20
cæcus myſtice eſt qui terrena ſola intendit lib.1 cap.20
cæcus in Papam non eligendus, ſed electio tenebit lib.1.c.20
Cæcus non adminiſtrabit ſacramenta manibus alio verbo proferente li.1.c.20
Cæcus quadraginta annis, ſanatus lib.1 cap 20
cæcus natus fuit coadiutor S. Maximini Epiſcopi lib.1.c.20
cæleſtinus quintus ceſſit Papatui lib.2.c.4
Cæleſtinus Papa poſt renuntiationem redijt ad eremum lib.3.c.6
Cenſuræ Eccleſiaſticę, non habent locũ in delictis attentatis, ſed in conſumatis lib.5 cap. 43
Ceſſante cauſa irregularitatis, ceſſat irregularitas lib.2.c..3.& lib.5.c.51
Ceſſante cauſa impedimenti ceſſat impedimẽtum lib.1.c.18
Ceſſatio a diuinis ſpecies eſt interdicti l.3.c.20
Ceſſationi a diuinis contrauenientes nõ fiũt irregulares, niſi vno caſu, lib.3.c.20
Ceſſio ignominioſa inducit irregularitatem lib.2. cap.11
Ceſſio bonorum iure canonico non inducit infamiam lib.2.c.11
Chirurgi fiunt irregulares ob imperitiam lib.2. c.12
Choro non pſallentes ſunt puniendi vſque ad priuationem. lib.3.c.5
Choro ſedens non dicens horas abeſſe videtur. lib.3.c.5

Chriſ-

Chriſma non niſi in cęna domini conficitur. lib.3 cap.24
Chriſmate ſignatus eſſe debet quiſquis vult ordinari. lib.4.c.3
Chriſmatis iteratio inducit irregularitatem etiam ignoranti. lib.3.c.15
Chriſmatis, & baptiſmi par ratio eſt in iteratione. lib.3.c.15
Chriſmate vetuſto vtens puniẽdus. lib.3.c.24
Chriſtiani ſeruientes infidelibus, tam vi, quam furto ſubtrahi poſſunt. lib.1.c.35.
Chriſtophorus I. Papa ignotis parentibus fuit lib.1 cap.11
Chriſtus quare aſſumpſit ſexum maſculinum lib.1 cap.28
Chriſtum repræſentare non poteſt niſi ſexus maſculinus. lib.1.c.28
Cibis ſe replens vſque ad vomitum conſilio medicorum non peccat. lib.5.c.3
Cibus non eſt ſumendus ſtatim poſt ſumptam euchariſtiam, ſed aliquod interuallum requiritur, lib.5.c.1
Cicatrices magnæ in facie ex rixa inducuntur irregularitatem, lib.1.c.12
Cippus impiiſſimus leno, vxorem propriam exponens, lib.5.c.41
Circuncidens ſeipſum apoſtata & irregularis eſt. lib.5.c.34.
Ciro naſus valde fuit aduncus. lib.1.c.13
Cirus Rex fuit expoſitus, lib.1.c.11.
Claudicantem ligneo pede difficile diſpenſamus & vix Regulares, lib.1.c.18
Claudum ſe faciens per impatientiam non promouetur, lib.1.c.18
Claudus eſt, qui ob terrena lucra ordinatur, lib.1 cap.18
Claudus ſine cauſę cognitione non eſt promouendus, lib.1.c.18
Clandeſtina matrimonia hodie irrita ſunt, & quæ ſint clandeſtina, lib.3.c.25
Clandeſtina matrimonia auctorizzans parochus quomodo puniatur & quomodo monachus, lib.3 c.25
Clemens I. Papa repudiauit Papatum, & poſtea reaſſumpſit, lib.2.c.4
Clemens IIII. Papa quatuor filias legitimas habuit, lib.1.c.12
Cleon Siculus, & Agen Argiuus induxerunt Alexandrum, vt ſe filium Iouis crederet, lib.5 cap.20
Cliſophus Philippi Macedonis adulator, lib.5 capit. 21
Clericari prohibitus non eſt prohibitus monachari, lib.1.c.2
Clericus cogi poteſt ab Epiſcopo, vt ordinetur ob vtilitatem, & neceſſitatum Eccleſiæ, & quando, lib.4.c.16
Clerici deponuntur qui ſuſcipiunt villarum, & caſtrorum procurationes, niſi pro Eccleſijs, & pijs locis, lib.2.c.5
Clericum percutere volens ſi percutiat laicum an ſit excommnnicatus, lib.3.c.21
Clerici poſſunt leges, & ſtatuta condere, in quibus ſit pœna ſanguinis, lib.2.cap.9
Clerici poſſunt vxores in compedibus tenere, quod non licet laicis lib.5.c.41
Clericus excommunicatus non poteſt cum aliis in Choro pſallere lib.3.c.21
Clerici quandoque cogendi ad ſuſcipiendos ordines lib.4.c.1
Clericus inijciens in ſe manus excommunicatus eſt lib.5.c.18
Clericus exercens medicinæ artem non excuſatur, ſi pharmaca ſint corrupta, vel ægrotus contumax lib.1.c.12
Clericus in minoribus beneficiatus ducendo in vxorem concubinam ſuam legitimat prolem ante ſuſceptam lib.1.c.4
Clericus vſurarius ſuſpenditur ab omni officio eccleſiaſtico & perſeuerans degradatur lib.5 cap.29
Clericus duello pugnans ipſo facto eſt irregularis, etiam ſi non pugnet, ſed pugnanti miniſtret lib.5.c.18
Clericus nullum iuſtitiæ publicæ actum agere poteſt pro dominis ſæcularibus lib.2.c.5
Clericus non poteſt eſſe procurator principis, vel ciuitatis ſcilicet ad vniuerſitatem cauſarum lib.2.c.5
Clericus ſimplex ſuſpenſus vel interdictus adminiſtrans ſit irregularis lib.3.c.21
Clericus vice Regem agere non poteſt ſicut nec vicecomitem aut locũ tenentẽ li.2.c.5
Clericus ludens cum muliere prægnante, ſi ea abortum fecerit, ſit irregularis. ſecus in laico cum ea ludente lib.5.c.48.§.3
Clericus gubernium, & adminiſtrationem Regni, prouinciæ, vel Reip. gerere non poteſt lib.2.c.5
Clericus ſortilegus deponitur & degradatur lib.5 cap.31
Clericis etiam in minoribus prohibetur forenſis exercitatio in criminalibus. lib.2.c.9
Clericus filius eius qui commiſit crimen læſæ maieſtatis ordinatus ante patris delictum non eſt irregularis, niſi quoad beneficia, & vt non aſcendat. lib.5.c.47
Clericus in ſacris repetitus ab vxore, ſi prolem

Digitized by Google

lem gignat nunquam diſpenſabitur, vt ad altiora aſcendat. lib.1.c.34
Clericis licite conceditur licentia vtendi armis defenſiuis. lib.5.c.49
Clericus cantans inter epulas excommunicatur. lib.5.c.23
Clericus negotiari poteſt pro pia cauſa, & miſerabilibus perſonis. lib.5.c.10
Clericus ſi percutiatur alieno nomine, is qui ratum habuit eſt excommunicatus. lib. 5. cap.48. §.6
Clerici in Romana curia, alieno etiam nomine litigando quæſtum faciunt. lib.5. c.9
Clericari prohibitus non prohibetur monacari. lib.1.c.29
Clericorum penuria, tolerantur minus idonei. lib.2. cap.13
Clerici non debent patrocinari pro reis in criminalibus. lib.2.c.9
Clerici defendentes caſtrum, vel domum, quo modo excuſentur ab irregularitate, ſi quis moriatur. lib.5.c.49
Clericus qui fecit delectum militum pro tuendis iuribus Eccleſiæ, quando fiat irregularis lib.5.cap.49
Clericus coniurans in Regem degradatur, idē in Epiſcopo. lib.5.c.19
Clerici ciues, debent præferri extraneis, lib.4. cap.32
Clericus in minoribus qui expresſim renunciauit ſuis ordinibus, vlterius non debet admitti ad clerum. lib 5.c.14
Clericus extra iudicium confitens ſe adulterum, ſuſpendi debet ab officio, & beneficio, lib.5. cap.38
Clerici exēplum, qui factus eſt irregularis ob patrocinium præſtitum pro fratre. lib.2.c.9
Clericus tanto differre debet à populo, quanto paſtor à grege. lib.5 c.2
Clericus mittens litteras ſuo, vel alieno nomine circa pœnam ſanguinis exequendam eſt irregularis, lib.2.c.6
Clericum ex feudo eſſe ſubiectum domino tēporali eſt abſurdisſimum. lib.2.c.5
Clerici etiam primæ tonſuræ, non poſſunt eſſe nec medici, nec chirurgi. lib.2.c.12
Clerus in primitiua Eccleſia cathalogo adſcribebatur. lib.3.c.22
Clericus adulter deponendus eſt. lib.5.c.38
Clerici præſentes executioni ſanguinis peccāt, ſed non fiunt irregulares. lib.2.c.6
Clericorum appellatio complectitur eos qui ſunt in ſacris. lib.1.c.8
Clericus fur, deponitur. lib.5.c.18
Clericus nauem gubernare poteſt iuſto bello, lib.5. cap.49
Clericus ſi moriatur in rixa, fieri non poteſt oblatio pro eo. lib.3.c.25
Clerici vxor ſi adulterium fecerit, facit clericum irregularē etiam id ignorantem. lib.5. cap. 41.
Clerici officium eſt aliorum lites componere, lib.5. cap.9.
Clericus aſſumens officiū tabellionatus à principe ſeculari, ſi exercere cęperit priuatur ordinibus, & beneficijs. lib.2.c.6.
Clericus frequentans domos puellarum deponitur, lib.5.c.37.
Clerici ſenſus debet eſſe tenuis, & vigil. lib.1. cap.17. & lib.5. cap.3
Clericus faciens anatomiſtæ officium, ſuſpendi debet à ſuis ordinibus, lib.5.c.48 §.6.
Clericus aperiens, & legens domino ſuo litteras in quibus tractatur de cauſa ſanguinis eſt irregularis. lib 2.c.6.
Clericus cōfugiens ad forum ſæculare, vna cū ipſo iudice ſeculari à communione pellitur lib.5. cap.14.
Clerici poſſunt compilare ſtatuta, & ſuper eis conſulere, quod pœna ſanguinis imponatur. lib.2.c.5.
Clericus eſſe non poteſt, cuius vxor adulteriū commiſerit etiam ipſo ignorante, lib. 5. cap. 41.
Clericus non debet exceptiones obijcere libello accuſatoris, nec ipſam quidem exceptionem calumniæ. lib.2.c.9.
Clericus vnum negocium valde arduum pro aliqua communitate, vel principe exercere non poteſt. lib.2.c.5.
Clericus beneficiatus qui vxore ducit perdit beneficium etiam ſimplex, etiam ſi vxor ingrediatur monaſterium, eſt etiam irregularis, lib.1.c.34.
Clerici omnes Epiſcopo inferiores ſine vlla licētia poſſunt tranſire ad religionē, lib.2.c.1.
Clericus quomodocūque cooperator ſit circa ſcripturas, & proceſſum in cauſa ſanguinis fit irregularis, lib.2.c.6.
Clericus ſe percutiens ipſo facto eſt excommunicatus. lib.3.c.25.
Clericum nominans tutorem ſuis pupillis diuitibus eſt indignus oratione fideliū, lib.2. cap. 11.
Clerici vagabundi nō permittitur prædicare, lib.4. cap.19.
Clericis ſunt interdictę forēſes exercitationes, lib.2. cap. 9.

Cleri-

Digitized by Google

I. N D E X.

Clericus primæ tonſuræ quomodo capax ſit feudi laici. lib.5 c.51
Clericus non excuſatur exhibens in iudicio ſcripturas aduocatorum. lib.2.c.9
Clericus blaſphemus deponẽdus ex quacumque blaſphemia, præſertim ſi fuerit tertio monitus. lib.5.c.32
Clericus ſimplex non poteſt ſtatim fieri prę latus regularium. lib.4.c.12
Clericis conſilia dantur quomodo pro reis patrocinium prę ſtare poſſint. lib.2.c.9
Clerici omnes in dignitate poſiti, leges, vel phiſicam legentes puniendi, vt hic, li.2.c.1
Clericus in minoribus quomodo admittẽdus quando declinat forum Eccleſiaſticum, li.4 cap. 24
Clericus publice pœnitens non poteſt ad altiores aſcendere, lib. 3.c.2
Clericorum appellatio in odioſis, non extenditur ad clauſtrales, lib.3.c.10
Clerici vicem principis, aut ciuitatis gerere nõ poſſunt, lib.2.c.5
Clericus ioculator priuatur cõione. li.5.c.23
Clericorum oĩa genera, etiã ſi cardinales ſint poſſunt eſſe conſiliarij principis, li.2.c.5
Coadiutoriæ hodie prohibentur cum clauſulæ cum futura ſucceſſione, lib.4.c.35
Cognatio ſpiritualis hodie quibus gradibus conſiſtat, lib.3.c.25
Coitus, paruus comitialis videtur, lib.2.c.16
Collegium aliquod ſi totum in ratiocinijs doloſe verſetur, nemo illorum promoueri poteſt. lib.2.c.11
Collegium aliquod ſi vſuram fecerit, nemo illorum promoueri poteſt. lib.2.c.11
Collegium Card ſede vacante an poſſit dimiſſorias concedere, lib.4.c.5
Colores in facie quando inducant irregularitatem, lib.1.c 21
Comitiales promoueri nõ poſſunt, lib.2.c.16
Comitialis qui ſit quanto tempore cognoſcatur. lib.2.c 16
Comitialis denominatur herculeus, maior, ſacer, lib.2.c 16
Comitiali morbo liberatus quando promoueri poſſit, vel ad exercendos ſuſceptos ordines reſtitui, lib.2.c.16
Comitiales fuerunt multi inſignes viri. lib 2. cap. 16
Comitialis quibus modis ſanari poſſit, lib.2. cap. 16
Comitialis vnde dictus. lib.2.c 16
Comitialis deprehenditur cornibus ceruorũ aduſtis, lib.2.c.16
Comitialis morbus hæreditarius ideo inficit hæredes etiam quoad irregularitatem, li.2 cap. 16
Comitialis ex flaua bili aduſta cauſari non poteſt, lib.2.c.14
Comitiales ad minores ordines facile admittuntur, lib.2.c.16
Comitialis deprehenditur, vſu carnium promiſcuo, lib.2.c.16
Compater tenetur filium ſuſceptum in fide docere, lib.1.c.29
Cõpatres ſunt fideiuſſores filij ſuſcepti de fonte, ibidem
Compreſſus in multa frequentia nemini cauſat irregularitatem, lib.5.c.48.6.3
Conc. Lateran. cenſuræ ſub Leone X. non ligant, lib.2.c.3
Concordare nolentes cum ſuis aduerſarijs nõ ſunt promouendi, lib.5.c.17
Concubina duplici ſenſu accipitur, lib.1.c.12
Concubina etiam vxoris loco habita, an obſit marito ne promoueatur, lib.1.c.12
Concubina fornicaria clerici prolem gignẽs impedit clericum ne aſcendere poſſit ad ordines ſuperiores, ibidem
Concubinarius occultus adminiſtrans non fit irregularis, ſecus ſi ſit notorius, lib.5.c.37
Confeſſio per ſcripturam fieri nõ poteſt, lib.1 cap. 25
Confeſſori omnia mortalia etiam minora dicenda ſunt, lib.4.c.10
Confeſſor debet probe ſcire omnes irregularitates, lib.5.c.51.
Confeſſor reuelans confeſſionẽ proditor eſt, & deponitur, & eſt irregularis etiã peracta pœnitentia, lib.5.c.19
Confidentia in beneficijs qua pœna puniatur, lib.5.c.45
Cõfidentiæ ſimoniacæ multi caſus adnumerantur, ibidem
Confitens ſua peccata vni ſacerdoti non poteſt abſolui ab altero, ſi prior moriatur ſubito caſu, lib. 3.c.16
Confirmationis ſacramentum non niſi ſeptẽni dandum, lib 3.c.24
Coniuges copulari non debẽt die qua ſumpſerunt Euchariſtiam, lib.5.c.1.
Conon presbyter non permiſit diaconiſſam etiam in neceſſitate publice baptizare, lib.1 cap. 28
Conſecrationis velum ſi ab Abbatiſſa imponatur moniali nil actum videtur, lib.1.c.29
Conſecratio eſt ſacramentale; ideo nulla parte variandum, ibidem

conſe-

Conſecrationum quarumcunque formæ pendent ex libro pontificali, lib.4.c.1
Conſecrationis velum dari non poteſt quomodocunq; corruptæ moniali, lib.1.c.29.
Conſecrationes omnes in quibus deficit aliquid non ſubſtantiale, non debent adminiſtrari in ſuo officio, antequam ſuppleatur, lib. 4.c.1.
Conſecratio monialis quocunque tempore in neceſſitate fieri poteſt, lib.1.c.29
Conſecratio paucis monialibus conceditur, & quibus, ibidem
Conſecrationis velum eſt negandum moniali indignæ, etiam ſi inde ſcandalum oriretur, ibidem.
Conſecrationis monialium faciendæ tempora, ibidem
Conſecratio reiterata reddit monialem criminoſam. ibidem
In Conſecratione Epiſcopi non licet, vt vnus miſſam dicat, alter conſecret, lib.1.c.20
Conſenſus triplex, ante factum, in facto, poſt factum, lib.5.c.48.§.6.
Conſenſus continet mandatum, fauorem & approbationem, lib.5.c.15
Conſentiens ſubditorum delictis pecunia interueniente ſimoniam committit, ibidem
Conſentiens, vel conſultor grauius quandoq; delinquit, quam ipſe delinquens ibidem
Conſilium circa imponendam pænam mortis in lege, vel edicto non cauſat irregularitatē lib.5. c.48.§.2
Conſilium pium excuſat ab irregularitate, & culpa, multo magis conſilium religioſum, ibidem
Conſulens alicui, vt ſe occidat eſt irreg. ibidē
Conſtantius imperator apopleſia mortuus, lib.2. cap.14
Conſtitutiones referuntur, in quibus probatur non eſſe tractandum de ſucceſſore, viuente ipſo beneficiato, lib 4 c.35
Conſtitutiones referuntur, in quibus probatur neminem poſſe ſibi eligere ſucceſſorem lib.4. cap.35
Conſuetudo inducere non poteſt, vt collatio & inſtitutio beneficiorum de manu laici accipiatur, lib.5.c.25
Conſuetudo inducere poteſt, vt electio, nominatio, vel poſtulatio per laicos fiat, vna cū clero, lib.5.c.25
Contemptus clauium inducit irregularitatē, etiam ſi fuerit in ſolis temporalibus, lib.3 cap. 19
Contumacia eſt delictum, lib.3.c.21
Corpori deformi ſæpe natura bonum animū impoſuit, lib.1.c.21
Corpora pinguia ſunt omnium peſſima, lib.1. cap.17
Corpore breui exiſtentes, ſæpe intemperantes ſunt, lib.1.c.13
Corporales defectus patientes exequēdo nō incurrunt nouam irregularitatem, lib.1.c.14
Corpore vitiatus eligēdus in Papam reijcitur ſed non iam electus, idem ſi ſurdus, mutus, cæcus, demens, lib.1.c.4.
Correctionem ſuorum Populorū non faciēs. puniendus eſt, lib.5 c.8
Correctionem vitiorum non faciens, canis impudicus dicitur, lib.5.c.8
Corrupta fieri non poteſt Abbatiſſa, li.1.c.29
Coturnicum vſus in cibo ſuſcitat comitialem lib 1. c.16
Cræſi filius diu mutus poſtea locutus eſt, lib.1. cap.26
Crimina aliena defferra non zelo iuſtitiæ turpiſſimum eſt, lib.5.c.20
Crimina quantumuis enormia occulta non inducunt irregularitatem præter homicidium, lib.5.c.12
Crimina enormia manifeſta an etiam poſt peractam pænitentiam inducant irregularitatem, lib.5.c.12
Crimen enorme, & manifeſtum an reddat irregularem, lib.5.c.12
Crimina enormia ſunt hæreſis, homicidium, ſimonia in ordine, & beneficio, lib 5.c.12
Crimino ſus indiſpenſatus promoueri non debet, lib 4.c.10
Criſpinus Domitiani adulator, lib.5.c.22
Crucis ſignum qua pietate ſit faciendum, lib.5. cap.31
Culpa lata in ratiocinijs non inducit irregularitatem, lib.2.c.11
Culpa leuiſſima in committendo inducit irregularitatem non ſic in omittendo, lib.5. cap. 48.§.3
Cupiditas cordis nō inducit irregul. li.3.c.23
Curia ibi eſt vbi Papa, lib 3.c.23
Curiæ obnoxius quis dicatur, lib.2.c.5
Curiales qui ciſſœdi exercuerint ſtatim cum eo nexu liberati ſunt prumoueri poſſunt, lib.2. c.5
Curiales non eximuntur a nexu curiali per adeptionem ſacerdotij, de iure ciuili, ſecus de iure canonico, lib.2.c.5
Curiales etiam liberati nexibus manent aliquando irregulares, lib.2.c.5
Curiales plerunq; infames, & quales, lib.2.c.5

Curiales Aulici non comprehenduntur ſub illo capite curialium nexu obligatorum. lib.2. c.5

D

DAVID lunaticum, & commitialem ſimulaſſe videtur Baſilio.lib.2.c.14.& lib.2. c.16
Damnati ad mortem debent communionem accipere ſi petant etiam vltima die ſupplicij. lib.3.c.24
Debitores facti, in quo eſt electa induſtria perſonæ promoueri non poſſunt,niſi vt hic. lib.2. c.11
Debitores Reip.ex contractibus non ſunt irregulares. lib.2.c.11
Decima generatio quid ſignificet.lib.1.c.4.& lib.1. c.6
Decuriones promoueri non poſſunt etiam ſi cedant bonis. lib.2.c.5
Defendere qui poteſt,ſi non defendit eſt reus mortis eius qui occiditur,& irregularis,præſertim ſi ſit in loco ſuæ iuriſdictionis, idem eſt & in priuata perſona. lib.5.c.48.§.5
Defendentes eum,qui occiditur ſi quis reuocet fit irregularis, ſi doloſe reuocauerit. ibidem. §.4
Defendere nollens eum qui occiditur quibus caſibus incurrat irregularitatem pleniſſime hic. ibid.§.5
Degradatus conſecrando ſine miſſa dicitur exercere ſuum ordinem,ideo ſeueriſſime puniendus. lib.4.c.34
Degradatus conficit Euchariſtiam. lib.4.c.26
Degradatus nunquam ſolet reſtitui, vel diſpenſari. lib.4.c.34.
Degradatus conſecrans vere conficit. lib.3. cap. 22
Degradatio quomodo fiat. ibid.
Degradatus eſt pluſquam irregularis. lib.3 cap. 22
Degradatio æquiualet in foro ſeculari,ſeparationi animæ a corpore. ibid.
Delatores delictorum faciendorum vt illis obuietur,non ſunt irregulares. lib.2.c.7
Delator,& accuſator quomodo differant. lib.5. c.20
Delatores lege Romanorum non admittebantur. lib.5.c.20
Delatore falſo lingua in pœnam præſcindenda. ibid.
Delatores, & Detractores difficile euitant irregularitatem,quãdo ex delatis homicidia ſequuntur. lib.5.c.48.§.2
Delatores ſeueriſſime puniuntur per canones. lib.5 c.20
Delegatus a Papa conſecrando, vel ordinãdo indignum excuſatur propter mandatum Papæ. lib.4.c.3
Delicta præſumuntur in foro conſcientiæ. lib.5. c.51
Delicta poſteriora ſunt grauiora prioribus. lib.5. c.27
Delicta atrociſſima inducunt eandem pœnam attentata,ſicut conſummata. lib.5.c.43.& lib.5.c.48. in princ.
Delictis ſubditorum conſentiens deponitur. lib.5. c.15
Delicta quæ per ſe non ſufficiũt ad impediendum promouendos,propter ſcandalum, ſufficiunt. lib.5.c.13
Delictum proprium quiſque tenetur iudici cõfiteri quando delictum illud adfert impedimentum ordini,vel beneficio. lib.5.c.33
Delicta quæ habent pœnas ipſo iure, ita puniuntur attentata,ſicut conſummata. lib.5. c.48. in princ.
De mentibus non ſemper deneganda communio. lib.2.c.13
Demetrius Dionyſium redarguit quod Origenem promouiſſet. lib.1.c.15
Dæmoniacus electus in Papam non reijcitur. lib.2. c.4
Dæmones ieiunio fugantur,intemperantia prouocantur. lib.5.c.3
Dæmoniaco non negatur ſacra communio. lib.2. c.17
Dæmoniacus, quis non eſt temere iudicandus. ibid.
Dæmoniacus quis ſignis dignoſcatur. lib.2. cap. 17
Dæmoniacum ſe ſimulans eſt irregularis.lib.2. cap. 17
Dæmonem diſceſſiſſe annali tempore præſumimus. ibid.
Dæmoniacus eſſe quanto tempore quis dignoſcatur. lib.2.c.16
Dæmoniacus ad minores diſpenſari quando poſſit. lib.2.c.17
Dæmoniacum eſſe liberatum quibus ſignis dignoſcatur. ibid.
Dæmones multi ſingulos nos ad mala prouocant. ibid.
Dæmones eſu carnium ad vitia nos prouocant lib.2 c.16
Dæmoniacum,dici comitialem, phiſicis videtur ſtultum. lib 2.c.17

Demo-

Digitized by Google

Dæmones eſſe bonum eſt lib.2.c.17
Dæmoniacis auferendus vſus carnium lib.2 cap. 16
Dæmoniacus, perpetuo manet irregularis, etiam ſi ſit liberatus lib.2.c.17
Dæmoniacus promotus ordines exequi non poteſt,niſi liberatus, at etiam ſi ſit liberatus,non aſcendet lib.2.c.17
Demoſthenes balbus fuit lib.1.c.26
Denuntiatus de aliquo crimine promoueri nō debet denuntiatione pēdente lib.3.c.17
Dentes non ſunt membra lib.1.c.24
Dentium defectus nihil ad irregularitatem pertinet lib.1.c.24
Dentes prominētes licet ſibi ſecare lib.1.c.24
Dentes ſibi euellens per indignationem eſt irregularis lib.1.c.24
Depoſitio quandoque pro ſuſpenſione accipitur lib.3.c.22
Depoſitus,& degradatus quomodo differant lib.3 cap.22
Depoſitus manet perpetuo depoſitus li.3.c.22
Depoſitus Epiſcopus, vel Cardinalis quomodo reſtituatur, lib.3.c.22
Depoſitus reſtitutus ad beneficia non cenſetur reſtitutus ad prælaturas, vel dignitates lib.3 cap.22
Depoſiti reſtitutio ad ordines fit per ſolum Papam lib.3.c.22
Depoſitio,ſeu degradatio, non aufert characterem lib.3.c.22
Depoſiti reſtitutio ad beneficium requirit conſenſum patroni lib.3.c.22
Depoſiti reintegratio non ſuffragatur ſi fuerit degradatus lib.3.c.22
Depoſitus reſtitutus ſimpliciter, non cenſetur reſtitutus ad ordines,vel beneficia, ſed ad ſolam communionem. lib.3.c.22
Depoſitus reſtitutus ad ordines, non intelligitur reſtitus ad beneficia lib.3.c.22
Depoſitio a certo ordine includit omnes ſuperiores lib.3.c.22
Depoſitionis, & degradationis caſus vide remiſſiue lib.3.c.22
Depoſiti multi inſignes viri reſtituti ſunt lib.3 c.22
Depoſitus eſt irregularis indiſpenſabilis, dicendo miſſam,imo non dicendo, ſi verba conſecrationis proferat animo conſecrandi extra miſſam lib.3.c.22
Deriſio circa diuina,eſt maximum crimen lib.4 cap.13
Diaconi etiam apoſtolorum temporibus abſtinebant ab vxoribus, lib.1.c.34
Dictare ſententiam quis dicatur lib.1.c.6
Didymus Alexandrinus cæcus omnium ſcientiarum peritiſſimus doctor lib.1.c.20
Didymus puer cæcus factus omnes ſcientias dicit auribus lib.1.c.32
Dies regularis ſolis, vel lunæ lib.1.c.1
Dies vna dicitur ſabbatum, & dominica ſi ieiunium continuetur lib.4.c.11
Digitus non eſt membrum lib.1.c.14
Digitus deficiens manu ſiniſtra, minus obeſt ad ſuſcipiendos ordines, quam dextra li.1 cap. 14
Digitum ſibi abſcindens per indignationem fit irregularis lib.1.c.14
Digitum alij abſcindens an fiat irregularis lib.1.c.14.& lib.5 cap.50
Digiti partem amittens dando operam rei illicitæ non promouetur lib.1.c.14
Digiti plurimum deformes impediunt promouendum. lib.1.cap.14
Digitus duobus carens promoueri non poteſt lib.1 cap.14
Digitos quo Euchariſtia contractatur, deficiens obeſt nequis promoueatur ad ſacerdotium lib.1.c.14
Digiti particula vitiata cum non ſufficiat ad irregularitatem,tamen ſufficiet ſi adſit ſcandalum lib.5.c.13
Dignitates infamibus patere non debent lib.3 cap.1
Dignitates multæ olim dabantur ſolis exiſtentibus in ſacris,hodie ſecus lib.4.c.12
Dignum hominem impedire ne promoueatur ſacrilegium eſt lib.1.c.32
Dimiſſoriæ litteræ in ſcriptis fieri debent, & qua forma lib.4.c.2
Dimiſſoriæ litteræ ſunt quaſi delegatoriæ propriæ iuriſdictionis lib.4.c.5
Dimiſſorias non concedit Capitulum ſede vacante niſi duobus caſibus lib.4.c.5
Dimiſſorias concedere non poſſunt, qui ſunt Epiſcopis inferiores lib.4.c.5
Dimiſſorias concedere non poſſunt Archidiaconi archipresbyteri,& ſimiles lib.4.c.8
Dimiſſoriæ an poſſint concedi a Curia Rom. ſede vacante lib.4.c.20
Dimiſſoriæ litteræ q̃ cōtinere debeāt li.4.c.5
Dimiſſoriæ obtentæ a capitulo ſede vacante nil proſunt lib.4.c.20
Dimiſſoriæ non iuſtificantur ex clauſula illa onerante cõſcientiā ordinatoris lib.4 c.5
Dimiſſoriæ litteræ ſunt quoddam medium per quod quis ab alieno Epiſcopo promoueatur lib.4.c.20.

Dimiſſ.

Dimiſſoriæ litteræ non requiruntur quando proprius Epiſcopus eſt ſuſpenſus, quia alienos ordinauit lib.4.c.2
Dimiſſorias li tteras Epiſcopus quando proprijs ſubditis concedere non poſſit li.4 c.5
Dimiſſoriæ literæ debent habere clauſulam, vt ab Epiſcopo &c. ſcilicet in ſua eccleſia reſidente lib.4.c.21
Dimiſſoriæ Latinorum pro Grecis, vel Græcorum pro Latinis quomodo inutiles eſſe poſſint lib.4.c.5
Dionyſij Areop. conſilium, quo ordinatores vti debent lib.4.c.3
Diſpenſatio quandoque tacita reperitur lib.5 cap.51
Diſpenſare tacite videtur, non ſolum qui ſciẽs defectum ordinat irregularem, ſed etiam ſi ei dimiſſorias concedat. lib.5.c.51
Dipenſatio eſt difficilior cum promouendis quam cum promotis, & ad obtinenda beneficia, quam ad obtenta lib 5.c.51
Diſpenſatio debet apparere, vt quis poſſit ordinari lib.4 c.50
Diſpenſatio optimum remedium contra irregularitatem lib.5.c.51
Diſpenſare quandoque videtur Epiſcopus ſciens, & tacens: at male facit lib 4.c.10
Diſpenſatio ſuper aliquo matrimonio contracto obtenta a contrahentibus, non prodeſt parocho qui auctorizzatur lib.3.c.25
Diſpenſationi faciendæ, an aliquis poſſit ſe opponere ne fiat lib.3.c.17
Diſpenſatio cum accuſatis, vel inquiſitis eſt Papalis lib.3.c.17
Diſpenſatio nunquam conceditur voluntario homicidæ, & difficile in caſuali lib.5 cap.48 in princ.
Diſpenſatio ſuper homicidio nunquam conceditur hodie, licet olim quoad beneficia aliquando concederetur lib.5.c.48.in prin.
Diſpenſationes hodie non expediuntur penitus in curia ſed a Papa committuntur ordinariis lib. 5.c.51
Diſpenſatio tacita non fingitur ſi ordinator poſt ordinem colatum tollerauerit ordinatum celebrare in irregularitate lib.5.c.51
Diſpenſare cum hæretico, & ad ordines, & beneficia ſolus Papa poteſt, ſecus in foro conſcientiæ, quia etiam Epiſcopus li.5.c.46
Diſpenſatus ſuper aliquo crimine, redeundo ad idem, fit indignus diſpenſatione li.5.c.27
Diſpenſationes Epiſcopo conceduntur in quibuſcunque irregularitatibus occultis, excepto homicidio, idem eſt in omnibus quibus non reperitur prohibitum lib 5.c.51
Diſpenſationes quę committuntur ordinariis non expirant etiam ſi Papa moriatur re integra lib.5.c.51
Diſpenſatus ab omnibus irregularitatibus, ſi aliqua per obliuionem fuerit prætermiſſa, non tenetur poſtea ſuper ea diſpenſari lib.5 cap.51
Diſpenſationes Papales, quæ ſint præcipuæ lib.5 cap.51
Diſpenſatio ſuper homicidio eſt triplex. lib.5 cap 48.§.3.
Diſpenſatio nunquam conceditur ſuper cognatione ſpirituali lib.5.c.39
Diſpenſatio homicidij ex culpa, aut caſu, ad quem ſpectet lib.5.c.48.§.3
Diſpẽſatio dicit̃ debita ſi ſubſit cauſa li 5.c.51
Diſpenſationis materia admittit argumentum a maiori ad minus, vt ſciatur quomodo, & quando concedenda ſit lib.5.c.51
Diſpenſatus ad vnum ordinem non ob id obtinebit ſuperiorem lib.1.c.8
Diſpenſatio Epiſcopi cum illegitimo, non prodeſt niſi quoad minores, & ſimplicia beneficia lib.1.c.8
Diuiſio ſacramentorum contingit tripliciter lib.3 cap.16
Doctor referens varietates opinionum in iudicio ſanguinis non fit irregularis lib.2.c.9
Doctor conſultus de pœna delicti, quod non pendet in facto, non eſt irregularis lib.2 cap. 9
Doctor inique reſpondens in pœna ſanguinis fit irregularis etiam ſi factum non pendeat in iudicio lib.2.c 9
Doctor conſultus de pœna delicti fit irregularis, etiam ſi conſultat pro reo, vt damnetur accuſator lib.2.c.9
Doctores qui ad docendum iuramento ſunt adſtricti promoueri non poſſunt lib.2.c.5
Doctores informantes iudicem, & copiſtæ, & regiſtratores proceſſus in caſus ſanguinis ſunt irregulares lib.2.c.6
Dolor capitis quandoq. impedit ordinis executionem lib.2.c.23
Dolore capitis adeo laborauit Epiſcopus Ariminvt illi coadiutor datus fuit a Gregorio lib.2.c.23
Dolus vel falſa cauſa non vitiant profeſſionem religionis lib.2.c.1
Dolum committentem in ratiocinijs Epiſcopus ſponte abiicere poteſt ne promoueatur lib 2.c.11
Domeſtici criminoſorũ ſunt infames li.3.c.1

Dome.

Domeſticorum ſuorum curam non habens eſt infideli deterior. lib.5.c.48.§.5.& lib.5. c.11
Domeſticos non coercens negligens eſt,& deponendus. lib.5.c.10
Dominus deſerens ſeruum ægrotantem quando fiat irregularis. lib.5.c.48.§.5
Domini temporales conſentiẽtes ſubditorum delictis inducentibus irregularitatem, ipſi fiunt irregulares. lib.5.c.15
Domitiani dictum elegans. lib.5.c.20
Domitij Afri dictum elegans. ibid.
Domui ſuæ non bene præpoſitus, Dei eccleſiã non bene gubernabit. lib.5.c.11
Dormiens ſuſcipit caracterem, ſi antea erat diſpoſitus. lib.4.c.36
Dormiens ſi occidat aliquem non fit irregularis. lib.5.c.48 in princ.
Dotalibus inſtrumentis omiſſis, proles eſt legitima iure canonico, non autem ciuili. lib.1 c.5
Duellantes non ſunt ſepeliendi. lib.3.c.23
Duellantes,& patrini ſunt perpetuo infames. lib.5 c.18
Duello morientes non ſunt digni vt pro eis oblatio fiat. lib.3.c.25

E

Ebrioſus non eſt promouendus. lib.5.c.3
Ebrius occidendo fit irregularis. lib.5 c.48. in princ.
Eccleſiæ ingreſſu prohibito contraueniens, quando fiat irregularis. lib.3.c.20
Eccleſia multis caſibus debet reconſecrari. lib.3 c.15
Eccleſiam minorem deſerens, vt tranſeat ad maiorem, vtraque carere debet. lib.3.c.5
Eccleſiæ Rector poteſt eſſe iudex in facto proprio. lib.5.c.17
Eccleſiã deſerere videtur, qui ibi habitat, ſed non deſeruit officio ad quod dẽt. lib.3.c.5
Eccleſias ſuas olim nonnulli ſancti dereliquerunt. lib.3.c.5
Eccleſię ingreſſus aliquando pro miniſterio Dei accipitur. lib.1.c.15
Eccleſiam deſerere videtur, qui ad eam nunquam accedit. lib.3.c.5
Eccleſiam ſuam deſerere nemo poteſt abſque peccato. lib.3.c.5
Eccleſiam ſuam deſerens puniendus, vt non reſidens. lib.3.c.5
Eccleſiam ſuam deſerens debet illa priuari. lib.3 c.5
Eccleſiæ conſecratio iterata inducit irregularitatem conſecranti. lib.3.c.15
Eccleſiæ omnes debent conformari Eccleſiæ Romanæ vt matri. lib.3.c.26
Electiones regularium, ſunt irritæ ſi omittatur forma. lib.4.c.7
Electio quælibet facta de incapaci irrita eſt. lib.2 c.4
Electio facta ad eccleſiaſtica beneficia in perſona mulieris eſt ipſo iure nulla. lib.1.c.28
Electioni Papæ nulla certa forma a iure data eſt. lib.2.c.4
Electio, non ſeruata forma irrita eſt. lib.4.c.7
in Electionibus ſuperior non cenſetur velle diſpenſare ad præiudicium eligentium, lib.1. cap. 29
Electores ſpeciali quodam caſu incurrunt irregularitatem. lib.4.c.1
Electus ad Pontificatum forma non ſeruata an deponatur. lib.2.c.4
Electus in Papam a minore parte Cardinaliũ ſi ſe pro Papa gerat, excommunicatus eſt, & deponitur. lib.4.c.7
Electus Papa a ſola tertia parte card. ipſo facto eſt excommunicatus ſi vt Papa adminiſtret. lib.2.c.4
Electus ad beneficia per laicos fit ineligibilis, & omnium dignitatum eccleſiarum incapax. lib.5.c.25
Eligens per vim, & poteſtatem laicam fit magis irregularis quam electus. lib.5.c.25
Emens agrum, vt ibi Eccleſiam conſtruat non peccat. lib.4.c.17
Energumenus idem eſt qui & demoniacus. lib.2. c.17
Epipleſiæ morbus,& cauſa. lib.2.c.16
Epiphanij,& Ioan. Chriſoſt. diſcordia vnde orta. lib.3.c.23
s.Epiphanius mortuus pudorem ſeruauit. li.5 cap. 6
s.Epiphanius vna die diaconus, presbyter, & Epiſcopus creatus. lib.4.c.11
Epiſtolam dicens cum manipulo in miſſa ſolemni cum non ſit ſubdiaconus efficitur irregularis lib.4.c.13
Epiſcopus habens iuriſdictionem temporalẽ ſi homicidijs præſens ſit, ſit irregularis. li.5 c.48 §.4
Epiſcopalis conſecratio non eſt ſacramentum lib.4 c.27
Epiſcopi nunquam comprehenduntur in ſuſpenſione generali, niſi de eis fiat mentio. lib.4 c.24
Epiſcopus licet non cõprehendatur in ſuſpenſione

Digitized by Google

ſione generali,tamen in excommunicatione comprehenditur lib.4.c.25
Epiſcopi dum alium conſecrant, ſi vnus miſſam dicat,alter conſecret, ſunt omnes puniendi lib.4.c.30
Epiſcopi non docentes populum,puniendi lib.5 cap.8
Epiſcopus a Papa impetrare poteſt in articulo mortis,vt nominet quem ſibi optet ſucceſſorem lib.4.c 35
Epiſcopalis conſecratio nulla degradatione tollitur lib. 4.c.26
Epiſcopalis dignitas in conſecratione non ſuſcipit characterem lib.4.c.26
Epiſcopi duo ſi aliquem ad ſacros ordinent, vnuſque verba proferat, alter det ſignacula,ſunt ſeueriſſime puniendi lib.4.c.30
Epiſcopus depoſitus adminiſtrans, nunquam reſtitui poteſt,nec poſt pœnitentiam lib.4 cap. 4
Epiſcopus ſuſpenſus a certo ordine prohibetur exercere alios ſuperiores illo lib.4.c.4
Epiſcopus comprehenditur ſub generalitate verborum in canone continente pœnam excommunicationis lib.4.c.4
Epiſcopus ſuſpenſus,quia ordinauit clericum alienum,poteſt a ſuis ſubditis omitti in ordinatione lib.4.c.5
Epiſcopus excommunicatus adminiſtrans fit irregularis lib.4.c.4
Epiſcopus ordinans irregularem, an videatur auferre illi irregularitatem lib.4.c.3
Epiſcopus non debet promouere ſuum ſubditum,qui diu a patria abfuerit;nec cum admittet ad adminiſtrandum, niſi attulerit litteras ordinarij vbi vixit lib.4.c.3
Epiſcopus non debet ordinare ſuum ſubditum cognitum, ſi parentes illius ſint incogniti lib.4.c.3
Epiſcopus ordinans indignum excuſatur relatione Archidiaconi, & examinatoris lib.4 cap. 3
Epiſcopus ſuſpenſus a dimiſorijs concedendis contraueniens non fit irregularis lib.4.c.5
Epiſcopalis conſecrationis fundamentum eſt ſacerdotium lib.4.c.28
Epiſcopi promouendi quæ forma ſeruanda lib.4 cap.9
Epiſcopus niſi ſit eleemoſinarius vacuum nomen habet lib.5.c.7
Epiſcopus debet ſuis negociis ſemper cauere lib.5 cap.4
Epiſcopo ſacerdos ſupplere non poteſt circa Pontificalia & quomodo in alijs lib.4.c.30
Epiſcopus poteſt ſupplere pro Epiſcopo cadente in morbum dum ſacra facit, vel ordinet confert lib.4.c.30
Epiſcopo mortuo, olim ſucceſſor non eligebatur niſi poſt triduum lib.4.c.35
Epiſcopus ſine diſpenſatione eſſe non poteſt qui vxorem vnicam, & filios habuit. lib.4 cap.5
Epiſcopus, qui in perſecutione Ariana abſciſſa lingua loquebatur, amiſit hoc donum ob conſortium mulierum lib.5.c.37
Epiſcopus conſecratus omiſſo aliquo ordine, etiam minore, non poteſt illum conferre, lib.4 cap.1
Epiſcopus conſecrari debet infra trimeſtre lib.3 cap.24
Epiſcopus ſuos ſubditos ordinare non debet niſi plene cognitos lib.4.c.3
Epiſcopus negligens in diſcutiendis ordinandorum defectibus, non videtur diſpenſare ſed peccat lib.4.c.3
Epiſcopus ſuſpenditur dupliciter, ſcilicet ab ordine exercendo, & ab ordine conferendo. lib.4.c.4
Epiſcopalis conſecratio non imprimit characterem, & tamen Epiſcopus degradatus ſi quid facit,& efficaciter facit lib.3.c.22
Epiſcopus promouens aliquem ſcienter per ſaltum fit irregularis lib.4.c.1
Epiſcopi conſecratio ſolis feſtiuis diebus fieri debet lib.3.c.24
Epiſcopi inuocantes auxilium militare pro defenſione non incurrunt irregularitatem ex mortibus quæ contingunt preter eorum intentionem lib.5.c.49
Epiſcopus qui renuntiauit ciuitati,& dignitati, non poteſt exercere pontificalia, etiam ſi conſentiant ordinarij locorum li.4.c.20
Epiſcopalis conſecrationis ſubſtantialia,quæ ſint lib.4.c.1
Epiſcopus in loco exempto infra ſuam diœceſim Pontificalia exercet,ſed non iuriſdictionalia lib.3.c.23
Epiſcopatus vniri poſſunt propter nimiam vicinitatem lib.3.c.23
Epiſcopus conferens vnum ordinem ſabato, & alterum die dominico, continuando ieiunium,dicitur eadẽ die contuliſſe li.3.c.24
Epiſcopus ordinans inuitum,per annum miſſas celebrare non poteſt lib.4.c.1
Epiſcopus, vel parochus non tenetur exponere vitam ſuam pro vita corporali plebis ſuæ lib.2.c.20
Epiſcopi duo eſſe non poſſunt eiuſdẽ ciuitatis

Digitized by Google

niſi vno caſu vt hic lib.3.c.23
Epiſcopi conſecratio iterata reddit eum irregularem lib.3.c.15
Epiſcopus diſpenſare non poteſt, vt eadem die duo ſacri vel vltimus minorum cum primo ſacro conferatur. li.3.c.24
Epiſcopus ſuſpenſus a ſacerdotio, non poteſt exercere Pontificalia lib.3.c.19
Epiſcopatus, vel cura animarum ſubeunda eſt ad præceptum ſuperioris lib.4 c.1
Epiſcopo dicente verba in minoribus ordinibus conferendis, poteſt ſacerdos aſtans tradere ſignacula, quibus character imprimitur lib.4.c.1
Epiſcopi conſecratio fieri poteſt die dominico immediate ſequenti diem ſumpti ſacerdotij lib.3.c.24
Epiſcopi non comprehenduntur in canone continente pœnam ſuſpenſionis, & quando id procedat lib.4.c.1
Epiſcopus poteſt punire delinquentes in loco exempto, quando delictum habet annexam excommunicationem lib.3.c.23
Epiſcopus ſciens occultum peccatum clerici ſui non poteſt eum impedire quin ordinetur lib.4.c.1
Epiſcopus nulla Pontificalia poteſt exercere in aliena diœceſe lib.3.c.23
Epiſcopus conſecrari non poteſt niſi ſit ſacerdos, aliter faciendo efficitur irregularis. lib.4 cap.1
Epiſcopus poteſt cuilibet clerico non habenti beneficium prohibere ne promoueatur lib.3 cap.18
Epiſcopus, & olim, & hodie antequam eligatur debet eſſe ſubdiaconus: idem eſt in ſuperioribus dignitatibus lib 4.c.12
Epiſcopus diſpenſat ſuper irregularitate contracta adminiſtrando ordines minores lib.5 cap.51
Epiſcopus interdictus celebrando fit ita irregularis, vt cæteri omnes lib.4.c.4
Epiſcopalia iura ſi quis habet ex priuilegio non poteſt minores ordines conferre, niſi expreſſum hoc dicatur in priuilegio lib.4 cap. 20
Epiſcopus conſecratus ab hæreticis, vel ſchiſmaticis etiam ignorans eſt irregularis. lib.4 cap.22
Epiſcopus ordinans indignum ad mandatum Papæ, an bene faciat lib.4.c.3
Epiſcopus irregularis adminiſtrans punitur, vt alij omnes. lib.4.c.4
Epiſcopus ordinans indignum excuſatur, ſi ille ſe ſe furtim ingeſſerit lib.4.c.3
Epiſcopatus eximit ſeruum a ſeruitute. lib.1 cap. 35
Epiſcopus non diſpenſat ſuper bigamia lib.1 cap. 29
Epiſcopi familiaris triennio ab eo ordinari poteſt lib.4.c 2
Epiſcopi abſciſſa lingua diſſertiſſime prædicabant lib.1.c.16
Epiſcopi in locis exemptis nullum actum contentioſæ iuriſdictionis exercere poſſunt, ſecus in voluntarijs lib.2.c.2
Epiſcopus non poteſt delegare ſacerdoti facultatem imponendi velum conſecrationis monialibus lib.1.c.19
Epiſcopus electus, qui prius vouerat ingredi religionem, quomodo ſeruabit ſuum patrimonium profitendo religionem. lib.1 cap. 31
Epiſcopi, & Archiepiſcopi quomodo diſpenſentur ab irregularitatibus lib.5.c.51
Epiſcopo non ſufficit orare, ſed oportet, & prouidum eſſe lib.5.c.4
Epiſcopus omittens examen, vel committens ignaro, aut negligenti puniendus lib.4.c.9
Epiſcopi aliquando renunciant ciuitati, & dignitati lib.3.c.6
Epiſcopi conſtituuntur ad celebres ciuitates. lib 3 cap.23
Epiſcopi in perſecutione Ariana, abſciſſo poplite non fuerunt irregulares lib.1.c.18
Epiſcopus omittens per negligētiam aliquod paramentorum in celebrando non fit ſuſpenſus, ſed peccat. lib.3.c.26
Epiſcopus conſecrare eccleſiam, & ſimplex ſacerdos miſſam pro ea re dicere non poſſunt lib.3.c.16
Epiſcopalis conſecratio vbi facienda li.3.c.23
Epiſcopus leproſus non deponitur, ſed dabitur ei coadiutor lib.2.c.18
Epiſcopus ſuſpenſus a Pontificalibus, non eſt ſuſpenſus a iuriſdictionalibus lib.1 cap. 19
Epiſcopus factus per ſimoniam conſanguineorum, etiam ſi renuntiet, nunquam tamen ad eundem Epiſcopatum admittetur lib.3 cap. 6
Epiſcopo imputatur, quod negligentem, vel ignorantem examinatorem deputauerit. lib.4 cap.3
Epiſcopus, vel parochus non excuſantur a reſidentia propter peſtem, ſi immineat periculum animarum lib.3.c.5
Epiſcopi multi fratres conſanguinei ſimul eſſe poſſunt

poſſunt lib.2.c.3
Epiſcopus depoſitus a Pontificalibus ſacerdotalia exercere poterit lib.3.c.22
Epiſcopus habens officiales pro exercenda iuſtitia in ſanguinis cauſa, quomodo effugiet irregularitatem lib.2.c.6
Epiſcopi titulares nuſquam poſſunt Pontificalia exercere lib.3.c.23
Epiſcopus ſine Papæ licentia fieri monachus non poteſt lib.2.c.1
Epiſcopalis conſecratio Theologis non videtur eſſe ordo lib.4.c.1
Epiſcopus non ſeruans, aut ſeruari faciens canones, & Apoſtolicas reſeruationes, eſt periurus, niſi vt hic lib.5.c.26
Epiſcopus accuſatus, ſolo trimeſtri impeditur promoueri, ſed alij inferiores, toto anno lib.3 c.17
Epiſcopus tempore peſtis poteſt per ſubſtitutum deſeruire lib.3.c.5
Epiſcopus coactus ad ordinandum aliquem fit irregularis lib.4.c.1
Epiſcopus conferens beneficia in contemptũ clauium fit irregularis lib.3.c.19
Epiſcopus retinens cum Epiſcopatu aliud beneficium fit irregularis lib.3.c.4
Epiſcopus ſaltem dominicis diebus diuinis interesse debet lib.3.c.5
Epiſcopus translatus facile redibit ad primũ Epiſcopatum lib.3.c.6
Epiſcopus accedens ad monaſterium cauſa agendæ pænitentiæ, non poteſt redire ad Epiſcopatum lib.3.c.3
Epiſcopus vnus ſi manus imponat in ordine conferendo, alter vero verba proferat, nil actum eſt lib.3 c.16
Epiſcopus miſſus ad monaſterium cauſa agendæ pœnitentiæ non poteſt vlterius fungi pontificalibus lib.2.c.1
Epiſcopus ſua præſentia præſtans auctoritatem in executione ſanguinis fit irregularis lib.2 cap.6
Epiſcopus quomodo procedat contra eos quos dubitat eſſe irregulares lib.5.c.51
Epiſcopo celebranti, & morienti ſacerdos ſuccedet, & ſupplebit quoad ſacerdotalia. lib.3 cap.16
Epiſcopus in loco exempto non poteſt mandare vt coram ſe Pontificalia exerceantur. lib.2 cap.2
Epiſcopalis poteſtas, & conſecratio de neceſſitate requirit plenum vſum rationis. lib.1 cap.30
Epiſcopus electus, qui vouit religionem debet prius profiteri, poſtea ſubire Epiſcopatum, lib.1.c.31
Epiſcopus eſſe non poteſt qui pupillis famulatur lib.1 c.35
Epiſcopus vnus miſſam, & alter conſecrationes facere non poſſunt lib.3.c.16
Epiſcopo Pontificaliter celebrare non licet niſi in propria diœceſi lib.2.c.2
Epiſcopus canonicatum conferre non poteſt, non habenti annos 22. lib.1.c.30
Epiſcopi ſuſpendentes, excommunicantes, aut interdicentes aliter quam inſcriptis, puniendi lib.2.c.2
Epiſcopus, & monachus mulierem etiam non ſuſpectam domi retinere non poſſunt. lib.5 cap.37
Epiſcopatus non poteſt errigi infra terminos alterius Epiſcopatus inuito Epiſcopo lib.3 c.23
Epiſcopus ſuſpenſus a benedictione pontificali contraueniendo fit irregularis li.3.c.19
Epiſcopi & alij animarum curam habentes peccant, ſi non reſiſtant infamiæ quæ diſſeminatur contra ſe lib.5.c.16.
Epiſcopus in ſeruitijs Archiepiſcopi non excuſatur a reſidentia lib.2.c.2.& li.3.c.5
Epiſcopus incognitus non eſt admittendus. lib.4 cap.2
Epiſcopus diſpenſat ſuper omnibus irregularitatibus occultis, præter homicidium. lib.5 c.12
Epiſcopi cæci ſunt circa nepotes ex filijs li.4 cap. 6
Epiſcopus ſciens defectum, ſemper tacite videtur diſpenſare, ſi id ſit in ſua facultate quando aliquem ordinat, vel ei dimiſſorias concedit lib.3.c.24
Epiſcopus conſecratur aliquo ordine omiſſo, & a tali defectu diſpenſatus, adhuc tamen exequi non poteſt niſi ſuppleatur ordo omiſſus lib.4.c.29
Epiſcopi debent examinari, & debent eſſe doctores, etiam ſi ſint irregulares, & alia requiruntur vt hic li 4.c.9
Epiſcopus ſuſpenſus a certo ordine conferendo, non poteſt conferre ordines ſuperiores illo. lib.3.c.19
Epiſcopus promouens eum quem ſit implicitum eſſe priuatis ratiocinijs, tenetur pro eo l:b.2 cap.11
Epiſcopi multi promoti ſunt vxoribus in ſeculo permanentibus lib.1.c.34
Epiſcopus varia genera ſuorũ ſubditorũ promouere non poteſt, vide hic vſque ad fin-

Digitized by Google

lib.4 cap.3
Epiſcopi ſi bene præſint, populi quoque bene viueut lib.4.cap.9
Epiſcopus promotus omiſſo ordine aliquo ſacro, eſt irregularis, multo magis omiſſo ſacerdotio. lib.4.c.11
Epiſcopus dignus eſſe putatur, qui promouetur inuitus lib.4.c.16
Epiſcopus non poteſt committere ſacerdoti quæ ſpectant ad poteſtatem Epiſcopalem. lib.4 cap.1
Epiſcopus ſuſpenſus exercendo fit irregularis vt cæteri. lib.4.c.4
Epiſcopum proprium offendentes, ſunt irregulares vſque in ſecundam generationem, ob læſam maieſtatem. lib.5.c.47
Epiſcopatus diuidi poſſunt ratione maioris commoditatis. lib.3.c.23
Epiſcopalis poteſtatis fundamentum eſt ſacerdotium lib.4.c.12
Epiſcopi irregulares a quo diſpenſandi. lib.2. cap. 2
Epiſcopus diſpenſare non poteſt ſuper ætate cum promouendo. lib.1.cap.30
Epiſcopus ſuſpenſus a pontificalibus, cõtrauenendo fit irregularis. lib.3.c.19
Epiſcopi præſumuntur cæci affectione nepotum. lib.1.c.12
Epiſcopalis conſecrationis, ſi quid omittitur non ſubſtantiale alia vice erit ſupplendum lib.4 cap.1
Equum habẽs effrenem, ſi aliquem occiderit fit irregularis. lib.5.c.48.§.3
Equitius Abbas non ordinatus, publice prædicabat lib.4.c.13
Error in corpore vitiat legata, & matrimonia lib 4 cap.36
Error, & coactio pari paſſu ambulant. lib.4 cap. 17
Error, in matrimonio canonicum impedimentum eſt. lib.4.c.17
Error in conferendo, vel ſuſcipiendo ordine multis modis incurritur, lib.4.c.36
Error in fide non impedit ordinis characterẽ ſi intendat facere quod facit Eccleſia lib.4 cap. 36
Error ordinatoris, & ordinati in ordine ſuſcipiendo, etiam alternata forma nõ impedit imprimi characterem. lib.4.c.36
Error cui non reſiſtitur, approbatur. lib.5.c.8
Errantis nulla eſt voluntas. lib.4.c.36
Error in variatione oleorum, an impediat veritatem ſacramenti. lib.4.c.36
Eſſæi vxores ducere recuſabant ob religionẽ lib 1 cap.34
Eſſæi putabant eſſe feliciſſimos eos qui ſine filijs vixiſſent lib.1.c.12
Euchariſtia conſecrata, non poteſt reconſecrari lib.3.c.15
Euchariſtiam conſecrans extra miſſam, eſt irregularis lib.3.c.26
Euchariſtia non eſt concedenda coniugibus nocte antecedente copulatis lib.5.c.1
Eugenius Carthaginen. epiſcopus ſanctiſſimus ab Apopleſia liberatus fuit lib.2.c.24
Eunuchorum genus ignominioſum eſt lib.1 cap. 15
Eunuchorum monaſteria, olim conſtructa lib.1 c 27
Euſebius ſamoſatenus epiſcopalem veſtem depoſuit propter hoſtes lib 5.c.5
Euſtatius ſebaſtæ Epiſcopus depoſitus, ob veſtes laicas lib.5.c.5
Examen Epiſcopi conſecrandi omitti non poteſt lib 4.c.9
Examen ſi omittatur, ordinatio vitioſa eſt. lib.4 cap.9
Exceptio criminis impedit promouendum donec ſuper excepto crimine cognoſcatur lib.3 c.17
Excommunicatus ordinatus ad minores incurrit irregularitatem lib.4.c.34
Excommunicatus adminiſtrans etiam officia minorum ordinum fit irregularis. li.3.c.21
Excommunicato ſuperueniente ad miſſam ante ceptum canonem conſecrationis, omnes diſcedere debent lib.3.c.25
Excommunicato a ſe ſi Epiſcopus communicet, non cenſetur eum abſoluere lib.4.c.3
Excommunicationum iuris caſus, vide remiſſiue lib.3.c.21
Excommunicatus laicus non poteſt intereſſe diuinis, nec ingredi Eccleſiam, nec ſtare prope eam vt diuina audiat lib.3.c.21
Excommunicatus durans per annum in excom. deponitur, & fit ſuſpectus de hæreſi lib.3 cap.21
Excommunicatus celebrans fit penitus irregularis etiam ſi per ignorantiam craſſam lib.3 cap.21
Excommunicatum ſe eſſe ignorans quomodo ſi celebret fit irregularis lib.3.c.21
Excommunicatus minori excommunicatione eſt ineligibilis, & inhabilis ad omne beneficium, & ſic quadam ratione irregularis lib.3.c.21
Excommunicatus conferens beneficia in contemptum eſt irregularis, ſicut ſi viſitet, corrigat

Digitized by Google

corrigat, benedicat, abſoluat, excommunicet. lib.3.c.21
Excommunicatus vtendo ſua dignitate in diſtribuendis officijs diuinis in Eccleſia, fit irregularis. lib.3.c.21
Excommunicati corpus ſi adſtet in Eccleſia dum ſacerdos celebrat, non dicitur coram excommunicato celebrare. lib.3.c.25
Excommunicatio quandoque ſolam ſuſpenſionem ſignificat. lib.3.c.21
Excommunicatus minore excom. celebrando non fit irregularis. lib.3.c.21
Excommunicatum ſe eſſe audiens ex ſolo rumore vulgi, debet abſtinere. lib.4.c.34
Excommunicatio maius vinculum quam irregularitas. lib.3.c.5.nu.8
Excommunicato nominatim a Papa, ſi quis coram eo celebret, fit vere irregularis. lib.3. c.21
Excommunicatis generaliter communicantes olim fiebant excommunicati, non hodie. lib.3.c.21
Excommunicato præſente celebrans quando fiat irregularis. lib.3.c.24
Excommunicatum ſe eſſe dubitans ex dubio iuris, an celebrando fiat irregularis lib.3. cap. 21
Excommunicato tripliciter communicamus ante factum in facto, & poſt factum. lib.3. c.21
Excommunicati gignunt prolem legitimam. lib 2. c.5
Excommunicato nil proſunt ſuffragia Eccleſiæ lib.3.c.21
Excommunicatus ſacerdos non poteſt dicere dominus vobiſcum. ibidem
Excommunicatus quilibet videtur irregularis auctori, quia nec promoueri, nec exercere poteſt. ibidem
Excommunicatio eſt maxima omniũ cenſurarum. ibidem
Excommunicati omnes ſunt infames. li.3.c.1
Excõmunicatio difficilius incurritur quam irregularitas. lib.5.c.48.§ 5
Excommunicatus exercens minores ordines communi ſententia fit irregularis, ſicut ſi eos accipiat lib.3.c.21
Excommunicatus eſt penitus ligatus, ideo nullum ordinem accipere, vel acceptum adminiſtrare poteſt. ibidem
Excommunicatus iubens coram ſe celebrari, fit irregularis ibidem
Excommunicati cadauer non eſt aſpergendũ incenſandum vel benedicẽdum, alioqui diceretur participare qui hęc faceret. l.3.c.25
Excommunicatus quilibet pro irregulari habetur. lib.3.c.21
Excommunicatus quõ ſit priuandus oratione fidelium, & an peccet, qui pro eo orat. lib.3 cap. 25
Excommunicatio eſt maior cenſura, quam irregularitas. lib.3.c.5.& lib.5.c.48
Excommunicato miniſtrans in diuinis, aut corã eo celebrans an fiat irregularis. li 3.c.21
Excommunicatus etiam generaliter faciẽs ſe ordinari fit irregularis, etiam ignorans ſi adminiſtrauerit. lib.4.c.34
Excommunicatio nõ incurritur ex actibus internis, & mere ſpiritualibus lib.5.c.48.§.6
Excõmunicatus ab Epiſcopo, ſi celebret fit irregularis, diſpẽſabilis a ſolo Papa. lib.3.c.21
Excommunicatio iure canonico pœna eſt, quæ iure ciuili pœna mortis. ibidem
Excommunicatus ob ciuilia debita, an excuſetur ſi duret poſt annum. ibidem
Excommunicato non videtur communicare qui ab eo neceſſaria vitæ emerit. lib.4.c.3
Excommunicatus eſt membrum diaboli, & ideo nihil facere poteſt in eccleſia, nec q; poſſunt facere puri laici. lib.3.c.21
Executor in cauſa ſanguinis etiam ſine iuramento eſt irregularis. lib.2.c.10
Executori ſanguinis, quiſquis aſſiſtit, vt defendat eſt irregularis. lib.2.c.10
Executori ſanguinis, dicũtur cooperari, etiam ij qui ſolis verbis cooperãtur, ideo fiunt irregulares. lib.2.c.10
Executor propriæ ſententiæ in cauſa ſanguinis fit irregularis etiã ipſe princeps. li.2 c.10
Executoris officiũ aſſumens, ex ipſo iuramẽto quo adſtringitur illi fit irregularis. li.2.c.10
Exempla magis mouent quam verba li.2.c.4
Exempti nõ poſſunt ſubditis conferre nec minimum quidem ordinem extra monaſteria propria. lib.4.c.20
Expoſiti ſuſpicandi ſunt quod ſint illegitimi. lib. 1 cap.11
Expoſiti ſi erant ſerui, eo ipſo fiunt liberi. lib.1. c.11
Expoſitus infans legitimus promoueri poteſt. lib. 1. c.11
Extrauag. Quia nõnulli, ſub tit. de ſent. excom. an fuerit Clem. V. ſeu Bened. II. lib.2.c.4
Extremæ vnctionis ſacramentum per præpoſterationem vnctionum, an deſinat eſſe ſacramentum. lib.4.c.36

F

FACIEM alicui dehoneſtans, vel diſformans an ſit irregularis. lib.5.c.50
Falſans litteras eſt irregularis ſiue ſint litteræ D. Papæ ſiue delegati, ſiue Regis, ſiue cuiuſcunque iudicis lib.5.c.35
Falſans vnicam litteram, vel punctum in litteris D. Papæ eſt excommunicatus li.5.c.35
Falſans litteras, vt vitam alterius tueatur, non effugit crimen falſi lib.5.c.35
Falſarius occultus poſt condignam pœnitentiam poſſet promoueri lib.5.c.35
Falſum teſtimonium dicẽs extra iudicium ad liberationem alicuius, peccat, ſed non tenetur falſi lib.5.c.36
Falſi teſtimonij Reus clericus deponitur, & ſicut Reus periurij irregularis eſt. lib.5 cap. 36
Falſi damnatus per viam exceptionis an dicatur irregularis lib.5.c.36
Familiæ propriæ mores licet occulte perſcrutari. lib.5.c.11
Fame moriens quibus caſibus cauſet irregularitatem non paſcenti lib.5.c.48.§.5
Familiam ſuam bene docens, & in officio inſtruens excuſatur ſi illa ſit incorrigibilis. lib.5 c.11
Familia diſſoluta moribus, facit domino impedimentum ne promoueri poſſit li.5.c.11
Fatuus quis dicatur lib.2.c.13
Fauor & gratia non ſunt canonicum impedimentum contra aliquem ne promoueatur. lib.5 cap.52
Febris quartana non dat locum edilitio edicto. lib.2.c.22
Febris quandoque eſt adeo familiaris, vt nil obſit. lib.2.c.22
Febriculæ in iure non conſiderantur. lib.2 cap. 22
Febre quartana laborãtes, comitiales eſſe nõ poſſunt lib.2.c.22
Febris quartana non impedit promouendum lib.2 cap.22
Febris quartana pubertate deponitur. lib.2 cap. 22
Febris inducens furorem, non cauſat irregularitatem lib.2.c.14
Febris motum habet contra naturam lib.2 cap. 22
Febris cauſans infamiam non inducit irregularitatem lib.2.c.13
Felix Archiep. Ranen. cæcus factus eſt ex inſpectione in vas æneum ad radios ſolis. lib.5 cap.20
Felix Abdiritanus Epiſcopus ſanctiſſimus perniciosiſſima paralyſi diu percuſſus li.2.c.24
Feudum eſt cõtractus factus gratia vtriuſque lib.2 c.5
Feudo cedere eſt quoddã diuortij gen⁹ l.2.c.5
Feudatarius an inuito domino poſſit feudum repudiare ibidem
Feudatarij facile promoueri non debent etiã ſi dimittere feudum velint ibidem
Feudi laici quomodo cleric⁹ ſit capax li.5.c.51
Feudatarius eo ipſo quod ſit clericus, amittit feudum lib.2.c.5
Feudatarius dicitur adſtrictus Curiæ propter iuramentum ibidem
Feudatarius iurans ſe non renuntiaturum feudo non poteſt promoueri, quia illi renuntiare non poteſt. ibidem
Feudatarius habẽs ſeudum ob aliquod certũ ſeruitium, illi renuntiare non poteſt ibidẽ
Feudatarius neminem ſuo loco ſubſtituere poteſt inuito domino ibidem
Feudatari⁹ dimiſſo feudo, ſi nil aliud obſiſtat promoueri poteſt ibidem
Feudatarius obligatus domino ad onera perſonalia nõ eſt promouendus ſi velit feudũ retinere ibidem
Fictio duplici modo accipi poteſt lib.4.c.17
Fictum fugit ſpiritus diſciplinæ ibidem
Fictus difficilius diſpenſandus quam meticuloſus ibidem
Fictio eſt duplex lib.3.c.7
Ficte baptizatus ſemper in peccato mortali exiſtit donec recedat fictio ibidem
Fictione recedente in ordine ſuſcepto nõ ſtatim ceſſat irregularitas lib.4.c.17
Ficte baptizatus ordinatus an adminiſtret. lib.4 cap.13
Ficte baptizatus licet recedente fictione recipiat gratiam, tamen non effugit irregularitatem lin.3.c.7
Fides non eſt niſi volentis lib.3.c.8
Filij fidelium educati inter fideles ſemper de iure præſumuntur baptizati lib.3 c.13
Filii Reorũ læſæ maieſtatis ſi a principe reſtituantur, videtur quoque reſtituti ab Eccleſia. lib.5.c.47
Filia dicitur mulier quæ eſt de parochia clerici lib.5.c.39
Fili⁹ nõ põt cõferre ordines patri ſuo li.4.c.6
Filius fam. poteſt intuitu patre clericari, & monachari lib.1.c.12
Filius miniſtrare non poteſt in eccleſia patris ideo ibi ordinari non poteſt. lib.4 c.6

Floren-

Digitized by Google

Florentinum Archidiaconum Gregorius magnus ordinare noluit inconſulto Epiſcopo Florentino lib.4.c.2
Florentini licet aliquando ſint negligentes in rebus Eccleſiaſticis, tamen in proprijs ſemper ſunt ſolertiſſimi lib.2.c.1
Fiſci procurator eſt irregularis ex ipſa officij aſſumptione lib.2.c.9
Fiſci patrocinium, & iudicium aſſumentes ante executionem ſanguinis ſunt irregulares lib.2 cap.9
Fiſci patronus a quo primum inſtitutus. lib.2 cap.9
Foro conſcientiæ punitus poteſt in foro iudiciali puniri, & e contra lib.5.c.1
Forma dat eſſe rei lib.4.c.1
Formam ſcienter omittens in rebus Eccleſiaſticis, peccat lib.4.c.1
Forma non ſeruata nil actum videtur li.1.c.29
Fornicator quamtumuis occultus, celebrare non poteſt ante pœnitentiam lib.5.c.37
Fornicator notorius dicitur ex confeſſione, in iudicio conuictus, vel euidentia facti, & hic eſt irregularis, nec adminiſtrare poteſt vel ipſos minores ordines lib.5.c.37
Fornicator chriſtianus cum infideli muliere aut cum bellua fit irregnlaris lib.5.c.37
Franciſcus Remolinus repudiatus fuit ab Auditorio Rotæ Rom. quia Iudex criminalium fuerat lib.2.c.6
Franciſcus Remolinus vxoratus fuit, & factus Cardinalis vxore ingrediente monaſterium lib.1.c.34
Frater fratri non parat hæreditatem li.1.c.6
Fratrum diſſidentium miraculoſa exempla lib.3.c.25
Fratrum diſſidentium oblatio reſpuenda. lib 3 cap.25
Fullones infames ſunt lib.3.c.1
Fur pro leui delicto captus ſi poſtea confiteatur grauiora delicta, & ſuſpendatur accuſans non eſt irregularis lib.2.c.7
Furem deferens, vel exhibens, fit irregularis ſi ſuſpendatur lib.2.c.7
Furem exhibens iudici cnm proteſtatione ne moriatur, ſi a iudice occidatur, & hic ratum habeat, eſt irregularis lib 5.c.48.§.6
Fures quibus pœnis plectendos iudicauerit Plato lib.5.c.18
Furem prodere etiam iure canonico nemo tenetur vbi imminet periculum mortis eius lib.2.c.8
Furans per veram neceſſitatem non eſt excludendus ab ordinibus. lib.5.c.52
Furem exhibens Iudici pro recuperandis rebus non eſt irregularis ſi proteſtetur nolle de eo ſupplicium ſumi lib 2.c.7
Furem ciuiliter conueniens nō eſt irregularis ſi ille poſtea ſupplicio afficiatur lib.2.c.7
Furta litteraria quæ ſint lib.5.c.28
Furtum ethnicis inter grauiora crimina habitum lib.5.c.28
Furti conuictus infamis efficitur lib.5.c.28
Furti redargui poteſt, qui alienos labores ſibi aſcribit lib.5.c.28
Furtim ordines ſuſcipere quid ſit lib.4.c.8
Furioſus occidens non fit irregularis lib.5 cap.48 in princip.
Furioſi triplices ſunt lib.2.c.14
Furioſus qua ex cauſa fiat lib.2. c.14
Furioſus, lunaticus, & comitialis ſæpe pro eodem accipiuntur lib.2.c.14
Furioſus affectus per quam raro poteſt exercere ſuſceptos ordines aſſiſtente collega lib.2 cap 14
Furioſus, qui mente ſana ordines poſtulauerat recipit characterem lib.2.c.14
Furioſus per interualla, nec ad minores promouendus lib.2.c.14
Furioſus Maniam pati dicitur ibidem
Furioſi vtentes ordinibus ad quos non ſunt promoti, non fiunt irregulares lib.4.c.13
Furioſus promoueri non poteſt, etiam ſi poſtea liberetur, etiam ſi habeat dilucida interualla lib 2.c.14
Furens non debet priuari magiſtratu. ibidem
Furor ſuperueniens non aufert characterem. ibidem.
Furor impedit Papam eligendum, ſed non iam Electum ibidem

G

Gabriel Rangonius Cardinalis fuit illegitimus lib.1.c.9
Georgius Amboſia Cardinalis viuens duos nepotes Cardinales habuit lib.2.c.3
Gibboſi irregularitas duplex lib.1.c.19
Gibboſus deformis, & debilis non promouendus. ibidem
Gibbus eſt quilibet corporis tumor ibidem
Gibbus, vel tumor in facie inducit irregularitatem lib.1.c.21
Gigantes prima ætate extiterunt lib.1.c.13
Gigantes poſt diluuium arte dæmonum factos putat S.Thomas ibidem
Gladios, funes, & ſimilia commodantes, & ligna dantes executioni ſanguinis, irregulares

res ſunt lib.2.c.10
Goliath ſex cubitorum longitudine fuit. lib.1 cap.13
Grandæui & ſenes peſtilentiam non ſentiunt lib.1 cap.30
Grandæuus ad promouendum dignior eſt,& iuuenibus præferendus lib.1.c.30
Gratiani decretum magnæ eſt auctoritatis. lib.3 cap.14
Gratis non dat,qui laudem expectat li.4.c.17
Græcus ſacerdos debet perpetuo abſtinere ab ordinibus ſi eius infans lecto ſuffocatus ſit lib.5.c.48.§.3
Græcus vxoratus prolem ſuſcipiens non poteſt ad altiores ordines aſcendere li.1.c.34
Græci a barbaris & hebræis multa dogmata furto ſuſtulerunt lib.5.c.28
Græcus a Latino,& e contra ordinari non permittitur lib.4.c.32
Græcorum Epiſcopi non poſſunt vti vxore. lib.1 cap.12
Græcus clericus latinam eccleſiam obtinere non poteſt lib.4.c.32
Græcus cum vxore obtinere non poteſt eccleſiam latinam lib.3.c.26
Græcus infra diœceſim latini Epiſcopi ſe ſe ingerens ipſo iure excommunicatus eſt, & e contra lib.4.c.2
Græcorum ſacerdotum filij poſſunt latino ritu promoueri,& latinam Eccleſiam obtinere lib.3.c.26
Grecus vxoratus ea die qua commiſcuit vxori non debet celebrare lib.3.c.24
Græcis non licet in azymo conſecrare lib.3 cap. 26
Græci nondum tonſurati deberent a ſuis latinis Epiſcopis latino more ordinari. li.4.c.5
Græcus contrahens matrimonium poſt ſuſceptum ordinem actum validum facit, quia caſtitatis voto non eſt ligatus lib.1.c.34
Græcorum,& latinorum filij legitimati pari iure cenſentur lib.1.c.9
Græcorum filii legitimati non ſuccedunt parentibus in beneficio lib.1.c.9
Græcorum filij ſuſcepti in ſacro ordine legitimi non obſunt patri,quin poſſit fieri ſacerdos lib.1.c.12
Græcus ſi infantem ſuum caſu ſuffocauerit in lecto eſt irregularis lib.3.c.2
Grecos vxoratos Epiphanius græcus nolebat promoueri ad ordines ſacros lib.1.c.12
Græci,& latini ſacerdotes non debent in eadē Eccleſia celebrare lib.3.c.23.& li.3.c.26
Græcis latino, nec latinis græco ritu vti licet. ibidem
Græcus ſuſcepto ſubdiaconatu, ſi vxorem ducat,ad altiores aſcendere non permittitur lib.1.c.34
Græcorum filij an patri ſuccedant in beneficio. lib.1.c.6
Græcus vxoratus non poteſt obtinere Eccleſiam latinam lib.1.c.34
Græcis Epiſcopis non permittitur retinere vxorem anteductam lib.1.c.34
Grecorum filii ſuſcepti in ſacerdotio ſunt habiles ad ordines,& beneficia, ſecus ſuſcepti in Epiſcopatu lib.1.c.4
Gregorius magnus ſæpe paſſus eſt ſyncopen. lib.2 cap.16
Gregorius magnus Archidiaconum Florentinum abiecit,quod inhoſpitalis eſſet li.5.c.9
Gregorius magnus pronepos fuit Felicis IIII. Papæ lib.1.c.6
Gregorius Magnus abiecit Petrum electum ab Epiſcopatu Neap. ob nimiam eius ſimplicitatem lib.5.c.4
Gregorius Epiſcopus Nazian. conqueritur ſe ex cura Epiſcopali ſpiritualis vitæ commoda perdidiſſe. lib.3.c.5
Gregorius XII.ceſſit Papatui,& ideo pro ſchiſmatico eſt habitus rediens ad adminiſtrandum lib.2.c.4
Gregorius Præniſtinus Epiſcopus Dei miraculo punitus lib.4.c.1
Gregorio Præniſtino Epiſcopo manus aruerunt dum ſacris initiaret per vim Conſtantinum Neophytum lib.1.c.31
Gregorius Turon. Epiſcopus puſillus, & ſanctus lib.1.c.13
Guido Monteſeltrius ſede Apoſtolicæ, trigeties bellum mouit lib.3.c.30
Gulielmus Duranti maximis ornatus fuit dignitatibus Eccleſiaſticis,& tamen bello in illo interfuit lib.5.c.49
Gulæ vitium non eſt temere iudicandum. lib.5 cap.3
Gutturoſi irregulares ſunt lib.1.c.19

H

HAedinis carnibus ſuſcitari dæmones ridiculum eſt lib.2.c.16
Helcheſitæ hæretici ſunt dicentes, non eſſe crimen negare Chriſtum ore, ſi corde credas lib.5.c.34
Heli ſacerdos punitus quod filios nimium leniter correxiſſet lib.5.c.48.§.6.& li.5.c.11
Hēricus Epiſcopus Leodien. fuit illegitimus: lib.

lib.1 c.9
Henricus ij. Imperator fuit expoſitus. li.1.c.11
Henricus ij. adoleſcens Bellerophontis litteras tulit, quibus falſatis Conrado factus eſt gener & ſucceſſor Imperij. lib.5.c.35
Herculeus morbus, qui & Comitialis. lib.2.c.14
Heremitę vagantes quomodo corrigendi. lib.2. c.1
Hæres obligati ad ratiocinia promoueri non poteſt. lib 2.c.11
Hæreſis Alexandrinorum putabat non licere vltra vnàm miſſam dicere in qualibet Eccleſia. lib.3.c.23
Hæreſis contemplatione ſunt irregulares fautores, conſultores, receptatores, & ſimiles. lib.5. c.46
Hereticis cremandis non eſt neganda communio. lib.3.c.24
Hæreticus eſt irregularis etiam poſt peractam pœnitentiam, & ab omnibus ordinibus, & dignitatibus deponitur. lib.5.c.46
Hæreticus ipſo iure eſt excommunicatus. lib.5. c.46
Hæretici dicũtur eſſe hermaphroditi. li.1.c.27
Hæreticus abſolutus in foro conſcientiæ adhuc poteſt puniri in foro iudiciali. lib.5.c.46
Hæreticorum matrimonia parochus auctorizans an fiat irregularis. lib.3.c.25
Hæreticis exhibens ſacramenta eſt irregularis etiam poſt pœnitentiam. lib.5.c.46
Hæreticis in oratione cõmunicans deponitur ſi per metum id fecit, & præterea fit irregularis. lib.5.c.34
Hæreticis cõburendis dans ligna eſt irregularis, Idem & in dante ignem. lib.5.c.48.§.4
Hęreticus difficile diſpenſatur ad dignitates. lib.5. c.46
Hæreticorum proles vſque in ſecundam generationem eſt irregularis ad ordines & beneficia. lib.5.c.46
Hæreticus eſt qui credit ſe non teneri obedire canonibus Pontificum: at non ſic ſi quis cõtrafaciat per luxum, & intemperantiam, vel ignauiam. lib.5.c.26
Hermaphroditus tam electus, quam eligendus deijcitur. lib.2.c.4
Hermaphroditus non poteſt fieri monialis, etiam ſi incaleſcat in fœminam. lib.1.c.29
Hermaphroditus eſt infamis. li.1.c.27
Hermaphroditi ſunt vtriuſque ſexus. ibid.
Hermaphroditus non poteſt eſſe monachus, lib.2. c.1
Hermaphroditus in Papam non eſt eligendus lib.1. c.27
Hermaphroditus nec inter maſculos, nec fœminas ad religionem admittendus. ibid.
Hermaphroditus myſtice, eſt prælatus, qui neglecta veritate, ſolo ſermonis ornatu vtitur. ibidem.
Hermaphroditus incaleſcens in maſculum characteris ex capax, ſed conferri ei non debet. ibid.
Hermaphroditorum matrimonia quomodo iure permittantur. lib.3.c.25
Hidroparaſtę hæretici. lib 2.c.25
s.Hieronymus dentes prominentes ſibi ſecuiſſe traditur. lib.1.c.14
Hieronymus de Praga relapſus igne crematus fuit. lib.5.c.27
Hippolytus Cardinalis medices fuit expoſitus lib.1. c.11
Hircina, vel caprina caro ſuſcitat comitialem. lib.2. c.16
Hircinum iecur ſuſcitat comitialem. li.2.c.16
Hiſtrionibus etiam communio deneganda eſt lib.2. cap.5
Hiſtriones, ac conſimiles ſunt infames, & non promouendi. lib.3.c.1
Hiſtriones, Mimi, ſcænici, Moriones ſunt quandoque curiæ adſtricti, & ideo irregulares. lib.2. c.5
Homicida ſemper a ſacerdotio fuit expulſus etiam ab ethnicis. lib.5.c.48.in princ.
Homicidium factum cum armis clerici, quando imputetur clerico ad irregularitatem. lib.5. c.48.§.3
Homicida nec poſt peractam pœnitentiam poteſt promoueri, aut exercere. lib. 5. c. 48 in princ.
Homicidium etiam tacendo committitur. lib.5 c.48.§.5
Homicidium futurum ſciens non reuelans ei qui eſt occidendus quando reuelare ſine periculo poteſt, eſt irregularis. lib.5.cap.48 §.5
Homicida hodie etiam ſi omni culpa careat, requirit diſpenſationem, vt promoueri poſſit, vel adminiſtrare. lib.5.c.48.§.3
Homicidij ſimplex ſpectator non eſt irregularis, niſi ſit tantæ auctoritatis, vt potuerit impedire. li.5.c.48.§.4
Homicida eſt irregularis, etiam occultus, & occidens Turcã, Iudæum, Bannitum, aut Excommunicatum. lib.5.c.48.in princ.
Homicidę ſocius fit irregularis etiam ſi nil penitus fecerit ſed ſolum aſtiterit, etiam ſi diſſuaſerit homicidium. lib.5.c.48.§.4

Digitized by Google

Homicidium perpetratum ab affinibus meis, me neſciente vt meam iniuriam vlciſcerentur, non cauſat mihi irregularitatem. lib.5 c.48. §.3

Homicidij irregularitas afficit conſulentem, mandãtem, hortantem & ſimiles & ſi mors non ſequatur, ſed ſola vulnera. lib. 5. cap. 48. §.2

Homicidium iuſtum mandans, & conſulens eſt irregularis. ibidem

Homini ſoli erectum corpus eſt. lib 1.c.19

Honoratus Abbas ducentorum monachorum filius fuit Coloni adſcriptitij. lib.1.c.35

Hoſpitalis non eſt qui eleemoſynarius nõ eſt. lib.1 c.5

Hoſpitalitatem non exercens, Regno cęlorum eijcitur. lib.5.c.7

Hugo a S. Victore quicquid ore ſumebat ſtatim emouebat, & obiter de ſancta eius morte. lib.2.c.26

Hugolinus iuriſta ſcripſit diſtinctiones ſuper cap. ſi celebret, de cler. excom. min. lib.5.c.1

I

IAcob per errorem patris, veram benedictionem habuit. lib.4.c.36

Ignobilitas parentum non obeſt filijs quin promoueantur. lib.3.c.1

Ignobilitas non eſt canonicum impedimentum ne quis promoueatur. lib.5.c.52

Ignorans punitor, & in rebaptizatione, & in ſimonia. lib.3.c.14

Illegitimum ſe eſſe dubitans non tenetur abſtinere. lib.1.c.7

Illegitimum ſe eſſe dubitans ex dubio iuris tenetur abſtinere. ibidem

Illegitima monialis non poteſt fungi prælatura. lib.1.c.29

Illegitimo conferens ordines priuatur ordinandi poteſtate. lib 1.c.7

Illegitimi fuere viri inſignes multi. lib.1.c.4

Illegitimi admitti poſſunt ad ordines alijs deficientibus. lib.1.c.8

Illegitimus quandoque tempore fit legitimus. lib.1 c.4

Illegitimorũ omne genus per Papam diſpenſari poteſt etiam ad Pontificatum. lib.1.cap.8

Illegitima mulier monialis eſſe non prohibetur. lib.1.c.29

Illegitimus promotus cum putaret ſe eſſe legitimum, abſtinere debet. lib.1.c.7

Illegitimi aliquando naſcuntur ex ijs qui inter ſe contraxerunt verum matrimonium. lib.1 c.4

Illegitimus ordinatus ante ſubſequutum matrimonium non purgat irregularitatem ordinis ſic ſuſcepti, licet matrimonium ſubſequatur. ibid.

Illegitimi nati ex concubina, ad hoc vt legitimi fiant ex ſubſequenti matrimonio, debet eſſe habilia tempora conceptionis, & matrimonij. ibid.

Illiterati valde experti, & practici promoueri poſſunt. lib.1.c.31

Illiteratus eſt ordinis capax. ibidem

Illiteraturæ defectus, eſt omnino indiſpenſabilis. ibidem

Illiteratus quis dicatur. ibidem

Illiteratus dicitur reſpectu oneris, & officij quod ſuſcipit. ibidem

Illiteratus factus doctior deſinit eſſe irregularis. lib.5.c.51

Illiteratus ordinatus deponi debet. lib.1. cap. 31

Illiterato nec prima tonſura danda eſt. ibidem

Illiteratus ſemel admiſſus, alia tamen vice poteſt reprobari. ibid.

Illiteratus in vno idiomate poteſt promoueri ad illud beneficium, in quo requiritur cognitio idiomatis in quo non eſt imperitus, & in altero deſeruiet per vicarium ſcientem. lib.1. c.32

Impœnitens non poteſt promoueri. lib.3.c.3

Impœnitens ſi moriatur non eſt dignus vt pro eo oblatio fiat. lib.3.c.25

Imperatoris, & Regis conſecratio non eſt iteranda. lib.3.c.15

Imperatores olim vna cum clero Pontifices eligebant. lib.5.c.25

Imperator non poteſt legitimare filium ſacerdotis, nec ad temporalia. lib.1.c.8

Imperator tam eligendus quam electus canonicis exceptionibus deijci poteſt. lib 2.c.4

Imprudentia, eſt canonicum impedimentum. lib.5 c.4

Impudicus oculus impudici cordis eſt nũtius. lib.5 c.6

Impudiciſſimi quandoque ſunt ipſi eunuchi. ibid.

Impudicitiæ ſigna ſunt plurima, etiam ſemota copula carnali. ibidem

Impudicitia vnum eſt ex operibus, quæ excludunt nos a regno Dei. ibidem

Inquiſitionis officiũ ſi quis offenderet, vel notarios, teſtes, vel ſi eos minatus ſit, aut perterre

terre

Digitized by Google

terre fecerit, aut ſcripturas corruperit, læſæ maieſtatis tenetur, & tam laici, quam clerici ſunt irregulares. lib.5.c.46
Inquiſitor poteſt propriam iniuriam punire. lib.5 c.17
Inquiſitores, & conſultores nunquam ſunt irregulares ex votis in iudicio ſanguinis pro ſancto officio. lib.2.c.10
Inquiſitor tradendo curiæ ſæculari damnatos vt comburantur non fit irregularis. lib.5.c.48 §.2
Inquiſitor diſpenſat cum ij s, qui redeunt ab hæreſi ſuper quibuſcunque irregularitatibus contractis in violandis cenſuris. lib.5.c.51
Inquiſitione pendente inquiſitus promoueri non debet. lib.3.c.17
Inquiſitores mandantes comburi hæreticos non ſunt irregulares. lib.2.c.10
Inquiſitio ſancti officij non ſubeſt periculo irregularitatis, ſi de iudicio ſanguinis in ea agatur. lib 2.c.9
Inquiſitio particularis non poteſt fieri de occultis. lib.5.c.19
Incautus adeo quod alicuius mors ſequatur eſt irregularis. lib.5.c 48.§.3
Incautum eſſe, cauſat legitimum, & canonicum impedimentum ne poſſit promoueri. lib.5 cap.4
Inceſtus ſolus rumor reddit infamem. lib.3.c.1
Inceſtum committens infamis eſt, & deponitur. lib.5.c.39
Inceſtuoſorum filij ſunt infames. lib.3.c.1
Inceſtus committitur cum filia leuata de baptiſmo. lib.5.c.39
Inceſtus committitur cum commatre ex baptiſmo, vel confirmatione. lib.5.c.39
Inceſtus committitur cum ea cuius peccata in confeſſione audita ſunt. ibid.
Inceſtus committitur etiam ob affinitatem contractam ex copula fornicaria quibuſdam gradibus. ibidem
Incogniti non ſunt promouendi. lib.4.c.2
Incogniti quanto tempore purgent hunc defectum. ibid.
Incorrigibiles omnes ſunt irregulares. lib.5. cap. 26
Incorrigibilis declaratus ſtatim poteſt capi a iudice ſæculari. ibidem
Incorrigibilis dicitur perſeuerans in delictis, dimittens pœnitentiam, non oſtendens dolorem delicti. ibid.
Incorrigibiles, qui & inuincibiles deponuntur ſine ſpe reſtitutionis. lib.5.c.26
Indignus vno ordine quis eſſe poteſt, & altero dignus. lib.4.c.3
Indignus faciens ſe ordinari eſt deponendus lib.4. c.33
Infamis in Abbatem eligi poteſt. lib.3.c.1
Infamis qui ſemel eſt, ſemper durat, donec diſpenſetur. lib.3.c.1
Infamis eſt quiſquis ordinari, vel exercere non poteſt. lib.3.c.1
Infamia facti tollitur contraria probatione. ibidem.
Infamia facti non impedit promouendum, ſi ita lege vel canone ſtatuatur. ibidem
Infamia tollitur purgatione canonica. ibid.
Infamis eſt quiſquis ordinari prohibetur. lib.1 c.19
Infamia quælibet purgatur baptiſmo. lib.3.c.1
Infames ſunt deſcendentes ex parentibus reis læſæ maieſtatis. ibidem
Infamis pro motus, adminiſtrando non incurrit nouam irregularitatem. ibid.
Infamia aliqua naſcitur ob vitæ merita. ibid.
Infames in foro ſæculari ſunt etiam in foro eccleſiæ. ibid.
Infamia ex delicto in iudicio declarato ſemper naſcitur. ibidem
Infans occidendo non fit irregularis. lib. 5. cap.48. in princ.
Infans in Papam eligendus reijcitur, ſic & electus, niſi euidenter appareat electioné eſſe factam a ſpiritu ſancto. lib. 2. c.4.
Infirmum conuertens in alterum latus vt celerius moriatur, irregularis eſt. lib. 5.cap.48 §.1.& lib.5. c.48.§.4
Infirmo frenetico datus cuſtos, ſi negligenter cuſtodiat, fit irregularis ex malis quæ ille committit. lib.5.c.48.§.4
Infirmitas excuſat a reſidentia. lib.3.c.5
Infirmum prouocans ad iram vt clericus moriatur fit irregularis. lib.5.c.48.§.1
Infirmo dans vinum, vel aliud vnde moriatur fit irregularis etiam ſi omnino erat oriturus, ſed hoc intelligendum ſano modo vt hic. lib.5.cap.48.§.4
Inimicitiæ graues excuſant a reſidentia. lib.3 cap.5
Iniuriam vlciſcens non eſt ordinandus. lib.5 capit. 17
Iniuriam vlciſci non dicitur qui ſe defendit. ibidem.
Iniuria poteſt animo remitti, & peti ſatisfactio. ibidem
Inocentius III. caſſauit electionem factam a Capi-

a capitulo Cremon. antequam ſepeliretur Epiſcopus defunctus lib.4.c.35
Innocentem condemnare in crimine hęreſis, tutius eſt quam abſoluere lib.5.c.8
Impellens primus fit irregularis, quando ex illo impulſu alius læditur lib.5.c.48 §.3
Inſanire quomodo quis deprehendatur lib.2 cap. 13
Intentio, an factum inſpiciendum ſit in delictis lib.5.c.38
Intruſus per laicam poteſtatem irregularis eſt lib.5 cap.25
Intruſus quicquid agit nihil valet ibidem
Inuidia non eſt canonicum impedimentum vt quis non promoueatur lib.5.c.52
Inuidia quandoque non eſt peccatum lib.5 cap. 16
Inuidens profectui fratrum circa pietatem, quodammodo peccat in ſpiritum ſanctum lib.5 cap.16
Ioannes Andreæ illegitimus, diſpenſatus fuit ad omnes dignitates, ſed non ad Epiſcopatum lib.5.c.51.& lib.1.c.9
Ioannis Andreæ litteraria furta collandauit, & fecit lib.5.c.28
Ioannes Andreæ ſenex peſtilentia defunctus lib.2 cap.20
Ioannes Patriarcha Alexandrinus interrupta miſſa plebem egredientem ſecutus vt reuocaret lib.3.c.16
Ioannes Anglus, quem fertur mulierem fuiſſe, fabuloſe pro Papa narratur lib.1.c.28
Ioannes Aragonum Ferdinandi Regis Neapoli filius cardinalitias veſtes ſine ea dignitate deferre permiſſus lib.1.c.30
S. Ioannes Chriſoſtomus magno capitis dolore laborabat lib.2.c.23
Ioanni Damaſceno manus abſciſſa, poſtea reſtituta lib.1.c.14
Ioannes Aegyptius anacorita illiteratus multæ eruditionis lib.1.c.32
Ioannes Lignanus fuiſſet Card. ſi vxor conſenſiſſet lib.1.cap.34
aut potius niſi bigamia obſtitiſſet lib.1.c.33
Ioannes Maria de Caſtello Bonon. puſillus, & doctus lib.1.c.13
Ioannes Papa obiurgauit Epiſcopum Vticenſem, qui petierat diſpenſari cum homicida lib.5.c.48 in principio
Ioannes decimus octauus Papa fuit parentibus ignotis lib.1.c.11
Ioannes Silentiarius Epiſcopatum dimiſit, factuſque monachus 56. annis nullum ordinem voluit adminiſtrare lib.3.c.3
loci cauſa adminiſtrans ordinem quem non habet, an fiat irregularis lib.4.c.13
Interdictum publicatum in eccleſia Metropol. ligat totam prouinciam lib.3.c.20
Interdicto vno ordine, cenſentur interdicta omnia officia, quæ ab illo pendent ibidem
Interdicto vno ordine, interdicti ſunt & ſuperiores ibidem
Interdictum Eccleſiæ non impedit quin proles naſcatur legitima lib.1.c.5
Interdicto clero non ſunt interdicti regulares lib.3 cap.20
Interdictum vt liget, debet affigi locis publicis ibidem
Interdicta familia, & clericus de illa eſt interdictus ibid.
Interdictum ceſſat quatuor feſtiuitatibus anni. lib.3 c.23
Interdicto contrauenientes irregulares fiunt lib.3 cap.20
Interdictum non eſt efficax etiam ſi canon dicat, ipſo iure interdictum induci li.4.c.14
Interdicto generali non eſt interdicta adminiſtratio iuriſdictionalis lib.3.c.20
Interdicto ingreſſu Eccleſiæ, celebrando non inducitur irregularitas ibidem
Interdicti poſſunt tranſire ad aliquam religionem, & ordinari ſine irregularitate ibid.
Interdictum non ligat niſi adſit verbum, interdicimus, & ſimilia ibid.
Interdictis doctoribus, etiam clerici doctores ſunt interdicti ibidem
Interdictum aliud perſonale, aliud locale. ibidem
Interdictum vt afficiat quot requirantur lib.3 cap.23
Interdicto populo non ſunt interdicti extranei præſentes lib.3.c.20
Interdictorum caſus iuris, vide remiſſiue. ibidem
Interdicto populo, etiam abſentes ſunt interdicti, & pueri doli capaces, & mulieres. ibidem
Interdicta vniuerſitate omnes de illa ſunt interdicti quocunque vadant ibidem
Interdictum non ligat etiam ſi dicatur ſub pœna interdicti ipſo iure incurrenda ibid.
Irregularis eſt quiſquis promoueri, vel exercere prohibetur lib.3.c.18
Irregulares ex ipſa proſapia qui ſint. lib.1 cap. 3
Irregularitas Epiſcopalis quomodo fiat Papalis lib.3.c.25
Irregularitatis nemo damnatur in dubio, niſi & fa-

Digitized by Google

& factum & ius plene probetur lib.5.c.51
Irregularitas an ſpectet ad forum conſcientię ibidem.
Irregularem ſe quiſque in dubio præſumere debet in conſcientia ibidem
Irregularem alium quiſquis facit ipſe quoq; eſt irregularis lib.4.c.1
Irregularis faciens ſe ordinari non habet ordinis executionem preſertim ſi ordinetur ab Epiſcopo irregulari lib.4 c.33
Irregularitas vt auferatur, nulla certa verborum forma requiritur lib.4.c.3
Irregularitas tollitur religionis ingreſſu, lib.1 cap.10
Irregularitas inducitur ab omni eo quod deijcit promotum, vel impedit promouendum lib.3.c 21
Irregularitates apoſtolicæ congruunt etiam clericis minorum ordinum lib.5.c.2
Irregularem ſe quiſque in dubio putare debet lib.3.c.19
Irregularis ſi audeat aſcendere indiſpenſatus fit alio modo irregularis lib.4.c.33
Irregularitates fere omnes tolluntur religionis ingreſſu aut ſaltim facillime diſpenſantur lib.5.c.51
Irregulares ſunt omnes infames de facto, vel de iure lib.3.c.1
Irregularitas ex contrauentione ſuſpenſionis regulariter a ſolo Papa diſpenſatur, ſed ſi ſit occulta etiam ab Epiſcopo lib.3.c.19
Irregularitates prouenietes ex corpore: etiam ex parte occulta, ſunt omnino dicendæ ordinarori lib.4.c.10
Irregularitates ſæpe committuntur conſcientia delinquentis lib.5.c.48.§.4
Irregularitas ex illegitimitate ortum habuit a veteri teſtamento lib.5.c.51
Irregularitas ex iudicio ſanguinis non admodum vetuſta eſt & quando cœperit lib.2 cap. 6
Irregularitas non purgatur ſacramento pœnitentiæ lib.5.c.51
Irregularitas nunquam naſcitur ex ſola ſanguinis effuſione ſine mutilatione lib 2.c.6
Irregularem faciens alterum ipſe quoque efficitur irregularis lib.5.c.50
Irregularitas quandoq; minor ex vitio quam ex virtute lib.2.c.25
Irregularitas alia parua, alia magna alia maxima lib.1.c.2
Irregularitas ex alieno delicto ſępe cauſatur lib.5 cap.47
Irregularitas quandoque duplicatur adminiſtrando in irregularitate lib.4.c.33
Irregularis vno loco, & non in alio eſſe aliquid poteſt lib.3.c.23
Irregularitas irregularitati accumulari poteſt lib.1 cap.2
Irregularitas quandoque cauſatur ex priuilegio lib.4.c.18
Irregularis non eſt legitimus accuſator, nec teſtis contra clericum conſtitutum in ordine ſuperiore, ſecus contra conſtitutum in ordine inferiore lib.1.c.2
Irregularitas ob corporis defectus non impedit officia, quæ extra illum defectum exerceri poſſunt lib.1.c.2
Irregularis Laicus ſubiens clericatum non ob id fit de nouo irregularis, niſi ex contemptu lib.4.c 33
Irregularitas cauſata ex homicidio voluntario, ortum habuit a iure diuino lib.5.c.51
Irregularitatem allegans debet adducere caſum legis lib.1.c.2
Irregularitas quibus verbis demonſtretur in iure lib.1.c.1
Irregularitatis nemo in dubio eſt condemnandus lib.1.c.2
in Irregularitate factum inſpicitur, non voluntas lib.1.c.33
Irregularitas cauſatur etiam ex homicidio non voluntario lib.5.c.48.in prin.
Irregularitates apoſtolicæ obſunt Papæ eligendo lib.2.c.4
Irregularitas vnde dicta ſit lib.1.c.1
Irregularitatis cauſa ceſſante, ceſſat irregularitas lib.2.c.24
Irregularis eſt is de quo dubitatur an fuerit baptizatus lib.3.c.13
Irregularitas quandoque ex alieno facto incurrirur lib.3.c.23
Irregularitas & ſine peccato, & cum gratia Dei eſſe poteſt lib.5.c.1
Irregularitas etiam in muliere conſiderari poteſt lib.1.c.28
Irregularitas ex iudicio ſanguinis eſt Papalis lib.2 cap.6
Irregularis beneficiatus quando cogi poſſit ad quærendam diſpenſationem lib.4.c.16
Irregularitas aliquando vno loco afficit, non in alio lib.1.c.13
Irregularitas quo iure inducta lib.1.c.3
Irregularitates apoſtolicę, a ſummiſtis ponuntur licet aliter videatur Speculatori. lib.5 cap. 2
Irregularitas ex iudicio ſanguinis quando cœpit lib 2.c.5

Irregularitas quæ pendent ab occulta animi intentione eſt permittenda conſcientię patientis, lib.1.c.1

Irregularitas ex infamia ceſſat, ſi reſtituatur fama. lib.5.c.51

Irregularis deffinitio. lib.1.c.1

Irregularitas indiſpenſabilis eſt illa quæ ſurgit a defectu membrorum neceſſariorum ad vſum ordinis. lib.5.51

Irregularitatis cauſa ceſſante, ceſſat irregularitas. lib.1.cap.2

Irregularitates ex varijs cauſis naſcuntur. lib.1 cap.3

Irreprehenſibilis debet eſſe clericus in ſingulis membris corporis, quæ hic ponuntur. lib.5 cap.2

Irreprehenſibilis quis dicatur. lib.5.c.2

Irriſor eſt qui ad priora delicta relabitur. lib.5 cap.27

Iſaias fertur, ſed incerta auctoris fide, ſibi de lingua præcidiſſe. lib.1.c.14 & li.1.c.26

Iteratio ordinis non imprimit nouum characterem. lib.3.c.15

Iterationes ordinum & caracteris preiudicāt facienti & patienti. lib.3.c.15

Iudas Apoſtolus & Iacobus fuerunt agricolæ lib.3 cap.1

Iudæus factus Chriſtianus ſi preuaricetur eſt pœnitus irregularis, etiam peracta pœnitentia. lib.5.c.34

Iudæus recens conuerſus non eſt admitendus ad vllū publicū offitiū. li.1.c.31.& l.5.c.51

Iudex inquiſito adulterio occulto, ſi mulier a conſanguineis occidatur, fit irregularis ſi proceſſit iniuſte, ſecus ſi iuſte. lib.5.c. 19 & c.48 §.3

Iudex eſſe non poteſt minor annis 11. lib.1 cap. 30

Iudex ob iuditium ſanguinis ſemper fit irregularis. lib.2.c.6

Iudex in delictis ſcandaloſis poteſt ab initio proceſſus inquiſitum ſuſpendere. lib.3 cap. 17

Iudex aſſumens officium iudicandi circa vindictam ſanguinis, & circa vltimum ſupplicium fit irregularis etiam effectu non ſequuto. lib.2.c.6

Iudex qui prætextu iuſtitię ſuam iniuriam vlciſci vult. non eſt promouendus. lib.5 cap. 17

Iudex poteſt procedere circa iniuriā ſibi illatam, ſi illa iniuria redundet in præiuditium Eccleſiæ lib.5.c.17

Iudex proſequens propria in iniuriam, debet omni odio vacare, & ideo prius debet intereſſe priuatum parti remittere. lib.5.c.17

Iudicare, vel parari ad iudicādum paria ſunt, & quomodo. lib.2.c.6

Iudices qui facile credunt Calumniatoribus non ſunt facile promouendi. lib.2.c.7

Iudices plerunque falluntur a delatoribus, & percunctatoribus. li.5.c.20

Iudici ſuſpecto cauſæ non delegantur lib. 3 cap. 17

Iulianus apoſtatarum princeps, & imperator lib.5 c.54

Iulianus martyr Alexandrinus cum podagra ad martyrium delatus eſt. lib.1.c.21

Iulius Cæſar Comitiali morbo laborauit. lib.2 cap.16

Iuramentum eius qui petit ordinari non ſufficit, vt admittatur, ſed qualitates requiſitæ debent probari lib.4.c.3

Iuramento fidelitatis ſemper videtur excepta perſona Dei, & Papæ lib.2.c.5

Iuriſdictionem temporalem habentes quomodo effugient irregularitatem in exercitio vltimi ſupplitij lib.2.c.6.

Iuſti nomen non amittit, qui cito reſurgit. lib. 5 cap.1

L

Labia membra non ſunt ſed ornamentum. lib.1.c.13

Labia habens corroſa, non promouetur. lib.1 c.13

Laicus audiens confeſſionem in neceſſitate fit irregularis, ſi vtatur verbis abſolutorijs, imo videtur tradendus Curiæ ſæculari. lib.4 cap.13

Laici bello iniuſto ſi neminē occiderint poſſunt diſpenſari, ſed bello iuſto, cum neminem occiderint, non egent diſpenſatione. lib.5 cap.49

Laicus facilius eſſe non poteſt Epiſcopus, quā vicarius Epiſcopi. lib.1.c 31

Laici intra Eccleſiam ſepeliri non debent. lib.3 cap.23

Laicus ab initio poteſt ſibi eligere domicilium, ita quod ibi dimiſſorias ad primam tonſuram obtinebit, & ad reliquos ordines lib.4 c.2.

Laicus reuelans confeſſionem factam ſibi in neceſſitate, eſt puniendus, & non eſt promouendus lib.5.c.19

Laici ſæpe ſuſpenduntur a proprijs officijs. lib.3 cap.19

Laicus

Digitized by Google

Laicus poſſet eſſe tantæ ſanctitatis vt in Epiſcopum promoueretur lib.4.c.12

Laici impedientes eccleſiaſticam libertatem perſonarum vel iuriſdictionis quam varijs pœnis puniantur lib.5.c.24

Laicorum congregationes ſi ſint interdictæ, per contrauentionem non incurritur irregularitas;ſecus celebrando ibi lib.3.c.20

Laicus celebrando in ordine quem non habet fit penitus irregularis lib.4.c.13

Laicorum congregationes piæ poſſunt fieri in Eccleſia interdicta lib.3.c.20

Lamiſſio cum ſeptem fratribus fuit expoſitus lib.1 cap.11

Lanfredus Epiſcopus a Nicol.I. deponendus fuit,quod cum propria filia nimia familiaritate vteretur lib.5.c.6

Lapidem mittens in Petrum eſt irregularis, ſi non Petrus ſed alius fuerit occiſus lib.5 cap.48 §.3

Lapidem mittens in Petrum, qui volens illũ declinare ceciderit & mortuus ſit, mittens eſt irregularis lib.5.c.48.§.3

Lapidem mittens in laicum,& caſu fuerit percuſſus clericus, efficitur excommunicatus lib.5 cap.48.§.3

Lapidem mittens in auem, & caſu homo fuerit occiſus,non fit irregularis lib.5.c.48.§.3

Latinus ex diſpenſatione Papæ poſſet vxore vti & ordine ſub diaconatus lib.1.c.4

Latinus Græcam Eccleſiam an obtinere poſſit lib.4.c.32

Latini a Græcis ordinati, vel Græci a Latinis an recipiant ordinis executionem li.4.c.32

Latrocinij damnatus clericus degradatur lib.5 cap.28

Lauretanæ Eccleſiæ origo lib.3.c.25

Legatus rediens a legatione ceſſat benedicere ſtatim cum peruenit ad ciuitatem, vbi reſidet Papa: lib.3 c.23

Leges,& phyſicam audientes clerici irregulares ſunt,& cum eis ſolus Papa diſpenſat lib.3 cap.5

Leges ciuiles circa clericos ſunt irritæ, fallit vt hic lib.1.c.12

Legitimatus ad quæcunque in Eccleſia Bon. non poſſet obtinere ipſam Eccleſiam Bon. lib.1 cap.9

Legitimatus, ex hoc ſolo non eſt habilis ad ordines lib.1.c.8

Legitimatus ad omnes ordines,non tamen eſt aptus ad parochialem lib.1.c.9

Legitimantur difficilius filij eorum qui beneficia poſſederunt, quam qui nunquam habuerunt lib.1.c.9

Legitimis natis ab illegitimis nihil obſiſtit quin promoueantur lib.1.c.6

Legitimi quandoque habentur pro illegitimis lib.1.c.6

Legitimatus iuxta mores vnius ciuitatis, in omnibus alijs locis habetur pro legitimato lib.1.cap.8

Legitimus partus an eſſe poſſit poſt menſes 10.vel 12 lib.1.c.7

Legitimatus,hoc ipſo eſt habilis ad minores. lib.1 cap.8

Legitimis deficientibus admitti poſſunt illegitimi lib.5.c.51

Legitimatus ad beneficia, non obtinebit paterna lib.1.c.9

Legitimatio ad dignitates non prodeſt, vt in cathedrali obtineatur canonicatus lib.1 cap. 9

Legitimatio ad ordines non prodeſt ad dignitates lib.1.c.9

Legitimum ſe eſſe dubitans ex dubio iuris, an teneatur abſtinere, lib.1.c.7

Lena non dicitur vxor mariti adulterantis, & ideo mortuo viro poſſet eſſe prælata. lib.5 cap.41

Lenocinium eſt multiplex lib.5.cap.41

Lenones ſunt infames, & irregulares lib.5 cap. 41

Lenones a ciuitatibus expellendi lib.5.c.41

Leo I.Papa manum ſibi ſponte abſcidit, & poſtea precibus recuperauit lib.1.cap.14 & lib.2 cap.4

Leo IIII.Imperator ob gemmas frigidiores incidit in Apopleſiam lib.2.c.24

Leonem diligenter aſſeruans in vinculis,non eſt irregularis, ſi ille aliquem occiderit lib.5 cap.48.§.3

Lepra incurabilis morbus eſt,præter ſolum Deum lib.2.c.19

Lepra olim excludebat ab ingreſſu eccleſiæ. lib.2 cap.18

Leproſus miſtice eſt, qui eſt ſimoniacus lib.2 cap.18

Leproſus promotus poteſt priuari beneficio ſi populus ſentiat ſcandalum lib.2.c.18

Leproſus in occulto celebrare poteſt, ſi non impediatur vſus liber omnium membrorum lib.2.c.18

Læſæ maieſtas reus eſt irregularis. lib.5 cap. 47

Læſa maieſtas dicitur etiam ſi clericus Regiam maieſtatem offenderit, vel aſſiſtentes Regi lib.5.c.47

Digitized by Google

Læſæ maieſtatis reus reſtitutus a principe, non ſtatim videtur reſtitutus in foro Eccleſiæ lib.5.c.47
Læſæ maieſtatis rei poſſunt monachari, ſed non fient prælati lib.5.c.47
Libellum famoſum inueniens, & non lacerans eſt infamis lib.3.c.1
Libertus, an inuito domino poſſit monachari lib.1 cap.36
Libertus promotus tenetur ad ſacerdotalia obſequia domino lib.1.c.36
Libertus non conſequitur libertatem, vel facultatem ſe promouendi, etiam ſi dominus fiat monachus lib.1.c.36
Liberto promoto non licet iniuriari Eccleſiæ dominæ ſuæ lib.1.c.36
Liberti plurimum ſtudent patronorum vtilitati lib.1.c.36
Libertus promotus non poteſt deſerere Eccleſiam cui eſt adſcriptus ibid.
Liberti prohibentur promoueri ibidem
Liberti priuatarum perſonarum, ſi eis conſentientibus promoueantur, ipſi, & proles ſunt liberi lib.1.c.36
Libros gentilium legere deteſtabilius eſt Epiſcopis & monachis quam ſi legant hæreticorum libros lib 2.c.1
Ligans aliquem, & ob id fuerit occiſus, vel ipſe vt ſe ſolueret alium occidit, eſt irregularis lib.5.c.48.§.4
Linguæ defectus quandoque tempore ſanantur lib.1.c.26
Linguæ vitia multa cauſantia irregularitatem lib.1.c.26
Linguæ vſum perdens, deſinit adminiſtrare ordines ſuos lib.1.c.26
Lippus eſt irregularis lib.1.c.20
Litteras Vriæ an licuiſſet falſare lib.5.c.35
Litteras familiares alienas aperiens, & aduerſarijs oſtendens falſat ot eſt, ideo ſi clericus ſit deponitur lib.5.c.35
Litigioſi, ſunt arrogantes, & impudentes. lib.5 cap.9
Litigans pro iuribus ſuæ eccleſiæ non eſt litigioſus lib.5.c.9
Litigioſus eſt is, qui inania ſcrutatur contentioſe lib.5.c.9
Litigioſum eſſe crimen, & delictum eſt. lib.5 cap.9
Litibus qui implicitι ſunt promoueri non debent lib.2.c.11
Litigioſi vitijs pleni ſunt lib.5.c.9
Litis pendentia ſuper matrim. non obeſt proliqui naſcatur legitima lib.1.c.5
Loco aliquo ſi mandet Epiſcopus, ne quis ibi celebret, contrauenieńs non ſit irregularis lib.3 cap.23
Locus erectus in Epiſcopatum non eſt exemptus ſed alterius diœceſis lib.2.cap.2
Loco in quo Epiſcopus celebrauit, per totam illam diem nemo alius celebrare poteſt lib.3 cap.23
Loco interdicto celebrantes non ſolum fiunt ipſi irregulares, ſed & ſuperiores permittentes lib.3.c.23
Loca ſacra dicuntur quando Epiſcopi manu ſacrata ſunt lib.3.c.23
Loco interdicto ſolus baptiſmus, & pœnitentia adminiſtratur lib.3.c.23
Loco interdicto contraueniens incurrit irregularitatem, non autem peccatum mortale. lib.3.c.23
Loco interdicto nec benedictiones frugum, nuptiarum, aut introductio mulieris poſt partum fieri poteſt lib.3.c.23
Loco interdicto nec horæ, nec alia Eccleſiaſtica publice tractari poſſunt lib.3.c.23
Loco interdicto celebrans ſit irregularis; ita & in omni alia ſacramentorum adminiſtratione lib.3.c.23
Locus pollutus, ſi in eo quis celebret, non cauſat irregularitatem lib.3.c.23
Longe eſſe dicitur quod eſt extra prouinciam lib.4 cap.20
Lucius Papa diſpenſauit ſuper Bigamia cum Archiepiſcopo Panormitano lib.1.c.33
Ludouici Imperatoris egregium reſponſum. lib 5 cap.25
Ludus noxius ſemper habet culpam annexam, & conſequenter irregularitatem, ſi mors ſequatur lib.5.c 48.§.3
Ludus pilæ honeſtus eſt, & excuſat ab irregularitate quando occidenti nulla culpa imputari poteſt lib.5.c.48.§.3
Lunaticus iam promotus non amittit characterem lib.2.c.15
Lunaticum mancipium morboſum eſt. ibid.
Lunaticus leuiter affectus an exerceat ordines lib.2.c.15
Lunaticus a comitiali dignoſcitur tempore lib.2 cap.15
Lunaticum ſe eſſe ſimulans, an poſſit promoueri lib.2.c.15
Lunaticus morbus, vt incipit ipſo vitæ ortu, ita concomitatur ad mortem lib.2.c.15
Lunatici a dæmoniacis longe differunt lib.2 cap. 14
Lunaticus facilius admittitur ad minores ordinis

Digitized by Google

dineſ. lib.1.cap.15
Lunaticus miſtice, eſt quiſquis ſordeſcit peccatis. lib. 2. c.15
Lunaticus eſt quiſquis naſcitur interlunio. lib.2 cap. 15
Lunaticus leuiter affectus an promoueri poſſit. lib.2.c.15
Lupus libertus. lib.1.c.36
Luſcus eſt irregularis. lib.1.c.20
Lutheraniſmus eſt ſacerdoti vxorem concedere. lib.1.c.33

M

MACEDONIUS Anacorita ſacrarum litterarum imperitiſſimus, ſacerdotio ſancte eſt functus. lib. 1. c.32
Macedonius Crithophagus ordinatus præsbyter eſt, cum nihil tale cogitaret per manus S. Flauiani Epiſcopi. lib.4.c.36
Macellari infames ſunt. lib.5.c.1
Macrobius Auli Gellij pleraque continet. lib.5 cap. 28
Maffeus Gherardus Cardinalis curatores habuit. lib.2.c.3
Magiſtratus iuramento adſtricti promoueri nō poſſunt. lib.2.c.5.
Magiſtratus poſſe tranſire ad religionem an ſit verum. lib.2.c.5
Magiſtratus Epiſcoporum vel Eccleſiarum nulla ratione prohibentur promoueri, & monachari, niſi iudicium ſanguinis exercuerint vel niſi ad ſindicatum teneantur. lib. 2 cap. 5
Magiſtrum eſſe qui non fuerit diſcipulus abſurdum eſt. lib.1.c.31
Maieſtatem ſecularem lædens, fit etiam infamis in foro Eccleſiæ. lib. 5. c 47
Maieſtatis Rei ſunt fautores, conſultores, & ratum habentes & eorum proles. lib 5 cap. 47
S. Maiolus cæcus, cæcos illuminabat lib.2.c.1
Malachias Epiſcus ſacerdos factus ante annum vigeſimum quintum. lib.1.c.30
Mala facienda non ſunt vt eueniant bona. lib. 5 cap. 17
Maledicus damnatus iniuriarum fit infamis, & irregularis, ſiue falſum, ſiue verum dixerit. lib.5.c. 20
Maledicus tenetur ad retractanda quæ dixerit, & ad veniam petendam; nolens hæc facere degradatur. lib.5.c.20
Malefici omnes ſunt irregulares, etiam ſi occulti. lib.5.c.31
Maleficiati a demoniacis quomodo differant. lib.2 cap.17
Maleficiati in genitalibus, promoueri non prohibentur. lib.2.c.17
Malus animus non purgatur bono euentu. lib.5 cap.17
Malus potius tolerari debet, quam puniri bonus. lib.5.cap.48 § 4
Mandatum de prouidendo alicui de beneficio intelligitur dummodo ſit legitimus. lib.1 cap.4
Mandans non excuſatur ab irregularitate homicidij etiam ſi reuocauerit mandatum re integra. lib.5.c.48 §.2
Mandans aliquem verberari incurrit irregularitatem ſi mandatarius illū occidat, niſi forte ex cauſa diſciplinæ. lib. 5. c.48 § 2
Mandari dicitur homicidium etiam nutibus. lib.5 cap.48.§.2
Mandans eſt irregularis etiam ſi mandatarius diu poſt exequatur homicidium, etiam ſi ab initio renuiſſet tale mandatum. lib. 5. cap.48 §.2
Mandare homicidium, vel id per quod facile peruenitur ad illud paria ſunt. lib.5. cap.48 §. 2
Mandans fieri homicidium eſt irregularis ſi mandatarius occidatur. lib.5.c 48.§.2
Manibus tremulis quiſquis eſt, non eſt eligibilis. lib.1.c.14
Manifeſtum quomodo opponatur occulto vide Occultum.
Manus iniiciens in ſeipſum non eſt dignus, vt pro eo oratio, vel oblatio fiat. lib.5.ca. 25
Marcus Apoſtolus ſibi pollicem abſcidiſſe fertur ne promoueretur. lib.1.c.14
Marcus aliquando reiectus a S. Paulo, & ob quam cauſam. lib.5.c.24
Marcus Antonius Sabellicus morbo gallico conſumptus. lib.2.c.19
Marchio Marinian. Bellerophontis litteras tulit, quibus falſatis, omnia illi poſtea euenerunt. lib.5.c.35
Maria Magdalena ſine diſpenſatione Abbatiſſa non eſſet. lib.2.c 29
Marina virgo virum diu ſimulauit. lib. 1 cap. 28
Maritus & vxor poſſunt concordare, quod habita prole vterque ingrediatur religionem. lib.1 cap.34
Maritis duobus viuis eadem mulier ab vtroque ſuſcipere poteſt prolem legitimam. lib.1 cap.5
Maritus ſi precibus inducat vxorem ad ſibi cō ſentien-

Digitized by Google

ſentiendum volenti monachari non incurrit ſymonia.n. lib. 5.c.45
Maritus ſi occidat vxorem adulteram,& ipſe, & qui illi detulit adulterium fiunt irregulares. lib.5.c.48.§.2.
Maritus contemnens vxorem ægrotantem quando fiat irregularis. lib.5.c.48.§.5
Maritus qui dimiſſa vxore fit ſubdiaconus, ſi ab vxore repetitus gignat filios, non poteſt poſtea ad ordines ſuperiores aſcendere. lib.1 cap.12
Maſculus patiens fluxum ſeminis olim diebus octo arcebatur ab ingreſſu Eccleſiæ. lib.3 cap. 3
Maſculi ſe ſe in vicem matrimonio copulantes qua pœna puniantur, & eorum parochus. lib.3. cap.25
Matrimonium per verba de futuro hodie non habet locum. lib.1.cap.5
Matrimonium, & ordo habent multum ſymbolum lib.4.c.17
Matrimonium ſubſequens licet legitimet filios ante natos, tamen non aufert irregularitatem quam contraxit filius ante natus ſuſcipiendo ordines nondum ſequuto matrimonio lib.1.c.4
Matrimonium poteſt ſub pecunia contrahi ſine ſymonia lib.5.c.45
Matrimonia præſumpta omnino ceſſant hodie & ob id ceſſat diſpoſitio c. is qui, de ſponſal. lib.1.c.5
Matrimonij conſenſus debet eſſe liber, & ideo metus vitiat illud. lib.5.c.48.in princ.
Matrimonium contrahens exiſtens in ſacris apoſtata eſt, & irregularis, & ſuſpectus de hæreſi. lib.5.c.34.
Matrimonia ſimul multiplicans, infamis eſt, & irregularis. li.3.c.15
Matrimonium contrahens ſine benedictione ſacerdotali eſt infamis. li.3.c.1
Ex Matrimonio putatiuo naſcitur proles legitima. lib.1.c.5
Ex Matrimonio putatiuo ex dubio iuris an proles ſit legitima. lib.1.cap.5
Matrimonium etiam nullum legitimam facit prolem, quando cauſa nullitatis defecerit, lib 1 cap.4
Matrimonium per verba de futuro an per copulam dicatur validiri lib.1.c.5
Ex Matrimonio ſimulato natus non debet promoueri ſi ſciat ſimulationem. lib.1.c.5
Mattimonia multiplicare ſucceſſiue non eſt peccatum. li.1.c.33
Matrimonium ante conſummationem dirimitur profeſſione religionis. li.1.c.4
Matrimonium aufert illegitimitatem, ſed non irregularitatem, ex illegitimitate contractā. lib.1 cap.4
Matrimonium non dirimitur etiam ſi maritus ſuſcipiat ordines ſacros ante conſummationem. li.1.ca.4
Ex Matrimonio ſimulato natus, in foro contentioſo habetur pro legitimo. lib.cap.5
Matrimonium inter conſanguineos ipſo iure non legitimat prolem ſuſceptam niſi in diſpenſatione exprimatur. lib.1.c.4
Matrimonium quibus criminibus impediatur, & quomodo. lib 3.c.25
Matrimonia quæcunque contra decreta Eccleſiæ generalia, vel ſpecialia dicuntur clandeſtina, & habet locum pœna capit. vlt. de Cland.deſponſ. lib.3.ca. 25
Matrimonium ſimulatum parochus auctorizans quomodo puniatur. lib.3.c.25
Matrimonio monachorum, monialium, & clericorum in ſacris parochus aſſiſtens ipſo iure eſt excommunicatus. lib.3.c.25
Matrimonij impedimenta quę ſint, vide ibi vſque ad fin cap. lib.3.c.25
Matrimonio conſanguineorum, vel affinium aſſiſtens parochus eſt ipſo iure excommunicatus. lib.3.c.25
Matrimonium cogens contrahere, hodie ipſo iure eſt excommunicatus. lib.4.c.25
Matthæus Gibertus Epiſcopus fuit illegitimus lib.1 cap.9.
Mauritius Epiſcopus ſanctiſs. podagra laborauit. lib 2.c.21
Maurus vel Ethiops, ob illum colorem non ſunt irregulares. lib 1 c.21
M.Craſſus qua ratione ſuſpectus ſacrilegij. lib.5 cap.37.
Medardus, & Gildadus vno partu editi, & vna die Epiſcopi creati, & vna die mortui. lib.2 cap.3
Medicus imperitus mutilans ægrotum quia eſt in culpa irregularis eſt. lib.5.c.50
Medicus tantum peccat non dando medicinas propitias ſicut dando non propitias. lib.5 cap.48.§ 5
Medici iuramento adſtricti curiæ, promoueri non poſſunt. lib.2.c.12
Medicum auertens, aut diſſuadens, ne medeatur, ſit irregularis. lib.5.c.48.§.5
Medicus ob leuem culpam mortis, non poteſt promoueri. lib.2.c.12
Medico non imputatur contumacia ægroti, niſi medicamenta ſint talia, quæ etiam inuito

uito dari poſſent. lib.2.c.12.
Medico publice ſtipendiatus in culpa eſt circa omnes qui ſine ipſius cura mortui ſunt. lib.2. cap. 12.
Medicus qui priuato ſtipendio cœpit curare ſi deſiſtat in culpa eſt,& fiet irregularis. lib.2 cap.12
Medico bene diſponenti pharmacum non imputatur ſi ex corruptis pharmacis mors ſequatur. lib.2.c.12
Medicorum appellatione veniunt chirurgi. lib.2 cap.12
Medicus nolens curare an efficiatur irregularis lib 2.c.12
Medici non adſtricti Curiæ ſi nõ habeant ſcrupulum conſcientiæ de culpa circa mortes ægrotantium, promoueri poſſunt. lib.2.c.12
Medicus deferens ægrotum non excuſatur eo prætextu quod non ſoluitur ei merces, vel quod ægrotus non vult confiteri peccata ſua, debet enim curare lib.5.c.48.§.5
Medicus non curans ægrotum quomodo fiat irregularis. li.5.c.48.§ 5
Medicus tribuens venenum filio ad occidendum patrem, grauius delinquit quam filius. lib.5 ca.15
Mediolani vna Eccleſia duabus Religionibus deſeruit. lib.2.c.1
Melania de conſenſu mariti ad religionem tranſijt lib.1.c.5
Melchiſedech, ignorantur parentes. lib.1.c.11
Membra debilitata an ſint membra. lib.5.c.50
Membro caret qui habet inutilę lib.1.c.14
Membris abundare non eſt in iure odioſum. lib.1 cap.13
Membra omnia corporis narrantur, & ad irregularitatem referuntur. lib.5.c.2
Mentagræ morbus an inducat irregularitatem lib.1 cap.21
Mente alienati, quocumque modo, non ſunt promouendi. lib.2.c.13
Mentecapti qui alienando fuerunt non ſunt promouendi, etiam ſi poſtea reſipuerint. lib.2. ca. 13
Mentis recuperatio, vt tollat irregularitatem, quantum tempus ſit expectandus. lib. 2 cap. 13
Mentecaptus qui antequam inſaniret, erat diſpoſitus ad ſuſcipiendos ordines, ſuſcipit characterem lib 2.c.13
Meretricis maritus, vt infamis non promouetur. lib. 3.cap.1
Meretricum oblatio non reſpuenda. lib.3 cap. 25
Meretrix publica non eſt introducenda in Eccleſiam poſt partum, niſi appareat conuerſa lib.3. ca.25
Meſopotamenus monachus ſeſe circunciderat lib.5 cap.34
Metus quantus conſideretur in ſuſcipiendo ordine. lib.4. c.16
Metus quem ſibi ſponte quis incutit, & moritur non cauſat irregularitatem ei qui metus occaſio fuit lib. 5.c.48 §.3
Metum incutiens alicui, vnde alicuius mors ſequatur, eſt irregularis lib5.c.48.§.3
Metallorum alia Caldaria, alia Coronaria, alia regularia lib. 1.c.1
Militibus ignauis olim ſanguinis a vena emittebatur ignominię cauſa lib.2.c.1
Militis iuramento adſtricti, promoueri non poſſunt lib.2.c.5
Militum plura genera ex Budęo lib.2.c.5
Milites nec facile promoueri, nec facile ad monachatum admitti debent, propter paratum animum ad necem lib. 2. c.5.
Milites etiam cingulo priuantur ſeu deponuntur, ob negotiandi cupiditatem lib 5.c.10
Miſſa non eſt dicenda ieiunio ſoluto. li. 3.c.24
Miſſæ paramenta debent eſſe benedicta. lib.3 cap. 26
Miſſam dicens ſine altari conſecrato deponitur. lib.3.cap.23
Miſſa non eſt dicenda, vt vno altari conſecretur corpus, & in altero ſanguinis. lib.3.c.16
Miſſam audiens eius ſacerdotis qui non fuit baptizatus, ſciens, ſcelus grande committit lib.4 cap.27
Miſſam dicere prohibitus ſi ſine miſſa cõficiat Corpus Chriſti, denuo fit irregularis. lib.3 cap. 26
Miſſam dicẽs ſine ſacerdotio eſt irregularis, & ipſo facto ſine diſputatione tradendus, brachio ſæculari lib. 4. c.13
Miſſa debet ſingulis diebus congruere officio, & Rubricis præſcriptis a miſſali Romano. lib.3. cap.24
Miſſam dicens ſi omittat conſecrationem etiam per meram negligentiam degradatur. lib.3 cap.16
Miſſa non debet celebrari in die paſſionis Domini lib.3. c 24
Miſſa dici non debet a ſacerdote, aut Epiſcopo niſi in loco ſacro lib 3.c.23
Miſſam dicens coram Excommunicato Epiſcopo, annuens illi pro benedictione, & iube Domne benedicere fit irregularis. lib.3 cap. 21

Digitized by Google

Miſſa dici non poteſt ſi nullus adſit maſculus auditor vel ſeruiens. lib.3.cap.24
Miſſa quandoque a duobus perficitur,& quando id ſit neceſſe. lib. 3. c. 16.
Miſſam dicens permittens ſibi miniſtrari ab excommunicato fit irregularis. lib.3.c.21
Miſſa non eſt dicenda ante dictas laudes, & primam lib.3.c.24
Miſſa ante auroram dici poſſet,diſpenſante Epiſcopo ex cauſa. lib.3.c.24
Miſſam dicens in ſolo pane, vel ſolo vino deponitur. lib.3.c.16
Miſſam audiens tempore interdicti peccat, ſed non fit irregularis. lib.3.c.20
Miſſa ſi dicatur ſine lumine, priuatur officio & beneficio qui eam dixit. lib.3.c.26
Miſſa ſolemnis duos habere debet aſſiſtentes. lib.3. c.24.
Miſſa ſecunda, vel tertia Natalis Domini non eſſet dicenda ſi in prima ſacerdos ſumpſiſſet ablutionem. lib.3.c.24
Miſſam dicens ſi recolit ſe excommunicatum non tenetur dimittere miſſam, nec ob id fit irregularis. lib. 3.c.21.
Miſſa nullo modo dici poteſt in mari, aut flumine. lib.3.c.23
Miſſę fornicatoris notorij nemo intereſſe debet. lib.5.c.37
Miſſam mortuorum dicens, vt viui fideles moriantur eſt deponendus, vna cum eo qui illi ad hoc miniſtrauit. lib.3.c.25
Miſſę plures non ſunt niſi vnum ſacrificium lib. 3. c. 23
Miſſam dicens & conſecrans, ſed non ſumens excommunicatus. lib.3.c.16
Miſſas aliter dicens quam ex miſſali Pij V. puniendus. lib.2 c.24
Miſſa dici poteſt ſi ſacerdos ſit intra eccleſiam & diaconus, vel ſubdiaconus aſſiſtentes ſint extra, vel econtra. lib.3.c.16
Miſſæ duæ ab eodem vna die dici non poſſunt niſi die Natalis Domini, & alijs quibuſdam neceſſitatibus. lib. 3.c.15
Miſſæ ſacrificium & a ſacerdote, & ab Epiſcopo fieri debet horis debitis,& quę ſint horę competentes. lib 3.c.24
Miſſam dicere an poſſit contritus, ſed non confeſſus de mortali remiſſiue, num. 7. & ſub nu.10. lib.5.c.1
Moyſes fuit bleſus. li.1.c.26
Moyſes fuit expoſitus. li.1.c.11
Moyſes non elegit ſibi ſucceſſorem. li.4.c.35
Monachus idem duobus monaſterijs adſcribi non poteſt. li.2 c.1
Monachus peregrinari non poteſt ſine licentia ſuperioris. lib.4.c.2.
Monachus de clauſtro educi poteſt ab Epiſcopo pro Eccleſiæ ſuæ negotijs,ſaltem Abbate ſciente. li.2.c.1
Monachus factus Epiſcopus poteſt preeſſe monaſterio diuerſi habitus. lib.2.c.1
Monachus proprium habere non poteſt, nec de licentia ſuperiorum. lib.2.c.1.
Monachis ordinandis olim tanta ætas non requirebatur quanta in clericis. li. 1. c.30
Monachus vnicus in prioratu conſtitui non debet li.2.cap.1
Monachus factus Epiſcopus poteſt reuocare teſtamentum,quod fecit in ſæculo. lib.1 capit. 31
Monachus habens peculium vel non reſignãs in articulo mortis ſepeliri non poteſt. lib.3 capit. 23
Monachus ab Epiſcopo diœceſano promoueri non poteſt,ſine licentia Abbatis. lib.4 capit. 20
Monachus factus Epiſcopus vel Card. non habet proprium. lib. 2.c.3
Monachus per vim in clauſtrum ſe inducere non poteſt li. 2.c.1
Monachus factus Epiſcopus renuntians Epiſcopatui vbi viuere debeat. li.3.c.6.
Monachus ſi peculium ſeruauerit, non fit oblatio pro eo. li.3.c.15
Monachus nõ poteſt excuſare ſe ob falſam cauſam,vel ex eo quod putabat religionem eſſe laxiorem. lib.4.cap.36
Monachus nõ poteſt ſuccedere in adminiſtratione beneficij quod fuerat patris ſui,& poſtea vnitum monaſterio. lib.1.c.6
Monachus vnius monaſterij factus Abbas in alio,ſi renuntiet Abbatiæ, vbi debeat reſidere. lib.3.c.6
Monachus eligendus in Papam à Collegio Card.an repeti poſſit à ſuo Abbate.li.4.c.10
Monachus factus Epiſcopus debet adhuc vti ſuo habitu, & non Rocheto, alioqui fit excommunicatus. li. 2.c.1
Monachus non poteſt eſſe defenſor, vel procurator, aut quodlibet publicum munus exercere. lib 2. c. 1
Monachus factus Epiſcopus tenetur ad omnia monachalia, quæ non repugnant curæ Epiſcopali. lib.3.c.6
Monachi per ſe, non per procuratorem eligere debent ſuos ſuperiores. lib.2.c.1
Monachus quando de vna religione, ad aliam tranſire poſſit. lib.2.c.1

Mona-

Monachus poſt votum ducens publicè vxorem inquiri poteſt tamquam hæreticus. li. 1 cap. 33
Monachus in clauſtro alterius habitus non debet habitare. lib. 2. c. 1
Monachi extra clauſtrum degentes ab ordinario puniri poſſunt. lib. 2 c. 1
Monachi legentes leges, aut phyſicam punien di vt hic. lib. 2. c. 1
Monachus bonus vix facit bonum clericum. lib. 1 cap. 32
Monachus factus Papa an teneatur ſe ſe reſtituere Abbati. lib. 2. c. 1
Monachus quæ ætas, & quæ tempora requirantur profeſſioni faciendæ. lib. 2. c. 1
Monachi non ſeruantes interdictum ſunt irre gulares. lib. 2. c. 1
Monachus poſſet ad parochialem aſſumi cum conſenſu Apoſtolico. lib 2. c. 1
Monachus ad clauſtrum anno probationis pédente adferre non poteſt niſi ſufficientia ad victum, & veſtitum. lib. 2. c. 1
Monachi ſine patentibus recedentes a clauſtro vt apoſtatæ puniendi, & iuſtas cauſas quas habent perdunt. lib. 2. c. 1
Monachus non poteſt fieri delegatus Papæ, niſi expreſſe de monachatu fiat mentio. lib. 2 cap. 1
Monachi inter laicos viuere prohibentur. li. 5 cap. 24
Monachi nullum ob delictum deponuntur ſed in arctius monaſterium detruduntur. lib. 2 cap. 1
Monachus vnius habitus alteri præfici non poteſt. lib. 2. c. 1
Monachus inter Aulicos viuere prohibetur. lib. 2 cap. 1
Monachus factus Epiſcopus non acquirit bona, quæ ad eum perueniunt ex teſtamento, vel ab inteſtato, ſed Eccleſia. lib. 1. c. 31
Monachus factus per pecuniam a clauſtro eij citur. lib. 2. cap. 1
Monachum ſe faciens principali intentione vt fiat Abbas fictus eſt, & ſimoniacus. lib. 4 cap. 17
Monachi longe ſtudioſiores ſunt in rebus pro prijs defendendis. lib. 1. c. 35
Monachis olim non erat neceſſe expectare annum probationis. lib. 2. c. 1
Monachus poteſt a Papa fieri Epiſcopus etiam inuito ſuperiore. ibidem
Monachorum tranſlatio quomodo fieri debeat. lib. 2. c. 1
Monachus degens extra clauſtrum prædicare non poteſt. ibidem
Monachus ſuſcipiens ordines contra anathema Abbatis fit vere irregularis. ibidem
Monachi ſeculariter viuentes eijci poſſunt. lib. 2 cap. 1
Monachos admittens ad profeſſionem ante legitimam ætatem qua pœna puniatur. lib. 2 cap. 1
Monacho cuidam habenti labia corroſa nil ore contineri poterat. lib. 1 c. 23
Monachus docentis officium non aſſumit. lib. 1 cap. 32
Monachus perſeuerans in religione per quinquennium non poteſt allegare ſe per vim ingreſſum eſſe. lib 2. cap. 1
Monachus malus vix bonus clericus eſſe poteſt. lib. 2. c. 1
Monachi baptizare non debent lib. 2. c. 1
Monachus non poteſt habitare inter clericos ſine ſuperioris licentia. lib. 2. c. 1
Monachus qui per vim eſt ingreſſus non debet ſponte egredi, ſed proponere hoc debet coram ordinario. lib. 2. c. 1
Monachi ſimplicium beneficiorum ſunt incapaces. lib. 2. c. 1
Monachus non poteſt fieri Vic. Epiſcopi ſine conſenſu ſuperiorum ibidem
Monachus minus legitime tranſlatus, nec ad regularia beneficia eſt admittendus. lib. 2 cap. 1
Monachos duos vno lecto decumbere indecens eſt. lib. 2. c. 1
Monachus factus Card. nullo modo teſtari poteſt. lib. 2. c. 3
Monachus non poteſt nominari Epiſcopus niſi à Papa. lib. 2. c. 1
Monaſterium debet puniri, quando ad ſuum clauſtrum facile recipit ſeruos. lib. 1. c. 35
Monaſteria mulierum maiore cura egent, quam virorum. lib. 1. c. 29
ad Monaſterium accedentes pœnitentia cauſa non poſſunt ad ſacerdotium promoueri, vt hic. lib. 2. c. 1
Monialis conſecrata nubens ipſo facto excommunicata eſt. lib. 1. c. 29
Moniales quadam ratione irregulares dici poſſunt. lib. 1. c. 29
Monialis contingere non poteſt vaſa, & alias res ſacras lib. 1. c. 28
Moniales eſſe aliquando coguntur iuditio Eccleſiæ. lib. 1. c. 29
Monialis impudica a Clauſtro expellenda. lib. 1 cap. 29
Moniales prohibentur eſſe oẽs mulieres ſcandaloſæ

dalofę vel reprehenſibiles. lib.1.c.29
Monialis filia ſcænici eſt infamis. lib.1.c.29
Monialis illegitima etiam profeſſa non poteſt eſſe Abbatiſſa. lib.1.c.10
Monialis ſurda eſſe permittitur. lib.1.c.25
Monialis mutilata poteſt fieri Abbatiſſa. lib.1 cap. 14
Monialis vnius habitus non poteſt fieri prælata in monaſterio alterius habitus. lib.1 cap. 29
Monialis quæ nimium differt votum profeſſionis a clauſtro eijcitur. lib.1.c.29
Monialis commater fieri prohibetur in baptiſmo,& confirmatione. lib.1.c.29
Monialis precio recepta eſt excludenda a Clauſtro. lib.1.c.29
Moniales qua ætate ad prelaturas admitti debeant. lib.1.c.29
Monialibus certas pœnitentias pro erratis Baſilius aſcribit. lib.1.c.29
Moniales vtentes proprijs officijs dicuntur violare interdictum. lib.1.c.29
Monialis conſecratio iterari non poteſt. lib.3 cap. 15
Monialibus commixtus, omnino eſt irregularis, etiam ſi non ſit manifeſtum crimen, etiam ſi ſemel tantum. lib.5.c.30
Moniales non excuſantur a ſtricta clauſura eo prætextu, quod ſi putaſſent ſe reſtringi, nō vouiſſent. lib.4.c.36
Moniales eſſe non poſſunt mulieres contagioſæ morboſæ, demoniacæ, furioſæ. lib 1 c.29
Monialis non poteſt tranſire de vno monaſterio ad aliud lib.1.c.29
Moniales violantes interdictum ſunt ineligibiles. lib.1.c.29
Monialis filia conſtituti in ſacris eſt infamis lib.1 c.29
Monialis quæ eſt de linea eorum, qui occiderunt proprium Epiſcopum, non poteſt fungi vlla prælatura. lib.1.c 29
Monialem impediens ne profiteatur, excommunicatus eſt. lib.4.c.1
Moniales profeſſæ delinquentes, non eijciuntur a Clauſtro niſi pro atrociſſimis. lib.1 cap. 29
Moniales pauciſſimæ conſecrantur, & quæ. lib.1 29
Monialibus obſunt omnia impedimenta quæ poſſunt inficere tam corpus, quam animam aliarum. lib.1.c.29
Monialem ſollicitans eſt irregularis. lib. 5 cap. 30
Monialis conſecratione quomodo confertur gratia. lib.3.c.15
Monialis profiteri non permittitur niſi præuio examine. lib.1.c.29
Monialem vi cogens ad profitendum, ipſo facto excommunicatus eſt. lib 4.c.1
Monialis quomodocunque etiam occulte corrupta, debet abſtinere ab omnibus officijs conſecrationi competentibus. l.1.c.29
Monoculus eſt irregularis. lib.1.c.20
Monſtrum non eſt qui habet ſenos digitos. lib 1 cap.13
Monſtrum non eſt qui proceriore eſt corpore. lib.1 cap.13
Monſtruoſitas inducit irregularitatem. lib.1 cap. 13
Monſtra ſunt deformiſſima, & non ſunt ponenda inter liberos. lib.1.c.13
Morbus gallicus ſimillimus lepræ. lib. 2 cap. 19
Morbus gallicus quandoque hominem conſumit. lib.2.c.19
Morbi gallici ſpecies duæ. lib 2.c 19
Morbus quilibet incurabilis, & apparens inducit irregularitatem. lib.2.c.19
Morbum gallicum habens, certo caſu promoueri permittitur. lib.2.c.19
Morbus gallicus magnam inducit debilitationem. lib.2.c.19
Morbum habens contagioſum non eſt permittendus vbicunque miniſtrare. lib.2 cap. 19
Morbus quilibet incurabilis apparens inducit irregularitatem. lib.2.c. 20
Morbus quilibet impediens liberum vſum corporis impedit quoque ne quis promoueatur. lib.2.c.22
Morbus gallicus ante hoc ſæculum nunquam auditus. lib.2.c.19
Morbum Regium patientes non ſunt irregulares. lib.1 c 21
Morti ſe offerens ſponte ob vitæ, impatientiam eſt irregularis, & pro eo oratio non fiet. lib.5.c.18
Mortis cauſam qui dat fit irregularis. lib.5 cap.48 §.1
Mortis pœna verſa in irregularitatem. lib.5 cap. 12
Mortuum tangens olim promoueri non poterat. lib.2.c.20
Mortuum mutilans quando fiat irregularis. lib.5 cap.50
Mortuorum corpora exenterantes quando ſint excommunicati, & irregulares. lib 5 cap. 50

Mortuo-

Mortuorum corpora exenterantes, & aromatibus condientes vix effugiunt irregularitatem. lib.5.c.48 §.6
Mulier ad altare ſeruire non poteſt, ſed ipſum altare poteſt per deuotionem contingere. lib 1 cap.28
Mulier aliquando dicitur presbytera, vel ſacerdos. lib.1.c.28
Mulieribus ſacerdotium committebant Pepuziani, & Quintiliani. lib.2 c.4
Mulier ad imaginem Dei non eſt creata lib.1 cap. 28
Mulier non debet detonderi in contemptum. lib.1 cap 28
Mulier cur Abbatiſſa dicatur. lib 1.c.28
Mulier quamuis docta prædicare non poteſt. lib.1 cap.28
Mulieri virilem habitum ferre prohibitum eſt lib.1 cap.28
Mulier quælibet poteſt leuare puerum de baptiſmo. lib.1.c 29
Mulier nec excommunicare poteſt, nec abſoluere. lib.1.c.28
Mulieri ordinis character imprimi non poteſt lib.1 cap.28
Mulier puerpera olim aliquandiu arcebatur ab ingreſſu Eccleſiæ. lib.3.c.3
Mulier benedicere more ſuperiorum non poteſt. lib.1.c.28
Mulieres proprie irregulares dici non poſſunt lib.1 c.28
Mulier cur dicatur Diaconiſſa. lib.1.c.28
Mulier quæ virilem habitum ſumpſerat ſeueriſſime a Deo punita. lib.1.c.28
Mulier per vim adulterata, reddit irregularem virum ſuum. lib.5.c. 44
Mu lier habitans clauſtra virorum mentito ſexu quomodo punienda. lib.1.c.28
Mulier zelotypa eſt, & ſui nimium amans. lib.1 cap.34
Mulier ſuſpendere non poteſt clericos ſuos ſubditos, ſed talis ſuſpenſio reſoluitur in nudum præceptum. lib.3.c.19
Mulierem adminiſtraſſe aliquando ſummum Pontificatum falſum, & commentitium eſt lib.2.cap.4. & lib.1.c.28
Mulier, & hermaphroditus electi in Papam reijciuntur. lib.1.c.4
Mulier ſexum mentiens inter viros ſi quid Eccleſiaſticum quaſi vir fecerit, an ratum habeatur. lib 1 c.28
Mulier ſi occidatur per zelotypiam ab amaſio an qui zelo typiæ cauſa fuit fiat irregularis. lib.5 c.48.§.3
Mulierum familiaritas periculoſa, & ſæpe aufert dona Dei. lib.5.c.37
Muller ſi occidatur à conſanguineis propter fornicationem vel adulterium, an fiant irregulares qui cum illa fornicati ſunt. lib.5 cap.48 §.3
Mulier faciens aborſum, forte ob carnalem copulam indiſcretam, an vir fiat irregularis lib.5 c.48.§.3
Muliebria paſſus irregularis eſt. lib.5.c.44
Muliebria paſſus dici poteſt quis a belluis. lib 5 c.44
Muliebria paſſus per vim prædonum eſt irregularis, vbi hoc eſt manifeſtum. lib 5 c 44
Multiplicitas beneficiorum per conſuetudinem poteſt aliquando ſuſtineri, ſicut per diſpenſationem. lib.5.c.51
Multitudo onéroſa nil habet honeſti. lib.2 cap. 3
Multitudo incognitorum quandoque facilitat diſpenſationem. lib.4 c.19
Mutilatus iam promotus exequi non poteſt. lib.1 cap.14
Mutilatio an impediat in homine omnes alios actus ordinis qui ſine membro agi poſſent. lib.1 c.14
Mutilationi alterius conſentiens eſt irregularis. lib.5.c.50
Mutilans ſemetipſum eſt irregularis. lib 5 cap. 50
Mutilans alium ipſe quoque fit irregularis. lib.5 cap.50
Mutilatus vel manus quis dicarur. lib. 5 cap. 14
Mutilaſſe videtur qui membra debilitauit, & reddidit inutilia. lib 5.c.50
Mutilatorum diſpenſatio eſt Papæ, ſi ſit cum culpa, aut ſit mutilatio manifeſta, alias ſemper eſt Epiſcopi. lib 1.c.14
Mutilare corporis ſuperflua non eſt prohibitum. lib.1 c.14
Mutilatus poſt adeptum ordinem poteſt exequi ordinem, in illis officijs, quæ non egent illo membro. lib.1.c.14
Mutilans cadauer, quando efficiatur irregularis, & excommunicatus. lib.5.c.48 § 6
Mutilatio, mortificatio, & debilitatio quo modo differant quo ad irregularitatem. lib.5 cap.50
Mutilatio, & homicidium iudicantur paria quo ad peccatum, iregularitatem, & diſpenſationem. ibidem
Muti canes dicuntur paſtores, qui populum non docent. lib.5.c.8.

Digitized by Google

Muti plures, poſt aliquod tempus loquuti ſunt. lib.1.c.26
Mutus per ſigna confiteri poteſt. lib.1.c.25
Mutus miſtice eſt prælatus non prædicans, nec corrigens. lib.1.c.26

N

NAſamones populi omnes hermaproditi. lib.1.c.27
Naus inter oculos muri vicem habet. lib.1 cap.22
Naſo paruo eſſe dicitur, qui ſine diſcretione eſt. lib.1 c.22
Naſo carentes irregulares ſunt. lib.1.c.22
Naſum habere prægrandem dicuntur, qui nimium ſubtiles ſunt. lib.1.c.22
Naſum diſtortum habere dicitur, qui incaute loquitur. lib.1.c.22
Naupacten Archiep per errorem promotus, depoſitus fuit. lib 4.c.36.lib.5.c.51
Nauem gubernans bello iniuſto irregularis eſt. lib.5.c.49
Nauis gubernator ſponte deſerens eam in fluctibus, aut committens imperito eſt irregularis ex naufragio hominum. lib.5.c.48 §.3. & lib.5.c.48 §.5
Neceſſitas debet excuſare aliquando ne fiat quis irregularis. lib.5.c.52
Neceſſitatis verbū vim vel metum significat, lib 3 cap 10
Neceſſitate ineuitabili qui aliquem occiderit non eſt irregularis. lib 5.c.52
Negligens ſacerdos deponendus eſt. lib.5.c.8
Negligentia mariti in cuſtodienda vxore quæ adulterium committit, cauſat illi irregularitatem. lib.5.c.41
Negligens eſt qui ſe non excitat ad opus quod præſtare debet. lib.5.c.8
Negotia ſæcularia exercens dicitur cupidus & eſt irregularis. lib.5.c.10
Negotiorum geſtores ſunt irregulares iiſdem caſibus, quibus & alij actores priuatarum perſonarum. lib.2.c.11
Neophytus tripliciter accipitur. lib.1.c.31
Neophytus eſt iudæus conuerſus recens ad fidem. lib.1.c.31
Neophytus eſt qui de laico ſtatim vult fieri canonicus. lib.1.c.31
Neophytus eſt qui eſt in fide Chriſti recens plantatus. lib.1.c.31
Neophyti irregulares ſunt pluribus rationibus. lib.1.c.31
Neophyti aliquando tanta eſt ſanctitas, vt ſtatim fiat Epiſcopus. lib.1.c.31
Neophytorum acta Romæ reſciſſa. lib.1.c.31
Nepotes ex filio ſuccedunt in beneficio auito lib.1 cap.6
Nepotes ex filijs illegitimis ſuccedent auo in beneficijs. lib.1.c.6
Neutrum ideſt nec maſculus, nec femina olim natus in ſabinis. lib.1.c.27
Nicolaus II. Papa depoſuit Benedictum X. a laicis electum, & ob id Conſtitutionem promulgauit vt Clerus eligeret, quæ conſtitutio poſtea confirmata eſt à Gregor. VII. lib.5 c.25
Nigra paramenta ponens altaribus pre dolore amici mortui irregularis eſt, ſecus ſi ob ritum ſeruandum. lib.3.c.25
Notarius tacens, vel occultans defenſiones Rei quomodo fiat irregularis. lib.5.c 48.§.5
Notorium non tribuit iuriſdictionem in loco exempto. lib.3.c.23
Notorie criminoſi non ſunt permittendi facere oblationem altari. lib.3.c.25
Notorio fornicatore celebrante nemo præſens ſe debet illius miſſæ. lib.5.c.1
Notorium & manifeſtum quomodo opponantur occulto, vide occultum.
Nouitij non poſſunt eſſe Abbates, vel Prælati lib.1 cap.31
Nouitius in Epiſcopum eligi poſſet. lib.1.c.31
Nouitij anno probationis pendente ſunt incapaces dignitatum. lib.1.c.31
Nouitia Monialis Abbatiſſa eſſe non poteſt. lib.1 cap.31
Numerius Platonicus Chriſtiana dogmata ſæpe ſibi aſcripſit. lib.5.c.28
Nuntij, Mandatarij, curſores in iuditio ſanguinis fiunt irregulares. lib.2.c.10
Nuptiarum benedictio non poteſt iterari. lib.3 cap.15

O

OBlatio criminoſorum reſpuenda ab Eccleſia. lib.3.c.25
Oblationes, quæ ex canonibus reſpuendæ proponuntur intelliguntur illæ publicæ quæ fiunt altari, at eleemoſynæ non reſpuuntur lib.3 cap.25
Obſequium amicos, veritas odium parit. lib.5 cap. 52
Occidens, qui potuit effugere, etiam turpiter, efficitur irregularis. lib.5.c.48.in prin.
Occidens ante periculum propriæ vitæ non effugit irregularitatem. lib.5.c.48.in prin.

Occiden-

Digitized by Google

Occidendi animum habens, & percutiens & vulnerans, an ſit irregularis ſi ille non moriatur. lib.5.c.48.in princ.
Occidens per ineuitabilem neceſſitatem non eſt ipſo facto tutus, ſed per declaratorum. lib.5 c.48.in princ.
Occidere non licet pro defenſione rerum li.5 cap.48 in princ.
Occidens per ineuitabilem neceſſitatem non effugiebat irregularitatem ante Clemente V lib.5.cap.48 in prin.
Occidens aliquem contemplatione alterius non cauſat irregularitatem illi cuius contemplatione fecit. lib.5.c.48.§.3
Occidens defendendo alterius vitam eſt irregularis. lib.5.c.48 in princ.
Occidens qui poterat euitare mortem patiendo ſibi abſcindi membrum aliquod, non effugit irregularitatem. lib.5.c.48.in princ.
Occidens ſe defendendo non effugit irregularitatem ſi ſe induxerit in eam neceſſitatem lib.5 cap.48.in princ.
Occidens qui poterat ſe defendere mutilando aduerſarium non effugit irregularitatem.
Occidere ſe volens eſt irregularis ſi ſe percuſſerit, etiam ſi fecerit ad euitandum peccatum. lib.5.c.48.in prin.
Occidens ſe defendendo per neceſſitatem effugit irregularitatem ſi dabat operam rei licitæ. lib.c.48.in principio
Occiſor etiam ſi ignoretur, omnes tamen rixantes ſunt irregulares, etiam ſi non percuſſerint etiam qui erant pro parte occiſi. li.5 cap.48 §.4
Occiſus a lapide miſſo a domo vbi erant quatuor homines, ſi nemo eorum fateatur qui lapidem miſerit, omnes ſunt ab irregularitate abſoluendi, & quomodo. lib.5.c.48.§.4
Oculi quare duo ſint. lib.1.c 20
Oculos habens multum prominentes eſt irregularis. lib.1.c.20
Oculus eruens, vel lædens alteri, ſit irregularis. lib.5.c.50
Oculus eſt membrum. lib.1.c.20
Oculos habens diſpares eſt irregularis. lib.1 cap. 20
Occultum quid dicatur. lib.5.c.12.& c.51
Odium non eſt canonicum impedimentum vt non poſſit promoueri. lib.5 c.52
Oleum peccatoris adulatio eſt. lib.5.c.22
Oleorum vnctio, miracula operatur quando. que extra ſacramentum. lib.3.c 24
Opera quid ſignificet in iure. lib.2.c.5
Opera recta eſſe non potuit niſi recta ſit intentio. lib.4.c.17
Opinio communis non facit ius in ijs quæ ſunt impoſſibilia. lib.1.c.28
Opinionem ſui doctoris, vel confeſſoris ſequens an excuſetur a peccato. lib.1.c.5
Oratoria ad diuinum cultum deputari debent per ordinarios, vt ibi miſſa dici poſſit. lib.3 lib.23
Ordines non ſunt in vacuum ſuſpiciendi. li.3 cap. 27
Ordinatus ab Epiſcopo ſuſpenſo, eſt ſuſpenſus. lib.4 c.24
Ordinibus ſacris conferendis quæ tempora ſtatuta ſint. lib.3.c.24
Ordinari nemo poteſt eorum quorum oblatio eſt reſpuenda in Eccleſia. lib.3.c.25
Ordinatus videtur poſterior ille eſſe qui antiquiorem titulum nullum, recens ſanauit. lib.3 cap.24
Ordines minores priuatim conferri poſſunt in Eccleſia interdicta. lib.3.c.23
Ordines nec conferri, nec ſuſcipi niſi a ieiunis ſi ſint ſacri, at contraueniendo non impeditur character. lib.3.c.24
Ordines ſacri conferri non poſſunt, niſi ſacro loco. lib.3.c.23
Ordo Eccleſiaſticus, dicitur honor etiam iure ciuili. lib.3.c.1
Ordini conferendo ſi defecer in ſubſtantialia, omnia ſunt ex integro repetenda. lib.4.c.1
Ordinans alienum clericum qua pœna puniatur. lib.4.c.2
Ordinatus in peccato mortali, vt puniatur requiritur quod ſit peccatum facti non cogitationis. lib.5.c.1
in Ordine conferendo, iſta quoad pœnam comparantur ſcilicet ſcientia, & negligentia. lib.4.c.1
Ordinandum ſi quis impedierit, ne ordinetur cum ſit dignus, punitur. lib.4.c.1
Ordines dicuntur honores. lib.2.c.5
Ordines minores non ſunt ſacri, ſed in miniſterium ad ſacros. lib.3.c.21
Ordinatus in peccato mortali, peccauit mortaliter. lib.3.c.3
Ordinis character non impeditur non ſeruatis temporibus. lib.3 c.24
Ordinatus extra tempora eſt ipſo iure ſuſpenſus. lib.3.c.24
Ordines minores recipiunt etiam pænam depoſitionis. lib.3.c.22
Ordinatus extra tempora a quo diſpenſandus. lib.3 cap.24
Ordines minores conferũtur quoad verba ab

Epiſco-

Digitized by Google

Epiſcopo, quoad ſignacula a ſacerdote aſſiſtente. lib.3 c.16

Ordinatus ſcienter ab excommunicato, etiam per vim, à ſolo Papa eſt diſpenſandus. lib.4 cap.25

Ordinatus ab eo qui eſt generaliter excommunicatus, ſuſcipit characterem, & adminiſtrare poteſt, ex Conſt. Conc. Conſtantien. lib.4 cap.25

Ordo clericalis an reddat de illegitimo legitimum. lib.5.c.51

Ordinatus in ſacris ſi nunquam deſeruiuit ordinibus, non eſt facile ad ſuperiores admittendus. lib.3.c.27

Ordinibus ſingulis quæ litteratura requiratur ex Con. Trid. lib.1.c.32

Ordo collatus deficientibus non ſubſtantialibus non debet adminiſtrari, ſed prius ſanari lib.4 cap.1

Ordinatus non poteſt vnquam fieri ſeruus, ſed captiuus. lib 1.c 35

Ordinem ſuperiorem accipiens dicitur adminiſtrare, & exequi inferiorem. lib.1.c.2

Ordinis iteratio maximam inducit irregularitatem, etiam ignoranti indiſpenſabilem, etiam in minoribus ordinibus. lib.3.c.15

Ordinatus non baptizatus, & ordinatus a non baptizato nil differunt quoad irregularitatem. lib.4 c.27

Ordinatus ab excommunicato, etiam ſi ignorauit, fit ſuſpenſus, & irregularis. lib.4.c.25

Ordinatus non debet abſtinere, ob ſolum rumorem quod non ſit baptizatus. lib.4 c.27

Ordinatus a non baptizato, & ordinatus non baptizatus ignorantes, ſi ſacramenta faciant, quomodo valeant. lib.4.c.27

Ordinatus a conſecrato Epiſcopo ſacerdotium non habente nil ſuſcipit, non ſic ſi ab Epiſcopo degradato a ſacerdotio. lib.4 cap.28

Ordinatus a muliere habita pro viro nil recepit. lib.1.c.28

Ordinatus ab Epiſcopo de quo eſt rumor eum carere aliquo ordine, abſtinere debet. lib.4 cap. 28

Ordinatus a ſimoniaco occulto, ad mandatum ſuperioris non peccauit, & quando hoc procedat. lib.4.c.23

Ordinatus omiſſo examine, de digno fit indignus lib.4.c.9

Ordinatus a Simoniaco, etiam ignorans eſt irregularis. lib.4.c.23

Ordinatus ab hæreticis quo ad ſubdiaconatum vel diaconatum, ſi ſacerdotium ſumpſerit in Eccleſia facilius diſpéſatur. l.4.c.22

Ordinatus ab Epiſcopo irregulari, characterem ſuſcipit. lib.4.c.4

Ordinatus à ſymoniaco etiam per metum, non excuſatur & quomodo. lib.4.c.23

Ordinatus ab Epiſcopo occulte criminoſo, non eſt irregularis. lib.4.c.23

Ordinatus ab hæretico etiam per metum, eſt irregularis. lib.4.c.22

Ordinatus ab hæreticis vel ſchiſmaticis non ſeruata forma Eccleſiæ, nec characterem ſuſcipit. lib.4.c.22

Ordinatus ab Epiſcopo occulte interdicto, ſi fecerit, quantum potuit vt ſubterfugeret, non peccauit. lib.4.c.24

Ordo ſacer eſt ſpecies religionis. lib.5.c.34

Ordo ſuſceptus non aufert irregularitatem, ſed auget quæ fuit. lib 5.c. 51

Ordinaretur nemo, ſi ſoli exiſtentes ſine peccato ordinarentur. lib.5.c.2

Ordinatus ab illiterato characterem ſuſcipit, ſed non executionem. lib.4.c.31

Ordinatus ab epiſcopo conſecrato non habente diaconatum, ipſum diaconatum non accipit. lib.4.c.28

Ordinatus ab Epiſcopo de quo eſt rumor quod non ſit baptizatus an debeat abſtinere. lib.4.c.27

Ordinibus minoribus renuntiari pôt. li.5.c 24

Ordinatus primo, alijs poſterioribus eſt præferendus. lib.3.c.24

Ordines minores poſſunt conferri ita vt Epiſcopus verba proferat, & aſſiſtens ſacerdos dei ſignacula. lib.4.c.30

Ordinatus à proprio Epiſcopo non reſidente ipſo iure ſuſpenſus eſt. lib.4.c.21

Ordinatus cum aliquo defectu ipſius ordinis debet abſtinere donec ſuppleatur defectus lib.4 cap.30

Ordinatus à non conſecrato Epiſcopo, nil ſuſcipit. lib.4.c.29

Ordo ſuperior non dicitur ſuſcipi, niſi in habitu, & exercitio inferioris. lib.4.c.33

Ordinatus ab hæreticis in contemptum clauium, nunquam diſpenſatur. lib 5.c.34

Ordinatus ab Epiſcopo de quo dubitatur an fuerit conſecratus, abſtinere debet. li.4 c.29

Ordinatus per errorem, putans ſe chriſmari, quid accipiat. lib.4.c.36

Ordinari ſe faciens contra præceptum ſuperioris mortaliter peccat. lib.3.c.18

Ordinatus animo diſſentiente nil ſuſcipit. lib 4 cap.16

Ordinatus per errorem ad ſacros, ſi error eſt iuris non excuſatur, ſed obligatur. lib.4 c.36

Ordinatio-

Digitized by Google

Ordinatoris,& ordinati ſi recta ſit intẽtio,ſed ille intendat dare vnum ordinem,& iſte alium ſuſcipere,quid ſit dicendum. li.4.c.17
Ordinatus petito acolythatu,ſi conferatur illi ſubdiaconarus,an obligetur. lib.4.c.36
Ordinatus ab Epiſcopo carente aliquo ordine ſuſcipit executionem. lib.4.c.18
Ordines minores ſubſunt depoſitioni, & degradationi. lib.3.c 21
Ordinatus ab Epiſcopo non ſuo eſt ſuſpenſus lib.4 cap.10
Ordo,& Matrimonium habent multum ſymbolum intra ſe. lib.4.c.36
Ordinum præpoſteratio non impedit characteris impreſſionem. lib 4.c.36
Ordinatus ad ſacerdotium omiſſa manus impoſitione non poteſt confeſſiones audire. lib.4 cap.13
Ordines minores omnibus feſtis conferri poſſunt. lib.3.c.24
Ordinatus per ſaltum irregularis eſt, etiam ſi ignorans. lib.4.c.12
Ordinatus a ſchiſmatico eſt irregularis, ſed ignoranria excuſabit, & quomodo vt diſpenſetur. lib.4.c.22
Ordinatus ab alieno Epiſcopo per ratihabitionem proprij Epiſcopi, an poterit adminiſtrare. lib.4.c.20
Ordinatus dum eſſet incognitus, adminiſtrare non poteſt. lib.4.c.19
Ordinatus debet habere litteras ſui ordinatoris. lib.4.c.19
Ordinatus ab occulto ſimoniaco per metum cum ſubterfugere non potuit,eſt rutus quo ad peccatum. lib 4.c.22
Ordines minores exerceri poſſunt etiam a non ordinatis iure veteri,hodie ſecus lib.4 cap. 13
Ordinator intendes conferre vnum ordinem, ſi vtatur forma alterius,an imprimat characterem. lib 4.c.17
Ordinatus ſine titulo ſiue ſecularis, ſiue regularis,ſit irregularis. lib.4.c.15
Ordo Eccleſiaſticus eſt medicina,non propter eum in quo eſt, ſed propter alterum. lib. 1 cap. 28
Ordo ſuperior ſuſcipi non poteſt, niſi in habitu,& exercitio inferioris. lib.4.c.34
Ordinari quandoque quis cogitur via iudiciali. lib.4.c.16
Ordinatus a Papa in ſubdiaconum,non poteſt vlteri us promoueri, niſi a Papa, vel ab eo cui ille commiſerit. lib.4.c.18
Ordinatus ab Epiſcopo conſecrato non baptizato,etiam ſi ignoret, non ſuſcipit characterem. lib.4.c.17
Ordinatus extra tempora eſt irregularis etiã ſi adſit conſuetudo. lib.4.c.14
Ordinatus quis probatur ex diuturna quaſi poſſeſſione & quod pro tali fuerit habitus. lib.4 cap.19
Ordinatus vt euitet forum ſeculare non eſt admittendus. lib.4.c.17
Ordines furtim ſuſcipiens a ſolo Papa diſpenſatur,vt ad religionem tranſeat. lib.4.c.8
Ordinatus a degradato characterem ſuſcipit, ſed non executionem. lib 4.c.16
Ordinarus ab Epiſcopo depoſito ſuſcipit characterem. lib.4.c.4
Ordinatus coacte dici non poteſt,qui coactus eſt a ſuperiore. lib.4.c.16
Ordinatus per metum quando ab Epiſcopo poſſit diſpenſari. lib.4.c.16
Ordinatus a Papa ad minores non adeo reſeruatus videtur, vt ab ipſo ſolo poſſit ad ſacros ordinari. lib.4.c.18
Ordinatum ſe putans probabiliter cum non ſit excuſatus ab irregularitate adminiſtrando. lib.4 c.13
Ordinari ne quis teneatur, multæ cauſæ excuſant,& quomodo. lib.4.c.6
Ordinem adminiſtrans de mandato Papæ, cum eum non habeat,an efficiatur irregularis. lib.4.c.13
Ordinatus ficta intentione quomodo ſuſcipiat characterem. lib.4.c.17
Ordinatus ſpectatæ virtutis non ſubijcitur examini. lib.4.c.9
Ordinatus per vim præciſam, vel animo diſſentiente, an cogi poſſit clericari, & continentiam ſeruare. lib 4.c.16
Ordinatus ab Epiſcopo proprio qui renuntiauit Epiſcoparui, dicitur ordinatus ab alieno. lib.4.c.20
Ordines plures vna die ſuſcipiens, irregularis eſt, etiam ſi vltimum minorem cum primo ſacro ſuſceperit. lib.4.c.11
Ordines ſubiens ob ambitionem,peccat mortaliter. lib.4.c.17
Ordinarus qui non reuelauit crimina ſua enormia, ordinatori in ſcrutinio eſt remouendus ab adminiſtratione. lib.4.c.10
Ordines furtim ſuſcipiens irregularis eſt. lib.4 cap. 8
Ordinandus non tenetur reuelare crimina mediocra occulta,niſi vt hic. lib.4.c.10
Ordinatus ad plures vna die poteſt diſpenſari vt tranſeat ad religionem, & ad altiores

aſcendat

Digitized by Google

aſcendat. lib.4 c.11
Ordinatus tenet vicem ſponſi. lib.4.c.36
Ordines ſunt inſtituti ad aliorum potius vtilitatem quam ad ſuam. lib 3.c.13
Ordinati per ſaltum diſpenſatio quomodo Epiſcopalis ſit. lib.4.c.12
Ordinatus aliter quam debita forma, nec characterem ſuſcipit. lib.4.c.7
Ordinatores ſolemnes non ſunt tenendæ, niſi ordinandi adeant Epiſcopum per menſem antea. lib.4.c.3
Ordinatus per ſaltum videtur qui ſacramentum confirmationis non accepit. lib.4.c.12
Ordinato per ſaltum non ſufficit, ſi ſuppleat ordinem quem omiſit, ſed eget diſpenſatione, vt adminiſtret. lib.4.c.12
Ordinans aliquem ſine titulo, ipſe tenetur eū alere, & quomodo hoc procedat. li.4.c.3
Ordinans tenet vicem non ſponſæ, ſed paranymphi. lib.4.c.36
Ordinans Apuleium, putans eſſe Tullium, an imprimat characterem. lib.4.c.36
Ordinans ſuſpenſum debet ipſe deponi. lib.4 c.3
Ordinans alienum clericum per annum ſuſpenſus eſt a collatione ordinum. lib.4.c.2
Ordinans per errorem eum quem putat carere irregularitate imprimit illi characterem lib.4 cap.36
Ordinans ſcienter exiſtentē in peccato mortali, vel ordinatus ſcienter ab exiſtente in mortali ſunt pari pœna puniendi. lib.5.c.1
Ordinans indignum, ipſe redditur indignus ordinandi poteſtate ſaltem quo ad eum ordinem, & peccat mortaliter lib.4.c.3
Ordinatum ſe eſſe dicenti non creditur etiam ſi iuret. lib.4.c.19
Ordinarij conſenſus dat ius, vt quilibet Epiſcopus poſſit ibi ordines conferre. lib.4 c.21
Ordinarijs ſemper iura fauerunt. lib 4.cap.20
Oreſtis corpus longum fuit ad duodecim pedes. lib.1.c.13
Origenes ſibi virilia amputauit. lib 1.c.15
Originarius eius loci quis dicitur, vbi baptiſmum accepit. lib.3.c.11
Ornatum intelligimus, & veſtitu, & virtutibus lib.5 cap.5
Os diſtortum habens quando irregularis. li.1 cap. 21

P

Pallium vbi, & quando differri poſſit. lib.2 cap.2
Pallio vti non licet in miſſis ſolemnibus mortuorum. lib.2.c.2
Pallio ſemper, & vbique vti ſolius eſt Pontificis. lib.2.c.2
Pallium ſibi ad inuicem commodare non poſſunt Archiepiſcopi. ibidem
Pallium debet petere Archiepiſcopus infra tres menſes. ibidem
Panis benedictus non eſt dandus loco Euchariſtiæ. lib.3.c.24
Panem fermentatum Latinis conſacrare non licet. lib.3.c.26
Panopio monumentum amplum conſtruxit ſeruo. lib.1.c.36
Papa an diſpenſare poſſit, vt quis conſecret in ſola aqua, vel etiam omnino ſine calice. lib.2 cap.25
Papa non poteſt impoſſibilia, ideſt vt matrimonium quod vere conſiſtit deſinat eſſe temporis curſu. lib.1.c.34
Papa poteſt reſignare papatui, etiam ſi iuraſſet ſe non renunciaturum. lib.2 c 4
Papa diſpenſare poteſt ſuper irregularitate ex homicidio, ſed fere nunquam diſpenſat. lib.1.c.51
Papa iudæus, paganus, idololatra, non baptizatus deponendus. lib.2.c.4
Papa conſecrandus vbi reperitur electus. lib.3 cap. 23
Papa conſecrari non poteſt loco interdicto, nec ibi eligi. lib.3.c.23
Papa qualibet die ordines etiam ſacros conferre poteſt. lib.3.c.24
Papa electus non canonice adminiſtrando, eſt priuandus iuxta cap. licet de elect. ideo videtur fieri irregularis. lib.2.c.4
Papa electus a tertia tantum parte ſi ſe pro Papa gerat, ipſe & adhærentes ſunt excommunicati. lib.4.c.1
Papa ſtatim atque electus eſt, omnia adminiſtrare poteſt ante confirmationem, imo qui diceret contrarium eſſet excommunicatus lib.2 cap.4
Papæ iam electo nulla exceptio, aut irregularitas obijci poteſt. lib.2 c.4
Papa criminoſus eligendus reijcitur, ſed electus perſeuerat, at in hæreſi vera, & indubitata, eſt ipſo iure depoſitus. lib.2.c.4
Papa vt Epiſcopus Romæ venit appellatione, Epiſcoporum. lib.2.c.4
Papa per ſimoniam electus an deponatur omnibus ordinibus. lib.2.c.3
Papa circa conſecrandum verum corpus Chriſti nihil plus habet quam cæteri ſacerdotes lib.2 cap.4

Digitized by Google

Papa celebrando impræparata conſcientia peccat, vt cæteri. lib.2.c.4
Papa neminem ſuperiorem habet in terris. lib.2 c.4
Papa poteſt pati aliqua impedimenta circa celebrationem miſſæ. lib.2.c.4
Papa licet ſit ſolutus legibus, quomodo leges obſeruet. lib.2.c.4
Papa debet orare pro peccatis populi, & pro ſuis. lib.2 c.4
Papa eligẽdo ſibi confeſſorem facit illum ſibi ſuperiorem, & tenetur obedire illi tanquã peccator lib 2.c.4
Papa non poteſt facere, ne ipſe, aut alij teneantur confiteri peccata lib.2.c.4
Papa debet eſſe irreprehenſibilis lib.2.c.4
Papa eligendus poteſt excludi propter quancunque irregularitatem lib.2.c.4
Papa eligendus debet eſſe in ſacris. lib.2.c.4
Papę iam electo non obijcitur exceptio excommunicationis lib.2.c.4
Papa occidendo ſuis manibus nullam irregularitatem incurrit. lib.2.c.4.lib.2.c 9
Papa reſignans Papatui, non poteſt ad illum redire niſi poſt nouam electionem. li.2.c.4
Papa electus nõ incurrit irregularitates Apoſtolicas, ſed viuendo contra eas peccat. lib.2 c 4
Papa poteſt etiam aliqua contra Apoſtolum. lib.1. c.23
Papa neminem promoueret, niſi habentem dimiſſorias proprij Epiſcopi. lib.4.c 2
Papa poteſt legitimare, & ordinare proprios filios lib.4.c.6
Papa an diſpenſare poſſit ſuper voto caſtitatis monachorum lib.1.c.4
Papa poteſt efficere quod ſua prouiſio habeat plenum effectum etiam quoad præterita. lib.1.c.4
Papa poteſt educere de clauſtro monachum inuito Abbate lib.4.c 20
Papa ipſe eligit in concurſu parochialium nõ autem Cardinalis titularis lib.2.c.4
Papa non poteſt ſibi eligere ſucceſſorem. lib.4. c.35
Papa non poteſt educere inuito Abbate monachum extra clauſtrum, vt tractetur de eo eligendo in Papam lib.2.c.1
Papa non videtur abſoluere excommunicatum admittendo eum ad oſculum lib.4.c.3
Papa poteſt concedere dimiſſorias omnibus confluentibus ad eum a toto orbe. lib.4 cap. 1
Papa cõſentiens quod clericus bello iuſto adſcribatur non ob id videtur cõcedere quod alijs armis vtatur quam defenſiuis lib.5. cap. 49
Papa vxoratus quomodo ſe habere debeat circa vxorem lib.1.c.33
Papa demãdare poteſt ſacerdoti, vt velũ conſecrationis imponat moniali. lib.1.c.29
Papa mortuus ſæpe a Papa viuo ſepelitur. lib.4 c.35
Papa non poteſt immutare veritatem ſacramentorum lib.2 c.25
Papa poteſt tractare cum Cardinalibus de eligendo futuro Papa lib.4.c.35
Papa non poteſt committere non Epiſcopo vt ordines ſacros conferat; vel non ſacerdoti vt conferat minores lib.4.c.1
Papa ſciens totam vnam prouinciam vel ciuitatem eſſe irregularem, ſi ſciens tolerauerit eos ordinari, & ordinatos exercere diſpenſare videtur lib.5 c.51
Papiæ vna eccleſia duabus religionibus deſeruit lib.2.c.1
Papirij prætextati heroicum mendacium. lib.5 c.19
Paralitici ſpirituales ſunt irregulares lib.2 cap. 24
Paraliſis alia corporalis, alia ſpiritualis. lib.2 cap. 24
Paralitici corporales ſunt irregulares li.2.c.24
Parentes quorum filij per imprudẽtiam in lecto ſuffocantur ſunt irregulares, & quando excuſentur lib.5.c.48.&.3
Parochus qui indigne primam parochiam adminiſtrauit, non eſt facile ad aliam transferendus lib.1.c.32
Parochis iura fauent in matrimonijs contrahendis, & in miſſis audiendis, & alijs multis. lib.4.c.20
Parochialis Eccleſia non eſt danda non habẽti annos 25. lib.1.c.30
Parochialis non venit ſub nomine beneficij præbendati lib.1.c.9
Parochum proprium offendentes quadam ratione tenentur læſæ maieſtatis lib.5.c.47
Parochus dubius de impedimento matrimonij debet abſtinere lib.3.c.25
Paſchalis Papa filium decennem Petri Colũnæ, a præfectura Vrbis remouit, neglecta Pop. Rom. ſeditione lib.1.c.30
Paſchaſius I. Papa electus fuit prætermiſſo imperatore lib.5.c.25
Paſchatis dies ſæpe in Concilijs diſputatus & ſtatutus lib.3.c.24
Paſtoralis liber Gregorij Epiſcopis neceſſarius

Digitized by Google

rius. lib.5.c.8

Paſtor bonus non eſt, cuius vocem oues neſciant. lib.4.c.32

Pater & filius non ſuccedunt inuicem in beneficijs inuicem vnitis, lib.1.c.6

Pater & Dominus fiunt irregulares negando neceſſaria filio, vel ægrotanti, ſi ob id moriantur. lib.5.c.48.6.5

Pater nimium preſumitur dilapidare bona Eccleſiæ pro filijs, lib.1.c.12

Pater non poteſt diſpenſare filios ſuos illegitimos ad ordines. lib.1.c.12

Pater & filius an vno eodem monaſterio viuere poſſint. lib.1 c.6

Pater & filius poſſunt ſibi ſuccedere in beneficijs temporaneis, ſecus in perpetuis. lib.1. cap.6

Pater adoptiuus poteſt ordinare filios vel nepotes adoptiuos. lib.4.c.6

Pater non poteſt legitimare proprium filium lib.4 c.6

Pater Epiſcopus filium propriũ ordinare non debet, ſiue ſit legitimus, ſiue illegitimus. lib.4 c.6

Pater & filius prohibentur ſibi inuicem ſuccedere in beneficijs, etſi ſint conſtituti in ſolis minoribus ordinibus. lib.1.c.6

Pater & filius in beneficijs non ſuccedunt inuicem immediate, ſecus mediate. li.1.c.6

Patri filius ſuccedit in beneficio, interpoſito fratre. lib.1.c.6

Pater qui ob ſuffocationem filij in lecto, fecit publicam pænitentiam eſt irregularis. li.3 cap. 2

Patauium habuit aliquando Epiſcopum puerum vlnis in Eccleſiam delatum. lib.1. cap. 30

Patauinorum ſeruorum fides. lib.5.c.19

Patriarchæ, Archiepiſcopi, & Epiſcopi in Pontificalibus parificantur. lib.2.c.2

Patriarchæ IIII. Conſtantinop. Alexan. Antioch. Hieroſol. toto orbe crucem deferunt. lib.2 c.2

Patriarchæ conſtituuntur in magnis prouincijs, vel regionibus. lib.3.c.23

Patriarchæ IIII. ſolemniores non poſſunt crucem deferre præſente Legato de latere inſignijs vtente. lib.2.c.2

Patriarcha vtens pallio quando & vbi non debet, poteſt deponi. lib.2.c.2

Patronus cõſentiens liberto, vt promoueatur, non poteſt ſibi reſeruare niſi operas ſpirituales. lib.1.c.36

Paulinus I. Nolæ Epiſcopus ſe ſe vendidit pretio. lib.1.c.35

S. Paulus ſutor tabernaculorũ fuit, & artifex in pellibus. lib.3.c.1.& lib.5.c.10

S. Paulus baptiſmo diluit irregularitatem ex homicidio S. Stephani contractam. lib.5 cap. 50

Paulus II. Papa nimium delectatus gemmis frigidioribus incidit in Apopleſiam. lib.2 cap. 24

Paulus cognomento ſimplex noluit vxori adulteranti reconciliari. lib.5.c.41

Paupertas non eſt canonicum impedimentũ, ne quis poſſit promoueri. lib.5.c.52

Peccatum mortale habens ſi celebret eſt excommunicandus. lib.5.c.1

Peccatum mortale impedit ſuſceptionem cuiuslibet ſacramenti. lib.5.c.1

Peccatum recens, etiam confeſſum in pænitentiæ ſacramento, adfert impedimentum canonicum ad celebrandum. lib.5.c.1

Peccatum mortale manifeſtum habens, ſi ordinetur cauſat ſibi depoſitionem, & ordinanti. lib.5.c.1

Peccatores publici non permittuntur intereſſe miſſæ. lib.3.c.24

Peccato mortali, etiam non graui illaqueatus ſi celebret cum ſcandalo, efficitur irregularis. lib.5.c.1

Peccatum mortale non ponitur inter irregularitates, tamen eſt maius impedimentum quam irregularitas. lib.5.c.1

Peccato mortali illaqueatus celebrans nõ fit irregularis niſi forſan in notorio. lib.5 cap. 1

Peccatum in propoſito perpetrandũ poſt miſſam inducit canonicum impedimentum. lib.5 c.1

Peccato mortali illaqueatus non eſt capax electionis de ſe factæ, vel faciendæ. lib 5 cap. 1

Peccatum mortale ab Hugolino appellatur irregularitas. lib.5.c.1

Peccatum gulæ & luxuriæ etiam ſublatum confeſſione, per diem integrum inducit impedimentum celebrandi, & communicandi. lib.5.c 1

Peccatum mortale obſtat, ne quis promoueatur, & ne promotus exerceat. lib.5.c.1

Peccato mortali illaqueatus, peccat tangendo res illas, quæ a ſolis ordinatis tangi poſſunt, vt ſacræ res. lib.5.c.1

Peccati mortalis impedimentum tollitur cõtritione in ſuſcipiendis minoribus, non ſic in maioribus. lib.5.c.1

Peccatum

Peccatum mortale eſt impedimentum indiſpenſabile, vt quis in ipſo ordinetur, vel exerceat. lib.5.c.1.
Peccatum, crimen, & delictum differunt. lib.5 cap.2
Peccato mortali carere debent etiam promouendi ad minores ordines. lib.5.ca.1
Pelagia virgo, virum ſimulauit. lib.1.c.18
Pelagius 2. Papa peſte mortuus eſt. lib.2 cap. 20
Pœna capitis in laico, eſt degradatio in clerico. lib.3.c.25
pœnitentia publica quomodo differat a ſolemni. lib.3.c.3
Pœnitentia publica durante quis promoueri non poteſt. lib.3.c.3
Pœnitens publice facile diſpenſatur ad minores. lib.3.c.5
Pœnitentia publica non ſemper inducit irregularitatem. lib.3.c.3
Pœnitens publice, ſi ordinetur, deponi debet lib.3. cap.3
Pœnitentiæ ſacramentum non eſt congruum remedium ad auferendam irregularitatem. lib.3. cap.2
Pœnitentiæ ſacramentum non aufert infamiā manifeſti criminis. lib.3 cap.1
Pœnitentiæ cauſa accedens ad monaſteria; an poſſit ordinari & quomodo. lib.3.c.3
Pœnitens publice dū durat ipſa pœnitētia matrimonium contrahere non poteſt. li.3.c.3
Pænitentiæ aſperitas quæ eſt ex canone, vel conſtitutione non inducit irregularitatem imponenti eam alicui, qui ob eam moriatur. lib.5 c.48.§.3
Peregrinus poſt tempus triennij ordinari poſſet. lib.5.c.51
Peregrinari non congruit ſacerdotibus. lib.3 cap. 23
Peregrini ſecum habere debent litteras patētes, & qua forma. lib 4.c.19
Peregrinantium litteræ quando debeant habere quinque ſigilla. lib.4.c.19
Peregrini & incogniti non permittuntur celebrare. lib.3.c.23
In Peregrinis examinandis eſt facienda inquiſitio etiam de minimis Canonicis impedimentis. lib.4.c.19
Perito credendum eſt in eo in quo eſt peritus lib.3. c.14
Periurium paruifaciunt Priſcillianiſtæ hæretici. lib 4.c.10
Periurus in proprio crimine licet iure non puniatur in iuditio, tamen peccat, & ſi infamis de facto, limita vt hic. lib.5.c.33
Periurus deponitur ab ordine, & beneficio. lib.3. c.33
Periuris in iuditio tantum, infligitur depoſitionis & priuationis pœna in Rom. Curia. lib.5. c.33
Perſi eligere ſolebant in Regem cui naſus fuiſſet valde aduncus. lib.1.c.13
Peſtilentiam non ſentiunt ſenes vt videtur Plinio. lib.2.c.20
Peſtilentia quibus locis communius valeat. lib.2. c.20
Peſtis tempore, an parochus teneatur curam gerere cum periculo ſui corporis. li.2 cap. 20
Peſtis contagioſa duplex, corporalis, & ſpiritualis. lib.2.c.20
Peſtilentia quandoque durat trimeſtre ſcilicet hieme. lib.2.c.20
Pæti qui dicantur. lib.1.c.20
Petronilla fuit filia S.Petri Apoſtoli. lib.6 cap. 12
S. Petrus Apoſtolus non fuit irregularis mutilando Malcum. lib.5.c.50
S. Petrus Apoſtolus impune Malco aurem abſcidit. lib.1.c.25
Petrus Corbarius Antipapa inuita vxore ingreſſus eſt religionem. lib.1.c.4
Petrus Cardinalis adoleſcens multas inſignes eccleſias obtinuit, lib.1.c.30
Pigmeos eſſe non eſt fabuloſum, lib.1.c.13
Pigmei inter nos non eſſent promouendi, lib.1.c. 13
Pili in homine ſunt in ornamentum, lib.2 cap. 19
Pio 4. Papæ frater fuit qui Bellerophontis litteras geſſit, quas falſans vitam, & honores maximos poſtea eſt conſequutus, lib.5 cap. 35
Phalereus in duello factus eſt incolumis a magna ægritudine; ideo non deſijſſet eſſe irregularis. lib.5.c.18
Phalereus ſe morti expoſuit, Ideo irregularis etiam ſi incolumitatem fuerit cōſequutus. lib 5. cap.48
S. Philippus Apoſtolus quatuor filias habuit. lib.1. cap.12
Phtiſis ſolo alitu inficit libros, ac veſtes. lib.2 cap. 20
Pimanus de vxoris cōſenſu religionem ſubijt lib.1 c.4
Platinæ error animaduertitur. lib.4.c.35
Plato fertur furatus fuiſſe perplura coetaneis. lib.5 cap.28

Podagra vehemens reddit irregularem. lib.2 .cap. 21
Podagra reddit hominem inhabilem ad Eccleſiaſtica miniſteria. lib.2.c.21
Podagra laborans non prohibetur ſacerdotalia exercere ſcilicet prædicare, cõfeſſiones audire & ſimilia. lib 2.c.21
Podagra & chiragra non ſemper ſunt ſigna intemperantiæ, eſt enim quandoque hæreditaria. lib.2.c.21
Pollutio impedit ea die miſſæ celebrationem lib.3 c.24
Pollutus ſine peccato quomodo poſſit celebrare. lib.1.c.1
Polus Card. Britannus, lib.1.c.18
Pontifex ſummus, & minor fuerunt etiam ethnicis. lib.1.c.33
Pontificale Epiſcoporum eſt obſeruandum lib.3 c.24
Pontificale Epiſcoporum eſt ſeruandum, & habet vim iuris lib.1.c.29
Pontificale Romanum compilauit Speculator. lib.5.c.2
Pontificalia quomodo liceant extra propriã diœceſim. lib.2.c.2
Põtificalia poſſunt exerceri in loco exempto conſtituto infra diœceſim. lib.2.c.2
Pontificatus Summus nulli certæ ætati adſtringitur, quin eligi poſſit etiam minor. lib.1 c.30
Populo carente paſtore quomodo prouidendum in dimiſſorijs concedendis. lib.4.c.20.
Potatio conſideranda ex natura hominis. lib.5 c.3
Poteſtates ciuitatum non ſunt promouendi. lib.2 c.9
Potio ad inducendum, vel quicquid aliud ſuperſtitioſum, ſi mors ſequatur inducit irregularitatem ei qui dedit. lib.5.c.48.§.5
Præceptum de non adminiſtrando additum ei qui erat ſuſpendendus cauſat illi irregularitatem, ſi contrauenerit præcepto. lib.3. c.18
Præceptum de non adminiſtrando, qualificatum, non cauſat contrauenienti irregularitatem. lib.3.c.18
Præcepto de non adminiſtrando, notorio, & manifeſto contraueniens, fit irregularis. lib.3 c.18
Præcepta de non adminiſtrando hodie vim habent ſuſpenſionis. lib.3.c.18
Præcepto habenti pœnam excommunicationis ne quis adminiſtret, contraueniens fit irregularis. lib.3.c.18
Prædicare non poſſunt, non miſſi, non ordinati in diaconatu & poſiti in peccato mortali. lib.4.c.13
Prędicare non permittuntur incogniti regulares, ſiue ſeculares. lib.3.c.23
Prædicator habens primam intentionem ad Regnũm Dei, ſecundã vero ad temporalia non peccat. lib.4.c.17
Prælati quibus datum eſt priuilegium conferendi minores ordines, id poſſunt in ſola Eccleſia propria. lib.1.c.23
Prælati Epiſcopo inferiores non debent conferre minores ordines ſabbathis temporũ, ſed feſtiuis diebus. lib.3.c.24
Præmium præbens afferenti membrum, vel nuntium, vel interſignum hominis occiſi eſt irregularis. lib.5.c.48.§.6
Præmium promittens pro reuelatione alicuius delinquentis eſt irregularis ſi damnetur ad mortem delinquens ſic reuelatus. lib.5.c.48 §.2
Presbyteri dicti non ob ætatem, ſed ob ſapientiam. lib.1.c.30
Præſcriptio non tollit crimina iure canonico lib.5. c.5
Princeps non poteſt auferre infamiam facti. lib.3. c.1
Princeps ſi auferat infamiam ab ijs, qui puniũtur ex facto alieno, illa cenſetur ſublata etiam in foro Eccleſiæ. lib.5.c.51
Principes imponentes pœnam ſanguinis delictis patrandis non fiunt irregulares ſi facto iudices tales pœnas exequantur lib.2.c.9
Princeps ſæcularis etſi auferat illegitimitatẽ vel infamiam alicuius, non tamen eſt ſublata in foro Eccleſiæ, vt ille promoueatur lib.5 c.51
Princeps occidendo proprijs manibus fit irregularis. lib.5.c.48
Priores, ſeu Antiani promoueri non poſſunt lib.2 c.5
Prioriſſa, & Vicaria, non inſtituuntur cum datione veli. lib.1.c.29
Priſcillianiſtarum hæreſis circa periurium. lib.5. c.19
Priuignus non prohibetur ordinari a vitrico, & quomodo. lib.4.c.6
Procurator, propter ſolam ſuſpitionem reuocari poteſt. lib.3.c.17
Proditor pluribus modis accipitur. lib.5.c.19
Proditor eſt, qui coniurat in proprium Epiſcopum, vel monachus in prælatum lib.5.c.19
Proditor eſt, qui commiſſum ſibi ſecretum hoſtibus exponit. lib.5.c.19

Proditor

Proditor eſt, quis amicum ſimulat, vt te fallat lib.5.c.19
Proditor eſt qui occultum peccatorem publicat lib.5.c.19
Prometheus vulnerãdo aduerſarium, vt occideret ſanauit lib.5.c.17
Proxeneta illiciti contractus eandem pœnã incurrit, quam ipſi cõtrahentes. lib.5.c.10
Proxeneta clericus degradandus. lib.5.c.10
Prudentiæ contraria ſunt inconſideratio, temeritas, præcipitatio lib.5.c.4
Prudens vt ſerpens quis dicatur lib 5.c.4
Pſora, quæ eſt ſcabies herculea impedit promouendum lib.2.c.18
Publius Catrenus libertus ſeſe in pãtroni rogum iniecit lib.1.c.36
Publius Cornelius Rufus dormiendo cæcus factus lib.1.c.20
Publicæ honeſtatis impedimẽtũ, hodie quo modo procedat, & quot gradibus li.3.c.25
Publica pœna non eſt danda crimini non publicato, quod profuſe colligitur ex S. Aug. vt hic lib.5.c.19
Pudorẽ indicant quandoque etiam ipſa mortuorum corpora lib.5.c.6
Pudicitia etiam æthnicis religioni fuit, ne cũ filio pater lauaretur lib.5.c.6
Pueri grati Deo ſunt, qui non ætate ſed ſimplicitate ſunt lib.1.c.30
Pueris aliquando grauiſſimæ dignitates collatæ ſunt lib.1 c.30
Puer maior ſeptennio fit irregularis occidendo lib.5 c.48.in princ.
Pueri non ſunt ordinandi, ſunt tamen characteris aliquando capaces & quomodo. lib.1 cap.30
Pueri nulla dignitate fungi poſſunt. lib.1.c.30
Pueris quælibet prælatura iure negatur lib.1 cap. 30
Puer ſuſcipiens ordinem ſacrũ ei non adſtringitur niſi poſt pubertatem lib.1.c.30
Puerum ſuum permittẽs ire ad flumen, ſi moriatur fit ipſe irregularis lib.5.c.48.§.3
Punitus in foro cõſciẽtiæ adhuc puniri poteſt in foro iuditiali, & e contra lib.5.c 1
Purgatio per ignem, vel ferũm ignitum inducit irregularitatem ipſi iudici lib.2.c.10

Q

QVINTILIANI hæretici qui lib 2 cap. 4
Quintus Fabius quartana multis annis laborauit. lib.2.c.12

R

RAIMVNDVS Religionem ſubijt pro alio lib.5.c.1
Raptores infames ſunt, & omnium honorum incapaces lib.5.c.42
Raptorum oblationes ſacerdos recipiens, irregularis efficitur lib.2.c.25
Raptor mulierum eſt irregularis. lib.5.c.42
Raptori conſentiens irregularis eſt, ſicut fautor, & auxiliator ibidem
Ratiociniorum irregularitas an ſit perpetua. lib.2 cap.11
Ratiocinijs implicato quiſq; obijcere poteſt, ne promoueatur lib.2.c.11
Ratiocinijs impliciti oblato fideiuſſore promoueri poſſunt, & quando id procedat. lib.2 c 11
Ratiocinijs implicati nec promoueri, nec ſecularibus honoribus fungi permittuntur. lib.2. c 11
Ratiocinijs obligatus notorie non ſoluendo poteſt promoueri lib.2.c.11
Ratiocinijs obligati per conſtitutum, aut nouationem poſſunt promoueri lib.2.c.11
Ratiocinia priuata cauſant irregularitatem, duobus caſibus; etiam deijciunt promotũ. lib.2 c 11
Rata haberi poſſunt malefacta, etiã facta nõ noſtro nomine: ſed hoc ad præiuditium noſtrum lib 5.c 48 §.6
Ratam habens rebaptizationem eſt irreglaris lib.3 c.14
Ratam habens offenſionem factam iudicibus Eccleſiaſticis vel Cardinalibus, aut Epiſcopis eſt irregularis lib.5 c.48.§.6
Ratihabitio quibus caſibus inducat irregularitatem lib.5.c.48.§.6
Ratihabitio proprij Epiſcopi ſanat ordinationem factam a non ſuo Epiſcopo, ſed ante eam exerceri ordo non debet lib.4.c.2
Ratihabitio condemnat pari pœna eos, ad quos ſpectat correctio, vt ſunt prælati, domini, parentes, tutores lib.5.c.48.§.6
Ratum habens homicidium nomine ſuo factum, quomodo fiat irregularis. lib.5 cap.48 §.6
Rebaptizati etiam ignorantes ſunt irregulares lib.1.c.11
Rebaptizatus quando excuſatur ab irregularitate lib.3.c.14
Rebaptizato nec prima tonſura conferri debet lib.3.c. 14

Digitized by Google

Rebaptizatorum oblatio reſpuenda. li.3.c.25
Rebaptizationis miniſtri,& comparres ſunt irregulares,etiam ſi per metum acceſſerint. lib.3. cap.14
Rebaptizatus etiam per vim eſt irregularis. lib.3. ca.14
Rebaptizans eſt irregularis, etiam ignorans, niſi omnem diligentiam adhibuerit. lib.3. cap. 14
Rebaptizationem, quoad irregularitatem, non ſemper ſanat illa clauſula, ſi non eſt baptizatus. lib.3. cap.14
Recta non poſſunt eſſe opera niſi recta ſit intentio. lib.4.c.17
Regis Samariæ dux,preſſus a frequentia populi in porta moritur. lib.5.c 48.§.3
Regiberi qui ſint, & quare irregulares. lib.1. cap. 19
Regium morbum patientes non ſunt irregulares. lib.1.cap.21.
Regreſſus,& acceſſus hodie prohibentur. lib.4. cap. 35
Regula Cancellariæ de Idiomate,commendatur. lib.4. c.32
Regulares omnes cogi poſſunt a ſuperioribus, vt ordinentur. lib.4.c. 16
Regulares hodie ſunt examinandi ab ordinatore lib. 4. c.9
Regulares promouendi in Epiſcopos non probant Doctoratum in Academia, ſed ſufficit atteſtatio ſuperiorum. lib.4.c 9
Regulares poſſunt ſuos ſubditos dignos impedire ne promoueantur. lib.4.c. 1
Regulares eodem iure cenſentur, quo & clerici circa medicinæ artem. lib.2.c.12
Regulares prælati, qui incurrunt pœnas. c. 1 de ſent.exc. in 6. poſſunt abſolui a proprijs confeſſoribus. lib.5.cap.51
Regulares vſurpantes officium parochi ſunt ipſo facto excomm. lib. 2.c.1.& li.3 c.25
Regularis ſuſpenſus, eſt etiam ſuſpenſus quoad adminiſtranda officia ſua circa alios regulares. lib. 3.ca.19
Regulares abſoluentes à caſibus ſynodalibus, vel a pœna & culpa ſunt ipſo facto excommunicati. lib.2.ca.1
Regulares abſoluti ab irregularitatibus a proprijs confeſſoribus, ſi aliqua fuerit omiſſa per obliuionem non tenentur petere abſolutionem a tali oblita irregularitate. lib.5 cap. 51
Regulares prælati plerunque facultatem habet diſpenſandi ſuper irregularitatibus cum ſuis religioſis. li.5.c.51
Regulares diſpenſati ab irregularitatibus nō ſunt admittendi ad prælaturas niſi ex Papę diſpenſatione. lib.5.c.51
Religio habilitat illegitimum quo ad ſacros ordines. lib.1.c.10
Religioſus illegitimus eſt capax iuris patronatus. lib.1.cap.10
Religioſus illegitimus non poteſt obtinere prælaturas,ſed Commendam,& penſiones poteſt. lib.1. c. 10
Religionis ingreſſu licet tollatur omnis irregularitas,tamen non habilitat ad prælaturas. lib.1.c.29
Religioſum auertens a religione, tenetur ipſe pro eo ſubire. lib.4 .c. 1
Relapſus in hæreſim degradatur. lib. 5.c.46
Relapſis in hæreſim debetur vltimum ſupplicium regulariter. lib. 5. cap. 27
Relapſi nec aſcendere, nec adminiſtrare poſſunt. lib.5.c.27
Relapſus in hereſim dicitur,qui ſecunda vice incidit in vrgentem præſumptionem hæreſis. lib. 5.c.27
Renuntians beneficio in manibus laici ipſo iure priuatus exiſtit. lib.3.cap.6
Renuntians litteris videtur renuntiare beneficio. lib.3.c6
Renuntiatio prælaturæ difficile conceditur. lib.3. cap.9
Renuntiatio Epiſcopatus debet fieri ſcriptores & cum cauſa. lib.3.c.6
Renuntiare non videtur qui ſuas litteras ſuperiori tradit. ibidem
Renuntiandi Epiſcopatus, quæ ſunt legitimę cauſæ. ibidem
Renunciare beneficio non licet infra annum probationis. ibidem
Renuntiare Epiſcopatui nemo permittitur vt monachus fiat. ibidem
Renuntiari poteſt minoribus ordinibus.lib.5. cap. 24
Renuntiatio facta calore iracundiæ quando valeat. ibidem
Renuntiata Eccleſia, ad illam vlterius redire non licet. ibidem
Renuntiare videtur qui obtinuit licentiam renuntiandi. ibidem
Renuntians beneficio vt fiat monachus ad idem non redibit. ibidem
Renuntiare non videtur prælatura ij,qui ſubditos ſuos abſoluunt ab obedientia. ibidē
Renuntiatio facta a procuratore reuocato ante notitiam reuocationis valet. ibidem
Renuntians calore iracūdiæ,ſi acceptet aliud benefi-

Digitized by Google

beneficium, tamen primum non dicitur vacare ibidem
Renuntians cuilibet beneficio inferiori Epiſcopatu, poteſt admitti ex cauſa vt monachus fiat ibidem
Renuntians Epiſcopatui ob crimen, ad eundē redire non poteſt nec per poſtulationem, nec per electionem ibidem
Reprehenſibiles moniales prelatura fungi nō poſſunt lib.1.c.29
Reprenſibiles mulieres non facile ſunt admittendæ in Clauſtro ad profeſſionem. lib.1 c.29
Reuelare omittens homicidium perpetrandū quando fiat irregularis lib 4.c.38.4.5
Reorum patroni ſunt irregulares ex periculo tallionis lib.2.c 9
Reum prodere, vel cōtra eum teſtificari quo ad irregularitatem paria ſunt. lib.2.c.8
Riſiſſe nunquam viſus eſt Chriſtus Dominus lib.1 c. 6
Ritus qui non congruunt Rom. Eccleſiæ ſunt damnandi lib.3.c.26
Ritus hereticorum ſeruans per ſimplicitatem an puniatur ibidem
Rodulphus Card. rediens a legatione Apuliæ populum Viterbien. benedixit. vbi Clemēs Papa reſidebat lib.3.c.23
Romulus ac Remus fuerunt expoſiti. li.1.c.11
Rudes ſępe numero pleni ſpiritu ſancto. lib.1 cap. 13
Ruſtico loco poteſt conſtitui ſacerdos habes. lib.3 c.13
Ruralis prioratus puero conferri non poteſt. lib.1 c.30

S

SACERDOTVM filij promoueri non poſſunt, etiam ſi putatiui ſint, non veri. lib.1 c.6
Sacerdotes pluribus modis habere poſſunt filios legitimos lib.1.c.12
Sacerdos habens filios legitimos ex vxore defuncta non poteſt fieri Epiſcopus li.1.c.12
Sacerdotum filij multi inſignes viri fuere. lib.1. c.6
Sacerdotes diaconi, & ſubdiaconi poſſunt habere filios legitimos ex vxore, prędefuncta lib.1 c.6
Sacerdotibus olim vetitum fuit veſci captiuis carnibus lib.2.c.16
Sacerdos ſi deficiat dicendo verba conſecrationis, alter ſacerdos quid facere debeat. lib.3 c.15
Sacerdotio non competit poteſtas ordines cō ferendi lib.4.c.19
Sacerdos qui nunquam celebrauit per negligentiam eſt in peccato mortali. lib.3.c.27
Sacerdotio non eſt indignus qui tranſit per lupanar lib.5.c.37
Sacerdotio quanta litteratura requiratur ex S.Auſt. lib.1.c.32
Sacerdos celebrans Epiſcopo præſente, benedictionem dare non poteſt. lib.3.c.23
Sacerdotes aliqui nunquam miſſam dixerunt ſpiritu ſancto duce lib.3.c.27
Sacerdos ſciens in Confeſſionis ſacramento aliquod impedimentum matrimonij, non prohibetur aſſiſtere, & benedicere tale matrimonium lib.3.c.25
Sacerdos benedicens populum more Epiſcopali fit irregularis lib 4 c.13
Sacerdos quandoque purgat irregularitatem alicuius in ſacramento pęnitentię. li.5.c.51
Sacra loca dicuntur cum Epiſcopi manu ſacrata ſunt lib 2.c.23
Sacramenta diuidi non poſſunt. lib.1.c.14
Sacramenta vno cōtextu fieri debent. l.3 c 16
Sacramento magna iniuria fit quando reiteratur lib.3.c.14
Sacramenta ſuſcipiens ab excommunicato nominatim, fit irregularis lib.3.c.21
Sacramentis faciendis neceſſaria eſt intentio agentis, & ſuſcipiendis lib.4.c.16
Sacramenta non ſunt danda niſi fidelibus, & pœnitentibus lib.3.c.24
Sacras res vendens eſt irregularis. lib.5.c 30
Sacrificium non videtur plene perfici ſi ſolus panis in miſſa offeratur. lib.2 c.25
Sacrilegus clericus eſt deponendus. li.5.c. 30
Sacrilegij diſpenſatio quandoque epiſcopi quandoque eſt Papæ lib.5.c 30
Sacrilegus multis modis quis eſſe dicitur. lib.5 c.30
Sagittam auferens de vulnere fit irregularis ſi vulneratus ob id moriatur lib 5.c.48.9 4
Samuel non fuit irregularis occidendo Agag. lib.2 c. 0
Sanctulus presbyter fuit, neſciens elementa litterarum, & decem legis pręcepta. lib.1 cap. 32
Saluinus Epiſcopus neglecta peſte ſuos ſubditos ægrotos viſitabat lib.2.c.10
Saul Rex, ſeptem pedum ſtatura fuit. lib.1 cap. 13
Scabies affinis lepræ cēſetur Dei maledictio. lib.2 c.18

Scabies multa impedit promouendum. lib.1 cap. 18
Scandalum per ſe ſolum inducit irregularitatem. lib.1.c.2.& lib.1.c.13
Scandalum cauſat irregularitatem etiam per ſolam verborum contentionem. lib.5.13
Scientia olim charitati cedebat, quaſi præpõderanti. lib.1.c.32
Scientia requiritur, vt bonus dicatur prudens. lib.5 c.4
Scientia tãta requirẽda eſt reſpectu loci vbi eſt exercendum ſacerdotium lib.1.c.32
Schiſma vix eſſe poteſt ſine hæreſi lib 5.c.46
Schiſmatici etiam poſt pœnitentiam ſunt irregulares. lib.5.c.46
Schiſmatici pro hæreticis ſunt, licet quandoque poſſit eſſe ſchiſma ſine hæreſi li.4.c.22
Scrutinia multa requiruntur in ordinatione facienda lib.4.c.9
Scurrilitas in clerico inducit depoſitionem lib 5 c.23
Scurrilitas poteſt eſſe peccatum mortale, & quando lib.5.c.23
Secretius puniẽda quæ peccantur ſecretius lib.5 c.19
Secretum ſibi commiſſum reuelans eſt proditor lib.5.c.19
Sęculum nullum vnquam fuit iſto noſtro malitioſius lib.5.c.4
Sedi Apoſtolicæ obedire cõtemnens, peccatũ Paganitatis incurrit lib.5.c.26
Sedi Apoſtolicæ inobediens dicitur ex contemptu, ſecus ex ignauia, aut moroſitate. lib.5 c.26
Sedi Apoſtolicæ inobediẽtes irregulares ſunt & infames lib.5.c.26
Seditioſi ſunt irregulares etiam ſi ſint Epiſcopi. lib.5.c.14
Senes difficile retrahuntur ab inueteratis moribus lib.1.c.30
Senectutis multa ſunt incõmoda. lib.1.c.30
Senium triplex, naturæ, gratiæ, culpæ. lib.1 cap. 30
Senio confecti quandoque promoueri prohibentur lib.1.c.30
Sententiam ſanguinis dictans eſt irregularis. lib.2 c.6
Sepeliri nõ poteſt mortuus in peccato mortali. lib.3.c.23
Sepeliens raptorem Eccleſiarum, priuatur ordinibus, & beneficio lib.3.c.23
Sepeliens excommunicatum ipſe quoque excommunicatus eſt, & hodie etiam irregularis lib.3.c.23
Sepultura quibus ſit deneganda. lib.3.c.23
Sepultura conceſſa loco interdicto, vel perſonæ interdictæ inducit excommunicationẽ. lib.3 c.24
Sergius III. & Ioannes XI. eius filius fuerunt vterque Papæ lib.1.c.6
Sergius de Neophyto factus Archiep. Rauen. lib.1 c.31
Seruulus litterarum penitus ignarus ſacram ſcripturam memoriter exacte didicit. lib.1 cap. 32
Seruus factus Monachus per fraudem eijcitur lib 1 cap.35
Seruus nec ad religionem admittendus. lib.1 cap. 35
Seruus eſt etiam is qui naſcitur ex patre in ſacris conſtituto lib.1.c.35
Seruus ne promoueatur non obeſt ſola vilitas ſed alia vt hic lib.1.c.35
Seruus factus ſacerdos an ſit reſtituendus domino lib.1.c.35
Seruus factus ſacerdos poteſt alienari cum obſequij ſacerdotalibus lib.1.c.35
Seruorum filij promoueri non poſſunt. lib.1 cap. 35
Seruus promotus ad minores ordines indiſtincte infra annum a domino repeti poteſt. lib.1 c.35
Serui alij ordinarij, alij aſcriptitij, alij coloni, & omnes non promouentur lib.1 c.35
Seruorum irregularitas quibus modis ceſſet. lib.1 c.35
Seruorum filij legitimi ſunt etiam quoad ordines lib.1.c.5
Seruus quis dicatur lib.1.c.35
Serui ſine exceptione admittuntur ad baptiſma. lib.1.c.35
Seruus nec ad maiores, nec ad minores ordines admittitur lib.1.c.35
Seruus ſe redimens vt promoueri poſſit, non peccat lib.4.c.17
Serui nimium afficiuntur erga dominos, & e contra lib.1.c.35
Seruus factus monachus a domino repetitus, ſi poſtea libertatem conſequatur debet redire ad religionem lib.1.c.35
Seueritas nimia præcauenda lib.5.c.8
Seuerus de Neophyto factus Archiep. Rauen. lib.1 c.31
Sexum ſuum mentiens eſt irregularis. lib.1 cap. 29
Sexum mutari ſæpe contigit de fœminis in mares lib.1.c.29
Simon Tridentinus puer iugulatus, & quam ob cauſam

cauſam lib. 2.c 16
Simonia dicitur hæreſis,ſed nõ proprie. lib.4 cap. 23
Simonia in ordine aut beneficio impedit pro mouendum,& eijcit promotum etiam poſt peractam pœnitentiam lib.5.c.45
Simoniam non committit ſeruus,qui ſe redemit vt ordinari poſſet lib 5.c.45
Simonia eſt ſi quis deſerat accuſationem aduerſus Epiſcopum,vt ab illo promoueatur. lib.5 c 45
Simonia non eſt in ſolutione pecuniæ ad redimendam vexationem lib.5.c.45
Simonia conſanguineorum præiudicat beneficiato,vel ordinato ignoranti. lib.5.c 45
Simonia committitur etiam in auferendis obſtaculis, vt puta in electionibus, vel concurſibus. lib 5.c 45
Simoniacus ipſo iure concurrit Excommunicationem, ideo adminiſtrando nouam incurrit irregularitatem lib 5 c.45
Simplicitas nimia,ſi canonicum impedimentum lib.5 c 4
Simplices nimium ſunt deponendi lib. 2.c.13
Sindicatus obeſt magiſtratibus, ne interim promoueri poſſint ſi ad illum ſunt obligati lib.2 c.5
Sodomia omnium criminum nefandiſſima,& reddit clericum depoſitione dignum, & irregularem lib.5.c 43
Sodomiam attẽtare,idem eſt quod actu peccare quoad irregularitatem lib.5.c.43
Solemnis pęnitentia quando imponatur li 3 cap. 2
Solemnis pœnitentia clericis imponi non poteſt. lib.3.c.2
Solemniter pęnitens, non eſt aptus ad alios corripiendos ibidem.
Solemniter pænitens,nec ad minores quidem eſt promouendus ibidem.
Solemniter pœnitens ſi per ignorantiam ordinetur eſt deponendus ibidem.
Solemnis pænitentia qua forma fiat.lib 3.c.2
Somnus non eſt neceſſarius ad digeſtionem cænæ. lib.3.c.24
Sortilegium ad plurima genera referri poteſt lib.5 c.31
Sortilegium ſi ſapiat hęreſim Punitur eiſdem pœnis,quibus & hæreſis lib.5.c.31
Sortilegos conſulens per ſimplicitatẽ, nõ permittitur adminiſtrare per annum. li 5.c.31
Speculator ſpeculum ſuum compilauit ex pluribus auctoribus lib.5.c.28
Speculatoris erronea ſententia in cõferendis parochialibus lib.1.c.32
Spiridon Cypri Epiſcopus,indoctus. li.1.c.32
Splene carentes immunes ſunt a ritu. li.1.c.16
Splene carentes, poſſunt promoueri. lib.1 cap. 16
Stagirius monachus dæmoniacus apud Chryſoſtomum lib.2.c.17
Stanislaus Oſius Card.Varmien.inuehitur cõtra faſtum, & ignauiam eorum, qui priuato loco celebrari faciunt diuina paſſiue. lib.3 13
Stephanus de Neophyto factus Archiep. Neapol. lib.1.c.31
Stephanus II.apopleſia mortuus. lib 2.c.24
Stephanus II. & Paulus I. Fratres germani ſibi inuicem in Pontificatu ſuccellerũt & vna die creati Cardinales lib.2 c.3
Stephanus IX. Papa iuſſit ne in Pontificem admitteretur,qui non fuiſſet electus a Clero. lib 5.c.29
Sterilitatis potio inducit irregularitatem Papalem occiſo partu animato,at ſi nondum erat animatus, fiet Epiſcopalis. lib. 5 cap. 48 §.1
Stolidi qui dicantur lib.2.c 13
Strabones qui, & quomodo irregulares lib.1 cap. 20
Stultus quis dicatur lib.2.c.13
Stuprans virginem ſiue per vim,ſiue per ſeductionem,ſiue prouocatus,ſemper eſt deponendus lib 5.c.40
Stuprans virginem interueniente pactione cum parentibus non excuſatur. lib.5.c.40
Subdiaconatus olim non reputabatur ſacer. lib.4 c. 3
Subdiaconis tam Græcis quam Latinis nunquam licuit vxorem ducere lib.1.c.12
Subdiaconis continentiam iuſſit Gregorius I. lib.1 cap.34
Subdiaconi vxorati filius, vt legitimetur requiritur, vt in diſpenſatione exprimatur. lib 1 c.4
Subdiaconum ſe faciens ſponte principali intentione vt ſe faciat habilem ad Epiſcopatum obtinendum, peccat, ſecus ſi ad præceptum ſuperioris lib 4.c.17
Subſtantialia ordinum non ſunt tempus,ętas vnctio, tactus interſtitia, proprius Epiſcopus,miſſa,ieiunium. lib.4.c.1
Subſtantialia ſingulorum ordinum quæ ſint. lib.4. c.1
Subſtantialia præſumuntur ea, de quibus eſt dubium an ſint ſubſtantialia. lib.4.c.2
Subtrahẽs aliquid per quod impedit ut deſen

ſto occiſi, eſt irregularis. lib.5.c.48.§.5
ſucceſſorem in beneficio nemo ſibi eligere poteſt. lib.4.c.35
Succeſſorem dare alieni viuenti in beneficio, nemo quauis dignitate fungens dare poteſt lib.4.c.35
Summus ſacerdos olim commixtus vxori immundus erat vſque ad veſperam lib.3.c.24
Suppoſiti filij an ſint irregulares. lib.1.c.11
Surdus myſtice eſt qui diuina non audit. lib.1. c.25
Surdaſter non prohibentur promoueri. lib.1 c. 25
Surdus in Papam non eligendus, ſed electus perſeuerabit lib.1.c.25
Surdus publicam perſonam agere non poteſt lib.1 c.25
Suſpectus de fide quis ſit pluribus modis. lib 3. c.17
Suſpectus de fide eſt irregularis lib 3 c.17
ſuſpectus de quocunque enormi delicto promoueri non debet lib.3.c.17
Suſpecto de crimine, dimiſſorias concedere recuſauit S. Auguſtinus lib.3.c.17
Suſpicio ſola peſtis impedit promouendum. lib 2 c.20
Suſpicio inanis non debet lædere famam hominum. lib 3.c.17
Suſpiciones aliæ beniuolæ, aliæ maliuolæ. lib.5.c.4. & lib.3.c.17
Suſpiciones gubernantium beniuolæ ſunt. lib.5. c.11
Suſpicari bonum non poteſt malus, nec malũ bonus. lib.5.c.4
Suſpicio quanta ſufficiat ad faciendum de fide ſuſpectum. lib.3.c.17
Suſpicionem de fide ſibi cauſat, qui per annũ in excommunicatione perſiſtit, qui annũ in contumacia perdurat, qui quotannis communionem non ſuſcipit. lib.3.c.17
ſuſpenſus capere non poteſt fructus ſui beneficij. lib.3.c.19
Suſpenſio, vt inducat irregularitatem debet eſſe certis verbis non dubijs vel alternatiuis concepta. lib.3.c.19
Suſpenſus a diuinis faciens principale officiũ chori eſt irregularis lib.3.c.19
Suſpenſus contrauenjens in contemptum clauium, etiam poſt pœnitentiam nunquam diſpenſatur lib.3.c.19
Suſpenſus a temporalibus contrauenjens nõ fit irregularis lib.3.c.19
Suſpenſus ſuſpenſione approbatiua contrauenjens non fit irregularis. lib.3.c.19
Suſpenſus ſimpliciter eſt ab omnibus ordinibus ſuſpenſus lib.3.c.19
Suſpenſio a certo ordine non includit inferiores illo lib.3.c.19
Suſpenſus a diuinis poteſt cum alijs in choro gregatim cantare lib.3.c.19
ſuſpenſum ſe neſcieas probabiliter contrauenjens non fit irregularis lib.3.c.19
Suſpenſus a ſuſcipiendis ſacramentis contrauenjens non fit irregularis lib.3.c.19
Suſpenſo ordine, ſunt ſuſpenſa omnia quæ pẽdent ab illo lib.3.c.19
Suſpenſio generalis ſufficit, ad cauſandam irregularitatem. lib 3.c.19.& lib 4.c 34
ſuſpenſus a facultate abſoluendi ab excommunicatione contrauenjens fit irregularis. lib.3 c.19
Suſpenſus adminiſtrans, ſtatim fit irregularis. lib 3 c.19
Suſpenſio extraiudicialis hodie ligat. lib.3 cap. 19
ſuſpenſionum caſus omnes iuris remiſſ. lib.3 cap. 19
ſuſpenſo beneficia conferri non poſſunt. lib.3 cap. 19
ſuſpenſioni temporali contrauenjens fit irregularis. lib.3.c.19
ſuſpenſus ordinatus per ſuam ignorantiã non probabilem exequi non poteſt. lib.2 c.34
ſuſpenſus ab vno ordine, eſt ſuſpenſus a ſuperioribus lib.3.c.19
ſuſpenſio iudicialis, & extraiudicialis hodie pares ſunt lib.3.c.19
Suſpenſus ab Epiſcopo, poteſt abſolui ab eo, ſi non contrauenerit, alioqui a ſolo Papa eſt abſoluendus lib.3.c.19
Suſpendendus, non fit irregularis adminiſtrãdo lib.3.c.19
Suſpenſio debet eſſe vera, & propria vt inducat irregularitatem lib.3.c.19
Suſpenſus a benedictiona nuptiarum contrauenjens fit irregularis lib.3.c.19
Suſpenſus cum ijs verbis, donec pœniteat, cõtrauenjens non eſt irregularis lib.3.c.19
Suſpenſus manens in ſuſpenſione per annum fit irregularis lib.3.c.19
ſuſpenſus vel interdictus ſuſcipiens ordines fit irregularis lib.3.c.19
ſuſpenſus, quo ad ſe, ſcilicet ex peccato mortali celebrando non fit irregularis. lib.3 c. 19
ſuſpenſus a beneficio, non eſt ſuſpenſus ab officio. lib.3.c.19
Suſpenſus a certa functione ordinis contrauenjens

niens

Digitized by Google

niens fit irregularis. lib.3.c.19
Suſpenſio ab adminiſtratione temporalium, & ſpiritualium caudando ſolemnes miſſas iure ſuo, eſt irregularis. lib. 3.ca. 19
Suſpenſus à beneficio, celebrans in eo non fit irregularis. lib.3.c.19
Suſpenſio canonis nunquam includit Epiſcopos, vel ſuperiores, niſi expreſſim de ipſis dicatur. lib.3.c.19
Suſpenſus a minoribus contraueniens fit irregularis. lib.3.c.19
Suſpenſio cauſata à defectibus corporis non inducit irregularitatem celebranti. lib.3 cap. 19
Suſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ celebrando in ea fit irregularis. lib.3.c. 19
Suſpenſus a confeſſionibus celebrando miſſas non eſt irregularis. lib.3.c.19
Suſpenſio facta in confeſſione ſacramentali contraueniendo, non inducit irregularitatem. lib.3.c.19
Suſpenſionum alia punitiua, alia approbatiua lib 3. c 19
Suſpenſio tacita quandoque eſt cauſa maioris irregularitatis, quam ſuſpenſi expreſſa. lib.3. c.19
Suſpenſus ab officio non poteſt iuriſdictionem exercere, nec eligere. lib.3.c.19
Suſpenſus a prædicatione, vel lectione, quando fiat irregularis. lib. 3.c.19
Suſpenſio an habere locum poſſit ab initio iudicij antequam reus conuincatur. lib. 3.c.5.

T

TABELLIONATVS Officium quando clericis fit interdictus. lib.2.c.6
Tabellio in iudicio ſanguinis fit irregularis etiam effectu non ſecuto propter aſſumptionem illius officij. lib.2.c.6
Tabernarij infames ſunt. lib 3.c.1
Tecta refarciens ſiue ſigno eſt irregularis ſi quis occidatur. lib.5. c.48.§.3
Temperantia fecit ſoſpitem ſacerdotem lib.5 c. 3
Tempus quandoque auget irregularitatem. lib.5 c.51
Tempus quandoque aufert irregularitatem. lib.5 c.51
Temporum interſtitia in ſuſcipiendis ordinibus quæ ſiut. lib.1.c.31.& lib.3 c 24
Tempus aufert omne irregularitates præſumptas. lib.5.c.51
Tempus aufert omnes irregularitates quæ pédent à tempore. lib.5.c.51
Tempus non aufert excommunicationem, & irregularitatem. lib.4.c.2
Theodora virgo virum ſimulauit. lib.1.c.28
Theodorus Epiſcopus Cantuarien. lib.3.c.14
Theologiæ ſtudium excuſat a reſidentia. lib.3 cap. 5
Terſites, & puſillus, & deformiſſimus. lib 1. cap. 13
Terſites monſtruoſus, & animo, & corpore. lib.1. cap.21
Teſtimonium eſt ſuſpectum vbi agitur de mutuo obſequio. lib.4.c.19
Teſtis videtur eſſe ille, qui oſtendit viam, qua Reus iuit, vt capiatur a ſatellitibus. lib.2 cap. 8
Teſtis ſententiæ ſanguinis, & teſtes torturæ, & Teſtes de mala fama, fiunt irregulares. lib.2 c.8
Teſtis interrogatus extra iudiciũ de delicto, aut perſona delinquentis, quo modo reſpõdebit, vt euitet irregularitatem. lib.2.cap.8
Teſtis in cauſa ſanguinis eſt irregularis. lib.2 c. 8
Teſtis in cauſa ſanguinis etiam coactus, eſt irregularis. lib.2.c.8
Teſtis citatus ad defenſionem rei, quomodo tacendo fiat irregularis. lib.5.c.48 §.5
Titulus in beneficialibus non præſumitur tẽporis diuturnitate. lib.5.c.51
Titulus de futuro ſufficit, vt quis poſſit promoueri. lib.4.c.15
Titulo carentes, quaſi indigni non ſunt ordinandi. lib.4.c.3
Titulum ſuum deferens priuatur officio, & beneficio. lib.3.c.5
Tituli vicem habet Eccleſia cui quis adſcribitur. lib.4.c 15
Tituli vicem habere poteſt proprium patrimonium, ſed à quibuſdam pactionibus eſt cauendum. lib.4.c.15
Tobias cæcus factus hirundinum ſtercore. lib.1. cap.20
Tobias non fuit bigamus, licet vxor ſeptem viros habuiſſet. lib.1.c.33
F. Thomas Hibernicus Franciſcanus digitum ſibi abſcidit ne promoueretur. lib.1.c.14
Torturæ miniſtri ſunt irregulares. lib.2.c.10
Tremor manuum, vel pedum, an inducat irregularitatem. lib.2.c.24
Triumphare non potuit L. Lucullus ex victoria, quia contra eum pendebat accuſatio. lib.3 ca.17
Tutor, vel curator ſuſpectus remouetur. lib.3 cap.

cap. 17
Tutores,& ſimiles aliena negotia tractantes non debent promoueri. lib.2.c.11
Tutor contrahens duo matrimonia pro ſua pupilla,eſt infamis. lib.3.c.1.
Tutorem clericum nominantes ſepeliri non poſſunt, & debent priuati oblationibus, & orationibus Eccleſiæ. lib.1.c.23.& c.25
Tutores priuatarum perſonarum, ſi de dolo conueniantur,promoueri non poſſunt.lib.2 cap. 11

V

VAGABVNDI, nec, in ſecreto admini-ſtrare permittendi. lib.4.cap.19
Vagabundi clerici dicuntur Acephali. lib.4. cap.19
Valentianiſtæ hæretici negant vllum mortuum ſepeliendum eſſe in Eccleſia. lib.3 cap. 23
Valerius Cæſar Auguſtanus Epiſcopus S.Vincentij adiutorio in prædicatione vtus, quia lingua erat impeditore. lib.1.c.26
Valerius Epiſcopus natione Græcus coadiutorem habuit S.Auguſtinum. lib.4.c.32
Valeſij hæretici ſponte ſeipſos caſtrant lib. 1 cap. 15
Valgij, & Vatij nonniſi diſpenſati promouentur. lib.1.c.18
Vaſallus dicitur adſtrictus Guriæ propter iuramentum. lib.2.c.5
Velum ordinationis difficile conceditur monialibus, quæ ſunt expertæ matrimonium lib.1 c.29
Velum dari ſolet monialibus in prima detonſione,& habitus aſſumptione. lib.1.c.29
Vſum continentiæ,videarum eſt. lib.1.c.29
Velum prælationis quibus dandum ſit. lib.1 cap. 29
Velum conſecrationis,præ cæteris ſacrum eſt lib.1 c.29
Velum profeſſionis,ſacrum eſt. lib.1.c. 29
Vela monialium ſunt quinque,& plura. lib.1 cap. 29
Velum datur etiam conuertitis, quas dicunt pænitentes. lib.1.c.29
Veneni datio cauſat irregularitatem, ſicut & in omni potione ſortilega, vel ſuperſtitioſa lib.5.c.48 §.1
Veniam petens pro offenſoribus officialium ſanctæ inquiſitionis efficitur irregularis. lib.5 c.46
Vennodus Brito præsbyter ob ebrietatem factus dæmoniacus. lib.5.c.3
Venter mero æſtuans deſpumat in libidinem. lib.1 c.17
Venter pinguis non gignit ſenſum tenuem. lib.1.c.17. & lib.5.c.3
Ventre præpingues olim cenſoria nota ab equeſtri ordine deijcebantur. lib.1.c.17
Verbum in fine ſignificat articulum mortis. lib.3 c.24
Verbum Pontifex etiam conuenire poteſt Epiſcopo. lib.1.c.33
Verba quęcumque dignitates,non includunt Epiſcopatum,& maiores. lib.1.cap.9
Verba, quoad omnia, non includunt ſacros ordines. lib.1.c.8
Verba ſine ſpe diſpenſationis, quid ſignificet. lib.4. ca.19
Verbum irrecuperabiliter non impedit quin Papa poſſit diſpenſare lib.5.c.51
Verecundus is vere eſt, qui ſe ipſum veretur, ex Democrito. lib.5.c.6
Vertigo parua Epilepſia, affinis comitiali; at nihilominus qui ea laborat promoueri non prohibetur. lib.2.c.16
Veſtæ virgines quibus ſuperſtitionibus admittebantur. lib.1.c.29
Veſtes ſacras ſacerdotales,ſi quis non habeat in Miſſa dicenda, ſubiacet excomm. etiam vnam tantum omiſerit. lib.3.c.26
Veſtes, quibus in Miſſæ ſacrificio vtimur non ſunt deferendæ extra Eccleſiam. lib.3.c.23
Veſtium conſecratio non eſt iteranda. lib.3 cap. 15
Veſtitus damnatur quandoque vſque ad ſuſpenſionem, quandoque vſque ad excommunicationem. lib.5.c.5
Veſtitus diſſolutus,& abiectus non commendatur. lib.5.c.5
Veſtitus ſi nimium cultum habeat, peccatum eſt,& an longus,an manicatus. lib.5.c.5
Veſtitus ſimplex eſſe debet, & decore plenus. lib.5 cap.5
Veſtitu ſumptuoſiore vti licet ſi aſtandum ſit perſonæ auctoritatem publicam habenti. lib.5 cap.5
Veſtitum Clericalem deponens, qua pœna puniatur. lib.5.c.4
Veſtitum clericalem dimittere quandoque licet ob perſecutiones. lib.5.c.4
Vicarius non poteſt eſſe excuſator,ſed coadiutor. lib.1.cap.32
Vicarius Epiſcopi non poteſt eſſe laicus. lib.1 cap. 31
Vicarius Epiſcopi ſuſpēſus a temporalibus nō ſit irre-

Digitized by Google

fit irregularis contraueniendo. lib.3. c.19
Vicaria temporalis non habetur loco tituli. cap.4 c.15
Vidua, regulariter conſecrari non poteſt. li. 1 cap. 29
Viduam in vxorem ducens bigamus eſt. lib.1 cap. 33
Vini vſus olim ſacerdotibus fuerat interdictus lib.5. cap.3
Vino abſtinens ex voto, vel ex impoſita pœnitentia, non prohibentur promoueri ſacerdos. lib.2.c.15
Vino calicis nil omnino, niſi paulum aquæ miſceri poteſt. lib. 2.c.25
Vino calicis aliud immiſceri, nec Papa diſpenſat, nec eſt impoſſibile. lib.2.c.16
Vinum conſecrans ſine aqua in miſſa deponitur. li. 3.c.16.
Vino calicis nil commiſceri poteſt, nec ad cohibendum vomitum. lib.2.cap.26
Vinolentia munditiem tollit. lib 5.c.3
Virginalis clauſtri corruptio a medicis facta, non obeſt, quin virgo permaneat. li.1.c.29
Virgines puellulæ non perdunt virginitatem per actus quoſdam inhoneſtos. lib.1 c.29
Virgines mortuæ verecundiam indicarunt nudatis earum corporibus. lib.5.c.6
Virginitas perditur quacunque pollutione cum conſenſu. li.1.ca. 29
Virginitas non amittitur a dormiente vel ebria ſtuprata. lib.1.c. 29
Virginitas animo perdita recuperari poteſt. lib.1 cap.29
Virginitas non amittitur fluxu ſeminis inuoluntario. lib.1.c. 29
Virginitas etiam amittitur per vim ſi conſenſus pollutioni acceſſerit. lib.1.c.29
Virginum conſecratio omnibus feſtis fieri poteſt. lib.3.cap.24
Virginum velamen repræſentat integritatem matrimonij Chriſti ad Eccleſiam lib. 1.c. 29
Vis dupliciter conſiderari poteſt. lib. 4. c.16
Vis non eſt canonicum impedimentū, nc quis promoueatur. li.5.c.52
Vitiorum vaſa non ſunt altari deputanda. lib.3. cap. 2
Vltramontani non admittuntur ad adminiſtrandos ordines, niſi ſub quinque ſigillis lib.4 cap.2
Vnctionis extremæ iteratio eadem infirmitate durante continua, fieri non debet. lib.3.c.15
Vngula pollicis aliquando impedit promouendum. lib.1.cap.14
Vnico beneficiorum diuerſarum diœceſum nō ſit. lib.1.ca. 1
Vnitas diuiſionem non recipit. lib.3.c.16 & lib.4. cap. 30
Voluntarium etiam dicitur id a quo quis non remouet quod remouere debet, ne contingat. lib.2.c.12
Vomenti Euchariſtiam nulla ſuffragatur excuſatio, nec ipſa quidem infirmitas. lib.2.c.26
Vomitus impedit promouendum, & promotum lib.2 c.26
Vomitus cauſatus a cibis ſumptis ſtatim poſt Euchariſtiam inducit peccatum. lib.2.c.26
Vomitus prouocatus conſilio medicorum non eſt culpabilis lib.2.c. 26
Vorax non eſt promouendus. lib. 5.c.3
Votum mulieris factum ſimulate Clauſtro virorum, obligat eam ad clauſtrum mulierum lib.2 cap.1
Vrbicus Aruernorum Epiſcopus vxori rurſum copulatus multam penitentiam peregit. lib.1 c.34
Vrbicus Epiſcopus ob peccatum tranſit ad monaſterium, poſtea redijt ad Epiſcopatum. lib.2. c. 1.
Vrbini interdictum durauit annis triginta circa tempora Martini IIII. lib.3.c.20
Vſura ſi imputetur alicui collegio, vel vniuerſitati omnes ſunt irregulares. lib.5 c.51 & lib.5. cap.29
Vſuræ pręſumptę crimen impedit ne quis promoueatur. lib.2.cap.11
Vſuras negotiando alieno nomine eadem pæna quiſque punitur. lib. 5.c.10
Vſurariorum appellatione veniunt mediatores lib.5. cap.29
Vſurarius manifeſtus bonis cedendo non fit habilis ad promouendum, cum iure Canon. non habet beneficium ceſſionis. lib.5.c 29
Vſurarij nomine contrahens, vel mediator eſt irregularis. lib.5.cap.29
Vſurarij, filij & hæredes ſunt irregulares lib.5. c.29.
Vſurarij manifeſti oblatio reſpuenda, alias clericus contrafaciens eſt ipſo iure ſuſpenſus. li. 3.c.25
Vſurarius eſt infamis etiam peracta pœnitentia, & irregularis lib.5.c.29
Vulnus leue, ob quod vulneratus ceciderit in ſaxa vel flumen, & moriatur cauſat irregularitatem vulneranti. lib.5.cap.48.§ 4
Vulnus non lethale, per incuriam medicorum, vel vulneranti adducens mortem, cauſat irregularitatem vlneranti. lib.5.c.48.§.4
Vulnus datum ei qui quaſi erat mortuus inducit

cit

Digitized by Google

cit irregularitatem. lib. 5.c.48 §.4
Vulnus leue, ob quod vulneratus interceptus occiſus eſt ab alijs, cauſat irregularitatem vulneranti. lib.5.cap.48 §.4 & lib.5.c.48 §. 1.
Vulnera multorum, etiam non lethalia faciunt omnes irregulares ſecuta morte lib.5 cap.48. §.4
Vulturibus eius carnium non eſt natura inditus. lib.2 cap. 16.
Vxor non tenetur cohabitare viro habẽri morbum contagioſum. cap.2 c.19
Vxoratus eriam occultus eſt inhabilis etiam ad ſimplicia beneficia. lib.1.c.34
Vxoratus promotus per ſurreptionẽ characterem ſuſcipit, ſed nec ipſam tonſuram exercere poteſt. lib.1.c.34
Vxoratus nõ dicitur quando ante conſummationem ipſe profitetur religionem, vel vxor eius: ſecus ſi tranſeat ad ſacros ordines. lib.1 cap.34
Vxorem ducens ancillam ſuam promoueri nõ poteſt. li.3.c. 1
Vxoratus promoueri non poteſt, nec ad primam quidem tonſuram, nec ad vllum beneficium. lib. 1.c.34
Vxorem permittere amicis familiariter loqui ſtulti hominis eſt. lib 5.c.41
Vxores plures ſimul retinens infamis eſt, & quaſi hæreticus puniendus. lib. 1.c.33
Vxoratus non poteſt fieri Epiſcopus, vel Cardinalis, niſi vxor intra moniales voueat. lib.1. cap.34.
Vxor quæ optauit mortem mariti, ſed non eſt machinata, poteſt nubere occidenti eum. lib.5 cap.48. in princ.
Vxoratus mortua vxore poteſt promoueri. lib.5. cap.51
Vxor poteſt virum ſuum ſubdiaconum ad conſummationẽ matrimonij cogere lib.1.c.4
Vxoratus dicitur etiam qui contraxit intendens contrahere ad tempus. lib. 1.c.3[illegible]
Vxor ſi patiatur decennio virum viuere in religione, præſumitur conſenſiſſe. li. 1.ca.[illegible]
Vxorem vi adulteratam retinens eſt irregularis. lib.5.cap.41
Vxoratus habens minores, in habitu & tonſura deſeruiens alicui Eccleſiæ, habetur pro Eccleſiaſtica perſona. lib.1.c.34
Vxorem vouens ducere aliquam, non prohibetur ingredi religionem dummodo contrahat per verba de præſenti, & non conſumat lib.1. cap.34
Vxoratus vxore renitente promotus ad ſacros tenetur vxori debitum reddere, & non tenetur ad habitum. lib.1. cap.34
Vxore mortua, an maritus poſſit ſine diſpenſatione adminiſtrare ordines, quos ſuſcepit illa viuente. lib. 1. c.4
Vxorem habens ignominioſam, ipſe quoque ignominioſus eſt. lib.3 cap.1
Vxorem adulteram tenens ſtultus & inſipiens eſt. lib.5. ca.41
Vxori renitentia non impedit, quin character ſacri ordinis viro imprimatur. lib.1.c 4
Vxoris vnius vir quomodo intelligatur. lib.1 cap. 35
Vxoratus magis eſt laicus, quam quilibet Neophytus. lib. 1.c.34
Vxores duas ſimul habens, vel duas ſponſas, eſt infamis. lib.3.c.1
Vxoratus non poteſt eſſe vicarius Epiſcopi in ſpiritualibus. lib.1.c.34
Vxoratus eligendus in Papam reijcitur, ſecus in iam electo. lib.2.cap.4

Z

ZAcharias aliquandiu obmutuit lib.1 cap. 26
Zachæus fuit puſillus, ſed probus. lib.1 cap. 13

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google